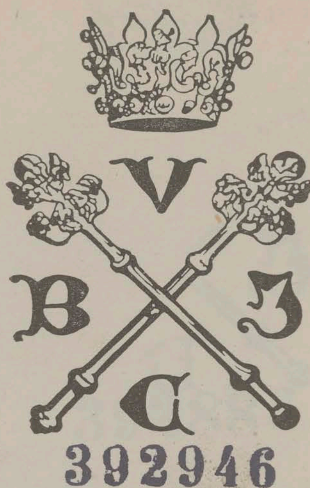
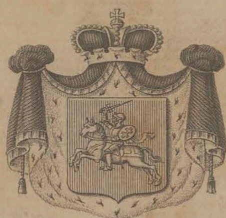

V
B J
C

Ex-Libris
SLAWUTA

HASŁO
SŁOWA BOZEGO
Łaskę, Pokoy, y Chwałę,
WCIELONEGO SŁOWA MATKI
Berłowładney Woiuiącego y Tryumfuiącego Kościoła Monarchyni,
NAYSWIĘTSZEY BOGARODZICY Y PANNY
MARYI
OD ZWYCIĘSTWA,
Cudowney w Obrazie Lwowskim,
OD
Swiętego ŁUKASZA Ewangelisty Malowanym,
OD
Naywyższego PASTERZA Rzymskiego
BENEDYKTA XIV.
Przez Ręce
J. O. MIKOŁAIA JGNACEGO
Z GERALDOW
WYZYCKIEGO,
ARCYBISKUPA LWOWSKIEGO,
Ukoronowaney Roku Generalnego Iubileuszu 1751.

Pod Zwycięzkim Pilawy Znakiem,
Przy prawym Herbowych Pior Skrzydle
I. O. LUDOWIKI z MNISZCHOW
POTOCKIEY,
KASZTELANOWY Krakowskiey, HETMANOWY,
Wielkiey Koronney, FUNDATORKI Nayłaskawszey,
GŁOSZĄCE.
CZYLI
KAZANIA
Przez Całą Solennę Oktawę tak Koronacyi, iako y Anniwersarz teyże, w Kościele Lwowskim BOZEGO Ciała, Zakonu Kaznodźiyskiego Prowincyi Ruskiey, miane od roznych naygodnieyszych Kaznodźieiow. zebrane teraz, y na publiczne światło wydane Roku, ktorego SYN Boski otrzymał Zwycięstwo na Krzyżu. 1754.

We LWOWIE. W Drukarni Brackiey SSS. TROYCY.

Na Herbowne Kleynoty
JASNIE OSWIECONYCH FAMILII
POTOCKICH y WANDALINOW MNISZHOW.

Złote POTOCKICH Krzyże iaśnieią w Koronie
MARYI, toć nadźieia że iaśnieć na Tronie
Będą, do tegoż Tronu zaraz za Krzyżami,
Oyczystemi Dom MNISZCHOW wzbiie się Piorami.

JASNIE OSWIECONA
P A N I,
FUNDATORKO y DOBRODZIEYKO Nasza.

Roistym prawem Hasło łaski, pokoiu, y chwały, Berłowładney Woiuiącego y Tryumfuiącego Kościoła Monarchini, MARYI od Zwycięstwa, w Cudownym Lwowskim Obrazie Ukoronowaney, pod Tryumfuiącym zawsze Imieniem Twoim zostaie ogłoszone. *JASNIE OSWIECONA PANI y FUNDATORKO Nayłaskawsza.* Hasło łaski, iako łaskawey Fundatorce, Hasło pokoiu, iako Hetmanowy, y Polskiego Senatu Heroinie, Hasło chwały, iako pierwszego Senatora Corce, Kasztelance Krakowskiey, y pierwszey Senatorce, bo Kasztelanowy Krakowskiey, wdzięczność, Zwycięstwo, y Honor, z Tryumfalnym odgłosem MARYI pochwał ogłosić kazali. Hasło łaski głosi wdzięczność Kaznodzieyskiego Zakonu, gdyż osierociałemu Zakonowi naszemu po Iaśnie Oświeconym IOZEFIE POTOCKIM, Kasztelanie Krakowskim, Hetmanie Wielkim Koronnym, nieśmiertelnych Zasług, y niewymowney Dobroczynności Fundatorze naszym, tey świętey Koronacyi pierwszym Postulatorze, ktory przed Koronacyą z niewypowiedzianym żalem naszym, z utratą ozdoby Kościoła, y obrony Oyczyzny, do wieczney Korony iest wzięty, Heroicznych Cnot iego dziedzicznym prawem Sukcessorką y łaskawą Matką nam zostaiesz. Nieśmiertelnemi Pańskiey łaskawości świadkami, są Bazyliki, y Klasztory na Honor BOGA y MARYI Zakonowi naszemu przez Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH wystawione, iako to Iezopolski, Halicki,

Czortkowſki, Smoleńſki, Tyśmieniecki, Latyczowſki, Kamieniecki, Buczacki, Sniatyńſki, Potocki, Tarnopolſki, y inne pobożne, y hoyne Funduſze. Tey fundamentalney y wrodzoney Iaśnie Wielmożnym POTOCKIM Pobożności odgłos obił ſię o pierwſzy kamień nowey Bazyliki Lwowſkiey BOZEGO Ciała założony rękami Iaśnie Oświeconego Kaſztelana Krakowſkiego, iako drugiego naſzych czaſow Konſtantyna na Swiątnice Pańſkie hoynego, ktory iako Konſtantyn zawſze zwyciężał w Krzyżu. Ta zaś wdzięczność nie mogła bydź oświadczona komu innemu zgodniey iako Tobie, ktora teyże Dobroczynności, y znaczney Pobożności oczywiſte daieſz dokumenta. Drugie Haſło głośi Zwycięſtwo, Haſło pokoiu, ktory MARYA uczyniła między BOGIEM y Ludźmi, gdy Boſkiego SYNA Ciałem ukoronowała. Haſło pokoiu, ktory nieraz MARYA w tym Obrazie od Xiążąt Ruſkich wzywana czyniła, broniąc te Kraie od nieprzyiacielſkich naiazdow. Haſło pokoiu, ktory przy Iey oſobliwſzey Opiece ſzeſnaſtu Hetmanow, ſto ſiedmdźieſiąt Senatorow POTOCKICH, y niezliczonych Rycerzow poczet, ktorych meſtwo, dźielność, y ſławę nie zrownanym przykładem pokazał w ſobie Iaśnie Oświecony IOZEF POTOCKI; przynoſiło Oyczyźnie. Haſło pokoiu, ktory Wandalinus pierwſzy Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW Oyciec, Karola Wielkiego Waleczny Hetman uczynił, gdy za ſiedm lat dowodnego męſtwa ſwego ſiedmią Piorami naſtępuiącą Sukceſſyę ſwoią zoſtawił ozdobioną. Haſło pokoiu, ktory Waleryan Wandalin Ottonowi trzeciemu Ceſarzowi ogłoſił. Haſło pokoiu, ktory między Ferdynandem Krolem Czeſkim, y między Zygmuntem pierwſzym uczynił Mikołay MNISZECH, y Koronę Polſką ozdobił Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW Familią, pierwſzemi Honorami iaśnieiącą, y naygodnieyſzemi złączoną Imionami, á zatym Haſło pokoiu MARYI od Zwycięſtwa tey Heroinie ogłoſzone bydź powinno, ktora ieſt Corką pokoiu, y Panią zwycięſtwa. Trzecie Haſło chwały MARYI głośić każe Honor, z prawego Herbownych *Pior* Twoich ſkrzydła, pod zwycięzkim *Pilawy* znakiem wychodzą na

plac

plac woienny Cesarzowie Wschodni, y Zachodni, bliskim Pokrewieństwem złączeni z Iaśnie Wielmożnemi POTOCKIEMI y MNISZCHAMI, ktorzy, żeby łatwiey przystąpić mogli do Tronu Nowoukoronowaney na woiennym placu Monarchini Nieba, nowa wielkiey iasności Gwiazda cudownym łaski przywileiem w samą noc odprawioney Koronacyi, widziana nad Lwowem była im przewodniczką, iako niegdyś trzech SS Krolow prowadziła do Domu Chleba, to iest do Betleem dla adoracyi nowonarodzonego KROLA, tak ta gwiazda do Domu Anielskiego Chleba, bo do Kościoła BOŻEGO Ciała, dla adoracyi tegoż Boskiego SYNA; Cudownego w MATCE swoiey Ukoronowaney prowadziła Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH y MNISZCHOW Familię, Cesarskiemi y Krolewskiemi ozdobioną Koronami. Złożył na Tronie MARYI Leopoldus pierwszy Cesarz Koronę Cesarską przez Eleonorę Potocką, Karol drugi Krol Hiszpański przez Annę Potocką, Piotr Krol Luzytański przez Maryę Potocką, Iakob Krolewicz Polski przez Iadwigę; Elżbieta Sołtykowna Monarchini Rossyiska przez Eleonorę Sołtykownę, Potockiemu Kasztelanowi Kamienieckiemu zaślubioną; Paleologowie Wschodni Cesarze przez Maryę Mohylankę Potocką Woiewodzinę Bracławską, Stefan Batory Krol Węgierski, Michał Korybut, Stanisław pierwszy Leszczyński, Ian trzeci Sobieski; złączeni z Iaśnie Wielmożnemi POTOCKIEMI; Iędrzey Batory Kardynał Biskup Warmiński Xiąże Transylwanii, Teodor Potocki Arcybiskup Gnieźniński, Primas, y Wicerey Polski; Elektorowie Cesarscy: Elektor Brandeburski przez Ludowikę Potocka, Elektor Palatinus Rheni, Xiąże Farneziusz przez Dorotę Potocką, Korony, Mitry, Infuły, y Palliusze składaią pod Tronem Nowoukoronowaney Monarchini naszey. Za wielki honor mieli sobie Cesarzowie, gdy od Pasterzow Rzymskich odbierali Korony, za niemnieyszy honor poczytali sobie Pasterze, gdy Cesarzow, Krolow, y Krolowe koronowali, za większy maią sobie honor II.WW.POTOCCY y MNISZCHOWIE, gdy staraniem y promocyą swoią przez ręcę MIKOŁAIA Arcy-Pasterza Lwowskiego Watykańskiemi Koronami ozdobili, Cudowną w Obrazie swoim

 KRO-

KROLOWĘ Nieba. Godna nieśmiertelney chwały Xiążęcia Pamfilow Rzymſkich Familia, że chwalebny zwyczay Koronowania Obrazow MATKI Boſkiey wynalazła, y hoynie ufundowała; godna uſtawiczney pamięci II WW. POTOCKICH y MNISZCHOW Familia, że cztery Koronacye MATKI Boſkiey w Polſzcze odprawiła, pierwſzą w Sokalu, drugą w Łucku, trzecią we Lwowie czwartą niedawno w Lezańſku, á między temi nayſławnieyſza Koronacya Lwowſka, w Polſzcze ſiodma, ktora z naywiękſzym MARYI Honorem ſiedmią Herbownemi *Piorami* Twemi popriała ſię, ile że w tey Metropolii Ruſkiey odprawiona, ktora trzema Arcy Biſkupiemi Infułami, trzech ziednoczonych z Apoſtolſką Stolicą Kościołow ieſt ozdobiona. Zobligował ſobie II. WW. POTOCKICH Familię S. Patryarcha DOMINIK, gdy Iana Potockiego Woiewodę Podolſkiego, cudownym ſpoſobem z Tureckiey uwolnił niewoli, żeby opiece MARYI oddanych Dominika Synow, y Iey, honor promowuiących ta Iaśnie Wielmożna Familia, w Pańſkiey zawſze konſerwowała Protekcyi; á zatym, gdy Haſło Słowa Bożego, łaſkę, pokoy, y chwałę MARYI głoſzące, Iaśnie Oświeconemu Imieniowi Twemu zoſtaie przypiſane, te czwarte przydaiemy Haſło: żebyś za wielkie zasługi ſwoie nieſkończoney chwały od MARYI Koronę odebrała.

JASNIE OSWIECONEY

FUNDATORKI,

Naÿniżſzÿ ÿ obowiązanÿ wiecznie Konwent Generalnÿ Lwowſki BOZEGO CIAŁA, Prowincÿi Ruſkieÿ, Zakonu Kaznodzieyſkiego.

Approbatio Celsissimi Loci Ordinarij.

NICOLAUS JGNATIUS de wyżyce WYZYCKI DEI & Apostolicæ Sedis Gratia Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

Um Honor ille, quem Sacris Imaginibus Orthodoxa deffert Religio, in eos referatur, Quorum Protothypa honorantur in terris; Nos Summo honori & pietati Nobis duximus; quod in Metropolitana totiûs Russiæ Civitate, Leopoli, Sanctissimam Deiparam MARIAM semper Virginem nostris manibus Coronaverimus in Thaumaturga Eaque antiquissima Ejus Imagine à D. Luca Evangelista depicta, miraculis & gratijs Clarissima, quorum Nos participes fuisse gloriamur, & Testimonium perhibuimus de Ejus gloria manifestata in apparente mirabili Stella, ipsa nocte Gloriosissimæ Coronationis in tota Polonia Celleberrimæ. Unde Encomia MARIANA à varijs doctrina & pietate Viris Illustribus celebrata, in Insigni Basilica Sanctissimi Corporis Christi, Leopoliensi, Dilectissimi & Filialis B. MARIÆ Ordinis Prædicatorum; optimè de Sancta Romanà Ecclesia meriti, [Quem Nos nuper ex propensi Cordis teneritudine professi sumus] per totum Octavarium ejusdem Coronationis & Anniversarij, nec non

 Rela-

Relatio ejusdem cum omnibus in se contentis, in Laudem Coronatæ Dominæ Nostræ ut imprimantur, facultatem damus & impertimur. Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali. Die 28 Mensis Iunij 1754.

NICOLAUS IGNATIUS
Archi-Episcopus.

Mandatum Eximij Patris Magiſtri Provincialis

Frater Angelus Polikowſki Sacræ Theologiæ Magiſter, Prior Provincialis Provinciæ S. Hyacinthi in Ruſſia Ordinis Prædicatorum.

In Dei Filio ſibi dilecto Reverendo Patri S. Th: Lectori, Fratri Michaeli Wilczek Actuali Ordinario Concionatori in Conventu Noſtro Generali Leopolienſi Salutem, ac ferventem Honoris Coronatæ Dominæ Noſtræ promotionem.

PAnegyricas Conciones in Encomium Auguſtiſſimæ Imperatricis & Reginæ Cœli Virginis MARIÆ Matris DEI, Leopolienſium Hæreditariæ Dominæ, in Icone de Cupreſſo à Divo Luca Evangeliſta depicta, Gratijs & miraculis Clariſſimæ, à Sanctiſſimo & Beatiſſimo Pontifice Optimo Maximo feliciter Regnante BENEDICTO XIV. Aureis Coronis per manus Celſiſſimi, Excelentiſſimi & Reverendiſſimi Domini D. NICOLAI de Wyżyce WYZYCKI Archi-Præſulis Noſtri & Paſtoris Optimi, Ordinis Aquilæ Albæ Equitis, Tertij Ordinis Noſtri Prædicatorum Fratris, imò verius Totius Religionis Dominicanæ addictiſſimi Protectoris, in Acie Caſtrorum extra Urbem ſolemniter Coronatæ magno plauſu, ad Noſtram uti Filiorum, & totius populi inenarrabilem lætitiam è Laudibus Matris & Dominæ Noſtræ præconceptam, per Illuſtriſſimos, Per Illuſtres, Reverendiſſimos, Admodum Reverendos Dominos, & Eximios Patres, Honoris Mariani Inſignes Præcones ſub Tempus tam ipſiuſmet Solemnitatis; quam Anniverſarij Coronationis ubique Locorum, & in Domo noſtra dictas, & per Te collectas, nec non Relationem Solemnitatis ejuſdem peractæ, Tibi Reverendo Patri S. Th: Lectori Fratri MICHAELI WILCZEK Actuali Ordinario Concionatori in Conventu Noſtro Generali Leopolienſi Sacratiſſimi Corporis Chriſti facultatem impertimur, imó magis in meritum Sanctæ

 Obe-

Obedientiæ Committimus & injungimus, ut eas ad augendum quam maximum Cultum & Honorem Beatiſſimæ, tum quoque ſatisfaciendo multorum deſiderijs, Typis quantociùs mandari facias, ſi ijs ad quos pertinet ita videbitur. In Nomine Patris & Filij & Spiritûs Sancti Amen. Quibuſcunque in contrarium non obſtantibus. In quorum fidem His Sigillo Officij Noſtri munitis manu propria ſubſcripſimus. In Conventu Noſtro Generali Leopolienſi SSmi. Corporis Chriſti Die 29 Menſis Novembris Anno Domini 1752.

Conſervus in Domino.

Regtt. pag. 11.

Frater Angelus Polikowſki Magiſter Provincialis qui ſupra mp.

Frater Gorgonius Wadowicz S. Th. Lector Prior Rubei Caſtri & Socius mp.

(L.S.)

LWOW

Głowa Xięstwa Ruskiego
Rezydencyonalne Nieba y Ziemi Monarchini
MIASTO
Złotą
Z rąk I. O. Mikołaia Ignacego na Wyżycach Wyzyckiego Arcy-Biskupa Metropolitańskiego Lwowskiego NaySS. Nayiaśnieyszey y niezwyciężoney Krolowy Polskiey
KORONĄ
OZDOBIONY

A przy tych oddaniu Koron panegirycznym Kazaniem
przez
X. Gabriela Andrzeia Kasparowicza Prothonotaryusza Apostolskiego Swięt: Theol: Licent. Kaznodzieie Archi-Kath: Lwowskiey Ormianskiey
Swiatu całemu
Prezentowany
Roku
Ktorego Lew z Pokolenia Judy zwycięską odebrał Koronę
1751.

KAZANIE

PRZY ODDAWANIU KORON.

Ut univerſarum Urbium Habitatores, Principes, Honorati ſimul cum populis, exirent obviam venienti, excipientes Eum cum Coronis, ducentes choros in tympanis & tybijs. *Iudith Cap: 3tio ver: 9no & 10mo.*

Ze wßyſtkich Miaſt Obywatele, Xiążęta y czći godni wraz z ludem wyßli naprzeciw przychodzącego, przyimuiąc Go z Koronami, przy kotłach y trąbach waiennych.

STanołeś ſzczęśliwie z Watykańſkiemi Koronami w tey Swiętey Bazylice Iaśnie Wielmożny Staroſto Kołomyiſki, O! iak fortunny y ſamemi wiekami pożądany dzień ten Xięſtwo Ruſkie y Metropolia nalazła cała, gdy Cię widziały ſpieſzącego Koronować Skronie Pani, y Monarchini ſwoiey [a] *Corona aurea ſuper MitramEjus expreſſa ſignoSanctitatis, & gloria honoris, opus virtutis & deſideria oculorum ornata.* Zaſzli Ci drogę z okolicznych Miaſt zebrani na Arcy-Paſterſkie haſło obywatele *Univerſarum Urbium habitatores* Wyſzli przeciwko

(a) Eccles: 45.

Tobie Iaśnie Wielmożni Senatorowie, Xiążęta, Rycerſtwo, y Kawalerya Polſka, z weſołym odgłoſem trąb woiennych, z Tryumfalnym haſłem huczno brzmiących Armat. *Principes, & honorati ſimul cum populis*, przyieli Cię tu z Koronami. *Recipientes Eum cum Coronis* Orzeł Koronny ulatuiąc z weſelem, porzuciwſzy y zapomniawſzy wdzięczne melodie, piaſtuiąc w uſtach Sympatyczne zrzenicy ſwoiey Słońce MARYĄ, *electam ut ſol* tak nuci [*a*] *Ore fero ſolem non melos ore fero.* [*b*] Iuż to piąty wiek minął iako Lew Ruſki wſpinaiąc ſię na ſkały ſwoie, wyglądał przybycia Twego! coż Cię przez tyle tamowało wiekow? to podobno tamowała Cię na drodze, trudność y perſwazya iaka? ſkąpość Cudow, y Łaſk nieuznanych od Obrazu Tego? trzymała Cię wątpiącego ó oddaniu Koron Temu Konterfektowi Swiętemu? alec ośm umarłych zaſzło drogę, żywemi świadkami będąc, odebranego przy tym Obrazie życia [*c*] *Octo animæ ſalvæ factæ ſunt.* [*d*] Gdym tylko ô łaſkach od Cudownego otrzymanych Obrazu mowić zacząl, patrzyſz na to P. A. iako niespodzianym dla ſiebie, przy puſzczeniu mi ſię krwi, y obfitym na tey Ambonie, odeyściu, oraz iey prędkim zatrzymaniu, pomieſzany przypadkiem, ciekawość twoie milczeniem nieco zabawiłem, otoż publicznie do wyſtępku moiego przyznaię ſię [*e*] *Si ego teſtimonium perhibeo de me ipſo, verum eſt teſtimonium meum.* Ten to Ia ieſtem, ktoremu gdy przez nieoſtrożnośc Chirurga przy upuſzczeniu krwie z ręki prawey przecięta lancetem zoſtała żyła, tak dalece, że ani krwie obficie płynącey, chociaſz doświadczonych Medykow y Chirurgow zatrzymać potrafiła doſkonałość, ani nawet ſamey przeciętey wynaleść żyły, a tu rzucona gangrena, ku ramieniu ſię ſzerząc, do tego iednoſtaynego wydania conſilium, pociągneła onych, aby ręka ta iuz nie omylnie ucięta była, z pewnieyſzą iednak śmierci, niż życia nadzieią. W tak tedy nieſzczęsliwym przypadku ubolewaiąc na to, iednego z zyczliwych przyiacioł ſerce, oddawſzy mnie bez pamięci leżącego Nayświetſzey MARYI Pannie, y żywą wiarą dotknientę o Twarz Cudownego Iey Obrazu tuwalnię przyłożywſzy do ſkaleczałey ręki, aliści Cud oſobliwſzy, krew ſię nieſpodzianie zatrzymuie, [*f*] *Tetigit fimbriam veſtimenti Ejus & confeſtim ſtetit fluxus ſanguinis ejus.* y chociaż z otwartego meatu nieidąc, w dni kilka przecięta pokazuie ſię żyła, a tak za oſobliwſzą tey Naycudownieyſzey Pani Protekcyią, do pierwſzego przyſzedłem zdrowia. Gdy tedy zaſzedł mię był Przeświętnego Zakonu Kaznodzieyſkiego rozkaz, abym był tu pierwſzy błahego dyſkurſu zarzucił kolor, na portret pochwał MARYI, w wyżſzych y przednieyſzych kolorach, do zupełnego odmalo-

(*a*) *Carmen Cancrinum* (*b*) *Herb Woiewodztwa Ruſkiego Lew wſparty przedniemi łabami na ſkałach* (*c*) 1o. *Petri* C: 3. v. 20. (*d*] *Tu przypadek dla Kaznodziei ſtaſe ſię podczas Kazania* [*e*) *Ioan:* 5 *ver:* 31. (*f*) *Luc:* Cap: 8. *ver:* 44

malowania tey tak śliczney Miniatury, ſubtelnieyſzym Panegiryſtom naſtępuiącym zoſtawiwſzy mieyſce, umyśliłem był w dziſieyſzym panegiryku z ſamego początku, tą krwią własną na rzetelność łaſkawey w Cudownym Obrazie ſwoim, nayoſobliwſzey Pani, y Lekarki moiey podpiſać ſię; Co gdym nie wykonał; otoż mowiąc do mnie niewdzięcznika tey łaſki ſwoiey ſłowy Ezechieła Proroka [a] *Sangvini tradam te & cum ſangvinem oderis, ſangvis perſequetur te.* Nayświętſza BOGA moiego Matka, przez krwie upuſzczenie, y zatrzymanie iey na tym pulpicie, publicznie to ſamo pokazała, gdym tylko o Cudach Iey Nayświętſzego Portretu mowić zaczął. Wyznaię tedy grzech ſwoy z ſerdecznym żalem, iedyna w życiu Protektorko moia, a iako Nayukochańſzy Syn Twoy, chcąc pokazać, że miał władzę na ziemi odpuſzczania grzechow, rozkazał od lat wielu z łożka niewſtaiącemu paralitykowi chodzić, y tę rzecz Faryzeuſzom cudowną, [b] *Dixit paralitico: confide fili, remittuntur tibi peccata tua, & ecce quidam de ſcribis dixerunt intra ſe, hic blaſphemat*, uzdrowieniem Paralityka potwierdził [c] *ut autem ſciatis, quia Filius hominis habet poteſtatem in terra dimittendi peccata, tunc ait paralitico: ſurge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam;* Tak Ty Boga Wielkiego Matko, znaczne Obrazu Swoiego Cuda, Cudem nowym wemnię Polſkiemu ogłoſiłaś światu, [d] gdyś rękę tę uzdrowioną Cudownie od ſiebie, na ſpiſanie nią Proceſſu do ſolennego Koronaciey ſwoiey Aktu, poprzyſiężonego ſługi Twoiego, zachowała. Tyś to Sama Neo-Koronatko Naſza godnieyſzego domawiała ſię mieyſca dla Siebie, y nibyś ſię przymawiała o Koronę, gdy temi: *vivæ vocis oraculo* z Cudownego Obrazu Swego, ſłyſzeć dałaś ſię ſłowy [e] *Digna ſum præſtantiori loco & honore*, czemuż osmey dopiero w Polſzczę przez Naywyżſzego Paſterza BENEDYKTA XIV. z Watykańſkiego Nieba doczekałaś ſię Koronaciey?

De CæLo MIſſæ Corona.

Pierwſza Ci należała Korona [f] iako pierwſzemu w Ruſkiey Stolicy Obrazowi od Ewangeliczney malowanemu ręki, od Greckich Ceſarzow Xiążęciu Leonowi, na dokument przyiaźni, y koligaciey darowanemu, y pierwey w Ruſkich kraiach jaśnieiącemu Cudami, niżeli ieſzcze Lwowſkie Miaſto zaiaśniało na świat; Lecz nieinaczey Sobie Nayświętſza MARYA poſtąpiła, tylko iako przy ześlubieniu całą wiecznością nierozwiodłey Iſtoty Boſkiey z naturą ludzką przez Iedność Hipoſtatyczną w żywocie ſwoim [g] *Erunt duo in carne una, id eſt duæ naturæ in una Verbi Perſona;* Synowi ſwemu à Zbawicielowi świata pożądaną oddała Koronę, [h] *Videte Salomonem in diadema-*

dema-

(a) *Ezech: Cap: 35 v. 6.* (b) *Math: 9. ver 2* (c) *Idem Ibidem* (d) *Idem quà Protho Notarius Compillavit proceſſum* (e) *Ex Proceſſ: Coronat:* (f) *Okolſki Flo: Ruſ: & alij* (g) *Cardin: Hugo* (h) *Cantic: 3.*

ademate, quo coronavit Eum Mater ſua, in die deſponſationis ſuæ, na co Grzegorz S. mowi: *Humanitaté noſtra quaſi diademate Coronatus, Chriſtus dicitur,* a iako też ſame Słowo Wcielone, ktore tylko wiekami od OO. SS. upragnione nie inaczey chciało być na Membranach z wziętego ludzkiego ciała zapiſane y publikowane światu, tylko przy generalnym popiſie uczynionym od Auguſta Oktawiana Ceſarza, więc y Matka Boſka czekała do tych czas, poki nie uczyniła popiſu honoru ſwego, nie iednym Iaśnie Wielmożnych MNISZCHOW domu piorem, ale ſiedmią, w ſiodmym Roku tego zaczętym Mieſiącu, ta ktora ſiedmiorakich łaſk Ducha Przenayświętſzego całą wiecznością niezmazanym charakterem w Zywocie ſwoim zapiſane Przedwieczne odebrała Słowo, tak przy ſzczęsliwym Panowaniu Nayiaśnieyſzego AUGUSTA III. Monarchy Naſzego, iako wraz y przy OKTAWIANIE bo Arcy-Paſterſkim OSMOROGU [*a.*] *Ut ſervaretur ad AUGUSTI cognitionem.* Dobiiały Iey Honoru inne wieki, ale tryumf ſwoy oddała dwom [*b.*] DOMU Nayiaśnieyſzego Orężom, ktore złożone na krzyż, poprzyſiężony Iey wyrażaią affekt, y zwycięſtwo, [*c.*] *Ecce duo gladij hic,* y doſyć Iey na nich, *& ſatis eſt,* nie inną ſobie obrała drogę do Korony, tylko Krzyzową, ktorą, gdy Iey utorował Herbownym PILAWĄ s. p. Iaśnie Oświecony IOZEF POTOCKI KASZTELAN Krakowſki Hetman Wielki Koronny, ſam do Korony Niebieſkiey powołany, [*d*] *Plane enim confido IOSEPHI innocentis animam, ad majorum animas acceſſiſſe in ſinum Abrahæ.* w dzień zachodzący wſtępuiącego [*e*] w Niebo Pana wziął nadgrodę od Matki Boſkiey, tak iako Swięty Patryarcha Abraham, gdy Syna ſwego ofiarował, wſzakże chociaż był Mężem według Serca Boſkiego Dawid, y wſzyſtkie iuż do wyſtawienia Kościoła Stworcy ſwoiemu uczynił dyſpozycie, z tey iednak ſzczegulnie przyczyny, żeſię w wielu Izraelſkich bataliach bitnym pokazał Rycerzem, nie Iemu, ale Salomonowi Synowi Iego BOG Wſzechmogący Kościoł Sobie wyſtawić kazał, y wolą we wſzyſtkim Oyca wykonać ſwego, iako ſam oſobie Dawid *2do Paralipomenon:* w tych ſłowach świadczy: [*f*] *Cogitavi ut ædificarem domum, in qua requieſceret arca fæderis Domini, & ad ædificandum omnia præparavi, Deus autem dixit mihi, non ædificabis domum Nomini meo, eo quod ſis Vir Bellator, Salomon filius tuus ædificabit domum meam, ipſum elegi mihi in filium & Ego, ero Ei in Patrem.* Czekała osmey Korony przyſłaney od Naywyżſzego Paſterza Rzymſkiego Benedykta XIV. *Coronam Benedictionis* z rąk I. O. Arcy-Paſterza Lwowſkiego, więc iako będąc Ukoronowaną na Macierzyńſtwo Boſkię,

przy

(a) Actorum 25. (b) Herb Saxoniy, dwie ſſpady nakrzyż, (c) Lucæ 22. (d) Cornel: in Genes: 37. (e) I. O. Potocki K. K. H. W. K. po wydanych ordynanſach, y dyſpozyciy do Koronaciy, pomarł przed koronacią I. W. Woiewoda Kijowſki Syn I. O. K. K. H. W. K. zkączył y wykonał akt Koronaciy N. M. P. (f) 2do Paralip: C: 28. ver: 2. 3. 6.

przy Poczęciu Przedwiecznego Słowa zaraż poſzła w gory: [a] *Et receſſit Angelus ab Ea; Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione* gdzie przy wizycie Elżbiety, łaſkawy od pierworodney winy, y kary Iubileuſz przynioſła Ianowi, y na ſtarość z Elzbietą Boſkie zawarła przymierze, wſzakże ſię [b] *Eliſabeth* tłumaczy *Deus Iuramenti*, [c] tak ſtanąwſzy naprzod między gorami Ruſkiemi w Kaplicy Xiążęcey Imieniem Iana S. Chrzciciela intytułowaney, w podeſzłych wiekach nawiedzaiąc Stolicę Ruſką nowe Iey poprzyſięga łaſki na Arcy--Paſterſkim y Iasnie Oswieconych POTOCKICH krzyżach. Więc, że ſlusznie ſpieſzyſz *cum Coronis* Iaśnie Wielmożny Staroſto Kołomyiſki, to w dwoch punktach krotko prezentować będę: *Ze iako Nayświętſza MARYA Panna Stolicę Ruſką nad inne Miaſta Polſkie nawidzi, tak wyżſze, chwalebnieyſze, odbierze Koronę osmą, Herbownym Ośmiorogiem, y Pilawą ozdobioną, nad inne Korony*: Mowiącemu na Honor Cudownemu w Matcę Swoiey BOGU udziel powtorney z Iaśnie Wielmożnemi Infułatami [d] *Ipſe ſtans juxta aram & circa Illum Corona Fratrum* Arcy-Paſterſkiey Benedykciey Iaśnie Oświecony KORONATORZE.

Jako Przedwieczna Mądrość rzecz każdą dla ſwego dyſponuie końca, tak kogo do iakiey wyſokiey obiera funkciey, takiemi go ubogaca darami, przez ktore czyni go godnym y zdolnym do przeyzrzanego dzieła, uczy tak ſzkoły Anielſkiey Doktor: [e] *Illos, quos ad aliquid eligit, ita præparat & diſponit, ut ad quod eliguntur, inveniantur idonei*, y nie tylko te łaſki zlewa na Oſoby, ktore wybiera Sobie, dla iakiey wielkiey rzeczy, ale y mieyſca oſobliwſzym upatruie okiem dla Cudownego dzieła, y nad inne ie ſobie ſzacuie; Oczywiſtym dowodem ieſt wyborne Paleſtyny miaſto Hierozolima, ktore BOG Wſzechmogący między innemi obrał Sobie y wnim iuż nie na iakiey gorze, ſamemi tylko otoczoney laſami, y ſkałami wymierzył mieyſcę na Kościoł ſwoy, Kościoł dla przybytku ſwego, miłoſierdzia przybytek dla Tronu, y adoraciey Boſkiego Imienia, a zatym napełnił go bogactwem, ozdobił drogim drzewem y minerami, ubłogoſławił mieſzkaiących radą, mądrością, y fortuną, zgoła wſławił go na świat cały. To zoſtawiwſzy na fundament teraz ſobie tak wnoſzę; ieżeli BOG Wſzechmogący ubogaca darami ſwoiemi tych, ktorych Sobie na wyſokie dzieła wybrał, toć iako z naturalnych ludzkiey fizognomiey znakow dochodzić możemy, że do znacznego honoru, ta urodziła ſię oſoba, tak zważywſzy heroiczne cnoty, wielkie prerogatywy Stołecznego Całey Ruſi Miaſta Lwowa, przez Obywatelow Iego, [f] do krwie Krolewſkiey, Xiążęcey, y Senatorſkiey poſtronnych y zagranicznych

B

(a) Podczas Iubileuſzu Generalnego Koronacia (b) S. Hieronim (c) P. Okolſki in Flor: Rus. (d) Eccl: 50 v: 13 (e) S. Thomas (f) Ex vetus: Monumen: & actis Civit: Metr: Leopolienſis

nicznych Monarchow w Antecessorach swoich należących [a] *Leopolis totius Asiæ & Europæ Theatrum & status. Hæc Senatum doctissimum & Togatum, Religiosos sapientissimos & graves, populum politicum & honestum conservat & adamat*, Mowię odważnie, że go BOG wybrał, przygotował, godnym uczynił Koronaciey Matki Swoiey, y nad inne mieysca partykularne przeniosł. *Ita præparat, & disponit. ut ad id, ad quod eliguntur, inueniantur idonei*. Nie inna iest racya, że wola ludzka propensię swoią między licznemi obiektami, te sobie a nie inne obiera objectum przywiązania swego, tylko, ze miłość przez wrodzoną Sympatię znayduie podobieństwo, w tey, a nie w inney osobie, według iawnego przysłowia: *Amor simile ad simile trahit*, tak BOG Wszechmogący, że w samego człowieka między innemi rzeczami stworzonemi, nieśmiertelnę, y rozumnę wlał duszę, uczynił to z osobliwszey dobroci Swoiey, zeby w człowieku nalazł podobieństwo, y wyobrażenie swoie [b] *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*, to za zdrową naukę mieymy, z ktorey Ia wnoszę sobie, że ieżeli BOG człowiekowi większą nad inne stworzenia pokazał miłość, ze go na obraz, y podobieństwo swoie, iako abrys y kopiję Dobroci stworzył, *ad Imaginem*, toć y Matka Boska nad inne Miasta Polskie, tę Metropolię Ruską bardziey ukochała, gdy ią na obraz swoy, y podobieństwo Boskie wystawiła. *ad Imaginem & similitudinem*. [c] Wroćmy się do pierwszych początkow Miasta tego, a obaczemy to iawnie co mowię: wszakże Xiąże Leo kilkadziesiąt lat pierwey w zamku swoim postawił Obraz ten przy pilney Synow Bazylego Swiętego straży [d] potym Roku MCCLXX. Synom Go oddał Dominika Swiętego w raz z zamkiem na prozbę Błogosławioney KONSTANCYI Krolowey Halickiey Matki swoiey, [e] a dopiero Miastu temu pierwsze Roku MCCLXXVI założył Fundamenta. Uprzedziła Matka Boska w Obrazie swoim to Miasto, toć nie inaczey potym powstało, tylko na Obraz MARYI *ad Imaginem*, Ze oraz y na podobieństwo Boskie iest wystawione, łatwo obaczyć możemy, gdy Tertuliana, owszem iednostaynym Theologow poydziemy zdaniem, że w stworzeniu ludzkim iako *in opere ad extra* wszystkie trzy Osoby Boskie Rozumem, pamięcią, y wolą a iedną Istnością Duszy, łaskami, y dzielnością ukoronowały człeka; zważmysz teraz ieżeli Troycę Boską to nie wyraza Miasto (f) w Herbownych trzech gorach swoich, gwiazdy tylko iedney obiaśnionych splendorem, [g] oraz trzema rożnie dystyngwowanych od siebie Religiy w Pasterskich Katedrach, przy iedney Swiętego Kościoła Rzymskiego Iedności, Infułami ukoronowane to iest *Unitate*

tate

[a) Okolski 1 Thom: Orb: Pol: Fol: 266. (b) Genes: 10. (c) Okol: in Flor: Russia (d) Obraz od Xięcia Leona darowany Synom Dominika Swiętego (e) Założenie Lwowa. (f) Trzy gory z gwiazdą Herb Lwowa (g) znayduią się w Lwowie dwie Arcy-Biskupie Katedry Polska y Ormiańska, trzecia Biskupa Ruskiego wszystkie z Iuryzdykcią.

tate Orthodoxæ Religionis in Trinitate Rituum ozdobione nad inne Polſkie Miaſta *ad Imaginem & Similitudinem noſtram*. Toć iako ſtworzenie ludzkie, było oſobliwſzym Boſkiey Wſzechmocności Cudem, oraz y ludzi konſerwacya ieſt uſtawicznym Cudem według Anielſkiey nauki Tomaſza Swiętego, tak między licznemi Cudami Obrazu Tego, ten ieſt oſobliwſzy, że Miaſto Lwowſkie powſtało na Obraz MARYI, y dla Tego Obrazu do tych czas ieſt konſerwowane od oſtatniey ruiny, a zatym iako BOG Wſzechmogący między innemi liniami ludu wybranego, ſamego tylko Abrahama y Iego ſukceſſię obrał ſobie dla tey wiary, ktorą wnim przewidział: [*a*] *Dominum elegiſti hodie, ut ſit Tibi DEUS, & Dominus elegit te hodie, ut ſis Ei populus peculiaris*, tak gdy Stolica Ruſka przy pierwſzych początkach ſwoich obrała ſobie za Panią Nayświętſzą MARYĘ, *MARYAM elegiſti, ut ſit tibi Domina*, iako na facyacie forty do Miaſta *Boſacka* rzeczoney, tę ſłowa ſtarożytnym, nad Portretem Monarchini ſwoiey czytać każdemu pozwala, charakterem [*b*] *Omnium Victoriarum Compendio, Semper Auguſtæ Cæli & Terræ Reginæ Se Ipſam Urbs Leopolis D. D. D.* więc też Matka Boſka obrała ią Sobie za właſne Miaſto, y naymilſzę Corę *Et MARIA elegit te hodie, ut ſis Ei populus peculiaris*, bo przewiedziała w Niey oſobliwſzy ku ſobie affekt [*c*] *Iam viderat affectum* mowię z miodopłynnym Doktorem, ktory Ią do tego obowiązał, żeby te Miaſto dla honoru ſwego założyła *Civitatem hanc elegi, ut ſit nomen meum in ea*; y dla tego, że na trzech tych Herbownych Miaſta Lwowſkiego gorach, naymilſze Sobie BOG w ręku Nayukochańſzey Matki Swoiey zoſtaiącey, założył mieſzkanie, to przez Pſalmiſtę wyraził: [*d*] *Mons coagulatus Mons pinguis, Mons in quo beneplacitum eſt DEO, habitare in eo.* [*e*] Nie ieden, ale ſto Argumentow, na obronę Niepokalanego Iey honoru Apoſtolſkiey Stolicy prezentowanych, odebrała MARYA od tego Przeświętnego Miaſta, nad inne Miaſta Polſkie y poznała iak mowią *Ex ungve Leonem* z ręki piſzącey charakter miłosci, iako przeczytał miodopłynny Doktor *agnoſcit Virgo diligentes Se*, wyſoką miłość uznał Rzymſki Paſterz SYXTUS V. tego Miaſta ku Matce Boſkiey, za co z Herbu ſwego trzy Gory wyiąwſzy z gwiazdą, Lwowſkiemu darował Miaſtu, wyrazaiąc w Przywileiu ſwoim, że figurowana w Gwiazdzie Matka Boſka, wyżſzy tu honor nad inne odbieraſz Miaſta, y łaſkami go ſwemi codziennie obiaśniać nie przeſtaieſz.

[*f*] SI RES A LVCA RIMATA, MIRACVLA SERIS.

 [*a*]

(*a*) *Deut: Cap: 26to.* (*b*) *Starożytny napis, nad Furtą Lwowſką Boſacką nazwaną.* (*c*) *S. Ber* (*d*] *Pſalm 67.* (*e*) *Sto Argumentow defenduiących Niepokalanego MARYI Poczęcia, Lwow do Oyca S. SYXTUSA V. poſłał.* (*f*) *Carmen Cancrinum*

[a] Alexander Wielki wyſtawił Miaſto, y nàzwał go *Leontopolis* z tey raciey, że Matka Iego *Olimpia* Lwa zwykła była noſić na pierſiach. Celuie nieporownanie założone od Leona Lwowſkie Miaſto wſpomniane *Leontopolim*, co dawnym ſtylem na Bramie ſwoiey Halicka nazwaney, w tych ſłowach wyraża [b] DVX LEO MIHI FUNDAMENTA IECIT, POSTERI NOMEN DEDERE LEONTOPOLIS, HOROSCOPUS PARTHÆNOPOLIM LEONI PRÆPOSUIT. a to dla tego, że Lwa Ruſkiego Nayświętſza MARYA w Sercu Swoim miała, y do tych czas piaſtuie Go, na Pierſiach Macierzyńſkiey łaſkawości, a ze piaſtować nieuſtannie będzie, to z tych ſłow złożone [c] MARIA VIRGO, TENENTE GUBERNIUM ECCLESIÆ UNIVERSAE, BENEDICTO DECIMO QUARTO SUMMO PONTIFICE, CORONATA EST LEOPOLI APUD PATRES ORDINIS PRAEDICATORUM, CORONIS AVREIS ROMA TRANSMISSIS TEMPORE IUBILAEI MAGNI. Te nie omylne na potomne wieki wydała, y zoſtawiła Oraculum.

[d] LAUS EGO METROPOLIS RUSSORUM GLORIA PRIMA ET DECUS OMNE TIBI, TE CORDE TUEBOR AMANTI, AVRE PRECES CAPIENS, SANCTI QVA MATER AMORIS IUCUNDA SEMPER FACIE, IPSA VIDEBO LEONEM. NOS CERTI INITIO GAUDII, NON MÆROR INITO.

Potwierdza allegowaną prawdę *Forta* do Miaſta Lwowa *Iezuicka* nazwana nad ktorą *in aditu* Miaſta kamienna Matki Nayświętſzey trzymaiącey na rękach malenką Dziecinę, Statua Starożytności dzieło Lwa Ruſkiego przy Nogach Panieńſkich leżącego maiąca, z tą inſkrypcią. [e] *HAC PRÆSIDE TUTUS*, Trzyma Miaſta Lwowa Prezydencyą, iako Stołeczney Rezydencyi ſwoiey Matka Boſka. Ale ieżeli nie mamy doſyc na tych racyach, ſtańmy na gorze Kalwaryiſkiey. oto Syn Boſki oddaie Matkę Swoią Ianowi, Iana za Syna Matce, czemuż nie Xiążenciu Apoſtolſkiemu Piotrowi, ale ſamemu Ianowi ofiaruie Zbawiciel Matkę, *Fili ecce Mater Tua*, tylko ze Panieńſtwo w Ianie, miało ſympatycznę podobieńſtwo do Panny [f] *Virgini Virginem commendavit* Auguſtyna S. racya. Pozwolcież mi to ſamo mowić o tey ſławney Metropoliy, ktorez w Polſzcze Miaſto zupełnieyſzym tytułem nad Tę Pannę zwać ſię może? ſame Bramy uſta otwieraią, y to na teyże Faciacie Halickiey głoſzą: że Lwow *Virgo Civitas* [g] NOBILIS, AT NUNQVAM NUBILIS VIRGO SUM, SEMPER VESTALIS, EX QVO PER TRIA SÆCULA MILLE PRO-

CIS

(a) Pierius in Cartha. lib 14 Homi: 11. de Triumpho Reſur: & arca. (b) Napiſ ſtarożytny nad Bramą Lwowſką Halicka zwaną. (c) Programma. (d) Anagramma purum (e) Dawna z Kamienia wykuta Inſkripcya nad Furtą Lwowſką Iezuicką zwaną (f) S. Auguſtin (g) Starodawny napis na Bramie Lwowſkiey Halickiey.

CIS EXAMBITA, OMNIBVS CASTA VIRAGO REPUDIUM FECI, ET ARMATIS PRECIBUS STEPHANI PALATINI MOLDAVIÆ TALEM ME PRÆSTITI, PRIMUS ILLE MALO CADUCEATORE CUM XL: M. FILIORUM AGAR PARANYMPHUS THALAMOS MEOS EXAMBIVIT SED CVM OMNIBUS ABACIBUS EXPERS CORONÆ VIRGINALIS PLENUS IGNONIMIÆ RECESSIT, AC IN MINORIBUS OPPIDIS ARDOREM CONCEPTUM CONSUMPSIT. Toć Panieńſki ſwoy honor zleciła, y do ſtraży oddała Pannie miaſt Ruſkich. *Virgini Virginem commendavit.* Te Miaſto obrała dla Koronacyi ſwoiey. *Hæc eſt Civitas quam elegi*, y za wybrany lud poczytała ſobie; *Te elegit, ut ſis Ei in populum peculiarem de cunctis gentibus.* A iezeli Miaſto Izraelſkie Hebron dla tego że w Nim odebrał Koronę Dawid, [a] *In Hebron unxerunt David in Regem Israel* inne otrzymało Imię, y odtąd zwane zoſtało miaſtem Dawida, gdy w Zamku miaſta tego przyiąwſzy Koronę przerzeczony Dawid, mieſzkanie tam ſwoie założył, [b] *Habitavit autem David in arce. & vocavit eam civitatem David.* To y Nayświętſza Dawida Cora BOGA Naſzego Matka, w Stołecznym mieście Lwowie, a w Zamku niegdyś Xiążencia Leona, założywſzy Rezydencyą dla Siebie [c] *Habitavit autem MARIA in arce*, gdy odbierze Koronę, iuż Miaſto te nieomylnie miaſtem MARYI na wieki zoſtawać będzie. *Et vocavit Eam civitatem MARIÆ.* Obieraiąc Ociec Przedwieczny Nayświętſzą MARYĘ Sobie za Corę, Synowi za Matkę, Duchowi Przenayświętſzemu za Oblubienicę, nierozdzielną Iey dał Wſzechmocności ſwoiey władzę, iako Tey, ktora w ściſłę Troycy SSS. Korrelacyę weſzła, gdy Tego, ktorego Ociec Przedwieczny ieſt naturalnym od wiekow Oycem, tegoż Syna, a nie innego, iak bluźnił Neſtoryuſz, Matką naturalną ſtała ſię, że zaś miłość ieſt rzecz pryncypalnie do każdego reguluiąca ſię oblubieńca, ztąd Duch Przenayświętſzy, ktory będąc między Oycem, y Synem w relacyach Perſonalnych miłością. *Pater diligendo Se ad in vicem cum Filio, producunt Spiritum Sanctum*, y dla tego tak od Oyca, iako też od Syna pochodzenie bierze, widząc że Syn Boſki do Wnętrzności poſpieſza MARYI, a będąc w Relacyach Perſonalnych, terminem Rodzaiu Boſkiego, ſtaie ſię płodnym z Rodzaiu ludzkiego Zbawiciela, gdy Oblubieńcem zoſtawſzy MARYI władzę Wſzechmocności Swoiey, ze Krwią Panieńſką zmieſzawſzy, niewinne w żywocie MARYI uformował Zbawiciela Ciało, dawſzy Iey tedy Ociec Przedwieczny zupełną dzielność w Panowaniu nad Niebem, y ziemią, uczynił Ią Sobie nieiako rowną, z tą tylko rożnicą, że ſam przez Eſſencię, to ieſt Iſtotę, y Naturę Boſką, MARYA przez partycypacyą, y u-

C dzielenie

(a) Reg: 5to. (b) Ibidem ver: 9no. (c) Okolſki in Flor: Ruſ:

dzielenie ma te Prerogatywy Boſkie, tak, że Chwała Chryſtuſowa, ktorą ſobie przez uniję natury ludzkiey, iako Człowiek zaſłużył, nie tylko ieſt udzielona MARYI, ale y ziednoczona [a] *Filij gloriam cum Matre non tam communem judico, quam eandem.* zdanie ieſt Arnolda. [b] Bo ieżeli Salomon Matkę ſwoią z tą Chwałą intronizował do Korony, z ktorą ſam na tronie ſiedział *Poſitus eſt thronus Matri Regis, quæ ſtetit ad dexteram Ejus,* ſłuſzniey należało, ażeby Syn Boſki *Plus quam Salomon eſt hic,* dał Matce ſwoiey rowny majeſtat, wſzakże naturalnym prawem Synowie dziedziczą honor rodzicow, toć ieżeli prawem natury Syn Boſki ieſt Panem, y Krolem świata: *Rex Regum & Dominus Dominantium;* więc tęſz ſamę władzę Krolewſką komunikował, y Matcę ſwoiey [b] *Non à dominatione, vel potentia Filij Mater poteſt eſſe ſejuncta,* iako mowi tenze *Arnoldus.* To za nie omylną położywſzy prawdę, pytam ſię, iakąż odebrał Koronę Chryſtus, tey zaſłużoney chwały ſwoiey? Uznawſzy dobroczynną rękę Pańſką zgromadzone Izraelſkie poſpolſtwo, chciało Zbawiciela koronować na Kroleſtwo, ale ſię od tey ochronił korony, *Cum cognoviſſet IESUS, quod voluiſſent eum rapere, & facere Regem fugit in montem Ipſe ſolus,* dokądże uſzedł przed koroną? oto na gorę *in montem,* przez co wyrażał, że go wyżſza y godnieyſza czekała korona, czemuz tey ofiarowaney ſobie nieprzyiął Korony? bo ta korona była ieſzcze przez krzyża, więc nie inney tylko krzyżowey czekał korony *Mortem autem Crucis* a iako mowi Kardynał Hugo. *Fugit in montem ſed crucifixoribus occurrit;* Bernard zaś S. mowi *Tolle crucem ſi vis auferre coronam,* Ia z tego tak argumentuię. Chwała MARYI ieſt ſpołeczną Chwałą Boſkiego Syna, toć ieżeli Syn koronę chwały krzyżową nad inne ſobie korony przenioſł, iako mowi Dawid: *Regnavit a ligno Deus* a Carthagena na to tak: *Chriſtus Dominus tanquam Rex, crucis thronum aſcenſurus erat,* Więc y MARYA inney niechciała Korony, tylko Herbownym Ośmiorogem złączonym, z Iaśnie Oświeconych POTOCKICH Pilawą ozdobioney. Dla tego to Chryſtus nie zowię MARYĘ Matką Swoią, ale Sioſtrą, y Oblubienicą, gdy Ią wzywa do korony; *Soror mea, ſponſa mea, veni coronaberis,* bo iako była towarzyſzką, y Sioſtrą męki wſpoł z nim umieraiąc pod krzyzem, tak też powinna była byc Sioſtro Chwały Iego, zwycięſtwa, y korony, nie inney tylko krzyżowey. Zamyslał o tey koronie Andrzey Pruchnicki Arcy Biſkup Lwowſki, gdy iuż zaczął był kommiſſię, o tego Obrazu Cudach, ale Matka Boſka, wyzſzey czekała Korony, z rąk I. O. WYZYCKIEGO Arcy-Paſterza, y Koronatora, ztąd bowiem że Obraz ten Cudowny Nayświętſzey BOGA naſzego

Matki

[a] *Arnoldus* [b] *Arnoldus* (c) *Cardin: Hugo* [d] *Carthagena*

Matki, miał być osobliwszą miasta Lwowskiego chwałą, *Laus Icon* to w Anagramatycznym Imieniu *NICOLAUS* zamknął; Ten to Arcy-Pasterz iako Naywyższy Arcy-Kapłan Aaron, po pierwszey zaczętey Kommisiyi [*a*] w Roku 1628. to iest w lat 123. wtym iuż zakączonym Roku, wstąpi na Gory Lwowskie, według Romulusa pierwszego fundatora Rzymu, y starego Rzymskiego Kalendarza *Mense Quintili*, miesiąca piątego. [*b*] dnia pierwszego miesiąca tegoż, to iest dnia iutrzeyszego, gdzie ma ukoronować Krolowę Polską w polu [*c*] *Ascenditq; Aaron Sacerdos in montem Hor jubente Domino, Mense Quinto, prima die mensis, cum esset Annorum Centum viginti trium.* Aże gora Hor, tłumaczy się *Mons*, toc znaczy, że z rąk Iaśnie Oświeconego Koronatora, wyższą nad inne korony Koronę Matka Boska odbiera, bo doskonałą w OSMIOROGU, naznaczoną liczbą, nad ktorą iuż doskonalszey nie masz: wszakże y sam Zbawiciel, iako Imię Nayświętsze swoie reguluiące się do zwycięskiey z odkupienia ludzkiego korony, w liczbie odebrał osmey; *Consumati sunt dies Octo, Vocatum est Nomen Ejus IESUS.* Tak y dnia osmego, Krzyżem Męki swoiey ozdobioną zmartwychwstania odebrał Koronę, mowi to Wielebny Beda [*d*] *Octavus numerus Resurrectionis Gloriæ pene omnibus claret, nam & Dominus Octava Die, post septimam Sabbathi, Resurrexit.* owszem z większym daleko honorem koronuie Bog tu, Matkę Syna Swego, niżeli Go ukoronował zostaiącego na Krzyżu, pierwsza że wisząc między trzema krzyżami, nie wszytkie trzy wziął do korony swoiey ale tylko ieden, tu zaś koronę chwały Matki Iedynaka swego, iuż nie iednym, ale trzema krzyżami Iaśnie Oświeconych POTOCKICH zdobi, y dla tego ieszcze nie staie połowy trzeciemu krzyżowi, bo iednę POTOCKICH rękę, Nayświętsza MARYA Panna, do Krolewskiego zachowała Sceptrum, za to że się nieiedną przykładała do tey Koronacyi ręką [*e*] a że w dwudziestu lat pięciu Iubileuszowych, miał I. O. PILAWA przyozdobić Skronie MARYI, to przez dziesiątki komputuiąc. w liczbie pułtrzecia Krzyża swoiego zamknął [*f*] *Supputabit Sacerdos juxta numerum Annorum Iubilei*; Domową miłością obowiązana Obrazowi Temu Cudownemu, Iaśnie Oświeconych POTOCKICH Familia; Dowodem iasnym przychylnego MARYI Serca iest I. W. IAKOB POTOCKI Starosta Białokamiński, między prochami woiennemi w Zamku trefunkiem zapalonemi nie obrażony, chociaż w gorę na powietrze od nich wyniesiony, w ogniu wyprobowany iak złoto, pierwszą skorę z twarzy, z rąk od płomienia wyzutą przywiozł do Lwowa, y przed tym Cudownym Obrazem zawiesił, na nieśmiertelney

(*a*) *Pierwsza Kommissia*) *Roku 1628. Koronacia w lat* 123. (*b*) *1ma Iulij Koronacia w polu* (*c*) *Numer: Cap.* 33. (*d*) *V, Beda Cap.* 2. *in Luc.* [*e*] *w Lat dwudzieścia y pięć Iubileusz Generalny.* (*f*) *Numer:* 27.

telney pamięci ſpoliał, to prezentuiąc, że iako ten Obraz, cud Nayiaśnieyſzy pokazał POTOCKIEMU, tak wſzyſtkim POTOCKIM ieſt wrodzony ku niemu affekt, że każdy by ż nich, y z właſney wyzuł ſię ſkory dla Honoru MARYI. Druga tytuł Krolewſki *REX Iudeorum* trzema tylko ięzykami Hebrayſkim, Greckim, y Łacińſkim, był Chryſtuſowi zapiſany, Koronacyę zaś MARYI nie trzema, ale dwudzieſtą ſiedmią ięzykami raz pierwſzy wyrażoną, czytać będzie Korona Polſka, toć iako korona krzyżowa, inne przewyżſzyła korony, tak korona MONARCHINI Xięſtwa Ruſkiego, Osmorogem I. O. Koronatora, y I. O. POTOCKICH PILAWĄ zbogacona, celuie wſzytkie korony, ktore Iey kiedy ofiarowała Polſka [*a*] *Neque enim ſic Regiâ coronâ ornatur caput, quam cruce, quæ omni dignior eſt cultu.* Y ta ieſt między niezliczonemi, iedyna pochwała Twoia Nayſzczerſzy, naywiernieyſzy, naypożytecznieyſzy, Apoſtolſkiey Rzymſkiey Stolicy, Kaznodzieyſki Zakonie, albowiem choćbym nie uważał ſłow Wielkiego Watykańkiego Panagiryſty Zelingiera mowiącego o Tobie [*b*] *Prædicatorum Religionem natam labenti ſuccurrere Vaticano,* To iakże Głowie Kościoła S. Innocentemu IV dać wiary niemam. [*c*] *Ordo Prædicatorum Eccleſiæ ſeneſcenti in ſuſtentationis baculum eſt proviſus.* Twoy to mowię oſobliwſzy Matko Ruſkiey Prowincyi honor, że chociaż iuż to trzecią w Polſzcze w, Przeświętnym Zakonie ſwoim odprawuieſz MARYI Koronacyę iednak iakoś był pierwſzym Poſſeſſorem, tego pierwſzego w Ruſkiey Stolicy Obrazu, tak na końcu intronizuiąc Go, honorem koronacyinym, prym wziąłeś innym, pierwſzym, *Noviſſimi erunt primi.* Wydał dekret Salomon, na śmierć Abiathara, ſłuchaymyż iakie były ſłowa Iego: *Eqvidem vir mortis es, ſed hodie te non interficiam.* Prawda żeś zaſłużył na śmierć, ale dziſiay nie zginieſz, czemuż? *Quia portaſti arcam Domini Dei,* boś nioſł Arkę Pańſką. na ſobie; [*d*] Iuż nie ſamę tylko Arkę, ale w Arcę nieść będziemy Obraz tey Pani, ktora nam noſiła Boga Człowieka, więc chociaż nie ieden zawinił na karę, uymuiąc Cudowney dzielności Obrazowi Temu, chociaż zaſłużyłaś ſobie na to Przeświętna Metropolio, żeby zagniewana Sprawiedliwość Boſka, rożnemi Cię karała plagami *Equidem viri mortis eſtis,* ale że dnia iutrzeyſzego wnieśieſz między mury ſwoie w Arce, Cudowney Pani ſwoiey Obraz, nieupadnieſz iak Ierychońſkie Miaſto, nie lękay ſię, śmierci dekret zkaſſowany; *non interficiam, quia portaſtis Arcam Domini Dei;* Owſzem gdy dziſieyſzey Neo-Koronatce, przy zwykłego wykonaniu poſłuſzeńſtwa, iako Krolowey, y Pani ſwoiey, oddaieſz od wſzyſtkich bram klucze, Nayświętſza Monarchini, widząc w tym Mieście ſwoim, zdawna

ulubio

(*a*] *S. Auguſti: ſermone 15 de Reſurr:* [*b*] *Zeling: Theat: Orat: B. Salomo:* [*c*] *Conſt: 204 Anno 1248 14 Novem:* [*d*] *Obraz Cudowny przy Koronacyi w Arcę nieſiony.*

ulubionym od ſiebie, ſtarożytny wywrocony porządek pierwſzych oraz dawnych, Parentelij, y Domow, w Antenatach ſwoich zaſłużoną [przez niegodziwe tumulty, y ścyſſie] znieſioną powagę, to Krolewſkim ſwym ſłowem, przez Ewangelicznego Proroka affiduie: *Reſtituam Iudices Tuos, ut fuerunt prius, & Conſiliarios Tuos ſicut antiquitus, poſt hæc vocaberis Civitas Iuſti, Urbs fidelis,* Przywrocę Sędziow twoich, iako byli zdawna, y będzieſz zwane Miaſto ſprawiedliwego, miaſto wierne, a ktoreſz to te miaſto wierne nie inne tylko ozdoba Xięſtwa Ruſkiego Miaſto Lwowſkie, miaſto rezydencyalne MARYI *Urbs Fidelis:* kto temu przyczy, niech czyta w klar, na Forcie Miaſta tego, te charakterem dawnym wyrażone ſłowa: [*b*] CONSTANDO, FIDEM SERVANDO, DEO, REGI, REIQVE--PUBLICÆ LEOPOLIS FIDELIS OBSIDIONE SOLUTA ANNO DOMINI MDXLIX. ET MDCLV. Pokrywało rozpiętemi ſkrzydłami Arkę dwoch Herubinow, dla tego że Arka koronowana była, trzy razy od dwoch Aniołow, widomie nieſiona ta Arka Swiętſza w Cudownym Obrazie, gdy odbierze Koronę, Protekcyą ſwoią, y Anielſką ſtrażą Miaſta tego pilnować nie przeſtanie; y dla Arki ieden Dom przedtym *Benedixit Dominus domui Obededon propter Arcam* teraz dla Cudownego Obrazu Tego, Miaſto całe, y Xięſtwo Ruſkie błogoſławić będzie, *Protegam Civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me,* co ſama w głos z Cudownego Obrazu tego deklarowała, [*c*] *BENEDICAM & INTERCEDAM:* Iuſz nas tedy teſkliwie czeka Nayświętſza MARYA, żebysmy Ią ſercami koronowali ſwemi, idźmyż po koronę Iey Błogoſławieńſtwa, żeby nas Koronatami ſwemi, iak tu na ziemi, tak w wieczney uczyniła Chwalę.

6 1 3 4 9 3 1 100 1 8 20 5 50 80 200 90 90 50 80 200 30 100 9 2 9
FAC DICAT AH LEO R U S S O R U M TIBI

200 9 80 7 50 3 50 80 50 40 1 30
V IRGO CORONAM

200 100 100 200 1 6 1 90 90 5 30 60 5 80 200 9 80 7 50 3 50 80 50 40 1
U T T UA FAS SEMPER V IRGO CORONA

100 5 7 1 100.
TEGAT

(*a*) *Kollizye między Magiſtratem y Poſpolſtwem w tym czaſie ieſzcze od Roku 1744 zaczęte* (*b*) *Iſai Cap: 10 ver: 26* (*c*) *Inſkrypcya nad Fortą Lwowſką Iezuicka nazwaną.*

ZBAWIENNE KROKI

Ktoremi Niebieſka Bellona, ſkwapliwa w interesſach Ludzkich Monarchini, Pełna Łaſk y Zwyćięſtw w Cudownym Obraźie Lwowſkim Dominikańſkim Nayſwiętſza

MARYA

Z Oryentalnych Tryumfow do Korony, na mocną, á nigdy nie uſtaiącą Mieyſca, Miaſta, y Kraiu Obronę

POSPIESZYŁA.

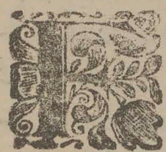
W Dzień ſam Koronacyi, w Polu, Pod Namiotem, Kaznodzieyſką wymierzone Praktyką.

Przez

W. X. Hieronima Waxmańſkiego S. Teologij Prezentata, Przeora Iaworowſkiego à na ten czas S: P: I. O. Imci Pana Potockiego Kaſztellana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego Teologa Zak: Kazn:

Dnia 1. Mieſiąca Lipca Roku P: 1751.

Veni Coronaberis Cant: 4. *Abiit cum feſtinatione* Luc 1.

Ortunne hasło przy wydanym parolu panuiącego y rządzącego ſzczęsliwie woiuiącym Kośćiołem Wodza BENEDYKTA XIV. naypierwſzego y naywyżſzego Urbis & Orbis Paſterza, tak mnie mocno y

pomyslnie ſwym pożądanym przyciſnęło Ordynanſem, że ledwo na Ukoronowanym, odwagą, Męſtwem, y złotą Koroną Herbownego Lwa ſtanąłem placu, tak zaraz wygurowaną, bo z Watykańſkiego Majeſtatu z Siedmiogorney Stolicy promowowaną: *Roma Septicollis* od Purpury y Berła do Tronu y Korony znayduię y ſłyſzę Kandydatkę: *Veni Coronaberis &c.* Ktorą bez naymnieyſzey proteſtacyi, beż dyſſidencyi, *Nemine contradicente* nietylko Narody, zgodnemi uſtami za dziedziczną Panią y Monarchinią Błogoſławiąc ogłaſzaią: *Beatam me dicent omnes Generationes*, ale też wſzczegulnośći nieoſzacowanym złotey wolnośći zaſzczycaiąca ſię Kleynotem Oyczyzna naſza pokornym Sercem, à wolnemi głoſami, Słowy Ducha Przenay: SS. do nayiaſnieyſzego Maieſtatu udzielney zapraſza Korony: *veni Coronaberis.* Ubiega ſię wtym punkcie o lepſzą, na publicżnym *Capitolium*, Kapitalne całey przeſwiętney Metropolij Ruſkiey zdawna ſławne y Stołeczne, Lwow Miaſto, à iako od pierwſzych założenia ſwego fundamentow, dla wielowładnych Monarchow ulubionym zoſtawało gniazdem: [a) *Ad præceptum tuum elevabitur aquila, & in arduis ponet nidum ſuum*, daiąc im Korony y Sceptra (b) *Et ſubijciam vos Sceptro meo & induam vos in vinculis fœderis* Tak y teraz czyniąc renowacyę Starożytnych ſwoich Przywileiow, dawnieyſzego à wielkiego ſzczęśćia, aby ſię mogło udźielnym zaſzczycić Majeſtatem, Inaugurowaną w tym Cudownym Obrazie, ieſzcże za Leona Xiążęćia Ruſkiego, Naydoſtoynieyſzą Nieba y Ziemi Monarchinię Nayś: MARYĄ Pannę za dźiedźiczną uznaiąc y obieraiąc Krolowę, dziś z Gorzyſtego à właſnego ſwego Łoża, do przyzwoitey dawno natym mieyſcu Tey Pani, bo ieſzcże od Oblubieńca Niebieſkiego naznaczoney proſi y wabi Korony, *Veni coronaberis, veni de cubilibus Leonum, veni de montibus*, Ktora poſpieſza zochotą *abijt*, aby wtym Mieśćie y mieyſcu gruntowne założywſzy fundamenta [c] *Fundamenta ejus in Montibus Sanctis*, wieczną każdemu garnącemu ſię była Protekrorką *Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, invenient me*. Ozaprawde Tryumf nieſłychany, radość niepoięta! ktorą nie tylko Iubileuſzowe głośić bę-dą Trąby: *Clanges bucciná, Sanctificabisq; Annum Quinquágesimum; & vocabis remiſſionem, cunctis habitatoribus terræ, ipſe eſt enim Iubileus*. [d) Ale też y uniwerſalne pocałym Swiecie Pol-

ſkim

[a] Iob. 39. v 27. (b) Ezech. 20. v. 37. [c) Pſal. 86. (d) Lev. 25.

ſkim z agituiącey ſię a tak dawno pożądaney podczas Iubileuſzu Koronacyi, właſnie iak przy Arce Pańſkiey dadzą ſię ſłyſzeć z applauzem wprowadzenia okrzyki [a] *Ducebant Arcam fæderis Domini in Iubilo & ſonitu buccinæ, & tubis, & Cijmbalis, & Cijtharis*. y toc to iak uważam prawdziwie miłościwe Lato, Ta widzę, Uroczyſtość Koronacyi, o ktorey nie tylko rozumne Kreatury, ale też ſame dni y nocy w zaiemnie ſobie ogłaſzaią: [b] *Dies diei eructat verbum & nox nocti indicat ſcientiam*. Ten Akt y dzień, ſame Kanonizuią Nieba: [c) *Hæc dies, quam fecit Dominus, exultemus, & lætemur in ea*. Miaſto te Swiętegdzie ſię odprawuie ta Solenizacya, Miaſto Krola Niebieſkiego: *Civitas Regis magni*, w ktorym przy otwarciu Miſtyczney Niebieſkiey Forty NaySS. MARYI Panny *Ianua Cæli* wſzyſtkie koſztowne bo Zbawiennym Apprecyowane Duſz ludzkich ſzacunkiem, miłościwego Lata czyli Iubileuſzowe otwieraią ſię Bramy: *Singulæ portæ ex ſingulis Margaritis*. Wiele gwiazd na Niebie, tyle oczow obrocił na niego Olymp, zapatruiąc ſię na tak doſtoynę Aktorkę y naygodnieyſzą do Korony Kandydatkę, Ktora nie tylko od wiekow z Przedwieczney mądrości wyrokow przeyrzana y wybrana: *Ab æterno ordinata ſum, elegit eam Deus & prælegit eam*. nietylko ſtarożytnych czaſow powſzyſtkich Swiata Krainach, w ſzczegulności w naſzey Koronie już w ſiedmiu ſolennie Ukoronowana Obrazach, ale też w naſzym teraznieyſzym czasie, gdzie rozne a niebeſpieczne na głowy naſze zachodzą Konjunktury, na pełno mocną Auguſta III. ſzczęsliwie nam panuiącego, day Boze w iak naypoźnieyſze wieki z Nayiaſnieyſzą Maryią Iozefą Krolową, y całą przeſwiętną Familią Monarchy inſtancyę, w oſmym tu tryumfalnie Koronowana zoſtaie Obraźie: *Veni Coronaberis*, aby ſię tym ſkutecznieyſzą y przy tych zamachach według dawnego à właſnego oſwiadczenia pokazała Krolową Polſką, *Voca me Reginam Poloniæ*. *Abiit cum feſtinatione*, Rzadki to bardzo iak uważam przykład, tak wielkiey w Krolach wdzięczności, pilney Honoru MARYI promocyi. iak widzę w Nayiaſnieyſzym aktualnie Polſkim Kroleſtwie, za konkredytowaną ſobie przez wolne wſzech Stanow głoſy od Pani wolności Koroną, wzaiemnie certuiąc, już na drugi Cudowny Matki Boſkiey Obraz Pańſkim y wielowładnym ſwoim ſtaraniem, Oycowſkim pieczołowaniem ſprowadza Koronę: *Data eſt Corona*: za co taż

Niebie-

(a) 1. *Paralip.* 15. *v.* 28. (b) *Pſal.* 18. (c] *Pſal*, 117.

Niebieſka y Polſka Monarchini, niech iako naypomyślniey Nayiaśnieyszego Majeſtatu, Koronuie Vota: *Ornamentum gratiæ accipias Coronam, & dignationem consequaris Coronationis.* Rozumiałem, iż już ze wſzyſtkim zgoda, alić ſłyſzę, że ſię y do tey Koronacyi znayduie Konkurrent, a cowiękſza nieſkomparowany y niewyſławiony *IESUS MARIÆ FILIUS*, lecz nietym pretextem, aby miał pretendować Korony (: lubo ią odbierze :) będąc ſam Koroną wſzyſtkich SS. ale żeby Nayukochańſzą Matkę ſwoię z niepoiętey ſwoiey Koronował mądrośći; przypiſuie ſię do mego zdania uczony y S. Amadeus: *Corona Capitis MARIÆ CHRISTUS dicente Sapientiſſimo: Quod Filius Sapiens Corona eſt Matris, & qui ſapientior eſt illo, qui eſt Patris Sapientia?* Zaczym kiedy Bog y Człowiek Niebo y Ziemia, bez wſzelkiego zamieſzania, bez Kontradykcyi y kłotni wzywa od Korony NaySS: MARYI Panny *Veni Coronaberis.* Więc y Ia tak od przytomnego tu generalnie y pobożnego Audytora, iako tez y od prżeżacnego Rycerſtwa, zgodnie ztąż ſamą idąc rekognicyą, a pokorną do Berła y Korony prożbą: *Veni Coronaberis* te wzaiemne na znak wdzięczności y wiecznego Pokoiu przymierża nioſę aſſekuracyię: Idzie zochotą do Korony MARYA, będąc ſkwapliwą winteresſach naſzych Monarchinią. y Otym Ad M. D. G.

Zwyczayna to u Swiata praktyka, do Honoru y preeminencyi, Purpury y Majeſtatu, do Berła y Korony Olbrzymſkim poſtępować krokiem. (a] *Exultavit ut Gigas, ad currendam viam.* Nic to choć by kogo przeſkoczyć, aby tylko Samemu na Tron wſkoczyć [b] *Aſcende ſuperius, recumbe in noviſſimo loco,* zanic utaione w Koronie nieſzczęśliwych przypadkow punktury, gdy tey ſtruktury ſam będąc Architektem, miſternie tylko wykſztałtowaną obiera dobroć: *fallax bonum,* między młotami y ogniem czyniąc Elekcyą, *per ferrum & ignes,* Cyfra gdyby y śmiertelny połknąć ogryzek, aby ieno wielowładne Krolewſkie piaſtować Iabłko: [c] *Quocunque enim die comederis, morte morieris, Pariunt diademata mortem.* Fraſzka choć by na zelaznym zoſtać haku, aby tylko mocne Sceptrum pozyſkać w huku *inturbido piſcari,* a tak ułowiwſzy lub gwałtownie, pożądane Krolestwo: [d] *Regnum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Iak w Krzyſtałowym Nerona oſieść Niebie, okrutne na Poſpolſtwo rzucaiąc pioruny, bez reflexyj na krytyczną Tragika przeſtro-

gę

[a) Pſ: 18. (b) Luc. 14. (c) Gen. 2. [d) Math. 11.

gę. *Qui Sceptra duro ſævius Imperio regit, Timet timentes, metus in Authorem redit*. Lubo takowe Niebo znikome ſwiatełko, y niewiele władnie, bo ſię prętko zaćmi, ſtłucze gdy upadnie: *Sol obſcurabitur, Luna non dabit lumen; Stellæ de Cælo cadent*. [a] Szczegulna w tym punkcie Polſka Korona nad inne Narody zaſzczycac ſię ſzczęśćiem, chlubić Honorem, chełpić ozdobą beſpiecznie moze, że na godnych y zgodnych głoſach Nayiaſnieyſzy ſwoy funduiąc Majeſtat, *tanquam ſupra firmam petram* wſpaniałym ſercem wiekopomną chwałą, mocną y trwałą ſwoich inauguruie y oſadża Regnantow, *Per me Reges regnant, & Legum conditores juſta decernunt*. (b) Y już ta potencya żadney bynaymniey nielęka ſię ſkazy, gdy nieſkażitelney wolnośći droſzſzy niż złoto utrzymuie Kleynot: *Ipſa ſibi pretium virtus*. Po inſzych Pańſtwach y Monarchiach ieden tylko Dom Panuiący. *Cæteri ſervi*. à Polacy lubo ſzanuią Dom Panow ſwoich Nayiaſnieyſzy, lecz wolnych głosow nieobliguie urodżenie, ale nakłania cnotę: *Pro arbitrio eligitur Princeps, donec unus eligatur, multi deſtinantur*. Odbiera Polſka od Monarchow za Korony dzięki, ale nie dźiękuie za Pana przykładem niewolniczych Narodow, iakiegokolwiek: *Ex Domo Regnatrice Sors* pada *naſcendi*. bo tym Bog niedał takich prerogatyw, wolnośći, y ſwobod: *Non fecit taliter omni Nationi*. Odbiera przytym ten reſpekt y fawor, iż kogo zgodnie zapraſza do Korony: *Veni Coronaberis*, tego w ſkutku znayduie ochotę; *abiit cum feſtinatione*. A nietylko w ziemſkich Elektach y Kandydatach te znayduie łatwość, ale też w Niebieſkiey Monarchini, Tryumfalney od wiekow Koronatce: *In perpetuum Coronata triumphat*. [c] Skwapliwą upatruie y wielką przychylnosc, kiedy idzie zochotą do Korony będąc ſkwapliwą w Intereſach naſzych Monarchinią. *Veni Coronaberis, abiit cum feſtinatione*.

Ledwo co żałoſne w Ierozolimſkim Pańſtwie pokazało ſię interregnum, gdy im Pana zaſtępow, Wodza Niebieſkiey Milicyi wſzechmocna ręka Starożytnych Potentatow, wielowładne odebrała plemie: *Dominator Dominus Exercituum auferet à Ieruſalem & a Iuda validum & fortem, & omne Robur*. (d) Tak zaraz co żywo do Elekcyi, do promocyi Pana, do promulgacyi Monarchy wyſzedłſzy in campum Electoralem nie tak zapraſzaią, iak gwałtem do Tronu Berła, y Korony ciągną. *Princeps*

B

[a) Math. 24. [b) Prov. 8. [c] Sap. 4. [d) Ezech 3. v. 6.

ceps esto noster. Ale nieochoczy y wcale nieskwapliwy, mocno się z tak wygurowaney exkuzuie præeminencyi: *Nolite me constituere Principem*. Lecz radbym wiedział, co za racya, tak wielkiey wymowki niedbałego tego Kandydata cisnąc się odpychać Koronę: *Nolite me constituere Principem*. W calepodłego gustu y nikczemnego Animuszu, niemiał w sobie według teraznieyszey praktyki: *Honestum ambitum*, że garnącym się do siebie gardźi szczęściem: *Nolite me constituere Principem*. Przecieśz informuię się dosyć doskonale zdalszey, à własney Iego exkuzy, że dla interesu tym narobił rezonem, à bardziey od Xiążęcey Godnośći schronieniem się, wiedźiał albowiem y widźiał w upadłym Iudaszu upadaiące Boskie y Oyczyste Prawa. Upadła Wiara, upadła Ierozolimska wolność, à znią wszystkie ozdoby y swobody. *Ruit enim Ierusalem & Iuda concidit*. Zaczym na utrzymanie Boskich y Oyczystych Praw, na podźwignienie Wiary, na wzmocnienie starożytnych Prerogatyw y zaszczytow mocnego, y przezornego potrzeba Xiążęćia y Pana: *Princeps esto noster*. Potrzeba, aby miał nietylko mocne Bataliony, ale tez y liczne Milliony, żeby miał czym wiktować, konserwować, płacić, y odziewać, à przytym interessa wyrabiać, kierować, y im zabiegać, według przyzwoitey Monarchow własnośći, à uniego wcale pusus. *In Domo mea non est Panis, neq; vestimentum*

Niema tu dnia dzisieyszego mieysca taki Kandydat do Korony: *Princeps esto noster*. Zaprasza Duch PrzenaySS. à z nim woiuiący Kosciol Naydostoynieyszą Nieba y Ziemie Monarchinią Nayswietszą MARYĄ Pannę do Korony: *Veni Coronaberis*, a zaprasza od całey Przeswiętney Metropolij Ruskiey, czyli Woiewodztwa Ruskiego, z Gornego bo od Naywyszszych Xiążąt Ruskich, à wszczegulnośći od LEONA XIĄZĘCIA załozonego Lwowskiego reclinatorium: *Veni Coronaberis, veni de cubilibus Leonum, veni de montibus*, a przez Kogo proszę zaprasza oto, *per Os Ecclesiæ, per Pontificiam Dignitatem*. przez I. O. Koronatora; na ktorego gdy się pilnie zapatruię, właśnie iak bym na starozakonnego patrzył Aarona, albowiem *præter innatam dignitatem & bonitatem*, widzę *in Rationali Tuo doctrinam & veritatem*, co do Rodowitey Godnośći, ktora starozytną swoię præcedencyą ma zwielkiego Geraldow Imienia, potrzeba mi: *Immensum gloriæ attingere Portum*, gdy bym chciał Przeswiętnego Domu Twego I. O. Koronatorze wygurowane, *qua Sago, qua Toga* zaszczyty, *Poloni sidera Poli & infinitas eorum* wyliczać

Lau-

Laudes. Doſyć mi dziś namienić, że począwſzy od pierwſzego Przezacney Familij Twoiey Protoplaſta, ktory ieſzcze za Mieczyſlawa Monarchy w ſamym Rzymie Wiarę Swiętą Katolicką przyiąwſzy, wraz z Herbem od Oyca Swiętego z temi Zbawiennemi do Polſki ſzczęsliwie powrocił Krzyżami wiedząc że *Non poſſe capi, niſi de Cruce Cælum* [a) Z temi tedy złączywſzy dawnieyſzą Polſką ozdobę na nieſmiertelney Sławy powſta Honor: *Venerabilior de Cruce Surgit Honor.* Gdy na tym fundamencie podziś dźień mocne à nieprzeliczone na podporę Oyczyzny eryguią ſię Filary: *Domus eſt, quæ notat excelſos, Marte, Togaq; Viros.* Staieſz y Ty pro firma petra I. O. Koronatorze, kiedy idąc drogami prawdziwie dobrego Paſterza: [c] *Ego ſum Paſtor bonus.* w tak SS. cnoty w tak Heroiczne dzieła y wielkie funduieſz ſię przymioty, przy wielu innych hoynych y Pańſkich na chwałę Boſką Fabrykach, że *Portæ inferi non prævalebunt eas.* [d] A coż mam mowić o doſkonałey Apoſtolſkiey nauce, ktorąś [: wizytuiąc przez całę ArchiDyecezyę, przy rzetelney Ewangeliczney prawdzie:] wſzyſtkie zupełnie nakarmił owieczki. (f] *Non ſolô panê vivit homo, ſed omni verbô, qvod procedit de Ore Dei. Pones in rationali doctrinam & veritatem.* Więc iak uważam, arcydobrze ſię ſtało, gdy naywyſzſzy Kośćioła Chryſtuſowego Paſterz re & nomine Benedictus XIV. na Twoie Paſterſkie ręce, złote Rzymſkie dla Krolowy Niebieſkiey w tym Cudownym Obrazie przyſłał Korony, za ktorych włożenie: *Veni Coronaberis.* Niech NaySS. MARYA iak nayprędzey Kardynalſką ſprowadźi Tobie Purpurę: (g] *Miſit ei Purpuram & Coronam auream,* a zebyś po czternaſtym, Pietnaſty zoſtał Benedictus. Gdy Twoia petycya y poſtulacya tak ſzczęsliwa, tak ſkuteczna, Idzie y poſpieſza z ochotą do korony NaySS. MARYA: *abiit cum feſtinatione.*

Pierwſzy Krok uczyniła do tey Korony w Roku 1244. za Innocentego IV. Papieża; kiedy od Oryentalnych Greckich Ceſarżow wielkiemi na woynach, iako druga Arka Pańſka: (h] *Cognoverunt, quod Arca Domini veniſſet in Caſtra.* Słynąca Cudami, Bohatyrſkiemi ozdobiona zwycięſtwy, Ruſkim Xiążętom tak bliſką Krwią ſkolligowanym, iako też ligą ſciſley ſąſiedżkiey przyiaźni obowiązanym, za oſobliwſzy Prezent nie-

(a] *D. Proſper.* [b) *D. Venantius.* (c) *Ioan* 10. (d) *Math.* 16. [e} *Math.* 4. [f) *Exod.* 28, [g) 1. *Math.* 10. (h) 1. *Reg.* 4. *v.* 6.

oszacowany Kleynot, ozdobę, y zaszczyt oddana, potym od tych że Monarchow po wielu na rożnych Bataliach szczęśliwie otrzymanych, przy tey Niebieskiey Bellonie wiktoryach do Halicża wraz z Krolestwem przenieśiona została: (a] *Quam Duces Russiæ in bellis deportabant, ac demum Haliciam, cum Monarchia transtulerunt.*

Drugi krok postąpiła, kiedy z Halicża do Lwowa przeż Leona Xiążęćia w Zamkowey S. Iana Kaplicy lokowana została. Torował Iey drogę Marszałek Chrystusow Ian S. prawie dzikim ieszcze na ten czas pustyniom solenne Tey Monarchini głosząc przyiśćie: [b] *Vox clamantis in deserto parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* A niemaiąc gdzje tak godnego dla Iey chwały wystawić Majestatu, iako drugi Ewangelista z ochotą za nayłaskawszą do siebie przyimuie Matkę: *Ecce Mater tua.* Dowiaduią się o tak wielkim, y pożądanym w Ruskich Krainach Gośćiu, Swięći Oycowie Innocenty Cżwarty y Grzegorz IX. a chcąc zeby gruntowna Tey Nayiaśnieyszey Pani fundowała się na Rusi y trwała Chwała, po Kardynalsku, bo w czerwone cżapki, pasy, y trzewiki stroią Synow S. Oyca y Patryarchy Dominika, na peregrynacyą cżyli Missyą wyprawuiąc, aby w Charakterze Watykańskich zostaiąc Posłow, od Apostolskiey Stolicy z Duchownym w upominku dążyli Skarbem, y Naydostoynieyszą witali Krolowę, spiewaiąc: *Salve Regina*, a tym samym Sławę Iey po wszystkich Swiata ogłaszali krainach: [c) *In omnem terram exivit sonus eorum & in fines Orbis terræ verba eorum.* Przed zayściem na Ruskim firmamenćie Dominikańskiey Iutrzenki: *Quasi Stella matutina in medio nebulæ*, spiewali codziennie Oycowie Ruscy z Funduszu Psałterz przed tym Cudownym Obrazem, a ten był Figurą przyszłego Rożańca (: iako Stary Testament Nowego :) ktorym codźiennie Kaznodźieyski Zakon Swoią Krolowę Koronuie: [d] *Ejusmodi Stellas, quæ Caput MARIÆ coronant, esse ipsas Rosas pulcherrimas globulorum præcatoriorum Sacratissimi Rosarij.* Iakoz się to w samym zyiśćiło skutku, albowiem na poważną y pobożną Błogosławioney Iukulenty, y Błogosławioney Konstancyi, Daniela Krola Halickiego Zony à Matki Leona Xiążęćia: y Siostr S: Kunegundy, ten S. Obraz wielkiemi Cudami Słynący, Czestochowskiego [: według Tradycyi :) prawdziwy Towarzysz, od S: Łukasza Ewangelisty

(a) *Okolski in Flor. Russ.* (b] *Luc.* 3. [c] *Psal* 18. [d] *Epist. Carton. apud Christoph.*

ſty malowany, Dominikanom od Leona Xiążęcia za Łaſkawą y mocną, iako *Aciem Caſtrorum ordinatam*, całego Zakonu y Państwa Ruſkiego Protektorkę, wraz z Kaplicą y Zamkiem ſzczęśliwie oddany: [a] *Curiam ſuam Ducalem Ordini Sacro, impetrante Beatâ Conſtantiâ Danielis Regis Conſorte, & Sorore Beatæ Cunegundis conceſſerat.* A iako naypierwſzą przed wſzyſtkiemi Obrazami y Kościołami obieła ſobie z Dominikanami we Lwowie poſſeſſyą: [b) *Leopoli hæc ſolum unica fuit Imago, miraculis plurimis clara ante adventum aliorum Religioſorum.* Tak też w Łaſkach y Cudach Swoich [: ktore wyliczaiąc czaſu by mi niestało:] nieposlednią y owſzem nayprzyncypalnieyſzą przyrzekła Protekcią: (c] *Ponam tabernaculum in medio veſtri, & non abyciet vos anima mea.*

Trzeći krok uczyniła do dźiśieyſzey zochotą Korony: *Veni: Abiit cum feſtinatione.* Kiedy po demoliowanym walącym ſię Kośćiele ſtarym, oſwiadczaiąc ſię hoyną y w ſpaniałą Regnantką z Kaplicy do Refektarza poſtąpiła, a żeby iak przedtym bez wſzelkiey exkuzy: *In Domo mea non eſt panis.* trwaiące na chwale ſwoiey, y Syna ſwego Zakonne Zgromadzenie doſtatecżnym poſilała pokarmem: *Pingvis eſt Panis Chriſti, & præbebit delicias Regibus.* Tak teraz generalnie, a zwłaſzcża podczas tego Miłośćiwego Lata, Podczas Iubileuſzowych Indulgencyi y Przywileiow, garnących ſię wſzyſtkich, Anielſkim Bożego Ciała poſiłała Chlebem: (d] *Facta eſt quaſi Navis Inſtitoris, de longe portans Panem ſuum,* aby przytym Niebieſkim y Pańſkim traktamenćie, ſzczęśćie każdemu ſpływało, y na zyciu wiecznym niezbywało: [e) *Qui manducat hunc Panem vivet in æternum.*

Czwarty Krok czyni, a ten, oſtatni dnia dźiśieyſzego, już do ſamey Koronacyi: *Veni Coronaberis abiit.* Aby potych graduſach, iak po Kardynalſkich poſtępuiąc cnotach, będąc: *Virgo prudentiſſima* na Tronie wiecżney, a nie uſtaiącey zaśiadła Chwały: [f] *Poſitus Thronus Matri Regis, Quæ ſedit ad dexteram ejus.* O zaprawdę iak Niebo od Ziemi, więkſza tu nierownie Pompa y powaga, niżeli przy Tronie Salomona naktorego Ziemſkie Majeſtaty zapatruiąc ſię w ſpaniałość, ozdobę, y mądrość z attencyą admirowały y błogoſławiły: (g) *Beati viri tui, & Beati ſervi tui, qui audiunt ſapientiam tuam.* Ponieważ z taką paradą y ochotą, że zpodziwieniem Nieba y Ziemie do dźiśieyſzey poſtępuie Koronacyi, *abiit cum feſtinatione,* Poſtrzegło na Ziemi Przeſwiętne Woiewodztwo Ruſkie nieśmiertel-

C nych

(a) Okolſki. [b] Idem (c) Lev, 26. v. 11. (d) Prov. 31. (e) Ioan. 6. [f] 2. Reg. 2. [g] 3. Re. g 20.

nych pochwał w potomne wieki y Panegirykow godne &c- *Tibi ſæcula ſola laudes cantent* . Poſtrzegł Ukoronowany nietylko złotą Koroną, ale tez wielkiemi dziełami Lew z Lwowem, zaraz tryumfuie: *Vicit Leo de tribu Iuda*. Poſtrzegł I. O. Koronator y ArcyPaſterz, już ći Imieniem całego Ziemſkiego Kraju, iako drugi Ioakim Naywyżſzy Ierozolimſki Kapłan wraz z przytomnemi tu II. W W. Infułatami, Prałatami, y całą Przeſwiętną Kapitułą błogoſławi: [a] *Tu gloria Ieruſalem, Tu lætitia Iſrael, tu honorificentia populi noſtri*. Zaco wzaiemnie NaySS. Niebios Monarchini, y za podiętą z ochotą na Honor Iey fatygę y pracę, tę pełną wdzięczności przyrzeka wam aſſekuracyą: [b] *Ego diligentes me diligo, & qui mane vigilant ad me, invenient me*. Poſtrzegł w Niebie w Extatyczney zoſtaiąc wizyi Niebieſki Kanclerz, Apokaliptyczny Ian S. y taką całemu Swiatu głoſi relacyą: [c] *Vidi Civitatem Sánctam Ieruſalem novam deſcendentem de Cælo à Deo paratam, ſicut ſponſam ornatam*. Rozumiem że ani Iana S. ani mnie nikt niebędzie zpodobieńſtwa MARYI do Miaſta cenſurował, gdy na ſwiadectwo oprocz tak wielu innych SS. Doktorow, ſtawa za nami Rychard S. ztą relacyą: *O Civitas Ieruſalem MARIA in Cælis collocata, omnes, qui habitant in te jucundi ſunt & lætantes*. To tedy Miſtyczne Miaſto, ta tak bogata iak na weſelne gody przyſtroiona Oblubienica, nie już Ziemſkie, iak niegdy u Salomona, ale y Niebieſkie na ſiebie obrociła oczy, otworzyła Uſta. Pytaią z Anielskich Orſzakow SS. Cherubinowie, Serafinowie, Trony, Państwa, Mocarſtwa &c. Pytaią Ukoronowane Błogoſławionych Głowy: [d] *Quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens, pulchra ut Luna, electa ut ſol*. Dziwuią ſię â prawie wzachwyceniu y milczeniu zoſtaią: (e) *Factum ſilentium in Cælo quaſi mediâ horâ*. Upatruią dokąd tak ſtroyno, tak bogato w nayiaſnieyſzey Inweſtyturze, w Słonecznym Paludamencie, z gwiazd Litą y Swiętną ozdobiona Koroną z ochotą poſpieſza: [f] *Mulier amicta Sole, Luna ſub pedibus ejus Corona Stellarum duodecim. abijt cum feſtinatione*. A ieżeli idzie o doſkonałą wiadomość, Ia upewniam, że do dziśieyſzey Korony *Veni Coronaberis, abijt*, y z tey racyi tak po Pańſku, bo będąc Hoyną y ſkwapliwą w Intereſſach naſzych Monarchinią chce im doſtatecznie zabiegać, Kierować, y promowować, nie exkuzuiąc ſię żadnym defektem, ani indigencyą: *In Domo mea non eſt Panis*,

(a) Iudith. 15. v. 9. (b) Parab. Salom. c. 8. (c) Apoc. 21. (d) Cant. 6. (e) Apoc. 8. (f) Apoc. 12.

nis neq vestimentum, ale pokazuiąc we wszełkich okoliczno-ściach zupełną gotowość y możnośc : *MARIA omnibus Sinum misericordiæ aperit* .Tak dalece; iż gdy by w ustawiczney życia Ludzkiego utarczce : *Vita hominis militia super terram*. [a] Do-czesnych y wiecznych potrzebował sukkursow, czyli posiłkow, zapewne, *De plenitudine ejus accipiunt universi*. Kiedy y w Wo-iennym mocno wyexercytowana Trybie, ufortyfikowana bo-ju. (b] *Sicut Turris David collum tuum quæ ædificata est cum pro-pugnaculis*, y w Rycerskich wypolerowana dziełach przy dosta-tecznych Obożach, Millionową na utrzymanie Interessow na-szych zaszczyca się amunicyą : *Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium*. Niepozwala by naymniey żadney lę-kać się inkursyi, niedopuszcza obawiać naiazdow y zasadzek : *Cum audieritis prælia & seditiones, nolite terreri*. Upewniaiąc, że na tę wszystkie rewolucyie iest zawsze do boiu gotowa, y odpor dać pełnomocna: [c] *Nolite terreri*. A ieżeli z swywolnych dezer-torow zdarł grzech sukienkę niewinności : [d] *Nunc avaritia stimu-lat* zerwał pendent cnoty y czystości : [e] *Nunc accendit libido*. Nieuwazaiąc że na pobudkę biiąc do Serca Duch, Prze NaySS. (f) *Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innova in visceribus meis*. Strzec się każe nocnego czapstrzyku: *Am-plius laava me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me*. prze-cież y wtym punkcie czyniąc, pokorne à szczere do Tey Pa-ni refugium, ieszcze tak wielkiey straty powetować może. U-pewnia Miodopłynny Doktor Bernard Swięty: *Si insurgunt venti tentationum; si jactaris superbiæ undis, si iracundia, aut ava-ritia, aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice Stel-lam, voca MARIAM*. Obroni albowiem y zasłoni od wszel-kich attakow, y poty smiertelnego wybić niepozwoli Larum: [g] *Hac nocte à te repetent animam tuam*. poki na drogę chwa-lebnego, à sprawiedliwie Ukoronowanego nie naprowadziwszy certamentu : (h] *Bonum certamen certavi, cursum consumavi, ideo re-posita est mihi corona Iustitiæ*, do nowo erygowaney Niebieskim z zupełnym z Ciała, czarta y piekła zwycięstwem, zdoskonałym z grzechu y Swiata Tryumfem nie wprowadźi fortecy: [i] *Vidi Cælum novum, & terram novam, qui vicerit, possidebit hæc*. Al-bowiem publiczna NaySS. MARYI Panny przy Iubileuszu Ko-ronacyia, Uniwersalny dla nas wszystkich w zbawiennym szczęściu

(a) Iob. (b) Cant. 4. (c) Luc. 11. (d) S. Ambr. [e] Idem. (f) Psal. 50 (g) Luc. 11 (h] 2. ad Tim. 4 [i] Apoc. 12.

Tryumf, ktory nam dziś ſprawuie, gdy zochotą idzie do Korony: *Veni Coronaberis*. będąc hoyną y ſkwapliwą wintereſſach naſzych Monarchinią: *Abijt cum feſtinatione*.

Tryumfuie mocno, weſeli ſię y cieſzy mężna Debora przed wſzyſtkiemi Monarchami ſwiata z ſwoią chlubiąc radością: [a] *Audite Reges, auribus percipite Principes, Ego ſum, quæ canam domino & Pſallam Domino Deo Iſrael*. ale zkąd że proſzę te applauzy? z kąd te feſtyny pobożna Prorokini? ztąd; że Intereſſa Rzeczy poſpolitey Izraelſkiey dosyc dobrze utrzymane y zbawienne z Samego Nieba zwycięſtwo z nieprzyiaciół otrzymane: *Solutæ ſunt Reliquiæ populi, de Cælo dimicatum eſt, Stellæ manentes in ordine & curſu ſuo adverſus Syſaram pugnaverunt*: Toz ſamo upatruię Ia dnia dziśieyſzego w Mistyczney naſzey Deborze NaySS. MARYI Pannie, Ktora idąc do Korony z ochotą dlatego ſkwapliwie y zradośćią poſpieſza, aby ſię z utrzymania Intereſſow naſzych cieſzyła y tryumfowała, aby wtę Koronę, ktorą Iey Apokaliptyczny ieſzcze wykſztałtował Iubiler: *Corona Stellarum duodecem* przybrawſzy ſię, na głowę piekielnego zgromiła Syſarę. *Ipſa conteret caput tuum. Stellæ &c.* aby podczas tego miłośćiwego Lata, wielkiego Iubileuſzu, dni Swiętych pokutnych, y pożądanych, wſzyſtkie tu zgromadzonego Spektatora y Audytora Reliqwie zupełne otrzymało zbawienie: *Salvatæ ſunt Reliquiæ de Cælo &c.* Cieſz że ſię iuż y Tryumfuy w tey Koronie y Kraiu na wieki, poſpieſzay ſzczęsliwie do Korony *Veni Coronaberis*: Panuy y Kroluy nam wiecznie NaySS. Niebios Monarchini: *Proſpere, procede & Regna.* Będzie ći aſſyſtować nietylko woiuiący Kośćioł w Ukoronowanych Leſzczyńſkich Głowach w I. O. Xiężnie IeyMci Teofili z Leſzczyńſkich Wiſniowieckiey Kaſztelanowey Krakowſkiey, oſobliwſzey tego Aktu Promotorce y Protektorce w Wylatuiących pod ſame prawie Nieba Radźiwiłłowſkich Orłach, przytomnych II. WW. Sapiehach, Rżewuſkich, Iabłonowſkich, Branickich, Cetnarach, Rozwadowſkich, &c. &c. y innym nieżliczonym I. W. W: Spektatorże: [b] *Templum Dei, eſtis, & Spiritus Domini habitat in vobis*. Ale też y tryumfuiący w Reliquiach SS. Pańſkich, Ktorych Ciała Swięte y znaczne cząſtki razem dźiś introdukowane będą, iako to SS. KORONATA y MANSVETA, y innych Męczennikow w obrazach Kanonizowanych y Beatifikowanych, to ieſt S. Katarżyny

de

de Ricciis, BB. Alvari Cordubenſis, Petri Gonzalez, S. Telmi vulgo appellati Patroni Navigantium, Mathæj Carrerij, Egidij, Lisbonenſis, Marcolini Sacerdotum, & B. Alberti Bergomienſis tertiarij, & B. Stefanæ de Quinſanis omnium Ordinis noſtri, Ktorych gdyby przyſzło w ſzczegulności wyliczać S. życie wysokie y wielkie cnoty, Serafczną Ku Bogu miłość, y wielorakie mortyfikacye, byłby numerus innumerus, czego wtak krotkim czaſie niepodobna, bo *Actibus æternis nullum dabit hora triumphum.* Przy tych tedy ſwiadkach rzucamy przed Tronem Twey doſtoynosci z Apokaliptycznemi Starcami głowy y Korony naſze: *(a) Viginti quatuor Seniores mittebant coronas ſuas ante Dominum.* Właday ſkutecznie Swiata Polſkiego Berłem: *(b) Accede igitur & tange Sceptrum.* Oſwiecay Przeſwiętny Kray Ruſki iaſną Niebieſkich ſplendorow niewygaſley Protekcyi Koroną. *Virtute prævia.* Wypogadzay na Dominikańſkim Niebie, grubey żałoby pokryte cieniem Luminarze, *accende Lumen cordibus.* Boś Ty tylko Sama: *(c) Gaudium & Corona noſtra*, Kiedy nam niewyſławiona upadła Korona: *(d) Cecidit, cecidit corona capitis noſtri* w I. O. Imci Panu Iozefie Potockim Kaſztelanie Krakowkim Hetmanie W: K. Nayprzyncypalnieyſzym Koron twoich, z Watykańſkiego Konſyſtorza od Naywyżſzey Kościoła S. Głowy Benedykta XIV. Promotorze, a naypierwſzym dźiſieyſzey Koronacyi Dobrodzieiu y Protektorze, Upadła mowię ta Korona *cecidit* Ktorey niepowiekami ale wiekami opłakać y odżałowac nam niepodobna: *Sæculorum aſſumere luctus*, gdy dnia 10 Maja pod fatalną ſmiertełney Potentatki podpadła koſę. *[e] Venit ad hanc Mortis noſtra Corona metam.* Upadła ta Korona, pod ktorą wſzyſtkie naſze głowy y intereſſa beſpieczne y ſzczęsliwe zoſtawały, będąc *ſuô pondere tutâ:* niechcę iey tu podnośić czyli wynoſić nieśmiertelną wiekopomney ſławy Pamięcią, bo ta, *aurô cedrôq; notanda in libro vitæ* ingroſſowana będzie: *Liber ſcriptus proferetur, in quo totum continetur.* A lubo przez nie uchronne Boſkie wyroki tey do Nieba Korony zabranie, ieſt doſkonałe dla nas łez y żalow zebranie: *Compendium Dolorum Corona, in qua nullus Adamas, qui non ſit lachrima*, przecieſz głęboką pokorą adoruiąc Wolą y wyroki Boſkie, na utulenie żalow na zaſzczyt y konſolacyą mamy drugą Koronę, w pozoſtałey a z Milliona wybraney I. O. Ludowice z Mniſzchow Potockiey Kaſztelanowey Krakowſkiey Hetmanowey W. K. *Uxor bona viri corona.* Pani ſwiątobliwośćią Cnotami y niewyſławionemi przymiotami

D

[a] Apoc. 4. (b) Esther. 15. [c] ad Philip. 4. (d) Tren. 5. (e) Martialis.

mi nieſkomparowaney, Polſkiego ſwiata prawdziwey Heroinie, ktorey ſprawiedliwieta Proverbialiſty Pańſkiego applauduie alluzya, *Mulierem fortem quis inveniet? procul & de ultimis finibus pretium ejus*. Ta tedy I. O. Pani y Fundatorka wiedząc pobożne zamyſły, S. Intencyą, chęć, y pragnienie do ſłużenia NaySS. MARYI Pannie S. p: I. O. Pana, y ſama wtym że zawſze będąc przedſięwzięciu zaſzczyca ten Akt Pańſkim ſwoim reſpektem, zdobiąc, y wynoſząc Rodowitych Pior dobroczynną pod Niebo Protekcyą: *Dixit & in cælum paribus ſe ſuſtulit alis*. Zaco w dozgonną rekompenſę ſzczere y prawdziwe naſze oſwiadczamy wota, życząc aby w niezamierżone Lata przy naypomyślnieyſzych faworach, y nayobfitſzych Boſkich łaſkach, z naydoſkonalſzą po nieſłychanym ſmutku konſolacyą Ciebie I. O. Pani z całym Przes: Imieniem NaySS. uwięńczyła Koronatka: [a) *Dabit Capiti Tuo augmenta gratiarum & Coronâ inclitâ proteget te*. Niezbywa mieſzcze na więcey Koronach, gdy Sapient Pańſki arcy godną ſtawia przed oczy Koronę: *Corona Patris, Filius Sapiens*. w I. W Imci Panu Staniſławie Potockim Woiewodzie Kijowſkim &c. w tey Koronie nie tyłko Ia, ale Swiat cały Polſki nieodrodną od wielkiego Oyca upatruie figurę: *Qui videt me videt & Patrem meum*, à iako Oycu ſprawiedliwemu· *Ioſeph autem cum eſſet Iuſtus*, naturalnie Huſſyiſkiego Xiążęcia Ioba S. Pańſka y cnotliwa ſłużyła inweſtytura, tak tez y godnego Syna w tey ſamey prezentuie ozdobie: [b) *Iuſtitiâ indutus ſum, & veſtivi me ſicut veſtimento & diademate Iudiciô*. Poniewaſz zochotą pokazuiąc ſię Woli y Intencyi Oycowſkich ſkutecznym exekutorem, tak wſzyſtkie inne Akty, iako też y dziśieyſzy Koronacyalny, będąc wraz z I. W. Małżonką gorliwemi Honoru MARYI Zelantami, chętnie y dobroczynnie w Herbownym promowuie y proteguie Piławię: *Quod natura negat, Crux facit ire viam*. A lubo I. W. Fundator będąc publicżnemi zatrudniony intereſſami Sam przytomny bydź niemogł, iednak przez podobną w zaiemnie ſwoie Koronę *Filius Sapiens* to ieſt I. W. Imci Pana Ignacego Potockiego Staroſte Kołomyiſkiego Magnæ ſpei Virtutum & Qualitatum Kawalera y Pana wypełniaiąc zeſzłego w Bogu Oyca y ſwoie Wota: (c] *Vota mea Domino reddam coram omni Populo ejus* odda. Oddaie Krolowey Nieba do przedwieczney Korony: *In perpetuum coronata triumphat*. Złote Rżymſkie Korony *Corona aurea ſuper caput*

[a) *Prov*. 4. (b) *Iob*. 29 [c *Pſal* 115.

Caput ejus, Data est ej Corona, aby Iey Ukoronowana Cudami w tym Obraźie Protekcya, złote nam przyniosła wieki, zeby Ruś Czerwona cała z Metropolitańską swoią Stolicą wszystkim swiata Nacyom wiadomą y sławną Miastem Lwowem, przy Dominikańskiego pieska ustawicznie pałaiącey na chwałę Boską y NaySS MARYI Panny straży, przy Iey Opiece y Herbownym I. O Domu Pilawie czyli Krzyżu, w naypierwsze szczęście w nieśmiertelny Honor y Sławę powstała: *Addo Crucem, spes est, ut Magnos Purpura nuntiet honores.* Utrzymuią tę pomyslność y utrzymować będą I. W. Zamoyskich, Kopie w I. W. Helenie z Zamoyskich Potockiey Woiewodzinie Kijowskiey ktora iako druga Helena Cesarzowa, ustawicznie pragnąc y usiłuiąc exaltationem Crucis, przez dobrotliwe Hoyne Łaski, przez S. cnoty, przez Fundatorską do mego Zakonu przychylnosc, nietylko całey Koronie Polskiey, ale też y Dominikańskiey Familij koszłownym swym szczycić y chełpić się pozwala kleynotem: [a] *Et in lanceis gloriantur.* Niech że tedy za te wasze dobroć za munificencią y Protekcią, ieżeli nie woiuiący to Tryumfuiący Kościoł po setnych Latach, złote à wieczne na Fundatorskich waszych Głowach upatruie Korony: (b] *Et in Capitibus Coronæ aureæ.* Ale kiedy się daley przypatruię arcy szczęśliwą dnia dzisieyszego widzę Koronacyą, ponieważ Naywyższa Niebios Monarchini, nim sama odbierże Koronę, iako hoyna Pani, dostateczną czyni Koron dystrybutę, między wybraną y ulubioną sobie w tym S. Obrazie I. W. Potockich, Kosakowskich Familią: (c] *Et circa illam Corona Fratrum, quasi plantatio Cedri in Monte Libano.* A osobliwie iednak obecnym tu II. WW. Kasztelanom Kamińskim, Lwowskiemu, Kaniowskiemu, Sniatynskiemu &c. &c. Starostom, Iakoby chcąc wyraźić, że każdy POTOCKI godny y zgodny do Korony Kandydat. *Et circa illam &c.* Poniewasz iakiemi Sama postępuie Krokami, y kędy naymilsze ma reclinatorium gdy mowi: [d) *Quási Cedrus exaltata sum in Libano* tam y Potockich zasobą wabi. *Et circa &c. quasi &c.* Iakoż oczywistym to approbowała dokumentem, kiedy Iakubowi Potockiemu Woiewodzie Bracławskiemu, pod Smoleńskiem żupełne z Moskwicina Zwyćięstwo, y Portret swoy do rąk oddawszy w Iego solennie będąc lokowana y Błogosławiona Namiocie: (e] *Benedicta tu à Deo Tuo in omni Tabernaculo Iacob:* Przy prezencyi aktualney na ten czas Władysława IV. Krola Polskiego, nietylko

 wie-

(a) *Iud.* 9. v. 9. (b) *Apoc.* 4. v. 4. (c) *Eccl.* 50. v. 13. *Eccl.* 24. (e) *Iudith.* 13.

wiecznie tryumfować pozwoliła: *Perpetuos meruit Crux iſta triumphos.* Ale też potym z Cudownego tego Obrazu, iako *fulgens Crucis myſterium*, z Dominikańſką złączywſzy Iutrzenką: *Qu ſi Stella Matutina &c.* te rzetelnie przyrzekła ſłowa: *Tam diu Domus Potocciana, Quam diu Religio Dominicana.* Należałoby mi w prawdźie każdego z oſobna, iako Pańſkie y Fundatorſkie Adorować y Enkomizowàc Imię; ale że to opus æternitatis, a nietak krotkiego czaſu, więc *quot Nomina, tot adoro Numina.* To ſzczegulnie na zawdzięczenie ſtarozytney Waſzey pełney Heroiczney Dzieł, Dzielnych y udzielnych Akcyi, przyznaię Familij, co niegdy Sławnym Fabiuſzom, Rzymſka przypiſała Induſtria: *Capitolia ſpolijs, Imperium Mancipijs, Arces Armis, Aras Auro, Theatra Triumphis, pectora Civium amore impleverunt.* Za tę tedy tak wielkie na Chwałę Boſką na Honor NaySS. Maryi Panny na podporę Wiary S. na ozdobę Oyczyzny y złotey Wolnośći czyny, niech Was II. W-W. Fundatorowie, Nieſmiertelną wiekopomney Sławy pamięć, Same z NaySS. MARYĄ Panną Koronuią Nieba: (a) *Poſuerunt Coronas in Capitibus eorum.* Waleczny y S. Ludu Bożego Hetman Iozue, chcąc aby Arka Pańſka prędzey y lepiey na tryumf miedzy Ierychońſkie poſpieſzyła mury, y w przyobiecanym tym od Wſzechmocnego Boga ſtaneła mieyſcu, doſkonałą czyni dyſpozycyą: (b) *Tollite Arcam fœderis, & ſeptem alij Sacerdotes tollant ſeptem Iubilæorum buccinas & incedant ante Arcam Domini, omnisq; armatus Exercitus, Vulgus autem reliquum ſequebatur Arcam.* Iaka niegdyś w przyſtąpieniu do Sławnego Ierycho koło Arki Pańſkiey była ułożona Planta, iſtotnie taką dnia dziśieyſzego upatruię przy Niebieſkiey naſzey Arce NaySS. MARYI Pannie, według SS. OO. Ktorych naſtępuiące zdanie: *Sciant Prinicpes, Reges, Imperatores, quod Beata Virgo eſt Arca, quæ elevatione hoſtes fugat, quod auxilium à MARIA, & per MARIAM Eſt Virtus Militum præmatura victoria, Triumphus, & Trophæum eſt.* Dyſponował na wprowadzenie tey miſtyczney Arki, czyli Cudownego Obrazu między Lwowſkie mury na Tryumf do Korony: *Veni Coronaberis,* Naywyſzſzy Kośćioła Bożego Wodz y Hetman Benedykt XIV. in aſſiſtentiam & applauſum, a bardziey in remiſſionem peccatorum Iubileuſzowe Trąby, *tollant ſeptem Iubileorum buccinas* gdy zamknięto ſzczęsliwie w Rzymie S. y Zbawienną Bramę

Wiel-

[a] Ezech. 23. v. 24 [b] Iosue. 6.

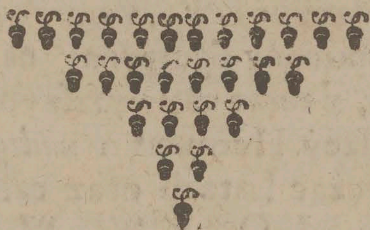
Wielkiego Iubileuſzu w Przeſwiętney Archi-Diecezyi tuteyſzey otworzywſzy w Czterech Kościołach przez głoſnych Słowa Boſkiego Zelantow gorliwych Kaznodzieiow, do ſkruſzenia twardych nad Ierychońſkie Mury grzeniſzkow naznaczył: *Muri illico corruerunt*. Przyłączył na oſtatek Ewangeliczną Trąbę w Kościele y Synach S. O. y Patryarchy Dominika: *Evangelij tuba, Preco novus & Cælicus, miſſus in fine ſæculi: Pauper fulſit Dominicus, forma præviſus Catuli.* Dyſponował drugi wielki y waleczny Polſki Hetman nie iuż S. Iozue, ale ſwiątobliwy y ſprawiedliwy Iozef: *Ioſeph autem cum eſſet Iuſtus, in aſſiſtentiam & applauſum* Tey Nayiaſnieyſzey Monarchini niezwyciężoną a wieczney [podług Symboliſty] chwały godną Polſkiego Marſa Koronę, *æternum decus*. Prześwietne y waleczne Rycerſtwo, a że pierwſzego Wodza y Moderatora od Naywyſzſzey bo nieſtworzoney Kommendy zaſzedł Ordynans: *Venit hora, ut tranſeat ex mundo.* Zaczym teraz reparował to łaſkawie wielki z Imienia, Dzieł, y Pobozności Ian: *Non ſurrexit major Ioanne, Ioannes gratia.* I. W. Ian Klemens Hrabia Branicki Woiewoda Krakowſki Hetman Polny Koronny. kiedy będąc oſobliwym chwały NaySS. MARYI Panny Zelantem y Promotorem, iako drugi Anioł Stroż: *Ecce mitto Angelum meum.* Strzeże mocno aktu tego Dzielną y Pańſką w ſwoim Herbownym Gryfie Protekcyą: Ktoremu Symboliczna ręka to pełne podziękowania przypiſała Lemma: *Et Cuſtos & Pugnax.* A Uczony Opat Cellens tak alluduie: *Totum quantum ad nos Officium Angelicum, eſt ut defendat nos a malo, & conſervet in bono.* Niech że tedy twoy rodowity zaſzczyt I. W. Woiewodo y Hetmanie dwoch wyſokich natur reprezentuiący figurę, na naypierwſze wylatuiąc Honory y pomyslności, y teraz naywyſzſzym Koronnym prezentuie nam Cię iak nayprędzey Hetmanem *undiq; Princeps*. Czego my przy naydłuſzſzych zycząc Latach oraz całemu tu przytomnemu arcy godnemu Woyſku, I. O. I. W. W. przezacnym Kawalerom y Herkuleſom z głębokie czyniemy dzięki na zawdzięczenie tak od Pana Zaſtępow przyrzekaiąc: *Erit Dominus Exercituum Corona Gloriæ, & ſertum exultationis,* Iako też y od Ukoronowaney w tym Cudownym Obrazie NaySS: Monarchini, od Ktorey aſſiduię wſzyſtkiego uniwerſalnie zgromadzone-

E go

go tu Audytora y Spektatora, ze garnąc ſię ſzczerze y ſerdecżnie: doczeſne y wieczne pozyſka z Koroną weſele: *Gaudens gaudebo, quia induit me veſtimentis Salutis, & quaſi Sponſum decoratum corona*: ale trzeba mocno y ſkutecżnie do Zbawienney z Ciałem, Swiatem, y Czartem, udać ſię utarcżki cżyli certamentu, bo *non coronabitur, niſi qui legitime certaverit*, ile przy tak ſwiętym y pożądanym czaſie, przy wielkich Przywileiach, y Iubileuſzowych Indulgencyach, przy tey nadziei, Ktorą z oczywiſtey NaySS. MARYI Panny mamy Protekcyi, gdy dlatego z ochotą do Korony poſpieſza, *Veni coronaberis*, będąc ſkwapliwą w Intereſſach naſzych Monarchinią, *abijt cum feſtinatione*.

Bierż że już odtąd tak ſkutecżnie Zbawienia naſzego Interes NaySS. Koronatko, abyśmy na miłoſierne y dobrotliwe Syna Twego do Niebieſkiey Korony zawołanie: *Veni coronaberis*, beſpiecżnie bez wſzelkiey grzechowey przeſzkody, weſoło poſpieſzyć mogli *abijt cum feſtinatione* tego wſzyſtkim y Sobie życzę.

A
M E
N.

PRZEDWIECZNA KORONACYA MARYI
w Kościele Tryumfuiącym nieſkończoną BOGA Chwałą
NAPEŁNIONA
a od
Namieſtnika Chryſtuſowego
BENEDYKTA XIV
w Kościele Woiuiącym Oſobliwſzym Applauzem w Cudownym Obrażie Ukoronowanym
PREZENTOWANA.
Y Przy Solenney Introdukcyi
Przez
Imci Xiędza Iakuba Waleryana Tumanowicza S. Theol. Licen: Protonotaryuſza Apoſtolſkiego Panegirycznym Dyſkurſem
OGŁOSZONA.
Roku ktorego Chryſtus dla Woiuiącego Kościoła, w Tryumfuiącym zgotował Koronę 1751.

Dedi Coronam decoris in Capite tuo, & eggreſſum eſt nomen tuum in Gentes propter ſpeciem, quia perfecta eras in decore meo, quem poſueram ſuper te dicit Dominus Deus. Ezechi: 16.

D przedwieczney Introdukcyi Boſkiey wizyty, zniedoſtępnym Bogiem ziednoczona MARYA, publiczną w Konſpekcie Nieba y świata odebrała Koronacye, Kiedy Syn Iednorodzony Przedwiecznego Oyca Korona, zamknąwzy przez Wcielenie nieograniczone Boſtwo w MARYI, Siebie Samego z całą TROYCĄ oddał za Koronę; Przybył z Niebieſkiego Majeſtatu, aby Cudowną y Niepokalaną Matkę, iako cud wieczności Boſtwem ukoronował, ogłoſił Boſką expreſſyą Godność nieſkączoną MARYI, opowiedział wſzyſtkim narodom wielowładne Imię na uwielbienie, y cokolwiek ozdoby nieſtworzoney w Iſtocie Boſtwa zamknął, cokolwiek niepoięty pięknośći w niebieſkich zachował krainach, albo na ziemi dziełem Wſzechmocności zafundował, to wſzyſtko z nieograniczoney łaſki, ukoronowaney oddał MARYI; *Dedi Coronam decoris in Capite tuo, & egreſſum eſt nomen tuum in Gentes propter ſpeciem tuam,*

quia

quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus; Dosamego BOGA naypierwsza MARYI należała Koronacya, ponieważ y MARYA extraordynaryinym sposobem odprawiwszy wczasie Introdukcye Przedwiecznego Syna, chwalebną y całą wiecznością niepraktykowaną sprawiła dla niego Koronacye, złożyła na Głowie Chrystusowey Koronę, kiedy w żywocie Niepokalanym, Ciałem ludzkim y Człowieczeństwem hypostatycznie ukoronowała. Tey niepoiętey koronacyi całe Bostwo żądało dla siebie, à w Osobach, w naturze nierozdzielnych, niemogąc takiego Aktu przezsię odprawić, y wykonać, wszechmocną władzę do wypełnienia tego, przy ziednoczeniu Człowieczeństwa z Bostwem oddało MARYI za zdaniem Swiętego Ambrożego [a] *Hoc ipso quod ad omnium Salutem Eum concepit & peperit, coronam capiti ejus imposuit.* Za te niepraktykowane koronacye, zniepzebraney szczodrobliwości Sam BOG został dla MARYI Koronatorem, wprowadza na ziemi w Koronie Cudami y łaskami Słynącą; aby świat cały wiedział y widział w iakiey uniego zostaie prerogatywie, aby Niebo przyznało iak w przymiotach Boskich obfituie. Podczas Nawiedzenia w Domu Zacharyasza y Elżbiety uczyniła MARYA chwalebną Introdukcyę koronacyi BOGA Wcielonego, ktorego w Koronie ciała ludzkiego, wżywocie Panieńskim prezentowała według pomienionego S. Doktora [b] *Beatus MARIÆ uterus Dominum coronavit quando formavit,* teraz przy Solennym Feście teyże wizytacyi, cudowny BOG w MARYI, wtym cudownym Obrazie na publiczną adoracye wzaiemnie w Koronie introdukuie MARYE, y nieinaczey te koronacye odprawywać rozkazuie, tylko tym applauzem y tryumfem, iakim odprawiona Synowska Koronacya; Przychodzi MARYA w Koronie przy Assystencyi BOGA, stawa ukoronowana podczas Uniwersalnego Iubileuszu, upewniaiąc że przytym cudownym Obrazie wszystkie narody codziennie łaskawy odbierać będą Iubileusz. To zaś pewna że podczas Introdukcyi, Koronacyi IEZUSOWEY w Zywocie Panieńskim odprawioney, a przy Nawiedzeniu ogłoszoney, wielowładna MARYA, dla wszystkich ten zbawienny przyniosła Iubileusz, ktorego naprzod niemowle Ian w Macierzyńskich zamknięty wnętrznościach z podziwieniem Nieba y świata dostąpił, kiedy od winy y kary pierworodnego grzechu, był uwolniony, bo na tenczas MARYA samego Autora Iubileuszu piastowała; ktorego y dziś wraz z Sobą do odebrania Korony prezentowała, aby przy tey Koronacyi zupełnym wszystkich ukoronował Iubileuszem; Podczas przerzeczoney pierwszey wizytacyi prezentowały się y Swiątnice uniwersalnego Iubileuszu, ktore Stolica Apostolska wiecznemi czasy wyznaczyła; naypierwszą y naywyższą Bazy-

(a) *S. Ambro: Lib: de Institut: Virg: Cap: 16.* (b) *Idem.*

Bazyliką Piotra S. był Chryſtus Wcielony, na ktorym iako na Opocę niewzruſzoney cały fundament Kościoła Piotrowego założony, [a] *Petra autem erat Chriſtus*. Swiątnicą MARIÆ Majoris, Sama Matka Boſka, gdzie BOG z nieograniczonym Majeſtatem nierownie chwalebniey iak w Kościele Salomonowym przebywał; Dziecina Ian prezentował Bazylikę Lateraneńſką, Imieniem ſwoim utytułowaną: a Dom Zacharyaſza y Elżbiety był Kościołem Pawła S. bo iako naczynie wybrane nie tylko Imie Boſkie, ale Samego BOGA Wcielonego wraz z MARYĄ uſiebie piaſtował; wtych tedy miſtycznych Kościołach opowiedziawſzy MARYA Iubileuſz dla świata, ogłoſiła oraz koronacye Wcielenia Syna Iednorodzonego, z ktorą chcąc dziś pokazać korrelacye y korreſpondencye, przytym Solennym Koronacyi ſwoiey Ingreſſie wypełniła, kiedy uprzywileiowane ſtacye odprawionego od ſiebie podczas Nawiedzenia Iubileuſzu, a teraz w uniwerſalnym agituiącemu ſię Kościele przytymże Feście Wizytacyi w iednym Domu Patryarchy Dominika S. wſzyſtkie cztery Bazyliki Rzymſkie z Watykanſkiey Katedry na Iubileuſz ogłoſzone y podane wynalazła; Tu naprzod prezentuie ſię Bazylika Xiążąt Apoſtolſkich Piotra y Pawła, ile że pod Ich Imieniem Boſka y MARYI Pſalmodia wtym Kościele zafundowana, Tu przy pierwſzey erekcyi ta Swiątnica Ianowi S. ſwoie zapiſała dedykacye; Do MARYI zaś cale należy, bo wtym Cudownym Obrazie tu wieczne dla ſiebie założyła mieſzkanie, odziedziczyła ten Kościoł na nieuſtanne wyſławienie ſwoie, obrała do publiczney Koronacyi ieden tuteyſzy Kościoł Iubileuſzowy iak cztery Watykańſkie, gdzie BOG po tyle Cudach y łaſkach hoynie pokazanych złotą Koronę dla złotey Głowy MARYI [b] *Caput ejus aurum optimum*, dziś oddał y złożył. Zawołane Echo wizytuiącey MARYI między gorami Iudzkiemi ogłoſzone, [c] *Abijt in montana cum feſtinatione* na ſiedmiogornym Watykanie dało ſię ſłyſzeć, gdzie iawne Cudowney MARYI dzieła z Piotrowey Katedry publikowane od Naywyżſzey Głowy Kościoła Bożego dla Nayświętſzey Głowy MARYI z głęboką adoracyą przynioſły Koronę, ktorą iako przedwieki BOG zgotował, tak y wczaſie wielowładną ręką uwięczył. *Dedi coronam decoris in Capite tuo* przydał ozdoby tey Koronacyi dla MARYI, kiedy Ią pięknością Samego Boſtwa przyozdobił według Ruperta [d] *Pulchra pulchritudine Divina*. Znieprzebraney hoynosci Boſkiey zciągneła na ſiebie ozdobe BOGA, y tak wniey przez łaſkę doſkonała była, że całego ſtworzenia piękności w rowney albo podobney sferze nigdy niebyły, z ſamym ſzczegulnie Chryſtuſem iako Bogiem y Człowiekiem w ozdobie udzieloney korreſpondowała, [e] *Hæc ſingularis ſpecies & præomnibus ſpecioſiſſima, & Chriſto ſimillima* napiſał Richardus.

B Roz-

[a] 1 Cor: 10. (b) Cant: 4. (c) Luc: 1. (d) Rupert: (e) Richar: a S. Vict:

Rozgłosił BOG ukoronowaną MARYĘ po wszystkich narodach, aby świat cały spieszył do odebrania łaik y fawerow z tego Cudownego Obrazu, gdzie prezentuiąc niewinny kandor MARYI od niestworzoney światłości dany, zamknął wnim dobroć swoię nieskączoną. [a] *Candor est lucis æternæ & Imago Bonitatis Illius*, wszakże od pierwszey Introdukcyi MARYI na świat, gdy Ią BOG przeznaczył do Macierzyństwa Przedwiecznego Iedynaka, władzą Wszechmocności swoiey nieskączonym y niepoiętym Dobroczynności y całego Bostwa uczynił Obrazem. [b] *Hanc fecit Deus infinitam Imaginem Bonitatis suæ*, mowi S. Tomasz Anielski, a zatym iako ten swoy Obraz naydoskonalszy y naypięknieyszy w Kościele tryumfuiącym na Ołtarzu Niebieskim wystawił do oddania wieczney chwały, y z nieskączonym ukoronował applauzem, tak przynależało aby MARYA y w Cudownym Obrazie prezentowanym w Kościele woiuiącym, podobnym tryumfem odebrała Koronacye, przy ktorey oraz BOG przez MARYE, iak MARYA przez BOGA ustawiczne odbiera, y odbierać będzie adoracye, bo ta Koronacya zobligowała BOGA do codzienney assystencyi wtym Cudownym Obrazie, ta Koronacya MARYI ustawiczną przytomność Boską z Wszechmocnością osobliwszym sposobem prawie zniewoliła, ta koronacya Cudownego Obrazu przy dzisieyszey Introdukcyi chwalebny tryumf przedwieczney Koronacyi w sobie zawarła, bo BOG ukoronowaney Matce swoiey w Kościele woiuiącym na podobieństwo tryumfuiącego applaudować rozkazał, y samym skutkiem sam wykonał, kiedy Koronacyę wczasie, podobną uczynił do wieczney: co w terminach kategoryczney propozycyi tak wyrażam

Publiczny applauz Koronacyi MARYI w Kościele Woiuiącym ogłoßony, BOG dla nieſkączoney Iey Chwały z Przedwieczną Kościoła tryumfuiącego złączył Koronacyą. Ad M. D. G.

ISTotna nieograniczonego BOGA ta iest maxyma, aby nieskączona Chwała Iego w Kościele tryumfuiącym całą wiecznoscią trwała, y poki BOG Bogiem, poty przed Majestatem nieustawała adoracya, postanowił podobne prawo y w Kościele woiuiącym, żeby aż do skączenia świata Imienia swoiego odbierał uwielbienie; Dotąd żadnemu stworzeniu takiey niekommunikował Chwały, oprocz MARYI, uczynił z Nią dyspartyment własnego honoru, użyczył ten przywiley, y nieodmienny wydał mandat, aby Koś-

(a) Sap: Cap: 7. (b) S. Thom: Angelic:

Kościoł woiuiący ſtoſuiąc ſię do tryumfuiącego podobnym applauzem y czcią adorował y wyſławiał MARYĘ, bo BOG ktory przez Iſaiaſza Proroka przyrzekł, że będąc nieſtworzonym Panem Nieba y świata, chwały ſwoiey nikomu użyczyć niemoże. [a] *Ego Dominus gloriam meam alteri non dabo.* iednak tak ſię hoynym pokazał dla MARYI, ze ſię y wtym poſtanowieniu łaſkawie z Nią podzielił; Ta zaś iſtotna BOGA chwała pryncypalniey zafundowana na Przedwiecznym Iedynaku, ktorego Ociec Niebieſki nad wſzyſtko Sobie ſzacuie, Tego MARYA zarowno z Oycem Przedwiecznym odebrała, a oraz Boſką na Siebie zciągneła chwałę, ktora nierozdzielnie z Synoſtwem złączona, odebrała przywiley porodzić Boſkiego Syna, odebrała oraz y chwałę do BOGA należącą przez Proroka ogłoſzoną, tak Boſkie zdanie na ſłowa Piſma S. wyraża Rychardus a Laurentio. [b] *Gloriam meam ideſt Filium meum alteri non dabo, quàm MARIÆ, quia ſoli MARIÆ hoc privilegium debebatur.* Dla tey Synoſtwa z chwałą kommunikacyi, zciągneła na ſiebie Troiſtych Oſob Boſkich relacye, y tak ſię wnich prezentowała, iak Syn w Duchu S. a dla niedościgłych Taiemnic wypraktykowanych, przez łaſki extraordynaryine wſzyſtka zoſtała w BOGU, iak BOG w Sobie według S. Piotra Damiana, *Sicut Pater dicitur eſſe in Filio, & Pater & Filius in Spiritu Sancto, ita Beata Virgo mediante infuſa ſcientia myſteriorum Divinorum; habet, quod ſit in ipſo Deo.* a zatym ſłuſznie BOG poſtanowił, aby w Kościele Woiuiącym y tryumfuiącym była uwielbiona, gdzie honor Boſki nieomylnie ieſt honorem MARYI, a Maryi honor ieſt Boſkim honorem. Dwie Koronacyi BOG uczynił dla MARYI, w wieczności, napokazanie nieſkączoney Godności Matki Niepokalaney, wczaſie, względem Cudow niepoiętych, dla tego wpierwſzey y wdrugiey zobligował ſię być promotorem, a co większa, że gdzie tylko uniwerſalna do weneracyi y uwielbienia zachodzi publikata y rekwizycya, tam oſobliwſzym ſpoſobem całym Boſtwem aſſyſtuie. Wydał od wiekow nieodmienne ordynacye dla MARYI, aby Ią w poſſes odebrał dla ſiebie, iakoż wniedościgłych progreſſach wieczności wykonał y wniey dziedzictwo ſwoie założył [c[*Dominus poſſedit me in initio viarum ſuarũ, antequã quidquã faceret a principio, ab æterno ordinata ſum.* coż za tym ordynanſem Boſkim naſtąpiło, oto Przedwieczna MARYI Koronacya, bo te wieczne zrządzenie BOGA w MARYI, znaczyło nieſkączony applauz Koronacyi, iako te ſłowa Piſma S. czyta Pagninus y Baynus. [c] *Dominus poſſedit me-ab æterno coronata ſum.* niedoſyć natym, że od wiekow wybrana być Matką Iednorodzonego Syna, od ktorego nigdy niebyła oddalona nawet w Elekcyi

 Przed-

{a] Iſai: 42, (b) Richard: a S. Lauren: in Iſai. 42. (c) S. Petr: Damian: {d] Prover: &c.
{c} Pagni: Baijnus.

Przedwieezney, niedoſyć że ſię w wieczności prezentowała BOGU, ale oraz Przedwieczne od niego odebrała Koronacye, nieczekał BOG niezliczonych zaſług MARYI, bo te iuż były wiadome, y wyſokością ſwoią do ſamego zbliżyły ſię Majeſtatu, nieczekał cudownego y nieporownaney Swiątobliwości, bo to niedościgłą mądrością wiedział y przewidział, że nad wſzyſtkich Elektow gorować miała przy niepokalaney niewinnosci, nieczekał aby wprzody na świat ingres uczyniwſzy Boſtwo z Człowieczeńſtwem ziednoczyła, ale to wſzyſtko uprzedzaiąc, wſzechmocną władzą ukoronował, *ab æterno coronata ſum*. Przedwieczna Koronacya MARYI ieſt fundamentem ziemſkiey, od ktorey cały tryumf y applauz pochodzi, bo ta Koronacya, wſzyſtkie przymioty y prerogatywy w wieczności przeznaczone dla MARYI, wczaſie oddała na ziemi, ta Koronacya na honor Matki Boſkiey zprowadziła do Panieńſkich wnętrzności Iednorodzonego Syna, ta Koronacya nieſkączoną y nieſtworzoną Swiątobliwość Boſką za konſenſem Całey Troycy Prze N: przez łaſkę użyczyła MARYI, ta koronacya ſprawiła, że ſię w niey podczas Wcielenia przez konkomitancye reſpektem natury wſzyſtkie Trzy Oſoby Boſkie mieściły. Niechciał BOG te przedwieczne MARYI Koronacye w ſamym tylko Kościele tryumfuiącym celebrować, ale oddał w prezent do adoracyi woiuiącemu Kościołowi, aby y świat nawzor wieczney przy ziemſkiey koronacyi, wieczny oddawał honor, ponieważ MARYA wſzyſtkie na wybor doſkonałości w ſobie pokazała na ziemi, ktore wieczną ſprawiły koronacyę, odebrała deklarowane od wiekow przywileie, zakączyła Boſkiego Rodzaiu traktaty, wypełniła z podziwieniem Nieba niedościgłey ani kiedy praktykowaney świątobliwości iſtotę, przez ktore godną zoſtała koronacyi tak w tryumfuiącym iako y w woiuiącym Kościele *ab æterno coronata ſum*. Przy tey wieczney Koronacyi MARYI, prezentował BOG y Introdukcye Syna ſwoiego dla Iey Chwały, y też ſame wypełnił na ziemi, pokazuiąc dowodnie, że ten ſam Iedynak, ktory po całe wieki ieſt Koroną Oyca Pzedwiecznego, z nieograniczoney miłości Oycowſkiey ſtał ſię Koroną Macierzynſkiey niewinności, według Bernarda S. [c] *Filius Paternæ charitatis, fuit corona ſuæ caſtitatis*. Ieżeli dla honoru MARYI uczynił BOG, że Introdukcya Syna na ziemi odprawiona przez MARYĘ, podobna była do wieczney Introdukcyi Boſkiego rodzaiu, podczas ktorey ukoronowana MARYA, zaprawdę przyznać należy, że ſię zobligował y to poſtanowił, aby tak niebieſka iako y ziemſka Koronacya tey Niepokalaney Matki w nieſkączoney chwale obfitowała, aby zarowno z ſobą korreſpondowały w promocyi honoru MARYI, wſzakże więkſzey wtym dzielności Boſkiey y oſobliwſzey wſzechmocności

(c) S: Bern:

cności potrzeba było, żeby iaka Introdukcya rodzin Synowskich była w wieczności przez naturę, taka z nieograniczoney łaski w czasie przez MARYĘ nastąpiła, ponieważ wtym Osob Boskich zachodziły relacye, a przecież BOG te podobieństwo przez swoie kooperacye wykonał, y iednego na ziemi y w Niebie chciał mieć tak dla siebie iako y dla MARYI Syna, więc y wtym żadney niemiał trudności, aby koronacya MARYI w Kościele woiuiącym dla nieskączoney chwały korrespondowała z koronacyą Kościoła tryumfuiącego, bo to pochodzi z hoyności y dobroczynności Pana BOGA naszego wnadgrode nieskączonych zasług, wrekompensę Macierzyństwa w godności swoiey terminu niemaiącego. Chcąc BOG nad wszystkie dzieła wywyższyć y uwielbić Ukoronowaną MARYĘ, nowy y extraordynaryiny sposob w Kościele tryumfuiącym wynayduie, daie mieysce przy niedostępnym Majestacie swoim, na ktory Cherubinom y Serafinom nawet patrzyć z boiaźnią przychodzi, mało na tey promocyi, wywyższył ieszcze ukoronowaną MARYĘ do takowey adoracyi przez łaskę, w iakiey Cała Troyca przez naturę zostaie, owszem pośrzod chwały Troistych Osob z osobliwszym applauzem ulokował, oczym wyraził Swięty Bernardyn Seneński, [a] *Illud est diadema speciei & Corona gloriæ, qua Virgo coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipsa sit electa.* Podczas tey wieczney koronacyi, dwa attrybuta swoie nayprzyncypalniey remonstrował, wszechmocność extraordynaryiną, y dobroczynność osobliwszą; wszechmocność, kiedy absolutną władzą tryumfuiącemu Kościołowi lubo z dependencyą, tak wysławiać rozkazał ukoronowaną MARYĘ, iak siebie samego, wszakże ta iest BOGA w Troycy Iedynego chwała, ktorą opisał Izaiasz Prorok, że cała Hierarchya Niebieska nieustannym głosem wyśpiewuie Swięty, Swięty, Swięty. *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum;* [b] Patrząc na Ukoronowaną MARYĘ wszystkie Chory Anielskie podobnym sposobem, wysławiać iako Matkę Boską, wielbić iako Niepokalaną Pannę, adorować iako Monarchinie, maiąc władzę na Niebie y na ziemi, nieprzestaią. [c] *Omnis Angelica Creatura ineffabili voce proclamat, Sancta, Sancta, Sancta, Mater, Dei Genitrix, Mater & Virgo.* zeznaie S. Bonawentura. Remonstrował y Dobroczynność nieograniczoną, kiedy z dystyngwowaną chwałą nayhoynieyszym pokazawszy się, przy Troistych Osobach pomieścił MARYĘ, y wszystkie skarby łask y faworow swoich do Iey dyspozycyi y dystrybuty oddał. Tak szczodrobliwym prezentuie się w Kościele woiuiącym dla ukoronowaney MARYI w tym Nayświętszym Obrazie, à naprzod przez wszechmocność swoię, kiedy niezliczone Cuda na widok światu całemu pokazuie, ktore przeszłe widziały wieki, y teraznieysze do-

C znały

(a) S. Bernardin Sen: (b) Isai Cap: 6. (c) S. Bona:

znały, przybywa na aſſyſtencye z Boſką władzą, prezentuiąc przez MARYĘ nadnaturalne y niepoięte dzieła, kazda cudowna Cudowney Matki tranſakcya, z tego Cudownego Obrazu pochodząca, niepoiętey wſzechmocności była dowodem; zamknął BOG w tym Cudownym Obrazie y Dobroć ſwoię, gdzie niezliczone dary, łaſki, y dobroczynności wſzyſtkim hoynie kommunikuie; zamknął wtym Obrazie naydrozſze Nieba ſkarby, y iako ſię ſamey MARYI, tak dobroczynnym pokazał, że dla niey całe Niebioſa aż do ziemi nakłonił, aby wſzyſtko wydał, tym ſpoſobem hoynym ſię ſtawił łaſkami y Cudami ſłynącey w nayświętſym Obrazie, y dla Iey przyczynienia nic nieutaił dla świata, nic nieuiął faworow, ale wydał wſzyſtko, nawet y Nieba ſame nakſztałt wybranego naczynia nachylił, aby wſzyſtko iak z nieprzebranego morza wylał, aby nic niezoſtało coby nieoddał MARYI, y coby przez MARYĘ prezentuiącą ſię w Cudownym Obrazie dla narodu ludzkiego niewydał. [a] *Inclinavit Cælos quaſi vas, ut totum effunderet, ut nihil remaneret, quod non daret.* Ieżeli BOG podczas przedwieczney koronacyi, był naypierwſzym Inwentorem Obrazu MARYI na podobieńſtwo ſwoie uformowanego, bez wątpienia y tego Cudownego wyobrażenia przez łaſki ſwoie zoſtał Autorem, dla ktorego, całego ramienia wſzechmocności ſwoiey zażył, y do Ewangeliczney Łukaſza S. ręki applikował, aby ten Obraz Nayświętſzey z Potreta żyiącey MARYI wyrazony koreſpondował, aby iako pierwſzy Obraz Matki Niepokalaney Boſka Iego ręka wydała, tak y w tym była pokazana, tu teraz przyznać należy ſłowy S. Iana Damaſcena, [b] *O! digna Dei Imago, ad quam ipſe Deus artifex inventus eſt:* Przychodzi BOG w Troycy Iedyny na aſſyſtencye ukoronowaney MARYI na ziemi, iak uczynił przy koronacyi przedwieczney, gdzie dla Niey wyświadczył, że Obraz ſwoy podczas ſtworzenia naturze ludzkiey kommunikowany w całości ozdobnie y bez zmazy wyraził, każda Oſoba w ſzczegulności Boſkie ſprawy ſwoie remonſtrowała, y tak, Ociec Przedwieczny przy pierwſzym niewinności oryginalney utrzymał ſtworzeniu, Syn Iednorodzony przed czaſem prezerwuiące użyczył Odkupienie, a Duch Nayświętſzy poświęcaiące łaſki zgotował. W podobieńſtwie y przytym Obrazie Matki Nayświętſzey Boſkie poſtępuią Oſoby, y też ſame dzieła przy Niey, iuż dla świata ſprawuią, tu pierwſza Oſoba nieiako odnawia pierwſze ſtworzenie ſwoie, przywracaiąc przez Cudowną MARYĘ do życ'a śmiercią złożonych, zdaie ſię, że iakby ich BOG drugi raz na świat ſtworzył. Druga Oſoba powtòrne ſprawuie Odkupienie, przez Macierzyńſkie zaſługi ſtracone przywracaiąc zbawienie, y wſzyſtkie ſkutki Odkupienia za Iey poważną Protekcyą udzielaiąc, gdyż według woli MA-

(a) *Hugo Cardi:* (b) *S. Ioan: Damaſc.*

MARYI, wſzyſtkich BOG zbawić poſtanowił; Tu Trzecia Oſoba dla Niepokalaney Oblubienicy ſwoiey łaſk y faworow nieprzebranych, pryncypalne uzycza poświęcenie, zgoła iak ſię raz Troyca Przen: oſobiście oddała MARYI przy koronacyi w Kościele tryumfuiącym, tak ſię w troiſtych Boſkich operacyach do dyſtyngwowanych Oſob należących w Kościele woiuiącym przy koronacyi ofiaruie, [a] *In ipſa elucent Divinæ operationes, in ſemetipſa trinæ operationis habet evidentiam.* zeznaie Rupertus. Odebrała dla ſiebie y ten przywiley, że gdy w Kościele tryumfuiącym Swiątobliwość Troycy nieſkączona, wyſławiona bywa, bez wątpienia zaraz po BOGU, y MARYI, otoż teraz tenże honor y przy Koronacyi w Kościele woiuiącym przez zamianę odprawuie ſię, bo kiedy chwała ukoronowaney MARYI ogłoſzona y uwielbiona bywa na ziemi, natych miaſt, wyſławiaiąc świat Cudowną Iey Swiątobliwość, tym ſamym wywyżſza Troycę Nayświętſzą oczym Cudotworca Grzegorz S. napiſał. [b] *Per te Sancta Trinitas Sanctificatur in mundo.* za co wſzechmocnym prawem ſwoim Bog to ſprawił, że MARYA przy wieczney koronacyi obfituie wchwale Troycy Przen: *Illud eſt diadema ſpeciei & corona gloriæ, qua Virgo coronatur, ut intra Trinitatis gloriam ipſa ſit evecta.* a Troyca przy koronacyi na ziemi nieograniczoney ſwoiey Swiątobliwości odbiera applauz y Swięcenie, *Per te Sancta Trinitas Sanctificatur in mundo.* Za rozkazem Boſkim wyſtawił niegdyś Moyżeſz przed przybytkiem Pańſkim, gdzie było Swięte Swiętych Ołtarz kadzenia, ktory złotą przyozdobił Koroną, za świadectwem Piſma Swiętego [c] *Fecit Altare thijmiamatis, fecitq; ei coronam aureolam:* ten zaś Ołtarz przy ſamym *Sanctum Sanctorum* dla tego był erygowany, aby wſzyſtka y wſzelka wonność kadzenia od niego wychodząca ſpadała na te mieyſce, gdzie zoſtawało Swięte Swiętych, dla tego nazwany ieſt Ołtarzem Cudow, iako opiſuie Cornelius à Lapide: *Vocatur hoc Altare oraculi:* Iuż to wiadomo Niebu y światu, że MARYA Nayświętſzym była przybytkiem, gdzie Swięty nad Swiętemi rezydował, była oraz temu ſamemu naybliżſzym Ołtarzem, gdzie Syn Iednorodzony ſtał ſię Naywyżſzym Kapłanem, y Nayświętſzą dla zbawienia ludzkiego Konſekrował Ofiarę, [d] *O! Templum in quo Deus factus eſt Sacerdos, altare propitiationis Domini.* tak od podziwienia zawołał S. Proclus: była MARYA prawdziwym Ołtarzem, ale Niebieſkiey wonności, bo Iey niedościgłe y niepoięte ku BOGU affekta, y natężone miłością Boſką Serce, ſtawſzy ſię Ołtarzem Niebieſkiego kadzenia, wydało z ſiebie naymilſze, y naywdzięcznieyſze do ukontentowania Boſkiego odoramenta, [e] *Virginis affectus altare fuit cælestis thijmiamatis ſuaviſſimum ſemper odorem emittens,* była MARYA

(a) *Ruper.* (b) *S. Greg: Thaum:* (c) *S. Bern: Senen:* (d) *Exod. 37.* (e) *S. Proclus Orat. 1 de Laud: Virg.* (f) *Carthage, Lib. 1. hom: 12.*

nierozdzielnym Ołtarzem od tego, ktory ieſt Swięty Swiętych, owſzem tak bliſkim BOGU, y naychwalebnieyſzym dla BOGA przybytkiem, że według Nowego Teſtamentu, y Swiętego Swiętych w Sobie piaſtowała, y zupełnie Ołtarz kadzenia prezentowała. [a] *Ecce Tabernaculum Dei, habens intra ſe Sanctum Sanctorum altare incenſi.* Na tym miſtycznym Ołtarzu, naybardziey y naywięcey BOG cudownym pokazał ſię, y iuż nie ſamym tylko utytułował Imieniem: *Vocatur hoc altare oraculi* ale przedziwnym ſkutkiem wykonał, bo nad wſzyſtkie Cuda Cudowną uczynił Ukoronowaną MARYĘ, według S Chryzoſtoma *Miraculum miraculorum & miraculum quam maximum.* wſławił Cudami y wtym Obrazie złożonym na Ołtarzu Bożego Ciała gdzie ieſt *Sanctum Sanctorum*, ale tak wſławił, że nieuſtannie z tego Ołtarza cudowne prezentuie dzieła, ten Ołtarz piaſtuiący Obraz MARYI ieſt Ołtarzem Cudow, *Vocatur hoc altare oraculi* dla czego iako niegdyś figuralnie, tak dziś chwalebnie w Cudownym Obrazie złotą Koroną przyozdobiona MARYA, *Fecitq; Ei coronam aureolam.*

Między niezliczonemi Taiemnicami Boſkiemi widział niegdys Ian Apokaliptyczny na Niebie odprawuiącą ſię niewiaſty Koronacye, ktora iaſnoświętnym przyozdobiona ſłońcem, na głowie miała Koronę dwanaście Gwiazdami otoczoną [a[*Signum magnum apparuit in Cælo, mulier amicta ſole, & in capite ejus corona ſtellarum duodecim.* Generalne zdanie Oycow Swiętych, że ſię natenczas prezentowała Koronacya MARYI, ktora ſłońcem ſprawiedliwości przyozdobiona, odebrała Korone dwanaście, prerogatywami iako gwiazdami adornowane, tak tłumaczy ozdoba Zakonu Kaznodzieyſkiego Hugo Kardynał, [c] *Mulier: Beata Virgo, Corona duodecim ſtellarum: ſunt duodecim prærogativæ, quas habuit.* Tę Koronę MARYI Kościoł tryumfuiący wraz z woiuiącym uformowali; wydał naprzod przez BOGA Kościoł tryumfuiący na ozdobę tey Korony cztery prerogatywy Anielſki y ludzki rozum przechodzące, to ieſt niepokalane poświęcenie wżywocie Macierzyńſkim, przez ktore od pierworodney zmazy była oddalona; Pozdrowienie Anielſkie, przez co oſobliwſzą y nigdy nieporownaną zoſtała Matką; Przyiście czyli zſtąpienie Ducha Nayświętſzego, przez ktore odebrała niedościgłą płodność Oyca Przedwiecznego, bo Duch S. przybył do Iey wnętrzności zewſzyſtkiemi iſtotnemi attrybutami ſwoiemi; Poczęcie Syna Iednorodzonego, przez ktore, koncept przedwiecznego narodzenia w ſobie wypełniła, y dla tego pełna łaſki ogłoſzona, [d] *Quatuor de Cælo quæ ſupra Ipſam fuerunt, Sanctificatio in utero, ubi electa & prælecta a Deo, Salutatio Angeli, Adventus Spiritus S: Conceptio Filij, propter hæc*

(a] *Arnold: Carnot: de Lau. Virg:* (b] *Apoc:* 12. (c) *Hugo Cardi: in Apoc:* (d) *Idem ibidem*

hæc quatuor dicitur ei, ave gratia plena. Odebrała y w Kościele woiuiącym inne cztery przymioty do koronacyi należące, Swiątobliwośc nieſkączoną pokory głębokiey, przez ktore pierwſza po BOGU w Swiątobliwości wywyżſzona, gdyż ani rowney ani podobney niebyło w żadnym ſtworzeniu, wielkość wiary, bo na opocę Chryſtuſowey zafundowana, nigdy w niey niebyła wzruſzona, owſzem z tą wielkością ku ſamemu unoſiła ſię Niebu; Dyſkrecye mowy, ile że nieuſtannie ſamego BOGA wyrażeniem kontentowała ſię; Doſkonałość uczynkow, przez ktore przewyżſzyła wſzyſtkie Swiętych wſzyſtkich dzieła, y ſprawy, za co niebieſką odebrała deklaracyę, że BOG z Nią zoſtaie. [a] *Quatuor ex parte animæ, Devotio humilitatis, magnanimitas Fidei, Discretiô ſermonis, Perfectio operis, propter hæc quatuor dicitur ei Dominus tecum*, na koniec chcąc pokazać nieſkączony honor ukoronowaney MARYI, z iednoczywſzy ſię wraz z ſobą przez BOGA Kościoł tryumfuiący y woiuiący, na applauz y erekcye pomienioney Korony, dla zupełney liczby z gwiazd pokazaney, te oddali prerogatywy; Przywiley Panieńſtwa, ktore iak przed porodzeniem, tak y po porodzeniu w całości zachowała; Płodność Macierzyńſką bez korrupcyi, ile że to Duch Nayświętſzy, ſwoią wypełnił kooperacyą, ciężar bez naruſzenia, bo Syn Przedwieczny iak w Niebie z Oyca bez Matki, tak na ziemi z Matki bez Oyca zrodzony; Porodzenie Iedynaka bez boleści, ponieważ ſam BOG wſzechmocną Dzielnością aſſyſtował, y przez to między niewiaſtami była Błogoſławiona: tak te wſzyſtkie przymioty do koronacyi należące opiſuiąc pomieniony Hugo Kardynał konkluduie. [b] *Quatuor ex parte Corporis, Privilegium Virginitatis, Fæcunditas ſine corruptione, Gravida ſine gravamine, Puerpera ſine dolore, & propter hæc quatuor dicitur Benedicta tu in mulieribus.* Kiedy Kościoł tryumfuiący prezentował na Niebie Koronacye MARYI, bez wątpienia przyznać należy, że to uczynił raz na pokazanie oſobliwſzey Godności Matki Boſkiey, a potym aby y Kościoł woiuiący Iey Doſtoieńſtwo podobnym wypełnił ſpoſobem, przypatrzył ſię tey koronacyi S. Bernard, y przy dziſieyſzey Introdukcyi Cudownego Obrazu MARYI ukoronowaney, wſzyſtkim prezentuie, iako Ją Syn Iednorodzony gwiazdami ukoronował, ktore bardziey ozdobione zoſtały, y więkſzey nabyły światłości, że na Głowie MARYI były złożone, iak żeby MARYA od nich przyozdobiona była, [c] *Ingredimini & videte Reginam in diademate, quo coronavit eam Filius ſuus, in capite ejus corona ſtellarum duodecim, dignum plane ſtellis coronari Caput, quod & ipſis longe clarius micans, ornet eas potius, quam ornetur ab eis*, co tedy Niebo gwiazdami, to świat złotą wypełnił Koroną, aby tak na ziemi iako y na Niebie nieſkączenie chwalebna była MARYI Koronacya, ktorą ſam BOG po wſzyſtkich narodach wſławiwſzy, dla nieporownaney doſkonałości, y dla ozdoby ſwoiey piękności w niey

 z koncen-

(a) *Hugo Card:* (b) *Idem* (c) *S. Bern: ſuper ſignum magnum.*

z koncentrowaney ukoronował. [a] *Dedi Coronam decoris in Capite tuo & eggressum est nomen tuum in Gentes propter speciem tuam, quia perfecta eras in decore meo, quem posueram super te, dicit Dominus Deus.*

Iak prętko BOG łaskawy oddał Koronę zwycięstwa ludowi Izraelskiemu nad Faraonem, aż zaraz MARYA Siostra Aarona wyszedszy z Obozu, wzieła ieden z woiennych kotłow na applauz, y tryumfalne na honor Boski zaczeła pieśń, [b] *Sumpsit ergo MARIA Prophetissa Soror Aaron tympanum, in manu sua dicens, cantemus Domino, gloriosè enim magnificatus est.* Gdy Matka Boska w Cudownym Obrazie swoim po tylu zwycięstwach woiennych Wschodniego Państwa Cesarzom y Monarchom Konstantynopolitańskim kommunikowanych, dzień in Campo Electorali przez Iaśnie Oswieconego Arcy-Pasterza Metropolij Ruskiey odebrała dla siebie Koronę, wyszła z tego Sarmackiego Korony Polskiey Obozu, iak mistyczny uszykowany Oboz, [c] *Acies Castrorum ordinata*, wyszła z tryumfalnym applauzem ogłaszaiących woiennych kotłow honor Koronacyi, wyszła z Obozu Sarmackiego przy assystencyi całego Rycerstwa, gdzie na wysławienie BOGA nie insze zaczeła pienie tylko Nawiedzenia swoiego, tak Augustyn S. słowa Pisma explikuie, [d] *Audite quomodo Timpanistria nostra cantaverit, ait enim, magnificat anima mea Dominum.* Tym hymnem swoim przewyższyła Matka Boska Starozakonną Prorokinię, ktora tylko podobieństwo Imienia MARYI piastowała, y szczegulnie widząc Koronę zwycięstwa, za to wysławiała BOGA, MARYA zaś że przedwieki y wczasie ukoronowana, niezkączoną cześć y adoracye wielbienia, podczas wizytacyi odprawionego, oddała BOGU, [e] *Fuit hæc MARIA typus Virginis MARIÆ, & sicut hæc cecinit, Cantemus Domino, ita Beata Virgo cecinit, magnificat animam mea Dominum*, explikuie Cornelius a lapide. Wyszła tedy z Obozu z tym pieniem Ukoronowana MARYA, bo iuż dawno Mędrzec Pański o tey prorokował koronacyi, ktora przez Nayiaśnieyszych, Iaśnie Oświeconych, wypełniona, stawiam na to słowa Pisma S. na honor Matki Boskiey, y Promotorow Iey koronacyi, [f] *Coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus Leonum.* będziesz ukoronowana od głowy czyli zwysokości Amana, co według S. Hieronima tłumaczy się Wiara, *Amana, Fides*, wyrażaiąc że od Naywyższey Głowy Kościoła Bożego Benedykta XIV. Apostolską Stolicą rządzącego, gdzie fundament Wiary S. założony, złotą MARYA odbiera Koronę. *Coronaberis de Capite Amana.* Wielką uczyniło to admiracyę na Watykanie Naywyższemu Pasterzowi, iako niegdyś w Domu Zacharyasza y Elżbiety przy Nawiedzeniu, [g] *Unde hoc mihi quod Mater Domini veniat ad me.* a zkąd że to, że Cudowna Matka Boska od wiekow, wczasie przez Nayiaśnieyszych Iaśnie Oświeconych pretenduie koronacyi, ktora Samego

BO-

(a) Ezech: Cap: 16. (b] Exod: 15. (c) Cant: 6. (d) S. Aug: in Exod: 15. (e) Corneli: a Lapi: in Exod: (f) Cant: 4. (g) Luc: I.

BOGA ma za koronę? pretenſya w tym nie omylnie Boſka zaſzła, aby honor MARYI, tym więcey był wſławiony, y nigdy nieuſtawał na ziemi. Będzieſz ukoronowana z wyſokości Hermonu *de vertice Hermon* co z werſyi znaczy Konſekrowanego BOGU, *Hermon Conſecratum Deo*, Twoiey to Arcy-Paſterſkiey Godności expreſſya Iaśnie Oświecony Koronatorze, ktorego BOG całey Metropolij Ruſkiey Naywyżſzym poſtanowił Konſekratorem, konſekrowałeś dziś uſługi twoie na honor Koronacyi Matki Boſkiey, ktora prawdziwie z wyſokości Hermonu ukoronowana, bo przy wyſokim konſekrowanym charakterze Arcy-Paſterſkiey władzy y powagi iako WYZYCKI złożyłeś na Głowie MARYI Koronę, za co dziś od Ciebie Ukoronowana, a trzy razy od BOGA powołana do Korony, nad Herbownym Ośmorogiem twoim, nie iedną Koronę, ale troiſte naywyżſze deklaruie złożyć Triregium. To Imie Hermon według pomienionego S. Hieronima ieſzcze wyraża w ſobie wotum y deklaracye dla BOGA, *Hermon devovere, dedicatum Deo*; Publiczne wotum y dedykacya koronacyi Matki Boſkiey z Iaśnie Oświeconego Domu POTOCKICH wydane, a wſzczegulnosci przez Iaśnie Oświeconego S. P. Iozefa POTOCKIEGO Kaſztelana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego ogłoſzone. Ten to naywyżſzy Wodz Rycerſtwa Polſkiego, ozdoba Kroleſtwa, Nay Iaśnieyſzych Domow zaſzczyt, poſtronnych Narodow poſtrach, Podpora Oyczyzny, Firmament Narodu Sarmackiego, Pańſką munificencyę y ſiebie ſamego do wypełnienia tey Koronacyi dedykował, y co za życia poprzyſiężoną dewocyą na chwałę MARYI wykonać poſtanowił, to na śmiertelnym Katafalku złożony, przez Iaśnie Wielmożnego Woiewodę Kijowſkiego dzieł Oyczyſtych Sukceſſora. wypełnił, Tu zaprawde przyznać potrzeba, że śmiertelne Kości Iego niby drugiego Iozefa w Piśmie S. właśnie iakby wyprorokowali Koronacyie MARYI, kiedy te oſobliwſzym applauzem y tryumfem od zaczętey Introdukcyi ukoronowanego Cudownego Obrazu z oktawalną Solenizacyą ſprawili. [a] *Ioſeph Princeps Fratrum, firmamentum gentis, ſtabilimentum populi, oſſa ipſius poſt mortem prophetaverunt.* Dedykował dziś Koronę MARYI Dom Iaśnie Oświeconych POTOCKICH, niechże będzie pewny, że ukoronowana MARYA wnadgrodę tak wielkiey munificencyi, Herbownego Pułtrzecia Krzyza, Krzyżem Krolewſkiey Korony dokończy: Odbiera MARYA Koronę y z wyſokości Sanir, *Coronaberis de vertice Sanir.* co znaczy uſzczęśliwienie pochodni, y uſzczęśliwienie nauczyciela, według Interpretacyi pomienionego S. Hieronima, *Sanir ſecundatio lucernæ, ſecundatio docentis.* w tey expozycyi honor Imienia twoiego y ſzczęście wyrażone Przeświętny Zakonie Kaznodzieyſki, ktory iasnoświetne Cuda MARYI przy goreiącey Pochodni Dominika S. wſzyſtkim obiaśniaiąc, żarliwą predykacyą przed całym opowiedziałeś światem, ztąd uſzczęśliwiona

D2 Her-

(a) *Eccleſ. 49.*

Herbowna Pochodnia twoia, że niezgaſſym ſplendorem koronacyi MARYI przyświeca, właśnie iak Ewangeliczne pochodnie, *Sint lucernæ ardentes in manibus veſtris*, ktore uważaiąc uczony Cartagena, a zdrugiey ſtrony widząc PrzeświętneyFamilij pieſka piaſtuiącego pochodnie, z tych ſłow taką czyni applikacye, że w Zakonie tym oſobliwſze znayduie ſię uſzczęśliwienie nauczyciela, ponieważ zaſzczycaiąc ſię Imieniem Kaznodzieyſkim, w ktorym Samego Nauczyciela Chryſtuſa Godność, y Apoſtolſka funkcya zawarta *Euntes prædicate*, Ociec y Patryarcha S. nietylko przez ſię, ale y przez was Synow iako Sukceſſorow ſwoich, Kościoł Boży, wyſoką y iaśnieiącą nauką na kſztałt goreiącey pochodni obiaśnia; [*a*] *Canis accenſam facem in ore deferens, quid quæſo prædixit, quâ illû oris ſui ac ſuorû Fratrû ſplendenti doctrina, universam Eccleſiam inſtrefulgentiſſimæ facis illuminaturū*. Przez Ciebie y chwała MARYI obiaśniona aż pod Empireyſkie goruie Niebioſa, kiedy iuż trzecią z Zakonu twoiego odbiera Koronę, ktorą ſame tylko Niebioſa po trzykroć razy ofiarowały, za co, ukoronowana MARYA to ſprawi, ze Zakon twoy Boſkie y Iey Imie, ieſzcze z Watykańſkiey Katedry predykować będzie. Nakoniec koronuie ſię MARYA z mieſzkania Lwow, *Coronaberis de cubilibus Leonû* bo naprzod w Domu Nayjaśnieyſzego całey Ruſi Xiążęcia LEONA, ktory na honor MARYI Pałac ſwoy na tym S. mieyſcu będący, dla tego Cudownego Obrazu ofiarował, złożył przy nim Xiążęcę Mitrę na znak chwalebney Koronacyi; wypełnił dla MARYI Xiąże Leo to wſzyſtko, co Chryſtus Pan dla Matki ſwoiey przez Ruperta piſzącego na te ſłowa *Coronaberis de cubilibus Leonû* wytłumaczył, ze Ceſarſkie Trony, Krolewſkie Majeſtaty, y Monarchye, Koronami ſwoiemi Koronować, y Pałace Imieniowi ſwoiemu iako też Iey honorowi konſekrować będą. [*b*] *Reges atq; Imperatores coronis ſuis te coronabunt, Palatia nomini meo ſacrabunt, honori tuo dedicabunt*, Odbiera Koronę w Stołecznym Mieście Lwowie, gdzie Lew herbowny założywſzy ſobie mieſzkanie, ſtoi na ſtraży, czyniąc poſtrach Dyſſydentom powſtaiącym przeciwko honorowi Matki Boſkiey, *Leo rugiet, quis non pavebit?* Składa koronę pod nogi Maryi, y na trzech gorach iednę gwiazdę piaſtuiąc, zamiaſt dwanaście, 12 Apokaliptycznych przy koronacyi oddaie do korony *Coronaberis de cubilibus leonum*, Idzie zatym, że za te adoracye, MARYA całey Metropolij Ruſkiey wota, Niebieſkim zawſze koronowac będzie Błogoſławieńſtwem. Zgromadzonemu zaś Audytorowi tey Koronacyi aſſyſtuiącemu, oraz światu całemu, przy dziſieyſzey Introdukcyi przyrzeka, że iako wtym Cudownym Obrazie złotą dla ſiebie odebrała koronę, tak dla wſzyſtkich o Niebieſką ſtarać ſię będzie, y wielowładną Protekcyą ſwoią to ſprawi, że każdy chwalebnie odprawiwſzy utarczkę życia doczeſnego, y cały kurs w Wierze S. świątobliwie zakończywſzy, wieczney korony zoſtanie kandydatem, y z Doktorem Narodow przy zgonie intonować będzie. [*c*] *Bonû certamen certavi, cursû conſumavi, Fidē ſervavi, in reliquo repoſita eſt mihi corona Iuſtitiæ, quâ reddet mihi Dominus*. *AMEN*.

(*a*) *Cartha: Lib: 6. hom: 7. in Evan: Sint Luce:* (*b*] *Rupert: in Cant: Veni coro:* (*c*) *2. Thimo. cap. 4.*

KAZANIE

Na Pierwszych Nieszporach

Swięta Nawiedzenia Nayświętszey BOGA Rodzicy

PANNY MARYI

W Kosciele pod Tytułem Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow Lwowskich w Miescie

Po Ukoronowanym tegoż Dnia solennie Obrazie Cudownym Teyże MATKI BOSKIEY.

Oraz przy Introdukcyi Ciał y Relikwii rozmaitych Męczennikow: Tudziesz Kanonizowaney Swiętey KATARZYNY de Ricciis, y Beatyfikowanych Wyznawcow, y Panien Zakonu Kaznodzieyskiego:

MIANE

Przez

Imci Xiędza Gaspra Dominika Rudołowskiego, Seniora Collegium Wikaryuszow Kathedralnych Lwowskich.

Roku Pańskiego 1751.

Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione. Lucæ 1.
Powstawszy MARYA poszła w gorne strony spieszno.

To uczynił dziś Naybłogosławieńszy Oycze, BENEDYKCIE Czternasty, Namiestniku Chrystusow, z Swiętym Obrazem naszym Nayświętszey Matki BOSKIEY, co uczy-

 nił

nił niegdyś sam CHRYSTUS Syn Iey z Nią samą. Zaprosiłeś Ią do Koron twoich; twoich Watykańskich y naszych oraz: zaprosiłeś tak właśnie, y takim komplementem, iak Ią zapraszał CHRYSTUS do swey Niebieskiey Korony, Słowy Pieni Salomonowych *Cantic: 4. Veni Coronaberis de Capite Amana; de vertice Sanir & Hermon, de Cubilibus Leonum, de montibus pardorum: Podź będziesz Koronowana zwierzchu, czyli z głowy Amana; to iest, Wiary y Prawdy, zwierzchu Saniru y Hermonu; to iest Obalin y zepsucia, z Łożysk Lwich, z Gor Rysich.* Podź: będziesz Koronowana, z tego gornego, głownego y Stołecznego Miasta, ktore Wiarą y Prawdą Ewangeliy iaśnieie. Ztych wierzchołkow okolicznych, na ktorych y znaku niewidać błędow dawnych obalonych y zepsutych. Ztych dolin Lwowskich, ktore niegdyś łożyskami były y knieiami Lwiemi, ztych Gor, gdzie dawnych wiekow, Rysi, y bestyi dzikich mieszkania były: *Veni Coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de Cubilibus Leonum, de montibus pardorum.* Powstała na głos Namiestnika Synowskiego w Swiętym Obrazie tym Nayświętsza Matka Boska: Powstała, y poszła spiesznie z tego Domu swego w wyższą stronę y pole: Poszła tak, iak niegdyś poszła była z Nazaretańskiego Domu swego, w gorne Iudzkie strony: *Exurgens MARIA, abiit in montana cum festinatione.* Poszła, ztą tylko roznością, że tam, w Zywocie swym Panieńskim, a tu na ręku niosła Dziecinę BOGA. Poszła, ztą tylko dyfferencyą, że tam, służyć spieszyła Elżbiecie, Zacharyaszowi y Ianowi, tu usługi odbierać od sług swoich wiernych. Poszła, y tam uznana za Matkę Pana od Elżbiety: *Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me? Mowiła Swięta Elżbieta: zkąd mi to, aby Matka Pana mego przyszła do mnie?* Tu, y za Matkę, y za Panią, y za Krolowę od wszystkich uznana. Winszuię Ci Matko BOGA naszego, Winszuię y applauduię z Elżbietą: *Beata, quæ credidisti, quoniam perficientur ea, quæ dicta sunt tibi a Domino: Błogosławionaś ktoraś uwierzyła, albowiem staną się te rzeczy, ktoreć powiedziano od Pana.* Y owszem, tym więcey winszuię Ci y applauduię, gdy widzę, że się iuż stały y wypełniły na Tobie wszystkie te rzeczy. Winszuię, y ile tchu mam, wołam od radości ztąż Elżbietą: *Exclamavit voce magna & dixit: Benedicta tu inter mulieres: Zawołała wielkim głosem Elżbieta y rzekła: Błogosławionaś Ty między Niewiastami.* Ia wołam y mowię, żeś

Nay-

Naybłogosławieńsza między wszystkiemi wszystkich wiekow Niewiastami y Corkami ludzkiemi, iako Ci to same przyznaią: [a] *Viderunt eam filiæ & Beatissimam prædicaverunt: Widziały Ią Corki, y Naybłogosławieńszą bydź ogłosiły.* Winszuię Ci Matko Boska, że to coś obiecowała sobie u Elżbiety będąc, to iest: *Beatam me dicent omnes generationes: Błogosławioną mię zwać będą wszystkie Narody;* Iużeś wskutku odebrała, odbierasz, y będziesz odbierać. Ale, gdy Ci iuż Panno Przeczysta, przedemną, godniey daleko powinszowano tego Honoru y szczęścia: Ia winszuię Ci powrotu szczęśliwego do nas, y dla nas, tu do Domu Twego: *(b) Et reversa est in Domum suam.* Winszuię Ci, możesz się szczycić, [lubo to iest słabe bardzo, y bez proporcyi żadney do Godności Twey podobieństwo] możesz się mowię szczycić, czym się niegdyś szczycił Iakob Patryarcha z Mezopotamiy powracaiący *Gen: 32. Nunc cum duabus turmis regredior: Teraz zdwoma Pocztami powracam się.* Powracałaś od Elżbiety, z assystencyą y Pocztem Swiętych Aniołow, iako Krola Aniołow nosząca w Zywocie Twoim. Dziś Ci BENEDYKT XIV. wysłał na assystencyą Swiętych Bożych Poczet. Iuż Męczennikow w Ciałach y Relikwiach: Koronata, Mansweta, Redempta, Maxymę, Dyodora, Konkordyą y innych. Iuz wpisaną świeżo w Poczet Swiętych, Katarzynę de Riccis. Iuż w Poczet Błogosławionych zapisanych: Alwara Kordubeńskiego, Piotra Gonzalez, Mattheusza Karreriusza, Idziego Lisbońskiego, Woyciecha Bergomeńskiego, Markolina, Stefanę de Quinzanis, Łucyę de Narnia, Wyznawcow y Panny Zakonu Swiętego Dominika, Introdukowanych razem dzisiay. To ieden Poczet. *Nunc cum duabus turmis regredior: Teraz zdwoma Pocztami powracam.* Powracaiącey z Domu Zacharyasza y Elżbiety assystował Ci y służył Matko Boska Iozef Twoy, Oblubieniec Nayświętszy y nayczystszy. Swiętey Pamięci Iaśnie Oświecony IOZEFIE POTOCKI Kasztelanie Krakowski, Hetmanie Wielki Koronny! zmarły niedawno, ale iako nieodżałowany nigdy Wielki Senatorze y Wodzu, tak zyiący zawsze w sercach wdzięcznych, y wpamięciach świeżych. Pobudziłeś twoią fundacyą y promocyą tego Aktu, pobudziłeś do Assystencyi y służenia Tey Krolowey dziś, Familii, Domow, Panow, Dam, Rycerstwa, gości, iak wiele? Ty podobno sam lepiey to, bo iuż w BOGU widzisz; iako nadzieię mamy. Y podobno dla tego, a żebyś doskonaley

(a) Cantic: 6. (b) Luca 1. v. 56.

widział to, czegoś pragnął, przysłużyła Ci się, żebyś z Nieba patrzył, Matka Boska. *Nunc cum duabus turmis regredior.* To drugi Poczet. A ia daley co mam mowić? nic innego, tylko to, com powiedział: *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione & reversa est.* Powstawszy MARYA poszła w gorne strony spieszno. y powrociła, To iest, to samo daley będę mowić, iak Nayświętsza MARYA poszła w tym Obrazie Cudownym do Korony zgotowaney dla siebie; y iak powrociła y przyszła w Koronie. To mowić będę coście iuż y widzieli Godni y pobożni Słuchacze; y czego się daley [nadzieia w BOGU] y napatrzycie y nasłuchacie, z miłosierdzia tey Matki. *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione. Et reversa est.* To iest Nayświętsza MARYA Ukoronowana dziś w Lwowskim Obrazie Cudownym, y do Korony naszey poszła spieszno; y w Koronie do nas powrociła z łaskami ieszcze spiesznieysza iak przed Koronacyą była.

Pospieszysz y mnie na pomoc mowiącemu teraz na Honor Twoy: y iuż nie do ucha, bom niegodzien tego, ale do serca y do Duszy grzeszney rzeczesz, iakoś rzekła raz z tego Swiętego Obrazu do Zakonnikow Swiątobliwych, proszących: *Benedicam & intercedam: Pobłogosławię y przyczynię się.* Pobłogosławże skutecznie, y do Syna twego przyczyń się o Błogosławieństwo dla mnie, Niepokalana Panno, Matko Przedziwna, Boska.

KOronacya Nayświętszey Matki Boskiey w Obrazach Iey, iest to Honor, iest to Część, iest to przysługa dla niey, nad ktorą [moim zdaniem] niemożemy iuż większey oświadczyć Iey, ludzie śmiertelni. Wystawiać Kościoły wspaniałe, na Honor Pani Tey, erygować Ołtarze misterne, bogate, y funduszem nadane wielkim, na część Tey Krolowey; wielka to przysługa iest, ale taka, iaką y inni wszyscy odbieraią Swięci y Swięte. Czynić posty ścisłe, nosić włosiennice ostre, dawać iałmużny hoyne, odprawowac peregrynacye dalekie, y Nabożeństwa przedłużone y częste: wielka y to przysługa iest dla Matki Boskiey; ale taka, iaką y dla innych wszystkich Swiętych Bożych godzi się czynić. Włożyć zaś Koronę na Głowę Panny Tey Przeczystey, w Obrazie Iey, a włożyć publicznie, z publiczną pompą, z publiczną ceremonią, z publicznym applauzem: [a] *MARIÆ Privilegium est* [zażywam słow Swiętego Bernarda] *MARIÆ Privilegium est, non dabitur alteri:* Iedney tylko Nayświętszey MARYI przy-

[a) *Serm 4. de Assumpt:*

Przywiley ten ieſt, ktory nikomu więcey niebywa dany: *MARIÆ Privilegium eſt, non dabitur alteri.* Iedna tylko Nayświętſza MARYA w tym Honorze y wtey czci zoſtaie; drugiey żadney, ani przed ſobą, ani po ſobie, niema podobney: [a] *Nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem.* Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Iey, ieſt to honor, przez ktory Ona ſama Krolową bydź pokazuie ſię; inni poddanemi wſzyſcy. Ona Panią iedna; inni ſługami wſzyſcy, ſłużebnicami wſzyſtkie. Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Iey, ieſt to nieiako ſpoſob naywyżſzy wyrządzania Iey czci *Hyperdulia* nazwaney: to ieſt, Czci ſamey Nayświętſzey MARYI powinney y właſney, Czci dyſtyngwowaney y wyżſzey od Czci wſzyſtkich Swiętych razem zebranych, a niżſzey y mnieyſzey od ſamego tylko BOGA Czci *Latria* nazwaney. Koronacya Nayświętſzey Matki Boſkiey w Obrazach Iey, ieſt to Niebieſkiego rodzaiu Honor, ieſt to ſamego Boſkiego przemyſłu naywytwornieyſza Część y przyſługa. BOG żeby był w Niebie iak naygodniey Matkę ſwoię Nayukochańſzą uczcił, coż uczynił? Ukoronował Ią, y Krolową uczynił ſtworzenia wſzyſtkiego. My, żebyśmy tęż Matkę Boſką y naſzę, na ziemi, mogli naygodniey uczcić; Koronuiemy Ią, y Krolową czyniemy Naywyżſzą naſzą: y nad to iuż [mnie ſię zdaie] nie możemy więcey uczynić. Tak ſobie to w tey mierze, Kościoł BOZY y wierni poſtępuią, iak ſobie poſtąpił niegdyś Aſſwerus Krol *Eſther* 6. Chcąc iak naygodniey y iak naylepiey uczcić Mardocheuſza godnego czci Człowieka, pytał Amana naywyżſzego Xiążęcia ſwego: *Quid debet fieri viro, quem rex honorare deſiderat? Co należij uczijnić Człowiekowi, ktorego Krol uczcić pragnie?* A ten, co tylko ſpoſobow mogł wynaleść, na iaką go tylko ſtać mogło induſtryą y wytworność, takiey zażył, y doradził Krolowi. To ieſt: a żeby Człowiek taki był w Szaty Krolewſkie ubrany, żeby był poſadzony na koniu Krolewſkim, żeby był ukoronowany Koroną Krolewſką, y żeby pierwſzy z Xiążąt Krolewſkich przez ulicę Miaſta prowadził go, y żeby wołał: *Sic honorabitur, quemcunq; voluerit Rex honorare: Tak zoſtanie uczczony, kogokolwiek Krol zechce uczcić.* Y tak ſię wſzyſtko z Mardocheuſzem ſtało. Nie czynię applikacyi, bo gotowa ieſt.

Ten honor, tę część, tę przyſługę naywiękſzą y naywyżſzą uczyniliście dziś Godni y pobożni ſłuchacze Nayświętſzey Matce

[a] *Idem.*

BOSKIEY wtym tu w ſzczegulności Swiętym Obrazie Iey. Gdybym ſię was ſpytał: Co wy też to za przyczyny, co za racye, co za motiva y pobudki tak ſkuteczne mieliście do wyrządzenia Honoru tego, Czci tey y przyſługi tey? Wiem, żebyście mi odpowiedzieli; żeście nie inne mieli przyczyny, nie inne racye, nie inne motiva y pobudki, tylko ſpieſzność, tylko ſkwapliwość, tylko prędkość y gotowość Nayświętſzey MARYI, z łaſkami iey, wezwaney kiedykolwiek w tym Swiętym Cudownym Obrazie. Gdybym ſię Ciebie naypierwey ſpytał Swięta, Domowa tego mieyſca Dominikańſka Familio? Gdybym ſię mowię, was ſpytał? powiedzielibyście, iako ten Swięty Obraz Anteceſſorowie waſi y Bracia widzieli raz, drugi y trzeci od Aniołow prętkich: [a] *Angeli veloces*, przenoſzony z mieyſca na mieyſce. Powiedzielibyście, iako, z tego Swiętego Obrazu, łaſkawą Twarzą, wdzięcznemi Uſty przemowiła Matka Boſka do Braci Iutrznią ſpiewaiących, y modlących ſię do Niey. Powiedzielibyście, iako, w tym Swiętym Obrazie Matka Boſka obroniła Cudownie Kościoł y Konwent ten od ognia niebeſpieczeńſtwa, gdy Miaſto gorzało. Gdybym ſię Ciebie ſpytał Iaśnie Oświecona POTOCKICH Familio? dalibyście świadectwo o waſzym I. W. Iakobie POTOCKIM, Białokamieńſkim Staroście: ktory będąc od Nieprzyiaciela otoczony w Zamku ſwym; gdy nieſzczęśliwym kazuſem od prochu zapalonego wyſoko na powietrze wyrzucony; ſpadłſzy na ziemię wpoł ſpieczony, ślub uczynił do tego Swiętego Obrazu: y nieprzyiaciela, y śmierci uſzedł, y do zdrowia przyſzedł pierwſzego. Skorę ſpaloną, z Rąk, z Twarzy, y z Nog przy dziękczynieniu, tu na pamiątkę w Kaplicy zoſtawił: A na wdzięczność za łaſkę odebraną, Miaſteczko w ktorym to ſtało ſię, Iezupolem nazwał, y Zamek Oycom Dominikanom na Kościoł, y na Klaſztor oddał. Dałoby wielu więcey iak o Dwu ſet ſwiadectwo wybawionych z toni Morſkiey, nabożnych tu, y udaiących ſię do tego Swiętego Obrazu. O innych dalibyście ſwiadectwo, iuż z choroby niebeſpieczney, iuż z ſamey śmierci gwałtowney rąk wyrwanych y wſkrzeſzonych, gdy ofiarowni tu, albo ſtawieni byli przed tym Swiętym Obrazem. Powiedzielibyście, iako ten Swięty Obraz wielorakiemi, Cudownemi, y nieuſtannemi łaſkami ſłynie. Tak dalece, żeście tego żadną miarą niemogli przewieść na ſobie, à zeby nie miała bydź w tym Swiętym Cudownym Obrazie, tym naywiękſzym y Nay-

[a] *Iſaia* 18.

naywyżſzym Honorem uczczona Matka Boſka. Wtym waſz niezwyciężony nigdy, był *zelus* y żarliwość; wtym wſzyſtkie wota, pragnienia y żądze. Natoście wſzyſtkie ſtarania waſze obracali, na to wſzelkie prace konſekrowali, na to wſzelkie koſzta y expenſy potrzebne łożyli.

Gdy tedy tak, a nieinaczey ieſt; to ieſt, gdy przed Koronacyą ſwoią wtym Swiętym Obrazie, tak ſpieſzna była do nas z łaſkami ſwoiemi Nayświętſza MARYA: Tak ſpieſzna, że aż dla tego ſamego do Koronacyi muſiało koniecznie przyść, y do wykonania ſkutkiem teyże Koronacyi. Słuſznie ia tedy wnoſzę y mowię: że Ukoronowana dziś wtymże Swiętym Obrazie Nayświętſza MARYA w Koronie, ieſzcze ſpieſznieyſza powrociła do nas z łaſkami, a niż przed Koronacyą była. To ieſt; ieſzcze nam prędzey y więcey teraz chce, y gotowa łaſk ſwoich ſwiadczyć, à niż przedtym ſwiadczyła. Czemu? bo, czy to może bydź? Słuchacze! ſądźcie, czy to może bydź? A żeby ta Matka Miłoſierdzia, ta Krolowa, nie miała nam ſię daleko wdzięcznieyſzą ſtać teraz, za Honor tak wielki, za część y przyſługę tak wielką, ktora, albo za mnieyſze iakie przyſługi y część, albo darmo tylko, y tylko z upodobania y złaſki świadczyła tak wiele przedtym? Y wy ſłuchacze, to co Ia wnoſzę y mowię, ſami wnieſiecie ſobie, wnieſiecie iako Konkluzyą nieomylną y potrzebną koniecznie, tylko tego pierwey potrzeba, żebyście na to pozwolili, [à muſicie koniecznie pozwolić] że Nayświętſza MARYA poſzła ſpieſzno wtym Cudownym Obrazie do Korony naſzey; że tę Koronę przyięła ochotnie y mile na ſkronie ſwoie Panieńſkie. Zeby była Nayświętſza MARYA poſzła ſpieſzno do Korony naſzey; y żeby była tę Koronę naſzą przyięła ochotnie y mile na Skronie ſwoie: potrzeba było tego koniecznie z naſzey ſtrony, à żeby w nas była ſpieſzna, ochotna y prętka wola podobania ſię Nayświętſzey MARYI przez tę Koronacyą. Czemu? bo ta Koronacya powinna pochodzić z nabożeńſtwa naſzego ſzczerego y prawdziwego ku Tey Pannie Przeczyſtey. Nabożeńſtwo zaś według Swiętego Tomaſza Anielſkiego: [a] *Eſt voluntas prompta tradendi ſe ad ea, quæ pertinent ad DEI famulatum: Ieſt wola ochotna, prętka, oddawać ſię na to, co należy do Boſkiey ſłużby.* Tak Izraelitowie na puſzczy *Exodi 35.* nazwani ſą nabożnemi; dla tego, że zwoli ochotney barzo, y prędkiey oddali złoto, kamienie drogie, Perły, naczynia y ſzaty bogate dla przybytku Pańſkie-

[a) 22. q. 82. a 1.

go: *Obtulerunt mente promptissima, atq; devota:* mowi Pismo Boże. Zkąd: nie inny y Nayświętszey MARYI Honor podoba się od nas, nie inna część y przysługa; nie do innego spieszy prędko Honoru, tylko do tego, ktory pochodzi w nas z woli spieszney, ochotney, y prętkiey podobania Iey się. To iest: ktory honor, część y przysługa pochodzi z nabożeństwa naszego y prawdziwego ku Niey: *Obtulerunt mente promptissima atq; devota.* A że w Koronacyi dzisieyszey Obrazu tego Nayświętszey MARYI, tak było a nie inaczey: To iest, że, w nas była spieszna, ochotna y prętka wola podobania się tey Krolowey naszey przez tę Koronacyą: że ta Koronacya pochodziła w nas y pochodzi z nabożeństwa naszego szczerego y prawdziwego ku tey Pani naszey; tego probuię y dowodzę: y znoszę wszelkie szkrupuły y suspicye, ktorekolwiek mogą mieć niektorzy około tak godnego y Swiętego Aktu.

Mogą niektorzy taki mieć szkrupuł, taką suspicyą lub opinią: y to sobie mogą z samychże słow y Definicyi Swiętego Tomasza wyżey wspomnioney formować, y tak argumentować: Ten Akt Koronacyi Obrazu Matki Boskiey, powinien bydź albo skutkiem naszego szczerego y prawdziwego ku Niey nabożeństwa, albo srzodkiem do dostąpienia takiego nabożeństwa. Ale kiedy Akt ten Koronacyi ani iest takim skutkiem, ani takim srzodkiem, przynaymniey względem niektorych w liczbie tak wielkiey zgromadzonych na ten Akt: idzie za tym, że ten Akt iest iedną umbrą tylko; y owszem, iest iedną larwą tylko nabożeństwa; iako ten, ktory ani supponuie tey woli spieszney, ochotney y prętkiey podobania się Matce Boskiey, ani nabywa tey woli iako końca przez śrzodek takowy. A zatym, to idzie: że, Korona ta na Głowie Matki Boskiey, iest tylko, co do formy koroną, iest tylko co do materyi złotą. W rzeczy zaś samey, względem woli naszey, y nabożeństwa naszego, nic niewarta, nie ma żadnego szacunku y waloru u Matki Boskiey, nie ochotnie ią przyięła, nie spieszno ale z oporem szła do niey. Złoto Korony tey, ma za takie Nayświętsza MARYA, ktore w kont tylko gdzie, w smiecie y gnoy powinno bydź zarzucone: [a] *Aurum eorum erit in sterquilinium.* *Mowi Ezechiel Prorok: Złoto ich w gnoiewisko y w gnoy poydzie.* A żebym iaśniey mowił, y wytłumaczył zgruntu myśli niektorych: Grzesznicy! grzesznicy, ktorzy to na tym tylko maią dosyć, a żeby te tylko powierzchowne honory y przysługi czynili dla Nayświęt-

(a) *Ezech; Cap; 7.*

świętszey MARYI: wtym zaś co się Iey naybardziey podoba, y czego sobie naybardziey życzy od nich; to iest, a żeby grzeszyć przestali, y żeby grzechom koniec uczynili: w tym się sprzeciwiaią Iey. Ktoż przyzna, że tacy maią spieszną, ochotną y prętką wolę podobać się nabożeństwem swym y przysługą swą Nayświętszey MARYI? Y owszem, kto tego nie przyzna y nie powie: że, obłudnicy tacy, maią wolą, maią chęć oszukiwać y zdradzać Matkę Boską; lubo Iey nigdy niemogą oszukać y zdradzić: bo się Ona dobrze zna na takich. Dla tych tedy, dla tych niespieszno y z oporem szła do Korony tey Nayświętsza MARYA. Dla tych, nie mile y nie ochotnie przyięła Koronę tę. A zatym: Koronacya ta y Korona nic nam podobno więcey nie sprawiła u Nayświętszey MARYI; nie zniewoliła nam Iey, y nie z obligowała do nowych, prętszych y ieszcze obfitszych iako przed tym łask.

Muszę przyznać, że mądrze bardzo argumentuiecie Godni y pobożni Słuchacze! Posłuchayciesz proszę y moiey odpowiedzi na ten argument wasz, y dosyć pozorny zarzut. Zeby ta wasza propozycya Uniwersalna y powszechna, twierdząca to o grzesznikach, została osłabiona, zepsuta, y zniszczona cale; dosyć na to Propozycyi partykularney y szczegulney, neguiącey toż samo, y przeciwnie mowiącey o grzesznikach. Kiedy wam idzie o grzesznikow? Dwoiacy są grzesznicy, ktorych tak dystyngwuię, y między ktoremi taką czynię dystynkcyą y rożność. Są grzesznicy, ktorzy maiąc rany grzechowe, y czuiąc ie na sumnieniu, tych ran żadną miarą niechcą y nie staraią się zagoić: ale owszem, przez upor, zaciętość, y nałogi złe, exulceruią y gnoią bardziey co raz te rany grzechowe. Y o tych grzesznikach potym się rozmowiemy. Są zaś grzesznicy, ktorzy chcąc, uleczonemi zostać, żądaią Samarytana iakiego pobożnego, ktoryby im balsamu nalal, zawinął, y zagoił rany odarte iuż y obłupione z wrzodow grzechowych, y otarte z ropy szpetney grzechowey. Tego drugiego gatunku grzesznicy, lubo, daymy to, że nie maią prawdziwego nabożeństwa do Nayświętszey MARYI; dla tego, że nie maią ieszcze spieszney y prędkiey woli grzech porzucić, z miłości ku tey Matce: są iednak iuż na drodze, aby mieli taką wolę; dla tego, że maią wolę porzucić grzechy. Tak na przykład: Iako pierwszy dnia widok y zorza, lubo nie iest ieszcze dniem zupełnym; ale powoli przychodzi do tego, czyni się, rośnie, y zostaie dniem.

Takich grzefznikow zapewne przyiemne ieft nabożeńftwo, Nayświętfzey MARYI. przyiemny ieft honor, część, y przyfługa od nich. Racya tego? bo Ona nie brzydzi fię grzefznikami takiemi, nie nienawidzi ich, y nie ftroni od nich, ale rada ochotnie wfzytko czynić dla grzefznikow takich. Tego famego racya, ta ieft: Bo gdyby fię takiemi grzefznikami brzydziła Nayświętfza MARYA, y gdyby takich nienawidziła grzefznikow; tedyby fię wfzyftkiemi brzydziła grzefznikami, y wfzyftkich nienawidziła. A zatym toby fzło: że daremnieby tytuł Matki Miłofierdzia, y Ucieczki grzefznych miała. Co bydź żadną miarą nie może. Bo ten Tytuł y należy koniecznie, y zdobi dziwnie Matkę Bofką. Y owfzem, z takim przywiązaniem ieft Nayświętfza MARYA do grzefznikow maiących wolę porzucić grzechy, że aniby Matką Bofką bydź godna była, gdyby fię brzydzić miała grzefznikami takiemi. Wfzak Iey to cały Kościoł Chryftufow z doświadczenia przyznaie: *Peccatores non abhorres, fine quibus nunquam fores tanto digna Filio: Dla grzefsnikow ieftes cała; bez ktorych byś fię nie ftała nigdy Godna Syna takiego.* Sama Nayświętfza MARYA wyznała to o fobie przed Swiętą Brygittą: *Ego fum Mater omnium peccatorum volentium fe emendare: Ia ieftem Matką wfzyftkich grzefznikow chcących poprawić fię.* Chryftus Pan zas powiedział o Niey, fwoiey kochaney Katarzynie Seneńfkiey: [a] *Mater mea efca dulciffima eft, quâ ad me peccatores traho: Matka moia pokarmem ieft y nętą nayflodfzą, ktorą grzefsnikow do mnie ciągnę.* Grzefznicy! grzefznicy! profzę was nie odmieniayciefz tey woli. Przyczyniaycie więcey co raz tey woli, y Nabożeńftwa do Nayświętfzey MARYI. Proście iey gorąco y pokornie codzień: *Solve vincla reis: Rozwiąż więzy win grzechowych Matko Bofka!* A zapewne za Iutrzeńką tą wnidzie prędko fprawiedliwości Słońce, y zaiaśnieie w fumnieniach wafzych. Coż teraz, co Słuchacze o grzefznikach rzeczecie? Co o ich nabożeńftwie, y przyflugach Honorowi Nayświętfzey MARYI? możeciefz mowić teraz że grzefznicy tamowali drogę Nayświętfzey MARYI, czemuby fpiefzno y ochotno nie fzła do Korony nafzey? Nie możecie tego, nie możecie żadną miarą mowić. Nie możecie też mowić, że w tak wielkiey liczbie zgromadzonych na ten Swięty Akt, oraz na Swięty Iubileufz teraznieyfzy, niemafz takich grzefznikow, ktorzyby nie mieli wolą nawrocić fię y poprawić fzczerze: nie możecie y tego mowić. Iezeli

(a) Dial: Cap: 4.

Ieżeli rzeczecie o grzesznikach pierwszego gatunku, ktorych wyżey zostawiliśmy, czyli porzucili bardziey? To iest o grzesznikach zakamieniałych, zaciętych w złościach, y niemaiących żadney woli poprawy przyszłey? ieżeli rzeczecie, że tacy grzesznicy tamowali pospiech Nayświętszey MARYI do Korony naszey? A coż też proszę, co naprzeciw złośliwym tym rzeczecie o sprawiedliwych ludziach? A zaż nie wiecie, iako BOG łaskawy nie tylko dla kilkudziesiąt sprawiedliwych, o ktorych się targował z nim Abraam, ale nawet dla dziesięciu samych, gdyby się z nalezli byli, gotow był całą Sodomę wszeteczną od zguby zachować. Coż wy na to Słuchacze? Możecieśz wy trzymać, że tu na tym tak wielkim Akcie y kongressie, niemasz wiele sprawiedliwych ludzi? Zwłaszcza pod teraznieyszy zbawienny usprawiedliwiania się Iubileuszowy czas? Albo o Matce Boskiey możecie wy inaczey w tym punkcie trzymać, iak o BOGU? nie możecie, iako żywo nie możecie, y owszem. [a] *Velocior est non nunquam salus memorato Nomine MARIÆ, quam invocato Nomine Domini IESU:* Smie mowić Swięty Anzelm: *Prętsze iest podczas zachowanie od złego na wspomnione (proszę to uważać: na wspomnione tylko) Imie MARYI, niż na wezwane Imie IEZUSOWE.* Y iezeli u BOGA wiele waży proźba Sprawiedliwego Człowieka ustawiczna, według zdania Swiętego Iakoba Apostoła: *Multum valet deprecatio justi assidua:* Zapewne, nie mniey waży y u Nayświętszey Matki Boskiey. Nad to wszystko słuchacze! wszak Cudowna iest w tym Swiętym Obrazie Nayświętsza Matka Boska? Cudowna. Mogłaby tedy była nie dać ruszyć się z tego mieysca, mogłaby była uchylić y umknąć Głowy swoiey od Korony tey; ktorą Koronę (iako widzicie teraz) przyięła iuż na Skronie swe, y z Synem swoim.

Musicie tedy koniecznie na to pozwolić Słuchacze, y przyznać że Nayświętsza MARYA poszła spieszna w tym Cudownym Obrazie do Korony naszey, że tę Koronę ochotnie y mile przyieła na Skronie swoie. Poszła spieszna; nie tylko Iey nie tamowali grzesznicy, ale owszem pospiechu, y (że tak rzekę] lotu dodawali: Coż dopiero sprawiedliwi ludzie? Y owszem, niewiem ktorzy bardziey, czy Sprawiedliwi, czy grzeszni? Ponieważ według swiadectwa samey Przedwieczney Prawdy Chrystusa: w Niebie, większe wesele z iednego grzesznika pokutę czyniącego, niż

(a) De Excell: Virg: C. 5.

z dziewięciudziesiąt dziewięciu Sprawiedliwych, ktorzy nie potrzebuią pokuty: *Gaudium erit in Cælo super uno peccatore pænitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent pænitentiâ.* Poszła spieszna do Korony naszey, Nayświętsza MARYA, iako do własney swoiey y przywłaszczoney sobie Korony. Poszła spieszna, iako Krolowa Krolestwa Polskiego, tak dawno obrana. Poszła spieszna iako ta, ktora dawno w pretensyi była Korony Polskiey: Ktora ztąd nieiako zaszczytu dla siebie szukała; ktora się dała była słyszeć ztym iednemu nabożnemu, ktory Iey rozmaite tytuły wynaydował, y czcił Ią niemi, *Cur me Reginam Poloniæ non vocas? Czemu mię Krolową Polską nie nazwiesz?* Poszła spieszno do Korony naszey Nayświętsza MARYA; y nieiako żeby prędzey była staneła u tey Korony, kazała się nieiako pociągać do niey, y z Synem swoim słowy onemi Cantic: 1. *Trahe me post te curremus: Ciągniy mię: pobieżemy za tobą.* Poszła spieszna, widząc tyle bram dla siebie Tryumfalnych otwartych. Poszła, widząc serc tak wiele czekaiących y gotowych. Poszła na tak widok śliczny Wież ustroionych lampami, Kamienic, y Ulic ozdobionych światłami, płomieni y ogni pod Nieba misternie wyrzucanych; znakow miłości rozgorzałey ku Niey. Poszła na wdzięczne psalmodye y okrzyki. Poszła na zgodne koncenty, symphonie, melodye, muzyki y głosy. Poszła na huczne brzmienia Armat y Strzelby. Poszła na tak piękną Harmonią Stanow rozmaitych y ludzi assystuiących. Poszła widząc frekwencye tak liczne, żadną dalekością niezatrzymane, żadnym niewygodom nieustępuiące by naymniey, żadnym kosztom naywiększym nic nieprzepuszczaiące. Krotko mowiąc: Nayświętsza MARYA poszła spieszna do Korony naszey; Poszła spieszna y z weselem w pole Koronacyi swoiey. Poszła spieszna y z weselem w pola wszelkim radościom y weselu otwarte. Poszła spieszna w te Pola, w ktorych Ią Polach z weselem y z radością co żywo czekało. Poszła spieszna w te Pola, o ktorych Polach to się isciło dziś, co Dawid niegdy Prorokował. [a] *Gaudebunt Campi, & omnia, quæ in eis sunt: Będą się weselić Pola, y wszystko co iest na nich: Gaudebunt. &c.*

Wnosciesz sobie teraz Słuchacze: Iakoż zapewne wnościcie sobie iuż to: że Nayświętsza MARYA Ukoronowana w tym Obrazie Cudownym, w Koronie powrociła do nas złaskami ieszcze spiesznieysza iak przed Koronacyą była. Bo tym samym poszła spie-

[a] *Psal. 5.*

ſpieſzna do Korony naſzey Nayświętſza MARYA, y że tę Koronę przyięła łaſkawie na Głowę ſwoię, tym ſamym to chciała pokazać, że ieſzcze ſpieſznieyſzą chce bydź z klemencyą ſwoią y z łaſkami na prożby naſze y ſuppliki. Ponieważ chętnie Honor Krolowey przyięła od nas Nayświętſza MARYA; zapewne za ten Honor przyięty ſłuſzney od Niey y rowney rekompenſy ſpodziewać ſię mamy. Zapewne nigdyby ſpieſzno y ochotnie nieprzyieła od nas Honoru tego Nayświętſza MARYA, gdyby go darmo y bez oddawania to za to, brac miała. Niemoże też Krolowa ta naſza, niemoże niezażywać Prawa y własności ſwey Krolewſkiey ku poddanym ſwym: niemoże tym ſię tylko ſamym kontentować teraz, czym ſię przedtym kontentowała. A ieżeli przedtym ſpieſzno y wiele czyniła, lubo z łaſki; zapewne teraz ſpieſzniey y więcey muſi czynić, bo z długu, z wdzięczności, obowiązku y obligacyi. Wie dobrze Ona, że dla intereſu naſzego zoſtała Krolową naſzą. Wie dobrze ta Krolowa, że nie dla czego innego tęśmy Iey Koronę ofiarowali, tylko dla tego ſamego, że maiąc ſię dobrze od niey, żebyśmy ſię ieſzcze lepiey mieli. A iako wielowładna ieſt, y może wiele, tak też chce tyle czynić, ile zdobić powinno Krolową taką. Tak ia was Lwowianie naymilſi, y wſzyſzcy zgromadzeni, tak cieſzyć mogę dziſiay, y do radości pobudzać, iak cieſzył niegdy y do radości pobudzał Ierozolimitow Izaiaſz Prorok: [a] *Conſolamini, conſolamini popule meus, dicit Deus veſter*: *Cieſzcie ſię, cieſzcie ſię Ludu moy, mowi BOG waſz. Loquimini ad cor Ieruſalem*. To mogę mowić dziś, y wmawiać w ſerca waſze, co tamten mowił y wmawiał w ſerca tamtych: *Loquimini ad cor Ieruſalem*. Coż takiego? Oto to: *Completa eſt malitia ejus, dimiſſa eſt iniquitas illius*. Skończyła ſię złość waſza, odpuſzczona ieſt nieprawość waſza. Grzeſzyliśmy, to prawda, y byliśmy, y ieſteśmy grzeſznemi. Ale coż ztego? Oto, gdyśmy chcieli, y chcemy poprzeſtac grzeſzyć, y koniec uczynić złościom grzechowym: Odpuſzczone nam ſą złości y nieprawości naſze: *Completa eſt malitia ejus, dimiſſa eſt iniquitas illius*. Coż nad to więcey ieſzcze? Oto, ſłuchaycie: *Suſcepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis ſuis*: Mowi Izaiaſz. Ukoronowaliśmy dziſia naygodnieyſzą Koron Głowę Nayświętſzey MARYI, przydaliśmy do tak wielu Koron nowę naſzą Koronę na Głowę Iey: *In capite ejus diademata multa*: Dwoiako y w dwoy-

[a] *Iſaie 40.*

nafob za wfzyftkie grzechy, wzieliśmy łaſki z ręki Boſkiey przez ręce Nayświętfzey MARYI: *Suſcepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis ſuis. O felix culpa! O! ſzczęśliwa wina! ſzczęśliwa wina!* Wyſpiewuymy cieſząc ſię z powſzechnym Kościołem. *Conſolamini, conſolamini popule meus.* Byliście Sprawiedliwemi, y ieſt was wiele za łaſką BOZĄ uſprawiedliwionych y Sprawiedliwych: Przydaliście ieſzcze do tego tak dobrą rzecz, tak miłą y ſzacowną rzecz BOGU y Matce Boſkiey: to ieſt przydaliście Koronę y Koronacyą dziſieyſzą tego Swiętego Obrazu Nayświętſzey BogaRodzicy! Czegoż ſię za to ſpodziewać macie? Macie ſię ſpodziewac pewney nieomylney, wielkiey y korreſponduiącey przyſtudze tak wielkiey nadgrody: *Nonne ſi bene egeris, recipies?* *Upewnia BOG ſam Gen: 4. A zaż ieżeli dobrze uczyniſz! nie odbierzeſz?* Spodziewać ſię macie nadgrody, ktorey nie trzeba długo czekać: *Ecce venio cito, & merces mea mecum eſt: Mowi tenże BOG: Apoc: 22. Oto przychodzę prętko, y nadgroda moia zemną ieſt.*

Iużże Intronizowana dziś do nas Niebieſka Krolowo, Iuż ponów ſłowa one twoie *Eccl. 24.* Słowa Przywileiow y łaſk pełne: *Radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hæreditas illius: Rozkorzeniłam ſię między ludem zacnym, y w podziale BOGA mego dziedzictwo Iego.* Iuż przyznay, y [ieżeli to może bydź] po zaſzczycay ſię: że y Ty Krolową, y Panią naſzą ieſteś Dziedziczną; y my Poddani dziedziczni, y ſłudzy wieczni Twoi y Boſcy, za łaſką Twoią: *Radicavi in populo honorificato & in parte Dei mei hæreditas illius.* Zapewne, z tego wſzyſtkiego com mowił, y to idzie; że nie bez zaſzczytu oſobliwſzego przed BOGIEM y Niebem, y nie bez Przywileiow ſzczegulnieyſzych dla nas, Koronacya dziſieyſza Nayświętſzey MARYI.

Idzieſz pierwſzy do Przywileiu twego, iako godnością Arcy-Biſkupią pierwſzy, Iaśnie Oświecony y Nayprzewielebnieyſzy Arcy-Paſterzu, Koronatorze. Złożyłeś dziſiay z ordynaryiney władzy y powagi, w Archidyecezyi twey, a z Delegowaney Apoſtolſkiey władzy Koronę na Głowie Tey Krolowey: [a] *Poſuiſti in capite ejus Coronam.* Z iaką żarliwością o Honor Iey? z iakim ukontentowaniem ſerca Twego? Z iakim Nabożeńſtwem? Z takim, iakie rzadkie ieſt, a tobie wrodzone y właſne. Maſz tedy po długim y czerſtwym życiu twym, to za to, od Tey Krolowey. To ieſt; maſz za Koronę Koronę. Maſz za doczeſną, dziedziczną y wie-

[a] *Pſal: 20.*

wieczną; za Ziemſką, Niebieſką y nieśmiertelną; za złotą, arcy-ſzacowną y dyſtyngwowaną iako Arcy-Biſkup, Boſką Koronę. *In Parte Dei mei hæreditas illius.* Słowem: Maſz z podziału Bozkiego *Coronam juſtitiæ, Koronę ſprawiedliwości* za fatygi twoie: *Quam reddet tibi Dominus in illa die: Ktorę ć odda Pan w on dzień.* Ale, że y dla Twego partykularnego Nabożeńſtwa, y zaſług, poſzła ſpieſzna do Korony tey w Obrazie tym Nayświętſza MARYA; tedy y to bydź może, że Ci y wtym ieſzcze życiu to z iedna, że z Ordynaryiney, Naywyzſzey y powſzechney Władzy w Kościele, będzieſz innym Arcy-Biſkupom y Biſkupom, dalſze Iey Cudowne pozwalał Koronować Obrazy. *Radicavi in populo honorificato, & in parte Dei mei hæreditas illius.*

Iaśnie Oświecony POTOCKICH Domie, ktoż niewie tego, że *Populus honorificatus ieſteś: Lud Zacny:* Lud Honorow, Doſtoienſtw, Godności naypierwſzych zawſze y wſzędzie pełen. Ale kto też niewie y tego, iako w Tobie, y w Waſzych ſercach głęboko y ſzeroko rozkorzeniony ieſt Honor Nayświętſzey MARYI? *Radicavi in populo honorificato.* Nie pierwſza to Koronacya ta Obrazu Iey, z ſtaranią y promocyi Waſzey, ani też oſtatnia iuż. Wy też Dziedzice ieſteście łaſk tey Krolowey, y Opieki Iey przed BOGIEM? *In parte DEI mei hæreditas illius.* Miał o Tey Przeczyſtey Pannie w tym Swiętym Obrazie ſzczegulne ſtaranie świętey pamięci I.O. Waſz Iozef POTOCKI, Kaſztelan Krakowſki, Hetman Wielki Koronny: Teraz po iego śmierci, o każdym zwas to mowić ſię moze, co o Ianie: [b] *Accepit eam in ſua: Wziął Ią każdy zwas w ſwoie ſtaranie: Accepit eam in ſua.* Bądźcieſz tego pewni, że też y Ona wzaiemnie, y was y waſze intereſſa tak doczeſne iako y wieczne wzieła w ſwoie ſtaranie y Opiekę. *Accepit in ſua.* Mieycie wielką ufność w Tey Wielkiey Krolowey, Matce Miłoſierdzia, że za tę konſpiracyą affektow Waſzych zyczliwą Iey Honorowi, za tę przyſługę, za tę Koronacyą y Koronę, przy Naywyżſzych innych Godnościach, nie tylko Buławę Hetmańſką [ktora albo nigdy nie wynidzie, albo ſię wroci zaraz w Waſz Dom] ale Sceptra ſame, iako godni ich zawſze, dziedziczyć możecie, y to Proroctwo pełnić na ſobie: [c] *Non auferetur ſceptrum de Iuda, & Dux de femore ejus. Radicavi in populo honorificato & in parte Dei mei hæreditas illius.*

(a) 2. ad Timot. 4. (b) Ioan. 19. [c) Gen. 49.

Bierzcie Przywileie od Krolowey Dziśieyszey Iaśnie Oświecone, Iaśnie Wielmożne, Wielmożne: Senatorskie, Infułackie, Dygnitarskie, Duchowne, y Swieckie Wielkie Imiona. Przyświecaliście y przyświecacie pięknie Aktowi Iey dziśieyszemu iuż przytomnością y assystencyą, iuz przysługą rozmaitą. Bierzciesz szczęśliwie od Niey z Błogosławieństwem Iey Wakanse y ascensy wyższe. Bierzcie Iaśnie Oświeceni y Iaśnie Wielmożni Nayiaśnieysze, Wielmożni Iaśnie Wielmożne Godności y Tytuły. Ale nie dosyć natym: Obiecała ona u Ekklezyastyka Pańskiego: [a] *Qui elucidant me, vitam æternam habebunt: Ktorzy obiaśniaią mię, żywot wiecznij będą mieli.* Bierzcie z tymże błogosławieństwem Tey Krolowey postępek z Cnoty w Cnotę: (b) *Ibunt de virtute in virtutem.* Bierzcie tak, y poty, poki na Naywyższym nie staniecie stopniu: gdzie z ukontentowaniem zupełnym y satysfakcyą waszą, wiecznie na BOGA będziecie patrzyć: *Videbitur DEUS deorum in Sion. Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Iuż to trzeci Obraz Matki Boskiey, w krotkim czaśie, y w iedney Polszcze Koronuiesz Prześwietny Kaznodzieyski Zakonie, w Podkamieniu, w Łucku, y tu we Lwowie dziśiay. Ktoż nie przyzna, że nie tylko przez Rożańcowe Drzewo, po całym świecie rozłożyste, ale y przez tyle innych Przywileiow y łask rozkorzeniona iest u was Krolowa Niebieska Nayświętsza MARYA? A zatym, kto nie przyzna, że nazbyt uczczeni iesteście od niey? [c] *Nimis honorificati sunt. Radicavi in populo honorificato.* Y nie dziw: Boście też dobrze zasłużeni u Tey Pani. Iak Swiętego Ildefonsa Toletańskiego Arcy-Biskupa chwaliła Swięta Leokadya z grobu swego wyszedłszy: *O! Ildephonse, per te vivit Domina mea, quæ Cæli culmina tenet:* O! *Ildefonsie, przez Ciebie żyie Pani moia Niebieska Nayświętsza: to iest Nayświętsza MARYA.* Tak z was każdego, każda dusza żyiąca chwalić powinna: *Per te vivit Domina mea: Przez Ciebie żyie Pani moia!* Przez Ciebie zyie w Honorze, Czci, poszanowaniu, Nabożeństwie, u wszystkich: *Per te vivit Domina mea.* Bo, co Dominikan, to Promotor, to Zelant Osobliwszy Honoru Nayświętszey MARYI: *Per te vivit Domina mea.* Ale iak tez y ona wasz promowuie honor? Widzi każdy: bo każdy osobliwiey weneruie honor wasz y w Błogosławionych tak licznych

w Nie-

[a] *Eccl.* 24. [b] *Psal:* 83. (c) *Psal:* 138.

w Niebie, y w żyiących naypierwszych na Godnościach w Kościele. To tylko zostaie, nie bez osobliwszey Taiemnicy y Przywileiu: że, iako do końca Swiata trwać ma Swięty wasz Zakon, tak, przy Opiece nad wami Krolowey tey, do tegoż samego końca Swiata, y to wszystko, y ieżeli co więcey ieszcze nad to bydź może, będziecie dziedziczyć: Y na koniec, BOGA w Niebie, w ktorym iest wszystko odziedziczycie wszyscy. *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Podobnie wszyscy, swemi Tytułami: Szlachetnemi, Przewielebnemi y innemi Duchownemi y Swieckiemi przyozdobieni Słuchacze godni, y ludzie nabożni, podobnie mowię, bierzecie dziś Przywileie dla was od Krolowey waszey, Nayświętszey MARYI. Bo, iako Nabożeństwo do Niey stateczne, iest znakiem przeznaczenia do Nieba, tak wasza przysługa dzisieysza Aktowi temu y Honorowi Tey Panny, iest znakiem, iest dowodem Nabożeństwa takiego. To tedy wykonywa w was dzisia Nayświętsza MARYA, co Iey wyżey u tegoż Ekklezyastyka Stworca Iey zalecił; iako sama mowi: [a] *Qui creavit me - - -. dixit mihi - - -. In electis meis mitte radices: Ktory mię stworzył rzekł mi: Między wybranemi memi rozkorzeń się. In electis meis mitte radices.* Mowi tedy iuż o wszystkich was Nayświętsza MARYA! *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.* To iest: Y konserwować was chce przy sobie, w zupełnym honorze y czci według stanu każdego, y wstęp wam daie y do doczesnych wyższych, y do wiecznych honorow. *Radicavi in populo honorificato, & in parte DEI mei hæreditas illius.*

Do was, na końcu Kazania Exhorta potrzebna. Do was, ktorzy boday nigdy niebyliście y nieznaydowali się tu. Do was, ktorzy nic cale nie przyłożyliście się, y niechcecie przyłożyć do Koronacyi Nayświętszey MARYI. Do was, ktorzy, ile zwas iest, tamowaliście Ią, aby nie szła była spieszno do tak drogiey, piękney y Iey miłey Korony. Do was, mowię, ktorzy to nabożnemi czyniąc się do Nayświętszey MARYI, tak, zacięci iesteście na umyśle y woli, że nigdy grzeszyć poprzestać nie chcecie, y BOGA obrażać. Wy Ioabowie zuchwali, ktorzy przysługę czyniąc tey Matce, włocznie Iey prezentuiecie, ktoremiście włoczniami Syna Iey przebili, Serce Iey Macierzyńskie raniąc. Wiara nas Swięta uczy, że grzech śmiertelny, ktory raz umorzył

[a] Eccl. 24.

rzył Chrystusa, umorzyłby Go więcey razy, gdyby siły grzesznika złości rowne były: (a) *Malum culpæ quantum est ex se, est destructivum boni Divini, si destrui posset.* Możesz to bydź kiedy, a żeby ten, ktory broń nosi zawsze, z intencyą zabiiac codzień Chrystusa, możesz to bydź, a żeby ten mogł zaszcycać się, że iest nabożnym prawdziwie do MARYI? Możesz to bydź kiedy, a żeby ten mogł spodziewać się łaski Iey, Protekcyi Iey, nadgrody od Niey? Y owszem, iest to, większą co raz złość, większą co raz zniewagę, większą co raz krzywdę wyrządzać Nayświętszey MARYI. Y owszem, iest to, na większe odrzucenie od łaski Iey, na większą zgubę, na większe zatracenie wieczne, zarabiać sobie. Mowię do ciebie ktożkolwiek iesteś taki: Albo trzymasz, że Nayświętsza MARYA nie brzydzi się grzechem? Albo trzymasz, że brzydzi się y nienawidzi grzechu. Ieżeli trzymasz, że nie brzydzi się grzechem Nayświętsza MARYA: Nie możesz gorzey o Niey trzymać; Bo Ią potępiasz iako winną grzechu, bo Ią czynisz obmierzłą, iako tę ktora kocha grzech: *Abominabilem sicut ea quæ dilexit. Osea. 9.* Ieżeli trzymasz że brzydzi się, y nienawidzi grzechu Nayświętsza MARYA: Możesz Iey większą chańbę czynić, iako gdy perswaduiesz sobie, że przysługą swą y nabożeństwem twoim możesz zniewalać Ią, aby służyła twoim grzechom? Mylisz się mylisz y zawodzisz ciężko! Ieżeli kocha grzesznikow Nayświętsza MARYA? tedy nie innych kocha, tylko tych, ktorzy chcą powstać z kału grzechowego, y pożytecznemi BOGU, przez pokutę zostać. Tak właśnie, iak oracz kocha iłowatą y wilgotną ziemię, tą nadzieią, że ią osuszy, y pożyteczną uczyni. Inaczey, nie ma większych nieprzyiacioł Matka BOSKA, nad tych, ktorzy miłosierdzia Iey iak Tarczy zażywaią, na to, żeby grzeszyli bespieczniey. Ci to są, ktorzy Iey Perłę naydroższą, ktora Ią naypiękniey stroi y zdobi wyrywaią y kradną z Korony Iey. Ci są, ktorzy Iey zdzieraią gwałtem, albo strącaią zuchwale Koronę z Głowy: iż się skarżyć musi: [b] *Cecidit Corona capitis nostri: Spadła Korona głowy naszey.* Przyidzie do tego, że odrzuci precz tytuł Matki Miłosierdzia, y Ucieczki grzesznych, ieżeli miłosierdzie Iey ma przyczyniać grzechow, ktore umnieyszać powinno. Przyidzie do tego, ze rosę łask swoich, ktora tak choynie z Nieba spływa, w Pioruny zamieni, ieżeli płodzie iaszczurczy, rosy tey na truciznę zażywać zechcesz.

Przyi-

(a) *Caiet:* 1. p. q. 19. ar. 9. (b) *Thren.* 5.

Przyidzie do tego, że Matką gniewu y zemſty zoſtanie, y naypierwſza woynę ci wyda y łeb zetrze, iezeli gadzie przeklęty mleka Iey Panieńſkiego na to pragnieſz, a żebyś iadu y złości pił więcey. Lękaycie ſię, lękaycie wſzetecznicy y wſzetecznice wſzyſtkie. Lękaycie ſię, żeby ſię na was nie odnowił cud ſtraſzliwy, ktory ſię ſtał raz przy tym Swiętym Obrazie. Niewiaſta wſzeteczna dla zmyślonego panieńſtwa po Panieńſku ſię ſtroiąc, gdy śmiała przyſtąpić do tego Swiętego Obrazu, w oczach wſzyſtkich Czart ią opentał, y ſkorę zełba zdarſzy, z włoſami na murze zoſtawił, na pamiątkę y na przykład innym.

Coż tedy? co czynić będziecie grzeſznicy tacy? To pewnie porzucićie Nayświętſzą MARYĄ? Pewnie porzucićie nabożeńſtwo y przyſługi Honorowi Iey? Porzućcie, pozwalam wam porzućcie, ale tą kondycyą, zebyście y łaſki Iey, y Opieki, y miłoſierdzia Iey niepotrzebowali nigdy. Ale niemaſz podobno żadnego zwas takiego. Iakoż wiem, że zapewne niemaſz. Więc to uczyńcie, to uczyńcie, zyczę wam z ſerca: Proteſtuycie ſię, a proteſtuycie zaraz przed Tą Wielką Wielkiego BOGA Matką: Proteſtuycie ſię, że waſze Nabożeńſtwo, waſze przyſługi, Iey Honorowi na to chcecie ſzczegulnie czynić, żeby te przyſługi pobudziły Ią ſkutecznie, zeby wam ſiły z iednała; żebyście mogli więzy y kaydany grzechowe potargać y połamać. Ieżeli, iako chorzy iacy leżycie na łożach nieprawości, y nałogow złych, nie tylko bez nadziei, ale y bez pragnienia zdrowia: Tegoż pragnienia ſamego, ktorego nie macie, od Niey proście. A to pragnienie ſamo uproſzone, będzie wam zadatkiem iuż, y zdrowia duſznego, y ſzczęścia doczeſnego, y zbawienia wiecznego. Ktorego w ſkutku, y wam, y wſzyſtkim, y ſobie zyczę.

A
M E
N.

M A R Y A

Godna Korony, uznana

Bo zawſze bez ambitu do Korony.

W Swięto Nawiedzenia, to ieſt w Dzień pryncypalny Uroczyſtości Koronacyiney Obrazu Iey we Lwowie u WW. OO. Dominikanow Bożego Ciała Roku 1751. Ukoronowanego,

Panegirycznym Kazaniem

Przez

I. W. Imci X. Stanisława Raymunda IEZIERSKIEGO *Biſkupa Bakowſkiego, teraz Oyca S.* BENEDYKTA XIV. *Papieża, Pralata Domowego y Aſſyſtenta, Kanonika Gremialnego, y z Prześwietney Kapituły Lwowſkiey na Trybunał Koronny Deputata, Officyała Generalnego Metropolitańſkiego Lwowſkiego, Proboſzcza Tuligłowſkiego Wielowieyſkiego, Kockiego &c. Zakonu Kaznodzieyſkiego.*

OGŁOSZONA.

Exurgens MARIA abiit in montana. Lucæ Cap. 1mo.

IUż też to wcale nic potym, N. N. iuż też to wcale nic potym, co na pomnożenie ledwie nie wrodzoney człowiekowi ambicyi czartowſka napomknęła inſynuacya, bo y pierwſzych Rodzicow naſzych tą tylko ſzczegulnie, ale znikomą y obłudną appromiſſią. *Eritis ſicut Dij:* w niepotrzebną porownania ſię z Bogiem wciągneła apprehenſyą. Nic to potym żeby ten człowiek, ktorego ręka Boſka na znak iego podłości z iedney ziemi Uczyniła Człowiekiem, *Formavit eum de limo terræ.* Miał coś nad ludzi pretendować, y tę Duſzę, ktora ieſt w ludzkim ciele, do nie ludzkich, y chyba tylko ſamemu BOGU, ktory ieſt nadewſzyſtko, przyzwoitych, tentowac wſpaniałości. Diabeł to nie człowiek, P. M. Ktory z ziemi wyſzedłſzy, ziemią trąci, a gorą patrzy, *Exurgens abiit in montana.* Bo tak częſtokroć bywa, że

wyſoką honorow, godności, Preeminencyi zaślepiony ſpekulacyą niewidzi przed ſobą, co go czeka, co go y zgubić może. Zaciekł ſię był takimże ſpoſobem Abimelech, w ten czas, kiedy poſzedł do Braci ſwoich z pretenſyą Panowania nad Sichem; *abiit autem Abimelech in Sichem* y kiedy iuż zupełną otrzymał deklaracyą, y owſzem ſkuteczną na tenże ſam Tron inauguracyą, kiedy dla łatwieyſzego podobno utrzymania ſię przytym Tronie, Braci ſwoich właſnych naypierwey pozabijał, kiedy zbuntowane przeciwko ſobie zgromił partye, kiedy tak gorą patrzył, ſam niewiedział co naniego zgory ſpadło, iedna Baba kamieniem mu łeb rozwaliwſzy, tak walecznego na pozor zwoiowała Pretendenta. *Una Mulier*. świadczy litera Pańſka Iudic. 9. ver. 53. *Fragmen molæ deſuper iaciens illiſit capiti Abimelech, & confregit cerebrum ejus*. Niechcę ia rachować wiele iuż y potym było tych Abimelechow; wy Katolicy porachuycie ſię ſami z ſobą, a każdy zobaczy, iaka to liczba wyniknąć może takich ludzi, a wreſzcie zrachował ich iuż barzo dobrże Uczony Zakonu moiego Hugo Kardynał, kiedy tych wſzyſtkich, ktorzy ſię obrzydliwą Bogu natym świecie rządzić zwykli ambicyą, Abimelechami poprzezywał: *Per Abimelech ſignificantur ambicioſi, qui dignitates appetunt & honores & tales propriè aſſimilantur Diabolo, qui in Cælo petiit Dominatum*. Y ſłuſznie: Alboż ſię niemoże przezwać Abimelechem ten Monarcha, ktory to *exurgens* z Łaſki Boſkiey na Krolewſkim oſadzony Majeſtacie, z krzywdą drugiego, z nieſprawiedliwym Krwie ludzkiey wylaniem, do cudzey gwałtem ſiąga Korony; alboż to nie Abimelech ieſt, ten y ow, z ktorych ieden ſiedżąc w Krześle, uſtawicznie otym myśli, iakby ſiedzieć na Tronie, będąc Urzędnikiem Koronnym, myśli iakby bydź Senatorem, będąc Urzędnikiem Ziemſkim, myśli iakby bydź Koronnym, będąc Szlachcicem, myśli iakby bydź Urzędnikiem, będąc chłopem, iakby bydź Szlachcicem, y tak świat prawie cały w myślenicach, a ledwie nie każdy nazwać ſię może Abimelech, a Ia niewiem iak drugi nie odurzeie wtakich myślach, bo ſię to iuż tak trafiło było w Egypcie, co cały Egypt chorował na zawrot głowy, iako otym powiada Izajaſz Prorok Iſaiæ cap: 19. *Miſit Dominus in medio ejus Spiritum vertiginis, & errare fecerunt Ægyptum in omni opere ſuo ſicut errat ebrius*. A tego wſzyſtkiego narobiła ambicya, iako ten text Piſma S. Kommentuie, tenże pomieniony odemnie Hugo Kardynał: *Quid eſt Spiritus Vertiginis, niſi ambicio dignitatis, quæ errare facit totam Ægyptum, id eſt mundum ad modum ebrij*. Zle ſłychać P. M. niedobra to iakaś cho-

robka

robka ta ambicya, kiedy od iednego Ægyptu, iuż ſię nią widzę Swiat cały zaraził; a to ieſt naygorſzy ſkutek tey choroby, że co ludzie takowi przez ambicyą mieli zoſtać godnemi, to ich wſzyſtkich Hugo Kardynał oſobliwemi nazwał pijakami; y kiedy to ieſt prawda, to ia także prawdziwą wnioſę konſekwencyą, że naywięcey ieſt na świecie pijakow, bo nietylko widzę ten ieſt Piiak co myśli o kuflu, ale też y ten, ktory niemyśląc nigdy o Bogu, o zbawieniu Duſzy ſwoiey, o doſkonałości Chrześciańſkiey, o ſzczerey za popełnione grzechy Pokucie, o iakimśić ſwoim przez ambicyą uſtawicznie myśli podwyżſzeniu. A piiacy! piiacy! trzebaby wam ſię kiedyżkolwiek wytrzeźwić, żebyście ſię kiedy, w piekielne nie zatoczyli przepaści. Nie ta to ieſt droga do godności, nie ta ieſt ścieſzka do Korony, ktokolwiek ieſt godny przez doſkonałość, przez przyzwoite ſtanowi ſwemu cnoty, y akcye, ten doſtąpi czego godzien; coż to ieſt za komparacya Naywiękſzych Panow y Monarchow? Coż to ieſt za komparacya, y wſzyſtkich światową coś tylko na pozor wynieſionych ambicyą, do dziſieyſzey tak Wielkiey Koronatki, bo Nieba y ziemie Monarchini? Szła y ona co raz w gorę, bo przez więkſze co moment doſkonałości. *Exurgens MARIA abiit in montana.* Ale nie temi drogami, iak świat chodzi, do tak wielkiey przyſzła Korony; wolno ſię przeyść komu ſię podoba, z Nazaretu, gdzie w głębokiey pokorze ſwoiey, do naypierwſzey Macierzyńſtwa Boſkiego przyſzła Godności, aż do Domu Zacharyaſza; a łatwo poſzlakować może, iakiemi to ścieſzkami, bez żadney y naymnieyſzey ambicyi ſzła, y przyſzła do tak wielkich Honorow Przenayświętſza MARYA. *Exurgens abiit.* Obaczy każdy w Nazarecie, że kiedy Ablegat Niebieſki Archanioł Gabryel tak wielką dla niey Zwiaſtował Prerogatywę, to ſię zaraz nad tym zamyśliła Nayświętſza MARYA Panna, myślała co nato odpowiedzieć: *Cogitabat, qualis eſſet iſta ſalutatio?* Zkąd nie prozno uczony Silweira formuie kweſtyą: czemu to do Elzbiety z ſkwapliwoscią, *Abiit cum feſtinatione*, nieuważaiąc na niewczaſy podrożne, na drogi bardzo gorzyſte, zaraż ſię wybiera, zaraz idzie, á natak wielką, bo z ſamego nieba, intymowaną przez Anioła Propozycyę, nic nie odpowiada, tylko myśli, *Cogitabat qualis eſſet iſta Salutatio.* y owſzem przez głęboką pokorę ſwoią zadumiona, iak to być może; żeby Bog nieograniczony, w ſzczupłych Panieńſkiego żywota granicach, miał ſię mieścić? żeby Bog nie ſtworzony ſwoie własne ſtworzenie, miał ſobie obrać za Matkę? *Cur Virgo,* Tak to wſzyſtko tłumaczy pomieniony odemnie Silveira:

 veira:

veira: *Cur Virgo tam festinanter tendit ad Elisabeth, cùm cogitabunda fuerit ad respondendum Angelo, vide:* Obacz każdy swiatową zaślepiony ambicyą, iakiemi to drogami idzie do Honorow MARYA. *Vide Divinum ingenium, ad honores & dignitates acceptandas cunctatur; ad opem vero Charitatis, & humilitatis, velocissime prævolat.* A przecie trafiła do Korony, bo nietylko w Niebie ta tak wielka w assystencyi niezliczonych Aniołow odprawiła się Koronacya, ale też y na ziemi mianowicie tu w Polszcze, Ia sam iuż to na czwartey Koronacyi mam honor służyć tey Nayświetszey Monarchini, a wszędzie prawie w assystencyi niezliczoney, w Honorach, w Preeminencyach, w naypierwszych godnościach, w wielkich przed BOGIEM zasługach, w niesłychanych dla Oyczyzny experymentach. II. OO. I.W. POTOCKICH; Przyidzie to widzę w przysłowie w Polszcze naszey, ta nieporownana dla tey Krolowey Nieba y ziemi na Koronacyach munificencya, nie trzeba się iuż będzie y pytać kto to? *Quis est hic & laudabimus eum?* Kto to tak wspaniałą prawdziwie po Krolewsku sprawuie y odprawuie Koronacyą? Będzie to iuż zawsze *pro famosiori Analogato* wymowić Koronacya, iakby też wymowić Koronacya Potockich; Ich to iest, ta tak wielka dla Matki Boskiey przysługa, y gdyby się kto spytał, zkąd to pochodzi ta Korona? ktora Krolewskie PrzeNayświętszey MARYI Panny zdobi Skronie, gdzie się znayduie, iak się niegdyś z pilnością pytała Oblubienica Pańska u swego Oblubieńca: *Indica mihi ubi? Cant.* 1. Toby inaczey odpowiedzieć niepodobna, tylko tak, iak na tenże sam Text Pisma Swiętego odpowiedział I. W. Drogo Biskup Ostyeński *Nunquam te inveniam, nisi tantum in Cruce.* Nigdzie indziey tylko w Herbownym Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH KRZYZU. *Nisi tantum in Cruce*, Takowa znayduie się Korona. Kto prokurował Koronę z Rzymu, kto sprawił Koronacyę w Sokalu? POTOCKI! kto w Łucku? POTOCKI! kto teraz we Lwowie I. O. lubo iuż teraz ś. p. Iozef POTOCKI Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny, ktorą iuż y po śmierci popiera I. W. POTOCKI Woiewoda Kiiowski, a wszystko *conneze*, wszystko appropo, bo nawet do samey Koronacyi, nikogo inszego tylko także Herbownym zaszczyconego Krzyżem przybrali sobie ArcyPasterza *Nunquam te inveniam, nisi in tantum Cruce*, Bo Iego nie kogo inszego, Stolica Apostolska szczęśliwie w Kościele Bożym Panuiący BENEDYKT XIV. do tak Solennego naznaczył Aktu; Zkąd wnoszę że y ty *Celsissime Archi-Præsul, in facie* zgromadzonego z Korony Polskiey do Koro-

nacyi

nacyi Spectatora, ieſteś także *Exurgens* Powſtałeś na wielką godność, ſwoim właśnie przyzwoitą zaſługom. Ponieważ czegoś był zawſze godzien, dziſiay ci y owſzem ieſzcze więcey Apoſtolſka pozwoliła Dyſtrybuta, kiedy Cie większym ieſzcze iak w Polſzcze uczyniła Prymaſem, bo nie Krolow ziemſkich, ale ſamey Krolowey Nieba y ziemi zdolnym y godnym uczyniła Koronatorem. A kiedy tak? więc lubo to iuż po odprawionych Koronacyi Ceremoniach, przecieſz y na poparcie teyże Koronacyi, y na fundamencie Obrządkow Kościoła Bożego mowić do Ciebie powinienem, *Celſiſſime Archi-Præſul poſtulat Sancta Mater Eccleſia, ut hanc Sacratam Virginem a Deo electam, Corona Regali decorare dignemini.* A nieczekaiąc pytania o wielkiey y nieoſzacowaney nigdy godności tey Swiętey Pani, ſam bez żadney odpowiadam trudności, *Et ſcio & teſtificor, illam dignam eſſe,* bo y godna Korony, y nie tak, iak inſi była zawſze bez żadnego ambitu do Korony: Będe Ia tego probował na teraźnieyſzym Kazaniu moim; Cokolwiek powiem, będzie to na część y na chwałę BOGA w Troycy iedynego: na powinne uſzanowanie Ukoronowaney w Niebie y na ziemi MARYI. *Benedicite.*

Rozumiał by kto nieomylnie, że to ieſt wſzyſtko na iawie, czym w ſamey rzeczy ſerca ludzkie, światowe dementuią remonſtracye, albo co; tak właśnie iak przez ſen w głębokich formuie ſię imaginacyach. Naywyżſze Majeſtaty, nayprzezornieyſze Trony, y te wſzyſtkie, ktore zawſze na doł patrzą, y nieważywſzy konſequencyi, nic nieczynią, y czynić niezaczynaią, gdyby ſię tylko ſzczerze w ſwoie właſną wpatrzyli godność, to to wſzyſtko iak przez ſen a nic na iawie ſtatecznego nie obaczy, y gdyby niewiem iak podchlebna świata tego interpreacya znikome utrzymywała godności, tobym ia mowił z Piſmem S. *Gen. 40.* że y to ſamo iak przez ſen: *Hæc eſt interpretatio ſomnij.* à iako to mądrze doſyć tłumaczy *Cornelius a Lapide,* to ſłowo w ſłowo z moim zdaniem, *Dignitatem, vitam, resq; humanas, tantum eſſe ſomnium.* Widział Ukoronowany Prorok Dawid S. bezbożnego wprawdzie, ale bardzo wynieſionego człowieka, [takim ludziom; ktorych tak raptem bardzo, iako owo mowią poſpolicie ſzalone wynoſi ſzczęście, przypatruie ſię nie ieden] *Vidi impium ſuper exaltatum.* Iedni ſię dziwuią czemu to tak? inſi tak raptownemu applauduią ſzczęściu; ſą y tacy, ktorzy ſię z nieprzyzwoitey naśmiewaią prerogatywy, wiele iednak ieſt takich, ktorzy to tylko nawiaſem prawdziwą tey znikomości zmiarkowawſzy iſtote, w ten ſen nigdy niewierzą *& tran-*

ʃivi & ecce non erat, dla tego też to Xiąże Apoſtołow Piotr S. kiedy ſię na wielkich znaydował wyſokościach, bo go tam wraz z drugiemi nieſkączona Zbawiciela moiego zaprowadziła dobroć *duxit illos in montem excelſum* wygodney y na długi czas niemyślał tam zakładać rezydencyi, ale tylko po podrożnemu byle ſię tylko było, gdzie przytulić, proſił Pana IEZUSA o namioty *Domine faciamus hic tria tabernacula.* Iakby wiedział że człowiek w takowych niedługo bydź może ukontentowaniach, Iakoż podobno napadł na te mysl Iego, uczony Oliwa: *Cur non de Domo extruenda, ſed de tabernaculo cogitat Petrus? forte, ut ſignificet non diuturnam Regni & Dignitatum felicitatem eſſe.* A co myślał Apoſtoł, to Ia wybornie mowić mogę, że niemaſz czego pragnąć na tym świecie, naypoważnieyſzą godność, naywiękſzym nieſtatkiem nazwać można; wydaie ſię to nayleypiey w ten czas P. M. kiedy ſię iuż umierać muſi, tak, iak ſię wydawało przy śmierci Leona XI. Papieża Ktory, kiedy po dwudzieſtu ſiedmiu dniach, ſwoiey po całym świecie Iurysdykcyi, muſiał ſię z światem rozſtawać, z wielkim żalem mowił do Spowiednika ſwego; ah! iakbym był ſzczęśliwſzym, gdybym był naynizſzym Fortyanem w Klaſztorze, niżeli com do tąd Klucze trzymał od Nieba, ktore mi od Chryſtuſa Namieſtnicza wręce oddała Władza: *Quam ſatius mihi modo foret; ſi monaſterij potius, quam Cæli claves tenuiſſem.* Albo iako na ſwoie lamentował Prerogatywe Karol Krol Sycyliyſki, z tym ſię przy zgonie życia ſwego proteſtuiąc, że w owym momencie wolałby bydź ubogim niżeli Krolem: *Quid mihi jam Regnum prodeſt, quam præſtaret! jam pauperem fuiſſe, quam Regem.* Niemowię ia w tym ſenſie, żeby ſię niemiało godzić ſtarać oto, żeby był każdy zgodnym do wſzyſtkiego, y tak ſię to tłumaczy uzurpowana od świata propozycya: *Honeſtus ambitus, eſt cuilibet licitus.* Ale z zapomnieniem o BOGU, z zapomnieniem o właſney duſzy myśleć o światowych godnościach, pragnąć ich całym ſercem, niech każdy przyzna, niech każdy miarkuie, z tych ſamych, co iuż poumierali, ieżeli ſię to na co przyda, trzeba bydź godnym, gdyby też y ſamey Korony, ale trzeba bydź bez ambitu do wſzyſtkiego, wielkim y nieporownanym przykładem, dziſieyſzey Koronatki Nayświętſzey MARYI Panny, ktorey świat cały przyznać może, Przyznaie Piſmo S. Przyznaią Prorocy, Swięci Kościoła Bożego przyznaią Doktorowie, że była zawſze godna Korony, ale też była bez żadnego ambitu do Korony.

W dwo-

Wdwoiakim sensie godność do Korony od wszystkich interpretować się może, raz przez urodzenie, względem ktorego Krolowie się z Krolow rodzić zwykli, y przez naturalną do Tronu Sukcessią Krolewskie osiadaią Maiestaty, a tak kto tylko słyszał wyprowadzoną od Mateusza S. w Ewangelij Genealogią; Przyznać musi że Nayświętsza MARYA Panna z Krolewskiey Nayiaśnieyszego Dawida, pochodziła Familij. Bo ieżeli iest wiele takich, iako otym pisze *Cornelius a Lapide*, ktorży przez Xięgę Rodzaiu, o ktorey namienił Ewangelista, *Liber Generationis IESU Christi*, nic inszego nierozumięią, tylko Genealogią Chrystusową, albo zebranie Dziadow, Pradziadow, od ktorych według ciała pochodził nasz kochany Zbawiciel; toć maiąc ciało, za sprawą Ducha S. z naydelikatnieyszey Krwie Nayświętszey MARYI Panny uformowane, y z niey się urodził *De qua natus est IESUS, qui vocatur Christus* Nieomylna wnieść się może konsekwencya, że taz Matka Boska z Krolow idzie, kiedy Chrystus Syn Iey tąż samą iako człowiek był zaszczycony Procedencyą, a tym samym z tey przyrodzoney godności, godna była Korony, Iey własne, tak wielkie urodzenie *Posuit Diadema Regni in Capite ejus*. W drugim sensie godność do Korony z samych cnot, z samych osobistych doskonałości, z samych Heroicznych uczynkow, y pozwolonych tey albo owey osobie prerogatyw z kompendyowana bydź powinna, Iakoż nie mowię nikczemnego ale przewrotnego umysłu własność w tym zawisła, bez cnoty pretendować Korony. *Perversi*, tak otym powiada miodopłynny Doktor Bernard Swięty *Perversi est animi, ante quærere gloriam, quam exercere virtutem, & velle coronari, qui legitime non certaverit*. Że tedy wielkie były cnoty, niezliczone były doskonałości, pozwolone samey tylko Nayświętszey MARYI Pannie, w niey się znaydowały Prerogatywy, y w tym drugim sensie była bardzo godna do Korony, dosyć, że gdyby w niey więcey nie było nad iedną Macierzyństwa Boskiego Prerogatywe, taka to była wielka godność, że iey, [zdaniem Augustyna Swiętego,] sama nawet niepoymowała MARYA [a] *Audacter pronuntio, quod nec ipsa plane explicare potuit, quod capere potuit* A że była Matka Boga nigdy niepoiętego, chyba tylko sam Bog może ią godnie chwalić, sam iey tak wielką poymować Godność: *Hoc Solum*, tak to konkluduie wielki Kościoła Bożego Doktor Anzelm S. *Hoc solum de Sancta Virgine Prædicari, quod Mater Dei est, excedit omnem altitudinem, quæ post Deum dici vel cogitari potest*. A ieżeli naturalnym

 rozu-

(a) S. Aug. Super Magnitudinem tom 9.

rozumem dofzli tego Filozofowie, że każdą rzecz, im ieft bardziey złączona z Bogiem, ktory ieft nieskończenie doskonały, tym ieft doskonalfza y godna; toć kiedy Przenayświętfza MARYA Panna ieft tak blisko złączona z Bogiem, będąc Matką Iego, musi bydź bardzo godna; dość to ieft złączona Dufza z ciałem, a przecie śmierć ią rozłączyć może, y rozłącza; y owfzem zaślepiona, a przez to famo bardzo mocna miłości ludzkiey Passya. *Fortis est, ut mors dilectio* wżyiącym ieszcze człowieku, swoim sposobem rozłącza dusze od ciała, [iako tego naucza Arystoteles, kiedy powiada] że dusza bardziey tam ieft, gdzie kocha, iak tam, gdzie przez naturalne przemieszkiwa ziednoczenie; *Amantis anima, plus est ubi amat, quam ubi animat*, Y takich niemało na świecie ieft bez dufznikow, ktorzy odrzuciwfzy Boga, ktory ieft ustawicznego zawfze godzien kochania, a w nikczemnym przez głupią miłość zatopiwfzy się stworzeniu, chodzą tak właśnie iak bez Dufzy. Dość to ieft złączona mocno Natura Boska z Naturą Ludzką przez przecudowną Wtorey Osoby Troycy Swiętey terminacyą, bo y wten czas kiedy się rozłączyła Dufza, z Ciałem, Ukrzyżowanego za grzechy nafze Zbawiciela, Słowo Przedwieczne nie rozłączało się, ani od Dufzy, ani od Ciała, à przecie ieft pospolite wfzystkich Teologow zdanie, że toż Słowo Przedwieczne *Per potentiam absolutam*, mogłoby opuścić nature ludzką, lubo tego nigdy nie uczyni. Dość to ieft wielka konjunkcya Attrybutow Boskich z Naturą Iego własną, a przecie y Anielski y ludzki wiedney, samą rzeczą istocie, sprawiedliwość od Boskiego dystyngwuie miłosierdzia, tego zaś żaden rozum pomyśleć niemoże, żeby mogła bydź Matka, gdzie niemafz Syna; a kiedy tak ieft złączona MARYA z Synem Boskim, na fundamencie nawet naturalnych racyi, ktorem iuż namienił, musi bydź bardzo godna.

Tobiæ 10. Powiada Pismo S. że Anna codzień wychodziła sobie na wielką y wysoką gore, a to wfzystko dla tego, żeby prędzey obaczyła to, co kochała, y co widzieć momentalnie pragneła: *Anna autem ascendebat quotidie super culmen montis, unde prospicere poterat de longinquo.* Gdyby to kto teraz obaczył, ile iak świat w osobliwey teraz zostaie przezorności, gdyby to kto teraz notował te świecące się po gorach, po oknach Pleady, toby mogł nieraz pomyśleć, czego y ia się domyślam, tylko że sądzić niechcę, mowić iednak mogę, y powinienem, żeby się ostrożnie prezentować po tych gorach, żeby się niebardzo świecić z nieoszacowanym Panieńskiey czystości skarbem, bo ieft istotna prawda, że *Depredari desiderat*

siderat

ſiderat, qui theſaurum publice in via portat. Co innego to było tey Annie, o ktorey namienia Piſmo S. bo tey wolno było iako Matce ulubionego wyglądać Tobiaſza, inſzym zaś trzeba bardzo oſtrożnie, żeby te niebeſpieczne w poyzrzeniach gradacye, nieſtanely w ſtopniu wieczney dla zapatruiących ſię nieſzczęśliwości, żeby tego niewypatrzyły groźno ciekawe oczy, czegoby potym widzieć nigdy niechciały, ile że takie weyzrzenia, znaczą wielką niegodność duſzy ludzkiey. Weyzrzenie zaś Anny pragnące widzieć iak nayprędzey Syna odemnie namienione, znaczyć mogło wielką y nieporownaną godnosć Przenayświętſzey MARYI Panny, wſzakże każda rzecz godna, im ieſt godnieyſza, tym więkſze w każdym do ſiebie człowieku wzbudza pragnienie, toć kiedy Syn Boſki pragnąc iako nayprędzey bydź Synem MARYI, ma poſtanowione z natury w uformowaniu ciała męſkiego, ktore czterdzieści dni, czaſu potrzebuie, nieuważaiąc reguły w tym ſamym momencie, kiedy na tak wielkie dla zbawienia ludzkiego zezwoliła dzieło Przenayświętſza MARYA Panna, w uformowane Ciało Duſza wlana y Słowo ſtało ſię Ciałem, *Non ita*, tak otym czyni relacyą Swięty Damaſcen: *Non ita, ut paulatim tacitisq; incrementis figura corporis abſolveretur, ſed uno eodemq; momento, perficeretur,* A przez to ſamo tak wielkie upragnienie daie ſię znać, iak była bardzo godna ta Swięta Panna; alboż to nie ieſt wielka godność dziſieyſzey Koronatki, że ſam Iedynak Boſki, będąc wewſzyſtkim rowny Oycu Przedwiecznemu y od niego od wiekow zrodzony, tym ſię zaſzczycał, to w Swiętey wyrazić kazał Ewangelij, że ſię y zniey urodził: *De qua natus eſt IESUS, qui vocatur Chriſtus?* to go naybardziey kontentowało, że w czaſie zoſtał Synem Ludzkim; a choć był prawdziwym Bogiem, naymiley mu było nazwać ſię Synem Ludzkim, nie raz ani ſto razy tak go w Swiętey nazywaią Ewangelij, a y ſam tak ſię nazywał: *Ecce aſcendimus Ieroſolimam, & Filius hominis tradetur.* Przezorny zaś wewſzyſtkim Poſeł Anioł Gabryel lubo w ſamey prawdzie mogł tak mowić: *Quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius tuus.* Przecież chcąc wyrazić co kontentowało Serce Boſkie, że był Synem MARYI, chcąc Iey nieporownaną pokazać godność, tak nieinaczey rezonował *Quod naſcetur ex te vocabitur Filius DEI.* Alboż to niebyła wielka godność MARYI? kiedy naypierwſi Prorocy, mianowicie ukoronowany Prorok Dawid S. zważaiąc te godnosć, oſtrożnie o niey mowił, żeby zapatruiącemu ſię na nią niedał okazyi do przyznania Iey ſamego Boſtwa; dla tego też kiedy w Pſalmie 86. przyzwoite Iey począł rekapitulować

 pochwa-

pochwały: *Gloriosa dicta sunt de te, Civitas Dei.* niemowił: *& Deus natus est in ea.* lubo byto było zwiękſzym daleko godności Iey wyrażeniem, ale tylko o człowieku wſpomniał, *& homo natus est in ea.* Sam nawet Zbawiciel, y z teyże ſamey racyi, lubo Ią dziwnie kochał, lub Iey wielką godność, nad wſzyſtkie, eſtymował, przecież w oſtatnim przy śmierci Teſtamencie nie nazwał ią Matką tylko Niewiaſtą: *Mulier ecce Filius tuus.* Taka to była Godność Przenayświętſzey MARYI Panny, y muſiała być bardzo wielka, kiedy to y w ſwoich wyznaie pieniach: *Fecit mihi magna, qui potens est.* Alboż to nie ieſt wielka godność Przenayświętſzey MARYI Panny? kiedy BOG Wſzechmogący tak odwiekow naznaczył, żeby odkupienie całego Narodu Ludzkiego od Iey dependowało zezwolenia; bo ieżeli niebyłby był odkupiony Człowiek, gdyby był Bog ſwego nieiako unizywſzy Maieſtatu, nieprzyſzedł na świat w ludzkim ciele? toć kiedy, poty ſię nie Wcieliło Słowo Boſkie, poki tak pożądaney dla nas wſzyſtkich Anioł nieuſłyſzał Propozycyi: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum Verbum tuum.* Chciał BOG na pokazanie Iey tak wielkiey godności, zeby odkupienie naſze od iey dependowało konſenſu, iako nas w tym informuie Gwilhelmus: *Nolebat enim Omnipotens carnem ſumere ex Ipſa, non dante Ipſa.* Alboż to nie ieſt wielka Godnośc Przenayświętſzey MARYI Panny? kiedy procz iednego Chryſtuſa, ktory ieſt prawdziwym Bogiem niema ſobie rowney, bo y Anielskie, w ktorych tak wielkie w godności znayduią ſię gradacye, y ludzkie, w ktorych, tak wiele Ceſarzow, tak wiele Krolow, tak wiele Xiążąt, tak wiele Papieżow, Kardynałow, Arcy-Biſkupow, Biſkupow, a ſłowem tak wiele Swiętych liczyć ſię może, przenoſi y przewyżſza prerogatywy, kiedy tedy ieſt tak godną, a przy tey godności *extra omnem æqualitatem,* toć muſi bydź godna zawſze Korony, była iednak bez żadnego ambitu do Korony, bo ią do niey ſam *ultro* wzywał y na tak wielką zapatrzywſzy ſię godność, nieraz ale po trzy razy zapraſzał Oblubieniec Niebieſki: *Veni de Libano Sponſa, Veni de Libano, Veni Coronaberis.* A Iako była bez żadnego ambitu do Korony, tak też obſerwowała z wielką bardzo pilnością, owe tak wielkie Syna ſwoiego Sentymenta, *recumbe in noviſſimo loco.* Według ktorych, a nie inaczey całe ſwoie ſporządzała życie, wſzędzie oſtatnia, lubo była przed wſzyſtkiemi pierwſza, bo ią tak na oſtatku kładą nawet y Dzieie Apoſtolſkie, w tenczas kiedy wraz z drugiemi wyglądaiąc Ducha S. znaydowała ſię na Modlitwie, *Hi omnes erant perſeverantes unanimiter in oratione cum Mulieribus*

& MA-

& *MARIA Matre Iesu.* Iakoż to ieſt iſtotna prawda, że ci ſą godni Korony, ktorzy, ſą bez żadnego ambitu do Korony. Unikał dla ſiebie wſzelkiey Prerogatywy, pokorny Iozef Patryarcha, przyſzło iednak do tego, że go Farao, ledwie nie do rowney ſobie gwałtem wciągnął Godności, kiedy wſadziwſzy go na woz tryumfalny, za Pierwſzego po ſobie, po naſzemu za ViceReja, za Prymaſa całemu ogłaſzał Egyptowi, a iako to tłumaczy uczony Sylweira, do rownego prawie gwałtem wepchnięty Panowania. *Ioſeph quaſi vi illatâ intruditur.* Nieſzukał Kapłańſkiey, a na ow czas bardzo wielkiey Godności Aaron, Iego ſamego ſzukano do tey rangi, y gdyby był ſzukał, podobnoby był nieznalazł, iako widziemy na oczy, że nieznayduią ci, ktorzy zapomniawſzy o wſzyſtkim y o fortunie, y o kredycie, y o przyiaźni, a podobno y o Bogu, ſtaraią ſię, przepłacaią, ſzukaią a nic do tych czas nie otrzymuią, bo o takim ſzukaniu dawno iuż powątpiwał uczony *de Caſtillo: non quærit, ſed ad hoc quæritur, forſan quærens non conſecuturus.* Nie ſzukał, ba y niepomyślał w podłym ſtanie wychowany Dawid, żeby był kiedy Krolem, żadnych nie czynił zabiegow, traktamentow, apprecyacyi, poprzyſiężonych z krzywdą trzeciego, z azardem właſney Oyczyzny, z oczywiſtą Pana Boga obrażą, nieczynił zakładow, ſam go ſobie Bog ſzukał na Tron Izraelſki; a przecie że był bez ambitu do Korony, był Monarchą, był ſobie Panem nad wſzyſtkiemi. *Inveni David ſervum meum, Oleo Sancto unxi eum.* ale to iednak bardzo ſmieſzna, to co na text Piſma Bozego, powiada uczony Eſkobar, iakby Pan Bog miał ſię pytać Dawida, gdzie był, gdzie ſię na ten czas znaydował, kiedy go Boſka do Korony wokowała Prowidencya? *David ubi es? ubi ille, qui fugit honores?* Iakby chciał ludzką wyrazić ambicyą BOG Wſzechmogący, bo mowiąc po prawdzie, gdyby dziś zebrał na regeſtr wſzyſtkie Trony, wſzyſtkie Mitry, wſzyſtkie Krzesła, wſzyſtkie Urzędy, wſzyſtkie co ich bydź może Godności, to by żadney niebyło, do ktoreyby kto nie poſiągnął, ktorąby ſię kto kiedy brzydził: *Ubi ille, qui fugit honores?* Ieſzcze drugi y żyie, a iuż go umorzą dla wakanſu, a choćby y żył dłużey, to muſi nieborak umierać w ſercach ludzkich, ktoremu zawſze życzą śmierci, y gdyby honor nie był lepſzy w nogach, iak ten co ſię o niego ſtarał, dogoniłby go zawſze, tylko że kto go goni, to on też przednim ieſzcze lepiey ukieka. Lepieyby uciekać przed Honorem, to by go on ſam uciekaiącego dogonił: *Deniq; fugientem gloria, & honor comprehendit.* Uciekała od tego wſzyſtkiego MARYA Panna, była bez żadnego ambi-

tu do Korony, bo w ten czas zaraz, kiedy ią Anioł witał, uſlyſzawſzy o Familij Krolewſkiey, z ktorey Iozef pochodził, *Cui nomen erat Ioſeph de Domo David*, wſzyſtka wezdrgnełá unikaiąc Honorow przez pokore: *Turbata eſt in ſermone ejus.* y gdyby była niezrozumiała z dalſzego dyſkurſu, że tu niebyła mowa o Kroleſtwie doczeſnym, ale o takim, ktore nigdy w ſwoiey nieuſtaie Prerogatywie, zdaniem uczonego Oliwy, wolałaby była, tak wielkiego dla ſiebie odſtąpić ſzczęścia, niżeli bydź z ambitem do Korony: [*a*] *Regni Davidici nomen exhorruit, Comitatu contenta Fabri, & niſi ex verbis Angeli conjectâſſet, non temporalem fore Principem, cujus Regni finis nonfuturus prædicebatur, audeo dicere abdicâſſet verbum, ne a vilitate abdicaretur.*

Zważcież wſzyſcy ieżeli tu był iaki ambit do Korony; taka to była pokora tak wielkiey Nieba y świata całego Monarchini; Probuię tego daley iuż nie ſwoiemi, ale właſnemi ſłowy Przenayświętſzey MARYI Panny od Łukaſza Swiętego *Lucæ* 1. cytowanemi: *Depoſuit Potentes de ſede, & exaltavit humiles.* y widzę, że nie taki ieſt ſtyl Dworu Niebieſkiego, iaki ieſt na ziemi u Dworu Krolewſkiego, nawet gdy by był taki, wſzyſtkoby ſię ſtraſznie pomieſzało, kto ieſt Krolem? ledwoby mu było przyſtoyno bydź Xiążęciem, aż zaraz *depoſuit.* Kto ieſt Xiążęciem, ledwoby y to ieſzcze niewiem, ledwoby uſzedł za Senatora, *depoſuit.* Kto Senatorem, Chwała Bogu, że Szlachcicem *depoſuit* Kto mądrym, muſiałby ſię uczynić wcale głupim: *Sapientia hujus mundi, ſtultitia eſt apud Deum, Depoſuit.* Wieluby tu do licha pozrzucano, gdyby to przyſzło na dyſpozycyą Dworu Niebieſkiego. U Dworu zaś natym świecie iedna tylko częſto gęſto popłaca ambicya, choć drugiemu czego niedoſtaie, albo głowy, albo nogi, albo Serca, trzeba ſię tam koniecznie nadſtawić, to wakans będzie pewny; u Pana Boga wſzyſtko inaczey, *Depoſuit Potentes de ſede.* Niech nic niema, niech będzie goły, byle miał pokore, byle był bez ambitu, naywyżſzey doſtąpić może Korony. *Et exaltavit humiles.* nie tu ieſzcze koniec ſłuchaycie co daley mowi taż Przenayświętſza MARYA Panna w pieni ſwoiey *& Divites dimiſit inanes*, nie dopiero to ni, y nie wten czas, kiedy ſię to ſtało, bo odwiekow myślał BOG Wſzechmogący, kogoby to obrać za Matkę Syna ſwoiego? a przez to ſamo, za Uniwerſalną y za Naywyzſzą Nieba y ziemi Krolową, ſtanełá mu naypierwey w oczach, naypierwey ſtworzona, y naypierwſza wſzyſtkich żyiących Matka Ewa; *Cunctorum viventium Mater*, ale że niechciał, aby ta, urodziła życie, ktora

(*a*) Oliva lib. 4. Strematum,

ktora wszystkich życia pozbawiła, puścił ią z niczym: *Dimisit inanem.* Prezentowała się w wieczności, wielkiey urody Dama, a wielkiego Patryarchy Abrahama Zona Sara, ktorey te własność samze przyznawał Abraham: *Novi quod pulchra es mulier,* Zdawałoby się że przez to samo była sposobna urodzić tego, ktory był *Speciosus forma præ Filiis hominum,* ale że się nieboga zmineła kiedyś z prawdą: *negavit Sara, dicens non risi,* y ta nic nie wskurała, *Dimisit inanem.* Po tey nastąpiła Rebeka białogłowa, także dziwnie piękna, ale że y ta nieszczerże sobie postąpiła z Mężem swoim, ile że mąż iuż y staruszek, y niewidomy, niemogł widzieć, co się w Domu dzieie, że go zwiodła, że przeciwko woli Izaaka, młodszego do odebrania błogosławieństwa nadstawiła Iakuba, y iey się to szczęście niedostało: *Dimisit inanem.* Przyszła na mysl w Konsystorzu Niebieskim, bardzo także piękna Rachela, y musiała bydź piękna, kiedy się iey po dwa razy dosługiwał Iakub Patryarcha, ale że y ta schowała przed Oycem to, co naybardziey Oycowskie kontentowało oczy, że niemiała skrupułu zabrać Oyca, że *abiit post aurum,* bo złotych zabrała Bożkow, y na te tam nic niedano. *Dimisit inanem.* Swięta była dosyć Iudyta, y owszem osobliwszą w owym wieku kwitnąca pobożnością, ale że y ona porwała się do głowy chociasz bezbożnego na ow czas Holofernesa, że go ręką swoią z tego zgładziła świata, lubo to było na wybawienie otoczonego, zewsząd od Woysk Assyryiskich Miasta Betulij, przecież tak wspaniałego nieodebrała wakansu, *Dimisit inanem.* Iakże się tylko prętko pokazała na świat, Dzisieyśza Koronatka Nayświętsza MARYA Panna, iak ią tylko nie światu, ale BOGU pobożni Rodzice w Kościele prezentować poczeli, od wiekow naznaczoną, y Ociec Przedwieczny za Corkę, y Syn Boski za Matkę, y Duch Swięty obrał sobie za Oblubienicę; a tym samym za Panią całego świata. Coż proszę naybardziey wzruszyło serce Boskie? do tak skutecznego na Krolestwo niby wotowania, ktore w tym samym czasie, cała Troyca Przenayświętsza ofiąrowała Nayświętszey MARYI Pannie? co się w Niey naybardziey podobało oczom Boskim? co w Niey było nayosobliwszego? co ią czyniło zdolną do Korony? ponieważ ona iako była Pełna Łaski Boskiey: *Gratiâ plenâ,* tak też wszelkich była pełna doskonałości: nieco inszego P. M. tylko co sama na siebie wyznaie: *Respexit humilitatem ancillæ suæ.* To samo że była pokorną, że była bez żadnego ambitu do Korony; Nie weyzrzał Bog Wszechmogący na ow czas na Iey nienaruszone Panieństwo, nie weyzrzał na Iey niewinność, nie weyzrzał na Iey tak

świątobliwość, nie weyzrzał na iey więcey iak na Seraficzną ku ſobie miłość, nie weyzrzał na Iey przykładne dla bliźniego miłoſierdzie, nie weyzrzał na Iey nieſłychaną we wſzyſtkim cierpliwość, nie weyzrzał na Iey ściſłe uboſtwo, nie weyzrzał na Iey niezłamane nigdy poſłuſzeńſtwo, y zgadzanie ſię zwolą Pana Boga, nie weyzrzał na Iey niezliczone cnoty, lubo to wſzyſtko widział, iako nad tym pięknie ſpekuluie Swięty Ildefons: (a) *Non ait, quia reſpexit Virginitatem meam, aut innocentiam, aut aliam quarumlibet virtutum gratiam, ſed ſolam humilitatem ſuam reſpexiſſe Dominum humiliter fatetur.* A kiedy ma Korone w Niebie y na ziemi? rzecz oczywiſta, że była bez żadnego ambitu do Korony. Iakoż zapatrzywſzy ſię na Iey głęboką pokorę, na iey wſpaniałę wſzelkich godności światowych odrzucenię, z iedney, a na doſtateczne Bogu wſzechmogącemu ztey pokory ukontentowanie, z drugiey ſtrony położywſzy tę racyą Panowania, że była bez ambitu do Korony, tak do niey y doſyć śmiele peroruie miodopłynny Doktor Bernard Swięty: *Nunquam ſuper omnes Angelos glorificata aſcendiſſes, ni prius infra omnes homines humiliata deſcendiſſes.* Tak też było y wſamey rzeczy, bo nad wſzyſtkich wynieſiona MARYA, oſtatniego między wſzyſtkiemi z pokory, pretendowała mieyſca; znałaby ſię na ſobie Matka ktorego Senatora, albo Xiązęcia, żeby ią chciał kto poprzedzić, komu poprzedzić nienależy, a Matka żywego BOGA Krola nad Krolami Stworcy całego świata, ieſzcze zyiąc tu na świecie proſiła uſilnie Swiętego Łukaſza, Iako otym piſze Norembergius, a żeby w Katalogu tych wſzyſtkich, ktorzy ſię zbierali na przyiście Ducha Swiętego nie na pierwſzym, ale na oſtatnim mieyſcu, lokowana była; było wiele pokornych na świecie, y owſzem ile Swiętych, tyle pokornych może ſię liczyć w Niebie; ale pokora Nayświętſzey MARYI Panny, te wſzyſtkie przewyżſzyła upokorzenia, dość że, im była w cnoty nad innych bogatſza, tym Iey pokora była cudownieyſza, tak otym mowi Richardus, *Quanto MARIA fuit virtutibus præeminentior, tanto in ipſa humilitas mirabilior.*

Kończę Kazanie, a kończę ſłowami teyże ſamey, ktora była bez żadnego ambitu do Korony.

Lucæ 1. Wychwala uſty ſzczerym enkomizuiąc ſercem, całemu do wiadomości podaie światu nie ſłychane naywiękſzego między wſzyſtkiemi, ktorzy byli, ſą, y będą, Potentatami, a ſobie wyświadczone dobroczynności, ztym więkſzą dla wſzyſtkich ciekawością,

[a] *S. Ildefonſus Ser. de Aſſumptione.*

woścsią, że niewyrażaiąc, co też to dla niey partykularnego wyświadczył BOG Wszechmogący, wielkość tylko szczegulnie tey łaski opowiada: *Fecit mihi magna, qui potens est.* Pytam się ia teraz was wszystkich? słowy poważnego Bedy, ktory donosząc otymże samym wielkich łask Boskich wyświadczeniu, *Fecit illi magna*, Pyta się zaraz co takiego? *Nostis quæ?* Naypierwsze w całym świecie Akademiie, ktorych czas natym tylko strawiony, żeby iak naydoskonaley z lustrować Propozycye Pisma Bożego, iakby wiedzieć, y inszym obiawić, co się to y przedtym natym świecie działo? iakie to dobrodzieystwa zasłużonym y godnym czynili Monarchowie? doczytaliżeście się tego? co to za *magna?* ktoremi się szczyci Przenayświętsza MARYA Panna? *Nostis quæ?* Naybiegleysi w solwowaniu wszelkich trudności Teologowie, *Nostis quæ?* Naypierwsi w Kościele Bożym Kaznodzieie. *Nostis quæ?* Wyprobowani w zawisłych sentymentach Statystowie; *Nostis quæ?* Doświadczeni w Kursie wszystkich Planetow Astrologowie, *Nostis quæ?* Ciekawi sekretow naturalnych Filozofowie, miarkuyciesz co też to mogło bydź naywiększego do wyświadczenia MARYI, *Nostis quæ?* nikt nic nieodpowiada; ale ia wszystkim powiem: od tegoż samego wyuczony Ruperta, że pięć rzeczy bardzo wielkich, a każda prawie co raz to większa, znaydowała się w MARYI, ktore z szczodrobliwey BOGA Wszechmogącego odebrała dystrybuty, rzecz była wielka: że była Panną, druga że była Matką; trzecia była większa, że była Matką y Panną, czwarta naywiększa, że była Matką Boską, a piąta naywiększa, że będąc w tak wielkiey Prerogatywie, przez pokorę niczym się nie czyniła w oczach Boskich. *Magnum* [a] *quia Virgo, magnum quia Mater, Majus quia utrumq; maxima quia* DEI *Mater, sed majus quia cum tanta sit, putat se nihil esse.* Wtym samym mieyscu wpada mi ieszcze na mysl quæstya; ktora przedtym wszczeła się między Ludźmi barzo mądrymi, iaka to rzecz znayduie się na świecie taka, ktora będąc iedną, może się razem nazwać małą y wielką? iedni przyznawali tę maxymę Słońcu; przyznawali bowiem że iest bardzo wielkie, bo według pospolitego wszystkich Astrologow zdania, sto sześćdziesiąt razy ma bydź większe od całey ziemie, małe przy tym, bo w naymnieyszey oka ludzkiego zrzenicy, zmieścić się może; Insi przyznawali tey zrzenicy, iakoż poprawdzie mowiąc, że iest bardzo małą, a przytym bardzo wielką, bo cały tak wielki okrąg Nieba, iednym poymuie weyzrzeniem. Inni decydowali y bardzo prawdziwie, a co większa na fundamencie pisanego od Ia-

D2 kuba

[a] *Rupertus Abbas.*

Iakuba Apoſtoła liſtu, że ięzyk ludzki ieſt to, *maximum et minimum*, Mała to Kreaturka, ale y wielkim ludziom ſzkodzić może, ſzczupłe to ſamo w ſobie, â pocałym ſwiecie go pełno, y trzebaby zapewne ten ięzyk trzymać za zębami, żeby niewychodził za granice, â przez to ſamo, żeby uſtawicznych na cudzym groncie, toieſt cudzey ſławie nieczynił wiolencyi, mało to z lichem y wymowi, a ſiła ſzkodzi. *Quæ, quidem modicum membrum eſt, ſed magna et alta*. Inni twierdzą ze ſerce ludzkie, ieſt tey ſamey kondycyi; a poſtaremu co ſię wtym ſercu mieſci, czaſem iak owo mowią nie ſpiſałby tego, y na wołowey ſkorze: Gdyby kto wyiął, a dał iaſtrzębiowi albo innemu ptaku, to ieſt tak małe, żeby ſie nim podobno y nie naiadł; Podźmy do amorow, do ambicyi, do zawziętości, całyby ſwiat tak bezboznemu nie wyſtarczył Sercu, tak go anatomizuie Hugo a Sancto Victore: *Parvum eſt cor, ſed magna capit, vix ad unius milvi refectionem ſuffiere poteſt, et totus mundus ei non ſufficit*. Pominąwſzy zaś rozne w tey materyi decyzye; nayſprawiedliwiey, nayrzetelniey to *minimum, maximum*, O Przenayſwietſzey Maryi Pannie prawdzić ſię może, ona to tylko była tak wielka, bo była Matką Boſką przez to ſamo krolową nieba y ziemi, ona to tylko była tak małą; bo bedąc Matką Boſką będąc krolową nieba y ziemi, naymnieyſzą ſię uczyniła w oczach Boſkich, *Ecce Ancilla Domini*. a iako złoto, ſwoim ſzacunkiem wſzyſtkie inne przenoſi metale, tak Przenayſwiętſza MARYA Panna, ſwoią pokorą naypokornieyſze przewyzſza Duſze: *Sicut pretioſitas auri omnia metalla tranſcendit, ſic humilitas MARIÆ, omne gaudium humilitatis exceſſit*. A to ſamo było oczywiſtym znakiem, że była bez żadnego ambitu do korony; inaczey zapozwoleniem twoim Nayiaśnieyſza krolowo Nieba y ziemi Pani naſza Miłoſciwa; *Nunquam* powtarzam znowu ſłowa miodopłynnego Doktora Bernarda S. *nunquam ſuper omnes angelos aſcendiſſes niſi prius infra omnes homines humiliata deſcendiſſes* Teraz zaś przyznaiemy cie iuz wſzyſcy za Krolowę, y owſzem za naſzą Krolowę Polſką, tyle razy w Polſzcze koronowaną; idziemy wſzyſcy *in recognitionem MAIESTATU* twoiego, Przyznaiemy, że ty ieſteś owe naczynie wybrane *Vas electionis* z Pawłem ſwiętym, nietylko roznoſzące po narodach Imie IEZUSOWE, *Nomen Ieſu portans Coram Gentibus*, ale tez ſamego w Iſtocie Boga, w ſwoim dzwigaiąca zywocie, uproś że to dziſiay u ſyna ſwoiego, azeby Duſze wſzyſtkich tu przy koronacyi tobie aſſyſtuiących, były iuz odtąd naczynia wybrane do

ſzczę

ſzczęśliwey wieczności. Przyznaiemy Nayświętſza Panno, że ty ieſteś tym w ſpaniałym Pałacem, w ktorym BOG chcąc mieſzkać między ludzmi, ſtał ſię y ſam człowiekiem *& homo factus eſt*. Sprawże nam audyencyą w Pałacu Niebieſkim, a tak łaſkawą, żebyśmy w zgonie życia naſzego, tak miłościwą od Tronu uſłyſzeć mogli propozycyą: *Venite Benedicti Patris mei, percipite regnum*. Przyznaiemy, że ty to ieſteś to Miaſto, ktore widząc w Duchu, Monarcha Izraelſki Dawid, wielkim wykrzyknął głoſem, twoie Krolewſkie opowiadaiąc w ſpaniałości: *Glorioſa Dicta ſunt de te Civitas Dei*. Stańże ſię nam dziſiay y nazawſze Miaſtem obronnym. *Turris fortitudinis Iſrael*, do ktoregobyśmy ſię nietylko w attaku od nieprzyiaciela duſznego, ale też we wſzyſtkich potrzebach, we wſzyſtkich niebeſpieczeńſtwach ſchronić mogli. Przyznaiemy że to ty ieſteś, tym źrzodłem Iakobowym: *& Puteus altus*, przy ktorym Samarytanka, a w iey oſobie grzeſzna duſza naſza, życie z ufnością czerpać może; zaleyże dla nas wſzyſtkich, ktorzy Ci teraz ſłuzemy, ogień piekielny, oczyść ze wſzyſtkich grzechow ſumnienia naſze, zebyśmy w tym ogniu nie gorzeli. Przyznaiemy, że ty to ieſteś Pani, nayiaśnieyſzą tą Tęczą, o ktorey w obiawieniach ſwoich powiada Ian Swiety: że otaczała Tron Boga żywego, mityguiąc gniew ſprawiedliwy, ſiedzącego na Tronie Zbawiciela, zaſłońże nas, na wieki od gniewu Boſkiego, na ktoryśmy nieraz przez momentalne zaſłużyli nieprawości; a iako ieſteś Krolową miłoſierdzia, *Regina Miſericordiæ*, zmiłuy ſię nad duſzą naſzą, nieday iey nigdy zginąć, a ktora iuż ieſt *in via perditionis*, uproś pardon u Maieſtatu Boſkiego, żeby ſprawiedliwy Dekret, a przyſądzona dekretem kara wieczna, minąć nas zawſze mogła; ieſteśmy bardzo ubodzy w łaſkę Boſką, Ia ſam a przymnie y wiele inſzych, podobno iey niemamy, zmiłuy że ſię nad nami ubogiemi, bo my ieſteśmy twoi właśni poddani, zdaniem Bonawentury Swiętego, *Regina miſericordiæ non ſubeſt tuo Regimini, niſi miſer*. Przyznaiemy, ale niedoſyć natym Państwo moie, bo ieżeli doczeſnym Krolom należy wykonać jurament, ktory ſię zowie *juramentum fidelitatis*, Poprzyſiężenie wierności; toć tym bardziey tey, tak wielkiey Krolowey, ktorey niezawodną protekcyą wſzyſcy ſię ſzczycić mogą, trzeba poprzyſiąc zupełną wierność, w tych wſzyſtkich uſługach y przyſługach, ktore Iey należą iako Pani Dziedziczney. Wiem Ia dowodnie, ze tu niemaſz takiego, ktoryby powiedział, że nie ieſt Sługą MARYI, ledwo niekażdy ſkłada ſię Rożańcem, albo Koronką, na dowod, że ieſt wiernym Sługą MARYI, jeno że iako Syn

 iey

iey Zbawiciel naſz Chryſtus dał tę przeſtrogę nie iednemu: *Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit Regnum Cælorum, ſed qui facit voluntatem Patris.* Tak też y Nayiaśnieyſza Krolowa, nas tak wſzyſtkich ſwoich przeſtrzega ſłużebnikow; *Non omnis, qui dicit Domina, Domina, intrabit in Regnum Cælorum, ſed qui diligit Filium meum.* Bo ieżeli kto kocha Matkę, a ſyna uſtawicznością do gniewu przyprowadza, ieżeli więcey bywa na dzień grzechow śmiertelnych, iak w Rożańcu Paciorkow, to y ieden doſyć, żeby ſtracić łaſkę Boſką, a tym ſamym łaſkę MARYI, żeby poyść na wygnanie z całego Państwa tey Swiętey Monarchini, żeby poyść do Syberyi piekielney, bez żadney nadziei wyiścia z tey tak ciężkiey niewoli. Teraz ieſt czas nayſpoſobnieyſzy dla tych wſzyſtkich, ktorzy ſię w takowey ſumnienia własnego znayduią ſytuacyi *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis*, wyproſić ſię ieſzcze tey tak miłoſierney Pani naſzey, zeby z zagniewanym poiednała Synem ſwoim, wſzakże mianowicie u nas w Polſzcze według Prawa Koronnego po Seymie *Coronationis*, naſtępuie Seym *Pacificationis*, toć po odprawioney iuż Koronacyi Cudownego na tym mieyſcu Obrazu Matki Boſkiey, przez ſerdeczne do Tronu Iey weſtchnienia, przez ſzczery żal za grzechy, może naſtąpić Pacyfikacya, ile przy teraznieyſzym Iubileuſzu doſtateczne ſumnienia uſpokoienie, poki ieſzcze żyiemy, po śmierci żywot wieczny.

A
M E
N.

TRYUMF NIESMIERTELNY
M A R Y I,
w Cudownym Obrazie Lwowſkim, od Swiętego ŁUKASZA malowanym.

A

OD OYCA S: BENEDYKTA XIV,
Sczęsliwie nam Panuiacego,

K O R O N O W A N Y M.

Przez Ręce

J.O.Jmći Xiędza MIKOŁAIA WYZYCKIEGO, Arcy-Biſkupa Lwowſkiego, z Krzyżowey ſztuki

W Y N I K A I Ą C Y.
A OGŁOSZONY

Przez Xiędza DAMIANA MATUSZEWICZA, Swiętey Theologii Doktora, Prowincyała Prowincyi Polſkiey, Zakonu Kaznodżieyſkiego, w Kòściele Lwowſkim WW. OO. Dominikanow, Dnîa drugiego Lipca, R. 1751.

In Perpetuum Coronata Triumphat. Sap: 7.

PRzed niewodem ryby chwytać, przed wiktoryą tryumfować, nie ieſt to roſtropnego człowieka. P. S. Zal ſię BOZE rozumu w głowie, ktory bez rozumnie przyſzłą a płonną karmi ſię nadźieią. Zal ſię BOZE oczow, ktore na przednie a nie oſtatnie oglądaią ſię kołka. Zal ſię BOZE rąk, ktore rzetelne upuściwſzy Obrazy, cieniſte chwytaią figury. Zal ſię BOZE ſerca, ktore od aktualnego (mowię BOGA) oderwawſzy ſię kochania; leci ſkwapliwie, ale wątpliwie, y nieſzczęśliwie na niepewne amory: bo na przyiaźń lub nienawiść, na życzliwość lub zdradę, na honor lub infamią, na akceptacyą lub pośmiewiſko. Zal ſię BOZE nog, ktore ſtatecznie ugruntowane będąc

w mecie ſzczęścia, biegą wzawody, dalſzey a omylney attentować fortuny. Iednoć to, iedno niepewney ſtatecznym wyglądać umyſlem fortuny, co y przed czaſem tryumfować: iedno to chełpliwie przed czaſem tryumfować, co y po czaſie nie potrzebnie żałować.

Iakby na pewne nadſtawia ſkronie wynioſły animuſz do Korony, a nie wie, że deſpotycznie nogami zgruchotana będźie. *Pedibus conculcabitur corona ſuperbiæ*, (*a*) prognoſtykuie Izaiaſz. Bieży wzawody zdradliwie pod Krakowem Leſzek, aby czymprędzey doścignął Majeſtatu, a nie uważa, że wſztuki końmi rozſzarpany będźie. Rozumiało Ierozolimſkie Państwo, że na wieki trwać będźie, aż nie poſtrzegło iak prędko w ocemgnieniu ſpadła z głowy Korona: *Cecidit Corona capitis noſtri* (*b*) Nadymał ſię wiktoryami Adonizebek, ſiedmdźieſiąt dwoch zawoiowawſzy Krolow, ręce im y nogi poucinawſzy, aż nieſzczęśliwy ſam na tę przyſzedł klęſkę. [*c*] *Quemadmodum ego feci, ita reddidit mihi DEUS*. Iuż prawie na głowie w ſzalonym ſzczęsciu chodźił *Antyochus*, iuż mu zaden Monarcha nie Sfat, y ſam BOG nie Brat, aż przyſzło pobratemſtwo mieć z wołmi w ſtayni: *fenum ut bos comedes*.

Tak to świata nieſtateczność, y fortuny odmiana, że momentalnie wſzyſtkie miiaią ſię rzeczy: y honory, y bogactwa, y urody, y ſame życie, łakomemu y nigdy nienaſyconemu podlegaią czaſowi. Iedna tylko Mądrość ma dla ſiebie excepcyą y przywiley, że nieſzczęśliwym nie podlega kazuſom, nie podlega czaſowi, bo przed wieki była. (*d*) *Ab initio & ante ſæcula creata*, y końca mieć nie będźie, tak tamże oſobie głośi. *Et in futurum ſæculum non deſinam*, nieboi ſię ſzturmow, y licznego naymocnieyſzego woyſka attaku: bo ieſt lepſza y mocnieyſza nad Zołnierſkie oręże, (*e*) *Melior eſt Sapientia, quam arma bellica*.

Nie darmo to animuie Prowerbialiſta Pańſki do mądrości, tylko iak ſam wyraża: (*f*) *Ut addatur gratia capiti tuo*, żeby mądrey głowie przydana była łaſka y ozdoba. Siedmdzieſiąt Tłumaczow czyta: *Ut addatur Corona gratiarum*, żeby przydana była Korona łaſk y dobrodźieyſtw, iakoby rzetelniey chciał wyrazić, że tylko mądra Głowa godna Korony.

Spraktykowało ſię w Metropolii Ruſkiey, w Stołecznym Mieście Lwowie: oto *Sedes Sapientiæ*, (*g*) Nayśw: MARYA Panna, Stolica Mądrości, według Litanii; Stolica Przedwieczney Mądrości,

(*a*) Cap: 28. (*b*) Thre: 5. (*c*) Jud: 1. (*d*) Eccl: 24. [*e*] Eccl: 9. (*f*) Prov: c. 1. (*g*) Lit. Laur.

drości, według S. Damaſcena, Ktorey ani sfery Niebieſkie, ani obſzerności morſkie, ani okrąg ziemſki obiąć nie może. [a] *Sedes Ejus, qui nullo loco capitur.* Z łaſki Stolicy Apoſtolſkiey BENEDYKTA XIV. ſzczęśliwie nam panuiącego odebrała *Coronam Gratiarum*; ktorą święta ręka włożyła na Głowę Iey, I. O. Imći X. Mikołaia z Wyżyc WYZYCKIEGO, Arcybiſkupa tuteyſzego, żarliwego y przykładnego Paſterza: mogę teraz śmiało mowić: *In perpetuum Coronata Triumphat*; wſzakże nie przed niewodem ryby łapam, ani przed wiktoryą tryumfuię, bo mowię po Akcie nie przed Aktem dźiſieyſzey Koronacyi.

Biorą mię iednak nieiakieś ſkrupuły, iż mi ſię nie raz przy Pańſkich ſtołach ſłyſzeć dało dyſkurſa; kto to wymyślił Koronacye? wſzak Nayśw: PANNĘ uznaiemy Krolową Nieba y Ziemi? wſzak ieſt Koronowana od TROYCY Przenayświętſzey w Niebie, piętnaſtego dnia po Wniebowźięciu, według rewelacyi Brygitty Swiętey? [b] Oprocz tego, BOG Wſzechmogący w Troycy S. Iedyny, przez ſwoię iſtotę, ieſt Koroną wſzyſtkich Swiętych? a dopieroż Nayśw: MARYI Panny, ktora Niebieſkie celuie Duchy, przechodźi Godnością, zaſługami y prerogatywami: Prawda to ieſt! ale niech mi ſię godźi odpowiedzieć. Czyliż Pan BOG nie byłby Bogiem, gdyby człowieka nie ſtworzył y całego świata? rozumiem że każdy powie po Katolicku, że tenże by był co y teraz, aniby go co ubyło, ani przybyło. Za coż Pan BOG ſtworzył człowieka? oto żeby mogł akcydentalną z niego mieć chwałę, żeby mu ſłużył, żeby go chwalił, żeby ſię Boſka powierzchownie pokazała mądrość, moc, y dobroć, w ſtworzeniu, iako piſze uczony Blozyuſz: [c] *Nulla tam exigua & tam vilis creatura eſt, in qua non reluceant hæc tria inviſibilia, Potentia, Sapientia & Bonitas.*

Tak też y Nayśw: MARYA Panna mogłaby bydź bez tey Koronacyi, ale dla większey czci, chwały, y honoru MARYI, święta w Rzymie naſtąpiła Fundacya, aby cudowne koronowane były Obzazy. A lubo to ta Koronacya ieſt doczeſna y akcydentalna na ziemi, iednakże ia założone tema teraźnieyſzey Koronacyi za nieśmiertelny Akt biorę. *In perpetuum Coronata triumphat:* y wywodźić ztąd będę: Ze tryumf w Cudownym dźiś Ukoronowanym Obrazie, ztąd niesmiertelnym nazywać ſię powinien: że z Krzyżowey wyniknął ſztuki. Na Część MARYI niech to

będźie

(a) Orat: de dorm. Virg. (b) Feſtum Coronationis B. V. apud Moniales S. Brigit: celebratur 29. Auguſti. [c] Parad: animæ cap: 26.

będźie, za benedykcyą Krzyża IEZUSOWEGO, y Pafterſkiego Herbownego Oſmoroga.

LUboć to ten dźień dźiſieyſzy nie ieſt S. Krzyża, tylko dźień Wizyty od Nayśw: MARYI Panny Elżbiety, y Solenney Iey w tym Cudownym Obrazie Koronacyi; przecięż nie bez racyi o Krzyzach mi mowić przyidźie: ma bowiem Krzyż z *K*oroną konnexyą, y *K*orona z *K*rzyżem ſympatyą. Nigdy nie przyidźie bez *K*rzyża *K*orona, a im z większym przyidźie krzyżem, tym gruntowniey na ſkroniach ſiedzi. Przypominam ſobie ſłowa Doktora Narodow. [a] *Nemo coronabitur, niſi qui legitime certaverit,* żaden koronowany bydź nie może, ieżeli kto krzyżowey nie zażyie ſztuki. Iak za barki trzeba ſię paſſować z krzyżem, kto chce doſtąpić korony; ieżeli doczeſney! to applikacyi trzeba, to fortuny, to zabiegow, to woiennych experymentow, to uſtawicznego myślenia, to trudow, to kłopotow, iak możecie uważać z niedawnych przykładow: ieżeli wieczney! to trzeba wiele ucierpieć, żyć trzeba podźciwie, umartwić wyuzdane paſſye, a to ieſt, to! krzyż cięzki y nieznośny cierpieć dla BOGA y Nieba. Dobrego ſerca *K*awalerya dźieſięć Tyſięcy Męczennikow, nie doſtąpili wieczney korony, pòki ſię na krzyż na gòrze Ararad nie dali poprzybiiać: ani Piotr S. ani Iędrzey S. nie poſzli do Nieba po koronę, pòki Chryſtuſowego nieſprobowali *K*rzyża. Wyſtawił Salomon ſobie lektykę: [b] *Ferculum ſibi fecit Rex Salomon,* Mowił by kto, że dla wygody iakiey uczynił Salomon, zeby ſię po burkach nie trząſł, albo żeby paradnych karoc, ſzorow, y koni nie ſzarzał, aż mi powieda S. German Patryarcha *K*onſtantynopolitańſki, że *Crux Regalis lectica Salomonis.* [c] Tron Salomona prezentował krzyż na wyrażenie, że *K*rolewſka powaga pochodźi z krzyża, y żaden *K*rol panować nie może bez krzyża.

W Oſobie OYCA Przedwiecznego opowiadał Prorok o Chryſtuſie. (d) *Dabo clavem Domus David, ſuper humerum ejus.* Nie wieleby czuł cięzaru od klucza Dawidowego, chociaż by był nie tylko Gabinetowy ale iak naywiękſzy, toby nie zacięzał na ramieniu; bardźiey by ſię lękać potrzeba cięzaru, ktory pod kluczem bywa, iako to ładowne ſzkatuły, trzoſy, ſrebra, kredenſe, ſerwiſy. Simon de Caſſia na ten text powiada. [e] *Clavis ſuper humerum, Crux eſt appoſita dorſo ejus.* Dawidow klucz, znaczył *K*rzyż na ramionach IEZUSOWYCH. Dawid był *K*rolem, miał ſwoie krzyże; Sukceſſor Zbawiciel z Pokolenia Dawida; na Tron y *K*roleſtwo

[a] 2. ad Timoth: c. 2. (b) Cant: 3. [c] Orat: de ador: Cruc. (d) Iſai: 22 ℣. 22. (e) Libr: 14.

leſtwo wſtąpić nie mogł bez krzyża, iakoż to y ſamą pokazał rzeczą.

Wiemy to dobrze co S. Ianowi powiedźiano w Niebie, gdy CHRYSTUSA Pana nazwano [a] *Princeps Regum Terræ*, wiem y o tym, że na rekognicyą Naywyżſzey Zwierzchności Iego, dwudźieſtu cztefech Koronatow rzucali pod nogi korony. [b] *Viginti quatuor Seniores, mittebant coronas ſuas.* Wiemy co y S. Ian napiſał w Ewangelii: *Omnia dedit ei Pater in manus ſuas*, wſzyſtko dał w ręce Syna, iako y ſam wyznaie: [c] *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo & in terra.* Niebem władnie, Ziemią rządźi, iako Monarcha naturalny, będąc Synem Oyca Przedwiecznego, Zwycięzca całego świata; a przecie kiedy *Ioan: 6.* nakarmiwſzy piącią chlebami y dwiema Rybkami pięć tyſięcy ludzi na puſzczy, widząc to Rzeſza chciała go uczynić Krołem; pomiarkowawſzy to Pan IEZUS, zchronił ſię na Gorę, żeby uniknął tego honoru: [d] *IESUS ergo cum cognoviſſet, quia venturi eſſent, ut facerent eum Regem, fugit in montem ipſe ſolus.* Opacznym zas ſpoſobem, kiedy Iudaſz przyſzedł do Ogroyca poymać, ſam zaſzedł drogę y pytał ſię: *quem quæritis?* Simon *de Caſſia* daie racyą. [e] *Ideo hic non fugit, quia præparabatur ad Crucem, è qua erat regnaturus, in deſertum ad Regnum quærebatur; ſed ſine cruce.* Iakoż to publikuie Kościoł, że nie inaczey krolować chciał Zbawiciel, tylko przez Krzyż. *Dicite in nationibus, quia Dominus regnavit*, dodaie S. Auguſtyn *a ligno.* Bo Krzyż ieſt to berło, ieſt tron, ieſt to korona. [f] *Crux Regni ſceptrum, diadema pulchritudinis, virga potentiæ.* A iako Zbawiciel nie pragnął korony, tylko z krzyzowey ſztuki, dla większey ſławy ſwoiey y honoru, tak y Nayś: MARYA Panna: wſzak to ieſt ten ſens S. Tomaſza *a Villa nova*: *In omnibus Mater nihil fuit, niſi Filii adumbrata Imago, & Filius Matris expreſſa figura.* Ieden Portret Matki z Synem, iedne wyobrażenie Syna z Matką; co Syn chciał to y Matka: czego Matka pragnęła, tego y Syn żądał; toć iednoſtaynym ſercem, iak Syn, tak Matka z krzyżowey ſztuki żądała Korony.

Wita Anioł Gabryel MARYĄ: [g] *Ave MARIA gratia plena*, zwiaſtuie Iey Syna: *Ecce concipies & paries Filium*, wzdrygnęła ſię na to Nayś. MARYA Panna, y wſzyſtka w alteracyach y zamyſłach zoſtała: *Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco?* ſtwierdza Ią Niebieſki Ablegat: *Spiritus Sanctus ſuperveniet in Te, & virtus Altiſſimi obumbrabit Tibi.* Uſłyſzawſzy to Nayś: MARYA

B Panna

[a] Apoc: 1. [b] Ioan: 3. [c] Matt: 28. (d) Joan: 18. (e) Lib: 6. c. 29.
(f) Andr: Cret: Orat: in Exal: S. Cruc. (g) Luc: 1.

Panna chętnie na wszystko zezwala: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum.* Oto ia służebnica Pańska &c: S. Ambroży na te słowa: *Ecce Ancilla &c.* wpada w podziwienie: *Ancillam se dicit, quæ Mater Domini eligitur?* iako bydź może? służebnicą się czyni, ktora Matką Boską od samego iest deklarowana BOGA, ogłoszona od Anioła. Wielki to Akt pokory, będąc w tak wielkim honorze, tak się uniżać: w tak wielkich doskonałościach, tak się nikczemną czynić. S.Grzegorz powiada: [a] *MARIAM post CHRISTUM transcendere omnes creaturas, dignitate suæ Electionis.* N. MARYA Panna po CHRYSTUSIE, wszystkie naydoskonalsze stworzenia przewyższyła Godnością swoiey Elekcyi na Macierzyństwo. Więcey wyraża toż samo Cypryan S. [b] *Lego & intelligo, quod MARIA sit mundus intelligibilis, & admirandus; cujus terra, soliditas est humilitatis, cujus mare, latitudo charitatis, cujus cælum, altitudo contemplationis, cujus sol, splendor intelligentiæ, cujus luna, decor munditiæ, cujus sydera, cæterarum virtutum ornamenta pulcherrima.* Kiedy czytam, to rozumiem, że MARYA iest Swiat rozumny y przedziwny, ktorey ziemia, iest głęboka pokora, ktorey morze, iest obszerność miłości; ktorey Niebo, iest wysokość bogomyślności, ktorey słońce, iest iasność rozumu, ktorey miesiąc, iest ozdoba czystości, ktorey gwiazdy, wszelkich cnot apparencye naypięknieysze. Przy tak tedy wielkiey głębokości, przy tak wielkiey szerokości, przy tak wielkiey wysokości, przy tak wielkiey iasności, przy tak wielkiey czystości, przy tak wielkiey ozdobności, całego świata przechodzące terminy, przechodzące Niebieskie sfery, przechodzące Niebieskich Planet splendory: iednak nie wyznaie się bydź MARYA, tylko służebnicą. *Ecce Ancilla Domini &c.* Nie bez sekretu y taiemnicy to było, iako sama wyznała przed S.Brygittą Nayś: MARYA Panna [c] *Scias dilectissima Filia, quod cùm Gabriel hæc mihi annunciaret, concipies & paries Altissimi Filium; ego expansis in crucem manibus, dixi: Ecce Ancilla &c.* Wiedz o tym naymilsza Corko, że kiedy mi Gabryel te słowa zwiastował: poczniesz y porodzisz Syna Naywyższego BOGA, ia na krzyż rozciągnąwszy ręce rzekłam: oto ia Służebnica &c. Lubo mię potkał honor, żem Matką została Krola Krolow, lubom została całego świata Koronatką, niechciałam przyiąć bez krzyżowey sztuki: y potym nie zezwoliła, pokim na Krzyż rąk nierozciągnęła. Pilniey y głębiey trutynuiąc ia te słowa, uważam, że to była figura dźisieyszego Koronacyi Aktu; niech każdy bierze na uwagę te słowa wymowione od

(a) In Libr: Reg: cap. 14. (b) Apud Robert: (c) Lib: 9. Revel.

ne od Nayś. MARYI Panny *Ecce Ancilla &c.* oto tylko ośm słow wymowiła: *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Coż to proszę znaczy, ieżeli nie Herbownego Oſmoroga I. O, tuteyſzego Arcy-Paſterza. W Oſmorogu ośm krzyżow, co słowo, to krzyż. [a] *Verbum autem Crucis*, według S. Pawła. Iak by to N. MARYA Panna Cudowna w tym Obrazie, zdawna obrała była dla nieśmiertelnego tu na ziemi tryumfu, za naywiększą maxymę, aby od Herbownych ośmiu Krzyżow I.O. Imći X. Arcybiſkupa koronowana była.

Między inſzemi ozdobami Arki Pańſkiey, kazał BOG Wſzechmogący, aby w niey było ośm tablic. [b] *Et erunt ſimul tabellæ octo.* Co by to za racya była tablic do Arki, wcale niewiem; wiem że tam nie było rachunkow, żeby na tablicy rachować kreſki, wiem że tam dzieci nie było, aby ſię uczyli czytać, albo piſać A. B. C. &c. wiem że tam nie było bez pamiętnego, aby Przykazania Boſkie przepiſował, ktore świeżo na kamiennych były podane tablicach, y w Arce Pańſkiey lokowane. Tłumacze Piſma Bożego, oſobliwie S. Piotr Damian, [c] rozumie przez tablice krzyże. Ośm tablic dla ozdoby Arki Miſtyczney Naysw. MARYI Panny, ośm Krzyżow Herbownego Oſmorogu rozumiane być należą: wſzak MARYA *Arca DEI* [d] według S. Bernarda. *Arca fœderis*, [e] według S. Laurentego Iuſtyniana, y Litanii Loretańſkiey. *Arca Teſtamenti novi*, [f] według S. Ildefonſa. *Arca Sacra & animata DEI viventis*, (g) według S. Iana Damaſcena. *Arca pietatis & gratiæ*, [h) według Bonawentury S. Toć inſzego niepotrzebowała Koronatora nad Oſmoroga. *Erunt ſimul Tabulæ octo.* Iako na iednym drzewie ośm tablic, wyraźnie to było w Arce Pańſkiey dla większego applauzu y ozdoby: tak y do Koronacyi Miſtyczney Arki N. MARYI Panny, Cudowney w tuteyſzym Obrazie, inſzego nie potrzeba było Paſterza, tylko żeby w iednym Herbie ośm piaſtował Krzyżow; a to wſzyſtko dla nieśmiertelnego y wiekuiſtego tryumfu, wynikaiącego z krzyżowey ſztuki. Konkluduie B. Iwo Karnoteńſki. [i] *Octava in ſcripturis pro æternitate ponitur*, oſma liczba wieczność znaczy, a kiedy wieczność, toć nieśmiertelność Koronacyi prezentuie Oſmorog. Tryumfowała niegdyś w ſzczęściu ſwoim Eſter, że Aſwerus Krol położył na głowie iey Koronę. [k] *Poſuit Rex diadema in Capite ejus.*

Miała

[a] 1. Cor: c. 1. (b] Exod: 26. c. 36. (c] In Invent: S. Cruc, (d] Tom. 2. Serm: 52. (e] De Caſto Connub: lib: 9. (f) Serm: 1. de Aſſump: (g) Serm: 2. de Nativ. (h) In Hym: Virg: (i) Serm: in Circum: Dni, (k) Eſter 2.

Miała ſobie czego winſzować, że wielki Pan, Monarcha od Indyi aż do Æthyopii, Regnant nad ſto dwudźieſtu ſiedm Prowincyami, z Imienia *Princeps Caput*, y Xiąże y Głowa; jednakże ſkończyło ſię to wſzyſtko: bo lubo Pan, ale Poganin, nie czynił z dobrego uczynku, tylko z prozney chwały. [a] *Ut oſtenderet divitias gloriæ ſuæ, ac magnitudinem, atq; jactantiam potentiæ ſuæ.* I.O. Imć X. Arcy-Paſterz y Głowa MetropoliiRuſkiey, nieśmiertelne uczynił dźieło, kładąc na ſkronie Krolowey Nieba y Ziemie Koronę: a ta Akcya nie zprozney chwały okazyą, ale wiekuiſtey dla niego zaſługi, a nieśmiertelnego dla MARYI tryumfu.

Kiedy ziadliwe Zydoſtwo na ſromotnym Zbawiciela zawieſiło Krzyżu, powiada Ian S. że Nayśw: MARYA Panna ſtała przy Krzyzu [b] *Stabat juxta Crucem IESU, MATER Ejus.* Co rozumiecie Państwo moie, iaka tam była w MARYI alteracya? patrzyć na Syna Iedynaka ktorego porodźiła? patrzyć na Oyca ſwego, ktory Ią ſtworzył? patrzyć na Oblubieńca ſwego, ktory był *Specioſus forma præ filiis hominum?* a MARYA przy tak wielkich alteracyach, nie wzruſzoną przy Krzyżu ſtała, *ſtabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie Matki, że znośić nie możecie na ſercu żalu, kiedy wam ſyn kochany umiera, patrzyć na to niechcecie, a MARYA ſtała y patrzała, *ſtabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie żony, kiedy wam mąż umiera, płaczecie, ſzlochacie, włoſy na głowie rwiecie, a MARYA iak wryta ſtała: *Stabat juxta Crucem &c.* Miarkuycie Damy, niech wam inamorowany umiera konkurrent, mdłości was napadaią, y dla ſerdecznych amorow, ſerdeczną niedotrzyźwią ſię was wodką; tu pod iednym Aktem *Amiſſus Sponſus, Parens & Filius,*[c] poſtradała MARYA Oyca, Syna, y Oblubieńca, a przecię iak przykuta przy Krzyżu ſtała: *Stabat juxta Crucem.* Tak ſobie imaginuiemy, że kiedy ſię w czym kochamy, a ulubione niknie nam, y ginie z oczu obiektum; wiele w nas będźie ieden po drugim naſtępuiących kolorow: to ſiny, to blady, to czarny &c. Rozumieymyż y o MARYI, że ile ſłow przeciwnych ſłyſzała, tyle punktur odbierała, ile boleści, tyle łzow z Nayświętſzych wypływało oczow, ile affrontow odbierał kochany IEZUS, tyle prezentowała Nayśw: MARYA Panna na cudowney ſwoiey twarzy kolorow, a przecie Nayś: MARYA Panna nieodſtąpiła krzyża. *Stabat juxta Crucem &c.* Ach! iak tam nie miło było ſłuchać bluźnierſtwa, urągania, naśmiewiſka, a y to

nie od-

[a) Eſter 1. (b) Joan. 19. (c) Eccleſia.

nie odstraszyło MARYI od Krzyża. *Stabat juxta Crucem &c.* Na ostatku patrząc na okrucieństwo, y niewypowiedzianą zemstę, ze y po śmierci Bok Nayświętszy włocznią przebito, a y to nie odpędziło MARYI. *Stabat juxta Crucem.*

Swięty Bonawentura bogomyślnym na tak heroiczny zapatrzywszy się Akt okiem, mowi do MARYI: *O! Domina mea ubi stas? numquid juxta crucem? imo in Cruce cum Filio tuo stas, ibi enim crucifixa es secum:* O Pani moia gdźie stoisz? czyliż pod krzyżem? y owszem na krzyżu stoisz, wspòł będąc z Synem ukrzyżowana: z tą tylko iedyną dystynkcyą, co Syn ponosił na Ciele, Tyś to cierpiała na sercu, wszystkie boleści IEZUSOWE na ciele wyryte były, u MARYI na Sercu; pocił się Syn w Ogroycu krwawym potem; na MARYĄ zimne biły a prawie smiertelne poty: biczowali IEZUSA u pręgierza, MARYA każdą chłostę na Sercu czuła: Koronowali cierniem IEZUSA, MARYA głowy nie czuła od bolu. Dźwigał Krzyż na Ramionach IEZUS, MARYA dźwigała go na Sercu; Krzyzowany był IEZUS, MARYA sercem przybita była do Krzyża, przebito włocznią Bok IEZUSOWI, MARYI serce miecz boleści przeniknął. Mowi o sobie Paweł S. [a] *CHRISTO confixus sum cruci:* wszak Paweł Swięty nie był przy Męce Iezusowey, nie widźiał Krzyża, a przecie śmie mowić, y z tym się chlubić: *CHRISTO confixus sum cruci.* Nie insza racya: tylko ze Paweł S. mowił przez bogomyślność Męki y Krzyża Iezusowego; tak się z tym szczyci w tychże Listach: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini IESU Christi, ego enim stigmata Domini mei porto.* Słusznieyszym tytułem może mowić MARYA: *Christo confixa sum cruci,* patrząc na to swoiemi oczyma, y co Syn cierpiał na Ciele, to MARYA na sercu; a to wszystko czyniła dla większego swego honoru, y dla większey Korony, bo S. Chryzostom mowi: [b] *Ipsa crux, Regni videtur symbolum esse,* Krzyz wyraża Krolewską godność y honor.

Anielski Doktor y z nim wszystkie Akademie uczą, że SS. Pańscy widzą wszystko w Istocie Boskiey co do nich należy; y tak, im więcey należy do ktorego Swiętego, tym więcey widźi w Panu BOGU: naprzykład S. Iacek iest Patron Korony Polskiey y W. X. Lit: widźi co się dźieie albo ma dźiać w Polszcze, iest Fundator Prowincyi Polskiey, Czeskiey, Ruskiey, Litewskiey, Saskiey, wie co się dzieie w tych Prowincyach. Ociec S. Dominik, iest Fundatorem Dominikańskiego Zakonu, po całym rozkrzewionego świecie,

[a] 2. ad Galat: (b) apud Novarin: in Luc. c. 23. n. 780.

wie co się dźieie w całym Dominikańskim Zakonie, a to dla tego BOG im obiawia, żeby iako są Patronowie y Fundatorowie, wiedźieli o co maią prosić Pana BOGA, za swoiemi Klientami y Synami. Nayśw: MARYA Panna iako między Swiętemi naywyższa, między pierwszemi Patronami naypierwsza, iako Pani, Krolowa y Opiekunka całego świata, zaraz po Wniebowźięciu swoim widźiała interessa w istocie Boskiey całego świata, osobliwie swoich Klientow; ktorzy honoru Iey, byli żarliwemi Promotorami, Kościołow Iey, szczodrobliwemi Fundatorami, Sławy Iey, mężnemi obrońcami. Partykularnie obaczywszy w Istocie Boskiey Herbownych PIŁAWITOW przychylność y nabożeństwo ku swemu honorowi, stanęła przy ich pułtroynym Krzyżu: *Stabat juxta Crucem.* Iak raz stanęła, tak zawsze stała, *Stabat.* Stawała przy waszych Krzyżach herbowni Piławitowie, kiedy buławy w ręku waszych Bissurmańskie attakowały Potencye, *Stabat juxta Crucem.* Stawała przy waszych Krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedy północnym y gwałtownym stronom, znaczne z gubą ich sławy, y fortuny, dawaliście odpory. Stawała przy waszych Krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedyście Krzyżackie uskromili y pokonali impety. *Stabat.* Stawała przy waszych Krzyżach, *Stabat juxta Crucem*, kiedyście Tatarską znieśli rebellią. Stała przy waszych Krzyżach *stabat juxta Crucem*, kiedyście Kozacką w mogiłach, swoim męstwem pogrzebli swawolą. Stała przy waszych krzyżach, kiedyście swoią odwagą Ordy y Kałmukow poskromili morderstwa y zdźierstwa. Stała przy waszych krzyżach, *stabat juxta Crucem*, kiedyście iako prawdźiwi Oyczyzny Synowie, całość iey, y dobra pospolitego z azardem zycia y fortuny, utrzymywali. Niewspominaiąc Antenatow; ieszcze w świeżey żyie pamięci I. O. ś.p. Iozef na złotym Potoku POTOCKI, Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny &c. ktory męstwem, zdrowiem, y fortuną, ratował Oyczyznę, a zawsze z każdey klęski wyszedł; z każdego nieszczęścia tryumfował: bo przy iego krzyżach stała MARYA, *Stabat juxta Crucem.* Y nie bez racyi stała przy iego Krzyżu, *stabat juxta Crucem*, widźiała bowiem że iey doczesnego a nieśmiertelnego przyczyni tryumfu. Iuż to trzecia w Polszcze naszey w Cudownych Obrazach MARYI, szczodrych rąk Prześwietnego Domu POTOCKICH Koronacya. Sokalska w Roku 1724. dnia 7. Września, sumptem I. Wielmożnego Michała Potockiego, Wo-

iewo-

iewody Wołyńskiego &c. przez tegoż samego w Łucku 1749. dnia wzwyż wyrażonego. Trzecia tu teraz w Stołecznym Mieście Lwowie, przez promocyą y expens I. O. ś. p. IOZEFA Potockiego, Kasztelana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego: ktorego ta zawsze myśl była, honor Boski promowować, y N. MARYĘ Pannę Cudowną w tuteyszym Obrazie koronować. Koronował za zycia swego Oyczyznę godnością lat swoich, według Prowerbialisty; [a]*Corona diadematis senectus*; koronował y zasługami, y tąż samą godnością N. MARYĄ Pannę, aby przez własną dobrych uczynkow applikacyą mogł MARYI przy tym Akcie z Herbowney swoiey krzyżowey sztuki, nieśmiertelny uczynić tryumf. Y lubo przez nieszczęśliwe łakomey y nienasyconey śmierci fata, sam się nie stał uczęstnikiem swoiego pragnienia, iednakże iak by żył, bo *vivit post funera virtus*: żyie w nayukochańszym Synu swoim Iaśnie Wielmożnym STANISŁAWIE POTOCKIM Woiewodzie Kiiowskim, ktory iest we wszystkim *expressa Patris Imago*.

Ierozolimski Kaznodzieia o Ezechiaszu pisze, że to czynił, co się Panu BOGU podobało, y mocno szedł drogą Dawida Oyca swoiego. [b] *Fecit Ezechias quod placuit DEO, & fortiter ivit in via David Patris sui.* Dawid tłumaczy się na Łacińskie *Dilectus*, to iest ukochany, ulubiony; Ezechias *fortitudo Domini*, moc Pańska, albo raczey Boska: powiadaią dawno, że *non procul a proprio stipite poma cadunt*, iaki Ociec, taki y Syn, a tu Dawid miły, przyiemny, ukochany, ulubiony, a Syn mocny, a ieszcze mocny, y Pańsko y po Pańsku: *fortitudo Domini*. Trutynuiąc Historyą Pisma S. aż y Dawid chociaż maleńki, przecież z niego mocarz y bohatyr wielki, iak sam wyznaie przed Saulem: *Veniebat Leo & Ursus, & tollebat arietem de medio gregis, & persequebar eos, & percutiebam, eruebamq; de ore eorum.* Y lwy rozdzierał, y niedźwiedźie łamał, niewinne swoiey trzody owieczki, spaszczy ich wydźieraiąc,

Coż za dźiw, że przy tak wielkich siłach ukochany Dawid. *David dilectus*, zrodźił mężnego y mocnego Syna, *Ezechias fortitudo Domini*. Weryfikuie się to na Oycu twoim, y Tobie Iaśnie Wielmożny Woiewodo Kiiowski, miałeś Oyca drugiego Dawida, dość przeciw postronnym a nieprzyiaznym Lwom y Niedźwiedźiom mocnego, a od BOGA y wszystkich ludźi ulubionego: [c] *Dilectus DEO & hominibus, cujus memoria in benedictione est, similem illum fe-*

(a) Prov: 16. (b) Ezech: 48. (c) Eccl: 45.

cit in gloria Sanctorum. Był ukochany od BOGA iak Dawid, bo iego szedł drogą w Przykazaniach Boskich. [a] *Viam mandatorum tuorum cucurri.* Był do serca Maiestatom, ktorych utrzymywał powagę, był ulubiony od Senatorow, bo iak *Oraculum* go sluchali, y co powiedział, iuż nikt nie kontradykował iak niegdyś mowiącemu czynili honor Iobowi. *Principes cessabant loqui, & digitum ponebant ori suo.* Był przyiemny Stanowi Rycerskiemu, bo go nie tylko za Hetmana y Wodza, ale y za Oyca mieli. Był miły Oyczyźnie, bo był *Pater amans, & defensor strenuus Patriæ.* Iego miłość Oyczyzny obroną y fortecą była od przeciwnych inkursyi. Był akceptowany u Duchowieństwa, bo był Fundator Kollegiat, Kosciołow, Klasztorow, y wielki dla nich Iałmużnik, osobliwie dla Dominikanow. Był do tego mocny y mężny, bo go apprehendowały Lwy Szwedzkie, lękały się postronne Niedźwiedźie, obawiaiąc się żeby z gardła nie wydarł porwanych Iassyrow, y w sztuki samych nie porozrywał. Ciebie widzę I. W. Woiewodo Kiiowski, ktory y kroku Oyca swego nie uchybiasz toru, tąż drogą Oyca swego idźiesz. *Fecit Ezechias &c.* nie tylko cnotami y męstwem nasladuiesz Oyca, ale y honorami; był Ociec Senatorem, przez długi czas Woiewodą Kiiowskim, też same po nim wźiąłeś Krzesło. Był *Dominus Exercituum*, Wodz y Hetman W. Koronny, wyprorokuie y tobie I.W. Panie, *Izaiasz:* [b] *Erit Dominus Exercituum Corona gloriæ*, będźiesz Hetmanem woyska Polskiego, y Koroną chwały Domu Potockich, tryumfem nieśmiertelnym Nayśw: MARYI Panny, w tym Cudownym Obrazie, że Oyca twoiego intencyę do skutku przyprowadźiłeś. Był Kasztelanem Krakowskim, Prymasem Senatorow Kollegium Swieckiego, czeka to y ciebie I.W.Panie przy assystencyi MARYI, *Stabat juxta crucem;* ktora cię promowować będźie do naywyższych honorow.

Mowi ukoronowany Prorok: [c] *In umbra alarum tuarum sperabo.* W cieniu skrzydeł twoich będę miał nadzieię. W inszym zaś mieyscu: [d] *sub pennis ejus sperabis*, pod piorami iego będźiesz miał nadźieię. Niewiem czyli to iedno iest skrzydło y pioro, a iednakowa nadźieia iak w skrzydłach tak w piorach. *In umbra alarum tuarum sperabo, sub pennis ejus sperabis.* Na pierwszy text Glossa mowi: [e] *sub umbra alarum tuarum sperabo, idest in protectione Crucis:* w cieniu skrzydeł twoich będę miał nadźieię, to iest w protekcyi Krzyża. Wszak skrzydła każdego lecącego ptaka, krzyżową reprezentuią sztukę. Na drugi text S. Bonawentura mowi:

(a) Psal: 118. (b) Cap. 28. (c) Psal: 56. (d) Psal, 90. (e) Apud Spanner Thom: 3. L.C. Tit 43, § 1. fol. 412.

mowi: [a] *Amor Divinus verè penna est.* Miłość Boska, iest to prawdźiwe pioro: tych sobie pior zyczył tenże Prorok. *Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, volabo & requiescam,* kto mi da skrzydeł iako gołębicy, polecę y spoczywać będę, polecę szybko do moiego BOGA, polecę do moiego kochania, w nim się zanurzę, w nim się zatopię, y tak spoczywać będę, nie myśląc o światowych interessach, o bogactwach, o honorach, o przemiiaiących rzeczach: y tak widzę iedno to w Piśmie Bożym, co skrzydło to y pioro: skrzydło Krzyż, pioro miłość, na Krzyżu miłość Istotna Zbawiciel IEZUS, okup świata tego odprawił, ba rzetelniey rzecz ieszcze obiaśniam; wszak tropologicznie mowiąc, często bierzemy w naszych politycznych dyskursach, część rzeczy za rzecz całą; naprzykład: niech sługa wierny y sprawny Panu, umrze, to powiada iak by prawą rękę stracił, chociaż całego postradał człowieka, tak w pobieństwie mowi y Dawid. *In umbra alarum tuarum &c. sub pennis ejus &c* tylo ważąc piora co y skrzydła; toć się może glossować: *In umbra alarum, sub pennis, idest in protectione Crucis.* Ieżeli zaś może co lepiey krzyżową reprezentować figurę, iak twoie Herbowne Piora I.O. Ludowiko z Mniszchow Potocka, Kasztelanowa Krakowska, Hetmanowa Wielka Koronna &c: a ieszcze prawdźiwego Prześwietnego Domu POTOCKICH Pilawę. Znać to, że iako iedność była nierozłączona w sercach, tak y kombinacya w Herbach. Każdy niech uważa, co ia powiem. Wszak w Herbownym Pilawie siedm iest końcow, ieden na gòrze, trzy po iedney stronie, dwa po drugiey, na dole ieden, rozłączyć Herbowne Prześwietnego Domu MNISZCHOW Piora, na formę Herbownego Pilawy, aż żadnego z nich nie zostanie, y będźie ieden z Kończyca Pilawa. Rozbierzmy Pilawę, aż z siedmiu końcow Pilawy, siedmiopiorny będźie Kończyc: toć iuż kiedy niby iednakowe Krzyże, to y sensa Psalmisty słusznie przytoczyć mogę. *In umbra alarum tuarum &c. sub pennis ejus &c, idest in protectione Crucis.* Niby to sama mowi tu w tym Cudownym Obrazie ukoronowana MARYA, w cieniu Skrzydeł waszych, Pior waszych, to iest Krzyżow waszych; odbieram nieśmiertelny tryumf, przy dźisieyszey Koronacyi.

Mam ci czego powinszować Stołeczna Ruskiego Kraiu Metropolio, Miasto Lwowie, żeś się takiego doczekało tryumfu. Tryumfuie Rzym, że iest Miasto Koronacyi Namiestnikow CHRYSTUSOWYCH; tryumfuie Austryacki Frankfort, że iest Miasto koronacyi Cesarzow; tryumfuie Krakow, że iest Miasto koronacyi

[a] Serm: de S. Simon: & Juda:

Krolow Polſkich; naywiękſzy twoy tryumf, żeś zoſtało Miaſtem koronacyi MARYI: Namienia Swięty Paweł [a] coś o Mieście Hierapolis nazwanym, ktore ſię po Łacinie tłomaczy: *Civitas Sancta*. Swiętſzego Miaſta iuż nie znaydźie nad ciebie, gdźie Nayś: MARYA Panna z Naysw: ſwoim SYNEM ukoronowana zoſtała. Nie byłoś tak uſzczęśliwione przez tyle czasòw, iak dnia dźiſieyſzego przy tym Akcie, a odtąd na zawſze. Pierwſzy raz byłoś uſzczęśliwione y uprzywileiowane od Leona Xiążęcia Ruſkiego, Fundatora twego, ktory nadawſzy ci Lwą za Herb, Krolewſką ozdobił koroną. Drugi zaś od Syxtuſa Papieża V. w Roku 1586. dnia 15. Września, ktory widząc przychylność Miaſta tego ku Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey, a pryncypalnie ku Nabożeńſtwu y Honorowi Nayś: MARYI Panny, że y ſam Lwem ſię pieczętował; dla ozdoby twoiego Lwa, przydał trzy Góry, aby piaſtował w ſwey łapie; y gwiazdę, aby mu przyświecała: a to za promocyą Nayprzewielebnieyſzego na ten czas Iana Dymitra Arcy-Biſkupa Lwowſkiego. Słowa w Bulli przedłużoney, nie można wymowić w Kazaniu, to tylko powiadam, że coś Prorockim wyraził duchem Syxtus, rozumieiąc przez Lwa CHRYSTUSA Pana, przez Gwiazdę Naysw: MARYĄ Pannę. *Quid aliud per Leonem intelligi poteſt? niſi CHRISTUS, juxta illud Apoc: 5. Vicit Leo de Tribu Iuda: quid per Monticulos? niſi Eccleſia Catholica ſuper ædificata ſupra firmam Petram, in confeſſione Sanctiſſimæ TRINITATIS; quid deniq; per Stellam deſignatur, niſi Beatiſſima Virgo MARIA?* te tylko ſłowa wyrażam, z reſztą ciekawego ſłuchacza odſyłam do Breve Syxtuſa V. Otoż ſię teraz zprawdźiło przy koronacyi IEZUSA y MARYI, co przed tym od Namieſtnika Chryſtuſowego opowiedźiano było; IEZUS Lew zwyciężaiący, MARYA Gwiazdą generalnie od wſzyſtkich Doktorow nominowana: czegoż ſię lękać będźieſz? ten Lew niezwyciężony CHRYSTUS, przed ktorym ziemia y piekło, y ſame drżą Niebioſa, *Leo rugiet quis non pavebit?* odſtraſzy wſzelkie przeciwności: ta Gwiazda MARYA od chmur przeciwnych, nie zaſępiona, ani zakryta, *Stella ſemper rutilans, ſemper clara, (b)* zaprowadźi cię przez burzliwe tego świata morze do portu ſzczęśliwości. Nie bòy ſię teraz przeciwnych fatow, maſz Lwa niezwyciężonego IEZUSA, maſz Fortecę MARYĄ, wolne będźieſz od wſzyſtkich nieprzyiacielſkich attakow. Drżał waſz Lew przedtym, przed nieprzyiacielſkiemi Turkow, Moſkalow, Tatarow, Kałmukow, Ordy, Kozakow na-

tar-

(a) ad Coloſs: 4. (b) S. Bernardus in proſa.

tarczywościami; y niedźiw: bo na ſamym celu zoſtaie to Miaſto, tym nieprzyiaznym Sąmſiadom. Y lubo wielkie zaſługami y prerogatywami Waſze ſą Gòry, małe iednak do zaſłonienia y obrony były, ale teraz (a) *Mons montium exuperans omnem montem*, według S. Damyana, N. MARYA nieda przyſtępu nieprzyiacielowi, iedna ta Gòra, ſtanie za tyſiąc niedobytych Fortec.

Mam y tobie czego powinſzować *Floridiſſima Sancti Hyacinthi Provincia Ruſſiæ*, że iuż powtornie w ſwoiey Prowincyi koronuieſz MATKĘ Boſką: a w ſzczegulności Tobie *Mater Monachorum in Oriente & Septemtrione* [b] Głowo! owſzem Korono całey Prowincyi Ruſkiey, *antiquitate*, bo ieſzcze przed Rokiem 1230. załozony, *Excellentia*, bo w tylu zacnych Synach na ozdobę całego Zakonu obfituiący, *præſtātiſſimè*; *Seminariū Doctorū*, y Prowincyałow tuteyſzy Konwencie Generalny Lwowſki Bożego CIAŁA znak to wielki, twoiey, honoru Matki Boſkiey, żarliwości, znak wielki nabożeńſtwa, znak uſilny promocyi: ale też znak wſzelkiey twoiey zaſługi y od MARYI wdźięczności ieſt, y będźie. Dotrzyma Ci ſłowa, ktore z tego Cudownego deklarowała Obrazu; kiedy według zwyczaiu naſzego, po ſkończoney Iutrzni idąc przed Obraz ten Nayś: MARYI Panny, mowił Przełożony: *Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA*, niech nas z Synem ſwoim błogoſławi Panna MARYA; głos był ſłyſzany z tego Cudownego Obrazu: *Benedicam & intercedam*, pobłogoſławię y przyczyniać ſię będę. Wie to świat cały, że to Matka całego świata uniwerſalna, a partykularnie Dominikańſka, wymowic niepodobna wiekami, co za łaſk doznawał y doznawa naſz Zakon: toć kiedy pobłogoſławi waſzey Prowincyi, pobłogoſławi Całemu Zakonowi, przyczyni ſię za Dominikanami Ruſkiey Prowincyi, przyczyni ſię za wſzyſtkiemi Dominikanami. Teraz tylko proſić nam Iey potrzeba, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Koroną Polſką, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Koronatorem, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za Fundatorami tey Koronacyi, niech pobłogoſławi y przyczyni ſię za wſzyſtkich przytomnych temu Aktowi. Doznało wielu od MARYI w tym tu Cudownym Obrazie błogoſławieńſtwa y przyczyny, naprzod tuteyſzy Klaſztor, że pod czas wielkich w Mieście pożarow, wolnym od nich zoſtał. Doznało dźiecie uduſzone od mamki, ktore ofiarowane do tego Obrazu, pod czas Elewacyi Przenayświętſzey HOSTYI, ożyło. Doznał śmiertelnie raniony Zołnierz, odſtąpiony od Medykow y Cyrulikow, przynieſiony przed ten Cudowny Obraz,

D2 kiedy

(a) Orat: 1. de Nativit: B. M. V. (b) Okolſki in Flor: Ruſſ:

kiedy zdrow poszedł do domu. Doznał Wielebny Xiądz Symforyan Przeor Iezupolski, Zakonu naszego, ktory od czarta z fabryki ztrącony, iuż od Braci opłakany, ofiarowany do tego Obrazu, zdrow y żyw powstał. Doznał Kasper Włoch nabożny do Nayś: MARYI Panny w tym Cudownym Obrazie, ktory powracaiąc do swoiey Oyczyzny, na morzu w ostatniey będąc zgubie, uczyniwszy votum wizytować ten Obraz, z dwomaśet ludźmi wolnym został od śmierci. Teyże samey łaski doznał Wiktorzyn z Buska Prowincyał Ruski, na morzu powracaiąc z Kapituły Generalney w Roku 1608. Doznał Iakub Potocki Starosta Białokamieński, w Zamku Cieszobiskim, a teraz Iezupolskim, obleżony, gdy iego sługa przewiskiem Laskowski, zapaliwszy trafunkiem proch, Zamek zapalił, Pana na powietrze wyniosł; przecie za Protekcyą tuteyszey Matki Nayświętszey, bez szwanku: a do tego y nieprzyiacielskiey uszedł ręki, y do pierwszego był przywrocony zdrowia. O! MATKO Tryumfuiąca w Niebie, tryumfuiąca na ziemi, weź że y nas w swoię Protekcyą, abyśmy nad wszystkiemi nieszczęśliwościami, złemi przypadkami, tu tryumfowali na ziemi, a w Niebie Twoie bez końca wyśpiewywali Tryumfy. AMEN.

KORONA SPRAWIEDLIWOSCI

Swiętym Obrazom Prawdźiwemi Cudami wsławionym, Przy Koronacyi Obrazu Nayświętszey MARYI Panny, w Kośćiele Lwowskim WW. OO. Sacri Ordinis Prædicatorum, *Dominikanow.*

PRZYZNANA.

KAZANIEM.

Na Tenże Fest pod czas Oktawy Dnia drugiego pod czas Summy mianym Przez Imci X. Franciszka Kozlewskiego S. Teologij Jubilata, Ex-Prowincyała Prowincyi Ruskicy, Protunc Kustosza y Gwardyana Konwentu Lubelskiego Zakonu S. O. Franciszka WW. OO. Bernardynow: a szczegulniey Obrazowi N. M. P. w Bazylice Lwowskiey pomienionych WW. OO. Dominikanow z Sprawiedliwosci Oddana. R. P. 1751. Dnia 3. Lipca.

Thema: Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione. Lucæ 1. Powstawszy MARYA poszła w gorne kraie z skwapliwośćią

Veni de Libano sponsa mea veni, veni de cubilibus Leonum, de montibus pardorum, Coronaberis. Cantic: 4. Podź z Libanu &c.

MAtko BOGA moiego MARYA! wiem żeś iuż po tyle podięttych fatygach w ludzkiey źiemi, w Palestynskich gorach y dolinach, z źiemie do Nieba (w Roku P. według Baroniusza 48. a wieku Zycia Twego według S. Bonaw: Doktora moiego w Roku 72.) prawdźiwie w naygornieysze poszłaś krainy: *Exurgens abiisti in montana.* A poszłaś tam z taką skwapliwośćią, z iaką żaden Człowiek Swięty niepospieszył się; bo niepowszechną dla nas śmierci nawałnośćią ale naymocnieyszą miłości ku BOGU y Synowi

Twemu forſſą zaſypiaiąc, *fortiori ut mors dilectione* z duſzą y z Ciałem wźięta ieſteś do Empireyſkiego Tronu: y tam iuż Koronę nieoſzacowaną położył na Głowie Syn Twoy a Pan naſz IEZUS Chryſtus: *Poſuit in Capite Tuo diadema Regni.* Niech że mi ſię teraz godźi upadaiącemu pod nayniżſze ſtop Twoich ſcabella to mowić, *Loquar ad Dominam quoniam pulvis ſum:* za co Ciebie y teraz tak częſto tak gęſto po rożnych Chrześciańſkich Katolickich Kroleſtwach Prowincyach wzywaią do Korony? *Veni de Libano, veni Coronaberis.* A co mam mowić. Za co Twoie Swięte Obrazy ieſzcze na źiemi Koronuią, tak dawno ukoronowana w Niebie Regnantko Nayś: MARYA?

Math: 26. Szukała Paleſtyńſka Dama [właśnie pod czas naypierwſzego Iubileuſzu] y znalazła Chryſtuſa w pewnym Domu, padła do Nog IEZUSOWYCH, nietylko oczy y iagody ſwoie łzami ale y Nogi IEZUSOWE obmyła, y włoſami otarła. Aż tu iaki taki palcem gą ſkazuie: *O ſi ſciret! qualis eſſet iſta mulier.* Oprocz tego co tylko przy ſobie naydroſzego miała, drogi balſam wylała na Głowę IEZUSOWĄ, *habens alabaſtrum unguenti nardi ſpicati pretioſi effudit ſuper Caput ejus:* aż tu co raz to większa krytyka, ieden ſię odzywa: *Ut quid perditio iſta?* drugi podchwytuie: *Potuit iſtud unguentum venundari plus quam trecentis denariis & dari pauperibus:* Alboż to Pan Chryſtus nie ieſt ſam z ſiebie *Unctus Domini*, y Pan y Koronat, y Swięty nad Swiętemi, na coż Go temi drogiemi niby poświęcać oleiami? *ut quid perditio iſta?* Oto ubodzy po ulicach bokami świecą, po gnoiach iak robacy ſię wiią, *pauper ubiq; jacet. Vermis & non homo.* Oto Panienki niewinne zubożałe, a podobno y takie że Ich niewinności na rzeź brzydkiey wenerze dla biednego pożywienia Rodźicy ledwie iuż niewyſtawiaią! czekaią złotey bo złotem wſpomagaiącey Ręki Mikołaja Smyrny Biſkupa, a doczekać ſię wſzyſtkie niemogą: Oto tak wiele innych ſierot bez Oyca, bez Matki, bez kondycyi, bez ſłużby, niemało wdow zdźiecmi głod y chłod ponoſzących co łakną y łzami ſię tylko karmią, *Lacrymæ meæ panes die ac nocte dum dicitur mihi; ubi eſt Deus tuus?* że ſiebie y dźiatek ſwoich czym karmić y odźiać niemaią: *Et non eſt qui recogitet? ut quid perditio iſta? Poterat iſtud venundari & dari pauperibus.* Odezwać ſię muſiał na takie gadki Pan IEZUS y exkuzować pokutuiącą Magdalenę: *ſinite eam: quid illi moleſti eſtis? bonum opus operata eſt in me.* Daycież Iey pokoy moi nowi Chrześcianie, dobrze uczyniła, co uczyniła! Iubileuſz to teraz, co tylko moze, niech czyni za pokutę: *Tempus non erit amplius!* niebędźie, niebędźie iuż więcey czaſu tak ſwobodnego y Swiętego Iubileuſzu! niech ze czyni pokutuiąca Duſza to, co Iey BOG podaie do ſerca ſkruſzonego y na ubogich, ktorzy zwami zawſze zoſtawać będą mieć wzgląd potrzeba, ale y na moy Honor y Chwałę pamiętać, *Pau-*

peres

peres enim ſemper habebitis Me autem non ſemper.

Obawiam ſię y Ia Matko BOGA moiego! aby droższe nad Nardyiſkie Szpikardſkie balſamy wylane złoto na Twoy Honor, włożone Korony na Twoię y Syna Twoiego w tym Obrażie Głowę, podobnego w iakiey Duſzy nie wżnieciły pomyślenia, *ut quid perditio iſta?* na co to? co to potym? Wiem to dobrze iako ta Swięta Bazylika chlubi ſię z tąd od lat czteryſtu ośmdżieśiąt, bo: *ab Anno Domini circiter* 1270. że Ten Swięty Obraz MARYI zamyka w ſobie iak koncha perłę, iak Arka Pańſka mannę Niebieſką. Wiem y to, że tym potężnieyſzą czuie w ſercu radość Zakon Kaznodżieyſki w Synach Oyca y Patryarchy Dominika Swiętego, im dłużey pożądaną y oczekiwaną iuż dnia dżiśieyſzego widżi Koronę na Głowie Pani ſwoiey, oraz y rzeczywiście Matki ſwoiey MARYI; tak albowiem mawiała pieſzczono iak Matka do Iacka S. pierwſzego Swiętego Polaka Dominikana: *Gaude Fili mi Hijacinthe, quia exauditæ ſunt Orationes tuæ.* Tak y do każdego z Was mowi Filadelficzni Oycowie moi: wſzak z tegoż ſamego Obrazu, pod czas Iutrzni modląc ſię y proſząc od MARYI Błogoſławieńſtwa temi ſłowy, *Nos cum prole, pia Benedicat Virgo MARIA!* odebraliście wyraźną z Obrazu tego odpowiedź: *Benedicam & intercedam:* Błogoſławić y wſtawiać ſię za wami będę. Weſeli ſię niepomału y ſerce Twoie I. O. Nay-Przewiel: Mci Xięże Metropolito, Prymaśie naſz Ruſki, Arcy-Biſkupie Lwowſki, y mowiſz ſobie iako prawdżiwie *Simeon Vir Iuſtus & timoratus: Viderunt oculi mei ſalutare Tuum!* Chwaliſz od wiekow ułożone dyſpozycye Dworu Niebieſkiego, że po tak wielu Predeceſſorach Twoich Ciebie ſamego *à Sede Apoſtolica Delegandum*, Mądrość Boſka od wiekow obmyśliła, Dobroć Boſka z Opatrznością niedościgłą Dekretem poſtanowiła, *Coronatorem Celſiſſimum Auguſtæ* w tym Obrażie MARIÆ.

Iędrzey OLSZEWSKI Arcy-Biſkup Gnieznienſki Pałac Arcy-Biſkupi od Mikołaia Prażmowſkiego zaczęty dokończył, Anteceſſorow Herby odmalować kazał, y onych życie panegirycznym wierſzem opiſał, ſwoiemu zaś Obrazowi to tylko podpiſał: *Iędrzey OLSZEWSKI Herbu Prus z Koſami, IANA Trzeciego KORONATOR:* y te do takiey inſkrypcyi przydał wierſzyki:

> *Hoc ſatis æternæ Laudi, ſi cætera deſint:*
> *Cætera ſi fuerint? ſcribito Poſteritas.*
> Zem koronował IANA, doſyć do zacności,
> Chocby niebyło więcey. Ieſt. Piſz Potomności.

Doſyć y dla Ciebie Honoru Arcy-Biſkupie Lwowſki, żeś Mikołay WYZYCKI Herbu Ośmorog: ale to więkſzy na wieczne czaſy Honor, y pochwała Twoia *ut octo!* Ześ *Coronator MARIÆ* Ubiegały

biegały ſię ſzacowne Clenodia do Korony Nayświętſzey MARYI, Tyś Pierwſzy Kleynot *Qui Gemma Præſulum es;* iakby właśnie Ciebie Samego potrzeba było na MARYI Koronę y Koronacyą, co poznała *Viſione Beatifica* w Intellekcie Boſkim S. Brygitta Xiężna Szwedzka, kiedy pierwey niżeli od Nayiaśnieyſzych Majeſtatow Polſkich ſzczęśliwie nam Panuiących otrzymałeś Przywiley na Arcy-Biſkupſtwo Lwowſkie, pierwey niżeli od Stolice Apoſtolſkiey przyſłany odebrałeś Palliuſz; *(a)* Ta Swięta Pani we śnie, ale tak dobrze iakby na iawie Ręką ſwoią w Arcy-Biſkupi Palliuſz tak Cię uſtroiła, *in viſione abſtractiva*, iak Ci w nim pięknie, *in viſione intuitiva:* y co Maximilianowi Ceſarzowi przypiſano, to Ia Tobie Arcy-Paſterzu dobry: *(b) Aggreſſus es ea, quæ non ſine æmulandi Gloria poſſunt magni: perfeciſti, quæ ſolent maximi.*

Y Twoie I. O. POTOCKICH Familio właśnie iak do Krzyża, tak do Oyczyſtego PILAWY żalem w tych czaſach przybite ſerce [przy ſtracie wielkiey wielkiego Oyczyzny y Domu Twoiego Oyca, Swiętey y nieśmiertelney pamięci I. O. Iozefa POTOCKIEGO Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego] niech ſię wzbiia radością ku Niebu; ztey ſamey okoliczności, że Ukoronowaną Twoiemi Koronami widźiſz y adoruieſz w tym Obraźie Maryą. Z zalem wſpominam przenieſienie z doczeſności do Swiętey wieczności I. O. Oyca Twoiego I. W. Mci Panie Woiewodo Kijowſki: *(c) Venit ad hanc mortis noſtra Corona metam!* ale za to BOGU y MARYI wieczna niech będźie Chwała że: *(d)*

Unô avulsô non deficit alter
Aureus, & ſimili frondeſcit virga metallô.

Zyie w Tobie STANISŁAWIE Woiewodo Kijowſki y żyć będźie Sława Iego wiekopomna: żyie y ieſt tu przytomnym w Tobie, iako naywyzſzy Rycerſtwa Polſkiego, y Woyſk Koronnych Wodz, na Honor MARYI licznie zgromadzonych, *IOSEPH Pater Tuus vivit! & vivet.* Iuż w śmiertelne zapadły według oka ludzkiego umbry, a ieſzcze tryumfalne na Honor MARYI zapala ognie, y One przez nieuſtaiącą Honoru Iey Promocyą Koronuie w tobie, y Synach Twoich, *(e) IOSEPH Pater Tuus vivit in Te STANISLAE & ſufficit nobis, ſi adhuc vivit.*

Przy tych radościach y Tryumfach obawiam ſię aby na tak znaczne ſpezy Twoie I. O. POTOCKICH Familio na tak wielkie fatygi Waſze Przezacni Koronatorowie przeciwne Tym to Katolickiey Religij Ceremoniom zawſze chwalebnym, nieodzywało ſię echo, *ut quid perditio iſta?* Więc biorę ſobie za materyą Kazania moiego Część y Honor powinny Obrazom Swiętym, a oſobliwie Cudownym przez Korońacyą Tychze.

W

(a) Viva vocis orac: Arch: Leopol. (b) Historic: (c) Sarbiev. (d) Ovid: (e) Genes. 45.

W pierwſzey Częśći mowić będę: Kośćioł Swięty Katolicki dobrze uczy y ſprawiedliwie czyni; że prawdźiwemi Cudami wſławione Obrazy Swięte koronuie.

W drugiey częśći powiem: że Ten tu Obraz MARYI Prawdźiwemi Cudami y Łaſkami dawno wyſłużył ſobie dźiſieyſzą Koronę y Koronacyą.

W Konkluzyi to wyrażę. Iako Fundatorowie Koron tych y Koronacyi oraz y koronatorowie za ſwoie koſzta y fatygi Koronę ſprawiedliwośći odbierać maią, y onę odbieraią.

Cokolwiek powiem niech to będźie Ad Maximam ENTIS OPTIMI maximi Gloriam, *Na naywiękſzą Iſtnośći Twoiey. BOZE naſz Chwałę.*

Dignare me Laudare Te Virgo Sacrata!
MATER & Regina hodie Coronata.

I. Pars Propoſitionis.

NIe inſze Kośćioł S. temi powierzchownemi Koronami zdobi Obrazy, tylko te, ktore ſam BOG pierwey Ukoronował Chwałą y Sławą Cudownych Łaſk ſwoich, według Proroka, *(a) Gloria & Honore coronaſti eum Domine;* tylko te ktorym niby Panowania y władzy ſwoiey Boſkiey użycza, tak iako ow Monarcha Egiptu Farao ròzdze Iozefowi daney; ktorey nietylko cały Egipt ale y właſny Ociec Iozefa Iakob, kłaniał ſię y niby przytomny Krolewſki Majeſtat w niey adorował, *(b) Et adoravit faſtigium virgæ ejus.* w Pſalmie 150. Rozkazuie Prorok chwalić Pana BOGA w Swiętych Iego, *Laudate Dominum in Sanctis ejus;* każe Ich wzywać Inſtancyi do BOGA iako do Pana, zaſłużonych ſług, Miniſtrow u Dworu Niebieſkiego. Y tak czynił w Modlitwie ſwoiey Moyżeſz: *(c) Recordare Domine Abraham, Iſaac, & Iſrael, Servorum Tuorum.* Tak Izraelczykowie zyiącego ieſzcze na tym świecie Samueła Proroka czcili y na Obronę Oyczyzny mocno wzywali iego Modlitwy: *(d) Ne ceſſes pro nobis ad Dominum Deum noſtrum clamare, ut ſalvet nos de manu Philiſtinorum.* Sam BOG zeznaie to, że Ioba ſprawiedliwego modły za grzeſznikami wyſłuchiwał, *(e) Iob ſervus meus orabit pro vobis.* Każe Prorok chwalić Pana BOGA, w Swiętych Iego, to czemu? bo Duſze Swięte ſą mieſzkaniem BOGA, iako Ieremiaſz Prorok wyraźnie o tym mowi: *(f) Tu autem in nobis es Domine & nomen Sanctum Tuum invocatum eſt ſuper nos, ne derelinquas nos Domine Deus noſter:* Ty zaś Panie ieſteś w nas y

(a) Pſal: 8. (b) Ad hebr: C. 46. (c) Exo: 32. (d) 1mi Reg: C. 7. (e) Iob. 42. (f) Hierem: 14:

Swięte Imię Twoie wezwane ieſt nad nami, nieporzucayże nas Panie BOZE naſz. W ſprawiedliwych ludźiach na źiemi BOG mieſzka, y przez łaſkę ſwoię tak ſię z niemi łączy, iak w Niebie, iednoczy ſię przez iaſne odkrycie im Twarzy ſwoiey; kto temu niedowierza niechay y tym ſłowom niewierzy, ktore Chryſtus Pan powiedźiał w Ewangelij: kto mię kocha ſłowa moie zachowa, y przyidźiemy do niego, y mieſzkanie założemy u niego: *(a) Si quis diligit me ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum & ad eum veniemus & manſionem apud eum faciemus.* A nietylko w Swiętych Pańſkich rozumnych kreaturach, ale y w bezduſznych ſtworzeniach każe tenże Prorok chwalić, czcić, y adorować Pana BOGA, *Laudate eum in firmamento virtutis ejus, Ludate eum in virtutibus ejus:* Chwalcie Pana na Firmamencie mocy Iego, to ieſt w tych rzeczach choć to y bezduſznych, do ktorych BOG Przytomność ſwoię albo Wſzechmocność, albo ſprawiedliwości rygor, albo oczywiſte zmiłowania ſię nad ludem ſzczegulniey przywiązał dowody, *(b) Laudate eum in virtutibus ejus.* Iak że nie-chwalić BOGA, nieadorować mocy Iego, y nie wyznać było Przytomności Majeſtatu Iego w owey rozdze czyli laſce Aaronowey, ktorą gdy rzucił Aaron w oczach Faraona Krola Egiptu, w żywego ſię węża zamieniła. Uderzył nią w rzekę, aż wſzyſtkie wody w krew ſię obrociły. Uderzył w źiemię, iużci wſzyſtkie prochy w robactwo ſię tak liczne y żabſka zamieniły, że pola, Domy, łożka, garki, miſki, Egypcyanow napełniły, czego ſię dotknął Egipcyan, to wſzyſtko ſproſny robak albo brzydka żaba: *Tolle virgam tuam & extende, ut ſit cruor in omni terra Egypti &c.* Uderzył tąż rozgą Aaron w ſkałę, aż zaraz wypadło źrodło na ochłodę y ugaſzenie pragnienia bliſko millionowego Woyſka: *(c) Percuties petram & exibit ex ea aqua, ut bibat populus.* Iakże niechwalić Pana chociaż to y w wężu a ieſzcze miedźianym, kiedy BOG rozgniewany karał ſwoy lud y palił przez węże ogniſte, a ktokolwiek do tego węża na mieyſcu wſpaniałym iak na Ołtarzu poſtawionego w owym piekielnym ogniu, uciekł ſię z wiarą y ſkruchą ſerca: życie y zdrowie zupełne odbierał: *(d) Fecit Moÿſes ſerpentem æneum & poſuit pro ſigno, quem cum percuſſi aſpicerent, ſanabantur.* To to laſka Aaronowa, to wąż miedźiany takie cuda czynili? to Płaſzcz Eliaſzow w Rękach Elizeuſza za iednym dotknięciem wody Iordanowe tak rozdźielał, że ſuchą nogą przechodźić mogli Prorocy: to cień ieden Piotra Apoſtoła uzdrawiał chorych: *(e) Ad umbram Petri ponebant ægros, ut curarentur,* to chuſtki ſame, ktoremi S. Paweł Apoſtoł ocierał twarz z potu, tę łaſkę do czynienia cudow przywiązaną miały, że palpitacye ſerca, mdłości liczyły: *ſuper langvidos deferebantur à Corpore Pauli ſudaria, & recedebant ab eis langvores.* A czemuż teyże mocy, teyże chwały, tegoż Honoru, a zatym Ko-

rony

(e) Ioan: 14. (a) Exod: C. 7. (b) Exod: C. 17. (c) Num: 20. (d) Actor. C. 19.

rony y Koronacyi Swiętym Obrazom osobliwie Matki Boskiey sprawiedliwie Kościoł S. przyznać y przysądźić niema? *Gloriâ & Honore coronasti eam Domine.*

Exodi C. 25. Wystawił BOG przez Moyżesza Skrzynię nazwaną *Arca fœderis*, Arka Przymierza, Arka Pańska, Arka Testamentu; chociaż była z drzewa zrobiona kazał ią w szczere złoto oblec. *Et deaurabis eam aurô mundissimô.* Dopieroż iaki tam przy niey Apparat bogaty, iak wiele było złotych lichtarzow, iak lite obicia, szpalery, iak wiele świátła y faierwerkow, iak wiele Ofiar y Modlitw, Kapeli przewyborney codźienne śpiewania y grania, iest to wyraźnie w Piśmie S. Nad to wszystko tę Arkę kazał BOG ukoronować. *Facies supra, Coronam auream per circuitum.* Położysz Moyżeszu Koronę złotą na tey Arcę. A co po koronie drewnianey skrzyni? Godna godna! ta Skrzynia y nie iedney korony, bo w tey skrzyni Cudow pełne złożone skarby Boskie; owa laska Aaronowa, owa manna Niebieska, owe tablice Moyżeszowe na ktorych BOG niepozwalaiąc ludowi swoiemu fundować się, *in dictamine libertatis Conscientiæ*, napisał mu palcem swoim Dekalog Przykazań Boskich. Godna nie iedney Korony ta Arka, bo w niey BOG siebie samego iak na Tronie posadźił, w niey mieszkał, y tam z Moyżeszem rozmawiał, tam ordynanse swoie dawał, tam audyencyi ludowi pozwalał: *Inde præcipiam & loquar ad te super propitiatorium.* Iuż nie Arką zwali sami Filistinowie tę skrzynię cudowną, ale Bogiem Izraelu y przed nią iak przed Bogiem drżeli. *Cum venisset Arca fœderis Domini in Castra, timuerunt Philistim, dicentes: Venit Deus in Castra.* Było to Prawo y samych Pogan, kiedy zwycięzca z wiktoryą z woyny powracał, oddawano mu złoty pierścień, na ktorym słońce było ukoronowane, z Inskrypcyą: *Coronatur quia vicit:* Zrachować tego niemasz czasu, iak wiele cudownych wiktoryi, tryumfow, Fortun, sławy, przyniosła ta Arka Pańska ludowi Bożemu! gdy przez nię obiecaną źiemię miodem y mlekiem płynącą żydźi otrzymali, y do tąd w łaskę Boskiey byli, poki tey S. Arki nieutracili: *Coronatur quia vicit.* A więc sprawiedliwie położył Moyżesz koronę na Arce Pańskiey, *facies supra Coronam auream.* Arka ta Pańska, iest Nayświętsza MARYA Panna według S. Bernarda, *Arca fœderis*, Arka przymierza między nami y Bogiem y według S. Iana Damasc: *Sacra & animata Dei Viventis Arca Virgo Maria.* W Osobie swoiey poszła do Nieba. *Exaltata est super Choros Angelorum ad Cœlestia Regna;* Ale ile iest Obrazow Iey Swiętych Cudami wsławionych y ukoronowanych, każdy Obraz taki w Nowym Testamencie iest Arką Pańską: każdy ma sobie przytomnego z Wszechmocnością, z Miłosierdźiem, y z inszemi Attrybutami, BOGA, *Inde præcipiam & loquar ad Te:* a zatym każdy z tych Obrazow dla wy-

 probo-

probowanych przez ściśły Examen Cudow słusznie y sprawiedliwie odbiera Koronę, *Coronatur quia vicit. Facies supra, Coronam auream per circuitum.*

W Roku P. 723. Naypierwszy Leo *Isauricus* Cesarz Wschodni Grecki za poduszczeniem żyda zaczoł Obrazoburstwo y szerzyło się to przez wiele lat z obfitym krwie Chrześciańskiey wylaniem. Temu kacerstwu gdy między innemi Duchownemi tak Biskupami iako y Doktorami Kościoła S. Starosta Damaszku, Imieniem Ian Damascenus, na ow czas ieszcze świecki Kawaler, y słowem, y piorem, bo napisanemi wielu Księgami bronił powinney Czci y Honoru Obrazom Swiętym, pisał y do Cesarza taki dowod: Pomniey Cesarzu że Abagarus Krol Edisseński chciał mieć Obraz Pana naszego, y na to posłał malarza do Ieruzalem; a gdy malarz przez iasność Twarzy Chrystusowey odmalować go niepotrafił, sam Pan IEZUS chustkę na Twarz swoię przyłożywszy Obraz swoy na niey potarciem Twarzy swoiey wyraził y posłał Abagarowi: A za coż Ty Cesarzu wszystkie Obrazy Chrystusowe y MARYI, y Swiętych Sług Ich, z Kościołow y z Domow wymiatać, deptać, y palić kazesz? Do tego wiadomo Ci iest Cesarzu że niewszyscy czytać umiemy; więc Oycowie nasi Obrazy Chrystusa y MARYI, y Swiętych Pańskich, miasto czytania mieć chcieli; ktore nam na pamięć Dobrodzieystwa Pańskie w stworzeniu, w Odkupieniu, w usprawiedliwieniu narodu ludzkiego przywodzą. Do tego spoyrzawszy na Obraz kłaniamy się y padamy nie materyi! nie drzewu, nie płotnu, ani farbom, ale Temu ktorego znaczą (a) *Adorationem & Cultum Imaginum non in Imagine hærere, sed ad Prototijpum suum referri & transire. Non imagines sed Sanctos quorum sunt Imagines veneramur.* Nauka Katolicka *Concilium* Niceńskiego.

Rozgniewany iak Lew okrutny Leo *Isauricus* Cesarz żądał tego y tak się przez zdradę stało, że Rękę Prawą Staroście Damascenowi ucięto y dla większey zemsty wysoko w Mieście Damaszku w samym rynku onę obwieszono. Boleie y mdleie Damascenus! a przynaymniey prosi o to, y uprasza, że zdiętą z pala Rękę mu oddaną. Więc wziąwszy wlewę rękę ow ucinek stawa przed Obrazem Matki Boskiey y z taką wiarą, z taką poufałością do niey mowi: Matko BOGA moiego! dla Swiętych Obrazow ta moia Ręka odcięta iest, proszę day mi Pomoc! bo Ręka Naywyższego, ktory się w Tobie Wcielił wielkie Cuda czyni tym, za ktorych Ty się wstawiasz u Niego. Niech uzdrowi proszę Cię tę Rękę moię dla prożby Twoiey, abym Ia Iego y Twoią Sławę tą Ręką rozmnażał y pisaniem bronił Prawowierney Nauki. Tak się modląc usłyszał głos z Obrazu MARYI; *Oto uzdrowiona iest Ręka Twoia, nie leń że się na potym robić nią tak, iakoś obiecał.* Znalazł zleczoną Rękę Damascenus, iako pierwey od urodzenia była całą: oprocz

prążki

prążki około, ktorą na znak odcięcia BOG zostawił.

A niegodźienże Ten Obraz Matki Boskiey tak wielkim Cudem wsławiony złotey Korony; gdy go BOG sam taką chwałą y sławą czynienia Cudow ukoronował? *Gloria & honore coronasti eum Domine &c.* Ten sąd y zdanie Kościoła Bożego było o Swiętych y Cudownych Obrazach iuż w Polszczę ukoronowanych, Częstochowskim, Zyrowickim, Sokalskim, Podkamienieckim, Łuckim, y o innych, właśnie iak o Arcę Starozakonney: że do nich ofiarowane trupy z trumien albo iuż y z grobow żywemi ludźmi powstali: że ślepi wzrok, głusi słuch, chorzy y zdesperowani w życiu zupełne zdrowie otrzymali: że tyle zwycięstw Polacy z garstką ludu woiennego za wzywaniem Matki Boskiey w pomienionych Obrazach Swiętych, nad Turczynem, nad Ordą, nad Szwedem, nad Moskwą, otrzymywali: za to Korony dźiękczynienia wdźięczności y miłości, y wiecznego poddaństwa iako Krolowey Polskiey w pomienionych Obrazach Cudowney MARYI pooddawali. *Coronatur quia vicit. Digna est Domina accipere Coronam, Honorem & Gloriam!*

2. *Pars Propositionis.*

JDę teraz z nayglębszą Adoracyą pod Stopy Twoie upadaiący Nayiaśnieysza w Tuteyszym Obrażie Monarchini, Łask y Cudow pełna o MARYA! y tego dowodzę, że Ten Obraz Twoy Swięty nietylko Cudownemi Łaskami ale y prawdźiwemi Cudami wysłużył Sobie sprawiedliwości Koronę y Koronacyą.

Cud prawdźiwy iakiego do Beatyfikacyi y Kanonizacyi Swiętych *& per æquivalentiam*, y do Koronacyi Obrazow za Cudowne mianych potrzeba dać iawne dowody Stolice Apostolskiey, tak *Romana Curia & Canonistæ* opisuią. (a) *Ad hoc ut aliquod factum judicari possit vere miraculosum, debet naturæ omnis creatæ vires excedere: quod tripliciter contingere potest:*

Primo: si excedat. *Quantum ad id quod fit, sivè quò ad substantiam.* Ut si unum Corpus sit in duplici loco, vel duo Corpora in uno loco. Si sol stet, aut retrocedat: & similia, quæ nullomodo potest natura operari.

Secundo: si excedat, *Quantum ad id, in quo fit, seu quo ad subjectum.* Ut si resuscitetur mortuus, illuminetur cæcus, ac generaliter loquendo, si sanetur quis a morbo naturaliter insanabili. In quo genere miraculorum non est probanda necessario *Instantaneitas*, aut medicamentorum & crisis absentia. Potest enim natura vitam & visum dare, sed non mortuo & cæco: & idq; non modico, nec multo temporis spatio, neq; item cum medicamentis & crisi.

Tertio: si excedat, *quantum ad modum & ordinem faciendi*, Ut si febris increscens, subitò ac sine medicina vel crisi, debellatur. Nam cùm

(a) *Romá. Ioseph. Luna. Causa B. Ioan: de Ducl: Canonization: Procurator A. D. 1749.*

natura quoq; febrim ac morbos similes paulatim, & curando pellat, sanationes hujusmodi ut miraculosæ censeantur, Instaneas fuisse oportebit: ita ut tota saltim morbi vis ac malitia in instanti sublata remanserit, quomodo naturaliter sequi non poterat. Item necesse est, vel nulla adhibita fuisse medicamenta, vel saltim non talia, quæ sanationem eo tempore, quo secuta est accersere potuerint, & crisim vel nullam pariter præcessisse, vel certe non salutarem.

Quarto: Quod ultra relevantiam miraculi, necesse est ut concurrat etiam sufficiens ejusdem probatio; quod nempe adsint adminus quatuor; vel quinque Testes [& etiam in majori numero] qui de visu ac propria observatione illud contestari valeant, cum omnibus suis circumstantijs. &c. *Ita fert stylus modernus in Curia Romana, & praxis sic docet.*

Zeby iakie dźieło od Stolice Apostolskiey za prawdźiwy Cud przyznane było, trzeba na to dowodow y świadectwa oczywistego, że to dźieło przenosi całey natury stworzoney moc y siłę, a samego y iedynie tylko BOGA Wszechmocną Ręką stać się może. Naprzykład. Ani mądry Salomon, ani naymędrszy w Niebie Herubin, ani Mocarstwa Anielskie, ani żadne skryte Niebieskich y ziemskich natur mocy tego nigdy dokazać nie mogą, żeby słońce w swym biegu staneło; dokazał tego Wiarą Iozue iednym słowem, iednym zawołaniem: *Sol contra Gabaon ne movearis & Luna contra vallem Ajalon.* Y mowi Pismo Swięte, że zaraz słońce staneło: *(a) Stetit itaq; Sol in medio Cæli & non festinavit occumbere spatio unius diei.* To Cud Prawdźiwy. Y tego dokazać niemoże, wszystkich kreatur siła, żeby się ieden człowiek na wielu mieyscach iednegoż czasu replikował, tak iak się replikuie Pan Chrystus ile Człowiek; Tenże iest w Nayświętszym SAKRAMENCIE, Tenże Sam y w Niebie. *(b)* Albo iak się stało z Swiętym Cudotworcą moim Antonim Padewskim, wraz w Padwi na Ambonie Kaznodźieyskiey stoiący, wraz o kilka set mil w Ulissyponie Mieście Hiszpanij widźiany, słyszany w Parlamencie tamecznym broniący Oyca swoiego niewinnie o zabicie człowieka potwarzonego: *(c)* to Cud iest prawdźiwy, że Elizeusz trędowatemu Naamanowi Syryiskich Woysk Hetmanowi kazał się spławic siedmkroć w Iordanie a zaraz trąd z niego opadł tak że ciało iego stało się iak pięknego dźiecięcia. *Et restituta est caro ejus sicut pueri parvuli:* To Cud prawdźiwy: bo przed nim y po nim wiele trędowatych y innych kalekow pływało w Iordanie, a żaden tak skutecznego lekarstwa niedoznał. *(d)* Ze tenże Elizeusz Synaczka wdowie sługom Boskim dobroczynney znalazszy umarłego, po Modlitwie oddał żywego, *(e)* a dopieroż gdy tegoż Elizeusza iuż zmarłego samych Kości, niesiony do pogrzebu trup się dotknął y z trupa powstał żywy człowiek,

Cum

(a) Iosue C, 10. (b) Chronic: Ord: Min: (c) 4. Reg: C. 5. (d) 4. Reg. C. 4. (e) 4. Reg: C. 13.

Cum cadaver tetigiſſet oſſa Eliſei revixit homo: To Cud prawdźiwy, bo te y tym podobne dźieła nie ludzkiey, nie Anielſkiey natury, alę iedynie Wſzechmocney Ręki Boſkiey czyny: *(a) Reſurrectionem mortuis imperare Divinæ ſolius eſt Poteſtatis.*

Takiemi y tym podobnemi od Stolice Apoſtolſkiey wyprobowanemi y approbowanemi Cudami wſławiła y ukoronowała ten Obraz Matki Boſkiey Wſzechmocność y ſzczodrobliwa Dobroć Pana BOGA naſzego! *(b) Gloriâ & Honore coronaſti Eam Domine & conſtituiſti Eam ſuper opera manuum Tuarum.*

Zaduſiła mamka czyli Matka ſama ſpiący dźiecie ſwoię, [czego Kościoł S. ſurowo zakazuie aby idąc ſpać Matki lub mamki dźieci przy ſobie niekładli] lament, płacz w Domu; *(c)* iuż duſzy niemaſz, iuż okrzepło iuż y poczerniało ciałko dźiecięce. Zbiegą ſię ſąſiedźi ſąſiadki, y wſzyſcy widzą że z dźiecięcia owego trup prawdźiwy. Użalił ſię ktoś nad lamentami gorzkiemi Rodźiców; nu ieno Matko! nu ieno Rodźicy ſpieſzcie ſię do Nayświętſzey Matki! mieycie Wiarę, czyncie śluby! może przy tym Obrażie Maryi BOG Cud uczynić. *(d)* Bieżą a iuż y nierychło z trupkiem, Mſzą S. naymuią, kładą ciało umarłe przed tym Obrazem z ofiarą ślubow, płaczow, y Modlitw ſwoich: aż tu *ſub tempus elevationis Hoſtiæ in Miſſæ ſacrificio reſuſcitatur infans.* Pod czas elewacyi Nayświętſzey Hoſtyi żyć na nowe dźiecie zaczyna. To Cud prawdźiwy! *Reſurrectionem mortuis imperare Divinæ ſolius eſt poteſtatis.*

Porąbano zdradźiecko żołnierza y tak śmiertelnie że go wſzyſcy Hirurgowie odſtąpili. *(e)* Przyiaciele do tego Obrazu ledwie go przynieśli, zaraz o ſwoiey mocy zdrow powſtał, na wſzyſtkie rany zupełnie zleczony.

W Iezupolu W. O. Symforyan Przeor tamecznego Konwentu Zakonu tegoż Kaznodźieyſkiego, krzątaiąc ſię koło fabryki Kościoła, za ſprawą [iak rozumianą] ſzatańſką z wyſoka ſtrącony drzewem zraniony y zabity na mieyſcu zoſtał; *(f)* od lamentuiących nad ſobą Braci Zakonnych ofiarowany do Tego Obrazu Nayświętſzey Panny nietylko żywy ale y tak zdrowy powſtał że po zleczoney Cudem ranie ſama tylko blizna zoſtała na dowod prawdźiwego Cudu: *Leopolim ad Imaginem B. Virginis oblatus, ſurgit ſubito vivus, cicatrice ſolum remanente.*

Tonął na morżu Adryatyckim W. O. Wiktoryn Buſcenſis Godny Prowincyał Tegoż Zakonu y Prowincyi Ruſkiey w R. P. 1608. gdy wielu innych w rozbitey barcę potonęło, on na Opoce żywey Wiary y nadźiei ufundowany, wzywał Pomocy z tego Obrazu iako Matki miłoſierdźia MARYI! więc ani poſtrzegł tego iak ſpieſzno y

 cudo-

[a) S. Ambr: lib: 4. in Cap: Luc. (b] Pſal. 8. (c] 1. Cuda Obrazu Lwowſkiego. (d] Archiv: Ord: Predic: Prov: Ruſ: (e) 2. Ibid. (f) 3. Ibid.

cudownie przypłynął do brzegu *Multis alijs Pelago demersis Ope Sanctissimæ Virginis hujus recepit Gratiam.*

Tegoż ratunku doznał Imieniem Gaspar urodzeniem Włoch niegdy w Lwowie mieszkaiący y wielce nabożny do Nayś: MARYI Panny w Tym Obrazie; (a) gdy do Oyczyzny przez toż samo morze płynął w ostatnim niebespieczeństwie między burzliwemi wod nawałnościami ze dwieście osobami ślub uczynił, y nad ludzkie nadzieie szczęśliwie wypłynął: *Per mare iter arripiens in periculo summo versatus, votò cum socijs ducentis ad hanc Imaginem emisso liberatur.* Y to Cudowna MARYI Łaska.

Iakob POTOCKI. Starosta Białokamieński w Zamku Czeszybiszy a dziś Iezupol rzeczonym, otoczony zewsząd nieprzyiacielskim woyskiem w cięższe nad to przyszedł upały: (b) gdy przez nieostrożność służących armatne prochy zapalone wyrzuciły go z dymem na powietrze. (c) *Matko Boska w Lwowskim Obrazie Cudowna ratuy!* w tym z powietrza na dziedziniec zamkowy upadł, od nieprzyiacioł niepostrzeżony właśną siłą uszedł z rąk ich, a stanąwszy tu w Lwowie zwleczoną skorę z twarzy z Rąk y nog ogniem nadpaloną oddał na wieczną pamięć tey Cudowney Łaski Pani y Dobrodzieyce swoiey w Tym Obrazie MARYI. Czeszybisze nazwał od tąd Iezupolem, a zamek tenże oddał w Possessyą na Kościoł y Konwent WW. OO. Dominikanom. Ah! Chrześcianie! ah! Katolicy moi *Laudate Dominum in Sanctis Ejus, laudate eum in virtutibus ejus, laudate Eum in Sanctissima Virgine Matre Ejus.* prawdziwemi Cudami w tym Obrazie wysłużyła sobie dzisieyszą Koronę MARYA. To ieszcze iako?

Apocalipsis 12. *Signum Magnum apparuit in Cælo.* A S. Chryzostom czyta: *Miraculum magnum.* Pokazał się znak czyli Cud wielki na Niebie; Niewiasta otoczona Słońcem, Xiężyc pod Iey Nogami, y na Głowie Iey Korona Gwiazd. (d) *Mulier amicta sole, Luna sub pedibus ejus & in Capie ejus Corona stellarum.* Musi byc że ta niewiasta nie na ziemi się rodziła: albo ieżeli na ziemi żyła, to z Iadwigą y z Kunegundą Xięznami Polskiemi y z Salomeą Krolową Halicką w szarzyźnie się nosiła, kiedy na Niebie w słońce przybrana iaśnieie, iako o podobnych Duszach marnemi świata tego gardzących stroiami mowi Kościoł S. (e) *Ecce jam regnat decorem indutus in Cælis, quem in terris acera vestis contexit.* Musi to być, że ta Niewiasta cierniową tu Koronę na Głowie nosiła z dzisieyszą *KATARZYNÆ S.* Dominikanką *de Riccis.* [ktorey Kanonizacyą wraz z MARYI Koronacyą w tych dniach Celebruiemy] kiedy w Niebie złotą z gwiazd, daną Iey Koronę; bo napisano, *Non coronabitur (in Cælis) nisi qui legitime (in terris) certaverit,* Musi to być iedna z owych Pań ziemskich, ktore że muszą, dla tego w bławacie się noszą;

ale

(a) 5. Ibid. (b) 6. Iakob POTOCKI. [c) Ibidem, (d] Apocal: 12. (e) Breviar, de S. Paschal: Bayl:

ale ſerce w BOGA, myśl w Niebo wlepiaiąc, przemiiaiące te światełka Xiężycowe, przeplataną ſzczęściem y nieſzczściem Fortunę depcą, pełźniące od ſamego wiatru urody za nic maią: *& Luna ſub pedibus Ejus.* Muſi to być iedna z owych Matron kochaiących ſię w BOGU, a przykładnym życiem przy Pańſkim urodzeniu y Fortunie iak ſłońce innym przyświecaiących, *Mulier amicta ſole!* ktore to raz na całe życie te Chrześciańſkie wbiły w pamięć ſwoię, maxymy: *Morieris & non vives: morieris & fies omnibus cadaver exosum! quid ergo nunc hominibus placere ſtudes?* Umrzeſz lada w dźień lada w godźinę: iuz więcey nie ożyieſz! iuż cię teraz lube kompanie oglądać niebędą, żadna publika niebędźie cię więcey znała: a czemuż tak bardzo y więcey ludźiom niż BOGU podobać ſię uſiłuieſz? (a) *Impoſſibile eſt de delicijs mundi pervenire ad delicias Regni Cæleſtis,* Ah! rzecz to niepodobna abyś y tu na źiemi w delicyach żyła, y z tychze do Niebieſkich roſkoſzy trafiła! choćbyś była iak ſłońce, iak gwiazdy piękna, bogata, znaioma światu, trzeba Ci przed śmiercią, a wcześnie, a bez odwłoki! uczynić zwłokę tych zbytnich ſtroiow, trzeba iak ſłońcu za chmury, za mury iakie, za cienie prywatnego życia ukryć ſię: y tam o tym zbawiennym mocno pomyślić Intereſie! iakby potych źiemſkich iaſnościach zaiaśnieć y wiecznie iaśnieć w Niebie. *Et in Capite tuo ſit Corona ſtellarum.*

Tak też Swięci Doktorowie ſądzą że widźiana na Niebie Niewiaſta nie inſza to Pani tylko Nayświętſza MARYA! a raczey oczywiſty Nayś: MARYI Panny Obraz. Ia zaś to ſądzę, że to ten Obraz Cudowny, o ktorym mowię, dźiś Ukoronowany tą złotą Koroną, a dawniey Gwiazd Koroną uwięczony widźiał Ian S. na Niebie: *In Capite Ejus Corona ſtellarum.* To iako?

Proſzę uważyć iak ten Obraz Cudowny na Niebie widźiany opiſuie Ian S. (b) *Et datæ ſunt Mulieri duæ alæ aquilæ magnæ, ut volaret in deſertum, in locum ſuum, & volavit in ſolitudinem.* Dano widzianey Niewieście dwie ſkrzydka orle, y poleciała niemi z Nieba na źiemię, na mieyſce ſwoie, y na puſtynią. S. Chryzoſtom to explikuie. (c) *Sanctiſſimæ Virgini datæ ſunt alæ, ſcilicet amor Cæli & amor terræ.* Miłość Nieba y miłość źiemie ſą to ſkrzydła dane MARYI. Przez miłość Nieba zoſtała Nayś: MARYA w Niebie po ſwoiey tam Aſſumpcyi; ale przez miłość źiemie, wyproſiła ſię z Nieba do nas Ziemianow w tym właśnie Obraźie. A naprzod zſtąpiła MARYA na źiemie Paleſtyńſką y niby powrociła do Nazaretu, bo tam Obraz ten kazała odmalować S. Łukaſzowi, tak iako y Obraz Częſtochowſki. (d) *Imaginem iſtam ſociam eſſe illius, quæ Belzâ tranſlata eſt Częſtochoviam.* Staneła Nayś: Marya w tym Obraźie w Paleſtynie iak *in deſerto* na puſtyni, bo tam na ow czas puſto y okropno doſyć było, bez BOGA! bez IEZUSA!

 iuż

(a) Thom: Kemp: (b) Apocal: 12. (c) S. Chryſoſt: (d) Archiv: Ord: Præd:

iuż przed tym na Krzyżu w Ieruzalem zabitego: gdźie persekucya na Chrystusowe sługi z Krwie wylaniem coraz to większa powstawała. *Et volavit in desertum in solitudinem.* Z Ierozolimy do Konstantynopola dostał się ten Obraz do skarbu Cesarzow Greckich, *ut volaret.* Z Konstantynopolu zaleciał Cudownie tenże Obraz S. aż do Kijowa. Ah! prawdźiwie, *in desertum!* bo tam wiadomości o BOGU, Wiary w Chrystusa niebyło natenczas, ale sprośni Bożkowie Pogańscy, Rossyiskiey panowali Monarchij Lela Polela, Stryba, Horsa, Mokos, ktorych Moskwa adorowała.

Pisze Kromer Lib: 3. fol. 47. Przed Rokiem Pańskim około 971. Pełnomocny Monarcha Rossyi, Imieniem Włodźimierz, po innych ktore miał Zonach, zaręczył sobie Anne Cesarzowne Carogrodzką, Siostrę Cesarzow na ten czas Greckich Bazylego y Konstantyna, z tą Umowioną kondycyą: że miał Chrzest S. przyiąć, a potym ślub wźiąć. Wyprawuiąc w tę podroż Anne, Bracia Iey Cesarzowie, oprocz inszych skarbow, dali Iey Ten Obraz Nayświętszey MARYI za naydroższy kleynot iako pierwszey Rossyiskiego Narodu w ślepocie pogańskiey na ow czas będącego Apostołce. Z ktorym nim Anna stanęła w Kijowie, oćiemniał na obie oczy Włodźimierz. (a) Za przybyciem zaręczoney przed tym sobie Cesarzowny posilony w Duchu y w Wierzę S. utwierdzony, y iuż *per Baptisma flaminis* podobny Tobiaszowi w takim kalectwie! przyimuie Chrzest S. y w tym Obraźie przytomney wzywa BOGA Rodźicy MARYI! o Cudowna mocy Chrztu S. o wielowładna Interpozycyo Matki Boskiey! za ktorą Włodźimierz wzrok pierwszy odbiera: żyie długo y iuż Chrześcianinem będąc szczęśliwie Rossyą do Religij Chrześciańskiey *Ritûs Græci Uniti* prowadźi. O toż mamy Iasny w Cudach iak Słońce Ten Obraz S. y na pustyni Kijowskiey. *Ecce Mulier amicta sole, & volavit in solitudinem, in desertum.*

Miał tenże Włodźimierz dwunastu Synow, także w Wierzę Chrześciańskiey edukowanych, otoż y Tych przez MARYĄ pozyskuie do Wiary S. Piękna MARYI w tym Obraźie z Gwiazd niech będźie Korona, *Et stellarum 12. Corona in capite ejus.*

Po śmierci Włodźimierza całey Rusi Imperatora, na dwunastu Synow Iego, podźielone iest Ruskie Państwo; y że według (b) *Kromera* Mścisławowi Synowi Włodźimirza dostało się w dźiele Xięstwo Bełzkie y Halickie; rozumiałbym że przez tegoż Xiążęcia lub Synow Iego, ten S. Obraz przeniesiony do Halicza, y tam był aż do czasow Xiążęcia LWA stolicę tam maiącego. Tego Lwa Oćiec był Daniel Krolem Halickim zwany, po śmierci Kolombana Męża S. SALOMEI, potym Zakonnicy S. O. N. Franciszka. Tegoż Lwa Matka Konstancya wielce świątobliwa Siostra S. Kunegundy Xiężny Polskiey

(a) Kromer. (b) Defensa Diaecf: Kijov: (c) Cerkiew Kijow: (d) Ibidem (e) Kromer. ad Anno 1250.

Polſkiey y B. Iulity Xiężny Kaliſkiey Boleſława Zony, rownie świątobliwey.

Pomieniony Xiąże Ruſkie LEW, założył Miaſto Lwow pod Imieniem ſwoim, y do niego przenioſł z Halicza Stolicę ſwoię, o koło R. P. 1250. z ſkarbami dawnieyſzych Xiążąt Ruſkich, a oraz y ten drogi Depozyt, y ſkarb nieoſzacowany Cudowną w tym Obrazie Maryę. O koło R. P. 1270. pomieniony Xiąże Lew, Fundator Lwowa wraz z Bratem Rodzonym Romanem y z Stryiem Waſilem złączył ſię z Woyſkami Tatarſkiemi, w Czambuł do Polſki idącemi, [zapomniawſzy o tym, że to nietak z Polakami iako z MARYĄ Polſką Krolową, Woynę zaczynać miał!] był przytomnym zdrażiecko dobytego Zamku Sandomierſkiego, był *complex facti* przez niedotrzymanie Parolu, rozſiekanego od Ordy Krępy naten czas Staroſty Sandomirſkiego, y tak wiele tyſięcy wyciętych mieczem ordy pogańſkiey Polakow w Zamku Sandomierſkim: y w Kollegiacie Kościele P. Maryi, tak, że od krwi z gor płynącey wiſła ſię iak w rożą zafarbowała. (a) był przytomnym ten Xiąże tamże wycięciu Piąciudźieſiąt WW. OO. Dominikanow Męczennikow Swiętych w Kościele S. Iakoba; przecieſz po tak krwawych y nieſprawiedliwych Woynach w lat *circiter* 20. pomieniony Lew, udał ſię *ad Pia opera & Actus Pænitentiæ*, na Inſtancye SS. Ciotek ſwoich Kunegundy y Iulity z wielką łaſkawością y pobożnością, powitał we Lwowie wyſłanych od S. Stolicy Apoſtolſkiey Rzymſkiey Zakonnikow S. Oyca Dominika, Miſſyonarzow *protunc* funkcyą maiących, y Onym oddał ten drogi ſkarb, Cudowney Obraz MARYI, wraz z Kaplicą Iana S. przy ktorey dla ſpiewania Pſałterza, iuż był pierwey ufundował WW. OO. Bazylianow.

Ale tak *longa ſeries rerum*, ta Hiſtoryczna Relacya, co mi pomoże do moiey propozycyi dowodu? że ten Obraz MARYI prawdźiwemi Cudami wyſłużył Sobie od Was Panowie Polſcy, Koronę!

To co mam mowic, Uważać proſzę, że ta Apokaliptyczna figurowana w tym Obraźie MARYA, procz wybornego iak Słońce Gwiazdy y Xiężyc ſtroiu, miała ſkrzydła do latania; *& volavit* ſkrzydła zaś te były ſkrzydła Orła wielkiego. (b) *Et datæ ſunt Mulieri alæ duæ, aquilæ magnæ.*

Orle Polſki, Orle wielki! od ośmiu bliſko wiekow wielki z Antenatow Twoich w Wierzę Chrześciańſko Katolickiey, w Męſtwie y w ſławie światu całemu rowny, *Aquila magnarum alarum!* uważay co to BOG z tobą uczynił, iako cię od wiekow Matce ſwoiey w wielu Obrazach Koronowanych Cudowney oddał, z ſzerokiemi Prowincyami y Wojewodztwami, ale ſzczegulniey oddał cię w Protekcyą Nayś: MARYI w tym Obrazie Lwowſkim Cudowney.

To iako? ſkubali Xiążęta Ruſcy pierze twoie Polſki Orle! iuż ci

E   był

(a) Kromer Anno Domini 1270. (b) Apoc. 12.

był w R. P. 1250. odebrał Lublin z całym Woiewodztwem Daniel Ociec Lwa, Halickim Krolem proklamowany: iuż z Ordą złączeni Xiążęta Ruſcy, Lew, Roman y Waſil, aż za Sandomierz, aż pod ſam Krakow Mieczem y ogniem kray Polſki puſtoſzyli; ſamego Panienek młodych Iaſyru, *(n)* ſtanąwſzy obozem pod Włodźimierzem w Roku 1285. na 21000. o ieden raz narachowali oprocz Męſzczyzn y ſtarſzych Białychgłow: złoto ſrebro, kleynoty, y wſzyſtkie ſkarby twoie pozabierali.

Patrzyła na to z użaleniem nad tobą Orle Polſki z tego Obrazu Lwowſkiego MARYA; zbierała to pierze twoie ze krwią wyſkubane! y z tego pierza iakoby z miłych pior Twoich uczyniła ſobie ſkrzydła. *Et datæ ſunt ei duæ alæ Aquilæ magnæ.* Na oſtatek życząc ci dobrze Orle Polſki, *(b) volavit mulier. Venit de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum,* Spoyrzawſzy miłościwym na ciebie okiem ze Lwowa z Obrazu tego, zaleciała w myśl y w ſerce odważne Każimierza II. Wielkiego Imieniem Krola Polſkiego, ſprowadźiła Go Boſkim prawdźiwie Cudem, bo nad mniemanie Całey Ruſi z Woyſkiem pod Lwow, y to ſprawiła że mu przypiſano co Alexandrowi Wielkiemu. *Venit, vidit, & vicit.* w R. P. 1340. w Mieſiącu Maju, pierwſzą na tenczas Stolicę Xiążąt Ruſkich Stołeczne to Miaſto Lwow Temu Krolowi y Rzeczy-Poſpolitey Polſkiey nie tak ſię poddało, iako pełną ſerc wſzyſtkich życzliwością w Dźiedźictwo ſię oddało. *Libere & ſpontaneè,* czyniąc na ow czas tryumfalne okrzyki y oświadczenia. *Dominare Tu nobis & Filij Tui.*

Otoż maſz wolny Narodźie Polſki Tę Niewiaſtę, Tę Panią twoię, zwycięſtwem y Cudownym kraju Ruſkiego przyłączeniem do Polſki, tak iaśnie przychylną ku Tobie MARYĄ! iak Słońce. *Ecce Mulier amicta ſole.* Koronujże Ią za to w tym Obraźie nieiedną ale tyśiącznemi Chwały y Dźiękczynienia Koronami. *Benedicas Coronæ Anni Benignitatis Ejus. Coronatur quia vicit.* Dźiękuy Iey Orle Polſki y za to *quod Luna ſub pedibus Ejus,* że Ta Koronatka y Regnantka twoia zdeptanego a wieczyſtemi paktami związanego utrzymuie pod Nogami Xiężyca Ottomańſkiego! ktory nayżywiey Polſkiey Koronie dobodał rogami. *Ludate Dominum in Sanctiſſima Matre Ejus: Laudate Eum in Virtutibus Ejus,*

KONKLUZYA.

JUż o tym na Konkluzyą Kazania mam mowić. Iako Fundatorowie, Koronatorowie, y Kooperatorowie do Koron, y Koronacyi Nayświętſzey MARYI Koronę Sprawiedliwości odbierać maią; y to ſobie mowić mogą, co Paweł S. *(c) Bonum certamen certavi curſum conſummavi, repoſita eſt mihi corona Iuſtitiæ!* To iako?

Augu-

(a) Kromer fol: 226. *[b) Cantic:* *(c) 2. ad Timot. C. 4.*

Auguſtyn S. tego ieſt zdania, że Domy y Familie ſą naymocniey-ſze y naytrwalſze te, ktore Swiętą y prawdźiwą Religię z reweren-cyą zachowuią. (a) *Imperiorum & Regnorum fulcrum, civitatum or-namentum, Hominum ac civium dignitatem, & ſummum honorum gradum: uberes fructus; habet acceleratio devotionis.* A zdanie to S. Doktora funduie ſię na ſłowach Apoſtoła Pawła. (b) *Pietas per omnia utilis eſt, promiſſionem habens vitæ, quæ nunc eſt, & æternæ,* Pobożność na wſzy-ſtko pożyteczna wam ieſt! bo ma obietnicę y tego tu życia docze-ſnego y wiekuiſtego, o! iak wielka Korona, iak wielka nagroda! za pobożność w ktorey ſię zamyka nabożna z żarliwością chęć do po-mnażania chwały BOGA, y Honoru MARYI! y tu mieć przedłu-żone nad ſiły przyrodzone, nad opinią, y nad rozumienie ludzkie życie! y potym Swiętą wieczność: *promiſſionem habens vitæ quæ nunc eſt, & æternæ.* Nie wſpominam tu PIASTA na ow czas Kołodźieja w Polſzcze, ktory chociaſz to w pogańſkim żył błędźie, ale Chrze-ściańſką zachował cnotę, za tę ludzkość, że w Dom ſwoy dwoch SS. Chrześcianow peregrynuiących mile przyiął, y dla tego BOGA Chrześciańſkiego, ktorego ſię ſługami być wyznali, Ich uczcił, nakar-mił, za tę uczynność Koronę doczeſną w kilka dni odebrał, według przepowiedzenia tych Swiętych Gości Xiążęciem narodu Polſkiego obrany, długo y ſzczęśliwie panował. Ale mi ſłodko wſpomniec wia-domo światu Hiſtoryą, Przodka Domu Auſtryackiego Rudolfa na ow czas tylko Grafa, a do tych czas we krwi ſwoiey przez lat 487. [bo od R. P. 1264.] na Tronie Krolewſkim, Rzymſkim, Czeſkim, Wę-gierſkim, Ceſarſkim, ſiedzącego y nie zwyciężonego Monarchę. A ro ſzczegulnie za tę S. Religij obſerwę, (c) że ſpotkanego w drodzę pieſzą idącego Kapłana z Nayświętſzym Sakramentem, w ſadźił na konia, a ſam pieſzą ſzedł y aſſyſtował tak pobożnie, tak przykładnie, Sakramentalnemu BOGU, że prawdźiwie tak z Kapłańſkich iakby z Prorockich uſt odebrał deklaracyą Boſkiey rekompenſy. (d) *Zelus Tuus Religionis, & Pietas in Sacrum myſterium, fortunam bonam de ſuper Tibi, & Poſteris Tuis pariet.*

Słodko mi wſpomnieć co o Teodozyuſzu Ceſarzu napiſał S. Augu-ſtyn. (e) *Eo quod pius & Catholicus eſſet, adeo Ei omnia proſpere ſuc-ceſſerunt, ut in prælijs, hoſtium tela in Authores (Deo agente) retor-querentur.* ze Teodozyuſz był Pan pobożny y Katolik dobry, tak pa-nował ſzczęśliwie, iz na woynach nieprzyiacielſkie ſtrzały y inne o-ręża od woyſk Iego nazad ſię odwracały, a nieprzyiacioł Iego raźiły: *Eo quod Pius & Catholicus eſſet.*

Słodko mi brzmią w uſzach owe ſłowa Chryſtuſowe *Mat:* 10. Gdźie za ieden kubek wody a ieſzcze zimney, byle w gorącości Ducha był

 dany-

(a) S. Aug: Serm: 15. (b) 1. ad Timot. C. 4. [c) Ann: Auſtr: [d) Penzilg: Annal: Domus Auſtr:
(e) S. Aug: Lib: Civit. C. 26.

dany w Imie Chryſtuſowe; obiecuie Chryſtus nie zawodną nadgrodę. (a) *Quicunque uni ex minimis iſtis potum dederit calicem aquæ frigidæ, tantum in nomine diſcipuli, amen dico vobis, non perdet mercedem ſuam,* To dla naymnieyſzego Chrześcianina *uni ex minimis,* tak bagatelna z pobożności y z Affektu ku Chryſtuſowi uczynność ma ſwoią u BOGA Koronę; *repoſita eſt Illi Corona Iuſtitiæ!* a ma, bo Chryſtus to przyrzekł. Coſz was za korony czekaią za waſze złoto, za waſze kleynoty, za waſze prace y pot obſity, BOGA y MARYĄ kochaiący Fundatorowie Koron y Koronacyi, Koronatorowie y Kooperatorowie, *ſuis Titulis Celſiſſimi, Illuſtriſſimi, Reverendiſſimi!* za oświadczoną dla naypierwſzey w Godności, dla naywyżſzey w reſpekcie u BOGA, dla Nayiaśnieyſzey ziemi Nieba, Krolowy MARYI Pobożność! *Repoſita eſt Vobis Corona.*

Bądźcie pewni naprzod w Doczeſnościach Korony Stanom Waſzym przyzwoitey, bo tak Was upewnia Ambroży S. (b) *Impoſſibile eſt Ei, qui, quæ Dei ſunt quærit, non etiam quæ humana ſunt aſſequi,* Rzecz to niepodobna, aby ten, ktory ſzuka co Boſkiego Honoru pomnożeniem ieſt, nie otrzymał wzaiem od BOGA co Iego Urodzeniu, Honorowi, y Fortunie przyzwoitością ieſt.

Mieycie nie zawodną nadzieię po tych doczeſnościach y o życiu wiecznym w Swiętey wieczności. Ah to cel! to meta całego biegu życia, do ktorey dniem y nocą impetem iako wody do morza bieżemy, *Omnes quaſi aquæ dilabimur!* a nie wſzyſcy tey Swiętey mety dobiegamy, bo marnościami, obłudnemi delektamentami, uwiedzeni, zdrogiey zbawienney zbiegſzy, wiele z nas na łeb, na ſzyie do piekła leci. (d) *Omnes quidem currimus, unus accipit bravium.* mowi S. Apoſtoł.

Słuchaymyſz co o ſwoich Koronatorach mowi Nayś: MARYA. (e) *Ego Mater Sanctæ Spei, qui elucidant me, vitam æternam habebunt.* Ia Matka Swiętey nadziei, ktorzy objaśniaią Mnię! żywot wieczny mieć będą. Ze w tym Obrazie Wſzechmocna w BOGU przez liczność Cudow MARYA! że w tym Obrazie, Miłościwa, Dobroczynna, przez tyle łaſk MARYA, że w tym Obrazie wſzyſtko Dobro dla wſzyſtkich MARYA! ktoż Ią tak elucyduie, obiaśnia? na widok światu wyſtawia, y iak południowym zdobi Słońcem? ieżeli nie Twoia Korona na Głowie MARYI położona, Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kaſztelanie Krakowſki Hetmanie Wielki Koronny! ktory lubo iuż za te, y inne wielkich w Kościele Bożym y w Rzeczypoſpolitey zaſług Twoich Korony, wezwany ieſteś do Nieba po Koronę. *Veni de cubilibus Leonum, veni coronaberis?* ale w Iaśnie Wielmożnym Synu Twoim Staniſławie Wojewodzie Kijowſkim, elucyduieſz chwałę y Honor MARYI, gdy Ią tak iako Dawid Krol przez

Sukceſ-

(a) Mat. 10. (b) S: Ambroſ. Lib: in Cain: Capt 5. (c) Ep: 1. ad Cor: C. 9. (d) Eccleſ. Cap: 24.

Sukcessora Salomona przygotowanemi na ten Akt expensami dźis Koronuiesz. (a) *Et ob hanc causam ante mortem suam omnes praeparavit impensas*. Nadźieja pewna w BOGU! Nadźieja w Maryi Swięta! że zato iuz masz wieczne w Niebie z Bogiem y z Maryą życie. *Ego Mater S. Spei, qui elucidant me, vitam aeternam habebunt*.

Krolestwa Aragońskiego Kronika to głosi, Ioanna Krolowa Aragońska świątobliwie skonała; we dwie circiter godźin pokazała się Iey Dusza Spowiednikowi, oznaymuiąc mu to: Iak tylko rozdźielona iestem z ciałem, staneli przy mnie Patryarchowie y Fundatorowie Zakonow, y tak za mną do BOGA czynili Modlitwę. *Domine! dignum est, ut miserearis illius! diligit enim gentes nostras, & Sanctuaria aedificavit nobis*. Panie, godna rzecz iest, abyś się zmiłował nad Tą Duszą! albowiem ukochała sługi Twoie, y Swiątnice pobudowała nam. Iuż iuż! rozdźieliła się od Nay-Iaśnieyszych Majestatow, od Senatu, od Rycerstwa Polskiego! rozdźieliła się od Ciebie Iaśnie Oświecona Ludowiko z Mniszchow POTOCKA Kasztelanowa Krakowska Hetmanowa Wielka Koronna Małżonko pozostała! oddźieliła się od Ciebie Iaśnie Wielmożny Sukcessorze Synu Wojewodo Kijowski: rozdźieliła się od was Iaśnie Wielmożni Wnukowie y Wnuczki; Dusza Iaśnie Oświeconego Iozefa prawdźiwego Salwatora wolnego narodu Polskiego, *pie credo!* Wierzę, y mam w Matcę Miłosierdźia, Swiętą nadźieię! że w punkcie Separacyi Duszy Iego, z podobną interpozycyą do BOGA, staneli przy niey Swięci Apostołowie, Piotr Głowa, y Paweł Obrońca Kościoła Swiętego iako przy Fundatorze kilku Kościołow Farnych, iako to Kollegiaty Stanisławowskiey, Zbarazkiego, Tarnopolskiego, Kąkolnickiego, Tarnawieckiego, &c. Kościoła, y innych; Staneli wraz *Stemus simul*, Filadelficzni Patryarchowie y Oycowie Nasi DOMINIK y FRANCISZEK! Staneli Swięci Fundatorowie IAN de Matha, FELIX Valesius, y Swięty IGNACY Lojola, z tąż samą do Miłościwego BOGA, do Miłościwey MARYI Sprawiedliwą Suppliką, *Domine! Domine! Dignum est ut miserearis Animae IOSEPHI! Dilexit enim Religiones nostras! tot Ecclesias, Collegia, Domos, Conventus aedificavit Nobis, insuper pro actu coronationis Tuae o MARIA! omnes praeparavit impensas*. Niechże za to bez dylacyi idźie do Nieba! Dusza IOZEFA, o BOZE! o MARYA! że ukochała Sługi Twoie, a nasze Zakony! że tyle świątnic ku wieczney chwale Twoiey wystawiła y ozdobiła.

Zyi y panuy szczęśliwie wolnemu Narodowi Polskiemu Nay-Iaśnieyszy KROLU y Panie nasz Miłościwy? *Ter AUGUSTE*, za Ktorego Panowania trzecią iuz odbiera koronę w Polskiey koronie MARYA, w Obrazach w Bazylikach Zakonu Kaznodźieyskiego.

 w Pod-

(a) 1mi Paralip: Cap: 22.

w Podkamienieckim, Łuckim, Lwowſkim. Zyi Pierwſza między Paniami w Koronie Polſkiey Noemi, Ludowiko z Mniſzchow POTOCKA Kaſztelanowa Krakowſka Hetmanowo Wielka Koronna. *Hæc eſt, Illa Noemi, hæc eſt Illa Noemi! Ruth. Cap* 1.. bo toſz mowić możeſz w tym Wdowim Stanie Twoim co tamta, o Sobie: *Non vocate me NOEMI id eſt pulhram! ſed vocate me maram, id eſt amaram, quia amaritudine replevit me Omnipotens.* Chociaż Cię wyroki Boſkie Oſieroceniem z nieporownanego Przyiaciela Twoiego gorzkością napełniły, ale Cię też ſame ukonſolować powinny, że Twoy Swiętey Pamięci Iaśnie Oświecony Iozef żyie za Interpozycyą dźiſieyſzey Koronatki MARYI, żyie ukoronowany w Niebie. *Qui enim elucidant MARIAM, vitam æternam habebunt.* Zyi *uſque ad Conſumationem ſæculi*, Iaśnie Oświecona POTOCKICH Familio, *& in Individuo*, żyi w długie wieki, Iaśnie Wielmożny Mci Panie Wojewodo Kijowſki, Nierozdźielnie z Iaśnie Wielmożną z ZAMOYSKICH Heleną, Małżonką Twoią, a żyi tak: *Ut Hoſtes vincas armis, Cives animis, Corvos annis.* co Panom ſwoim Atenczykowie, y to my Tobie Fundatorowi od Naywyżſzego żądamy Tronu. Zyicie Naypierwſi OPERATOROWIE około elucydacyi Honoru MARYI, a ſzczegulnie dźiſieyſzey Iey Koronacyi, Wielkiego Oyca y Patryarchy DOMINIKA Swiętego Wielcy Synowie, y pierwſzęy w Kościele Bożym godności dla zaſług waſzych, *inter Sacros Mendicantium Religioſos Ordines.* w Winnicy Chryſtuſowey Robotnicy, a oſobliwie naypierwſi w Monarchiy Ruſkiey Apoſtołowie. Bo po bytności y opowiadaniu Ewangelij Swiętey, w Kijowie IACKA Swiętego około Roku Pańſkiego 1250. ośmiu Zakonu Waſzego było Biſkupow Kijowſkich. *(a)* Pierwſzy *GERARDUS*, ieſzcze za Swiętego IACKA w Roku Pańſkim 1252, wſzedł na tę Katedrę: po Nim *Henricus IACOBUS* [leży tu w tym Kościele Waſzym Lwowſkim Ciało Iego] Po nim *PHILIPPUS* R. P. 1330. Po nim *MICHAŁ* I. Po tym *ANDRZEY. MICHAŁ* II. *IAN*, oſmy; ktoremu iako y Anteceſſorom Iego to ſłuży. *(b) Vox clamantis erat ſpatioſa per antra IOANNES! Aſt etiam major, nemo IOANNE fuit.*

Oſſa Horum de Oſſibus Sanctorum żyicie actu żyiący Magna lumina magni & Sacri Ordinis Prædicatorum Synowie Zakonni O. S. Dominika, a iako Prædeceſſores Veſtri, iuż w Niebie czynią Koronę MARYI z Samych Siebie! tak y Wy Godni Ich Sukceſſorowie toſz czyncie MARYI w Obrazach Ruſkiey Prowincyi Waſzey po trzykroć Ukoronowaney, bądźcie Iaſnoświtnemi zawſze Gwiazdami. *Et in Capite Ejus corona ſtellarum:* będźiecie Koronami:

Wſzak

(a) Defenſa Eccles: Kijov: *(b)* Okulz *(c)* Ruth: Cap: 1.

Wszak o Was tak prorokował Daniel. (a) *Docti fulgebunt quasi splendor firmamenti, & quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Zycie y posetnie życie Assystuiące rożne, Ukoronowaney dnia dźisieyszego MARYI, Stany, Domy, Familie, Osoby Iey klientow tu przytomne; przeciesz y Wam Krolowie y Krolowe, tak umierać potrzeba, iako wspomnioney odemnie IOANNIE Aragońskiey: y wam umierać potrzeba Iaśnie Oświeceni, Iaśnie Wielmożni, Panowie y Panie! *utriusque status & Ordinis*, Senatorowie, Senatorki, Urzędnicy, Urzędniczki &c. a day BOZE umierać tak, iako Ioannie Krolowey Aragońskiey, day BOZE umierać y tak, iako świętey pamięci w przeszłym Miesiącu w dźiewietnastym dniu Maja Iozefowi sprawiedliwemu. *Ioseph Vir Iustus!* Kasztelanowi Krakowskiemu Hetmanowi Wielkiemu Koronnemu, day BOZE tak dobrze! y po tak pięknym, zawsze chwalebnym życia wieku, y w tak piękney wczesney przykładney do śmierci dyspozycyi Chrześciańskiey Katolickiey: *Pretiosa in conspectu Domini! Mors Iustorum Ejus. Mors Iusti Ejus.* Więc staraycie się o to, a wcześniey żebyście na Elucydacyą Honoru MARYI tak żyli, iak Oni ktorzy iuż w Niebie. Te Chrześciańskie Katolickie czyńcie przysługi BOGU y MARYI, iak Oni: kochaycie Sprawiedliwość, ktorą wam nie tylko wiara Swięta, Kościoł Swięty, y Iego prawdźiwa Teologia; ale y zdrowy rozum deffiniuie. (b) *Iustitia, est Voluntas perpetua reddendi unicuique quod suum est.* Sprawiedliwość, iest wola w przedsięwźięciu nie odmienna gruntowna, wieczysta oddać każdemu Co Iego iest. Komu Honor, Honor, komu fortunę, fortunę &c. y co tylko nie nasze ale bliźniego iest, oddać rezolutnym y heroicznym Matteusza Podskarbiego, czyli owego Zacheusza [bogatego a łakomego przedtym] sercem: (c) *Ecce Dimidium bonorum meorum do pauperibus, & si quem defraudavi reddo quadruplum.* Kochaycie Sprawiedliwość w życiu abyście z sprawiedliwemi w wieczności cząstkę mieli iak Oni. Kościołom, Stanom Duchownym, bez braku, z taką obserwancyą, przychylnością y dobroczynnością, bądźcie iak Oni! Nadźieja Swięta w BOGU! upewniam! że staną y przy waszych Duszach w punkcie ostatniey z ciałem separacyi Swięci Apostołowie, Swięci Patryarchowie, Swięci Fundatorowie! usłyszycie z weselem Głosy Ich za wami: *Dignum est, ut Miserearis Domine huic! qui, & quæ, in vita dilexit Gentes Nostras & Sanctuaria Nostra.* Panie y BOZE nasz! Pani nasza y Matko Miłosierdźia MARYA! godźi się aby Ten Fundator, y Ta Fundatorka! ten Dobrodźiey, Ta Dobrodźieyka, Kościołow, y Domow Zakonnych, za Swoię przychylność y dobroczynność ku Synom naszym Zakonnym, ku Stanom Duchownym, Niebo! z Swiętą osiągnęli

(a) Daniel. C. 12. [b] Tract. de Virt: (c] Evangel: Christi.

wiecznością. Stanie przy Duszach waszych Nayświętsza w Tym Obraźie Ukoronowana MARYA przytomni Tu Iey Koronatorowie, Kooperatorowie, Fundatorowie, y Klientowie! a żebyś tak w samey rzeczy stanela przy Duszy Moiey! y przy wszystkich Duszach Auditora moiego; o MARYA! pokornąc Tę oddaiemy wszyscy Supplikę.

Recordare o MARIA! quod dixisti Mater Pia! *Qui elucidant me Vitam æternam habebunt. Eccles: C: 24.* Niech z Fundatorami Koronacyi Twoiey y z Koronatorami po dobrym życiu doczesnym, żywot wieczny mamy. Wszak iużeś to słowo Panieńskie y Pańskie wyrzekła, y przyrzekła: *Qui Elucidant me, vitam habebunt!* choć żeśmy Poddani Twoi y sludzy śmierć y potępienie zasłużyli, przecież potrafiay w to Pani y Krolowa nasza, żebyśmy z Tobą żyli y Tobie w Niebie służyli; konać będźiemy w przewidźianym od Ciebie czasie, a y potenczas Tego Słowa Twego nam danego, upominać się będźiemy. *Ancilla Domini,, fiat mihi secundum Verbum Tuum: qui elucidant Te, Vitam habebunt:* Y teraz; y w ten czas kiedy śmiertelne bole dodusząc nas będą kiedy całą siłą piekło attakować nas będźie! *(a) Tu exurgens misereberis Sijon, quia venit tempus miserendi Ejus.* Powstań, pokwap się z kompassyą, z ratunkiem Twoim nad Syonem; nad Synami y Corkami nami, nad niewolnikami y niewolnicami Twoiemi o MARYA; powstań y weź nas z Sobą; a weź bez długiego w Czyscowyi Austeryi popasu w gorne do Nieba krainy. *Veni de libano. Exurgens MARIA; fac nos Tecum abire in montana celestia cum festinatione.*

AMEN.

(a) Psalm 101.

PREZERWATYWA

Zebij Honoryuſzom Korony z Głow nieſpadały y na bol Krzyżow

DOSWIADCZONA.

A D O R A C Y A

Naypokornieyſzey w Koronie

M A R Y I

W Obrażie Lwowſkim od Łukaſza S. Medyka y Malarza odmalowanym, w Kośćiele W W. OO. Dominikanow, od BENEDYKTA XIV. Roku 1751. Dnia 2. Lipca.

K O R O N O W A N E Y

W ſzyſtkim Ukoronowaniym Głowom, a oſobliwie Orłowi Koronnemu, y Ukoronowanemu Xięſtw Ruſkich Lwowi

Od

JJ. OO. P O T O C K I C H

Fundatorow KORON.

P O R A I O N A

Y Taż Przeſwiętnym Krzyżom dla niedawney Smierci

J. O. JOZEFA POTOCKIEGO

Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana W. K.

Niepomału boleiącym

A P P L I K O W A N A

Panegiryczńym Kazaniem na teyże Koronacyi mianym

Z A L E C O N A

Przez X. WENANTEGO TYSZKOWSKIEGO Zakonu Swiętego Franciſzka Reg: Ob: S. T. Lektora Prymaryuſza na ten czas y Prowincyi Ruſkiey Defenitora, à teraz Prowincyała.

Et unde hoc mihi ut Mater Domini mei veniat ad me. *Lucæ 1.*

Y zkąd mi to że Matka Boga moiego przychodzi do mnie

Et in capite ejus Corona Stellarum duodecim. Apoc. 12.

Y na Głowie Iey Korona z dwunaſtu Gwiazd.

Zemu ſię dziwuieſz? na co ſię zapominaſz? niepoymuiąc ſzczęśćia twoiego Wielka Wielkiego Iana Matko Elzbieto S. *Et unde hoc mihi, ut Mater Domi-*

 ni

ni mei veniat ad me? A zkądże mi to, że Matka Pana moiego przyszła domnie? Nasz *Lyranus* czyta *Et unde mihi hæc felicitas?* zkądże mi ta szczęsliwość? iako? zkąd ci płynie szczęście pytasz Elzbieto? odpowiadam, iż ze wszystkich stron, ze wszystkich miar uszczęśliwioną iesteś, *undiq; fortunam divitiasq; tenes.* Naprzod szczęsliwaś na Duszy, bo witasz Zbawicielkę, Odkupicielkę swoią, Matkę Zbawicielową. Szczęśliwaś na Ciele, bo witasz Krewnę swoią niepo-rownaney Godności, bo Aniołow Krolową. Szczęśliwaś na potomstwie, ktore ieszcze nosisz w żywocie; bo te przytomność Nayświętszey MARYI iuż poświęciła, udoskonaliła. *Exultavit infans in utero.* (*a*) Szczęśliwaś w całym Domu twoim, bo w niego samo weszło szczęście: gdyż ią tak tytułuie Purpurat Zakonu moiego Bonawentura Swięty: *MARIA felicitas totius universi.* (*b*) Ani ia się bardzo twemu dziwuię szczęściu: *unde hæc felicitas?* y ieszczeż byś Elzbieto niemiała bydź szczęśliwą, będąc krewną MARYI? *Felicitatis pars quædam & Gloria summa est, Principum Sangvine tingi.* [*c*] Ale nie to ia uwazam, coby do podziwienia y do zapominania się bardziey naglić było powinno Elżbietę *& unde hoc mihi*, dziwować się raczey nad wszystko trzeba zbytkuiącey pokorze y submissyi MARYI, albowiem tobie należało Elżbieto poyść pierwey z wizytą y oddać przody homagium na ygodnieyszey Pannie: wiedziałaś iuż dobrze y z Ducha Prorockiego y od Anioła, że MARYA została Matką Boską, Krolową Aniołow, Panią Nieba y Ziemie, y nienależałoż Ci dowiedziawszy się o tym, biezeć pędem y upaść do nog tey, ktora na nogi y ciebie y cały narod ludzki miała postawić, rekomendować się w Respekt Tey, ktora ma bydź y iuż iest nad wszystkie stworzenia, nad same Anielskie wywyższona Chory. *Exaltata est Sancta DEI Genitrix super choros Angelorum* [*d*] y ktorąś ty sama *Benedictam inter mulieres*, Błogosławioną między niewiastami nazwała? nie uczyniła tego Elżbieta, co była powinna, uczyniła MARYA, czego niepowinna była. *Exurgens MARIA abiit in montana cum festinatione.* (*e*) Porwawszy się za MARYĄ poszła w gory z prętkością. Popraw się Ewangelisto Pański raczey mow: *abiit in ima humilitatis*, poszła w głębią pokory, Matka Boska, poszła wizytować Matkę Iana, kto-

[*a*) Luc. 1. (*b*) S. Bonav. (*c*) Paneg. (*d*) Brev. (*e*) Luc 1.

ktory nie będzie godnym Synowi MARYI trzewika u nog rozwiązać. *Ego non ſum dignus, ut ſolvam Ejus corrigiam calceamenti.* (*a*) a niegłębokiſz to doł przepaśćiſtey Pokory? *abiit cum feſtinatione*, poſzła z prętkośćią, znać dlatego, żeby ią Elżbieta ſtara w homagium nieuprzedziła. y to czy nie głębiaż? czy nie dolinaż to, y przepaść nieżgruntowana? nad ktorą ſtanąwſzy uczony Zakonu moiego *Diez* ſłuſznie y dobrze oſądźił: *Sicut nulla creatura poſt DEI Filium tantum aſcendit in altum Dignitatis, ſic nec tantum deſcendit in abyſſum humilitatis.* Iako żadne ſtworzenie po Synu Boſkim tak nie wygurowało w Godność y Honor, tak żadne nie uniżyło ſię podobnie w głębią Pokory iak unizoną była Przenayſwiętſza MARYA. Y nad tą to głębokośćią zapomniała ſię Elżbieta S. gdy mowiła: *Unde hoc mihi, ut Mater Domini mei veniat ad me.* Z kąd że mi to że Matka Pana moiego do mnie przyſzła? Pani pełna chwały przyſzła do mnie ſługi! Matka Synem Boſkim ciężarna do mnie Elżbiety! *Unde hoc mihi?* zkądże mi to? O! żadnym ięzykiem niewymowiona pokoro MARYI! w kimże Ci podobną znaydę? *Gen.* 16. Agar Służebna Abrahamowey Zony y że Abrahamowi Panu ſwoiemu urodziła Syna Izmaela, zaraz Panią ſwoią niepłodną gardzić, deſpektować, y poſtponować zaczeła, *deſpexit Dominam ſuam.* MARYA nie Abrahamowi, nie Izmaela, ale Bogu Oycu, y Syna Boſkiego poczęła, a przećie Elżbietę ſtaruſzkę czci y weneruie, nauczaiąc młode iako Honor Starym oddawać powinny: *Honora Perſonam ſenis.* [*b*) Człowiek inny, gdy na honor wyſoki poſtąpi, albo tego zapomni że ſam człowiekiem ieſt, albo innych za ludzi niema. *Vos humiles inquit, vulgi pars ultima noſtri.* (*c*] Nayſwiętſza MARYA Panna lubo do takiego przyſzła Honoru iak większego nikt niemiał, niema, y mieć niemoże, chyba Iey Syn właſny, à przecie ubogą Elżbietę, zna za krewnę, ſzanuie y weneruie. A winſzuięć Elżbieto Swięta tak Godnego Pokrewieńſtwa z Nayſwiętſzą MARYĄ, winſzuięć tak wielkiey Godnośći y dyſtynkcyi gościa w Domu twoim; O! ktożby opiſał weſele y radość waſzą z przywitania ſwoiego. Ian Chrzciciel w wnętrznośćiach Elżbitey wytrzymać niemogł, że ledwo znich nie wyſkoczył: *Exultavit infans in utero.* A coż mowić o Zacharyaſzu y Elzbiećie ſtarych, ktorzy ledwo na kilka ſłow z

(*a*) Ioan. 1. (*b*) Lev. 19. (*c*] Iuvenalis.

wielkiey pociechy zdobyli ſię na przywitanie MARYI. *& unde hoc mihi, ut Mater Domini mei veniat*. Co ſię na ten czas działo w Domu Zacharyiaſza to ſię teraz u nas Páńſtwo dzieie; y ieſzcze coś więcey: Poſzła wtedy MARYA w gory oddać wizytę krewney ſwoiey Elżbiecie *abiit in montana*, przyſzła y teraz na gory Lwowſkie, *in montana* ale ź nierowney Chwały y Majeſtatu rożnicą, tam gośćiła MARYA dopiero Boſkim płodem ciężarna, tu przyſzła iuż nąręku piaſtuiąca Syna Boſkiego. W ten czas dopiero była Kandydatką; Nominatką do Korony? tu przyſzła iuż ukoronowana. Widział prawda dawniey ieſzcze Ią Apokaliptyk Páńſki w Koronie doſyć piękney y bogatey, bo dwunaſto gwiazdami ukleynoconey, *& in Capite Ejus Corona duodecem Stellarum*. a na głowie Iey Korona z dwunaſtu Gwiazd, ale teraz więcey przybyło Niebieſkich kleynotow, bo y Filadelficzny moy Patryarcha Dominik Swięty trzynaſtą z czoła ſwego przyłozył, y Stołeczny Lwow iaſnieiącą nad Herbownemi gorami ſwoiemi czternaſtą przyczynił gwiazdę. *Et in Capite Ejus Corona quâtuordecim ſtellarum*: W tak bogato ukleynoconey Koronie weſzła Przenayſwiętſza MARYA w Dom podobnieſz ſobie ſpowinowacony bo w Dom Herbem Syna Iey zaſzczycony; to ieſt w Dom Fundatorſki wyſtawiony ſzczodrobliwośćią II. OO. POTOCKICH zawſze MARYĄ więcey niż wrodzonym kochaiących Affektem: tylko o! Nieba coscie nam naylepſzego uczynili? żeśćie w tym czaſie zabrali I. O. IOZEFA POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, czym daliśćie znać iak łakome ieſteśćie na ludzi ſprawiedliwych, *Ioseph autem cum eſſet Vir iuſtus*. Co za ſzkoda? gdyż terazbyśmy ſobie przypomnieli doſkonale one naywdzięcznieyſzą parę Iozefa y z MARYĄ. Pierwſzy albowiem Iozef był mąż MARYI żyiącey, a ten drugi był kochanek y Oblubieniec iuż w Niebie kroluiącey. Pierwſzy Iozef MARYĄ żywił y karmił, a ten drugi Iozef ſtroił, Kleynoty y Korony dlaniey kupował. Obydwa Opiekunowie MARYI. Rozumiem, że ſię urażaſz zacny ſłuchaczu, iz przy Tryumfach MARYI kwærel zacząłem, nayżałoſnieyſzą śmierć Wielkiego Hetmana wſpomniałem, ale przecie oſądźcie ieżeli nieſłuſzne do Nieba wtym ſamym czaſie uro-

Math. 1.

urofciłem pretenfye, kiedy ledwie co o Applauzach dla Krolowey Nieba *ad invidiam ſæculorum* myslić zaczęliśmy, aż tu nay większą ozdobę, naypięknieyſzy Feſtyn nam wzięto. Ten Pan naywiększą przyſługę chciał dla Nieba wyſwiadczyć, bo ktoraz może bydź większa iako Korony ſprawiać dla Krolowey Nieba? Panowania Iey na ziemi pozwalać, a Nieba iakoby tego niechcieli, zyćia ſkrocili: ledwo ich nieposądzam z Poétą *Nam quid ei ſolvat, non habet arca Iovis*. że podobno tak zubożał Olimp, iż tey oſtatniey przyſługi niemiałby czym Mecenasowi ſwoiemu Wielkiemu rekompenſować Hetmanowi. A porzuciwſzy wſzelkie pretenſye uważaycie miłośćiwi Panowie, iż złe to omen, zły y dla was prognoſtyk w takim czaſie śmierc Wielkiego Hetmana, nieporownanego Senatora. Słyſzę ſiłu prorokuiących zle pokoiowi. Ktoż wie? ieżeli ich na Krzyż nieprzybiią po zeſzłym zniego nieodżałowanym POTOCKIM. Ia tylko wierzę y tym ſię konſoluię, że Wiara Katolicka nigdy nieumiera. ale żeby y ta rownie na Krzyże z I. O. POTOCKICH Familią niebolała, temu wiary nie daię. Wiem że Kośćioł Swięty Chryſtuſow na mocney ieſt ufundowany opocę, *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam* ale y to wiem że kiedy IEZUS na Krzyżu ſkonał, *Velum templi ſciſſum eſt* Zaſłona Kośćioła na Krzyż roſpadła ſię. Krotko mowiąc Kośćioł cały, Klaſztory, Zakony ubodzy, bol ach! iak nieznośny w Krzyżach Herbownego ſłyſzą PILAWY. Struſie piora I. W. MNISZCHOW czyż potraficie wy opiſać, iak ciężko na Krzyże boleie ta ktora ſię w nich rowno z MARYĄ kochała y przy ukochanym Krzyżu ſtatecznie aż do śmierći umieraiącego na nim trwała? ZAMOYSKICH Kopie, czy tak że wy uderżaiąc o nieprzyiacielſkie złamałyśćie ſię kiedy tarcże, iako teraz u złotego kruſzyćie ſię PILAWY. Albo czy tak zawſze dzielno y rzyſko trafialiśćie do pierśćienia, iako slepy *Longinus* na dowodnym koniu, dowodnieyſza śmierć, *Et qui ſedebat in equo, nomen ei erat mors*, trafiła w Synowſkie ſerce boleiącego na Oyczyſtym Krzyżu I. W. STANISŁAWA POTOCKIEGO Woiewody Kiiowſkiego, że zaraz krew z wodą, bo łzy krwawe wypłynęły? Y ktoż opiſze albo opowie wielki także żal waſz, wielkiey nadziei

Wielcy Wnukowie y Wnuczki niezrownanego za życia nieodżałowanego po śmierci Hetmana. Ta wam tylko przy domowym Krzyżu zostawiona konsolacya, ktora przedtym Ianowi pod Krzyżem IEZUSOWYM, że was w opiekę Nayświętszey polecono MARYI: *Ecce Mater vestra*. Ale pocom Ia zaszedł w Dom żalow, w Dom lamentow, w Dom Krzyżami napełniony? wracam się coprędzey do Domu radości, do Domu uciechy y szczęścia, toiest do Domu Zacharyasza y Elżbiety, abym zniego dla boleiących ciężko na krzyże naypomocnieyszą wyniosł receptę; albowiem tam znayduię MARYĄ, ktorą nazwał moy domowy Carthagena: *Apotheca omnium morborum medicinam includens*, Apteka maiąca lekarstwo na wszystkie bole, na wszystkie choroby. A naprzod rozżalone Serca, pozwolcie mi sobie tak perswadować: wszakże to nie wasz samych Wielcy POTOCCY Krzyż, że naymocnieyszy filar naypotęznieyszego Domu waszego zawisna śmierć obaliła; weyrzycie w Krolewską Genealogią Przebłogosławioney MARYI, à obaczycie, iak wiele Krolow, Monarchow, Zwyciężcow, naywiększych ozdob całego Narodu Iey niebrakuiąca Libityna zabrała. Nietylkoć to Waszemu Domowi ten się nieszczęsliwy trafił przypadek, że IOZEF tak dla naysędziwszego wieku; iako dla samey Godności, słusznie wszystkich Polakow zwany Patryarchą wyniosł się z Domu waszego. *Efferte ossa mea hinc*, Był y w Familij MARYI Iozef Patryarcha WiceRey y Prymas wszystkiego Egiptu, a y tego niedyskretna śmierć pod swoię zagarnęła kosę. Nietylko to Twoy godny kochania y szanowania Mąż IOZEF, I. O. Pani LUDOWIKO z MNISZCHOW POTOCKA Kasztelanowo Krakowska, Ciebie pieścidło y kochanie swoie pożegnać musiał, z oczu twoich zniknął nosiła na sercu swoim podobną żałobę y MARYA po kochanym takze Iozefie. Y coż z tąd za konsequencya? że Bog kogo krzyzem nawiedził, wyrokiem śmierci poniżył, y to iuż ten niepowstanie? że upokorzył, to iuż Honoru mieć niebędzie? y owszem mow każdy z Dawidem: *Bonum mihi, quia humiliasti me*. Dobrze mi iest, ześ mię Panie tym albo tym sposobem upokorzył. Mow z Pawłem: *Ego autem in Cruce Domini gloriabor*; A ia się w Krzyżu Pańskim chlubić y cieszyć będę. Zapatruymy

się

ſię na to co ſię wczora w Domu Zacharyaſza działo, Ona z Krolow Monarchow, niezwyciężonych Regnantow Pokolenia idąca MARYA, przyſzła dotey uniżonośći, że Elżbiećie nierowney ſobie chociaſz Krewney niſkie czyniła ukłony: à ſpadłaż Iey dlatego gwiazdziſta Korona z Głowy? bynaymniey *Et in Capite ejus Corona duodecim Stellarum.* Owa Pani Majeſtatow Dawida Succeſſorka, tak od Antenatow, od Familij, od Pańſtwa ſwoiego odpadła, że tylko z pracy Rąk ſwoich żyła, Elżbiecie poſługiwała; à ſzkodziłoż to, co Iey Honorowi? nic à nic. *Et in Capite ejus Corona.* Przypatrżmy ſię znowu, iako Zacharyaſz y Elżbieta poważni ſtarośćią Ludżie, MARYI czternaśćie lat dopiero maiącey Panience wzaiemnie do nog ſię śćielą, w Domu ſwoim nayuniżeniey witaią, a boleliz ich przez to Krzyze! y owſzem Elżbieta Duchem napełniła ſię Prorockim. *Et repleta eſt Spiritu Sanctô.* Ukoronowany Lwie Ruſki zawſze wyproſtowany upadaſz oddaiąc powinną część Pani Twoiey w ukoronowanym tu Obrażie: a ſpadłaſź y tobie Korona z Głowy? czy boleią cię od tego, że ſię unizaſź Krzyże? chyba od gor cięſzkich, ktore prożną dzwigaſz ambicyą. *Monte ſuperbit humus, mente ſuperbit homo.* Słuchacże proſżę, co ża oſobliwy ſekret na teraznieyſzym w yiawię Kazaniu? o ktorym ſię ciekawie wywiadowała niegdyś Elżbieta: *unde hoc mihi? Zebÿ Korona z głowÿ Honoryuſſowi nie ſpadła, ÿ na bol Krzÿżow naÿdoſwiadcżenſza ieſt adoracija Naÿpokornieyſzeÿ w Koronie MARYI.* O tym Ad M: D: Gloriam

BOl głowy y bol krzyżowy nikogo tak bardzo nie napaſtuią, iak ſamych Panow y Potentatow A. A. Boli głowa kto ſkrzętnie zbiera fortunę, wyſycha mozg, ktokolwiek ſię ſtara o Honor, ſławę, o reputacyą: a gdy tę otrżyma, iak znowu cię-żko bolą krżyże dzwigaiący. A wſzakże im te boleści obiecał Sapient. *Potentes potenter tormenta patientur.* (a) Czyż ieden ſprzykrzywſzy ſobie ſamych Bogactw y Honorow cię-żary, z żazdrośćią mowi. *Beatus, qui procul negotiis.* Y ia rozumiem, ze nie tak ieſt cięſzki do noſzenia moy gruby Habit, iak bywa nieznośna częſto Monarchow Purpura: ba y żelazna Karacena, niewpiię ſię tak w ciało- iak doj do żywego iedwabna Krolom ſuknia. nad to niemaſz większego głodu iak

(a) Sap. 6.

Midasowy przy złotych stołach; wszak nietylko winne, ale y kwaśne, choć złote Krolom do widzenia niż do ziedzenia, drażniąc tylko apetyt podaią iabłka: niesłusznie onym zazdrościsz nędzarzu, bo u ciebie chleb z solą smacnieyszy, niż tam bażanty na fałszywych stawiane prawdach. A kiedyż Honoryuszom bydz może dobrze? zle wten czas gdy się o Honory staraią, niedobrze kiedy ich maią, à iak źli! kiedy z wylaniem potu nabyte utracić przyidzie. Aż trzaska w głowie kiedy komu Korona wiedzie: a czy podobnasz zeby bez zawrotu wyiachać mogła? A ieżeli fortunnym kołem na wierzch głowy wytoczy się, to z gory niezachamuiesz: bo według Seneki: *Quidquid in altum Fortuna tollit, ruitura levat.* Wielu z Ikaryuszem wysoko wylatuią poto tylko, zeby cięzey upadaiąc z gory krzyże tłukli, karki zbiiali, *tolluntur in altum, ut casu graviore ruant.* Ale przecie iest, że na takowe spadki lekarstwo iakie? gdy się kto utrzęsie Faetonta wozem po Niebie, po obłokach ieżdząc, czym się uleczyc może? kiedy się ktory niepomiarkowawszy *quid valeant humeri, quid ferre recusent* wysokiego Honoru dźwigaiąc ciężary Krzyżow naruszy, co nato radzić? szczęśliwsza w tym punkcie lada psina, bo się sama wyliże; à na Honorach zostaiący Człowiek choć nieraz zawodząc sumnienie krzyża liznie, iednak tym go niezgoi, ale bardziey ranę zaiątrzy, Ach coż iuz czynić? co choruiącym zawsze Honoryuszom, czyto śmiałym, czy wstydliwym, przecie skarżącym się radzić Bolesławom? Prosiłbym na *Consilium medicinæ* Doktorow, gdybym sam niewiedział iednostaynego ich z Arystotelesem zdania, iż: *Sublata causa, tollitur effectus.* to iest niemoze żadna prędzey uleczona bydź choroba, poki przyczyna iey oddalona niebędzie. Pytam się iednak ktora iest przyczyna; ze częstokroć Honoryuszom Korony z głowy spadaią, wszakże nie bez boleści? mnie się podoba sentencya S. Augustyna: *Qui noluit humiliari ut exaltaretur, cum exaltari voluerit, deiicietur.* (a) Kto się niechciał uniżyć żeby był podwyższony, gdy się zechce podwyższyć będzie poniżony, bardziey strącony, *deiicietur* z tego Honoru, ktorym innych przenosi, *deiicietur* spadnie na łeb. Z tego gradusu na ktoren się koniecznie wyniosłą wspina ambicyą, *deiicietur*, zepchniony będzie. Tak, tak niepomogła nikomu do Honoru dawno

(a) *S. Aug. lib. 50. Hom. 50.*

dawno wyklęta pycha promowowała na Tron Boſki naypierwſzego Ambicyanta Lucypera, ale mu miaſto korony rogi przyprawiła, miaſto Tronu na dnie piekła poſtawiła: Obiecywała boſtwo y nieſmiertelność naypierwſzym Rodzicom naſzym, *Eritis ſicut Dij*, ale im potym y zgrzebney koſzuli niedawſzy z iednym liſtkiem z Raiu wysforowała. Pyſznił ſię iak półtora nieſzczęśćia Faraon, ale prętko całym morzem czerwonym wſtydu y hańby ſię zafarbował. Przechwalał ſię Olbrzym Filiſtyńſki z Statury ſwoiey, z męſtwa y ſił nieporownanych, ale y życię, y chwałę ſtracił, bo od małego zabity Dawida. Kochał ſię zbytnie ſam w ſobie y w nadobnych włoſach ſwoich Abſalon, tez ſame z Syna Krolewſkiego obwieſia zrobili. Pretendował ſiła Honorow Aman; ale niewyżey tylko na ſromotną poſtąpił ſzubienicę. Niemaſz, niemaſz, nad Cnotę Pokory: Pokora podwyſźſza, Pokora na Honor y ſławę u wſzyſtkich zaſługuie, Pokora ſame nawet Honory y Korony zdobi. A ktoz kroluiący między Cnotami Cnoty Pokory wſzyſtkie wypowiedzieć zdoła pochwały? Pozyczam dla niey Panegiryku u Miodopłynnego Doktora Bernarda S. *Nulla ſplendidior humilitate gemma, quò enim quis celſior cæteris, eò humilitate apparet illuſtrior.* [a] Niemaſz żadney świętnieyſzey perły nad pokorę, bo im kto ieſt wyſzſzy nad inſzych, tym go bardziey zdobi y oſwieca Pokora. Pycha, ieſt to przyczyna tey choroby, że Honoryuſzowi Korona z Głowy ſpada, że na krzyże ſkarży ſię częſto, Pokora ieſt nato dekokt perłowy. *Nulla ſplendidior humilitate gemma.* Ale gdzieſz tak drogie znaleść lekarſtwo? ultramaryn to bardzo rzadki. *Cara, ſed rara virtus humilitas* (b) Oto otworzona ieſt nam wſzyſtkim żadnemi wiekami nieoſzacowana apteka: *Apotheca omnium morborum medicinam includens.* Apteka nawſzyſtkie nieuleczone choroby lekarſtwa maiąca, życię wſzyſtkich wſobie zamykaiąca Nayſwiętſza MARYA w Obrazie od Łukaſza Swiętego odmalowanym Ukoronowana. Tu ſię znayduie tak droga perła, tu pomocne lekarſtwo, y na to, żeby Korona z głowy nieſpadła, y na Krzyże doſwiadczone. Iezelim wiary niegodźien, zapraſzam na ſwiadectwo Ciebie nayprzod ieden z Pierwſzych Xiąząt Niebieſkich Wielki niegdyś do Ukoronowaney naſzey Krolowy Ablegacie Gabryelu Swięty, ktory ſłuſznie nazywaſz

C ſię

(a) S. Bernard. (b) Origen.

ſię *Fortitudo DEI* Mocą Boſką. Ale kiedyżeś tey mocy y ſił nabył przedziwnych? ieżeli nie wtenczas, kiedyś poſelſtwo Twoie do Monarchini naſzey odprawował, bo tak ſię domyſla ieden z Zakonu moiego Aſceta: *Gabriel Fortitudo DEI apellatus, tunc credo fortiſſimus eſſe debuit; quando ad Virginem desponſatam IOSEPH miſſus fuit.* O gdyby był podobne miał ſzczęśćie Naypierwſzy on Xiąże y Prymas Aniołow Lucyfer, nie wpadłby był w tak cięſzką iuż nieuleczoną nigdy chorobę z niepohamowaney pochodzącą ambicyi, aniby mu ſpadła z Głowy tak sliczna Korona. Wyſwiadcz że teraz Pełnomocny Posle, iak ſkutecznym bydz może lekarſtwem dla wſzyſtkich Honoryuſzow adoracya naypokornieyſzey Krolowy MARYI. Więcey nietrzeba, tylko nam uczyń relacyą Poſelſtwa Twoiego. Odpowiada za niego moy Seneńſki Bernardyn Swięty taką Poſelſtwa onego opiſuiąc hiſtoryą. Nayſwiętſza MARYA Panna wten czas, gdy iey Wcielenie Syna BOZEGO miał zwiaſtować Nuncyuſz Niebieſki Gabriel, zabawiała ſię czytaniem Kśięgi Izaiaſza Proroka: w ktorym na te właśnie napadła ſłowa: *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium & vocabitur Nomen Ejus Emmanuel. DEUS fortis &c.* (a) *Oto pocżnie Panna y porodzi Syna, ktoren nazywać ſię będźie Emmanuel BOG Mocny.* zaczęła rozważać niewinna MARYA, głębokó tak wielką Taiemnicę, à pełna pokory y pragnienia przyiśćia Syna Boſkiego tak ſobie mysląc, mowiła: O gdy byż moich cżaſow zyiśćiły ſię tego Proroka ſłowa! o ktoby mi to dał! zebym Ia u tey Panny ſłużyła, żebym pieluſzki tego Panięćia upierała, trzewiki tey Damy zewſzech naygodnieyſzey wycierała, nogi umywała; O iako to Panna zacna bydź muſi! nad wſzyſtkich Ludźi, nad ſamych Aniołow Godnieyſza! z ktorey ſię SYN Boſki ma narodzić; niemuſiał wniey pewnie Adam zgrzeſzyć; Tak ſobie myslila y rozważała tamto Proroctwo Pokorna MARYA: à wtym Oſoba nayświętſza, Powagą y iaſnośćią naydziwnieyſza w ſzcżupłym Iey ſtaie Pokoiku, głęboką adoracyą iako Pani ſwoiey oddaie, wita, y od całey TROYCY Nayświętſzey komplement cżyni, Macierzyńſtwa SYNA Boſkiego winſzuie, Łaſki Bożey pełną nazywa; y zaraz Imieniem Naywyſzſzego Pryncypała ſwoiego ſamego BOGA dopomina ſię rezolucyi y konſenſu

(a) Iſaj. 6.

ſenſu, aby chciała zoſtać Matką Bożą, Aniołow Krolową, całego ſwiata Panią, zeby ſię z tey funkcyi dla ſwey przedziwney niewymawiała Pokory. Coż rozumiecie iakie pomieſzania w tak Pokorney Panience, to nieſłychane poſelſtwo ſprawić muśiało? Trudno wymowić; Ewangeliſta Pańſki krotko to wyraził. *Quæ cum audiſſet turbata eſt in ſermone Ejus* (a) Zmieſzała ſię, na tak przedźiwne awizy. O iak iuż daleką y rożną zoſtała od pierwſzych Sentymentow ſwoich! Przedtym tę Pannę, o ktorey czytała, że SYNA Boſkiego porodzi, nad Nieba, nad Aniołow wynoſiła, Krolową, Panią wſzyſtkiego Swiata oſądźiła; à iak ſkoro uſłyſzała, że to Proroctwo o niey ſamey napiſane było, iuż nie Panią, nie Krolową, nie naygodnieyſzą ſiebie nazywa; ale Imie y przezwiſko ſłużebnicy na ſiebie wźieła, z niewymowną Pokorą Boſkiemu odpowiadaiąc Poſłowi: *Ecce Ancilla Domini*. Otom Ia ſłużebnica Pańſka. O! iakie to ieſt dalekie Nayświętſzey MARYI, Panny o ſobie zdanie, nawet od zdania tych, ktorzy kiedyżkolwiek Przenayſwiętſzą Pannę żyiącą na świecie widzieli y znali. Swiadczy Tymoteuſz *Ieroſolimitanus*, (b] że ow poważny Starzec Symeon, iak tylko zobaczył pierwſzy raz Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę w Kośćiele Ierozolimſkim między mnoſtwem białych głow inſzych; tak zaraz iuz to znadobney Iey Komplexyi, iuż z naypoważnieyſzego y naypięknieyſzego weyrzenia ſamego; iuz z przedziwnych innych kwalitatyw, lubo w ſtroiu ubogą widźiał, iednak niepoſpolitey kondycyi Panienkę, ale nayzacznieyſzą, naygodnieyſzą ze wſzyſtkich oſądził Damę, że pewnie Xiężniczką lub Krolową bydź muſiała: dlaczego z podźiwieniem na drugie znią konwerſuiące krzyknął Białogłowy: *Ecquid! Ancillæ ;quæ eſtis, cum libera & Domina concertatis?* A coz to ia widzę? wy ktore niewolnicami y Poddankami ieſteśćie z Xiężną y Panią tak ſmiało dyſzkuruiecie? Obaczył Ią pierwſzy raz także Ateńſki Senator Dioniziuſz Areopagita, iakiż o Niey ſwoy dał ſentyment? oto mowi: Widźiałem przedźiwną Twarż Panny: przyznam ſię, że gdyby mnie Wiara nieoſwieciła, tę Pannę nie inaczey, tylko za Boginię miałbym y adorował. Takie wſzyſtkich ludzi rozumienia, takie ſentymenta o MARYI żyiącey byli; a Nayſwiętſza MARYA ſama do ſiebie

 nic

(a] *Luc*, 1. (b) *Timot*, *Ieroſolim*.

nic tego niewidziała, naywiękſzey dla Niey Tytuł nazywać ſię ſłużebnicą Pańſką: *Ecce Ancilla Domini*. Ociec Przedwieczny poſłał do niey iako do Corki, Syn Boży iako do Matki, Duch Przenayświętſzy iako do Oblubienice ſwoiey, a MARYA ani zwać ſię chciała inaczey, tylko ſłużebnicą: *Ecce Ancilla*. O przyznam ſię wielkiey mocy aż Boſkiey dobywać trzeba było Gabrielowi, a żeby tak pokorne MARYI zwyciężył ſentymenta, y tak wyſokiego Honoru w nią wmowił Prerogatywę: *Gabriel fortitudo DEI appellatus &c.* Ale to ieſzcze nie tak dźiwna, że Naygodnieyſza MARYA przed pełnomocnym Poſłem BOGA Naywyżſzego tak ſię niſko upokorzyła, niech wtenczas tak polityka, tak maniera kazała, ale kiedy iuż odebrała na Honor deklaracyą, iuż SYNA Boſkiego w Panieńſkim uſłyſzała żywocie, iuż Matką Boſką, iuż Panią, Krolową Nieba y Ziemie oczywiście bydź ſię widźiała, iuz Aſſyſtencye Niebieſkie przydane ſobie miała, iuż liczne Połki Aniołow, Iey rozkazow y ordynanſow ſłuchali. Czyliż y na potym w nienaruſzoney trwała Pokorze? rzadki to albowiem Fenix Człowiek, ktorego Honor w obyczaiach nie odmienia. *Honores mutant mores*, Y owſzem MARYA im godnieyſzą bydź ſię widziała, im większe od Nieba Honory odbierała, tym ſię bardziey ieſzcze uniżała y pokorzyła. Nie ia ſam tylko to Iey przyznawam; ale y poważny Kajetan. *Quantò magis Beata Virgo ſe audivit elevandam in Matrem Meſſiæ Filij DEI, tanto magis ad humilitatis gremium confugit*. (*a*] Nietrzeba było dla Matki Boſkiey takiego upokorzenia, iakie ſtarożytne Państwo wymyslało dla Iunony Bogini: ktorą gdy ſtroyną od kleynotow y złotogłow wſtawili wołtarz popiołem ią po owych ſplendorach poſypowali, a żeby ſię była z bogatych niepyſzniła ſtroiow. *Ara Iunonis Olimpiaca cinericia fuit, ne aureo capite criſtisq; adamantinis ſuperbiret Dea*.(*b*) Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę Honor ſam y Fortuna, ktore inſzych nadymaią, upokarżali y uniżali bardziey. Godnie Ią Piſmo y Doktorowie SS. przyrownali do Lilij *Sicut lilium*: bo choć niemaſz wyzſzego, ani wdzięcznieyſzego kwiatu nad lilią, ktorey to czaſem y trzy łokcie wzwyż będźie; à przecie ukoronowaną bieluſieńką głowę ſwoię że złotym ięzyczkiem na doł ſchyla. hardo iey nie trzyma.

Nulli

(*a*] *Caiet.* [*b*) *Pauſoni.*

Nulli florum excelſitas major, interdùm cubitorum tria, langvido ſemper collo. [a] Takci y MARYA, im wyżey roſła w Godność; tym ſię więcey uniżała, upokorzała. Podźmy dziś za nią do Domu Elżbiety; o iak wielkich niewymowioney Pokory przykładow tam ſię od niey nauczemy! *Exurgens autem MARIA abiit in montana cum feſtinatione.* Iak prędko Nayſwiętſza MARYA Panna poſtąpiła na Honor Matki Boſkiey; tak zaraz udała ſię w gory, z podobieńſtwem iak teraz po Ukoronowaniu ſwoim na Lwowſkich ſtanela Gorach. Czemuſz to na gory wychodźić lubi MARYA? mogłbym dać ſiła racyi. Orzeł gdy ſię gniezdźi na naywyżſze gory y ſkały wylatuie; powiada Plinius. Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę Orłem ſkrzydeł wielkich nazwało Piſmo: *Aquila magnarum alarum.* (b) Słońce gdy wſchodźi naypierwey gory oſwieca, MARYA Słońcem ubrana *mulier amicta ſole,* [c] toć niedźiw że na gory wyſzła. Ogień ſię zawſze do gory wznoſi, bo tam centrum iego, a MARYA Krzak goreiący: *Rubus incombuſtus, quem viderat Moÿſes.* (d] Arka Nonego po generalnym potopie na Ormiańſkich ſpoczęła Gorach, tak też y Arka, wktorey zamknięte żyćie wſzyſtkich, Nayſwiętſza MARYA na gorach ſię ukazuie. Ale Ia większą znayduię przyczynę; czemu to MARYA *abiit in montana*: na gory wyſzła? bo wſzyſtkie gory z drobnych powſtały atomow: *Ex atomis tumuêre montes.* Umiała dobrze Nayſwiętſza MARYA Panna naukę Auguſtyna Swiętego. *Si magnus eſſe vis, à minimo incipe.* Chceſz urość wielkim, rośnijze tak, iak rosną gory: wprzòd zdrobniy iak proſzek, iak atom. *à minimo incipe.* Kiedy kto na Honor poſtąmpi, mowiemy że w gorę poſzedł. Tak MARYA *abiit in montana* poſzła wgory, nad wſzyſtkie Godność w gory, nad wſzyſtkie Honory w gory, nad wſzyſtkich Ludźi w gory. To dziwnieyſza, co dołożył Ewangeliſta: że *abiit in montana cum feſtinatione.* poſzła w gory zprędkośćią. Oſobliwaſz to! dziwnaż iść w gorę a prętko, niedźiwna MARYI. Dopiero Panienka lat czternaśćie miała. a iuż Matką Boſką zoſtała, iuż naywyżſzą, naygodnieyſzą, o! iakże prętko w gorę poſzła: *abiit in montana cum feſtinatione.* Czterdzieśći lat Salomon Krol, Kośćioł budował nim go *Majeſtas Domini* Majeſtat Boſki napełnił, nim z poziomych

D

[a) Plinius. (b) Ezech. 17. (c) Apocal. 12. (d] Breviar: Rom.

mych fundamentow w gorę wyſzedł. Nayſwiętſzey MARYI Pannie dopiero czternaſty roczek, a iuż *Gratia Plena* y BOG w tym ſię żywym zamyka Kościele! *Inventa eſt in utero habens.* Nierychło Babilończykowie tak wyſoką wyſtawili wieżę, z ktorey chcieli, ale niedokazali, wyſokiego doſtać Olimpu. Sama *turris Davidica* Nayſwiętſza MARYA poſzła w gorę prętko, *cum feſtinatione.* Czemuż to? prośiła Ią oten ſekret bardzo Elżbieta S. *unde hoc?* y taką odebrała replikę: *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ, Beatam me dicent omnes generationes.* Albowiem weyrzał Pan na Pokorę ſłużebnice ſwoiey dla tego Błogoſławioną mię nazywać będą wſzyſtkie narody. O! Nayzacnieyſza, nayszlachetnieyſza, naygodnieyſza ze wſzyſtkich miar Panno! y tylkoż iednę Pokorę widziſz w ſobie? y niemiałażeś ty więcey oſobliwości y prerogatyw procz Pokory? y owſzem, Tyć to ieſteś naywyſmienitſze dzieło całey Troycy Przenayſwiętſzey: *Filia Sanctiſſimæ Trinitatis,* (a) iak Cie Twoy Enkomiaſta nazwał Węgrzynowſki. Na piękność, doſkonałość y gracyę Twoię prawdziwiey ſkładali ſię trzy Boſkie Oſoby, niżeli kiedyś na wymyslonę od Poetow Pandorę Bożkowie. Na Ciebię BOG Ociec wazył ſwoię wſzyſtkę Wſzechmocność, bo nad Ciebię pięknieyſzey ſtworzyć niemogł. BOG Syn Cię ſwoią napełnił Mądrośćią, Duch Przenayſwietſzy wſzyſtkie dary ſwoię Tobie darował: y ieſzczebyś niebyła godną Honoru, Korony, y żeby Cię wſzyſtkie wielbili narody. *Beatam me dicent.* Bernard Swięty zapatruiąc ſię na ukleynoconą dwunaſtą gwiażdami Koronę Twoię, toci przyznaie:ześ ty była zawſze Godną Korony; nietylko z tego reſpektu żeś zoſtała Matką Bożą, ale dla nayiaśnieyſzych nieprzeliczonych gwiazd Cnot y rodowitośći Twoich. *Non ei imponitur Corona præciſe ac ſolummodo ob dignitatem & Maternitatem Filij, ſed etiam ob radiantes ſtellas ſuarum virtutum, non enim coronatur ex favore ob Filium ſed ex Iuſtitia ob præclara merita.* Albowiem ſam naydoſkonalſzy Rozum Nayſwiętſzey MARYI Panny ktorym wſzyſtkie ludźkie y Anielſkie przechodźiła dowcipy, godzien był całemu panować Swiatu. Piękność ktorey podobna nienalazla ſię y nienaydżie: Dobrotliwość chyba w BOGU więkſza, że nieſkończona. Wiara

(a) Węgrzynow. in Syllab Mar. (b) S. Bernard.

ra większa była niż w Patryarchach, nadźieia mocnieysza, niżli wszystkich Prorokow; miłość daleko gorętsza, niżli Serafinow: Dziewictwo nad śnieg bielsze, od lilij pieknieysze. Niewinność pachnące przechodząca fiałki, ani aktualnym, ani pierworodnym niezmazana grzechem: Y tez to Cnoty same przez się niebyli ieszcze godne Korony? *Quia humilitatem respexit Ancillæ.* bo weyrzał Pan na Pokorę Służebnicy. Bardzo się temu dźiwuie S. Ildelfons: *Non ait: Quia respexit Virginitatem meam aut innocentiam, aut aliam quarumlibet virtutum Gratiam, sed solam humilitatem suam respexisse Dominum humiliter fatetur,* Niemowiła Nayświętsza Panna y niechwaliła się z tym że weyrzał Pan na Pańieństwo Iey albo na niewinność, albo na ktorą z rozlicznych Cnot gracyę, ale że tylko samę respektował Pokorę; pokornie przyznaie się. *Quia respexit humilitatem Ancillæ suæ.* Ey przecież Nayzacnieysza Panno musiałby Pan BOG mieć respekt y nasamo nawet Nayszlachetnieysze urodzenie Twoie: Wielcy Przodkowie, Antenaci Twoi, owi Patryarchowie, Prorocy Kapłani, Swięci Krolowie zasłużyli u BOGA na ten dla Ciebie w szczegulności Honor, abyś z Ich Pokolenia została Matką Bozą: bo tak moia z suptelnym Szkotem naucza Teologia. *Patriarchæ & Prophetæ meruerunt de congruo Incarnationem Filij DEI ex Virgine MARIA.* [b] Ieżeli Bog nie tylko Cnotliwą ale tez y dobrze urodzoną chciał obrać za Matkę Synowi swoiemu, niemogł znaleść godnieyszey nad Ciebie, z tych ktore byli, są y będą Białychgłow. Co samo twierdźi Swięty Tomasz de Villanova: *Licet pauperem & humilem Matrem elegerat DEUS; sed tamen Genere Illustrissimam, multoq; ámplius secundum Carnem, quam sit modo quæcunq; Illustris Fæmina.* (c) Luboć ubogą y pokorną sobie Matkę obrał Bog. iednak Urodzeniem nayświetnieyszą daleko więcey, niżeli ktora nawet naszych czasow znaleść się moze z Prześwietnych Białychgłow. Pomienionemu Doktorowi poświadcza Ambrozy Swięty: *Fuit enim vere secundum Carnem Regalis & Sacerdotalis Familiæ Rex e Regibus Sacerdos ex Sacerdotibus.* (b) Była albowiem Nayświętsza MARYA Panna co do Ciała y Krwi Przezacney, prawdźiwie Krolewskiey Kapłańskiey Familij, Krolowa z Krolow, Kapłanka z Kapła-

(a) Ildelphons. (b) Scot. in 3. (c) S. Thom. a Vill. nov (d) S. Ambr.

now. A ozdoba Zakonu Franciſzka Swiętego Bernardyn Seneńſki dowodźi ieſzcze tego, że za życia Nayſwiętſzey MARYI Panny niebył nikt bliżſzy do Tronu y Korony w całym Izraelu z Krwi Dawidowey, iako Sama Nayſwiętſza MARYA Panna, na ktorą ſukceſſyonalnym Prawem ſpadło Kroleſtwo Izraelſkie, gdyby od Heroda y innych intruzow nie było uzurpowane. *Beata Virgo adhuc vivens eſſet ſucceſſor legitima Regni David, niſi ab Herode & alijs alienigenis fuiſſet uſurpatum.* [a] Y ktoż ſię z Godnieyſzym Urodzeniem, z zacnieyſzą Genealogią popiſać może nad MARYĄ? *Quis Major ſangvis, quæ Major Origo?* (b) Takiey Godnośći, takiego urodzenia będąc Nayſwiętſza MARYA, poſtaremu nic więcey, tylko iednę pokorę w ſobie widźiała, *Reſpexit humilitatem Ancillæ suæ* [c] Poſłowie od Izaaka znalazſzy ſzczęśćiem Rebekę przy ſtudni, pytaią: *Cujus es Filia?* Czyiaś ty Panienko? aż ta zaraz z Regeſtrem całey wyiachała Parentelij. *Filia ſum Bathuelis, Filij Nachor, quem peperit ei Melcha.* Ieſtem Corka Bathuela Syna Nachor, ktorego mu urodźiła Melcha. Maſzże ſzczęśćie Parentelatko, że na Izaaka trafiłaś, nie na owego, o ktorym piſze Seneka, że tak iedney dobrze Urodzoney Damie odpowiedźiał: *Malo Venuſinam quam te Cornelia Mater Grachorum ſi cum magnis virtutibus affers grande ſupercilium & numeras in dote Triumphos.* Wolę ia ubogą Wenuzynę, nizeli Ciebie Kornelio Matko Grachow: kiedy przy wielkiey Prozapiy więkſzą maſz pychę, y więcey Chwały niż poſagu liczyſz. Nie taką była MARYA. ktora ani z wybornych Talentow ani z wyſokiego niepyſzniła ſię urodzenia, ale wſzyſtkie przyrodzone ſwoie ſplendory pokorną zakrywała poſturą. A zatym zgòdźmy ſię z Iey ſamey ſentymentem, że ona nie inaczey tylko przez pokorę tak wyſokiego doſtąpiła Honoru Maćierzyńſtwa Boſkiego: *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* Pokora Ią Krolową Nieba, y Błogoſławioną nad wſzyſtkie narody uczyniła. Podchlebia zdaniu MARYI, ſłodkiemi uſtami y Bernard S. mowiąc: *Nunquam ſuper omnes Angelos Glorificata aſcendiſſes, niſi prius infra omnes Homines humiliata deſcendiſſes:* Nigdybyś MARYA, nad wſzyſtkich Aniołow uwielbioną nie zoſtała, gdybyś wprzod niżey wſzyſtkich Ludźi nieupokorzyła

[a] S. Bernar. Sen. (b) Claudianus. (c) Gene. 14. (d) Senec. (e) S. Bern.

rzyła ſię. A tu dlamnię Argument: ze Adoracya naypierwſzey w Koronie MARYI ieſt nayoſobliwſzą dla Honoryuſzow Prezerwatywą, żeby Im Korona z Głowy nieſpadała. Pamiętacby tylko wſzyſtkim Potentatom na Przedźiwney mocy Pieśń oney Krolowey MARYI. *Depoſuit potentes de ſede & exaltavit humiles. (a)* Ze Bog pyſznych y hardych poniża, à podwyżſza pokornych. Brać by wgłowę naukę, ktorą Agapetus Dyakon poſyłał Iuſtynianowi Ceſarzowi Winſzuiąc mu Ceſarſkiey godności: *Cùm omnibus à Deo prælatus ſis ſupra omnibus Eum honorare feſtina.* Poniewaſz Ciebie Bog Ceſarzu nad wſzyſtkich wywyżſzył, ſtaray ſię, abyś nad wſzyſtkich Iemu ſię niżey kłaniał. Y ten to ieſt odemnie obiecany ſekret co czynić? żeby Korona Honoryuſzowi z głowy nieſpadła. Doktorowie Swięći nazywaią Nayświętſzą MARYĄ Pannę zrzodłem wody żywey: *Rivulus, ex quo ortus eſt fons aquæ ſalientis in vitam æternam (b]* definiował Damian, y proſzeſz Ia was zacni ſłuchacze, ktore też naybardźiey wody ochłodą ſwoią pozdrawiaią Człowieka, ba y ſame nawet delektuią oczy? Iezeli nie te, ktore z wyſokiey uniżywſzy ſię ſkały pięknym za to znowu w gorę wybiiaią ſię ſtrumykiem, *aſcendunt, quia deſcenderunt. (c]* Ale niech bedźie y całym morzem łaſkami Boſkiemi napełnionym Nayſwiętſza Boga moiego Matka *Pelagus Miſerationum Mare gratiarum:* poſtaremu zniego, arcy zdrową dla honoryuſzow Ia czerpam naukę, ktorey ſię niegdyś napił Salomon mowiąc: *Omnia flumina intrant in Mare, & mare non redundat [d)* Wſzyſtkie rzeki wpadaią w morze a przecie morze nigdy ſię niepodnoſi, nieprzybiera, ale też zato y nigdy go nieubywa: *Non licuit videre parvum.* A wy małe rzeki ſkoro wam deſzczowe przybędą krople, żaraz ſię podnoſicie y z brzegow wylewacie, prętko też zato uſychacie. Przyrownamy ieſzcze y do pływaiącego po morzu Korabia Nayſwiętſzą MARYĘ, ale Iey zaraz z Owidiuſzem przypiſuymy: *Effugit demiſſa procellas.* [e] procz tego nazwieymy Ią ieſzcze urodzaynym drzewem, upewniam że ſię owocem Iego nikt nie ſtruie, lecz zbawienny ſobie urwie pożytek ztąd, co o drzewie napiſano: *Mitte radicem deorſum & faciet fructum ſuum ſurſum.* Drzewo zakopuie korzenie ſwoie w źiemi głęboko, à żato piekne owoce na wierżchołkach ſwo-

E ich

(a) Luc. 1. [b) S. Dam. [c) Mundus Symb. (d) Eccl. 1. (e) Ovid. [f) 4. Reg. c. 7.

ich rodźi. Naoſtatek mili Honoryuſzowie ieżeli chcecie aby wam do Honorow dopomogli ieſzcze y Aſtra: *Aſtra regunt homines.* Patrzcieſz na Tę, Ktorą co możność Chrześćiańſka na Głowę MARYI wczoray włożyła Koronę, à immaginuycie, taką na ktorą Ziemian nieſtać od Iana Swiętego widźianą, *Et in Capite Ejus Corona Stellarum*. [a] na Głowie Iey Korona z Gwiazd; y zaraz od tychże buduycie ſię Luminarzow: bo te im ſą większemi, tym ſię mnieyſzemi ludzkim prezentuią oczom: *Quo majora, minora.* (b] Spoyrzycie znowu na Xiężyc ktoren częſto pod nogami Niepokalanie Poczętey MARYI Panny na Obrazach widuiecie: y ſpytacie, czemu on tak wielki nad inne widzi ſię bydź Luminarze, y niby Krol między wſzyſtkiemi Nayswietnieyſzemi gwiazdami? a dowiecie ſię arcydrogiego ſekretu, *Major, quia humilior.* Naywyżſzy y naywiekſzy nam ſię widzi, bo nayniżey chodzi. A tu iuz decyduicie, iak będźie ſkuteczna adoracya pokorney w Koronie MARYI nato, żeby Honoryuſzowi Korona z Głowy nieſpadała. Czyż to nie pokora MARYI? że ſię nie tai, iż z pokorney Służebnicy Krolową zoſtała, *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* Ach! czyli mało y tàkich widźiemy Honoryuſzow na świećie, Ktorych nie cnota, nie zaſługi, nie urodzenie, ale ſamo ſwywoluiące ſzczęśćie *Quoties voluit fortuna jocari* [c) na wyſoki wypromowowała honor? nie ieden tylko Galba tak ſzczęsliwy, ktorego powazny wytknął Hiſtoryk. *Neroni Galba ſucceſſit nullo gradu contingens Cæſarum Domum* (d) Nie ieden Tyberyus, ktoremu Agrippa trudną do reżolucyi proponował kweſtyą: *Quomodo tu factus es Cæſar?* [e] Iakim Ty ſpoſobem zoſtałeś Ceſarzem? nie ieden Tigelinus cale nieznaiomy y proſtak, tak ſzczęśćiu Pan, Iż za to tylko że ſpory Dzban wina za zdrowie Tyberyuſza duſzkiem wypił ſkarbowe otrzymał Miniſterium: *Ignotiſſimum quæſturæ Candidatum nobiliſſimis antepoſuit ob epotam propinante ſe in Convivio vini anchorám.* Ale na uniżony y podły Stan ſwoy rzadki pamiętnik. Bo rzadki Leſzek Xiąże Polſkie, ktory z podłego ſtanu na Tron wzięty śiermięgę ſwoię nad Baldachimem źawieſzać kazał. Rzadki Piaſt. ktory Rzemieslnicże koło ſwoie w Pałacu trzymał. Rzadki Iob, ktory do gnoiu mawiał Oycem moim ieſteś, do robactwa ſioſtryśćie moie. Nay-

rzadſza

(a) Apoc. 12. [b] Mund. Symb. (c) Iuve. (d) Sveto. (e] Tacit. (f) Sveto.

rzadſza bo iedna tylko Nayſwiętſza MARYA, ktora choć na Tron y Majeſtat wſzyſtkich Kroleſtw poſtąpiła, nad Niebioſa wynieſiona, poſtaremu poziomey nieodſtąpiła pokory Ewangeliſtowie Pańſcy niewiele wprawdzie niewiem dlaczego piſali o MARYI, ale cokolwiek napiſali, iedyną Iey wyrazili pokorę *Luc.* 2. czytam że znalazſzy MARYA między Doktorami IEZUSA, ktorego troſkliwie z Iozefem ſzukała: tak mu z modeſtyą to wymawiać poczeła; *Quid nobis fecisti? Pater tuus & Ego, dolentes, quærebamus Te.* Cozes nam Synu naylepſzego uczynił? Ociec twoy mniemany y Ia z załością ſzukaliśmy Ciebie, az y tu doczytuie ſię Auguſtyn S. niewymowioney pokory MARYI. *Se Marito nec in ordine Nominis præferebat, ut non diceret Ego, & Pater Tuus ſed Pater Tuus [inquit] & Ego (b)* ze nawet w familiarnym dyſkurſie [uwaza to Auguſtyn Swięty) MARYA Iozefowi, iako mniemanemu Męzowi ſwoiemu prymu uſtępowała, gdyż niemowiła, Ia y Ociec Twoy, ale Ociec Twoy y Ia ſzukaliśmy Ciebie. Mogliby ſie nauczyć Panie od tey Swiętey Męzatki, iako Męzow ſwoich ſzanować powinne. *Actorum imo.* opiſuiąc także Łukaſz Swięty Apoſtolſkie dzieie tak piſze: *Petrus, & Andreas, & Iacobus, & Ioannes, hi omnes perſeverabant unanimiter cum Mulieribus & MARIA Matre Ieſu.* (c) Piotr, y Iędrzey, Iakob y Ian, ci wſzyſcy oczekiwali z Niewiaſtami y z MARYĄ Matką Iezuſa. A coz to ieſt Swięty Kronikarzu? także oſtatnią powſzyſtkich połozyłeś MARYĄ? ale goexkuzuie uczony Nerembergiuſz. *Apoſtolos ſic honorabat ut primarij ſcriptores dicant Eam a S. Luca petiiſſe enixe, ut in Cathalogo eorum, qui expectabant Spiritum S. non principe ſed noviſſimo loco poſt Sacerdotes ſe collocaret.* Bo Nayſwiętſza MARYA tak czciła Apoſtołow Swiętych, że Łukaſza Swiętego proſiła oto, żeby Ią w dzieiach, ktore piſał, po wſzyſtkich Kapłanach położył. O! oſobliwa Godności Kapłanow! O! więkſza pokoro MARYI! ale nacoż iuż y po Białychgłowach w Xięgach Łukaſzowych oſtatnie trzyma mieyſce? *cum Mulieribus & Maria Matre IESU.* Zapomniał ſię nad tym Bernard Swięty: *Ita ne Mulierum ſeſe ultimam exhibebat, ut noviſſima omnium poneretur* (e) Y także Nayſwiętſza MARYA za oſtatnią ſię miała, że ſię az po wſzyſtkich Białychgłowach

 położyć

(a) Luc. 2. (b) S. Aug. (c) Act. 1. (d) Neremb. (e) S. Bern.

położyć y wspomnieć w Historyi kazała? y daley tenże Bernard Swięty kładźie konkluzyą. *Merito facta est omnium Domina quæ se omnium exhibebat Ancillam:* Słusznie została Ta wszystkich Panią, ktora się za Służebnicę wszystkich miała. Postaremuż wielką o! wielką rzecz y przysługę całemu Chrześćiańskiemu Swiatu uczynił Łukasz Swięty, że tak pokorney tak unizoney, zbraniaiącey się MARYI Portret odmalować potrafił. Przyznam się niemało tam było Ceremońij nim uproszono Nayswiętszą Pannę, ażeby przesliczną Twarz swoią odmalować pozwoliła, iako swiadczy Nicephorus. *Rogaverunt omnes SSmam MARIAM! ut se depingi permitteret:* Stałosię, ach szczęśćie że odmalował Łukasz Swiety pierwszy Obraz MARYI, z ktorego Oryginału więcey Ich potym samże kopiował iako twierdzi, Tolosański Prymas Durandus. *Sanctæ Mariæ varias Imagines manibus suis ad vivum pinxit.* (b) Wylicza tych Portretow niemało, y mądrośćią y Senatorską zaszczycony Purpurą I. W. Fryderyk Sapiecha Kanclerz W. Litt. w pamiętney następuiącym wiekom Xiędze swoiey. *Monumenta antiquitatum.* [c] Z tych nieoszacowanych Obrazow Oryentalni Casarze będąc ieszcze Chrześćiańami dwa naszym Ruskim Xiążętom iako żkolligaconym z sobą za nayosobliwszy darowali Prezent; z ktorych ieden na Iasney Gorze Dobrodzieystwy swemi Swiat cały oswieca, drugi zaś Ciż Xiążeta Ruscy w skarbcach swoich za nay większy skarb chowali: aż LEO Daniłowicz Krolewicz Ruski na instancyą Poważnych y Swiętych Pań Konstancyi Matki Leona, y Iulitty Bolesława Xiążęcia Zony oddał Lwowowi pod czułowitę straż y pilność WW. OO Dominikanow; y iuż to temu lat kilkaset, iako od Greckich Monarchow na Ruską przeniosł się Stolicę ten Swięty Obraz MARYI. Niewiem że, czy y to pokorze iuż w Niebie nawet mięszkaiącey przypisać MARYI? czy naszey niewdzięczności, ach! tak wielkiey! że przez tyle wiekow w szerokiey Russyi kraiach wysłuzoney dawno oczekiwała Korony, ani dotych czas należytey czci y weneracyi od nas niemiała w tak Swiętym Łukaszowego pędzla Portrecie. A przecie komużeś Herbowny Lwie Ruski powinien Koronę, ktorą trzymasz na Głowie? ieżeli nie dzisieyszey Koronatce, y Koronatorce żądzy twoich. Komuś

winna

(a) Nicephorus (b) Durandus. (c) SAPIEHA in monum: antiq.

winna Roſſyo caławiele złotych przebytych czaſow,ieżeli nie Carowey twoiey Monarchini MARYI? Iezeli na iedno weyście Betſabei, *Cum ingreſſa eſſet (a)* zaraz Dawid przyſiągł, że Syn Iey Krolem po nim będźie, *Iuravit Rex: Filius Tuus regnabit poſt me*; Toć daleko pewnieyſzy Korony lub doczeſney lub wieczney zakim przed Krolem wiekuiſtym Ukoronowana ſtawa MARYA *Aſtitit Regina. (b)* Y czemuz wnas uſtała dawnieyſzych Chrześćian ochota? ktorych to zawſze zdanie było: *Servire MARIÆ Regnare eſt*, Pod Niebo wylatuiący ſkrzydłami Twey ſławy Orle biały *non pròcul a Polo:* tu przylatuy, żebyś ubeſpieczył na Głowie twoiey złotą Koronę, Bierz pazory ukoronowany Lwie Ruſki do MARYI, iezeli chceſz zebyć Korona z Głowy nieſpadła, albo obciążonego ſrogiemi Gorami niezaboleli krzyże. Krolewſkie Zwierża błogoſławćie wdzień y w nocy Krolową waſzą, tak iako was Apokaliptyk widział: *Animalia non habebant requiem die ac nocte, dicentia Sanctus, Sanctus, Sanctus.* Zwierzęta niemieli odpoczynku wdzień y wnocy wołaiąc Swięty, Swięty, Swięty. Cożeś ieſzcze więcey widźiał wyiawicielu Niebieſkich ſekretow Apokaliptyczny Ianie? *Et cùm darent illa animalia gloriam & honorem & benedictionem, procidebant viginti quatuor Seniores ante ſedentem in Trono & mittebant Coronas ſuas ante Thronum.* a gdy mowi one zwierzęta oddawali honor y Błogoſławieńſtwo, upadli dwadzieśćia czterech Starcow przed ſiedzącym na Tronie, y miotali Korony ſwoie przed Tronem. Wielkieſz to widzenie! wktorym za oſobliwſzą rzecz to admiruie uczony Silveira. *Procidebant & tamen ſedebant, mittebant Coronas & tamen non amittebant* [c]. Upadali a przecie ſiedzieli! ſkładali z głow Korony ſwoie, a przecie wnich byli, upadali uſtawicznie, a przecie ani krzyże ich nie zaboleli, ani zadnemu Korona z głowy nieſpadła. Co Ian Swięty widział w Niebie, to ia na Koronacyinym Akcie Nayświętſzey MARYI Panny nie zmnieyſzą admiracyą w tuteyſzey widzę Bazylice. W ten czas kiedy Orzeł Koronny w 100. w IWW. Panach nader dyſtyngwowanych przytomnych Gośćiach, iako nieodrodnych Lecha y Orlego Gniazda Potomkach tu umyslnie adorować MARYĄ przyleciał, w ten czas kiedy Lew ukoronowany przez Obywatelow Miaſta Tego

(a) 3. Reg. c. 1. (b) Pſal. 44. (c) S. Aug. (d) Apoc. 4. (e) Sylveira.

czci y weneruie Koronatkę swoię, aż tu pełno Niebieskich Koronatow przychodzą *ad Oscula pedum* do ucałowania nog y adorowania Pani swoiey: to rubinowe Swięci Męczennicy, to złote Wyznawcy, to Liliowe Swięte y Błogosławione Panny przed Tronem KORONATKI naszey z głow swoich zdeymuią Korony. *Procidebant ante sedentem in Throno & mittebant Coronas suas* [a] O! Niebaż tu nam was zesłały Niebiescy Koronaci na Applauz y ozdobę Koronacyinego Aktu Nayswiętszey MARYI. O! drogie depozyta Swiętych Koronata y Mansweta Ciała, nieoszacowane Reliquie Redempta, Maxymy, Diodora, y Konkordyi; iak że wielką z was ma ozdobę Akt teraznieyszy? Witam y was w Koronie Swiętych nowo Kanonizowane y Beatyfikowane Ozdoby Zakonu Kaznodźieyskiego, ktorych dopiero odprawiła się Introdukcya, O! Swięta y Godna Korony Panno, Katarzyno z Przezacney Rykcyuszow Familij! naybielsze Perły Lucyo y Stefano Zakonnice Dominika Swiętego: nieoszacowane kleynoty, Alwarze Kordubeński, y Pietrze Gonzalez, dziękuie wam że ukoronowane Głowy wasze przed Tronem Pani naszey w tym Domu uniżyły się. *Procidebant ante sedentem in Throno & mittebant Coronas suas.* Teraz wielkość, Chwałę, y szczęsliwość Twoią poymuię Wielki Zakonie Dominika Swiętego, kiedy nietylko mnostwo: *Numera stellas si potes*, samych Koronatow liczysz Niebieskich, nietylko wiele do teyże Korony masz zyiących Godnych Kandydatow, ale tez całą wysokiego Olimpu Monarchią z Krolową swoią do Domu Twoiego wprowadźiłeś, *Appropinquavit ad vos Regnum Cælorum.* Niedość wam było że Rożańcową Koroną godnie codzień Koronowaliśćie Panią swoią, ale iuż złote z Rzymu, iuż Niebieskie z Kanonizowanych y Błogosławionych Zakonu waszego Iey oddaiećie Korony. *Mittebant Coronas suas.* O! iako to wam do Korony wieczney pomagać będźie! y każdego z was Kandydatem do niey uczyni: bo obiecał Bog MARYI, że Synowie Iey krolować będą: *Iuravit Rex, Filius Tuus regnabit*, ale też y na Krzyze, na wielkie kazusy wielce pomocna wam będźie ukoronowaney Krolowey ustawiczna adoracya: *procidebant & sedebant, mittebant Coronas suas & non amittebant.* Ciesz się y ty Roxolanio, raduy się Stołeczny Lwowie, albowiem na wszel-

[a] *Apoc.* 4.

wſzelki bol krzyżow y na ukoronowaney bol głowy doſwiadczony miec będźieſz ſekret; adorować, upadać przed ukoronowaną MARYĄ. A że to mowię z praktyki; kładę dowody. Gorzałoś niegdyś Miaſto, Ta ćię Matka Boſka widomie od ognia zaſłoniła, y ſzerzyć ſię pożarom niedopuśćiła. Chorowałoś na powietrze; Ona uleczyła. Oblężoneś było od nieprzyiaćiela. MARYA obroniła. Umarłe iuż Dziecie przynoſiłoś przed Iey Obraz, żyćię przywrociła. Smiertelnie rannych prezentowałoś, doſkonale uzdrowiła. Złomał był krzyże y zarazem żyćię ſtracił Iezopolſki Przeor z wyſokiego ſpádłſzy ruſztowania, MARYA Lwowſka Krzyże naprawiła, y życiem darowała. A co mowić, o Przeświętnych Krzyżach IW. SP. IAKUBA POTOCKIEGO niegdyś Staroſty Białokamienskiego, ktorego przez nieoſtrożność ſługi Laſkowſkiego w Cżeſzybſkim Zamku zapalone prochy na powietrze wyniesli; lecż wzwyczaiony Pan do wzywania MARYI w tym ſamym momeńćie krzyknął: Nayſwiętſza Panno Lwowſka ratuy! aż zaraz z powietrza właśnie iakoby nie płomieńmi ale ſkrzydłami był podleciał, leguteńko bez bolu ſpuśćił ſię na źiemie, ſpalona ſkura zdiąc ſię dała, a nowa natychmiaſt odroſła. O! cudownyż Obraźie! niedarmo Ciebie: *Lucas Medicus* Łukaſz Medyk odmalował, poniewaſz tak doſkonale wſzyſtkie potrafiaſz uzdrawiać Krzyże. Iśći ſię to o Tobie Swięty przybytku, co dawno obiecował Prorok: *In die malorum ſuper omnem gloriam Protectio & Tabernaculum erit*, w dźień Krzyżow będźie na ſławę Protekcya y przybytek: à bardźiey prawdźi ſię ona od Ciebie ſamey łaſkawa obietnica, z ktorąś Zakonnikom tuteyſzym na owe wierſze w iutrżni mowione: *nos cum prole Pia benedicat virgo MARIA*, Głoſem od wſzyſtkich ſłyſzanym odezwałaś ſię *Benedicam & Intercedam.* Będę błogoſławiła y będę ſię przycżyniała: O! obietnico O! Dobrocżynna ochoto! *Benedicam & Intercedam* Błogoſław że naprzod Nayſwiętſza Panno naywyzſzemu Biſkupowi Benedyktowi XIV. ktoren Ci z Rzymu przyſłał Koronę; niechay zato Iego Triregium po wypełnionych Latach, po długim y ſzczęsliwym Panowaniu, w tysiączne Niebieſkie multyplikowane będźie Korony. Niech potroyne Krzyże Iego tak będą ſzcżęsliwe żeby na nich nigdy Kośćioł Swięty y Wiara ſłabieć niemogli: *Benedicas Virgo MARIA.*

F2 Błogo-

Błogosław y Nayiasnieyszemu Panu, Augustowi III. niezwyciężonemu Krolowi naszemu, za to, iz przez Instancyonalne swoie Listy, te ci od Nayswiętszego Oyca z Rzymu wyiednał Koronę: sprawże mu, aby Iego Korona tak się szczęsliwie Głowy trzymała, żeby cała Oyczyzna na Pańską Głowę Iego, nieposkarżyła się, a złożone na Krzyż Herbowne Miecże Iego żeby się o nieprzyiacielskie łamać y kruszyć niemogli szyie, *Benedicas Virgo MARIA*, Błogosław o MARYA także IW. Arcy-Pasterżowi naszemu, aby Twoy Koronator dopełniwszy Honorow, doszedłszy wielkich zasług swoich po długoletnym Archi-Diecezyi tey rządzeniu Niebieską otrzymał Koronę. A zaś Przeswiętny Ośmorogowy Krzyż Iego, niech ze wszystkich stron uszczęsliwia y błogosławi cały Dom Wielkich WYZYCKICH, y złey Fortuny od niego odżegna nagabania, odpędźi nieszczęsliwośći. *Cum sit apex Crux ista; truces date terga dolores.* Błogosław ukoronowana Matko Boska wszystkim wraz przytomnym y assystuiącym Tey solenney Koronacyi Twoiey. A nad wszystkich błogosław o Marya! o Pani! IO. Naypobożnieyszemu Domowi, Twoich POTOCKICH, ktorzy Herbownym Krzyzem swoim zprzysięgli się wszyscy a żebyś absolutną Ich zostawała Krolową, z taką Ci się Ichże przysługą ukoronowaney w poddaństwo poddaią ochotą, że im zwiększą admiracyą przyznać nalezy służebnicą Majestatowi Twoiemu wierność, niżeli kiedyś Tyberyusz Cesarz w Poddanych swoich admirował: *O! Homines ad servitutem paratos.* (*b*) Ten Dom ktoren zawsze przy wolnośći obstawa, *unâ stat pro libertate Domus*, niewolniczą u Ciebie z wielką radośćią przyimuie służbę. Oni kochaiący się w wolnośći Brutusowie, Fabrycyuszowie, Katonowie, absolutnego Panowania życzą MARYI. *Nunc Brutus amaret vivere sub Regno tali, succumberet aulæ Fabricius, cuperent Ipsi servire Catones.* Promowuyże y Tyich Niebieska y Polska Krolowo, aby ktorzy niemaią w głowie, na głowie mieli Koronę. Widzisz Matko Boga moiego iaki Ci swiadczą Honor, iaką Ci czynią adoracyą: uzdrowże, Krzyże ich ktore dla czci Twoiey łamią y naginaią: a te ieszcze się nie dobrże zagoili po okrutnym przez Libitynę o grobowy kamień uderzeniu IW. Im.Ci. Pana MICHAŁA POTOCKIEGO Woiewody Wołyńskiego: ieszcże niezgoioną ranę maią zadaną od

nieubłaganych

(*a*) *Panegyris* (*b*) *Tacitus.*

nieubłaganych śmierći IW. Im. Pana IERZEGO POTOCKIEGO, Grabowieckiego Tłumackiego &c. Starosty IW. Im. Pani z POTOCKICH TARŁOWEY Woiewodziny Lubelskiey, a iuż znowu złamane zkaleczone, ach! iak nieuleczone, przez śmiertelne obalenie się naypotężnieyszego Filaru Domu ich y całey Oyczyzny IOZEFA POTOCKIEGO Hetmana W. Kor: Kasztellana Krakowskiego, ktoren na tę Twoią sumpt łożył Koronacyą. Boleię na ten Krzyż ośierocona iako po Oycu Oyczyzna cała Polska: boleie Nayiaśnieyszy August III. Krol nayłaskawszy: boleią Familie: narzekaią Domy, boleią okropne biiąc larum choć nieustraszone Woyska; *Castra fremunt animiq; truces sua pectora pulsant*. Trzeba dziś uwierzyć Chrześćiańskiemu Poecie: że *& Rex & Grex & Crux habet ipsam Crucem*: y Krol y Krolestwo y sam Krzyż cierpi teraz krzyż: wszak te same słowa Rex, Grex, Crux, krzyż na końcach prezentuią: Alboż to nie krzyz dla Nayiaśnieyszego Monarchy niezwyciężonego Krola y Pana naszego, kiedy w Krolestwie Iego iuz niemasz IOZEFA, na ktorego doskonałość, przezorność, wierność, y Gruntowne Rady, mogł bespiecznie spuśćić się, y na nich polegać, sam tylko Tron y Krolewski excypuiąc Majestat. *Dixit Rex ad Ioseph num invenire potero sapientiorem & consimilem tui? uno tantum Regni Solio præcedam te.* [a] Alboż to nie krzyż y dla Krolestwa? kiedy całey Oyczyzny prawie iedyna tak wielka zniknęła ozdoba. *Hic Patriæ perit omne decus.* Czyż to nie krzyż? że śmierć zazdrosna podobno z umyslu, albo z Boskiego wyroku, ledwie nie częśćiey teraz na Senatorow, na ludźi takich, ktorzy szczegulnie Krolestwa tego całość y wolność utrzymać mogli rzuca się, y poiednemu pod Grobowy zaprowadza kamień *In plebem vetat ire manus monstratq; Senatum.* Ale ieszcze większy krzyż, nieznośny krzyż, dla samego Krzyża *& Crux habet ipsa Crucem*. Krzyżu Chrystusow w Katolickich iaśnieiący Kośćiołach ieżeliż ty nieczuiesz bolu cięszkiego Krzyża? kiedy twoy Exaltator, twoy obrońca, śmiertelne zakończywszy życię, Ciebie opuśćił: *Vixi & quem dederat cursum Crux Sancta peregi.* Cała Przeswietna IOO. POTOCKICH Familio, a ktoż iuż Herbownego Krzyża waszego Krzyż poymie! ach Krzyż! nad Krzyżami Krzyz! dla wszystkich Krzyż!

 Et Rex

(a) Gen 41.

Et Rex & Grex & Crux habet ipsa Crucem. Ledwo nie taka żałoba po śmierći Wielkiego Hetmana ukazuie się wnaszym Krolestwie iaka była za Asswera Panowania dla ferowanego Dekretu w iego Krolestwie (a) na żabijanie przednieyszey Familij Zydowskiey, y dla wystawionego Krzyża na obwieszenie Mardocheusza Wodza Zydow. *In omnibus quoq; Provincijs Oppidis & Locis planctus Ingens ululatus & fletus* we wszystkich [mowi litera Pańska,] Prowincyach y Miastach był płacz y lamentowanie wielkie. Aleź przecie tam wyniesiona na Tron y godność Krolewską Esther, Krola Asswera taką przebłagała instancyą. *Si inveni gratiam in conspectu tuo, dona mihi Populum meum pro quo obsecro, quomodo enim potero sustinere necem & Interfectionem Populi mei?* Ieżelim Panie znalazła łaskę u Ciebie, daruyże mi lud moy bo iakoz mogę żcierpieć śmierci y zabijania ludu moiego? O nierownie większa Krolowo, milsza Bogu nad Estherę Nayswiętsza MARYA! czy będzieszże y Ty dłużey cierpiała *necem & interfectionem Populi?* śmierci y zabijania Ludu Twoiego, zażywam do ciebie słow Mardocheusza, ktoremi on zobligował Krolową Estherę. *Et quis novit utrum id circo ad Regnum veneris, ut in tali tempore parareris?* ktoż to zgadnie y owszem mnię się zdaie, że dla tego teraz Ukoronowaną iesteś, abyś w tak opłakanym czasie ludowi Twoiemu w przygodźie była, *ut in tali tempore parareris.* Proś że dziś Swiętsza Estero Krola Syna swoiego za ludem twoim, aby Nieprzyiaciele na Krzyżach iego dźiwow niewyrabiali *Supra dorsum meum fabricaverunt Peccatores.* Niech ow okrutny Aman, śmierć, ludzi nayzacnieyszych, ludźi naypoboźnieyszych ludźi twoich niewygubia. *Voluit omnem quæ erat in Regno perdere nationem,* Ia to domawiam, à ukoronowana Esthera Nayświętsza MARYA iuż odpowiada: *Ingrediar ad Regem, benedicam & intercedam.* Idę zaraz do Krola Syna moiego, będę im Błogosławiła, będę się za niemi przyczyniała. Y iuż pewnie mowi do Syna swoiego tak za nami iak Esthera: *Dona mihi Populum meum, quomodo enim potero sustinere necem & Interfectionem Populi mei.* Daruy mi Synu Krolu y Panie lud moy, bo niemogę cierpieć śmierci y zabiiania ludu moiego. Y iuż ci za Intercessyą wielowładney Esthery naszey stanął przed Krolem naywyższym Ona ozdoba

(a) Esther. 4.

doba Domu, Oyczyzny chwała, postrach nieprzyiacioł, większy od Mardocheusza IO, IOZEF POTOCKI Hetman Wielki Koronny: *Ingressus est ante faciem Regis*; aby y on Naypotęznieyszey Krolowey pomagał za ludem Iey y swoim przyczyniać się. *Dona mihi Populum meum*· to iest, daruy mi Dom do mnię nabozny wszystkich POTOCKICH, bo tego niemogę cierpieć, że złość Amanowa życiu ludzkiemu nieprzyiazna, te Rycerskie tak smiało Krzyże łamie. *Dona mihi Populum meum*. Daruymi takze IW. BRANICKIEGO Woiewodę Krakowskiego, ze wszystkim Rycerstwem, a day im chwałę y zwycięstwo nad wszystkiemi nieprzyiaciołami za tak piękną assystencyą y ozdobę Aktowi temu przez nich daną. *Dona mihi Populum meum*. Daruy mi godnych chwały Gospodarzow Woiewodztwa tego, IOO. Xiążąt Woiewodow Ruskich z całą ich wielką Familią. Daruy mi dobrych sług moich wszystkich, ktorzy dla assystencyi moiey tu się umyślnie ziachali. Daruy mi Obywatelow Lwowskich sług y poddanych moich tak Duchownych, iako y swieckich. *Dona mihi Populum meum* O! Pani naymiłościwsza daruiemy My Tobie y sami siebie, ustępuiemy Ci wszystkiego do nas prawa, miey nas za niewolniki Twoie, ale y oto prosiemy, żeby do nas nikt więcey prawa nienabywał tylko Syn Twoy, y Ty Sama, co day Boze.

A
M E
N.

KORONA Z KRZYZOW
Nayozdobnieyſza w Koronie.
To ieſt:
MARYA będąc Sama Sobie Koroną, Naykoſztowniey Jaśnie Oświeconych PILAWITOW ieſt Ukoronowana Krzyżami.
Stylem Panegirycznym
UFORMOWANA.
Przez
X. STANISŁAWA SŁOWACKIEGO
Nauk y Swiętey Theologiey Doktora, y teyże w Przeſławney Akademij Zamoyſkiey Profeſſora, Ex-Prowincyała Prowincyi Ruſkiey Franciſzkańſkiey, Gwardyana Konwentu Lwowſkiego pod Tytułem Swiętego Krzyża, w Niedziele na rannym nabożeńſtwie.

Corona aurea ſuper Mitram Ejus, expreſſa ſignô Sanctitatis, & Gloriâ honoris. Eccleſiaſtici 45. Cap.

KSztałtna y bogata Korona, bo Korona złota, Korona Swiątobliwości znakiem, y doſtoieńſtwa przyozdobiona chwałą, ale niekażdey Głowie przyzwoita. Państwo Godne. Nie światowey albowiem głowy zaſzczyt, a zwłaſzcza tey, ktorą nadymaiąca prożność ledwie nie z świata całego rowna cyfrą, aby głowę, iak świat *grande nihil,* cyfrą, czyli iednym nic ukontentowała za Koronę.

Non eſt indutus illa alienigena przydaie dła większey ozdoby dla teyże Korony Ekkleziaſtyk Pański, że tak ozdobna, kſztałtna, y miſterna korona, nigdy ieſzcze na cudzey niepoſtała głowie. Cudza zaś głowa, według Tomaſza Swiętego Anielſkiego Doktora, *in Pſalm 18.* ieſt pyſzna, charda, y dumna głowa: *alieni vocantur ſuperbi.* Pyſzni albowiem, dumą iak dymem, potrzebny dla większey ozdoby do Korony, ciemnią, ſzpecą, y czernią kleynot,

Numerorum 16. capite. Datan, Abiron, y Kore, ktorych gdy wielkiego nad Ludem Izraelſkim pretenſya Xięſtwa, z pod Moyżeſza władzy, przez wynioſły odwodzi humor; każe natych miaſt Moyżeſz

żeſz takowych do ſiebie zawołać Pretendentow: *ergo Moiſes, ut vocaret Datan, Abiron, & Core,* ktorzy przez tegoż odpowiedzieli Poſła: *non veniemus.* Nieidziemy, zuchwale ieſzcze przydaiąc daley: *Numquid parum eſt Tibi, quod eduxiſti nos de terra, quæ lacte & melle manabat, niſi ut dominatus fueris noſtri? non venimus.* Izaliż to niedoſyć natym, żeś nas tak wielkiey, w płynącey mlekiem y miódem ziemi, zbawił roſkoſzy, ale ieſzcze panować pretenduieſz nad nami? nic z tego, niepoidziemy; nam iuż lud Izraelſki od tąd poſłuſzny bedźie. Ale nietak zuchwale, chciwi, do rządow y Godności, Panowie Pretendenci. Poſłuchaycie, co wam radzi Moyżeſz: *Tollite ſinguli thuribula veſtra, ponite ſuper ea incenſum offerentes Domino, & quemcunq; elegerit, ipſe erit Sanctus. Multum erigimini Filij Levi.* Synowie Lewi, aż nazbyt, iak uważam, *levi penditis humilitatem.* Głowy waſze ſą pełne fumow, ale nie z temi fumami *tollite thuribula veſtra.* Weźcie ſię ieno do turybularzow, y wdźięczne BOGU ofiaruycie Kadźidło; a tak ten na Xięztwo y Rządy Izraelſkiego Ludu poświęcony będzie, kogo Boſka obierze wola. *Et quemcunq; elegerit Dominus, ipſe erit Sanctus.* Słuchaią; czynią tak, y ofiaruią. Aliżci Ofiara, iako od rebellizantow niemiła BOGU, źiemi ich wygnancami na tychmiaſt uczyniła do piekła. *Disrupta eſt terra ſub pedibus eorum, & devoravit eos, deſcenderuntq; vivi in infernum.* Y iuż Ci Ludźie nie z tey źiemi, *alieni*; iuż z nich głownie piekielne, nie głowy do mitry ſpoſobne; iuż ſtraſznym Izraelſkiemu Ludowi ſtali ſię przykładem. *ut haberent poſtea Filij Iſrael, quibus commonerentur, ne quis accedat alienigena ad offerendum incenſum Domino.* Owoż iaka dumnym głowom ieſt nagotowana Korona! zważcie czym ſię wynioſłe koronuią ambicye.

2di Regum cap: 18. za Laur zwycięzki, dębowa, Abſalona głowę, wiąże gałęź, że ſię za powodem ambicyi, z właſnym o Koronę Krolewſką Oycem walczyć odważył: *accidit autem, ut occurreret Abſolon ſervis David, ſedens mulo, cumq; ingreſſus fuiſſet mulus ſubter condensam quercum & magnam, adhæſit caput Ejus quercui.* Abſalona, dębową ſię wiechą koronuie wina; y dobrze, bo dla takiey głowy, taka przyzwoita korona; Prożnością napełniona Głowa, dla niey korona ieſt prożności *Symbolum*; ponieważ *hædera,* według Korneliuſza: *eſt Symbolum vanitatis mundi, omnisq; rei, & ſpei mundanæ.* Na głowę prożną, ambicyą nadętą, znak Krolewſkiey godności niezda ſię korona. *Non eſt indutus illâ alienigena, Alieni ſuperbi.*

Doſtał, prawda Syn Leſzka pierwſzego, Polſkiey Korony; lubo do niey nie tak wierzchem [iak w ſamey rzeczy Hiſtorya świadczy] iako bardziey niepomiarkowaney ambicyi ubiegał ſię wozkiem; ktory według Bonawentury Swiętego, Zakonu moiego, Doktora, ma cztery koła: nieludzkość, płochość, wzgardzenie BOGA, y zapomnienie

o śmierci

o śmierci; parę koni: chciwość y zdzierstwo; Woźnica zaś: pyszny ambit; *Avaritia in curru vehitur, cujus sunt quatuor rotæ, scilicet, inhumanitas, pusillanimitas, contemptus DEI, oblivio mortis; duo sunt equi, scilicet: tenacitas & rapacitas; auriga; est amor habendi.* Ale ten wozek stał mu za bidę do rozrywki, bo otrzymaną sztukami Koroną przez krotki czas swe zdobiąc skronie, wkrotce potym na sztuki rozerwany został. *Tempori, quæ fecit tempus redimire Coronâ, tempora privârunt, Hic lacerata vafri membra jacent.* Przypisał mu Poeta. Otoż zaślepionych o pospolite Pretendentow korony, iaki azard! kiedy żart sobie z nich Fortuna czyni, gdy im chciwość zawiązawszy oczy, oślep bieżeć do korony każe. *Tam cæca est dominandi cupido, ut nihil homines metuant, nihil vereantur, aperta pericula subire, ut præsint.* mowi Oleaster. *in cap: 3tium Isaiæ.* Boiaźń na stronę, zanic; choć przed oczyma niebespieczeństwo, za nic choć y same w azardźie zycie, a korona niepewna pewnieysze nic.

Ieżeliż pospolita korona, ambicyą nadęte tak zawodzi głowy; coż mowić dopiero o Koronie, ktorey Ekklezyastyk Pański opisuie wspaniałość? korona złota, złotey Głowy; korona znakiem świątobliwości, Swiętey Głowy; korona Dostoieństwa przyozdobiona chwałą, Dostoyney y chwalebney potrzebuie Głowy. słowem: pomieniona Korona takiey tylko potrzebuie Głowy, ktora sama iest sobie koroną. Iakoż y Pismo Swięte nie mowi o tey koronie, iakoby była na Głowie, ale, iakby była na drugiey złożona koronie: *Corona aurea super mitram Ejus,* Y dobrze. Ieżeli albowiem świątobliwość y cnota od złota ieszcze szacownieysza *Virtus pretiosior auro,* toć, Głowa świątobliwości pełna, iest sama sobie bogactwem, sama ozdobą, sama koroną. Ey piękna ż to Głowa, ale ozdobna y korona, lecz niedla takiey Głowy, ktora niepotrzebnemi iest oczerniona fumami. Do tak kształtney, kosztowney, y misterney Korony, słusznie iest Pretendentka Białogłowa, y owszem naybielsza, Nayczystsza, Naypokornieysza, Nayświętsza MARYA Panna. Ale co mowię Pretendentka? kiedy słusznie iuż tak Godney Głowie iest konferowana Korona. Piękna Głowa: bo sama sobie chwałą, sama ozdobą, sama Koroną. Ozdobna Korona: bo znakiem świątobliwości wyrażona, czyli z samych iest uformowana Krzyzow. Y ta materya mowy moiey we dwoch częściach niech idźie na naywiększą część BOGA, y Honor Ukoronowaney Nayswiętszey Monarchini Nieba y źiemi.

GOdny zaszczyt tak ozdobna Korona, poniewaź y zdobi skronie, y nieśmiertelną wiąże chwałą: *Immortale facit tanta Corona Caput.* Szczęśliwa Głowa w takiey Koronie, ale ieszcze szęśliwsza Korona na takiey Głowie; ktora sama sobie ozdobą, sama chwałą, sama iest Koroną.

Wszakże szczyci się nieieden tak osobliwym Fortuny darem, że Koroną ma uwięczone skronie, lubo nieuważa na to, ze korona z Iego nieiest kontenta Głowy: *usq; Corona placet; Caput at quandoq; coronæ est odio.* Y choć zdaie się iakoby w nierozerwaney przyiaźni korona z Głową chodźi parze, przecież teyże samey Głowie, częstokroć na głowę nieprzyiacielem bywa; a to dla tego, że. głowa nie iest podobna koronie. korona złota, a Głowa naypodleyszego kruszcu pokazuie walor, ktorą na iedne nic kruszyć by potrzeba, będąc albowiem bez przynależytey do rządow reflexyi y uwagi, staie się bez naymnieyszey wagi, y szacunku u własnego Poddaństwa, y za nikczemne nic nieważy. Owo zgoła nikczemna Regnantow z koroną para, bańką tuż niszczeiącą ich na wodźie stawia w parze: *superbi præter ostentationem & ventosam iactantiam nihil habent.* Przyznaie Piniusz. słowem: choćby korona drogiemi iaśnieiąca się kleynotami z samym Słońcem w blasku walczyć się zdała, iednak gdy w głowie pustki, w głowie pochmurna noc, za nic waży,

1mi Regum cap: 13tio. zdaie się Saulowi, że mu z koroną wieczna liga; iakoż takowe y od Samuela Proroka, przed całym Izraelskim ludem odbiera zalecenie. *Certe videtis, qualem elegerit Dominus, quoniam non sit similis illi in omni populo.* Przecież korona na Iego tak sobie przykrzy głowie, ze radaby na niey była nigdy niepowstała. Iako wyraźnie dalszy text Pisma twierdzi. *Pænitet me quod constituerim Saul Regem.* A to dlatego, że głowa bez mozgu, ponieważ mozg sobie przy paleniu ofiar, nad rozkaz Boski, wysuszyła, iako mu bespiecznie na oczy wyrzuca Prorok: *stulte egisti, nec custodisti mandata DEI.* żeś w niedotrzymaniu Mandatow Boskich pobłądził głową, ornament głowy, Izraelską koronę stracić musisz: *abjecit te Dominus ne sis Rex. Danielis 4to.* Nabuchodonozor zbytnie dufaiący w koronie, śmie Naywyższym czynić się Regnantem, właśnie iak BOGIEM, lecz za tak wielką zuchwałość Krolewska na nim wstydźi się Purpura, kiedy zato między bezrozumne być musi policzony zwierzęta: *Ejicient Te ab hominibus, & cum feris & bestijs erit habitatio Tua, fænum ut bos comedes.*

Farao naymniey na Boskie przez Moyżesza niedbaiący rozkazy, bespiecznie nad Izraelskim tyrannizuie ludem: *obduratum est cor Pharaonis,* twarde serce rozumi, że: za dyament mu służyć do korony będzie, ale wyrokow Boskich iawnie pokazały dowody, że się do tey nie umył korony, gdy go morskie za to opłakały wody: *reversæq; sunt aquæ & operuerunt currus & equites cuncti exercitûs Pharaonis.* Egypska korona solą się staie w oczach Faraonowi, gdy go morską wodą sprawiedliwość traktuie Boska.

Waleryana Rzymskiego przez lat pietnaście Cesarza niemiłym Fortuna kontentuie saporem wielkim Tyrannem tegoż Imienia Krolem

lem Perſkim. Dowod z tąd iaſny, że niekażda godna głowa korony, co w koronie, ale ta tylko, co ſama ſobie ozdobą, ſama chwałą, ſama ieſt koroną.

Sadźcie ſię teraz y ſadźcie do korony świątowe głowy; gdy ia na Naywyżſzą Monarchinią, Krolową Nieba y źiemi Nayświętſzą MARYĄ Pannę obracam oko. Ta albowiem ozdoba nad ozdoby, kleynot nad kleynoty, Ta ſobie ſama ieſt koroną.

Canticorum 6to. Czytam oſobliwy Panegirik Oblubienicy od Oblubieńca przypiſany: *Pulchra eſt amica mea, ſuavis & decora ſicut Ieruſalem.* Piękna, miła, y ozdobna iak Miaſto Ieruzalem. Nowy w prawdźie Panegiryk, ale też nieſtare y Miaſto, do ktorego Oblubienica od Oblubieńca ieſt przyrownana; y nieinſze być muſi, tylko te, ktore Ian Swięty *Apocalipſis 21 cap:* w obiawieniu, Boſką wybudowane oglądał ręką: *Ego Ioannes vidi civitatem Sanctam Ieruſalem novam deſcendentem de Cælo á DEO paratam, ſicut ſponſam ornatam.* Ey pięknież to Miaſto, bo z ſzczerego wyſtawione złota, czyſte iak kryſztał; iako o tym Mieśćie mowi daley Ewangeliſta Ian Swięty: *ipſa autem civitas aurum mundum ſimile vitro mundo.* Y ta ieſt ozdoba rzeczonego Miaſta, ale tenże ſam y Oblubienicy ornament, Oblubienica albowiem ź Miaſtem, Miaſto z Oblubienicą zrownane, y owſzem oblubienica ieſt miaſtem, miaſto ieſt ſamą Oblubienicą, iako ſię rzekło: *Vidi civitatem ſicut ſponſam ornatam.* ale oczym ta mowa? ſłuchaymy Serafickiego Doktora Bonawentury S. pierwſzey o Narodzeniu Nayświętſzey Panny mowy: *Ipſa Civitas Apocalipſis 21. id eſt MARIA, eſt aurum mundum per charitatem, ſimile vitro mundo per caſtitatem.* Miaſto od Iana widźiane, to ieſt: MARYA, ieſt złoto ſzczere przez miłość, podobne nayczyſtſzemu kryſztałowi przez czyſtość. Rowne zdanie o tym y Damaſcena S. gdy Ciało Nayczyſtſze Nayświętſzey MARYI Panny, w drugiey o Wniebowźięciu mowie do złota rowna: *Virginis inſtar auri purum erat corpus,* Słowem: Panienka iak złoto. Iuz tedy Nayświętſza MARYA Panna ieſt ſama z ſiebie złoto do uformowania Korony; ktorą y ia tym wyrabiam kſztałtem.

Do czego zażywam naypierwey Arcy-Biſkupa Germana Swiętego, będąc ia do takiey mniey ſpoſobny pracy, ktory przypatruiąc ſię w Duchu Narodźinom Nayświętſzey MARYI Panny, zowie, y wita Ią iſtotną Koroną: *Salve pulchritudinis diadema.* Witay wſzelkiey piękności, y wſzelkiey ozdoby Korono. Tenże daley Arcy-Biſkup S. gdy z Samey MARYI uformował Koronę, natychmiaſt Ią w naykoſztownieyſze cnot oſadza kleynoty: *Tu es pretium pretiorum MARYA.* Kleynot nad Kleynoty MARYA, y ſama ſobie Koroną: *pulchritudinis diadema.* Y iak by niedoſyć MARYI być ſobie Koroną, ſtaie ſię ieſzcze wſzelkich Łaſk y pociech dla nas koroną, według

zdania tegoż samego Swiętego: *MARIA gaudiorum & gratiarum Corona.* Czego y świat całym niemałym świadkiem, y tuteysze Stołeczne Rossyi Miasto, iak wielo łaskami y Cudami w rozmaitych Obrazach, a naybardziey wtym, przez niemało wiekow, zostaią ukoronowane wota garnących się do Protekcyi wtym Cudownym Obrazie Nayświętszey MARYI Panny, lubo z tysiącznych ledwie ieden cud Malarska okryśliła ręka. Zgoła: MARYA y sama sobie Koroną, y oraz korona kontentuiąca każdego chęci y wota.

Przykłada się do tey misterney pracy moiey Seraficki Doktor Bonawentura S. lect: 14. in opusc: B. Virginis MARIÆ: *Corona est Benedicta Virgo MARIA, quia Ipsa est corona omnium Sanctorum Cæli; corona enim super caput poni solet, sic MARIA super capita omnium Sanctorum locata est.* MARYA iest Koroną Wszystkich Swiętych w Niebie; korona albowiem na głowie ma swoie mieysce, tak MARYA iako Korona nad wszystkich Swiętych głowami, iest osadzona. A zatym MARYA iest Koroną Sobie, iest koroną Swiętych, y oraz nas wszystkich koroną.

Przydam ia tu ieszcze, że iest koroną Samego Wcielonego BOGA, w czym posłuchaymy Bernarda Swiętego, na owe *Canticorum 3tio.* kommentuiącego słowa; ktoremi Oblubienica do widzenia Salomona, Syońskie zachęca Corki: *Egredimini Filiæ Sion & videte Salomonem in diademate, quo coronavit eum Mater Sua.* Wynidźcie Corki Syońskie y obaczcie Salomona w Koronie, ktorą od własney iest przyozdobiony Matki. Te Bernard Swięty do MARYI y Chrystusa applikuiący słowa mowi: *Egredimini virtutes Angelicæ, incolæ civitatis supernæ, ecce Rex vester, sed in Corona nostra, in diademate, quo coronavit Eum Mater sua.* Imieniem całego Kościoła ten Swięty Niebieskich Obywatelow zachęca do widzenia BOGA, Nayświętszym, od Nayświętszey MARYI Panny ukoronowanego ciałem, wte słowa: Wynidźcie Aniołowie y Obywatele Niebiescy, oto wasz Krol, ale w naszey Koronie, BOG w ludzkim Ciele, ktorą od własney iest uwięczony Matki, iako rzetelniey Kassiodorus mowi: *Mater Eum Coronasse dicitur, quia Virgo MARIA Illi de sua carne, carnis materiam præbuit.* Słowem: MARYA Korona BOGU, korona Swiętym, nam, y sama sobie koroną. A ztąd nayszacownieysza że: znakiem świątobliwości wyrazoną, czyli z samych uformowaną Krzyżow.

Ze z Krzyżow Korona Nayszacownieysza, y naywiększy odbiera szacunek, ten tylko przeczyć może, ktoren Krzyżowi, albo bardziey Krzyż Iemu nieprzyiaciel na głowę.

Niewątpi Chryzostom Swięty o naywiększey ozdobie Krzyża, ktoremu należyte daiąc pochwały, zowie go [*Homil: de Cruce & Latrone.*] nadzieią Chrześciańskiego narodu, zwycięzstwem piekła, Regnantow wspaniałością, Cesarzom Filozofią, czyli Filozoficznym,

ka-

kamieniem, nadewszystko zdobiącym Koronę: *Crux spes Christianorum adversus dæmones triumphus, Regum magnificentia, Imperatorum Philosophia.*

Niewątpi Rupert Swięty, ktory cudowną w Krzyżu postrzegłszy cnotę, żadnego mu w swiecie nieznayduiąc szacunku, nad wszelkie przekłada: *Crux inæstimabile signum & admirabilis Virtus est.* lib: 1mo de Div: offic: cap: 26.

Utrzymuie toż samo zdanie y Chryzostom Swięty, gdyż Krzyż ozdobą koron powiada; *In purpuris crux, in diademate crux.* y owszem sam Krzyż samych tylko Monarchow zdobiący głowy: *Reges posito diademmate crucem suscipiunt:* że zrzuciwszy Monarchowie z Głowy Krolewskie y Cesarskie Korony, za miast tych, samym tylko Krzyżem wieczą skronie: *Reges posito diademate crucem suscipiunt.* Chwieie się, y ledwie niespada z Wielkiego Konstantyna Głowy Cesarska korona, ktoż ią utrzymał, proszę? y wniewygasley do tąd konserwuie ozdobie? ieżeli nie znak Krzyża, ktorym y swe naznaczył czoło, y skronie, y całego Woyska ubogacił chorągwie; ktorey przypatrzywszy się paradzie Hieronim Swięty, tak mowi: *Vexilla militum crucis insignia sunt,* y daley przydaie: *Regum Purpuras, & ardentes diadematum gemmas patibuli salutaris pictura condecorat.* Chorągwiom, Purpurze, Koronie, Krzyż ozdoba. Y owszem sam Krzyż chorągwią, sam Purpurą nayszacownieyszą, sam Koroną; bez Krzyża albowiem Chorągiew prostym znakiem, Purpura wstydem, korona cyfrą, wart tyle y Głowa w takiey koronie; bo naykosztownieysza korona, ktora z samych formuie się Krzyżow. Z krzyżem Korona być może, y tak powinna: *jam modo crux fulget in Regum coronis.* y miła, y poważna, y piękna, Regnantom z Krzyżem. Ale z samych Korona uformowana krzyzow, rzecz to niewidziana, y strasna być musi, y niepodobna do korony; bo ią chyba w ręku nosić, albo na barkach dźwigać potrzeba iak Krzyżowi należy, y Chrystus mowi: *Tolle crucem & sequere me. Qui non baiulat crucem, non est me dignus,* a nie skronie, y głowy wieczyć. Iednakże to iest prawda, że naypoważnieysza u samych Iubilerow Niebieskich korona z krzyżow. Y taka to iest prawda, że się zdaie sama sobie probą; sama dowodem, iakoby *propositio per se nota.* Y tak stawiam tu Starozakonnego Iozefa. Historyą o nim w pismie, ktorzyście czytali, wiecie, ia wam tylko przypomnę, a wy uważaycie. Iozef raz był wzgardzony, y w nienawiści u Braci: *oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui.* A potym dwa razy w więzieniu, raz od Braci, drugi raz od Putyfara własnego Pana. Trzy to Krzyże były na niewinnego Iozefa. Pierwszy mniey cięszki, a dwa okrutnie srogie. Pierwszy iakby Krzyż bez Krzyża, czyli puł krzyża, bo tey niechęci sam był okazyą, przez sny, ktore Braci y własnym opowiadał Rodzicom; ale dwa

poślednieyſze, że ſię do nich niczym nieprzyłożył, za co by ich dźwigał, były cale dla niego krzyże.

Patrzmyż teraz co z tych krzyżow Pan BOG formuie dla Iozefa, oto, iako Hiſtoryą wiecie, nie co inſzego, tylko Monarchiy Egypſkiey koronę: *Ecce conſtitui Te ſuper univerſam terram Egÿpti.* Iakoż nieinſze ieſt ſamego otym Mędrca zdanie, gdy tak mowi: *In vinculis non dereliquit Eum, donec afferret ei ſceptrum Regni.* Poty Iozefa, że tak rzekę, pułtrzecia krzyzami miłoſierna Boſka przyciſkała ręka, poki mu berła Krolewſkiego nieoddała, koronę Monarchiy Egypſkiey uformowawſzy, nie włożyła na głowę. Zważcież teraz, ieżeli nie ieſt ſzacowna, y koſztowna z krzyzow korona, ktora tegoż ſzacunku zoſtaie, co y Monarchia cała.

Piękna to Korona, ale ieſzcze ſtarego Teſtamentu, lecz ozdobnieyſzą ieſzcze wam pokażę w nowym. Prześladuie żydowſtwo Apoſtołow w Ieruzalem, po zabiciu Szczepana, a naybardziey Piotra, iako Namieśnika ſamego Chryſtuſa: *Facta eſt perſecutio Ierosolimis.* Ale to krzyż mały dla Piotra, iakby puł krżyża, gdy mu te prześladowanie wielkiey nieuczyniło ciężkości, ponieważ, gdy pouciekali inſi, ſam na czole ſtanąwſzy Apoſtołow, tychże, przeciwko zaiadłości żydowſkiey utrzymał przy ſobie: *Omnes diſperſi ſunt prӕter Apoſtolos.* To krzyz mały dla Piotra, czyli krzyż bez krzyża. Lecz tu nadchodzą dla Piotra dwa krzyże całe. *Actorum 12 cap.* Kazał Herod ściąć Iakoba Apoſtoła: *Occidit Iacobum Fratrem Ioannis gladio.* a widząc że ſię przez to podobał żydom, umyślił toż ſamo zrobić y z Piotrem. *Videns autem quoniam placeret Iudӕjs, appoſuit ut apprehenderet & Petrum.* A zatym bierze do więżienia Piotra, aby go ściął mieczem, iak y Iakoba, ale niedokazał tego, bo go obronił BOG przez Anioła, ktory go zwięzienia uſwobodził y z kaydan uwolnił, y to był krzyz cały Piotra. Wpada potym w ręce Nerona, o toż drugi krzyż dla Piotra y cięższe kaydany. Iuz BOG nieżſyła Anioła, ani go w więkſzym ratuie więżieniu, a zatym Nero złość wykonywa ſwoią, gdy iednego dnia dwoch Xiążąt Apoſtolſkich, na plac wyprowadza smierci, Pawła przez miecz, Piotra przez krzyż traci. Czemuż teraz, pytam ſię, Piotra BOG nie nieuwonlił, iak przedtym od Heroda? racya ieſt tego, bo od Heroda miał być ścięty, a od Nerona ukrzyżowany, iako dzieie Apoſtolſkie świadczą: a zatym niedopuścił BOG, aby Piotr u Heroda ginął przez miecz, bo by był ginął bez przyzwoitey ſobie Korony; lecz pozwolił, aby od Nerona był krzyżem karany, bo tak z przeyrzaną takową chwałą y koroną, miał z tego świata przenieść ſię do Nieba. Herod chciał mu był wźiąść koronę z krzyża. y bez niey z mieczem tylko wyſłać do Nieba, ale niedopuścił w tym krzywdy uczynić ſwemu Namieſtnikowi Chryſtus, kazał go Aniołowi uwolnić z więżienia. A za

tym

tym domyślił się Nero, że Piotr ieſt Xiąże Apoſtołow, że całego świata Rządźca czyli Monarcha, że on do Mitry Xiążęcey y do Papiezkiego należy *Triregium* czyli trzech Monarchiy Koron, zwyciężywſzy świat, ciało, y piekło, daie mu zatym krzyż; aż y Pan IEZUS pozwala na to! y Piotr niedługo się na świecie bawi, kiedy iuż ſwoię odebrał koronę z Krzyża.

Alboż się nie nauczył od Chryſtuſa prawdziwy Uczeń; y we wſzyſtkim Namieſtnik. Pan IEZUS uciekł z Betlejem, aby, z inſzemi niemowlątkami, mieczem od Heroda niepoległ, a w Ieruzalem ſam w oczy idzie, aby go ukrzyżowali. Daie tego racyą Auguſtyn S. że: *In Betlejem mori Chriſtus debuiſſet gladiô*, coby nie przywoita Iego Chwale było. *In Ieruſalem moriebatur in cruce:* co z naychwalebnieyſzą ieſt Chryſtuſa Chwały koroną; z krzyza albowiem naywyżſzy aſcens do Tronu Oyca, y Korony chwały, odebrał Chryſtus, iako ſam o ſobie mowi: *Nonne oportuit pati & ita intrare in gloriam?* Y na drugim mieyſcu: *opertet exaltari Filium Hominis*, to ieſt na Krzyżu. Twierdźi toż ſamo y Doktor Narodow Paweł w te ſłowa: *Humiliavit ſemetipſum uſq; ad mortem crucis, propter quod & DEUS exaltavit illum*, ze Chryſtus iako Pan Chwały, Syn Krola Niebieſkiego inaczey umierać niemogł, tylko na Krzyżu; dla czego mu y Ociec Niebieſki inſzy nieoddał korony, tylko z krzyza. Y tak to Naywyżſzy Iubiler Niebieſki z krzyżow ſzacuie koronę, gdy nie inſzą, tylko krzyżową ſwoie zdobi ſkronie. Tak y Krolowy Nieba y źiemi z tąd nayſzacownieyſza Korona, że z krzyżow oddana.

Wiele ma Koron Ta Nayświętſza Monarchini, bo ile Gwiazd, tyle koron liczy: *Corona Stellarum in capite Ejus*, ale ta Nayświętnieyſza, ta u Niey nayprzyiemnieyſza, ktora z krzyżow.

Y to łatwo zrozumieſz ſłuchaczu, gdy mi na to odpowieſz: kiedy też więkſzą godność odebrała MARYA, czyli wpunkcie poczęcia w ſwych Nayświętſzych Wnętrznościach Boſkiego Syna, y zaraz kiedy zaczęła być Matką? czyli kiedy przeſtawała ta relacya Matki do Syna, gdy Iey ſtoiącey pod Krzyżem na mieyſcu ſwoim iuz iuz konaiący Chryſtus oddaie y zaleca Iana? *Mulier ecce Filius Tuus.* Rozumiem że odpowieſz z Anielſkim Tomaſzem. Maryańſkim Szkotem. z klientem Iey Honoru Damaſcenem, że w tym punkcie iak poczęła byc Matką, zaraz wtym ſtopniu, Ta Niebieſka Regnantka ſtanęła chwały, że wyżey poſtąpić niemogła. *Dicitur gratiâ plena; quia habuit gratiam Sufficientem ad ſtatum illum, ad quem electa eſt â DEO ut eſſet Mater Unigeniti Ejus.* to S. Tomaſz. Y doſyć tu wielkiey chwały Matka uwięczona Koroną, gdy na naywyżſzym chwały ſtanęła ſtopniu, Ia przecież z inſzemi Theologami mowić mogę, że: MARYA Panna, co moment iaką łaſkę Boſką, tak y chwałę pomnażała dla ſiebie. Więc ieſzcze nad tę Chwałę y Łaſkę, ktorą wzięła

w punkcie Macierzyństwa, mogła co moment, większey dostąpić; Ale do naywyższey przyszła, gdy między krzyżami stanęła wpośrzodku pod Syna Krzyżem, a to iako? oto tak. Pytaią Theologowie: gdy by był Adam nie zgrzeszył, czy by był Chrystus Pan na świat przyszedł? y pospolicie mowiemy, żeby był w samey rzeczy zstąpił z Nieba na świat y narodził się światu, toć, y Nayświętsza Panna była by Matką iak iest y teraz, y miałaby tę łaskę y chwałę proporcyonalną Macierzyństwu iak ma y teraz, ale iako Chrystus nie miałby tey Chwały na tenczas, ktorą teraz ma z Krzyża; tak y Przenaydostoynieysza MARYA Panna, niemiała by tey, ktorą z pod krzyżow odebrała, ktora iest daleko w większym stopniu Chwały, iako o tym wyraźnie Neoteryk mowi: *Si Adam non peccasset, fuisset Beatissima Virgo cum gratia abundante, & quia Adam peccavit, fuit & Mater DEI cum gratia abundantiore.* Grzech Adamow, ktory przyprowadził Syna Boskiego w Ciele ludzkim do krzyża, stał się, tak Iemu, iako y Nayświętszey Matce większą Chwałą y łaską; iako Paweł mowi: *ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia.* a zatym, ieżeli dla samego Chrystusa naykosztownieysza z Krzyża chwały Korona: *propter quod & Deus exaltavit illum*, toć y MARYA nayozdobnieyszą y nayszacownieyszą ma z krzyżow Koronę. Trzy Krzyże na Gorze Kalwaryi widzi MARYA, z ktorych odrzuca ieden, iako do Iey nienależący chwały, ale całego wart piekła; y zaraz bierze się do tego, ktory z całym Niebem w szacunek idzie, to iest do krzyża Naymilszego Syna. Y ten iest naywiększy krzyż dla MARYI. Ale y drugi nie mnieyszy: bo cokolwiek Syn przy męcę ucierpiał na Ciele, to wszystko według zdania Sędziwego Symeona MARYA cierpiała na Sercu y Duszy. Niegardzi za tym y Dyzmowym krzyżem, bo Iey to chwała y zaszczyt, gdy za Iey instancyą poszedł do Raiu. Ale ten krzyż daleko mnieyszy, y niby puł krzyża, gdy y nad tym bolała, poki go, prawie wyrwawszy z piekła, za Towarzysza nieoddała Synowi. Y ztąd to chwała naywiększa urosła dla MARYI, ztąd na Naywyższy stopień ta Niebieska Regnantka Niebieskiego Majestatu wygurowała Godności, ztąd nayszacownieyszą y naykosztownieyszą odebrała Koronę.

Ad Galatas 6to. Dobrego gustu po trzydniowym w Damaszku poście Paweł Swięty, zważył czym miał Apostolskie swoie koronować prace, gdy w samym, sobie tylko smakuie krzyżu, *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce.* Miał insze dla siebie kosztowne Paweł Swięty cnoty, zktorych każda dla niego za koronę stac mogła. *corona de lapide pretioso.* Miał mądrość, miał moc, miał wspaniałość, przecież to wszystko, za cyfrę niby ważąc, do samego tylko zamiast korony bierze się krzyża. Iako Augustyn S. na pomienione kommentuiąc słowa; mowi: *poterat dicere, in sapientia Domini nostri IESU*

CHRI-

CHRISTI, & verum diceret; in Majestate & verum diceret; in potestate, & verum diceret; sed dixit in cruce; ubi mundi Philosophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum reperit; non contemnendo vile pervenit ad pretiosum. Paweł Swięty naykosztownieysze łask Boskich skarby wynalazł w krzyżu: *Thesaurum invenit*, y owszem nieoszacowaną wynalazł koronę. Miał dla siebie Narodow Doktor, bez wątpliwości żadney, obiecany w Niebie Majestat: *sedebitis super sedes.* certował zatym o samą tylko koronę. Wiedząc o tym: że Majestat bez korony, iest proste Krzesło. Aże *non coronabitur, nisi qui legitime certaverit*, do tey krzyżową udał się drogą: za radą y nauką swoiego Mistrza, *qui non accipit crucem, non est me dignus.* Niegodzien ten Niebieskiey chwały Korony, ktory samym tylko krzyżem, swe nie zdobi skronie.

Przypatrzmyż się teraz Krzyżom, ktore, Apostolskie Pawła S. ukoronowały prace o ktorych sam *Corinth: cap: 11.* namienia: *ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui.* alizci zaraz: chłostaiące ręce ozdobną wyrobiły koronę: kamienuiące, w nieoszacowane osadziły kleynoty; topiące tęż samę na port niebieskiey wystawiły chwały. Iako sam w te się zaszczyca słowa: *Bonum certamen certavi, cursum consummavi, ideo reposita est mihi corona.* Y te to krzyże, ktore tak miłą y wdzięczną Pawłowi z siebie uformowały koronę.

Przypatrzmyż się teraz, Krolowy Apostołow, Nayświętszey Monarchini Nieba y ziemi, Koronie; ktora że zwiększych nierownie złozona krzyżow, tym szacownieysza y ozdobnieysza być musi. Paweł, trzy razy był chłostany, raz kamienowany; a do tego że zadna chłosta do czterdziestu uderzenia niedoszła, iako sam świadczy: *Quadragena unà minus accepi.* MARYA chłost bez liczby, ktore u kamiennego słupa niewinny Syn ponosił, na samym odbierała sercu. Paweł trzy razy na morzu tonął, MARYA we Krwi Synowskiey, y w bezdennym łez swoich morzu, przez trzy dni tonęła. Miecz Pawłową od ciała oddziela Głowę do korony; MARYI, na mękę własnego patrzącey Syna, miecz duszę rani; według Łukasza Swiętego *cap: 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Męczenniczka iak zważam, ale co mowię? powiem z Hieronimem Swiętym: MARYA wszystkich krzyżami swoiemi przechodźi Męczennikow: *Nullus martyrum tam acerbos cruciatus pertulit, quales pertulit Illa; illi etenim in corpore & carne; MARIA verò in corde & anima, eos patiebatur.* Y owszem odważę się z seraficznym moim Doktorem Bonawenturą Swiętym, więcey cierpiącą nazwać, nad Syna; *Hæc majorem dolorem habuit, quam Salvator, qui tot sustinuit.* Rany od włoczni, bo iuz po śmierci zadaney, nie uczuł, IEZUS, czuła MARYA, iako Lanspergiusz (*Homil. 54. de Passione Domini*) wyraźnie świadczy: *Divisit*

Christus cum Matre sua hujus vulneris injuriam, ut Ipse quidem vulnus acciperet, sed tamen dolorem non sentiret, Mater vero, hujus vulneris pœnam & dolorem reciperet. Chrystus ranę bez bolu; MARYA na sercu ranę y bol odbiera. Wielkie krzyże MARYI; z nich złożona Korona; a zatym nayozdobnieysza y naykosztownieysza Korona.

Y iuż to prawda oczywista, że: Nayprzyiemnieysza y Nayszacownieysza MARYI z Krzyżow Korona. A za tym ma ieszcze osobliwszy zaszczyt y Chwałę z Ciebie Koronatora, Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterzu, gdyś tey Koronie osobliwszego dodawszy szacunku, przyiemnieyszą ieszcze, Herbownym Twoim Ośmorogiem, uczynić raczyłeś; y owszem w takim Ią gradusie dźielności postawiłeś, nad ktory, zdaie się, że iuż wyższego nie pretenduie dla siebie. Krzyż albowiem Twoy w ośm dźielisz Krzyżow, aby z Iaśnie Oświeconego Ośmoroga, korona, y kosztowna: że zkrzyża; y przyiemnieysza: że z więcey krzyżow; y wszystkie szacunki przewyższaiąca: że iest z Ośmiorakiego Krzyża; zgoła, Korona, *ut octo.* Dosyć doskonałe y do ukontentowania, Tę Nayświętszą Krolowę, Iaśnie Oświeconych PILAWITOW przyozdobiły Krzyże. Ale Tobie Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterzu, iako Ognistemu MARYI Klientowi; IGNACEMU mowię, niedosyć było na tym, kiedy krzyż Twoy na ośm rozdźielasz, abys tym więcey, Tę; ktorąś konferował, przyozdobił Koronę, a tak nad wszystkie wywyższył szacunki.

Prawdźiwieś MIKOŁAY, bo więcey nad trzy kroć, więcey niż złotem, bo *Crux pretiosior auro,* y nie tak Panienką czystosć; bo nie Corek Adamowych, ale *Quæ in Adam non peccavit*, Niepokalanie Poczętey MARYI Panny Nayświętsze przyozdobił skronie, wraz złotą, y krzyżową, Ukoronował chwałą. A gdyś na Tey Głowie, ktora sama sobie iest Koroną, koronę złożył, święta za to, y zawsze żywa w Tey Głowie o Tobie będźie pamięć, aby coraz Wyżey WYZYCKICH w sławie, Honorach, aż w same Niebiosa wyniosła Imie.

Wspoł Koronatorowie *Sacri Proceres*, *Gens Sancta* Iaśnie Wielmożni Biskupi, Akt ten Koronacyi, powagą waszą, znaczną pobożnością, Solennieyszy, y przyiemnieyszy, Nayświętszey uczyniliście Matce BOGA, y oraz ludźiom do ukontentowania. A wszakże miłe były osobliwszym sposobem BOGU usługi małego ieszcze, y iednego tylko Samuela, gdy *Samuel ministrabat coram Domino.* Ale milsze być muszą, gdy z większym pomnożeniem Chwały BOGA y Matki Nayświętszey, dwoch niemałych, lecz *Patres Patriæ*, *Viri omni virtute prægrandes* Iaśnie Wielmożni Biskupi: Samuel OZGA Biskup Kijowski, y Samuel GŁOWINSKI Biskup Hebroński, Szuffragan Lwowski, Solenney Koronacyi assystowali MARYI.

W Pierwszym *Veneranda Senectus* tę prezentuie powagę, y taką

Kro-

Krolowy Nayświętſzey czyni chwałę, iakoby czynił ieden za wſzyſtkich w obiawieniu Sędziwych Monarchow ſkładaiących przed Tronem Boſkim Korony, *Viginti quatuor Seniores mittebant Coronas ante Thronum.* Y dobrze: ponieważ Iaśnie Wielmozny RAWICZ taką komparſę, przy ſamey Matki Boſkiey uczynił koronacyi, iaka takiemu Aktowi należała y iaka naymiley mogła ukontentować MARYĄ. Wyciągnione albowiem Panienſkie ręce, y krzyż z ſiebie do Korony wydaią, y w Sędziwym Senatorze niewinność życia Panna wyraża: *ætas ſenectutis vita immaculata.* A tak za oſobliwſzy kleynot, właſną do tey Korony Iaśnie Wielmożny Biſkup przydał uſługę.

W Drugim Iaśnie Wielmożnym SAMUELU, ktory *nulli ſecundus in miniſterio Domini*, bo iako od młodosci lat około chwały zaczął pracować Boſkiey na wzor pierwſzego: *Puer miniſtrabat coram Domino.* Y wielu iuż przeſzedł w uſługach Boſkich Iaśnie Wielmożny Biſkup Hebroński, Suffragan Lwowſki, czuły około Kościoła, Iaśnie Wielmożny Archi-Kathedralny Kuſtoſz, tak rowne dla Honoru, przy Solenney Koronacyi Matki Boſkiey, łożył ſtaranie, rowne z ſiebie, iak BOGU, tak y Matce Boſkiey, oświadczaiąc ukontentowanie. Krzyż albowiem ktory na pierſiach noſi, to w nim wyraża, aby po Herbownych graduſach wynioſł go na Głowę dla Korony MARYI; y że to *candido pectore* uczynił *candida lilia* świadectwo daią. Zaco Oboygu Wam Iaśnie Wielmożni Biſkupi, MARYA tę ſponſyą daie: *Res Divinas agite, & DEUS Veſtras perficiet.*

Głośny ieſt y Iaśnie Wielmożnego Hieronyma SZEPTYCKIEGO Suffragana Łuckiego Biſkupa Saldynenſkiego, aż w ſamym Niebie przy Koronacyi Nayświętſzey MARYI rezon, bo iako *hæc proles de Cælo prodijt* Niebieſki Sagittaryuſz, pełny ſtrzeliſtych affektow ku BOGU y MARYI, tak Herbowną ſtrzałę ku Niebu obrocił; aby *ſigna zodiaci* ſwemu Sagittaryuſzowi, dla większego MARYI Honoru w Kompanij na ziemię dla Koronacyi przybyły. Herbowną Podkowę, ktora *Coronat pedes* zaſłużonych, *in martiali campo in triumphalem arcum* podnoſi. A tak y Krzyż Domowy ſwoy zaſzczyt, rownie z innemi składa w Koronę, na większą Chwałę MARYI, iako nieprzełomany *in militante Eccleſia pro Fide & Lege divina, & in ſacra Themide virtute & conſilio potentiſſimus judex ſacer & miles ſacratus,* zaſzczyt Domowy, ktory *ad ſumma tendit* pod Nogi poddaie Nayświętſzey Krolowy, aby y głowę krzyżową koroną, y *bellicâ coronâ* nogi uwięczył. A gdy Herbowny zaſzczyt *inter zodiaca ſigna Poli* liczy ſię, tak *inter primæ magnitudinis Poloniæ ſydera* w Senacie aby zaiaśniał Iaśnie Wielmożny Biſkup dla Herbownych zaſzczytow *per multos ſoles* nieomylnie ominuie MARYA.

Iasnie Wielmożny Iakub AUGUSTYNOWICZ Koadjutor Arcy-

Biſkupſtwa Nacyi Prześwietney całey Armenij, że *Iacobus Frater Domini* rownym z Synem MARYI poſtępuie ſobie ſpoſobem, bo iako naykſztałtnieyſzą, y Nayſzacownieyſzą Chryſtus Matce ſwoiey z krzyżow oddał Koronę, tak Iaśnie Wielmożny Koadjutor, iedynie ſtarał ſię oto, aby tęż ſamę iako naykoſztowniey wykſztałcił, y dla tego więcey Koadjutorſkiey Arcy-Biſkupiey Godności dodaie Krzyżow, y Oyczyſty ſwoy zaſzczyt w ODROWĄZA formuie, aby ſtrzała Krzyż wydała, a do Korony MARYI dobrze przypadła. Więc dla takiey uſługi, te, od Nayświętſzey MARYI będźie miał Imie: *Iacobus major:* że y w zaſługach y w Godności y w pierwſzey Łaſce będźie u BOGA *Magnus coram Domino*, y Duch Iego wywyżſzony będźie, aż z Rodowitą ſtrzałą *in ſublime volabit.*

A może być *ſub roſa Harpocratis* co Iaśnie Wielmożny Staniſław Raymund IEZIERSKI Biſkup Bakońſki pod Herbowną nietai Rożą; W życiu uſtawiczney promocyi y przydania Chwały Nayświętſzey Matce iak naywięcey ſzukaiąc. Ten albowiem Iaśnie Wielmożny *Rosarianus* nie Koronki tylko, *confœderata manu* z ſwoim Zakonem, ale koſztowne na Głowę MARYI ſkłada Korony; ponieważ ile krzyżow pracowitych z Paſterſkim krzyżem, tyle koron oddaie. Innym miła z Roż bez kolcow korona *Coronemus nos rosis.* Iaśnie Wielmożnemu Biſkupowi milſze przy Rozy y takie kolce; ktore, ile punktow ſzukania Chwały, y w naypierwſzey ozdobie korony, tyle punktur y pobudzenia, do prętſzego wykonania świętych zamyſłow zawieraią w ſobie. Ktory, że y krew, za Honor radby wylał MARYI, świadkiem Roża; gdy y między dźikiemi Narodami właſne ku Honorowi Boſkiemu y Matce Nayświętſzey, ſpoſobi Owieczki; aby więcey przyſpoſobił kleynotow do Korony Nayświętſzey Polſkiey Krolowy, Za ktorą uſługę, Oyczyſtą Rożę, *unde piæ naſcuntur apes, & prata legentes tranſmittunt Cælis Heliconia mella, Epiſcopales Violas* w Purpury niech zafarbuie MARYA, Niech w Polſkim Raju *ad delicium Patriæ,* y Honor Domu, poki świata ſtanie, kwitnie, ktorą *nec frigoribus Boreas, nec Syrius urat æſtibus,* poki Ią do Niebieſkiego Raju *Æternus* nie przenieſie *Agricola.*

Kiedy Iaśnie Oświeconych PILAWITOW *par Cælo Domus præ Crucibus Sacerrima,* tę koronę, ktorą z Herbownych ſzacowną, wrodzony Domowi temu Wielki Iubiler, mowię, *Cultus & pietas in Matrem DEI,* ułożył z krzyżow, y *ex Sacrario* Domu ſwego wynioſł, y na Głowie Nayświętſzey Krolowey Polſkiey złożył, światu w potomne wieki, oſobliwſze Obrazu tego uſzanowanie zoſtawuiąc; co za chwała z tąd rośnie Naświętſzey Ukoronowaney Matce? co za ſzczęście y Honor Iaśnie Oświeconego Domu? ztąd poznać, co do tego krzyżowego *ſacrarium* zda ſię mowić Nayświętſza

Mo-

Monarchini: *Tu Gloria mea Tu exaltans caput meum:* Tyś to Iaśnie Oświecony Domie Poprzyśiężony na krzyż klient Honorowi Nayświętszey MARYI; Ty naprzod świętey Pamięci Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kasztelanie KRAKOWSKI HETMANIE Wielki Koronny *Ioseph Vir justus* sprawiedliwy sługa MARYI, takeś śię o Honor Nayswiętszey Matki w zyciu starał, wszystkich śił y starania nato iedynie używaiąc, abyś iak nayprędzey te święte wykonał zamysły; sam chcąc Głowę swoię pod Nogi; a na Głowę Nayświętszey MARYI przynieść Koronę. Lecz gdyś obaczył, że: Ci Pasow wolnych, Wielki Hetmanie, bronią niezwyciężone Parki, z żalem od tey odstąpić muśiałeś imprezy, y w śmiertelnym smutny zostałeś Gabinecie. *Erumpebant lachrimæ, & introiens cubiculum flevit Ioseph.* Genesis 40. Za co Cię iednak Nayświętsza Krolowa, wiecznym pokojem, y Anielskim ucieszyła weselem,

My zaś wszyscy z powinną wdźięcznością za Matki naszey Honor mowmy: *Tantum omnes uni Tibi, quantum Parentibus suis quisq; debemus,* Pocieszył Cię y Pan BOG Iaśnie Oświecony Kasztelanie, kiedy w Iaśnie Wielmożnych Sukcessorach, samo Imie POTOCKICH y krew Twoia, *magnas habet vires ad perseverandum nobilitas & virtus Priorum,* (według Petiota) y to sprawuie, że też same, ku Matce Boskiey ktore miałeś, widźisz nabożeństwo, tę wierność ku swoiey upatruiesz Krolowy; kiedy nieustąpili y na krok od Twego przedśięwzięcia Iaśnie Oświeceni PILAWITOWIE, wszyscy głośili *in vota inclinando: adorabimus in loco, ubi steterunt pedes Ejus.* My Twoie wota Iaśnie Oświecony Hetmanie wypełniemy, poydźiemy do Nog MARYI, y Koronę na mieyscu Iey Cudownego złożemy Obrazu. Cieszy śię iuż z Nieba widzący Iaśnie Oświecony Kasztelan Krakowski Hetman Wielki Koronny *Cunctas gaudet spondere Curules,* że: wszyscy Iaśnie Oświeceni PILAWITOWIE iednym zdaniem y sercem przystąpili do oddania Korony Nayświętszey MARYI.

Widźi *optimum Elogii genus; quod ita Genitor impendit Filio, ut vicissim reddat* pobożność za pobożność. Widźi że *spes non in Herba* w Iaśnie Wielmożnym Wnuku, Kołomyiskim &c. Staroście; ktory tąż cnotą, tąż pobożnością, tąż apparencyą, kosztowną z Herbownych krzyżow oddał Koronę; że świat Polski, w Nim uważaiąc, Iaśnie Oświeconego Dźiada wszystkie przymioty, mowi, co Pliniusz do Trajana: *ita mirabili quâdam arte naturæ consummavit ideam, ut cessisse Illum e vivis non credamus, Te viso, Te considerato.* Widźi to *ex vertice Cæli* Iaśnie Oświecony Hetman, że: w prawdźie *rapitur in similitudinem suorum excellens natura* w Iaśnie Wielmożnym Woiewodźie Kijowskim Synu, y Kołomyiskim Staroście

 Wnuku

Wnuku; Słyfzy w oddaniu korony ferce y ufta piękną wymową otwarte dla Honoru MARYI; za co flowy Pfalmifty, tego mu od fiebie życzy że· *Diffufa eft gratia in labiis Tuis, propterea benedicat Te DEUS in æternum.*

Kiedy fpoyrzę *in Regum Electores Equeftris Ordinis*, widzę na okazałych polach liczny Oboz, ktory, aby koronacyi Nayświętfzey Rycerftwa Polfkiego Krolowy, y powinność y affekt oświadczył, y więkfzych applauzow dodał, tak *grato refperfus pulvere belli* ten Akt ogłafza, że ziemia przemawia od tryumfalnego huku, światu znać daiąc całemu, iaka z Krzyżow Hetmanfkich Chwała Nayświętfzey MARYI; iaki to nad wfzyftkie infze zafzczyt Matce Rycerftwa Polfkiego, że Ią iako *Caftrorum aciem ordinatam* Woyfko Koronne prawdziwi Synowie *Natorum turba coronat*. Widzę, iako tu *Mavors adamante corrufcat* wftępuiący na plac tey Koronacyi dla ozdobienia Nayświętfzey MARYI, y oświadczenia dla Iey Honoru nieprzełamane fiły; tu miłych Aniołow z Twarzy godnych Kawalerow y świątobliwych: *placidi radiant in caffide vultus*. Tu dyftyngwowane Imiona. *Duces vocari Nati* w nieprzeliczonych Tytułach w ten fię Oboz ściągnęły, aby niegdy Iaśnie Oświeconego Kafztelana, a fwego Serdecznie Kochanego Wielkiego Koronnego Hetmana, zacni Rycerze PILAWE konwoiuiąc, chwalebnieyfzą, że z Krzyzow, oddali Matce Bofkiey Koronę, z Swiętym Auguftynem wołaiąc *Attende gloriam Crucis, jam in fronte Reginæ Regum fixa eft*. Taki to zafzczyt Iaśnie Oświeconego PILAWY, że za Koronę idźie Nayświętfzey Nieba y ziemi Krolowy. Taka Chwała Nayświętfzey MARYI, że więkfzey, fzacownieyfzey, y infzey, iak z krzyzow, mieć niechciała.

Odbierayże Matko Rycerftwa Polfkiego tę Koronę, ktorey affyftuie licznym Obozem Ian SZUMLANSKI Chorąży Halicki, Pułkownik Iego Krolewfkiey Mości y Rzeczypofpolitey, Regimentarz z konfederowanych Chorągwi Twemu Honorowi; ktory Ci, aby na ziemi y na powietrzu z krzyżow koronę oddał, iuż na ziemi: z krzyżow fwego Hetmana koronę fkłada; na powietrzu· z ukoronowanego Orła Polfkiego fkrzydeł na krzyż wyciągnionych formuie; aby pod fame Niebo Twoią koronacyę wyniofł. A Herbowne fwoie trzy gradufy, do Tronu Twego Nayświętfya Monarchini przyftawia, aby po nich do Nog Twych z całym Woyfkiem był przypufzczony *ad ofculum pacis*. Oddał Cię Syn Twoy, a BOG nafz z Krzyża Ianowi za Matkę; oddayże Matko Iana Godnego Regimentarza Synowi Twemu przy PILAWIE za Syna. Całemu przytym Obozowi niech fię fpełnią te flowa: *Benedictionem omnium gentium dedit illis.*

kto

Kto zaś dźień tey Koronacyi Nayświętſzey Krolowy na Choryzont naſz Ruſki wprowadźił? oto Nayiaśnieyſza zaſługami Iutrzenka *Sijdereæ Domus* Prześwietnego Zakonu, na froncie czoła, ręką Boſką, Swiętego Patryarchy Dominika położona. Kto dźien Iaśnie Oświeconemi, Iaśnie Wielmożnemi, y dyſtyngwowanemi Imionami, ſercem goreiącym aſſyſtuiących temu Aktowi, nayiaśnieyſzy *ſine nube diem* uczynił? źiemſcy Aniołowie *Candidiores nive* pobożnością uprzywileiowani Słuźy Nayświętſzey MARYI Dominikani. Ten to Zakon *Prædicatorum*, ktorego *orbis pendet ab ore* ſłuchaiąc nauki; a świat Polſki na ogłoſzenie Cudow Nayświętſzey Matki, w tym tu mieyſcu od nich zawołany ſtanął na Koronacyą. Ten to ieſt Konwent Wybranych Sług Nayświętſzey MARYI, ktory nigdy Iey w Cudach ſławić nieprzeſtanie: *Semper laus ejus in ore*. Y tym ſię nowym ſłowy Iozuego *cap: 3tio.* pod czas teraźnieyzey ſolemniy zobligował obowiązkiem *Hodie incipiam Te exaltare*, kiedy nowym ſpoſobem, bo nową ozdobioną wyſławia MARYI Koronę. Za co Prześwietny Zakonie, żeś nietylko na opocę Piotra Swiętego, więcey iak na Ljdyiſkim kamieniu wyprobował liczne MARYI Cuda w tuteyſzym Obrazie, ale y teraz ieſzcze, tenże ſam na ſtolicy wywyżſzyłeś Ruſkiey aż do korony, maſz od Ukoronowaney Nayświętſzey Matki zapiſaną *Apocalipſis cap: 3tio* takową nadgrodę: *Faciam Te Columnam in templo DEI mei*. Albo raczey co obywatele Betuliy życzyli Iudycie: *Deus Patrum noſtrorum det Tibi gratiam, ut ſit nomen Tuum in numero Sanctorum*. A ia przy tym życzę niech mieyſce, gdźie ieſt Ukoronowana Nayświętſza MARYA, niech dźień koronacyi y fatygi waſzey, będzie wam zaſługą do wieczney korony.

Doſyć wſpaniała, y ſamemu Niebu miła Nayświętſzey Panny koronacya, ktora z ukontentowaniem nie tylko pobożne na świecie, ale oraz y Niebieſkie na to zwabiła zrzenice. Atoli wyznać przytym muſiemy, iako wierni poddani przed Polſką Krolową Panią naſzą miłościwą, że: my oczy widzeniem bardźiey powierzchownym apparencyi, a niżeli ſerce affektem ku Tobie kontentuiąc Solennemu do Ukoronowania aſſyſtowaliśmy Aktowi. Iednak, żeś naſza łaſkawa Pani, to wyznawſzy, za trybut naſze Głowy, pod Twoie Nayświętſze ikładamy Nogi. Pod Nogi Twoie, ktora ſama ſobie ieſteś Koroną. O iak ſzczęśliwi ieſtśmy! gdy Głowy naſze pod Koroną zoſtaią, y owſzem iakby iuż w Koronie wieczney; ktorą ſkutecznie dla nas uproś u Syna Ukoronowana Matko.

A M E N.

KROLOWA

Nieba y Ziemie Nayświętsza Wćielonego BOGA Matka

MARYA.

W Obrażie Swoim, niegdyś Ręką Swiętego Ewangelistỹ Łukaßa malowanym, teraz w Kośćiele WW. OO. Dominikanow pod Tytułem BOŻEGO *CIAŁA, w Stołecznym Ruskiey Metropolij Mieście Lwowie, Złotemi z Watykanu Koronami Przyozdobionym,*

Z powinnosci Swego Krolewskiego Dostoieństwa,

Na wszelkie w potrzebach powierzonego Sobie Kraju Starania,

OBOWIĄZANA.

Na Usługi Iey Honorowi pod ten Akt swiadczone

PAMIĘTNA.

Na Mieyscu swego Panowania, w dalsze czasy nieustannie trwaiąca Kazaniem w Niedźiele między oktawą Teyże Koronacyi z nayglębszym Iey Majestatu pokłonem Uczczona.

Przez

Imci X. Marcina Rubczynskiego S. T. M. Przeora Trembowelskiego, Zakonu Braci N. P. MARYI z Gory Karmelu D. O.

Intravit in domum Zachariæ, & Salutavit Elisabeth Luc: 1.

Weszła w Dom Zacharyasza, y pozdrowiła Elżbietę.

JEżeli dźisiay tak szczęśliwy Ierozolimskiego Kościoła Kapłan, że MARYA Pożądanym w Dom iego przychodźi Gościem, zacoż kto inny w oczach Iego od MARYI odbiera pozdrowienie? *Intravit in domum Zachariæ, & salutavit Elizabeth*, S. P. Iezeli Swięta, Krolom rowna Kapłańska w Zacharyaszu Godność: *Gens sancta, populus Domini, regale Sacerdotium,* naywyższe Głowy do głębokiey ku sobie nachyla uniżoności: *(a) Presbÿtero humilia animam tuam.* Iezeli licznemi ubogacona dniami, poważna podeszłego Biskupa starość: *(b) Ego enim sum senex.* wrodzonym natury prawem, powinnego od młodych wyciąga uszanowania: *(c) Coram cano capite consurge: & honora personam senis.* Iezeli

[a] Eccli 4: [b] Luc: 1. (c) Levit 12.

domu właſnego goſpodarz, nikomu prymu uſtąpić nie powinien, do należącego ſobie od gościa przywitania; a zacoż wielki Ierozolimſkiego Kościoła Biſkup: pełen dni y powagi Swięty Starzec, domu właſnego goſpodarz Zacharyaſz, tę ponośi krzywdę; iż od wchodzącey w dom Iego MARYI, kto inny, nie on ieſt przywitany: *intravit in domum Zachariæ, & ſalutavit Elizabeth.*

Prawda to ieſt, że ludzkich obyczaiow miſtrzyni cnota, z daleka bo z Nieba na źiemie ſprowadzona, *(a) E Cælo accerſivit, quod imitaretur in terris,* nie wſzyſtkich znać może ludźi, ale też y to prawda, że na źiemi będąc, ludzką być zawſze zwykła według Sylweiry: *(b) Virtus inurbana non eſt.* Obwiązana Bogiem MARYA, *(c) portans a quo portabatur,* łaſk niebieſkich ſkarbnica, wzor y miſtrzyni doſkonałości, życia niewinnego zwierciadło, była zawſze w naymnieyſzym życia ſwego punkcie, ludzkich obyczajow regułą, iako mowi S. Ambroży: *(d) Corde humilis, verbis gravis, animi prudens, loquendi partior, legendi ſtudioſior.* W domu wielkiego Kapłana gościem ſtanąwſzy, uznała naypierwſzą do przywitania Biſkupią godność, poważne lata, goſpodarſkie ſtarſzeńſtwo, ale że wtey MARYI gościnie BOG głębokie dźieł ſwoich zamknął taiemnice; być muśi, iż wiadoma nayſkutecznieyſzych Boſkich ſekretow MARYA, nie bez wielkiey przyczyny, w domu Swiętego Biſkupa, iego z przywitaniem minęła.

Weſzła Niebieſka Gołębica, w dom Zacharyaſza, rożczkę oliwną pożądanego między Bogiem y ludźmi pokoiu, wewnętrznościach ſwoich nioſąc w domu Ierozolimſkiego Kapłana, iak w drugiey Arcę Noego, wybraną y Swiętą przed Bogiem zaſtała parę: *(e) Erant autem iuſti ambo ante Deum.* ale że tam ieſzcze grzechu pierworodnego nie oſchły były powodźie, w ktorych Ian maleńki tonął. *Intraverunt aquæ uſq; ad animam meam,* Miłości Matka, dla ratunku tonącego, Zacharyaſzową pominęła godność, żeby pozdrowieniem Elżbiety, Iana z toni pierworodnego grzechu wydźwignęła: *(e) IESUS, qui in illius utero erat, feſtinabat adhuc in ventre matris poſitum Ioannem ſanctificare.* mowi Origenes Hom. 7. in Lucam.

Euthymius zaś Opat, tłumacząc ten text Ewangelij powiada: że MARYA w pozdrowieniu Elżbiety, nową iakąś miała dla ſiebie naznaczoną godność, wyżſzy Honor, wſpanialſzą powagę: *(f) Ut infante in utero exultante & (Matre) prophetante, majorem acciperet celſitudinem.* Uznało było Niebo MARYĘ za dźiedźiczną ſwoią Panią, w pozwolonym Iey ſzczegulnie przywileiu Macierzyńſtwa Boſkiego: *Ecce concipies in utero & paries filium.* Oddało powinny dowod poddańſtwa ſwoiego, przez umyślnie wyſłanego legata: *Miſſus eſt Angelus Gabriel;* ale że niedoſyć tego było dla Iey godności; mało to

ieſzcze

(a) Eccl: 4. (b) Luc: 1. Lev: 19. (c) S. Ambro: (d) Sylveira. (e) S. Bernard.; (f) S. Ambr: (g) Pſal: 60. (h) Origenes. (i) Euthim. 16.

iefzcze było dla MARYI, być Panią iednego tylko Nieba y Aniołow, otoż pozdrawia Ezbietę dla tego, żeby Głos wołaiącego Ian, z wnętrzności Elżbiety, przy głębokim Zacharyaſza milczeniu, *eris tacens & non poteris loqui*, nowym tytułem, to ieſt, Panią całego okrągu źiemi publikował: (a) *Quæ ſalutata erat ab Angelo Honore Matris, ſalutaretur etiam a cognata, ut ſic dignitas ejus, non ſolum nota ſit Angelis, ſed etiam hominibus.* mowi Sylweira.

Ale inną ia tu rzecz upatruię. Zdanie ieſt pomienionego Sylweiry że MARYA iuz w charakterze Krolewſkiey Godności, puściła ſię w gościnę do Zacharyaſza y Elżbiety: (b) *Virgo conſtituta erat iam totius univerſi Regina, venit ergo ad inferiorem*; y że tak Zacharyaſza iako y Elżbietę pozdrowiła, ale nieiednakowym ſpoſobem; mowi tenże Author: (c) *Salutatio ad Zachariam urbanitatis erat, ad Elizabeth verò, neceſſitatis ac muneris Reginæ.* Pozdrowiła Zacharyſza z ludzkości, Elżbietę zaś, z potrzeby y powinności Krolewſkiey, A to iako? Albożto nie iedna MARYA przychodźiła do Zacharyaſza co y do Elżbiety? Alboż Zacharyaſz y Elżbieta, iednym ſercem y uſty, nie uznały MARYĘ za ſwoią Panią, *Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* tak ieſt; ale uważaycie zakrytą w tym taiemnicę. Pozdrowienie Elżbiety, było w domu Zacharyaſza a w Mieście *Hebron* iako trzyma Thomas de Beauxam, Sylweira, Carthagena, y inni. *Hebron* z Hebrayſkiego ięzyka tłumaczy ſię *Societas*, Towarzyſtwo, zgromadzenie. Elżbieta według tego ſamego ięzyka: *Deus iuramenti*, BOG przyſięgi! Kapłan zaś Zacharyaſz *Memoria Domini.* Pamięc Pańſka.

Krolewſkiego doſtoienſtwa MARYI proceder y obrządek w tych ſię zamyka ſłowach. Zwyczay ieſt wybranych do Korony Monarchow, że nie wprzod z rąk Kapłańſkich Pamięć Boſkiey ſobie udźieloney władzy, w Krolewſkich odbieraią znakach, poki w oczach zgromadzonego ludu, na Obowiązki niepoprzyſięgną Krolewſkie. Wybrała Opatrzność Boſka, na Monarchią świata całego MARYĄ, Kwiat y ozdobę Narodu ludzkiego, iednę zewſzyſtkich Adama Corek: (d) *Dominator Domine, ex omnibus floribus orbis, elegiſti tibi lilium unum*, Duch Przenayświętſzy Koronę chwały, kleynot nieoſzacowanego waloru, *unionem hypoſtaticam* na Iey uwięczenie ſporządźił: Otoż żeby w tym punkcie, tryb Krolom przyzwoity, MARYA zachowała; w domu Swiętego zgromadzenia; (e) *erant autem iuſti ambo ante Deum*, na ſamprzod na obowiązki, Krolewſkiey w uſługach naſzych powinności, poprzyſiężoną chciała ſię ſtawić Panią: *Elizabeth Deus iuramenti; ſalutatio ad Elizabeth erat neceſſitatis, ac muneris Reginæ.*

Weſzłaś z pożądanym wſzyſtkich nas weſelem, Kroleſtwa całego ozdobą, kraiu tuteyſzego zaſzczytem, Metropolij Ruſkiey chwałą,

 Nay-

[(a) Sylveira. (b] Sylv: [c] Sylv: (d] 4. Esdr: 5. (e) Luc: 1.

Nayświętſza Niebios Monarchini, świata całego Dźiedźiczko, Nayłaſkawſza powierzonego ſobie ludu Pani; Wielka Wcielonego BOGA Matko. Weſzłaś w tym Obrazie, z chwałą Twoiemu Honorowi powinną, na Tron Panowania, Tobie od Roku 1234. na tym mieyſcu, przez LEONA, Xiążęcia Ruſkiego zgotowany; do tego domu, ktoren mieszkaniem Twoim, naywyzſzy według porządku Melchiſedechowego Kapłan Syn Twoy, pamięcią y tytułem Ciała Twoiego. *Zacharias, Memoria Domini*, na tym mieyſcu poprzyſiągł: *Deus iuramenti*. Weſzłaś wyprowadzona niegdyś Ręką Ewangeliſty Łukaſza z Nazaretu, ale tym trybem y obyczaiem, iako niegdyś do Elżbiety: *ſalutatio ad Elizabeth, erat neceſſitatis ac muneris Reginæ*, dla odebrania na tym mieyſcu Krolewſkiego Tytułu, ktoren ci z Watykanu ſzczęśliwie panuiący Benedykt XIV. przez Ręce Iaśnie Oświeconego Koronatora, na tym mieyſcu *Hebron. Hebron Societas*, wśrzod zgromadzonych wielkiego Patryarchy Dominika Synow, z publicznym wſzyſtkich ukontentowaniem, powierza y w wieczne czaſy oddaie.

Mogę tedy mowić! ſłuſznie, że weyście te w dom ten MARYI, niczym ſię rożnić niemoże, od Ieyże weyścia w dom Zacharyaſza. Wyrowniały ſię ludzkie gory, unizaiąc wierzchołki ſwoie, y proſtuiąc drogi y gościńce, dla podrozney MARYI, według ſłow Proroka: *Erunt prava indirecta & aſpera in vias planas, omnis mons & collis humiliabitur*. Unizyły ſię y tuteyſzey Metropolij wſpaniałe Gory, ściełąc ſię pod Nogi, przychodzącego z Halicza w tym Obrazie Nayświętſzego Gościa. (a) *Incurvati ſunt colles mundi ab itineribus*. Nieśli MARYĄ Aniołowie z Nazaretu do domu Zacharyaſzowego, według zdania Sylweiry: *Iter ſex dierum una die a Beatiſſima Virgine iuvantibus Angelis fuit confectum*. (b) Nieśli ciż ſami Aniołowie, ſwoią Krolowę, w tym Obrazie z Kaplicy Swiętey Magdaleny do Kaplicy S. Michała. Stanąwſzy w domu Zacharyaſzowym MARYA pozdrowiła Elzbietę, ktora ſię tłumaczy *Deus Iuramenti*, BOG przyſięgi. Stanąwſzy w tym domu MARYA, pozdrowiła y pobłogoſławiła poprzyſiężonych BOGU na uſługę, Dominika Synow, kiedy na benedykcyą podczas iutrzni śpiewaney, z tego Obrazu odpowiedziała: *Benedicam & intercedam*. Minęła z pozdrowieniem Zacharyaſza, ktoren ſię nazywał *Memoria Domini*, Pamięć Pańſka. Minęła w tym Obrazie, z obfitym łaſk ſwoich gościńcem Ceſarzow Konſtantynopolitańſkich, dla tego, ze tam tylko *Memoria Domini* ſama ſię ſzczegulnie zoſtała pamięć, tam niegdyś mieſzkaiącego BOGA. Zaſtała MARYA w domu Elzbiety Iana. Zaſtała y tu tegoż ſamego, kiedy pierwſzy raz z Halicza, na tym mieyſcu, w Kaplicy pod Tytułem S. Iana Chrzciciela złożona była. Ian Kaznodźieja Pańſki, na weyście Maryi, naypierwſzy odezwał ſię, po Elzbiecie: *Exultavit in gau-*

(a) Abac. 3. (b) Sylv:

in gaudio infans in utero. Naypierwſzy do czci y honoru Maryi na tym mieyſcu odezwał ſię Zakon Kaznodzieyſki. Wſzyſtkie Iudzkię Gory, pełne były głoſu wołaiącego Iana po weyśćiu Maryi: *Super omnia montana Iudeæ divulgabantur omnia Verba.* Głos wołaiącego ztąd Iana, napełnił Watykańſkie Gory, y pobudził Grzegorza IX. Papieza do zeſłania tu Dominika Synow. Dom Elzbiety był w tenczas Domem Pielgrzymow, bo miał podrożnych w ſobie, Iezuſa, Iozefa, y Maryą. Mieyſce te nazywało ſię przedtym, Domem Pielgrzymow, od mieſzkaiących tu Dominika Synow, ktorzy ſię na ten czas nazywali: *Fratres Peregrinantes.* Bracia Pielgrzymuiący:

Iuz tedy natym mieyſcu Nayſwiętſza Niebios Monarchini, w tym Obrazie ſtanęła tak, jak niegdyś w Domu Zacharyaſza w Hebron, pozdrawiaiąc Elzbietę. A ja z tąd to ſobie wnoſzę. Ze gdy Marya w tym Obrazie Krolewſkiey godności na tym mieyſcu odbiera znaki, obowiązuie ſię na nieuſtaiące temu krajowi, w potrzebach Iego uſługi. *Elizabeth Deus juramenti.* Przyrzeka ſłuzącym Iey honorowi, podczas tego Aktu, pamięć łaſkawą przed Bogiem. *Zacharias memoria Domini.* Mieyſcu zaś temu nierozerwane towarzyſtwo. *Hebron Societas.* Otym Ad: M.D.G.

Wybranych od Boga Wſzechmogącego, na wyſokie doſtoieńſtwa ſtopnie, na rządzące ludźmi władzę, ten ieſt obowiązek, że nie ſobie, ale ſwoim zyć powinni; nie ſwoiey powagi drogie nośić ozdoby, ale własnych poddanych, bez przeſtanku dzwigać ciężary: (a) *Rex dicitur, quaſi populi baſis, quia debet populum portare;* mowi Hugo Kardynał. Kto wynieśiony od Boga na naypierwſzą godność prym powinien trzymać do oſtatnich uſług: (b) *Creatus es Rex, ut omnibus proficias, omnibusq́ attendas, his enim cogitationibus, depingitur Regalis Purpura,* mowi *Rupertus Abbas.* Złote jabłko w ręku Monarchy, nie własnego ſmaku powinno rodzić owoc, ale poſpolitego ukontentowania przyiemnym ſłodkiey miłości powinno bydź pośiłkiem. I ztąd to ieſt, że do dnia dziſieyſzego, w Kośćiele Bozym zachowuie ſię ta Ceremonia, przyſtempuiącym do Koronacyi Monarchom, przypominać obowiązki, Krolewſkiego Stanu, wzniecać w nich, ſtaranie y miłość, ku powierzonym poddanym: (c) *Viduas, pupillos, pauperes, ac debiles, ab omni oppreſſione defendes, omnibus te amabilem, benignum, manſuetum, atq; affabilem, pro tua dignitate præſtabis,* Wdowy, Sieroty, Ubogie, y ſłabe, od wſzelakiego ućiśnienia obroniſz, wſzyſtkim ſię miłym, łaſkawym, cichym, przyiemnym, według twoiey godnośći ſtawiſz. Pierwſzy raz Piſmo Boże, Krolewſką wſpominało godność w oſobie Abimelecha Paleſtyńſkiego Krola, Gen. 26. (d) *Abyt Iſaac, ad Abimelech Paleſtinorum Regem,* y takie mu dało Imię, że w nim według

 Hebray-

(a) Hugo Car. (b) Ruperty Ab. (c) Pontificale. (d) Gen. 26.

Hebrayſkiego tłumaczenia powinność obowiązkow Krolewſkiey godności wyraziło, toieſt Miłości ku ſwoim podanym takiey, jaką maią natury prawem, ſobie przyſądzoną Rodzice ku właſnym dzieciom; mowi na to mieyſce Cornelius a Lap. *Abimelech hebraicè ſignificat Patrem Regem, quaſi dicatur Pater Patriæ.*

Math. 5. Dał Chryſtus Pan Uczniom ſwoim, oprocz Apoſtolſkiey godności, ieſzcze inny tytuł, nazywaiąc ich ſwiatłem Swiata: *(a) Vos eſtis Lux mundi.* Ze zaś ta godność nie poſpolitą w ſobie zamykała prerogatywę, dochodzę tego z ſłow Piſma S. ktorych zażywa, przy naypierwſzym ſtworzeniu ſwiateł niebieſkich. Gen. 1. gdy Bog Wſzechmogący ſtworzył ſwiatła Niebieſkie, mowi Litera Pańſka, że tegoż momentu, poſtanowił ich Panami, y Krolmi, rządzącemi dniem y nocą: *(b) Luminare majus, ut preæeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti.* Swiatło większe, żeby panowało nad dniem, y ſwiatło mnieyſze, żeby panowało nad nocą. Ieżeli oddana ſwiatłom Niebieſkim Monarchia nad dniem y nocą, zacòż im nieieſt wyrażona żadna kondycia, y obowiązek ich powinności, jakoto: ſwiecić, zagrzewać ciała ziemſkie, rodzić drogie kruſzce, konſerwować zyiące ſtworzenia &c. tak jak innym ſtworzeniom Bog naznaczył; y tak ziemi naznaczył: *(c) Germinet terra herbam virentem, & facientem ſemen.* Niech rodzi Ziemia trawę kwitnącą y rodzayną. Wodòm: *Producant aquæ, reptile animæ viventis.* Niech rodzą wody zwierza czołgaiące ſię w ktorychby była żyiąca duſza. &c. Swiatłom zaś Bog żadney nie położył kondycyi, tylko iedne panowanie oddał: *Luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut preeſſet nocti.* Odpowiada na to pięknie Sylveira: *Ideo non fuit ulterius neceſſarium exprimere, quod producendi & conſervandi virtutem haberent, cum in munere præſidendi hæc intimæ includebantur.* Dlatego nietrzeba było więcey wyrażać powinności wrodzeniu, y konſerwacyi rzeczy im powierzonych, poniewaſz w urzędzie ich panowania, to ſię wſzyſtko zamykało. Byli Apoſtołowie, wynieśieni od Chryſtuſa na Krolewſką godność, przez dany im tytuł ſwiatłości Swiata, *Vos eſtis lux mundi:* Widział ich wduchu Ukoronowany Prorok Monarchami Ziemi *(e) Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram.* Wielowładna Opatrzność Boſka, podzieliła im wſzytką machinę Ziemi do ich rządow y dyſpozycyi, *(f) Sorte diviſit eis terram in funiculo diſtributionis.* Otoż niewyraża im Chryſtus, żadney powinności y kondycyi do ich urzędow; czemu? bo w doſtoienſtwie Krolewſkiey godności, ktorą wzieli od Chryſtuſa, już ſię byli obowiązali, na uſługi powierzonego ſobie Swiata; mowi pomieniony Sylveira: *(g) Semper enim bonorum*

(a) Math 5. *(b) Gen.* 1. *(c) ibid.* *(d) ibidem.* *(e) Sylv.* *(f) Pſal.* 44. *(g) Pſal.* 77. *(h) Sylv.*

uorum infula ac præsidentia, secum devolvit obligationem, quam unus quisq; adimplere in suo munere debet.

Panuiącą nad nami władzą moc Naywyzszego w ręce Twoie oddała, Nayświętsza Nieba y Ziemi Monarchini, w tych Krolewskiey godności znakach, ktore ci Świątobliwość tego mieysca, z publicznym wszystkich ukontentowaniem ofiarowała. Dotey godności ieszcze nowy honor swiatła odbierasz, kiedy sprawiedliwości słońce, na Twoich Krolewskich wyniesione ręku, pociągnąwszy nas wszystkich Ziemian do siebie; *(a) Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham*, z siebie samego dla tego Aktu, Swietną ci zrobił szatę, *Amicta lumine sicut Vestimento*. Zimny tuteyszego kraju Xiężyc, pod Twoie Nayświętsze wcisnąwszysię Nogi, ile błyszczącegosię swoich usług mogł wydobyć swiatła, wszystkie ci oddał. Ażeby ieszcze na naymnieyszey Twemu honorowi niezbywało ozdobie, Wielki Patryarcha Dominik, z jaśnieiących na Niebieskim Firmamencie gwiazd, nowo między Swiętemi policzonych synow swoich, dosyc jasną na skronie Twoie, uwił Ci Koronę, *in capite ejus Corona stellarum*. Y pytać że się potrzeba oobowiązkach Twoiey Krolewskiey godności, Nayświętsza Monarchini? bynamniey. *Semper honorum infula ac præsidentia secum devolvit obligationem.* Tym samym ześ odebrała, natym mieyscu, Krolewskiey władzy inwestyturę, juześ się obowiązała, na nieustaiące w potrzebach tego kraju starania. Korona ta, ktora Twoie Nayświętsze otacza skronie, wyciśnie Macierzyńską miłość ku nam, przypomni o wiernie służących sercach, y nieoddali od powierzonego sobie Mieysca. Nadowod tego idę do Pisma S.

1. *Reg.* 10. z Roskazu Boskiego, Wielki Kapłan, y Rządca Ludu Bożego Samuel, stanowiąc naypierwzego na Państwo Izraelskie Monarchę Saula, gdy według zwyczaju Krolom przyzwoitego, namaścił go olejem na Państwo, żeby go tym bardziey ubespieczył, o niezawodnym panowaniu nad Izraełem, daie mu tego trzy znaki: Pierwszy znak: *(a) Et hoc tibi signum quod unxit te Deus in Principem - Cum abieris a me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel.* Ten masz znak, że namaścił cię Bog na Krolestwo, gdy odeydziesz odemnie, znaydziesz dwoch mężow, przy grobie Racheli. Drugi znak. *Cumq; abieris inde, & veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel.* Gdy odeydziesz z tamtąd, a przyidziesz do dębu Tabor, znaydą cię tam trzey mężowie, idąc do Boga do Bethel. Trzeći znak. *Et cum ingressus fueris in urbem, obvium habebis gregem Prophetarum, descendentium de excelso, & ante eos psalterium.* Gdy zaś wniydziesz w Miasto zaydzie ćie drogę zgromadzene Prorokow, zstępuią

(a) 1, Reg. 19.

puiących z gory, a przed niemi śpiewanie. Iedna tylko korona Państwa Izraelskiego, powierzona Saulowi, a zacosz tyle znakow iey bespieczeństwa? Nie dosyć Monarsze Izraelskiemu, na jednym tylko dowodzie, Krolewskiey powagi; mało dla panuiącey władzy, ieden tylko obowiązek usług y starania w potrzebach pospolitego dobra, trzeba y żywey pamięci, na usługi wiernych poddanych, y pilney powierzonego Państwa straży, pieknie na te reflexie mowi Sylveira, kommentuiąc na ten text Pisma S. (a) *Merito hæc dantur pro Regni indicio; quia ibi Principatus auspicatur, ubi eximia solicitudo erga populum adumbratur.*

Invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel.

I więcże grob Racheli, mogiła zmarłey Niewiasty, kości wyschłe Zony Iakubowey, jak drugie Ezechiel owe albo Elizeuszowe, będą dawać żywe swiadectwo, o nowym Krolestwie nad Izraelem Saulowi? I więcże smutny widok smierci, będzie znaczył wesołe Pańskie czoło? Tak iest, mowi Pismo Boże. Ma kombinacią Grob z Majestatem. kości z koroną, Całun z purpurą, Mogiła z panowania Tronem. Był Adam naypierwszym Monarchą Ziemi, a postaremu swego panowania nie zaczął, poki na sobie nie postrzegł własney smiertelności popiołu: *pulvis es & in pulverem reverteris.* Wschodni Cesarze a między niemi Sewerianus, poswoich koronacyach, nazajutrz kazali sobie zawsze smiertelne przynośić przed oczy, mary. Pisze Guagnin że Zygmunt II. nasz Krol Polski, niewprzod na Tron Krolewski w Krakowie wstąpił, poki własnego Oyca na smiertelnym Katafalku nieoglądał, y nie pogrzebł. Grob Racheli, była to pamiątka tey Niewiasty, ktora dla zycia, dla całości swego dziecięcia, smierć własną podięła; o ktorey mowi Pismo Gen. 35. (b) *Egrediente autem anima præ dolore, imminente jam morte, vocavit nomen Filij Benoni, ideſt Filius doloris mei.* Grob ten, był oczywistym dowodem, zwyciężaiącey śmierć samą, miłości, *fortis ut mors dilectio.* Był charakterem niezmazanym, poprzysiężonego Iakobowi przyiaciela. (c) *Hebdomadâ transactâ Rachel duxit uxorem.*

Nie martwe kości; ostygłey niewiasty, ale żywy wizerunek Nieba y Ziemi Monarchini, piękney Miłości Matki, Naywyzsza Chrystusowego Namiestnika władza, na znak pewny słodkiego nad nami panowania, podała nam Ciebie Swiętsza Rachelo, piękności przewyzszaiąca Anielskie: (d) *Rachel pulcherrima,* jako Cię nazywa Miodopłynny Bernard. Bydź powinna dlanas, niezawodna pewność, Twoiey Macierzyńskiey miłości, prawdziwey opieki, usilnego starania, z tych panowania szczę

(a) Silv. [b] Gen. 35. (c) Gen. 29. (d) S. Bern.

ſzczęśliwego nad nami znakow, ktore z poſpolitą kraju tego radością odebrałaś: *Hoc tibi ſignum, quod unxit te Deus in Principem.* Ieżeli Krolewſka na ſkroniach Monarchy Korona wolnego Pana zniewala ſerce y umyſł, do poprzyſiężonego powierżonemu ludowi ſtarania, jako mowi Złotouſty Chryzoſtom: *(a) Non ita corona Caput Regis obvincit, ſicut animum ſolicitudo.* Twoja Korona, Nayſwiętſze otaczaiąca Skronie, wzniecać będzie uſtawiczną myśl, Maćierzyńſką miłość, ſzczerą chęć uſług, w potrzebach naſzych. Ieſteś od Kościoła powſzechnego uznaną za Krolową Aniołow, jako Cię nazywamy tym tytułem: *Regina Angelorum:* bydź muśi, że przez to ſamo wſzytkich na uſługi naſze naznaczonych niebieſkich duchow, w prędkośći, ochoćie, y obowiązku wyprzedziłas. A ieżeli dźiśiay Krolową, z między wſzytkich tego Kraju wybranych Patronow, jeſteś ogłoſzoną y uznaną; przez to ſamo, wzięłaś obowiązek, bydź naypierwſzą w ſtaraniu, o potrzebach tego Kraju; Mowię to na fundamencie Seraficznego Bonawentury: *(b) Hoc debemus indubitanter credere, prohoc inceſſanter gratias agere, quod ſicut Maria, omnibus Sanctis in cælo eſt prior, ita quoq; pro nobis, præ omnibus Sanctis, eſt ſolicitior.*

Tu mi przychodźi reflexya: Zaco nie Grob Abrahama, jako naypierwſzego Patryarchy, a dotego chwalebnego zwyćięzcy czterech Potentatow, oczym Piſmo S. *Gen* 14. wſpomina, ale tylko Grob Racheli, dany ieſt Saulowi na znak Kroleſtwa? ſłuchayćie przyczyny. Grob Abrahama, niebył ſtatecznie jednemu naznaczony mieyſcu; mowi onim Piſmo Boże Gen. 25. *(c) Sepelierunt eum, Iſaac & Iſmael Filii ſui in ſpelunca duplici, quæ ſita eſt in Ephron.* Pogrzebli Abrahama Izaak y Izmael Synowie iego, w jaſkini dwojakiey, ktora ieſt w Efron: Rozdział mieyſca, niemogł bydź znakiem pewnym Państwa. Mowi Chryſtus *(d)* Luc: 2. *Omne Regnum in ſeipſum diviſum, deſolabitur.* Podźielona Monarchia Swiata, na cztery Państwa toieſt Chaldayſkie, Perſkie, Greckie, y Rzymſkie, beſpiecznie y długo trwać niemogła: *(e) Tunc contrita ſunt pariter, ferrum, teſta, æs, & aurum, & radacta quaſi in favillam æſtivæ areæ.* Rozdzielone Oycowſkie Serce ku innym, niemogło bydź wyraźnym dowodem, jednoſtaynie obowiązanego Krolewſkiego animuſzu, w ktorym jedne, y iednakie ku wſzytkim powinno bydź ſerce: *Omnibus te amabilem, benignum, manſuetum, atq; affabilem pro tua dignitate præſtabis.* Uwazaycież Grob Racheli. Grob tey Niewiaſty był ſzczegulnie na jednym mieyſcu, toieſt w Betleem, mowi o iey pogrzebie Piſmo Boże *(f) Rahel ſepulta eſt in via, quæ ducit Ephratam hæc eſt Bethleem.* Betleem z Hebrayſkiego znaczy ſię Dom chleba: *Bethleem*

C *Domus*

(a) Chryſoſt: (b) S. Bonav: (c) Gen: 25. [d) Luca 2. (e) Dan: 2. (f) Gen: 36.

Domus panis. Mieyſce te jedne tylko, y ſzczegulne, w tuteyſzego kraju przeſwiętney Metropoliy, tytułem y nazwiſkiem uboſtwionego Chleba, Boſkiego Ciała naznaczone; *Domus Panis*. Znak ſłuſznie Krolewſki, bo w njm Marya jednoſtaynie, tak krajowi temu ſiebie oddała, iż ze wſzyſtkim łaſk ſwoich wnioſkiem, chciała ſię tu utrzymać y zoſtać. Iey Macierzynſkie jedne ku wſzyſtkim ſerce, podźiału prywatnego y dyſtynkcyi znać nieumie. Iedna dla wſzyſtkich Matka jednakowo wſzystkich kochająca: mowi Oſorius: (a) *Omnibus Fidelibus Maria, data eſt in Matrem*.

Matth. 2. Chcąc Chryſtus Pan wyrazić obowiązaną natury prawem miłość matek, ku właſnym dźieciom, kładnie naprzykład Rachel płaczącą za ſwoiemi ſynami. *Vox in rama audita eſt, ploratus & ululatus multus, Rachel plorans filios ſuos*. Głos na wyſokościach ſłyſzany ieſt, płacz y łkanie wielkie, Rachel płacząca Synow ſwoich. Alboż to nie było znacznych w tey cnoćie Matek, ktorych wielkie miłości dowody, Piſmo Boże naſtępuiącym podało czaſom? Ona Resfa, na ktorą cały patrzał Izrael jako ſię od żalu roſpukała ſiedząc pod zawieſzonemi na drzewie Synami, y odganiaiąc wednie ptactwo, a w nocy zarłoczne zwierza pòty, aż poki ciała ich nie opadły z kości: *non dimiſit aves lacerare eos per diem, neq; beſtias per noctem*. Matka ſiedmiu Synow Machabeyſkich, ktorey ſame Piſmo taki daie Panegyrik: iż była Cudem Zwyćiężaiącym ſiłę natury (d) *Supra modum autem Mater mirabilis, & bonorum memoria, digna &c*. Ztym wſzyſtkim, te y inne Chryſtus minął, jednę tylko Rachel wſpomniał: *Rachel plorans filios ſuos*. Trzeba wiedźieć: że miłość wrodzona Racheli ku dwom Synom, figurą była miłośći nadprzyrodzoney, Maryi ku nam: Rachel miała dwoch Synow Iozefa y Beniamina; mowi o nich Litera Pańſka. *Filij Rachel, Ioſeph, & Beniamin*. Iozef według SwiętegoBernarda znaczył Chryſtuſa, *Ioſeph fraterna ex invidia venditus, Chriſti venditionem præfiguravit*. Beniamin Syn boleśći, znaczył nas wſzyſtkich, dla ktorych przy ſmierći Zbawićielowey bolała Marya; *Beniamin filius doloris mei*, Teraz uważayćie nieporownaną miłość Maryi ku nam. Mowi Ewangelia Lucæ 7. iż więcey kocha ten, komu więcey dano: (b) *plus diligitis, cui plus donavit*. Doſyć wiele wzieła dla ſiebie Marya, kiedy wzieła Syna, Przedwiecznego Oyca, więcey Iey ieſzcze przyczyniono, kiedy nas wszyſtkich pod Krzyżem ſtoiąc w Ianie wzieła, mowi Oſorius na text Ewangelij, *Fili ecce Mater tua*, piſząc: *Omnibus Fidelibus Maria data eſt in Matrem, quia Ioannes univerſæ Eccleſiæ*

tunc

(a) *Oſorius*. (b) *Luc*. 7.

tunc personam agebat. Zaczym Maryi miłość, w Racheli figurowana, przewyższyła miłość wszystkich Matek. Teraz miarkuycie. Dwoch tylko Rachel miała Synow, a w ich potrzebie miała takie staranie, że całe Niebo napełniła wołaniem: *(a) Vox in rama idest in excelso, audita est.* Coż mowić o Maryi, kiedy nas wszystkich wzieła za Synow. Wzięła y powtornie Marya, przy Tymże Zbawićielu: ktorego w tym Obraźie na ręku trzyma, nas wszystkich w tym kraiu za Synow, y wzieła nas powtore w Ianie, bo w dniach łaski: *Ioannes gratia,* kiedy temi czasy dobroć Boska łaskę Iubileuszu obficie na nas wylała; y ieżeli wten czas pod Krzyżem, obowiązałaśię na Maćierzyńskie w potrzebach naszych staranie, toć y teraz. Wtenczas wśrzod okrutnych boleśći, wśrzod przenikaiących serce Iey mieczow, wśrzod Krwawego Zbawićielowey Męki potopu, kiedy cała Natura zgruntu upadała, niemogąc patrzać na okropny widok Smierći Zbawićielowey, Ona nieustraszona tym wszystkim, statecznie trwała przy powierzonych sobie Synach. *Stabat juxta Crucem Iesu Mater:* Teraz na Tronie chwały, na Majestaćie Krolewskim, rozkazuiąca Aniołom, władnąca wszystkim, czyli podobna żeby wziętego na śiebie miała zapomnieć obowiązku ?

Cotoiest ? Że kiedy Chrystus Ioan. 18. oddawał w opiekę swoią Matkę Ianowi, swiadczy Ewangelia, że od teyże samey godziny zaczął mieć o niey staranie Ian: *Et ex illa hora, accepit Eam Discipulus in sua.* Kiedy zas Chrystus oddawał Iana Matce Swoiey za Syna, *Mulier ecce Filius Tuus,* Zadney wzmianki o staraniu Maryi około Iana, Ewangelia niewspomina? Trzeba wiedzieć, iż Ian dopiero od tey godziny zaczął swoie usługi y staranie w potrzebach Maryi, ktorych przedtym nieczynił, y dla tego Ewangelia, Iego usługi wyraża: Marya zaś nie od tey godźiny ani od tego czasu, ale od początku weyśćia swego na świat, miała Maćierzyńską tak o Ianie jako y o wszystkich nas pilność, y dla tey przyczyny Ewangelia, pod ten czas żadney o Maryi staraniu, wzmianki nie kładźie. Ona trzechKrolow od zawziętey Heroda złośći,obroniła.Państwa młodego w Kanie Galileyskim, Elzbiety, Łotra nawet dobrego, potrzebom, służyła. Chrystus tedy kończąc żyćie swoie na Krzyżu, niewtenczas Maryą postanowił Matką nas wszystkich, ale ią tylko wtenczas wyiawił y ogłosił: *(b) Neq ex illa hora Dominum Iesum adoptionem instituisse, sed tantum indicasse,* mowi Vigverius. Od pierwszego momentu, weyśćia Twego nate mieysce, wziełaś ten kray w Maćierzyńską Twoią obronę Nayświętsza nasza Monarchini; swiadectwo da Mieysca tuteyszego Archivum, o dowodach Twojego starania. Ta zaś ozdobna funkcya, w ktorey Absolutną y Krolewską nad nami oddano

(a) Ioan. 18. (b) Wigverius.

dano Ci władzę, publicznie ogłasza, żeś przy odebraniu Krolewskiey godności znakow, obowiązałaś się na nieustaiące temu Krajowi w potrzebach Iego Usługi.

Cumq; abieris inde, & veneris ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel

NA ten text Pisma Swiętego przypadaiąc Cornel. a lap. powieda: że mieysce *Bethel*, było też same, na ktorym niegdyś Iakob Patryarcha, widźiał drabinę tykaiącą się Nieba, a na niey wspartego Boga: *(a) In Bethel, id est, ubi Iacob vidit Deum innixum Scalæ per quam ascendebant & descendebant Angeli.* Wiem z nauki S. Damascena *serm: de dormit. B.V.* Ze Matka Boska przez drabinę Iakubową, figurowaną była, bo na niey Bog Wcielony pracuiący około Zbawienia naszego spoczywał: *(b) Maria scala Iacob, in qua Deus quiescit.* To tylko uważam, za co te mieysce *Bethel* od Samuela na znak Krolewiki było dane Saulowi? Ciekawy tłumacz Pisma S. Sylveira twierdzi; że na tym mieyscu *Bethel*, nietylko Iakob widźiał był drabinę tykaiącą się nieba, ale y Abraham ofiary Bogu zwykł był czynić; y na tymże samym mieyscu, w następuiącym czaśie Pasterzom ogłośili Aniołowie Wcielonego Boga: tak tedy ten Author konkluduie. Iz Bog pamiętaiąc na usługi Swiętych Patryarchow, następcom Ich, osobliwszy pamięći Swoiey pokazał dowod, Niebieskie im na tym mieyscu daiąc łaski, *(c) In illa terra Abraham, magna Deo præstitit obsequia. Ita fere similiter, cum in Dei memoria essent sacrificia, quæ Iacob in illo loco obtulit, inde voluit Deus, ejus successores ibi commorantes excitare, ut Deum, natum viderent.* Mieysce tedy te było mieysce żywey przed Bogiem pamięći, usług ku czci y honorowi Boskiemu uczynionych.

Trzyma wspartego na swoich ręku Boga, Mistyczna Iakubowa drabina, *Scala hominum ad Deum* Krolowa nasza Marya, jako Ią nazywa Wielki Augustyn, na tym mieyscu Domu Boskiego *Bethel Domus Dei.* Znak ten jest Zywym dowodem, nieustaiących pamięći przed Bogiem na te usługi, ktore ku Iey honorowi, Swiątobliwa tego Kraju uczyniła pobożność. Oddawał Samuel Saulowi Koronę Państwa Izraelskiego na mieyscu Bethel, ale na tymże samym mieyscu prezentował przed Bogiem pobożność poprzedzaiącą

(a) Cornel. a lap. (b) Damasc. (c) Sylv. (d) S. Aug.

iącą tenAkt iego Anteceſſorow; Odbiera tego Kraju Koronę Marya, bydź niemoże, żeby niemiała Bogu przypominać ſwiątobliwych Ofiar, ſerc ſobie ſłużących. Na tamtym mieyſcu widźiał Iakob wſtępuiących y zſtempuiących Aniołow z Nieba (a) *Angelos quoq; Dei aſcendentes & deſcedentes per eam.* Trzeba wiedźieć, iż powinność Aniołow ieſt ta, uſługi naſze do Boga odnośić tak: jako o ſobie wyraził Rafał przed Tobiaſzem: (b) *Quando orabas cum lachrymis & ſepeliebas mortuos, ego obtuli orationem tuam Domino.* Krolowa Aniołow Marya dziś nas wzieła w ſwoią ſtraż y opiekę. Iey naypierwſza funkcya y powinność, Bogu odnośić, przyſługi te; ktore ſwiątobliwość tego Kraju, ż prawdziwey ku Krolowey ſwoiey miłośći, wielkim przykładem czyni, *Ego obtuli orationes tuas.*

Zadaie kweſtyą Sylveira Ieżeli w ten czas znaydował ſię przy Maryi Iozef, kiedy ſzła z wizytą do Elzbiety? y odpowiada, że tak a nie inaczey, daiąc przyczynę, iż Iozef dla uſług Maryi oſobliwym Opatrzności Boſkiey był naznaczony ſpoſobem: (d) *Nam ob eam potiſſimum cauſam, cum eo deſponſata eſt, ut miniſterium & conſolationem ab eo acciperet.* Ieżeli tak ieſt, a zacòż otym Piſmo nienamienia? Słuchayćie przyczyny. Nietrzeba żeby kto uſługę Iozefową ku Maryi głośił, nietrzeba żeby kto otym piſał albo mowił, bo Marya ma to dobrże na pamięći. Wſzakże oprocz uſług Iozefowych, ſłużyły ieſzcże w tey podrozy Maryi, y woyſka Niebieſkie, Swięte Duchy, kazdy znich ż ſwą uſługą popiſuiąc ſię, z tym wſzyſtkim milczy o tym Piſmo, Czemu? bo już o tym wſzyſtkim wzięła obowiązek, pamiętać Marya.

Et cum ingreſſus fueris in urbem, obvium habebis gregem Prophetarum.

WSpomniony Cornelius a lap. tłumacząc ten text Piſma S. powiada: iż ći ktorzy wtenczas zaſzli drogę Saulowi, niebyli Prorocy, ale ludźie Zakonni, na uſługę Bogu poświęceni, wednie, y wnocy onemu ſpiewaiąc. (e) *Prophetæ hi erant Viri Religioſi, qui à turba ſecedentes, vacabant Deo, illiq; hymnos & laudes concinnebant.* Swiadczy Litera Pańſka, że jak tylko Saul w poſrzodku tego Zakonnego ſtanął Zgromadzenia, tak ſię z niemi ziednoczył, iż iednego był z niemi ducha: (f) *Prophetavit in medio eorum,* y nierozerwane zabrał towarzyſtwo. *Saul inter prophetas.* Mam to z naſzego Sylveiry, że Marya wchodząc w dom Zacharyaſza, w dom Zakonny weſzła: temi

(a) Gen. 28. (b) Tobia. 12. (c) Sylv. (d) Cornel. a Lap. (e) 1. Reg. 10.

albowiem słowy, zaczyna tłumaczyć ten Author, Taiemnicę Nawiedzenia MARYI: *Religiosam Domum ingreditur Virgo*, [a] do Zakonnego Domu wchodźi Panna. Stanęła w poszrzodku Zakonnego Domu tego Zgromadzenia, wśrzod BOGU na usługę poświęconych, Wielkich świątobliwością, nauką, Apostolskiemi pracàmi, Patryarchy Dominika Synow, Nayświętsza nasza Monarchini, *Circa Eam Corona Fratrum*. Patrzcież iak ściśle z tym mieyscem, y z tego mieysca Zgromadzeniem zabrała Towarzystwo. Od Roku 1234. przez lat 517. nierozerwanie na tym mieyscu z tym świętym Zgromadzeniem trwała. Otoż żeby tym gruntowniey, y bespieczniey, o swoim upewniła przemieszkaniu, Panią Dźiedźiczną, y Krolową, tegoż samego mieysca bydź się podięła.

Gen: 18. Ociec wszystkich Wiernych Patryarcha Abraham, żeby był przychodzących do siebie w gościnę, dłuzey przytrzymał Aniołow, chleb przed niemi na stole położył: *Ponam buccellam panis, & confortate cor Vestrum, postea transibitis* [b]. Po wielkich podrożach, z Nazaretu do Konstantynopola, z tamtąd do Halicza, z Halicza tu do Lwowa, szczęśliwie Krolowa Aniołow, Gość rzadki, przybyła. Przyiął Ią z ochotą w Dom swoy, Wielki Patryarcha Dominik: Otoż zeby na potomne czasy, na tym mieyscu Ią utrzymał, y mieysce pod tytułem Ubostwionego Chleba Iey oddał, y tenże Sam Sakramentalny Chleb, przed Nią na wieczne czasy połozył.

Konczę. Przy oddaniu MARYI Krolewskiey Godnosci znakow, oddana y pełnomocna władza nad nami. Z nayglębszym tedy przed Maiestatem Twoim, Nayświętsza Kraiu tego Monarchini, upadam pokłonem; wierność wiecznego poddaństwa moiego, przy publicznym Kraiu tego, pod Twoią Władzę oddaniu się, wyznaię. Pod słodkim Panowania Twego rządem, bydź się nayszczęśliwszym sądzę. Ciebie po BOGU, iedyną moią Panią, Dźiedźiczką duszy, y absolutną Monarchinią wszystkich sił moich czynię. Dla całości Twoiego honoru, czci, y sławy, życie, zdrowie, y krew do ostatniey kropli, łozyć gotow iestem. A kiedy dziś w liczbie Twoich poddanych policzony iestem, niech w Niebie od Ciebie za tegoż uznany będę.

AMEN.

(a) *Sylveira*. (b) *Gen*. 18,

KORONACYA

Wzaiemna

PRZEZ MARYĘ

CHRYSTUSA

PRZEZ CHRYSTUSA

MARYI

Całą wiecznośćią

NIESKONCZONA

Albo

KAZANIE

Miane dnia czwartego z rana na Summie pod czas Koronacyi Cudowney w Obrazie Swoim od Swiętego Łukaſza malowanym NaySS: MARYI Panny u OO: Dominikanow Lwowſkich Bożego Ciała y SS: Piotra y Pawła Apoſtołow

przez

Imci X Karola Kopinſkiego Swiętey Teologij Doktora, y ExRegenta Warſzawſkiego [illegible]nieyſzego Przeora Konwentu Przemyſkiego Prowincyi Polſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego

Anno Jubilæi 1 7 5 1.

Eris Corona Gloriæ in manu Dej. Iſaj. 62. v. 3.

ZApiſaną od wieku w niedośćigłych Dekretach Mądrośći Przedwieczney, z Boſkiey y Ludzkiey Natury w Drugiey Troycy PrzeNaySS: Oſobie hy-

poſtatycznie złączonych z ſobą zobopolney chwały między Chryſtuſem y MARYĄ recyprokę, ogłosił *Gverricus Abbas*, przywodząc Chryſtuſa po Swym wſtąpieniu w Niebo do żyiącey ieſzcze na ziemi Matki Swoiey MARYI, w te mowiącego Słowa: *Veni dilecta mea & ponam in Te Thronum meum, nullus mihi plus miniſtravit in humilitate mea, nulli etiam abundantiùs miniſtrare volo in gloria mea.* Odebrał Bog Koronę dla Siebie przypadkowey chwały w Ludzkim Ciele na ręku piaſtowany MARYI; więc ią w zamiany wiecznie y doczeſnie ręką Wſzechmocności Swoiey koronowac nieprzeſtaie. *Eris Corona Gloriæ in manu Dej.* Z Tronu do Tronu, z Nieba do Nieba, gdy do żywota MARYI Syn Boſki przyſzedł: *Tanquam aliud Cælum ingreſſus, in Utero Virginis MARIÆ ſe patefecit.* Theodoretus Sermone. in Ioan. Więc Tron Tronem, Koronę oddaie Koroną, tak Petrus Cellenſis Konkluduie: *Fecit Sapientia Dei Domum ideſt Dominam noſtram, de qua Carnem ſumens quievit in eius Utero veluti in Trono, & Matri adhærens, omnia Sua Ej Communicavit, & pro Thoro ad Thronum promovit.* Nieinny to ieſt Przedwieczney Mądrości Pałac, tylko ten, ktory Iey na Mieyſcu tym Swiętym Krolewic Halicki à Xiąze Wielkie Kijowſkie, Lwowſkie. y Całey Ruſi LEO uſtąpił. W tym to Zamku Dom ten nayczyſtſzy MARYI w Cudownym Iey Obrazie Ewangeliczną Łukaſza Swiętego malowanym ręką wyſtawiwſzy, y ſam ſię w nim pod Oſobami Sakramentalnemi chleba y wina zamknąwſzy wzywać y zapraſzać do Siebie na Ucztę Gości, nieprzeſtaie. *Sapientia ædificavit Sibi Domum, miſit ancillas ut vocaret ad Arcem, locuta eſt: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum.* Y niby w drugim Bethleem w tym Domie Anielſkiego Chleba pod Tytułem Bożego Ciała założonym, iako od Trzech Oryentalnych Monarchow, Nowy dla Siebie Chwały IEZUS y MARYA odbieraią Korony. Więcey rzekę, ledwo co ofiarowana od Nayiaſnieyſzych Majeſtatow, Senatu Rycerſtwa y Kawaleryi Polſkiey, Ziemi Lwowſkiey, y Całego Woiewodztwa Ruſkiego, Głowę NaySS: MARYI Panny opaſać Korona miała, natychmiaſt Tron chwały ufundować MARYI Bog Wſzechmogący przyrzekł,

rzekł, y Wſzyſtkim zebrzącym na mieyſcu tym Swiętym, od Ukoronowaney Matki Miłośierdźia, Łaſki choynie udzielać deklarował. Mowi tak w ſpomniony Gverriccus Abbas. *In Te mihi quandam Regni Sedem conſtituam, de Te judicium decernam, per Te preces audiam, nec ſatis glorificatus videbor mihi, dum & tu glorificeris.* A to czemu? Daie racye zaraz tenże: *Communicaſti mihi quod Deus ſum, Communicabo Tibi, quod Deus Sum.* Udzieliłaś mi, że ieſtem Człowiekiem, to ieſt, ze przed Twym Obrazem przez Dni Dźiewięć w Solenney Nowennie Lud nabożny Narodzenia moiego oczekiwa, o toż ia udzielę własności moiey Tobie, że ieſtem Bogiem: *Cummunicabo Tibi, quod Deus Sum,* A ia z tych Słow wnoſzę Sobie. Iako MARYA w Ciele Ludzkim Koroną Natury naſzey ozdobiła Chryſtusa, tak Chryſtus Koroną chwały doczeſney y wieczney z Wſzechmocnośći Swoiey Koronować na wieki MARYĘ nieprzeſtanie. Ad M. D. G.

TAk ſię ſympatycznie Serce Boſkie w Iedynaku ſwoim z Sercem ziednoczyło MARYI, czyli Serce MARYI z Sercem ſpoiło Boſkim, że wſzyſtkie Boſkiey Wſzechmocnośći Dzieła na ręce MARYI oddał. Widźieli od wiekow Anielſkie Hierarchie, że nieinaczey Chryſtus Krolować w chwale nieſkończoney zechce, tylko w raz z nayukochańſzą Matką, y dla tego po krwawych pracach y Męce okrutney Iego wzywaiąc na ſpoczynek do Korony Zbawiciela, upraſzaią natychmiaſt y MARYI przez Ukoronowanego Proroka: *Surge Domine in requiem Tuam, tu & Arca Sanctificationis tuæ.* Powſtań Panie na ſpoczynek twoy, Ty y Arka poświęcenia Twego. Tak tłumaczy Rychardus à S. Laurentio lib. 7. de Laud. Virg. *Tu prius: Arca ideſt MARIA poſterius, conijcitur, quia aſſumpta ſit ſimul cum corpore. Dicitur ergo: Surge Domine in requiem tuam poſt laborem Paſſionis tuæ per aſcenſionem, & Arca Sanctificationis tuæ per aſſumptionem.* Zdali ſię niemieć żupełney nieiako pragnienia ſwoiego ſatysfakcyi Duchowie Niebieſcy bez przytomności MARYI. Czemu? Bo ich Anielſka Godność tym bardziey rozſerzona żoſtała w MARYI, y przez MARYĘ; tak decyduie Damaſcen S. *Per Hanc Beatiſſimam Virginem beatitudo Angelicæ ſublimitatis augetur.*

Rzecże kto, à to iakim ſpoſobem błogoſławieńſtwa Anielſkiego przy Koronacyi MARYI w Niebie ſtanęła aukcya? to pewnie niebyli zupełnie z widzenia Iſtoty Boſkiey ubłogoſławieni Duchowie Niebieſcy, że nie iakiego przyczynienia błogoſławieńſtwa dla Siebie oczekiwaią od MARYI? co ieſt błąd wielki: ale odpowiada na to z moim Anielſkim Doktorem moy S. Wincenty Ferreryuſz. Ze iako Swięci Pańſcy w Niebie zadney między Sobą niemaią zazdrośći, że ieden jaſno, inny jaſniey ieſzcze, każdy znich, wdług wielośći zaſług zrzenicę ſwoię w Iſtocie utapia Boſkiey, owſzem z tey, ieden drugiego chwały, chwały ſwoiey przypadkowey od biera augment, y im więcey zoſtaie uwielbionych, tym ſię więcey im przerżeczoney przymnaża chwały: *Minor non invidet majori de gloria, imo lætatur, quia de gloria alterius augmentatur gloria ſua, & quanto plures fuerint glorioſi, tanto magis augmentatur gloria.* Ale że przy Koronacyi Swoiey w Niebie MARYA, wiedney uwielbioney Swoiey Oſobie iednę całę ruiny Anielſkiey dopełniła, y nadgrodziła Hierarchię, toć y przypadkowey chwały, y uwielbienia Anielſkiego ſtała ſię rozſzerzeniem y dopełnieniem. Tak uczony Gerſon konkluduie. *Virgo MARIA ſola conſtituit Hierarchiam Secundam ſub Deo Trino & Uno Hierarcha primo & Summo, apud quem Hierarcham Humanitas Filij ſui ſublimata, ſedet ad Dexteram virtutis Dei per unitatem ſubpoſiti.* Przyczyna zaś tey dopełnienia Hierarchyi; iaka ieſt? ſłuchaymy. Zſtąpienie z Nieba na źiemie Iedynaka Boſkiego do Zywota MARYI, ſzczegulnie racyę dla Siebie miało, aby Ludzkim odkupionym Rodzaiem, tę ruinę reparował Nieba, ktore w wyrugowanych z niego Hierarchiach Anielſkich odebrało, y do tego ſkutku wſzyſtkie prace y fatygi żyiącego na ziemi Zbawiciela ordynowane były. Ale że MARYA była towarzyſzką prac y fatyg Syna Swoiego podiętych dla Odkupienia Narodu Ludzkiego, toć y chwały według Bernarda Swiętego. *Chriſtus redempturus Mundum, univerſum pretium contulit in MARIAM, ut deplenitudine ejus accipiant univerſi, unde quantum gratiæ in terris adepta eſt, tantum & in Cælis obtineret gloriæ.* Wſzakże naypierwſze y naywiękſze Dzieła Wſzechwocności Swoiey Ociec Przedwieczny zamknął w Synu Iednorodzonym Swoim.

Omnia

Omnia per Ipſum facta ſunt, & ſine ipſo factum eſt nihil. Te zaś Dzieła Wſzechmocności Swoiey w Synu Iednorodzonym złożone, nie inaczey prezentował Swiatu, tylko w MARYI y przez MARYĘ. Wſzakże: *Sublata cauſâ, tollitur effectus:* Gdy niebędzie Słońca, niebędzie iaſności, ale że *ex ſuppoſitione conſequenti,* to ieſt ż Dekretu Boſkiego nie zſtąpił by z Nieba na źiemie (: według Anielſkiego naſzego Doktora Szkoły :) Iedynak Boſki, gdyby nie za wyraźnym przyzwoleniem MARYI, mowi tak Auguſtyn S. *Si MARIA non dixiſſet fiat, Verbum non fuiſſet Incarnatum.* Toć gdy MARYA ieſt Inſtrumentem Wćielenia Syna Boſkiego, więc y wſzyſtkich Dźieł Wſzechmocności Boſkiey także Swiatu prezentowanych przez niego. Więcey powiem: Niechciał Bog Wćielony noſić Korony chwałę przypadkowey odebraną z Dźieł Wſzechmocności Swoiey, aż poki tę Koronę z rąk MARYI nie odebrał. Oznaymuiąc Wćielenie Syna Boſkiego w Gabinecie Panieńſkim Ablegat Niebieſki z tą do MARYI odzywa ſię propozycyą: *Hic erit magnus.* Ten będzie wielkim. A to iak bydz może? Alboż to niebył od wiekow rowny, y nie ieſt do tąd w chwale y Majeſtacie Oycu Przedwiecznemu Iedynak Boſki? że dopiero z Zywota MARYI doſtanie chwały, y wielkim nazwany będzie? Dziwuie ſię Miodopłynny Doktor: *Quare? Hic erit, & non potius eſt magnus, qui ſemper æqualiter magnus, non habet, quo creſcat, nec major poſt Conceptum futurus.* (a) Rowny we wſzyſtkim w Naturze Boſkiey Oycu Przedwiecznemu Zbawiciel *Ego & Pater unum Sumus.* Ale wiſtoćie ludzkiey, Chwałę przypadkową z Wſzechmocności Swoiey z Zacności y Godności MARYI weźmie, y wielkim nazwany będzie. Tak konkluduie Celada: *Erit magnus de futuro, quia à Celſitudine Matris, à qua Dei Filius factus eſt Homo, excelſæ Nobilitatis mutuatur magnitudinem.* Ledwo Syn Boſki w Zywocie Panieńſkim ſtanął, aż zaraz nie iako dłużnym zoſtaie MARYI, mowi Metodyuſz S. *Euge euge Mater Dei, omnes Deo debitores cum ſimus, tibi ipſe eſt debitor.* O! Matko wielkiego Boga wſzyſcy dłużnemi ieſteśmy Bogu, à Bog Sam dłużny Tobie; Ale iak że to bydź może, aby Stworzyćiel Sworzeniu był dłużnym każdy kredytor ma prawo nad dłużnikiem ſwoim, ale że nikt nad Bogiem żadnego Prawa mieć nie może, toć Bog żadnemu niemoże bydź dłużnym. Racya tego

(a) S. Bern.

bo Bog ieſt nieſkończenie dobry, więc żadnego niepotrzebuie dobra, y gdy ieſt Naywyſzſzey Wſzechmocności y władzy, toć żadney niepodpada ſubjekcyi. Tak Argumentuie moy Anielſki Doktor Tomaſz S. z Aquinu. 3. p. q. 14. ad 1. *Nunquam Pater Debitor Filij efficitur, multo minus homo poteſt ſibi Dominum conſtituere Debitorem.* Iak że tedy mam puść za zdaniem Metodyuſza S. czyniącym Boga, MARYI dłużnym? Prawda że chociaſz Bog nic znatury nie potrzebuie Swoiey, nic nie pragnie, bo tak w Sobie, iak wſzyſtkim ieſt wſzyſtko, ani żadnemu bydź podległym długowi niemoże, ale chcąc ſię Narodźić z MARYI po ludzku mowiąc od wieku pragnął, potrzebował, y żądał ludzkiego Ciała z Nayczyſtſzey MARYI Ciała, ktore na Siebie z Ducha PrzenaySS. Kooperacyi wziąwſzy, dłużnikiem nieiako Ciała MARYI zoſtał. Iako albowiem w wiecżnym narodzeniu Swoim wźiął y bierże na wieki od Oyca Przedwiecżnego Naturę Boſką, tak urodzony w czaſie zaćiągnął od MARYI Naturę Ludzką, ale że w Rodzeniu od Oyca eſſencyalną przyimuie chwałę, iako Syn Boſki, toć w Rodzeniu z Matki iako Syn ludzki przypadkowey chwały z Wſzechmocnośći Swoiey odebrał Koronę z MARYI, przy MARYI, y przeż MARYĘ. Mowi to Stary Tertulian. *A Patre Coronatur ſemper Coronâ Gloriæ, á Matre Virgine Coronatus Coronâ humanitatis gloriæ.* Iakoż w tym wźiętym od MARYI ludzkim Ciele zoſtaiąc na Swiećie, niechciał bez MARYI naypierwſze Wſzechmocnośći Swoiey Dzieła w Przemienieniu wody w wino w Kanie Galileyſkiey prezentować: *Et hoc erat initium Signorum.* tylko za requizycyą y wyraźną MARYI wolą: *Vinum non habent.* Zdał ſię mieć nieiako Wſzechmocnośći Swoiey związane ręce wſkrzeſzeniu Łazarza Zbawiciel, aż poki nieſtanęła MARYA: *Martha ait ſilentio MARIÆ, Magiſter adeſt, & vocat te.* Na co Oleaſter mowi: *Vocetur MARIA Materni Nominis bajula, quia ſine ipſa, nec mors poteſt fugere, nec vita reparari* Ogłaſzaiąc chwałę y Majeſtat Tryumfuiącego w Niebie Zbawiciela Szczepan Swięty mowi: *Ecce video Cælos apertos, & Filium Hominis Stantem á dextris Dei.* Oto widzę Nieba otwarte y Syna Człowieczego ſtoiącego na Prawicy Boga. To ſwiadczy o chwale Chryſtuſowey w Niebie pierwſzy Męczennik Iego. à Maxymus Swięty nad temi ſłowy w zadumieniu

ſtaie

ſtaie. *Cur ſe Filium hominis videre teſtatus eſt, & non potius Filium Dei, quam Hominis Filium videre dixiſſet?* Większy daleko Chwały Zbawiciela w Niebie, uczynił by był expreſſyę Szczepan Swięty, gdy by go był Synem Boſkim à nie Człowieczym nazwał? ale chcąc pokazać, że ta chwała przypadkowa z Dźieł Wſzechmocnośći Nayświętſzey, prezentowana Swiatu, ktorą Zbawiciel, iako Syn Ludzki z prac z fatyg, y z wylania Krwie Naydroſzſzey za Narod ludzki zaſłużył Sobie iako z Morza z Wcielenia Nayſwiętſzego Iego, w Zywocie Panieńſkim wypłynęła, odebrał w MARYI, y przez MARYĘ, nie Synem Boſkim ale Synem człowieczym na Tronie chwały ſtoiącego ogłaſza Chryſtusa ſwiadczy Naxera. *Quia Chriſti Humana Nobilitas per MARIAM, & ex MARIA cenſetur.* Opiſuiąc Ukochany Zbawiciela Uczeń Wcielenie Nayſwiętſze Iego, niepowiedział tak: *Słowo ſtało ſię Człowiekiem*, albo: *Słowo ſtało ſię Duſzą*, chociaſz w tym Samym wyraźił by był zupełnie Ludzką Naturę Zbawiciela; gdyż Duſza, ieſt rzecz Nayſzlachetnieyſza w Człowieku; ale rzekł: *A Słowo ſtało ſię Ciałem.* A to czemu? Oto żeby był żywiey wyraził, że te Ciało, ktore z Ciała MARYI przyiął Zbawiciel, było fundamentem zacnośći y Godnośći Iego. *Ait Verbum Caro factum eſt, ut portionem, quam á Deipara ſumpſit, vivacius exprimeret, & ex Materna gloria, Filij gloriam commendaret.* Mowi, Tertulian. Taką Chryſtus ma chwałę od Oyca w rodzeniu Swoim wiecznym, że ogłaſzaiąc ią Ian Swięty, mowi: *Vidimus gloriam Ejus, gloriam quaſi Unigeniti á Patre.* Widzieliśmy Chwałę Iego, Chwałę iako Iednorodzonego od Oyca, toć y z Rodzenia Swego w czaſie z Wnętrznośći MARYI przypadkową odbiera Chwałę. Wſzakże Tytuł Synoſtwa Boſkiego ieſt niby Fundamentem Chwały, ktorą jaśnieie od wieku Syn Boſki; nieinaczey bowiem wraz z Oycem Duchowi PrzeNayświętſzemu Pochodzenie daie, tylko że ieſt Synem Boſkim: toć Tytuł Synoſtwa MARYI, ieſt Fundamentem doſkonałości Boga Człowieka, poniewaſz z Dekretu Boſkiego, nie ieſt inaczey Człowiekiem y Odkupicielem Ludzkim, tylko że ieſt Synem MARYI. Tego zaś wſzyſtkiego ieſt nieinna racya, że Bog wolę Wſzechmocnośći Swoiey w MARYI złożył, tylko że MARYA od wieku za wolą poſpieſzyła Boſką, gdy głoſu pierwſzych Rodzicow naſzych nieſłu-

chała, bo z iakichże racyi grzech pierworodny na nas wſzyſtkich Potomkow onych ſpłynął, tylko że każdego z nas wola, do woli grzeſzącego Adama przywiązana była, ale ze wola MARYI do woli Adama niebyła przyłączona, bo do pierworodnego nie należała grzechu, to ć y Bog we wſzyſtkich Dziełach Wſzechmocności Swoie za wolą MARYI idzie: *Nihil nos Deus habere voluit, quod per MARIÆ manus non tranſiret.* mow- Swięty Bernard Nieinaczey wieczne obiecane było Kroleſtwo w Domu Iakobowym Synowi Boſkiemu od Ablegata Niebieſkiego, tylko przy MARYI; *Regnabit in Domo Iacob in æternum.* Będzie Krolował w Domu Iakobowym na wieki. Na co Naxera mowi, *Hic eſt Rex Chriſtus, quia Regnum illi venit per MARIAM à Patre Deus à Matre Princeps.* Niechcia ten Nayświętſzy Dawid bez ukochaney Matki Swoiey Krolować w Niebie, tak mowi Celada: *Non Regnat ſine Michol David, nam nec Deus, qui Perſonam gerit David, ſine MARIA regnat.* A to czemu? bo iako zyiąc na ziemi Bog w Ludzkim Ciele Koroną Chwały wielowładności ſwoiey ukoronował przy-Sobie MARYĘ, tak tak y teraz zoſtaiąca w Niebie w wſzelkich Dziełach Wſzechmocności Swoiey Koronować ią na Ziemi nieprzeſtaie. Poczym że Trzey Swięći Oryentalni Krolowie poznali bydź Kroolem Zbawiciela: *Ubi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum?* kędyż ieſt ktory ſię urodził Krol Zydowſki? à uczeni Rabinowie, biegli w Piśmie y Prorokach Doktorowie wezwani od Heroda Wodzem tylko mianuią Zbawiciela: *Et tu Bethleem Terra Iuda nequaquam minima es in principibus Iuda, Ex te enim exiet Dux qui regat populum meum Iſraël.* (a) Da ią raeyę koniektury ſwoiey ſamiż Monarchowie Swięci: *Vidimus ſtellam ejus in Oriente.* Widzieliśmy Gwiazdę Iego na wſchodzie. To to z Gwiazdy pokazaney na powietrzu illacya, ze Zdawiciel Krolewſkiey jaſnieie Koronie? to to *Stella in Lingva Cæli* Opowie Cuda, Dzieła tego wielkiego Monarchy y nowym go Konatem ogłoſi Swiatu? tak ieſt mowi nato mieyſce wſpomniony odemnie Naxera. *Hieroſolimitæ Stellam non intuentur ideo recens editum Ducem vocant non Regem, Nam Chriſtus non potuit Rex non haberi, ubi Stella micat.* Nayiaśnieyſza Neokoronatko wielka Matko wielkiego Boga. ze w tym

(a) *Mich.* 5 *v.* 2. & *Mathæi* 2. *v.* 6.

tym drugim Bethleiem bo *in Domo Panis* Anielſkiego Chleba, od tyle ſet lat upragnioną za niezliczone Cuda y Łaſki twoie odbieraſz Koronę? otoż nowo prezentowana Cudownie od Wſchodu ku Zachodowi pod czas Aktu teraznieyſzego Koronacyi Twoiey jaśnieiąca na powietrzu Gwiazda, od niezliczonego gminu Ludzi widziana, y przez dyſtyngwowane Oſoby zeznana, Polſkiemu Cię Krolową y Monarchinią ogłaſza Swiatu. *Nam MARIA non potuit Regina non haberi, ubi Stella micat.* Ta to Nayiaśnieyſza, Słońce Sprawiedliwości poprzedzaiąca Iutrzenka, ledwo co na Czele Oyca naſzego y Patryarchy Dominika S. zajaśniała, aż natychmiaſt reperkuſſyę ſplendoru Swego w nieodrodnych Synach Przeświętney Prowincyi tuteyſzey Ruſkiey od ſamych pierwiaſtkow, aż do czaſow naſzych czyni; iako to w Grzegorzu Wiſzkocie Arcy-Biſkupie, Iakobie IV. Biſkupie Kijowſkim tego Konwentu Generalnego Lwowſkiego Synach; iako ſame Grobowe Kamienie mieyſca tego, y W. X. Okolſki Ozdoba tuteyſzey Prowincyi Ruſkiey *in Sua Florida Ruſſia.* [*a*[Imię ich nieśmiertelne Polſkiemu ogłaſzaią Swiatu. Nieprzygaſła w śmiertelnych popiołach Oyca y Patryarchy naſzego na applauz Twoy Wielowładna Pani goreiąca Pochodnia, ktora w Antoninie Przemyslkim z tego Konwentu Generalnego Męzu Apoſtolſkim, całą w okropnych Heretyckich ciemnościach zoſtaiącą Xiążąt Iazłowieckich Familię *ad Stuporem* Polſkiego świata Wiary Swiętey Katolickiey ſplendorem obiaśniła. Czego daią dowod *Ius Patronatûs* [*b*] w Iazłowcu Zakonowi naſzemu w tey Prowincyi Ruſkiey nadane, y Fundacya na tymże mieyscu ſzerzey rzecz, iak ſię ma, opiewaiąca. Sciele ſię przy nogach Twoich Nowo Ukoronowana Monarchini, Korona z Imienia Swoiego uwięczaiąca w Ruſkiey Prowincyi Konwent ten Generalny Lwowſki *in Stephano Leopolita* Biſkupie Chełmſkim za Innocentego VIII. Papieża- [*c*) Rodzą ci ſię do tey Korony perły *ex Filio Tonitrui* z Iakoba Dominika Potockiego S. T. Lektora, z Woiewody Bracławſkiego zrodzonego, a Konwentu tuteyſzego Generalnego Lwowſkiego przywłaſzczonego Syna Prowincyała tuteyſzey Prowincyi Ruſkiey w Roku Dwudzieſtym Dziewiątym wieku ſwego, y Nominata na Biſkupſtwo Chełmſkie od Władyſława IV. Krola, tu na tym ſamym miey-

C ſcu

(a) Fol. 73. (b) Okolſki in Flor. Ruſſ Fol 111. (b] Okolſki ibidem Fol. 58.(c) Bzovius. Sieykowſki. Bull. Ordinis.

ſcu, w Grobie Oycow Swoich, iak w konſze zamknionego, [*a*) Składaią przy Tronie Twoim *Laureata Capita* Doktorſkie Birety ſwoie, Synowie Konwentu tego, iako to *Melchior Moſticenſis* naprzod tu we Lwowie wielki y ſławny Kaznodżieia, potym tegoż Klaſztoru w Roku 1550. y w Roku 1555. Przeor, w dalſzym czaſie przez Lat dwadzieśćia Prowincyał naſzey Prowincyi Polſkiey, Zygmunta Auguſta Krola Polſkiego Spowiednik, *hæreticæ pravitatis* Lwowſki *Inquiſitor*. Ktory Swiętą prawowierną wzruſzony zelozyą przerżeczonemu Monarſze chcącemu wſzelkie wolność podpiſać dyſſydentom, Lutrom y kalwinom, pioro wytrącił z ręku: iadącemu do Zboru heroiczną prawdziwey Religij zapalony odwagą, zatrzymał konia, y na proſty Wiary S. Katolickiey gośćiniec go odwiodł. Gdy z Heretykami o Wierże S. mowił, płomień ogniſty z Uſt iego widywano, (*b*) iako piſzą *Orzechovius*. *Pruſzcz*. y *Bzovius in Propagine S. Hijac. cap.6.* w pokonaniu tych że Heretykow wielką był pomocą Felixowi Ligężie Arcy-Biſkupowi tuteyſzemu Lwowſkiemu, o czym Nadgrobek tegoż Arcy-Biſkupa ſwiadczy. (*c*] Po ſwoich wielkich pracach ofiarowane Infuły Kamieniecką, y Przemyſką, tudzież Palliuſz Arcy-Biſkupſtwa tuteyſzego Lwowſkiego z głębokiey pokory przyiąć niechciał, [*d*] lecz w pokorze, życia ſwego Zakonnego dokonać poſtanowił. à W.X. Łukaſz Doktor, co mowi? ia o nim doſyć to powiem, co moy X. Michał Sieykowſki Doktor y Przeor Konwentu naſzego Krakowſkiego w Swoiey *Swiątnicij Pańſkiej* [*e*] napiſał: W. X. Łukaſz *Leopolienſis*. na wielu Seymach w Warſzawie kazywaiąc w Kośćiele S. Iana, Kazaniem ſwoim miękczył twarde Serca ludzkie, y przywodżił ich do tak wielkiego płaczu, że ledwie go ſłychać było, y częſtokroć muſiał przeſtawać Kazanie ſwoie, aby ſię ludźie uſpokoili z płakaniem, O ktorym ieden tak piſze: *Rapiebat animos &c. quo volebat, ita ut plerumquè præ Singultibus & ploratibus audientium, vix ſentiretur, & in medio curſu quieſcere opus haberet quo ad ululatus ille reſcideret. Rhetores Academici, illum tanquam redivivum aliquem Ciceronem ſtupebant, & ad eum diſertiſſimus ille Staniſlaus Mieſcovius, Suos diſcipulos mittebat &c.* O tym tak Sławnym Kaznodżiei, wſpomina także *Staniſlaus*

Orże-

]*a*) *Sapieha in ſvada Fol. 162. de Potoccijſ. & Ioſephus Załuſki Referendarius Regni Tit. Genealogia Potocciana Fol. 304 num. 90.* (*b*) *Pruſzcz Fol. 226.* (*c*) *In Eccleſia Metrop Leopoli.* (*d*) *Pruſzcz Fol. 217.* (*e*] *Fol. 50.*

Orzechovius in suo Quincunxe, ktorego gdy raz słuchał Kazazania, zdało mu się, iakoby iuż był na onym Sądźie strasźliwym, ktory będzie Syn Boży dnia ostatniego odprawował, tak onim pisząc: *Audivi Concionantem Lucam Leopolitanum Dominicanum popularem nostrum. Is in frequenti Concursu Prævorscensi in festo Conceptionis B. M. V. expendens illud Micheæ 5. cap. Usurpansque in Regnum Poloniæ verbis terrificis, hoc quod in Hierusalem:* Nunc vastaberis filia Latronis, obsidionem posuerunt super nos, in virga percutient maxillam Iudicis Israel. *tantis terroribus percuterat omnes, ut tremerent, quasi in aperto Dej judicio, ita oculos nostros aperuerat ad futuram Cladem nostram.*

A Starowolski *ad Monumenta Sarmatarum* Fol. 434. Nadgrobek iego w Dynowie, w ktorym mieyscu ciało iego spoczywa, taki wypisał: *Hic ille Mâgnus (: si nosti?) Lucas jacet Leopolita ex Prædicatorum Familia: Doctor Sacrarum Literarum eximius; ac inter Verbi Dei Prædicatores ætate sua, Princeps, hôc Oppidô vitâ defunctus, gravi quoq; oppressus humo, tuam o Lector Suspirat pietatem, Obijt. Anno Domini MDLXXXIV. ætatis suæ LXIV.* (a) W. X. Fabian *Premisliensis* Mąż Apostolski, w życiu swoim Ducha Prorockiego pełen, mieysce pogrzebu swego w Stołpcach przepowiedział: *Hæc requies mea in Sæculum Sæculi, hic habitabo, quoniam elegi eam.* Prowincyał także tuteyszey Prowincyi Ruskiey, Kaznodzieia czasow Swoich, y Doktor Pisma S. Świątobliwych Cnot za życia, po śmierci w Cudach do tąd nieustaiacych wielce sławny. Ktorego w Stołpcach iuż na drugi wiek nieskażitelne, bez żadney korrupcyi y odmienności spoczywa Ciało.

(b) Podpisuie się na tę Elekcyę twoią do Korony pierwszy, bo on pierwszy przy tym Obraźie Twoim, Cuda y Łaski zbierać y spisywać *in forma consvetâ* będąc tu także Prowincyałem Roku P. 1627 rozkazał, wielki Chwały Twoiey zelant W. X. Ian Damascen Pisma S. Doktor y Kaznodzieia żarliwy, Ktory od Synow Franciszka Swiętego, będąc Przeorem w Smoleńsku, w Dźień sam tegoż Seraficznego Ich Patryarchy y Fundatora, aby Mszę S. śpiewał, zaproszony â to przez związek Sympatyczney Filadelfij z tym Zakonem, po skończeniu

(a) M. S. Conv. Gen. Leop. Prov. Russ. (b) Liber Miraculorum B. V. M. Leopol.

Iey przy obiedzie śmierć następuiącą temi Sobie przepowiedział słowy: *Hodie solvetur vinculum charitatis*. Dziś będzie rozwiązany związek miłośći; y gdy powrocił do Konwentu, tegoż Dnia w wielkich znakach Swiątobliwośći, życia dokonał. [*a*) Nieodpisał się w tylu operach swoich od promocyi Honoru twoiego, nie tylko Polskiemu Swiatu, ale y całey Europie głośny *Auctor Orbis Poloni* W. X. Szymon Okolski Doktor y Prowincyał Ruski, bo ieżeli pisze o twoim Obrażie *in sua Florida Russia*, także w Herbarzu pod Herbem: *Trzij Buławij*; dosyć obszernie o Cudach y Łaskach Twoich napisał w Xięgze, szczegulną Historyę Tego Obrazu opisuiąc pod Tytułem: *Wielmożna Patronka &c.* Piszą się, y owszem *Sacra Acta Officij Sui* tym naybardziey poswięcaią, że twoy Honor nieskazitelny przeciw wszystkim Imieniowi Twoiemu przeciwnym dyssydentom maią *pro Oraculo*- [*b*] promowować wszyscy Trzey Przeorowie Lwowscy, wszyscy Trzey *Vicarij Generales Peregrinantium & Congregationis Russiæ* WW. XX. Maciey Konrad S. T. Lektor. Iędrzey Lwowczyk S. T. Bakalarz, y Maciey de Costen S. T. Bakalarz władzą Swiętey Stolicy Apostolskiey *hæreticæ pravitatis* Inquizytorowie tu we Lwowie Ruscy. A W. X. Iacek Kloński do Krwie sławnego w Europie Zwycięzcy [*c*) Iana III. Sobieskiego, Krola Polskiego należący, tegoż Monarchy Dworu, Sławny krolewski Kaznodzieia, *Proto Notarius Apostolicus*, Lat Dwadzieśćia tuteyszey Prowincyi Ruskiey Prowincyał, Nominat na Arcy-Biskupstwo Lwowskie. Tak że ow Swiątobliwośći wielkiey y Ducha Bożego pełen, już czasow naszych [*d*) Iożef Moczarski wielu zyiącym ieszcże znaiomy. Tak że (*e*) Anioł Smoliński z tego Klasztoru Generalnego Prowinciał Prowincyi Perskiey [*f*] Ian Ambroży Skopowski Kongregacyi S. Ludwika Bertranda w Polskich tuteyszych Kraiach przy pomocy Iana III. Krola, Plantator. Owa Trąba Ewangelij prawdziwa [*g*] Tomasz Bohdanowicz Doktor y Kaznodzieia. Ow wielki y głęboki Teolog Dominik Nuszczyński Doktor y Prowincyał, (*h*] tak że Remigi Bobiński przy Cudowney pomocy Twoiey [*i*] (: iako między Cudami czytam:] Kaznodżieia, Doktor, y Prowincyał; ci wszyscy, iako y innych

wielu

[a) Ibidem, (b) Martyrolog. Vetus Leopolien (c] Histor. Convent. Generalis Leopol, (d) Ibidem. (e) Ibidem. f) Ibidem. (g) Ibidem. [h) Ibidem (i) Process Coronationis B. V. M. Leopolien.

wielu takich y zacnych Mężow tego Konwentu Synow Honoru Twoiego osobliwych Zelantow nie inaczey u Majestatu Chwały Twoiey dźiś się prezentuią, tylko iak owych Dwodziestu czterech Starcow składaiących Korony swoie przed Tronem: *Corona Senum, Filij Filiorum, & Gloria Filiorum, Patres eorum.* Prov. 17 v. 6.

Idą na Applauz twoy osobliwym Orszakiem Swoim tyle Kapłanow y Braci tego Konwentu Synow *in Odium Fidej* zamęczonych, Krwią swoią za Wiarę S. wylaną Koronę Twoię, iako rubinami zdobiących, ktorzy lubo nie *Vindicati* ale *Consummati Martyres*, według nauki teraznieyszego Oyca S. Benedykta XIV. tyle Laurow niosą, y *Laureolas*, ile ich iako Męczennikow Niebo liczyć może y Koronować. *(a)* Iako to Bazyli Sienniński w Niewoli Tatarskiey zamęczony. *[b)* Zacharyasz Radzieiowski Wikary Generalny od tychże Tatarow w drodze okrutnie zamordowany. *(c)* Raymund Doliński w Moskiewskiey, Placyd de Buzenin w Pruskiéy, *(d]* Walenty Hołoiowski, *[e)* Waleryan y Archanioł Lwowczykowie w Tatarskiey niewoli pomarli, *[f]* Mikołay Szembek od Kozakow żabity, Cypryan z Baru w Beczkę Smoły żaszpuntowany y spalony. *(g)* Mikołay Petrykowski, Chryzostom Pięniążek, *(h)* Iędrzyi Przeor Włodzimierski, Iakob konopka w Włodzimierzu, Woyciech w Bełźie, *[i]* Maciey Ruszel w Trębowli od Tatatarow, *(k)* y Ian z Przemysla tamże Przeor od Turkow, *(l)* iedni okrutnie zamordowani, ostatni dway śćięći za Wiarę. Stanisław Przeor Czerwonogrodzki obwieszony. Mikołay także Syn Konwentu tego Przeor Gdański, (: O ktorym Martyrologium Lwowskie dawne pisze :] [*m*] *Multa pericula & persecutiones à hæreticis in eadem Urbe passus est.* 1579. y innych wielu, ktorych Akta Kapituły naszey Generalney w Walencyi sub Reverendissimo Fratre Thoma Turco Generali przez Lat dwie to iest Roku 1648. y 1649. w Prowincyi Ruskiey za Wiarę S. żamęczonych wyliczaią, ktorych mogłem wiedzieć y o Imionach tego Konwentu Synow Męczennikow doczytać się. Bo ieżeli cała Prowincya Ruska Krwią Męczeńską tu w Czerwoney Rusi zasiana

D od Lwow-

(a(1620, *(b)* *Aō. eodem.* *(c)* 1609' *(d]* 1626. *(e)* 1619. *(f)* 1648. *(g]* *Aō. eod.* *[h]* *Aō. eod.* *(i)* 1500. *(k)* 1503. *[l)* 1508 *(m]* *Acta Capit. Generalis. Valentiæ*

od Lwowſkiego Klasztoru tego ſwoy początek biorąca, tyle liczy Męczennikow, ile w Klaſztorach wyniſzczonych, złość Pogan wykorzenić ich pragnęła, iako wſpomniony Okolſki tey Prowincyi wielki zaſzczyt [a] *in ſua Florida Ruſſia* opiſuie: *Quia propter plurimas deſolationes Tartaricas, Conventus in Ruſſia, quaſi annihilati fuerant.* tak dalece, że iuz niebyło Wikarym Generalnym co wizytować, oprocz Lwowa: *Nec Vicarij Peregrinantium accedebant in Ruſſiam, ipſa Leopolis viſitata ſæpius ab illis fuit.* (b) Co mowić o ſamym Lwowſkim tuteyſzym Konwencie, ktory Męczeńſką Krwią Synow Swoich Całą Prowincyę żaſzczepił. Wſzakże *Sangvis Martÿrum, eſt Semen Chriſtianorum.* Według Auguſtyna y Izydora.

Toć, że iuż przez perſekucyę Tatarow, Turkow, Kozakow, Wołochow wyniſzczone zoſtały inne Klaſztory, Prowincya cała Ruſka Lwowſkiemu winna wſzyſtko Konwentowi, że teraz tyle Ozdoby w ſobie zamyka, ile Klaſztorow ten Konwent Lwowſki Sam tylko pozoſtały z Synow ſwoich z reſtaurował napomnożenie y rozſzerzenie Wiary Swiętey, tak czytam u Okolſkiego: (c) *Nam in Annis quadraginta aliquot poſt diviſam Ruſſiam a Polonia, ita tota Ruſſia Alba, Nigra, Rubea, ab Ordine Sacro illuminata in Fide ſtetit, ut Confinia Moldaviæ, Moſchoviæ Kijoviæ, Turcarum, Scytharum, Fidem Catholicam ſentiant.* Y Dlatego to moy Bzowiuſz o tey Prowincyi Ruſkiey odłączeniu ſię z Polſką, in ſuo Thaumaturgo mowi. *Et hæc Diviſio eſt omnium perculoſiſſima.* [d] Bo w Prowincyi Ruſkiey zoſtawać ieſt to iedno, co bydź zawſze gotowym na śmierć, ieſt iedno, aby bydź gotowym na Męczeńſtwo: [e] *Nam plurimos Fratres in Captivitatem Scyticam abduxerunt, alios trucidarunt.* Swiadczy Okolſki. Ale niedość natym że tu w Domu zawſze Korona Męczeńſka; o to Konwent tuteyſzy Generalny Lwowſki, że w rozſzerzeniu Wiary S. granic uſiebie nie zakłada, dla większych zaſług tak w Kośćiele Tryumfuiącym iako y woiuiącym, oprocz, że w Sniatynie Klaſztor dla Miſſyonarzow (f) Piotr Potocki Staroſta Sniatyńſki na ten czas, gdy *ab Eminentiſſimis Cardinalibus de propaganda Fide*, tey Prowincyi Urząd Miſſionarſki ieſt oddany y Stefan Chmeler S. T. Lektor, Prowincyał y Syn tuteyſzego Konwentu Prefektem Miſſyonar-

(a) Fol. 18. (b) Ibidem. v. ultimo & Fol. 19. (c) In Flor. Ruſſ. Fol. 24. v. 13. (d) Ibidem v. 12. (e) Ibid. v ult. (f) Ibid Fol. 93.

onarżow poſtanowiony, na ſamey Wołoſkiey Granicy, wyfundował; obowiązuiąc kollegialiſzow ex Fundatione Brachoviana na Minerwie in Collegio S. Thomæ de Aquino w Rzymie będących, aby byli zawſze *prompti* y applikacye wſzelkię czynili do Miſſyi Apoſtolſkich, na tęz Miſſyę zawſze do Tatar do pryncypalnego Ich Miaſta *Kiefu* albo Teodozyi wyſyła. [a] Paulus V. in Brevi: *Injuncti.* Romæ 7. Ianuar. Anno Domini 1606. Iakoż niedarmo w tey Prowincyi Ruſkiey Braciom Zakonu moiego Innocenty IV. Papieſz rożny y dyſtyngwowany, bo czerwony do Habitu Zakonnego od NaySS. MARYI Panny z Nieba nam danego, przydał Kolor, à żeby w Miłośći Chryſtuſowey, y Zarliwości Wiary S. zawſze żyiąc, znali ſię bydź na każde zawołanie gotowemi do Krwie Męczeńſkiey wylania: *Habitus quoque Ordinis Prædicatorum ab Innocentio IV.* [b] *in Peregrinantibus illuſtratus & ſuperadditus Amorem Chriſti, & Zelum Fidei referebat. Habebant enim pilleos coloris ſangvinei. Cingulos & Calceamenta pedum, coloris rubei. His enim Symbolis, Sangvinis Chriſti pro Salute hominum fuſi, ac ſui quoq; pro Ejus gloria fundendi, perpetuo monebantur.* Okolſki in Flor. Ruſſ. Fol. 17.

A ia teraz zapatruiąc ſię na tak wielkie zaſługi Konwentu Generalnego Lwowſkiego y całey Prowincyi Ruſkiey, w kontr nieiako idąc Bzowiuſzowi, mowić mogę, co niegdyś Tomaſz Burlamachius Wikary Generalny Kongregacyi ieſzcze na ten czas Ruſkiey, in Literis Convocatorijs na Kapitułę do Lwowa w Roku 1607. wyraźił: *In Statu Feliciſſimo à Beato Hyacintho inſtituta Veſtra hæc antiqua Peregrinantium Congregatio.* Iuż to ſtan nayſzczęśliwſzy dla was w ktorym wy ieſzcze od S. Iacka [: bo od roku 1734.,] zafundowani ieſteśćie, że tyle Zakon nasz Kaznodzieyſki za Wiarę S. Męczennikow ſpodziewać ſię zawſze może, ile Zakonnikow Konwent Lwowſki z Całą Prowincyą Ruſką rachować będźie.

Prowadzi in aſſiſtentiam Koronacyi Twoiey Niebieſka Krolowo ſwoy Orſzak oſobliwy, Błogoſławiona Konſtancya Krolowa Halicka Xiężna Ruſka y Kijowſka Matka Xiążęcia Leona Fundatora Mieyſca y Miaſta tego, à prowadzi nie bez relacyi do tuteyſzego Generalnego Konwentu Lwowſkiego, w

(a) In Flor. Ruſſ. Fol. 93. (b) Ibidem. Fol. 17.

w ktorym Habit Swięty Zakonu Naſzego Trzeciey Reguły przyiela, y Ciało ſwoie wielo Cudami po śmierci sławne tu złozyła. *Iako piſze Pruſzcż Fol.* 121. à do Męczenſkiey, Panieńſką Łączy Koronę, iako to W. W. Sioſtry, Katarzynę, Magdalenę Ormiankę, Zofię, y Annę Trzeciey Reguły S. Oyca naſzego Dominika, Swiątobliwośćią życia y nieſkażitelnością Ciała zaſzczycone, Także Błog. Hyacinthę, o ktorey śmierci Męczeńſkiey Akta w zwyż namienione Generalſkie w Walencyi tak piſzą: *Ætate ac moribus gravis, aliquot vulneribus acceptis demum ſecuri percuſſa occubuit.*[a[y B. Kunegundę Konwierzſką tak że *in odium Fidei* razem z pierwſzą zamęczoną, y pſom na pożarcie wyrzuconą, ktorych y innych wiele Ciała, tu natym mieyſcu ſpoczywaią.

A toż nie Korona z Konwentu tuteyſzego Synow dla Ciebie NaySS. MARYO tu we Lwowie Ukoronowana? kiedy między Cżterdzieſto y Dwoch Prowincyałow, ktorych od Roku 1612. Prowincya tuteyſza Ruſka liczy, trżydzieſtu dwoch ſamych Synow Lwowſkich iako pierwſze ozdoby godne do Korony y rządow, Miłość Braterſka wybrała; zaprawde. *Circa illam Corona Fratrum quaſi plantatio Cedri in Monte Libano, ſic circa illam ſteterunt quaſi Rami Palmæ, & omnes filij in gloria ſua.* Eccl. 20. v. 13. & 14. komuſz proſzę te ozdoby, te Luminaria Magna obiaſniaiące, y zaſzczycaiące Zakon moy Kaznodzieyſki przypisać, ieżeli nie NaySS. MARYI na tym Swiętym Mieyſcu Cudami y Łaſkami Sławney, teraz w oczach naſzych z wielką ſzczęśliwośćią dla nas Ukoronowaney? Ten to zaprawdę Splendor, czyli Miſtyczne Słońce: *Electa ut Sol* MARYA, iak tylko w znaku Lwa Ruſkiego zaiaſniała, wſchodzić na Gorach Lwowſkich zaczęła, aż natychmiaſt nie zliczonych Łaſk promienie, na Zakon moy rozrzucać poczęła, ktorych y te Kraie partycypować przez wſzyſtkie Dni y Lata, to ieſt Przeświętne Woiewodztwo Ruſkie, à wſzczegulnośći Ziemia Lwowſka, nieprzeſtaią. Ale niedość natym, o to y naymnieyſze Atomy ciągnie te Słońce MARYA, do ſiebie, y poty wſzyſtkich utrzymuie, poki wieczną, za Koronę doczeſną, nie uwieńczy Koroną: *Eris Corona Gloriæ in Manu Dei.*

A
M E
N.

[a] *Acta Capit Generalis, Valentia.*

NIEUSPOKOIONE CHĘCI

Z Zupełną MARYI Serca Satisfakcyą

SKOMBINOWANE

W Koronie od BENEDYKTA Czternaſtego ſławnemu od wiekow Cudami Obrazowi Przenayświętſzey MARYI Panny w Bazylice Lwowſkiey Filadelficznego Kaznodzieyſkiego Zakonu

OFIAROWANEY

Wieczornym Kazaniem

Między Oktawą Solenney Koronacyi

OGŁOSZONE

Przez X. Benedykta Kotſickiego Zakonu O: S: FRANCISZKA Regularney Obſerwancyi Lektora Teologij y Diffinitora Aktualnego.

Roku ktorego Bog y Człowiek między Niebem a Ziemią zupełną uczynił kombinacyą 1751. Die 6. Iulij.

Them: *Exurgens MARIA abijt in Montana cum feſtinatione.* Lucæ 1mo.

Powſtawſzy MARYA poſzła w gory ſkwapliwie.

LEdwieby rozumieć nietrzeba P. A. że nowo inaugurowana na Tron Polſki ſławna od wiekow Cudami w tuteyſzym Obrazie Przenayświętſza MARYA Panna dobrowolnie dziſiay ofiarowaną ſobie rezygnuie Koronę, kiedy przy niezakończonych ieſzcze zupełnie Feſtynach ſwey Intronizacyi ſpieſznym krokiem uchodzi w gory. *Exurgens MARIA abiit in Montana cum feſtinatione.*

Ioan: 6. Cap: Podobno Izraelſkim Rzeſzom abſolutne nad niemi Ceſarſkie uprzykrzyły ſię rządy. Bolało Izraelitow ſerce na to: że cudzey będąc podlegli władzy właſnego ze krwie Izraelſkiey niemieli Monarchy. *Regem non habemus niſi Cæſarem.* Niebyło Samuela ktoryby ich żądzom czyniąc zadoſyć Krolewſką ufundował władzą, złożył na głowie Saula Izraelſką Koronę. *Conſtitue nobis Regem ut judicet nos.* Więc coż czynią Izraelſkie Rzeſze? myslą o ſobie ſame y z iednoſtayney zgody Izraelſką na Głowie IEZUSOWEY uſiłuią złożyć Koronę. *Venturi erant ut raperent eum & facerent Regem.*

Niebyła do guſtu IEZUSOWEGO ofiarowana mu Korona ktory będąc Nieba y Ziemie Panem, partykularnym zgardził berłem. *Regnum meum non eſt de hoc mundo,* ktory nie przyſzedł na to à żeby mu Krolewſkie uſługowały Miniſteria, ale żeby ſam ludzkim indigencyom y potrzebom ſłużył. *Non veni miniſtrari ſed miniſtrare.* Iakimże ſpoſobem takowey dla ſiebie ąniknoł importunij? daie znać S. Ewangelia *Ieſus ergo cum cognoviſſet quia venturi erant ut raperent eum & facerent Regem fugit in montem.* Poznawſzy IEZUS z ſerc y myśli Poſpolſtwa ktore mu iako BOGU odkryte y wiadome były że miały przyiść Rzeſze a żeby Go porwały y ponie-woli ſwoim poświęciły y obwołały Krolem, ſchronił ſię przed niemi uchodząc w gory.

Podobny cale proceder y Przenayświętſzey MARYI Panny ſpieſznie uchodzącey w gory, *Exurgens MARYA abiit in montana cum feſtinatione,* tocby ſłuſznie mogł konkludować każdy; że przed ofiarowaną ſobie uchodzi Koroną, kiedy ſię z znacznym poſpiechem przenoſi w gory. *Exurgens &c.*

Y łatwo temu mogłby każdy dać wiarę komu dobrze pokorny MARYI wiadomy umyſł. Nie z tak wielkiemi zabiegami y ſtaraniem przed naymnieyſzą dyshonoru notą chciwe wyſokich Preeminencyi ludzkie uchodzą ſerca, iako Dziedziczka Izraelſkich Koron naypierwſzych Honorow zaſzczyt y ozdoba MARYA przed światowemi uchodziła Godnościami, oſtatniey ſłużebnicy Tytuł za naypierwſze dla ſiebie kładąc zaſzczyty. *Ecce Ancilla Domini.*

Lucæ

Lucæ 1. Cap: Staie Niebieſki Ablegat z Poſelſtwem u MA-RYI. *Miſſus eſt Angelus Gabriel a DEO ad Virginem, & Nomen Virginis MARIA.* Coż za Summa Niebieſkiego Po-ſelſtwa? oto: narodźić ſię maiącemu z wnętrzności MARYI Iedynakowi Imieniem Boſkim Tron Dawida a z nim Izraelſką ofiaruie Koronę. *Dabit illi Dominus DEUS ſedem David Pa-tris Ejus & regnabit in Domo Iacob in æternum.* Piękny to był doſyć dla MARYI owſzem naypierwſzy Honor, bo ieżeli więkſzey ieſt zacności prerogatywa bydź Matką Krolewſką a niżeli Krolem *Pulchrius eſt eſſe Regis Matrem quam Regem,* toć nic wświecie pięknieyſzego nad to niemogło bydź dla MA-RYI iak kiedy ieſzcze w Macierzyńſkich wnętrznościach zoſta-iącego Iey Iedynaka Niebieſkie wyroki Krolewſką zdobiły wła-dzą y Koroną. *Dabit illi Dominus &c.*

Coż na to Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panna? oto peł-na turbacyi y zadumienia ſtaie. *Turbata eſt in ſermone ejus & cogitabat qualis eſſet iſta Salutatio?* Chcecie wiedzieć nagłey alteracyi przyczynę? wyiawia ią uczony Oliwa. *Regni Davidi-ci Nomen abhorruit MARIA & niſi ex verbis Angeli con-jectaſſet non temporalem fore Principatum cujus Regni non futu-rus finis prædicebatur, audeo dicere: abdicaſſet ne a vilitate ab-dicaretur.* Samo nawet wſpomnienie Kroleſtwa Dawidowego zatrwożyło pokorne MARYI Serce, tak dalece, że gdyby z Anielſkiego dyſkurſu niebyła informowana że to nie o docze-ſney Koronie y Krolewſkiey władzy mowa ktorą bydź nie-śmiertelną y bez końca Anioł głoſił, ważę ſię mowić: żeby by-ła Krolewſkie abdykowała ofiarowane ſobie Korony, żeby przez ich przyięcie wkorzeniona w ſercu MARYI Pokora załoſney nieuczyniła walety, mowi wſpomniony Oliwa.

Z tym wſzytkim niechcę Ia cale bydź tego zdania proſzę P. A. nierozumieć tego o nowo inaugurowaney na Tron Polſki Krolowey Nieba y Ziemie Przenayświętſzey MARYI Pannie a żeby niechciała wziąć w ſwoię Protekcyą Korony Polſkiey, a mianowicie Stołecznego Metropolij Ruſkiey Miaſta Lwowa; a żeby ofiarowaną ſobie Koronę z uprzeymości ſerca y pobo-żnych chęci Oyczyzny Polſkiey z partykularnego przywiązania

do Promocyi Honoru MARYI I. O. POTOCKICH Imienia abdykować dziſiay y rezygnować miała. Niebyła do ſerca MARYI doczeſna Izraelſkiego Kroleſtwa Korona, *Regni Davidici nomen abhorruit:* ale to naywiękſze ukontentowanie MARYI piaſtować zawſze na ſwych Ręku, noſić uſtawicznie w ſercu, niewypuścić z Głowy Polſkiey Korony. Naymilſzy dla MARYI Tytuł *Voca me Reginam Poloniæ.*

Iuż to oſmy raz nienaſycona w pragnieniu Promocyi Honoru MARYI Oyczyzna naſza ſwoie przed tym miſtycznym Tronem Boſkim ſkłada Korony. *Mittebant Coronas ſuas ante Tronum,* oſmy raz Przenayświętſzą MARYA Pannę za ſwoię Koronuie Krolową. *Facies Coronas & pones in Capite Ejus* świadkiem tego Częſtochowſkie, Sokalſkie, Podkamienieckie, Zurawickie, Łuckie, Wilenſkie, Obrazy. Partykularnie zaś I. O. POTOCKICH Familia iak wielkiemi w Oyczyznie zaſługami; tak w pomnożeniu Chwały MARYI dyſtyngwowana, trzeci raz Obrazy Przenayświętſzey MARYI Panny znacznym ſwoim ſumptem Koronuie, czego oczywiſtym dowodem Sokalſkie, Łuckie, y tuteyſze Korony, a przecie na każdym pomienionym mieyſcu niewzgardziła Krolowa Nieba tym lubo niezupełnym według Iey Godności ofiarowanym ſobie Honorem. Owſzem iak z tey na Krolowę Polſką inauguracyi Iey Macierzyńſkie ukontentowane ſerce; znać daie przez to: kiedy garnących ſię do Iey Protekcyi y Tronu łaſkawości, hoynie, po Krolewſku dyſtrybutą łaſk ſwoich kontentuie, a tym ſamym ſwoy godny ukoronowanych głow prezentuie geniuſz y klemencyą. *Illa vera dominatio eſt quæ in omnes per proviſivam ſui bonitatem affluentiſſime largiſſima vel profuſa eſt. Sic B.V. MARIA donorum & beneficiorum ſuorum largiſſima diſpenſatrix eſt ideoq; Regina & Domina.* Prawdziwa Krolowa Polſka Przenayświętſza MARYA Panna, prawdziwa wolnego Narodu wolna (bo nigdy w niewoli ſzatańſkiey przez obowiązek grzechu niezoſtaiąca) Pani; kiedy żadnemi nieprzyciſkaiąc ciężarami, nie wiążąc trybutami, nie opprymuiąc exakcyami y daninami w ſamym tylko hoynym dyſpartymencie łaſk ſwoich Krolewſką funduie y zakłada władzą: bo ile łaſk Boſkich przy-

ſpo-

ſpoſabia tyle donatyw rozdaie, ile cnot przymnaża, y wnie przybiera pobożnych Klientow, tyle *veſtes Honoris* udziela. *Regina MARIA non gravat tributis ſed largitur ſervis ſuis divitias, dona gratiarum, veſtes virtutum, theſauros meritorum, & magnitudinem præmiorum.*

Z tą hoynością na wſpomnionych mieyſcach prezentuie ſię Ukoronowana Krolowa Polſka MARYA, toć tym ſamym znać daie: że Korony Polſkiey bydź dziedziczną Panią nieunika, że naymilſzy dla niey zaſzczyt tytuł Polſkiey Krolowy. *Voca me Reginam Poloniæ.*

Wſzakże y na tym w ſzczegulności mieyſcu, niedopiero ſławny Cudami wizerunek Przenayświętſzey MARYI Panny naznaczyły Nieba do Korony. Znać o tym daią Salomonowe pienia, kiedy ten S. Obraz zdawna Cudami ſławny; od wiekow temi do Korony wzywaią ſłowy, *Veni de Libano, de cubilibus Leonum, veni coronaberis.* Podź z Libanu, z łożyſk Lwich do Korony. Samey albowiem MARYI na tuteyſzym mieyſcu ſwoię funduiącey Stolicę ta do Korony ſłużyć może inwitacya. Wſzak *Libanus, candidus, candidatus,* tłumaczy ſię, toć wizerunek ten Matki Boſkiey Ręką Łukaſza S. malowany (iako nas w tym ſtarożytne tradycye y rożne gruntowne dowody doſkonale informuiąc upewniaią) w Filadelficznym Kościele Dominika S. właśnie iak *in Libano* według Grzegorza VIII. zdania, ktory Kaznodzieyſkiemu Dominika S. Zakonowi, tę ſłuſznie przyznał pochwałę: *Hæc eſt candida & immaculata Religio.* w Domu Xiążąt Ruſkich a oſobliwie Xiążęcia Leona; w Mieście Lwowie znakiem Lwa ukoronowanego ſzczycącym ſię prawdziwie: *In cubilibus Leonum* złożony, a zatym o nim ſamym nayrzetelniey wſpomnioną do Korony inwitacyą rozumieć potrzeba. *Veni de Libano, de cubilibus Leonum, veni coronaberis.*

Y iuż te Boſkie Przedwieczne wyroki ſwoy wzieły ſkutek, kiedy tuteyſzy wizerunek Matki Boſkiey I. O. ArcyPaſterz, złoty Mikołay, złotemi uwięczył Koronami, kiedy przy otwartey miłościwego Lata Iubileuſzowey Bramie ſwym Herbownym OSMOROGIEM otworzył y pobłogoſławił do Korony drogę dla MARYI. *Crux benedicet iter.*

Przeyzrzał te w duchu cyrkumſtancye ukoronowany Prorok kiedy do Aktu Koronacyi Przenayświętſzey MARYI Panny podczas Roku Iubileuſzowego, podczas Roku miłościwego Lata przypadaiącey takiemi alluduie ſłowy: *Benedices Coronæ Anni benignitatis tuæ.* Pobłogosławiſz Koronie; to ieſt: Polſkiey w Roku łaſkawości twoiey to ieſt: w Roku miłościwego Lata ukoronować pozwoliwſzy Przenayświętſzą MARYÆ Pannę. Nie darmo Dawid raz y drugi wołał: *Attollite portas Principes veſtras & elevamini portæ æternales & introibit Rex.* Podnieście Bramy waſze Xiążęce y niech ſię otworzą Bramy wieczne a wnidzie Krol, iakoby przez to chciał wyrazić: że naymilſzy dla MARYI ingreſſ do Korony na ten czas kiedy Xiążęce Miaſto Stołeczna Xiążąt Ruſkich Metropolia Lwow, wieczne, bo miłościwego Lata, bo do wieczności prowadzące otworzy Bramy. *Attollite portas Principes &c.*

Z tądci niemamy cale racyi P. A. bydź tego zdania, a żeby Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panna niechętnym reſentymentem miała gardzić ofiarowaną ſobie Koroną, ktora ieżeli przy dziſieyſzych Koronacyi ſwoiey Feſtynach ſpieſznym krokiem na gory idzie: *Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione,* to pewnie nie na inſze tylko na gory Lwowſkie, nie dla czego inſzego, tylko a żeby na nich przy znaku y pod ſtrażą Lwa ukoronowanego mocno ufundowała y ubeſpieczyła. *Fundamenta Ejus in montibus.* Doſtrzegł tey prawdy Ambroży S. kiedy kommentuiąc na tenże ſam text Piſma Swiętego takie w tym punkcie, ſwoie wyraża zdanie. *Læta pro voto, feſtina præ gaudio, Religioſa pro Officio.* Iakoby chciał wyrazić: że Przenayświętſza MARYA Panna takowym ſwym poſtępkiem przy Feſtynach ſwey Koronacyi y nieuſpokoione chęci w ſłużeniu potrzebom y prozbom naſzym, y zupełne ſerca ſwoiego ukontentowanie oświadczyć chciała. *Læta pro voto, feſtina præ gaudio, Religioſa pro Officio.*

Biorę y Ia aſſumpt dalſzey mowy moiey z tego Ambrożego Swiętego wykładu, mowiąc otym: że inaugurowaney dziſiay do Korony Polſkiey przy znakach Lwa ukoronowanego Przenayświętſzey MARYI Pannie ofiarowana Korona, iak ieſt przyczyną

dla

dla niey nieuſpokoionych chęci y pilnego o nas ſtarania wdaniu nam ſwey Swiętey Protekcyi, tak oraz zupełną Serca MARYI ſatysfakcyą y uſpokoieniem.

Weź wtwą Swiętą Protekcyą nieudolność mowy moiey nowo Ukoronowana Krolowa Polſka *Regis Regum Mater* Przenayświętſza MARYA Panno, a żeby wſzyſtkie naymnieyſze ſłowa na większą a większą *Supremi Dominatoris* poſzły Chwałę. *Ad M. D. Gloriam.*

Zawſze wyſokie Honory y Prerogatywy nieuſpokoione troſkliwych myśli pieczołowania z ſobą prowadzić zwykły. *Divitias & honores ſollicitudo inſeparabiliter comitatur.* Niemaſz czaſu potrzebnego ſobie pozwolić wczaſu, kiedy prowadzące z ſobą liczną troſkliwych Intereſſow frekwencyą, wyſokie Preeminencye uſtawiczney wyciągaią pilności y wigilancyi. *Aurea rumpunt tecta quietem, vigilesq; trahit Purpura noctes.*

Gen: 41. Cap: Na Wicereja Egipſkiego wynieſiony Godność Iozef Patryarcha, ledwie co Pierwſzym po Krolu Miniſtrem y Rządzcą Egiptu ogłoſzony zoſtaie, *Fecitq; illum aſcendere currum ſuum ſecundum, clamante pracone, ut omnes coram eo genu flecterent & præpoſitum eſſe ſcirent Ægypti;* aż zaraz pełen troſkliwych zabiegow, pracowitego pieczołowania o publiczne Egiptu Dobro w ſobie nieuſpokoiony wſzyſtkie Egiptu luſtruie Prowincye, obieżdża Miaſta, dni y nocy prowadząc nieſpane z obligacyi powierzonego ſobie Honoru przy codziennych o dobro poſpolite zabiegach, przy uſtawicznych niewczaſach publiczney ſłuży wygodzie. *Eggreſſus itaq; Ioſeph ad terram Ægypti circuivit omnes Regiones.*

Uważa te tak wielkie pieczołowania Iozefa Patryarchy około poſpolitego dobra Egiptu poważny Synezyuſz *lib: de Regno: Cap: 9.* y takie z tąd o ukoronowanych głowach formuie zdanię: *Quippe vigilare & in maximo concurſu ſollicitudinum verſari ſuſtinet Rex.* Miał ſłuſzną przyczynę troſkliwych zabiegow y nieuſpokoionych chęci wſłużeniu Egiptowi Iozef Patryarcha, albowiem ukoronowanym głowom naybardziey czułość nad ſwym poddańſtwem y uſtawicznych Intereſſow frequencya ſłuży. Dobrze znać ſpenetrował ukoronowanych głow niepo-

koy y nieuſpoienie Krol Antygonus, kiedy na Krolewſką wyniesiony Godność iakby mu tym ſamym niebyło wolno ſpokoynego prowadzić życia; takiemi na Krolewſkie Paludamenta narzekał słowy: O! *Nobilem magis quam felicem pannum, quem ſi quis penitus cognoſceret, quam multis ſollicitudinibus refertus ſit, ne humi quidem jacentem tollere vellet.* O! Szlachetne bardziey, a niżeli ſzczęśliwe Krolewſkie Inweſtytury, ktorych naturę gdyby kto doſkonale przeniknął, iak wiele niepokoiu z ſobą prowadzić zwykły, ledwieby na ziemi leżące podniosł.

Iakoż choćbym dał pokoy tym troſkom y kłopotom, ktore Monarchom Swiata tego ichże ſamych ambit częſtokroć zwykł dla nich rodzić, gdy dla ugruntowania ſwey władzy, dla rozſzerzenia Potencyi, dla przyległych Kraiow podbicia, rzadko z pożądanym ſwych zamysłow ſkutkiem, nieuſpokoionych zabiegow profitem, pilnego muſzą dokładać ſtarania y czułości, choćbym mowię dał pokoy tym niepokoiom, ktorych dla siebie ſami (a częſtokroć niegodziwemi bywaią Auktorami z ſamey słuſzności, z ſamego obowiązku powierzoney ſobie Godności bez troſkliwych Intereſſow, bez nieuſpokoionych chęci y czuynego pieczołowania żyć niemogą y niepowinni, będąc na to wybrani iuż od natury, w ſukceſſyonalnych Koronach, iuż przez zyczliwe wota, w wolnych Narodach, a żeby przez ſwe pilne ſtarania poſpolitemu zabiegali dobru przez ſwe nieuſpokoienie Państw ſwoich wzmacniali pokoy, iako explikuiąc tę obligacyą ukoronowanych głow Seneka do Polibiuſza napiſał: *Omnium ſomnos, illius vigilantia defendit, omnium otium, illius labor, omnium delicias illius Induſtria, omnium vacationem, illius occupatio.* Wſzyſtkich poddanych ſnu y wczaſu Krolewſkie niewczaſy powinny bydź obroną, wſzyſtkich prożnowania, Iego nadgradzać prace, wſzyſtkich delicye, Iego rekompenſować induſtrya, wſzyſtkich ſpoczynki, Iego pilne ſtarania y zabiegi poprawiać, słowa wſpomnionego Seneki.

Iſaiæ 6. Cap: Pierwſze Dworu Niebieſkiego Xiążęta Swiętych Serafinow, opiſuiąc Prorok takowego używa ſtylu: *Seraphim ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni & ſex alæ alteri, duabus velabant faciem ejus, duabus volabant.* Serafinowie na nim to

ieſt

ieſt na Tronie Chwały Boſkiey przed Obliczem Pańſkim ſtali ſześcią ozdobni ſkrzydłami, dwoma Twarz Pańſką zaſłaniali; a dwoma latali.

Uważa te ſłowa wielki Sylweira y nieiakową wnich upatruie kontradykcyą, z tąd; że pomieniony Izaiaſz też ſame Niebieſkie Xiążęta razem ſtoiące y lataiące opiſuie. *Seraphim ſtabant duabus velabant faciem ejus, duabus volabant*, ktorą chcąc ułatwić w tym Niebieſkich Xiążąt opiſaniu, generalny wſzyſtkich Xiążąt y Monarchow upatruie Hieroglifik; mowiąc: *In illis Divinis Spiritibus vera Principum ſollicitudo adumbratur, ideoq; ſtant & ſimul volant, ſtant tanquam vigiles, & ut omnibus præſentes adſint, volant vero, ad cujuscunq; neceſſitatem & miſeriam ſublevandam.* W tych Niebieſkich Duchach prawdziwa y powinna ukoronowanym głowom pieczołowitość ieſt adumbrowana, dla tego ich w poſturze ſtoiących y lataiących razem ludzkiemu poznaniu pokazał Izaiaſz ſtoiących; a żeby ich otwartość przyſtępność y gotowość dla wſzyſtkich wyraził lataiących, a żeby ich pieczołowitość y czuyne zabiegi w podzwignieniu nędznych, w daniu Pańſkiey Protekcyi w każdey indigencyi poddanym ſwoim ogłoſił światu. *In illis Divinis &c.*

Y ztądci łatwo każdy konkludować może; że to ieſt naturalna prawie właſność Krolewſkich Koron, pilne owſzem nieuſpokoione pieczołowanie z ſobą na ukoronowane ſprowadzać głowy, a zatym że y ofiarowana tuteyſzemu Cudownemu Obrazowi Przenaydoſtoynieyſzey MARYI Panny Korona ieſt dla niey okazyą troſkliwych zabiegow y nieuſpokoionych chęci w daniu nam ſwey Krolewſkiey y Macierzyńſkiey oraz Protekcyi.

Lucæ 1mo: Cap: Kiedy Gabryel S. Przenayświętſzą MARYÆ Pannę do Izraelſkiey wzywa Korony zadumiana y w myślach zanurzona ſtaie MARYA. *Turbata eſt MARYA & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio?* Iak ſkoro zaś przyiąwſzy Niebieſką propozycyą, *Ecce Ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum*, do wyświadczenia przyſługi Elżbicie do poratowania Iana, do poświęcenia Marſzałka Chryſtuſowego przyſzło, aż nietylko nie deliberuie, ale też nieuważaiąc na oſtre ſkały, na przykrość podruży, na niewinny Panieńſkich wnętrzności

ciężar z znaczną ſkwapliwością w Dom ſędziwey Elżbiety ſpieſzy. *Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione.*

Toſz to nad tym deliberować trzeba, żeby ofiarowany akceptować Honor? żeby Krolewſkiemi niezgardzić Koronami. *Cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.* Wſzak światowi Kompetytorowie na tym częſtokroć całe życie tracą, żeby żadney nieutracić okazyi, ktoraby im do wyſzſzych Honorow aſcenſu mogła otworzyć wrota, wſzyſtkie ich myśli, wſzyſtkie ſtarania otym iakby Imienia Godność przez nowe coraz Honory, znaczną Fortunę, przez przyſpoſobienie Dzierżaw y Intrat augmentować. *Aperuitq́, eis Myſterium Conſilij ſui dixitq́, cogitationem ſuam in eo eſſe, ut omnem terram ſuo ſubjugaret Imperio.* Ledwieby ſię kto taki znalazł, ktoryby nieżyczył ſobie przez publiczne akklamacye życzliwe Elektorow otrzymać wota: *An erit, qui velle recuſet os populi meruiſſe.* Nikt żołwim do Honorow nie ſpieſzy krokiem. *Nemo ad Honores teſtudo.* Ledwie ſię iaki pokaże wakans, aż zaraz *non vacat*, zaraz licznych Kompetytorow ściga go grono, ieden drugiego na rozſadzonych ubiega Koniach. Nie otym rozmyśla czyliby wakuiący akceptować, albo nie, Honor, ieśliby życzliwa Fortuna ſwoie na to podpiſała wotum, ale żeby pierwey przed inſzemi Intereſſu dotrzeć, uchwycić Miniſtrow za ſerce, otrzymać łaſkawą Pańſką deklaracyą, za coż tedy Przenayświętſza MARYA Panna, tak troſkliwie nad ofiarowaną dla Syna ſwego deliberuie Koroną? *Cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio.*

Przeciwny w tym punkcie ſwoy humor światowym geniuſzom wyrazić chciała MARYA. Lecą prawie do Koron, do wyſokich Honorow światowi Kompetytorowie, iakże przyidzie do zapomożenia ubogich mizerakow, do dania protekcyi ſwym poddanym, do oświadczenia litości w oſtatnim uciſku zoſtaiących nieieden znaydzie ſię taki, ktory ſię nawet y ſercem nieporuſzy nad nędzą ſwego poddańſtwa. Nietak Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panna, iak leniwa do Honorow, tak ſkwapliwa tak nieuſpokoionych pełna chęci w daniu nam ſwey świętey Protekcyi, według Sylweiry zdania. *Vide Divinum ingenium Reginæ Cælorum ad Honores Dignitatesq́, acceptandas, cum ſtante ſtetit*

ac

ac ſumma meditatione recogitavit, ad opera vero Charitatis velociſſime pervolat. Przypatrz ſię każdy (mowi wſpomniony Sylweira) prawdziwie Krolewſkiemu y coś Boſkiego w ſobie maiącemu geniuſzowi MARYI, ktora przy ofiarowaney Godności przy deklaracyi Korony Izraelſkiey nad przyięciem tak pięknego Honoru deliberuie y zamyślona ſtaie, na danie zaś ſwey świętey Protekcyi, na oświadczenie ſwych nieuſpokoionych chęci wſłużeniu indigencyom y prożbom naſzym ſpieſznie ſię ubiega y prawie leci. *Vide Divinum Ingenium Reginæ Cælorum, ad Honores Dignitatesq; acceptandas cum ſtante ſtetit, ac ſumma meditatione recogitavit, ad opera vero Charitatis velociſſime pervolat.*

Y tento ſam humor Przenayświętſzey MARYI Panny Ia przy dziſieyſzym Akcie Koronacyi Iey w tuteyſzym Cudownym Obrazie upatruię. Wieki miiaią nieiedne, iak ten Swięty Obraz Łukaſza S. malowany Ręką, nieuſtaiącemi wſławiony Cudami zaſzcycony łaſkami wſzyſtkich koronował Wota, każdy w ſwych potrzebach y prożbach Pobożny MARYI Klient Krolewſką Iey dla ſiebie uznawał hoyność. Nietylko tuteyſza Metropolia Ruſka, ale też wſchodnich Ceſarzow Monarchia, liczne Państwa, rozmaite Narody, wſzyſtkie Stany y kondycye, zgrzybiałe ſtarości, kwitnące lata Iey napełnione Łaſkami, Niebiebieſką Ią y ſwoią doznawały y głoſiły Krolową. Wzywały do Korony Przedwieczne Niebios wyroki. *Veni de Libano de cubilibus Leonum, veni coronaberis.* Ale nieſkwapliwa do honorow, do Krolewſkiey Korony MARYA, przez te wſzyſtkie wieki zda ſię iakby deliberuiąc myśliła ieśliby przyiąć wtym Swiętym Obrazie ofiarowane ſobie Korony *Cogitabat.* Dopiero Rok teraznieyſzy tyſiączny ſiedmſetny pięćdzieſiąty pierwſzy, Oyczyzny naſzey naſycił pragnienia, publiczne ukoronował Wota, kiedy I. O. POTOCKICH hoyność y dewocya ku czci y Honorowi MARYI przez Ręce I. O. ArcyPaſterza Krolewſkie na Głowie Iey ſkłada Korony. *Poſuit diadema Regni in Capite Ejus.* Czegoſz ſię tu dziſiay Chrześciańſkie ſerca, czego pobożnych Klientow MARYI dewocya, ſpodziewać maią? co ſobie ominować przy opoźnioney do tych czas Krolowey Nieba y Ziemie Koronacyi?

C2 pewnie

pewnie nie czego inſzego tylko: że ofiarowana MARYI wtym Cudownym Obrazie Korona, tym bardziey wzbudzi wſercu MARYI nieuſpokoione chęci y pragnienia w ſłużeniu prozbom y indigencyom, pobożnych do niey Klientoch. *Vide Divinum Ingenium. &c.*

Eſter 2. Cap: Pierwſza z Elektek do Aſſyryiſkiey Korony, Dama Eſter tai przed Krolem Kray y urodzenie ſwoie *Noluit ei indicare Patriam & populum ſuum*, albowiem ten ſekret mocno w Eſterze Iey Stryi y opiekun zalecił: *Præceperat ei, ut de hac re omnino taceret.* Ale coż za przyczyna tak ściſłego milczenia? czyli tak podłe Eſtery urodzenie y Imie, że gdyby wyiawione było mogłoby Aſſyryiſkiemu Majeſtatowi iaką uczynić zakałę y konfuzyą? Aleć z tey miary niemaſz ſię czego z ſwym urodzeniem taić Krolowa Eſter, rownego Aſſwerowi bo Krolewſkiego będąc Domu, iako świadczy wielki Kommentator Piſma S. poważny Liranus *in Caput 21. Æſter fuit de ſtirpe Gemini, conſequenter de ſtirpe Saul Primi Regis Iſrael, de genere Regali.* Eſter była z pokolenia Gemini a zatym z pokolenia Saula Pierwſzego Krola Izraelſkiego, Rodu Krolewſkiego. Toć rowney kondycyi y urodzenia niebyło racyi taić przed Aſſyryiczykami Aſſyryiſkiey Krolowy.

Iabym rozumiał że Eſter Aſſyryiſka Krolowa dla tego ſwe Krolewſkie ukryła Tytuły a żeby nie z ſamych zaſzczytow wyſokiego urodzenia godną ſię pokazała Krolewſkiey Korony, boć to napiſał Poeta. *Et genus & Proavos & quæ non fecimus ipſi, vix ea noſtra puto.* Ale raczey a żeby wyſokiemi przymiotami, dyſtyngwowanemi talentami, godną ſię pokazała wyſokich Koron y Krolewſkiego Majeſtatu. *Virtus ipſa ſibi Corona.*

Z tym wſzyſtkim przy tak piękney ſzczęścia uſłudze podczas inauguracyi do Aſſyryiſkiey Korony, właśnieby należało oświadczyć ſwey zacności wyſokie Prerogatywy, przez co by y dla Eſtery, y dla wſzyſtkiego Iey Narodu należyty y powinny uroſł Honor przez winne Krolewſkiey Krwie applauzy y Homagia.

Ale trudna iak widzę do przyięcia Krolewſkich homagiow nawet y przy ſamey Krolewſkiey Koronie Eſter, niechce ſwey wyiawić Godności: *Noluit ei indicare Patriam & populum ſuum*

dalſzemu

dalszemu to rezerwuiąc czasowi, ktoryby Ią zupełnie godną wspaniałych Krolewskich uczynił applauzow. A kiedyż proszę? oto na ten czas kiedyby godną Krolewskich Tytułow y Prerogatywy pieczołowitość czyli staranie w daniu protekcyi swemu Ludowi oświadczyła. *Admisit laudes cum populo succurrisset eumq; fecisset gloriosum* iakoby inaczey niemogła bydź godną Krolewskich applauzow tylko na ten czas gdy pilnego starania y nieuspokoionych zabiegow w daniu protekcyi swemu Ludowi oczywiste dała dowody. *Admisit laudes cum populo succurrisset, eumq; fecisset gloriosum.*

Rownie tak sobie dzisiay Przenaydostoynieysza postempuie MARYA. Czekała przez kilka wiekow wtym Swiętym Obrazie Krolewskich Koron, applauzow y Homagiow, ale przez te wszytkie czasy nikomu z garnących się do Iey Protekcyi dać swey pomocy nieunikała; czego świadkiem od wiekow nieustanne Iey Cuda y Łaski. Przyieła na koniec w tych czasach ofiarowane sobie Krolewskie applauzy; akceptuie Korony, ale tym samym pełne Macierzyńskiey litości prezentuie serce, y pilną około Dewotow swoich nieuspokoionego pieczołowania zabiera obligacyą, *Admittit Laudes cum populo succurrisset &c.*

Z tym wszystkim lubo przy tak nieuspokoionych chęciach Przenayświętszey MARYI Panny w daniu nam swey świętey Protekcyi, lubo przy troskliwym pieczołowaniu o indigencyach pobożnych do niey Dewotow, ma oraz mieysce w Sercu MARYI zupełna z odebranych Koron satysfakcya y uspokoienie iakby naymilsza dla tuteyszego MARYI Obrazu była Korona przy znakach Lwa Ukoronowanego, iakby Tronu y Majestatu Chwały swoiey nigdzie z większym ukontentowaniem osieść niemogła, iak na gorach Lwowskich.

Ecclesiastici 24. Cap: W Osobie Przenayświętszey MARYI Panny pod figurą mądrości żali się Prorok na nieuspokoione swe chęci. *In omnibus requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor.* Wszędzie spoczynku czyli uspokoienia szukałem, a w Dziedzictwie Pańskim satysfakcya mych chęci dla mnie y zupełne serca uspokoienie. *In omnibus requiem quæsivi &c.*

Toż Przenaydostoynieysza MARYA Panno niekażde dla Cie-

upodobane mieyſce? że z tak wielkim ſtaraniem po wſzyſtkich Swiata częściach ſzukać było potrzeba miłey dla Ciebię Rezydencyi y ſerca uſpokoienia *In omnibus requiem quaſivi & in hæreditate Domini morabor?*

Tak ieſt nieinaczey P. A. świadkiem tego cudowne przenoſiny Domku MARYI ktory Anielſką przyſługą z Paleſtyny do Dalmacij, z Dalmacij do Loretu przenieſiony, niby znać daie że nie na każdym mieyſcu z zupełną ſerca ſwoiego ſatysfakcyą Tron y Majeſtat Chwały ſwoiey rada zakładać MARYA. *Non in omnibus beneplacitum eſt DEI*, świadkiem y tuteyſzy Swięty Obraz ſzczęśliwie po utęſknionych expektatywach Ukoronowaney MARYI, iuż z Konſtantynopola do Kijowa, iuż z Kijowa do Halicza, iuż z Halicza do Lwowa, iuż na tym mieyſcu w Lwowie po trzykroć przez Aniołow z mieyſca na mieyſce przenoſzony, przez co oczywiście na oko pokazała MARYA, że nie na każdym mieyſcu z zupełną ſerca ſatysfakcyą Rezydencya dla MARYI. *In omnibus requiem quaſivi &c.* A kiedyż Swięta Nieba y Ziemie Pani *Domina Mundi* z zupełną Serca Twoiego ſatysfakcyą y ukontentowaniem ſpoczznieſz? gdzie mile ofiarowane ſobie przyimieſz Korony? gdzie upodobany Tron Chwały ſwoiey założyſz? nie gdzie indziey odpowiada MARYA, tylko w Dziedzictwie Pańſkim zupełną ſerca mego odbiorę ſatysfakcyą. *In Hæreditate Domini morabor.*

Tu ſię mi nieco zaſtanowić przychodzi, uważaiąc pilno coby to było za Dziedzictwo Pańſkie, w ktorymby MARYA y Tron Chwały ſwoiey y naywiękſze założyć ukontentowanie umyśliła. *In omnibus requiem quaſivi & in Hæreditate Domini morabor* ponieważ ieżeli o Dziedzictwo Pańſkie to ieſt Boſkie chodzi, toć że każdy na Ziemi y na Niebie kącik ieſt dziedziczny BOGA y Stworcy ſwego, iako oczywiście tę prawdę wyraził Pſalmiſta: *Tui ſunt Cæli & Tua eſt terra, orbem terræ & plenitudinem ejus Tu formaſti.* Każdeby mieyſce zgodne bydź powinno do wyſtawienia MARYI Pannie z zupełną Iey ſerca ſatysfakcyą Tronu y Majeſtatu Chwały, a przecie Przenayświętſza MARYA Panna rożne luſtruiąc mieyſca, nie na każdym dla ſiebie y ſerca ſwego zupełną znayduie ſatysfakcyą lubo w Dziedzictwie

dziċtwie Pańskim swoie uspokoienie zakłada. *In omnibus requiem quæsivi & in Hæreditate Domini morabor.*

A w tym mi przychodzą na pamięć Ieremiasza Swiętego słowa, ktory partykularne iakieś y dystyngwowane Dziedziċtwo Boskie opisuiąc, mowi: *Facta est hæreditas mea, quasi Leo.* Dziedziċtwo moie iako Lew. Y tu iuż zaraz nietylko Ia w zachodzącey wspomnioney trudności, ale też y pryncypalnie, zdanie moie zupełnie oświecone zostaie, to iest: że naymilsza dla MARYI Korona przy znakach Lwa ukoronowanego; albowiem przy tych znakach z nayzupełnieyszą serca swoiego satysfakcyą Tron Krolewski przy odebranych sobie osiada Koronach. *In omnibus requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

Tobie to albowiem naylepiey y szczegulnie służy Prześwietne Metropolij Ruskiey Stołeczne Miasto Lwowie, że przy znakach Lwa ukoronowanego dla znaczney na tym mieyscu Chwały Boskiey promocyi; dla spoczywaiących Ciał Swiętych, dla tyle Cudownych y łaskawych Swiętych Obrazow, dystyngwowaną y szczegulną iesteś cząstką Dziedziċtwa Pańskiego. *Facta est hæreditas mea, quasi Leo.* Zkąd tym samym naymilsza rzecz dla MARYI tu na tym mieyscu Tron Chwały swoiey wystawić, naymiley świętą akceptować Koronę, naymiley w tym Stołecznym Metropolij Ruskiey Mieście, Stolicę Chwały swoiey czyli Stołeczną założyć Rezydencyą. *In omnibus requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

O! Nieba y Ziemie całey, Pani y Krolowa MARYA, ktoż z tąd zupełne dla nas szczęście, kto osobliwszą pomyślność Stołecznego Miasta Lwowa opowie? że wnim naymilszą dla siebie zakładasz Stolicę, że na tym mieyscu znaypożądańszą serca swoiego satysfakcyą ofiarowane sobie przyimuiesz Korony, *In omnium requiem quæsivi & in hæreditate Domini morabor. Facta est hæreditas mea, quasi Leo.*

Przyimiyże w twą Swiętą Protekcyą, Polską Koronę, weź w Macierzyńską Opiekę Stołeczne Miasto Metropolij Ruskiey Lwow, w ktorym naymilszą dla siebie znayduiesz satysfakcyą, *In hæreditate Domini morabor. Hæreditas mea, quasi Leo.* Iesteśmy

cale tey zupełnie u ſiebie wiary, ktorą wſzyſtkim Dewotom MARYI wbijał w pamięć Seraficzny Doktor Bonawentura S. że iako ieſteś Nieba y Ziemie Panią, iak ieſteś wyſźſzą nad wſzyſtkie w Niebie Swiętości; tak wſzyſtkim Macierzyńſkiey Twoiey y Krolewſkiey nieumykaſz Protekcyi, za co wſzyſcy nieſkończone BOGU winniśmy dzięki. *Hoc debemus indubitanter credere, pro hoc inceſſanter DEO gratias agere, quod ſicut MARIA omnibus Sanctis in Cælo prior, ita quoq; apud DEUM præ omnibus ſollicitior;* daleko iednak bardziey przy Twey ſolenney do Korony na tuteyſzym mieyſcu inauguracyi w nas niewzruſzona w Tobie rośnie ufność, że iak całey Korony Polſkiey, tak partykularnie Miaſta Lwowa Twey y Całey Metropolij Ruſkiey Stolicy, z Twey Swiętey niewypuściſz Protekcyi. Co day BOZE Amen.

MARYA

przy

Krolewſkim Honorze Lwim
Sercem utrzymana
we Lwowie
albo

KAZANIE

na ſzoſty dźień międźy Oktawą Koronacyi NaySS. MARYI Niepokalanie Poczętey Panny y Matki Boſkiey w Kośćiele WW. OO. Dominikanow pod Tytułem Bożego Ciała zoſtaiących miane

przez

Jmci. X. Antoniego Bieykowſkiego Soc. Ieſu Ex Rektora Lubelſkiego

Roku P. 1751. Dnia 6. Lipca.

Fecit DEUS *hominem ad imaginem ſuam, benedixitq; illi, ut præſit volatilibus Cæli & beſtiis terræ univerſæq; terræ, & factum eſt veſpere & mane dies ſextus. Geneſis Cap. 1mo*

STworzywſzy BOG N. MARYĄ, ſtworzył w niey człowieka międźy ſzczeremi ſtworzeniami, naypięknieyſzego, naydoſkonalſzego, naygodnieyſzego, wy-

bor z ludźi, iako o niey Duch S. mowi: *Ipſe creavit eam in Spiritu Sancto vidit, dinumeravit, & menſus eſt.* [a] To ieſt Matka Boſka tak ieſt wyśmienite ſtworzenie, że wſzyſtkie iey doſkonałośći, y ozdoby chyba ten porachuie, y zmiarkuie, ktory ią ſtworzył: *Fecit DEUS hominem ad imaginem ſuam.* A nie iakimkolwiek Wſzechmocnośći ſwoiey pędzlem odmałował ią, ale na Obraz ſwoy, na podobieńſtwo Pana Iezusa, iako ſwiadczy S. Tomaſz à Villanova. *In omnibus Mater Chriſti nihil fuit; niſi filij adumbrata imago, & Filius Matris expreſſa figura,* [b] A S. Thomaſz Doktor Anielſki tak to podobieńſtwo Syna z Matką opiſuie. *Humanitas Chriſti ex eo, quod ſit unita Deo, & Beata Virgo ex eo, quod ſit Mater DEI, habet quandam dignitatem infinitam.* [c] Tego tedy człowieka Nayświętſzą Pannę MARYĄ, ktorego Bog nieſkończoną godnośćią ukoronował, iako mowi Prorok: *Dedit Coronam decoris in capite Tuo, & decora facta es vehementer nimis.* (d) Dźiś Szoſty dzień Vice-Boſki Watykan ukoronował przyſłanemi z Rzymu Koronami, *Benedixitq; illi:* Benedykt XIV. y Koronacyą tę wielkiemi ubłogoſławił odpuſtąmi. A ia ſię pytam, na iakież to Kroleſtwo na tym mieyſcu Ukoronowana Matka Boſka? ieżeli na Kroleſtwo całego świata, *Ut præſit univerſæ terræ.* Ale na to Kroleſtwo wten czas obrana, kiedy za Matkę Synowi Boſkiemu wybrana, w ten czas Ukoronowaną Krolową zoſtała, kiedy rzękła: *Ecce Ancilla Domini fiat mihi.* Za iednym to przywileiem chodzą te tytuły, Matka Boſka; Krolowa Nieba y źiemie; Pani Swiata. Prawda ta w owey ſię przypowieśći wydaie: *jerunt ligna, ut ungerent ſibi Regem.* (e) Y pominąwſzy w kandydacyi ſłodką figę, tłuſtą oliwę, y dobre wino: *Dixerunt omnia ligna ad rhamnum, veni & impera nobis.* Zeby ſię na tronie utrzymało ciernie, tak do ſwoich elektorow drzew mowi: *Si vere regem me conſtituiſtis, venite & ſub umbra mea requieſcite.* Ta przypowieść tak ſię tłumaczy, rozumne y chodzące drzewa ludźie ciernie ſobie za Krolową obrały. o ktorym Kośćioł Boży na każde święto Nayświętſzey Panny w Pacierzach mowi: *Rubum incombuſtum agnovimus tuam Sanctam Virginitatem.* Kiedyż tey elekcyi poparcie ſtąnęło? pod owym cieniem, o ktorym Archanioł mowi: *Virtus*

[a] Eccle. 1. (b) Conc. 3. de nativ. B. M. V. (c) S. Thom. 1. p. q. 23. art. 6. ad 4. (d) Ezech. 16. (e) Iudic. 9.

tus altissimi obumbrabit tibi. Ieſt w Niemczech miaſto Corin gana, gdzie w Kośćiele cudowna ſtatua N. MARYI trzyma na ręku malenkiego Pana Iezuſa, tam gdy Kapłan na Mſzy mowi one ſłowa: *& verbum caro factum eſt.* Pan Iezus zdeymuie Korone z głowy ſwoiey, y kładźie ią na łonie Nayświętſzey Matki ſwoiey, (a) nietylko na znak w dźięczności za Maćierzyńſtwo, ale y na dowod, że przy Wćieleniu Syna Boſkiego w żywocie MARYI koronacya Iey na Kroleſtwo całego świata ſtanęła.

Fecit DEUS hominem, ut præsit volatilibus Cæli. Szoſty dźiś dźień od Koronacyi N: MARYI, to pewnie na Kroleſtwo Polſkie? żeby Orłom gniazda Lechowego panowała. Ale na to Kroleſtwo obrana ieſzcze roku 967. kiedy Polacy Wiarę Katolicką przyieli, wraz to było, że Polacy przez wiarę, MARYI wierność poddańſtwa poprzyſięgli, o tey elekcyi Ukoronowany Prorok namienia: *Filiæ regum in honore tuo, adſtitit regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circumdata varietate.* [a] S. Thomaſz piſząc na ten pſalm, mowi: *Poteſt exponi totum hoc de Beata Virgine: quia Regina & Mater Regis eſt.* A to w ten ſpoſob, naypierwſza do Polſki wiarę wnioſła prawdźiwą Dąmbrowka Krolewna Czeſka, *Filiæ regum in honore tuo* zaraz w ten czas wolności złotey w tym Kroleſtwie zoſtała Krolową N. MARYA *adſtitit Regina*; ale co mowię złotey wolnośći, tylko pozłoconey *in veſtitu deaurato*, bo u nas Polakow ſwywola złota, a wolność tylko pozłocona, *circumdata varietate* bo u nas nie tylko na elekcyach rożność zdania, ale y w rządzeniu ſię wielki nierząd; w zdaniach rozrożnienie, y y tym to paludamentem przyodźiana: *Sentire, quæ velis, dicere, quæ libet.* Wolnego narodu Krolowa, MARYA Panna. Wſzyſcy prawie Kronikarze Polscy twierdzą, że Lech fundując ſobie Kroleſtwo, założył Miaſto Gniezno, od znalezionego gniazda orlego na tym mieyſcu, ktorego y za herb Kroleſtwu nadał. W kilka lat po przyięciu Wiary katolickiey przyſzedł Woyciech Swięty. y ieſzcze w tym gnieźdźie zaſtał orlicę owę: *Datæ ſunt mulieri duæ alæ aquilæ magnæ.* To ieſt Nayświętſzą MARYĄ Krolową Polſką, bo ią tak przywitał w owey pieśni ſwoiey ſtaropolſką ſzczerośćią y świętą proſto-

(a) Cæſarius libr.7. apud Vieira. Roſa myſtica tom.2 [b] Pſal 44. apud Spaner. t. 3. [c] Apoc. 12.

tą ſkomponowaney: Boga Rodźica dźiewica Bogiem wſławio-na MARYA, u ſwego Syna Goſpodyni; co z Słowieńſkiego ięzyka znaczy Panią Krolową. Tak ſię taż N. MARYA nazywać kazała, X. Iuliuſzowi Mancynelowi S. I. ktoremu mowiącemu Litanią rzekła: *Et quare me non vocas Reginam Poloniæ?* [a]

Fecit DEUS hominem &c. Dźiś ſzoſty dźień po Koronacyi N. MARYI, to pewnie na Kroleſtwo kraiow Ruſkich, ktore ſie Lwem pieczętuią: *Ut præſit beſtijs terræ.* Iakoż tak Iey Lwow zapraſza, *Veni de Libano ſponſa, coronaberis, de cubilibus Leonum.* [b] Skruſzyłaś przy poczęciu ſwoim łep ſmokowi Panno Nayświętſza; przy Koronacyi ſwoiey oſadzay Tron na Lwie Lwowſkim: *Conculcabis Leonem & Draconem.* Bywali na Ruſi Krolowie Haliccy, kiedy imieniem Dźiada y Oyca oddał temu mieyſcu Korony I. W. Ignacy Potocki Staroſta Halicki, to pewnie ta Koronacya na Kroleſtwo Halickie, albo przynaymniey na Kroleſtwo N: MARYI w Domu Potockich. Piękną ktoś dał racyą, zaco Biſkup Rzymſki na infule ma trzy Korony, a w Triregium trzy Krzyże: *Nempe ſuam ſequitur quæq; corona crucem.* Iuż to trzeciemu Obrazowi Cudownemu *Matſki Boſkiey* ſprawuią Potoccy Koronacyą. W Sokalu I. W. Iozef Potocki Strażnik Koronny, W Łucku I. W. Michał Potocki Woiewoda Wołyńſki, tu we Lwowie I. W. Staniſław Potocki Woiewoda Kiiowſki, y troiſte herbu ſwoiego Krzyże iuż na trzech Koronach N. MARYI położyli. Niechże ta Krolowa w domu ich *in perpetuum coronata triumphet* [c] Trzema Koronami Ceſarza Rzymſkiego koronuią żelazną w Medyolanie, ſrebrną w Aquiſgranie, złotą w Rzymie Iuż to trzeci Obraz Matki Nayſwiętſzey w Dominikańſkich Polſkich Kośćiołach Rzym koronuie, w Podkamieniu, w Łucku, w Lwowie, to pewnie na Ceſarſtwo? tak ieſt, była do tych czas Nayſwiętſza Panna u WW: OO: Dominikanow w Rożańcowey koronie rożowey Krolową, potym Ceſarzową Chrześćiańſką, a we Lwowie Imperatorową całey Roſſyi Polſkiey: *Veni coronaberis de cubilibus Leonum.*

Fecit Deus hominem &c. Ia o tym daley mowić będę: Nie tylko do ſzoſtego dnia, *factum eſt veſpere & mane dies ſextus*, ale przez

[a] Kwiatkiewicż annal. Eccle. [b] Cant. 4. [c] Sap. 4.

ale przez wſzyſtkie dni życia naſzego powinna bydź od nas ſtatecżnym nabożeńſtwem Koronowana Matká Boſka, a we Lwowie przy Krolewſkim honorze powinna bydź lwiem ſercem utrzymana. O tym Ad M. D. G.

WYſtawiwſzy ſobie Pałac, rowny godnośći y fortunie ſwoiey Krol Salomon, poſtawił w nim y tron Krolewſki: *Fecit ſibi Rex Salomon thronum de ebore grandem, veſtivitq́ eum aurô fulvô nimis, duæ manus hinc & inde tenentes ſedile, & duo leones ſtabant juxta manus.* (a) Y przydaie piſmo S. *Non eſt tale opus factum in univerſis regnis.* Przez ten tron Salomonow wſzyſcy prawie Doktorowie SS: rozumieią Nayświętſzą Pannę MARYĄ, w ktorey żywocie, iak tronie, śiedział *pluſquam Salomon* Pan Iezus przez dźiewięć mieśięcy, na ktorey ręku, iak na Maieſtacie, wypiaſtowany, wypielęgnowany, wychowany. Piękne ieſt pytanie, czemu Pan Iezus Krolewſkiego tytułu od nakarmionych ludźi chlebem nieprzyiął, ale *cum cognoviſſet, quia venturi erant, ut facerent eum Regem, fugit in montem* [b] A z Bethleemſkiey ſzopy choć miecż Herodow nad karkiem wiſiał, nie uciekł, ale doczekał homagium y adoracyi iako Krol, y owego od trzech Krolow złota, ktore znaczyło *aurum Regem.* Y odpowiada S. Melithon Biſkup: *Noluit IESUS in deſerto coronari, voluit in ſtabulo a regibus adorari, quia ibi ſolus, hic in ſinu Matris erat.* Na łonie ukochaney Matki ſwoiey Pan Iezus iak na tronie, Krolewſkie pokłony z chęcią przyiął. O tym tronie, ktory Wszechmocność Boſka Synowi ſwoiemu wyſtawiła w żywocie MARYI mowi Doktor Anielſki: *Fecit thronum ſummus artifex in oſtentationem artis ſuæ pleniorem, tantæ puritatis, ut purior illô intelligi non poſſit, niſi DEUS eſſet, perſonam ſcilicet glorioſiſſimæ Virginis* [c] Tron ten cały złoty, a nie iakokolwiek złoty, ale *aurò fulvô nimis* albo iak na innym mieyſcu mowi piſmo S. *Veſtivit eum aurô mundiſſimô.* [d) To ieſt Nayswiętſza MARYA w całym ci życiu ſwoim odźiana złotem łaſki Boſkiey wybornym y obfitym *aurô fulvô nimis.* ale przy poczęciu ſwoim Duſza Iey przyozdobiona *aurô mundiſſimô.* My ludźie ile w grzechu pierworodnym poczęci, nie złoto, ale błoto, dopiero przy chrzcie świętym łaſką Boſką pozłoceni bywamy, bywamy y pſtro złociſci, przez pokutę za grzechy, a częſto niedoſkonałą, w duſzach naſzych nie wſzyſtko złoto co ſię

[a] 3. Reg. 10. [b) Ioan. 6. (c) S. Thom. opuſc. 16. de dilect. Dei. p. 1 c. 27. in fine, (d) 2. paralip. 9.

świeci, prędzey będźie złość pozłocona, niżeli *aurum ignitum* ſkruchy doſkonałey za grzechy. Tron duſzy ludzkiey zaraz przy ſtworzeniu oſiada czart, dopiero przy chrzcie S. rugu-ie go Xiądz z tego mieyſca: *Exi ab eo immunde Spiritus, & da locum Spiritui Sancto*. Nayświętſza MARYA zaraz przy poczęciu ſwoim tron łaſki poświącaiący, zaraz przy począ-tku tron złota nayczyſtſzego, iako mowi Ieremiasz: *Solium gloriæ, & locus Sanctificationis à principio*. (a) Ludźie cho-ciaſzby nayświętśi, powinni ſię z ową żałobnicą przyznać: *In me ſit iniquitas, & in domum Patris mei, Rex autem & thronus ejus ſit innocens*. (b) To ieſt Pan Iezus Krol dla godnośći Na-tury Boſkiey złączoney z ludzką y tron iego, Nayświętſza Panna, ktora go noſiła dla godnośći Macierzyńſtwa Boſkiego, czyſty niewinny, niepokalany. (c] U Krolow Arragońſkich prawo było aby na krzesle Krolewſkim, ktore na tronie ſta-ło, nikomu ſię ſiedźieć nie godźiło pod winą *læſæ Majeſtatis*, y kiedy Henryk brat Krolewſki w pokoiu zemdlał, a upa-daiącego poſadźili w krzesle owym dla nagłey ſłabośći, oba-czy to Ferdynand Krol, krzesło z tronu oknem wyrzucić ka-zał mowiąc *Indigna thronò ſedes, quam alius ſedit præter Re-gem*. [d] Tron Syna Boſkiego dźiewięć mieſięczny żywot Panieńſki, gdyby na nim choć na moment ieden poczęcia grzech pierworodny poſiedźiał, coby to za żelżywość Krola była, dla tego tron ten: *Innocens, veſtitus aurò mundiſſimò*. Iezeli ciało umarłe Pana Iezuſa *Ioſeph involvit ſindone munda*, [e] Ioze-fowa Oblubienica MARYA Panna zywe ciało Iezuſowe po-winna była obwinąć wnętrznośćiami czyſtemi, y od poczęcia ſwoiego błogoſławionemi, *beatus venter qui te portavit*, Ieże-li grob dla umarłego taki powinien bydź, *In quo nondum quiſ-quam poſitus fuerat*. Daleko bardźiey żywot MARYI Pan-ny dla rodzącego ſię Pana Iezuſa taki bydź miał, w ktorym-by nic więcey nie było od poczęcia, tylko łaſka Boſka. Ieże-li na koniec mizerny oſiełek, na ktorym Pan Iezus do Ierozo-limy wiezdźał tak był ſzczęsliwy, *Super quem nemo adhuc ho-minum ſedit*. Dopieroż N. MARYA, ktora go na ręku noſiła, tak była uprzywileiowana, że na niey nietylko uczynkowy, ale y pierworodny grzech niepowſtał: tak o tey taiemnicy po-częcia Nayſwiętſzey Bogarodźicy niepokalanego trzymał S. Patryarcha Dominik. o ktorym piſze okrom innych ſiłu Au-thorow Vincentius Iuſtinianus Dominikan. (f] że ten S. Ociec dyſputu-

[a) C. 17. [b) 2. Reg. 9. (c) Vieira. (d) Engelgrave. (e) Math. 27. (f) Bern. de Buſtis P. Salmeron, Caniſius, Velasquez &c.

dyſputuiąc z Albigenſami Heretykami w Toloſie, à niemogąc uporu przekonać, na to ſię zniemi zgodźił, aby te prawdy y artykuły wiary, o ktore ſię umawiali, oboia ſtrona na papierze żpiſała. Napiſał S. Dominik te trzy propozycye: Chryſtus ieſt Bog. w Sakramencie ołtarza, ieſt Ciało y Krew Pańſka. MARYA bez grzechu pierworodnego poczęta. Napiſali Albigenſes przeciwne tym zdania ſwoie, wrzucali wſzyſtkie w ogień, Heretyckie w momencie od ognia ſpłoneły, S. Dominika karta trzy dni całe wogniu była, y zniego nieſkażona wyięta. A Pelbartus przydaie, [a] że ta Hiſtorya na grobie S. Dominika w Bononii malowana za iego czaſu ieſzcze była, y tak ogień wyprobował to *mundiſſimum aurum*, ktorym tron Salomonow wyzłocony był. Anielſki Doktor tłumacząc ow Ioba text: *Lucem non videat, nec ortum ſurgentis auroræ*, tak mowi: (b) *dæmon Lucem non vidit, ideſt Chriſtum, quia nihil incurrit in ſapientiam, quæ eſt Chriſtus nec ortum ſurgentis auroræ id eſt Beatæ Virginis, quæ in ſuo ortu ab originali immunis fuit.* [c] Wielkiego Ucznia nie mnieyſzy Magiſter B. Albertus Magnus świadczy: *Hæc ſola Virgo à communi regula excipitur, omnes in Adam peccaverunt.* (d) S. Vincentius Ferrerius powiedźiawſzy na Kazaniu: *Anima Virginis creata, ſtatim fuit ſanctificata; & Angeli celebrârunt feſtum Conceptionis.* [e] Tamże racyą zdania ſwoiego daie tę, bo iezeli: *Gaudium eſt in Cælis coram Angelis Dei ſuper uno pæccatore penitentiam agente, quantò magis fecerunt feſtum de illa, quæ nunquam peccavit.* S Ludovicus Bertrandus odpowiadaiąc na ow zarzut, że byli tacy niektorzy Swięci ktorzy rozumieli że Nayświętſza MARYA wgrzechu poczęta, tak mowi: *Si antiqui Patres modò viverent, dicerent, ſcriberentq́, quòd nos ſentimus de immaculata Reginæ Cæli conceptione.* (f) Potwierdźił Bog cudami tę prawdę w tym Swiętym Zakonie nie raz, Piſze o ſobie Ambroſius Catharinus Dominikan Arcybiſkup Kempſanſki, że niżeli Biſkupem zoſtał, z trzema Zakonnikami w drodze od zboycow obtoczony, weſtchnął, iako ia wierzę, żeś ty Matko Boſka od niewoli grzechu pierworodnego zachowana była, tak mię od tego niebeſpieczeńſtwa zachoway. Zboycy trzech iego towarzyſzow powiązali, ze wſzyſtkiego obdarli, pobili, Catharinus wolny y nieruſzony w niwczym, z puſtyni owey wyſzedł. Na to zaś te ſwiadectwa z Swiętych Dominikanow przywiodłem aby-

 ście

[a] *Stellarii l. 4.* (b) *C. 3.* (c) *S. Thom. p. 3. q. 27 art. 2* (d) *libr. de Laud. Virg.* (e) *Serm. 2 de nativ. B. M. V.* (f) *Vinc Iuſtinianus in vita ejus cap. ultimo*

ście śię domyslili, że ten Swięty Zakon nie tylko śię o wſpaniałe Matki Nayſwiętſzey Koronacye ſtara, ale godność Iey zawſze *gloriâ & honore coronat*, iako to taż Nayświętſza Krolowa Błogosławionemu Gonſalwowi Amarantowi powiedźiała, ktory kiedy śię namyslał długo, doktoregoby Zakonu wſtąpić miał, pokazawſzy mu śię rzekła: w tym Zakonie maſz bydź świętym, ktory dźień każdy na moich pochwałach zaczyna, y kończy. [*a*) Trafunkiem rano wſzedł do Kośćioła Dominikańſkiego, a tam Rożaniec ſpiewaią, wſzedł tamże y wieczorem, a tam ſolennie Zakonnicy *Salve Regina* śpiewąią, y domyslił śię, żeto ten Zakon, ktory dni życia całego honorowi Nayświętſzey MARYI oddaie. Rzymſkiemi koronami trzeci raz Zakon ten chwalebny koronuie Matkę Boſką w Polſzcze, ale Koroną chwały y przykładnego nabożeńſtwa w owym Iey powitaniu *Salve Regina* każdego dnia ſkronie Iey koronuie. (*b*) Iak miła Krolowey Nieba y źiemie ta koronacya, cudem to potwierdźiła w Konwencie Montis Peſſulani, gdy Oycowie Dominikani śpiewali *Salve Regina*, y na owe ſłowa: *o dulcis Virgo MARIA* wſzyſcy głowy ſkłonili, ſtatua Matki Boſkiey wzaiemnie im głowę nakłoniła, y do tychczas z tak nachyloną głową na tamtym mieyſcu cudami ſłynie, y zprawdźiło śię onich Proroctwo S. Iana: *Vidi viginti quatuor ſeniores circumamictos ſtolis albis, & mittebant coronas ſuas ante thronum.* [*c*] Tron tedy Boſki N. MARYA w poczęciu ſwoim pierworodnym nie zardzewiały grzechem, ale cały złoty, oktorym prorokował Izaiaſz *Præparabitur in miſericordia ſolium agno, & ſedebit ſuper illud in veritate David.* [*d*] Coż to za prawda u Dawida o tym tronie miłośierdźiem Boſkim wyzłoconym, oto mowi w pſalmie 58. *DEUS meus, miſericordia ejus præveniet me.* Poczęcie MARYI Panny żeby było niepokalane, poprzedźiło miłośierdźie Boſkie, y zaſługi przeyrzane Syna dla godnośći Matki.

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Tron Pana Iezuſa żywot Nayświętſzey MARYI odźiany złotem *aurô fulvô nimis* coż to za złoto, nad złoto ordynaryine? oto mowi Duch S. *Mulieris ſenſatæ & bonæ, gratia verecundiæ ejus ſuper aurum.* (*e*] Panieńſtwo z Macierzyńſtwem złączone *aurum fulvum nimis* y owſzem ſzacownieyſze nad wſzyſtkie złota *Super aurum.* Panna y Matka, mężatka, a bez męża rodząca, Oblubienica Iozefo-

[*a*) *Ant. Baklingen.* [*b*) *Bagata in admi, orbis xsti.* (*c*] *Apoc.* (*d*) *C. 16* (*e*) *Eccl. 7.*

Iozefowa a Bogarodźica, ſą to kleynoty MARYI ſzacownieyſze nad złoto, iaſnieyſze nad wſzyſtkie kruſzce prawdźiwie *aurum fulvum nimis.* Nazywa ſię w pieniach Salomonowych Pan Iezus *ego flos campi & lilium convallium,*[a] Pyta ſię S. Thomaſz Doktor Anielſki, zaco Pan Iezus lilia na dolinie? y odpowiada ſobie, *quia filius humilis Matris, filius ancillæ* [b] S. Ildefons pyta ſię daley żaco *flos campi*, czemu nie *agri*, y racyą daie: *quia non de agro arato, ſed de campo intacto, non de ſemine ſed de Virgine ſine viri miniſterio natus.* (c) O tym to żywocie Panieńſkim mowi piſmo S. *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis.* [d] tak ziarno pſzenicy BOGA w ciele urodziła że lilii Panieńſtwa nieſtraciła, o tym Panieńſtwa płodnego kwiecie u Ekklezyaſtyka mowiono: *Flores mei fructus honoris, & honeſtatis.* Potwierdza BOG cudem tę prawdę, bo w Apulii w ampułce ſzklaney chowaią mleko z pierſi N. MARYI, [e] ktorym kiedy roże ſuche ſkropiono zakwitły zaraz, y cały ołtarz okryły zprawdziwſzy tę taiemnicę *fructus honoris, flores honeſtatis,* Piſze Nadaſi gdy Matka rodźić miała Maurycego potym wielkiey świątobliwośći Dominikana, a rodzenie ſwoie niebeſpieczeńſtwa pełne, N. MARYI polecała, ukazawſzy ſię iey Matka Boſka nauczyła iey tey modlitewki, niech mie ratuie Panna Matka Chryſtuſowa, ktora iednorodzonego Syna Przedwiecznego Oyca w Panieńſtwie porodźiła, y za odmowieniem tey modlitwy, y ta y wiele innych Matek ſzczęśliwie rodźiły. [f] Dobrze S. Bernard tłumacząc owe Anielſkie ſłowa mowi: *Benedicta tu in mulieribus, quia mulierum evaſiſti maledictionem, nec ſterilis manens, nec cum dolore pariens gravida prole, ſed partu non gravata neſciens virum, gignens filium, illius Mater cujus Pater DEUS eſt.* [g]

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Tron Boſki N, MARYA ale tak doſkonale wyrobiony, że ſłuſznie piſmo S. przydaie: *Non eſt tale opus factum in univerſis regnis.* Wſzyſtkich Aniołow y świętych ludźi obfitośćią łaſk Boſkich przewyżſzyła. Powiada Piſmo S. że cokolwiek na Niebie y na ziemi ieſt pięknego y ozdobnego, iednym to y drugim Wſzechmocnośći ſwoiey palcem Bog Sworzył: *Videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum.* (h) A kiedy przyſzło Matkę Synowi ſwoiemu formować, całey ręki Bog zazył *fecit potentiam in brachio ſuo,* że ſię prawdźiwiey o tey ſłońcem odźianey Krolowy mowić może co o ſłońcu mo-

(a) Cant. 2. (b) S. Thomas (c) Serm. 6. de aſſumpt. B. V. M. [d] Cant. 7. [e] Engelgrave (f) in anno Mariano (g) hom. ſuper miſſus eſt. (h) Pſal. 8.

wi piſmo S. *Vas admirabile opus excelſi.* [a] Zayrzał raz ſzpareczką przez drzwi do domu N. MARYI S. Ignacy Męczennik, y blaſkiem ſwiatłośći z twarzy Iey wynikaiącey przerazony, rzekł do S. Iana Ewangeliſty: *O quam felix tu es, qui paradiſum in terris habes, qui Matri Dei cohabitas.* [b] Tron Wſzechmocnośći Boſkiey naypięknieysze dźieło N. MARYA, o ktorey S. Bonawentura: *Majus cælum, Majorem terram DEUS facere potuit majorem Matrem, quam ſit DEI Mater facere non potuit.* Y dlatego ten że Seraficki Doktor applikuiąc owe ſłowa pienia Salomonowego: N. MARYI: *[c] Una eſt perfecta mea* mowi: *Una eſt quia parem non habet, nec ſimilem ſecundam.* A S. Auguſtyn piſze na owe ſłowa, *fecit mihi magna, qui potens eſt*, nie tylko ſam wielkośći tych darow, ktore N. MARYA wźięła porachować nie mogł, ale ani ſama Matka Boſka: *Audacter dico quod nec ipſa plene explicare potuit, quod capere potuit.* [d) I dla tego to Nayświętſza MARYA przy Wcieleniu Syna Boſkiego rzekła do Gabriela *Fiat mihi ſecundum verbum tuum.* Dwoie *fiat* pełne nieſkończoney Wſzechmocnośći Boſkiey ſłowa, pierwſze kiedy wſzyſtko zniczego ſtworzył, drugie kiedy z Macierzyńſtwem Boſkim wſzyſtko MARYI dał, cokolwiek ſię w ſzczerym ſtworzeniu zmieśćić może, y to to ieſt *ſecundum Verbum*, wſzechmocney mowy Boſkiey, niemowię to z moiego domyſłu ale z S. Bernardyna: *Beatiſſima Virgo in filii ſui Incarnatione illo actu, quo conſenſit in incarnationem, plus meruit gratiæ, quam omnes Angeli, Sancti Martyres, Confeſſores, Virgines.* [e]

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Tron Boſki N. MARYA, ale ow, o ktorym piſmo S. *Miſericordia & veritas cuſtodiunt regem, roboratur clementiâ thronus ejus.* [f) Tron miłośierdzia, łaſkawośći, tron dobroći pełen, ta to Krolowa iako Corka Dawida Krola, wrodźiła ſię w Oyca, do ktorego tronu: *Convenerunt omnes in anguſtia poſiti, & amaro animo, & factus eſt eorum Princeps.* Naybardźiey owa Ewangeliczna białogłowa kanonizuie pierſi N. MARYI: *Beatus venter, qui te portavit, & ubera, quæ ſuxiſti* [g] Bo S. Bernard mowi: *Duo ubera miſericordiæ habet Mater Chriſti, unô lactat probos; alterô peccatores.* Doznał tego mleka S. Ian Chryzoſtom ieſzcze młody, ale niewinny y czyſty kleryk (h] ktory dla piękney urody, gdy od iedney Pani ukochany ſercem mniey pięknym, gdy ſię iey raz ſpytał, co by ſię

w nim

[a] *Eccl.* 43. [b] *Lanspergius ſerm. de nativit B. V. M.* [c] *Cant.* 6. [d[*Serm. ſuper Magnificat.* (e) *tom* 2. *ſerm.* 51. *art.* 3. (f] *Prov.* 20 (g) *Lucæ* 11. h) *Pelbertus in Stellar.*

w nim podobało, odpowiedźiała: uſta. Coż czyni S. Młodźian, żeby uſzedł niebeſpieczeńſtwa grzechu, wargi ſobie oberznął y owey miłośńicy poſłał, kiedy potym żalem żdięty, nietak dla ſzpetnośći twarzy, iako że niemogł bydź, iak ſobie życzył, kaznodźieią obroci oczy na Obraz N. MARYI, a ta dotknąwſzy ſię ręką twarzy iego, y kapnąwſzy kilka kropel mleka Panieńſkiego na wargi iego, nietylko ie zleczyła, ale złote uczyniła, y ztąd imię Chryzoſtoma, to ieſt złotouſtego Kaznodźiei S. Ianowi: Doznaią tego miłoſierdźia mleka y grzeſnicy, doznał ow ladaco ſzczerze człowiek, w tym tylko dobry, że miał wezwyczaiu, wiele razy miiał ołtarż, albo obraz N. MARYI, zawſze pozdrowienie Anielſkie zmowił. [a] Zachorował na śmierć, y w malignie phrenetyk ięzyk ſobie zębami uciął, kiedy przed ſkonaniem ani uſt do ſpowiedźi; ani ſerca do ſkruchy otworzyć niemogł, ſtanie przy łożku N. Matka Boſka y mleka mu wſączy w uſta z pierſi ſwoich błogoſławionych tak ſzczęsliwie, że ſię y ięzyk uſtom, y ſercu żal za grzechy wrocił, y dobrą ſmiercią dokonał. Dobrze o takich mowi Richardus a S. Victore: *Miſerorum facta es Mater, ex quo miſeros peccatores lacte miſericordiæ tuæ alere cæpiſti.*

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Przy tym tronie dwie ręce; *tenentes ſedile,* y dway Lwi ſtoiący *duo leones ſtabant iuxta manus.* To ieſt przy ukoronowaney dźiś w Obraźie ſwoim, N. MARYI, ręce bydź waſze powinny, iedna zaſtawiaiąca ſię za honor Matki Boſkiey, broniąca wſzelkiey Iey obelgi iakośćie ſię w Kongregacyach obligowali *Sodales Mariani: propono te defenſurum, neq; ut a meis ſubditis aliquid contra tuum honorem agatur.* [b] Zaſtawił ſię za Iey godność w Litwie Tatarzyn ieden znadwornych ludźi Xiążąt Radźiwiłow ten nocuiąc w karczmie, gdy w rożnych dyſkurſach żyd począł bluźnić Panieńſtwo N. MARYI, Tatarzyn niemogąc racyami zwoiować żyda, dobywſzy ſzabli ciął go w łep, mowiąc: niebluźniy Krolowy Nieba, ktorą y Machomet naſz ſzanuie, naſtępuiącey nocy, pokazuie ſię poganinowi N. MARYA, za obronę honoru ſwoiego dźiękuie, każe mu iachać do Trok do Obrazu ſwoiego cudownego, y tam ſię ochrzcić, na znak pewnieyſzy rozkazu tego, mowi mu: w Trokach wſzedſzy do Kośćioła zaſtanieſz Xiędza Mſzą S. maiącego, ten ci niech rękę przeżegna [: bo na iednę rękę kaleka był :] a zaraz ozdrowieieſz,

(a) Lbonor. [b] Hyacinth. Pruſcz

y tak ſię ſtało: druga ręka przy tronie ukoronowaney N. MARYI powinna bydź z koronką, rożańcem, y innemi do niey nabożenſtwy, na wzor owey: *Eris corona gloriæ in manu Domini.* [a] Powinna bydź przytym tronie ręka iedna czyſtego nabożeńſtwa iako mowi S. Paweł: *Levantes puras manus in oratione.* Powinna bydź druga ręka ſzczerey za grzechy pokuty biiąca ſię w pierſi, te ręce powinny bydź przy tronie MARYI, *Manus tenentes ſedile.* Ręce te niepowinny uſtawać w pracy na honor MARYI, powinny utrzymywać ſtateczne nabożeńſtwo, iak owe zwierząt Ezechielowych: *manus ſub pennis eorum non habebant requiem die ac nocte.* Zeby ſię to o nas prawdziło co o S. Kazimierzu Krolewicu: *Omni die dic Mariæ, mea laudes anima.* Zebyśmy tak pamiętali o nabożeńſtwie ku tey Krolowy, iak S. Aloizy Gonzaga, ktory tak ſię był wprawił w uſtawiczne pozdrowienie N. MARYI, ze idąc po ſchodach na każdym graduſie *ave Maria* mowił. Tak ſtateczne powinny bydź uſtawiczne nabożeńſtwa naſze do niey, iako owych czterdzieſtu Swiętych Dominikanow w Sandomierzu, [b] ktorych kiedy Tatarzy napadli ſpiewaiących w Kościele *Salve Regina,* Swięci pomordowani y pośmierci kończyli. Doznał ſzczęśliwie ſkutku ſtatecznego nabożeńſtwa ku Nayświetſzey Pannie ow bogacz, y kupcący nie tak towarami, iak wielkiemi grzechami człowiek, [c] doktorego zaproſzony na obiad *Mathæus Baſcus* świątobliwy Kapucyn, gdy podczas ſtołu pyta ſię Pan, o małpę roſkoſzną, ktorą miał w delicyach, y ktora wſzyſtkie mu poſługi, ktore tylko dobry ſługa odprawić może, czyniła, a długo iey znaleść nie możono, przecieſz wyſzukana, y przyprowadzona, aby ſię od ſtołu wedle zwyczaiu pożywiła, kiedy ią ow Zakonnik zaklnie, aby powiedziała co ieſt, aż ſię odezwie ia ieſtem diaboł, tego kupca duſza dla iego nieſprawiedliwości, iuż dawno piekłu deſtynowana, ktorą mi wziąć kazano tego dnia ktoregoby nabożeńſtwa ſwoie do N. MARYI opuścił, oto iuż dwadzieścia lat pilnuię na niego, a upiłnować niemogę, czart to powiedziawſzy zniknął. a kupiec życia poprawiwſzy, potwierdził ſię w pilnym y nieprzerwanym nabożeńſtwie do Matki Boſkiey. Y doznał pożytku owey obietnicy: *Beatus, qvi vigilat ad fores meas qvotidie.*

Powinny bydź przy rękach nabożnych do N. MARYI y dway Lwi, à Lwi owi, oktorych Duch S, *Iuſtus quaſi Leo confidens*

(a) *Iſaiæ.* 62. (b) *Paulus Ruſzel.* (c) *Segneri Homo Chriſtianus*

confidens abſq; timore erit, (*a*) to ieſt Lwi w świętym zwyczaiu odmawiania nabożeńſtw do Matki Boſkiey, nie przełamani, Lwi żadnemi trudnośćiami domowych zabaw nieuſtraſzeni, Lwi na źadne cenſury y naśmiewiſka z nabożeńſtwa ſwoiego niedbaiący, iak na ſzczekanie pſow, *juxta manus duo Leones*. Powiadaią naturaliſtowie, że Lew lubo ſmiały, przecie ſię trzech rzeczy boi, ognia migaiącego ſię, koła obracaiącego ſię, y koguta pieiącego. Lwy dwa, ktore ſtanęły przy tronie ukoronowaney N. MARYI, Lew herbowny kraiow Ruſkich, y Lew Lwowſki; nie boią ſię tych ſtraſzydeł, nieboią ſię naprzod ognia, bo miłość ich ku Matce Boſkiey y ſtateczne nabożeńſtwo *nunquam dicit ſufficit*, nieboią ſię koła, bo uczęſzczanie na mieyſce to dla oddania powinney czci Krolowy ſwoiey, chcą, żeby było wiecznośći kołem, nieboią ſię koguta pieiącego na odmianę, bo wſzyſtko to, co czynią na honor MARYI, y wdalſzym życiu czynić myslą, chcą żeby było nieodmienne nieprzerwane, ſtateczne, tak, iak Franciſzkowi Coſterowi pytaiącemu ſię N. Panny, ktore ſię iey też nabożeńſtwo Chrześćiańſkie naybardźiey podoba, odpowiedźiała: *cultus conſtans, quamvis exiguus*.

Tron Boſki N. MARYA, a ieſzcze; ow o ktorym prorokował Dawid: *Thronus ejus; ſicut ſol in conſpectu meo*, tak to piſmo S. rozumie S. Thomaſz Doktor Anielſki: *Filius Dei corpus ſuum poſuit in ſole; id eſt in Beata Virgine, quæ nullam habuit obſcuritatem peccati*, (*b*) Ieżeli tedy MARYA ſłońce, niechże będą ſerca naſze kompaſſy owe ſłoneczne, ktorym podpiſano: *nulla dies ſine linea*, żeby żaden dźień, o gdyby żadna godźina nie była, ktoraby nieſkażowała uſtawiczney adoracyi imieniem MARYI, ktoraby nie obiaśniła Nabożenſtw naſzych ku niey rączką ową nabożną. *Semper prima, nunquam ultima*. Piſze Annus marianus, (*c*) że młodźian ieden poczciwy, pokuſami ciała ściśniony, na wybawienie ſię od nich, poſtanowił przez rok ieden po ſto razy mowić co dźień Anielſkie pozdrowienie do Matki Boſkiey, gdy iuż do oſtatniego dnia przyſzło, rożnych czart ſpoſobow zażywał, aby nabożeńſtwo owo przerwał. Kiedy dźień cały roztargniony młodźian, a na koniec w nocy na kollacyą zaproſzony, w puł ſtołu przypomniał ſobie, że ſwoiey powinności w pozdrawianiu Matki Boſkiey nie odprawił, porwał ſię od ſtołu y pobiegłſzy do bliſkiey Kaplicy, tam ſwoie kończył Nabożeńſtwo Po ktorym gdy wychodźi z kaplicy, zaſtąpi mu Matka Boſka,

(*a*) Prov. 24. (*b*) In Pſal, 58. apud. Spanner. Tom. 2. (*c*) apud Nadaſi.

y rzecze: *Uis me ducere in ſponſam?* gdy z chęcią pozwolił młodźian, rzecze daley N. MARYA *abhinc poſt ſex dies nuptias in cælo celebrabimus.* y po ſiedmiu dni świątobliwie umarł y tak dni MARYI ſzczęſliwie na ſłonecznym ſerca ſwoiego zegarze ſkończył (*a*) O gdyby tak pogodne były dni y owego ſtudenta w Iaroſławiu, ktory poſtanowiwſzy w kongregacyi mawiać co dźień officium o niepokalanym poczęciu N. PANNY, wyſzedſzy ze ſzkoł, ten ſwięty zwyczay utrzymywał, gdy raz zabawny będąc; czyli zapomniał, czyli zaniedbał powinności ſwoiey odmowić, na zaiutrz w poiedynku ſmiertelnie raniony nietak na bol rany narzekał, iako na ſwoię gnuſność w ſłuzeniu MARYI: *Heri primum Officium ad Beatiſſimam intermiſi, ut exivi e ſcholis, en qualiter pro hac caſtigor negligentia.*

Fecit ſibi Rex Salomon Thronum. Przyſtąpiłeś do tego Tronu z rękami Twoiemi I. W. Koronatorże Mci Xięże Arcy-Biſkupie Lwowſki, ukoronowałeś głowę Matki Boſkiey koroną Rzymſką, Koronę ukoronowałeś Krzyżem Twoim herbownym; à ty Nayiaśnieyſza Nieba y Ziemie Krolowa koronuiąc pracą Koronatora twoiego: *tolle crucem, ſi vis portare Coronam.* Niech inni Arcy--Biſkupi Monarchow Koronuią, Arcy--Biſkup Lwowſki, kiedy Pana IEZUSA y Matkę iego Koronuie, będźie w reſpekcie Boſkim Prymaſem, w łaſce u Bogarodźicy *Primuſq́ Princeps.*

Fecit ſibi Rex Salomon thronum. Przyſtąpił do tego Tronu Dom POTOCKICH, nie tylko Iaśnie Oświeconemi Iaśnie Wielmożnemi w tey Oyczyźnie tytułami ukoronowany, ale przykładnym do Krolowy nieba y Ziemi nabożeństwem między Iey Koronatorami Nayiaśnieyſzy. Poſtarał ſię o tę Koronacyą w Rzymie Swiętey y nieśmiertelney pamięci Igmc Pan Krakowſki, iako Princeps Senator *in Corona Senatorum.* Syn iego prawdźiwie *Filius Sapiens Corona Patris ſui* I W I M. Pan Woiewoda Kiiowſki przez Synow Swoich oddał korony, y wſzyſtkie ſzczęſliwości przyłączył do Korony Polſkiey. Powiada Ewangelia: *ſtabat iuxta Crucem Mater Ieſu,* a ſtała z prawey Krzyża ſtrony, gdźie y Pan Iezus ku Matce ſwoiey umieraiącą ſkłonił głowę. Mowi S. Hieronim, że tym nakłonieniem ſię ku Matce w mowił w nas te ſłowa *Me extincto confugite ad Matrem.* Stanęła na tym mieyſcu pod Krzyżem Pilawy Ukoronowana Matka Boſka, nie doczekał tey Koronacyi na ktorą tak znaczny

znaczny ſumpt łożył I. O. Iegomość Pan Każtelan Krakowſki ale przecie y z grobu do Syna, Wnukow, y całey mowi Familii: *me extincto Confugite ad Matrem* niech ſię z moich popiołow Fenixowie rodzą na obiaśnienie Honoru MARYI, a ta ktora w imieniu morze znaczy *MARIA*, niech międzi innemi rzekami y Złoty Potockich Potok, tak do ſiebie ſprowadźi, żeby Wielcy po wielkim Hetmanie Sukceſſorowie *de torrente exaltent Caput.* (*a*)

Fecit Sibi Rex Salomon Thronum. Stanęło przytym tronie do Koronacyi y woyſko Koronne, że ſię onim prawdźi *En lectulum Salomonis ambiunt fortes ex fortiſſimis Iſraël.* (*b*) Niech że, ta ktorey *militant* Honorowi Nayświętſza P. MARYA iako *Caſtrorum acies ordinata* za aſſyſtencyą do Koronacyi ſwoiey laurami głowy ich ukoronuie w życiu, po oſtatniey záś potrzebie z śmierćią, ktora ſię zowie *fati dura neceſſitas*, niech ſkronie ich uwieńczy ową ktora ieſt dla każdego człowieka *unum neceſſarium* naypotrzebnieyſzą Chwały wieczney koroną.

Fecit ſibi rex ſalomon thronum Stanełoś przy tym Tronie Miaſto Lwowie, niech że ſię o tobie prawdźi, co wieżdzaiącemu do Tornaku Krolowi Francuſkiemu Miaſto witaiąc go powiedźiało: *Civitas Virgo eſt, nullo hoſte hactenus violata, florem tibi, et fidem ſervat.* [*c*] a Herbowne gory twoie przy Nayświętſzey MARYI ktorą piſmo S. zowie *Mons in vertice montium* [*d*) niech zawſze w gorę idą:

Z tego wſzyſtkiego com o żywym Tronie BOGA Wćielonego mowił coż ſobie za konkluzyą Kazania uformuiemy, oto ią kładźie S, Paweł Apoſtoł: *accedamus ad thronum gratiæ, ut miſericordiam conſequamur et inveniamus gratiam in auxilio opportuno.* (*e*] Wźieliśmy łaſkę poświęcaiącą na chrzcie Swiętym, łaſkę czyniącą nas *hæredes regni, quod repromiſit diligentibus ſe.* [*f*] Wieleśmy ſię razy na grzech śmiertelny dobrowolny odważyli, y Kroleſtwo y łaſkę ſtraciliśmy, ktoż ią znalazł? o to ktora *invenit gratiam apud DEUM*, w zaſługach ią Syna Swego dla nas znalazła, więc kto ſię y teraz do tey zguby czuie, *accedamus ad thronum gratiæ, ut gratiam inveniamus.* O gdy by ią przy tym tronie tak ſzczęśliwie znaleść, iak ow, o ktorym piſze Andreas Fett. ten ſłuchaiąc Kazania X. Hieronima de Florentia S. I. ktory wielkiemi dowodami exaggerował uſtawiczne ſtaranie o nawroceniu grzeſznikow, Nayświętſzey MARYI, po kazaniu

(*a*) Psal. 109. (*b*) Cant. 3. [*c*) Meſſenius (*d*) Iſaiæ. 2. [*e*) ad Heb. 4. [*f*) Iacob. 2.

proſi Każnodźiei o ſpowiedź, ktorą kiedy zmięſzaną ze łzami czyni, ſpyta Xiądz zkąd ci to przyſzły tak obfite łzy ſkruſzonego Serca, odpowie ow: Oycze wielkim grzeſznik, iużem ſię ſiedemnaśćie lat nie ſpowiadał dźiſieyſzey nocy ukazałami ſię Matka miłośierdźia mowiąc: *Vade ad Eccleſiam filii mei, et accipe coronam gratiæ, qui me per ſalve Regina toties ſalutaſti.* Ieſt w Pontifikale przy koronacyi Krolowy ta ceremonia opiſana, ze Biſkup do Krolowey mowi, kładąc iey koronę na głowę, *Sta, et retine locum tibi a Deo delegatum; ut memineris; quod mediator Dei et hominum, te mediatricem Cleri et plebis permonere facit.* To dźiś wſzyſcy powtarzamy, za Koronatorem do ciebię ukoronowana Nayświętſza Krolowo Polſka, ſiedź na tym Tronie we Lwowie, à bądź poſzredniczką całey Polſki. Słyſzano kiedyś SS. Patronow Miaſta Kolna w niebie ſię modlących: *Sancta MARIA ſuccurre Coloniæ jam iam perituræ,* (*a*) iednę ia tylko literę odmieniam y zanoſzę do tronu twoiego ſupplikę Krolowa naſza *Sancta MARIA ſuccurre Poloniæ*; a iakoś widźiana pod Bereſteczkiem na batalii z Tatarami y Kozakami Orła Polſkiego (*b*) paludamentem ſwoim okrywaiącą, tak teraz Oyczyznę naſzę przyimiy za tron chwały twoiey, nas wſzyſtkich głowy, za podnożek tronu twoiego. (*c*) Roku 1616 w ſam dźień Nawiedzenia N. MARYI tu we Lwowie znaleziona rozga, na ktorey liśćiech wſzyſtkich, piſane było to ſłowo, *Væ.* Odbieraż Matko Boſka z Koroną y berło *Virgam regni* w tym tu mieśćie, iezeli ſprawiedliwość Boſka miaſtu temu *Væ* iakie naznaczyła, zetrzey ie Nayświętſza MARYA purpurą twoią krolewſką, pozdrawiamy cię powtorzonym nieraz Anielſkim pozdrowieniem: *Ave gratia plena* z tą nadźieią *ſalutata per ave, liberabit avæ,* (*d*) Niech ſię przy koronacyi twoiey zprawdźi, o co proſiemy, Krolowa Polſka, aby Syn twoy wraz z tobą ukoronowaną w tym Obraźie *propitietur omnibus iniquitatibus noſtris, coronet nos in miſericordia et miſerationibus.* (*e*)

A

M E

N.

(*a*) *Nadaſi ann.* (*b*) *Kwiatkiewicż annal.* (*c*) *Skrobiſzewſki in Vitis Archi Leopol* (*d*) *S. Bern.*
(*e*) *Pſal. 10.*

MARYA UKORONOWANA
Ziemię
Niebem Koronuiąca.
albo
K A Z A N I E
Pod czas Koronacyi Cudownego Obrazu Matki Bośkiey u WW. OO. Zakonu Kaznodźieyskiego we Lwowie dnia szostego na Nieszporach Roku P: 1751.
miane
Przez Imci: X. Eugeniego od S. Mateusza, przed tym Krakowskiego Przeora, á teraz Berdyczowskiego Kaznodźieie Zakonu NaySS: MARYI Panny z Gory Karmelu WW: OO: Bosakow.

Cecidit de Cælo Stella magna, ardens tanquam facula. Apoc. 8.
Spuśćiła się z Nieba Gwiazda wielka goreiąca iako pochodnia.

TAk należało, aby na Rycerskim polu Krolowa Polska MARYA, nie inną, tylko Gwiezdzistą Koronę odebrała. NN. Wszak że to Krolestwo drugie Imie z Nieba Samego Sciągneło sobie; *á Polo Polonia dicitur.* Godna ta Głowa, aby Gwiazdami ukoronowana była: *Dignum Stellis Coronari Caput.* Owszem ile niezliczonych Cudow y Łask na tym mieyscu od nowo Ukoronowaney Monarchini Swiadczonych, tyle Koron *Linguæ Cæli* Gwiazdy na Niebie całemu ogłosiły Swiatu. Tę iednak zupełną Ziemskiey Monarchy Koronę mieć niemogła, tylko z Gwiazd sześciu MARYA, gdy przy chwalebnym Wniebowźięciu swoim do Syna, że Niebieską y Ziemską ogłoszona Krolową była, dlatego Gwiazd dwunastu Splendorem ozdobioną Ian S. w Obiawieniu Swoim widział. *Duplicatâ in Capite suo Coronâ sex & sex Stellarum MARIA coronatur, quia Cæli, Terræque Regina proclamatur.* Ra-

cya tego, bo iako w Dniach Sześćiu Bog Wſzechmogący Swiat z Niebem Kreował cały: *Sex enim diebus fecit Dominus Cælum & terram, & mare, & omnia, quæ in eis ſunt.* Exod: 20. v. 11. Tak y czas trwania ſwiata tegoż, według Piſma S. tłumaczow na lat ſześćiu tyſięcy założył Wyraźił to wſześćiu pierwſzych Oycach naſzych Bog Wſzechmogący, to ieſt. Adamie, Sethcie, Enoſie, Kainanie, Malaelu, y Iaredźiele ktorzy ſmiercią żywota ſwego dokonali, à ſiodmy z nich Enoch przenieſiony do Raiu żyie; tak y Izraelitom ſześć dni Bog Wſzechmogący do pracy oddał, à Dzień ſiodmy poſwięcił ſobie na pożytek: *Sex dieb9 operaberis, & ſeptima die ceſſabis.* Exod. 23. v. 12. Ztąd wielu Nowego y Starego Teſtamentu Doktorow Konjekturuią że lat ſześć tyſięcy Stać, Swiata tego Machina będźie, po ktorych naſtąpi Dźień Sabbatowy, to ieſt Dźień ſpoczynku wybranych Boſkich; z tak wielo Doktorami ſwiadczy Izydor S. in Gloſſ. cap. 5. *Sex primi Parentes Adam, Seth, Enos Cainan, Malalcel, Iared, mortui ſunt, ſeptimus Enoch vivus in Cælum translatus eſt, quia poſt ſex millenarios annorum laboris & mortis, ſequetur vita æterna.* apud Cornel. fol 65. v. 2. Ze tedy żupełne rządy y Krolewſką całey źiemi władzę od początku Swiata, aż dokońca iego Bog Wſzechmogący MARYI nietylko nad wybranemi ſwoiemi w ſtanie podrożnym przez ten czas ſześciotyſicężny żyiącemi na źiemi oddał, ale y w ſtanie chwalebnym iuż Kroluiącemi w Niebie panowanie iey nad niemi zlecił, dlatego ſześcią y ſześćią gwiazdami ukoronowaną Ian S. MARYĘ widział: *In capite ejus Corona Stellarum duodecem. Duplicatâ in Capite ſuo Coronâ ſex & ſex Stellarum MARIA coronatur, quia Cæli, Terræque Regina proclamatur.* Chciałaś Przezacna Dominika Swiętego Familio, tę w pełni łaſk Boſkich zoſtaiącą Krynicę, z ktorey ożywiaiące ſwiat cały, wyniknęło żrzodło: *Quid biberit ex aqua hac, non ſitiet in æternum.* Ioan. 4. v. 13. z ktorey nieuſtanne wſzyſcy czerpaią Łaſki wzaiemney wdźięczności na wzor ſtarożytnych Rzymian, uwięczyć koroną: *Hauris aquam, puteum corona.* Miałaś do tey, dla wielowładney Nieba y ziemie Krolowy, Korony, iednę na Czole Patryarchy Twoiego Dominika S. Gwiazdę, udźieliło Ci drugiey Herbowney Gwiazdy ſwoiey Lwow Miaſto, z ściągnęłaś przezemnie z Karmelu mego trzy goreiące gwiazdy, a że ſzoſtey nieſtawało, ſame Niebo, czaſu Koronacyi teraznieyſzey iedne ieſzcze z firmamentu ſwego na źiemię ſpuściło Gwiazdę, à

Gwiaz-

Gwiazdę goreiącą y zapaloną na wzor Dominika Swiętego Pochodni: *Cecidit de Cælo Stella magna ardens tanquam facula.* à tak sześcią Gwiazdami NaySS: Monarchini ozdobiłaś Skronie. Iakoż wdźięczna tego zawsze MARYA w zaiemnośćią Kompensuiąc, Koronę za Koronę offiaruie, à przy Swoiey Koronacyi na źiemi; źięmię Koronuie Niebem, *Cecidit de Cælo Stella magna ardens tanquam facula.* Ad M. D. G.

TA iest naywiększa Firmamentu Niebieskiego ozdoba, że przez Słońca y Xiężyca kooperacyą w Wnętrznośćiach źięmi, wielkiego szacunku Kamienie y naydroszsze minerały rodząc, Swiat niemi Koronuie; coż proszę te dwa pełne splendoru Dźień y noc na ziemi ozdobiące wyrażiły Luminarze w sobie, ieżeli nie Nayswiętsze Iezusa y MARYI Osoby, według Bernarda S. Serm. de Laud. Deip. *Luminare majus Christus, qui præest diei, idest justis, Luminare minus MARIA, quæ præest nocti, idest peccatoribus.* Gdy tedy te niestworzone Swiatła, nowe ozdoby ziemskiey odbieraią Koronę, iuż tym Samym rządy, panowanie y wieczną Stolicy Swoiey rezydencyę w tym Mieśćie Metropoliy Ruskiey zakładaiąc, Niebem to iest samemi sobą Koronuią Ziemię. Zywy Hieroglifik allegowaney prawdy nowo spuszczaiąca się nażięmię Gwiazda. Iako bowiem Gwiazdami adornowane Niebo od nich samych magnificencyę odbiera swoię, tak niezliczone Łaski z tego Cudami słynącego Obrazu swego prezentuiąc Swiatu MARYA, Niebem tym Koronuie źiemię: *Sicut Stellæ in Cælo positæ in terra splendent, & mare illuminant, & navigantes dirigunt.* mowi S. Augustyn Serm. 5. de Sanctis. tak NaySS: MARYA Panna jaśnieie w Niebie; a gdy ofiarowaną od Swiętey Stolicy Apostolskiey Koroną uwieńczone swoie widźi Skronie, tym hoyniey łask swoich rozrzucać zaczyna splendory, tak mowi Bernard Swięty: *Si insurgant venti tentationum, respice Stellam, voca MARIAM, si iracundia, aut avaritia, aut carnis illecebra naviculam concusserit, respice ad MARIAM; ipsam sequens non devias, ipsam Cogitans non erras, ipsâ tenente non corruis, ipsâ protegente non metuis, ipsâ Duce non fatigaris.* Dał na sobie dokument płynący na Morzu włoch narodem, jmieniem Kasper, ktory, gdy iuż nawałnośći morskie, wiatrami uniesiony zalewały Okręt, przypomniawszy sobie ten Naycudownieyszy na tym Swiętym mieyscu, ktory przemieszkiwaiąc we Lwo-

wie często nawiedzał konterfekt teraz Ukoronowaney Monarchini, natychmiaſt obrocił do Niey iako iedyney Gwiazdy Morſkiey zrzenicę y Serce ſwoie, y Imienia Nayſwiętſzego MARYI wzywaiąc przy uſpokoionym zaraz morzu, we dwoch let kompanij do pożądanego przypłynął portu, wypełniaiąc Bernarda Swiętego słowa: *Si non vis obrui procellis, ſi incurras Scopulos tribulationum, reſpice Stellam, voca MARIAM.* Ledwo co zasłoni twarz ſwoie przed ſwiatem Słońce, natychmiaſt Ziemia na ſiebie okropney nocy żałobę bierze; Dawnoby w wielkich ſwiat cały ciemnościach zginął, gdyby słonecznym MARYI ſplendorem uſtawnie obiaſniony niebył. Ieżeli Swiat ten ieſt obſzernym morzem: *Mundus mare magnum & ſpatioſum* Psal 103. v. 25. toć żaden do pożądanego wieczności przypłynąć niemoże portu, tylko przy iaſnieiącey MARYI Gwiezdźie: tak decyduie Bernardyn S. *Tolle corpus ſolare, quod illuminat mundum, ubi dies? tolle MARIAM hanc maris Stellam, maris utique magni & ſpacioſi, quid niſi caligo involvens, & umbra mortis, & denſiſſimæ tenebræ relinquntur.*

Przy Inauguracyach Krolow Izraelſkich do Korony: oley zlewali na głowę ich z rozkazu Boſkiego Prorocy, iako w Xięgach Krolewſkich czytamy, ale że od wiekow Bog wſzechmogący ukoronował MARYĘ; toć ſam iaſnego Oleiu wylał na Nię Imię, *Oleum effuſum nomen tuum.* Rzetelnie to ogłoſił ukoronowany Prorok: *Unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ præ conſortibus tuis* Pſal. 44. Iakoż ieſt to naturalny experyment Nauklerow czyli żeglarzow na dno morſkie rzucaiących ſię, że obawiaiąc ſię ſzkopułow utaionych w morzu aby ciemności wodne obiaſnione mieli, Oley czyſty w uſta ſwoie biorą, zaktorego wypuſzczeniem w ciemnościach oſwieceni zoſtaią Morſkich. Idzie zatym że niepotknie ſię na tym obſzernym Swiata Morzu; kto w uſtach ſwoich oley wylany Imienia MARYI noſić będźie; tak nas upewnia Richardus à S. Laurentio lib. 1. de Laud. Virg. *Quando Nautæ ob cauſam aliquam mari ſe immergunt, oleum deferunt in ore, & illud emittunt, & fit perlucidus fundus aquæ, ſic etiam devota invocatio nominis hujus ſcilicet MARIÆ, & doctrina eſt gratia ejus rerum labentium intima faciunt manifeſta.*

Syn Iednorodzony Boſki tak od wiekow ź rożumu Oyca Przedwiecznego zrodzony prezentuie ſię, iako ſwiatło wynikaiące z Swiatła *Lumen de Lumine*; rownym ſpoſobem tak w czaſie po-

częty

częty w Wnętrznośćiach MARYI, wyszedł z nich na świat, że iak promień Słoneczny Krzyształ bez skazy naymnieyszey, żywot Panieński przeniknął, mowi S. Prosper: *Esset ut in Lumine Lumen Homo.* Ieżeli tedy Syn Boski iest promieniem splendoru Oyca Przedwiecznego, toć tego samego Matce swoiey Nayukochańszey udźiela, wszak Ią Bonawentura S. promieniem Bostwa *Radium Divinitatis* nazywa, y Słońca sprawiedliwośći jasność, Iey iako splendorowi Gwiażdy, à splendor Gwiazdy jasnośći Słoneczney przypisuie: *Oritur Sol de Stella, & repræsentatur Sol per Stellam.* In spec. B. V. Serm. 40: Dla tego to y Ian Swięty w obiawieniu swoim swiadczy apoc. 21. *Et erit Lux Lunæ, sicut Lux Solis.* Y będźie swiatło Xiężyca, iako swiatło Słońca: niemowi Ewangeliczny Prorok, Miesiąc zamieni się w Słońce, ale tak będźie pełność swiatła Miesiąca, iako samego Słońca. Uważa to Petrus Damianus: *Non dicit Propheta Evangelicus, Luna mutabitur in Solem, sed tanta erit lucis plenitudo, ut luci Solis quodammodo assimiletur.* Serm. 1. de Epiph. Widział ten Apokaliptyczny Anioł Niebo zstępuiące na źiemię w Swiętym Ieruzalem: *Vidi Civitatem Sanctam Ierusalem novam descendentem de Cælo.* to iest Iezusa y MARYĘ niewyrażonym splendorem obiaśnionych; ale zkąd że splendoru tego derywacya? Oto od niewinnego Baranka: *Lucerna ejus est Agnus.* Gdy tedy w tym drugim Bethleem to iest w Domu Anielskiego Chleba: *Bethleem Domus Panis*, odbiera MARYA Koronę, zaraz ten niewinny Baranek tak nieżliczonych Łask przez nią rozrzuca promienie, że nayjaśnieyszym Niebem tym: *Cælum splendidum, incomprehensum cælis continens Deum*, iako MARYĘ nazywa S. Epifaniusz Orat de Deip. Wszystkich żyiących Ludźi na źiemi, zamysły, y wota Koronuie *Lucerna ejus est Agnus.*

Opisuiąc Tron Krolewski nowo Ukoronowaney Monarchini Psalmista Pański mowi: *Thronus ejus sicut dies Cæli.* Psal. 88. Tron Iey iako Dźień Niebieski. Inny dźień Ziemski, Dźień inny Niebieski według Bonawentury Swiętego *Magnum est autem discrimen inter dies terræ & dies Cæli.* Racya tego? Bo dźień źiemski według Pisma S. Gen. 1. zaczyna się od ciemnośći, à kończy się na swietle: *Factum est vespere & mane dies unus.* Stał się wieczor, y rano dźień ieden. To iest wszyscy w ciemnośćiach grzechu rodźiemy się pierworodnego, ale do swiatła łaski poświęcaiącey przy Chrzcie S. przychodźiemy. MARYA Dźień Niebieski bez oryginalnego występku nocy, y

 dlate-

dlatego Niebo w wſzyſtkie Luminarże ſwoie przyſtroiło MARYĘ, Głowę Gwiazdami, ſtopy Xiężycem, à Oſobę całą Słońcem obiaſniło: *Mulier amicta Sole, Luna ſub pedibus ejus, & in Capite Corona Stellarum duodecem* apoc. 12. Naco Idiota mowi Lib. de Laud. Virg. cap 8. *Virgo Solem, Lunam, & Stellas, flore Lucis excidit neq; enim Sol perpetuo nobis ſplendet, cum contraria viciſſitudine nox diei ſuccedat, nec ſemper Luna Orbem illuſtrat, cum cælorum converſione noſter hic mundus certo temporis ſpatio tenebris obvolvatur, MARIA verò & Sole & Luna & Aſtris illuſtrior ſuo lumine, nulla ſui commutatione aut viciſſitudine complet, ac ambit omnia, flammis luſtrat, luce veſtit, non enim illi ſuccedit nox.* Gdy tedy przy Ukoronowaniu ſwoim Tron chwały ſwoiey Krolewſkiey na tym mieyſcu założyła MARYA, *Tronus ejus ſicut dies cæli,* Niebem Ukoronowała ziemię.

Ieżeli Tron Mądrośći Boſkiey założony w kolumnie Obłoku według Mędrca Pańſkiego: *Ego in altiſſimis habitavi, & Thronus meus in Columna nubis.* Eccl. 24. Gdy mądrością Boſką ieſt Syn Boſki, tym obłokiem ieſt nie omylnie MARYA Matka Iego. *Hugo Card.* in Iſaj 65. Obłok albowiem od upałow Słonecznych zaſłania źiemię, deſzczem obfitym w tych że upałach chłodźi; płodnosć dodaie Ziemi, to zas wſzyſtko że wykonywa w Oſobie ſwoiey Wielkiego Boga Wielka Matka MARYA, ſłuſznie obłoku tego na ſobie piaſtuie Imie. *(a)* Ieſt obłokiem MARYA, ale ciężaru źiemſkiego niemaiącym w ſobie; ieſt obłokiem, ale tym oktorym Izajaſz w Rożdź. 19. ſwiadczy *Ecce Dominus aſcendit ſuper nubem levem, & ingredietur Ægyptum, & commovebuntur ſimulacra Egypti à facie ejus.* Ieſt obłokiem jaſnym według Pſalmiſty Pańſkiego Pſal. 77. *Et eduxit eos in nube diei* ſprawiedliwie obłokiem nazywa ſię MARYA, bo nam ſpuściła z Rosą tego, o ktorego Oycowie Swięci w othłaniach zoſtaiący uſtawicznie proſili: *Rorate cæli deſuper & nubes pluant juſtum.* A iako mowi Chriſiphus Hom. 2. *Ave nubes pluviæ, potum animis Sanctorum exhibentis.* Y ten to ieſt obłok, ktory widźiał wynikaiący zmorza nakſztałt śladu ludzkiego naſz Elizeuſz Prorok 3. Reg. 18. bo od Morza Imię, MARYA bierze; ślad tylko ludźki, to ieſt natura człowiecza à nierzecz ſama pierworodnego wyſtępku nam tylko ſłużącego, zoſtaie w MARYI. Ten to ieſt obłok, ktory ſame okrył ſobą Słońce, to ieſt Boſkiego Syna, Ciałem z Ciała ſwoiego przyozdobiła MARYA, iako mowi Ezechiel cap. 32. *Solem nube tegam.*

(a) *S. Chriſoſt. in annunt. Virg. S. Ambroſius in Serm. 5. in Pſal. 12 18. S. Hier. S. Preсop*

be tegam. à Bernard S. tak na to pisze: *In te manet, & tu in eo, & vestis eum, & vestiris ab eo, vestis eum substantiâ carnis, & vestit ille te gloriâ suæ Majestatis; vestis solem nube, & sole, ipsa vestiris.* Idźie zatym że gdy MARIA iest obłokiem słońca sprawiedliwośći ktorym zasłonieni iesteśmy od upałow y piorunow zapalczywośći iego sprawiedliwie za grzechy nasze zasłuzonych; à ten obłok nową od nas ozdobiony Koroną y sam Tron Syna Boskiego założony na nim, też samę odbiera chwałę, rządy wszystkie ziemskie w protekcyę swoie zobopulnie biorąc, Niebem tym, to iest samemi sobą Koronuią Ziemię.

Ale na coż mam więcey dowodow szukać, że MARYA iest nieomylnie Niebem y tym samym Koronuie źiemie, gdy to oczywiśćie wyraźił Mędrzec Pański Sap. 18. v. 14. *Cum quietum silentium continerent omnia, & nox in suo cursu medium iter haberet, Omnipotens sermo tuus de cælo à Regalibus sedibus durus bellator in mediam exterminij terram prosilivit.* Ktore słowa o Narodzeniu Zbawiciela z MARYI Panny iako się rozumieią, że z Iey przeczystych Wnętrzośći o samey na swiat pułnocy zawitał, à Mędrzec Pański w tym Samym pułnocnym czaśię z Nieba Słowo Boskie wychodzące na swiat ogłasza, MARYĘ nie inaczey tylko bydź Niebem uznaie: Iako bowiem w Niebie, tak w Zywocie MARYI Tron chwały Swoiey Krol nad Krolmi założył. Mowi tak y Iakob Swięty Apostoł w Liturgij swoiey, *MARIA Deus tuum uterum Tronum fecit, & tuum Ventrem latiorem & ampliorem cælis reddidit.* Przezacna S. Patryarchy Dominika Familio, o ktorey z uczonym Zelingieriuszem Soc: Iesu bespiecznie mowić mogę: *O Dominicanum Cætum Cælô ipsô fulgentiorem.* Kiedy odprawiasz Fest solenny *Expectationis Partus,* to iest Oczekiwania Porodzenia Syna Boskiego przed tym Cudownym Matki Boskiey Ewangelisty Swiętego ręką wykonterfektowanym Obrazem, rozumiem że tym samym, uznaiesz Niebem MARYĘ y owszem nad Niebo kiedy sympatyczną y Synowską Inklinacyą Swoią y affektem iako ku Matce żapalona ku Niey, nieustannie wysławiasz y wychwalasz, że MARYA, ktorego Nieba ogarnąć niemogą, swoim go Przeczystym żywotem obieła: *Quem cæli capere non poterant, tuo Gremio contulisti.* Poprzysięgłaś na Herbownym I. O. POTOCKICH Fundatorow swoich Krzyżu, ustawnie z Epifaniuszem S. erygować y wystawiać Tron chwały tego mistycznego Nieba: *Dico MARIAM esse cælum, Thronum, simul & cru-*

cem, extendens enim Sanctas ulnas Christum portavit mowię; że MARYA iest Niebem, Tronem, y Krzyżem wznioszszy bowiem Swięte ręce swoie, iak na Krzyżu piastowała Iezusa, są słowa S. Epifaniusza. Toć y MARYA wzaiemnym Macierzyńskiego Serca dokumentem na Tronie nieskończoney chwały Ciebie Koronować iako wybraną Familię Swoię nieprzestanie.

Obracam do Ciebie niegodną mowę moię Wielkiego Boga Wielka Matko z wielkim serc naszych ukontentowaniem ukoronowana Monarchini; wyniosł Cię Bog dość na wysoką Godność, gdy iak w Niebie Tron Chwały swoiey założył w Tobie· *MARIA Thronus Regalis Sancti Sanctorum, qui omnia sub Deo Sanctitate superat*, Gregor. Neocæsar. serm. 1. de annunt. Gdy Tron chwały swoiey, ktory od wiekow Syn twoy wystawił dla Ciebie w Niebie Krolewską Rządow naszych odbieraiąc Koronę, tu na ziemi teraz zakładasz, y Sobą, mistycznym Niebem Koronuiesz ziemię; Chciey nas przy przenosinach z ziemi do Nieba, wiecznemi przy Tobie uczynić. Koronatami.

A

M E

N.

IMPRIMATUR

Leopoli 22. Aprilis Anno 1754. NICOLAUS IGNATIUS WYZYCKI Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

KORONA
Szacunkiem Łaſk nieprzebranych Ozdobiona
MARYA.
Na zawdzięczenie Solenney Koronacyi, Cudownego Obrazu Swoiego, w Stołecznym Mieście Lwowie, promocyą Prześwietnego Zakonu Dominikańſkiego
PRZYGOTOWANA.
Kaznodzieyſkim zaś ogłoſzeniem wſzyſtkich Stanow y kondycyi Pobożnym affektom
PRZYRZECZONA
Przez

Wielebnego Xiędza Konſtantego od Nawiedzenia Panny MARYI, Zakonu Troycy Przenayświętſzey od Wykupienia Niewolnikow. S. Theologij Lektora, Lwowſkiego y Łuckiego Kollegium ExMiniſtra, y Exprowincyała Prowincyi Polſkiey pod Tytułem S. Ioachima

Roku, ktorego BOG, świat cały Koronował w Ciele Ludzkim 1751. Dnia 7. Lipca.

In perpetuum Coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmia vincens. Sap: 3. V. 2.

Na wieki ukoronowana tryumfuie, nieſkazitelnych utarczek zwyciężaiąc nadgrody.

WSzakże to nie dopiero zwycięzkiemi zaſługami wygraną MARYA odebrała Koronę: Iuż to lat prawie 1696. od chwalebnego w Niebowzięcia Swoiego iako intronizowana, *In perpetum coronata triumphat;* Co mowię? *ab æterno ordinata* przed wieki przeyrzana, wiekom przeznaczona, rowno z światem, ſpolnie z inwadyowaną pierworodnym grzechem ludzką naturą, w naturze ſkazitelney od zmazy wyłączona, odkąd pierwſi Antenaci rodzaju ludzkiego na ſtratę niewinności, na zgubę upadłego prawa do wieczyſtey Korony utytułować poczeli, [a] *cecidit Corona capitis noſtri*, ſpadła z głowy naſzey Korona, wydarta, przenieſiona na zdradliwą łbicę węża piekielnego, ſpętane, zniewolone ſiły naſze, w poddańſtwo ſzatańſkie zawiedzione wraz znami, y przez nas plemie naſze.

[a] Thren: C: 5.

[a] *Venit adhanc mortis, noſtra corona metam*; Azaliż wydoła potężnemu dać odpor cerberowi; potrafi windykować z taraſow piekielnych przyrodzoney niewinności wiano! w ten czas mowię, iuż MARYA, [b] *Primogenita ante omnem creaturam*, Boſkim wyrokiem poprzedzaiącą Niepokalanego Poczęcia Swoiego inauguracyą, okropne łzy pierwſzych Rodzicow oſuſzaiąc, *Conſolatrix Adæ populiq; redempti*, na zemſtę Czartowſkiey zdrady, y windykacyą utraconey Korony, na ſtarcie głowy piekielnego Anteuſza *Ipſa conteret caput* ogłoſzona, iuż zwycięzkie obwołała haſło, iuż tryumfalne przenioſła zdobycze, iuż do zarobioney Purpury, do Majeſtatu, do Korony naturalne obieła prawo. W tey prerogatywie świata wydana, Matką Krola nad Krolmi BOGA w Ciele ludzkim narodzonego obrana, [c] *Hæreditaria Regina Regum*, wieczną nieograniczonego Majeſtatu objeła poſſeſſyę, zaſiadła tron pierwſza, y Sama nieporownaney nigdy po BOGU władzy, wzieła zwycięzką Koronę, *Incoinquinatorum certaminum præmia vincens*. od całey Troycy Przenayświętſzey obojetną Nieba y ziemi nominowana, deſtynowana, y poſtanowiona Krolową, *in perpetuum Coronata triumphat*.

Coż tedy proſzę niedoſtaie prerogatywie nigdy nieugaſley wiekiem y wiecznością Nayświętſzey Nieba y ziemi Monarchini? Co zbywa do Majeſtatu, rządow, powagi Tey wielowładney Krolowey, cała Troyca Przenayświętſza w dyſtyngwowanych Oſobach ſwoich nieograniczonemi Boſkiey właſności Swoiey wieńczy, Koronuie przymiotami, zlewaiąc na MARYĄ wſzyſtkie Skarby attrybutow przez kommunikacyą, ktore w ſobie BOG w Troycy iedyny przez iſtotę dziedziczy: tak wyznaie Iacobus de Voragine: [d] *MARIA eſt thesaurus cuj Pater commiſit thesaurum ſuæ potentiæ, Filius theſaurum ſuæ ſapientiæ, Spiritus S. theſaurum ſuæ Miſericordiæ*. Do nieoſiągłey, nieoſzacowaney Korony MARYI, Ociec Przedwieczny expenſuie ſkarb ſwoiey Wſzechmocności, Syn Iednorodzony, wydziela ſkarb Przedwieczney Mądrości, Duch Przenayświętſzy ſzafuie ſkarb nieograniczoney miłości. A zatym niema nic drożſzego świat cały, nic ozdobnieyſzego Niebo, coby do Nayiaśnieyſzey, Nayświętſzey Regnantki Niebieſkiey nie konkurrowało korony, *Beatas quaſcunq; coronas; Cælum vel terra vocat ſupereminet omnes*.

Przeto, wybacz mi Prześwietny Kaznodzieyſki Zakonie, że ſię dowiedzieć uſiłuię, y pytam: co żeś to niedoſtatku upatrzył w Krolewſkiey prerogatywie MARYI? że niby czyniąc iakowyś Chwały y Honoru ſupplement, uſilnym ſtaraniem wyiednaną u S. Stolicy Apoſtolſkiey Koroną, w Tym tu rozlicznemi Łaſkami y Cudami obſzernie ſłynącym Portrecie koronuieſz MARYĄ? Azaliż huczno w ogłoſach brzmiącemi armatami? miſternie wydanych ogniow ułożonemi fejerwerkami

(a) Matiali; (b) Eccel: 24. [c] Ildephonſ. (d) Iacob: de Verag:

werkami? illuminacyami? y wdzięczną rezonancyą kontentuią cemi melodyami? tudzież dowcipnym Oratoryżmem Kaznodzieyſkich Enkomiaſtow ogłaſzaiącemi Panegirykami? przy niezliczonym poſpolitego Ludu Konkurſie; ſpołkuiącemi Szlachetnych, Wielmożnych, Iaśnie Wielmożnych, Iaśnie Oświeconych Tytułow y Familij zaſzczytami, ku czci, chwale, y powinney adoracyi Koronacyalnego Aktu, wieczno Regnantki MARYI, udyſponowana Solennizacya przyda władzy? przyczyni powagi? ozdoby y Chwały.

Nie poſledni przyznam ſię, owſzem pierwſzy z pierwſzych, zwłaſzcza w Tuteyſzey Metropolij Ruſkiey, ninieyſzy Feſt koronny, y z koroną poważny z Majeſtatu Koronantki, Swięty, z pobożności koronatorow, zacny z obecności pierwſzych w Oyczyznie *in Sago & Toga* Honoryuſzow, Feſt koronacyi, Nayiaśnieyſzey Nieba y ziemi Krolowey; Tać to ieſt oktawalna Solenizacya, do ktorey wſzyſtkich Stanow y Kondycyi pobożne konkuruią affekta, ubiegaią ſię offerty y wota, ten ieſt Akt, ktory przytomnością naywyżſze w Koronie zdobią Powagi; *Procerum trabeata manus graviorq; Senatus, longa phalanx Equitum, denſa Corona Ducum.* zatym wſzyſtkim *adſit patientia dictis*, ieſt to ten applauz mowiąc po ludzku tylko ludziany, w komparacyi Niebieſkich tryumfow od Samey Troycy Przenayświętſzey *in perpetuum coronatæ MARIÆ*, tu na ziemi tylko ziemiańſki; Prawda że wieczyſty, ktoren poźne lata przypominać będą: [a] *Pars erit hiſtoriæ, totoq; legetur ab orbe*, piſać będą Annales, ryſować Monumenta przez wieki, przecież nie na wieki, ponieważ *Tempus edax rerum*, kiedyś wſzyſtkie dzieła światowe wraz z czaſem zgluzuie, MARYI zaś Honor y Krolewſki Majeſtat, bez żadney czaſu alternaty przez wieki y na wieki w nieſkazitelney zoſtaie porze: *In perpetuum Coronata triumphat.*

Lecz iuż przeproſiwſzy za ciekawą w pytaniu importunię, Prześwietna S. Patryarchy Dominika Familio, uprzedzam odpowiedź, poprawiam wątpliwość; Pewnie dodaieſz y nieiakokolwiek przymnażaſz ſławy, honoru, Majeſtatu, teraznieyſzą koronacyą iuż od wiekow ukoronowaney MARYI, gdy z Niebieſką łączyſz twoie ziemſkie korony; A iezeli ieſzcze ziemſką nazwać mogę koroną, ktorą *Vicaria in terris poteſtate.* naywyżſzym ſobie do Nieba y na ziemi władzy od Chryſtuſa nadanym Przywilejem *decies quater Benedictus in Nomine Domini*, z Stolicy Apoſtolſkiey Tuteyſzemu MARYI zſyła Majeſtatowi. Iuż nie wcale [przyznam ſię] ta ziemſka korona, z ktorą y w ktorey *Caput Orbis & Urbis, Cælo vicina poteſtas*, teraz Intronizowaney Monarchini naſzey *in recognitionem Majeſtatis* Niebieſką, ziemſką, y podziemną w Kościele Chryſtuſowym uwieńczoną Koronami nachyla głowę. Emuluieſz z Niebem Prześwietny Zakonie, y ſkutkiem

A2 w tym

(a) Albinovig.

w tym czaſie wypełniaſz to,co z Ducha Przenayświętſzego Prorockim, wyrokiem przyrzekł MARYI Prowerbialiſta Pańſki: [*a*] *Tribuetur Tibi Corona in generationem & generationem*. Iuż to trzecią w Swiątnicach Twoich Przeswietnego Woiewodztwa Ruſkiego Nayświętſzą MARYĘ wieńczyſz koroną, z tych oſtatnia lub nie poslednieyſza w Stołecznym tu Mieście Lwowie *in generationem & generationem* z dawnych wiekow upragniona, y wyglądana, teraz ſzczęśliwie wykonana koronacya, [*b*] Lat temu 104. iak Każimierz Krol Polſki, przy licznym gronie aſſyſtuiących Sobie Senatorow y Miniſtrow koronnych tu w Mieście Lwowie zawdzięczaiąc wielorakie doznane Łaſki, Przenaydoſtoynieyſzą MARYĘ Pannę w Iey Cudownym Obrazie Wielowładną Krolową Polſką nominował y wyznał. Y cożeście dotąd trawiły przepędzone łata? Ah! w iak długiey expektatywie martwione poźne affekta, więdły w nadzieiach ſerca, w łzach teſkliwych opływały zatopione zrzenice, wyglądały czaſy, upatrowały z teſknotą dnia pożądanego, w ktorym by oczekiwana inaugurowaney Pani y Monarchini naſzey naſtąpiła koronacya, wzdychaiąc ponawiały wota znużone pragnienia *Phoſphore redde diem, cur gaudia noſtra moraris?* Aż przecie wſzakże nie bez zazdrości uposledzionych Antenatow naſzych, a zatym z oſobliwſzym wieku naſzego ſzczęściem naſtąpiło Miłościwe lato, w ktorym Vice-Rey Niebieſki Imieniem y rzeczą *Benedictus XIV.* przy uniwerſalnym Iubileuſzu *Benedicens Coronæ Anni benignitatis* przez deputowaną Nayświętſzey MARYI koronę, przy chwalebney Pani y Monarchini naſzey intronizacyi odtąd na zawſze przyſzłym błogoſławi wiekom. Zaiaśniał dzień ſzczęśliwy *Dies ſanctificatus illuxit nobis*, ktoren przy tryumfalnie objętym Panowaniu Regnantki naſzey, pokoy, ſwobodę, y wſzelkie pomyślności, całemu Kroleſtwu Polſkiemu, w tey tu Metropolij Ruſkiey z oſiągnionego Majeſtatu rokuie, y deklaruie: z ktorym to wydanym od Tronu Uniwerſałem ia affiduię ſłuchacza moiego, y przedſiewziętą mową moią pokażę: Ze nowo Ukoronowana Nayświętſza Pani y Monarchini naſza MARYA, kompenſuiąc świadczoną ſobie od nas rekognicyę, tak chce bydź Panią, że wſzelkim intereſſom naſzym ſłużyć gotowa; koroną ſwoią wſzyſtkie ſprawiedliwe żądze y pragnienia naſze wieńczyć y zawdzięczyć deklaruie. Dopomożeſz mowiącemu Przenayświętſza Krola nad Krolmi Matko *Quæ Coronas nos in miſericordia & miſerationibus Ad M. D. G.*

Zwykła ta ieſt Pańſkich y wſpaniałych geniuſzow maxyma, że ſwoy honor ſkłonnością, fortunę uczynnością, powagę publicznym intereſſom przyzwoitą,przychylnością ſzacuią. Chwali Demoſthenes Alexandra Wielkiego, że ſobie za naywiękſzy w życiu

(*a*) Prov. 27. (*b*) Kochow: Chim 2. Lib. 2. fol: 107.

ciu poczytał zaſzczyt, nad dzielne męſtwa ſwego praktyki, uprzeymością, y dobroczynnością, gdy wſzyſtkich zniewalał: [a] *Nihil in vita ſua majus habuit quam prodeſſe, nihil melius quam benefacere.* W wiekopomne lata ſławne ſobie ziednał Imie, Theodozyuſz Ceſarz Wielki z tytułu, niezwyciężony z woiennych tryumfow, chwalebny z doſkonałych rządow, nad wſzyſtkie zaś te zaſzczyty, Poeta Rzymſki nayprzednieyſzą czyni mu pochwałę, że ochotnie prywatnym ſłużył intereſſom, y Pańſką ſwę obecność w nikczemnych mieścił lepiankach. *Domos privataſq; paſſim viſere deposito dignatus limina faſtu.* Nic przez to zacności nie ubyło Tytuſowi, że iako w Majeſtacie powagę Monarchy, tak w obozie proſtego gemeina prezentował figurę: *In opere, in agmine gregario militi mixtus incorrupto Ducis honore,* Nie traci dyament ſzacunku choć w ſmolnym kicie bywa oſadzony, Słońcu nie ubywa światła, lubo w nayodległeyſze doliny ſwoie rozrzuca promienie, tak naywyżſze Majeſtatow Luminarze, wynioſłe w honorach ſubſellia, im ſię więcey ku powſzechnym dobra poſpolitego ſkłaniaią exygencyom, tym większy zaſzczyt powadze ſwoiey nabywaią, ſkarbią eſtymacye; Pańſkie geniuſze takie być powinny, iakie krotkim zebraniem opiſał Klaudyan: [b] *Celſa poteſtatis ſpecies non voce feroci, non alto ſimulata gradu, non improba geſtu,* Pęcherz ci to, co ſię nadyma, prożny kłoſek ktoren ſię nad inne wynoſi, mydlany bąbel co w pozorney ſwerze nikczemne koloryzuie powaby, tak ambicya, dumny animuſz, wynioſła fantazya nayzacnieyſze Imiona, naywyżſze preeminencye, nayliczniey ſze ſubſtancye z oſtatnim zacnego urodzenia upadkiem, z wielkim honoru dyzhonorem, godności kontemptem, mizerną fortuny utratą, idą w perzynę, ſame w ſobie niſzczeią: *Nati ſunt quaſi non nati perijt memoria eorum cum ſonitu.* Samę tylko nieſławę potomney ſławie zoſtawuią zuchwali, niegodne wſpomnienia pamiątki wzniecaią, albo ſprawiedliwego śmiechu pobudzaią przyczynę, taką, o ktorey piſze Swetoniuſz, że Kaligula Rzymſkiego Panowania wzdięty fortuną y wynioſłością, chcąc ſię mieć za BOGA, roſkazuie rozſtawionym w Kościele Bożkom ucinać głowy, y na tomiaſt nadſtawiać ſwego wizerunku figury, czynią pilnie rozkaz Ceſarſki deputowani mandataryuſzowie, przyſtawiaią uſigurowaną Ceſarſką głowę Merkuryuſzowi Oratorow, Appollinowi Poetow, Eſkulapiuſzowi Medykow Bożkom, aż gdy przychodzą do Iowiſza, z ktorego mozgu [podług bajecznych fabuł twierdzono] że ſię urodziła Pallas Bogini mądrości, tak ſię kamienny bałwan z głupiey kaliguli ambicyi rozśmiał, ze wſzyſtkich obecnych częścią z zadumienia, częścią ze ſtrachu do ucieczki przymuſił. Mało na tym, że martwym poſągom śmiechem ſą głupie wynioſłe ambicye, to większa, y ſromotnieyſza, że u dyſtyngwowanych wielkiego ſentymentu ludzi, tak ſą w podłym położeniu y wzgardzie,

B ze

(a) Demoſthenes. (b.) Claudianus.

że y za pozorne nie są wzięte bałwany. Przeciwnym zaś sposobem w estymie y powadze zostaią, skłonne każdemu uprzeymych Majestatow przychylności. Wieczystym przypomnieniem chwalą Polskie Kroniki Swięte niegdyś w Oyczyznie naszey Krolowy, Gorliwą Dąbrowkę, Łaskawą Dobrogniewę, Nabożną Iudytę, świątobliwą Adleydę Czystą Kunegundę, Niewinną Ludgardę, Miłosierną Iadwigę, Skromną Elżbietę, Stateczną Konstancyę, y inne Cnotą y Bogoboynością wszystkim pewnie po Krolewsku przykładne.

Ale gdy przychodzi z upokorzonym ku Majestatowi respektem obrocić oczy na Nowo Ukoronowaną Nayświętszą Regnantkę naszę MARYĘ, ktoż nie przyzna ztych y niezliczonych innych Cnot prerogatywach, [a] *Prima meruit laude coronam*, ktoremi iakoby nie sobie lecz ogolnym nas poddanych swoich wygadza interessom, służy potrzebom, tak się sądzi naszą być Krolową, że oraz iest zawołaną sługą. Wszakże nie insze było Tey Pani wyznanie Ablegatowi Niebieskiemu uczynione, gdy Ią przy Zwiastowaniu Imieniem Całey Troycy Przenayświętszey, Błogosławioną nad wszystkie Niewiasty, Uprzywileiowaną nadprzyrodzonych Łask Boskich Skarbnicą, destynowaną Krola Nieba y ziemi Matką awizował: *Ave MARIA gratia plena, concipies, & paries Filium & Filius Altissimi vocabitur*, przy okrzykach Niebieskich, przy applauduiących tak osobliwemu festowi Anielskich hierarchij ogłosach *Ecce Regina*, na to MARYA publicznym więcey interessom swemu korresponduiąc honorowi, odpowiada y przyrzeka: *Ecce Ancilla*, Niech mię BOG z swoiey Wszechmocney Łaski przez dobrowolne *fiat* destynowaną stanowi Krolową, niech Senat Niebieski wyznawa rekognoskuie Panią, ktorym tytułom zbraniać mi się nie godzi, odmowić nienalezy, ztym wszystkim zaszczyt mego honoru, honor wywyższenia moiego, ten sobie zakładam y wiecznie dotrzymam, że tak publicznym potrzebom, iako prywatnym prożbom, ochotną Sługą, przytomną pośredniczką być każdemu przyrzekam: naktorey Pańskiey repliki oświadczenie, niby w obec zapatrzywszy się pobożną kontemplacyą Bonawentura S. z tym się odzywa, y nas awizuie: [b] *MARIA cum sit Regina Cæli, non tam dominatur, quam nobis famulatur*,

Wysławia Narusiewicz Kaznodzieia Polski z Pańskiey uprzeymości Cecylią Renatę, że za to po Solenney Koronacyi Swoiey w Krakowie, liczną otoczona Kalwakatą, gdy przez Miasto ziezdzała do Pałacu, uyrzawszy tumultem do widzenia swoiego cisnące się pospolstwo, a wtym od przytomnych karecie żołnierzy zgromione y rosproszone, stanąć w mieyscu każe, y gromiąc zuchwałość żołnierską, wgłos do wyrażonego wszystkim wysłuchania rzecze: [c] *Regina sum non aliquibus tantum sed omnibus*. Ztym wszystkim gdy mi tę uprzey-

(a) Virg: Eneid. 3. (b) Bonaven: (c) Narusiewicz.

uprzeymość, y baczność Krolewską, z ochotną dla każdego przychylnością Nayświętszey Regnantki naszey porownać przychodzi, milszy daleko y łaskawszy notuię przystęp. Nie masz do Tey Pani wartuiących Szylwachow, do audyencyi kredensuiących interessantow, instancye wnoszących Ministrow, Sama wsobie każdemu przytomna, wszystkim łatwa y dobroczynna Krolowa, mowię to z doświadczenia Miodopłynnego Bernarda: [a] *MARIA omnibus misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam*, Przenaydostoynieysza Koronatka nasza każdemu miłosierdzia swego otwiera skarbnice, daiąc na wolą wszystkim wybierać łaski podług potrzeby; wzdycha więzień do MARYI w odległych tarasach ięczący, iużci mu przybywa z ratunkiem, wyprowadza z niewoli; postękuiąc prosi o pomoc chory, aż wnet zupełne otrzymuie zdrowie; strapiony frasunkami, ledwie się uda do Modlitwy, iużci pełen pociechy, z radością odchodzi; obwiniony sprośnemi nieprawościami grzesznik, żebrze odpuszczenia, alić mu wszystkie winy wtym wstępie darowane zostaią; przychodzi pobożny dewot z offertą skruszonego serca, aż oto choyne Łask oświecaiących, darow nadprzyrodzonych odbiera zawdzięczenie.

A czyliż być może większa Nayłaskawszey Pani uczynność? ochotnieysza usługa? Wszakże wyświadczysz Mieysca tuteyszego Prześwietne Zakonne Zgromadzenie *in fastis Marianis* zapisaną, a Wam niegdyś w Tuteyszym Portrecie teraz Ukoronowaney MARYI, przyrzeczoną assekuracyą; lat temu blisko sta, lub więcey, iako podług zwykłego obrządku, po odprawionych przed Tym Nayświętszey MARYI Obrazem, Kapłańskich Pacierzach Swięte Zgromadzenie kończy Nabożeństwo zwyczyaną Antyfoną *Nos cum Prole pia, benedicat Virgo MARIA*, aż słyszy głos wyraźny z Portretu z wielką uprzeymością oswiadczaiący: *Benedicam & intercedam*. Na co iakoby się patrzył Bonawentura S. gdy z tąd wszystkim MARYI Dewotom, generalną czyni deklaracyą: [b] *Ipsa nos libenter salutat beneficio, si nos Eam frequenter salutamus obsequio, libenter nos salutat cum gratia, si nos Eam salutamus cum Ave MARIA*. Nic prozno, nic nadaremnie nie iest u Nayświętszey Regnantki naszey, za lada przysługę choynie odsługuie, za iedno Zdrowaś MARYA, staie się Łaski pełna. Nieźliczone prawie tu by mi przyszło wspomnieć dowody, iako na same wezwanie, tak prędka, tak ochotna, ta Pani Nasza, świadczą tuteyszego Mieysca domowe Historye, iak często w pogorzelisku zostaiącego Miasta wezwana uśmierzyła ognie; chorym, kalekom przywrociła zdrowie, umarłym zycie, wodległych nawet nawałnościach Morskich zostaiącym ratunek y bespieczeństwo, grzesznikom ziednała

(a) S. Bernardus (b) S. Bonaventura.

ſkruchę, y poprawę życia, zgoła ochotna, gotowa na wſzyſtkie prożby Nayświętſza Koronatka Naſza, to ſobie za naywyżſzy poczyta honor, gdy Iey Krolewſki Tytuł ſłuży każdemu, przyznaie to ze mną Gverricus Opat, ktory wſzyſtko dla wſzyſtkich upatrzywſzy w MARYI, z wſzelkim reſpektem daie Iey Tytuł ſłużbiſtey Pani, to ieſt: że w Swiętych Apoſtołach utwierdziwſzy Wiarę, w Męczennikach męſtwo, w Wyznawcach trwałość, w Panieńſtwie niewinność, na oſtatek od wſzyſtkich uznana Krolową ſtaie ſię ſłużącą grzeſznikom, [a] *Mater humani generis MARIA velutı miniſtrans Magiſtra, in Apoſtolis firmavit fidem, in Martÿribus fortitudinem, in Confeſſoribus perſeverantıam, in Vırginibus innocentiam, quid plura? electa ad Coronam, facta eſt Miniſtra peccatorum.*

Lecz y na tym mało, nie iakokolwiek, nie poproſtu ſłuży intereſſom publicznym Nayświętſza Regnantka Naſza, ale tak wſzyſtkie prożby y rekurſa ſzacuie, że ich oraz koronuie: *Parens coronarum dat ıpſa coronas.* A ieżeli mi tu kto zarzuci, ażaliż poydzie w paragon ſługa z Panem, poddany z Monarchą? ktorego w randze ſwoiey honor *ſupra æqualitatem* nad wſzyſtkie dyſtyngwuie ſubſellia? Odpowiadam na to, że nietylko ſame Krolewſkie głowy wieńczy korona, mają czaſy, mają Roki, a naywięcey maią Cnoty ſwoie korony. Ukoronowane Roki to ieſt zupełnie ſwobodne lata, [b] *Coronæ Anni* wpieniach ſwoich wymienia Pſalmiſta Pańſki ktore tłumaczy Hieronim S, że każdy Rok iakoby okrąg, iako korona [c] *Quia circuli admodum Annus decurrıt,* o Cnocie zaś ani wątpić, że ſię koronować zwykła: *Debetur ſemper ſua Virtuti corona*, lecz ta, ktorą w officynie zaſług, pracowitò wyrabia ſtaranie. Piſze Liwiuſz, że dawni Rzymianie heroiczne Rycerzow dzieła, zwykli rozmaitemi zawdzięczać koronami, tak na Morſkiey batalij,, dzielnie okręty broniącym, dawaną *Coronam navalem*; w attaku Fortecy odpor daiącym *Coronam muralem*, Miaſto obraniaiącym, *Coronam Civıcam*, w oblężeniu ſupplement dodaiącym, albo nieprzyiaciela oddalaiącym *Coronam obſidionalem*, ſamym zaś Monarchom, po woynie z tryumfem powracaiącym, *Coronam triumphalem.*

Cięſzkie to przyznam ſię były takowych koron dorobki, nie ieden muſiał dobrze zapocić czoła, albo krwią zbroczyć ſkronie, a więcey podobno takich, co wprzod głowę ſtracili, nim korony doſtąpili. Wielki to ciężar na głowę nayzdolnieyſzym Potentatom korona, [d] *Circumferentia abſq; quietis centro, ſÿmbolum perpetui curarum motus*, tak ią okryślił Savedra: Ieſt to prawi cyrkuł, kroren w ciężkich obrotach trzyma adherenta ſwoiego, uſtawicznym ſtaraniem o Oyczyznę, o pomyślny proceder dobra poſpolitego. Wydaie batalią Polinices o wydartą ſobie Tebańſką koronę Teokleſowi Bratu Rodzonemu, roz-

nemi

[a) *Gverrieus Abbas.* (b) *Pſal: 64.* (c) *S. Hieron:*

nemi perſwazyámi uſiłuie pogodzić ſercà Braterſkie Matka ich Iokuſta, czym bynaymniey, nie chcąc być nakłonionym Polinices, daie Matce exkuzę [a] *Sceleris & fraudis ſuæ pænas nefandas Frater ut nullas ferat?* Czyliż to być może, żeby Pan Bracıſzek za moie podeyście, za zdradliwe odebranie Páńſtwa, żadney nie poniosł kary? Aż mu na to odpowiada Iokuſta: *Ne metue, pænas & quidem ſolvet graves, Regnabit, hæc eſt pæna:* Nie maſz czym ſię alterować Polinicesie, dość zemſty twoy Brat odbierze, dość cięſzkości wżyciu poniesie, gdy mu głowę Krolewſka przyciśnie korona, *Regnabit, hæc eſt pæna:* Ztey pewnie racyi Antygonus ſwoię Krolewſką ogadał koronę *Si quis noſſet quantis malis diadema eſt refertum, ne humi quidem jacens tolleret;* Ah! gdyby kto wiedział, iaki ieſt głowny ciężar, y dolegliwość z Krolewſkiey korony, pewnie by ią leżącą na ziemi, nie podniosł: świecić ſię to ludzkim oczom, ale ćmić ſię muſi głowa; co kleynot to ſztylet, ile pereł, tyle fraſunkiem z czoła wyciśnionych kropel, tak dalece, że częſtokroć na taxę idzie śmierci ikraiącey zycie: [b] *Pariunt diademata mortem.*

To pewnie przeſtraſzeni ieſteście Godne Páńſtwa, ktorych natura w Wolney Oyczyznie Naſzey rodząc Szlachcicami w dyſtyngwowaney z Antenatow procedencyi, w doſtąpionych wielkiemi zaſługami honorach, dopieroż *ſupra æqualitatem* wynieſionych, czyni Elektami, albo przynaymniey Elektorami do korony; owſzem, że wſzyſtkim tu na ten Akt Solenney Koronacyi zgromadzonym Stanom y Kondycyom przyrzeczono od Nayświętſzego Maieſtatu MARYI obiecuie koronę, pewnie nieiakiyś trwogi podaie przyczynę? Lecz dalekiey dyfferencyi pobożnym przyſługom Waſzym dziſieyſza Regnantka Naſza gotuie korony; swiat świetne, pracowite, y doczeſne dependentom ſwoim, MARYA Swięte, zbawienne y wieczyſte Dewotom ſwoim ofiaruie korony; niewyciąga dla nich azardu życia, nie wymaga krwie heroicznego rozlania y ſzafowania, owſzem dla nich, bynaymniey zapocić ſię nie trzeba, iedno weſtchnienie, ieden Akt ſkruſzonego ſerca, ieden Rożaniec albo Koronka, u MARYI wyiedna Koronę; Tak ieſt hoyna, tak ieſt ſzczodra Pani, że nie patrzy na dary, na offerty y wota, ſame tylko ſzacuiąc affekta, nie oſzacowanemi kompenſuie darami. Wſzakże upatrzył Apokaliptyczny Ian S. *In capite ejus diademata multa,* na Głowie Nayświętſzey Monarchini Naſzey liczne korony, nie dla czego, tylko żeby klientom ſwoim za ich affekta y ofiary, koronne rozdawała dary,

Słyſzano ſobie powieść *Inter admirandas auditiones* z podziwieniem opiſuie Aryſtoteles, że w Kościele Matki wſzyſtkich Bogow Pantheon nazwanym, znaydowało ſię wyroſłe drzewo Oliwne,

(a) *Seneca in Thebaid.* (b) *Iuvenal.*

ktore nazywała Starożytność, *Corona optima*, z tego drzewa potym Herkules odciętą latorość wszczepił w drzewo Laurowe, tak zręcznie y szczęśliwie, że się w rozłożyste rozkrzewiwszy gałęźie, służyło potym na wiano y korony Mężnych Kawalerow, dzielnych zwycięzcow y tryumfatorow, z kąd też drzewo te obieło nazwisko *Seminarium Coronarum*, Plon czyli rodzay koron. A z kądże, decydować proszę Państwa moie, Swięte y zbawienne więcey wyrastaią korony? ieżeli nie z tego mistycznego Drzewa, ktore figuruie Nayświętszą MARYĘ Pannę, [a] *Quasi Palma exaltata in cades & quasi Oliva speciosa in campis*. Ten ci to iest szczep Przedwieczney Wszechmocności, z ktorego żyzny wychodzi frukt dla zbawienia ludzkiego, z ktorego koronne wyrastaią laski. Z Niey ci to ukoronowane majestaty, *Per Quam Reges regnant*, Państw swoich obfite biorą pomnożenie. Stefan Krol Węgierski siebie y krolestwo swoie Nayświętszey MARYI poddawszy Panowaniu, ktorą Wielką Panią całego Państwa swego, *Magnam Dominam*, w potomne wieki nazywać y uznawać postanowił; przez Anioła zesłaną z Nieba otrzymał koronę; iako świadczy Bonifacyus. Ludwik Francuzki, Iakob Hiszpański, Bolesław Polski, Edward Angielski, Ferdynand, Emmanuel, Luzytańscy Krolowie, z kąd że potomnym wiekom sławnę Panowania swoiego zostawili pomiątkę? ieżeli nie z przyczyny Tey Nayświętszey Krolowey, ktorey protekcyi, y Opiece swoie oddali korony. Owo zgoła: *Virgineum Caput hoc, diademata cuncta coronat*. Nie mnieyszy y nam teraz szczęśliwie Panuiący *ter Augustus* odbiera dowod *ad gloriam Sæculorum* Pan nasz Miłościwy *August Trzeci*, ktoren Nayiaśnieyszą Potomnością swoią w wieku naszym część wielką Europeyskich Majestatow Koronuie: *Crescunt Virtutum palmæ, crescuntq; Coronæ*, że pobożną ku Nayświętszey Nieba y ziemi Krolowey wzięty dewocyą, iuż to Trzecię od Stolicy Apostolskiey, Cudownym Przenaydostoynieyszey MARYI Panny Portretom, interpozycyą Pańskiey Powagi swoiey w tych bliskich Rokach wyiednał Koronę. Za co wet za wet zawdzięczaiąc MARYA, nad to co czyni, więcey ieszcze Panowaniu swoiemu błogosławić będzie: [b] *Dabit capiti ejus augmenta gratiarum, & Corona inclita proteget*.

Nie omylna y Tobie Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterzu y Koronatorze, w nieprzebranym depozycie MARYI zostaie Korona za Koronę, Ktoryś dopiero w Tym tu Obrazie Iey Nayświętsze uwieńczył Skronie. Iaśnie Oświecony Prymas Arcy-Biskup Gnieznieński Iędrzey Olszowski w Pałacu swoim Krakowskim, wszystkich Antecessorow swoich kazawszy odmalować Herby, pod każdym krotką Poezyą, obszerną wszystkich Godnośc, zasługi, y Pochwałę wyraźił, tak zaś liczną y śliczną pikturę, na ostatku swoim Herbem zamknąwszy tą zakończył

(a) Eccl: 24. (b) Prov: C: 4.

czył inſkrypcyą: [a] *Andreas Olſzowſki Stemmate Pruſſus, cum faſcibus Ioannis Tertij coronator, Hæc ſatis æternæ laudi, ſi cætera deſint, Cætera ſi fuerint? ſcribito poſteritas.* Wielkość Imienia, Sławy, y dzieł Heroicznych, Koronowanego Iana Trzeciego, niezgluzowaney pamięci y zaſzczytu *Satis æernæ laudi*, była przyczyną Godnemu Prymaſowi. Tobie zaś Iaśnie Oświecony Arcy-Paſterzu, nad wſzyſtkie Majeſtaty wywyżſzoną Koronuiącemu MARYĄ, *Non ſatis*; Poydzie ten ſławny Akt *cum augmeuto gratiarum* w pobożnych wiekow długie wieści, *Sæcula Tua facta notabunt*. Iuż Twoie *in conſeſſu Majeſtatis*, Senatorſką Powagą, już w Archi-Katedrze Paſterſką wigilancyą w Tuteyſzey Metropolij, y całey Archidyecezyi Chwały Boſkiey, Kościołow, y Zakonow przykładne pomnożenie, w wynioſłym Honorze, głęboką unizoność, choyne jałmużny, wſpaniałość z łatwym każdego przyſtępem, y inne liczne Cnot zaſzczyty, wieczna ſława głoſić będzie, *In Tua centenas optat præconia pennas*. Nad wſzyſtko zaś Ukoronowana MARYA ośmio Błogoſławieńſtwom w przytomnym Krzyżu Ośmiorogiem Błogoſławić będzie: Zwłaſzcza nietylko w Herbownym Prześwietnego Domu Kleynocie, ale też w Arcy-Biſkupiey Preeminencyi do koron przyzwoite znayduiąc Krzyże, ktore w trzeykrotnym złączeniu, to od Tronu Nayświętſzey Koronatki figuruią y wotuią, co Papieſkiemu Tryregium napiſał Poeta:

Tibi Crux triplex, aderit & triplex Corona:
Nonne ſua ſequitur quæq; Corona Crucem?

Od Arcy-Paſterſkiego Prezentu, idę *in conſpectum* Iaśnie Oświeconey Tuteyſzey Kapituły, z należytą Prałackich Imion adoracyą, Ktorych iako w Orderowym Krzyżu Nayświętſzą MARYĄ od Troycy Przenayświętſzey Koronuiącą (b) *Venerabilior de Cruce ſurgit honor*, zawſze zeluiącą o pomnożenie Honoru MARYI dewocyą, za obecną w Prześwietnych Imionach, wyſokich *Infulatorum Capitum* godnościach, dyſtyngwowanych Tytułach, Nowo Solenny Akt Koronacyi zdobiących aſſyſtencyą (c) *Hærentem Capiti multa cum laude Coronam*, Waſzym nnieyſza Koronatka Konſekruie Honorom, albo raczey wprzytomne zamienia Infuły, z tą Wſzyſtkim y każdemu z oſobna deklaracyą: *Donec Vobis fauſtum purpura pandet omen.*

Idzie za tym ſequens regałow Ukoronowaney MARYI, *Summis meritorum faſcibus, Titulisq; peramplæ*, dziedziczney w Senacie, wrodzoney, *ad ſuprema Regni Miniſteria Patriæq; Conſilia*, Iaśnie Oświeconey POTOCKICH Familij z zawdzięczeniem, nietylko za indomeſtykowaną ku czci y Honorowi ſwoiemu w Fundatorſkiey Kaplicy

 lokacyą

(a) *Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Załuſki Epiſc: Hiſt: Fam: Tom: 1.* (b) *D. Venantius.*
(c) *Horat.*

lokacyą, ale też sukcessyonalnie nigdy nieugasłą w choynie świadczonych Dobroczynnościach dewocyą, y teraznieyszą na Akt Koronacyonalny wyłożoną Pańską munificencyą, Czym że się godniey mogła oddarować MARYA Iaśnie Oświecony Iozefie POTOCKI Kasztelanie Krakowski, Hetmanie Wielki Koronny, iako gdy usilne Twoie Swoiey Koronacyi poprzedzaiąc chęci, Ciebie z doczesnego życia, do wiekuistey zabrała korony. Ubolewa wprawdzie nigdy nieuspokojonym żalem z tak wielkiego upadku osierociała Oyczyzna, że fatalnym śmiertelności zamachem wraz odcięte, *Gloria Honoris & opus fortitudinis*:, Ale że tak Iaśnie Wielmozny Wojewoda Kijowski, Wielki, Wielkiego Oyca Syn, *Virtutis trophæa nova non degener addit*, iako też y Prześwietna publicznych nadziei Potomność *Quod virtus quod dextra parat, quod sangvis Honores Potocijs, Illos Crux facit alma viros*, strofkane załosney Oyczyzny kontentuie nadzieje, Więc do korony Niebu odebrawszy, *Sacratum pignus amoris*, światu Polskiemu Rodowitą Pilawą błogosławiąc w Tey Prześwietney Familij, *Excitat Illustres præclara Virgo coronas*.

Wam za tym *Almi Filij Sancti Patris*, *Sancta Proles Almæ Matris*, Prześwietni, Nayprzewielebnieysi w Tuteyszey Swiątnicy Wielkiego Patryarchy Dominika Synowie, co od Nayświętszego Majestatu MARYI mam wotowac, nie widzę; bo widzę że choynie szafuiąc Łaskami MARYI, dziedzicznemi Iey nieprzebranych Skarbow, iesteście Possessorami. Widzę w Osobach Waszych drozsze nad złoto, wyborne Kleynoty, *(a) Coronam Fratrum*, Wybranych w Kościele Bozym Mądrością, Nauką, przykładem Koronuiących MARYĄ, Więc mi nie zbywa tylko z mieysca moiego za społkuiącą *inter Præclaros Mariani Honoris Præcones* Kaznodzieyską funkcyą, niskie zanioslszy dzięki, u Was sobie *Mariani Thesaurarij* przystępną uprosic kommunikacyą, *me non meis meritis, sed Vestris coronis participem fieri*.

Do Was na ostatek, Majestatowi Neokoronatki Naszey w licznym gronie Iey Koronie assystuiące Państwa, Godni Słuchacze, od Tronu MARYI obracam mowę: Mowię, a Wy ze mną mowcie do siebie, co Imieniem wszystkich mowił niegdyś pobożny Idiota; *Magnificat anima nostra MARIAM, quia per Eam omnibus bonis, corona felicitatis repleti sumus*. Wielbi dusza nasza MARYĄ, gdyz przez Nią wszelkiemi pomyślnościami, Koroną szczęśliwości napełnieni zostajemy. Mamy Panią, mamy iuż naszą y dla nas Ukoronowaną MARYĘ, a coż nam już odtąd niedostawać będzie? Pragniesz niedołężny zdrowia, wszakże Ona iest lekarką y zyciem, *Salus infirmorum*, pragniesz strapiony pocieszenia, Ona iest pocieszycielką, *Consolatrix afflictorum*, Ona ucieczką wszystkich grzesznikow, *Refu-*

gium-

(a) Eccl: 50.

gium peccatorum. Życzyſz ſobie cała Oyczyzno naſza zewſząd ſąſiedzkiemi nieprzyiacioł otoczona potencyami, obrony y wſpomożenia, Nayświętſza Regnantka naſza, ieſt całego Chrześciaństwa pomocą, *Auxilium Chriſtianorum.* Bądz od tąd uwielbiona na wieki Nayświętſza Pani y Krolowa naſza. Wielbią Cię w Niebie Chory Anielſkie, niech Cię wychwalaią wſzyſtkie Kroleſtwa ziemſkie, *Glorificant Te omnes Ordines Angelorum, Magnificent Te familiæ gentium,* mowmy z Bonawenturą S. Bądź nam Panią, bądź nam Krolową, z tą rekognicyą, z ktorą przy podawaniu Krolewſkiego Berła, podczas Koronacyi zwykli mowić do Nowokoronowaney Krolowey Iey Koronatorowie: (a) *Eſto pauperibus miſericors & affabilis, Viduis, Pupillis, Orphanis, diligentiſſimam curam exhibeas.* Bądź ubogim żebrakom miłoſierną y przyſtępną, Wdowom, ſierotom, wſzyſtkim Twoiey Nayświętſzey oddaiącym ſię opiece, pieczołowania Twoiego day łaſkawe dowody. Nad to błogoſław nam tu wſzyſtkim z głęboką rekognicyą Majeſtatu, ku czci y Nayświętſzey Chwale Twoiey zgromadzonym. Błogoſław Oyczyznie naſzey, Błogoſław Stołecznemu Miaſtu Lwowowi, y całemu Woiewodztwu Ruſkiemu.

Wſzakże nie naco w Tey tu Metropolij nieograniczonego Panowania Twoiego oſiadłaś Majeſtat, tylko zebyśmy wierni poddani Twoi, pożądaną cieſzyli ſię ſwobodą. Iuż to Lat 481. iako w Tey tu Swiątnicy pod ſtrażą ulubionego Tobie Dominikańſkiego Zakonu, ſtanowne obiecałaś poſſeſſyą; a dawniey przedtym od LEONA Ruſi Xiążęcia z Carogrodu przenieſiona, przy pierwiaſtkach założonego Miaſta Lwowa, iakoby wezwana, uproſzona, *Veni de Libano, veni coronaberis de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum,* Krolewſkiey inauguracyi założyłaś Stolicę: Od tylu lat upragnione chęci wyglądały, ſzczęśliwie teraz doſtąpionego czaſu, chwalebnie wykonaney Koronacyi, niby Prorockim Ruperta cieſząc ſię obwieſzczeniem: *Imperatores & Reges coronis ſuis Te coronabunt, Palatia & Regna Nomini Tuo ſacrabunt, ut deſinant eſſe quod fuerunt, montes pardorum, cubilia Leonum.* Cieſząc ſię mowię, że kiedyś przyidzie czas ten, ktorego Monarchowie y Xiążęta Koronami ſwoiemi więczyć Cię będą w Pałacu, Tobie od Nayiaśnieyſzego Reja Leona, na te tu Swiątnicę uſtąpionym, Państwo Swoie Twoiey protekcyi ofiarować będą, a żeby iuż od tąd niebyły, iako niegdyś były, Lwow legowiſka, y łożyſka Lampartow.

Oto teraz Herbowny Lew Lwowſki, iuz Ciebie adoruiąc w oſiągnionym Majeſtacie, ſkłada pod Nogi gwiezdziſte Gory, rzuca zgłowy koronę: (b) *Poſuit ipſe ſuam pulchra de fronte coronam,* Twoiey ſię raz na zawſze oddaiąc protekcyi, wyznaie, y z tym ſię oświadcza.

 Rex

(a) *In Pontificali.* (b) *Ovidius.*

Rex ego Reginam cernens depono Coronam,
Mihi sat ante Tuos procubuisse pedes.

Osiągnisz iuż Miłościwa Pani, obeymiy Ukoronowana Monarchini władzą szczęśliwego Panowania, ochraniay, broń Tobie szczerze poddane Miasto, a nie dopuszczay więcey Lwowa Tobie wiernego na pożarcie, y łupież Lwowi Pułnocnemu, Gardzkim, Siczowskim, Krymskim, Lampartom, na zwykłe przedtym knieie y połow, *Ut desint esse quod fuerunt, cubilia Leonum, & montes Pardorum,*

Lecz w tym oświadczeniu z iakąż więcey do Majestatu MARYI przystąpiemy rekognicyą? więcey nam w pokłonie oświadczyć się należy, w prezencie ofiarować przystoi. Przy urodzeniu Arkadyusza, iedynego Rzymskiey Monarchij Sukcessora, zbiegaiąc się tumultem wszystkich Stanow y Kondycyi na Pałacowy dziedziniec gromadnych ludźi Konkursa, domagaią się widzenia Nowo Narodzonego Pana; wtym Palidona, naypierwsza Froncymeru Cesarskiego Dama, wźiąwszy Dźieciątko na ręce, z gankow go prezentuię, y mowi: *Date illi corda, vobis ille dabit coronas,* Daycie mu serca, a on wam odda Korony.

Stawa tu w publicznym konspekcie waszym więcey niż Palidona, Ukoronowana Nayświętsza MARYA, z trzymaiącym na Łonie nayukochańszym Synem swoim. Zgromadziliście się Państwa moie, na tak osobliwszy widok, widzicie Pana, widzicie Ukoronowaną Krolowę? coż Im na *Salve* ofiarować będziecie? Oto ja namieniam, *Date illi corda*, Daycie Iey serca wasze! Ah! iak wolny trybut łatwa danina! serca Iey nam tylko oddać należy? Oddaymyż ochotnie? Ale daymy serca skrufzone, serca od zmazy grzechowey czyste, serca Iey Nayświętszą pałaiące miłością! Ah! serca! ktoreście do tąd przywiązane marnościom! serca lubieżnemi roztargnione affektami! serca łakomemi uwikłane zbiorami, prożnemi ponętami! serca zazdrosne, gniewliwe, nienawisne, leniwe! Ey dopieroż przynaymniey przy tym Swiętym Iubileuszu, przez żal za grzechy, przez Swiętą Spowiedź, przez szczerą pokutę, przez dobre uczynki, chcieycie się zamienić, w serca czyste, cnotliwe, pobożne, godne prezentu y ofiary Nayświętszey Koronantki y Pani Naszey.

Date illi corda, dabit illa vobis coronas.

AMEN.

KORONACYA
Nieba y Ziemi Krolowey
MARYI PANNY
w Obrazie Lwowſkim od S. Łukaſza malowanym
Uczyniona
Na ozdobe, y pożytek Samych że Sług
y Jey Kultorow zlewaiąca ſię
Panegirycznym kazaniem Dnia Piątego między Oktawą Koronacyi na Nieſzporach, przez Jmci: X. Staniſława Kleczewſkiego, Definitora y aktualnego Lektora S. Teologij Zakonu O. S. Franciſzka WW. OO. Reformatow, w Kościele Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow.

UPEWNIONA.

Poſzła Marya w gorne kraie. (*a*) *ſłowa z Ewangelij Łukaſza S. z Rozdziału pierwſzego.*

ZAdna dla pociechy Ludzkiey nie przykra droga Nayświętſzey Maryi, owſzem, im przykrzeyſza, tym milſza. A ieżeli gdzie? tedy w gorach, y miło Maryi; y miło z Maryią. Iednę tylko wyłączywſzy Kalwaryą, ná ktorey, w ſprawie Zbawienia naſzego, boleściami wſparta, pod Krzyżem Synowſkim ſtała (Lubo y tam bez pociechy z okupu Swiata nie była) inſze gory, y ná nich zá-

A bawa mi-

Luca. 1. [a]

báwa, miłá ieſt dla Pani náſzey. Sáme Łukaſza S. iásnym dowodem ſwiadectwo, iak Nayſwiętſzey Maryi miło ná Gorach; ná ktore nie ták ſzła, iak spieſzyłá. [według przyſłowia ſpiewáiąc] Spiewaiąc mowię owę Prorocką piosnę. [b] *Wielbi duſzo moia Paná.* Lubo álbowiem [c] *Od Nazareth Zacháryaſzowego miaſteczka czterdzieści mil liczą.* według Izydora, ſiedmdzieſiąt według Brokarda wymiaru. Według pewnego u Salmerona obiawienia, dni ſześć podroży. Poſtaremuż iednodzienna pracà za świadectwem Sylweiry temuż zadoſyć uczyniła. Nic odległość; nic w odległości práca, nic w pracy utrudzenie, nic w utrudzeniu nieprzyzwyczaienie dla Nayświętſzey MARYI, aby tylko ſtanąć ná miłych ſobie Gorach. Czyliż wzáiemnie bytność Máryi nie miłá przy tych Náwiedzinàch. Powiedz Zácharyaſzá Domie! czyliś z Bytności tey Swiętey nie pożytkował Pani? y bárdzo: Uſtá goſpodarſkie, ktore Anielſká rozmowa zamknęłá, ná Boſką Chwałę Krolowá Aniołow rozwięzuie. Elżbietę Duchem Bożym nápełnia, Iána w więzieniu Macierzyńſkich Wnętrzności rozweſelá, y rozkuwſzy z grzechowych kaydan. do Swiętych pobudzá radości, cały Dom pociechami nápełnia. W prawdzie. ſtanełáby zá náywiekſzy dowod Ewangeliczná prawda; nie doſyć iednak zdaie ſię Wiarą utwierdzać, iaśniey to Pani náſza Zmyſłami ſkrępowanemu chce rozumowi pokazać. Coż milſzego być komu może, iako w tym zabawiać ſię Kraiu; w ktorym naypierwey wolnym Człowiek tchnąć zaczął powietrzem. Nadto iednak Nayświętſzey MARYI miley między gorami. Miły Nazaret, miłe Paleſtyńſkie rowniny, miłe Cesarzow Carogrodzkich Nabożeńſtwo, ale nie mniey u Tey Swiętey Krolowy poważona Lwowianow pobożność. Między ktorych Herbowne y ſame Stołeczne Miaſto opaſuiące Gory, że wierne zachowanie Wyrokow Boſkich, na Swiecie Zyiącey przeyść ſię nie pozwoliło, w Niebie wſpoł z Synem Kroluiąca, na pociechę nabożnych ku ſobie, przez Carogrod, Bełz, y Halicz, między tego

Mia-

(b) *Lucæ* 1. (c) *Iſidorus*

Miasta przeniosła się Pagorki, Przystało zaiste tey Swiętey Matce, Synowskiey Łàskawości naśladować, iako on, swoy przez Apostoła pobożnemu Abagarowi odesłał Portret, tak MARYA przez Apostolskiey doskonałośći Mężow Synow mowię Dominika S. żarliwemu o swoie Dostoieństwo Miastu, dla pociechy y codziennego uczczenia od lat przeszło Pięćset, swego dochowała Obrazu. A czyliż? stanąwszy między temi gorami, nie będzie tak choyna iak na ludzkie podgorze, y Dom Zacharyasza? bynaymniey. Dała dowod tyle Łaskámi bogacąca to mieysce, że nigdy dla służących sobie szczodrobliwey kurczyć nie będzie Ręki, Doznanie albowiem wielu Dobrodzieystw, dalszey Łaskawośći czynić powinno nadzieię. Doświadczali nietylko Obywatele, ale y Postronni w niebespieczeństwach zdrowia, y doczesnego dobra, w Zburzonych na siebie żywiołach, ziemi, Morzu, y powietrzu, płynących obficie na tym mieyscu Darow: nie mowię co rocznie ale Codziennie swiadczonych Dobrodzieystw. Tak że spokoynie w niezbrodzoney Boga widzeniem zàtapiaiąc się Chwale po utrudzeniu podrożnym w tak kray odległy, nie iako wstawicznie ná tym Mieyscu Cudami Zyiąca zdaie się pracować. Iako zaś każda sprawa, y w naywyższym doskonałości wykonana Stopniu żyiącey MARYI na nieśmiertelną zacnieyszym sposobem nad inszych ludzi zasługowała Korone: (d) *Bo im większą Łaskę na ziemi nad innych odebrałá, tym większą szczegulney Chwały cześć odbiera w Niebie.* Słowa miodopłynnego Bernarda. A rzetelniey Ildefons S. (e) *Nieporownana iest, co czyniła, nieoszacowana, co odebrałá, y niezmierzona nadgroda Chwały, ktorą zasłużyła Marya.* Tak w tym Obrazie Łaskawie dla nas nieiako pracuiąc, godna nadgrody, słuszna dobroczynność Pańską zasłużoną ozdobić Koroną. Swiata bowiem Całego będąc Krolową wszędzie godna Koronacyi. Ale coż ia mowię? Koronować Maryą? Ktoraż Smiertelna Ręka do nieśmiertelney podnieść się odważy

(d) S. Bernard: (e) S. Ildfons: 4.

waży Głowy? ktory wzrost tak doskonały? żeby przewyższaiących Nieba y Aniołow mogł dosiąc skroni? ktory kruszec tak bogaty, Perła tak droga, tak czysto iskrzący się brylant? ktoryby przechodzącą wszelkie Piękności stworzone, mogł zdobić MARYA? Prawda że rzeczy podmiesięcznych upatruiąc istote, żadney nie masz ceny, ktoraby nieoszacowane Nayswiętszey MARYI zdobić mogła zasługi, lub naymnieyszym znakiem wyświadczone nadgrodzi Łaski, Iednak BOG: a przez uczęstnistwo Przenayswiętsza MARYA, tey są dobroci, że rzecz naylichszą w chęci daiącego, nie w istności szacuią. Miły dar każdy nabożnym oddany Sercem, y szczupła koronka rowno z bogatą przyiemna Koroną Nietak miła rzemiestniczą Ręką zciągłego złota wyrobiona Korona iak ta, ktorą w rozgorzałym miłością piecu, od gleyty grzechowey miłości *Złoto* oddzieliwszy pobożność, na Wiary mocney warsztacie, dla widoku Nieba pobożna wyrobiła Cnota. Te przy widomych Wiarą tylko stwierdzone Kroluiących w Niebie, y naszych zasług Korony, oddaie dziś Kościoł Swięty IEZUSOWI y MARYI. Czyliż proszę będzie ten podarunek Krolowy Nieba y Ziemi przyiemny? czyli Tey, ktora wypogodzone gwiazdy na swoie zebrała Skronie potrzebna Korona! Potrzebna w prawdzie, tak bardzo, iak nasza potrzebna zasługa. Cokolwiek bowiem dla BOGA y Kroluiącey z Chrystusem swiadczemy Chwały naszym iest *Zyskiem*, y ta sama, Ktorą dziś obchoziemy *Koronacya, naszą ozdobą y pożytkiem.* Ze tak iest dla duchowney pociechy krotkiemi (Zyczył bym sobie iak nayskutecznieyszemi) dowiodę słowy. Na chwałę Wszechmogącego BOGA, za przyczyną y Błogosławieństwem Twoim. (*f*) *Swiętych Ublogosławienie.* iako Cię nazywa Anzelm S. Nayświetsza: MARYA PANNO.

ZE Część, y Sława, ktorą BOGU y Nayświetszey oddaiemy Maryi na nasz się obraca pożytek, y ozdobę, Łaska to iest osobliwsza. Ponieważ albowiem co nam się zdaie nad powin-

(*f*) *Anadmy.*

powinność świadczenie, długiem ieſt (bo *wſzyſtko Bog dla ſiebie Uczynił* (g) To gdy od nas za dar przyimuie, ktoż nie przyzna? że ſama dobroć, nie powinność, darem to czyni, Możeſz brać miarę z danin poddańſtwa na świecie, ktorych że BOG mądrym rożporządzeniem poddał możnieyſzym, tym ſamym, dary powinnością ſię zdaią. Lubo w tym iakkolwiek doſtoieńſtwem ozdobieni Panowie, wielkie mieć powinni baczenie. Albowiem nie ten ieſt wyrok Boſki, aby niżſzy był wyżſzego podnożkiem, albo ſłabſzego dobro, na pożytek możnieyſzych powinno ſię obracać: gdyż w naturze] poſtanowiona iedność, y każdemu użyczonych od Wſzechmocnego PANA zażywać na ſwoy pożytek pozwolono darow. Ta tylko między Krolmi, Xiążęnty y Panami á poddańſtwem uczyniona rożność, aby, iako nad poſpolity Lud ſą znacznieyśi, tak cnotą byli znakomitsi, y ktorym poddano drugich, tym ſamym ſą wyſadzeni nato, aby bez uſzczerbku w ich dobrach, do lepſzego mienia byli pomocą. Dosyć ma przykrości ſamo Imie poddańſtwa, ſtrzedz ſię potrzeba, aby Pańſkiey oſtrości pilnik, na poddanych ſobie, winnego obowiązku nie przerwał łańcucha. Coż po Krolu? ktorego albo ſię widzieć nie godzi, albo okrutną twarz przytomnego cierpieć. Nikt nie chwali krolow iak w panowaniu tak w obyczaiach grubych, ktorzy gdy pozwalali mowić do ſiebie, przez ſzkła lub zaſłony poſtronnych ſłuchali Posłow, aby ich pospolſtwa nie widziało oko. Iuż ſię dawno krwią właſną obłała Plaucyana Rzymſkiego ſtaroſty dzikość przed ktorym zwykł woźny krzyczeć. (h) *Nie prziſtępuycie, a w ziemie patrzcie.* Nie ludzki zapewne zwyczay, ciężka y owſzem nie znośna rownym w naturze nieludzkość: że nie tylko podarunkow w Rękach Pańſkich, lecz ani oblicza ich widzieć ſię nie godziło. Może takie ukrycie ſtraſznym uczynić Pana, aby go bardziey miłowano, bynaymniey. Przykładem niechay będą Domy Boſkie Monarchom. (wſzakże ich y Piſmo (*i*) y Tacyt (*k*) nieiakiemi nazywa

 Boga-

(h) *Baronius.*

Bogami) do ktorych wólny przyſtęp y drzwi otwarte każdemu. Szpetna, gdy poddanemu łatwiey byſię przez oſtre nieprzyiacioł przebić żelaza, niżeli do Pańſkiego pokoiu przez Gwardyie, Warty y ſzylwachy, Gorami bydź powinni Krolowie, y Urzędnicy, nie w niedoſtępności, ale w ſwiadczeniu Łaſki, iako ich podtym Podobieńſtwem częſto nazywa Piſmo Swięte, a oſobliwie Ezechiel Prorok w Rodz: 6.(l) Ktorych godnośc, albo nad pomierne wzgorki, albo nad podłe wyniosła niżiny, teyże natury z niemi bydź powinni, ktorych na ſobie podobieńſtwo noſzą. Ukryte w wnętrznościach ſwoich wyiawiaią kruſzce; Zamknięte na doliny wylewaią żrzodła, y ktore na nię z obłokow padaią, roſy lub deſzcze tych na ochłodę niżſzym użyczaią kraiom. Takiemi bydź przyſtoi Krolom y Panom; owſzem im bardziey w wielowładnych rządach zbliżaią ſię do BOGA, tym w ſzczodrobliwości tego Pana, ktory (m) *daie wſzyſtkim obficie*, według doſwiadczenia y Iakoba S.) naśladować powinni. Czego niemoże choyność Krolewſka, gdy nietylko pod złotym berłem nakłaniaią karkow poddani, ale w tym ſię oraz kochaią, ktory ſzczodrobliwą Ręką za ſerce uymuie. (n) *Wielu czczą oſobe możnego* (mowi Salomon w Przypowieściach) (o) *y przyiaciołmi ſą dary rozdaiącego* Mogła to ſprawić choyność Henryka II. że nie tylko Tron ſobie umocnił, ale ſamo Bratoboyſtwo Piotra złotem ukſztałcił. Zgoła gorami bydź powinni Panowie, ktore wyciągnione z dolin mgły, gdy ie w biały ſnieg oſtre zetnie powietrze, biorą naſiebie nie żeby długo nim ſię zdobiły, lecz aby powoli rozwolniwſzy mrozem ſkliioną wilgotność, na też ią zlewały pola, z ktorych odebrały. Niechcę ia Pańſkim w tym przyganiać gorom, bo łatwo każdy z poddanych upatrzyć może, gdy nie ſą takiemi, iak ſama ponich wyciąga godność, Moia chęć ieſt o prawdziwey Imieniem y rzeczą Krolowy naſzey PrzeNayświętſzey MARYI to pokazać w ogulności pierwey, że będąc w tey god-

[m] Iacob: 1. (n) Prov: 19.

godności, prawdziwie ieſt Gorą ile do ſwiadczenia Łaſk padołowi płaczu, na ktorą cokolwiek naſzych wybija *ſię* zaſług, z *więkſzym* pożytkiem na náſz ſię zwykło zlewac pożytek.

Taka o tym była Wſzechmogącego BOGA Uſtawa, ażeby Iednorodzony SYN Iego, Tę miał MATKĘ, ktoraby będąc nad inſzych wywyżſzona ludzi, według Izaiaſzowego Proroctwa. (p) *Y będzie przygotowana Gora Panu na wierzchołkách gor.* gdy inſze pagorki na zapadłych oſiádaią dolinach: ta za grunt miała wyſokie gory. Mowię z Grzegorzem S. (q) *Czyliż nie Gora Wyſoka MARYA, ktora do Poczęcia SYNA BOZEGO doſiągnęła, y wierzch ſwoy nad Wſzyſtkie Chory Anielſkie aż do ſamego Tronu Boſkiego podwyżſzyłá.* A że ta Gora obfita, Gora ozdobiona Chwałą według Iędrzeia Kretenſa. [r] *Ktorą iako Gorę wielką maż ow upragniony Daniel widział, a Gorę zaſtaniaiąca Nabuchodonozor ow przedziwny, Gorę dla tego Boſką, Gorę obfituiącą, Gorę weſołą, Gorę mowię ná ktorey upodobało ſię Bogu mieſzkać.* Gorę według Anielſkiego pozdrowienia *Łaſki pełną.* Tym ſamym nic na ſiebie zatrzymać nie może, cokolwiek z tych niżin odbiera Ta Gora doſiągneła Aniołow Łaſkáwością, ludźi dobroczynnością, wſzyſtek ſwiat oblała ſzczodrobliwością, iako mowi miodopłynny Nauczyciel: [s] *W Tobie Aniołowie weſele, Sprawiedliwi Łaſkę, grzeſzni odpuſzczenie znayduią.* Ta Gora cnotami wywyżſzona pokorą naygłębi oſadzona, Miłoſierdziem obſzerna, w dobrodzieyſtwa żyzna; iak pomieniony kochanek Nayświętſzey MARYI twierdzi. (t) *Ktoż Miłoſierdzia Twoiego o Naybłogoſławieńſza? długości, obſzerności, wyſokości, y głębokości może dociec, bo długość Iey, aż do dnia oſtatniego wſzyſtkim wzywaiącym ſiebie przybywa. Obſzerność Iey napełnia ſwiat Cały, aby y Twego Miłoſierdzia pełna była ziemia. Tak wyſokość owego gornego Miaſta znayduie odnowienie y głębokość, ſiędzących w otchłaniach y cieniu ſmierci, otrzymała Odkupienie.* Zgoła to mogę pod tą pokornie napiſać Gorą, co pewny nad okieńkiem w ciemnym pokoiu wy-

(p) Iſa: 2. (q) S. Greg: Papa [r] Andreas Cretenſis: (s) S. Bernard. (t) Idem

ryſował. *Bierze, aby oddało* (u) Iako bowiem okno nie dlatego w ſiebie słoneczne ciągnie promienie, aby ſame tylko niemi iaśniało, lecz ażeby pobliżſze mieſzkanie użyczeniem rozweſeliło swiatła: tak podwyżſzona Gora PrzeNay: MARYA, nie nato ſobie ofiarowane przyimuie zaſługi, aby ſię niemi zdobiła, [będąc nad wſzyſtkie ſtworzenia ozdobnieyſzą,] lecz a żeby z więkſzym żyſkiem tez ſame na naſze ſzły ozdobę. Iaśnie zdami ſię to wyraźiła w Przypowieściach Salomonowych (w) *Po drogach ſprawiedliwości chodzę, abym kochaiących ſiebie zbogaciła y, ſkarby ich napełniła.* Uſtępuie iednak od tey Gory, ktorey naydoſkonalſze rozumy doyść nie mogły. Y zdami ſię że ſtawam w ſławnym Mieście Betulij, gdzie przy zwycięſkich Ogniach, przy weſołych okrzykach, przy zgromadzonych wſzelkiego ſtanu Ludziach, między nieprzyiacielſkiemi łupami w zwycięſkiey Koronie w ſrzod ſtołecznego Miaſta, ſtoi odważna Iudit. Niedufam ſam powieści moiey, bo y u was mnieyſzą mogłaby znaleść wiarę, ale z Dzieiow Pisma S. biorę słowa, ktore tak krotko, lecz bardzo ſkutecznie ten opiſały tryumf. (x) *Wſzyſtek lud cieſzył ſię oraz z Niewiaſtami y Pannami y młodzieńcami przy muzyce y lutniach*, ktory wierſz w Greckim ięzyku obſzernieyſzy ieſt, y rzetelnieyſzy, bo go tak tłumaczy Serrarius. (y) Y *zbiegły ſię Niewiaſty z Izraelu aby Ią widziały, y błogoſławiły Iey, y uczyniły iey koło z ſiebie, a ona własnemi Rękami nabrała gałązek, y dała niewiaſtom, ktore przy niey były, y uwięczyły ſię oliwnemi Koronami, tak ona, iako z nią będące, Ona zaś naypierwſza ſzła przed ludem ſwoim weſoło, wſzyſtkie niewiaſty prowadząc, ſzedł zaś wſzyſtek lud Izraelſki zbroyny, z Koronami y piesniami w uſtach ich.* Ze Iudit w tym tryumfie ukoronowana, ſama tego wyciągała słuſzność. Praca bowiem podroży, niebeſpieczeńſtwo bawienia ſię w obozie nieprzyiacioł, własnego życia na ſzańc wydanie, poſty y umartwienia, dobr własnych, y zwyczaynych odſtąpienie wygod, znieſienie woyſk przeciwnych, przywrocenie pokoiu Oyczyznie, tey ſprawiedliwie wymagały nadgrody. Ale że

niewia-

(x) *Iudith:* 15. (y) *Serrarius.*

niewiasty całe pospolstwo ubrane w Korony, ktorzy nic prawie do tey się nie przyłożyli pracy, to mi dziwno! Dobroć to iednak sprawiła Iudity, że tęż Korony, o ktore sama się starała, sobie przychylnych uwięczyła skronie. Mała praca, że z gotowych gałązek złożono wieniec, mała, że ostatniey wyrwani toni, z pod nieprzyiacielskiego wymknąwszy kark miecza, wesoło cieszyli się z Iuditą: dobroć to iednak świętobliwey sprawiła Pani, że y zwycięstwa swego czyni uczęstnikami, sobie przychylnych, y Koronę nie inaczey przyimuie, tylko aby oraz na inszych szła ozdobę. Lecz niesama Betulia tak łaskawą cieszyła się Iudytą, ani w przerzeczonym Mieście tak sławna zakończyła się Uroczystość, ma dziś Lwow Swiętszą y łaskawszą na siebie Krolową Prze-Nay: Maryą, ktorą, gdy Koronuie, ona tę sobie wyświadczoną uczćiwość, na naszą obraca ozdobę y pożytek. Iudyt iest Prze-Nay: MARYA, po startym piekle Zwycięzką ozdobiona Koroną, według słow Bernardyna de Bustis. *Maria Iudyt, ktora skruszyła głowę wężowę, to iest grzech pierworodny.* [z] Ta iest ktora Holofernesa, prawowiernych Chrześcian nieprzyiaciela, pospolitego krwi niewinney żarłoka, Bisurmana, przy Bramach tego Miasta w Roku 1672. trupem położyła. (*aa*) Iuż nadwantlone wały, złamane mury, obalone baszty, przez rozwalisty otwierały weyście, sama, nadzieia (ktora więc naywiększa bywa) dalszey obrony upadła. Gdy dnia dwudziestego dziewiątego sierpnia, Stanęła na obronę MARYA, niewidzianą Pięknością y bogatym ozdobiona płaszczem, przechodząc się po wałach, z iedney strony w Nabożne ku sobie poglądaiąc Miasto, z drugiey, gromy y pioruny w chardego Turczyna Oboz rzucaiąc, Część ich położywszy trupem, część rozpędiwszy miłą Miastu y całey Oyczyznie przywrociła swobodę. Na tym poboiowisku, czyliż nie słuszna, aby była Koronowana? stało się zadosyć obowiązkowi wdzięczności, gdy w pośrzodku wiernego Ludu, nabożnego pospolstwa stawa w Koronie Pani nasza. Szczęśliwe Miasto nie tylko że cię

C samo

(aa) Archivum PP. Refor: Conven: Leopol:

ſamo ugruntowało ſzczęście, nie tylko, że dla pożytecznych obrád głową Cię Miaſt Ruſkich wypiaſtowały wieki, nie tylko, że dyamentową wiernością przeciwko tyle nieprzyiaciołom przy Polſkiey całości ſtanełoś wſpaniale, nietylko, że o Twoie mury Szwedźkie, Tatarſkie, Tureckie, Kozackie, rożbiły ſię potęgi, y lubo woiennemi okurzyły dymami, ſławy iednak Twoiey nie przyćmiły. Ale ſzczegulniey, że nie uſtępuiąc inſzym Miaſtom ſtołecznym, tym ſię zacnieyſzym ſtaieſz, że Krola Krolow, y Pana Rządcow MATKĘ, dziś witaſz Krolową; y (ktorego ſzczęścia całey Polſkiey Głowa Krakow ieſzcze nie ma) dziś w pośrzod Ciebie w zwycięſkiey ſtawa MARYA Koronie. Lecz iako ſtarozakonna Iudyt ſobie przychylne poſpolſtwo, ſiebie Koronuiących Betulyiczykow w ten że czas Koronowała. Tak Swiętſza y ſławnieſza z zwycięſtw PrzeNay: MARYA, za należącey ſobie oddanie Korony, wſzyſtkich dnia dziſieyſzego zdobi y Koronuie. Wſzakże S. Erneſtus *Koroną* Ią *Zwycięzcow*, [bb] názywa, a wyrazniey z Tertuliana mowi uczony Vega. *Mamy Koronuiącą nas Matkę Boſką, ktora śmiele potykaiacym ſię wiie Korony, y Tryumf przyczynia, dla tego ſłuſznie Koronuiącą nas, y Koron naſzych ſprawczyną nazywa ſię.* [cc] Słuſznie przyznać mogę, co Cypryan S. piſał do Swiętych Męczennikow w więźieniu, iedno tylko odmieniwſzy ſłowko. *Ona woiuie w nas, ona ſię potyka, ona w woynie naſzey, y Koronuie, y Koronowana bywa.* [dd] A ieżeli w ten czas, gdy ſami za ſiebie ſtawamy, y z własnemi nieprzyiaciołmi za paſy chodziemy, łaſkawey doznaiemy MARYI: iakoż nie uwieńczy tych? z ktorych każdy przy teraznieyſzey Uroczyſtości w Iey uſłudze gra o lepſzą, y tego ſię dobija, aby ieżeli nie może wyprzedzić, przynaymniey inſzych doścignał. Mowi dziś do Boga, co niegdy w Psalmie 141. mowiła. *Mnie oczekiwaią ſprawiedliwi, poki mi nie nadgrodziſz*, albo iako tłumaczy z Greckiego Hieronim Swięty. *We mnie lub zemną Koronowani będą ſprawiedliwi, gdy mi nadgrodziſz.* [ee] Z tego dowodu iaśnie (iak mi ſię zdaie] dowiedzio-

(bb) S. Erneſtus.

wiedziona Prawda, że Koronacyá Nayś: MARYI naſzą ieſt ozdobą y pożytkiem. Więcey iednak u Iana S. w objawieniu znayduię. Że ani Korony iakokolwiek przez zaſługi naſzę otrzymane náſzemi nazwać ſię niemogą, ieżeli Nayświętſzey nie będą oddane MARYI: y wten czas dopiero na nie utwierdzamy prawo, gdy ie przed tą ſkładamy Krolową. Proſzę uważyć w Rozdziale czwartym położone ſłowa. *A oto ſtolica poſtawiona była, w Niebie w około niey krzeſeł dwadzieścia y cztery, y na tronach dwudzieſtu cztery ſtarcowie ſiedzący, odziani ſzatami białemi, a na głowach ich Korony złote, w pośrzodku y około ſtolicy, cztery zwierzęta, a gdy oddawały zwierzęta chwałę y ſławę, upadali dwadzieścia y cztery ſtarcy przed ſiedzącym na Tronie, y rzucali Korony ſwoie przed Tronem.* [ff] Rzecz w ſłowach iasna, tak dalece, rozumiem, że wam ſię zdać muſi, iakobyście na ſam akt rozumem patrzyli, albo nakſztałtnie odmalowanym tę hiſtoryą czytali obrazie: Wielkich iednak taiemnic pełna, ktore, abyście doścignęli wſzyſcy, rozumem ſądzić nie mogę, albowiem od Ducha S. ułożone ſłowa nie tylko wielkiey ſą wagi, ale oſobliwſze w ſobie zamykáią táiemnice, z tych wſzyſtkich do dziſieyſzey ſłużące Uroczyſtości, trzy wybieram rzeczy. Dwudzieſtu czterech ſtarcow, w Koronach: Tron, przed ktorym upadaiąc rzucali Korony: y ſame Korony, ktore Piſmo S. właſnemi nazywa, w ten czas gdy ię przed tronem rzucaią. Ieżeli przez ſędziwych Mężow, S. Dominika rozumieć będę Zakon, ktory więcey nad lat pięćſet w Kościele Chryſtuſowym, nie tylko biała ſuknia, ale ſędziwey doſkonałości zaleca cnota, nie zmylę. Wſzakże o Kaznodzieyſkim Zakonie lub Prorockim Duchem, lub ſwiątobliwym przeyrzeniem mowi Grzegorz S. *Starcy, ſą Swięci kaznodzieie, doſkonali w umyśle, w obyczaiach poważni, ktorzy Tron Boſki obtaczaią, bo nad inſzych Stworcę kochaią, dla tego przez naywyżſzą bogomyślność y obcowanie, przy nim bliżey ſpoczywaią.* (gg) Że iednak nie tylko dobro właſne kocha, ale wſzyſtkich ogolnie ten Swięty Zakon ſzacuie drogo zbawienie, ſłuſznie

C2 z Arya-

(ff) Apoc. 4. (gg) S. Gregorius

z Aryaszem y Bedą u Korneliusza trzymać się mogę zdania (ktory iakby umyślnie do dzisieyszego stosował Aktu) wyraznie mowi: *Dwudziestu czterech starcow, cały iest Kościoł, ktory od Boga iest ukoronowany, y Korony swoie BOGU przyiemne oddaie.* (hh) Uważywszy bowiem tego Zakonu w Kościele Bożym nieustaiące prace, y pilnie koło Zbawienia ludzkiego zabiegi, każdy z was przyzna, że przed Tronem Boskim nie sami tylko w Koronach, ale z wielką liczbą, y znaczną, Zgromadzenia Swiętego stoią częścią, Czego przed narodzeniem S. Patryarchy z snu Macierzyńskiego drudzy tylko domyślać się mogli, to my iaśnie widziemy, że tym ogniem, ktorym pałał Dominik, Synowie iego, przy swietle Wiary, w ciemnościach niedowiarstwa błąkaiące się pogaństwo, w Piotrową napędziwszy Matnie, przed Chrystusa stawili obecnością. Przeszli [że pobliższe minę kraie;] Francyą y Hiszpanią, a za ostatnią (według dawnych kraiopisow) Swiata Granicą znaleźli ludzi, ktoryby mogli stać przed Tronem Boskim. Przeszli morzem skrzepłe pułnocne kraie, lub na południe rzucone obszerne Państwa. Tam są, y byli, gdzie lub dzień wschodem zaczyna słońce, lub zachodząc kończy. Nie masz tak grubego narodu, tak okrutnego ludu, tak odległego ziemi kawałka, tak oddzieloney od społeczności ludzkiey wyspy, tak zapadłey między Gorami krainy, tak dalekiego za niezgruntowanym Morzem brzegu, ktoregoby nienawiedzili y niezbiegali, ażeby do Tronu Boskiego nazbierali sług, wiekowi Krolow: nie iest to samego rozumu wymysł, ale prawda Apostolską utwierdzona Powagą od Naywyższego Rządcy Rzymskiego Innocencyusza IV. ktory taki w iednym z Listow swoich temuż Zakonowi dał napis. *Kochanym Synom Braci Zakonu Kaznodzieyskiego, w Ziemiach Saracenow, Poganow, Grekow, Bulgarow, Kumanow, Murzynow, Syryiczykow, Iberow, Alanow, Gazenorow, Gotow, Lucyiczykow, Ruśi, Iakobitow, Nubianow, Gieorgianow, Orman, Indow, Mosselitow, Tatarow, Węgrow, y inszych dzikich y niewiernych Narodow.* (ii) Zgoła cokolwiek Swiat

widział·

(ii) *Innocentius: IV.*

widzialny mowi Językami, tego Zakonu praca, aby w Katolickim zgromadzeniu przed Tronem Boſkim iednoſtaynym ſercem wraz z niemi Zyiącemu na wieki ſpiewali chwałę, według Swiadectwa Bonifacyuſza. IX. Papieża. *Bracia Zakonu Kaznodzieyſkiego wielorakim ſwiatłem iaśnieiący, ktorych dzwięk kazania, po rożnych ſwiata dzielnicach że wyſzedł, ieſt wiadoma.* (kk) Ktorego pracą zabobony zniſzczone, ſzatańſkie rozwalone Ołtarze, posągi ſkruſzone, Bałwochwalnice obalone, rozrzucone ofiary, wygaſzone Pogańſkie ognie. A na to mieyſce, wprowadzona Wiara na ſwiat, do Miaſt ſprawiedliwość, do Kroleſtw bogoboyność, do Kościołow nabożeńſtwo, do poſpolſtwa cnota. Z tym zaś wſzytkim tàk wiele ludzi przed Tronem ſtawili Boſkim, ile ich, lub od báłwochwalſkich ciemności, do światła Wiary, lub od grzechow do cnoty; lub od piekła, w bramy wprowadzili Niebieſkie. Nie dziw że między niemi Anielſcy znayduią ſię Nauczyciele, ktorzy w czyſtych ſzatach wraz z Aniołami ſtoią przed Obliczem Boſkim. Więcey znalazł bym pochwał tego Zakonu, gdyby nie naganna była w oczy pochwała, ktorą lepiey utwierdzaią cnoty, niż moie ſłowa. Ten S. Zakon y nam dał przyczynę, że ich przykładem, dziś ſercem nabożnym przy Tronie Krolowey naſzey ſtawamy, y zaſług naſzych przed IEZUSEM y MARYĄ ſkładamy Korony. Korony mowię bo według Pawła S. (ll) y iednoſtaynego SS. Doktorow zdania, uczynki naſze wieczney Korony ſą dokupem. To iednak do poięcia trudna, iako Korony nas znaczących Starcow, w ten czas własnemi nazwać ſię mogą, gdy rzuceniem ich przed Tron, prawa do nich zdaią ſię uſtępować. Albowiem gdy żadnego rodzielenia czaſu nie naznacza Piſmo Swięte między ſiedzeniem w Koronach, y onychże rzucaniem, owſzem te dwie ſprawy nierozdzielnie łączy. Twierdzi bowiem, że w ten czas rzucali Korony y wten czas ie trzymali na głowach, gdy cudowne owe źwierzenta chwałę wyſpiewywały BOGU, *ſpiewały zaś w ednie y wnocy nie uſtaiąc*, idzie zatym, że zawſze rzucaiąc przed Tronem Korony, zawſze ie

(ll) *Bonifacius IX.*

ſze ie na głowach mieli. A nad to toż mieyſce Pisma Swię: Korony, tylko Koronami bez własności nazywa, gdy niemi Swięci byli uwięczeni Starcowie, mowiąc. *Na głowach ich Korony Złote*, gdy ie zaś rzucaią, rzucaniem prawa do nich uſtępuią? dopiero ich Ian S. ſwoiemi czyli własnemi nazywa, przydaiąc, y *rzucali Korony ſwoie przed Tronem.* (mm) Tak bydź powinno, że co od BOGA mamy, na Iego uſługę oddawać winniśmy, y ſamo oddanie, ieſt utwierdzeniem prawa naſzego: *Coż za dziw?* [mowi Sylveira] *że* (Starcowie) *Na głowy włożone Korony maią? boco ſię na Boſką oddáie chwałę, naywiękſzym ieſt zyſkiem, y iedno ieſt dać Korony na Chwałę BOGA, co mieć ie na głowach.* (nn) Ale mowmy ſzczegulniey o dziſieyſzey Koronacyj: wſzakże według słow wyraźnych Korony przed Tronem były złożone, y tym ſamym odrzucaiących lub ofiaruiących miane. Tronem zaś nie ieſt Bog Wſzechmogący iako nie ktorzy nauczali, gdyż Iego wyrażał Sędzia Tron Zaśiadaiący, ani rozumieć możemy Chryſtuſa Pana; ktoremu *oddana wſzelka władza na Niebie y na Ziemi*, (oo) gdyż Zbawiciela znaczył Baranek iakby zabity wpośrzodku Tronu ſtoiący. Więc słuſznie przyznać muſiemy z S. Bernadynem Seneńſkim mowiącym: *MARYA ieſt kwiatem y Bramą Rayſką, ozdobą narodu ludzkiego, Tronem y pokoiem Krola wiecznego.* (pp) Toż ſamo wyraźnie ſwiadczy uczony Rychardus: *MARYA ieſt ową ſtolicą, w ktorey mieſzka wſpaniałośc Boſka.* (qq) Tronem ieſt Nayświętſza MARYA, nietylko, że na nim BOG Wſzechmogący z darami ſwoiemi y Łaſkami ſpoczywa, ale że Iego godności, mocy, mądrości [iak ow Salomona] ieſt ſwiadectwem. Ma godność nieſkonczoną BOG z Iſtoty ſwoiey, ale mu nieiako sławy przez tak wſpaniały Tron przybywa. Przybywa mowię, bo gdy naydoſkonalſzey Iſtocie Iego nic ſię przyczynić nie może: (Coż bowiem wyżſzego nad BOGA) przez pokorę Tey PANNY znalazł ſpoſob wſławienia ſwego. Przed Tym Tronem gdy zasług naſzych pobożną chęcią rzucamy Korony, wzaie-

mnie

[nn] *Sylveira* (pp) *S. Bernardinus.* (qq) *Richardus a S. Laur:*

mnie nas Koronuie MARYA. *Bo Ci ukoronowani* mowi pewny, *Ktorzy przed uboſtwionego Baranka Tronem, na Twarz upadaią,* (rr) Nikt z Swiętych tego nie przeczy, co my przyznać winni ieſteśmy, że iako zaſług z ſiebie nie mamy, tak Korony za ich ofiarowanie z Chryſtuſa y MARYI powinniśmy ſię ſpodziewać Ręki, to iuż o Kroluiących, lub utwierdzonych w Łaſce, lub odebraną nadgrodą ozdobionych świadczy Rychardus à S. Laurentio: *Korony ſwe przed Tronem tym żywym Niebieſkiego Baranka rzucaią, bo uznaią, że nie przez własne zaſługi, ale Chryſtuſa y Panny Nayświę: z ktorey naturę ludzką, wſzyſtkich Koronuiący odebrał, zaſługami, y Łaſką ſą Koronowani,* (ss) A rzetelniey niechay te prawdę utwierdzi wielki Imieniem y rzeczą Nauczyciel w Kościele Bożym Woyciech Błogosławiony, Ozdoba Zakonu Kaznodzieyſkiego: ktorego tę ſą słowa, *Starcy y wſzyſcy świątobliwi rzucaią Korony przed nogami Baranka, wyznaiac, że ſą ukoronowani, ową pokorą y Człowieczeńſtwem, ktore wziął z Panny, y ſama ieſt owa Niewiaſta, ktora ma Koronę z gwiazd dwunaſtu, to ieſt wſzyſtkich Swiętych, bo wſzyſcy ſą przez Nię ukoronowani.* (tt) Nie to ieſt iednak zdanie moie, iakoby za użyczenie Koron ſamey Nayświętſzey MARYI mieć powinniśmy wdzięczność, gdyż Ona będąc ſtworzeniem, wſzyſtko z ſzczodrobliwości odbiera Boſkiey; ale że według Bernarda S. *Pozwolono Maryi, abyś od Niey brał, cokolwiek mieć ſobie życzyſz.* (uu) Więc iako przy oddaniu Koron zaſług naſzych upadnieniem na twarz czczemy oſobliwiey na tym Tronie ſpoczywaiącego BOGA, lubo Korony na Tronie, lub przed Tronem ſkładamy; tak oſobliwiey też ſame Łaſką Odkupiciela zbogacone, ſzczegulniey w prawdzie od miłoſiernie-ſprawiedliwego odbieramy ſędziego, lecz nie inaczey, tylko przez wielowładną Rękę Krolowy naſzey: zgadzam ſię tedy z zdaniem uczonego Sylweiry, całą mowę, iego kończąc słowami, *Słuſznie ukoronowani rzucaią Korony, y kroleſtwo przed Barankiem, ktorych bez łaſki, y MATKI* MARYI *pieczołowania mieć nie mogli.* *ktorą uniżonością imieniem wſzy-*

(rr) Richardus Victorinus. (ss) Richardus à S. Laurentio. [tt] B. Albertus M. (uu) S. Bernardus

niem wßyſtkich Kroluiących y maiących Krolować w Niebie wyznali, że każdy chwały Niebieſkiey ſtopień, z ſczczodrobliwości wprawdzie pierwßego Uwielbiciela odebrali Ręki, ale nie bez tey Rządczyny Prawicą Boſką przyczyny y pomocy. [ww] Tak tak, żadna naymnieyſza Koronka Nayświętſzey oddana MARYI nie ginie, y przez ofiarę zaſługi naſzey nietraciemy, owſzem utwierdzamy prawo na Koronę, aby była ozdobą y pożytkiem.

Iuż mam kończyć, kiedy pewna Koronacya z Pieśni Salomonowych dość ciekawa napamięć mi przychodzi. Chce zdobić Oblubieniec Niebieſki ſwoie Kochankę zapraſza Iey do Korony nie drobnemi wyrobioney pilnikami, ale ciężką ożkadą wyłupaney, rydlem zkopaney, żelazem wyciętey, gdy tak mowi. *Przydź oblubienico moia będzieß ukoronowana ż głowy Amana, z wierzchołku Samir y Hermon, z Łożyſk Lwow, z Gor Ryśiow.* (xx) Amana, Senir, y Hermon, ſkały y gory ſą według nie ktorych w Syryi, według inſzych w Ziemi Zydowſkiey, lub w Fenicyi, z przerzeczonym tylko graniczące Kroleſtwem. Ale ktoż wierzchołkami gor, kto ułomkami ſkał, kto iaſkiniami Koronuie głowę, chyba dla umartwienia. Wprawdzie wizerunek ieſt ciężaru przez panowanie włożonego, pod ktory nikt nie nachyla ſkroni, chyba kto karki łamać w niebeſpieczeńſtwie pragnie; a poſtaremu znaydzieſz tak lekkich, ktorzy ten ciężar [iak owa Nabuchodonozora oſoba] na glinianych ſpierać zwykli nogach. Czemuż? bo nierozum ludzki nie tak rzecz ſądzi, iako ieſt, ale iaką ſię bydź zdaie. Ciężkie panowanie lekkim rozumiemy, pełne niebeſpieczeńſtwa, my go ſzczęśliwym ſądziemy, oſadzone drapieznym zwierzem pieczołowania, my go zaweſołe mamy, chociaż nieznośne, my go bez ciężaru bydz udaiemy. Tak dalece, że żadna, nie odrazi przykrość, żadne nie odſtraſzy niebeſpieczeńſtwo, żadna nie umartwi ciężkość, pod ktorąby ludzie chętnie nie pod ſuneli barkow, na ktore by ſię ochotnie nie narazili. Poſzły Korony y godności ſwiata na owe zabobonney ſtarożytności,

ktoremi bydlęta zdobiła, niemi przybrane ledwo mocnieyſze ruſzyć ſię mogło Zwierze, Na coż ſię zdał ten piękny cię-żar, gdy wraz z ozdobą płytki topor na ſmiertelnym klocu łby im zwykł zrywać. Rzecz iednak duchowniey biorąc, Tłumacze Piſma S. do dziśieyſzey zdadzą ſię przyłączać Koronacyi Nayś MARYI, ktora z nawyżſzych Gor ſwoie zbiera pochwały. Ieżeli według Rycharda a S.Victore, *Amana tłumaczy ſię lenimy y nieſpokoyny. Samir, ſmrodliwy y oſtry, Hermon, przeklęty* [yy] Mam iaſny obraz zaiadłego okrucieństwa. Twierdzę z Rupertem S. A *Krolestwa ſwiata tego łożyſkami Lwow y Gorami nazywam Ryśiowemi, Bo coż Krolowie Krolestw, Krolowie Babilonu y Perſy, Medow y Grekow, Krolowie y Xiążęta y Ceſarze Rzymſcy, tylko Lwi y Ryſie, woynami y morderſtwami ſwiat cały ſzarpali,* (zz) Ieżeli mowię okrucieństwa y nienaſyconey krwią niewinną dzikości, ſą znakiem wyliczone gory, ktoż nie uzna, że wpodobieństwie oblubienicy z pomiędzy Lwow y Ryśiow Swięci Męczennicy ſą do Korony wezwani, na ktorych karkach miecze członkach żelaza, kościach osęki, Prześladowcy Wiary ſtępili, ſkruſzyli y złamali, tego dokazać nie mogąc, ażeby w drodze do Korony bieżących mogli zatrzymać. Ieżeli według Ambrożego S. *Temi znakami pokazuie ſię doſkonała y nie naganna czyſtey Duſzy piękność, ktora między zaſadzkami y ſkrytościami Duchownych zwierzow nie ſkłoniła ſię do ſkażitelności,* ktorey mile wzywa Oblubieniec: *Poydzieſz na ſwiat woiować, przyidzieſz z ſwiata do Chryſtuſa tryumfować, ſłyſzałaś, że cię od Lwow y Ryśiow natarczywości odłączył.* [*] Ieżeli mowię tym Panieńſka Czyſtość, tym poślubiona BOGU cnota, tym Chrześciańſka doſkonałość, tym Zakonnych ślubow zachowanie pokazuie ſię, ktore BOG Łaſkawie oraz y ſprawiedliwie Koronuie. (**) Widzę przy dziśieyſzey Uroczyſtości tę wſzyſtkie zebrane w Rękach Naywięt: MARYI Korony Męczeńſkie, *Koronata Manſweta, Redempta, Maximy, Dyodora, Konkordyi*, y inſzych; Panieńſkie *Katarzyny* de Ricciis, *Stefany* de Quinzanis, Wyznawcow y Zakonne, *Alwara* Kordubenſa, *Piotra* Gonzalez, Ma-

E teuſza Kar-

(yy) Richardus a S. Victor: (zz) S. Rupertus (*) S. Ambroſius.

teußa Karreri, *Idziego* Lisboneńczyka, *Woyciecha* Bergomenſa, y *Markolina*, widzę że dziś przy Koronacyi Nayświętſzey MARYI ten Swięty Poczet własne przed Krolową ſwoią y naſzą nieśie Korony. Zwyczay był u dawnych Rzymian, że pod czas Tryumfu cokolwiek lub z zawoiowanego kraiu, lub z domowych bogactw mogło bydź naykoſztownieyſzego, to przed wiezdżaiącym nieſiono Ceſarzem; dziś ia coś podobnego upatruię. gdy przed ſwoią Krolową Męczennicy, Panny, y Wyznawcy krwią y potem żapracowane w tryumfie nioſą Korony, y ſłuſznie, ona bowiem bezkrwawa wprawdzie, ale w naytężſzyeh bolach doswiadczona Męczenniczka według ſwiadectwa Błogosław: Amadeuſza, *MARYA Zwyciężyła przyrodzenie, zwyciężyła ludzkość, cierpiała nad naturę.* [1] Powiedź ſam Zbawicielu, że ta *iedna Niewiaſta*[iakoś ią z Krzyza nażwał, y o niey mowi Rychardus a S. Laur:]*Przy Tobie zoſtała, ktora wſzyſtkie Rany, ktoreś poniosł na ciele, zniosła na Sercu.* (2)Czyliż nie ſłuſznie Krolową Męczenników nazywamy Ią z Kościołem S. czyli nie ſłuſznie ciżSwięci własne Iey oddaią Korony, ktore z Iey prawie Rąk odebrali, Albowiem. *Ktokolwiek kochaiący Chryſtusa na męczeńſtwo ſię odważy, Ona mu pomocy y Obrony dodała,*Swiadczy pobożny [3] Filip Opat. Ta z Męczennikami przeciwko okrutney zaiadłości woiuie, ta z Wyznawcami przeciwko ſwiatu, ciału, y piekłu obſtawa, Ta z PANNAMI opiera ſię pokuſom yzwycięża, ſłuſznie do niey mowił Złotouſty w Kościele BożymNauczyciel: *Samym poczęciem Twoim Uroſła wſtydliwość, wzmogła ſię Czyſtość, umocniona całość, ugruntowane Panieńſtwo.* [4] Cisną ſię do ſwey Krolowy czyſte Panienki w Tryumfie: *O iak wielom ona zaydzie drogę Dziewicom, iak wiele mile ściſkaiąc do Pana pociągnie przydawſzy: Ta łoże Syna moiego, ta godowy Pokoy, w nienaruſzonym dochowała wſtydzie* (5) Te ſą ktore przy Krolewſkiey Nayś: MARYI Koronacyi, wraz zebrały ſię Swiętych Korony, te, nie tylko na tym mieyſcu, ale w nieprzebranym Kościoła Swiętego wſzyſcy ſkładaią ſkarbie, według zdania całego Chrześciańſtwa, ktore rzetelnemi ſłowami utwierdza Klemens VI. Papież. *Do ktorego ſkarbu zgromadzenie* *Blogo-*

(1.)B. Amadeus (2.) Richardus a S. Laurentio: (3.)Philppus Abbas(4.) Petrus Chrisol:[5.]S. Ambro:

Błogosławioney Boga Rodzicy, y wszystkich wybranych od pierwszego Swiętego, aż do ostatniego zasługi bywaią złożone. (6) Umie naymnieyszą Koronę BOG Sprawiedliwy chować w Skarbie swoim, y zasługuiącym oddawać, tak że *sama nadgroda zwycięstwa Koroną iest.* (7.) według Grzegorza S. Ktorego skarbu opieka y szafowanie w Nayświęt: MATKI iest Rękach. MARYA bowiem [mowię z Iakobem de Voragine] iest *Podskarbinią Boską, ktorey Ociec zlecił Skarb swoiey mocy, Syn Skarb swey Mądrości, Duch S. skarb swego Miłosierdzia.* (8) Te iednak wszystkie Łask Boskich dostatki, ktore w Nayświętszey MARYI znayduią się Rządach [*bo w Niey wszelkiey Łaski skarb iest zamknięty*] (9.) Męczeńskie, Wyznawcow, y Panien SS. Korony na nasz z szczodrobliwey Ręki idą pożytek; gdyż *nie może bydz wspomnienie MARYI, bez wzywaiącego pożytku.* (10.) zdanie Serafina Ziemskiego. Iaśniey powiem: coż my iesteśmy grzesznicy! ieżeli nie owe nie dostępne Gory, po ktorych same tylko bestye złych zwyczaiów czołgać się zwykły; co serca nasze? ieżeli nie okropne iaskinie, w ktorych lub długie gniewy, lub nie ubłagane zawżientości, lub cudzego dobra wydzierstwa, iako Lwy y Rysie legowiska maią? obaczciesz przy dzisieyszey Koronacyi Cudowną odmiane, że nietylko od obmierzłych, BOGU y ludziom pobożnym, bestyalskich lochow, oka nie odwraca Łaskawa Krolowa, ale chętnie w swoie bierze opiekę. Zyczyłbym wam y sobie tak bystrego wzroku, tak przenikaiącey zrzenicy, abyśmy wraz doyrzeć mogli skrytości wnętrzney, y stanu duszy. Pokazałbym iaśnie iak wielu przy tey Uroczystości z Iubileuszem złączoney, Lwow okrucieństwa, Rysiow zaciętość, iako skał lub Gor ciężar z sumnienia na Spowiedziach zrzuciwszy, proste głazy, okropnych iaskiń wyłamki mchem złego nałogu porosłe opoki, dziś na swoie bierze MARYA Głowę, a tym samym nie iuż w iskrzące się przemienia Dyamenty, ale wiecznością szacowne z nich czyni kleynoty, aby się do Niebieskiey zdały Korony, wyraźnie to utwierdza Richardus a S. Laur: *Mowi Pismo, że z Łożysk Lwow, y Gor Rysiow*

 Maryá

6.) *Clemens. VI.* (7.) *S. Gregorius M.* [8.] *Iacobus de Voragine* (9.) *S. Gregorius Thau* [10] *S. Bonaventura*

MARYA ieſt ukoronowana, uważ zaś, że w Obiawienia Rozdziele dwunaſtym, ieſt gwiazdami ukoronowana y cożto ieſt? tylko że dzikie zwierzęta przez Łaſkę y modlitwę MARYI, ſą Gwiazdami, aby ſię zdały na Głowę tak wielkiey Krolowy. (11.) Nadto mamy upewnienie Boſkie przez Izraelſkiego Krola y Proroka: *Pobłogoſławiſz Koronie Roku Łaſkawości Twoiey.* [12] Czyli Roku odpuſzczenia y Iubileuſzu, a że według Bonawentury S. MARYA, *Korona ieſt Roku Miłościwego* [13.] ozdoba y Błogosławieńſtwo na Koronę włożone [ktora iakby z ſkał y iaſkiń, z nas ſkłada ſię grzeſznikow] na naſz idzie pożytek.

To mieyſce Pisma S. tłumacząc Hieronim S. mowi. *Przydż będzieſz Koronowna z głowy Amana, to ieſt z głowy Krzyża* [14] Wiem dobrze ze Nayświęt: MARYA z Zaſług Chryſtuſowey Męki, naypierwſza odebrała Koronę, iako S. Bernardyn w Zbawiciela mowi Oſobie, *Dla miłości twoiey Ciało wziąłem y ranami pierwſzemi na Krzyżu zraniłaś Serce moie.* (15.) Ale y tego pewny ieſtem, o czym całemu wiadomo Swiatu Polſkiemu, że z Herbownych Krzyżow Iaśnie Oświeconego Domu Potockich dziś ukoronowana MARYA. Niedoſyć Przeświętnemu Domowi na dziedzicznym y poprzyſiężonym przez Krzyże Herbowne ku Tey MATCE nabożeńſtwie. Nie doſyć na wyſtawionych ku Iey chwale Kościołach, zbogaconych Ołtarzach, Ugruntowanych Zakonach, ale żeby przykładem ſwym do więkſzego Nabożeńſtwa dał pobudkę, żadnego nie żałuie koſztu, ktory by zgodnie Krolowy Swiata mogł zdobic Koronacyą, Poddało ſię Kroleſtwo Węgierſkie Maryi, wielką Ią Panią nazywaiąc; Polſka naſza cała za iednowładną przyięła Krolowę. Godzien Koron I. O. Dom POTOCKICH, ſzczegulniey bierze Ią ſobie za Monarchinią gdy z zwykłey Pobożności poddańſtwa ſwego w oddaniu Korony wyświadcza uſługę. Antonius Arauzius Obraz Naysw: MARYI, ktory na pierſiach nośił, nazwał *MARYA od ſerca.* Dom I. Oświecony cały MARYI, ktorą, gdy nabożnie w ſercu piaſtuie, miłę bydź ſobie tę uſługę przyznaie w tym Obrażie PANI Naſza, MARYA poſpo-

(11.) Richardus a S. Laurentio. [12.] Psal: 64. (13.) S. Bonawentura. (14.) S. Hieronimus. (15.) S. Bernardinus.

MARYA pospolicie nazywaiąc się Potockich. Prawda, że nie przystoyną tak wesołey Uroczystości z niedościgłych wyrokow ten Dom. y szczerze kochaiących Oyczyznę Serca, okrył BOG Wszechmogący żałobą, gdy I. O. Imci Paná Krakowskiego, Hetmaná Wielkiego Koronnego w nakręconym Zycia zegarku śmierć przeciąwszy sprężynę, dobrże nakręcone dla Wolności kołka na ostatnią popchnęła godzinę. Prawda, że na to nabożeństwo, ktorego serdecznie pragnął, z podgrobowey zda się zapatrywać deski; trzymam iednak pobożnie, że iaśniey to widzi w BOGU, na co maiącym umrzeć zapatruiemy się okiem, Gdy bowiem [według przysłowia] ostatnia sprawa Koronuie cnotę. Iasne przy zwycięskich ogniach ku Nayswięt: MARYI Nabożeństwo; nie tylko odważne dzieła, krwawe ku Oyczyźnie Zasługi, szczerą wolności miłość, nieśmiertelney poda wiekow pamięci, ale pobożne życie, Ten przez ktoregoKrolowie Kroluią, y rozkazuią Xiążęta, nieskończoney wieczności udaruie Koroną. A ieżli ćmią ieszcze wzrok czyscowe dymy, nie wątpię, że za gorący ku sobie affekt, MARYA na nim swey Łaskawości pokaże dowody. Herbowny zaś Krzyż I. O. Domu z iedney strony cnotą, z drugiey znakomitą kuOyczyźnie zasługą wsparty, w długie napostrach Nieprzyiaciołom wolności, niech stoi wieki. Przy ktorym dnia dzisieyszego, że iuż nie załosna, iak na Gorze Kalwaryi, ale chwalebnie przyodobiona Koroną stoi MARYA, niecháy go nigdy nieodstępuie, y owszem iak nayskutecznieyszą za Iego zupełność niech obstawa pomocą. Możesz bydź tego pewny Przeświętny Domie, że iuż w liczbie Hetmanow pułtrzecia Herbownego dopisawszy Krzyża, nietylko na wszelkie Godności w dziedzicznym właśnie Senatorow porządku, odda Przywiley, ale y obfite darow zleią się dostatki, *bo iakoby skarbił, ktory czci Matkę swoię.* (16.) Niechay Pociecha całego swiata MARYA I. O. Imci Pani Krakowskiey tysiącznemi w Duchu pociechami łzy z nie nadgrodzoną zdrowia Uymą wylane, z Pańskiey osuszy Twarzy. *A ten, ktory wyciąga Niebo iako pargamin* [17] Tak w obowiązanych sercach iako w nieśmiertelney Zywotá Xięge god-

F

(16.) Eccli: 3. (17.) Psalm: 104.

dze, godne Imie, Swiętobliwe cnoty, wyſypane na ten Akt złoto Herbownemi Mniſzchow Kończyca zapiſze piorami.

Mieć powinna, y ma Chrześciańſka pobożność wdzięczności obowiązek Tobie Xięſtwa Ruſkiego Prymaſie, że nam Ukoronowaną w Niebie, w tym ſtołecznym Mieście dla większego Uczczenia ſadzaſz na Krolewſkim Tronie MARYA. Ale ieſt Ci y czego powinſzować, że iuż nie ludzkie, ale nieśmiertelne IEZUSA, y MATKI Iego Koronuieſz Głowy. Niechay oſmą w Polſkim Kroleſtwie odbieraiąca Koronę MARYA, w oſmym ſtopniu błogosławieńſtwem Herbowny żdobi Oſmorog, y pobożne chęci ſzczęśliwym ukoronuie ſkutkiem.

Wam wſzyſtkim, ktorych tu Chrześciańſka ściągnęła pobożność, wraz z ſobą mam czego powinſzować ſłuchacze! że pożądaney przez lat tyśiąc y więcey w Tym CudownymObrażie zdarzyło nam ſię doczekaćNayświęt: Krolowy naſzey,Koronacyi.Tym bardźiey, że taż ſama na naſz idzie pożytek, y Duchowną ozdobę. Gdy bowiem przy powſzechnym Iubileuſzu, przy tey ſławney Uroczyſtości, bardziey ubeſpieczeni ieſteśmy o Łaſce Boſkiey, nie tylko łaſkawey w latach naſzych opieki, MARYI, ale wieczney Korony nieomylny mamy dowodnie zakład. Lekkości lub pychy znakiem był wymyſł Liśimandra Krola Egiptu, ktory trzyſta ſześćdzieśiąt y pięć drogich kamieni w ſwoię oſadził Koronę, tylą kleynotami chcąc zdobić Głowę, ile dni Rok cały w ſwoim rachuie obrocie. Zacnieyſza ta, ktorą dziś za przyczyną Nayświęt: MARYI wierni Tey Pani zdobią ſię ſłudzy. Nie ciężkim obładowana codziennie kamieniem, ale nie zliczonemi Łaſki Bożey darami. ktoż z was ieſzcze do Ziemſkich Koron, lub z miękiego w rozkoſzy kwiecia, lub z droższych kruſzcow godności, z krzywdą Duſzy ubiegać ſię będzie? ktora ſamą tylko wſpaniałą prożnością, więcey ciężaru ſumieniu, niżeli ozdoby przynosi. Dziś ſię ſerdecznym affektem Niebieſkiey dobijay Korony, zrzucay chęci, ktore cię do ſwieckich ciągną marności. Miey na pamięci ſtraſzny na tym Cudownym mieyſcu przypadek, gdzie niewſtydliwa w Koronie

Panień·

Panieńſkiey ſtanąwſzy niewiaſta, przy obecności modlących ſię, przez ſzatana odartą ſkorę z włoſami z głowy, dla wieczney niecnocie pamiątki na ścienie zoſtawiła Kapliczney. Ale niech oraz wzbudzą wielkie ludziom oddane Łaſki, ażebyś z pobożną ufnością o Łaſkawą w ſprawie Zbawienia upraſzał pomoc. Może doſtatecznie wzbudzić w Tobie nadzieię dalſzey łaſki ſzczodrobliwie przy tym Swiętym Obrazie świadczone Dobrodzieyſtwa. Ieżeli wzburzona náwalność zalewała fálami żegluiących, ieżeli przy gwałtownych wichrach zmieſzane powietrze niebeſpieczeńſtwem groziło, ieżeli okrucieńſtwo nieprzyiacioł waliło mury, ieżeli przypadkowy Ogień z zapaloney ſaletry, rozruciwſzy Zamki, żywo na węgiel palił ludzi, ieżeli niepożytkuiące grunta y pola nie omylną w niedoſtatku groziły śmiercią? wezwana tu, lub z tąd w odległym krain Naywięt: Cudowna w Obrazie ſwoim MARYA, uśmierzyła nawalność, y iuż tonących wyrwała, poſkromiła wiatry, uwolniłą od ſzturmu, przygaśiła płomienie, obdarzyła żyźnością iako rzetelniey przypatrzyć ſię możeſz na odmalowanych Obrazach; czyli nie taż ſama ieſt rownie Łaſkawa teraz MARYA? Owſzem ieżeli poſpolity Krolow zwyczay będziemy uważać, przy Uroczyſtości ſwoiey Koronacyi, na winſzuiących ſobie Tronu poddanych, obfitſze rozrzuci Łaſki.

Wiem dobrze z Anzelma S. *Ze ſłużyć tey Pannie ieſt Krolować, a między Iey bydź policzonym niewolnikow, więcey niż Krolewſka.* (18) Y ſtan moy ubogi y Chrześciańſka ſłuchaczow pokora, może ſię zgodzić z tak wielką godnością, gdy przy Twoim Tronie Naydoſtoynieyſza Krolowo naſza, przykutym w niewolnicze łańcuchy chcemy wiekować Sercem. A pokorne wnoſząc oczy, tym Cię czćić pragniemy poddańſtwa naſzego wyrażeniem, ktorym Aniołowie y Swięci Pańſcy, iak własną wychwalaią Krolowę, ktorym wielki Ewangeliſta Łukaſz [lub farby mieſzaiąc, lub przy malowaniu tego Obrazu pędzlem powodząc], ſławił y błogoſławił. Ty zaś wſzyſtkowładna Pa-

(18) S. *Anſelmus*

dna Pani sprawisz u Naymilszego Syna, a Sędziego nas wszystkich, abyśmy usprawiedliwienia bespiecznie dopilnowali Koron, poki w zakupionym Krwią Iedynaka Twoiego Krolestwie między niezliczonym pocztem wybranych przed Tronem Boskim nie staniemy Ukoronowani nawieki.

A M E N.

TEXTUS LATINI

Qui in Concione Polonicé Sunt Citati.

a. Abijt Maria in montana. *Lucæ* 1. v. 39.

b. Magnificat anima mea Dominum. *Lucæ* 1. v. 46.

c. Creduntur a Nazareth usq; in Civitatem Zachariæ, fere quadraginta milliaria. *Isidorus de Insulis in vita S. Ioseph.*

d. Quia quantum in terris adepta èst gratiæ præ cæteris, tantum in Cælis obtinet gloriæ singularis. S. *Bernardus.*

e. Incomparabile est, quod gessit inæstimabile, quod accepit, ac incomprehensibile præmium gloriæ, quod promeruit Maria. S. *Ildephonsus serm* 2. *de Assum.*

f. Maria Beatificatrix Sanctorum. S. *Ansel: Hom: de Concep. Virgi:*

g. Ne accedatis, neve contueamini, sed terram respicite. *Baronius ad An:* 206. *Dio, Herodianus.*

h. Ego dixi Dij estis.

i. Principes instar Deorum sunt. *Tacitus Lib:* 3. *Annal.*

k. Montes Israél audite Verbum Domini Dei, hæc dicit Dominus Deus montibus. *Ezechie.* 6. *v.* 3.

l. Qui dat omnibus affluenter. *Iacob* 1. *v.* 5.

m. Multi colunt Personam potentis, & amici sunt, dona tribuentis. *Prov:* 19. *v.* 6.

n. Erit præparatus mons Domus Domini, in vertice montium. *Isaiæ* 2. *v.* 1.

o. An non mons sublimis Maria? quæ ut ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum

gelorum choros usq; ad solium Deitatis evexit. *S. Gregorius Papa Initio Commen: cap. 1. Lib: 1.*

p. *Quam* montem magnum, Vir ille desiderabilis Daniel vidit, montem obumbrantem Nabuch: ille admirabilis, montem præterea Dei, & montem pingvem, montem quoq; jucundum, montem inquam, quem Deo inhabitare placuit. *Andre: Cretens: Orat: in annuntiat.*

q. In te enim Angeli lætitiam, justi Gratiam, peccatores veniam inveniunt in æternum. *S. Bernardus Sermo: in Magnifi.*

r. Misericordiæ Tuæ o Benedicta? quis longitudinem & latitudinem, sublimitatem & profundum queat investigare! Nam longitudo ejus usq; in diem novissimum, invocantibus eam, subvenit Universis. Latitudo ejus replet orbem terrarum, ut tuâ quoq; misericordiâ plena sit omnis terra, sic & sublimitas ejus Civitatis supernæ invenit restaurationem & profundum ejus sedentibus in tenebris, & in umbra mortis obtinuit redemptionem. *S. Bernardus Serm: 4. de Assumptione.*

s. Accipit, ut reddat.

t. In vijs Iustitiæ ambulo, ut ditem diligentes me, & thesauros eorum repleam. *Prov: 8. v. 20.*

u. Et omnes populi gaudebant cum mulieribus, & Virginibus & juvenibus in organis & Cytharis. *Iudith 15. v. 15.*

w. Et concurrit fæmina & Israël, ut ipsam videret, & benedixerunt ipsam, & fecerunt ipsi chorum ex se ipsis: & ipsa suis manibus thyrsos sumpsit, deditq; mulieribus, quæ secum erant, & Coronarunt se oleagineis Coronis, tam ipsa, quam cum ipsa illæ. Ipsa autem populum suum prægrediebatur in chorea fæminas omnes ducens, & sequebatur omnis Vir Israëlis armatus, cum Coronis & hymnis in ore ipsorum. *Serrari9 in Græca versione*

x. Maria Iudith, quæ contrivit Caput serpentis, idest peccatum originale. *Bernardin9 de bustis serm: 1. de Concep.*

y. Maria Corona est triumphantium. *S. Ernestus Prag: in Mariali Cap. 39.*

z. Habemus insuper Coronariam Deiparam, quæ viriliter decer-

tantibus Coronas plectit, triumphosq; adauget, ac proinde Coronaria, Coronarumq; opifex nuncupatur. *Verga in prologo Theol: Mariana.*

aa. Ipse (ipsa) luctatur in nobis. Ipse (ipsa) congreditur, ipse (ipsa) in certamine agonis nostri & Coronat, & Coronatur. *S. Cyprianus Lib: 1. Epist: 6.*

bb. Me expectant Iusti, donec retribuas mihi. *Psal: 142 v. 8. S. Hieronimus legit:* In me Coronabuntur Iusti, cum retribueris mihi.

cc. Et ecce sedes posita erat in Cælo; & in circuitu sedis sedilia viginti quatuor, & super thronos viginti quatuor Seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, & in capitibus eorum Coronæ aureæ,... & in medio sedis & in circuitu sedis, quatuor animalia & cum darent illa animalia gloriam & honorem... Procidebant viginti quatuor seniores ante sedem in Trono, & adorabant viventem in sæcula sæculorum, & mittebant Coronas suas ante Tronum. *Apocali: 4.*

dd. Seniores sunt Sancti Prædicatores maturi sensu, & moribus graves, qui Thronum Dei ambiunt, quia præ cæteris Conditorem diligunt. Ideoq; per altissimam Contemplationem & conversationem ei vicinius requiescunt. *S.Gregorius.Lib: in Reg. C.9. 24*

ee. Censent. viginti quatuor Seniores significare Universam Ecclesiam, quæ à Deo Coronata est, & Coronas suas DEO acceptas refert. *Beda. Arias Montan: apud Cornel: à lap: hic.*

ff. Dilectis Filijs Fratribus de Ordine Prædicatorum, in Terris Saracenorum, Paganorum, Græcorum, Bulgarorum, Cumanorum, Æthyopum, Syrorum, Iberorum, Alanorum, Gazarorum, Gothorum, Zicocorum, Ruthenorum, Iacobitarum, Nubianorum, Georgianorum, Armenorum, Indorum, Mostelitarum, Tartarorum, Hungarorum, Aliarumq; Barbararum ac Infidelium Nationum Orientis & Occidentis. *Innocen: IV. in suo Brevi.*

gg. Fratres Ordinis Prædicatorum multiplicibus Splendoribus radiantes, quorum sonus Prædicationis per diversa mundi Climata noscitur exivisse, *Bonifacius IX. P. M.*

hh. Repo-

hh. Reposita est mihi Corona justitiæ, quam reddet mihi Dominus in illa die Iust9 Iudex.
ii. Et requiem non habebant die ac nocte, *Vers: 8.* In Capitibus eorum Coronæ aureæ, *vers: 4.* mittebant Coronas suas ante Thronum. *vers: 10.*
kk. Quid ergo mirum si Coronas super Capita repositas habeant, nam quod in Dei cultum datur, maxime lucratur, fænore possidetur, ac habetur: & idem est eas in Dei cultum ac reverentiam abijcere, ac eas super Capita sua elevare, nam quod in Dei honorem ac cultum damus, in multum nostrum decorem cedit. *Sylveira in Apocal: Cap. 4. v. 5. Quæst: 16. nro: 132.*
ll. Data est omnis potestas in Cælo & in terra. *Mat: 20. v. 16*
mm. Maria est Flos & Ianua paradisi, Gloria generis humani Tronus & Camera Regis æterni. S. *Bernardinus Senen: Tom: 2. Serm: 51. art: 3. cap: 3.*
nn. Maria est Sedes illa, in qua resides Majestas Deitatis. *Richardus. a S. Lauren: lib: 10. de Laud: B. V. Mariæ.*
oo. Sane Coronati illi, qui ante Divini Agni Tronum prostrati coniacent. *Richardus Victorinus apud Sylveiram.*
pp. Coronas suas ante Tronum hunc animatum Cælestis Agni mittere perhibentur, quia nimirum agnoscebant se non suis, sed Christi, Virginisq; de qua humanam naturam Sanctorum omnium Coronator assumpsit, meritis ac gratia fuisse Coronatos. *Richardus a S. Laurentio Lib 12. serm: 1. de assump.*
qq. Seniores & omnes Sancti mittunt Coronas suas ante pedes Agni, recognoscentes se omnes Coronatos, illa humilitate & humanitate, quam accepit de Virgine. Et ipsa est mulier illa, quæ habet Coronam Stellarum duodecim, id est omnium Sanctorum, quia omnes per ipsam sunt Coronati. *B. Albertus M. super Missus est cap. 185.*
rr. Datum est Mariæ, ut per illam acciperes, quidquid haberes. *S. Bernardus serm: 4. de Nativ.*
ss. Merito Coronati seniores Coronas & Regnum Agno referunt, quas

runt, quas ſine gratia & Matris Mariæ ſolicitudine minime habere poterant. Quo obſequij genere, nomine omnium Beatorum, Beandorumq; conteſtati ſunt omnem Cæleſtis ſuæ gloriæ Gradum, largiente quidem primi glorificatoris de manu accepiſſe, non tamen ſine Gubernatricis dexteræ Ejus ope atq; Patrocinio. *Sylv; in apoc: c. 5. v. 10.*

tt. Sponſa mea Veni de Libano, veni coronaberis de Capite Amana, de vertice Sanir & Hermon, de cubilibus Leonum, de montibus pardorum. *Cant. 4. v. 8.*

uu. Amana interpretatur lentus & inquietus, Sanir fætidus & hiſpidus, Hermon anathematizatus. *Richardus a S.Victore.*

vv. Regna mundi hujus & Cubilia & montes dico Pardorum Quia videlicet Reges Regnorum, Reges Babiloniorum & Perſarum, atq; Medorum, Reges Græcorum, Reges & Conſules ſive Imperatores Romanorum, quid niſi Leones & Pardi dicendi ſunt, qui tot bellis, tot cædibus, orbem terrarum laceraverunt *S. Rupertus Abbas Lib:3. in Cant:*

xx. His indiciis oſtenditur perfecta & irreprehenſibilis animæ pulchritudo, altaribus Conſecrata Divinis inter occurſus & latibula Spiritualium beſtiarum non in flexa mortalibus. *& paulo infra.* Tranſibis in ſæculum certatura, pertranſibis ad Chriſtum triumphatura de Sæculo. audiſti, quia te a Leonum & Pardorum ideſt ſpiritualium nequitiarum incurſionibus ſeparavit. *S. Ambros: in Apoc: cap: 4. h.*

zz. Maria vicit ſexum, vicit hominem, paſſa eſt ultra humanitatem. *B. Amadæ9. Hom: 5.*

1, Una mulier eſt tecum, quæ omnia vulnera, quæ ſuſcepiſti in Corpore, ſuſcepit in Corde. *Richardus á S.Laur: Lib: 1. c. 5.*

2. Quis quis amans Chriſti Martyrio ſe addixit, Ipſa illi auxilium & tutamen impendere gratulatur. *Philippus Abbas Bonæ ſpei apud Ioann: Rho:*

3. Ipſo Tuo Conceptu crevit pudor, aucta eſt Caſtitas, integritas roborata, ſolidata Virginitas. *S. Petrus Chriſolog9 ſerm: 142.*

4. O quan-

4. O! quantis Illa Virginibus occurret, quantas Complexa ad Dominum trahet dicens: Hæc thoros Filii mei, hæc thalamos nuptiales, immaculato pudore servavit. *S. Ambr. lib: 2. de Virgini:*

5. Ad cujus quidem thesauri cumulum Beatissimæ DEI Genitricis omniumquè Electorum, à primo Iusto usquè ad ultimum, merita adminiculum præstare noscuntur. *Clemens VI. in Extravag: Unigenitus.*

6. Remuneratio quippe Victoriæ Corona est. *S. Gregor: Magnus in expositio: Job lib: 17. c. 20. circa fin.*

7. MARIA est Thesauraria DEI, Cui Pater commisit thesaurum suæ Potentiæ, Filius thesaurum suæ Sapientiæ, & Spiritus Sanctus thesaurum suæ Misericordiæ. *Jacobus de Voragine serm: 5.*

8. In Illa totius gratiæ Thesaurus reconditus est. *S. Greg: Thaumat: serm. in Annunt:*

9. Nominari non potest MARIA, sine nominantis utilitate. *S. Bonavent. in Spec: cap. 8.*

10. De Cubilibus Leonum, & de Montibus Pardorum dicitur Coronari. Et nota quod Apocalipsis duodecimo dicitur Coronari de Stellis. Et quid est hoc, nisi quod feræ per gratiam & orationem MARIÆ sint Stellæ, ut conveniant Capiti tantæ Reginæ. *Richardus à S. Lauren: lib: 3. de Laud: Virg:*

11. Benedices Coronæ anni benignitatis Tuæ. *Psalm: 65. versu 12.*

12. MARIA Corona est anni benignitatis. *S. Bonav. in Spec: B. Virg. cap: 10.*

13. Veni Coronaberis de Capite Amana. *S. Hieronymus* id est *de Capite Crucis.*

14. Pro amore Tuo Carnem sumpsi, & vulneribus primis in Cruce vulnerasti Cor meum. *S. Bernardinus Senen: in vers: Cant: Vulnerasti.*

15. Si-

H

15. Sicut qui thesaurisat, ita qui honorat Matrem suam. *Eccles: 3. vers: 5.*

16. Extendens Cælum, sicut pellem. *Psal: 104. vers: 7.*

17. Servire huic Virgini regnare est, & inter Ejus mancipia deputari, plusquam Regium. *S. Anselmus apud Ioannem Rho.*

ZBIOR WSZYSTKICH ZASŁUG

Dla tego

Nie iedney, ale wszystkich Godna Koron

M A R Y A

W Obrazie Lwowskim od Swiętego Łukasza malowanym, od BENEDYKTA XIV. Koronami złotemi ozdobionym u WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego

Koroną Chwały, Honoru, Mądrosci, y Swiątobliwosci, w Panegirycznym Kazaniu

Przez

Imci X. Samuela Wysockiego Scholarum Piarum *Assystenta Prowincyi Polskiey na summie w Wigilię Oktawy.*

KORONOWANA.

Exurgens MARIA abiit in Montana. Luc. 1.
Powstawszy MARYA, poszła w gorną Krainę
Veni de Libano Sponsa, veni coronaberis de cubilibus Leonum de montibus Pardorum. Cant. 4.
Z stąp z Libanu Oblubienico, podź z Leżysk Lwow dzikich, z Gor Zwierzow odludnych, a będziesz Ukoronowana.

Winszuięć szczęścia tego y Chwały, Wielka BOGA Matko Nayświętsza MARYA, że Cię do Korony po gorach Zwierzow odludnych, po dziedzicznych Lwa Ruskiego Leżyskach, świat, y Niebo szuka. *Veni coronaberis, de Cubilibus Leonum, de montibus Pardorum.* Toć to Honor prawdziwy, kiedy kogo Korona, nie on szuka Korony; *Veni coronaberis*, to za-

ſzczyt y chwała naywyżſza, kiedy ſię ſam komu honor, nie on honorowi kłania: *meruit regnare rogatus*. Pięknie było Eſterze na podziw w Koronie, że iey nieſzukała: *non quæſivit cultum* że ią ſam Krol Aſſverus do Korony wezwał, ſam włożył y wtłoczył na głowę: *(a) impoſuit diadema in capite ejus*. Pięknie do tych czas o Katonie ſłyſzeć, że z zazdrością Państw inſzych piaſtował godność Rzeczy-Poſpolitey ſwoiey, bo nie on honoru w Rzeczy-Poſpolitey, ale ona Iego z honorem ſzukała: [b] *Honores Cato petere debuit, ſed eos Civitas non petenti dedit*. O! gdyby częściey tak ſłyſzeć w Kroleſtwach z przymuſem wzywania do honorow, iakie dziś MARYĄ potyka do Korony: *Veni Coronaberis*, niebyłoby krwawych tak wiele w świecie woien, naiazdow, y zaboyſtw, niepociłyby ſię krwią Monarchow czoła, nieſzłyby po trupach, po odciętych głowach na ich głowę Korony, byłby honor tańſzy, cnota y zaſługi droższe. A toli wielce mi dziwno, zaco w gorną krainę uchodzi MARYA, gdy Iey świat y Niebo ofiaruie Korony: *Exurgens abijt in montana?* y znowu; dla czego Iey z wyſokości Libanu na nizinę, z gor dzikich, y drapieznych źwierzow zſtępować między Ludzi każą do Korony: *Veni coronaberis de cubilibus Leonum, de montibus pardorum?* Uczcie ſię tu Ludzie z poſtępkow MARYI, pierwey wgorę cnot y zaſług wychodzić, niż przed ſię brać drogę do honorow: *Exurgens abiit in montana*, uczcie ſię powtore ſpieſzno uciekać przed honorem, poydzie w pogon za wami, bo to właſna iemu, tych gonić co przed nim uciekaią, uciekać przed tymi, co go gonią; rzucać na onych, iako piłkę dziecie, Koronami, Berłami, pieczęciami, Buławami, Kluczami &c. ktorzy ich brać niechcą; kryć przed tamtymi co ſię do nich przez zdeptane głowy ubiegaią: *Honor fugientes ſequitur, ſequentes fugit*, uczcie ſię y tego; że nayproſcieyſza do honoru y Korony droga, przez pokorę y pracę, trzeba pierwey z MARYĄ zſtępować na niſkość przez pokorę, kto chce poſtąpić, y głowę wynieść do Korony: *Veni de Libano Sponſa*, bo to prawda, co powiedział Krol y Prorok Swięty: *(c) De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput*, trzeba ſię nie z iedną, iak ze Lwem paſſować trudnością, ſtaraniem, y pracą, kto chce odnieść z nadgrodą Koronę: *Veni coronaberis de Cubilibus Leonum*, bo to rzecz nieſłuſzna, brać Koronę bez pracy y zaſług, mowi Bernard Swięty: *Non recti eſt animi, ante quærere gloriam, quam exercere virtutem, velle coronari, qui legitime non certavit*.

[a] Eſther 2. (b) Plutar. (c) Pſal. 109.

certavit. Coż czynicie Chrześciańſkie wierności; żebyście Korony wieczney w Niebie chwały nieuchybili? otym, ach otym nad wſzyſtko pomyślcie nayſzczegulniey! Ia ſię ieſzcze nad tym z uwagą zatrzymuię, dla czego tak uſilnie y nieraz wzywaią MARYI do Korony: *Veni, veni coronaberis,* a wſzakże to Ta ieſt, na ktorey ſię głowie przed lat tyſiącem kilkaſet ſpełniło, co dla niey Prorok z Ducha BOZEGO przepowiedział: *(a) Circumdabit Te Deus diploide iuſtitiæ, & imponet capiti mitram honoris æterni,* Ozdobi Cię BOG ſuknią Chwały y Sprawiedliwości y włozy na głowę Koronę honoru wiecznego; wſzak Ta ieſt, ktora Niebo łaſkami ukoronowała, świat Chwałą przez wieki nieśmiertelne: *(b) In perpetuum coronata triumphat.* Ta ieſt, ktora procz innych Kroleſtw w ſamey Polſzcze naſzey nie w iednym mieyſcu y Mieście; na oſtatek w tym tu Obrazie Cudownym w oczach naſzych ſtoiącym, iuż od dni ośmiu z łaſki y Przywileiu Naywyzſzego w Kosciele Biſkupa BENEDYKTA XIV. przez ręce I.O. Arcy Paſterza tuteyſzego złote odebrała Korony: *[c] Ornaverunt faciem coronis aureis,* Zacoż Ią ieſzcze y drugi y trzeci raz do Korony wzywać: *Veni, veni coronaberis?* domyślam ſię; niedoſyć ieſt, niedoſyć raz Koronować MARYĄ, mało iedna, mało iednego Kroleſtwa dla Iey Głowy Korona, bo ſię nie do iedney rodziła; gdyby ſię iedna na Iey Głowę Korona z tyſiącznych ſkładała, albo iednę wſzyſtkie razem zdobiły, ieſzczeby to niewiele dla niey było ozdoby, bo to pewna iak ſami uznacie, że cokolwiek mieć może świat y Niebo Koron, iako iedna na wſzyſtkie zaſłużyła MARYA, tak wſzyſtkich ieſt godna, otym będzie *Punkt pierwſzy dalſzego* Kazania.

Iaka zaś ma bydź w ſzczegulności Korona, ktorą w tym Obrazie Cudownym Prześwietny Zakon Kaznodzieyſki koronuie MARYĄ, otym *w Punkcie drugim* mowa. Czym Ią też wſzyſcy Koronować możemy? *to Punkt trzeci* z reflexyą zamknie. Tych trzech Części Kazania nie inſzy cel będzie, tylko większa co raz BOGA w Troycy iedynego Chwałą, ktory nas honorem y chwałą w miłości y miłoſierdziu koronuie. Cześć y Honor MARYI Nieba y ziemi Krolowey na wſzyſtkie wieki chwałą y ſławą zawołaney. Za Twoim błogoſławieńſtwem, w ktorego Herbownym Ośmiorogu, wſzyſtkich Osmiu błogoſławieńſtw zupełność, I.O. Arcy-Paſterzu Tuteyſzy y Koronatorze.

A2 Punkt

(a) Baruch. 9. (b) Sap. 4. (c) 1. Mach. 7.

Punkt Pierwſzy.

JAk nie ieden godności, cnot, y zaſlug ieſt ſtopień do Korony, tak nie iedna dla cnot y zaſlug Korona. P. M. Ma świat y Niebo zaſlużonych, cnotliwych y godnych, ma też dla nich Korony. Inſze ſą Korony doczeſne, ktoremi świat płaci, inſze ſą wieczne, ktore Niebo rozdaie: *(a) Non omnes una Corona manet.* Korony wieczne ſą Swiętych Wybranych y Błogoſlawionych: *(b) Cœleſtia Dona Coronæ.* Korony doczeſne ſą Ludzi w tey życia podroży zoſtaiących. Wieczne iak ſię rożnią od ſiebie, tak też rożne maią nazwiſka. Iedna ſię zowie Korona Panieńſka, ktorą BOG czyſtość w Pannach bez ſkazy uwieńcza. Druga Doktorſka, ktorą zacność y wielkość nauki Uczonych nadgradza. Trzecia Męczeńſka, ktora ſię nieporuſzoney w Wierze ſtateczności Męczennikow należy. Czwarta ieſt korona chwały, ktorą wſzyſtkich Niebo zarownie cnoty, prace, zaſlugi koronuie. Korona Panieńſka wyraza ſię w kwiatach, dla niezwiędłego czyſtości kandoru, y otey ieſt wzmianka w Xięgach Mądrości *(c) Coronemus nos roſis, antequam marceſcant.* Korona Doktorſka z gwiazd ieſt świetnych uwita, dla iaſney w Ich naukach prawdy, a ta ma probę w owym Piſma mieyſcu: [*d*] *Qui erudiunt multos ad iuſtitiam, fulgebunt ſicut ſtellæ Cæli in perpetuas æternitates.* Ktorzy uczą wielu dla ſprawiedliwości, iaśnieć będą przez wieki, iako gwiazdy Niebieſkie; Korona Męczeńſka ieſt dyamentowa dla ſtatku w wierze nieprzełamanego, że iak dyamentu żaden młot nieukruſzy, tak Ich Męſtwa żadne przeciwności, uciſki y ſiły; o tey Pſalmiſta przepowiedział: *(e) Poſuiſti Domine ſuper caput Ejus coronam de lapide preticſo.* Położyłeś Panie na głowie Iego Koronę z kamienia drogiego; Korona zaś chwały, ieſt korona złota, dla wielkich y nieporownanych chwały Boſkiey bogactw, taką widział Ian Swięty na głowach Wybranych, *(f) In capitibus eorum, Coronæ aureæ.* O takiey Swięty Piotr Apoſtoł, zaſlużonych upewnia: *(g) Cum apparuerit Princeps Paſtorum percipietis immarceſcibilem gloriæ coronam.* Gdy ſię Xiąże Paſterzow pokaże, odbierzecie niezwiędłą Chwały wieczney Koronę. A ta naprzod nazywa ſię ſprawiedliwości koroną, ze ią BOG dla zaſlug z Dekretu Sądow ſwoich daie, o tey Paweł Swięty mowił: *(h) Bonum certamen certavi, curſum conſumavi, fidem ſervavi, in reliquo repoſita mihi corona iuſtitiæ.* Chwalebną odprawiłem utarczkę, bieg

ſkączy-

[*a*] *D Venant.* (*b*) *Manil.* (*c*) *Sap:* 2. (*d*) *Daniel.* 12. [*e*] *Pſal.* 20. (*f*) *Apoc.* 7.
[*g*] 1. *Petr.* 5. (*h*) 2. *Thimot.* 4.

ſkączyłem, zachowałem wiarę, na reście czeka mnie Sprawiedliwości Korona, powtore nazywa ſię Koroną żywota, że ią tym BOG daie, ktorzy grzechu śmierci nieznaiąc, w łaſce Iego żyią, żyiąc z świata zchodzą, y tęć każdemu obiecuie, ieżeli mu ſtatecznie na koniec wierności dotrzyma: (a) *Eſto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ.* Korony doczeſne, ſą Korony Krolow, Korony uczonych, cnotliwych, Korony zwycięſcow: (b) *Venit ad has ultro pulchra Corona comas,* Korony Krolow ſą ze złota, ze ſrebra, y drogich Kamieni, ktore na znak ſwoiey noſzą godności, panowania, y rządow, z tych iednę komuś wziąść radził Poeta: (c) *Accipe Fortunam generis diadema reſume, quod tribuas natis.* Korony Uczonych ſą Laury, Birety, ktoremi pracowite Ich głowy, w Szkołach, Zakonach, Akademiach mądrość y nauka zdobi: (d) *Capit illa coronas, quæ poſſent crines Phæbe decere tuos.* Korony cnotliwych, doſkonałych, pobożnych, ſą ſame cnoty, dary y zaſługi, to bowiem nazywa ſię koroną, co ſię do chwały y honoru ściąga: (e) *Ipſa ſibi pretium virtus, manet ipſa Corona.* Korony Zwycięſcow te ſą, ktore dla nich za krwawe zdrowia y zycia azardy ſama naznacza ſprawiedliwość: (f) *Penſant facta coronæ;* A ze ſwych Rycerzow wielorakie na Woynach cnot, y dzieł dowody nie iednaką zdobić y nadgradzać zwykła ſtarozytność, ztąd też z rożnych drzew y liściow uwite Korony rożne miały nazwiſka, y tak iedna zwała ſię *Navalis* od Okrętow woiennych, a te onym dawano, ktorzy pierwſi na nieprzyiacielſkie ſkoczywſzy Okręty, pożądane otrzymali zwycięſtwo; druga była, *Muralis* od Murow, ktorę tym dawano, co przy całości y obronie Fortec do upadłey ſtawali, trzecią zwano: *Civica* z liścia dębowego, na ozdobę onych ktorzy ſwych Braci y Obywatelow od ſzwanku, zguby y niebeſpieczeńſtwa zachowali, iako świadkiem Poeta: (g) *Heroos revinxit Laurigerum diadema crines.* Nie iedna tedy na Niebie y ziemi korona, iak nieiednemu, tak nie dla iednych była zaſlug dawana. Mowiąc iednak prawdę, ieżeli ſobie wielu kiedy na wiele zaſługuie koron, y zaſlugowali; Iedna MARYA na wſzyſtkie, cokolwiek Ich świat mieć może y Niebo, zaſłużyła. Zważcie proſzę co mowić będę, a wſzyſcy tę prawdę ze mną razem przyznacie.

A nayprzod zaſłużyła ſobie na Koronę Krolewſką, bo iezeli takowa Korona znak ieſt Szlachetnego rodu, znak godnego Imienia, wielkości, y prerogatyw wyſokich, Panowania, y rządow Krolewſkich;

(a) Apoc. 2. (b) Mart. (c) Claud. [d] Ovid. (e) Claud. (f) Idem. (g) Sarb.

lewſkich; a iakoż tey Krolewſka niema ſłużyć Korona; nad ktorę wcałym ſtworzeniu nic ſzlachetnieyſzego, poważnieyſzego, godnieyſzego, nic więkſzego niemaſz: (*a*) *Omnes res creatas ſuperat*, mowi S. Damaſcen, ktorey ieżeli zacność zważemy urodzenia, względem BOGA, od wiekow w nim poczęta: (*b*) *Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis*, względem krwi y ciała z linij Krolewſkiey y Arcy-Kapłańſkiey pochodzi: (*d*) *Orta ex ſemine Iacob, clara ex ſtirpe David*, ieżeli wſpaniałość y prerogatywy? takie ſą, że BOG dla niey prawie odmienił porządek natury, gdy bez grzechu poczęta, bez grzechu żyła naymnieyſzego, gdy ieſzcze w Macierzyńſkim żywocie doſkonale zupełnego zażywała rozumu, gdy Panną będąc, bez Męża bez wſzelkiego całości naruſzenia Matką BOGA została, razem Corką y Oblubienicą, gdy Matką będąc, noſiła w żywocie Chryſtuſa bez ciężaru, porodziła bez bolu, gdy z nim na ziemi, iak w Niebie obcowała, gdy umierała bez choroby, boleści, y trwogi, gdy przed powſzechnym wſzyſtkich zmartwychwſtaniem z Ziemie do Nieba z Ciałem y Duſzą przenieſiona; ieżeli uważemy wielkość? taka ieſt: iakiey obiąć świat y Niebo niemoże, bo przez to, że ieſt Matką BOGA, miary niema wielkości, mowi Doktor Anielſki; [*d*] *Tria ſunt a DEO producta, quæ majora fieri nequeunt, humanitas Chriſti, quia hypoſtaticè unita eſt verbo Divino, lumen gloriæ, quia terminatur ad Objectum infinitum, deniq; eſſe Matrem DEI, quæ eſt dignitas ineffabilis atq; infinita.* Trzy BOG rzeczy ſtworzył, nad ktore więkſze bydź niemogą, Człowieczeńſtwo Chryſtuſa, że ieſt z ſłowem Boſkim złączone, światło chwały, że ma ſwoy termin nieſkączony, naoſtatek Macierzyńſtwo Boſkie, że ieſt niewymowna, nieſkączona godność. Tegoż zdania ieſt Swięty Bonawentura, [*e*] *Może* mowi, *BOG ſtworzyć świat więkſzy, może więkſze Niebo, więkſzey ſtworzyć Matki, iak ieſt Boſka, niemoże.* Bo ona tego ieſt Matką, ktorego Oycem ieſt BOG Naywyżſzy, a bydź Tego Matką, taka ieſt wielkości wyſokość, iakiey poiąć ani Ludzki, ani Anielſki niewydoła rozum. Ieżeli moc y władza w Panowaniu y rządach! tego ieſt Panią y Krolową Kroleſtwa, ktorego BOG Krolem, tyle Iey wiernie ſłuży ſtworzenia, ile Troycy Nayświętſzey; na Niebie ieſt Krolową Swiętych, na ziemi wſzyſtkich Kroleſtw Panią, bo Matką wſzyſtkich Krolow Krola, Krola czaſow y wiekow, Krola Kroleſtwa owego, Ktoremu nigdy końca niebędzie: *Regni ejus non erit finis*; Matka tego, ktoremu wſzelka władza na Niebie y Ziemi ieſt dana: [*g*] *Data omnis*

(*a*) *Orat. de dorm. B. M. V.* (*b*) *Prov. 8.* (*c*) *Eccl: ant.* (*d*) *1. p q. 25. a. 5. ad 4.* [*e*] *Lib. 4. de Virg.* (*f*) *Luca 1.* (*g*) *Math.*

omnis potestas; Ieżeli godność taka iest, iakiey po Bogu Swiat, y Niebo niema, mowi Anzelm Swięty [a] *Nic Iey niemaß rownego, nic porownanego, bo cokolwiek iest, albo iest nad nię, albo niżey od niey, nad nią sam BOG tylko, pod nią wßystko, co się tylko Bogiem zwać niemoże,* dość wysoko nad wszystkie stworzenie BOG Aniołow wyniosł, bo blisko Maiestatu swego; [b] *Millia millium assistebant ei,* przecież wyżey MARYA, bo oni y w Niebie są sludzy, Ta Krolową, oni Niebieskiego Krola Ministrami, Ta Matką, oni z trwogą y boiaźnią zasłaniaiąc twarzy assystuią BOGU, ta poufale, oco chce, BOGA supplikuie. Naostatek ieżeli samo nawet Imie uważemy, słuchaycie co onim napisał uczony Stella: [c] *Imie Iey, Imie iest takie, na ktorego wspomnienie po Imieniu Syna, wßelkie ma uklękać kolano, Niebieskie, ziemskie, y piekielne, y wßelki ięzyk łaskę Iego, moc, y chwałę wyznawać,* a iakże Iey Krolewska niema służyć Korona? Zasłużyła sobie na Koronę Zwycięską, bo ieżeli według Pawła Swiętego [d] *Nemo coronabitur, nisi qui legitime certaverit,* Nikt niegodzien Korony chyba że chwalebnie odprawi utarczkę; iakże zwycięskiey mieć niema Korony, ktora w pierwszym poczęcia momencie, walną z piekłem stoczyła potyczkę? a iak Ią Boskie na to przeznaczyły wyroki; żeby mocą swoią piekielnemu starła głowę wężowi: [e] *Ipsa conteret caput tuum,* tak tego pierwszym na świat zstąpieniem dokazała, y gdześmy wszyscy na głowę zgłową naszą przepadli, tam Ona się w iednym nawet kroku niezachwiała: *Gressus Ejus primus conceptionis in naturam, alter nativitatis in lucem, in utroq; offendimus omnes, sola hæc graditur inoffenso pede,* mowi Besseus Enucleatus Ozdoba Dominikańskiego Zakonu. Dwa kroki MARYA uczyniła, ieden poczęcia według ludzkiey natury, drugi narodzenia na świat, w obudwucheśmy nieszczęśliwie upadli, sama ona z zwycięstwem staneła, staneła z zwycięstwem w dalszym życia kroku, bośmy wszyscy przez nią z zguby y upadku powstali, bo za zdaniem Augustyna Swiętego, gdyby była MARYA na Anielskie nie zezwoliła Zwiastowanie, Chrystus by był z Nieba na świat niezstąpił, narodu ludzkiego z niewoli czarta y piekła niewybawił; staneła z zwycięstwem, bo przez Iey zasługę, moc, y przyczynę, wszystkie przeciw Wierze kacerstwa, herezye, błędy zwojowane: [f] *Cunctas hæreses sola in universo mundo interemit.* A czy sobie y wtym samym Obrazie Cudami słynącym na owe starożytnych zwycięscow niezasłużyła Korony: *In Murales Civicas, Navales, Laureas, Obsidionales.* Bo ktoż tu tak biegły,

 tak

(a) De Excel. B. M. V. c. 24. (b) Dan. 7. (c) In Cap. 1. Luca (d) 2. Thimot. 2. (e] Gen. 3.
[f] Eccl.

tak doſkonały bydź może w rachunkach, żeby świadczone na tym mieyſcu Ludziom Iey Dobrodzieyſtwa y Łaſki wyrachował? od czaſow onych, gdy ten Obraz Cudowny Ruſkie Xiążęta za dar wielki od Ceſarzow Wſchodnich odebrali, gdy go Leo Syn Daniela Krola Xiąże Ruſkie z Halicza tu przenioſł do Lwowa, y w Zamkowey oſadził Kaplicy. Od czaſow y Roku 1270, gdy ſię Synom Dominika Swiętego za przyczyną Błogoſławioney Konſtancyi Matki Leona Xiążęcia pod ſtraż y opiekę doſtał, iednoż tu Miaſto za łaſką y pomocą MARYI cudownie z oblężenia Nieprzyiacioł ſwoich oſwobodzone zoſtało? od ognia y nagłego pożaru, od zarazy y morowego powietrza uwolnione? powiedz ty ſam Lwowie, czyś tego niedoznał? iedenże topielec wybrnął ſzczęśliwie do życia wpoł śmierci z oſtatniey w wodach y na Morzu topieli? ieden że więzień z dybow, z kaydan, łańcuchow niewolniczych za weſtchnieniem do tego Obrazu na wolność wyſzedł pożądaną? czy ieden ſię cudem z rąk nieprzyiacielſkich wyśliznął? Sami Ruſcy Xiążęta na Woynach przeciw Saracenom y inſzym, raz że w oblężeniach, w potyczkach, y niebeſpieczeńſtwach niezawiedzioney z tąd doznali obrony? czytaycie tey prawdy iawne w Xięgach przykłady, macie ich y w oczach Malarſkim wyrażone pędzlem, ia tylko przydaię: O! gdybyś tu z grobu twego powſtał nieśmiertelney wiekami pamięci [a] IW. Iakobie POTOCKI Białokamieński Staroſto, czylibyś ieden za wſzyſtkich wiary godnego niepołożył ſwiadectwa, iakoś w Zamku Czeſzybiſkim, ſciśle nieprzyiacielem otoczony, prochem nieoſtrożnie, przez niejakiego Sługę Laſkowſkiego, zapalonym, gwałtem wyrzucony na powietrze, w pułſpieczony, y z pośrod pożaru zaiętego Zamku na ochłodę, y z oblężenia nieprzyiacioł na wolność, y z życia niebeſpieczeńſtwa do zdrowia pierwſzego za łaſką Tey powrocił Matki? zacoś y Zamek, BOGU na Swiątnice, Synom Dominika Swiętego na mieſzkanie poświęcił, y ſkorę z nog, z rąk, y z twarzy opiekłą przy tym Obrazie na wieczną z dziękczynieniem zoſtawił pamiątkę. Y więc ſobie przez to Cudowna nieyſca tego MARYA na dawne ſtarożytnych zwycięſcow niezaſłużyła Korony? zaſłużyła y na Koronę Doktorſką, bo Ta to ieſt, ktora nam Mądrość zrodziła nieſtworzoną, ktora z tąż w ſpolnie mądrością przez lat trzydzieści y kilka w ściſłym uczęſtnictwie żyiąc, roſła z nią rownie w Lata, w Mądrośc, w łaſkę u Boga y ludzi. O! kto poymie? iak ſię przy Tey Mądrosci wyſokich nauczyła taiemnic? iak ſię głęboko w niedoſtępnym P. BOGA ſwietle, w przepaści ſkrytych

ſądow

(a) Eccl. (b) Act. Conſiſt. Leopol.

ſądow Iego zanurzyła? Ta ieſt, ktora po w Niebowſtąpieniu Chryſtuſa Uczniow Iego, Apoſtołow, y Doktorow uczyła, co mowić y piſać mieli, iak żarliwie Imię, wiarę Iey Syna opowiadać, ſwiadek S. Antonin Infułat Florentſki Zakonu Dominikańſkiego: [a] *Ipſa fuit poſt aſcenſionem Filij Magiſtra Doctorum, Eccleſiæ, Evangeliſtarum, & Apoſtolorum.* Ta ieſt ktora przez wſzyſtkie lat y wiekow przeciągi, rozumy y Głowy uczonych światłem Ducha BOZEGO y Mądrości oświeca, iako Iey Doktor przyznaie Seraficki: [b] *illa eſt Lucerna Eccleſiæ;* Dopieroż zaſłużyła na Koronę Cnoty, bo ktoraż cnota, w ktorym z Swiętych kiedy bydź mogła, żeby ſię w MARYI niewydała? pełen był iak czytamy Swięty Szczepan łaſki, *Gratia plena,* pełni Ducha, Swięci Apoſtołowie: *repleti Spiritu S.* ale nierowniey nad wſzyſtkich MARYA; [c] *Excepto DEO omnibus eſt altior,* bo ani w Szczepanie iak w MARYI Pełność Boſtwa była według ciała, ani Apoſtołowie z Ducha Bożego poczeli iak MARYA. Rożnym BOG Swiętym z Skarbow nieprzebranych rożne rozdał dary, przywileie, y łaſki przyrodzone, y nadprzyrodzone, ale tylko po części, iako naprzykład, miłość Serafinom, Cherubinom mądrość, Straż Aniołom, Obiawienia Prorokom, żarliwość Apoſtołom, Męſtwo Męczennikom, czyſtość y Niewinność Pannom, tym ſkromność pokorę, łaſkawość, onym Swiątobliwość, umartwienie, cierpliwość &c. w MARYĄ zaś wlał cały Zbior Darow, z ktorych kiedykolwiek, co komu udzielił, iako w Corkę ſwoią y Oblubienicę, iako w Matkę Iedynaka Syna ſwego, iako w Tę, nad ktorą więcey, żadnego z Swiętych nikogo w całym niekochał ſtworzeniu, a wlał tak obſicie, że gdzie ſię Swiętych doſkonałość kończy, tam ſię Iey poczyna, bo Ona nad wſzyſtkich po Bogu wſtopniu cnot y doſkonałości naywyżſza, wlał nietylko te łaſki, ktore w Swiętych były, ale też ktore miał w ſobie Chryſtus, mowi S. Hieronim. [d] *Cæteris per partes præſtatur gratia, Mariæ vero tota ſe infudit plenitudo gratiæ, quæ fuit in Chriſto.* Inſzym BOG Darow po części udzielił, MARYI całą łaſki pełność, ktora była w Chryſtuſie, z tą tylko rożnicą, że w Chryſtuſie była pełność Łaſk y Cnot wſzyſtkich przez iſtotę, w niey przez uczęſtnictwo; w Chryſtuſie iak w Zrzodle, w niey zaś iak w Strumieniu. Y ta to ieſt, ktorę widział Ian Swięty na Niebie w Koronie gwiazd dwonaſtu: [e] *In Capite Ejus Corona ſtellarum duodecim,* to ieſt maiąca Cnot przednieyſzych dwanaście, przez ktore ſobie zaſłużyła

(a) Part. 4. tit. 15. cap. 12. [b) S. Bon. in Spec. (c] Andr. Cret. (d) Serm de aſſumpt. (e] Apoc. 10.

Koronę, cztery względem BOGA Wiarę, Miłość Nadzieię, cztery względem bliźniego, Miłośc, Posłuszeństwo, Miłosierdzie, Skromność, cztery w zględem siebie, Pokorę, Panieństwo, Cierpliwość, Ubostwo. Ta iest, ktora mowi o sobie przez Mędrca Pańskiego: [a] *In me omnis spes vitæ & virtutis*, we mnie wszelka nadzieia żywota y cnoty. Zasłużyła na Koronę Panieńską, bo chociaż BOGA Matką była, ale razem y Panną, Panną przed Poczęciem, Panną w Porodzeniu, Panną y po Porodzeniu, Panną poczeła, Panną porodziła, Panną karmiła y wychowała Chrystusa, bo to wszystko było za sprawą Ducha Nayświętszego. [b] *Inventa est in utero habens de Spiritu Sancto*, iako kwiat bez utraty y szwanku piękności wdzięk wydaie zapachu, tak MARYA bez naruszenia całości Panieństwa, światu wydała Zbawiciela, a iak promień słońcu iasności nieuymuie, tak Chrystus naymniey Panieństwa MARYI nienaruszył, bo iak w Niebie nieskazytelnego, nieśmiertelnego miał Oyca, tak Matkę na ziemi niezmazaną. Dwoiakie Chrystusa trzymamy narodzenie, oboie iest Panieńskie, BOG z istoty Oyca przed wieki zrodzony, y człowiek z krwi Matki na świecie poczęty, tam z Oyca bez Matki, tu z Matki bez Oyca, tam go Ociec zrodził Przedwieczny, tu Matka w Panieństwie: (b] *Virgo concipiet & pariet Filium*, tam bez początku, tu bez przykładu, tam przed ludźmi, tu nad ludzi, tam iest niewymowny, tu niewychwalenie ukochany, tam BOGA, a tu Syn iest Panny, bo iak Swięty Bernard upewnia, wolałaby była Boską niebydź Matką, gdyby była bydź Panną niemiała, dla tegoć sie stała wszystkich Panien Krolową, a razem y Matką; Krolową, bo ona pierwsza bez przykazania, bez przykładu, bez rady, BOGU Panieństwa ofiarę poświęciła, a iak wielu swiadczą ieszcze w Swiętym Matki swoiey żywocie. Matką, [c] Bo wszystkie przez swoy przykład chwalebny BOGU y Niebu porodziła, iak otym przepowiedział Dawid: [d] *Adducentur Regi Virgines post eam.* Zasłużyła y na Koronę Męczeńską, bo małoż w życiu swoim, MARYA ucierpiała? nic tu niemowię o ubostwie, w ktorym ściśle żyła, nic o Iey troskach, kłopotach, ktore przy Narodzeniu Syna swego miała, nic o prześladowaniu Heroda, o owey do Egiptu z Nazaret ucieczce &c. dosyć to namienić, że iak życie IEZUSA Chrystusa całe było Krzyżem, tak MARYI męczeństwem, alboż to nie męczeństwo Iey było, kiedy wiedząc z Obiawienia o przyszłey Syna swego Męce, sama myśl o niey codziennie Iey krzyżowała serce? całowała Syna!

[a] *Eccl.* 24. [b] *Math.* 1. [c] *Isai.* 7. (d) *Novarin. in Umbr. Virg.* (e) *Psal.* 4.

na! myślila sobie, tę Twarz Syna mego, ktorey się napatrzyć nie-mogą Aniołowie, zdrayca Iudasz na pogębki, zeplwanie, święto-kradzkim wyda całowaniem; uwijała w pieluszki: mowiła w Du-chu, te ręce y nogi, ktore Ia miłością bardziey Macierzyńską, niż pieluchami krępuię, po tyrańsku, katow stryczki zwiążą, harto-wne wskroś przebiią gwoździe; Tę Głowę, ktorą na me skłaniam łono, kacia bez litości ostrym zranią cierniem, gęstymi iak gradem z biią pociskami; ten grzbiet, ktory tak roskosznie uwiiam, droto-we Paski, krwawe dyscypliny, aż do kości zsieką; taka myśl co-dziennie, niebyłaż mieczem na Serce MARYI? dopieroż gdy nato patrzała, co Duchem przeyrzała; o iaka Iey boleść wskroś wszy-stkie Wnętrzności przeniknęła! zebrały się wszystkie wraz te ra-ny do Serca MARYI, ktore się po Ciele rozeszły Chrystusowym, kruszyły się rozgi, bicze, dyscypliny o Ciało Chrystusa, kruszyły się y obiiały o serce MARYI, Chrystus na ciele, MARYA była na sercu zraniona, zbita, y Ukrzyżowana, Krzyżem była boleiąca Chrystusowi Matka, przez miłość, ktorą miał do niey, Krzyżem MARYI, Syn ukrzyżowany, przez litość, ktorą miała nad Nim, bo Iey serce, sercem było Chrystusa, a zwyczaynie bardziey się tam Duch wiąże, gdzie kocha, niżli gdzie ożywia, a małaż to męka? y toć iest, dla czego się Krolową nazywa Męczennikow, bo ona wię-cey iedna cierpiała, niż wszyscy razem Męczennicy, zdanie to Anzelma Swiętego [a] *Quid quid crudelitatis inflictum est corpori-bus Martyrum, leve fuit vel potius nihil comparatione passionis Il-lius*, Cokolwiek wszyscy razem cierpieli Męczennicy w porowna-niu z Iey Męką, albo mało, albo cale nic było, bo ona to na Du-szy poniosła, co tamci na ciele, a ta boleść tym cięższa nad inne, im Dusza nad ciało zacnieysza; to niegodna Męka taka Korony? Na ostatek zasłużyła na Koronę w Niebie wieczney Chwały, bo ieżeli ta dana bywa dla zasług iako Boskiey Dowod hoyności y sprawiedliwości, a iakże MARYI niema bydź powinna y własna, (a] ktora według Bernardyna Swiętego więcey zasługiwała przed BOGIEM iedną sprawą nawet oboiętną, niż Swięty Wawrzy-niec przez kratę ognistą? więcey we śnie, a niżeli z Swiętych kto-ry na iawie? iak Iey niema bydź własna wieczney Chwały Ko-rona? ktora iak owa w Pismie Gora: [b] *Mons Domini in vertice montium*, żeby była godnie w Wnętrznościach Panieńskich Słowo Boże poczęła, wyniosła się wysokością zasług nad wszystkich Swię-tych Aniołow, y Ludzi, aż do Tronu Bostwa? zaiste prawdę o niey

 wyznać

(a) Tom. 1, Ser. 61. a. 3. c. 3. (b) Isai. 2.

wyznać należy, że iako w porownaniu z BOGIEM nikt się dobrym zwać y znaleść niemoże, tak w porownaniu z MARYĄ, nikt większy w zasługach; bo iak się to wymowić, wyszacować niemoże, co z łaski wzieła od BOGA, tak bez porownania co czyniła Piękna iak Xiężyc, wybrana iak słońce MARYA: [a] *Pulchra ut luna electa ut sol*, czemuż? bo iak Słońce y Xiężyc względem inszych planet pierwsze trzyma mieysce, tak MARYA w zasługach względem wszystkich Swiętych; sama mowi o sobie, ktora się zna naylepiey: [b] *In omni populo & in omni Gente primatum habui*, A iako Iey nieporownane z Swiętymi przed Bogiem zasługi, tak też nadgroda y chwały korona niepoięta; mowi Swięty Ildefons: (c) *Sicut est in comparabile, quod gessit, ita incomparabile præmium, quod meruit*. Nikt nad nią więcey BOGU w pokorze na ziemi niesłużył, nikt w Niebie większey w chwale nadgrody nieodedrał, udzieliła ź siebie Bostwu na świecie, żeby się z Człowieczeństwem złączyło, udzielił Iey z Bostwa swego Chrystus, żeby była, czym żaden niebył z ludzi, y nie iest. Y toć iest co Iey Mędrzec przyznaie: [d) *Multæ filiæ congregaverunt divitias, Tu supergressa universas*, Wiele Synow Ludzkich y Corek zgromadzili zasług swoich bogactwa, wszystkich przeszła MARYA: *supergressa*, przeszła w zasługach y Koronie chwały, *supergressa*. A tu iuż, ktoż iaśnie niewidzi, że MARYA wszystkich godna Koron, ktore tylko świat mieć może, y Niebo, kiedy iedna na wszystkie zasłużyła? O! iakeś nad inne szczęśliwszy wielki Wielkiego w Kościele Bożym Patryarchy Dominika Zakonie! że tę Swiętą Pannę y Panią Tę BOGA Matkę, Nieba y ziemie Krolową iuż to raz czwarty w samey Polszcze naszey Koronuiesz, ktora na wszystkie wszystkich wiekow Korony na Niebie y ziemi zasłużyła! bo to czyniąc MARYI, czynisz, co BOG Moyżeszowi z Arką czynić przykazał: [e] *De aurabis eam, facies*q; *supra, Coronam auream per circuitum*. A to czyniąc, czynisz miłe BOGU posłuszeństwo, Iey honor przed Niebem y światem, sobie chwałę y sławę nieśmiertelną. żebyś iednak wiedział wdzięczny BOGU y MARYI Zakonie, iaka ma bydź Korona, ktorą w cudownych MARYĄ Obrazach Koronuiesz? otym mowić w punkcie drugim zaczynam.

Punkt drugi.

PRawda to że Korona, ktorą kto komu ofiaruie, znakiem iest chwały, honoru, godności, y zasługi: [f] *Corona datur in signum glo-*

(a) *Cant.* 6. [b) *Eccl.* 24. (c) *Ser. 2. de Assumpt*, (d] *Prov.* 31. (e) *Exod:* 25.
(f] *Berchor. Ver. Coron.*

gloriæ & honoris, excellentiæ & meriti; Ale też niemniey dowodem wdzięczności, ktorą kto komu za łaſki, za wzięte winien Dobrodzieyſtwa. Dawne nieſie przyſłowie: *fontem hauris, puteum corona,* kto piie wodę zrzodło koronować powinięn. Kiedy Ia uważam łaſki, dobrodzieyſtwa MARYI, przez tyle wiekow obſicie waſzemu świadczone Zakonowi, nieodrodni S. Oyca y Patryarchy Dominika Synowie, iak ſądzę, tak mowię, żeście Iey procz tych Koron Rzymſkich, taką winni Koronę, iako niegdyś BOG na głowę złozył Aarona. Była to Korona iak ią Ekklezyaſtyk opiſuie cała, przez ſię złota, wyryta znamieniem Swiętości y Swiątobliwości, Chwały y Honoru, Cnot y Dzieł chwalebnych: (*a*) *Coronam auream poſuit ſupra mitram ejus expreſſam ſigno Sanctitatis, gloriâ honoris, & opus virtutis.* Takąście mowię winni Koronę dla MARYI, Synowie Dominika Swiętego, winniście naprzod ſzczerozłotą; złoto poſpolicie mądrość w Piſmie Swiętym znaczy, otym Mędrzec Pańſki powiedział, (*b*) *Poſſide Sapientiam, quia melior auro.* Niewiele rozumiem złota macie ziemſkiego, bo ście ſię z Doſtatkow światowych przez Zakonne wyzuli uboſtwo, ale macie złota doſyć mądrości y umiejętności, w porownaniu ktorego, zdaniem Salomona wſzyſtkie świata tanieią bogactwa: *Divitias nihil eſſe duxi in comparatione illius.* macie złote głowy: (*c*) *Caput aurum optimum,* y właśnie iakby na was patrzył Medyolański Infułat, gdy powiedział: [*d*] *Bona paupertas, quæ ſi non habet theſaurum pecuniæ, habet tamen theſaurum Sapientiæ,* bogate ieſt uboſtwo waſze, bo chociaſz mu na bogactwach zbywa, nie zbywa na złocie y ſkarbach Mądrości. Toście tedy złoto winni na Koronę MARYI, bo iezeli Ona nieſtworzoney ieſt Matką Mądrości, o iak tą cudownie waſze zbogaciła głowy! nieuymuię inſzym mądrych głow Zakonom, ale też trudno Ich waſzemu nieprzyznać, bo to ten waſz Zakon, ktory Alexander Oſmy dla głow wielce mądrych nazwał Podporą całego Kościoła, Innocencyuſz Czwarty Filarem y Laſką na wſparcie zſtarzałego świata: [*e*] *Ordo Prædicatorum ſeneſcenti mundo in ſuſtentationis baculum eſt proviſus.* Ten to waſz Zakon, ktory [za świadectwem Alexandra Czwartego Papieża] przez Kazania y nauki Synow cudownie cały Swiat oświeca: *Status Eccleſiæ per eorum prædicationis & doctrinæ Salutaris inſtantiam, multipliciter illuſtratur,* ktory iak Słońce w Kościele zaiaśnia wſzy uſilną Synow ſwoich pracą, z ciemnosci żydowſkich, z niezliczo-

D nych

(*a*) *Eccl.* 45. (*b*) *Prov.* 16. (*c*) *Cant.* 5. (*d*) *S. Ambr.* (*e*) *A.* 1248.

nych błędow Heretyckich, całe Pismo Swięte oswobodził, całe na ięzyk Łaciński, Grecki, Chaldayski, Syryacki, Hebrayski, Arabski, Etyopeyski, Tatarski, Polski przełożył, przełożone w południu iasney prawdy stawił, Tłumaczami oświecił, całą Biblią na Litery, słowa, periody rozebrał, y pożyteczne dla wszystkich ułozył konkordancye, Ten wasz iest Zakon, z ktorego iak z Raiu obfite wymowy y umieiętności strumienie na świat wypłyneły, tak dalece, że za świadectwem Piotra *a Conceptione B. M. V.* Generała Zakonu moiego Schol. Piarum: rzadcy byli zdawna między uczonymi wielkiego Imienia, y nauk Mężowie, ktorzyby z Dominikańskiego niebyli Zakonu: [a] *Rari fuerunt in Republica literaria alicujus nominis viri in Doctrina conspicui, qui Dominicanæ Familiæ non fuerint Alumni.* Ten wasz Zakon, ktory począwszy od O. S. Dominika Fundatora swoiego, ktorego Mężem Apostolskim, Wiary S. Filarem, Okiem świata całego, wielkim Dusz ludzkich Ekonomem, Kościoł S. nazywa, ktory powstał iak drugi Eliasz: *Quasi ignis, & Verbum ipsius, quasi facula ardens*, począwszy mowię od Fundatora swoiego, aże do tych czasow regestr nieprzerachowany wielkich Mędrcow, Teologow, Doktorow, Kaznodzieiow, Kościołowi y światu na pomoc y zbawienie wydał, à Doktorow, Kaznodzieiow takich, o ktorych Alexander IV. Papież powiedział, że Ich usta łaska Niebieska poświęciła na zbawienną dla inszych naukę, y postępek Dusz Chrystusa wiernych: [b] *Quorum labia Cælestis edocuit gratia ad propinandam salubrem doctrinam aliis, & profectum animabus Christi Fidelibus exponendum.* Ktorzy po wszystkich świata tego kraiach światło prawdy z Chrystusową roznieśli Ewangelią: [c] *Evangelicæ prædicationi instantes ardenter lumen Divinæ veritatis, ubiq; per Orbem terrarum diffundunt*, Tak że iako niemasz prawie tey w Europie Akademij, ktoraby z Dominikańską przymierza niemiała nauką, tak się ledwie z nich ktora znayduie, żeby tam Dominikan na wysokiey niezasiadał Katedrze: takich Kaznodzieiow wydał y Doktorow, że Ich właśnie ludziom BOG przez Proroka swoiego przepowiedział: *Mittam Vobis Pastores, qui pascent vos scientia & doctrina*, zeszlę wam Pasterzow, ktorzy was paść będą nauką y umieiętnością. Nie liczę tu, bo to iedno co gwiazdy po Niebie rachować, nie liczę żarliwych y wielkich Kaznodzieiow, z ktorych procz wielu Swięty Iacek w Samey Polszcze naszey, coż dopiero w Litwie, w Moskwie, na Rusi, w Inflantach y Prusach, moc niezliczoną

Pogań-

(a) *Relig. Tom. 2.* (b) *Brev. Dom.* (c) *In Prolog. Constituit.* (d) *Idem ibid.*

Pogaństwa częścią Okrzcił, częścią przez naukę do Wiary przyprowadził, z ktorych w Państwach postronnych wielu pominąwszy Ludwik *de Rosciate*, Korradyn de *Rescia*, za swiadectwem Bartłomieia *de Braganzio*, w Niemczech, we Francyi, we Włoszech Dusz zgubionych na dwakroc sto Tysięcy BOGU pozyskali. *S. Ludovicus Bertrandus* w Ameryce 15. Tysięcy Bałwochwalcow na Gorze S. Marty Okrzcił. Tamże Michael Erford sześć Tysięcy, obydwa zaś w iednym Roku 60. Tysięcy Pogan nawrocili, z ktorych Filip Przeor Ziemi Swiętey, na iednym Kazaniu nawrocił Patryarchę Iakobitow, ktoremu dana była w rządy Indya niższa, Ziemia Murzyńska, Ormiańska, Perska, Chaldeyska y Egipt; na drugim Kazaniu nawrocił Arcy-Biskupa Egiptskiego, y drugiego Indyi wyższey; a zaś *B. Ioannes de Schio* na jednym w Weronie kazaniu, Patryarchę y Siedmiu Biskupow, niezliczonych Xiążąt, Miast, z nienawiści y niezgod do miłości y iedności z sobą, a z niedowiarstwa do Wiary pracą Apostolską blisko Sto Tysięcy rożnych osob nakłonił; a co insi w inszych świata częściach? ktorych się głos po Ziemi, po Morzu, y pod ziemię rozszedł? ztąd miarkuycie, kiedy sam Swięty Ferreryusz Wincenty na iedney w Hiszpaniach Missyi Niewiast rospustnego życia do pokuty 40. Tysięcy, Zydow 25. Tysięcy, Heretykow y rożnych grzesznikow, 100. Tysięcy zokładem do BOGA y Wiary nawrocił. Nieliczę wielkich Zakonu tego Teologow, znakomitych nauką Doktorow, z ktorych oprocz Biskupow, Arcy-Biskupow, Kardynałow tegoż Zakonu [a] Wiele na wielu Koncyliach, osobliwiey zaś na dwoch za pierwszego y drugiego Leona Papieżow, trzydziestu, na Wiedeńskim 40. na Lateraneńskim za dziesiątego Leona, Dwudziestu, na Trydeńskim 24. zasiadaiąc iak mądrze y pożytecznie na zaszczyt Chrystusowey Wiary pracowali, tak Obrońcami Kościoła, światłem świata nazwani: *Pugiles Fidei, vera Mundi Lumina*, niewspominam owego B Alberta W. ktorego zbiorem Kanonow SS. Swiątnicą mądrości Niebieskiey, Kościoł Boży nazywał, owego Kaietana Kardynała, ktory od Oycow na ostatnim Lateraneńskim Koncylium cudem Mężow uczonych, żywą Biblioteką wszystkich Praw Wiary, Arką umieiętności zawołany. Owego Turrecremata sławnego na cały Kościoł Kanonistę, ktory trzydziestu Schizmatyckich Biskupow do iedności z Kościołem przyprowadził; nie wspominam onych Korradow Alberstadieńskich, onych Ugonow Sekwino y innych, ktorzy z Kommissyi Apo-

D2 stolskiey

[a] *Cavalerius S. 163.*

ſtolſkiey piſmo Ormianſkie roztrząſaiąc trzydzieści y pięć tyſięcy ſłow wnich błędnych znalezli, ktore potym publicznie na Trydeńtſkim palono Koncylium; niewſpominam nieprzeliczonych, wſzakże iak wſzyſcy, wielką Kościoł Boży mądrością zaſzczycili, z iedney mamy miarę Głowy S. z Aquinu Tomaſza, ktory ludzkie przeſzedſzy rozumy, Imie Anielſkiego otrzymał Doktora, y ſłuſznie, bo iego nauka nie ze ſzkoł światowych, ale z Nieba y Ducha Bożego, bo onim wyrok Stolice Apoſtolſkiey, że ile Artykułow o Wierze napiſał, tyle Cudow uczynił; [*a*] *Quod ſcripſit articulos, tot fecit miracula*. A kto go rozumie, wſzyſtkich razem umie, bo to w piſma ſwoie zebrał, cokolwiek ſię umieć y rozumieć może, a kto rozumie y umie co Tomaſz napiſał, zbłądzić nigdy niemoże; bo Iego Nauka ſłowem Prawdy Wieczney pochwalona: *Bene de me ſcripſiſti Thoma*. Przyznaycieſz kochani O. S. Dominika Synowie, czyliście MARYI za tak wielką mądrość ſobie udzieloną, ſzczerozłotey niewinni Korony? Winniście Iey powtore Koronę Swiętości y Swiątobliwości, *expreſſam ſigno Sanctitatis*, bo ieżeli za świadectwem W. Bedy wſzelka Swiętność Swiętych y Błogoſławieńſtwo z żywota MARYI ſwoy bierze początek: (*b*) *Omnis beatitudo Sanctorum, de glorioſo Virginis Utero proceſſit*, ieżeli za zdaniem B. Alberta W. MARYA wſzyſtkich według Ducha, Swiętych Kościołowi y Niebu porodziła: [*c*] *Spiritualiter omnes Sanctos genuit*. Tak dalece że niewięcey matkom naſzym iſtność życia powinniśmy, iak MARYI Swiętość ſwoią Swięci; ieżeli na wſzyſtkie czaſy do rodzenia wybranych wzięła od Oyca Przedwiecznego płodność: [*d*] *Ab ipſo Patre Æterno accepit fontanalem fæcunditatem ad generandos omnes Electos*. O! iak ſię ta Swięta Matka w waſzym przez Swiętych, Zakonie rozrodziła? iak wiele dla niego Cudownych narodziła Synow? ktorymiście świat, Niebo, y Kościoł Chryſtuſow napełnili, rachuycie Ich ſami, ktorych cnoty, Imiona, zaſługi, codzienną czcicie pobożnością, mnie ich czaſu wyliczać niewyſtarcza, to tylko mowię; ze niemaſz w Niebie y w Kościele ſtopnia, na ktorymby z ſwoimi waſz Zakon nieſtanął Swiętymi. Stanął na ſtopniu Patryarchow, przez O. S. Dominika, ſtanął na ſtopniu Prorokow, Apoſtołow, Męczennikow, Wyznawcow, y Panien, przez tak wielu Duchem Prorockim oświeconych, Apoſtolſką o Wiarę żarliwością, męſtwem y odwagą na śmierć y męki za Chryſtuſa, świątobliwością żywota cudowną znakomitych Mężow, przez tak wiele Panien niewinnością Panieńſtwa zaſzczyconych.

[*a*) *Ioan. XXII. Pont.* (*b*) *In Cap. I. Lucæ.* [*c*) *Ser. ſup. Miſſ.* (*d*) *S. Bernardin. Ser. II. n.* 2.

conych. A to y teraz w Swiętych nowo Kanonizowanych Katarzynie de Ricciis, Stefanie de Quinzanis Pannach, w Alwarze Cordubensie, w Pietrze Gonzalez, w Mateuszu Karrerym, w Egidym z Lisbony, Albercie y Markolinie Wyznawcach, ktorych Introdukcyą wspolnie z Ukoronowaniem MARYI obchodzicie, alboż nie iasny iest Niebu y światu Dowod, iak się wielu z tey S. Matki, Swiętych u was rodzi, gdy do Swiątnic Boskich nie wsto lat, niepoiednemu, niepodwoch, iak gdzie indziey zwyczaynie, ale, y często y po kilku razem wprowadzacie! to się Iey od was Swiętości y Swiątobliwości Korona nienależy? Winniście Iey po trzecie Honoru y Chwały Koronę: *Expressam gloria honoris;* Bo przez kogoż od tylu wiekow, tak wysokie w Kościele Bożym dziedziczycie Honory, że z iednego Zakonu Waszego Czterech Papieżow Ukoronowanych, Dwoch Obranych, Piąciudziesiąt y trzech Kardynałow, Patryarchow czterdziestu, Sześćset dwoch Arcy-Biskupow, Czterech w Polszcze Prymasow, Lwowskiego Nominata iednego, Halickich kilku, Biskupow Krakowskich, Poznańskich, Kijowskich, Przemyślskich, Chełmskich, Chełminskich, kilkunastu, Cudzoziemskich Tysiąc pięćset kilka, Ośmdziesiąt Nuncyuszow do Koron, Ablegatow *a Latere,* Czterdziestu kilka, Iednego Archimandrytę całego Zakonu Bazyliańskiego, Iednego Generała całego Zakonu OO. Kapucynow, Czterech Opatow Benedykta S. *In Monte Cassino,* Dwudziestu, inszych Klasztorow w Francyi y Niemczech, Dwudziestu Synodow powszechnych, Prezydentow; Dwunastu Kommisarzow Apostolskich, Krolestw, Krolow, Cesarzow, Xiążąt, Parlamentow, Senatow, Protektorow, Konsyliarzow, Kanclerzow, Sędziow, Podskarbich, Ambasiatorow; WiceRejow, Rezydentow, moc niezliczoną, Spowiednikow, Kaznodzieiow Papieskich, y Naywyższych Monarchow, Inkwizytorow tak Naywyższych *Sancti Rom. Officij,* Iako też Generalnych przez Europę, *Contra hæreticam pravitatem,* Wikaryuszow Papiezkich, Examinatorow Biskupich, Magistrow *Sacri Palatij,* Referendarzow, Adwokatow Naywyższego Konsystorza Rzymskiego, Auditorow Generalnych *Palatij,* Vicesgerentow, Prefektow Kongregacyi roznych, tysiącami Swiat y Kościoł liczy? Przez kogo mowię ten Honor y Chwałę macie, że Dwudziesty drugi Ian Papież z Niebem zrownał wasz Zakon, a zaś wielość Osob waszych z Gwiazdami: [a] *Ordo Prædicatorum velut Cælum Sideribus micat, sic Personarum numero coruscat.* Ze wam Panegirysta Zelingerus tyle przyznaie Naywyższych Chry-

E stusa

(a) Constit. 14. in Explicat.

ſtuſa Namieſtnikow, ile wiekow liczycie; tyle Kardynałow, ile pięcioletnich czaſow; ile lat, tyle Swięrych; ile dni, tyle Kaznodzieiow, ile Godzin, tyle Wyznawcow; ile momentow, tyle Cudow; ile Głow, tyle Doktorow: [a] *In hac Sacra Familia, Sæcula connumerantur Pontificatibus, Luſtra Cardinalibus, Anni Sanctis, Dies Prædicatoribus, Horæ Confeſſoribus, Momenta Miraculis, Capita Doctoribus?* Zkąd tę macie Chwałę, że was Grzegorz Papiez Dziewiąty danych światu na światłość y oświecenie Narodow bydź uznał, że was mocnych w mowie y Naukach oſądził: [b] *Fratres Prædicatores potentes in opere & Sermone.* Ze ſłowa waſze, zdania, y nauki iak od Boga natchnięte, tak Duchem Swiata y życiem bydź wyznał: [c) *Verba Fratrum Prædicatorum Divinitus inſpirata, Spiritus ſunt & vita mundi.* Zkąd to macie wſzyſtko, ieżeli nie przez łaſkę MARYI, przez ktorey Zaſługę y Godność za świadectwem Serafickiego Doktora, wſzyſtko mamy, cokolwiek mieć dobrego możemy; [d] *Per manus hujus Dominæ habemus, quid quid poſſidemus.* Winniście Iey na oſtatek cnot y dzieł Koronę: *Opus virtutis*, bo jeżeli MARYA według OO. Swiętych wſzyſtkich wiekow ieſt dziełem: *Negotium Sæculorum*, ieżeli znią BOG wſzyſtko wſzędzie czyni, y Ona z BOGIEM; [e] *Cum eo eram cuncta componens*, ieżeli y teraz cokolwiek ſię dzieie, dzieie ſię przez Nią, z Nią, y w Niey razem: [f] *Per ipſam, cum ipſa, & in ipſa totum hoc faciendum decernitur*, Mowi Swięty Damian; ieżeli w niey Zbior ieſt cnot wſzyſtkich: [g] *In me ſpes omnis virtutis.* gdzież ſie wyraźniey Cnot Iey wielkość y dzielność wydaie, iako w Dziełach waſzych y życiu? Tyć to ieſteś Filadelficzny Zakonie, ktoremu prawdę przyznać należy, żeś nie tylko cnot wſzyſtkich pełen, ale cnot zaſzczytem y Chwałą: [h[*Gloria virtutis tu es.* Wy to ieſteście Prześwietni Tego Zakonu Synowie, ktorzyście świat cały y Kościoł chwalebnymi zaſzczycili dziełami; mowię o was Słowy Innocencyuſza IV. Papieża: *Pater Luminum PP. Prædicatores in Lucem Gentium dedit, & Viris talibus ſuam munivit Eccleſiam, qui mori pro Chriſto diligunt & pati pro iuſtitia delectantur.* BOG Swiatłości Ociec, Zakon Kaznodzieyſki na oświecenie Narodow wyſtawił, y takimi ſwoy Kościoł umocnił Mężami, ktorzy ginąć dla Chryſtuſa pragną, y cierpieć za ſprawiedliwośc niewzdrygaią, ſię wſzakżeście wy od początkow

ſamych

[a) *Orat. B. Iacobi Salom.* [b) *Conſt. 198. a. 1240.* [c) *Conſt. 45.* (d) *S. Bonav. Spec. c. 3.* [e) *Eccl. 24.* [f] *Ser. de Annun.* (g) *Eccl. 24.* (h) *Pſal. 88.*

ſamych około pomnożenia Chwały Boſkiey y Wiary naywięcey prac podieli, wyście Murem ſtaneli przeciw odſzczepieńcow Kościoła, godzien wiary Hiſtoryk, ktory o Swiętym Oycu waſzym napiſał: [a] *Niſi ſtetiſſet Dominicus timebatur ne totus Orbis, ut Arij tempore, ſe ingemuiſſet hæreſi depravatum*, Gdyby był niepowſtał Dominik, bać ſię było potrzeba, iak za Aryuſza, aby ſię Swiat cały Kacerſtwem niezaraził; Za waſzym ſtaraniem y pracą z Kommiſſyi IX Grzegorza, y XI. Wſzyſcy Wſchodni Bazylianie, Grecy, y Ormianie, Michał Paleolog Wſchodni Ceſarz, Patryarcha Konſtantynopolitańſki, Alexandryiſki, Antyocheńſki, Ierozolimſki zwielu Biſkupami Ruſkiemi do iedności z Kościołem przyſtąpili, y Anielſką Doktorow waſzych przekonani Mądrością, zgodnie zawołali: *Vivat Fides Romana, Mater tantorum Heroum*, Niech żyie y wiekuie Swięta Rzymſka Wiara Matka takich Obrońcow? Za waſzym ſtaraniem y pracą na Synodach rożnych Sekta Begvardi y Begvini, Fratricellow, Iana Hus, y Iana Wikleffa, Herezya Templaryuſzow y Seminaryuſzow potępione, Alkoran Turecki y Talmud Zydowſki w Rzymie, w Francyi y Hiſzpanij publicznie ſpalony; wyście naypierwſi na Nowym ſwiecie, w Indyach Zachodnich, owemu Narodowi Grubemu Krzyż IEZUSA Chryſtuſa pokazali, y do ſpołeczności z Chrześciańſtwem przywiedli, iako Baroniuſz w Dzieiach Rocznych świadczy: [b] *Prædicatorum Ordini poſt DEUM, Reges Catholicos debere quid quid ex Occidenti India ſuo adjacet Imperio.* Wy ieſteście, ktorzyście iak żwawo, tak zawſze z Tryumfem przeciwko Albigenſom, Waldenſom, Katarom, Kumanom, Patarenom, Paſſaguinom, Speroniſtom y innym woiowali, wyście głownych błędy znoſili Heretykow, mianowicie Gwilelma we Francyi, Iakoba Iuſt w Walencyi, Bartłomieia Berengarego, Mikołaia w Aragonij, Hieronima w Czechach, Uldaryka w Bazylei, Bucera w Anglij, Kaſſelego w Szwaycarach, Erymana w Terrazyi, Gerarda w Lombardyi, Fratricellow w Umbryi, Wergerego w Iſtryi, Wardenſow w Niemczech, Puritanow w Hibernij; w Wſchodnich Kraiach Iakobitow, Neſtoryanow w Indiach; wyście pracą y nauką, Krola Boſinſkiego y Kroleſtwo całe od Manicheyſkiey odwiedli Herezyi; wyście w Zelandyi oſtatnie Neſtoryanow relikwie wytępili, wyście za Ordynanſem Eugeniuſza IV. Papieża Herezyą *Simplicis animi* z Czech, z Węgier, y przyległych Kraiow, Luteryą z Rzymu, Hugonotow

E2 z Fran-

(a) *Engelgrave.* (b) L. 1. Apol. Sect. 1. 4. 1.

z Francyi y Hiſzpanij wypędźili, Wyście z Zwinglianow naſze Polſkie Kroleſtwo oczyścili za świadectwem Piotra Biſkupa Krakowſkiego w Liście do Piuſa II. Papieża: *Niſi Fratres Prædicatores in Polonia ſtetiſſent, vix veſtigium aliquorum Orthodoxæ Veritatis in ea remanſiſſet.* Za czyiążeście po BOGU pomocą tak wielkich ſpraw w świecie dokazali, ieżeli nie za pomocą MARYI? wſzakże za świadectwem Franciſzka Reyzana, gdyście czaſu pewnego wnagłey Potrzebie BOGA o ratunek proſząc, owe w Supplikach powtarzali ſłowa: [*a*] *Chriſte audi nos, Chriſte adjuva nos,* Chryſte wyſłuchay nas, Chryſte wſpomoż nas; trzymaiąca na rękach IEZUSA MARYA, tymi ſię za wami przyczyniła ſłowy: *Fili adjuva eos,* Synu wſpomoż Ich. Otoż za te Dobrodzieyſtwa y Łaſki taka Iey od was należy Korona, iakem w punkcie mowy moiey pokazał, Korona złota Mądrości, Korona Swiętości, y Swiątobliwości, Korona Honoru y Chwały, Cnot y Dzieł chwalebnych; takąż Ią w tym Obrazie Cudownym Koronuycie. Koronuycie złotymi waſzey Mądrości Głowami, Koronuycie Koroną Honoru y Chwały, wſzyſtkie myśli, ſubtelności, koncepty, ſtarania, y ſiły, godne po Katedrach y Ambonach prace, na pomnożenie Iey Honoru y Chwały poświęcaiąc, Koronuycie Koroną Swiątości y świątobliwości, cnot y dzieł chwalebnych, wſzyſtkie Momenta, Dni, Mieſiące, y Lata w pobożności y ſprawiedliwości, w Cnotach y uczynkach Swiętych na uwielbienie, podwyżſzenie Iey nieporowaney Godności ofiaruiąc: [*b*] *In Sanctitate & juſtitia coram ipſa omnibus diebus,* Aby ſię to w was o Niey pełniło, co Mędrzec Pańſki przepowiedział: [*c*] *Surrexerunt Filij Ejus, & Beatiſſimam Prædicaverunt,* Powſtali Iey Synowie dla niey, y Naybłogoſławieńſzą bydź opowiadali; a Ia upewniam, że wam przy Iey Opiece na Mądrych y Swiętych ſubiektach, na Koronach y Sławie w Niebie y u świata, na Cnotach y Dziełach chwalebnych nigdy zchodzić niebędzie, wſzak ſię ztym ſama B. Alanowi waſzemu oświadczyła: *Quamdiu durabit in hoc Ordine Pſalterium meum, tamdiu Sapientia, Obſervantia, admirabilis fama apud DEUM & homines in immenſum durabit.* Poki wtym Zakonie Honor, Chwała moia trwać będzie, y z Rożańcem kwitnąć, poty w nim Mądrość, Swiątobliwość, Honor, y Chwała przed Bogiem y Ludźmi nieuſtanie. Tu iuż wam czas pomyślić Chrześciańſkie wierności, a mnie otym mowić, czym też wſzyſcy MARYĄ Koronować możemy.

Punkt

(*a*) *Chron. O. P. L. 2. c. 2.* [*b*] *Luca 1.* (*c*) *Prov. 31.*

Punkt trzeci z Reflexyą.

KIedy ſię na wielu w tym Punkcie oglądam, widzę że ſię wielu do tak wſpaniałey w tym Obrazie Cudownym Koronacyi Nieba y Ziemie Krolowey Nayświętſzey MARYI iak ochotnie y świątobliwie, tak niemniey po Pańſku przyłożyli. Przyłożyłeś nayprzod do Iey ſzacunku y wagi z ſkarbow Apoſtolſkich złota, w ktorego ręku pod Kluczem Piotra y ziemſkie y Niebieſkie BOG złożył doſtatki Naywyżſzy Chryſtuſa Namieſtniku, Imieniem y rzeczą BENEDYKCIE XIV. Kiedyś raczył Głowę MARYI, y niezliczone na tym mieyſcu cuda, a przez Nię łaſki y Dobrodzieyſtwa ludziom wyświadczone Arcypięknymi ozdobić Koronami. Zacoć z powinną wdzięczności rekognicyą Imieniem Kaznodzieyſkiego Zakonu, Imieniem wſzyſtkich, iak Oycu Chrześciańſtwa całego,to oddaię *Votum*: Panuy ſzczęśliwie y długowiecznie Naywyżſza wſzyſtkich w świecie panuiących Głowo, y Głow Pańſkich Korono: *Dominus conſervet Te, vivificet, & Beatum faciat in terra.* Przyłożyłeś y Ty do złotych Koron Watykańſkich niemałego waloru *Princeps Paſtorum*, Wielki złotego Imienia MIKOŁAIU I.O. Arcy-Paſterzu tuteyſzy, kiedyś iak ow Ononiaſz Naywyżſzy Izraela Kapłan, w koło ktorego ozdobną Braci widziano Koronę, gdy z Ofiarą do Ołtarza Pańſkiego przyſtępował [a] *Circa illum Corona Fratrum quaſi plantatio Cedri*, Kiedyś mowię ſtanąwſzy w Koronie godnych Infułatow II. WW: Samuela Ożgi Kijowſkiego, Samuela z Głowna Głowińſkiego Hebrońſkiego, Raymunda Iezierſkiego Bakowſkiego, Leona Szeptyckiego Lwowſkiego Ruſkiego, Szumlańſkiego Przemyſkiego Ruſkiego, Biſkupow, Szeptyckiego Szuffragana Łuckiego, Turzańſkiego Opata Unijowſkiego, y Prześwietney Arcy-Kapituły Lwowſkiey Ukoronował Głowę MARYI, nieoſzacowanym z Złotą razem Koroną cnot y zaſlug zbiorem, ktorymeś ſamą chwałę y ſławę zwyciężył: [b] *Viciſti famam virtutibus tuis*, Zkąd iako iuż niemaſz ſzczęścia tego zazdrościć I.O. Całey Polſkiey Korony, y W. X. Litewſkiego Prymaſowi, że on ma władzę prawem ſobie przyznaną Krolow, y Krolowy Kroleſtwa naſzego Koronować, gdy y Tobie Wielki całey Ruſi Prymaſie tego, Nieba Honoru pozwoliły, że Nieba y Ziemie Krolową Koronuieſz, tak mam w BOGU nadzieię, że ſię za podiętą w aſſyſtencyi Aktu tego pracę o każdym z II. WW. w zwyz

(a) Eccl. 50. (b) 2. Paralip. c. 9.

namienionych Infułatow fprawdzi, co przepowiedział Izaiafz: [*a*] *Eris Corona in manu Domini & diadema Regni in manu DEI*, w Twoich zaś latach y po długim życiu IO. Koronatorze owa fkutek weźmie obietnica, ktorą komuś Mędrzec Pański przyrzekł: [*b*] *Dabit Dominus Capiti Tuo augmenta gratiarum, & corona inclyta proteget Te*, Ukoronuie BOG zamyfły Twoie fzczęściem y pomyślnościami, a zafługi twoie wieczney w Niebie Koroną fzczęśliwości, y tak odbierzefz Koronę za Koronę, *Corona inclyta proteget Te*. Niemnieyfzey przydaiefz bo naywyżfzey do tych Koron Rzymfkich Koronacyi MARYI z Troiftego Krzyża Twego Ozdoby IO. Potockich Domie. Prawdać że na to wfpomnienie procz żalow publicznych, flyfzę głębokie od żalu weftchnienia w Sercach Synow O. S. y Patryarchy Dominika, że Im przez smierć w Ofobie I. O. Iozefa Potockiego Kafztelana Krakowfkiego Woyfk Koronnych Hetmana Fundatora y Dobrodzieia, naywiękfza Aktu tego upadła Korona; (*c*) *Cecidit, cecidit Corona capitis nostri*. A toli że Ten Pan z Cnot y zafług w Oyczyźnie nieśmiertelney pamięci, żyie przez miłość y affekt ftateczny, w I.O. Małżonce fwoiey LUDWICE z Mnifzchow *Potockiey* Kafztelanowy Krakowfkiey, żyie przez Krew w I.W. Woiewodzie Kijowfkim Synu fwoim, Honoru, Fortuny, Imienia Dziedzicu, żyie w Wnukach kochanych tu przytomnych, żyie w wielkich Familij Imieniach: *Vivit adhuc completq; vagis fermonibus auras*, że fobie z Krzyża wziął chwałę, à Krzyż y nieieden zoftawił Dziedzicom do chwały: [*d*] *Vos gloriari opertet in Cruce*. Smiele mowię: że y on w Tobie y Ty wnim wfpolnie I.O. *Potockich* Domie, Naywyżfzey z Herbownego Kleynotu twoiego przydaiefz ozdoby: *Fulget Crucis myfterium*. Bo ten to Wafz Kleynot I.O. Potoccy, ktory w Mitrach Xiążęcych, w Krolewfkich, w Cefarfkich Koronach, pierwfze czoło trzymaiąc, nieporownanego Państwom przydaie zafzczytu: [*e*] *His Venerabilior de cruce furgit honor*. Ten ktory na Ołtarzach w Pańfkich Swiątnicach wyniefiony y BOGU y Swiętym przyczynia Honoru: [*f*] *Virtus celfa crucis & pietatis honos*, Zeby był Panow y Monarchow Zafzczytem! przydaliście do niego Godność Imienia nieofzacowaną, Cnot, zwycięftw, zafług wybor wyfoki, cały prawie Senat Honorow: *Hic Procerum trabeata manus, graviorq;*

[*a*) Cap. 62. [*b*) Prov. 41. [*c*) Thren. 5. (*d*) Gal. 6. (*e*) D. Venant. (*f*] Idem.

viorq; Senatus, longa phalanx Equitum, densa corona Ducum, [a] Zeby BOGA Honor y Swiętych zaszczycał; do Pańskich Tytułow, Zwycięstw, Zasług, y Dzielności waszey przydaliście poboznośc; omylił się na was z swym zdaniem Poeta gdy powiedział: *Nulla fides, pietasq; viris, qui castra sequuntur,* Bo Ia mowię iakem się przypatrzył, że w Każdym z was prawie certuie z świątobliwością odwaga, y świątobliwośc z odwagą, à czy raz, czy iednego z Potockich: *Vidit certantem miles, Martemq; putavit, vidit orantem miles Numenq; putavit, si numen mortale esset?* Za podobne y takie dzielności y Poboznośći dowody, niewątpię o Dobroci Boskiey, że iuż I.O. s. p. Iozef POTOCKI Kasztelan Krakowski, Hetman W. Koronny, prawdziwie Mąż MARYI, boć y o Swiętym Iozefie Bernard Swięty mowi: *Non quia maritus, sed quia vir virtutis erat;* Doznał tego na sobie, oczym Izaiasz upewniał: *(b) In illa die, erit Dominus Exercituum, Corona gloriæ in manu Domini.* W ow dzień po zeyściu, będzie Pan Woysk y Hetman, Koroną Chwały w Ręku P. Boga; Was to ieszcze czeka I.O. *Potoccij,* oczym Mędrzec Pański powiada, że Dom wasz bez Korony niebędzie: [c] *Corona tribuetur in generationem & generationem.* Płyń tym czasem I.O. Potockich Potoku, szczęściem, Sławą, Honorem y błogosławieństwy: *Quo longius, eo latius.* Iakoś zaś iest I.O. Domie z naypierwszymi w Polszcze Imionami, z Monarchami Europeyskiemi, ze Wschodniemi y Zachodniemi skolligacony Cesarzami, iakoś sobie za dziedziczną obrał poboznośći cnotę, Sławną w Cudach y Cudowną w Obrazach Koronować MARYĄ, że Ią iuż w trzecim Koronuiesz mieyscu, na trzy dla niey Korony Krzyż swoy dzieląc potroyny, tak życzę, abyś za trzecią Koroną dla Krolowey Niebios w tym oddaną Obrazie, na ziemi iedną Krolestwa Polskiego osiągnął Koronę, a w Niebie dwoiaką chwały y sławy nieśmiertelney: *Utroq; petas diademata sexu, Reginasq; feras, Reginarumq; maritos.* Gdy tedy wielu wielorakim MARYĄ Koronuie sposobem, czymże Ią też wszyscy Koronować macie, żeby y od was bez Korony z honorem, y z Koroną bez honoru niebyła, Chrześcianie! Iezeli się sumnieniem rządziemy y słusznością? powinniśmy naprzod Koronować MARYĄ koroną miłości, zyczliwości, y uprzeymosci, bo Ona iest Matką nas wszystkich Testamentem w Ianie od Chrystusa nadana: *Ecce Mater,* à Matką miłości, bo nas nietylko piastuie

 na

(a) Gvinisij. (b) Isaiæ 28. (c) Eccl. 17.

na Łonie dobroci, opatruie y karmi, ale też wſzyſtkich po Synu Iednorodzonym ukochała; mowi Swięty Ildefons: [a] *Super omnia habet charitatem ad proximum,* Matką łaſkawości; bo iak Swięty Hieronim upewnia, wſzyſtkim ſię przyſtępną, wſzyſtkim ſię ſtawia łaſkawą. [b] *Merita non diſcutit, omnibus ſe exorabilem, omnibus Clementiſſimam præbet.* Matką Wielemożną na Niebie y ziemi, bo za świadectwem wſpomnianego Bernarda, oco tylko proſi BOGA za nami, wſzyſtko ziednać może: (c] *Quid quid quærit, invenit, & fruſtrari non poteſt.* Matką Naytroſkliwſzą o nas, Nayhoynieyſzą na nas, (d] *Bo cokolwiek w nas bydź może nadziei, cokolwiek zbawienia y łaſki, od niey wſzyſtko mamy.* Mowi Hugo *de S. Vict..* Powinniśmy *Koronować* MARYĄ Radością y Pociechą ſerc naſzych; To ſię dziś dziać z Nami powinno, przy *Koronacyi* MARYI, za ſtaraniem Hetmańſkim, co ſię działo z Ludem przy *Koronacyi Kościoła* od Machabeuſza Walecznego Hetmana, wſzakże y MARYĄ żywym BOGA *Kościołem* Swięty nazwał Germanus. Stała ſię tam wielka radość we wſzyſtkich: (e) *Facta eſt in Populo lætitia magna.* y tu ma bydź niemnieyſza, bo ieżeliby ſię każdy z nas cieſzył, gdy Matkę Iego *Koroną Kroleſtwa* Ukoronowano, coż dopiero gdy nietylko naſze, ale razem y BOGĄ Matkę, Zbawiciela naſzego *Koronuią?* Powinniśmy *Koronować* MARYĄ pamiętną wdzięcznością, y wdzięczną Pamięcią z dziękczynieniem, bo co ieſt u BOGA, względem nas MARYA, ieſt Podſkarbinią nieprzebranych Pana BOGA Skarbow; tak ſobie BOG wtym punkcie poſtąpił, iak Wielcy Swiata Monarchowie zwykli, ktorzy ſkarb ſwych Intrat w ręce iakiey wierney y kochaney ſobie, oddaią Oſoby; maiąc bowiem nieprzebrane Bogactw ſwoich ſkarby, oddał ie wręce Matki Syna ſwego na ſzafunek dla nas. Ma BOG Skarb ſwoy w MARYI, ma MARYA w BOGU, a coż ieſt żebyśmy z Iey niewzieli Ręku? ieżeli za świadectwem Bernarda Swiętego *Wſzyſtko BOG daie przez Ręce MARYI;* Powiedź mi Panie I.O. I.W. zkąd to maſz, żeś ſię w Domu Pańſkim urodził, Dziedzicem tak wyſokich Honorow, tak wielkich Fortun uczyniony? Powiedz Urodziwa Rachelo, z kąd ta w Tobie piękność, ze wſzyſtkich na ſię oczy obracaſz? Powiedz ty, ow, tam ten, przez kogoś tak pięknie w wielu Przymiotach utalentowany? Powiedz naylichſzy Człowiecze zkąd maſz życie, zkąd iego ſpoſob, ieżeli nie przez Ręce MARYI?

(a] *Orat. 1. de aſſum.* (b] *Ser. Sig. Mag.* (c) *Ser. de Nativ.* (d) *In Cant. C. 26.* [e) *1. Mach. c. 4.*

RYI? dopieroż powiedzcie mi nędzni, chorzy, kalictwa, opłakane sieroty, raz żeście z tego mieyſca ſamego, od tego MARYI Obrazu zdrowie w chorobach, pomoc w potrzebach, pociechę w ſmutkach odebrali? To ią nieſluſzna wdzięcznością Koronowac? Powinniśmy Koronowac MARYĄ Koroną Chwały przez Godzinki, Rożańce, Koronki, przez pilne y częſte Nabożeńſtwa, czcąc Iey Swięta, Obrazy, wpiſuiąc Imie ſwoie w Iey Bractwa, nawiedzaiąc Kościoły, Kaplice, mieyſca ſławne Cudami, broniąc Iey Honoru, obroniony wielbiąc. Powinniśmy Koronować Koroną wiernego poddańſtwa y uſlugi, bo ona ieſt Panią y Krolową naſzą, mowi Arnoldus Carnot. [a] *Chriſtus Dominus, Domina MARIA,* Pan naſz Chryſtus, Pani naſza MARYA, coż tu ſobie myślicie, co rozumiecie o ſobie Chrześcianie? iuż to dzień oſmy iak Ukoronowano MARYĄ, a od nas widziſz też ktorą z Koron ſobie powinnych? Rozſądźcie ſię ſami, iaka ku niey w ſercach naſzych miłość, uprzeymosc, y wdzięczność, iaka w uściech chwała, iaka w uczynkach przyſługa? wſpomni ſobie kto tego ſłuchaſz, kiedyżeś ſię uſty, wiele razy, a przynaymniey ſercem y myślą, przynaymniey pod ten czas Solennego Koronacyi Aktu na tak wiele Kaznodzieiow pobudki przed Niebem y światem oświadczył? [b] *Benedicam in omni tempore, ſemper Laus ejus in ore meo:* będę wielbić MARYĄ w każdym życia mego czaſie, w każdym mieyſcu y Mieście mieszkania moiego, iako Matkę, Opiekunkę, Dobrodzikę, y Panią: *Benedicam in omni tempore,* zawſze Iey będzie w ſercu moim miłość: *ſemper,* zawſze w życiu uſluga, *ſemper:* Każdego z nas oto proſi MARYA: [c] *Fili præbe mihi cor tuum,* Synu moy przez łaſkę, dayże mi Serce na Koronę, Serce kochaiące, Serce wdzięczne, Serce Synowi memu we wſzyſtkim powolne, z powolnością poddane: *Præbe mihi cor tuum;* a nie więceyż kochaſz Matkę rodzoną, ktora cię w grzechu na biedę ſpłodziła? ieſzczeżby to nic niebyło przeciwko MARYI, bo kochać BOG Matkę przykazał, ale nie więcey; wſtyd mnie mowić, niewięceyż kochaſz iaką małpę bezwſtydną, niż MARYĄ godną wſzelkiey miłości? nie więceyż Iey po dniach y po nocach ſłużyſz? niewięceyż Ią chwaliſz? wynoſiſz nad innych iak cudowny Obraz? czołem biieſz przed ſtołkiem iako Bałwochwalca? czego przed Ołtarzem MARYI w Kościele nie czyniſz? niewięcey żeś oney wdzięczen Oſobie, ktora cię na zdrowiu, na ſławie, y poczciwości, na ży-

[a] Tom. 6. Bibl. PP. (b) Pſal 33. (c) Prov. 28.

na życiu honorze, y zbawieniu gubi, niż MARYI, w Ktorey ręku BOG wszystkie dla ciebie złożył życia y zbawienia Losy? Ach wstydzie! takaż to dla MARYI od Ciebie Miłości, Uprzeymości, Poddaństwa, y Chwały Korona? to się na cię Sercem niemoże użalić MARYA: *Si Ego Mater, ubi amor meus?* Ieżeli Ia Matka, gdzie twoia ku mnie miłość, gdzie affekt, uprzeymość? ieżelim Dobrodzieyka, Pani, Krolowa, gdzież Wdzięczność, Chwała, Poszanowanie, Usługa? Koroną nas swoią y Pociechą nazywa MARYA: (a) *Gaudium meum & Corona mea*, ale widząc wielu niechęć ku sobie w sercach, wielu niewdzięczność łask swoich, niepamięć na Chwałę, czyli tylko w smutku y żalu przed Niebem y ziemią nienarzeka. (b) *Cecidit, cecidit Corona capitis mei*, Ot się ow przez roztargniony y zbłąkany po stworzeniu affekt od serca moiego y miłości oddalił, otoż on odpadł od Korony moiey, *cecidit!* tamten przez niewdzięczność, łaski moie, Macierzyńską opiekę wniepamięć zarzucił, otoż on odpadł od Korony moiey, wypadł iak drogi z skarbu swego Dyament: *cecidit!* Coż na to przed Sądem BOGA ieden. [ach boday was więcey niebyło!] co ieden, drugi, y setny odpowiesz niewdzięczniku? bo uważ proszę, gdyby ci złotem, kleynotami MARYĄ Koronować kazano, mogłbyś mieć wymowkę, że Cię na to niestać, że Cię stać, ale się na liczne potomstwo, na podupadłą musisz oglądać Familią, ale że Miłością, Chwałą, Wdzięcznością, Koronować możesz, coż nad to dla Ciebie łatwieyszego? możesz to uczynić dla Człowieka, dla Osoby sobie ukochaney, dla MARYI niemożesz? coż cię z tego przed BOGIEM wymowi? y nacoż się przyda, żebyśmy wszystko z Gor, y Lochow ziemskich wykopali złoto; wszystkie z pereł Morza wyłowili; wszystkie z Swiata skarby, dostatki, drogie Kamienie, y bogactwa zniosszy, złote wysypali Gory; y na Iey złożyli Koronę, ieżeli Iey sercami nie Koronuiemy, ktore sobie nad wszystko iedynie przekłada? ach iaka wnas slepota? gdybyśmy serca nasze wywnętrzyli z wdzięczności, wysuszyli zmiłości, gdybyśmy wszystkie wszystkich Ludzi w całym Swiecie Chwały, w iedne usta zebrali, gdybyśmy Iey dniem y nocą służyli, Iey Imię, Godność, nieustannie wielbili, iesczcebyśmy w miarę łask Iey dla nas świadczonych nieoddali; coż ieżeli nato dni, godzinek biednych niełożymy? to się mamy spodziewać, że za Iey pomocą Koronę błogosławieństwa w tym życiu, łaski ostateczney

przy

(a) *Psal.* 4. (b) *Thren.* 5.

przy zgonie, wieczney w Niebie Chwały osiągniemy? ach ciężki zawodzie! Upewniła MARYA przez Medrca Pańſkiego, że ci wſzyſcy będą Błogoſławionymi, ktorzy Iey Część, Honor, Miłość, Chwałę, Wdzięczność, Uſługę codzienną iako Matce y Pani oddaią: [a] *Beati, qui vigilant ad fores meas quotidie & obſervant ad poſtes Oſtij mei.* Coż za tym idzie? idzie, że ieżeli tamci ſą Błogoſławionemi: *Beati!* Toć ci wſzyſcy przeklęci, ktorzy o Nię niedbaią: *Maledicti!* Przeklęci za życia y po śmierci na wſzyſtkim: *Maledicti!* Przeklęci od Swiętych na Niebie, ktorych w miłości MARYI Matki BOGA y ſwoiey, w poſzanowaniu iak Pani, w wdzięczności za Dobrodzieyſtwa iak Opiekunki nienaśladowali: *Maledicti!* Przeklęci od Ludzi na ziemi, ktorych złym wtym punkcie przykładem pogorſzyli: *Maledicti!* Przeklęci od przeklętych w piekle, z ktorymi ſię przez niezbożność przeciw Niey na iedno zgodzili: *Maledicti!* Przeklęci od BOGA na wieki, ktorego rady, natchnienia do tego nieſłuchali: *Maledicti!*

Ach Matko Błogoſławieńſtwa wiecznego, Nayświętſza MARYA! Matko od wſzyſtkich na Niebie y ziemi Błogoſławiona: *Beata Mater?* Wyznaiemy winę, że nam na tym przez niewdzięczność zbywa, co Ci od nas przez ſłuſzność iako Matce y Pani od Synow y Sług wiernych należy, ale wiemy otym, że Tobie na Miłości, Dobroci, y łaſce nieſchodzi, ktorą y niewdzięcznym świadczyſz; policzże nas przynaymniey między niewdzięcznemi, gdy nas z Liczby Synow Kochaiących, niewdzięczność wyłącza, a zmiłuy ſię nad nami: *Non ignara mali, miſeris ſuccurrere diſce!* Ieſt w Pontifikale Ceremonia, że kiedy Krolowey NowoUkoronowaney złote do rąk Berło Koronator oddaie, te ſłowa mowi: *Eſto Pauperibus & miſeris miſericors & affabilis, viduis, pupillis, diligentiſſimam exhibeas Curam,* Bądź miłoſierna dla ubogich y nędznych, łaſkawa, przyſtępna, miey pilne o Wdowach y ſierotach ſtaranie, odebrałaś iuż Koronę y Berło, znak wielowładnego Panowania y rządow, ktoraś ſię dawno zwać kazała Polſką Krolową Nayswiętſza MARYA; wezmiyże razem z Koroną na Głowę, pamięć o Poddańſtwie Twoim, weźmiy wſzyſtkich Stanow potrzeby: *Pupillis diligentiſſimam exhibeas curam,* Wſzak wieſz y widziſz z Nieba, co ſię w Twym Kroleſtwie dzieie, bądź nam wſzczegulności Panią Miłościwą, Opiekunką, y Matką: *Eſto miſeris miſericors,* a Ktoraś na Theatrum Publicznym w Dzien Koronacyi Two-

iey wtym Obrazie Cudowna przez Ręce IO. *Koronatora* wyniesiona w Gorę, Czterom Swiata Częściom Pobłogosławiła; ktoraś y wtym niegdyś Mieyscu śpiewaiącym Iutrznią mieysca tego *Ka*płanom, na owe słowa: *Błogosław nas Panno z Synem Twoim MARYA*, łaskawie z Obrazu tego odpowiedzieć raczyła: *Benedixi, & Benedicam*, Pobłogosławiłam y pobłogosławię, Day się ztym słyszeć y do wszystkich: *Benedicam*, Pobłogosław nayprzod całey Polskiey *Koronie*, a wniey Nayiaśnieyszemu *Krolowi* Imci P. N. M. z Nayiaśnieyszą *Krolową*, y Familią Całą, IO. *Koronatorowi* z całym Duchownym y Swieckim Senatem w wielu tu Senatorach przytomnym, IW. Infułatom assystuiącym Aktowi Twoiemu z Prześwietną Arcy-*Kapitułą* y Duchowieństwem tak licznym; *Benedicam*; Pobłogosław Woysku tu zgromadzonemu na Tryumf *Koronacyi* Twoiey y Wspaniałą usługę, Pobłogosław Woiewodztwu temu z Ziemianami, Miastu z Obywatelami, ktoreś sobie za mieysce Łask y Cudow Obrała. Na ostatek odezwiy się do Wszystkich tu przytomnych: *Benedicam!* Pobłogosławię każdemu za życia we wszystkich krokach y zamysłach: *Benedicam!* Pobłogosławię przy śmierci w owey ostatniey y naycięższey z Czartem y piekłem potyczce: *Benedicam!* Pobłogosławię na Mecie osiągnioney szczęsliwie Wieczności: *Benedicam!* Spraw to Matko u Syna przez zasługi twoie, day Synu dla Matki z Nią wspolnie ukoronowany. *fiat!*

CHWAŁA NAYSWIĘTSZEY MARYI,

Ukoronowaney w Cudownym Obrazie,
WW. OO. Dominikanow Lwowskich,
BOZEGO CIAŁA,
KAZANIEM
na tymże Solennym Akcie, dnia ósmego
na Nieszporach,
Przez
Imci X. Kazimierza Wierzbickiego, Spowiednika y Kapellana WW. Panien Brygidek, Reguły S. SALWATORA,
Roku Pańskiego 1751.
OGŁOSZONA.

Magnificat anima mea Dominum, & exultavit Spiritus meus.
Luc: 1.

W Iakich radościach przy Nawiedźinach Elżbiety opływało Serce Nayświętszey MARYI, w takich przy teraźnieyszym Koronowaniu Obrazu swego zostawało. Bo iako nieobiętego nigdy szczupłym MARYI Sercem ukontentowania było materyą, przyznane Iey od Elżbiety Macierzyństwo Boskie: (*a*) *Unde mihi, ut Mater Domini veniat ad me?* tak tychże samych pociech miarą, iest honor

A oświad-

[a] *Luc. 1mo.*

oświadczony w Koronacyi Iey Obrazu. Nie mogło się pomieścić w Sercu Náyświętszey MARYI to wesele, że aż ustami wybuchneło: *Exultavit spiritus meus.* Kiedy Ią iedna tylko Elżbieta za Matkę bydź uznała Boską. Coż dopiero z iakiemi się dowodami radości odzywać niema? kiedy Ią przy Koronacyi wszyscy nietylko za Matkę uznaią, ale y za Panią swoię. Cieszyła się odważna Iudyt: (a) *Magnificata est anima mea hodie præ omnibus diebus meis,* kiedy ią Ozyasz po przekonanym Holofernesie błogosławił. *Benedicta tu Filia à Domino præ omnibus mulieribus super terram, benedictus Dominus, qui direxit te in vulneribus capitis inimicorum nostrorum.* Dopieroż cieszyła się, kiedy ią wszyscy iednostaynie błogosławili: *Benedixerunt eam omnes una voce, dicentes: Tu gloria Israel, tu honorificentia populi, quia fecisti viriliter.* Bo ieżeli iednego Ozyasza błogosławieństwo było okazya, pociech tak mężney Heroinie? coż dopiero, iako niemiało bydź wszystkich? Niezwyciężona Iudyt, bo MARYA od Zwycięstwa nazwana dźisieysza Koronatka, na pierwsze Elżbiety słowa: *Benedicta Tu, perficientur in Te omnia, quæ dicta sunt.* Wyskoczyła od radości przy koronacyi swoiey od wszystkich błogosławiona. aż się duszą radować muśi: *Exultavit spiritus meus.* Iakoż słuszna była, żeby się Nayświętsza MARYA miała ku weselu, słysząc się od Elżbiety bydź Matką Boską; ale słusznieysza teraz, że się raduie, kiedy przy Koronacyi swoiey, dowodniey za tęż Matkę wyznana, y za Krolowę wszystkich; bo Elżbieta, iako prywatna Osoba, tę godność przyznawała MARYI, przy Koronacyi zaś naypoważnieysza Osoba, bo Biskup Naywyższy, szczęśliwie Panuiący całemu Chrześciaństwu BENEDYKT XIV. tę Godność wyznał y potwierdźił; bo Elżbieta prywatnie to, y w domu tylko wyznała; przy Koronacyi zaś MARYI Głowa świata całego *oraculô suô* publicznie tego świadectwo dała y wszystkim ogłosiła; bo Elżbieta to wyznawała, o czym doskonale nie-

(a) *Iudith: 13. & 14.*

le niewiedźiała? tylko z Prorokow dochodźić mogła, zkąd mogła mieć iakowe o tym powątpienie, że mowiła, bo Godność Macierzyńſtwa Boſkiego w MARYI, y wielowładney ſey dźielności była ieſzcze zakryta? Przy Koronacyi zaś to wſzyſcy wyznaią, o czym doſkonale wiedzą, áni ſię na potym zawodźić mogą; bo Akt Koronacyi MARYI, ieſt oczywiſty, nie odmienny y publiczny dowod przepowiedźianey od Elżbiety Godności; mocy, y wielowładnego Panowania dźiſieyſzey Koronatki; á zatym bydź powinien okazyą radości y weſela, *Exultavit Spiritus meus.* Cieſzy ſię Nayświętſza MARYA iuż nie przy Nawiedźinach, ale uſtawicznym pomieſzkaniem; iuż nie u Elżbiety, ále w Zakonie tak Wielkiego Patryarchy Prześwietney Familii DOMINIKA Swiętego, w Domu Tego, z ktorego ſię naypierwey ucieſzyła: Cieſzy ſię mowię Nayświętſza MARYA, wiecież racyę? oto, że ſię tego, czego przy tyle cudach, łaſkach y Dobrodźieyſtwach ſwoich od lat tyle w tuteyſzym doczekała Obrazie, na co ſwoie świadczyła fawory; powiem ſłowem: że ſię doczekała Koronacyi w tym Kościele. Iakoż gdyby mi wiarę dano; ważył bym ſię to powiedźieć; że Nayświętſza MARYA w tym Obrazie, dla tego oſobliwſzym ſpoſobem tuteyſzemu doſtała ſię mieyſcu, żeby z doczekaney cieſzyła ſię Koronácyi. Wiecież daley Pańſtwo moie? dla czego taż ſama Koronacya, procz allegowanych racyi, ieſt pociechą Nayświętſzey MARYI? dla czego od tyle lat dla Koronacyi do tego pośpieſzyłą Kościoła? niżeli odpowiem, to mi pierwey namienić trzeba; że Nayświętſza MARYA Panna dwa razy Koronowana; raz w Niebie przy tryumfalnym Ingreſsie ſwoim, drugi raz na Ziemi w Cudownych Obrazach ſwoich. Teraz tak odpowiadam: ma racye weſela y radości Nayświętſza MARYA z Koronacyi, y miała poco pośpieſzyć do tego Kościoła, dla Koronacyi, bo przy tey Koronacyi na ziemi takowę odebrała Chwałę, iakowę odebrała przy Koronacyi w Niebie. BOGU, ktory ieſt

Koro-

Koroną y zapłatą wszystkich, na Chwałę; dzisieyszey Koronatce, w ktorey ręku *potestas & Imperium*, na Honor mowić będę.

NIżeli przystąpię do moiey materyi, zawczasu expliku-ię zdanie moie, ażebym iakowych nie miał zarzutow w niedoskonałym pokazaniu prawdy, że ia nie mowię o chwalę istotney Nayświętszey MARYI, ktora wedle Theologow: *consistit invisione Beatifica*; zwidzenia to iest Pana BOGA, iaką odebrała od BOGA przy Koronacyi w Niebie, ale o tey chwalę, o tey pompię, ktora poprzedziła Niebieskie Koronacyę, y dorąd trwa statecznie. Proszę teraz posłuchać Państwo moie, albo przypatrzyć się MARYI chwalę, ktorą odebrała, maiąc bydź Ukoronowaną w Niebie; á od tey brać miarę do tey chwały, ktorą przy teraźnieyszey koronacyi odebrała na Ziemi. Powiada S. Damascen, że Nayświętsza MARYA maiąc pospieszać po Koronę do Nieba, miała assystuiące sobie wszystkie Niebieskie Połki: *Nullus ordo erat Cælestium, qui in Assumptione Virginis de Cælo descendere recusaverit.* Tu Herubinowie, tu Serafinowie, tu Aniołowie stali zewsząd, cudownie na wszystkie porozlatywane świata części, zlecieli się Apostołowie, z inąd Niebieskiego Woyska Orszaki stali niezliczone. A idącey na ziemi po teraźnieyszą Koronę MARYI iakowa była assystencya? Co rozumiecie Państwo? co to były zgromadzone na ten Akt Pobożne y Świątobliwe Zakony, co prowadzone przed Nayświętszą MARYA Relikwie Swiętych Pańskich: Koronata, Mansweta, Konkordyi, y innych wielu? co introdukowani nowo Kanonizowani y Beatyfikowani: Katarzyna de Ryccis, Piotr Gonzales, Mateusz Karery, Idźi z Lizbony, Woyciech z Bergamu, Łucya z Naryi, Stefana z Quinzanow, y innych? co to było Rycerstwo Polskie, służące tak solenney Koronacyi? Co to był lud wszystek zgromadzony? Ia mowię, że Zakonnicy Serafickiego FRANCISZKA, byli to Ziemskiego Nieba Serafinowie, mowię ziemskiego Nieba, bo ci życiem tylko skazitelnym, życiem

śmiertel-

śmiertelnym niechwaleniem BOGA, dystyngwuią się od Niebieskich Mieszkańcow, bo w ustach tych na ziemi, iak w ustach Obywatelow w Niebie nieprzerwana BOGU rezonuie Chwała; mowię, że Serafinowie, bo w sercach Ich ogień miłości Boskiey, iak w drugich Serafinach, goreć nieprzestaie. Ia mowię, że prowadzone Relikwie, Introdukowani Błogosławieni y Swięci, byli to nowi Cherubinowie, ktorzy będąc pełni mądrości Boskiey, porzuciwszy Regułę światowey umieiętności: *Sapientia hujus mundi stultitia est*, poszli za nauką Moyżesza: (*a*) *Utinam saperent, intelligerent, ac novissima providerent*, y wyszli doskonałemi Swiętemi. Ia mowię inni słudzy Boscy na ten Akt zgromadzeni, iako y Ty sama Prześwietna Familio Kaznodzieyskiego Zakonu, byliście Aniołowie, w ktorych procz innych doskonałości, niewinność przyzwoita Aniołom, takiemiż Was poczyniła; tak o tym konkluduie S. Cypryan: (*b*) *Cum castè perseveratis, Angelis DEI estis aquales*, á żarliwośc Apostolská, dawno was tym Imieniem naznaczyła, iako ieden powiada, ktorego przywodzi X. Dziewiatyński *Soc: Jesu* w Kazaniach swoich: (*c*) *Ordo Dominici Apostolicus ob zelum Seraphicum, Angelorum nomen habere meruit, quibus est dictum: Ite Angeli veloces.* Ia mowię, że Rycerstwo Polskie, było to Niebieskie Woysko, o ktorym powiedziano w Pismie Bożym: (*d*) *Hi sunt, qui assistebant ei.* Ktore Honoru MARYI iako zawsze strzeże y broni, tak na dowod tego, iuż osobą, iuż dzielnością pomnażało chwałę Koronatki. Ia mowię, że Lud na ten Akt zgromadzony, był to komplement dopełnienie Niebieskich Połkow, ktore zbiegli się na większy Plauz, na większą Chwałę MARYI. Coż daley za chwała idącey była po Koronę do Nieba MARYI? powiada S. Bernard, że na większą Pompę, na większą MARYI Chwałę, Sam CHRYSTUS zaszedł Iey drogę, y prowadził Ią; *IESUS totus Illi festivus occurrit & Illam duxit.* A

B czyż

[a] *Deut: 32. in Can: Mons.* [b] *S.Cyprian: lib. 1. de hab: Virg.*
[c] *Coutino in Marial.* [d] *Paralip: 1mo.*

czyż mogła bydź większa MARYI Chwała idącey na ziemi do Korony, iako kiedy Ią tyle prowadziło Biskupow y Pasterzow, á mianowicie, iako Archi-Koronator Iaśnie Oświecony Arcy-Pasterz nasz. Ten to iest prawdziwy Portret CHRYSTUSA, ktory był pierwszym Pasterzem y Biskupem. *Ego sum Pastor*, tak, żeby w Nim albo CHRYSTUSA, albo Iego w CHRYSTUSIE upatrywać, bo Ten iest takim Biskupem, iakim był CHRYSTUS Istotna Swiątobliwość y Niewinność; to iest, takim Biskupem, o iakim mowi S. Paweł: *Pontifex Sanctus, innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus.* Niezmazany, y niewinny, daleki od grzesznikow. A więcey co mam powiedzieć? trzebami porządkiem wszystkę wyprowadzać chwałę MARYI, idącey po Koronę do Nieba, y idącey po Koronę na Ziemi, żeby się iednakowa pokazała. W prawdzie to mi tylko czyni trudność na pokazanie iednakowey chwały: Ze Nayświętsza MARYA po Koronę na ziemi pospieszyła w pole nie do Nieba; gdyby w Kościele przynaymniey Koronowana była, mowił bym że w Niebie, bo iako Niebo iest Domem Bożym, w ktorym BOG osobliwszy sobie Tron y mieszkanie zgotował, iako o tym mowią: Mateusz, y Izaiász: *Sedes DEI, Thronus DEI*, tak Kościoł iest Domem Boskim, w ktorym osobliwie rezyduie, wedle słow samego CHRYSTUSA: *Hæc est Domus mea, Domus orationis, vos autem fecistis speluncam latronum.* O czym mowi y S. Grzegorz: (*a*) *Regnum Cælorum præsentis temporis Ecclesia dicitur.* To mi mowię trudność czyni; ále kiedy uważam okoliczności y mieysca, y przyczyny, dla czego przy Koronacyi Niebieskiey, do Nieba; przy Koronacyi na ziemi, w pole pośpieszyła MARYA? nie mam sobie w czym trudnić; bo proszę; co to iest Niebo? y dla czego do niego pośpieszyła MARYA maiąc odebrać Niebieską Koronę? Co to iest Pole? dla czego do niego pospieszyła teraźnieysza Koronatka, maiąc odebrać na ziemi Koronę. Niebo wedle opisania swego, to iest: *secundùm definitionem descriptivam,*

iakiey

[a] *S. Greg. Homil. 12. in Evang.*

iakiey mi tu potrzeba, ieſt mieyſce publiczne, ieſt mieyſce takie, ktore wſzyſtkich znayduiących obiąć może; Racya poſpieſzenia do niego MARYI po Koronę, była publika Honoru y Chwały, to ieſt, żeby publicznie Koronowana była. Teraz proſzę applikować, zważyć y wnoſić, że MARYA dla tego poſpieſzyła w pole maiąc bydź Koronowana na ziemi, żeby odebrała takową chwałę, iaką odebrała Koronowana w Niebie, to ieſt, chwałę publiczną, y wſzyſtkim wiadomą; bo pole, ieſt to mieyſce publiczne, na ktorym iak wſzyſcy widźieć, tak ſię pomieścić mogli na Koronacyi. Coż daley? MARYA w Niebie ſtanąwſzy, dawno nagotowaną ſobie odebrała Koronę, iako Ią do niey wzywał Oblubieniec: *Surge amica mea & veni; veni coronaberis, veni accipe coronam.* Ieżeli wiedźieć chcecie iakową odebrała Koronę, á przy niey chwałę, bo ta ieſt chwała MARYI, ſiła by mowić trzeba o tym: Naypierwey odebrała troiaką Koronę, Panieńſką? iako PANNA nad Panny, Doktorſką? iako Nauczycielka y Miſtrzyni; Męczeńſką? iako Krolowa Boleści y Męczennikow; ale, że te były Korony akcydentalne? drugie iſtotne odebrała, Koronę władzy nad wſzyſtkim od Oyca; wedle owego: *Gloriâ & honore coronâsti eam Domine.* Koronę wiadomości wſzyſtkich rzeczy od Syna, iako Stolica Mądrości; Koronę niepoiętey Miłości ku wſzyſtkim od Ducha Swiętego iako Iego Przybytek y Mieſzkanie; nad to odebrała Koronę z gwiazd dwunaſtu, iako Iey ſię przypatrzył Kochanek IEZUSOW: *Coronâ in Capite Ejus ſtellarum duodecim.* to ieſt odebrała zaſługi wſzyſtkich Swiętych, wedle Anielſkiego Doktora: (*a*) *Omnium Sanctorum meritis eſt cumulata.* Mowicie teraz rozumiem Pańſtwo moie, patrząc na tę, ktorą na ziemi odebrała MARYA Koronę, że iuż takowey nie odebrała chwały, iakową przy Koronacyi odebrała w Niebie, bo tylko iednę na ziemi odebrała Koronę. Prawda, że iednę odebrała, ále iednę odebrała Koronę złotą; proſzę teraz co to ieſt

[a] *S. Thom: Tomo 16. de Aſſumpt.*

ieſt Korona złota oddana MARYI, oto ieſt Korona oddana miłości Boſkiey, bo miłość wedle Idyoty złotem ieſt, ktorą maiąc ubogi, zoſtaie bogatym, na ktorym gdy zbywa bogatemu, nędzę cierpi: (a) *Amor aurum eſt, ſine quo dives pauper eſt, & cum quo pauper dives eſt.* Coż teraz mowicie, ia mowię, że przy tey Koronie odebrała wſzyſtkie Korony, ktore odebrała w Niebie. Bo ieżeli wedle Pawła Swiętego wſzyſtkie doſkonałości nic nie ważą bez miłości Boſkiey: (b) *Si lingvis hominum loquar & Angelorum, & ſi diſtribuero in pauperum cibos, omnes facultates meas; & ſi tradidero corpus, ita ut ardeam; charitatem autem non habeam, nihil mihi prodeſt, nihil ſum.* á zatym ieſt nic oddać, toć *per converſionem* iednę oddać miłość, ieſt to wſzyſtko oddać, bo iako wedle Pawła S. wſzyſtko bez miłości nic nie ieſt, toć wſzyſtko zmiłością bydź muśi; Miłość Boſka ieſt to magnes, ktora wſzyſtkie za ſobą ciągnie doſkonałości; Miłośc Boſka wſzyſtkie zaſługi, tchnienia, wſzyſtkie uczynki y myśli taxuie, y ſzacuie, iako mowi S.Bernardyn: (c) *O amor! quàm pretioſus eſt, ideo aurum denominatur, ſicut enim aurô omnia appretiantur, quæ per illud comparantur, ſic cunctæ hominis cogitationes, & affectiones, cuncti ſermones, inſuper omnes operationes, amoris pretiô menſurantur.* Wſzyſtkie tedy odebrała Korony, odebrawſzy iednę przy ziemſkiey Koronacyi, Koronę miłości, bo ta iedna, wſzyſtkie za ſobą pociągnęła Korony. Widząc albowiem Ukoronowaną Krolowę Panieńſką, niezmazane Panny, oddali Iey Koronę Panieńſtwa ſwego, oddawſzy w Opiekę niewinność ſwoię, aby ſkazy nie cierpiała. Tu potym Nauczyciele, Doktorowie. *Qui erudiunt multos*, widząc Ukoronowaną Stolicę Mądrości, koronowali Koroną prac ſwoich; Tu bezkrwawi Męczennicy, ktorzy ponoſzą, domowe utrapienia, widząc Ukoronowaną Krolowę Boleści, oddali Iey Koronę, ktora ich czeka za cierpliwość, ofiarowawſzy wſzyſtkie

Krzyże

[a] *Idiota apud Loner tit: Charitas.* [b] *1. ad Corint: 13.*
[c] *S. Bernard: tom. 2. Serm: 5. art: 2. cap. 1.*

Krzyże ſwoie, proſiwſzy o łaſke znoſzenia ich. Coż więcey? oddali Iey Koronę władzy wſzyſcy Dygnitarze, na ten Akt zgromadzeni; oddało Iey Rycerſtwo Polſkie, kiedy Ią za Panią ſwoię Wielowładną uznało, rzucaiąc armatury woienne; Oddali Iey wſzyſcy Koronę niepoiętey miłości, odzywaiąc ſię do Niey z ſtrzeliſtemi Aktami, winſzuiąc Koronacyi; nad to odebrała Koronę zaſług wſzyſtkich na ten Akt zgromadzonych, kiedy Ią wſzyſcy, czym mieli, Koronowali; Słyſzeć było iak iedni widząc Ukoronowaną Nayświętſzą MARYA, chcąc Ią wſpoł koronować, ofiarowali Iey wſzyſtkie ſprawy ſwoie; drudzy Nabożeńſtwa ſwoie, inni poſty, umartwienia ſwoie; ſłyſzeć było iak iedni życie Iey konſekrowali, drudzy na wſzyſtko ſię mężną rezolucyą odważali; inni głębokie weſtchnienia ofiarowali, á zkąd to wſzyſtko? oto od iedney Korony, ktorą odebrała na ziemi; bo ta, iako znakiem była y hieroglifikiem miłości, tak była extorſyą nieiaką większych z ludźi affektow ku MARYI, aż do wywnętrzenia; bo ludźie tym ſamym, że widźieli Ukoronowaną MATKĘ Boſką, chcieli Ią ſobie Koronować. Ale gdyby nie miała tych od ludźi Koron Nayświętſza MARYA, miała by tę chwałę, ktorą odebrała przy Koronacyi w Niebie, bo by takiemiż była koronowana na ziemi. Introdukowani Koronat, Manſwet, y inni Męczennicy, uſtąpili Iey Korony zaſług cierpliwości ſwoiey, y Korony Męczeńſkiey; Katarzyná de Ricciis, Łucya z Narnii, Stefana z Quinzanow, uſtąpili Iey Korony zaſług niewinności ſwoiey, y Korony Panieńſkiey. Piotr Gonzalez, Woyciech z Bergamu, Mateuſz Karrery, Idźi z Lizbony, uſtąpili Iey Korony zaſług ſwoich, aby niemi koronowana była. Mowicie mi tu Państwo moie, że ci Swięci oddali Iey Koronę ſwoię w Niebie, nie na ziemi, ile, że iuż Mieſzkańcy Niebieſcy; na co wam tak odpowiadam: Swięci Introdukowani, Kanonizowani, y Beátyfikowani, nie w Niebie, ále tu na ziemi uſtąpili Nayświętſzey MARYI Koron ſwoich. Bo iako Akt

Koro-

Koronacyi MARYI, iest chwała Introdukowanych Swiętych? tak chwała Introdukowanych Swiętych powinna bydź chwałą Koronowaney MARYI; bo iako Nayświętsza MARYA to uczyniła introdukowanym Swiętym, że przy Iey Koronacyi odebrali akcydentalną na ziemi chwałę, plauz, y honor od ludzi? tak nowo Błogosławieni Swięci, powinni to uczynić przy swoiey introdukcyi MARYI, to iest powinni Iey ustąpić Koron zasług swoich, żeby miała większą na ziemi chwałę; czemu? bo to iest zobopolny, wzaiemny Honor y chwała, Akt ten tak dla Nayświętszey MARYI, iako y dla tych Swiętych. Y nie tu ieszcze meta y termin Państwo moie, tu to dopiero odebrała MARYA Chwałę, odebrawszy Koronę. Powiada Pismo Boże: kiedy Hetman Woyska Izraelskiego Iozue ucierał się z Adwersarzem swoim, stanęło Xiąże Luminarzow z Xiężycem, Słońce, pokiby Izrael nie zemścił się nad nieprzyiacielem: (a) *Steteruntq; Sol & Luna, donec Gens ulcisceretur se de inimicis suis.* Słońce Iozuemu przyświecało do tryumfow, y przed zwycięstwem ieszcze tryumf zapalało, tryumfalną dla niego przed czasem illuminowało chwałę. Gdyby ludzkie wytrzymało oko blask chwały MARYI, ktorą Iey zapaliło Niebo przy swoiey Koronacyi, miał bym fundament applikowania tey chwały, do chwały MARYI przy teraźnieyszey Koronacyi, ale choć nie mam tey relacyi, brać mogę miarę, że Niebo musiało przy swoiey koronacyi czynić MARYI illuminacye; bo ieżeli Iozuemu przyświecało Słońce biiącemu się? iakże Niebo przyświecać nie miało MARYI tryumfuiącey; bo ieżeli Iozuemu przyświecaiąc Słońce było mu expressyą, po przekonaniu nieprzyiacioł, iakową będzie mieć chwałę; iakże Niebo nie miało MARYI tey czynić chwały, ktora w pierwszym momencie Poczęcia swego tryumfowała. *Steteruntq; Sol & Luna.* Stanęło z Xiężycem Słońce, zapaliły się Niebieskie Gwiazdy przy Koronacyi MARYI, aby Iey większą illuminowały chwałę, tkane perłami Niebieskie bra-

(a) *Iosue 10. vers: 13.*

ſkie bramy, drogiemi ſadzone kamieniami: *Portæ ſingulæ, ex ſingulis margaritis.* Podnoſiły, większego luſtru dobywały, na pokazanie większey, Niebieſkiey Koronatce, chwały. Wiedźieć chcecie Państwo, przy ziemſkiey Koronacyi MARYI chwałę? *Steteruntq́, Sol, & Luna, & Stellæ in cuſtodiis ſuis.* Stanęło Słońce w znaku Lwa tuteyſzey Metropolii, czyli, ile w Słońcu promieni bydź może, tyle ogniow y światła liczyć ſię mogło, illuminuiącego Koronę chwały dźieſieyſzey Koronatki; iak gwiazdami, lampami wyiſkrzyły ſię Lwowſkie Wieże, znacznych kamienice, pomnieyſzych domoſtwa, ulice y rynki, otworem tryumfalne iuż nie przez dźień (iako powiedźiał w obiawieniu ſwoim Kochanek IEZUSOW Ian Swięty. (*a*) *Portæ ejus non claudentur per diem,*) ſtały bramy; od gęſtych zaymowały ſię ogniow, dla ciſnacych nachylały ſię; ztąd ognie ſłyſzeć, ktore dla liczności tłumiły ſię, zowąd pałaiące Herby widźieć, ktore dla gęſto wypadaiącego ognia ćmiły ſię; zewſząd na płonące kolumny patrzyć było, właśnie: iak gdyby ſię Lwow cały zaiął dla illuminacyi MARYI. A gdyby przyſtąpić do Tronu Nayświętſzey Koronatki, na iakim zaſiadła w Niebie? ułatwia tę trudność ukoronowany Prorok bez wſzelkiey indagacyi w Pieniach ſwoich: *Adſtitit Regina à dextris tuis.* Że przy Boku Syna ſwoiego zaſiadła; toć muſi bydź, że na naywyżſzym od wſzyſtkich ſtanęła Tronie, od ſamego BOGA tylko niżſzym? bo iako od wſzyſtkich dyſtyngwuie ſię Godnością y Powagą Kochankow Boſkich, tak dyſtyngwuie ſię y rożni od wſzyſtkich Tronem chwały ſwoiey. A iako Godnością y Powagą mnieyſzą od Godności Boſkiey dyſtyngwuie ſię, tak y Tronem chwały. O! Chwało tak wyſoka Koronowaney w Niebie MARYI! O! ſtopniu naywyżſzy Niebieſkiey Koronatki! Dokądże poſzła (ieżeli wiedźieć chcecie Chwałę Koronowaney na ziemi MARYI) dźiſieyſza Koronatka, gdźie ſobie Tron złożyła? powiem; Tron złożyła ſobie przytym, ktorego pierwey

[a] *Apoc.* 21. *verſ.* 25.

Tronem była, w Kościele BOZEGO CIAŁA. A ztąd Tron odebrała taki, iaki odebrała w Niebie; bo iako w Niebie Tron osiadła osobliwszy, tak w Kościele zasiadła osobliwszym, bo w tym zasiadła Kościele, *ktory z osobliwszey łaski Swięttey Stolicy Apostolskiey Piąty Jubileuszowy naznaczony*; iako tedy bydź w Niebie, mieyscu zupełnego odpuszczenia iest osobliwsza, tak osobliwsza bydź y mieszkać w Kościele tegoż zupełnego odpuszczenia. Na reście iakąż odebrała w zapłatę zasług swoich MARYA chwałę, przy Koronacyi w Niebie? bez kontrowersyi naywiększą: bo iako wszystkich, tak Starego, iako y nowego Testamentu nie w iakichkolwiek cnotach, ale wszystkich doskonałościach przeszła Swiętych, y Kochankow Boskich, za zdaniem Rycharda á S. Laurentio: (a) *Omnes Beata VIRGO Sanctos veteris & novi Testamenti supergressa est, non in quibusdam sed in singulis virtutibus*, tak nad wszystkich Wybranych Boskich otrzymała chwałę. Przy Koronacyi na ziemi MARYI iakowa chwała? Naywiększa: bo żaden z Swiętych Bożych nie był koronowany na ziemi procz Naysw: MARYI, y owszem sam CHRYSTUS nie był koronowany Koroną publiczney chwały bez MARYI. Tu to Ona staneła iako Cedr na Libanie, to iest nad wszystkich Aniołow, tu to Ona stanęła iako Cyprys na górze Syon, to iest nad wszystkich Prorokow, tu to Ona staneła iak Palma na Kades, to iest nad wszystkich Apostołów, tu to Ona staneła iak Róża na Ierychu, to iest nad wszystkich Wyznawcow, tu to Ona staneła iak Iawor, to iest nad wszystkie Panny, za zdaniem S. Antonina: (b) *Una electa & perfecta quasi Cedrus in Libano, id est super omnes Angelorum Choros, quasi Cupressus in monte Sion, id est super omnes Prophetas, quasi Palma in Cades, id est super omnes Apostolos, quasi plantatio Rosæ in Iericho, id est super omnes Confessores, quasi Platanus, id est super omnes Virgines.* Bo ani z Wyznawcow, ani z Prorokow, áni z Apostołów, áni z Panien, żadna do tego nieprzy-

[a] *S. Richar. à S. Laur.* [b] *S. Anton: 3. p.*

nieprzyszła, aby na ziemi Koronowana była. I ieżeli kiedy, to się dźisiay, y ieżeli gdźie, to się na tey Koronacyi spełniły Xiąg Krolewskich słowa: (*a*) *Dedit eis locum in capite eorum, qui fuerant invitati.* Ze w pierwszym y na pierwszym mieyscu od wszystkich przy Koronacyi iako Niebieskiey tak y Ziemskiey stanęła MARYA, żaden Iey nie podsiadł, żaden Iey nie wźiął mieysca.

Patrzcież teraz Państwo moie, czyli nie miała po co pospieszyć do tego Kościoła, czyli nie miała racyi radości, z okoliczności swoiey Koronacyi Nayświętsza MARYA, kiedy takowę odebrała chwałę przy Koronacyi swoiey na ziemi, iaką odebrała w Niebie. Wiem ia, że lat tyle zostaiąc Nayświętsza MARYA w tym Kościele, tey Pompy nie miała y chwały, iaką odebrała przy teraźnieyszey Koronacyi, y po niey mieć będźie, bo teraz wszyscy widząc tak uprzywileiowaną w tym Obrazie MARYA, wszyscy się do Niey zwiększym affektem, gorętszym nabożeństwem y sercem uciekać y udawać będą.

Komu zaś powinna tę Koronę y chwałę Nayświętsza MARYA? ieżeli nie Iaśnie Oświeconemu Archi-Koronatorowi y ArcyPasterzowi naszemu, Iaśnie Oświeconemu, Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH Domowi, y Tobie Prześwietny Zakonie Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego. Iaśnie Oświeconemu KORONATOROWI, ktory iako o honor Boski, tak y o Iey chwałę nayczuynieyszy y naygorliwszy, za dodanie ozdoby *Ośmorogiem* swoim do Korony. Ten Krzyż iest ozdobą Korony Matki Boskiey, ale Korona MATKI Boskiey niech będźie większą ozdobą y szacunkiem za to Krzyża Arcy-Pasterskiego. Iaśnie Oświeconemu POTOCKICH Domowi, za złożenie tey Korony: Potok POTOCKICH nad złoty Ganges droższy, bo dla MARYI nie złotemi piaskami, ale samemi Koronami płynie. Mowiłbym więcey, ale Imie Domu tego wszędźie pełne nieprzebraney chwały, ktora dla niego morzem nie potokiem płynie, dla cze-

 go do-

[a] *1mo Reg: cap 9no.*

go dosyć mi to będźie, áżeby Oni koronowali hoynością swoią Nayśw: MARYĘ, y pierwszą Iey uczynili między Swiętemi chwałę, tak Sami naypierwszi między wszystkiemi koronowani, adorowani od wszystkich za tę pobożność byli. Tobie Prześwietna Familio DOMINIKA Swiętego powinna Koronę Nayśw: MARYA za staranie. Wiem ia, że Wy iako pierwśi zasługami, pracą życia Apostolskiego, cnotą y mądrością w Kośćiele Bożym, tak pierwśi chcecie bydź w staraniu Nabożeństwa, Honoru, ku MARYI, ktorzy iuż przy Rożańcach, iuż przy Kazaniach gorliwych, iuż w częstych Koronacyach promowuiecie Iey Chwałę; niechże tedy, iako Korona MARYI nie wychodźi z Zakonu waszego, tak Papiezkie Korony nie schodzą z Głow Waszych.

Nayświętsza MARYO tak wysoko wyniesiona przy Koronacyi Twoiey, winszuiemy Ci tego Tronu chwały; á iako Syn Twoy maiąc bydź wyniesionym, wszystko obiecał pociągnąć do siebie: *Cum exaltatus fuero, omnia traham ad me ipsum,* tak Ty nas pociągniy do siebie, áżebyśmy, iako patrzymy na tę chwałę Twoię na ziemi, tak patrzyli na chwałę tę w Niebie, ktorą Cię nie ludźie, ále BOG Ukoronował.

A
M E
N.

KLEYNOT
SZACOWNEGO SZCZĘSCIA
w Koronie MARYI Upatrzony
Przy Solenney Koronacyi
Dziedzicznym Przywileiem
NA ZASZCZYT
Polſkiemu Kroleſtwu
w Kazaniu Panegirycznym
Przez
W. Imci Xiędza Kryſpina Cieſkowſkiego Kanonika Archi-Kathedralnego Lwowſkiego, Dnia 9. Lipca, w Oktawę zrana Roku Pańſkiego 1751.
POTWIERDZONY.

MARIA intravit in Domum Zachariæ, exultavit infans, repleta eſt Spiritu Sancto Eliſabeth. Luc: 1mo.

Niewiem czyli dzień ten uſzczęśliwionym mam nazwać, w ktoren, w Dom Zacharyaſza przybywa MARYA? czyli też Elżbietę Swięte Błogoſławioną głoſić, gdy w nawiedziny do ſiebie wita naypożądańſzego Gościa, BOGA Matkę. O! dniu iako żeś ſzczęśliwy w twych chwilach,

żeś przeznaczony tey wizycie Rodzicy BOGA, fortunnyś w tych godzinach, bo czas twoy był punktem tak cudownego dzieła. Ale nierowny szczęścia profit odbieraśz dziś Elżbieto Święta; nader większe; witaiąc z adoracyą w Domu swym MARYA, z Nią razem Utaionego przez wszechmocne Wcielenie BOGA; to wybor szczęścia wszacunku naycelnieyszy, to profit w swym zysku nieoszacowany. Przybywa Swiata całego Monarchini do ubogiego Elżbiety mieszkania: exces pokory; przybywa y z Wcielonym w sobie BOGIEM [Ktorego Wszechmocności Niebo y ziemia zupełnie ogarnąć niemoże] do szczupłego Zacharyasza Domku; zbytek łaski.

Mieli swe zaszczycaiące Przywileie głośne wstarym Testamencie Gory, lub przytomnością BOGA, lub dzielnością odprawionych na sobie dzieł wsławione. Ale nierownie wspanialsze Gory Hebrońskie, na ktore z skwapliwością spieszy MARYA. *(a) Abiit in montana cum festinatione.* Ma się wprawdzie czym zaszczycać Gora Karmel, na ktorey naypierwsze z pierworodney Ofiary, całopalenie oddał BOGU, posłuszny Abraham, w Synu swoim Izaaku. Ma się czym zaszczycać y Gora Synai, na ktorey Palcem Boskim wyryte Statuta y Prawa z Rąk Stworcy, dla Izraelskiego Narodu odebrał Moyżesz. Y Gora Tabor, tak uszczęśliwiona była, że tam ludzkiey natury uwielbienie, stało się przez cudowne Przemienienie Zbawcy naszego Chrystusa Pana. Y Gora Kalwaryi ztąd miała niemnieysze wywyższenie, że była mieyscem dopełnienia zbawienia naszego, y świadectwem Narodowi ludzkiemu, początku życia wiekuistey Chwały z śmierci IEZUSA. Sprawiedliwie mowić mogę. Idą w rowność fortunnego zysku y Gory Hebrońskie, że na sobie piastowały Nayświętszą BOGA Matkę, z wizytą idącą do Elżbiety; bo ieżeli tamte byli mieyscami dzieł wielkiey konsyderacyi y poważania godnych; niemniey y tu przybycie Nayświętszey BOGA Matki y Iey nawiedzenie tak przedziwnemi dzielność swoię utwierdziło skutki, że wiele rzeczy nad zamiar powszechności, nad miare przyzwoitości, y owszem nad samey natury własność wyższemi y wspanialszemi uczyniło. Coż to iest? że co tylko wstępuie w Dom Zacharyasza MARYA, [b] Iużci *Omnes repleti sunt Spiritu Sancto*, wszystkich myśli, serca, y rozumy oświeca, napełnia, odziedzicza, miłość niestworzona Duch Przenayświętszy; ieżeli nieszczegulność skuteczney łaski,

(a) Luca 1mo. (b) Ibidem

ſki, ktora przechodzi zamiar powſzechności. Coż to ieſt, że malutki Ian ieſzcze ſkrępowany więzami Macierzyńſkich wnętrzności, łamie natury powſzechney układ, zaraz powinny hołd y adoracyą oddaiąc Wcielonemu BOGU, z radości wyſkakuie (a) *Exultavit infans in utero;* iezeli nie cud cudow, miarę przyzwoitości, właſność natury przewyżſzaiący: bo cokolwiek dyſtyngwowanych przymiotow, naywſpanialſzych czynow, ſzacownych kwalitatyw, zgoła natężonych doſkonałości, w ſwey fortuny darach liczyć może ſtworzona ſzczęśliwość, tę wſzyſtkie niby ogòlnie razem prawie dziedzicznym Przywileiem, miescili ſię wprzymiotach Iana, y owſzem cały Ian wżyciu ſwoim, ſzczegulnym był cudem. Cud ci to iſtny, że z niepłodney w ſtarości Matki, poczęty Ian dziecina. Y to nad przyzwoitosc rozrządzenia natury, że zamknięty w wnętrznościach Matki Elżbiety, jużci poznaie przybywaiącego do ſiebie Gościa BOGA ſwego, Trybut adoracyi oddaie, od radości wyſkakuie. Y to cud, że przy rodzinach ſwoich, jużci wſzyſtkich niezmierną napawa pociechą, dopiero z wynikaiącego kwiatu młodości ſwoiey doyzrzałym pożytkiem, karmi, naſyca, kontentuie zgromadzonych. (b) *Multi in nativitate ejus gaudebunt.* Cud ci to, ze przy obrządkach Obrzezania według Moyżeſzowego Prawa, Niemowle Ian mowić nieumieiący, nieme otwiera uſta Zacharyaſzowi Oycu; Cud ci to Dziecina Ian, już ci rozumny ſędziwą w malutkim wieku uwiedziony cnotą, na puſtynią idzie, tam Anioł życiem. Tak dalece że miodopłynny Doktor Bernard Swięty uważaiąc tak mocne ſkutki dzielnych łaſk utwierdzonych w Ianie, z Nawiedzenia Nayświętſzey BOGA Matki, w Dzień Uroczyſtości Iego, zawołał: (c) *Hodie dies nobis illuxit inſignis, & tanto diebùs cæteris Sanctior, quanto Sanctiorem Hominem terris infudit, in hac ſiquidem die, natus Sanctorum ſplendor, juſtorum gloria, lætitia Angelorum, excellentiſſimus Homo, Conſanguineus Chriſti Ioannes Baptiſta.* Teraz, dziś [o! Dniu nayſzczęśliwſzy] zaiaśniał nam dzień Nayświętſzy, y tym daleko Swiętſzy nad inne dni wſzyſtkie, bo nierownie nad innych, świętſze wydał ſtworzenie na świat, dziś albowiem zaiaśniał Swiętych Pańſkich Luminarz, uſprawiedliwionych Chwała, radość y weſele Aniołow, naywſpanialſzy Człowiek pokrewieńſtwem z Chryſtuſem złączony Ian Chrzciciel: zgoła: *& quæ diviſa per omnes Beatos efficiunt, Collecta tenet Ioannes.* Tak dalece że świadectwem

A2 ſamey

(a) Luce 1mo. (b) Ibidem. (c) S. Bernard: Serm: de S. Ioan: Bapti:

ſamey Przedwieczney Prawdy Chryſtuſa Pana: między ſtworzonemi ludźmi, nad Iana nikt a nikt wyżey niepoſtąpił: (a) *Inter natos mulierum nemo major ſurrexit Ioanne Baptiſta*, co było przed Ianem, co było z Ianem, co było po Ianie ludzi, nikt wyżey niepoſtąpił w cnotach nad Iana, nikt niepowſtał wyżey wzaſługach nad Iana; zgoła Ian nadwſzyſtkiemi, nad Ianem nikt niegoruie; y to wſzyſtko ſprawiły Nawiedziny Nayświętſzey BOGA Matki, gdy przyſzła na Gory Hebrońſkie w Dom Elżbiety. Przybywaſz y tu do nas Nayiaśnieyſza Nieba y ziemi Monarchini, à Dziedziczna Polſki naſzey Krolowo, Naydoſtoynieyſza BOGA Matko. O! ſzczęście naſze. Przybywaſz na Gory Lwowſkie do Miaſta tego, rownie iakoś przybywała na Gory Iudzkie do Miaſta Hebron; ale ozdobniey y wſpanialey wchodziſz tu do nas; niż w Dom Elżbiety, bo z Koroną. Czyż większa, pięknieyſza y wſpanialſza ſława, może bydź dla nas? witać MARYĄ, to ſzczęście, witać z Koroną, to ieſt Honor; nie tylko Honor, ale zyſk fortunny, profit, profit wielki. Był profit wielki z przybycia MARYI w Dom Elżbiety dla Iana, ieſt y dla nas, z przybycia z Koroną; z Koroną o ktorey wſpaniałych ozdobach mowić ſię godzi Pſalmiſty ſłowy: (b) *Poſuiſti Domine ſuper Caput Ejus Coronam de lapide pretioſo*, Ten y ia wyborny zaſzczyt w Koronie MARYI upatruię, y owſzem upewnić mogę, że ieſt: Kleynot ſzacownego ſzczęścia w Koronie MARYI, przy Solenney Koronacyi, na zaſzczyt Polſkiemu Kroleſtwu dziedzicznym Przywileiem potwierdzony. *Ad M. D. G.*

Nikt to niemoże w wątpliwość podać, co za rzetelną y nieomylną prawdę twierdzić obowiązani ieſteśmy, y owſzem ta rzecz nad ſamę pewność ieſt pewnieyſza, y nietylko iſtotnie w ſobie prawdziwa, ale tak zupełnie ściągaiąca kredyt powſzechnego potwierdzenia dla ſiebie; iż cokolwiek w przeſzłych, teraznieyſzych, y przyſzłych ſtworzeniach. Cokolwiek na świecie bydź mogło, ieſt, y będzie naywſpanialſzych na wybor przymiotow, oſobliwſzych łaſk y honorow, nieoſzacowanych godności, zaſług y błogoſławieńſtw, niewyeſtymowanych cnot, piękności, doſkonałości, chwały, y ſławy, zgoła wſzyſtkie *eminenter* Kwalitatywy, przeſzłe czaſy zdobiące, teraznieyſze w czaſy kontentuiące, potomność wiekow nadzieią karmiące, wſzyſtko ogòlnie nierownie więcey, nierownie wſpanialey, w Iednę ſpłyneło MARYĄ; bo ieżeli BOG dobro-

(a) *Math.* 11 *v.* 11. (b) *Pſal* 20. *v.* 3.

brotliwych łaſk ſwoich ſkutki zwykł udzielać ſtworzeniom według ich ſpoſobności, zdolności, cnoty, y zaſługi, że tedy MARYA y z zaſług była nadwſzyſtkich, y z cnot była nadwſzyſtkich, y z ſpoſobności y zdolności była nad wſzyſtkich, gdy tego obiąć mogła w Wnętrznościach ſwoich, Ktorego ani Swiat, ani Niebo, ogarnąć niepotrafi, więc idzie ztąd, że ktore ſię mogły po wſzyſtkich ſtworzeniach cząſtki tylko Darow Boſkich mieścić, te ſię ſprawiedliwością zewſzech miar w Iedney MARYI pomieściły. Tak dalece, że gdybyśmy łaſki, zaſługi, y cnoty wſzyſtkich Swiętych Starego y Nowego Teſtamentu Oycow, Patryarchow, Prorokow, Apoſtołow, Męczennikow, Wyznawcow, Panien, wſzyſtkich Elektow Boſkich, ſamych nawet Aniołow wzieli w komparacyą y porownanie z Łaſkami Maryi, ktore ſię ſtały cnot Iey y zaſług nadgrodą; tyleby mieli *æquilibrium* czyli rowności z ſobą; co kropla z obſzernym Morzem, co promyk ze Słońcem, co atomik z wſpaniałą Gorą, [a] *Cæteris per partes præſtat, MARIÆ vero, tota ſe infudit plenitudo gratiæ.* Zdaniem Hieronima Swiętego. Te tedy zaſługi z korreſponduiącemi ſobie zobopolnie ſklione łaſkami w MARYI, tak dyſtyngwowanym ſzacunkiem ſtały ſię przed BOGIEM, że rowność rekompenſy inaczey ſię ſtać niemogła dla MARYI, tylko iż Iey BOG niby wſpoł Dziedzictwa ſwego, y Wſzechmocney udzielił władzy, czyniąc Ią Swiata całego Monarchinią, oddaiąc Wielowładne Berło nad Niebem y Ziemią, ale wraz z Koroną, lokuiąc Tę Panią napełnomocnym Tronie zaraz bliſkim ſwego Majeſtatu, [b] *Tanta ante Deum Sanctitate, fæcundaris, ut Sola Solio Regis æterni immediate approximare merueris.* Swiadectwo Miodopłynnego Bernarda. Odebrała tedy Koronę, ktora czyli to zgodności Oſoby, czyli z zaſług ſprawiedliwie zawſze Iey ſię należała; należała ſię z godności Oſoby, bo Macierzyńſtwo Boſkie na tak wyſoki wynioſło MARYĄ ſtopień, że pierwſzą w Godności po BOGU ma Prerogatywę. Należała ſię z zaſług, bo tę ledwie nie tak były nieſkończonego ſzacunku, iak CHRYSTUSA Pana, zdaniem Auguſtyna. Ktoren tedy Honor dla Corki ſwoiey przed wieki wyrządził Przedwieczny Ociec Koroną zaſzczycaiąc, ten y my w czaſie Wierni poddani czyniemy dla Monarchini naſzey, abyśmy zobligowany Trybut y powinny chołd Nayiaśnieyſzey oddali Krolowy, w tym tu Konterfekcie Cudownego Obrazu, od lat kil-

[a] *S. Hieronymus.* (b) *S. Bernardus Sermo: de aſſum.*

kuſet łaſkawie nam Panuiącey. Widziemy Ią już w Koronie od Naywyżſzego Paſterza BENEDYKTA XIV. Szczęśliwie Kościołem rządzącego, y Swiętey Watykańſkiey Kapituły tu przyſłaney. (a) *Poſuit in capite ejus Coronam de lapide pretioſo*, Włożył na Głowę Tey Monarchini Koronę z ſzacownego Kleynotu, ktoren że ieſt wybornym ſzczęściem na zaſzczyt Polſkiemu Kroleſtwu, Dziedzicznym Przywileiem potwierdzony rzecz nieomylna.

Samych to nas już doświadczona uczy praktyka, co w publiczny u Monarchow poſzło zwyczay: że iak ktory Potentat czyli to Dziedzicznym Prawem, czyli zgodnym wolnych Narodow głoſem na Tron wſtąpi, y Panowania oſiągnie Majeſtat, zaraz Rzeczy-Poſpolitey dopominaią ſię u niego Stany, aby nie nadwerężoną *Pacta Conventa* potwierdził wiernością, w ktorych iak dawne Przywileie y łaſki *in ſua qualitate* w ſwoiey właſności zachować obowiązuie ſię, bynaymniey ich nieuymuiąc; tak niemniey oświadcza Choyność ſwą Krolewſką, że tym więcey à więcey pomnażać ſię będzie w świadczeniu łaſk, Przywileiow, y Dobrodzieyſtw ſwoich Pańſkich. Mamy tego iawny przykład w Piſmie Bożym 1. *Mach: 11mo.* Demetryuſz Egiptu y Azyi Monarcha, iak tylko wſtąpił na Tron, zaraz wolnośc ogłoſił Narodowi, y owſzem przez Encykliki, wiekuiſte im łaſk ſwoich nadał Przywileie: [b] *Rex Demetrius Gentis Iudæorum, ſalutem.* daley powyliczeniu im, tych Dobrodzieyſtw zakończył: *Omnia ipſis concedimus & nihil horum irritum erit, ex hoc & in omne tempus.* Wſzyſtkich wam udzielamy łaſk, oraz z tych Przywileiow żaden a żaden odmieniony niebędzie w ſetność poźnych wiekow. To mogł chełpić ſię tym faworem Narod Iudzki przy inauguracyi na doſtoyność Krolewſką Demetryuſza, à my niemamy fortunnie rokować ſobie, że przy ſolenney Koronacyi BOGA Matki [O! Tryumfie nierownie wſpanialſzy] z tey ſzacowney Korony, Kleynot pomyślnego ſzczęścia wydzielony będzie dla nas? tak bowiem ſą łaſkawe Monarchiczne Rządy Krolowy naſzey, że iako nas zawſze zwykła ſzczegulną ſwą obraniać Protekcyą, tak tym więcey teraz naddawa Prawa, y Przywileie niewyczerpanych Dobrodzieyſtw ſwoich; wraz te przy ſwoiey Koronacyi potwierdza y legitymuie, aby wſwym walorze, wſwey twierdzy y mocy, Dziedzicznym zawſze Kroleſtwu naſzemu ſłużyli Przywileiem. [c] *Omnia ipſis concedimus, & nihil irritum erit ex hoc & in omne tempus.*

Solen-

(a) *Pſal.* 20. *v.* III. [b] 1. *Machab.* 11. *v.* 32. (c) 1. *Mach.* 11. *v.* 36.

Solenna Koronacya Estery Asfera Zony, kiedy Iey oddawał Berło Krolestwa swego; y tą niemniey między innemi Uprzywileiowana była łaską, że przy choynym szafunku skarbow Krolewskich, przy obfitych prezentach, y darunkach, niemniey wolność y swoboda wszystkim ogłoszona była Prowincyom: [a] *Posuit diadema Regni in Capite ejus, fecitq; eam regnare, & dedit requiem Universis Provinciis, ac dona largitus est juxta magnificentiam principalem*; nad to, gdy Ią widział w Koronie przychodzącą do siebie, tę Iey Pańską łaskawą podał propozycyą: [b] *Quid vis Regina Ester? etiamsi dimidiam partem Regni petieris, dabitur tibi.* Czegoż żądasz Krolowa Estero? ieżeli chcesz połowe Krolestwa mego, dane tobie będzie. Coś podobnego y przy Monarchini naszey staie się Koronacyi, pominąwszy potwierdżone nam swobody y Przywileie szczęścia naszego, ktore w Kleynocie MARYI dla nas zawarte mamy; tych tylko pewność y skutecznieysze potwierdzenie z tey nieomylnie wnosić należy figury: połowę Krolestwa oddaie Asferus Esterze, MARYA ma całe Krolestwo Polskie, wszak się sama, o ten dopominała tytuł u Mastrylla modlącego się w Neapolim przed Iey Cudownym Obrazem: *Et cur me non vocas Reginam Poloniæ?* Ma oraz y poł Krolestwa w Niebie; tak albowiem mowi Dawid w Psalmie 61. [c] *Duo hæc audivi, quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* Mowi Dawid: że dwie są w Niebie władzy; iedna ktora zsobą złączoną sprawiedliwość, druga, ktora ma z sobą zklione miłosierdzie: *Duo Potestas, misericordia.* Tego tedy Krolestwa władzę z sprawiedliwością zostawił sobie Chrystus, inne zaś władze wtym Krolestwie, ktora samym rządzi miłosierdziem, oddał pod rządy MARYI, tak mowi Panegirysta Iey Honoru, Gerson: [d] *Potestate Domino remanente, cessit quodammodo Misericordiæ Pars, Christi Matri, sponsæq; Regnanti.* Więc gdy tak iest, trzeba mowić z Serafickim Doktorem Bonawenturą Swiętym: (d) *Quia Ester nostra es, quæ tantam gratiam coram Rege æterno impetrasti, quod per hanc non solum Ipsa ad Coronam pervenisti; sed etiam generi humano morti addicto, subvenisti.* Swiętsza Estero Monarchini nasza,, ponieważ tak dziwną łaskę znalazłaś u wiekuistego Krola Krolow, że przez nie nietylko sama do Korony doszłaś, ale y nam zgubionym, pod twą purpurą daiesz obronę, niechże ten Kleynot w Koronie two-

(a) Esther 2. v. 17. & 18. (b) Esther 5. v. 111. (c) Psam. 61. (d) Ioan Gerson Ira: 4 in Magn. (e] S. Bonaven: in Spec. lect. 5.

iey upatrzony, ktoren my za wyborny profit pomyślnego szczęścia dla siebie y Korony naszey uznaiemy przy Solenney Koronacyi twoiey, dziedzicznym dla nas, y następcow naszych potwierdzony będzie Przywileiem, w tey à nie inney assekuracyi, ktorą dał BOG Moyżeszowi (a) Lev. 26. v. 46. *Hæreditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in æternum,* y owszem tak mocno bespieczni bydź możemy Przywileiu tego, iak go serdecznie żądamy, iak chętnie pragniemy, iak natężenie skutek Iego w nadziei pomnażamy w sobie; bo coż niepodobnego u tey Monarchini? ktorey pełnomocna Władza wszystko uczynić może, co za trudność Intentow naszych pomyślności, kiedy Wielowładna dzielność Tey Regnantki swą choyną klemencyą tak zawsze czynić zwykła; a zatym nieomylna, że ten szacowny Kleynot Koroną upragnionych chęci, w zupełney dla nas stanie się satysfakcyi; y nieinnemi Ia to mowię usty, ale nieomylnemi potwierdzam słowy Kanclerza Sekretow Boskich Ieremiasza; mowi on Imieniem IEZUSA y MARYI Ukoronowanych wtym tu Swiętym Portrecie te słowa: [b) *Humiliamini, quoniam descendit de capite nostro Corona Gloriæ vestræ.* Upokorzcie się wierni poddani (mowi Krolowa nasza) albowiem za te wasze poprzysiężone serca Maiestatowi memu, za ten wasz Trybut, ktoren mi przy Tryumfach Koronacyi oddaiecie, zgoła za tę wierności waszych oświadczenia, gdy mi czynicie tę Sławę y Honor, otą z Korony Głowy moiey y Syna mego, udzielam wam Kleynotu szczęścia waszego, ktoren aby był Koroną chwały waszey tym Uprzywileiowaną: że na setność wiekow zdobić was nieprzestanie, rownie iak Korona wswym cyrkule nieznayduie terminu, (c] *Quoniam descendit de Capite nostro, Corona gloriæ vestræ.* Są Korony na świecie, ale ktoż nieprzyzna, że pod ciężarem mocno ięczyć trzeba, zwykli piastować na fortunnym szczęścia łonie serca ludzkie, zwykli zupełną pomyślnością kontentować upragnionego siebie Człowieka; y tak go mocno utwierdzac w nadziei dziedzicznego wsobie ukontentowania, że nigdy wątpić niemoże, aby nieprzyiazne fatum miało kiedy znisczyć te iego ukontentowane pożytki y profity; nie darmo Symboliczne Pioro odrysowaney na Kopersztychu dało napis Koronie: *Honos & onus.* bo iako wyso-

(a) Levi: 25. [b] Ierem: 13. (c) Ibidem

wyſoki figuruie zaſzczyt, tak tym więkſze w ſobie zamyka u-
martwienie; zdanie to ieſt Chryzoſtoma Swiętego. (a) *Non ita Corona Caput circumdat, ſicut animam ſolicitudo*, nie tak wſwym Cyrkule znayduie termin, iak wſwym przymiocie początki nieſortunne w krotce pożądane nadzieie, w ſmutne ſceny weſołe chwile, w tetryczne godziny zwykła kończyć y zamieniać. Swiadczy *Valerius Maximus*, że oddana pewnemu Monarſze na zaſzczyt Głowy Iego, Korona, tak mocną impreſſię zadumiałemu uczyniła Krolowi, że weſtchnąwſzy, te załości pełne wymowił ſłowa: (b) *O! Corona magis nobilis, quam felix! quam ſi quis vere cognoſat quam multis curis multisq; periculis & miſeriis plena ſit, nec humi quidem iacentem, tollere velit.* Iakowyż nam ſzukać Korony, ktoraby dziedzicznym wſobie przymiotem wieczyſte uſzczęśliwienia naſzego dała prawo, ktoraby tak beſpiecznie utwierdziła fortunne dla nas pomyślności, by ſetne wieki otym proficie upewnic nas mogły. A ktoraż Korona naywybornieyſzym ſzczęściem może bydź dla nas? iako Korona zdobiąca Głowę Monarchini naſzey? tu ſię w obfitości wſzelkie zgromadzaią ſzczęścia, tu Sława nad Honor, Honor nad Godność, Godnośc nad Zaſzczyty, Zaſzczyt nad wſzyſtkie doſtoieńſtwa; tu nadzieia zpewnością, pewność ze ſkutkiem, ſkutek z profitem, profit z zupełnym ukontentowaniem. tu zawſze, (c) *Suo pondere tuta, quia Regni decora potentis.* By tedy nas tą Koroną łaſk y dobrodzieyſtw pełną, naywſpaniałſzym ſpoſobem wybornie Ubłogoſławiła Monarchini naſza, ten kleynot ſzacownego ſzczęścia nietylko partykularnie dla nas Dziedzicznym utwierdza Przywileiem ale y całe Kroleſtwo Polſkie tegoż profitu uczęſtnikiem czyni; tak albowiem za nami y za Kroleſtwem naſzym peroruie do Maieſtatu MARYI Izaiaſz Prorok: (d) *Et erit Corona gloriæ & Diadema Regni in Manu Dei tui.* Będzieſz piaſtowała na ſobie Koronę Chwały, BOGA Matko, ale przy tym nieochybnie y Korona, zaſzczytu Kroleſtwa tego, będzie złożona wrękach Syna Twego, BOGA naſzego. *Et Diadema Regni in Manu Dei Tui:* O! zaprawde! czyliż mogł bydz beſpieczniey lokowany Kleynot ten, iak w Rękach BOGA naſzego; z ktorym ſzczegulna pewność, z ktorym zupełne Ubłogoſławienie,

C przez

(a) Serz 15. ſup. Epi: ad Philip. (b) Valerius Maximus Libr: 2. dict: Memor. cap. 8. (c) Picinelli in Mundo Symbo. (d) Iſaia 62, v. 3.

przez ktorego y wieczne y doczesne uszczęśliwienie Dziedziczy dla nas: *Et erit Corona gloriæ & Diadema Regni in manu Dei Tui.* A ktoż nam skuteczniey, ziednać może tę szczęśliwości Koronę, iako Monarchini nasza; y owszem iakobyśmy Ią na swoich piastowali skroniach, wszak: [a] *Securum O! homo habes accessum ad Deum, ubi Mater ante Filium, & Filius stat ante Patrem, Mater ostendit Filio pectus & Ubera, Filius ostendit Patri latus & vulnera; nulla ergo ibi poteris esse repulsa, ubi tot concurrunt amoris subsidia,* Mowi Bernard Święty; bespieczny masz przystęp po tę Koronę każdy Człowieku, ile gdzie Matka do Syna, Syn wnosi się do Oyca; Matka obliguie na Macierzyńskie Piersi swoie, ktoremi Karmiła Syna, Syn błaga Przedwiecznego Oyca na Blizny y Rany, ktore zwoli Iego dla ludzkiego poniosł Narodu; y iak że tam niema bydź skuteczność prożby, gdzie zobopolnie natężone miłości, koniecznie, do uczynności przymuszaią. Więc już wygrana nasza, mamy w proficie Kleynot pomyślnego szczęścia z Korony MARYI, mamy go przy Solenney Koronacyi Monarchini naszey dla nas y Polskiego Krolestwa, wiecznym y Dziedzicznym potwierdzony Przywileiem. [b] *Tu meo utere Privilegio* y owszem upewnia BOGA Matka, że *Nihil horum irritum erit, ex hoc & in omne tempus.* à na nieochybną pewność, temi nas upewnia y kończy słowy: *Et hæreditario jure transmittetis ad posteros, ac possidebitis in æternum.*

Tu mi tylko zachodzi trudność, że gdzie ia w Koronie MARYI, Kleynot uszczęśliwienia dla nas upatrzyłem; tuż zaraz Apokaliptyczny Ian ukazuie mi Korone dwunastą Gwiazdami ozdobione *& in circuitu ejus Corona stellarum duodecim.* By tedy y ztey mistyczney Korony zupełność Ubłogosławienia mieliśmy, Tobie się naypierwsza należy Gwiazda: *Luminare Maximum, Urbis & Orbis Miraculum* Naywyższy Kościoła Rządco, łaskawie nam Panuiący BENEDYKCIE XIV. Twoia szczegulna łaska z obligowaną po nas wyciągaiąca rekognicyą, że Monarchinię naszą wtym tu Swiętym Konterfekcie łaskawie nam Panuiącą, pozwalasz adorować w Koronie. Niechay że ta Gwiazda, tak dzielna wswym będzie biegu, iak niegdyś Luminarz trzech Regnantow na adoracyą Narodzonego BOGA prowadzący: [c] *Vidimus Stellam in Oriente.* Niechay

(a) S. Bernar: Ser: 2. de Assumptio: (b) Ruth. 4. (c) Math: C. 2.

chay pełnomocna władza Twoia tak będzie świętna w ſplendorze ſwoim, aby przyćmiwſzy ciemne światełka Niedowiarkow, Pogan, Heretykow, ſwoy bieg fortunny od Południa do Północy, od wſchodu odprawowała do zachodu, ale bez zachodu.

Tobie Nayiaśnieyſzy AUGUSCIE III. Panie naſz Miłościwy, oddaię ci MARYA Gwiazdę z Korony ſwoiey tym Uprzywileiowaną Luſtrem, że ci będzie fortunnie przyświecać w Koronie twoiey, wdzięczność zaś przychylności dla MARYI, ktorey inſtynktem Pańſkąważną intercesſyą, wniosłeś do Swiętey Apoſtolſkiey Stolicy o Korone dla BOGA Matki, tym ci potwierdza Przywileiem, że iako Nayiaśnieyſze Potomſtwo twoie w Koronach cała adoruie Europa, tak za to upewnia iż wtym zaſzczycie, [a) *Fulgebunt ſicut Stellæ, in perpetuas æternitates.*

Należyſz do tey Dyſtrybuty Swietny Luminarzu Archi-Diecezyi naſzey I. O. Arcy-Paſterzu; czyli z Korony MARYI, Korony y Senatu Polſkiego Ozdobom rekompenſa nieprzyzwoita? zawſze ſię należała Arcy-Paſterſkim Dziełom y Cnotom twoim, Ktore, to przez łaikawę rządy, to przez nieuſpione ſtarania o Owczarni ſwoiey, to przez Paſterſką pieczołowitość o powierzoney ſobie Trzodzie, tym świętnieyſze czyniſz, im dłużey na tym doſtoieńſtwie adoruiem. Ale co naywiękſza, żeś Nayświętſzą BOGA Matkę, przez włożenie na Iey Głowę Korony, Ukoronowaną nam, y Kroleſtwu naſzemu ogłoſił Regnantką; za tę przysługę udziela ci Monarchini naſza Swietney Gwiazdy z Korony ſwoiey [b] *Corona Stellarum duodecim.* Oddaię ci Gwiazdę: [c] *Dabo illi Stellam Matutinam.* Ale tak dzielnym zaſzczyconą Splendorem, ze w dyſtyngwowanych Godnościach, ſzacownym ſzczęściu, fortunnych pomyślnościach wſchod tylko y początek uznaie. *Dabo illi Stellam Matutinam.* My do tego ten obowiązek wierności przydaiemy, aby tak świetny Luminarz zawſze à zawſze fortunnie iaśniał w Domu twoim; y owſzem iego miły ſplendor, niech tak dependuie od woli, y ſkinienia twego, iak było poſłuſzne rozkazom Iozuego Słońce: [d] *Sta Sol ne moveare.*

[e] *Annuerit fortuna favens dextrię́ ſecundet.*
Iſta Dij.

II. WW. Biſkupom; o ktorych godności powtarzam z Do-

 ktorem

(a) Dan. 12. v. 3. (b) Apoc. 12. v. 1. (c) Apoc. 2. v. 28. (d) Ioſue 10. v. 12. (e) Statius.

ktorem Narodow Pawła Swiętego (a) *Vos Spiritus Sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivit Sanguine suo.* Ta łaskawa Monarchini affekt wasz, ktoren pobożnością, to przez przytomność swoią; to przez wyborne Panegiryki, skutecznieyszą usługą dla MARYI, uczyniliście, odwdzięcza, gdy udziela Swietnych Gwiazd z Korony swoiey; ztą wnichże dzielnością: że iak teraz iaśnieiecie Oyczyźnie w wysokich stopniach, Kościołowi w dystyngwowanych Godnościach; tak nieomylnie z czasem w ozdobnych, świetnieyszemi będziecie Purpurach: [b] *Stellæ autem dederunt lumen.*

Iaśnie Oświecony Potockich Domie, masz iuż na naywyższym lokowane stopniu, Herbowne KRZYZE Twoie, gdyś się w kilku złożył Koronach, Nieba Krolowy, tegoś przez to doszedł zaszczytu, nad ktoren ni większy, ni rowny bydź niemoże, bo mieć zaszczyt KRZYZA, to Ozdoba, ale mieć go w Koronie to Honor, mieć go w Koronie, to wybor szczęścia; ale mieć go w Koronie MARYI, to profit Naywspanialszy. Lecz godzien tego zawsze drogi Krzyża Kleynot, aby tak wysokie zdobił Krzyża Korony; bo ia to śmiele mowić mogę, y Złotoustego Chryzostoma powtorzyć słowy. Tak on mowi y wysławia KRZYZA Dzielność: (c) *In omnibus Crux, in Purpuris Crux, in Diadematibus Crux, in Precibus Crux, in Armis Crux, in Mensa Crux, in toto Orbe Crux, super Solem fulget Crux.* Cokolwiek w naypierwszych zaszczytach, w wybornych cnotach BOGU y Ludziom podobaiących się dziełach, sławy y Honoru bydź może, to wszystko wsobie zawieraią I. O. POTOCKICH KRZYZE *In omnibus Crux*; Maią go na Senatorskich Purpurach, y naypierwszych Senatu Ozdobach, *In Purpura Crux.* Maią go na Krolewskich Koronach przez należytą Krwie y wysokiego Domu Konkatenacyą *in Diademmatibus Crux*: Mieli go naświętobliwych Prymasow Piersiach *In precibus Crux*, Mieli go y maią w mężnych Rycerzach, w odważnych Annibalach, wspaniałego serca Hektorach; na Hetmańskich Buławach, zwycięskich znakach *In Armis Crux*, Mieli y maią w sprawiedliwych Katonach, miłość Oyczyzny pospolitego Dobra, całość przy Trybunalskich Krzyżach, nie nadwerężoną miłością zachowuiących *Crux in Mensa.* Zgoła całemu Swiatu Polskiemu zupełnie głośna

Dziel-

(a) *Actor: 20. v. 3.* (b) *Baruch. 3.* (c) *Sermone adver: Gent. Col. 1212.*

Dzielność tak zbawiennego *Krzyża*, *In toto Orbe Crux.* Iaśnieie na ostatek y nad samym Słońcem, gdy na Ukoronowaney Głowie MARYI, wszak to *Electa ut Sol* à zatym, to nieomylna, że *Super Solem fulget Crux.* Do tey tedy iasności *Krzyża* przydaie z *Korony* swoiey Nayświętsza nasza *Krolowa* Gwiazd świetnych, y mowi do całego Prześwietnego Domu: *(a) Estis hodie sicut Stellæ Cæli.* Iesteście teraz y zawsze świetni Polskiemu Swiatu, czyli to w wysokich Godnościach, czyli w Iaśnie Wielmożnych, Iaśnie Oświeconych Tytułach, *Sicut Stellæ Cæli:* Niech że tedy ten Splendor, ktorego z swoiey *Korony* udziela MARYA, zawsze południowym iaśnieie szczęściem, tak powszechnie wszyscy życzliwi applauduią; [b] *Unoq; favore Et Maria & tellus, ovansq; respondit olijmpus.*

Mam ci czego winszować Prześwietny Zakonie Dominika Swiętego, że BOGA Matka, Swiata Monarchini, à Polski naszey Wielowładna Pani w Swiątnicach y przybytkach Hierarchii twoiey, dziedziczne sobie y Koronie swoiey zakłada Trony y Maiestaty; masz; y w tuteyszey, Bazylice; y adorować będziesz zawsze w Koronie; ztey Korony wydziel dla siebie Gwiazdę, ktoraby wswym splendorze była nayiaśnieysza; bo dość masz zaszczytu dla Zakonu twego z Herbowney Gwiazdy Wielkiego Patryarchy Dominika Swiętego Otobie Apokaliptyczne powtarzać słowa śmiele mogę: *Habes Stellam Matutinam in medio.* Masz ią nayprzod na czole Patryarchy Dominika; tu przepaść pochwał, tu centrum zupełnego szczęścia, tu cel y meta wszelkiey prerogatywy y Honoru; bo co Niebu za Honor, co Swiatu za pożytek, co Chrześciańskiemu Kościołowi za ozdobę; z Patryarchy Dominika, tenże sam Niebu zaszczyt, Swiatu profit, Kościołowi Wspaniałość dodaie w nieodrodnych od Oyca Synach, Zakon Kaznodzieyski. Ma Niebo Honor, bo nieprzeliczonych Synow y Corek Dominika, za Dziedzicow y mieszkańcow liczy swoich, y świat profituie w Anielskim Doktorze Tomaszu Swiętym, bo co naypomyślnieyszego życzyć sobie może, to mu wszystko łatwo wysokie Tomasza wypełnia zdanie, zdobi y zaszczyca Kościoł nietylko w Biskupich, Arcybiskupich, Patryarchalnych, Kardynalskich Godnościach, ale y w naypierwszych Kościoła BOZEGO Głowach, y w naywyższych Chrześciańskiego Swiata Rządcach, swoy maią splendor, y naypierwsze

D pre-

(a) Deutr. 1. v. 10. (b) Barel.

preeminencye: Szacuią ſobie Nayiaśnieyſze Monarchow Trony Godność waſzą, y przyzwoite zawſze w Zakonney Obſerwancyi poważaią zupełną Eſtymacyą Cnoty; iako nam publiczne tey prawdy rzetelnośc ogłoſiły Gazety, w Roku 1751. tym oznaymuiące wyrażeniem: *Poczta Rzÿmſka de data 29. 9bris anni præſentis, z Kollegium, Nayświętſzey Panny MARYI na Minerwie ſtarozÿtney, ufundowanego, kędÿ Naÿprzewielebnieÿſzÿ Xiądz Generał Bremond całego Zakonu Kaznodzieÿſkiego rezÿduie, tę radości pełnę, ÿ Kościołowi Bożemu Rzÿmſkiemu Katolickiemu wielce pożÿteczne donoſi wiadomość. Iż Regnant Pruſki piſał Liſt do Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. ſzczęśliwie Panuiącego Kościołowi Chrÿſtuſowemu, de data 26 9bris. ÿ do Naÿprzewielebnieÿſzego Xiędza Generała całego Zakonu Kaznodzieÿſkiego piſał razem, proſząc o pozwolenie na Wprowadzenie Braci Zakonu Kaznodzieÿſkiego z każdey Prowincyi po dwoch, do Konwentu ÿ do Kościoła w Berlinie wÿfundowanego, y dobrze wſwoiey po Krolewſku Fundacÿi doſtateczney opatrzonego, oraz w całÿch ſwoich Pruſach, tymże Oÿcom Zakonu Kaznodzieÿſkiego tenże Regnant beſpiecznie ÿ zupełnie pozwolił Kazań publicznÿch ÿ Katechizmow, Obrządkiem Swiętego Kościoła Rzymſkiego Katolickiego.* To oznaymiwſzy, przyznać ci rzecz należyta, ze Godności, zaſzczytow, y ſławy, rownie z początkiem Inſtytutu zaczynaiącey ſię, nieżebyś kiedy uſzczerbku doznała Swięta Hierarchio, ale ſtatecznym tychże zaſzczycać ſię faworem, y w potomne wieki nieprzeſtanieſz, y owſzem:

[a] Habes aditum manſuræ, in ſæcula famæ.
Vivet, & à nullo tenebris damnabitur ævo.

Ale to nie moich ſił ſpoſobność; głośne całemu Swiatu Godność y ſławę Prześwietnego Zakonu, bardziey milczeniem pokrywam, bym wyrażoney u Owidyuſza uniknął Krytyki.

[b] Quid folia arboribus, quid pleno ſidera Cælo
In mare Collectas alto quid addis aquas.

Ktoż teraz z nas beſpiecznym niebędzie pod tak łaſkawym Polſki naſzey Krolowy Panowaniem, gdzie ile w Koronie Iey upatruiemy Kleynotow; te wſzyſtkie ſą zaſtawem pomyślnego dla nas ſzczęścia. Ale dał nam BOG, ile Pan miłoſierny Korony zdobiące

(a) Lucan. [b] Ovidius.

biące duſze y ciało naſzę; dał Korone łaſk ſwych Naświętſzych, y przy Chrzcie, y przy Swiętych Sakramentach, iak wymawia-ią nam u Ekklezyaſtyka: [a] *Ornamentum gratiæ accipias Coronam.* Dał y inſze Korony, ktore wylicza Pańſki Prowerbialiſta: [b] *Corona Sapientium Divitiæ, Corona Senum multa peritia, Corona dignitatis Senectus &c.* Ale ach! iak te ſzacowne Boſkiego miłoſierdzia Korony zpełzły w ladaiakim życiu naſzym; te świetne Splendory przyćmiliśmy ciemną umbrą grzechow, y owſzem zupełnie ſtraciliśmy, [c] *Cecidit Corona Capitis noſtri, væ nobis quia peccavimus.* Upadła Korona łaſk Boſkich, ktora nas niewinności zdobiła Kandorem. *Cecidit.* upadła Korona ſzczęścia, pomyślności y honoru, ktore nam pobożne zycie w ſprawiedliwey wyſługiwało nadgrodzie *Cecidit.* Zgaſła nam światłość, ſplendor, y iaſność tey Korony, *Cecidit Corona, væ nobis quia peccavimus.*

Ale Ty iedyna po BOGU nadzieio, BOGA Matko, à Nayiaśnieyſza naſza Monarchini, weź nas wdzielnę twoię Protekcyą; udziel nam Kleynotu z Korony ſwoiey, aby nam tu na Ziemi w zupełnym ſzczęściu, w Niebie zaś w wiekuiſtey przyświecał Koronie. Da to BOG łaſkawy. [d] *Erit Dominus Exercituum Corona gloriæ & ſertum exultationis.*

A
M E
N.

[a] *Eccle:* 32. *v.* 3. (b) *Proverb:* 14. 16. 17. (c) *Thren.* 5. *v.* 16. (d) *Iſaiæ* 28.

SPRAWY ZBAWIENIA

y

Wszelkie interessa nasze przy dopełnieniu Tryumfow

Z Watykanską Koroną na Głowę, Prze Nayświętszey

MARYI PANNY

Wzięte.

ALBO

KAZANIE

Na Konkluzyi Koronacyi

Cudownego Jey Obrazu od S. Łukasza malowanego

od BENEDYKTA XIV. PAPIEZA.

przez ręce

I. O. I MCi. X. MIKOŁAIA GERALDA WYZYCKIEGO

Arcy-Biskupa Metropolitańskiego Lwowskiego

pod Lwowem w Obozie Koronowanego.

miane

przez W. Imci X. Łukasza Godorowskiego *Kanonika Gremialnego Lwowskiego, Gologurskiego Kamioneckiego Proboszcza.*

Dnia 9. Lipca Roku P. MDCCLI.

Misit ei Mitram, & Coronam auream, scribens: quæ nostra sunt sentias nobiscum, & conserves amicitias ad nos. 1. *Machab. c. 10.*

Przysłał Mitrę, y Koronę Złotą, mowiąc: Interessa nasze utrzymuy, konserwuy, Miłość swoię ku nam.

Oyca Przedwiecznego nayukochańsza Cora, Syna Boskiego Matka, od wiekow zamknięta w Sercu Boskim y naznaczona dla Ducha Nayświętszego Oblubienica,

nad ktorą według Bonawentury nic więkſzego BOG ſtworzyć nie mogł; Mogł ſtworzyć więkſze Niebo, aniżeli widziemy, więkſzą Ziemię, a niżeli na niey żyiemy, więkſzy Swiat, a niżeli go poymuiemy, ale nie mogł ſtworzyć więkſzey y godnieyſzey Matki nad MARYA, bogatſzey w Cnotę, obfitſzey w zaſługi, ozdobnieyſzey w świątobliwość. (a) *Majorem mundum potuit facere DEUS, majorem Matrem, quam Matrem DEI facere non poteſt*. Mowię przy nieſkonczoney godności, bo tak decyduie Doktor Anielſki p. 1. 9. 25. Art: 6to ad 4tum. (b) *Beata Virgo ex hoc, quod eſt Mater DEI, habet quandam dignitatem infinitam ex Bono infinito, quod eſt DEUS*. Nayświętſza MARYA prze toſamo, że ieſt Matką Boſką, ieſt nieſkończoney godności. Wieża ta Dawidowa *Turris Davidica* przez to ſamo, że ſię w Niey przedwieczna wolność uwięziła dla ludzkiego narodu uwolnienia z niewoli czartowſkiey, ieſt nieſkomparowaney wyſokości y nad wſzyſtkie domy gliniane ludzie *de Limo terræ fecit hominem*. Owſzem nad ſamych Aniołow wywyżſzona. (c) *Quid dignius Dei Matre, quid ſplendidius eâ quam ſplendor elegit*. mowi Anzelm. Matka Salomona przez Macierzyńſtwo ſwoie na tak wyſoki ſtopień godności zaſłużyła ſobie w kroleſtwie, że rowny nie iako Tron z Monarchą, rowną z Synem odebrała koronę. *Poſituſq; eſt Tronus Matri Regis, quæ ſedit ad dexteram Ejus*. Yta Betſabee, że wydała na świat, że karmiła Salomona człowieka, tak wielki odbiera honor? A iakże wielka, wielkiego BOGA Matka, ktora karmiła panieńſkiemi pierſiami tego Pana, ktory na każdy moment wſzyſtkie karmi ſtworzenia, tego odziewała, ktory świat cały przyodziewa, tego uczyła chodzić, pod ktorego nogami drzy ziemia. Wiązała te ręce wſzechmocne, ktore świat cały wyſtawiły. Obwiiała pieluſzkami te nogi, ktorych cała ziemia ieſt pedeſtałem. Całowała te uſta, ktore wſzyſtkie w więzieniu trzymaią Serca, y niezaſłużyła ſobie Korony? Naucza Theologia, że trzy tylko korony ſą w Niebie. Panieńſka, Doktorſka, y Męczeńſka, Czyſtość y nie-

[a] S. Bonaventura. (b) S. Thomas Doctor Angelicus. (c) S. Anzelm.

niewinność MARYI ſkomparowana z innemi,iak ſrebrnego kandoru Lilia z kolczyſtym cierniem żadney nie ma proporcyi. *Sicut Lilium inter ſpinas, ſic anima mea inter filias Adæ.* Mądrości tey niedościgłey naylotnieyſzym piorem nikt nie opiſze. Niewymowney żadnym kraſomownym ięzykiem nikt nie opowie, (a) *Magiſtra Apoſtolorum, Doctrix Evangeliſtarum ipſa extitit,* mowi ſubtelny Doktor. Azaż nie zapracowała ſobie na Męczeńſką koronę boleiąca przy męcę weſpoł y z Synem ſwoim, ſtała pod krzyżem we łzy żałoſliwe iako śnieg ogniem przygrzany topnieiąc, przypatrowała ſię oſtro do twardego Drzewa przykowanemu Synowi, Ktory w drobnym Ciele na Iey panieńſkich zawieſzał ſię pierſiach, ktoregô wolno miękkim krępowała powiciem. Patrzała na ten Obraz Przedwiecznego Oyca roztąpiaiąc ſię we łzy, na ktory przez całą wieczność patrzać pragną Aniołowie, na piękność Nieba zciemniałą, na światło przedwieczne zaćmione, na moc Oyca Niebieſkiego tak osłabiłą. A ten żal y boleść opiſuiąc Goranus, tak mowi. (b) *Maria tantum doluit quantum omnes Martyres, imo omnium ſuperavit dolores, ita omnes ſuperavit Coronâ.* Ale nie trzy korony lecz dwadzieścia cztery wylicza powinnych MARYI koron Bernard Swięty. Cherubinow, Serafinow, Tronow, Xięſtw, Mocarſtw, y Pańſtw wſzyſtkich zoſtała Krolową y Panią, gdy Matką BOGA ſtała ſię. (c) *Viginti quatuor Seniores mittebant Coronas ſuas ante Tronum Dei, id eſt ante Mariam, omnium enim Regina extitit, cùm Mater effecta eſt Creatoris.* Mowi Ambroży S. Owſzem to ieſt zdanie wſzyſtkich Doktorow, że od wiekow Nieba y Ziemi odebrała koronę, *à ſæculis coronata.* [d] Swiadczy Doktor Anielſki. Iednakowoż między tak licznemi koronami, ktorąż MARYA naybardziey poważa y ſzacuie ſobie koronę? Ia zdania ſwego tu dać nie mogę. Ale ſłuchaymy co mowi Oyczyſty honoru MARYI Panegiryſta, Dwoch Krolow Polſkich Zygmunta y Batorego,pełen Ducha Boſkiego Wielki Kaznodzieia. [d] *Sokolovius. Jure ſibi Maria Regnum*

 elegit

[a] *V. Scotus.* (b) *Goranus.* [c] *S. Ambroży.* (d) *Doctor Angelicus.* (e) *Sokołowſki Polak.*

elegit Poloniæ, quod precibus continuis Studio ac meritis ſuis nunquam juvare deſinit. Oſobliwſzym przywileiem między inſzemi kroleſtwy, Kroleſtwo Polſkie obrała ſobie MARYA, ktora y od ſamey piekielney potęgi ſzturmow, pewną ieſt zawſze obroną, za każdą niemal imprezą doświadczone przynoſząc mu zwycięſtwa *Jure ſibi elegit Regnum Poloniæ.* Y na co zkąd indąd ſzukać świadectwa, kiedy ſama Matka Boſka punkt w tym ſwego zakłada honoru, aby w ſzczegulności Krolową Polſką uznana była. *Cur me non vocas Reginam Poloniæ.* Wielka Wielkiego BOGA Matko iuż Oyczyzna naſza w Częſtochowſkim, Sokalſkim, Podkamienieckim, Łuckim Obrazie powinne oddała ci korony. Iuż oſobliwym Stolicy Apoſtolſkiey Przywileiem wtym Obrazie cudownym ukoronowana Xięſtwa Ruſkiego ogłoſzonaś Krolowa, iuż y wynioſły Lew Xięſtwa Ruſkiego pod nogi twoie ſwoie złożył koronę. *De cubilibus Leonum, de Montibus Pardorum Coronata es.* Więc przy konkluzyi Tryumfow koronacyi Twoiey Krolowa y abſolutna Monarchini zoſtaie konfirmować *Pacta Conventa.* Należy konfirmować Łaſki y Przywileia Twoie do tych czas nam świadczone. (*a*) *Quæ noſtra ſunt, ſentias nobiſcum & conſerves amicitias ad nos.* y tak ieſt a nieinaczey ſłuchacze. Przy konkluzyi y dopełnieniu Tryumfow Koronacyi Swoiey z odebraną koroną, życie, honor, zbawienie, y wſzyſtkie intereſſa naſze, wzieła na głowę Swoię MARYA. *Quæ noſtra ſunt ſentit nobiſcum & conſervat amicitias ad nos.* Otym *ad Majorem DEI gloriam:* Pobłogoſław mowiącemu Krolowa wſzyſtkich Swiętych Niepokalanie poczęta Nayświętſza MARYA Panno.

WIelką żyiąca ieſzcze na świecie MARYA Swiatu była pomocą: Azaliż nie ratowała Elżbiety w tak ciężkim iey terminie? Azaliż niepoſpieſzyła na ratunek Ianowi, aby go z więzow grzechu pierworodnego uwolniła? Azaliż nie ratowała Państwa mło'ego w Kanie Galileyſkiey w niedoſtatku

wina

(*a*) 1mi *Machab. cap:* 10.

wina, w ktorym by byli wielką poniesli censurę. A nie wieleż na tym pomogła, że na Wcielenie Syna Boskiego zezwoliła, oto ią w tym punkcie wszyscy Swięci Doktorowie nazywaią *Cooperatricem* Zbawienia naszego. Owszem Ią Samemu Bogu wielką nazywaią pomocą, do odkupienia Narodu Ludzkiego z niewoli czartowskiey, bo lubo Bog iest nieskończenie wszechmocny, atoli iednak przez wszechmocność swoie, niektorych zamysłow nie podobna mu było przyprowadzić do skutku, á to przez samę Istność y Essencyą Natury swoiey, y czego przez Wszechmocność swoię, dokazać nie mogł, tego dokazał przez Maryą, y nie ia to, ale uczony Pelbartus tak demonstruie, (*a*) *Contradictoria quædam erant inter Deum & Virginem, quæ quidem erant impossibilia, sed cùm DEUS accessit ad Virginem in Incarnatione Verbi, omnia sunt concordata in ipsa.* Między Bogiem á Nayświętszą MARYA, tak były przeciwne y rozroznione rzeczy, że tak ze strony Boga, przez istność samey Natury Boskiey, iako y ze strony MARYI żadną miarą niepodobna ich było przyprowadzić do skutku, *Erant impossibilia.* Y tak ze strony Boga niepodobna było, aby Oyciec Przedwieczny nie miał rodzić Syna, ale go *necessario* koniecznie rodzić musiał: *Pater cum sit Intellectualis Natura, necessariò generat Verbum, quod est Filius DEI.* Drugie niepodobieństwo było, że strony MARYI. Ażeby Nayświętsza MARYA będąc niezmazaną Panną, bez męża naturalnie rodzić miała. Trzecie napodobieństwo było, ze strony BOGA, że Oyciec Przedwieczny nie mogł rodzić Syna tylko BOGA, Czwarte niepodobieństwo było że strony MARYI, że Nayświętsza MARYA będąc sama *purè* Człowiekiem innego rodzić nie mogła Syna, tylko *purè* Człowieka, iako naucza Philosophia. *Generatio. Est Processus viventis à vivente secundum rationem similitudinis in similitudinē naturæ.* Więc coż się dzieie, oto zstępuie Duch PrzeNayświętszy na MARYA, á przytym trzeba koniecznie, ażeby Nayświętsza MARYA będąc nieskazitelną Panną poczeła, á nie kogo in-

(*a*) Pelbartus,

go innego będąc Człowiekiem poczęła tylko Boga, y nie z kogo innego, tylko z BOGA. Uważmyż, Oyciec Przedwieczny inney natury niemogł rodzić Syna, tylko BOGA, Nayświętsza MARYA Panna przy woli Boga, coś więcey dokazała, kiedy będąc Człowiekiem rodzi Boga, y nie zkogo innego tylko z Boga, owszem Boga czyni Człowiekiem, *& homo factus est*. Oyciec Przedwieczny innego nie mogł rodzić Syna, tylko nieskończonego, nieśmiertelnego, wiecznego, cierpieć niemogacego Nayświętsza MARYA począwszy go w żywocie swoim,uczyła go małęką Dzieciną, doczesną,cierpieć mogącą,śmierci podlegaiącą. Azaliż BOG Wszechmocności swoiey nie wspiera y niepokłada nie iako na MARYI? Azaliż y samemu BOGU nie była pomocą do skonkludowania Interessu odkupienia naszego. *Cooperatrix Redemptionis nostræ?* (*a*) mowi o niey Chryzolog Swięty. Gdyby bowiem była odmowiła Ablegatowi Niebieskiemu iako mogła, O! w iakieybyśmy mizeryi żyli! niechay ci opowiedzą, ktorzy praktykowali. Ale mało na tym, że będąc na świecie, dla wszystkich z Macierzyńskim była Sercem MARYA, wie świat cały, że Kroluiąca w Niebie nie tylko co nasze wyciągaią potrzeby, ale co tylko iey affekt y Serce dyktuie, świadczyć nam łask y dobrodzieystw nie omieszka. Więcey mi tu dowodzić należy, to iest że z odebraną w tym Cudownym Obrazie Koroną, Zycie, Honor, Zbawienie, y wszystkie Interessa nasze na swoie wzięła Głowę MARYA. Ale tu by potrzeba Xięgi y authentycznego Dyaryuszu łask y Dobrodzieystw w szczegulności świadczonych ludziom od tego Cudownego Obrazu na wyprobowanie tey prawdy, á toli iednak pretenduiąc tego ukoronowanego Obrazu, Historyi y cudow Xięgi, co raz to w trudnieyszy dobrowolnie wpadam Labirynt, z ktorego tym nieprędsze iest wyiście, im większa do wyiścia łatwość. A to czemu? bo Anzelm S. uważaiąc liczne, owszem nieskończone łaski MARYI, tak dalece: że ktoby chciał wszystkie opisać, nigdy by nie skończył. Kto by chciał część ich tylko namienić,

nigdy

(*a*) S. Chrysologus.

nigdy by nie zaczął, tak mowi: (*a*) *De illa, quam non capiunt codices, nequit fieri codex.* Otey, ktorey Swiata całego annały y Tomy Dzieł łask y cudow obiąć nie mogą, Xięga zupełnie napisana bydź nie może, bo iako o Chrystusie Ian Swięty w swoiey dokłada Ewangelij. (*b*) *Sunt & alia multa, quæ fecit JESUS, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse Eos, qui scribendi sunt libros.* tak Nayświętszey MARYI łask, cudow, Dobrodzieystw, ktore nam świadczy, żaden ięzyk opowiedzieć, żadne pioro opisać, Swiata całego Biblioteki obiąć nie mogą. *De illa, quam non capiunt codices, nequit fieri codex.* Znaleść się tedy nie może rozum tak podły, wymowa tak ladaiaka, dowcip tak opuszczony, ktory by nie obfitował w materyą pochwał sławnego na tym mieyscu Cudami tego ukoronowanego Obrazu, á toli iednak, iest ieszcze trudność dla mowiącego, iest trudność mowiącemu, á wiecie iaka? O to iest trudność wybrać, á wybrać nie to, co ma mowić, ale co między wielo tak wielkich rzeczy o tym Obrazie zamilczeć może. Iest trudność, ktore zamilczeć, á ktore opowiadać łaski MARYI, przy tym świadczone Obrazie. Więc niechay kto inny iako rozpuszczonemi żaglami na niezbrodzone łask MARYI puszcza się morze, Ia na brzegu stoiąc w samey tylko Ewangelij pochwał MARYI szukać będę.

Otwieram z Mateuszem Swiętym, *Librum Generationis*, Iakoż nic słuszznieyszego, aby tey Pani żywy Oryginał y Portret, ktory iednego Ewangelisty ręka odmalowała, drugiego usta chwaliły, ktory całą Genealogią MARYI nie inaczey wyprowadził, tylko aby tego Cudownego Obrazu, Ewangelia iego była Panegirykiem. (*a*) *Liber Generationis JESU Christi, Filij David, Filij Abraham.* na ktore słowa Chryzostom S. tak pisze (*c*) *Spiritus Sanctus primum istud S. Mathæi Capitulum sub tali mysterio & tali dictavit artificio, ut lectum quidem ad literam quo ad Nomina, sit Chronologia Patrum, & Avorum, Liber Generationis. Consideratum quo ad significationem*

 Mysti-

(*a*) S. Anzelm. (*b*) S. Ioannes. [*c*] Mathæi cap: I. (*d*) S. Chrisostom.

Mysticam, sit liber gratiarum, favorum, & Beneficiorum. Duch PrzeNayświętszy Rozdział Ewangelii Mateusza S. nie innym końcem, nie pod inną podyktował figurą, tylko aby przeczytany powierzchownie y co do litery, był Xięgą Rodzaju, był Chronologią krwi krolewskiey, wywodem Dziadow, Pradziadow, y Antenatow MARYI. á tenże sam Rozdział przeczytany y mistycznie uważany w głębokim, sensie swoim, był Xięgą łask, faworow, y Dobrodzieystw MARYI. Y to to iest co mowi sama Matka Boska o Sobie. *In me est omnis gratia Vitæ & Virtutis, venite ad me omnes & à generationibus meis implemini.* we Mnie iest żrżodło życia y wszystkiey łaski, przychodźcie do mnie wszyscy, á od Rodzaiu y Pokolenia mego napełniaycie się, *à generationibus meis implemini.* Otoż żądaiących łaski, MARYA chce napełnić błogosławieństwy od Pokolenia swoiego. Pokolenie MARYI zamyka się w Imionach Abraama, Izaaka, Iakoba, y wcałey Xiędze Rodzaju, Pod każdym zaś Antenatow MARYI Imieniem osobliwszy Cud, osobliwsza MARYI zamyka się łaska. Czytaymyż teraz Cuda z tey Xięgi Rodzaiu. Wielu iuż odstąpionych od Doktorow, gdy się do tego ofiarowali ukoronowanego Obrazu, do zdrowia pierwszego przyszli, á co to było ieżeli nie cud nanotowany w Xiędze Mistyczney Cudow. *Genuit Iosiam, Iosias id est Salus Dominæ.* Iozyasz nic innego nie znaczy, tylko zdrowie dane od Pani, *Salus Dominæ.* O! iak wielu na drogę wieczności Swiętemi Sakramentami opatrzonych, Olejem S. pomazanych, Gromnicę w rękach trzymaiących, gdy do tego od Przyiacioł swoich byli Ofiarowani Obrazu, od bramy śmierci wrocili się do życia. Czytaycie w tey Xiędze Cudow. *Genuit Eliacim. Eliacim id est DEI Resurrectio.* Tu paralużem narażeni, tu od wielkiey choroby porwani, na cudzych barkach do tego przyniesieni Obrazu, wielbiąc y wychwalaiąc MARYA, o swoich siłach zdrowi powrocili do Domow. Czytaycie dokument w w Xiędzę: *Genuit Ezechiam, Ezechias id est confortatio Dominæ.* Dał BOG innym bogate fortuny, obszerne Possessye y Dziedzi-

ctwa

ctwa, ale niepozwolił Sukcessora, ktory by konserwował Imie, y Familią. Iak tylko przez dziewięciodniowe Nabożeństwo złożyli Suppliki swoie, przytym Obrazie, na tym Ołtarzu z prożbami Wota zawiesili, y oddali, po wyiściu dziewiąciu Miesięcy, Familij Dzieł, y Fortun Dziedzica, Imienia swego otrzymali sukcessora, á za czyią Protekcyą? ieżeli nie za tey ukoronowaney Pani. Czytaycie co napisano w Xiędzę. *Genuit Abrahã, Abraham id est multarum gentium.* Wielu ow nieukrocony piorun, grot żywym wygrzany ogniem samo przenikaiący serce. *Imas transfigere nata medullas lingva*, pełen zdradliwey cokolwiek żołć Smocza spłodzić może gorzkości ięzyk ludzki nieuleczoną honoru uczynił punkturę? Wielu zabił na sławie, odarł zdobrey reputacyi. Wielu zawziętość nieprzyiacioł prawnemi Processami, kalumniami, fałszywemi świadkami z Dobr, y Fortuny wyzuć usiłowała, na życie samo przez lata długie następowała, iak tylko do tego Cudownego udali się Obrazu, iak tylko do tey Krolowey sprawiedliwego y łaskawego Trybunału założyli appellacyą, przełożyli sprawę y krzywdę swoię, ktorey u ludzi dostąpić nie mogli, tu dostąpili sprawiedliwości, przywrocona sława, honor, y dobra reputacya; á co to było ieżeli nie cud tey Krolowy y Pani? Czytaycie go w Xiędze *Genuit Josaphat, Iosaphat idẽ est, quod Deus Iudex tribuens famã.* Zrodził Iozafata, Iozafat iest to iedno, co BOG Sędzia przywracaiący sławę. Wieluż takich? ktorzy w młodym y kwitnącym wieku zaraz na początku wykształtowania swego przez tysiąc niewiadomych torow, na wszelkie puściwszy się śliskości po zdrożnych manowcach od prawey szczęśliwości kresu odbłąkani kursorowie, iuż nad przepaścią staneli piekła. O! moy Boże iak wiele cudow potrzeba było, aby z tak mizernego powrocili się stanu y z tak wielkiego wyszli niebespieczeństwa. Potrzeba było unikać okazyi, á ta była Domowa, potrzeba było zapomnieć, bo pamięć była ustawiczna, potrzeba było na oczy spoyrzeć, bo były miłością zaslepione, potrzeba było obrzydzić sobie istotę, bo był appetyt y serce wpasione, potrzeba

 było

było ſpowiadać ſię y żałować obrazy Boga, ale ſerce zakamieniałe, aż chyba za oſobliwſzą łaſką, za oſobliwſzym cudem bydź mogło podnieſione do BOGA; na oſtatek potrzeba było bydź ſtatecznym wprzedſiewzięciu poprawy życia, aby w niebeſpiecznieznieyſzą niezapaść recydywę. Tych wſzyſtkich łaſk, tych wſzyſtkich Cudow zoſtaiacym w tym ſtanie nieſzczęſliwym, potrzeba było, w ktorym niezliczeni na zgubę y potępienie idą. Ale tylko do tego cudownego udali ſię Obrazu, iak tylko ſerce ſwoie tey Pannie Przeczyſtey ofiarowali, zdeſperowani wpoprawie y odmienności życia, z niewolnikow piekła, ſtali ſię Dziedzicami Łaſki y Nieba. A nie byłyż to Cuda tego Ukoronowanego Obrazu? czytaycie ie w tey Xiędze. Potrzeba było rozłączyć, *Genuit Phares, Phares ideſt Diviſio*. Potrzeba było zapomnieć: *Genuit Manaſſen, Manaſſen ideſt oblivio*. Potrzeba było obaczyć utratę ſławy, honoru, y Nieba ſamego. *Genuit Obed ex Ruth, Ruth id eſt videns*. Potrzeba było obrzydzić ſproſność grzechową, *Genuit Zaram de Thamar, Thamar id eſt amaritudo*. Potrzeba było wyznać y żałować przeſtępſtwa, *Genuit Judam, Iudas id eſt confeſſio*. Potrzeba było bydź umocnionym w ſwoim przedſiewzięciu poprawy życia, *Genuit Achaz*, Achaz nic innego nieznaczy, tylko wzmocnienie od Pani dane, *Achaz firmamentum Dominæ*, byliście umartwieni, zoſtawaliście w ſmutku y ciężkiey oppreſſyi, znalezliście pociechę, *Genuit Iſaac, Iſaac id eſt riſus*. Zoſtawaliście w uboſtwie y nędzy, ta Matka Boſka przyprowadziła was do fortun y chleba, *Genuit Ioſeph, Ioſeph id eſt augmentum*. Ta Pani y Matka Miłoſierdzia, Ildefonſa, Fulberta, Bernarda, Dominika, Panieńſkiemi karmiła pierſiami, Ona Agnieſce z Policyanu Kleynotow y Pereł, Hermanowi pieniędzy dodała. Ta Monarchini Wielebnego Wiktorzyna Zakonu Kaznodzieyſkiego Prowincyała Ruſkiego iuż w innym czaſie, Kaſpra Imieniem z innemi dwudzieſtu kollegami, gdy inni na morzu Baltyckim potoneli z niebeſpieczeńſtwa wyratowała, Czytaycie ten Cud y inne Tyſiączne w ſamym Imieniu MARYI. *Mare gratiarum MARIA*

-*RIA*. Słowem nie ma tak wiele kwiatow Wiosna, kłosow Lato, Owocow Iesień, śniegu *Zima*, kropel Morze, ile łask y Dobrodzieystw od tey Matki naszey y Panny Przeczystey odbieraliśmy, ktorey affekt y serce ku nam wyrażaiąc Bonawentura Swięty tak mowi: upewniam cię grzeszniku, że choć by na zgubę twoie całe ziaiało piekło, *Ziemia* cię chciała pozrzeć, Niebo na cię pioruny rzucało, masz ieszcze przy żalu doskonałym za grzechy, nadzieie y ufność w protekcyi MARYI, bo dla tego ią BOG stworzył przy iey Niepokalanym Poczęciu, dla tego Ią uczynił Matką przy Wcieleniu Syna Boskiego, dla tego Ią wyniosł y wygurował na Tron nieśmiertelney chwały przy Wniebowzięciu, aby będąc bliską Tronu sprawiedliwego Sędziego BOGA. *Assistit Regina à Dextris*, Mitygowała surowość piorunuiącą zbrodnie nasze, trzymała Rękę iuż podniesioną, na uderzenie przewinionych zagniewanemu Synowi, aby sprawiedliwych y grzesznych pokazała się Matką, á Matką pełną Miłości y starania się, o dobro nasze. [a] *Advocatam desperatorum Mariam ideo DEUS creavit in Conceptionè, assumpsit in Matrem in Annuntiatione, exaltavit super omnes in Assumptione, ut sit Mater justorum & peccatorum.* Ale daymy to, że niegodni iesteśmy nazywać się Iey Synami y dziećmi dla grzechow naszych, lubo się Ona y grzesznikami nie brzydzi: *Peccatores non abhorres, sine quibus nunquam fores, tanto digna Filio* Ale iuż to iednak możemy śmiele mowić ani się ta Matka Boska nie żaprze tego, że iest Krolową y Panią naszą. Gdy iako wżadnym Swiata całego Krolestwie, tak y w Oyczyznie naszey iuż osmą w tym Obrazie odebrała y przyięła Koronę. Iest (mowię) Krolową y Panią naszą. Kiedy Krolowę koronuią, opisana w Pontyfikale Przysięga iest Koronantki, w ten sposob: *Ego N. DEO annuente futura Regina, Profiteor & promitto Coram DEO, & Sanctis Ejus, Viduas, pupillos, aut pauperes ab omni oppressione liberare, & Populum mihi subjectum pro posse tueri ac defendere.* Ia przyszła z łaski Bożey Krolowa przyrzekam to, y obiecuię przed Bogiem y Iego

(a) S. Bonaventura.

Swiętemi, że Wdow, ſierot, y ubogich y Lud mnie poddany, według możności moiey bronić y nim ſię opiekować będę. Nayświętſza Matko Boſka, ale oraz Krolowo y Pani naſza. My oſtatnie ſieroty y iedyni żebracy, bądź naſzą pomocą. My utrapieni, bądź naſzą pociechą. My grzeſzni, bądź naſzym zbawieniem, bądź nam tą Fortą, owſzem Bramą Niebieſką, ktorą wniść możemy do kroleſtwa, z kąd pożądany wychodz, Odpuſt, zkąd by obficie ſpływały na nas łaſki Boſkie, iakoi od pełney łaſki, utrzymuy honor, wſpieray wſzelkie potrzeby y intereſſa naſze, á oſobliwie Intereſs zbawienia naſzego. Ale ſłuchaymy Deklaracyi y reſponſu od Majeſtatu tey ukoronowaney Monarchini. Oto Ona mowi: [a] *In me omnis ſpes vitæ & virtutis.* Ia ieſtem fundamentem życia, Ia będę utrzymywać honor y Intereſſa waſze, na ktore ſłowa Auguſtyn S. tak mowi: [b] *Quid tanta MARIÆ potentia prodeſſet nobis? Si ipſa nihil curaret de nobis, ſciamus indubitanter, & pro hoc gratias agamus inceſſanter, quia ſicut ipſa apud DEUM Omnibus Sanctis eſt potentior, ita quoq; pro nobis apud DEUM Omnibus Sanctis eſt ſollicitior.* Wiedzmy otym nieomylnie y nie uſtaiące czyńmy podziękowania Nayświętſzey MARYI, ktora iako przed Bogiem ieſt nad wſzyſtkich Swiętych naymocnieyſza w daniu Protekcyi, tak partykularniey naſzą między wſzyſtkiemi ieſt do Boga Intercesſorką, A przydaymyż tu y to co mowi Bernard S. [c] *Coronata eſt, ſed omnibus debitricem ſe fecit, ut de plenitudine Ejus accipiant univerſi, Captivus Redemptionem, Æger curationem, Triſtis conſolationem, Peccator veniam, Iuſtus gratiam, Angelus lætitiam, deniquè tota. Trinitas gloriam.* Odebrała Koronę chwały MARYA, ale oraz z Koroną wzieła wſzyſtkie Intereſſa naſze na Głowę ſwoię, *Coronata eſt, ſed debitricem ſe fecit.* Wzięła na ſiebie oblig, aby wſzyſtkim świadczyła łaſki, aby od niey wſzyſcy odebrali Reſpekta. Tu ofiarowany niewolnik wyidzie na wolność, tu ſchorzały zdrowie, w ſmutku zoſtaiący pociechę, tu grzeſznik od-

puſzcze-

(a) Eccl: 24. (b) Lib: 6. de Civit: Dei. (c) S. Bernard:

puſzczenie, tu ſprawiedliwy łaſkę, tu Aniołowie weſele, tu cała nawet Troyca Nayświętſza Tryumf, Honor y chwałę mieć y odbierać będzie. *Tota deniquè Trinitas accipiet Gloriam*. Konkluduię ſłowy Rycharda S. [a] *Quid quid illud eſt honori & gloriæ Reginæ mundi MARIÆ oblatum, retribuetur unicuiq; Corona, ſiquidem nec facultas Ei deeſſe poterit nec voluntas*. Nayświętſza BOGA moiego Matka wſzyſtkim Klientom y ſługom ſwoim świadczone ſobie iakieżkolwiek przyſługi y honory rekompenſować będzie, będzie zawdzięczać y tu doczeſnie utrzymywaniem publicznych Intereſſow, prywatnych okkurencyi, Sukceſſem wpotrzebach y uboſtwie, y potym wiecznie uprośi u Syna, y odda każdemu honor za honor, koronę wieczną, za koronę doczeſną: *Retribuetur unicuiq; Corona*. A komuż naypierwſzą honoru wyświadczonego ſobie ta Monarchini zabrała obligacyą? Ieżeli nie Tobie I.O. KORONATORZE; ſama prawie oſobliwym rzadkiego wtey mierze ſzczęścia zaiaśniałeś pozorem, że tę Panią, ktora przed ſobą, y ktora po ſobie wcałey wieczności mieć nad ſiebie nie może godnieyſzey: *Nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem*. Pierwſzy mowię, y drugiego wtym ſtołecznym Mieście mieć niemogący Koronatora po ſobie, Rękami ſwoiemi ukoronowałeś tę Panią, ktora za te Fatygi twoie tak wſpaniałe, y przez tę miłość, ktorą ma do ciebie z Twoich Cnot oſobliwſzych, y dla większey ozdoby korony ſwoiey, piaſtować będzie Herbu Twoiego *Mala punica. Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langveo*. Niech Domu Twoiego zaſzczyt OSMIOROG napodporę Oyczyzny, na ozdobę Archi-Diecezyi, na przykład w świątobliwości Duchowieńſtwu, na poſtrach nieprzyiacioł Kościoła, *Spes vitæ & virtutis*, ta Monarchini nie ośm ale Dzieśięć życia ſzczęſliwego przyczyni krzyżow. *Diſtinguat Decade vitam*.

Iuż muſiał odebrać koronę za koronę nie dawno zmarły ale w ſercach Oyczyzny y wpamięci żyiący. *Virtute vixit, memoriâ vivit, gloriâ vivet*. I. O. IOZEF POTOCKI, Kaſztelan

D Kra-

(a) S. Richard:

Krakowſki Hetman Wielki Koronny pierwſzy Elektor tey Pani do korony. Nigdzie albowiem pewniey albo koronę Polſką, albo Krolewſką prawie Swiątynią znaleść mogła MARYA, iako w Domu POTOCKICH, ktorzy iuż Ièy trzecią przyſługuią ſię koroną. O ktorym to Domie mowić mogę, co dawno Wielki *Lipſius* mądrze napiſał. [a] *Faſtigium & ipſum apicem Coronarum factam eſſe Crucem, jam Orbis videt.* Widzi Swiat cały I.O. Pilawitow Domie krzyże twoie, *ab Origine,* Obronie Wiary S. Wolności, y Oyczyznie konſekrowane, z tak wielu Monarchow y dawnych Orientalnych, y całey Europy. Iako to Wacława Czeſkiego oraz y Polſkiego, Ludwika Polſkiego y Węgierſkiego, Batorego, Michała, Iana, Ludwika 15. Francuſkiego y Nawarſkiego Krolow: nie tylko ſkolligowane, ale y ſpokrewnione koronami. Mijam Senatorſkie Purpury, całe Domowe w tym Prześwietnym Imieniu, ktore ieſt częścią wielką Senatu, owſzem y więcey niż cały Senat zawſze napełniać godne. Mijam tego Domu niezliczonych Antenatow, Mijam I.O. Zmarłego Kaſztelana Krakowſkiego, ktory to o ſobie mowił, *Non nobis omnino vivimus, ſed Ortus Noſtri partem, Patria vendicat, Partem Amici, Totos Dij.* Kiedy wielkiemi dziełami, y Cnotą, podziwieniem ſwoim Polſką napełnił Koronę, Nieprzyiacioł Poſtrachem, Swiat Sławą, Kroniki chwalebnemi czynami, Pola Rycerſkie zwycięzkiemi Laurami, Prowincyą Pokoiem, Senat Radą, Szkoły fundowane Erudycyą, Kościoły hoynościa, a ktoż tego nieprzyzna, że *Minervæ Pater, Libertatis Pompeius, ſalutis publicæ Sator, Haroum Numen, Lechiæ Gloria.* Miiam I.O. Domu w Wielkich Senatorach y Miniſtrach żyiące ozdoby, *non Augure falſo,* tym konkluduiąc, że za promowowanie od Domu tego aż do Korony Obrazow Cudownych MARYI. naſtąpi nadgroda, ktorą tam BOG zaſłużonym ſobie przez Proroka obiecał, to ieſt iako dziedziczne były w Domu Waſzym zawſze Buławy, tak żeby nigdy nie tylko ſame, ale y ze ſceptrami niewychodziły: *Non auferetur Sceptrum de Iuda, nec Dux de Domo Ejus.*

Matko

(a) *Lipſius.*

Matko Boſka z odebraną Koroną weś całey Korony Polſkiey całość y Intereſſa na Głowę Twoie, Pobłogoſław Oyczyznie y Dziedzictwu Twemu, wſzak Tobie oddane w ſzczegulną Protekcyą. *Dedit Illi Dominus hæreditatem, dedit illi Coronam Gloriæ.* Więc *Benedic hæreditati Tuæ.* Wtym Obrazie Cudownym obchodziłaś cały Rynek, á wtym całe Przeſzlachetne Miaſto Metropolią Xięſtwa Ruſkiego. Czyliż niebłogoſławiłaś całey tey Prześwietney Metropolii, wſzyſtkim, y każdemu z oſobna Domowi. Błogoſław, Błogoſław Matko Boſka I.I.O.O I.I. W W. Domom, Błogoſław Rycerſtwu, Błogoſław wſzyſtkim aſſyſtuiącym z całego ſerca y ochoty Koronacyi Twoiey, Błogoſław y odtąd zwłaſzcza tym Domom, ktore pałaiąc Nabożeńſtwem ku Tobie, wyſtawuią publicznie Obraz Twoy Swiatłem ukoronowany w Kościoły ſię prawie zamieniaiąc. Domie Obededona z ktorego na nas wſzyſtkich ſpływa błogoſławieńſtwo, S. Zakonie Kaznodzieyſki, Kolumno Kościoła Chryſtuſowego, Zebranie Chrześciańſkiey obſerwancyi, Zamknięcie doſkonałości Ewangeliczney, Zbiorze nad naturalney roſtropności, Wyborze doſkonałych nauk w Doktorze Twoim Tomaſzu. Rewerberacyo Anielſkich światłości w Rożańcu Twoim. Ogrodzie pełnieyſzy Cnot, niżeli kwiatow, Morze cudownych ſłodkości, Drogo ktorą iść, kanał, ktorym płynąć, port, u ktorego ſtawać, Ray, w ktorym żyć miło. Odebrałeś ten Przywiley od Ukoronowaney wtym Obrazie Krolowy, że zawſze ci będzie błogoſławić, Inſtancyą y prozbę ſwoię wnoſić do BOGA. *Benedicam & Intercedam.* Przypuść że y nas do tey prerogatywy, uproś wſzyſtkim tę łaſkę, abyśmy ktorzy teraz adoruiemy tę Krolową, w oſtatnim momencie życia Intereſſu Zbawienia naſzego, przez całą wieczność wychwalaliśmy Obronicielkę. *Miſit ei Mitram & Coronam Auream ſcribens, quæ noſtra ſunt ſentias nobiſcum & conſerves amicitias ad nos.* A M E N.

ANNIWERSARZ
Koronacyi Cudownego Obrazu
MATKI BOSKIEY,
Od Swiętego ŁUKASZA malowanego,
Przy Introdukcyi Centuryi Rożańcowey do Kościoła Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow,
z Ambony Archi-Katedralney Lwowſkiey,
W zachęceniu do miłości Bliźniego,
Przez
W. Imci Xiędza Adama Leſzczyca z Pankraczewicz *GRABIANKĘ Kanonika Gremialnego Lwowſkiego, Roku Pańſkiego* 1751.
Dnia 1. *Lipca,*
INTYMOWANY.

Et intravit in Domum Zachariæ & ſalutavit Eliſabeth: *Lucæ* 1mo.
Wſzedłſzy w Dom Zacharyaſza, przywitała Elżbietę.

W Taiemnicy Nawiedzenia Nayświętſzey PANNY, ktorą Kościoł Powſzechny od tak dawnego czaſu ſolennie obchodźi, á Bractwo Rożańcowe zachowuiąc należyty porządek, po Taiemnicy Zwiaſtowania, nabożnie wychwala y wyśpiewuie; w tey mowię Taiemnicy Rożańcowey dobrze

uważoney, pokazuie śię oczywiśćie; nie tylko doſkonała ku Panu BOGU miłość, ále też y ku Bliźniemu nie prożnuiąca ſzczera, y w rzetelnych dowodach jawna przychylność. *Et intravit in Domum Zachariæ, & ſalutavit Eliſabeth.* Gdybym chciał ſzukać przykładu Pokory w dźiśieyſzey Wizycie, znalazłbym to bez trudności, bo Wyżſzy wizytuie niżſzego; MARYA Elżbietę, CHRYSTUS Iana; ále ia inſze nauki z godnym moim Audytorem, chcę czerpać, z tego zrzodła nie zgruntowaney pobożności, naydoſkonalſzych Cnot Nayświętſzey MARYI Panny; zoſtawuię Iey głęboką pokorę, Iey niepokalaną Czyſtość, wzgardę świata, na inſzy czas y mieyſce; przywiązuiąc śię ſzczegulnie do tych ſkutkow, ktore w pobożnych ſercach ſprawić powinno uważne zapatrzenie śię na Proceder Nayświętſzey PANNY, w oddaney dźiś Wizyćie, zdami śię, że ten naynaturalnieyſzy wynika pożytek, do zbudowania naſzego ſłużący: *Ze doſkonałość miłości Boſkiey bez dowodow miłości Bliźniego, obeyść śię nigdy nie mogła, y na nich śię utwierdza.* Chcąc o tym pożytecznie mowić, wzywam znaypowinnieyſzą pokorą światła Twoiego DUCHU Przenayświętſzy, *Accende Lumen ſenſibus, infunde amorem cordibus,* y o Twoią z naywiękſzym reſpektem upraſzam Benedykcyą *Vigilantiſſimè Paſtor.*

PIerwſza mi zaſtępuie okoliczność, że ći, ktorzy śię poświęcaią na życie Bogomyślne, ktorzy śię oddalaią na puſzczą, ktorzy śię w śćiśleyſzey na całe życie zamykaią klauzurze, generalnie ći wſzyſcy, ktorzy albo ſą, albo śię ſtaią dobrowolnie ubogiemi *per Profeſſionem Religioſam,* ći mowię zdaią śię zoſtawać *extra ſtatum,* czynienia Iałmużn, y inſzych miłośiernych uczynkow, ále te przykazanie ieſt uniwerſalne, y nikogo od wykonania iego nie excypuie. (*a*) *Diliges Dominum DEUM Tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & proximum tuum ſicut te ipſum.* Będźieſz kochał Pana BOGA twego z całego ſerca nadewſzyſtko; á bliźniego twego iako śie-

[a] *Matth: cap: 22.*

ko ſiebie ſamego; *In his duobus Mandatis tota Lex pendet & Prophetæ*, na tych dwoygu Przykazaniach całe Prawo, cała Religia, y cała doſkonałość życia Chrześciańſkiego zawiſła. A ieżeli tak ieſt, że Prawo Boſkie *indiſpenſabiliter* wſzyſtkich obliguie, a żeby od każdego wykonane było, więc żadna nie ſłuży exkuza, y tak ubogi iako y bogaty ieſt obowiązany, nie tylko do miłości Boſkiey, ále też y do miłości bliźniego.

Oczywiście Swięty Ian Chryzoſtom tę trudność ułatwia w Homilii ſwoiey na ten text Ewangelii Swiętey. (*a*) *Uni dedit quinq; Talenta, alii duo, alii verò commiſit unum.* Nierowny ieſt między wſzyſtkich podział, nie iednakowo wſzyſcy wźięli, bo ieden pięć, drugi dwa, á trzeći tylko ieden talent miał ſobie udźielony, ále wſzyſcy według proporcyi ſwoich talentow, maią czynić powinne pożytki, ten co naymniey wźiął, y z naymnieyſzego może naywięcey profitować, y z naymnieyſzego Daru źle lub dobrze zażytego, muſi ſię Panu BOGU rachować: Wyraźniey zaś mowiąc, y prawie właſnemi Swiętego Iana Chryzoſtoma ſłowy: nie maſz tak małego Talentu, żeby mogł bydź lekce ważony, ſzczegulnie tylko tak ſię nazywa, biorąc komparacyą, z przyſzłemi w Niebie faworami, ktore BOG wiernym ſwoim obiecuie ſzafarzom; Nie maſz Zwierzchności, nie maſz Doſtatkow, ále maſz akces do naygodnieyſzych y kredyt u bogaczow, powinieneś ſię tedy za ubogiemi przyczynić y domowić.

Czy był kto w dary Ziemſkie uboższy (w Niebieſkie wſzyſtkie przewyżſzaiąc ſtworzenia) nad Nayświętſzą MARYĄ Pannę: Bo wiadomo ieſt wſzyſtkim, że CHRYSTUS Pan chcąc naſze ſerca oderwać od chciwości bogactw, honorow, y roſkoſzy, Obrał Sobie Swiętą ale ubogą Matkę, będąc Dźiedźicznym Panem całego świata, bo Stworco świata, wźiął na ſię poſtać ſługi, *formam ſervi accipiens:* Nie w Domku Nazareth, nie w Oyczyźnie mniemanego Oyca ſwego, ále w Egypcie, lubo z ubożuchney, iednak z krwi Krolow Izraelſkich, Da-

[a] *Idem cap. 25.*

wida y innych, rodźi ſię Matki, iáko tułácz iáki w obcym kráiu z Nayświętſzą Familią ſwoią MARYA y IOZEFEM, to przed Herodem uciekaiąc, to nazad zá przeſtrogą Anielſką powracaiąc, znośi nie wygody, nie uniknione w podroży, á zwłaſzcza przy tak wielkim uboſtwie.

A ieżeli y w ſamym niedoſtatku dobrze dyſponowane ſerce, znayduie ſpoſob przyſłużenia ſię bliźniemu, nie rownie więcey obligowani ſą maiący Potencyą, Zwierzchnośc, y Obfitość wſzyſtkiego do czynienia dobrze, będącemu w potrzebie bliźniemu, zapatruiąc ſię na dźiſieyſzy przykład Nayświętſzey MARYI Panny, ktora nie maiąc czym obeſłać Elżbiety Swiętey, oſobiście ią wizytuie; chwali bardzo ten Iey Proceder Ambroży Swięty: (*a*) *Bene inducitur Sancta MARIA exhibuiſſe Officium:* Przewyżſza ta od Nayświętſzey PANNY Swiętey Elżbiecie ochotnie wyświadczona przyſługa, wſzyſtkie Dary y naydroższe Prezenta, á lubo ſię widźi małą uczynnością, w ſamey iednak rzeczy, ieſt dowodem wielkiey ludzkości, ſzczerego y nieoziembłego affektu, oświadczenia nad wſzyſtkie ſłow expreſſyę, iednym ſłowem; ieſt w tym bez naymnieyſzego powątpiwania, Przyiacielſki, ochotny, y pobożny uczynek.

Y tęć to Inſtrukcyą Ian Swięty Apoſtoł, w liście ſwoim o miłości bliźniego nam wſzyſtkim zoſtawił: (*b*) *Non diligamus verbo & ſermone, ſed opere & veritate.* Maiąc na myśli Pańſkie ſłowa: *A fructibus eorum cognoſcetis eos.* Nie podobna ieſt rzecz żeby długo miała ſię utaić, obrzydliwa y bezbożna hipokryzya, czaſem ſię wydadzą zdrady obłudnego, y zawſtydźić go powinny.

Nie może ſię oraz utaić (chociaż przed okiem ludzkim z pokory ſię ukrywa) iawne zawſze BOGU, gotowe do czynienia Bliźniemu dobrze, ſerce, dwoma ſię wydaiąc ſpoſobami, álbo ile możności pomagaiąc y uſługuiąc, albo ſtrzegąc ſię naymnieyſzego narazenia ſię komu, iako Paweł Apoſtoł w liście ſwoim do Rzymian namienia: (*c*) *Dilectio proximi malum*

non o-

[a] *Hom: S. Ambr: l:2. Coment. in Lucam c: 1.* [b] *Matt:c.7.* [c] *ad Rom:13. v 10.*

non operatur; Prawdźiwa miłość Bliźniego, nic złego nikomu nie może czynić. W dawnieyszym ieszcze czasie Bogoboyny Tobiasz, tę Synowi zostawił naukę potrzebną y godną, ażeby od wszystkich zachowana była. (a) *Quod ab alio oderis fieri tibi, alteri ne feceris:* Iakieybyś chciał usługi z bliźniego swego w twoiey, taką mu czyń w iego potrzebie, nie zbywaiąc czekaiącego twoiey pomocy; prożnemi słowami, y nie pewnemi obietnicami, ktory to zwyczay tak Swięty Hilary gani. (b) *Regna Cælorum sola verborum officia non obtinent:* Nikt się czczemi nie utuczy obietnicami, á ciężka iest rzecz obeyść się w mizeryi bez iakiegożkolwiek supplementu, iakimże Prawem ten się spodźiewa Nieba, ktory mogąc dać wyżywienie zgłodniałemu, samemi go tylko karmi słowy, mogąc odźiać obdartego, z tych ktoremu zbywaią prowentow w modne go stroi obietnice, bo od tych tyle wyciągać nie można, ktorzy nie zdołaią, takich BOG szczerą za skutek przyimuie intencyą. *Regna Cælorum sola verborum officia non obtinent.* Nie służą zatym żadne pretexta zatwardzaiące nie miłosierne serca, y odwodzące *ab officiis charitatis;* wyraźnie CHRYSTUS Pan rozkazał czynić to wszystko cokolwiek możemy dla bliźniego, (c) *Mutuum date nihil inde sperantes:* Pożyczaiąc nie uwodźcie się żadnym łakomstwem, obieraiąc bardźiey własne summy, niżeli Duszę stracić; *nihil inde sperantes:* Iakoż dwie racye tylko exkuzuią odbieranie Prowizyi. *Lucrum cessans & damnum emergens,* ále komu żadna z tych nie służy racyą, albo niegodźiwą wyciąga Prowizyą, álbo niegodźiwie wymuszoną rad nie rad wypłaca.

Gdyby się znaydowała między ludźmi prawdźiwa Chrześciańska miłosć, udźielaliby bogacze ochotnie ubogim, y umnieyszyłoby się ubostwa; ah! gdyby się wrocił zwyczay pierwszych Chrześcian, *quorum omnia erant communia,* a zasz nie przypomina nam Kościoł, Ewangelii S. w ktorey ten wyraźnie rozkaz Pański iest wypisany: (d) *Omnia ergo quæcunq; vultis*

B

[a] *Tobiæ 4, v 16.* [b] *S.Hilar: Ep. Coment: in Matt: c 6.* [c] *Luc:5. v 35.* [d] *Matt: c. 7. v 12.*

vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis: Czego kolwiek ſprawiedliwie od drugich pretendować możecie, toż wzaiemnie dla nich czyńcie. A lubo ieſt rożność między oſobami tym Prawem obowiązanemi, bo co inſzego bydź Oycem, á co inſzego ſynem, co inſzego bydź mężem, á co inſzego żoną, co inſzego nie dependuiącym, á co inſzego dependuiącym, iednakże w klar nam pokazuie Prawo naturalne, iak ſię mamy z wyżſzemi nad nas, y niżſzemi od nas zachować, iak ſię powinniśmy, z Rodźicami y Dobrodźieiami naſzemi obchodźić; ogulnie zaś mowiąc, iak mamy z bliźnim naſzym poſtępować.

Ieſt tak generalne bliźniego Przezwiſko, że choćby był nie tylko Cudzoziemiec, nie tylko nie znaiomy, nie tylko inſzey Religii, ále y ſamego Poganina, nie możemy nie uznawać za bliźniego, á tym bardźiey iedneyże Religii, iedney Profeſſyi, iednegoż kraiu, choć naylichſzego y nayubożſzego naſzego Ziomka, nie godźi ſię zapierać, ale ſię go należy ile możności ratować y wſpomagać, dla otrzymania nie zawodnych obietnic Boſkich, ktoby dał kubek wody w Imię Proroka, odbierze rowną ſwemu miłoſiernemu uczynkowi nadgrodę, ktoby zaś w Imię IEZUSA, tak bagatelną rzecz uczynił, nie bagatelną ale wielką, y prawie nie poiętą, bo przed zmyſłami naſzemi zakrytą, odbierze nadgrodę: (*a*) *Centuplum accipiet & vitam æternam poſſidebit.*

Czy ſpodźiewałby ſię kto? ażeby wrzucone od ubogiey Wdowy dwa ſzelągi, więcey ważone były od znacznych ſumm zgromadzonych w karbonie, á ſam CHRYSTUS Pan przyznaie, że ta uboga Wdowka przyłożyła ſię nad inſzych, y przewyżſzyła ſwoim tak ſzczupłym ſupplementem, nie wyſtarczaiącym na poſilenie iednego robotnika, bo coż za dwa ſzelągi doſtanie? tak mała donatywa, á tak wielka zaſługa, ſłuſzną tego Doktorowie Swięci daią racyą: *Quia omnem victum ſuum dedit:* Że to, co miała mieć na pożywienie włáſne, nic ſobie zgo-

[a] *Matth: cap: 20. ℣ 29.*

bie zgoła nie zostawiwszy, y prawie zapomniawszy o sobie, nie tylko z zupełną serca ochotą, ale też y z powinną pokorą wszystkę swoią mizerną sumkę, wszystek swoy zbior z szczerą oddała intencyą. BOG nie na dary, ale na serca nasze patrzy, z iaką ochotą, z iakim oderwaniem od prożney chwały, y z iaką co dla niego czyniemy intencyą, ktora żeby była Panu BOGU przyiemna, powinna bydź ogołocona z własney y interessowaney miłości, dla samego Pana BOGA, *propter Nomen meum*, czy to na Honor Iego co exspensuiemy, czyli na Bliźniego? powinniśmy to czynić, cokolwiek czyniemy.

Miey ufność Pobożna Kongregácyo Centuryánow Rożańcowych, że twoie modlitwy, twoie śpiewania, twoie iałmużny, twoie koszta, choć tak szczupłe, nie będą tracić swego w łasce Boskiey waloru, byle tylko intencyą prostą, w twoich zachowała obserwancyach, te setne czyli pułtorasetne Pozdrowienia Anielskie odprawione z pokorą y w iedności umysłow, nie będą nie skuteczne.

Gdy się lepiey tey Pobożney przypatruię Kongregacyi, uważam w nich wielkie do pierwszych Chrześcian podobieństwo, ktorzy te od wszystkich mieli Pochwałę, że choć ich tak wiele było, zdało się iakby iedno serce wszyscy, y iednę Duszę mieli, *cor unum & anima una*.

Nie iestem godzien, y z większą racyą mowić mogę, niżeli Ewangeliczny Setnik dotknąć się tey Korony, ktorą Cię Ukoronował OCIEC Przedwieczny. *Corona aurea super Caput Ejus expressa signo sanctitatis, Gloria Honoris, & opus Fortitudinis.* Iest nad siłę miałkiego mego rozumu, mowić o tey Koronie Chwały, ktorąś Odebrała w Niebie za Dzieła twego męstwa Nayświętsza MARYA PANNO, Przeszłoroczney Tryumf Twoiey tu Koronacyi, ze wszystką swoią okazałością y wspaniałością, iak noc do dnia, tak iest podobny do tey, ktorą masz w Niebie Chwały. *Tu Gloria Ierusalem, Tu Lætitia*

Israël

Israël, Tu Honorificentia populi Tui. Tyś więcey łaſk wyświadczyła Lwowu, y całemu Xięſtwu Ruſkiemu, niżeli czyſta Iudyth Ludowi Bożemu. Chcieyże kontynuować Twoię nad tym Xięſtwem Protekcyą, broniąc nas zawſze nie tylko od nieprzyiacioł widomych, ále też y nie widomych.

A
M E
N.

ANNIWERSARZ SOLENNY
Osmiądniową Dewocyą
Na HONOR
UKORONOWANEY
MARYI,
Wiecznemi Czasy
POSTANOWIONY.
A
Nieskończoną w Wieczności Adoracyą
CELEBROWANY.
PRZEZ
Imći Xiędza Iakuba Waleryana Tumanowicza, S.Theologii Licencyata, Protonotaryusza Apostolskiego,
Kaznodzieyskim Głosem
w Kościele BOZEGO CIAŁA WW. OO. Dominikanow, pod czas Introdukcyi Centuryi ROZANCOWEY
PUBLIKOWANY.
Roku, Ktorego SYN BOSKI wyszedłszy z wieczności, Ludzkiey Natury Hypostatycznie złączoney, zostawił Anniwersarz światu, 1752.

Ornaverunt faciem Coronis Aureis, & statuit Universa Ecclesia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus suis, ab Anno in Annum per dies octo. 1. Machab. cap: 4.

PO chwalebney na Stolicy Apostolskiey odprawioney Koronacyi MARYI, á z Watykańskiey Katedry przez Namiestnika Chrystusowego ogłoszoney, za Inspiracyą DUCHA Nayświętszego raz na zawsze zaczętą, y zakończoną

Introdukcyę w Cudownym Obrazie, Cudowney BOGA Matki, Uniwersalny Kościoł idąc za tym Boskim wyrokiem, przy dzisieyszym prezentuie Anniwersarzu, y tam gdźie początek Koronacyi nastąpił, gdźie przy kongressie Apostolskiey Korony, wyobrażona w Cudownym Obrazie MARYA, złotą przyozdobiona Koroną, teraz Dźień Dedykacyi z osobliwszym applauzem, samemi wiekami promowowáć nieprzestaie. *Ornaverunt faciem Coronis aureis, & statuit universa Ecclesia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus suis ab anno in annum per dies octo.* Wyprobowane na Piotrowey Opoce iak na Lidyiskim kamieniu złote Korony, á na Głowie IEZUSA y MARYI złotemi Iaśnie Oświeconego MIKOŁAIA na Wyżycach WYZYCKIEGO, Arcy-Pasterza rękami złożone, przy doroczney Solennizacyi to prezentuią, że nieskończona Godność MARYI codzienney od Nieba y świata wyciąga dla siebie Koronacyi. Przy tym chwalebnym Anniwersarzu, przychodźi dźiś z tryumfem Nowointrodukowana Konfraternia Centuryańská, pod Imieniem MARYI zafundowana, áby Iey Koronacyi wiecznemi czasy służyła; wyszła ta Swięta Kongregacya z Metropolitańskiey Archi-Katedry iak z drugiego Watykanu, gdźie od Naywyższey Głowy Kościoła Chrystusowego odebrała Konfirmacyę, wyszła z Kościoła, Koronacyi MATKI Boskiey w Niebie odprawioney Dedykowanego, ktorą sama TROYCA y na Ziemi wykonała, á na znak osobliwszego honoru, ile dla Córy, do tegoż Tytułu chwałę Maiestatu przyłączyła; wyszła z Archi-Katedry niby z samego Watykanu, ingres czyniąc do Swiątnicy Pańskiey, y do Domu tego, gdźie pełen Prorockiego Ducha Patryarcha DOMINIK Swięty, iak drugi Zacharyasz przy Feście Nawiedzenia raz przyiął Ukoronowaną Matkę Boską, teraz przy teyże Wizytacyi na ádoracyę y usługi Iey wieczne, sobie y Synom swoim powierzoną przyimuie Centuryę. Kiedy po Niebieskiey Introdukcyi Oyciec Przedwieczny wprowadzał na ziemi Iednorodzonego Syna w istotnym Obrazie Ciała ludzkiego, rozkazał całey Hierarchyi Anielskiey, aby iako BOGA

y Czło-

y Człowieka adorowali. *Cum introducit Primogenitum in Orbem terræ dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei.* (*a*) Y ta to nayoſobliwſza, naychwalebnieyſza była Wizytacyá: *Viſitavit nos Oriens ex alto.* Po ktorey nie tylko millionowe Centurye przy Tronie Apokaliptycznym zgromadzone, ale też oſobliwſzą diwizyą wyznaczone Pułki Aniołow, przechodzących Centuryańſką liczbę, na defendę honoru Chryſtuſowego aſſyſtowali, y codźień na zawołaniu byli. A Zbawiciela iako ſam ſię oświadczył przed Xiążęciem Apoſtolſkim: (*b*) *An putas, quia non poſſum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò pluſquam duodecim Legiones Angelorum?* Za przywileiem Synowſkim nie była upośledzona MARYA w aſſyſtencyi Chorow Anielſkich, ktorym BOG ſłużyć nieuſtannie rozkazał, bo tego Macierzyńſka godność y powaga wyciągała. (*c*) *Aſſiſtebant Illi innumerabiles multitudines Angelorum.* Nawet y w tym Cudownym dał dowod Obrazie, kiedy go w przenoſzeniu Anielſkie piaſtowały ręce; Przy tym Obrazie w dzień Anniwerſarza Koronacyi, odebrała Matka Boſka y święte Zgromadzenie Centuryi pod Imieniem ſwoim Introdukowane, mało co od Aniołow umnieyſzone, według Pſalmiſty. (*d*) *Minuiſti eum paulominus ab Angelis,* aby z niego w uſługach obronę Honoru ſwoiego, á w żarliwey dewocyi nieſkończoną miała chwałę, prezentuie ſię temu Kongreſſowi w złotych dedykowanych Koronach, ktorey Głowa godna Korony Całey TROYCY. Słuſznie w tym Obrazie pełna cudowney piękności Twarz MARYI Nayświętſza przyozdobiona Koroną, na ktorą iak na ſamego BOGA, patrzyć z ukontentowaniem pragnęły Niebioſa, bo Boſkim była Wyobrażeniem, według S. Auguſtyna. (*e*) *Si Te formam Dei apellem, digna exiſtis.* Naypierwſzy dowod chwalebney Koronacyi MARYI dał z ſiebie Kościoł tryumfuiący, z ktorym maiąc korreſpondencyę woiuiący, á niechcąc w niwczym umnieyſzyć powinną Matce Boſkiey adoracyę, z podobnym prezentuie ſię applauzem, y dla tego za nayoſobliwſzą

[a] *Hæbr: cap. 1.* [b] *Matt. 16.* [c] *S. Bern. Senen.* [d] *Pſal: 8,* [e] *S. Aug.*

maxymę poſtanowił, áby ta Koronacya z nieuſtannym odprawiała ſię Anniwerſarzem, dla Tey, ktorey chwała w Kongreſſie tryumfuiącego Kościoła nieſkończona; Za iednym konſenſem oboyga Kościołow zafundowane Statuta, żeby nie tylko dni, lata, y wieki, ale y ſama wieczność w wyſławieniu nieuſtawała. *Statuit univerſa Eccleſia, ut agatur dies Dedicationis in temporibus ſuis, ab anno in annum per dies octo.* Dzień dedykacyi Korony MARYI, ieſt to Dźień, nad ktorym ſama Wſzechmocność Boſka pracowała, ieſt to dźień oſobliwſzey Inwencyi Mądrości BOGA; że zaś przez dni ośm rozkazuie Kościoł applaudować Koronacyi Matki Przedwiecznego Syna, tym ſamym wyraża, iż dzień ieden cale niewyſtarcza na wyſławienie, dla tego wſzyſtkie dni, ktore BOG ſtworzył zprowadza; przez dni ośm applaudować rozkazuie, bo Ukoronowana MARYA na oſmym graduſie godności ile naydoſkonalſzym y naywyżſzym zoſtaie, nad ktory wyżſzego BOG żadnemu ſtworzeniu nie użyczył. Zaczyna Kościoł Anniwerſarz ośmiodniowey Solennizácyi w Oktawę Iana, áby pokazał, że do wyrażenia tey Koronacyi, albo czaſy predykuiacego Iana zprowadzić potrzeba, albo dźieła Ducha Nayświętſzego przy Wizytacyi odprawione, bo ten Anniwerſarz władzą Kościoła ſamemi wymierzony ieſt wiekami, ktore w ſobie prezentuie Introdukowana pod Protekcyą MARYI Centuryá. Przyſzła ta Swięta Konfraternia w dzień Anniwerſarza w ſetney liczbie. (*a*) *Congregata ſunt univerſa agmina, & incedebant in Centuriis.* Na pokazanie, że wiek wiekowi chwalebną Koronacyę dedykować będźie, aż poki ſama wieczność nie zakonkluduie. Bo ten Anniwerſarz honoru MARYI nie ieſt Anniwerſarzem, ale Argumentem wieczności dla Iey chwały, ktorą Niebieſka y Ziemſka w ſobie zamyka Koronacya; A zatym ieżeli Roczyzna Koronacyi wieczność za ſobą pociąga, więc przy dziſieyſzey doroczney Solennizacyi raz na zawſze Introdukowaney, taką formuię Kategoryą. Anniwerſarz Koronacyi władzą Kościoła ſamemi wie-

kami

[a] 1. *Reg:* 29.

kami wymierzony, Honor MARYI nieſkończony, przez wieczność zaczyna, y wiecznością kończy. *Ad M. D. G. B. V. M. H.*

PRzyzwoita y wrodzona MARYI maxyma, że w Godności od BOGA nadaney z ſamą rowna ſię wiecznością, á w dziełach nieſkończonych z ſamym prawie paragonuie Boſtwem, bo nic takiego w Niey BOG nie wykonał, coby pospolite y przemiiaiacych czaſow rezolucyi podlegać mogło, nic y MARYA dla BOGA nie wypełniła, coby partykularna y doczesna poięthość dociec y zpenetrować potrafiła; Wydał BOG MARYA na prezent iako nieſkończoną Kreaturę, chcąc pokazać, że była dziełem ſamey wieczności, na ktorey nigdy niezbywało Tey Cudowney Matce, bo lubo obecnością ſwoią świata całego wizytę odprawiała, iednakże za Boſkim Przywileiem ſamych ſię tyczyła Niebios. (a) *Cælum attingebat ſtans in terra*, mowi Richardus. Na dowod, że Niebo z wiecznością, á wieczność z Niebem ma dla ſiebie z obligowane. Kiedy zaś Traktaty Boſkie powagą Macierzyńſtwa odprawiła, iuż prawie na terminie Boſtwa ſtanęła, czyli Boſtwo nieokryślone wiecznością zdała ſię dociec, według S. Tomaſza (b) *Sua operatione fines Divinitatis propinquius attingit.* Fundament tak wielkiey Prerogatywy, od Wcielenia Przedwiecznego Iedynaka pochodźił, bo gdy te tranſakcye wykonała, zaprawdę wſzyſtkie Trzy Oſoby Boſkie w ſobie zamknęła, ile że w Tych Oſobach tak iedna w ſzczegulności iak wraz Trzy z iednoczone; z tąd wnoſzą illacye Teologowie, że MARYA tak chwalebną była Matką Iedney Oſoby, iakby była całey Troycy, zaczym Iey Honor całe wczaſie mieścić ſię nie może, ale ſamą wiecznością okryślony. Dowodem tego ſą niepoięte Taiemnice Nawiedzenia w Domu Zácharyaſza y Elżbiety odprawione, ktore Matka Boſka z podźiwieniem Nieba tak chwalebnie w ſobie wykonała, że nawet całą wiecznością należycie wyſławione bydź nie mogą. (c) *Myſteria, quæ in hac Sacra*

B *Viſi-*

[a] *Richard. à S. Laur.* [b] *S. Thom.* [c] *S. Greg. Mag.*

Visitatione peracta sunt, in tota æternitate celebrari satis nequeunt. Y dla tego BOG Wszechmogący wszystkie sprawy MARYI, godne ustawiczney adoracyi, od wiekow przewidziawszy y przewiedziawszy wszechmocną władzą swoią, Niebo y świat z obligował, aby Iey honor kursem wieczności nieustánnie promowowali, iakoż żadney niewynayduie konkluzyi, bo przytym sam BOG Imienia y Godności MARYI, w czasie y w wieczności Ukoronowaney nieskończonym został Panegyristą. (*a*) *DEI tantum est Eam laudare pro dignitate*, napisał Arnoldus. Dnia pierwszego Koronacyi przy solenney Introdukcyi, z Elektorskiego Pola odprawioney, witaiąc w tym Domu Oyca y Patryarchy DOMINIKA S. w Cudownym Obrazie Matkę Boską, w terminach kategoryi wyraziłem, że BOG ziemską Koronacyę w Kościele woiuiącym odprawioną, złączył z Przedwieczną Kościoła Tryumfuiącego; gdzie Anniwersarz Niebieskiey Koronacyi iako sama wieczność zaczeła, tak nigdy nie kończy, bo ta chwała, w ktorey zostaie Ukoronowana MARYA, początku y terminu nie zna; podobną Prerogatywą BOG uprzywileiował Anniwersarz czyli Roczyznę ziemskiey Koronacyi, kiedy przemiiaiące wieki w wysławieniu cale wystarczyć nie mogą, á sama tylko wieczność odebrała od BOGA prawo do oddania zupełney y należytey ádoracyi MARYI; władzą y powagą swoią Kościoł Swięty, tylko akcydentalną część MATKI Niepokalaney samemi wymierzył wiekami, ale wieczność istotną y niepoiętą; użyczyło Niebo kommunikacyę do wychwalenia MARYI w tym Cudownym Obrazie, lecz y same assystuie, bo iako w oczach Boskich, dla wielkości niewysławionego Maiestatu, tysiąc lat iak dzień ieden prezentuie się, tak też same tysiączne wieki w promocyi honoru MARYI, dla dla nieskończoney Iey Godności iuż nie Anniwersarzem, ále dzienną staią się expedycyą, y słusznie, ponieważ MARYA, we wszystkich Prerogatywach wraz z Iednorodzonym Synem całego Bostwa łaską extraordynaryinie obfituiąc. (*b*) *Privilegio Fi-*

[a] *Arnoldus.* [b] *Petrus Cellen.*

gio Filii sui, tota Deitatis gratia est superfusa, z tymże Iedynakiem z samey wieczności egres uczyniła. (*a*) *Egressus ejus ab initio, à diebus æternitatis.* Dla tego szczegulnie przez wieczność, y od wieczności zupełne odebrać może uwielbienie.

Gdy w konspekcie całego Nieba Oyciec Przedwieczny dla Iednorodzonego Syna solenną sprawił Koronacyę, tę nieustannie poki wieczność wiecznością z osobliwszą chwałą wypełniać nie przestaie, á iako rodzay Boski codziennie nieskończonym sposobem odprawuie się, tak y niedościgła Koronacya, ktorey się przypatrzywszy MARYA, za kooperacyą DUCHA Nayświętszego, Boskie Synostwo chwalebną Człowieczeństwa Koroną przyozdobiła, bez ktorey przyobiecane przyiście Zbawiciela zpełnić się nie mogło. Raz tedy na zawsze Ukoronowawszy MARYA CHRYSTUSA na ziemi, iak Przedwieczny Oyciec w Niebie, z Ciągnęła tę Chwałę dla Niego, ktorą przy wieczney odebrał Koronacyi. Opisał te komparacye S. Bernard: (*b*) *CHRISTUS, qui à Patre coronatur semper Corona gloriæ, à MARIA Virgine coronatus est, Corona humanitatis nostræ.* Iest to pewna y nieodmienna, od BOGA postanowiona maxyma, że wszystek honor Iednorodzonego SYNA zpływa na MARYA, á zatym y Chwała wieczney Koronacyi. Niechciał BOG, żeby inaczey Ukoronowana była tylko trybem wieczności, nie pozwolił aby y ta Solennizacya Koronacyi ustawała na ziemi, pokazuiąc Niebu y światu, że w chwale swoiey nieskończona, ponieważ zasłużyła sobie na podobne Boskiego rodzaiu Ukoronowanie, ktore iak w CHRYSTUSIE tak y w MARYI sama wieczność wyraża. Właśnie iakby w zamian z sobą poszły Koronacya Oyca Przedwiecznego dla Syna, z Koronacyą przez Boską Matkę odprawioną, kiedy wszystka chwała Koronacyi IEZUSA, w naturze ludzkiey Celebrowaney, dostała się Oycu Przedwiecznemu, á chwała Koronacyi w Boskiey Naturze od Oyca, lub z dependencyą dana MARYI, z ktorą się przy ziemskich Rodzinach prezentował. (*c*) *Vi-*

[a] *Miche: 5.* [b] *S. Bernard:* [c] *Ioann: 1.*

dimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti à Patre. W czym nowy Przywiley wielowładna Wszechmocność, Dobroć, y Mądrość, sprawiła; przypatrzył się temu pomieniony S. Bernard, y zważywszy wzaiemną korrelacyę Koronacyi w IEZUSIE y MARYI wykonaney, przyznał, że BOG przez te Istotne własności nowe dzieła na ziemi y na Niebie uczynił: na ziemi, kiedy Niepokalana PANNA odziedziczyła w ludzkim Ciele CHRYSTUSA iako BOGA y Człowieka; na Niebie, kiedy iasnoświetnym Słońcem przyozdobiona, zgoła w tey nowey Kategoryi dwie wzaiemne nastąpiły Koronacye, BOGA od MARYI, á MARYI od BOGA, ktore bez wątpienia są nieskończone, y samą konkluduią się wiecznością, bo od wiekow postanowione. (*a*) *Novum fecit Dominus super terram, ut Mulier circumdaret virum, nec alium quam CHRISTUM, novum quoq; fecit Dominus in Cælo, ut Mulier sole appareret amicta, deniq; coronavit Eum & vicissim ab Eo meruit coronari.*

Wziął niegdyś na Prorocką trutynę ukoronowany Monarcha Izraelski Koronę lat, dni Starozakonnych, y samey wieczności, uważaiąc, co BOG w nich uczynił dla świata. (*b*) *Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui:* To zaś pewna, że ta reflexya wiekow była mistyczna, y regulowała się do tego, iakim sposobem cały Narod ludzki BOG przez obiecaną MARYĘ wspomagał według Tertuliána, bo cokolwiek w nich się stało, to wszystko względem MARYI nastąpiło, że zaś ta była Proroka Pańskiego konsyderacyá iawnie wyrażaią, Swięci Oycowie Greccy. (*c*) *Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui: Quomodo DEUS populum adjuverit.* Y tak pierworodne uwolnienie od przestępstwa generálnego przyobiecanym Macierzyństwem Boskim sprawiła MARYA dla Adama, od uniwersálnego potopu przyszłemi zasługami swoiemi zachowała Noego, nad Krolem Chodorlachomorem zwycięstwo dała Abrahamowi, Lud Izraelski z niewoli Faraona, Izaáka z rąk

[a] *S. Bern.* [b] *Psal: 76.* [c] *SS.PP.Græci.*

áka z rąk Iſmaela, wyprowadźiła, od prześladowania nienawiſnego Ezawa przewidźianą miłością ku BOGU, ochroniła Iakoba; od Lwa y hardego Goliata przeirzaną służebniczą pokorą obroniła Dawida: zgoła cokolwiek z chwałą BOGA y z profitem świata przez Swiętych Patryarchow ſtało ſię, albo iakiekolwiek tranſakcye od Prorokow, lub też ſprawiedliwych Mężow Boſkich były odprawione, te wſzyſtkie fundowały ſię na MARYI, ponieważ żadne wieki nic bez Maryi traktować, uczynić, y wykonać niemogły, bo całe całych wiekow Koronę w ſwoiey godności piaſtowała, dla tego Ią nazywa Sofroniuſz Sakramentem wiekow. (a) *Cunctis ſæculis Sacramentum.* I słuſznie, ponieważ tey Ukoronowaney Matce służyły y służą przeſzłe, teraźnieyſze, y naſtępuiące wieki, ktore pod Iey znakiem y diſpozycyą zoſtaią. (b) *Ipſa eſt ſignum Ævi, inſigniens omnem ætatem præſentem, præteritam, & futuram.* Rozdźielone na trzy rodzaie wieki, nieſkończonym ſpoſobem piaſtuią chwałę Maryi, między ktoremi prym trzyma ſama wieczność, ta nie Roczyzną, ále poki BOG BOGIEM, pòty honor MARYI z całym Niebem ogłaſzać będźie, y na ziemi rodzaiem wiekow celebrować nie przeſtanie, iako ſię ſama Niepokalana Matka oświadcza u Ekklezyáſtyka. (c) *Ego Mater pulchræ dilectionis, -- memoria mea in generationes ſæculorum.* I dla tego oddawſzy BOG na całą wieczność Iednorodzonego Syna ſwoiego Maryi; Tron chwały na ktorym była Ukoronowana, Wſzechmocną ręką iak dni Nieba wyſtawił, ktore áni ſię kończą, áni świátłości nieſtworzoney tracą, ale bez początku y terminu przyświecaią. (d) *Ponam in ſæculum ſemen ejus, & Thronum ejus ſicut dies Cæli.* Doſyć chwały maią dla ſiebie Swięci Pańſcy, że ſię im BOG do widzenia oddał na całą wieczność, ale niemniey y otym ſię kontentuią, że po BOGU Ukoronowaną MARYĘ oglądaią, z ſzczego arcywyſoką dla ſiebie doznaią beatyfikacyę. (e) *Summa gloria eſt poſt DEUM Te videre,* mowi S. Bonawentura. Rzecz godna podźiwienia, alboż to Swięci Wybráni nie doſyć maią ukontentowania z widzenia BOGA? alboż to

[a] *Sophron:* [b] *Richard: d S. Laur:* [c] *Eccleſ: 24.* [d] *Pſal: 88.* [e] *S. Bonav.*

boż to nie dosyć chwały BOG w ſobie dla nich prezentuie? doſyć zaprawde, ále że MARYA po BOGU ieſt pierwſze Objectum Beátyfikacyi y Korony Elektow, dla tego zaraz po BOGU Iey widzeniem wielce ſię kontentuią, gdyż MARYA przez kommunikacyę widzenia ſiebie, zdaie ſię, że Ich nową Koroną chwały przyozdabia, wſzak iuż dawno o tym ogłoſił S. Efrem, że godnością ſwoią przewyżſzaiąc całe Zgromadzenie Niebieſkie, oraz w realney Oſobie dla Nieba, á w tym Cudownym Obrazie dla świata będąc Cudem, nieomylnie dla wſzyſtkich Swiętych zoſtała Koroną. (a) *Omnibus ſuperis Exercitibus gloriosior, præſtantiſſimum orbis terræ miraculum, omnium Sanctorum Corona.* Pod czas Wizytacyi w Domu Zacharyáſza y Elżbiety odprawioney, y Nieba ſame takową przez MARYĘ odebrały Koronę, ktora póty przed niemi była utaiona, aż póki po wypełnionym Wcieleniu przy ſwoim Nawiedzeniu nieobiawiła; dla czego z wielkim applauzem ten Anniwerſarz odprawuią Niebioſa, że ſię im na tey Wizycie pożądana doſtała Koronacya, ktorą y świat cały przy teyże Solennizacyi iawnie oglądał, bo przez odprawione Wcielenie nie omylną dla ſiebie odebrał deklaracyę.

Wyſtawiwſzy BOG Tron chwalebny w wieczności, prezentował Niebu całemu, iako przed Nim dwudzieſtu czterech Koronatow Korony ſwoie z adoracyą ſkładali. (b) *Mittebant Coronas ſuas ante Thronum.* Że zaś w tak niezliczonym kongreſsie Mądrość Boſka ſzczegulnie dwudzieſtu czterech na tę funkcyę wyznaczyła, to nie z inney przyczyny, tylko że w tych oſobach całe zgromadzenie Niebieſkie zawarte było, ale kogo by ten Tron figurował, Expozytorowie Piſma Swiętego przyznaią, że Cudowną Matkę Boſką, w ktorey wnętrznościach przed zaczętym Solennym Nawiedzeniu, Syn Iednorodzony iak na Maieſtacie zaſiadł. (c) *Ipſa fuit Thronus Chriſti, quia in ea ſicut in Throno á ſtatura Divinitatis ſe dimiſit,* napiſał Hugo Kardynał. Na tym Swiętym Tronie odebrał CHRYSTUS Koronę Chwały, Miłoſierdzia, y wſzelakiey

Adora-

[a] *S. Ephrem.* [b] *Apoc:4.* [c] *Hugo Card.*

Adoracyi, przy tym mistycznym Tronie złożone Korony, całe od Koronatow nie były oddalone, ale owszem przy Ukoronowaney MARYI zdawały się duplikowane, dla większego Iey applauzu y Tryumfu. (a) *Thronus hic MARIAM designabat -- mittentes Coronas ante Thronum, non solum eas non amittebant, sed potius duplicabant*, explikuie uczony Kartagena. Tu uważyć przynależy, iako honor Matki Boskiey w Koronach Niebieskich wieczność nieskończona koronuie, iako żadney Roczyzny w sobie nie znaiąca, chwałę MARYI bez początku zaczyna, y kończy bez terminu, bo wniey upatruie niepoięte Boskie deklaracye, w niey widzi dzieło wiekow nieograniczonych, w niey ogląda Boską prawie niezmierność. (b) *Quis MARIÆ immensitatem dimensus est?* Tę niezmierność zaraz przy Poczęciu Syna Iednorodzonego pokazała w sobie MARYA, y pod czas Nawiedzenia, w Domu Zacharyasza y Elżbiety światu prezentowała, ponieważ nieograniczonego całą wiecznością, w żywocie Macierzyńskim pomieściła, nad czym trutynuiąc S. Bernard tak argumentuie. Aby BOG BOGA zrodził, takowe rodźiny żadney w BOGU niepotrzebowały dyspozycyi, bo rowny rownego sobie rodźi, ale że niewinna Panienka w wnętrznościach swoich poczęła BOGA, y w nich nie skończonego zamknęła, znać że do iakiś kommunikowaney rowności przyszła z Bogiem. (c) *Quod DEUS generaret DEUM, nulla requirebatur in DEO dispositio, sed quod Fœmina conciperet DEUM, oportuit [ut sic dicam] elevari ad quamdam quasi æqualitatem Divinam.* A zatym iako BOG w chwale swoiey żadnemu nie podlega Anniwersarzowi, ale mu w należytey Adoracyi sama hołduie wieczność, tak gdy MARYA z Bostwem przez koncept Wcielenia zkomparowana, Iey honor, Godność, powagę, taż wieczność nieskończona bez Anniwersarza głośi, opowiada, y wysławia; Przed MARYĄ iako Mistycznym Tronem iuż od Roku y Stolica Apostolska złote Korony złożyła, ktore na wzor dwudźiestu cztérech Koronatow, całe Kollegium Kanonikow Watykańskich oddało, a

 zamiast

[a] *Carthag. in Apoc: 4.* [b] *S. Bonav:* [c] *S. Bernar:*

zamiaſt aſſyſtencyi od Iana Apokaliptycznego, y Daniela Proroka przy tymże Tronie, w liczbie Centuryi millionowey widźianey. (a) *Centena millia aſſiſtebant Ei*, Swiętą Centuryanow Kongregacyę, Naywyżſzą Władzą ſwoią, na wieczną Adoracyę MARYI poſtanowiła. Przyięła ią dźiś MARYA do Domu Cudownego Obrazu ſwoiego z tym affektem, z iakim była przyięta w Dom Zacharyaſza y Elżbiety przy Nawiedzeniu. Prezentowała Niebu przy Solenney Proceſſyi z Cudownym Obrazem ſwoim, w cyrcumferencyi Miaſta odprawioney, ktory iako pod czas Koronacyi, tak y przy Anniwerſarzu, w reprezentacyi Arki Pańſkiey z expreſſyą Herubinow, do Kościoła Patryarchy DOMINIKA, gdźie Cudami y łaſkami ſłynie, Kapłańſkie ręce powtornie wprowadźiły. (b) *Intulerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum ſuum, id eſt ad Oraculum Templi, in Sancta Sanctorum ſubter alas Cherubim.* Odebrała pod ſwoię Protekcyę, y ſłuſznie, ponieważ ieſzcze pod Krzyżem IEZUSOWYM powołała, wſzakże tam pierwſzy Centuryan z rzeſzą zgromadzoną, za kooperacyą Maryi, wyznał Iednorodzonego Syna. (c) *Videns autem Centurio -- ait, verè hic Homo Filius DEI erat.* Tam przy Iey Macierzyńſkiey aſſyſtencyi, w Kſięgę Konfraternii Niebieſkiey wpiſany.

W Starozakonnym Teſtamencie, Iojada Biſkup wprowadźił niegdyś Centuryánow do Kościoła Bożego, gdźie z poprzyſiężeniem remonſtrował zgromadzonym Syna Krolewſkiego Ioáſza, ktorego w konſpekcie tychże Centuryánow ukoronował według Piſma S. (d) *Jojada aſſumens Centuriones introduxit in Templum Domini, & adjurans eos in Domo Domini, oſtendit eis Filium Regis.* Pomieniony Iojada iako był Biſkupem tak y Xiążęciem Kapłanow, ktory wychodzących z Kościoła Centuryánow, powagą ſwoią zatrzymywał, á wchodzących z oſobliwſzym ukontentowaniem przyimował, tak ſłowa Piſma S. tłumaczy Hugo Kardynał. [e] *Jojada Princeps Sacerdotum retinuit egreſſuros, & recepit ingreſſuros.* Podobny Akt z chwałą BOGA y MARYI odprawiłeś Iaśnie Oświecony Arcy Paſterzu

[a] *Dan*: 7. [b] 2. *Paralip*: 5. [c] *Marc*: 15. [d] 4. *Reg*. 11. [e] *Hugo Card in 4. Reg.* 11.

Pasterzu, ktory iako Xiąże y Arcy-Biskup w Koronie Polskiey; władzą Namiestnika Chrystusowego y swoią Metropolitańską, Swiętą Centuryánow Kongregacyę do Kościoła DOMINIKA Patryárchy wprowadźiłeś, gdźie nie tylko Syna Krola wiecznego tym wszystkim prezentuiesz, ále y Krolowę Nieba, ktorych wraz złotemi Koronami w dźień teraźnieyszego Anniwersarza Ukoronowałeś. Wyprowadzone Centurye z Metropolitańskiey Katedry, przy Arcy-Pasterskiey Godności twoiey utrzymałeś, y łaskawą assystencyą wprowadźiłeś do Bazyliki Zakonu Kaznodźieyskiego, gdźie przyiąłeś na wieczną predykacyę honoru Ukoronowaney MARYI. *Princeps Sacerdotum retinuit egressuros, & recepit ingressuros.* Za tę solenną Centuryi Introdukcyę przez Ciebie odprawioną, Ukoronowana Matka Boska secne wieki deklaruie, y póty Herbowny Krzyż Twoy *Osmoróg* wywyższać będźie, áż poki na osmym gradusie godności na Watykańskim nie zaiaśnieie Niebie. Uważaiąc osobliwszą promocyę Honoru MARYI w Zakonie DOMINIKA S. przyznać potrzeba, że tu Zbior wszystkich Iey pochwał znayduie się, bo iako nikt doskonaley Imie IEZUSA nad Apostołow nie ogłosił świátu, tak nad ten Zakon żaden chwalebniey niewysławił MARYĘ. Wszakże tu szczegulnie MARYA wszystkich Taiemnic swoich zupełną wynayduie Adoracyę, tu ustawiczne odbiera dźiękczynienie za Macierzyństwo Boskie sobie kommunikowane, tu gruntowny y niewzruszony fundament chwały swoiey, na wieczne czasy założyła, ktory żadne przeciwności choćby piekielnemi insultami były natęzone, nigdy zdemolliować nie potrafią, tu siebie osobliwszym sposobem za Matkę oddała, y w liczbę Synow przyięła Zgromadzenie DOMINIKA S. (*a*) *Prædicatorum ego Mater sum, Filii mei sunt illi.* Ma z tąd nieskończony honor y SYN MARYI Iednorodzony, ktory dla Kościoła swoiego z tey Swiętey Familii właśnie iak za czasow swoich, Naywyższych Pasterzow w Piusach, Doktorow w Tomaszach, Ewangelistow w Piotrach, Prorokow y Apostołow w Ferreryuszach postanowił. (*b*) *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam*

[a] *Carthag:* [b] *Ephes: cap. 4:*

dam Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores, & Doctores. Do tego sentymentu przyłączyło zdanie swoie y Concylium Paryskie, to na pochwałę wyrażaiąc, że Synowie DOMINIKA S. pierwszemi Kościoła Bożego po Apostołach zostali Fundatorami, Ludu prawowiernego Wodzami, Niebieskich darow Kaznodżieiami, mocnemi Kolumnami, na ktorych się świat Chrześciański wspiera. (a) *Filii DOMINICI Ecclesiarum post Apostolos Fundatores, Fidelis Populi Duces, Prædicatores Cælestium præmiorum, Ipsi sunt Columnæ firmissimæ, quibus innititur omnis multitudo Credentium.* Bądź tedy pewny S. Zakonie, że za tak chwalebne dżieła twoie, Ukoronowana MARYA, Ciebie w Familii Chrystusowey, osobliwszemi Tytułami aż do zkończenia świata Koronować nieprzestanie. Nowo-Introdukowana Konfraternio Centuryańska ztąd iesteś nayszczęśliwszą, że pod Protekcyą Matki Boskiey zostaiesz, ktorą po Chrystusowemu zawsze przytomną masz y mieć będżiesz, bo iako CHRYSTUS deklarował swoię Prezencyę dwom albo trzem, w Imię Iego zgromadzonym. (b) *Ubi sunt duo vel tres congregati in Nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Tak y MARYA, tobie w setney liczbie pod Imieniem swoim z Kongregowaney, łaską y Protekcyą assystować obiecuie, upewniaiąc oraz, że w tey S. Centuryi czeka ciebie stokrotna Nieba nadgroda. (c) *Centuplum accipiet.* Ktorą nieomylnie y wszystkim Iey honorowi nie odmiennym sercem y affektem służącym deklaruie, przyrzeka, że żaden Niebieskiey nieutraci beatyfikacyi. (d) *Beatus homo, qui vigilat ad fores meas quotidie.* Więc Ukoronowana Matko poprzysiężonych na usługi Twoie utwierdzay, oddalonych przywołay, y przyimi łaskawie. Weyzrzy z tego Cudownego Obrazu na cały Narod ludzki, ktory w Tobie nadżieię zbawienia zafundował, przez Ciebie odebrał zbawienie y życie, w Tobie doczesną y wieczną wynalazł chwałę. (e) *Respice o! Sanctissima Virgo servos tuos, in Te omnem spem nostram collocavimus, & in Te vivimus, gloriamur & sumus.* Wyiednay tę łaskę u BOGA, żebyśmy z należytą czcią y dewocyą zawsze odprawuiąc solenny Anniwersarz Twoiey Koronacyi, w nieskończoney wieczności w Niebieskiey Koronie Ciebie oglądali. AMEN.

[a] *Concil:Paris:* [b] *Matt: 18.* [c] *Matt:19.* [d] *Prover.8:* [e] *S.Euthy.*

GŁOS
Obwołuiącego Jana Tryumfalną MARYI Koronacyę
Przez Introdukowaną Centuryę Rożańcową Pod czas Anniwersarza
W całey wiecznosci Iey Honoru wydaiący odgłos.

ALBO

KAZANIE
Miane na nieszporach drugich Anniwersarza Koronacyi MATKI Boskiey od S. Łukasza malowanego, w Uroczystość Iey Nawiedzenia.

PRZEZ

W. Imci X. WAWRZYNCA OPEYDOWICZA *Przesławney Akademii Krakowskiey Doktora Kanonika Gremialnego Archikathedralnego Lwowskiego, Roku, ktorego Słowo Przedwieczne Swiatu, słyszeć się dało 1752.*

Facta est vox salutationis Tuæ *Lucæ 1mo Capite.*
Stał się głos przywitania Twoiego.

Ozumiem, że publiczny głos, ktorym, zgodnie, y przyzwoicie, dziś rok, iak w tym Swiętym, y Przecudownym Obrazie swoim, Solennie ukoronowana, za

Krolową ieſt ogłoſzona MARYA, nie tylko uſzy, ale y Nabożne Serca, wſzyſtkich prawowiernych Zbawiennie przeraził. Ieżeli bowiem przedtym, od Anioła, naypierwſzy raz za Matkę BOGA, pozdrowiona, w tym zaraz poſpieſzywſzy do Domu Elżbiety, nie tylko one ſamę prorockim Duchem, y taką na ſercu radością, od ktorey ſię poiąć nie mogła, ale y Iana S. ſześciomieſięczne na ten czas w żywocie Iey niemowlę, poświęciwſzy łaſką, do nadprzyrodzonych wzbudziła pląſow. Dopieroż kiedy wprzeſzłym wielkiego Iubileuſzu Roku w tym Swiętym Obrazie ſwoim, za Krolowę publicznie intytułowana; przyzwoicie witana, y nabożnie od wſzytkich pozdrowiona, iak wielom, owſzem prawie nieprzeliczonym, przez łaſkę, y miłoſierdzie Syna ſwoiego, darowawſzy wſzytkie winę, y karę, utraconą po Krżcie Swiętym niewinność, przywrociła. Zkąd niepodobna ſkomputować owych łez, ktore, iedni z ſerdeczney radości y natężoney, ku Tey Matce Miłoſierdzia miłości, wylali, trudno wymowić, owych nabożnych głoſow, akklamacyi y applauzow, na więkſzą Iey chwałę czynionych, ktore do uſzu y odległych narodow doſzli, owych tryumfalnych ogniow, iako iawnych znakow, ſtateczną ku nicy miłością goraiących ſerc, ktore z admiracyą y ukontenrowaniem patrzaiących, palili, owey liczney frequencyi, nabożnie, przy winney adoracyi, aſſyſtuiących chwalebnemu Aktowi Koronacyi Iey, w ktorey ſię zgromadzili, ſkomputować niepodobna. Ale niech ia o tym wſzytkim, y nie wſpomnę, Wie, wie, BOG ſam doſkonale liczbę ich, ktorym weſele, y światłość wiekuiſtę zgotował, wiedzą Anieli, y całe Niebo, kiedy iuż nie nad iednym ale prawie nieprzeliczonemi grzeſznikami, doſkonale na ſercu ſkruſzonemi y ſzczerze, przy interceſſyi nowo Ukoronowaney Matki Boga pokutuiącemi nowę radość mieli; ryczy nato, y wyie piekło, kiedy z tey okoliczności, tak wiele Duſz, iuż prawie z paſzczy ſobie wydartych, przypomina; ſpoyzrzawſzy tyłko na Oblubieńca ſwoiego, owa *Canticorum 4to.* Oblubienica, tym ſamym miłością ku ſobie przeraziła Serce Iego, *vulneraſti Cor meum*

meum in uno oculorum tuorum, dopieroż, piekna iak Mieśiąc MARYA, y od niegodnych, miłośiernych oczu swoich nie odwracaiąc, wszytkich tak szczęśliwie, grotem miłości, ku sobie serca przeraziła, że podziś dzień, inaczey onych ukontentować nie mogą, tylko nabożnym napatrzeniem się, duchownym okiem, tego Swiętego wizerunku Iey. Tego zaś extraordynaryinego dla siebie honoru, y tryumfu, dla Aniołow, y Nieba wesela, dla grzesznikow szczęścia, dla niewinnych Dusz, y czystych serc, ukontentowania, tey dla piekła wieczney szkody, była y iest, nieprzeliczonemi na cały prawie świat łaskami, w tym Swiętym Obrazie wsławiona MARYA przyczyną, nakłoniwszy wszystkich *active* konkurruiących, do odprawienia iak naywspanialey Aktu, pożądaney Koronacyi swoiey. Wierzę ia temu, że lubo wszystkie rzeki, całego Swiata wpadaią w Morze, te iednak przez to za brzegi swoie nigdy nie wylewa, ale wiem y otym doskonale, że przez trzy herbowne rzeki swoie BENEDYKT XIV. cały Swiat Chrześciański łaskami oblewaiące przylawszy do tego Morza łask Matki Boskiey z skarbu zasług, y męki Chrystusowey, nowych Indulgencyj, dopiero extraordynarynie na wszystkich wylewać fawory swoie, poczęło. Owszem żeby się zawsze *Regina clementiæ*, w samym skutku Polakom prezentowała MARYA, przystało, żeby Swiętego Klemensa Kardynał, y oraz Protektor Krolestwa tego, do ustanowienia Dekretu Iey Koronacyi, partykularnego starania swoiego, przyłożył. Dwudziestu czterech Starcow, przed Tronem Baranka rzucaiacych Korony swoie, widział w obiawieniu Ian Swięty, przy tych Akklamacyach, *Dignus est Agnus accipere virtutem Divinitatem, gloriam, honorem & benedictionem, Apoc: 5to.* Ktorych przykładem, y affektem, Nayprzewielebnieyszey Kapituły Watykańskiey Prałaci, do ktorych dystrybucya Koron dla Swiętych Obrazow Maryanskich prawem należy, zgodnemi głosami godną Koroną w tuteyszym Swiętym Obrazie, adoruiąc iako Tron Mistyczny Salomona, MARYA, ogłosił. Nie mogł się napatrzyć Daniel

 w obia-

w obiawieniu, iednego z ośmiu rogow, Baranka, z ktorego dziwny głos wychodzący słyszał. *Aspiciebam propter vocem sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur. Danielis 7mo.* Dopierosz z iaką chciwością, y pilną attencyą, wszyscy przytomni, nietylko oczy swoie, ale myśli, y serca, roskoszy duchowney pełne obrocili na herbowny Iaśnie Oświeconego Nayprzewielebnieyszego ArcyPasterza, y Koronatora Ośmorog, iako na partykularny zaszczyt y ozdobę, Niepokalanego Baranka, kiedy od wiekow oczekiwany, pożądany długo, pociefzny dla wszystkich, y zbawienny, immediate przed włożeniem Koron, na Głowę Swiętego Obrazu Tego, IEZUSA y MARYI głos, *Regina Cæli lætare:* usłyszeli. Zapraszać przed tym musiano, po trzykroć Oblubienicę, figuruiącą Matkę BOGA, do Korony, *Veni sponsa mea, veni de libano, veni Coronaberis.* Ale szczęśliwsza nierownie w tym prawie Korona Polska, kiedy Sama Nieśmiertelnego Krola Wiekow Matka, MARYA, iak niegdyś przez usta Gembickiego, Prymasa y Prorega Polskiego, o całość wiary, y wolności Oyczystey, wniebespiecznym Rzeczypospolitey stanie poalterowanego, Krolową Polską ogłoszona bydź chciała, tak y ta w tym Swiętym Obrazie swoim iawnie przymawiała się Synom Dominika Swiętego, że była godna przystoynieyszego mieysca: *Digna sum præstantiori loco,* Wykonał wtym wszystkim samym skutkiem, y rzeczą pragnienie Iey Iaśnie Oświecony Nayprzewielebnieyszy Nasz ArcyPasterz y Ruskich Prowincyi Prymas, kiedy w przeszłym Roku, szczęśliwie y Tryumfalnie Ukoronowąną, Krolowę promulgował, y na wspaniałym lokował Tronie. Prawda że pod krzyżem Syna swoiego, boleiąca, y żałosna stała MARYA, ale Herbowne Iaśnie Oświeconego Fundatorskiego Domu POTOCKICH Krzyże, nowy tryumf, y extraordynaryiny honor, prowidowali przez korony ofiarowane dla Iey Swiętego Obrazu, ktora twierdzić mogę, że od nikogo tych miley akceptować nie mogła, iak kiedy Te, Oney Naywyższego Wodza Milicyi Anielskiey ozdobiony imieniem oddał, y dedykował Iaśnie Wielmożny

możny POTOCKI. Y z tąd iabym rozumiał, że co należało do rekognicyi Maiestatu Iey, dosyć miała Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych dystyngwowanych Osob, dosyć rożnego stanu y kondycyi ludzi, głęboko przed Iey ścielących się Tronem. Co należało do pochwał, było dosyć wybornych Panegirykow. co do kontestacyi winney za łaski, y dobrodzieystwa świadczone, wdzięczności, było dosyć, pokornie, dobrowolnie, y całym sercem wpraszaiących się w Iey wieczne Poddaństwo. Co do wspaniałości Solennego Aktu Koronacyi, było dosyć Pompy, Parady, Tryumfu, y Honoru. Ale kiedy uważam że Swięta tuteysza Wielkiego Oyca y Patryarchy Dominika Familia, na dzień dzisieyszy Anniwersaryiny, Aktu Koronacyi, nowy większego honoru, y chwały większey Czci, y uszanowania, á tym samym nową pochwał MARYI Subministruie materyą przez introdukowaną Centuryą Braci y Siostr Archikonfraternij Rożańca Swiętego, więc y ia z tey samey do dalszego dyskursu ten biorę assumpt, y tego dowiodę. Ze w dzień Anniwersaryiny szczęsliwey Koronacyi swoiey, przez introdukowaną Centuryą Rożańcową, taki odbiera MARYA honor, ktory się nieskończoną wszystkich kończy wiecznością. Będzie ztąd Krolowi wiekow nieśmiertelnemu, utaionemu w Przenayświętszym Sakramencie BOGU, większy honor y chwała.

TA iest naturalna prawie inklinacya, y własność Swiatowych Monarchow, że szczęsliwemi czynić poddanych swoich, poczytaią sobie za własne szczęście, onych wynosić, maią za gruntowny fundament, upadku bliskich Majestatow swoich, dobrze im czynić, maią za honor. Na cosz bowiem wyszło Iowiszowi, że siedząc na tronie, straszne w ręku, ktoremi częstokroć poddaństwo raził, trzymał pioruny, kiedy potym na zemste tego rygoru, publicznie z głowy, Iego posągu, złotą zdarto koronę. Co za szczęście, y błogosławieństwo było Kozdroasza w owym Niebie, ktore poddanym swoim, z ich uciemiężeniem,

niem, y nędzą, dla ſamego tylko ſiebie, wyſtawić roſkazał, kiedy mu tym Niebem znikomym kontentuiącemu ſię, ſyn iego Syroes Państwo Ziemſkie, y życie odebrał. Przeciwnym zaś ſpoſobem, ſtarożytni Egipcyanie ſame nawet berła Krolow ſwoich wielooczyſte, y widzące nieiako, bydź twierdzili, że ci zawſze wzgląd pilny, na ich potrzeby mieli, z ktorych ieden Ptolomeuſz, dla ſwoiey ludzkości, y liberalii, tak zkonwinkował, ku ſobie ſerca Legatow Rzymſkich, że ci, darowanemi ſobie od niego złotemi Koronami, Iego ſtatuy, przyozdobili. Adryan Ceſarż, że takiey dla wſzyſtkich poddanych ſwoich był uczynności, iż nie chciał o żadney ich indigencyi ſłyſzeć, ktorey by choynie nie zbogacił, na wieczną ſobie unich zaſłużył pamięć. Iozef Patryarcha, ledwie nie od Całego Swiata pierwſzym po Faraonie Panem był adorowany Egiptu, że podczas panuiącego głodu, doſtatecznie wſzyſtkich udzielaiąc annony, prezentował ſię onym w ſamey rzeczy, zbawicielem świata. Same drzewka że, lubo znatury ſwoiey kolczyſty głog, pozwolił im pod cieniem ſwoim ſpoczywać ſpokoynie, zgodzili ſię iednoſtaynie, Krolem, y Panem, uczynić go, nad rodzaiem ſwoim. Nakarmiwſzy w potrzebie, zgromadzonych wſzytkich pod Kruświcę, na Elekcyą Nowego Monarchy Piaſtus, do tego przyſzedł honoru y ſzczęścia, że w ſukceſſorach ſwoich przez kilka ſet lat, berłem Polſkim chwalebnie władnął. Łaſkawy Dawid tym gruntowniey, dla potomkow ſwoich Tron Izraelſki ufundował, że ile z ſiebie, y rebellizuiącym Abſalonom, y złorzeczącym ſobie Semeiom, pragnął życie darować. Aſſwerus, że na znak klemencyi ſwoiey, złotą zawſze poddanym prezentował roſzczkę, tak rozſzerzył Państwo ſwoie, że mu ſto dwadzieścia y ſiedm Poowincyi, wiernie, y ſtatecznie ſłużyło. Danym tym oſobliwie ſpoſobem, honor ſwoy, y powagę Krolewſkę między poddanymi utrzymał, że zaraz po ſwoiey intronizacyi, ten ſwoy rozkazał po Państwie całym promulgować edykt, aby żaden procz Iego ſamego, przez dni trzydzieści o żadnę rzecz nieproſił. Coſz dopiero mowić, y rozumieć o Naſzey w tym Swię-

tym

tym Obrazie Ukoronowaney Krolowey należy, czego ſię ſpodziewać po Matce Tego Syna, ktory ſługom ſwoim nie roſkazuie nic dla ſiebie potrzebnego, ale co by temu ſamemu, ktoremu rozkazuie pożyteczne było, *Nihil DEUS jubet, quod ſibi proſit, ſed illi cui jubet,* mowi Auguſtyn S. *Epiſtola 5. ad Marcianum.* y z tey racyi to Pan prawdziwy, ktory nie ſługi dla ſiebie potrzebuie, ale tego pragnie, czego ſam potrzebuie ſługa, ktoremu Panu, według Ioba, iak grzeſząc, złością twoią nic nie zaſzkodziſz, tak świątobliwie żyiac, nic Iemu przez to nie daruieſz. Ktorego oſobliwa chwała, rozumne ſwoie Stworzenie od wieczney zachować infamiy, wierne ſługi ſwoie koronować w Niebie, pryncypalny honor: á że Matki y Syna, CHRYSTUSA y MARYI według Miodopłynnego Doktora ieſt iedna chwała, y honor, więc, iak CHRYSTUSA, tak y MARYI honor, konczy ſię nieſkończoną wiernych ſług Iey, wiecznością, ktory honor MARYI, nayoſobliwſzym ſpoſobem, y nayrzetelniey wydaie ſię na introdukowaney w dzień Anniwerſalny ſzczęſliwey Koronacyi Iey Centuryi Rożańcowey. Ieżeli bowiem Ionataſz z iednym tylko poduſałym Armigerem ſwoim, cały Nieprzyiacioł Filiſtynow Oboz, znaczną nabawił trwogą: *Tumultus magnus factus eſt in Caſtris & clarius reſonabat.* Dawid maiąc milionem pod ſobą woiennych ludzi, trzydzieſtu tylko wybornych, ſobie nayprzychylnieyſzych mężow odwadze, y ſiłom dufał. Salomon tylko ſześćdzieſiąt z między wielu wybrał, przy ktorych pilney ſtraży był beſpieczny od nowych inkurſyi. Daryuſz będąc tak znaczney części świata Monarchą, przecież tylko na trzech, pilnuiących ciała ſwoiego Mężow wierności, honor ſwoy y życie pokładał. Tak y Nayświętſza MARYA, lubo miała podczas Aktu ſzczęſliwey Koronacyi ſwoiey w tym Swiętym Obrazie, nieprzeliczonych prawie za ſwoy honor, y ſame życie łożyć gotowych, lubo ma wielu ſług wpoczet Rozaryantow wpiſanych, oſobliwie iednak, y partykularnie, od nowo Introdukowaney Centuryi, ma tak nieſkończony honor, że ſię tylko nieſkończo-

 ną

ną Iey kończy wiecznością. Owſzem ieżeli owen Ewangeliczny Paſterz nie więcey, ani mniey, ale tylko Centuryę, wybranych owieczek, do trzody ſwoiey zgromadziwſzy, miał za iedyne ſzczęście ſwoie y konſolacyą, wſzyſtkie beſpieczne w całości konſerwować, dopieroſz Ukoronowana w tym Swiętym Obrazie MARYA nowo zgromadzoną, y introdukowaną Rożańcową Centuryą, widzieć całą y ſzczęſliwą wnieſkończoney oſobliwie wieczności, ma za oſobliwy koniec honoru ſwoiego. Tamten utraconą iednę z ſwoiey Centuryi znalazſzy owieczkę, przez to niezmierną ſobie uczynił radość. Ukoronowana Nayświętſza MARYA ile duſz niewinnych z Centuryi ſwoiey, przy właſney Protekcyi ſzczęſliwey oddaie wieczności, tyle Niebu y Aniołom weſela, tyle ſobie nowego przydaie honoru, y radości. Sam CHRYSTUS, to tylko za honor y zaſzczyt oſobliwy, przed Oycem Przedwiecznym poczytał ſobie że z wybranych ſwoich żadnego nie utracił. *Pater quos dediſti mihi non perdidi ex eis quemquam.* Nayświetſza MARYA, po ſzczęſliwey Koronacyi ſwoiey, wybrawſzy ſobie, na partykularnę uſługę Braci y Sioſtr, Rożańca Swiętego Centuryę, ten właſnego honoru z niey chce mieć koniec, żeby żadna nieſkończoney niechybiła wieczności. Iak wielkiey rzeczy dokazał, Gedeon, kiedy wybranemi z trzydzieſtu tyſięcy zgromadzonego do boiu gminu, trzema tylko Centuryami na trzy pułki uſzykowanymi, cały oboz Madyanitow chwalebnie zwyciężył. Matka Boſka otoczywſzy tu pieknie ordynowaną Centuryą Braci y Sioſtr Rożańca Swiętego, na wſzelkie natarczywości, przy ſwoiey pomocy, wiecznie poprzyſiężonych Nieprzyiacioł, wſzyſtkich ſług iey, tych ſamych nieprzyiacioł, w każdey okazyi nierownie chwalebniey zwyciężyć może. Gedeon z trzema wybranemi Centuryami ludzi takich, ktorzy z zrzodła iedną tylko ręką biorąc do uſt wodę, gaſili pragnienia ſwoie, wſzyſtkich Izraelitow, od cięſzkiey Madyanitow opreſſyi y niewoli wyſwobodził. Tu iedna nowo introdukowana Braci y Sioſtr Rożańca Swiętego Centurya, od ſamey Ukoronowaney

MA-

MARYI, iako niewyczerpanego łaſk, y faworow Niebieſkich Morza ſpoſobem partykularnego ku niey nabożeńſtwa ſwoiego, choyne łaſki, y ſkuteczną odbieraiąc pomoc, wſzyſtkich Klientow Iey, przy całości duchownych Dobr, y pożytkow, beſpiecznie konſerwuie. Gedeona Centurye, wcale bezbronne, bo tylko w prawych rękach trąby, w lewych zapalone trzymaiąc lampy, ſamym pieniem, y głoſem, wykrzykuiąc na Honor BOGU, y Gedeonowi, taką trwogą Nieprzyiacielſki cały napełniły Oboz, że dla tey, ſami ſiebie wzaiemnie, właſnemi mieczami, wpień aż do iednego wycieli. Podobnego ſpoſobu, y Ceremonii zażywaiąc, Centurya Rożańcowa ſamym nabożnym na Honor CHRYSTUSA y MARYI pieniem, pełnymi świętobliwych uczynkow, ſzczycąc ſię przed Bogiem, y prezentuiąc lampami, tak całe piekło, w ktorym bez tego zawſze *nullus ordo inhabitat*, nowym a cięſzkim zamieſzaniem, y trwogą napełnia iak wſzyſtkich Heretykow, y Odſzczepieńcow, nieprzyiacioł wiary, y Kościoła Chryſtuſowego, właſnym orężem, upor łamie y niedowiarſtwo zwycięża. O wielką nieſprawiedliwość udany był u Pana Swoiego Ewangeliczny włodarz że znie małą iego ſzkodą, dłużnikowi ſto wiader Oliwy, redukował, na piędzieſiąt, *accipe cautionem & ſcribe quinquaginta*. Ale wiem dobrze o tym, że Swięta Dominikańſka Familia, Honor y chwałę Ukoronowaney w tym Swiętym Obrazie MARYI, wſzelkiemi ſiłami utrzymaiąca, y promowuiąca, tak Chwalebnie nowo introdukowaną, dla partykularnego honoru, y chwały Iey Rożańcowę Centuryą aż do ſkończenia świata dyrygować będzie, że kiedy Iey przyidzie oſtatnią godzina, y termin, oddania generalnego rachunku BOGU Sędziemu, z tey zbawienney willikacyi, wielu ſet ſetną liczbę, tych, nieſkończoney odda wieczności. Z tąd żebym rzetelniey założoney prawdy dowiodł, przychodzi mi na reflexyą, że BOG, lubo zawſze y dla wſzyſtkich, ieſt choynym w dyſpenſowaniu łaſk ſwoich, przecieſz twierdzić mogę, że nikomu tak łatwo, y takich nie świadczył, iak do Centuryi iakiey należącym ludziom. Y tak wſzakże

C nay-

naypierwſzy Centurio, w żyiącego CHRYSTUSA, iako prawdziwego BOGA, uwierzył, *Dic tantum verbo & ſanabitur Puer meus.* potym, umarłego, iako Człowieka, naypierwſzy między wſzyſtkiemi publicznie Boſtwo wyznał. Także Centurio drugi, wołaiąc, *vere filius DEI erat Iste*, w pierwſzym z pomienionych Centuryanow upatruię ia z Origeneſem, y Bedą, figurę Centuryantow Rożańcowych, tamten bowiem, że miał pod ſobą tak posłuſznych żołnierzy Centuryą, iż kiedykolwiek na ktorego ſkinął chodź; ſzedł, y odchodził zaraz, był godzien imienia Centuryona. Rożańcowy Centuryant ieżeli będzie miał piędzieſiąt pryncypalnych cnot, do doſkonałości Chrześciańſkiego życia koniecznie potrzebnych, y należących, rozumowi właſnemu, powolnych, onym przeciwnych, piędzieſiąt defektow, czyli grzechow, precz z ſerca, y ſumnienia, ruguiących, *Dicit alteri vade, & vadit*, to ieſt trzy naprzod Cnoty Teologiczne, cztery Kardynalne, ſiedm darow Ducha Przenayświętſzego, ośm Błogosławieńſtwa, ktore Ewangelia Swięta wylicza, dwanaście pożytkow Duchownych, pięć Duchownych także zmysłow, o ktorych Apoſtoł wſpomina, *ad Philip. 2do.* dziewięć rożności, łaſki o ktorych *1ma Corinthi: 12.* na koniec, ieżeli będzie miał miłość BOGA, y bliźniego, będzie zapewne, tak doſkonały, iak pierſzy Centuryo. A iako z tamtego BOG y Zbawiciel, miał pierwſzą chwałę, tak Ukoronowana MARYA, oſobliwie w dzień Anniwerſaryiny Koronanacyi ſwoiey z Rożancowych Centuryanow odbiera dla ſiebie taki Honor, ktory ſię tylko nieſkończoną każdego zakonczy wiecznością. Do tego pierwſze *Concilium* na ktorym Artykuły Wiary S. uſtanowił, z kimże odprawił w Ierozolimie Piotr Swięty! oto według świadectwa Dzieiow Apoſtolſkich, z Mężami Swiętymi zgromadzonemi, prawie w Centuryi. w Całey Cezaryi, ieden tylko Centuryon, imieniem Korneliuſz z Centuryą ſwoią y całym domem, znaydował ſię pełny religii y boiaźni Boga. Abraam dopełniwſzy Centuryi lat życia ſwoiego, dopiero, w ſamym ſkutku odebrał obietnicę Boſką, w narodzeniu

Syna

Syna iedynego Izaaka. Iakob, zamyślaiąc Bogu na honor wystawić Ołtarz, kupił dla niego mieyſce, za Centuryą owieczek, Moyżeſz, żeby mogł iak naydoſkonalſzy porządek uczynić między ludem Boſkim, cały na Centurye podzielił, y nad każdą Centuryona poſtanowił. Dziwnie piękna była proporcya owego Namiotu, pod ktorym w Obozie Izraelſkim konſerwowano Arkę Pańſką, dla tego, że w ſwoiey długości, miał całą Centuryą łokci. Z iakim że dopiero honorem y czcią konſerwuie ſię tu Arka Miſtyczna Ukoronowana w S. Obrazie MARYA, kiedy Iey każda z Centuryi Rożańcowey pobożna Duſza, za godny, y przyiemny ſtaie ſię przybytek. Centuryą Gron, iagod winnych, Abigail ofiaruiąc zagniewanemu na nieludzkość Nabala, męża ſwoiego, Dawidowi, tym prezentem Iego łatwo przebłagała; y ułagodziła. ſiebie y cały Dom ſwoy od wyniſzczenia zachowała, ale świętſza Abigail MARYA, ieſzcze łatwiey y ſkuteczniey Syna ſwoiego, grzeſznikom wſzyſtkim przeiednać może, prezentuiąc iemu, partykularne ku ſobie nabożeńſtwa, y natężonę miłością zapalone ſerca, nowo introdukowaney Rożańcowey Centuryi. Do tego od zawziętości złośliwey Iezabelli w pień wycinać rozkazuiącey Prorokow Pańſkich, BOG ſam, tych, przez ſprawiedliwego Abdyaſza, iednę tylko Centuryą, w ſkrytych iaſkiniach, beſpiecznych zachował, y żywił. Przez Elizeuſza, Centuryą Mężow, dwudzieſtą chleba nakarmił zgłodniałych, tak, że ieſzcze zbywało. Dawida, naybardziey przez wycięcie Centuryi nieprzyiacioł Izraelſkich, Filiſtynow Zięciem, y Sukceſſorem Krolewſkim uczynił, *non habet Rex neceſſe ſponſalia, ſed tantum Centum preputia Filiſtinorum, ut fias gener ejus.* Ioaſa, ieſzcze w dziecińnym wieku, detronizowaſzy bezbożną Atalię, Ioiada Kapłan przez Centuryanow, y Centuryantow ich, na Izraelſkim utrzymał tronie. Było to wſzyſtko lubo tylko Cieniem, y figurą, honoru, Czci, y chwały, tey, ktorą, oſobliwie w dzień Anniwerſaryiny ſzczęśliwey Koronacyi ſwoiey w tym Swiętym Obrazie od nowo introdukowaney Rozańcowey Centuryi, odbiera MARYA, przez

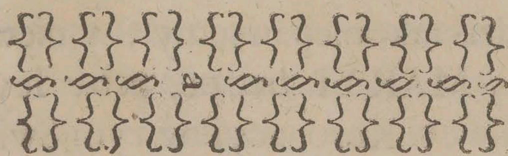
ktorey zasługi, y modlitwy wielu od wieczney konserwuie bespiecznych zguby, y do Niebieskiey sposobi Korony. Z tąd ieżeli BOG nayosobliwsze łaski swoie, fawory, y dobrodzieystwa, nayłatwiey Centuryantom, albo przez nich, y dla nich inszym, zawsze świadczył, z kąd miał osobliwy swoy honor, że zaś żadney łaski nie świadczy ludziom tylko przez MARYA, według miodopłynnego Doktora, więc przez introdukowaną, w dzień Anniwersaryiny Koronacyi swoiey Rożancową Centuryą, taki odbiera MARYA honor, ktory się ley samey nieskończoną kończy wiecznością. Na ostatek w naylepszym na ten czas zostawała porządku, y naychwalebnieysza była Rzeczpospolita Rzymska, kiedy Tą Centuryą, wybornych sprawiedliwych y doskonałych mężow rządziła. Niemnieyszym szczęściem osobliwie duchownym: moze się zaszczycać Archikonfraternia cała Rożańca Swiętego. Kiedy nowo Introdukowaną Dusz osobliwą świątobliwościa zaleconych między sobą liczy Centuryą. Za tym niech dla swoich Monarchow Persya, z tąd szuka partykularnego, y dystyngwowanego honoru, że zasłonionego oblicza ich, pospolstwo iawnie nigdy widzieć nie może. Ale Ukoronowana pożądanie w tym Swiętym Obrazie czyli żywym wizerunku swoim Nayświętsza MARYA, dla tego, że się iawnie wszystkim, y niegodnym grzesznikom, z ich zbawienną odmianą, napatrzyć do ukontentowania pozwala, ma taki honor, ktory się nieskończoną każdego kończy wiecznością. Y słusznie, żeby albowiem, dopiero przez opłakanie, zgładzenie przez Sakramentalną spowiedź grzechow swoich, odrodzeni grzesznicy wszyscy, do znikomych y obłudnych światowych czaczek, mysli, y serc swoich więcey nie obracali, pięknością tego Swiętego Obrazu swoiego onych łagodnie zachęca, do kochania siebie, MARYA. Cosz potym że dostatecznie kontentowały wzrok wszystkich, owe od Zeuxesa malowane iagody, kiedy się nanich nie tylko ludzie, ale y ptactwo, za naturalne supponuiąc, nie raz oszukało, ale nierownie szczęśliwsze Łukasza S. iagod tey Swiętey Twarzy, Matki BOGA, malowanie, ktore, lubo się tu nie raz w

oczach

oczach naſzych niegodnych, mienią, tym ſamym iednak, ani bydź omyloną, ani omylić w deklarowanych łaſkach nikogo nie mogące, Onę wſzyſtkim prezentuią, ktora niegdyś, przymowiwſzy ſię iawnie, o godnieyſze, dla Swiętego Obrazu ſwoiego Mieyſce, Swiętey tuteyſzey Dominikańſkiey Familij, kiedy do Kaplicy Michała S. z winnym honorem, przenieſiona była, na dokument tego, że w Oſobie ſwoiey Kroluiąca w Niebie, ieſt Pani dziewięciu chorow Anielſkich, y Honor ma ſwoy dyſtyngwowany y naywyżſzy, nad wſzyſtkie; w teyże Kaplicy, po dwakroć, widomie, przez Aniołow, na upodobane ſobie y oſobliwe mieyſce, przenoſzona była. Owſzem iak tam, przy w Niebowzięciu ſwoim, zaraz obok CHRYSTUSA Stanęła, *aſtitit Regina à Dextris Tuis.* Tak y tu w Swiętym ſwoim Obrazie, o bok tegoſz Chryſtuſa Sakramentalnego, mieć chciała przyzwoite Mieyſce ſwoie. Na ktorym, beſpieczniey, niſz owa roſtropna Matrona Abelle, Miaſto, niſz Iabel, przez zabicie Syſary, niſz Iudyt przez ucięcie głowy Holofernesſa, wſzyſtkich Izraelitow, tę całę Metropolią, od Miecza Szwedzkiego zachowała, y obroniła. Dopiero na ten czas w ſamey rzeczy ſkoſztowali, y ſprobowali Lwowianie, iakoś dla nich ſłodka, o Swięta Panno MARYA, kiedy przez Guſtawa, w Obozie Szwedzkim, Synami śmierci, obwołani, y ogłoſzeni, iuż iuż co tylko w krwi właſney tę, ktorey y ſama pamięć ieſt gorſzka, połknąć mieli, w tym gdy płaczliwemi do Ciebie o ratunek, wołać poczeli głoſami, przez Ciebie, życiem, ktore im gwałtownie wydzierać miano, darowani zoſtali. Ktora, żebyś na potym tym ſkuteczniey oziębłe grzeſznikow ſerca, do miłości Boga zapalać mogła, od grasſuiącego, y pożeraiącego wſzyſtko niegdyś po Mieście tuteyſzym ognia, te Swięte Mieyſce, płaſzczem ſwoim zaſłaniaiąc beſpiecznie zachowała, y obroniła. Zaczym ieżeli iuż po śmierci łaſkawego Traiana Ceſarza, Obrazowi iego, iako nieprzyiacioł ſwoich zwycięzcy, publicznie po Rynku tryumfować Rzymianie pozwolili. Dopieroſz kto ſię tu dziś tak niepamiętny, y niewdzięczny, świadczonych ſobie łaſk, MARYI będzie, żeby Iey w dzień Anniwerſaryiny ſzczęſliwey Koronacyi w tym Swiętym Obrazie po tuteyſzym z tryumfem paraduiącey rynku, winnego nie wyświad-

D

świadczył honoru, ile że tego koniec nie inszy iest, tylko sama nieskończona każdego wieczność. Ieżeli Teagena pogańskiego Człowieka w Atenach publicznie wystawiona Statua, iednego onę, co noc na iey wzgardę, biczuiącego, niby kontumelii swoiey daley zcierpieć niemogąc, raz dobrowolnie upadszy przytłukła, y na śmierć ubiła. Czegosz się maią dla siebie spodziewać, wszyscy ubliżaiący ięzykiem, lub uczynkiem, winnego honoru, Ukoronowaney w tym Swiętym Obrazie Matce, żywego BOGA. Wiem ia, iak gwałtownę rebellią podniosło poddane pogaństwo, przeciw Daryuszowi Monarsze swoiemu, za to, że na świętobliwą perswazyą Daniela, ich Boszki zmyslone, pokruszył, połamał, y poznosił. Cosz ia mam czynić, owszem czego nie powinienem czynię, ieżeli nie na sprawiedliwę zemstę wszystkich ubliżaiących, tedy przynamniey na przyczynienie, ile ze mnie honoru MARYI. Dla tego ktoby mi dał mieć tak pilną wzyciu moim baczność, na Tę prawdziwę Arkę, iaką miał, na Iey Figurę tylko, Heli Kapłan, ktory kiedy o Iey poimaniu do Filistynow, usłyszał, padł na miescu trupem od żalu, kto by mi dał podobną o Iey godne uszanowanie gorliwość! iakę miał, o uszanowanie tamtey, Dawid, ktorą przeprowadzaiąc do Domu swoiego, zapomniawszy Krolewskiey powagi swoiey, z serdeczney radości, publicznie przed nią skakał y pląsał, albo żebym iednę cząstkę dla iey czci łożył, iak łożył dla pierwszey Salomon, to Kościoł, na podziw całemu Swiatu, dla niey funduiąc, to przy przenoszeniu Iey na przyzwoite Mieysce, ofiary BOGU bez liczby czyniąc. Ty Sama Ukoronowana w tym Swiętym Obrazie potrafisz w to O MARYA, przez łaskę twoię, że ia iako Centuryant y wierny poddany Twoy, o taki w całym życiu moim dla Ciebie szczerze starać się będę, y nieprzestanę, honor, ktory się samą moią nieskończoną zakończy wiecznością. A M E N.

UROCZYSTOSC

Przy Codźiennie świadczonych Łaskach y Cudach od Nayświętszey Nieba y Ziemi

KROLOWEY MARYI,

w Obrazie Lwowskim u WW. OO. Dominikanow ukorowaney,

CODZIENNA.

Panegirycznym Kazaniem

na Summie dnia pierwszego między Oktawą Anniwersarza Koronacyi, w Kośćiele BOZEGO CIAŁA,

Przez

ImCi X. Iana Kantego Matyaszkiewicza S. Theologii Lektora, Generalnego Kaznodzieię, y Ordynaryusza Kośćioła S. IĘDRZEIA Apostoła, Zakonu O. S. FRANCISZKA, Obserwanta, z Ambony publicznie

ZALECONA.

Ecce Solemnitas Domini in Silo est Anniversaria. *Iud: 21.*
Oto Uroczystość Pańska doroczna przypada w Sylonie.

Y Coż nam do Pańskiey Uroczystości, rzeczecie podobno Słuchacze godni? kiedy my dźisiay y przez całą tę Oktawę Pani, y Krolowy Niebios uroczystość mamy, co nam do tamtego Anniwersarza, kiedy my Solenney Koronacyi Krolowy Naszey Anniwersarz obchodźiemy, co nam do Sylonu Miasta odległego, w Efraimskim Powiecie leżącego, kiedy w domowym Powiecie Ruskim, w Sto-

łecznym Lwowie naſzym Swięto zawołane mamy. Ale wybaczcie mi Słuchacze godni, że ſię trochę przemowię zwami. Pańſka to ieſt zapewnie uroczyſtość; Pańſkiey Anniwerſarz Koronacyi: Sylońſkie á nie waſze Swięto. Komuż to proſzę naypierwey PAN w Troycy Iedyny, koronuiąc Krolowę ſwoię uczynił Uroczyſtość, ieżeli nie ſobie? zawołał iey do Korony owemi słowy *Canticorum 4: Veni de Libano Sponſa mea, veni Coronaberis.* Hebrayczyk inaczey uſłyſzał: *Mecum de Libano Sponſa, mecum Regnabis.* Co twoie, to y moie razem, twoia uroczyſtość Koronacyi, otoż y moia razem, iużeś przeſzłego Roku Koronowaná w tym Obrazie. teraz w tey Koronie maſz Panować y Krolować, ále zemną razem, *Mecum Regnabis.* A gdybym głębiey poſzedł, gdźię ſię ta Pani poczęła? z czego urodźiła? zkąd wyſzła? Nie baiałbym z Poetami, że to druga Pallas z Iowiſza Głowy ſpłodzona: álebym Iey zdanie, według zdana Doktorow SS. na piśmie pokazał. *Adhuc terram non fecerat, & Ego jam Concepta eram: Ego ex ore Altiſſimi prodivi, Primogenita ante omnem creaturam.* W Głowie ſię czyli w myśli Boſkiey poczęła, z uſt Iego urodźiła, czyże tu dźiś Anniwerſarz Koronacyi? iezeli Głowy MARYI? to razem y Głowy Boſkiey. Koronuią mądre Syny, Oycowſkie głowy. *Filius ſapiens corona Patris.* Koronuią dobre oblubienice, oblubieńcow głowy: *Uxor bona, viri corona.* A iakże ta Mądrości ſamey Stolica, *Sedes Sapientiæ*, BOGA ſamego DUCHA Nayświętſzego Oblubienica, *Sponſa Spiritus Sancti.* Nie tylko tą koroną, ale y ſobą ſamą koronować nie miała? Otoż to Iego dźiſiay Anniwerſarz Koronacyi. *Ecce Solemnitas Domini eſt Anniverſaria.* Ieſzcze ſię y drugi Pan odezwie, y przyzna do Anniwerſarza tey ſolenney Koronacyi; Pan ieden we trzech Krzyżach, Iaśnie Oświecony świętey pamięci IOZEF POTOCKI, Kaſztelan Krakowſki, W. H. K. Alboż to za Rok ieden wypadnie z Głowy Krolowy Niebieſkiey, kto na Iey co Głowę włoży? poki tey Korony, poki Głowy MARYI w Niebie, pòty wſpominać będą Anniwerſarz Pańſkiey hoyności

ności iego. Sama ſię na to u Pſalmiſty zapiſuie. *Memoriæ memor ero, & tabeſcet in me anima mea.* Otoż powtornie Pańſki Anniwerſarz Koronacyi. *Ecce ſolemnitas Domini eſt Anniverſaria.* Ieſzcze mi tego wyprobować trzeba, że to Sylońſkie, á nie waſze Swięto. Uwas Swięto ukoronowanego Obrazu Arki Pańſkiey, to tylko obraz czyli figura Swięta Sylońſkiego: bo tam ſamey Arki Pańſkiey ſolenna Uroczyſtość. *Ecce Solemnitas Domini in Silo eſt anniverſaria, & erat ibi Arca DEI.* Ale iuż ſię przeſtanę ſprzeczać zwami, pótym ſię ſprzeczał, pokim do uroczyſtości Matki Boſkiey y BOGA ſamego uroczyſtości nie przyłączył, pokim y tego niewſpomniał, ktory Ią hoynością ſwoią podźiś dźień pamiętną uczynił. Putym Sylońſkie zachwalał Swięto, poki ſię rzeczą ſamą niepokazało, że to umbra iedna reſpektem Swięta waſzego była, iako Arka Starozakonna ledwo coś tylko adumbrować mogła żywą Arkę Nayświętſzą MARYA, noſzącą ſamego BOGA. A choćby też y rzeczą ſamą Sylońſka uroczyſtość, rowna uroczyſtości waſzey była; dowiodę tego. Ze nie doroczna, ále codźienna uwas Sylońſka Uroczyſtość, przy ukoronowanym Obrazie MATKI BOSKIEY, y otym *Ad M.D.G.*

ROżni rożnie doroczną Sylońſką uroczyſtość opiſuią: iedni mowią: że to był Anniwerſarz dla ſamey tylko rekreácyi, rozrywki, y uciechy zchodźić ſię do Sylonu; y tak Ioſephus *lib: 5. antiquitatum cap: 2.* Drudzy mowią: że to była pamiątka coroczna Ieftego Corki, ofiarowaney BOGU za zwycięſtwo z Amończykow otrzymane: y tak Theodoretus. Inni mowią, że to była iedna doroczna z uroczyſtości Pańſkich uroczyſtość, na ktorą ſię Izraelitowie zchodźić dorocznie powinni byli: y tak Abulenſis *quæſtione 36.* Zgoda iednoſtayna wſzyſtkich, że pod czas tey doroczney uroczyſtości Pokolenie Beniámina, ktore iuż cale zginąć miało nabożeńſtwem zchodzących ſię do Sylonu Panien podnieſione, y ſzczęśliwie rozkrzewione zoſtało. Te wſzyſtkie rozumienia uroczyſtości Sylońſkiey, nie doroczne, ále codźienne uwas, Obywa-

tele Lwowſcy, y wſzyſcy ſłuchacze zgromadzeni. Piſze Hugo Kardynał, że kiedy ieſzcze w śmiertelnym Ciele z ludźmi na ziemi Nayświętſza MARYA zoſtawała, mieli to codżienne dla ſiebie ſzczęście, że będąc utęſknieni, zturbowani, na umyśle pomięſzani, do niey ſię zchodźili, Iey Twarzą wdźięczną, miłym wzrokiem, przedźiwną wſzyſtkich członkow kompozycyą, tak ſię delektowali, tak rozweſelali, że im to nad wſzyſtkie rekreacye, y rozrywki rzecz naymilſza była. Y czyż o tym wątpić można, że ta ludzkie ſerca rozweſelać nie mogła, ktora uBoſtwione Syna ſwoiego Serce delicyámi napełniała, iednym ſpoyrzeniem, iednym Głowy włoſkiem oczy do ſiebie rwała; pełno tych pieſzczot y Niebieſkich delicyi w Piśmie Swiętym. *Quam pulchra es amica mea. Oſtende mihi faciem tuam, Sonet vox tua in auribus meis, vox enim tua dulcis, & facies tua decora nimis. Vulneraſti Cor meum in uno oculorum tuorum, in uno crine colli tui.* Temi ſłowy (piſze Maryá de Agredo) w pierſzym momencie Narodzenia ſwego przywitał Matkę ſwoią BOG Wcielony CHRYSTUS. *Quam pulchra es amica mea,* Oczy y ſerce ku Niey naypierwey obrociwſzy. O! piękności! ktora Uboſtwione Oczy rwieſz do ſiebie, ſerce kliiſz, całego iednoczyſz z ſobą. *Dilectus meus mihi & ego illi,* Iakżeś nie miała oczu, y ſerc ludzkich kontentować, rekreować, y wſzelkiemi napełniać radościami? Było to, poki MARYA na ziemi była: nieuſtało choć ią y z Ziemi do Nieba wzięto. Zapobieżał temu pracowity o poſpolitą pociechę ludzką Łukaſz Swięty, odmalował z przytomney ieſzcze na ziemi MARYI Obrazow kilka, żeby zawſze codżiennie w nich każdemu z pociechą przytomną była. Ieden z tych Obrazow od wſchodnich Ceſarzow, od Xiążąt Ruſkich doſtał ſię mieyſcu temu: odebrał przeſzłego Roku Koronę złotą. Za coż? za codżienne prawie świadczone pociechy wſzyſtkim w nieſzczęściu iakim y utrapieniu zoſtaiącym. Tu ſię na codźienną prawie rekreácyą, rozweſelenie, y pociechę, ztrapieni zbiegali ludźie, iak drugie do Sylonu Panieńſkie Orſzaki, y z niewymowną radością odchodźili, byli

tacy, ktorzy zburzonego morza falami przéstraszeni, ow smutny Dawida nucili lament: *Veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me.* Weszliśmy w głębokość morza, y nawałność zatopiła nas, skoro myślą, y sercem tu przybyli, zdrowo y wesoło na brzeg wyszli. Zeznali to wiernie, y temu przypisali Obrazowi, Kasper Włoch pewny, y Xiądz Wiktoryn Buski, Zakonu Oyca Swiętego DOMINIKA, Teologii Doktor, y Prowincyał. Byli tacy, ktorzy gorzko z Tobiaszem narzekali. *Quale mihi gaudium, dum in tenebris sedeo, & lumen Cæli non video:* A gdźież moia radość, gdźie moia pociecha, kiedy w ciemnośćiach siedzę, y iasnego nie widzę słońca: W tym punkcie zostali pocieszeni, skoro myślą przed ten Obraz zanieśli oczy swoie. Byli tacy, ktorzy długo po między nieznaiome błądząc gory, w przepaściste pieczary lecąc ciężkim smutkiem, y boiaźnią serce ściśnione mieli: Wyszli w momencie na wesołe pole, iak na miłą rekreácyę, skoro przed tym Obrazem stanęli myślą: Swiadkiem tego Marcin Kubiński, Zołnierz pewny. Byli tacy, ktorym ciemność y zasempienie rozumu, do iasnego Szkolnych trudności zrozumienia przeszkadzały, z tego Obrazu wypadaiącym chłodnym wiatrem, tak zostali wypogodzeni, roziaśnieni na rozumie, że Doktorskie w Teologicznych naukach laury na głowach swoich obaczyli, y pierwsze godności w Zakonie Swiętego Patryarchy DOMINIKA, wysłużyli. Swiadek, y praktyk sam na sobie tego Xiądz Remigi Bobiński, Doktor, y Prowincyał Zakonu tego. Y czy iużże do tych, y podobnych uciech zamknięta Brama? do codźienney pociechy waszey, Ukoronowaney w tym Obrazie Nayświętszey MARYI Panny? Zawsze otworem stoi. Nie tak iak na Sylonie raz tylko do roku pociechę czyni, ále codźiennie owe do was z Obrazu tego powtarza słowa. *Venite ad me omnes, qui concupiscitis me, & à generationibus meis implemini.* Podźcie do mnie codźiennie wszyscy, ktorzy się ukontentować, y ucieszyć chcecie; a nową wam zawsze iako Matka, pociechę, radość rodźić będę: tak albowiem te słowa rozu-

mie uczony Sylweira. *A generationibus meis implemini semper vobis novam lætitiam generabo.*

Według innych rozumienia, była w Sylonie doroczna Uroczystość, gdźie postroione w korony, czyli świeże wieńce, z muzyką y wesołym pieniem, inni mowią zpłaczem, y lamentem obchodźiły Panienki, pamiątkę Iewtego Corki, na wieczne Panieństwo konsekrowaney BOGU. Większe wy nierownie, y świętsze, że tak rzekę Swięto, nie doroczne, ale codźienne macie, przy ukoronowaney w tym Obrazie Krolowy waszey? tam raz do Roku uwieńczone koroną Panieńskie widźiano skronie, wy się tu codźiennie tego napatrzycie. Tam wesele ze smutkiem, z płaczem śpiewania bywały pomięszane, tu samey wesołości codźienną pamiątkę macie, do ktorey was pobudza Kościoł S. *Gaudeamus omnes in Domino, diem Festum celebrantes, sub honore Beatæ MARIÆ Virginis, de cujus Coronatione gaudent Angeli &c.* Nie ma mieysca dla lamentuiącey Ewy, gdźie MARYA z wesołym pieniem codźiennie przebywa. Zeznaie Augustyn Swięty. *Hæva luxit, ista exultavit; Hævæ planctum, MARIÆ cantus exclusit.* Tam raz do Roku konsekrowanego BOGU Panieństwa pamiątka była, tu codźiennie czystszą nad słońce, nad Aniołow samych, Konsekratkę adoruiecie, nawiedzacie, co Iey przyznaie Anzelm Swięty. *Angelos vincis puritate, & Sanctos superas pietate.* Nie wiem coby wam za przyczyna Sylońskich Panien płacz wtrącała w oczy, *Conveniebant, ut plangerent.* Chyba żebyście iak słońca po deszczu, iak obłoki po chmurach, iaśnieyszemi, y weselszemi z mieysca tego do domow waszych powracali. A czyż tego nie doznała z płakaná przez dni dźiewięć Matrona pewna, że iey nieuchybną śmiercią pogroził desperat ieden, chodźiła do Obrazu tego przez dni dźiewięć, z gorzkim płaczem, ále dnia dźiesiątego wesoło otarła oczy, bo poprzysiężony zaboyca publicznie upadszy iey do nog, szczere uczynił przeprószenie. Płakał gorzko Marcyan Grabianka, z spadłego z okna, y zabitego o twarde kamienie, żałuiąc syna: ále skoro do Obrazu tego przyniesiony,

smutek

ſmutek z ſerca, płacz z oczu iego znieſiony został, bo żywo pociechę, kiedy żywego y zdrowego odebrał ſyna.

Do trzeciego Expozytorow rozumienia pomienionego Piſma. *Ecce ſolemnitas Domini &c.* kiedy przyſtąpić myślę, pierwſzą ſprzeczkę ponowić muſzę, że to Pana, à nie Pani, uroczyſtości Anniwerſarz. Ale iakom zpoczątku powiedźiał, tak y teraz twierdzę Pana. y Pani razem. Y czyż wam ztąd krzywda iaka, poddani Państwu temu, ſłuchacze godni. Winſzowali ſobie tego niegdyś ludźie, że ſię ich Ceſarze bratali z Iowiſzami, choć to fałſzywemi Bogami w rzeczy ſamey. *Diviſum imperium cum Iove Cæſar habes.* To nie wymyſł, ále rzetelna prawda, że wſpoł Krolową, wſpoł Monarchinią z BOGIEM, y Rządczyną całego Nieba y Ziemie, Nayświętſza MARYA Panna. Co Iey ſłuſznie pobożne piora przypiſały. *Diviſum imperium cum DEO Mater habes.* Y w tym Obrazie toż ſamo remonſtruie, kiedy ſię nie mniey Koronatką, oraz y z Synem ſwoim prawdźiwym BOGIEM pokazuie, oczywiſtym widokiem, dowod daiąc, że to y Iey, y BOGA Syna Iey, razem Anniwerſarz ſolemney Koronacyi. *Ecce ſolemnitas Domini eſt.* Uważcie, iak daleko ſzczęśliwſzemi ieſteście nad Sylońſkie Damy; tamte raz tylko do Roku kwitnące wieńce czyli korony znoſili do Sylonu, ktore potym albo nazad brali, albo zwiędłe rzucali y niſzczyli. Wy tu codźień Liliowe Rożańca S. Korony, taiemnic Baranka paſącego ſię Liliámi, możecie znoſić. *Agno qui paſcitur inter Lilia.* Korony Rożowe, taiemnic Roży bez ciernia, Nayświętſzey MARYI Panny, ktore nie na inne zapewne ſkronie idą, tylko na ſkronie BOGA y MATKI Iego, tymi ſię tak ſzczyci y kontentuie BOG z Matką ſwoią, (albo daleko bardźiey) iako ſię niegdyś ſztuką Marcinowego płaſzcza kontentował, y przed całym zaſzczycał Niebem. *Martinus adhuc Cathehumenus, hac me veſte contexit.* Mało co odmieniwſzy, y ten, y ta, tą mnie y Matkę moię Koroną ozdobiły. A czyż wam kiedy zwiędną, czy zginą te Korony? czekać was będą na Sy-

na Syońskiey Gorze, poki się tam wasze głowy nie pokażą, y niemi samemi, nie na Rok, ále na wieki nieskończone, uwieńczone zostaną. BOG się na to Apocalipsis 5. zapisuie. *Accipient Diadema Regni, & Coronas de manu DEI.* Ale podźmy do iednostayney Doktorów Swiętych zgody, co się pod czas doroczney na Sylonie Uroczystości stało. Oto sprzysięgło się było Starszeństwo Izráela, żeby Pokoleniu Beniámina żaden Corki swoiey za żonę nie dał, z kąd woyna, y krwie rozlanie wielkie z obustron nastąpiło, choć iedna wygrała strona, nie wesołe okrzyki, ale smutne lamenta wydawała, iako Litera Pańska dość iaśnie wyraziła, Iudicum 21. *Venerunt omnes ad Domum DEI in Silo, & in conspectu ejus sedentes usq; ad vesperam levaverunt vocem, & magno ululatu caperunt flere.* Coż tam przy tryumfach y zwycięstwie lamenta y płacze czynić miały, naznacza racyą uczony Sylweira, bo całe Beniámina Pokolenie skretesem zginąć miało. *Factum est malum in populo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis. Iud: 21.* Zapobiegli tey zgubie taką radą Konsyliárze Izraelscy; nakazali, ázeby się Beniámitowie w winnicach utaili, y przechodzące w koronach czyli w wieńcach Panny pochwytali. Co gdy się stało, y pokoy nastąpił, y Pokolenie stało się rozkrzewione. Nie zbłądzę bynaymniey Szlachetni Lwowianie, że was Pokoleniem Beniámina nazwę, *Beniamin filius dexteræ,* Beniámin syn prawicy, boście z Herbownego zaszczytu swego zawsze do tego mieysca należeli, na ktorym wasz Pryncypał Lew z Pokolenia Iudy, CHRYSTUS IEZUS od swoiego Wstąpienia do Nieba siedźi; *sedet à dextris DEI.* Ale podobno choć z pokory przyznacie się do tego, żeście nie zawsze miod słodkiey y wdźięczney przysługi, iako ow Lewek Samsonowi *Judicum 14.* oddawali. Było to może kiedy, żeście nogą przynaymniey iedną w Lwie ślady poszli, á tym samym staliście się *Leo pes,* to iest *Leonis pes,* albo *Lupus,* iako wywodźi Arystoteles, dalekiemi, y rożnemi od pierwszych Beniáminow staiąc się. *Beniamin filius dexteræ, Beniamin lupus rapax.* Zatym poszło, że was iak sie-

 ciami

ciami wilków, ſzwedzkiemi Pancèrzami, alabardami, rynſztunkami oſaczano, oſaczywſzy, o tym iedynie myślano, żeby was do ſzczętu wygubić y wytracić, iak drugie Beniámina plemię. *Vt auferretur Tribus veſtra.* Wſzakże to było kiedyś, wſpomniycie ſobie Karola dwunaſtego, Szwedzkiego Krola, ktory z tą imprezą wdarł ſię do Miaſta przez Boſacką fortę, żeby y iednego z was żywego niezoſtawił. Cożeście czynili na ten czas, udaliście ſię do Winnicy; do Tey, á nie inſzey w tym Obrazie ukoronowaney, y tu ſię zprawdziło nad wami co Duch Nayświętſzy przez uſta Mędrca ſwego *Canticorum 8. verſu 11.* dawno przepowiedział: *Vinea fuit pacifico, quæ habet populos tradidit eam cuſtodibus vir affer pro fructu ejus mille argenteos.* Stała wam ſię Winnicą pokoiu, bezpieczeńſtwem od śmierci zgotowaney, choć was ſtraże właſne, przez niegodziwe fakcye wydały na śmierć; nie śmiercią, ále pewną kontrybucyą (niewiem y czy przypadło na każdego *mille argenteos*) kupiliście życie, y pokoy pożądany: Rzetelniey powiem, że wam Ukoronowana w tym Obrazie to kupiła, ktora przechodzącemu podle Kaplicy ſwoiey, taką do ſerca myśl podała. Pobraliście z weſołością żony, y BOG was po dziś dzień krzewi, błogosławi, utrzymuie. Kiedy ia wam to dziſiay przypominam, wy ſobie podobno myślicie, á czy to nie dziſiay Anniwerſarz tey Dobroci Ukoronowaney Marki Boſkiey? to tylko ieden Anniwerſarz z tey Iey dobroci pamiętać chcecie? więcey ia wam przypomnę ieſzcze; Inſzego to było czaſu, kiedy Iaśnie Wielmożny Iakub Potocki, Staroſta Białokamieński, potym Woiewoda Bracławſki, zapalonemi prochami pod obłoki wynieſiony gorzał, á nie zgorzał, Tey ſię opiece polecaiąc, ſkorę tu nawet niedopaloną z ciała ſwego na to mieyſce przynioſł, á ſam ſię w lepſzey, y pięknieyſzey prezentował. Inſzego to było czaſu, kiedy Lwow cały, rozżarzony ogień w perzynę obracał. Ten Kościoł, w ktorym ten Przecudowny zoſtawał Obraz, y z Konwentem razem, beſpieczny pod Płaſzczem MARYI zoſtawał. Inſzego to było czaſu, kiedy pod

czas Kościelney fabryki w Iezupolu, Xiądz Symforyan Teologii Doktór, y Konwentu tamtego Przeor, Z.O.S.D. nieszczęśliwym przypadkiem spadszy zrusztowania, grubym drzewem w głowę śmiertelnie raniony, na mieyscu umarł; ale do tey Ożywicielki umarłych, od nabożnych ofiarowany Braci, w punkcie żywy y zdrowy powstał. Innego to było czasu, kiedy iuż Proceś o Koronacyą dla tego Obrazu zgotowano, Ośmiu Umarłych przez przyczynę w tym Obrazie Zostaiącey, wskrzeszonych, przyznano Autentycznie. Innego to było czasu, kiedy Antonina Lwowianka lat cztery maiąca, zwysokiego na twarde kamienie upadszy okna, od przechodzących do Matki pociech w tym Obrazie ofiarowana, zdrową wstała; niech powie o tym, wszak po dziś dzień żyie. Niewiem czy wszystko notowano, co komu ta Skarbnica łask Boskich świadczyć mogła, bo się może ledwo na tam tym świecie drugie wyiawiły, ktore gdyby nam wiadome były, możeby y dnia iednego nie było w Roku, kiedybyśmy Sylońskiego na tym mieyscu nie mieli Swięta. Ale żem się y tego probować podiał, dowiodę zaraz. Wszakże to iey słowa, (zgoda na to Doktorow Swiętych.) *Beatus qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei.* Błogosławiony nie raz do roku, ale błogosławiony dnia każdego, kto u drzwi moich czuwa, kto usług pilnuie moich. Czyż takie błogosławieństwo w Sylonie Beniamitowie otrzymali? Unich błogosławieństwo z doroczney Uroczystości pomienioney, szczegulnie zawisło na tym, że na tym świecie nie zginęli, że się rozkrzewili y rozrośli. Dla was ta, tu codzienna Uroczystość, że wieczne błogosławieństwo wziąść możecie. O iakież my to, proszę, błogosławieństwo prosiemy, konkluduiąc Officium Matki Boskiey, y one słowa wymawiaiąc: *Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA.* Gdyby nie o wieczne, małobyśmy prosili bardzo: bardziey byśmy Wielowładną Panią naszę zawstydzili, niż pewny Żołnierz Alexandra Wielkiego o rzecz go błahą prosząc. Ubożuchny Żebrak moy Oyciec FRANCISZEK Patryarcha, á

kiedy

kiedy dawał błogosławieństwo Synom swoim, dał wieczne nie doczesne. *O dilectissimi & in æternum benedicti Filii.* Napisali Messańczykowie list do MATKI Boskiey, ieszcze na tym świecie zostaiącey, y tak im odpisała: *Wam y Miastu całemu błogosławiemy, y wieczną Opiekunką waszą bydź chcemy.* Wy żywe listy słuchacze zgromadzeni, bo siebie samych tu niemal codziennie zanosicie, y iakiegoż się responsu spodziewać macie, oto tego samego, mowię śmiele, iaki w głos z tego Obrazu słyszeli tuteyśi Zakonnicy: *Benedicam & intercedam.* Błogosławić wam, y przyczyniać się za wami będę. Ia dodaię. Że tak mowi: *semper & in æternum benedicam.* Záwsze y na wieki błogosławić będę. Kto temu nie da wiary, niechże nie wierzy y temu, że BOG zawsze y na wieki błogosławić może. Ale wątpię, żeby się tak nierozumny w tym wieku znalazł, y przytym tego niewiedzący, że co BOG przez Naturę, to MARYA przez łaskę czyni, zgoda na to Doktorow Swiętych. *Quid quid DEUS potest per naturam, MARIA per gratiam.* Otoż macie więcey iak Sylońską przy Ukoronowaney MARYI Uroczystośc, że was nie tylko rozwesela, krzewi, y rozmnaża, nie tylko doczesne zdrowie, y życie daie, od smutkow y nieszczęścia wszelkiego uwálnia, ále wiecznym błogosławieństwem koronuie. Ktorego wam winszuiąc mowię.

A
M ✠ E
N.

MARYA
Ruſkich Krajow y całey Polſki Dziedziczna Pani
w Mieście Rezydencyalnym Lwowie á żeby ſkwapliwie chodziła około poddanych ſwoich Tron Krolewſki oſiadaiąca.

w Panegirycznym Kazaniu,

Przez

W. IMci X. Kreſcencyana Wyſzomirſkiego PiſmaS. Lektora, y Filozofij Aktualnego Profeſſora Zakonu S. Franćiſzka Dawney Obſerwancyi Dńia pierwſzego między oktawą Anniwerſarza Koronacyi Cudownego Obrazu na Nieſzporach w Kościele Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieiſkiego.

Abiit cum feſtinatione. Lucæ 1 mo. Poſzła z ſkwapliwością.

DOkądże Krolewſkiey zapomniawſzy godności z należytey ſobie wykroczywſzy powagi ſkwapliwa ſpieſzyſz Pani? *Cum feſtinatione.* Chod z poſpiechem y naylekſzą trudzi Kondycyą, coz dopiero w wielkiey Nieba y Ziemie Monarchini w kazdym kroku przeciwko Godności notuie exceſs. Prętka y ſkwapliwa do wykonania ochota, ſłużebnic zaleca wierność, przećiwnie to Pańſką zdobi wſpaniałość w umiarkowaney zawſze postępować powolności, nie zwietrznikami wzawod bieżeć. Albo pewnie rok ieden poſſeſſyi wKoronieLwowſkiey iuż nazbyt długą zdał, Ci ſię ſeſſyą? Lękać ſię nie potrzeba żeby miała ośierocić lub kiedykolwiek odſtąpić ſlug ſwoich MARYA, to u mnie pewnieyſza, że nie tak przywiązane MARYI ſerce do Krolowania w Niebie, aby ſię oderwawſzy od Swię-

tych Maieſtatow niemiała zabiegać nędzy ludzkiey *non ignara miſeris ſuccurrere.* Nietym ſercem oſiadła Tron Lwowſki MARYA,żeby wcale zapomniała o potrzebach ſług ſwoich. Nie ſtoi o powagę Krolowa Naſza, gdzie idzie o ratunek poddanych *abiit cum feſtinatione.* więc iuż ſię niepytam dokąd y po co MARYA ſpieſzyſz, *abiit tum feſtinatione.* Wiem dobrze, że z ochotą idzieſz na Tron, ktory Ci Miłość Synow twoich y Patryarchy Swiętego Dominika znamienitym wyſtawiła tryumfem,ktorych nieuſtanna troſkliwość o promocyą Maćierzynſkiego honoru Swiat cały pociągnąwſzy do Miłości prawa, obſzerne w ſercach zaſzczepiła Monarchie y teraz dorocznym uściła tryumfem,drogi wgodną ſtroi apparencyą,bramy na przy ięćie Matki y Krolowey naſzey *Attollite portas, introibit Regina Gloriæ.* Lecz tu ſię w zadumieniu zaſtanowić potrzeba y z całym Zacharyaſzowym zawołać Domem: *Unde hoc mihi ut Mater Domini mei veniat.* Zkądże na nas tak wielkie ſpływa ſzczęście, że y tę czaſtkę źiemi, Krolowa Nieba między ſwoie policza dzierzawy y do ſwego nas wſzyſtkich przyimuie dziedzictwa? zkąd to, że Matka Boſka Pani Aniołow, Krolowa Swiętych, przeciwko Godnośći y powadze ſwoiey zbliża ſię do mizernych wygnańcow ziemſkich. Coſz kiedy przyzwoitſza? czy ſługom ſpieſzyć na głęboką Adoracyą do Tronu MARYI, czy MARYI zcałem Majeſtatem ſkłaniać ſię do ſług ſwoich? Tak nas Maćierzyńſka MARYI Ręka nad nadzieie y zaſługi w wyſokim wypiaſtowała ſzczęściu,ze nie mamy czego wiele zazdrośćić Niebu, kiedy y Niebo, y to wſzyſtko czym BOG uſzczęſliwia Swiętych ſwoich,przy krolowaniu MARYI, obficie w domu mamy. Co niegdyś Moyzeſz wyſtawuiąc przed oczy Dobrodzieyſtwa Boſkie mowił do ludu Izraelſkiego *Deutero.* 4. *Non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt nobis.* Niemaſz tak ſzczęśliwego Narodu, ktory by tak łaſkawych dla ſiebie miał Bogow, iako BOG naſz ieſt nam przychylny. Ia zwiękſzych dowodow Dobrodzieyſtw BOSKICH y Łaſk MARYI przyznać muſzę. *Non eſt alia natio tam grandis*

dis, zaden kray tak wyſokim nieubłogoſławiony ſzczęściem, iako Stołeczne całey Roſſyi Miaſto Lwow, wktorym Matka y Krolowa panuie MARYA, a ztey my wſzyścy nayſzczęśliwśi miary, że taką ośiągneliśmy Krolową, ktorey wrodzony przymiot y ta naywiękſza Panowania prerogatywa, bydź prędką na ratunek Ludzi. Iakoſz nic właśnieyſzego MARYI, iako tam z ochotą ſpieſzyć, kędy Iey potrzebuią pomocy. Skwapliwſza do ſłużenia potrzebom Luckim, niżeli dopanowania. *Cant*: 4. Trzeba było Oblubieńcowi Pańſkiemu wzywać y zapraſzać do Korony Oblubienicy ſwoiey: *veni de Libano, veni coronaberis*, na iedney nie doſyć prozbie ofiaruiąc poddańſtwo y Kroleſtwo MARYI, żeby go raczyła przyiąć *veni de libano, veni*, Ale gdzie widzi przyſługę Zbawieniu Luckiemu, ani proſzona, ani wezwana, Sama ſwoim domyſłem ſpieſzy, *abiit cum festinatione*. kto w honorach ſzuka dyſtynkcyi, kto wygod y ſpokoiu, MARYA przy naywyſzym honorze ſama ſię naraża na fatygi. Z Tą Dobroći ſwoiey Kondycyą ośiadła Tron Lwowſki MARYA, żeby ſkwapliwie chodziła około Poddanych ſwoich Ad M. D. G.

JAko poſpolita przez Ambit do honorow droga, kiedy nie inaczey z miernych nierowne powſtaią kreatury, tylko rownych ſobie poniżywſzy Kandydatow, albo w komparacyi ubiegaiącą ſię cnotę kſztałtnym podſzedſzy y podeptawſzy obrotem, tak y naſtopniu Godności tenże źiemſcy Honoryuſzowie trzymaią proceder dla utrzymania poſpolitego dobra, wniwczym ſwoiey nie naruſzyć powagi, co prywata Godnośći za exceſs ſądzi, choćby z upadkiem innych bynaymniey nieuſtąpić. Iak wymyſlnie y delikatnie piaſtował Godność ſwoię Roboam 3. *Reg: Cap*: 12. że mu znośnieyſza było ſtraćic nad Ieruzalem rządy, niżeli uſtąpić imprezy ſwoiey, y na proźby znędźnionego poſpolſtwa łaſkawe ſkłonić ucho: *Si ſervieris petitioni eorum erunt tibi, ſervi cunctis diebus*. Iednym że y MARYA, ale nie rownie przeciwnym torem w Koronie, co y do Korony poſtępuie; tąż drogą, ktora Iey wſtęp na Tron Lwowſki uczyniła, zawſze idzie Miłośierdzia

Matka y wszelkiey Dobroći Pani. Nie umie w żadnym stopniu Godności swoiey odstąpić litości MARYA, ktora z nią wszędzie w towarzystwie chodzi, wraż y ziednychże wnętrzności wyszła MARYA y Dobroć, wraz urosło Miłośierdzie z MARYA. Iako mowił o sobie Iob sprawiedliwy: *Crevit & ab utero Matris meæ, egressa est mecum misericordia.* szuka iaka kolwiek nad mierność promocya od pospolitego trybu dystynkcyi zdaleka od wielu stroni, żeby się z powszechną nie mieszała przyiaźńią, y do tego częstokroć przychodzi wynieśiona nad miarę ambicya, że wpogardzie na niższe pogląda stany. MARYI naywyższych honorow eminencya nigdy nie oddala od sług y poddanych swoich; iedno to iest tey Pani krolować, co y służyc wpotrzebach ludzkich, wszakże własne MARYI Dobrodzieystwa utorowały Krolewską do tuteyszey Korony drogę przychodzące bez komputu powszystkich Łaski y fawory tryumfalny ubiły Gośćińiec, tey że y w Koronie nieustępuie drogi, żeby z trudu y fatyg swoich zbogaćiła poddaństwo, iako mowi osobie *Prov: 8. In vijs justitiæ ambulo, ut ditem diligentes me.* Kazdy krok y postępek MARYI na zysk pospolitego dobra ztą właśńie kondycyą ośiadła Tron Lwowski MARYA, żeby zkwapliwie chodziła około poddanych swoich. Taki sobie obrała MARYA w iakiey niegdyś widział apparencyi Prorok Daniel: *Thronus ejus flammæ ignis, rotæ ignis accensus. Dan: 7.* Cały Majestat w tryumfalne przybrany płomienia, pod Maiestatem ogniste koła. Pewnie żeby tron Krolowy Naszey niebył ladakomu przystępny, przeto mu nakoło otaczaiący ognisty płomień assystuie, *thronus flamma ignis,* albo iako od ognia ostroznie od MARYI, czyli iako Moyzesowi zdaleka od goreiącego krzaku, *ne appropies huc,* tak poddanym od Tronu Krolowey Nieba. Lecz czysty to y niewinny płomień, ktory wychodzi od Tronu Matki Boskiey, *flamma innocua,* przy świeca y obiaśńia; nie umię palić nikomu do żywego niedopiecze: *Thronus flamma ignis.* Więc że Tron MARYI w płomieniach to niedziw, bo y oświeca y ogrzewa MARYA sługi swoie. Wznieca Zbawienne

ne w ſercach ferwory zapala do gorliwey miłosci Boſkiey, y kazdego z klientow ſwoich chciałaby w goraiącego zamienić Serafina. *Thronus flamma ignis*, ale że koła pod Tronem ogniſte, co za ſekret *rotæ ignis accenſus*, Natych to kołach ſzczęście kraju naſzego y fortuna całey powodzi ſię Polſki. Blaſk złoty z koł ogniſtych na dobre tłomaczyć trzeba, że pomyślne od Tronu MARYI każdemu zaiaśnieie ſwiatło, iakoby iednym kołem wſzyſtkim MARYA toczyła fortunę, *rotæ ignis accenſus*. Na to ſiły łożą Pańſtwa y Monarchie, a żeby Potentatom ſwoim Tron grontowny y nieporuſzony utwierdzili. Przeciwnie widzę Tron Krolowey Naſzey ſzypkiemi nakręcony kołowroty, iakoſz Gościem tylko na Tronie MARYA, w uſtawiczney podroży y zabiegach o interes Poddańſtwa ſwego. Taki Tron ośiadła MARYA ktorymby poſpieſzyć mogła na ratunek y wcześnie dać pomoc Poddanym ſwoim *Thronus flamma ignis, rotæ ignis accenſus.* Co Mądrość dla wywyżſzenia Krolewſkiey powagi ſprawiła owemu Izraelſkiemu Regnantowi, to MARYI Dobroć dla podźwignienia y ratunku ukochanych czyni, iedneyże albowiem Inwencyi Krolowey naſzey Majeſtat, iako y owa Salomonowa Lektyka, *Fecit ſibi Rex Salomon ferculum. Cant: 3.* Miiam inne ozdoby, iako że ſię na ſrebrnych wſpierała kolumnach, ze złotemi była przyozdobiona poręczami. *Columnas argenteas, reclinatorium aureum*, to tylko uważam, że ten Tron był chodzący czyli unoſzący ſię, a nie na iednym ſtoiący mieyſcu, *fecit ferculum*, a co większą przechodzi Admiracyą, że miał wſtęp ſamą miłością uſłany, *aſcenſum purpureum media charitate conſtravit*. Komuſz trudno o przyſtęp, komu nie łatwo o audyencyą, kędy miłość do Tronu przewodnikiem? Nie umie Miłość cierpieć zwłoki, y przeto iey ogień albo ſkrzydła ſymbolizować zwykły: *Amor addit alas* y Tron Krolowey Naſzey ze ſtopniow złożony Miłośći, iakoby Tron ſkrzydlaſty lotny *amor addit alas.* Na każde wezwanie nikomu prętkiego nieodmowi ſukkurſu, *aſcenſum media charitate conſtravit.* Sama to o ſobie przyznaie *Eccl: 34. Thronus meus in columna nubis*, Tron moy w ſłupie o-

 błoku

błoku, czemu nie na Niebieſkim ugrontowany Firmamenćie, ale na lekkim oſadzony obłoku, ſtoi nieporuſzony Firmament ani ſię na kłonić może, Przeciwnie Obłok nigdy naiednym nieſtoi mieyſcu; nigdy chodzić nieprzeſtaie, raz ſię Obłok podnośi od Ziemie y zlekka unośi ſię nad pagorki y doliny, żeby zemdlone od upałow ochłodził żywioły, drugi zſtępuie y ſpuſzcza ſię z wyſoka żeby upragnioną Ziemię ſłodką ſkropił roſą. Ztey miary Krolewſkie krzesło w obłoku ulokowała MARYA, żebyśmy Iey panowania dowody z ſpływaiących na nas poznawali Dobrodzieyſtw, że MARYA kazdemu na wſzelką ſpieſzno przybywa indygencyą. Skłania ſię z Całym Majeſtatem w Dom y progi kazdego, *Deſcendebat Columna Nubis & ſtabat ad Oſtium, Exo: 33.* Uważać proſzę pilnie dalſze słowa, *Gyrum Cæli circuivi ſola & abyſſum penetravi,* Samam okrąg Nieba obeſzła y głębokość przepaśći nawiedziłam. Ktoż Cię do takich fatyg y trudow przywodzi Matko Boſka, iako nad Anielſkie wynieśiona Chory Krolowa Nieba Aniołow y Swiętych Pańſkich, Sama przez ſię bez Miniſtrow bez Aſſyſtencyi obchodzi Niebo *Gyrum Cæli,* Iako z dobroci ſwoiey przyięła Koronę Ziemſką nie leni ſię zſtąpić y zwiedzieć niſkości y padoły naſze *& profundum abyſſi.* Coz ieſt ta dolina płaczu y mizeryi tylko głębia przepaśći y nikczemności ludzkiey, *& profundum abyſſi.* Idzie ſpieſzno dotych głębokich, przepaśći MARYA. żeby znich wydzwignęła ukochanych sług ſwoich. Tak niegdyś ratowała Iakoba Potockiego Wojewodę Bracławſkiego Generała Ziem Podolſkich, kiedy go w oblężeniu od Tatarow na przepaśći Zyćia wyſoko zapalone wyniosły prochy. Niebyło zniſkąd pomocy, nawet y ſamey zagrodzona Nadziei droga do pomocy, przecięz uciekłſzy ſię do Matki Boſkiey znalazł u Tronu MARYI ſpieſzną y pod Obłokami Audyencyą, *Thronus in Columna nubis.* Oddalony od Ludzkich ſukkurſow bliſką y ſkwapliwą u MARYI wyiednał pomoc, za ktorey cudowną wyratowany protekcyą, przegorzałą na

węgiel

węgiel prawie ſkorę, oddał wtym Obrazie Kroluiącey Matce Boſkiey za wieczney wdzięczności memoryał, *Gyrum Cæli circuivi.* W Podobney roſpaczy y zgubię ratowała Marcina Kubinſkiego obłąkanego między Gorami Galacyi Zołnierza, ktory uſliznąwſzy ſię ze ſkały na oczywiſtą przepaść zgory leciał, ledwie co weſtchnął o ratunek do Cudowney w tym Obrazie MARYI, na tych miaſt niepoiętą mocą y niewyſławioney Protekcyi Ręką, nad nadzieie zdrowo na nogach poſtawiony, *& profundum abyſſi penetravi.* Chodziła y po przepaściach, żeby klientom ſwoim na zawołaniu z pomocą była; tak cudownie ſalwowała Gaſpra Włocha ze Dwuchſet Towarzyſzami iego, ktory w oſtatniey obaczywſzy ſię toni, y iuż napoł Morſkiemi pogrzebiony falami, ſkoro do Tey Krolowey zawołał o ratunek, ktorą przedtym mieſzkaiąc we Lwowie czeſto z nabożeńſtwem nawiedzał, natychmiaſt ſzczęśliwie na port wyprowadzony beſpieczny, *& in fluctibus Maris ſteti.* Tyśiącami by liczyć innych Dobrodzieyſtw, ktoremi Cudowna wtym Obrazie Matka Boſka w oſtatniey potrzebie ratowała ſług ſwoich. Ośmiu umarłych z ſmiertelnego ocuciwſzy letargu z pod grobowego kamienia czyli z przepaści wyrwała ſmierći. *Gyrum Cæli circuivi, abyſſum penetravi, & in fluctibus Maris ſteti.* Y Niebo y Ziemię y przepaści Morſkie obległa MARYA, wſzędzie y na kazdym mieyſcu z ratunkiem dla grzeſznikow pełno MARYI. Okryſzlaią wolne Narody Krolow y Potentatow ſwoich przy ſolennych traktatach Koronacyi, tak że ſię y ſlubami obowiązować muſzą o zachowanie wolności y praw Koronnych, o konſerwacyą poſpolitego Dobra, o Obronę y rozſzerżenie granic, y ztą kondycyą, że poprzyśiężonym ſłowom dochowaią wiary, wierność im ſwoię y poddanſtwo ofiaruią. MARYI Kroleſtwo nad nami, lubo natury prawem y pierwſzą po Bogu ſukceſſyą, przynależy, lubo iedynowładna Wſzechmocność Chryſtuſa do tey nas pociąga obligacyi, abyśmy abſolutnie byli ſługami y niewolnikami wiecznecznemi MATKI Iego, iednakże nieprzebrana MARYI Do-

broć y Łaſkawość z odebraniem korony, ten dobrowolnie ſtanowi y na ſię przyimuie ſtatut, żeby nieinaczey Krolowała, tylko Zbawieniu poddanych ſłużąc, y weſpoł z ſobą Niebieſkiey Korony uczęſtnikami czyniąc, żeby nie inaczey roſkazywała, tylko ſkwapliwym ſkutkiem wykonywaiąc prożby, nieinaczey na Krolewſkim ſiedziała Tronie, tylko troſkliwie o Dobro ſług ſwoich zabiegaiąc. Przypatrz ſię kazdy poſtępkom M A R Y I, iako ſię niegdyś pilnie przypatrywał Oblubieniec Pańſki *Canti: 7. Quam pulchri ſunt greſſus tui Filia Principis*, o iak piękne ſą kroki twoie Corko Krola nad Krolow BOGA, przypatrzcie ſię proſzę, a to o kazdym Kroku MARYI muśićie ſądzić, co przyznał Pſalmiſta Pańſki. *Univerſæ viæ miſericordia*. Krolowa naſza Krolowa miłośierdzia ani ſię ruſzy, ani ſtąpi bez litości, Wſzyſtkie drogi MARYI, wielkiemi Miłośierdzia utorowane ſla dami. Iako od początku nigdy w Cudownym Obraźie Lwowſkim ukorowana MARYA niebyła opieſzała w zabiegach Zbawienia ludzkiego, nigdy tak ſpokoynie nie ośiadła, żeby zapomnieć miała ratunku y zwykłey pomocy ſługom ſwoim, tak y teraz tymże ofiarowaną koronę odziedziczyła prawem, żeby ochotnie chodziła około Poddanych ſwoich, *Univerſæ viæ Mariæ Miſericordia*. Naypierwey tym ſzczęściem Paleſtynſkie udarowała Kraje, że im wieczny Oſoby ſwoiey zoſtawiła exemplarz, kiedy w tuteyſzym Obraźie Malarſką Łukaſza Swiętego wykſztałtowanym Ręką, wzywey ſtanęła expreſſyi, do ktorey zaraz y moc Majeſtatu y dzielność Dobrodzieyſtw ſwoich wlała, tam pierwſze Monarchii Ziemſkiey założyła fundamenta, ale nad niewdzięcznym BOGU y ſobie Narodem długo panować niechcąc, wolała Kroleſtwo opuścić niżeli zwykłey łaſk ſwoich odſtąpić drogi. Szukała z pilnością Narodu, ktoremu by mogła dobrze czynić, więc z Paleſtyny do wſchodnich krajow drogę ſwoiey ſkierowała Dobroci. Weſzło na wſchodnich Krajach nowe Słońce, kiedy MARYA w Greckich zajaśniała Granicach. Rzućiła z tryumfem, y zpoćiechą wſzyſtkich na całą Grecyą, nieſkapy

Łaſk

Łaſk ſwoich promień, *viſitavit oriens ex alto.* Zbogaćiła Ceſarſkie Skarby w Skarbcu za naydrozſzy złożona Kleynot, pociągnąwſzy ku ſobie poſpolſtwa całego, y Monarchow ſerca. Serce wſzyſtkich iak w ſkarbie w MARYI, y MARYA w ſercach wſzyſtkich załozyła Rezydencyą. *Ubi Theſaurus ibi & cor.* Ale nie tu ieſzcze meta zachodow, y drogi Krolowy Naſzey. Wielkiemi wſchodnie Kraie zbogaćiwſzy Dobrodzieyſtwy, tey im iednak nie udzieliła Łaſki żeby ią za ſwoią odziedziczyli Panią. Poſzła z Grecyi, w dalſzych Narodach ſzukaiąc Kroleſtwa, y ſzczęśliwie w Ruſkich ſtaneła Krajach, za dar nieoſzaczowany Ruſkim oddana Xiążętom; przyſzły wſzytkie ſzczęścia y błogosławieńſtwa z MARYĄ. Tu dopiero niewymowną troſkliwość y Miłość pokazała iako Matka ku Synom ſwoim, tu prawdziwey czułośći y opieki nad Krolmi y Xiążętami Halickiemi dowody dała, kiedy kazdemu ućiekaiącemu ſię do śiebie, ze ſkutkiem zachodziła drogę, ſpieſzyła na Głos wołaiącego z ratunkiem, ięczącym w uciſkach nędzy y kalectwa, wczeſną przynioſła Konſolacyą. Obchodziła Rynki y Ulice w proceſſyach, ſzukaiąc, kogoby w iakiey potrzebie poratować mogła. Wychodziła y na plac woienny, y tyle razy w ogniſtym ſtawała boiu, ile kolwiek Iey ſukkurſu potrzeba było. Obozowi za mur, Chrześciańſkiemu Woyſku za nieprzełamaną ſtaiąc ſię Tarczą *Univerſæ viæ Mariæ, Miſericordia.* Tuż dopiero od Leona Xiązęcia na Lwowſki przenieśiona okrąg daiąc nayiaśnieyſze Dobrodzieyſtw ſwoich dowody, iako Słońce ſtaneła we Lwie. Okrążyła Gory, padoły, wierzchołki, y rowniny Lwowſkie, obfite wſzędzie śieiąc Łaſk promienia, y zaden ośierocony nie zoſtaie kąćik, ktoregoby niedoſzły MARYI Dobrodzieyſtwa. Y ta to była droga do tuteyſzey Korony Wielkiey BOGA Moiego Matce, ale ktoż będzie wątpił, aby y teraz choć na krok uſtąpić miała zwykłego Łaſk ſwoich Gośćińca, nie dla honoru raczyła bydź Krolową naſzą, gdyż nieograniczoney chwały ieſt Krolową, Aniołow y Swiętych Pańſkich, nie dla zyſku ziemſkiego Dobra, gdyż ieſt Krolową Nieba

ba y Panią całego Swiata. tym iedynie umysłem przyięła Krolewski tytuł, żeby była Krolową Miłośierdzia, to ieſt żeby panowała, dobrze czyniąc mizernym, iako Bernard Swięty tłumacząc ten tytuł: *Regina misericordiæ* mowi. *Qui sunt misericordiæ subditi, nisi miseri? Multum es sollicita de miseris, hos in tuos filios adoptasti, hos regere Domina voluisti & ideo Regina misericordiæ vocaris.* Ktorzyſz ſą miłośierdzia poddani, nie inni, tylko ſami mizeracy y nędznicy, a między mizernemi naymizernieyſi grzeſznicy. Bardzo ieſteś troſkliwa MARYA o mizernych, tych za Synow ſwoich obrałaś, nad tymi rządzić y Krolować upodobałaś ſobie Pani, y dla tego Krolową Miłośierdzia nazywaſz ſię, iakoby mowił że krolować MARYI, iedno ieſt, co ratować nędznych, aniby inaczey chciała bydź Krolową, żeby niemiała zabiegać o dobro doczeſne y wieczne poddanych ſwoich. Iedna ſkłonność w Matce y w Synu, iedyna przychylność ku nędzy Ludzkiey. Ochotnym wyſkoczył krokiem Syn Przedwieczny w zamian Ziemię za Niebo biorąc, ucisk ſłabości Ludzkich za Boſkie delicye, wygnanie za Poſſeſſyą, żeby upadłą podźwignął naturę Ludzką, *Exultavit ut Gigas ad currendam viam. Psal: 18.* Podobnieſz idzie y Matka z ſkwapliwością *à summo Cælo egressio ejus*, y Tron zgotowany od wielu przenośi na Tron Doliny Lwowſkiey, żeby Ludzkiey w czaśie ſtanęła potrzebie. Nie umie czynić zwłoki Chryſtus w potrzebach Ludzkich, prętko y natychmiaſt czyni, co ma komu wyświadczyć. Iako mowi Ambroży S. *Nescit inducimentum, qui sanatur a Christo, simul enim ut præceptum dederat, cæcus videt, paraliticus ambulat.* Nie wie co to ieſt czekać y długo prośic, kogo Chryſtus ratuie; zaraz bowiem iak Boſki uczyni wyrok, ſlepy widzi, y paralityk zdrowo chodzi; Podobnąż ſkwapliwość y Matka zachowuie na ratunek nędznym, doſkonałe wyrażaiąc podobieńſtwo Syna, na ſladuie w ratunku Synowſką prętkość. Pięknie opiſał tę ſpieſzność MARYI na zawołanie prozby Ludźkiey *Rihardus à S. Laurentio.* Kommentuiąc na owe ſłowa *Cant: 4. Duo*

Ubera

Ubera Mariæ sunt, Affectus pietatis & misericordiæ, qui velut capreæ acuto lumine considerant, quis & quanta indigeat ope, & per talem considerationem accurrunt velociter ut hinnuli. Dwie pierśi MARYI, są to affekty Miłości y Miłośierdzia, ktore iako szypkie Łanie, bystrym upatruią wzrokiem, kto y iakiey potrzebuie pomocy, y wtym upatrywaniu śpieszą iako lotne ielonki na ratunek. I ten iest MARYI do wysłuchania prozby naszey pośpiech podobny do bystrości Ielonkow. Słucha wołaiącego do śiebie głosu y natychmiast przybywa: a nie tylko tam śpieszy, kędy Iey wzywaią pomocy, częstokroć na lament y utyskowanie nędznych y nieprośzona bieży. Nietamuie Korona drogi, nie sypie Granic Majestat Krolewski, aby niemiała zabiegać o Dobro ludzkie. Z tą dobroći swoiey kondycyą przyięła Koronę Lwowską y Majestat ośiadła MARYA, żeby skwapliwie chodziła około poddanych swoich. *Abiit cum festinatione.* Y więc że będzie dla nas skwapliwa MARYA, a my będziem opieszałemi dla MARYI? Zna się do nas całym Respektem y Dobrodzieystwy Krolowa, my się sługami poznać niechcemy. Ochotnym na przemiany sercem, ciśniemy się wszyscy do Tronu twego z tą pokorną rekognicyą, żeśmy słudzy niegodni y niewolnicy Twoi. Nieustaway w staraniu y Macierzynskiey troskliwości. Iako z Koroną Lwowską raczyłaś nas wszystkich przyiąć za poddanych, tak y w Niebieskiey Koronie policz wszystkich za sługi Twoie Amen.

REMUNERACYA
Wſzyſtkim w poſpolitosci
Od
MARYI
W Cudownym Obrazie Lwowſkim od Swię-
tego Łukaſza Malowanym
UKORONOWANEY
Panegirycznym Kazaniem Dnia drugiego na Summie między Oktawą Anniwerſarza Koronacyi Roku 1752. *w Kościele Bożego Ciała WW. OO. Dominikanow*

Przez

Imci X. Kalliſta Kowalſkiego S. T. Lektora Ordynaryuſza Kaznodzieie Kościoła S. Antoniego Zakonu S. Franciſzka Patrum Conventualium

Za Promocye Iey Honoru,
PRZYRZECZONA.

Exurgens MARIA abiit in Montana cum feſtinatione. Luc: 1.
Benedices Coronæ Anni. Pſalm. 64.

Iałem to dobrze przełożone przed oczy, w klar Swiatu Chrześciańſkiemu ogłoſzone: że od Namieſtnika Chryſtuſowego, Chrześciańſtwa całego Iednowładcy, Głowy

A Kościo-

Kościoła Katolickiego, Naywyższego Biskupa Rzymskiego, BENEDYKTA XIV. Benedykowaną, przez złote [bo Mikołaia, Iaśnie Wiel: Lwowskiey Metropolii, Pasterza Ręce, konferowaną, szczodrą munificencyą y nieoszacowanym II. OO. Fundatorow Herbownych KRZYZOW, Kleynotem adornowaną, Roku przeszłego 1751. z publicznym applauzem na tym mieyscu Nayświętsza BogaRodzica Panna odebrała Koronę: *Coronata refulget.* Y rozumiałem iz iuż w jasnoświetney Koronie, przy ognistych Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyskiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego Pochodni illuminacyach: [a] *Thronus ejus flammæ ignis:* iako Krolowa Polska, z czym się sama oświadczyła Mastryllowi suplikuiącemu, iakimby Ią miał nazwać Tytułem? *Voca me Reginam Poloniæ:* w Polskiey Koronie, na nizinach Lwowskich Tron swoy, y Krolewską założyła stancyę: *Instellato sedet solio?* Aż mię tu z Wizytacyi Ewangeliczne dochodzą wieści: *Exurgens MARIA &c.* Powstawszy MARYA, w Palestyńskie spieszno odeszła Gory.

Ia nikczemny Minorita *Minimus Apostolorum*, z tym przyszedłem umysłem, abym powinną Adoracyę oddał, y ucałował Stopy N. Krolowy naszey: *Veni ut adorarem Dominam:* A tu po odeyściu N. Monarchini, Ukoronowany na Izraelu Prorok, Doroczney Koronacyi Uroczystości błogosławić mi każe: *Benedices Coronæ anni.* Słusznać to przyznam się, wyznać y zeznać słuszna: że Błogosławiony to Rok, szczęśliwy Dzień, Błogosławiona Godzina, Swięty moment gdy rocznym biegiem szczęśliwa mię dochodzi nowina: iż podczas Nawiedzenia MARYI, nawiedziła Lud swoy, osobliwszey dobroci Boskiey dyspozycya: *Visitavit & fecit redemptionem plebis suæ:* tak znaczną opatrzyła Koronatką, *MARIA vocatur Poloniæ Regina.* Szczęśliweć to Miłościwe Lato w skarbie nieskończoney wieczności, *Annulo æternitatis* pieczętować by się powinno: ktore, iuż nie kwiecistym z Wirydarzow Ziemskich, lecz z Oyczystego Raju Złotey wolności Synow, Matkę Miłosierdzia niezwiędłym nieśmiertelney chwały ukoronowało Wieńcem: *Tempus acceptabile, tempus salutis. semper honos, nomenq; tuum laudesq; manebunt.*

A żebym *Sine fuco adulationis* rzekł: Prześwietny Zakonie Kaznodzieyski! przy dorocznym Memoryale Koronacyi, po przeszłym, tego Roku *a Patre Benedictionum* od BENEDYKTA

[a] Daniel 7mo.

DYKTA XIV. nadane powtarzaſz miłościwe Lato, gdy Solenną Koronacyi Rocznicę, doroczną ponawiaſz Oktawą. *Benedicis Coronæ anni.* Nadaieſz poſpolitości Iubileuſz, oſobliwſzą Rożańcowey MARYI część y roczną Koronę chwalebnieyſzą niżeli *Atheneus* ſtarożytnych wiekow Mądrych Ludzi regalizował: [a] *Viros Sapientes oportet coronari:* Gdyż tego, Swiata Mędrcy, dowścipu ſwego biegłością, niedościgną, czego Stolica Mądrości *MARYA*, *Theſaurus Scientiæ*, *Thronus Sapientiæ*. Tu kazdy naybiegleyſzy w Scyencyach *Sapient* doſkonałym *Idiotą*; Filozofowie, co więkſza Theologowie miałkim rozumem głębokiego Godności Morza gruntować niepotrafią: [a] *Non poſſunt capere in Mari Mariano:* Niezwiędłym Pallady uwięczeni Laurem idą (b] w *Non ſunt: non ſunt Sapientes nec ſenes intelligunt.* To tylko do intelligencyi podana: że naychwalebniey na wzor każdemu Honor Nayświętſzey Koronatki promowuieſz: *Benedicis Coronæ Anni:* à tym, potomnym wiekom ſzczegulney ku Pani Swiata przychylności przykładne zoſtawuieſz Inſygnia. Zoſtawili po ſobie zwyczaiu ſwego Spartanowie pamiątkę, ktorzy przy Koronacyach, Krolom wyſtawiali fontanny: Celtyberowie czuynych Lwow, y Pieſkow prowadzili: Amianie Strzały, Okſze, Miecze prezentowali; Patryarcha DOMINIK S. prezentuie Pieſka z Pochodnią, na czele Gwiazdę; nieſie Tomaſz Anielſki na pierſiach Słońce, ktore Ukoronowaney MARYI Luſtru przydaie, Orła Polſkiego Merydyonalnym blaſkiem zrzenicę paſie, y nayglębſzych Palinurow oświeca: [c] *Qui ſolem ſuum facit oriri ſuper bonos & malos.* A iezeli do tych czas w niektorych nieprzyiaznych ſercach była iakowa ciemność: [d] *Facta eſt nox, in illa pertranſibunt beſtiæ ſylvæ*, Oślep nie poludzku uporczywym geniuſzem ſwietną gorących affektow chcąc zacmić Lucynę? to Południowym dnieiący luſtrem Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego widok tego niedopuścił [e) *Ortus eſt Sol, & incubilibus ſuis collocabuntur.* A iako doyrzał gdzieś Poeta: *Thia peperit Solem magnum:* Tak Nayświętſza MARYA nad *hemisferium Roxolańſkim* w Lwowie ten Luſtr wyſtawiła, aby nocni *tenebriones* na tę doroczney Koronacyi chwałę patrząc niebłądzili: Iakoż niezbłądzi z drogi wieczney Chwały, komu przy Ukoronowaney MARYI, Prześwietnego Zakonu Tego, Patryarchy przyświeci Pochodnia: *Hæc lux certa*

A2 *ſuis*

(a) *Atheneus Lib.* 2. *ex Eurip.* (b) *Iob.* 32. *v.* 10. (c) *Matt.* 5. [d] *Pſal:* 103. (e] *v.* 22.

ſuis, ſpes hæc fidiſſima rerum. Oświecił ziemſkie y Niebieſkie horyzonty, dopilnował nieoſzacowanych N. Koronatki Skarbow Dominika S. Pieſek. *Ora Canes umbramq; petunt & nubila latrant.* Dodał luſtru Koronacyi MARYI Oyczyiły Herbownego *Pilawij* II. Wielmożnych POTOCKICH Kleynot: (*a*] *Venerabilior de Cruce ſurgit honor.* Dość Magnificencyi, ozdoby, y Benedykcyi z Herbownych KRZYZOW przy dorocznym Koronacyi Feście: *Benedices Coronæ Anni:* Zacoż z niſkich pozycyi Lwowſkich wybrała ſię MARYA: *Exurgens abiit in Montana?* Smiali ſię rozni z nieochotney ku Oyczyznie uſługi Afrykańſkiego Scypiona: ktoren powiedział: *Me enim Mater non bellatorem ſed Imperatorem peperit,* Ale teraznieyſza Dorocznego Koronacyi Aktu Uroczyſtość nie na pośmiech, lecz w chwalebną wychodzi oſtentecę: każdy tu przyznaie że N. Regnantka: *Imperatrix & Bellatrix terribilis ut caſtrorum acies ordinata;* Y Ia z Gratulacyą tey dzielności, na Solenną przychodzę rocznicę: *Benedices &c.* a ztąd uchodzi z mieyſca, pieſzo y ſpieſzno N. Koronatka? *Exurgens &c.* Y ktozby zniosł na ſwey Oſobie, co Ta N. Monarchini? Głowa Koronę, Nogi podrożne podeymuią fatygi? *Exurgens &c.* Czyli wybrawſzy ſię w podroż, odchodząc w Gory, Koronę zoſtawuie? [*b*] *Data eſt ei Corona & exivit?* Lwow ſierotą, Polſką Koronę hołotą, Herbowne KRZYZE II. Wielmożnych Fundatorow Tego Mieyſca, bez przyzwoitey chwały, Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego światło bez ſkutku; *Exurgens MARIA abiit &c?*

Wſzakże N. Koronatko; Korona ozdoby, Lwow beſpieczeńſtwa: (*c*] *Leo apertis oculis dormit:* Polſka Korona chwały pełna: *Gloria & honore coronat:* KRZYZE II. Wielmożnych Fundatorow Honorem *Venerabilior de Cruce &c.* Prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego światło nocney melancholij illuminacyą *Illuminat tenebras exteriores:* a tu niechceſz zagrzać mieyſca, zamieſzkać przy miłych klientach? *Exurgens &c.* Ale niezawiedziemy ſię na nadziei w Ukoronowaney MARYI; proſzę nieupadać na umyśle *non turbetur cor veſtrum;* ale powſtać w applauzy z powſtaiącą Krolową Naſzą MARYĄ: *Exurgens &c.* Nie darmo powſtała w Koronie z ſkwapliwością *cum feſtinatione:* gdy generalnie wſzyſtkim doroczną Koronacyi pamiątkę obchodzącym, do pożycia lat Neſtorowych w wſzelkim ſzczęściu Błogosławić każe: *Benedices Coronæ anni:* a jako te słowa uważa Grzegorz S.

Quaſi

[*a*) *D. Venantius* (*b*) *Apocalip. 6.* [*c*) *Petrus Dam:*

(a) *Quaſi corona anni benedicitur cum finito laboris tempore virtutum remuneratio confertur.* Oto ſię ſtara, temu zabiega, aby za ſzczere uſługi przy kończącym ſię ſwey Koronacyi Roku remuneracyą uczyniła, wet za wet oddała. Y dla tego powſtała: *Exurgens MARIA &c.* y oto chodzi, aby za powſtaniem ſwoim w Koronie y za idącą w Gory, przy Solenney Koronacyi Rocznicy Rok za Rokiem ſzczęśliwie, Herbowne H. O O. POTOCKICH KRZYZE, y wſzyſtkich w poſpolitości proceder, w gorę poſzedł: *Exurgens &c.* Y otym *Ad M. D. G.* Pobłogoſławiłz Koronie mowy moiey, *Benedices Coronæ:* [b] *Corona Omnium Sanctorum.* N. MARYA Panno.

Przyznaie ſłuſzność poważnych Sentymentow *in ſtatu* reflexyi y experiencyi: że iak trudny na chwalebną doſkonałych Cnot wyſokość, tak trudny w honoralne godnych preeminencyi gory proceder: *Ardua virtutem prefert via, ſcandite primi. Silius.* Dobrze zapocić muſi czoła, kto ſwoią niezwiędłym nieśmiertelney chwały laurem uwienczoną mieć chce głowę: *Virtutem poſuêre Dij ſudore parandam.* Zawroci ſię nieraz podobno głowa, lub przy ſtateczney Serca męznego odwadze, y od ſtarania o Krolewſką Godność ſtarzec ſię muſi, ktora Koronnym pretenduie bydź otoczona cyrkułem: *Sudore paranda.* Niedarmoć to *D. Ioannes Baptiſta Mazzolenus* doſtoieńſtwom wyſokim za ſymbolum, ſztucznym *Apelleſa* Pędzlem Niebo tyczącą Gorę odmalował, ktorey wierzchołek okryty śniegiem; przydawſzy *Epigraphen: Cancit in altis.* Pewnego to *Magnaſa* konterfekt, ktoren na wyſokim godności kollokowany *faſtigium,* dla uſtawicznych troſkliwości lubo w młodym wieku cały z ſiwiał *Totus incanuit.* Bieleie, a bardziey blednieie, kto wyżey nad ludzką głową zoſtaie. Poświadcza dowścipnym wierſzem głowny Wierſzopis *D. Carducius.*

Quo Magis aſſurgit, mage mons caneſcit in altis:
Hoc mage canus eris, quo magis altus eris.

Im wyżey wzroſła Gora, tym bardziey ſiwieie
Od ſpieki, tak Purpura wſtaraniach blednieie.

Abo wyrazniey rzekę: Krolewſkie Korony cięzſze nad proſte maczugi, lżeyſze Paſterſkie kije, niż wielowładne Berła, y wyſokie Majeſtaty w doł fatalny mienią ſię. ſłowem, Doſtojeńſtwa ziemſkie

[a) *Lib. Mor. 4. cap. 17.* (b] *S. Ephrem.*

ziemſkie im wyżey wgorę idą, tym bardziey ciężarną niebeſpieczeńſtw, fortuny y pracy na ſzali doczeſności przeważaią wagą: *Onere ſollicitudinis deprimunt.* Doznał tego, wagę y powagę maiący Hipponeńſki Inſułat Auguſtyn Swięty, gdy rzekł do niżſzych od ſiebie: (*a*) *Ubi me terret, quod vobiſcum ſum, ibi me conſolatur, quod vobiſcum ſum. Vobis enim ſum Epiſcopus, vobiſcum ſum Chriſtianus. Illud eſt nomen ſuſcepti officij, hoc gratiæ; illud periculi eſt, hoc ſalutis.* Ia [mowi] dwuważnym mię uznaię: raz, żem wyżey nad was wznieſiony, drugi; że rowno z wami w mierze ſtoię. Pierwſze mię troſkliwą napełnia boiaźnią, wtore czyni otuchę dobrą y konſolacyą. Wybornie bowiem nad was wgorę idę, gdy mam wyſoką funkcyą Paſterſką, rownam ſię z wami, gdym rowny wam Chrześcianin. Tamto znamie przyiętey godności, to udzieloney łaſki, ale Urząd wyſoki pełen upadku, łaſka pomocna do wyſokiego na Niebieſkie Olimpy powſtania: *Nomen ſuſcepti officij, periculi eſt, gratiæ, ſalutis.* Przecież tu widzę, y beſpiecznie dobrą czynić mogę otuchę: że z beſpiecznym wyſokich Honorow procederem będzie Polſka: iak wielu przy dorocznym Koronacyi Akcie komputować ſię może, tak wielu z nienaruſzonym honorem z laty ſzczęśliwemi w gorę poydą:

Dawno już z tym awizem ſwoie Oyczyſte y zagraniczne Kongreſſa wieſzczym Duchem potkał Izaiaſz Prororok: [*b*] *Erit præparatus mons Domûs Domini. & fluent ad eum omnes gentes & populi multi, & dicent aſcendamus ad montem Domini, & docebit nos vias ſuas.* Będzie gotowa Gora Domu P. y iak woda, płynąć do niey wſzyſtkie Narody będą, y rzeką, mamy wſtęp, idźmy na Gorę Pańſką, y nauczy drog ſwoich y poydziemy gorą: *Ambulabimus in ſemitis ejus.* Coż o tey Gorze rozumieć macie? co Ia rzekę, gdzie ſię od tey Gory obrocę? *Quo me vertam neſcio?* Ale ſtanę iednak przy tey Domu P. gotowey Gorze: *Erit præparatus mons Domûs Domini.* à gdy po niey pilnym okiem rzucę, widzę tu od tey, wyſokiey godności Gory figurę: *Præparatus mons Domûs Domini.* Y już ſię ſpełniło, co pod Figurą było: na tym mieyſcu wykſztałtowana Miſtyczna Gora, Rozańcowym kwieciem okryta, ktora *Vertice ſidera tangit, Mons Domûs Domini;* na Tey wſzyſtkie pochwał kwitną ozdoby, Ta w minerały łaſk Boſkich bogata, rozlicznych Cnot Pereł pełna, w śliczny Świątobli-

(*a*) *Serm. 39. ex addit. à Sirmendo.* (*b*) *Iſai. 2.*

bliwości kwiat doſtatnia, wyſokością Dzielności ſwoiey wſzelkie Wielmożności y Potencye celuiąca, Sfery Obłoczyſte przechodzi, nad ſame wyżey wynieſiona Niebioſa, iako doſzedł wyſokim zdaniem Naywyżſzy Kościoła Katolickiego Biſkup GRZEGORZ S. [a] *An non monsſublimis MARIA? quæ ut ad Conceptionem Verbi æterni pertingeret, meritorum verticem ſupra omnes Angelorum choros usq; ad ſolium DEI erexit.*

Za Protekcyonalną Tego S. Olympu ochroną, nie iak za Gorą, Gornych Tryonow honoralnych ſiągać, y ſame Naywyżſze Empyreum zciągać mogą goruiący wświadczeniu Honoru y Magnificencyi Ukoronowaney MARYI: *Fluent ad Eam omnes gentes & populi multi, & aſcendent ad montem Domini*: Przyidzie do Krolowy N. mnoſtwo Ludzi, oſiągną y oſiędą Gorę Pańſką. Nie bayka to o Krolu Ptaſtwa, naywyżey nad inne powietrżne ptaſzęta wylatuiącym Orle, że wſpaniałą Gniazda ſwego ſtrukturę, wyſoko zakłada na Gorach: [b] *Et in arduis Aquila ponet nidum ſuum.* Ia zaś iak zważam, przyznać powinienem: iż y ztych co ſię w Gorach Lwowſkich nayduią, y z tych co z zagranicznych Gor Gniazd ſwoich Godnych Domow dla oſobliwſzego N. Koronatki MARYI Honoru, tu zanieśli Magnifiki, Polſkie, ſą wſzyſcy Orły, w gorę poyść mogą wſzyſcy: *Aſcendent ad montem Domini.* Upewnia Anielſki Doktor Thomaſz S. że wylecieć w Naywyżſze preeminencyi Gory godni: y u niego iedno to właśnie ieſt: bydź Orłem Gniazdo na Gorach zkładaiącym, co wyſokiey Godności bydź Dziedzicem: *Si volumus elevari, debemus eſſe Aquilæ*: Iakimże ſpoſobem? oto pod protekcyonalnemi ſkrzydłami, ktora *provocat pullos ſuos ad volandum.* Ptaſząt rozumnych N. Krolowy, maiącey na ſobie tu, y na każdym mieyſcu, *Nomen ſuſcepti Officij & gratiæ, non periculi, ſed ſalutis.* N. MARYI Panny; *Mons ſublimis MARIA meritorum verticem usq; ad ſolium Deitatis erexit: fluent ad eam omnes gentes, & populi multi, & aſcendent ad montem Domini.*

Niedarmo lubo wyſoko w zaſługi y Godnośc powſtała, z Tronem ſię zrownała Boſkim *Meritorum verticem usq; ad ſolium Deitatis erexit.* Od nizin Ziemſkich, łaſkawego nieodwrociła Oka, nieprzenoſiła Okiem y Gory Lwowſkie; zſtąpiła z wielką Wyſokiey doſtoyności ſwoiey Magnificencyą, y gorzyſtey powagi, na wagę niby wziąwſzy, zluſtrowawſzy cały okrąg Ziemſki, na-

[a] In 1. Reg. Lib. 1. Cap. 1. [b] Iob. 39.

kłoniła ku Oyczyźnie Polskiey: y wszystkie Dzielnemi napełniwszy czynami Kraie; na Koronacyą swych zasług [już rozumiem] wszystkim wiadomych, po całym Swiecie ogłoszonych, od S. Stolicy Apostolskiey approbowanych, y tu doświadczonych na tuteyszym, stanęła Horyzoncie: [a) *In omni terra steti, & in me gratia omnis viæ.* Y ktożby się dla niey o Koronę Honoru niestarał? Tryumfalnych na przybycie tak godney y do applauzow zgodney Pani N. ktoby nieniecił ognie? *Mucijusz Scævola,* że pobłądzoną za Oyczyznę na ogień położył Rękę, w rekompensę, Rzym Tryumfalne palił mu Ognie: że otworzonemi Piersiami pod Syrakuzanami, zbuntowane Woysko ubłagał Gerson, za to go na Kopiach z okrzykiem noszono: *Vivat Gerson Pater Patriæ!* Gdy po Kawalersku ubrany Kurcyusz w przepaść skoczył, y one życiem zapieczętował, Rzymskie Damy Portrety Iego na piersiach nosiły: Godnieysza bez porownania N. nasza Ukoronowana Heroina, aby Iey Portret nie w ręku, albo Honor w uściech, nie na piersiach, ale w serdecznym lustrze noszono, nietylko w pamięci głowney, y na głownym stawiano Tronie na oko widzialnemu światu; ponieważ *pro condigno* każdy w honoralną wysokich Godności Gorę, uczynić może, od niey szczęśliwy progress: *In me gratia omnis viæ.*

Zawsze szczęśliwy proceder w gorę idzie przy Ukoronowaney MARYI: tak w tym, cudownym Pędzlem Ewangelisty Łukasza S. Obrazie, wykonterfetowana, naypierwey w Cesarskich Oryentalnych Monarchow skarbcach konserwowana, potym Wodzom y Xiążętom Woysk Ruskich za nieoszacowany Prezent w donatywie, to dla bliskiey krwi Szlachetney ligi, to dla przyiętey od Grekow Wiary Swiętey, to dla konserwy przyiazni przysłana, w Haliczu, w Rezydencyalnym niegdy Xiążąt Roxolańskiey Ziemi y Krolow Galacyi Mieście Lokandę miała. Ze taż sama Marsa Ruskiego Kawalerya, wziąwszy się za ręce nieodmienney propensyi [rękoymią była MARYA) Ofiarowany sobie ten Portret po Woiennych z sobą woziła utarczkach, za sukkursem Tey S. Heroiny, Tryumfalne z Saracenow odnosiła Wiktorye, szczęśliwie nieśmiertelney sławy gorę biorąc, przy MARYI: *In omni terra stetit, in illa gratia omnis viæ.* Karol XII. Monarcha Szwedzki w oblężeniu Miasta tego, Woysku swemu rozkazał; a żeby dobywszy, wszystkich Obywatelow, nikomu nie-

[a) *Eccles 24.*

nieprzepuſzczając, w pień wyciąć, mieczem y ogniem tę Troię zburzyć, aby *nec locus, ubi Troja fuit,* Lwow zoſtał. Doſtawſzy przez fakcye Lwowſkiego Miaſta. (: ſtała ſię *Urbs refugij* Miaſtem ucieczki MARYA:) gdy Krol przez fortę od wſchodu Słońca, ktora poſpolicie Boſacką ſię nazywa wchodźił do miaſta mimo Kaplicy, w ktorey ten Konterfekt był w Ołtarzu z jednego ſpoyrzenia na Kośćioł, lampartſką ſrogość ſwoią zamienił w łaſkawość; y zgładzenia z świata Tutecznych Patryotow ſentencyę zamienił w kontrybucyą, dań ſobie dać kazał, wſzyſtkim za oſobliwſzą N. MARYI Protekcyą, pomyslnego procederu gorą idącym, Maćierzyńſką Tey N. Regnantki opieki przewodnią wyſławiającym: *Vivat MARIA Mater Patriæ; in illa gratia omnis viæ.* Iak że tu nie Koronować było MARYĄ, kiedy oto ſtoi *in omni terra ſteti;* żeby wſzyſcy poszli w gorę? *docebit nos vias ſuas.*

Chwalebna zdrowego rozumu głowy rekognicya, iednę uznać, jak uznali Izraelitowie nad ſwemi głowami, Głowę: *Facient ſibi caput unum multitudo Filiorum Iſrael, & aſcendent:* [:a:] z jedną cały Izrael będźie głową y z tą wſtęp będźie miał do aſcenſyi, gradus do honorow, gorą poydzie. Bydź powinno ſubjektum głowne, ktore za jednę w tyśiącu abo millionie lub więcey poczytuią Głowę: *Facient ſibi unum caput & aſcendent.* Głowa u nas na tym mieyſcu N. MARYA Panna. Coż bowiem wſzyſcy, co tak piękna, nato mieyſce zgromadzona godnych frequencya, reprezentuie? iezeli nieiednę generalną wszyſtkich Głowę ozdobioną Koroną, MARYĘ? *Facient ſibi unum caput?* Na Tey N. Głowie wſzyſtkie ſzczęsliwego procederu zawiſly trudnośći: *virtutem poſuére Dij, ſudore parandam.*

Iuż Rey wodźi, y naycięzſze toruie drogi MARYA bez adintendy: *ardua virtutem præfert via ſcandite primi:* ale ſama Marſzałkuie do naywyżſzych honorow, y oto chodźi, aby za powſtaniem ſwoim y za idącą w gory Paleſtyńſkie przy ſolenney Koronacyi Rocżnicy, rok za rokiem ſzczęśliwie, Herbowne, II. WW. Potockich Krzyże, y wſzyſtkich w poſpolitośći proceder, w gorę poſzedł: jakoż wſzyſcy, co jednę ukoronowali MARYI Głowę, iednę mieć będą z MARYĄ głowę, to ieſt za powſtaniem N. Koronatki w Ko-

C ronie-

(:a:) Oſeæ. 1.

ronie, podnioſą głowy, poydą w gorę: *facient ſibi caput unum & aſcendent.*

Bez głowy prawie, nierozumnie umyſłem ſwoim y ſercem unoſił ſię w gorę Adoniaſz: (a) *Elevabatur Adonias dicens: ego regnabo*: mowiąc ja do Korony Ierozolimſkiey podnioſę głowę moją: ja Oycem Oyczyzny: naturalne prawo moie, prawegom łoża Syn Dawidow: Salomon chyba w głowie, nie na głowie mieć będźie Koronę, *ego regnabo*. Tuż zaraz dla powagi ſwoiey liczne zebrał ſekwito: *Fecit ſibi equites, qui currerent ante eum*: pociągnął nawet na radną aſsyſtencyą y ſtanu Duchownego adherenta: *Sermo ei erat cum Abiathar Sacerdote*: ale nacoż wyſzło? y rada Abiathara na nic wyſzła, y zamyſły Ananiaſza uſtały, korony niedoſzły tylko Krolowa Betſabee przed Krolem ſtanęła: *Cum fuiſſet ingreſſa & ſtetiſſet ante Regem*: zaraz Krol na wyſoką odrodnego Sukceſſora dumę ſprzyſiągł ſię: *Iuravit Rex: filius tuus Salomon regnabit poſt me*. Prożna impreza bez mozgu głowa Adoniaſza ale niech ſię nadźieią karmi, niech ma liczne ſequitę, iednak poydźie pośiekierſku nadno dyzhonoru, *nullo comitante pacholko*; niech ſię zabawia Konſyliarzami, à ja mowię ſłowem: *regnabit Salomon Filius tuus*. Pomieśćić ſię to w głowie może: ze wielkiey powagi u Ierozolimſkiego Monarchy Krolowa Betſabee; bez komparacyi nierownie więkſzey *apud Regem Regum* u Iednowładcy Nieba y Swiata N. Krolowa, Pani naſza MARYA, pewniey zapewne dla przyſpoſobionych przez łaſkę Synow ſwoich na Krolewſki wieczney chwały Tron, wyiedna Dyploma: że wezmą do Krolewſkich godności promocyą: *Filij ejus adoptivi regnabunt; in illa gratia omnis viæ*. Nietrzeba tu głowy ſuſzyć, dość że mamy taką (: że poproſtu rzekę:) Mamę za głowę, ktora ma po ſobie y naywyżſzego świata całego Monarchę; ma wſzyſtkie ſtany Duchowne y Swieckie, Senatorſkie y Rycerſkie, y całey Rzeczypoſpolitey zgodne konſenſa na wieczno trwałe panowanie. *Elevata regnat*: y każdego głowe w gorę do Korony podnieſie: *Elevabit, fecerunt ſibi caput & aſcendent: in illa gratia omnis viæ*. na coz ſię doczelnym, zapogranicznych Nacyi kłaniać Bożkom, mamy elektoralną w Koronie N. Głowę, ktora nayzgodnieyſza do honoru Krolewſkiego (: więcey rzekę:) do czci Boſkiey, wſzelką Tey N.

Pani

(:a:) 3: Regum. 1.

Pani oddaymy czołobitnośc, Tey S. Monarchini? z tryumfalnym applauzem w domowych Lwowſkiey Przeſwiętnego Zakonu Kaznodzieyſkiego Bazyliki progach, ukłon daymy przyzwoity. Niech tu zamilkną Sektarſkie języki, niech zaniemieią Sąſięckie przeciwności na ich wrżaikliwe ſzturmy, czyli na łagodne zdradliwych Machiawelow głoſy: wziętym od Zacharyaſzowſkich czaſow zwyczaiem, zatknąwſzy uſzy pewnego Syońſkiey Arſy ſłuchaymy excytarza: *Adorate Scabellum pedum ejus.* (a) Każdy zgodne Tłumaczow zdanie przez podnożek rozumie Arkę przymierża, obrazami Cherubinow z wyrazonego rozkazu Boſkiego okrytą: *Cherubim ſuper Arcam teſtamenti.* (b) Gośćiła tam tylko przez krotki czaſu moment u Filiſtynczykow ſprowadzona Arka Pańſka, ktorey goſpodę dali w Kościele Bożka ſwego Dagona, wraz na jednym ołtarzu: *Tulerunt Philiſtijm Arcam, & intulerunt eam in templum Dagon.* W krotce przychodzą y znayduią na ziemi Dagona przed Arką: *Invenerunt Dagon jacentem coram Arca Domini.* Y coz to fortuna z Bożkiem robi? alboż to nierowny w przymiotach, Boſkim w Arce utaionym? że obok ż Arką Pańſką w paragon nie idźie? Wie kogo ſzanować; moſtem ſię ſkrzyni ściele: *Invenerunt Dagon &c.* Niech że y tu jadowita Antagonia prawowierną nie krytykuie pobożność, gdy miſtyczną obſitych łaſk Bokich Skarbnicę: *MARIA Arca viva & animata ac velut propitiationis in terra;* (c) niechay nie przeczy temu; że Przesliczną Ducha N. Oblubienicę. Naywyżſzym Macierzyńſtwa Boſkiego przywileiem intronizowaną Swiata Regnantkę, wieſzczym ſpiewaiącą tonem Prorokinią: *Beatam me dicent omnes generationes,* powinnym w Iey abryſach ſzanuiemy klęczeniem: *Adoramus: Arcam vivam propitiationis in terra.* Ale W. Boga Matko Krolowo naſza, nie tu plac żarliwy, z adwerſarzami honoru Twego naumachij: bo nim oni za przeważną inſtancyą Twoią ſkutecznie oſwieceni, błędy ſwe odwołaią, mnie ſzczęsliwego proceederu wokuie do ſiebie Galeonek, w ktorym ſolennego Twey Koronacyi Aktu czytam gazetę. *Multæ Filiæ congregaverunt Divitias, tu ſupergreſſa es univerſas:* (d) Wiele Cor ludzkich zgromadziło bogatych doſtatkow, Tyś przeſzła wſzyſtkie. Niepięknać to przy pełnych ſkarbcach, zacności taxa: tanieie przy złoćie cnota: w roſſypkę idźie złozona

C2 od

(a) *Pſalm. 98.* (b) *Exodi. 22.* (c) *Grac Methodius de Hippapante.* (d) *Proverb. 28.*

od ſtarożytnych Domu ſplendorow złota godnośći gora, pięknośc, wrodzony ſtraciwſzy polor, pod blachmalowym cmi ſię kolorem: *Si dives fueris, non eris immunis á delicto: multæ Filiæ congregaverunt divitias.* (*a*) Chaldeyſka werſya czyta *Multæ Filiæ congregaverunt virtutes*, y jednoż to co bogactwa, to y cnoty? albo *è contra*; tak ieſt. *Congregat divitias, qui virtutes.* Znaczny w ſkarbcach inkrement złota, u kogo w naylepſzym ſzacunku cnota: brząka milionami, kto tyśiącznemi głośny brząka przymiotami; obſitych zbiorow depozyt, nieprzebranych ſkarbow Kongregacya, w złotych ſkarbcach, zawarta cnota *Multæ Filiæ congregaverunt divitias, virtutes.* Gruntownego Korneliuſza *á Lapide* werſya przydaie: *Multæ Filiæ congregaverunt magnificentiam.* wiele Cor zebrało wſpaniałośći. Naypierwſza między niemi, prym trzyma, w ſzczodre Kongregacye majętna Pani, zbiorem wſpaniałych magnificencyi, amphiteatrum Majeſtatow, Niebo przewyżſzaiącym wſzyſtkich ozdob y dźielnośći koloſem MARYA: *Nunquid non ſupergreſſa eſt divitias & magnificentiam omnium, cum ipſa ſit primitiva Virginum, ſpeculum Confeſſorum, Roſa Martyrum, oraculum Prophetarum, Regina Angelorum?* [*b*) Niemogło poſtąpić wyżey Leopolda Bawaryi Xiążęcia Symbolum, Kolumna z Koroną na tym ſtaneło; że tylko na wierzchu tę przydał Epigraphe: *Non plus ultra.* Przechodzi tu N. MARYI dorocznego Koronacyi Aktu apparencya: więcey przy Tey N. Koronatce ozdob, niż złotych w paktolu athomow: więcey Magnificencyi w Koronie, niżeli w Erytrze znaydować ſię może Pereł: *Plus ultra.* Tey Korony inwencya Antoniego Zory pierwſzego Indyi Xiążęcia: odmalować kazał bogatą Koronę, w bogate przyozdobione Kanaki z napiſem: *Tot prætiis, non ſufficit unus:* à ieſzcze przyzwoitſza Artheſa Hetmana Woyſka Greckiego, na tarczy ſwoiey Koron wiele malującego, z inſkrypcyą: *In me omnia.* wemnie wſzyſtko. Ale y to mało, nad wſzyſtkich goruie: *ſupergreſſa eſt univerſa, mille clypei pendent ex ea.* [*c*] A co nayprzednieyſza ozdoba N. Heroiny naſzey? *multi congregaverunt divitias, virtutes, magnificentiam?* to oſobliwſza: *Beatam me dicent omnes generationes:* błogoſławić mię będą wſzyſtkie narody natym oſobliwie mieyſcu. Zacoż ukoronowana MARYO? Oto: że iak Anna Auſtryacka Państwa Hiſzpańſkiego Krolowa

dźiwną

(*a*) Eccles. 11. (*b*) S. Bonav. in ſpecul. c. 2. (*c*) Cant. 4.

dziwną ſztuką uformowaną maiąc Koronę z inſkrypcyą: *Cordi & oculis*: oko napaſie y do ſerca przypadnie: z Serca kocha, z oka nikogo nieſpuſzcza, nikim niegardźi, by naylichſzemu u ſiebie da na oczy pokazać ſię, przypadnie do ſerca: *Coronata MARIA in terris, facta eſt Corona peccatori in Cœlis*: (a) Zaſzczyt każdego Ziemianina, N. MARYA ukoronowana. Tu troſkliwą melancholią zrzucić z ſerca, z umyſlu tetryczną pozrzucić żałobę, à złotogłowym pociech paludamentem adornowanym indigentem ſtanąc na oku Pani N. przy tryumfach Krolowey Nieba y Ziemi tryumfować gratulacyiną Koroną otoczonym Przychodniom, *Stolam gloriæ indues & coronam gratulationis ſuperpones Tibi*: [b) Tu każdy nabożny Maryofil, zoſtaie do honoru Kandydatem, do Korony Nominatem: *Coronata MARIA &c.* Ta N. Monarchini berłowładną poda rękę, y na nogi wſzelkiey ſzczęśliwości poſtawi: *MARIA Arca propitiationis in terra*: już niejak Dagon pod Iey N. nogami, moſtem leżeć będzie: *Invenerunt Dagon jacentem coram Arca Domini*: ale do korony chwały podnieśie głowę, w gorę poydzie: *Elevabitur & Regnabit*: nie iak Adoniaſz ledwo nie pocudzych karkach piął ſię na Tron Krolewſki: *Ego Regnabo*: ale mu z głowy wybiła fantazyą, z korony głowę ogołoćiła przyſięga Krolewſka: *Iuravit Rex: Salomon regnabit*; Wſzak że doznał tego experimentem dla prywatnie ſwiadczoney czci N. MARYI: że w Dzień Uroczyſtośći N, Koronatki wyſzedł na wyſoki Tron Rzymſki Ferdynand, na Majeſtat Polſki Ian III. Co Salomon; to poſpolicie z oſobliwſzym affektem do N. Panny à naſzey Pani wielowładney ſmawiał z wſpomnionych Monarchow pierwſzy: *Tu regnare feciſti ſervum tuum.*(c) Dopieroz za tryumfalny ſolenney inauguracyi Akt, na Krolewſki, doczeſny lub wieczny Tron, wſtęp będzie miał każdy czci MARYI przymnażaiący, po nieprzyiaćielſkich karkach wgorę poydzie: nieprzyiaźne bądź dyamentową ozdobne koroną, głowy, podnożkiem będą: *Ibunt, ponent pedes ſuper colla Regum* (d). boć to (: mowi nate ſłowa uczony Naxera :) niewſzyſtko złoto, co ſię po ludzkich eſtymach ſwieci, cokolwiek widźiemy pozorne-

D go

[a] Seleucius. (b]Eccleſ. 6. [c)3. Reg. 3. (d) Ioſue. 10mo.

go, na oko rozumu wziąwszy,, wskroś przeniknąwszy przyznamy: że wszystko jak bańka na wodzie; nawet y głowa ukoronowana bywa pod nogami, y nogi, wysokie depcące Majestaty żwichnąwszy się y Berłowładne ręce o kuli chodzą, a coraz bardziey chromiąc, zgory, nie w godności gorę postępować muszą, a czasem przez nogę z rzucone bywaią: *Quidquid uti eximium stupemus; si de tene, bris proferamus ad lucem, calcabile reperiemus*. [a] Przypatrzyć się wolno experyencyi wspomnionego odemnie Koronata Ierozolimskiego, przy ktorego boku zostawać, iest partycypować błogosławieństwa: *Beati Servi, qui stant coram Te*: [b] owemu Monarsze, ktoremu pierwey Sam BOG Tron y Koronę w nieodmienney fortunie wieczną-trwałą deklarował: *Ponam Regni tui thronum in sempiternum*: [c) potym y Koronę z głowy, y z Ręku Berło jak słomkę wiatr fatalny zdmuchnął. Same fortunne koło, jak mu się pomyślnie w gorę toczyło, tak go gładko z Krolewskiego zwiozło Majestatu: y co na tryumfalnym fortuny ieździł wozie, to bydź musiał pod wozem: jedną scyssurą, szarpaniną Krolestwo iego, Krol Naywyzszy na sztuki porwał; *Scindam Regnum tuum & dabo illud servo tuo*. [d] Nie tak łatwo przewrotna fortuna przy Klientach Maryańskich, y ich Państwach: nieda na ochydę Niebu y Swiatu Korony Polskiey: poniżyć złotey wolności Synow, zadnym natarczywym przećiwnościom niepozwoli, owszem do nieśmiertelney sławy, sama protekcyonalną ręką zwiedzie y na wieki ustabilituie: *Ponet Regnum in sempiternum*: dla Dewotow swoich u Syna Swego wyrobi przywiley: że w lat szczęsliwych y błogosławieństwa poydą Gorę: *Beati sunt servi, qui stant coram MARIA*: Ta N. Krolowa przed Bogiem y ludzmi do Korony natym mieyscu głowę podniozszy, do naywyższych preeminencyi pomyslny uczyniła proceder. *Fecerunt me sibi caput & ascendent*: Dlatego na nogi w Koronie powstawszy, cały okrąg ziemie zastąpiła: *In omni terra steti*: ze przy stopkach N. wszystkich drog łaska: *In me gratia omnis viæ*: to iest szczęsliwych progressow Appia: *Appia longarum teritur Regina viarum*. Była niegdy prosta do krolewskiey wysokości droga, tu pewniey-

sza

[a) Emmanuel Naxera; § 48; (b) 3 Reg. 10. [c] 3. Reg. 9. [d] 3. Reg. 11.

ſza Stopek cudownych N. Koronatki sladami naznaczona; w Gorach Lwowſkich Watykan Tuteyſzy *Præparatus mons Domus Domini:* wſtęp do godnośći, gośiniec bity do fortuny: *In me gratia omnis viæ,* Niewiele Aſſyryiſka Pani Semiramis koſztu łozyła, pieniędzy wyſypała na drogę: *Vias meas pecunijs ſtravi:* jednak niewiem zaco ią po świećie całym, *Matrem viventium,* ogłoſzono: wielu podobno koſztowną iść niemogli drogą, ani w slady chwalebne Przodkow ſwoich trafić; czaſem ani powſtać na nogi: *Scrutati ſunt iniquitates, defecerunt,* (*a*] tych wyſoko wyprowadziła *Mater viventium MARIA:* poſtąpili w gorę, terminu honoru doſzli, y kroku nie uczynili, czyli y na krok niewykroczyli od łaſki, *in me gratia omnis viæ.* Moyzeſz Niewolnik Egipſki, Wodz Izraelſki Statury ſwey wzroſt wziąwſzy. *Moijſes grandis factus-*Corki Faraona Krolewny za Matkę mieć niechciał: *Negavit ſe eſſe filium filiæ Pharaonis.* (*b*] Tu każdy, kiedy zna y ma za Matkę y Krolową N. MARYĄ, nietylko wzroſt wezmie w godność, z wyſokim ſię zrowna y przeydzie *grandis factus,* ale co raz wyżey poydzie wgorę. *In me gratia omnis viæ: fecerunt me ſibi caput, & fluent ad me omnes gentes, & aſcendent ad montem Domini.*

Co ia uważam, to iuż dawno widział Duchem Prorockim, y berłowładną ręką Ierozolimſki Monarcha opiſał iaka Gor Lwowſkich pozycya. *Montes in circuitu ejus:* [*c*) Gory wkolićy Iego; kto do Lwowa, z gory, ze Lwowa w gorę idzie. O tych gorach zaś, tak rozumie wyſokim zdaniem ſwoim uczony Oliwa: *Deus Mundi Gubernator montes expetit virtutis admirabilis, qui vincant induſtriam vulgi:* (*d*) Naywyżſzy Swiata Rządca nie ſtoi o inne gory, tylko o te gory cnot przedziwnych, ktore przewyżſzaią wyſoką induſtrię ludzką. Gorne o gorach Lwowſkich rozumienie mądrego Oliwy, jak oliwa na wierzch wypłyneło: pokazuie na oko naypierwey Naywyżſzego Biſkupow Biſkupa Rzymſkiego Benedykta XIV, Tu, *Romani montes, & montibus addita Roma* (*e*]: Ktorego, aby przywyſokim honorze w gorę ſzedł, y teraz z Gor Watykańſkich do oſobliwſzey weneracyi, świątobliwością naywyzſzego, w nizinach ziemſkich prezentuie: *Deus mundi Gubernator &c.* Iezeli w po-

[*a*] *Pſal.* 66. (*b*) *Hebr.* 11 *v.* 24. [*c*) *Pſal.* 12 4. [*d*] *Tit.* 3. *Conc.* 17. *Div.* 3. *Vnr. Quadr:* (*e*] *Propertius.*

rownanie z wyſokiemi poydzie? to *Sanctitas sua* wſpaniały z Libanu Cedr przy bluſzczu, między gorami: *montes in circuitu ejus*: naywyżſzy Olimp *mons virtutis admirabilis*: wyżſza nad Empir Głowa Triregium Papieſkie piaſtuiąca: *Corona ſuper caput ejus expreſſa ſigno Sanctitatis gloriâ honoris & opus fortitudinis*: nieſtoi niſko, w gorę idzie, kto *montes virtutis* przechodzi. Pomogł ten S. progreſſ BENEDYKTOWI do wyżſzey godności, gdy ukoronowaney już w gorach Niebieſkich doſiągł Głowy Matki Boſkiey; wyżey Nieba wynioſł Koronę, gdy tę dla ſwey wyſokości na Krolowey Nieba dał ozdobę: *Quæ vincit induſtriam vulgi*: a tym naywyzey nad innych idzie gorą: *Mons admirabilis virtutis, montes in circuitu ejus*. W tychże gorach inkludowani W. Patryarchy Dominika S. Synowie. A ze tak wielu minę, idę *in montem virtutis admirabilis* do Benedykta XIII. Naywyżſzey Głowy Swiata Chrześciańſkiego, ktoren, aby przywyſokiey Swiątobliwości nieſtał niſko w chonorze, w Przeſwiętnym Zakonie ieſzcze młodziuchny do Kardynalſkiey promowowany preeminencyi *eminentiſſimis* rownego na oko pokazał: *Deus mundi Gubernator montem admirabilis virtutis expetijt.* Ztąd wyżey à wyżey idąc wgorę, ſtanął na naywyzſzych wgorach ziemſkich, czterech Papieſkich Tronach, wygorował na Sześćdzieſiąt y dwie Krzeſeł Kardynalſkich, na Stolicy 33. Patryarchow 533 Arcybiſkupich na 1990. Biſkupich, Baldachimow. Tak goruie kto z Dominika Familij idzie zwyczaynie przyrodzonym ſpoſobem u kogo jak na firmamencie Niebieſkim na czole iaſnieie Gwiazda, u Tego wyżſza nad gorne Niebo być powinna Głowa. Tuz za Głową idą gorą członki: *Exurgente in altum capite, omnia membra ſurgunt*: Wielkiego Prześwietnego Zakono Dawcy Dominika, Swiątobliwości wyśmienita Synow Proporcya: *Mons virtutis admirabilis, montes virtutis admirabilis in circuitu ejus.* Iuż Synowie doſzli od Oyca S: wziętego wzoru punktu, à prawie wyſſali wrodzoną cnotę, gdy wyſokiey przykładności cały Swiat napoili ſławą: *Magnas it fama per Urbes*: [a) poniewaz 115. Ołtarzow wielkich, Kanonizowanym z tego Zakonu Swiętym, wyſtawiła poboznośc, à milliony wyſtawić by należało, iezeli Kanonizowani mają być wſzyſcy, iak ſą Swięci: *Montes admirabilis virtutis*: Gdzie wyſokiey Swiątobliwości

tak

(a) *Virgil.*

tak wielkie są dowody, iak wielkie Tomy. 800. Xiąg Woyciecha Wielkiego, Tomasza Anielskiego kilkaset. *Qui vincunt industriam vulgi:* Dlatego y Tych w Lwowskich Gorach, ktorych *opus fortitudinis* mocne Koronacyi dzieło, Akt solenny nieustraszonego w promocyi honoru swego Lwowa, nad innych ulubiła goruiąca w Koronie MARYA: *Regina mundi expetit montes admirabilis virtutis*, że iak wyszli w gorę, tak wyzey poydą. Dalszym w gorę procederu dowodem, idzie z dostoieństwa wysoki I. O. tuteyszey Metropolij Arcy Pasterz, z zleconey sobie funkcyi Koronator Obrazu, z proporcyonalnego Imienia Złoty Mikołay, Miał tam w obiawieniach Iana S: w ręku złotą miarę Anioł, *Angelus habebat in manu sua mensuram auream:* [a] y mierzył ze wszystkich Miast złote Miasta Ulice: *Civitas aurum mundum & Platea aurum mundum.* Zabawa to Anielskiego dowścipu, nie moiego, tego Miasta złotego Mikołaia Godność, penegiryczną mierzyć miarą. Dosyć mi powiedzieć: z kazdey miary złoty, nad złoto szacownieyszy Mikołay: *Omni pretiosior auro.* Nietak iak u Daniela złozona z kruścow Nabuchonodozora Statua, sen nie widzenie, głowa tylko złota w prosty popioł od jednego starta kamyczka: tu na iawie powazney prezencyi Osoba, mierżąc Lwowskie pod czas Koronacyi Ulice, cały Infuły złotogłow na Głowie, złota w ręku Pasterskiey powagi miara, złote po sobie zostawiła ślady. *Vestigia gemmis auroq; notanda:* Nie trybem nieużytego iak stal, dotknieniem swoim wszystko złotem czyniącego Midasa, ktoremu ciężko *Stylo ferreò* przymowił Poeta: *Aurea cuncta facit, ferreus ille fuit.* Bo iak tylko solenney inauguracyi applauzom, kosztownym Herbownego Krzyża, pobłogosławił Kleynotem, tak zaraz w Koronie powstawszy MARYA, w wysokiey chwały Gory poszła. *Benedixit, & exurgens MARIA abiit &c.* W też tropy od Ukoronowaney Panny N. naywyższych honorow y affektow złote odebrał Gory: *Quod pulchro veniant sociati fædere plausus Wyżyccio debetur honos, debentur amores.* [b) Y że poydzie wyżey w gorę I. O. Wyżycki złote Osmoroga iak palcem wytykaią Rogi. *Cornibus atq; Cruci planum nil imminet ul-*

E tra

(a) Apoc: 21 (b) Neother.

tra. Wſzedł na gorę Synai Moyzeſz bez rogow, zſzedł z dwiema rogami: *Cum deſcenderet Moyſes de monte, cornuta erat facies ejus*. Za rozmowę z ſobą jaſnorogatym Izraelſkiego Prymaſa Bog ukoronował ſplendorem; tu że na głowę Matki Boſkiey włożył Koronę, złote Oſmoroga promienie, Imie I. O. Wyżyckiego y Arcybiſkupie Koronujące ſkronie, na gornym rozpoſtarſzy Olimpie N. Krolowa każe wynoſic wgodnośći naywyżſzey oktawę. *Octava ſumma virtutum*.[a] Czworrożec tylko Xſtuſow, à tey ma od Naywyżſzey Głowy Kośćioła Chryſtuſowego Kalixta III. weneracyi lemma: *Omnes Reges ſervient ei*: a jako Auguſtyn S. *Chriſtus de Cruce ſua vicit Reges, & gloriantur de illa, quia ibi eſt ſalus eorum*: dopieroż co za chwała *Oſmoroga? Cornu ejus exaltabitur in gloria*: (b) pewnie od ukoronowanych Głow odbierze honor: *Omnes Reges ſervient ei*. Zoktawą obchodzić będą. *Octava ſumma virtutum, vicit Reges & gloriabuntur de illa*.

Przynależy obchodzić z oktawą podwyzſzenie y Herbownych II: OO. Potockich Krżyżow: poniewaſz niebez wyżſzey co raż ſwiątości, Koronacyi N: Głowy MARYI ozdobą, wiadomy światu *Pilawa*; niedopiero to *Chriſtiano cultu* ſtwierdzona prawda: że wyſokie przeto Chrześćiańſkie Korony, że wyżey nad nie gorą Krzyże idą; czynią im powagę: *Faſtigium & ipſum Apicem Coronarum factas eſſe Cruces iam orbis videt*. [c] Ale że troiaka w Pilawie znayduieſię liczba Krzyżow, troiaką od Swiętey Franciſzki Rzymianki w Dźień Inauguracyi ſolenney, w zachwyceniu widźianą, MARYI czynią Koronacyię. *Vidit Sanctiſſimam Genitricem DEI, tribus ornatam coronis; 1mâ Virginitatis, 2dâ humilitatis, 3tiâ inexplicabilis gloriæ*. Z ktorych każda Pilawą zaſzczyca ſię *Suam ſequitur quæq; Corona Crucem*. Ieſt ztey miary Pilawa dla wſzyſtkich gorą *faſtigium & ipſe apex*, Nalezy wyżey pośč I. WW. Potockim, nizeli koronnym ozdobom, bo Koronacyinym Kroluią Nieba Aktem, w gorę wyſokiey chwały wynoſzą: *faſtigium & ipse apex, Crux Reginæ Regum Nobile ſtemma datum*. Niepotemu teraż czas mowić: jak gorą idą, ba choć bym nie był *Orator*, ale *Simplex recitator*, II. OO: Fundatorow tego mieyſca Prozapij, Heroicznych dzieł, cnotliwych

(a) S. Ambroſius (b) Pſalm. 111. (c) Lipſius

wych czyn to bymi na ich wielości wyliczenie słow y syllab niesta-ło, *Non mihi si centum lingvæ sint, Oraq; centum, haud eloqui possem*. Zaczym dosyć natey Reflexyi przestać, że przy solennym Koronacyi Akcie, illuminacya od Pilawy, zamieniły się Krzyże w Tryumfalne ognie: właśnie, oczym Poeta, prawdziłosię *Ardebat summis Crux addita cristis*. Wcale dlatego, że jako w gorę idzie y ma centrum dla siebie w Niebie ogień, tak jaśnoświętnego Pilawę w Niebieskim swietle lokuie, wyżey w w gorę Naywyższych Honorow wynosi. Ieszcze y to uważam co niegdy Zakonny Symbolista małował: Stós Tryumfalny nałożył Krzyżami, à kiedy większy znich widział pożar, przydaną pochwalił inskrypcyą: *Non sunt tormenta, sed esca*: Tym fortelem y Pilawa Herbowny II. OO. Potockich aktKoronacyiny illuminował: ognistym fejerwerkom Krzyże: aliment czyli augument, chwały przydał; przydał znaczną honoru Maryańskiego porcyą, ale y właśney godności gorną promocyią. *Fastigium & ipse apex, ardebat summis Crux &c.* Agdy mowię o tryumfalnych Koronacyi MARYI od Pilawy przydanych illuminacyach, widzę *& in umbra mortis* w śmiertelnych popiołach pogrzebionych na swiatło, czyli na oko swiatu przedObrazTeyP: N. Regnantki wProcessie Koronacyi żywo wyprowadzonych, y ci do Koronacyinego applauzu pomogli: *addidère triumphos*. Ale też jako już byli głową nałożyli, tak ią podnieśli, na nogi powstali y z pod grobowego Kamienia, nie iak z Kamienia ich życia proceder w gorę poszedł. Zaczym daremnie w rekompensę wonieiącemi tego Koronowali Kwiatami, ktoren niewiele z grobu Semiramidy uchwyciwszy Pereł: powiedział: *Hic possum piscari gemmas*: Prożna y to fikcya co Pliniusz podchlebnym piorem Trojanowi przypisał, *Ad tui conspectum velut ad salutem sanitatemq; currebant*. To istna rzetelność, nieomylna prawda że w konspekcie N. Koronatki, umarli życie, chorzy żdrowie, Smutni podciechę, y o dalszym życia procederze nie tuszący sobie, natym mieysću otuchę maią: *Æger curationem, tristis consolationem, justus gratiam, Angelus recipit lætitiam* (a): Co większa iuż prawie w bezdenney, zarazy piekielney, zanurzeni przepaści, z desperowani Palinurowie od Ukoronowaney MARYI wyprowadzeni w gorę idą: *Ad ejus conspectum*

E2 *ad*

(a) S. Bernardus.

ad ſalutem ſanitatemq; currunt. Tu nikczemna podłość ludzka hypoſtatyczną MARYI z bogacona Perłą perłowey Korony, Niebieſkiey doſtępuie ozdoby. *Hic Piſcatur gemmas.* Tu ſzczerey y niewypowiedzianey ku ſobie Matki Bożey doznaią dobroci, Iey Macierzyńſkiemi Pierſiami od piorunuiącego na ſiebie Boga zaſłonieni grzeſznicy: według Katolickiego Chrześćiańſkiego Wierſzopiſza:

Fulmina ſi metuas, Chriſti venerare Parentem,
Oppoſita Matre fulmina nulla cadent.

Zgoła w w ſzelkich Niebeſpieczeńſtw okolicznośćiach beſpieczni y pewni w poſpolitośći wſzyſcy przy Ukoronowaney Pannie Nayſwiętſzey: otym N. Regnantka uſtawicznie myśli, aby za Iey, Ukoronowaną Głową, y włos z głowy nikomu nieſpadł, ale żeby każdego na nogi poſtawiła, głowę do Korony podnioſł, w gorę poſzedł: *fecerunt ſibi caput, & fluent ad eam omnes gentes, & aſcendent ad montem Domini.*

Iuz co żywo głowy ſwe, Ukoronowaney Głowie MARYI, Protektorce ſwoiey ſkłaniaycie: oddaycie winną część y Honor N. Krolowy Naſzey Skarbnicy Łaſk Boſkich: *Adorate Arcam vivam propitiationis in terra:* Daymy *cultum Hyperduliæ* wyſoką chwałę Iezuſowey, Uboſtwionego Człowieka Matce. Sławna u Swiata całego, Mężnego Serca Heroina Iudytha, gdy w oblęzeniu Miaſta Bethulij od Aſſyryiſkiego Woyſka uciſnieni wſzyſcy iak nie ſwoi chodzili opuśćiwſzy ręce, w wielkiey troſkliwośći, na Sercu zal na umysle tetryczną noſili melancholią, chcąc ſię ſamych y Oyczyznę Swoią, wręce podać nieprzyiaćielſkie, w niewolnicze jarzmo zaprząc Szyię ſwoie: heroiczną odwagą wtargnąwſzy w Oboz Aſſyryiſkiey, Milicyi, Naywyżſzey Aſſyryi woienney Głowie, to ieſt Hetmanowi Holoferneſowi właſnym Iego, uciąwſzy głowę Mieczem, nieprzyiaciela na głowę zbiła Oyczyznę giniącą ſalwowała, lud ſtroſkany pocieſzyła, Izraela upadaiącego na nogi poſtawiła, y wſzyſtkich głowę Koroną chwały uwieńczyła, ſwoią dotakiey podnioſła: ze ją wſzyſcy Obywatele ziednoczonym Serc y Panegirycżnych Applauzow za ſwoiey Korony uźnali Głowę: y powinny oddali honor y pochwałę: *Tu gloria Ieruſalem, tu lætitia: Iſrael, tu honorificentia populi noſtri:* (a)

Dziel-

(a) *Iudith* 15.

Dzielnieyſza nierowńie Nayſwiętſża Iudyth naſza Ukoronowana MARYA: Ta Nieprźyjacielſkie w proch zetrze głowy, z ciężkiey Piekła, y na kark naſz naſtępuiących Antagoniſtow wyzwoli niewoli, z wſzelkich przećiwnych imprez głowę naſzę oſwobodżi y nieſmiertelney ſławy Ukoronuie wieńcem. *Coronata MARIA in terris, facta eſt Corona peccatori in Cælis.* Oyczyznę Polſką jako Krolowa Polſki, y złotey wolności Synow, w wyſoką honorow chwały y czci wyprowadzi gorę: *Fecerunt caput & aſcendent in montem Domini.* Do Tey że naymocnieyſzey Heroiny w wſzelkich, w głębokie dolegliwości przepaśći tłoczących nas depreſſyach pod protekcionalną wſzyſcy hurmem udaymy ſię Głowę: *Venite adoremus Dominam advocatam noſtram.* Idźmy w gorne applauzy za idącą w Koronie w wyſokie honoru Peliony, Ukoronowaną MARYĄ; *Exurgens MARIA, abiit in montana.* Prośmy Iey z nayglębſzą pokorą uprzeymym affektem: aby tę Swiętą ſolenney Koronacyi Rocznicę obchodzącym, ſzczęsliwy naydłuzſzych lat proceder, pobłogoſławiła, mowiąc: *Benedic Coronæ anni:* żeby rok za rokiem ſzczęſliwym biegiem ſzedł w gorę pomyslnych ſucceſſow, przy nieuſtanney W uśćiech y ſercach naſzych Twoiey chwale, Niech za Twoią Nayiaśnieyſza Krolowa naſza ochronną Protekcyą, wſzelkich uchronimy ſię grzechowego kału niżin, à w gorę cnot wyſokich idziemy za Tobą: abyśmy z gor Ziemſkich wyſokiego doſzedłſzy Nieba, jak tu na Ziemi, tak y na Niebie, za Krolową y Opiekunkę ſieroctwa naſzego maiąc, przez nieſkończone wieki Ciebie z Bogiem Oycem z Synem Twoim y Duchem Swiętym błogoſławili, chwalili, ſławili: *Tu Gloria Ieruſalem, Tu lætitia Iſrael. Tu Honorificentia populi noſtri.*

A
M E
N.

GŁOWA
Xięſtwa Ruſkiego,
MIASTO
Łaſkawego MARYI Nawiedzenia
LWOW,

Od Nowo Ukoronowaney w Cudownym Obrazie Lwowſkim, Nayświętſzey Monarchini Nieba

MARYI,

Błogosławieńſtwem pokoiu,

UKORONOWANA.

Czyli Kazanie

Między Oktawą Anniwerſarza Koronacyi, we Wtorek na Nieſzporach miane,

PRZEZ

X. Klemenſa Chodykiewicza S.T. Lektora, aktualnego Filozofii Profeſſora, Zakonu Kaznodzieyſkiego, Prowincyi Ruſkiey.

Benedicta Tu. *Luc: cap.* 1.
Civitas Viſitationis. *Hier.* 6.

CO Elżbieta do MARYI, to MARYA mowi do Ciebie Metropolio Ruſka, Lwowie, błogosławioneś ty Miaſto Nawiedzenia mego, *Benedicta tu. Civitas Viſitationis.* Błogosławioneś, *benedicta tu*, żeś honorowi memu ieſt poświęcone. Błogosławioneś, *Benedicta tu*, że ka-

żde Swięto moie publicznym obchodźiſz tryumfem, y pryncypalnieyſze Bazyliki, pod moim Imieniem wyſtawione, zdobiſz. Błogosławioneś, *Benedicta tu*, że mię trzema Arcybiſkupiemi Infułami, trzech rożnych, ále ziednoczonych z Rzymſką Stolicą Kościołow, Koronuieſz. Błogosławioneś, *benedicta tu*, żeś widźiało Koronacyę Obrazu mego, oſobliwſzą moią łaſką Xiążętom twoim darowanego. Błogosławionaś y Ty Familio DOMINIKA, Zakonie mie naymilſzy, *benedicta tu*, że oſobliwym błogosławieństwem moim otrzymałaś naprzod łaſkę u Arcy-Paſterza MIKOŁAIA, ktorego Ia mam w opiece moiey, y Koronacyą u Namieſtnika SYNA mego, u BENEDYKTA XIV. Iak łaſkawie mowi do Was Monarchini Nieba, á ia z Iey mowy, takie formuię argumenta. Dla trzech przyczyn była Błogosławiona MARYA, dla Pokory, dla milczenia, y dla Panieństwa: Dla pokory zoſtała podwyżſzona do naywiękſzey Godności Macierzyństwa Boſkiego, dla milczenia odebrała Wcielone Słowo, dla Panieństwa ſtała ſię Matką, oraz y Panną nienaruſzoną. Błogosławił MARYA Anioł, że w tryumfuiącym Kościele Anielſkie reparowała ruiny, błogosławiła Ią Elżbieta, że woiuiacy Kościoł ufundowała: Błogosławić cię nieprzeſtanie MARYA Lwowie, ieżeli zaczęte dla Iey honoru nową Bazylikę, ſtaraniem twoim, y pomocą ſzczęśliwie dokończyſz. Ukoronował MARYA SYN Boſki, gdy ſię Iey ſtał Koroną. *Corona Capitis Ejus CHRISTUS eſt, dicente Sapientiſſimo, quod Filius ſapiens, Corona ſit Matris ſuæ*, (*a*) mowi S. Amadæus. bo też MARYA niewinnym Ciałem ſwoim ukoronowała Go w żywocie ſwoim. *Ipſa ſolum Illa eſt, quæ Filium ſuum Coronaverat in utero ſuo, diademate glorioſæ Carnis.* (*b*) mowi *Richardus à S. Laurentio.* Złożyłeś na ſkroniach MARYI Watykańſką Koronę Lwowie, y za Panią Xięſtwa ſwego, wolnemi y zgodnemi głoſami obrałeś Ią na woiennym placu, otoż cię teraz za to umyśliła Monarchini twoia koronować, żeby ci za Korony, Koronę wetowała. Odprawiłeś Lwowie Roku przeſzłego tryum-

falną

[a] *Hom: 6. de Laud: Virg:* (b) *Lib: 4. de Laud: Virg.*

faina MARYI Koronacyą, tego Roku MARYA tobie ſprawuie koronacyę. Y iako od ciebie Wzięła Koronę w dźień Nawiedzenia ſwego, tak tegoż dnia ciebie koronuie. Ieżeli ſię ſpytaſz, czemu by nie innego dnia? Odpowiem ia, y obiaśnię dalſzym dyſkurſem, bo Ukoronowana w Cudownym Lwowſkim Obrazie MATKA Boſka, tak nawidźi Metropolią Ruſką, że ią oſobliwſzym nowego pokoiu błogoſławieńſtwem koronuie. *Benedicta tu, Civitas Viſitationis.* MATKO Pokoiu, PANI Łaſki, wyciągnii Krolewſką rękę Twoię, y day benedykcyą mowiącemu na Chwałę SYNA Twego, á na Twoy więkſzy Tryumf.

DWoiaka ieſt wizyta Boſka, iedna ſprawiedliwa, druga łaſkawa; pierwſzym ſpoſobem wizytuie, gdy nawiedza karami ſwemi świat, za ludzkie exceſſa, y plagami ciężkiemi chłoſta rożne Miaſta, y Kroleſtwa. *Viſitabo in virga iniquitates eorum* (*a*). Drugim ſpoſobem wizytuie, gdy nas łaſkawie ożywia. *Viſitatio tua cuſtodivit ſpiritum meum* (*b*). Nawiedźił BOG to Miaſto pierwſzą wizytą, gdy go karał rożnemi inkurſyami, oblężeniem woyſka nieprzyiacielſkiego, znacznym opłacaniem ſię, przez co zniſzczył go z fortuny, Swiątnicom nawet ſwoim nieprzepuścił, gdy ie z argentury ogołocić dopuścił. Nawiedźił to Miaſto nie dawno rożnemi plagami, gdy częſtym ogniem, powietrzem ludzi, y bydła, gradami, ſzarańczą, nagłemi śmierciami karał, przez co ludźi znacznych, pobożnych, ſprawiedliwych, pozabierał. y ſamę tylko zoſtawił abominacyę dezolacyi, ruiny, nie porządku. To ieſzcze było mało, nawiedźił was nayciężſzą y oſtatnią karą, gdy was domowym niepokoiem, dyſſenſyámi, ſcyſſyą, niezgodą, we wſzyſtkich Stanach znayduiącą ſię, ciężko ſkarał, tak dalece, że dla niepokoiu do oſtatniey przyſzliście ruiny. Taka była pierwſza wizyta Boſka ſprawiedliwa. Patrzcież teraz iak was łaſkawie nawiedźił BOG w Cudownym Matki ſwoiey Obrazie. Czworaki ma Przywiley łaſkawey BOGA wizyty ten Swięty Obraz: Nawiedźił BOG iako mądry Lekarz

A2 naturą

[a] *Pſal:* 88. [*b*] *Iob.* 20.

naturą ludzką, gdy ią uzdrowił od śmiertelney zarazy, *ut Medicus ægrotum*, iako mowi Hugo Kardynał. Matka Boſka w tym Obrazie, od S. Łukaſza Medyka malowana, pokazała ſię nie raz Lekarką, gdy nie raz z chorob śmiertelnych, y z recydywy duſzney wyprowadzała, y nie przeſtaie do tychczas wyprowadzać. Drugi raz nawiedźił BOG, iako przyiaciel przyiaciela, *ut amicus amicum*, zapominaiąc urazy ſwoiey, y przyimuiąc nas do łaſki ſwoiey. Pokazała ſię Przyiaciołką w Obrazie ſwoim MARYA, gdy w niebeſpieczeńſtwie życia y zbawienia nie iednego ratowała. Trzeci raz nawiedza BOG iako Nauczyciel, *ut Doctor*, gdy rozum naſz obiaśnia: Pokazała ſię Nauczycielką MARYA w tym Obrazie, gdy tępemu rozumowi znaczne w naukach dała oświecenie. Czwarty raz nas nawiedźi Syn Boſki, gdy wſzyſtkich ſądźić będźie na Iozafatowey dolinie, *ut Judex;* Pokazała ſię doświadczoną Patronką MARYA, gdy nas błogoſławieńſtwem y opieką ſwoią od oſtatniego ſądu bronić obiecała. *Benedicam & intercedam.* Oprocz tych czterech Przywileiow łaſkawey ſwoiey wizyty, kommunikował Syn Boſki Matce ſwoiey, w tym Obrazie nayznacznieyſze cuda ſwoie rożnym uczynione Miaſtom Paleſtyńſkim. Naypierwſzy Cud uczynił w Nazaret, gdy ſię tam począł w żywocie Panieńſkim: Pierwſzy Cud tego Obrazu ieſt ten, że na ten Obraz MARYI poczęło ſię to Miaſto, y na podobieńſtwo Iey kwitnąć zaczęło. Pielgrzymuiąca MARYA ſtanęła w Betleem, w Domie Chleba, żeby tam wydała na świat Chleb Anielſki z żywota ſwego: Stanęła tu we Lwowie MARYA z Obrazem ſwoim w Domie Chleba, bo w Kośćiele Bożego Ciała, po długiey peregrynacyi z Xiążętami Ruſkiemi, z Konſtantynopola, u Braci Pielgrzymuiących Miſſyonarzow Kraiow Ruſkich, bo ich *Fratres Peregrinantes* zwali Rzymſcy Paſterze. Na puſzczy Paleſtyńſkiey Aniołowie ſłużyli Zbawicielowi. *Angeli miniſtrabant ei.* Trzy razy Aniołowie ſłużyli MARYI, gdy ten Obraz z mieyſca podleyſzego na godnieyſze przenośili. W Betanii czterodniowego trupa Łazarza do życia przyprowadźił Zbawiciel, MARYA

w tym

w tym Obrazie Lwowſkim trzydniowego umarłego, złożonego przed Obrazem ſwoim ożywiła. Aże iednym dniem tylko,mnieyſzy cud uczyniła, powetowała innemi Cudami, gdy ſiedmiu innym umarłym dała życie. Sukienka IEZUSOWA zatrzymała płynącą krew niewiaſty. *Confeſtim ſtetit fluxus Sangvinis ejus.* Pocierany o twarz MARYI puryfikaterz, nieraz zatamował śmiertelnie płynącą krew z ręki. Z iednego widzenia CHRYSTUSA, Herod z Piłatem przyſzedł do przyiaźni, z ktorym przedtym żył w nienawiści: *Facti ſunt amici Herodes & Pilatus in ipſa die, nam antea inimici erant adinvicem.* (*a*) Karol Krol Szwedzki opaławſzy woyſkiem Miaſto tuteyſze, gdy iako lew rozpalony gniewem, ſzedł koło Kaplicy tey, w ktorey zoſtawał ten Obraz cudowny, zaraz poczuł odmianę w ſobie, tak dalece, że zamieniwſzy ſię w łaſkawego baranka, przyiaźni, y pokoiu przymierze uczynił z tym Miaſtem. *Facti ſunt amici.*

Pokazał ſię Zbawiciel cudownym na gorze Tabor, w iaśnieiącey twarzy: Pokazała ſię MARYA w iaſności nad tym Kościołem, y płaſzczem ſwoim gaſiła pożar goreiącego Miaſta. Cudowny był CHRYSTUS, gdy tonącego Piotra na morzu ratował od toni: Cudowna MARYA w tym Obrazie, gdy od tonących na morzu wezwaná, na pomoc przybywała. Cud to był nie mały, że Zbawiciel cuda czynić nieprzeſtawał, chociaż Paleſtyna tych cudow nieuznawała: Niemnieyſzy y to Cud tego MARYI Obrazu, że chociaż niektorzy zaślepieni nie przyznaią cudow temu Obrazowi, iednakże Cudow czynić codziennie nieprzeſtaie. Iednym słowem powiem, ten ieſt Cud nayoſobliwſzy tego Obrazu, że to Miaſto przez domowy niepokoy, iuż idące do oſtatniey ruiny, nawiedza błogosławieńſtwem nowego pokoiu, y koronuie.

Nieinaczey mogła bydź inaugurowaną Krolową Aniołow, y ludźi, MARYA, tylko pierwey uczyniwſzy pokoy między BOGIEM y ludźmi. *Ipſa eſt enim, quæ contulit mundo pacem.* (*b*) mowi *S. Laurentius Juſtinianus.* Tak inaczey nie

B chcia-

[a] *Luca 23.* (*b*) *De Caſto Connubio.*

chciała bydź intronizowaną do Korony w tym Xięstwie Ruskim, tylko koronuiąc go pokoiem. A ta koronacyá pokoiu, iest nieomylnym dokumentem Iey łaski osobliwey, że to Miasto nad inne nawiedźi. *Ex visitatione illius discunt animæ plurimæ cælestem ducere conversationem.* (*a*) mowi Rupertus Opat. Y więcey uczynić nie mogła, nad to, że mu deklarowała dać pożądany pokoy, bo y sam Zbawiciel daiąc Uczniom swoim pokoy, więcey im dać nie mogł: *Pax vobis*: bo w pokoiu dał im wszelskie błogosławieństwo: *Qui pacem dedit, uno verbo omnia dedit.* (*b*) Ztąd Iakub Patryarcha dowiaduiąc się o szczęściu Synow swoich *Vide, si cuncta prospera sint erga fratres tuos,* (*c*) według Chaldayskiey wersyi, dowiadował się, ieżeli między niemi znayduie się pokoy, ktory maiąc, wszelką szczęśliwość mieć mogliby. *Vide pacem fratrum tuorum.* Iakby to iedno było, mieć pokoy, co mieć wszelkie szczęście. Błogosławił BOG ziemię. *Benedixisti Domine terram tuam.* (*d*) A to dla tego, że sprawiedliwość z pokoiem razem się zeszły, y dały sobie przyiacielskie pocałowanie. *Iustitia & Pax, osculatæ sunt.* W kompanii tych dwoch Cnot znacznych, weszła Nayświętsza MARYA do tego Stołecznego Miasta: *Convenite, & ingrediamur Civitatem munitam,* (*e*) żeby w nim milczała. *Et sileamus ibi.* Gdźie bowiem pokoy mieszka ze sprawiedliwością, tam cicho, nie słychać tam krzywdy, zdrady, zemsty, censury, obmowy, niesłychać o zaiazdach, pozwach, o Kommissyách, niesłychać o grzechach wołaiących o zemstę, o niegodźiwych przyiaźniach, affektach, o zmyśloney przyiaźni, o publicznych poiedynkach. Milczenia tego uczyć się od MARYI, *sileamus ibi, idest exemplo illius ab omni pravo sermone,* (*f*) mowi *Richardus à S. Laurentio.* Siedm razy tylko przemowił Zbawiciel na Krzyżu, y zaraz pokoy uczynił między BOGIEM y ludźmi. W siedmiu Darach zstąpił DUCH Boski, ále się między niemi liczy pokoy. Siedm razy mowiącą czytamy MARYA w

czte-

[a] *In Cant: 6.* (b) *Glossa.* (c) *Genes. 37.* (d) *Psal: 84.* (e) *Hieri 8 v.14.*
(f) *Lib: 2. de Laud: Virg.*

czterech Ewangelistach, bo dwa razy mówiła z Aniołem, dwa razy z Elżbietą, dwa razy z Synem swoim, raz w Kanie Galileyskiey ze sługami. Bo iako ięzyk mowiący był początkiem niezgody, tak ięzyk milczący był początkiem pokoiu. Wdała się Ewa w mowę z wężem, aż zaraz wszystkich nabawiła niepokoiem, milczała MARYA, żeby świat pokoiem napełniła. Siedm razy tylko mowiąca MARYA, ma relacyą do DUCHA Boskiego, ktory dary swoie w milczących ięzykach rozdał Apostołom, żeby ich głowy, nowemi pokoiu wieńcami ukoronował. *In specie lingvarum ignearum sedit super illos, ut novæ Coronæ Spirituales per lingvas igneas imponantur Capiti illorum.* (*a*) tak świadczy S. *Cyrillus* Patryarcha Ierozolimski. Milczała MARYA przez lat siedmset w tym Obrazie, nie domawiała się o Koronę, aż siodmego Miesiąca Roku przeszłego, w ten dźień, ktorego niemy *Zacharyász* na Iey przybycie przemowił, zostałá ogłoszona Krolową, y Panią Ruskiego Xięstwa; żeby to głowne Miasto nowym pokoiem ukoronowała. *Ingrediamur Civitatem munitam, & sileam9 ibi, ut novæ Coronæ spirituales per lingvas imponantur capiti illorum.* A zatym szczęśliwyś Lwowie, bo od tych czas będźiesz zwany, Miastem pożądanym, nieopuszczonym. *Tu autem vocaberis quæsita Civitas, & non derelicta;* (*b*) Miastem sprawiedliwym, wiernym, nową Ierozolimą. *Post hæc vocaberis Civitas justi, Urbs fidelis, Ierusalem nova.* Należy to mowić teraz o Lwowie, co Klemens XI. powiedźiał o Rzymie: *Monstrum est, Romæ esse, & Sanctum non esse.* (*c*) Monstrum byto było, nie człowiek, ktory będąc w Rzymie, nie byłby Swiętym. Ia mowię, bydź we Lwowie, gdźie Ukoronowana MATKA Boska, gdźie tyle Swiętych Ciał spoczywa, gdźie tyle sposobow do świętego życia, á nie bydź we Lwowie Swiętym, iest to monstrum iedno. Ale małoż takich monstrow w tym Mieście, ktore do Swiątnic idą dla censury, dla samego widzenia się z tą osobą, do ktorey maią nie porządne

 przy-

[a] *Catechesi 17. de Spir. S.* [b] *Isaiæ 62.* [c] *Hom: 16. de SS. Apostol:*

przywiązanie, y przyiaźń? Te to monstra gniewaią BOGA w Swiątnicach, tak dalece, że dla nich całe Miasto, y Xięstwo karać musi. Obawiaycie się tego, żeby o was niepowiedziano, co Izaiasz Prorok o ukoronowanym Mieście Tyryiskim: *Quis cogitavit hæc super Tyrum quondam coronatam?* (*a*) Ktoż by się spodziewał tego, żeby Lwow ukoronowane od MARYI Miasto, miał BOG tak ciężko karać? Lękaycie się, żeby wam nie wyrzucał Zbawiciel niewdzięczności, iako wyrzucał Betsaidzie. *Væ tibi Bethsaida*, ia mowię, *Leopolis*, *quia si in Tyro, & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio, & cinere pænitentiam egissent* (*b*). Biada tobie Lwowie, bo gdyby MATKA moia te łaski innym Miastom czyniła, ktorych ty doznaiesz, podobno by w popiele, y w włosiennicy pokutę czyniły. Lżey będzie innym miastom, niżeli tobie. *Tyro & Sidoni remissius erit in die judicii.* Bo samaż MATKA Boska instygować będzie na was na ostatnim sądzie, żeście byli niewdzięcznemi Iey łaski. Boycie się Izaiasza, ktory iakby o was mowił: *In terra Sanctorum iniqua gessit, non videbit gloriam Domini.* (*c*) Na ziemi Swiętych niegodziwie czyniłeś, dla tego nie będziesz widział chwały Pańskiey.

Wiecie, że zgrzeszył Anioł, zgrzeszył y Człowiek, odkupił BOG człowieka, Anioła nie odkupił, otrzymał łaskę człowiek, bo zgrzeszył na ziemi, nie otrzymał iey Anioł, bo zgrzeszył w Niebie. Toć nie godzien odpuszczenia, ktory Ziemię świętą, nowe Niebo, Swiątnicę Boską profanuie nieczystym weyrzeniem, nieprzykładnym życiem. Przystąpmyż z prawdziwym żalem, y z dobrą nadzieią do Tronu Łaski, *accedamus cum fiducia ad Tronum gratiæ*, oto Nayświętsza MONARCHINI nasza, Krolewskie berło swoie skłania każdemu, na znak przychylności swoiey ku nam: *Sceptrum aureum protendit manu, quo signum clementiæ monstrabatur.* (*d*) Idźcie do tey Swiętey PANI, z tą nadzieią, że na czy-
iey gło-

[a] *Isaiæ 23. v. 8.* [b] *Matth: 21.* [c] *Isaiæ 26. v. 10.*
[d] *Esther 8. v. 4.*

iey głowie złoży berło, tego koronować będźie. *Accede igitur, & tange ſceptrum.* Między wſzyſtkiemi przyſtępuie naprzod nowa Kongregacyá Centuryáńſka, patrzcież iaką znayduie łaſkę u Monarchini naſzey. Przyſtąpił do CHRYSTUSA pierwſzy Centuryan. *Acceſſit ad Eum Centurio.* Aż Zbawiciel z tym ſię odżywa, że podobney wiary nie znalazł w całym Izráelu. *Non inveni tantam fidem in Iſrael.* Ieżeli ten Centuryan proſząc tylko o zdrowie ſługi ſwego, taką znalazł pochwałę u CHRYSTUSA? coż mowić o tey Centuryi, ktora iuż nie o zdrowie, ále o życie wieczne zatrzymanych Duſz Centuryánow ſwoich, w Czyſcowych mękach, proſi BOGA? Zapewne więkſzey Wiary nie znaydźie Zbawiciel w inney Kongregacyi, nad tę Centuryańſką. *Non inveni tantam fidem.* Ten Centuryan ieſt prawdźiwą figurą nowych Centuryánow ze dwoch racyi, naprzod, że tamtego Centuryána, *Hugo* Kardynał zowie Prymicyámi Narodow, bo pierwſzy uwierzył w CHRYSTUSA. *Unde dicitur Primitiæ gentium, quia primus credidit;* druga, że tę wiarę miał przez widzenie nowey gwiazdy, *Perindicium novæ ſtellæ.* Kongregacyá Centuryáńſka ieſt Prymicyámi we Lwowie, bo pierwſzy ráz do tego Miaſta wprowadzona, poprzedźiła te Prymicye nowa gwiazda Roku przeſzłego cudownie, widźiana w ſamę noc Koronacyi Obrazu tego. *Per indicium novæ ſtellæ.* Idź tedy beſpiecznie Swięta Centuryo do MARYI, bo Ona berłowładną rękę ſkłada ná głowie twoiey, z tym kompromiſſem, że za twoię wiarę, otrzymaſz od Niey ſetną nadgrodę, y żywot wieczny. *Centuplum accipiet, & vitam æternam poſſidebit.* Rzucamy ſię z Synowſkim affektem do Macierzyńſkich nog Twoich, nayłaſkáwſza PANI naſza, y całuiemy święte Stopy Twoie, proſiemy o troiſtey benedykcyi Twoiey Krzyżyk. Pierwſzy niechay będźie *Agilitas,* zupełnego zdrowia otrzymanie; drugi *Facilitas,* łatwość w trudnościach zbawienia naſzego; trzeci *Efficacia,* ſku-

tecznoſć

teczność łaſki Boſkiey, bez ktorey zbawionemi bydź niemożemy. Przyimuie prozbę naſzę Nayświętſza MONARCHINI naſza, y naznak danego nam błogoſławieństwa ſwego, kładzie miłoſierne Ręce ſwoie na głowy naſze, żeby nas błogoſławieństwem pokoiu ukoronowała. *Benedicta Tu. Civitas Visitationis.*

A
M ✠ E
N.

NIEBA y ZIEMIE KORONATKA MARYA PANNA,

Z Racyi Krolewſkiego Doſtoieńſtwa ſwoiego, do pilnego tym więcey około Poddanych, to ieſt wiernych Klientow ſwoich ſtarania, Reſpektem Pańſkim

OBLIGOWANA.

Między Solenną Oktawą Anniwerſarza Koronacyi IEY w Cudownym OBRAZIE Lwowſkim,

w Kościele WW.OO. Dominikanow,

Przez X. MARYANA BORGONIEGO, Zakonu Karmelitańſkiego, Dawney Obſerwancyi, Kaznodźieię Ordynaryuſza Niedźielnego, Konwentu Lwowſkiego, Prowincyi Ruſkiey,

OGŁOSZONA.

Roku Pańſkiego 1752. Dnia 5. Lipca.

Poſuit Diadema Regni in Capite Ejus. Eſter. cap. 2.
Włożył Koronę Kroleſtwa na Głowę Iey.

TA ieſt nayoſobliwſza światowego animuſzu ludźi maxyma, ta naypożądańſza ſerc ich kontenteca, aby w Krolewſkich, albo wyżſzey dyſtynkcyi na głowach ſwoich iaśnieli Koronach. Rożni ich rożnemi doſtępuią ſpoſobami. Iedni przez naturalną ſukceſſyę, iako w abſolutnych Państwach, gdźie to: *Et nati natorum, & qui naſcuntur ab illis*, Nayiaśnieyſze Antenatow ſwoich oſiadaią Maieſtaty. Drudzy przez wolną Elekcyę, że ſą mądrzy, uważni, rozſądni, ſpoſobni do Panowania, iako to w Wolnych Rzeczachpoſpolitych, y w naſzey Polſzcze, według owego Polityzmu: *Alibi Reges naſcuntur, apud nos fiunt.* Inni przez fortelne zdrady: iako Semiramis, ktora zmyśliwſzy ſię bydź Kawalerem, zamiaſt Ninowego ſyna, prawdźiwego na Tron Oycow-

ſki ſukceſſora, na Aſſyryiſką intronizowała ſię Monarchię. *Sabell: l.* 3. Inni przez potencyę Korony z cudzych głow zdźieraią, a na ſwoie ſkronie wkładaią. Tak 3. *Reg:* 15. Baaſa zabiwſzy Nadaba ſyna Ieroboamowego, oſiadł Tron Izraelſki: *Interfecit eum Baaſa in anno tertio Aſa Regis Iuda, & regnavit pro eo.* Inni (co nayſprawiedliwſza rzecz ieſt) doſtępuią Koron przez zaſługi, iako Dawid. Albowiem. 1. *Reg:* 16. *cap:* rozkazawſzy BOG Wſzechmogący nayWyżſzemu Kapłanowi Samuelowi, aby z pomiędzy ośmiu ſynow Izaiego Betleemczyka, namaścił na Kroleſtwo Izraelſkie Dawida. *Imple Cornu tuum oleo & veni, ut mittam te ad Iſai Betleemitem, providi enim in filiis ejus mihi Regem.* Uczynił to Samuel, namaścił Dawida na Kroleſtwo. *Unxit eum in medio fratrum ejus.* To już Dawid Krol? Krol: ale nie zpełna; bo bez Korony. Trzeba mu było ieſzcze dla tey pożądaney chęciom ludzkim ozdoby, więcey niż z ſześciołokciowym potykać ſię Goliatem. Tyſiącami pobitych na placu liczyć Filiſtynow: *Percuſſit Saul mille, & David decem millia.* Po tych to dopiero pracach woiennych, y innych tak wielu, po ſzczerych żaſługach ku ſwoiey Rzeczypoſpolitey, doſkonale Dawid zoſtał Krolem. *Unxeruntq; David in Regem ſuper Iſrael.* 2. *Reg: c.* 5. Y na tuteyſzy w tym tu Ołtarzu ukoronowaney MARYI Portret, poty z ſiedmiopagorczyſtego Rzymu ſzczerozłote nie ſtoczyły ſię Korony, poki *per modum* zaſług, Cudow, y łaſk tak wiele (przy nim doznanych, Autentycznemi dokumentami nie dowiedźiono.

Taki y w Niebie modeluſz. Bo tameczne Korony nie mogą bydź nabyte przez Nayiaśnieyſzą Genealogią; iako mowi S. Grzegorz Nazyanzeńſki: *Cælum juſtus, non generoſus habet.* Nie przez mądrych ſubjektow zaſzczyty; bo według Auguſtyna Swiętego: *Surgunt indocti, & ante nos capiunt Cælum.* Nie przez wykrętne zdrady, bo BOG iako Mądrosć nieogarniona, oſzukanym bydź nie może. Nie przez potencyą; albowiem *infirma mundi elegit DEUS*, aby świątowych zkonfundował junakow. *Ut confundat fortia.* 1. *Cor:* 1. Ale przez chwalebne akcye w życiu każdego y zaſługi aż do końca, według Apoſtoła 2. *ad Tim:* 2. *Nam & qui certat in agone, non coronatur, niſi legitime certaverit.*

Włożył Pan Nieba y Ziemie BOG Wſzechmogący, Koronę wieczney chwały na Głowę MARYI. *Poſuit Diadema Regni in Capite Ejus.* Uczynił ią Regnantką całego świata. *Fecitq; eam regnare. Eſter c.* 2. Widźiał Ią y Sekretarz Chryſtuſow Ian Swięty, iako Cud iaki nie widźiany w Niebie, iaſnoświetnego Feba odźianą paludamentem, ſrebrnolity depcącą Mieſiąc, w uplecioney z dwunaſtu

naſtu gwiazd na Głowie Koronie. *Signum magnum apparuit in Cælo: Mulier amicta ſole, & luna ſubpedibus Ejus, & in Capite Ejus Corona ſtellarum duodecim. Apoc: c.12,* Pytaſz ſię o zaſługi? rachuy gwiazdy na Niebie ieżeli mozeſz. *Suſpice Cælum, & numera ſtellas ſi potes. Gen: 15.* A tak dopiero podobney Zaſługom MARYI doydźieſz liczby. Mńie doſyć na tym powiedźieć, czemu MARYA w Koronie, co Zakonu moiego Doktor Sylveira o Niey mowi: *Non enim Coronatur ex favore ob Filium, ſed ex juſtitia, ob præclara merita:* To ieſt: że MARYA nie dla tego Koronowana ieſt, że była godna Macierzyńſtwa SYNA Bożego; ale z ſprawiedliwości, dla przewybornych Iey zaſług. Temi ozdobiona, ſtoi przy boku Krola Nieba y Ziemie. *Aſtitit Regina à dextris.* W złotonitney aktow miłości Boſkiey ſzacie. *In veſtitu deaurato.* Ozdobiona rozmaitością Cnot świętych, *Circumdata varietate. Pſal: 44.* Toć MARYA ieſt Krolową, kiedy Krolewſkie na ſobie prezentuie *Inſignia.* Toć muśi mieć y Poddanych, z władzą Godności ſwoiey onym reſpekta ſwoie świadczyć, y iako chcieć dyſpenſować. Tak ieſt, a nie inaczey: bo y Bernard S. *Serm: 4. in Nativ:* mowi: *Datum eſt MARIÆ, ut per illam acciperes, quid quid haberes, quia nihil nos DEUS habere voluit, quod per MARIÆ manus non tranſiret.* Pozwolono ieſt od BOGA MARYI, aby każdy przez Nię brał, cokolwiekby mieć chciał. Albowiem poſtanowił BOG Wſzechmogący, abyśmy nic nie mieli, tylko to, coby przez ręce Iey przechodźiło. Y ſłuſznie: bo to do Niey, iako Krolowy należy. Więcey powiem: czego y dalſzym dyſkurſem moim dowiodę. Nayświętſza MARYA Panna, że ieſt Nieba y Ziemie KORONATKĄ, z racyi Krolewſkiego doſtoieńſtwa ſwoiego, do pilnego tym więcey około Poddanych, to ieſt wiernych Klientow ſwoich ſtarania, reſpektem Pańſkim obligowana. Będźie to na większą Chwałę *Regi ſæculorum immortali,* BOGU Wſzechmogącemu. Na cześć Twoię *Coronaria noſtra,* tak Cię nazywa Tertulſianus Nayświętſza MARYA PANNO.

GOdność Panuiących że wielka ieſt, nie mnieyſza też do niey około dobra poſpolitego przywiązana ieſt ſtarania obligacya. Korony Krolewſkie lubo ſię na miękkich wylegaią wezgłowiach, Koronatom iednak dla uſtawicznych myśli o poddanych ſwoich, ſmaczno ſpać nie daią. Złote iabłko nie raz ſię gorzką płonką ſtanie, kiedy im przyidźie zakrętnych koſztować intereſſow. Iaſnoświetne Purpury mol turbacyi gryzie. *Virga directionis, virga Regni* berło, nie darmo ſię zowie, bo tyśiącznemi piaſtuiących go chłoſta

afflikcyami. Nie darmo Potentaci na wyſokich ſiadaią Maieſtatach, tylko aby tym lepiey doglądali potrzeb powierzonego ſobie od BOGA poddańſtwa ſwoiego. Nie prozno zowią ſię *Sereniſſimi*, tylko żeby iako wypogodzone ſłońce, nayodległeyſze całego świata nie zmrużonym okiem ſwoim luſtruie kąty, tak y oni, *Ne quid detrimenti Reſpublica patiatur. Cic.* Wſzędźie doyrzeć y zayrzeć powinni. Egipcyanie chcąc wyrazić ściſłą obligacyą pilnego Krolewſkiego dozoru, malowali ſtoiącego na ogonie, a w koło ſiebie patrzącego, węża, z napiſem: *Cuſtos. Pier: Val: l. 15.* Znał ſię na tey powinności Weſpazyan Ceſarz, y dla tego, kiedy iuż był bliſkim śmierci; perſwadowali mu Senatorowie, y inni bliſcy przyiaciele, aby ſobie chociaż cokolwiek od publicznych ſpoczął intereſſow: [albowiem y w chorobie zachodzące Rzeczypoſpolitey expedyował ſprawy] odpowiedział: *Imperatorem ſtantem mori oportet.* Ze Panuiącemu ſtoiący, umierać potrzeba. *Svetonius.* To ieſt zawſze bydź u Poddanych ſwoich iąk na zawołaniu. Adryan Ceſarz Rzymſki, idąc, czyli iadąc pewnego czaſu przez Miaſto, zabiegła mu drogę iedna uboga niewiaſta, y rzecze: *Audi me Cæſar*, ſłuchay mnie Ceſarzu. Aż on odpowieda. *Non eſt otium*, czas nie potemu. Rzecze ona śmiało: *Noli ergo imperare.* Nie bądźże Panuiącym. Muſiał ſtanąć, y rozſądzić iey ſprawę. *Eraſmus l. 6. Apoph:*

Nieba y Ziemie KORONATKA MARYA Panna, że Krolewſką zaſzczyca ſię Doſtoynością, tym więcey obligowana, pilne mieć ſtaranie około Poddanych, to ieſt wiernych Klientow ſwoich. *Eſter: c. 4.* Wyſzedł tam był ſtraſzliwy dekret Krola Aſſwera, według ktorego wſzyſcy Izraelitowie nie omylnie mieli bydź w pień wycięci; zkąd płacz y narzekanie po całym Aſſyryiſkim rozlegało ſię Państwie. *Planctus ingens erat apud Iudæos.* O kogoż ſię proſzę ten tak feralny oparł intereſs? o Eſterę, że Krolowa; iako do niey imieniem całego poſpolſtwa mowi Mardocheuſz. *Et quis novit, utrum idcirco ad Regnum veneris, ut in tali tempore parareris.* Y ktoż wie: czyliś nie dla tego zoſtała Krolową, tylko abyś nam w tak nieſzczęśliwym razie pomocą była? To ieſt: nie dla tego ty w Krolewſkiey iaśnieieſz Koronie, abyś ſię od poſpolitego ludu rożniła gminu, ale dla tego, abyś o poddanych twoich pilne miała ſtaranie. Teraz ci ſię podała okazya, y ſama tak gorąca wyciąga tego potrzeba, oto giniemy. Mowże za nami do Krola, a od oczywiſtey wybaw nas śmierci. *Loquere Regi pro nobis, & libera nos de morte.* Eſter naſza Nayświętſza MARYA Panna, przy Krolewſkiey godności ſwoiey, alboż zapomina przyzwoitey ſobie obligacyi? bynaymniey.

mniey. Zabiega zawsze przed Maiestatem Asswera Niebieskiego, BOGA Wszechmogącego, w interessie konserwacyi zbawienia naszego. Tak mowi Antonin S. *P. 3. tit: 35. c. 4. MARIA est Esther nostra, Quæ apud Cælestem Assverum procurat salutem Ecclesiæ militantis.*

Do Monarchow światowych należy (że innych powinności ich nie wyliczam) aby Poddanych swoich od wszelkich nieprzyiacielskich bronili attakow, y niby samemi sobą zasłaniali; aby onym dobroczynności swoie świadczyli, nad obwinionymi klemencyi używali; dystyngwowanych zaś zasługami na honory promowowali. Wszystkie te obligacye KORONATKA nasza MARYA Panna, przednieyszym daleko sposobem, że pełni, pokażę. A nayprzod co do pierwszego punktu, tak tego dowodzę.

Exod. 14. cap: Wyszedłszy Izraelitowie zniewoli Egipskiey, aż w pogoń za nimi Faraon z całym woyskiem swoim. W strachu co żywo, widząc nad karkiem nieprzyiaciela. *Viderunt Ægyptios post se & timuerunt valde.* Ale o iak nieprzebrane są skarby mądrości BOGA naszego! iak nieogarnione sądy, y niedościgłe dyspozycye Swiętey Opatrzności Iego! woła Apostoł. *O! Altitudo Divitiarum Sapientiæ & Scientiæ DEI! quàm incomprehensibilia sunt judicia Ejus, & investigabiles viæ Ejus. ad Rom: 11.* W tym punkcie nad wszystkich mniemanie pokazała się kolumna obłoczysta, ktora ich w dzień zasłaniała od attakow nieprzyiacielskich, w nocy przyświecała, aby bespiecznie uchodzić mogli. *Et erat nubes tenebrosa, & illuminans noctem.* Ta pierwszą straż, ta odwod trzymała obozow ludu Bożego, *Abijt post eos columna nubis, priora dimittens.* W mistycznym sensie mowiąc; Figura to była Naysw: MARYI Panny. Tak trzyma Bernard S. *De columna nubis legitur, quòd populum deducebat, defendebat, sequebatur, ut mystice patrocinia multiplicia Beatæ Virginis indicarentur.* Ta to Kolumna ogniem DUCHA Przenayświętszego illuminowana. *Spiritus S. superveniet in Te. Luc: c. 1.* Mocą Naywyższego adumbrowana. *Et virtus Altissimi obumbrabit Tibi. Multiplicia beneficia,* wielorakie dobroczynności świadczy kondycyi ludzkiey, kiedy ią wielowładną interpozycyą swoią zasłania od piekielnego nieprzyiaciela, czarta przeklętego, iako mur ognisty, mur nieprzełamany. *Contra diabolum quasi igneus murus.* Tak o Niey mowi *Richardus à S. Laur: l. 7. de laud: Virg.*

Czytaiąc daley ten text Pisma S. dowiaduię się, że to y same wody czerwonego morza, stały się z obudwoch stron potężnym murem Izraelitom, przeciwko Egipcyanom. *Erat etenim aqua quasi mu-*

rus, à dextra eorum & læva. Przez te wody uczony Idiota, *Part: 14. Contemp: 38.* rozumie łaſki, ktore mamy przez Nayśw: MARYĄ Pannę, ktora prawdźiwych Izraelitow, to ieſt prawdźiwych Chrześcianow, wierną aſſekurącyą ſwoią y kochaniem, niby dwoiakim murem ſtrzeże, przeciwko Egipcyanom, to ieſt czartom przeklętym, y tychze ſamych na głowę poraża. Tak bowiem tenże poważny Autor mowi. *Par has etenim aquas ſignificantur gratiæ, quas habemus per Beatiſſimam Virginem MARIAM, quæ veros Iſraelitas, id eſt veros Chriſtianos, fide & dilectione, tanquam duplici muro cuſtodit contra Ægÿptios, id eſt dæmones & peccata, & ipſos Ægyptios inficit & ſubmergit.* To tak MARYA wiernym Poddanym ſwoim przeciwko niewidomym nieprzyiaciolom, nie zawodną ieſt defenſą, ktorzy na ogłos y ſamego tylko Imienia Iey, iako przed ogniem pierzchać muſzą. Tak mowi Wielebny Tomaſz à Kempis. *Expaveſcunt Cæli Reginam maligni ſpiritus, & diſpereunt, audito Nomine Ejus, velut ab igne.* Pierzchaią y widomi nieprzyiaciele, bo MARYA według Bonawentury S. zowie ſię *Bellatrix egregia,* Heroina nieporownana, według Auguſtyna S. *Virtus pugnantium, Palma victorum.* Moc woiuiących, Palma zwycięzcow. Oblubieniec Niebieſki *Cant. 6.* powiada Ią bydź tak ſtraſzną, iako Oboz uſzykowany. *Terribilis, ut Caſtrorum Acies ordinata.* A iakże y naywiękſze nieprzyiacielſkie nie maią ſię Iey lękać potencye. Mam na to dowod z Piſma S.

Num. 10. cap. Będąc w drodze Izraelitowie do Ziemi obiecaney, ile razy mieli potykać ſię z nieprzyiacielem, tedy podnoſili Arkę Pańſką, a Wodz ich Moyżeſz, te mawiał ſłowa: *Surge Domine, & diſſipentur inimici Tui, qui oderunt Te, a facie Tua.* Powſtań Panie, a niech ſię rozproſzą nieprzyiaciele Twoi, y niech uciekaią, ktorzy Cię nienawidzą, od Oblicza Twego Uczony Celada, przez tę ſtarego Teſtamentu Arkę, rozumie bydź figurowaną MARYĄ Pannę. Tak bowiem *in appendice ad librum Ruth* mowi: *Sciant Principes, Reges, Imperatores, quòd B. VIRGO eſt Arca, quæ elevatione hoſtes fugat, quòd auxilium a MARIA, & per MARIAM eſt virtus militum, præmatura victoria & trophæum.* To ieſt: niech wiedzą Xiążęta, Krolowie, Ceſarze, że Przebłogoſławiona MARYA Panna, ieſt Arką,, ktora podnieſieniem ſwoim rozpraſza nieprzyiaciołow, że pomoc od MARYI y przez MARYĄ, ieſt moc woyſka, prędkie zwycięſtwo, y znaki tryumfalne. Doznali tego niegdyś tuteyśi Xiążęta Ruſcy, ktorzy potykaiąc ſię na placu Marſowym z roznemi nieprzyiacielami, iako to z Turkami, Tatarami, Arkę Tę miſtyczną,

Cudo-

Cudowną w tym tu Obrazie MARYĄ Pannę, podnieśioną własnemi rękami na tryumfalnym prowadząc wozie, niezliczone tychże Poganow tłumy częstokroć, małą garścią woysk swoich, na głowę porażali.

Piszą Historykowie Greccy, że Troianie maiąc u siebie w bałwochwalni tarczą z Nieba spuszczoną, nazwaną *Palladium*, z tąd że na niey wyrażony był portret Bogini Pallady. Onisz mieli wyrok od swoich Bogow, że poty nie dobyte będźie Miasto Troia, poki ten obraz u nich będźie konserwowany. Y tak się stało: bo attakuiąc całymi siłami przez dźiesięć lat toż Miasto Grecy, zadną miarą dobyć go nie mogli, poki za zdradą Ulyssesa tegoż *Palladium* nie wykradli, iako pisze Wirgiliusz. *Corripuêre sacram effigiem, manibusq; cruentis Virgineas ausi Divæ contingere vittas.* To iest komment Poetyczny; ale to nie odbita prawda, że ten Ukoronowany Portret MARYI, iak z Nieba ma swoy oryginał, bo od Niebieskiego Malarza Łukasza S. wykonterfektowany. Tarcza to iest nieprzełamana, *Clypeus defensionis. Alb: M.* bo w naycięższych razach Twoich Przesławna Metropolio Ruska Lwowie, była ci mocną zasłoną od nieprzyiacioł, Turkow, Tatarow, y innych. Nie raz twoie rozległe Przedmieścia z dymem poszły. Nie raz się w perzynę obrociły liczne budynki, Kościoły, Klasztory. Wiele nie winnych ludzi od miecza Pogańskiego poginęło. Wiele nie odbitym iasyrem w ciężką bisurmańską poszło niewolą. Tobie nic: że Cię iuz nie Bogini Pallada, ale BOGA prawdźiwego Matka, zawsze broniła. y bronić będźie, iako mur nie dobyty, mur nie przełamany. *Murus inexpugnabilis, Murus nullis arietibus rumpendus. Andr: Creten.*

Druga [iakom powiedźiał] obligacya Panuiących iest, aby poddanym dobroczynności swoie świadczyli. *Principis munus est unicum aliis prospicere, & publicis consulere commodis. Cic: de Off:* Cesarze, Krolowie, y inni Monarchowie zowią się: *Soles Regnorum*, słońcami Państw, toć powinni, nie tylko iaśnieć prezencyą swoią; ale też y zagrzewać dobrodźieystwami swoiemi, zasłużonych sobie poddanych. Bo inaczey każdy Panuiący byłby nie słońcem, ale mieśiącem, co to świeci a nie grzeie. Zowią się *Terrestria Numina*, Ziemskiemi Bogami, iako Owidyusz nazywa Augusta Cesarza: *Alloquor en absens absentia Numina supplex, si fas est homini cum Iove posse loqui.* Toć do nich należy przyzwoitą BOGU z ludźmi certować munificencyą. Y tak: przychodźi do Alexandra Macedońskiego, całą Azyę pod władzę swoię podbiiaiącego, Tatarski Poseł,

 y mowi:

y mowi: Iezeli Bogiem iesteś iako cię zowią, toć powinieneś ludźiom co twoiego iest dawać, nie cudze wydzierać. *Curtius.* Tytus Wespazyan, ten dźień miał sobie za marnie strawiony, w ktory iakiego komu swoiego nie wyświadczył dobrodźieystwa. *Amici diem perdidimus,* Tak mawiał do przyiacioł swoich. Y kiedy go pewnego czasu o taką rozrzutność poprzyiacielsku strofowano, godną imienia swoiego dał odpowiedź. *Neminem tristem a facie Principis discedere oportet.* Nie potrzeba, aby kto smutnym odchodził od oblicza Pańskiego.

A ktoż kiedy smutnym odszedł od konspektu KORONATKI naszey Nayśw: MARYI Panny, ktora z wszelką gracyą daie akcess do siebie, Iey faworow pretenduiącym. Tak mowi Bernard S. *Quid ad Mariam trepidet accedere humana fragilitas, nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suavis est.* A co o Mądrości Przedwieczney w literalnym sensie Sapient Pański *Cap. 6.* mowi, to ia o MARYI Pannie w allegorycznym bespiecznie mowić mogę. *Præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis prior se ostendat.* Poprzedza tych, ktorzy się do Niey cisną, aby im pierwey w oczach stanęła. Więcey powiem. Zabiega drogę potrzebuiącym dobroczynności swoiey. *Obviabit illi quasi Mater honorificata. Eccl: c, 15.* Prawdźiwie *Mater honorificata,* bo wyniesiona nad Chory Aniołow, Patryarchow, Prorokow, Apostołow, y innych Swiętych. *Exaltata est super Choros Angelorum, super Choros Prophetarum, Apostolorum, &c. de Ponte l. 9. in Cant, Exh: 3.* Y daie racyą tenże Author: *Nam Illa sicut & Ejus Filius singularem habet sedem: Hic ad dextram Patris, Illa ad dextram Filij.* To iest, że MARYA iako y Syn Iey CHRYSTUS osobliwy ma Maiestat, Ten po prawey ręce Oyca Przedwiecznego, Ta po prawey ręce Syna swoiego. A przecię lubo na tak wysokim honoru zostaie stopniu, zchyla się iednak z dobroczynnościami swoiemi do podłey kondycyi ludzkiey. Y z tey racyi sama siebie *Eccl: 24.* przyrownywa do Palmy. *Quasi Palma exaltata sum in Cades.* Bo iako Palma chociaż wierzchołek swoy ku Niebu podnosi, owoc iednak ktory na sobie ma, ku ziemi spuszcza. Tak y MARYA, lubo godnością swoią blisko sięga Maiestatu Boskiego, przecięż pozytki łaskawości swoiey, y sama siebie iako Matka Miłosierdźia, ku Ziemianom skłania. *Fructus clementiæ suæ in terram inclinat, dum velut Mater opem postulantibus se inclinat. Cornel: à Lapide.*

Gen: Cap. 2. Kiedy BOG Wszechmogący stworzył Niebo y Ziemię z wszelką ich ozdobą. *Igitur perfecti sunt Cæli & terra, &*

omnis ornatus eorum. Ieszcże deszczow nie dostawało. *Non enim pluerat Dominus DEUS super terram.* Ale tylko źrzodło wytryskało z ziemie, ktore całą oblewało. *Sed fons ascendebat de terra, irrigans universam superficiem terræ.* Przez to Zrzodło uczony Idiota, rozumie bydź figurowaną Naysw: MARYĄ Pannę. Tak albowiem Contemp: 24. P. 14. mowi. *MARIA fons est, qui ascendebat de terra, irrigans universam superficiem ejus.* MARYA Zrzodłem iest, ktore wytryskało z ziemie, zwierzchu ią całą oblewaiące. Y daie racyą: *Sicut enim fons ille fuit abyssus aquarum multarum, ex quo fontes & fluenta oriuntur, sic benignissima Virgo est abyssus multarum gratiarum, ex Qua peccatores gratias hauriunt incessanter.* Iako bowiem tamto źrzodło było przepaścią wielu wod, z ktorego źrzodła y rzeki płyną, tak nayłaskawsza MARYA Panna, iest przepaścią wszelkich łask, zkąd grzesznicy dobroczynności czerpaią bez przestanku. O! zapewne bez przestanku! bo nie masz tey godźiny, tego momentu, w ktoreby nie zliczonych łask Iey, nędzna kondycya ludzka nie partycypowała. Y w tedy, kiedy ciężka a prawie ostatnia przyciśnie mizerya. W te słowa do Niey mowi *Richardus a S. Victore.* *Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit Tua misericordia.* Gdźiekolwiek będźie iaka mizerya, zaraz, nieodwłocznie przybywa Twoie miłosierdźie o! MARYA!

Byłeś y ty w ciężkiey mizeryi Stołeczny Lwowie, podczas morowego powietrza, kiedy okrutna Libityna z zaostrzoną na karki Obywatelow twoich, po rynku, po ulicach, po kamienicacah, uwiiała się kosą. *Mille modis lethi miseros mors una fatigat. Statius.* Twoie potroyne Gory iak wosk od słońca, od żalu się topiły, dla zagniewaney Twarzy Boskiey. *Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini. Psal. 96.* Unosząca się nad niemi gwiazda, naturalny splendor swoy grubą pospolitego smutku pokrywszy umbrą, niby iaki feralny Kometa, okropny patrzącym na siebie czyniła widok. Twoiego Herbownego Lwa, iuż nie złota Korona iako Krola, ale fatalnego Cyprysśu wieniec otaczał skronie, *luctum testata Cupressus.* Nie w Tyryiskim lśniącego się szarłacie, ale w funebralnym całunie na troygornym suggeście swoim prezentuiącego się, a pływaiącą w rzewliwych łez powodźi oka swoiego zrzenicą, na nigdy nie opłakaną twoię poglądaiącego klęskę obserwowano. Chodźiliście tu na to mieysce nędzni Obywatele, rzucaliście pod stopy Cudowney w tym tu Obrazie MARYI gorące suppliki wasze, aż koniec utrapienia. Iuż wasze Gory podskoczyły od radości. *Montes exultaverunt. Psal. 113.* Gwiazda iako nowy Lucyfer iasnoświetne swoie rozpostarła promie-

nie. Lew przyzwoitą czasowi zrzuciwszy żałobę, w starożytney obaczył się splendecy. *Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit MARIÆ misericordia.*

Byłeś w mizeryi Lwowie, kiedy ognisty Wulkan nienasyconym gardłem, twoie pożerał ozdoby, zkąd narzekania ubogich ludźi Niebo przerażały. *Ferit aurea sydera clamor. Æneid: l. 2.* Ale iako rozpędzone flukty morskie o swoie obiiaiąc się brzegi, niszczeią, tak y ta ogniowa nawalność tu miała kres, tu swoię metę. Albowiem pokazawszy się MARYA Panna widomie na powietrzu, wszystkę tę Wulkanią uśmierzyła. *Daniel: 3.* Kazał tam Krol Nabuchodonozor Ananiasza, Azaryasza, y Misaela, wrzucić w ognisty piec na spalenie. Wielki to tam był ogień, bo na czterdźieści y dźiewięć łokci, nad piec wzbiiał się do gory. *Et effundebatur flamma super fornacem cubitis quadraginta novem.* Czemuż tym Swiętym Młodźianom y włosa na głowie nie spalił. Oto powiada litera Pańska, że zstąpił z Nieba Anioł Boży, y uczynił im chłod z rozy w poszrzodku owych płomieni. *Angelus autem Domini descendit cum Azaria & sociis ejus in fornacem, & excussit flammam ignis de fornace. Et fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem, & non tetigit eos omnino ignis.* Byli w poszrodku tychże goreiącego tuteyszego Miasta ogniow, Przewielebni w BOGU Wielkiego Oyca DOMINIKA Swiętego Synowie, iako Ci trzey Młodźiani w piecu Babylońskim, czemuż im ten upał nie szkodźił, bo Rosa zbawienna Nayświętsza MARYA Panna, *Ros Divinus ardoris nostri. Germ: Const:* Z Niebieskich spadłszy Tryonow, od naymnieyszego zachowała ich upalenia. Albowiem na ten czas płaszczem swoim Kościoł y Klasztor tuteyszy okrywała. *Ubicunq; fuerit miseria, statim currit & succurrit MARIÆ misericordia.*

A ktoż może porachować y inne Cudowne łaski MARYI, przy tymże Obrazie wyświadczone. Tu smutni pociechę, w niebespieczeństwie na morzu y na lądźie będący salwę, ślepi wzrok; niemi mowę, głuszy słuch, umarli życie odbieraią. Tak, że te wiersze, ktore niegdyś przy pewnym także Cudownym MARYI czytałem Obrazie, y tu się przypisać godźi.

Hic cæcus, claudus, mutus, surdaster & æger.
Undis extincti & funesta morte perempti.
O! Regina Poli per Te solatia sumunt.

To MARYA nie będąc ieszcze na tym tu mieyscu Koronowana, tak wiele łask y Dobrodźieystw swoich uciekaiącym się do siebie wyświadczyła. Coż dopiero będąc KORONATKĄ świadczyć nie

ma?

ma? kiedy z racyi Krolewſkiego doſtoieńſtwa ſwoiego, do pilnego tym więcey około poddanych, to ieſt wiernych Klientow ſwoich, reſpektem Pańſkim ieſt obligowana.

Trzecia Panuiących obligacya ieſt, aby nad Poddanymi ſobie klemencyi ſwoiey używali; iako mowi Owidyuſz: *Sit piger ad pœnam Princeps, ad præmia velox.* Nie zawſze też to ci Ziemſcy Iowiſzowie pioruny ſurowości ſwoiey rzucać powinni. Klemencya Pana zdobi, z ſamemi Bogami za brat mu bydź każe. *Sola Deos æquat clementia nobis. Claud.* Y dla tego Teodozyuſza Ceſarza Konſtantynopolitańſkiego gdy ſię pytano, czemu by żadnego z nieprzyiacioł śmiercią nie karał. Te wieczney godne pamięci powiedział ſłowa. *Utinam mihi liceret & mortuos ad vitam revocare.* Bogdayby mi ſię godziło y umarłych nazad do życia przywrocić. Scypion Affrykańſki Hetman Woyſk Rzymſkich często mawiał: *Malle ſe unum Civem ſervare, quam mille hoſtes occidere.* Że wolał życie iednego Obywatela Rzymſkiego zachować, niżeli tyſiąc nieprzyiacioł trupem na placu położyć. Neronowi Ceſarzowi poki ieſzcze nie był Tyranem, kiedy przynieſiono do podpiſania dekret na iednego excesſanta na śmierć ſkazanego, weſtchnąwſzy ſerdecznie rzecze: *Utinam literam non noſſem,* bogdaybym był y litery nie znał, abym ſię na czyię zgubę nie podpiſował. Za co od Preceptora ſwoiego Seneki *lib: de Clem:* wielką ma pochwałę. Honoryuſza Ceſarza Rzymſkiego, Klaudyan Poetycznym piorem pod Niebo wynosi, że był znakomitey klemencyi Pan. *Mitis precibus, pietatis abundans, pœnæ parcus erat, paci non intulit iram.*

Nieba y Ziemie KORONATKA MARYA Panna, ktoż powie, że nie ieſt łaſkawa na obwinionych ſprawiedliwosci Boſkiey, kiedy y ſam Kościoł Boży publicznie śpiewa: *Salve Regina Mater miſericordiæ.* Witay Krolowa Matko miłoſierdźia. Y niżey: *O Clemens! o! pia! o! dulcis Virgo MARIA!* O! łaſkawa! o! pobożna! o! ſłodka Panno MARYA!

Nienależałoby mi tu mowić o powinney Panuiącym ſprawiedliwości, ktora ſię zowie *punitiva,* karząca delinqventow; ale to do ſamego CHRYSTUSA Pana, iako do Sędźiego żywych y umarłych należy; iako czytam *Act. 10. Conſtitutus eſt a DEO Iudex vivorum & mortuorum,* a nie do KORONATKI naſzey MARYI Panny, bo nie ieſt Sędźiną, ale miłoſierną Patronką nędznych grzeſznikow, tak mowi Sylveira: *CHRISTUS aliquando juſtitiam, Beatiſſima Virgo ſemper miſericordiam exercet.* Do CHRYSTUSA

Pana

Pana tak łatwo przyſtąpić wzdrygaią ſię ludźie, dla Boſkiego Iego Majeſtatu. Albowiem nie zawſze tam śpiewaią pioſnkę o miłośierdźiu, śpiewaią tez o ſtraſznym ſądźie y ſurowey ſprawiedliwośći. Tak mowi Bernard S. *Divinam in CHRISTO reverentur homines Majeſtatem. Non ſola Illi cantatur miſericordia, cantatur Ei pariter & judicium.* Y niżey tenże Doktor Swięty mowi: *DEUS noſter Ignis conſumens eſt, quidni vereatur peccator accedere? ne quemadmodum fluit cera a facie Ignis, ſic ille pereat a facie DEI.* To ieſt: BOG naſz Ogień pożeraiący ieſt, y czyliż ſię nie ma wzdrygać grzeſznik przyſtąpić, żeby iako woſk płynie od ognia, tak y on nie zniſzczał przed Obliczem Boſkim. O MARYI Pannie zaś *Ludov: Bloſius Parad: an: c 18.* mowi: *Tota mitis eſt, tota ſerena, tota ſvavis, tota benigna, non ſolum juſtis & perfectis; verum etiam peccatoribus ac deſperatis,* że MARYA ieſt cicha, łagodna, przyiemna, cała łaſkawa, nie tylko dla ſprawiedliwych, y w cnotach świętych doſkonałych, ale też dla grzeſznikow y deſperatow. Bonawentura zaś Swięty mowi: *Regina miſericordiæ, non ſubeſt Tuo regimini niſi miſer.* To ieſt: że oſobliwie pod władzą MARYI ieſt każdy nędzny człowiek. A ktoż z ludźi nędznieyſzy iako grzeſznicy? tymi to MARYA rządźi, tymi ſię opiekuie.

Cant: 1. Mowi tam Oblubieniec do ſwoiey Oblubienice: *Si ignoras o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi poſt veſtigia gregum, & paſce hædos tuos.* Ieżeli ſię ſama na ſobie nie znaſz, czyli na ſwoiey powinności, o naypięknieyſza między niewiaſtami, wynidźże z domu, y podź za trzodą, a paś kozły twoie. A to co? raczeyci by to tey Oblubienicy pozwolić modno a bogato ſię uſtroić, od złota, od pereł, od dyamentow, poſzoſtno, z liczną aſſyſtencyą poiachać na bale, gale, aſſamble, zażyć weſołey kompaniy, rzeſko poyść w taniec. Wolałaby też ona iak koza ſkakać, niżeli kozy paść. Bo to do wieśniakow należy, nie do Krolewſkiey [iako ta] Familiey Corki. Kozły, ieſt to bydło nayſwawolnieyſze, rownych paſtwiſk nie lubi: woli ſię po laſach, po chroſtach po krzakach paść, po gorach, po parowach ſkakać. Tak mowi *Columella de re ruſtica. Id genus dumeta potiùs, quam campeſtrem ſitum deſiderat, aſperiſq; etiam locis ac ſylveſtribus optimè paſcitur.* Trzebać to zdolnego y dobrego chłopa, aby to licho upaſł. Y powinien bydź pracowity, rzeſki, odważny, według tegoż Autora. *Magiſter pecoris acer, durus, ſtrenuus, laboris patientiſſimus, alacer atq; audax eſſe debet.* A iakże ich iedna w Krolewſkich gabinetach delikatnie

likatnie wychowana Dama, upaść może? Muſiał to ten Pan Młody bydź nad to ſkrzętny goſpodarz, albo raczey ſkąpiec y wielki ſknera, że tą ſwoią Oblubienicą chciał zawrzeć, y otworzyć. Iak że on ubogiemu Kweſtarzowi, albo mizernemu żebrakowi miał dać kawałek chleba? kiedy go paſtuchowi, albo naiemnikowi na ſwoią właſną potrzebę dać żałował.

Trzymałbym ia tak; ale mnie tu inſze rozumienie tego textu Piſma Swiętego zachodźi. Bo poſpolicie Oycowie SS. y Doktorowie, przez tę Oblubienicę rozumieią Nayświętſzą MARYĄ Pannę, przez Oblubieńca, ſamego Pana BOGA, przez kozłow grzeſznikow. Ale to mi w reflexyi. Czemu ten Oblubieniec Niebieſki, do Oblubienice ſwoiey MARYI Panny mowi: *Paſce hædos Tuos*, paś koźły Twoie. Czemu nie wſzyſtkie, ile ſię ich tylko znaydować może? *Gvilel. Anglic:* na to tak odpowiada: *Quia non omnes hædi vocantur MARIÆ, ſed qui MARIAM colunt ac venerantur, licet ſceleribus attaminati.* Bo nie wſzyſcy kozłowie, to ieſt grzeſznicy, ſą trzody MARYI; ale tylko Ci, ktorzy Ią czczą y chwalą, chociaż też grzechami ſkażeni, y ſprawiedliwości Boſkiey zadłużeni. Tym to, tym KORONATKA Nieba y Ziemie MARYA Panna Klemencyą ſwoię świadczy, kiedy im żal za grzechy, poprawę życia, paſzą zbawienną prowiduie. A tym ſamym zaſłania od ſurowey ſprawiedliwości Boſkiey.

Trafiło ſię tu we Lwowie, iako czytam w opiſaniu łaſk y cudow, przy tym Ukoronowanym Obrazie doznanych, *num: 28.* Ieden bezbożny człowiek, ſprzyſiągłſzy ſię na życie pewney tuteyſzey Obywatelki, uſtawicznie na to czatował, aby ią co prędzey z tego świata zgładźił. Dowiaduie ſię o tym owa pobożna Matrona, przybiega tu z deſperowana przed ten cudowny Obraz, żebrze miłoſierdźia MARYI, aby iey w tak cięzkim y oſtatnim razie na ratunek przybyła. Y gdy to ſwoie nabożeńſtwo przez dźiewięć dni kontynuie, przybiega ow od nikogo przed tym nie wyperſwadowany, ſamą tylko uproſzoną łaſką MARYI, przymuſzony złoczyńca, upada do nog, niczego ſię takiego nie ſpodźiewaiącey owey białeygłowie, przepraſza, żałuie ſwoiey zawźiętości, y beſpieczność życia iey aſſekuruie. Zkądże tak nagła odmiana? Muſiał ten człowiek u KORONATKI naſzey MARYI mieć iakieś zaſługi, że go od tak ćiężkiey zbrodni popełnienia, łaſką ſwoią powściągnęła, a tym ſamym klemencyą ſwoię mu wyświadczyła, że duſzę iego od

wieczne-

wiecznego zatracenia zachowała, y niby go ukryła od exekucyi surowych na grzesznikow, Dekretow Boskich.

Gen: c. 3. Z grzeszywszy pierwśi Rodźice naśi w Raiu, skryli się pod drzewo: *Abscondit se Adam & Uxor ejus, a facie Domini DEI in medio ligni Paradisi.* Co mi to za obronna forteca przed natężoną Wszechmocnością Boską? Ieżeli się zas skryli, aby ich BOG nie widźiał, to bydź nie można, aby rozumieli, że się zchronią przed Tym, ktory wszystko widźi. Tak mowi Swięty Efrem *Orat: de Deip: Nunquam inducam animum, ut putaverim Adamum voluisse Numinis oculis subtrahi; ut eluderet scientiam.* Dla czegoz się skrył Adam? oto, aby uniknął kary za popełniony excess, *ut frustraretur vindictam.* Ale iako to może bydź? aby iedno drzewo miało pokryć y obronić delinqwentow. Odpowiada wyżey pomieniony Efrem Swięty, że to drzewo będąc figurą Nayśw: MARYI Panny, poznał Adam, że Protekcya Iey, naybespiecznieyszą iest grzesznikow ucieczką. *Erat arbor illa Deiparæ umbra, agnovitq; Adam, umbram Deiparæ opportunum peccatoribus esse perfugium,* Y nie zawiodł się na swoim rozumieniu. Albowiem należało było według sprawiedliwości, aby byli wieczną śmiercią skarani, albo na zawsze zniszczeni. Czemuz się to nie stało? bo maiąca przyiść na ten świat ź pokolenia Adamowego MARYA, z ktorey miał się Narodźic CHRYSTUS, Odkupiciel narodu ludzkiego, stanęła na ten czas w oczach zagniewanego BOGA, iako iedyne Kochanie. Dla Niey tedy od wiekuistego zatracenia zachowani. Tak mowi S. Bernard Seneński, *Tom: 1. lib: a. 1. c. 2. Adam & Eva ex propria transgressione, non solum mortis, sed annihilationis exterminium meruerunt, sed propter præcipuam reverentiam, & singularissimam dilectionem quam habuit DEUS ad Virginem, præservavit eos.* O! moy BOZE! iakże wiele y teraz grzesznikow to Drzewo żywota, *Lignum vitæ* MARYA, (tak Ią nazywa *Naxera Tom: 2. Cap. 20. par. 10.*) Cieniem klemencyi swoiey, zastania od śmierci wieczney. *Virgo sub spiritus umbra est, ut peccatores a Divinæ justitiæ æstu subduceret; eorum protectio fieret & umbraculum. Basilius Seleuc:* Dawnoby była dawno! cała tego świata obaliła się machina, y wszystkich grzesznikow na wieki potłumiła, gdy by się MARYA łaskawą intercessyą, przed Maiestatem Boskim za nich nie zastawiała. *Cælum & terra pridem corruisset, si MARIA precibus suis non sustentasset. S. Fulgentius.*

Ieszcze

Ieſzcze Panuiących powinność ieſt, aby dyſtyngwowanych zaſługami poddanych, nie tylko ſami obſerwowali, ale aby ich y honorami zdobili; według Filozofa *Politic: cap: 5. Oportet Principem ſuos honorare, & ipſummet, honores eis diſtribuere.* Bo coż to ieſt honor, ieżeli nienadgroda cnoty. *Honor eſt cujus libet virtutis præmium*, mowi Doktor Anielſki Tomaſz Swięty *2. 2. q. 12. art: 4.* Omdlewa cnota, ieżeli od zaſłużoney ſobie promocyi zwykłego nie ma alimentu. *Virtutis uberrimum alimentum eſt honos. Valer: Max:* Znali ſię na grzeczności ſtarodawni Rzymianie, kiedy po otrzymanym z nieprzyiaciela na krwawym placu ogniſtey Bellony zwycięſtwie, wieżdżaiących z tryumfem do *Capitolium* Konſulow y Imperatorow ſwoich, to złotymi, to laurowymi y innymi koronami wieńczyli ſkronie. Ateńczykowie Temiſtoklesowi y Peryklesowi, z roſzczek oliwnych dali korony, że całą Grecyą od wiſzącego nad karkiem iey obronili nieprzyiaciela, y w pokoiu zachowali. *Valer: Max: L. 1. C: 1. Exempl: Quinctus Cincinnatus Dictator*, że woyſko Rzymſkie od oczywiſtego zachował niebeſpieczeńſtwa, złotą koroną od Konſula darowany: *Liv. lib. 3. Eſth: c. 6.* Mardocheuſz Zydowin, że wyiawił konſpiracyą na życie Aſſwera Krola, kazał na niego włozyć ſwoy Krolewſki paludament, a na głowę Koronę złotą. *Mardocheus autem de Palatio & de conſpectu Regis egrediens, fulgebat veſtibus Regiis hyacinthinis videlicet & aereis, Coronam auream portans in capite, & amictus ſerico pallio atq; purpureo. Eſth: c. 8.*

Pełni tę Panuiących obligacyą Nieba y Ziemie KORONATKA naſza Nayśw: MARYA Panna, lepſzym daleko ſpoſobem. Albowiem ile Swiętych ieſt w Niebie, wſzyſcy przez MARYĄ ſwoie odebrali Korony. W ten ſens mowi do Niey Bernard S. *Serm: 4. in Aſſump: Per Te enim Cælum repletum eſt, infernus evacuatus eſt, inſtauratæ ruinæ Cæleſtis Hieruſalem.* Y w drugim mieyſcu tenze Doktor Swięty toz ſamo potwierdza: *Si quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab Ea noverimus redundare*, że cokolwiek w nas ieſt nadźiei, cokolwiek łaſki Boſkiey, cokolwiek zbawienia, wiedzmy, że to wſzyſtko przez Nię na nas ſię zlewa. Błogosławiony Alanus Prześwietnego Zakonu DOMINIKA Swiętego, w ſamo Swięto Wniebowźięcia Nayświętſzey MARYI Panny takie miał widzenie: Zaſiadł Cały Konſyſtorz TROYCY Przenayświętſzey, w ktorym dla MARYI Panny taki Przy-

ki Przywiley uformowano, y ogłoszono. *Esto Regina donorum DEI, nec ullum donum naturæ, morum, gratiæ, seu gloriæ cuiquam dabitur, nisi Te Cooperante & Mediatrice.* Bądź PANIĄ darow Boskich, y wiedz, że żaden dar natury, obyczaiow, łaski, albo chwały wieczney nikomu nie będźie dany, tylko za Twoią kooperacyą y Pośrzednictwem. Więc żadnego z Swiętych Pańskich w Krolestwie Niebieskim nie masz, ktoryby przez ręce MARYI za swoie przed BOGIEM y Onąż samą, zasługi, naznaczoney sobie nie wziął Korony.

Y iużże tylko Niebianom te honorow *Insignia* rozdawać będźie MARYA? bynaymniey. Nie tylko Nieba ale y Ziemie że iest Koronatką, toć y dla zasłużonych sobie Ziemianow ieszcze nie rozdane ma korony. Iakimby zaś sposobem do Iey dostały się depozytu, tak się pokazuie. *Apoc: 19.* Widźiał tam Sekretarz Niebieski Ian Swięty w obiawieniu swoim, iakiegoś Męża, na ktorego głowie wiele Koron było. *Et in capite Ejus diademata multa.* Co by to był za Mąż, czytam u Sylweiry, że to był sam CHRYSTUS Pan, ktory tak wiele Koron ma na głowie swoiey, ile iest w Pułkach Niebieskich Aniołow, ile bereł w Niebie y innych Swiętych ludźi Orszakow. *Tot CHRISTUS sortitur coronas, quot sunt Angelorum Coronæ, quot rursum sunt sceptra in Cælis, Sanctorumq; hominum agmina.* Wiele by to zaś było tych wszystkich Obywatelow Niebieskich, zgadnąć nie można; bo y sam Ian Swięty *Apoc: 7.* powiada, że ich nikt nie mogł porachować. *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat.* A kiedy tak: toć tyle nieprzeliczonych Koron na iedney głowie samego CHRYSTUSA Pana. *Et in capite Ejus diademata multa.*

A wiecież co ia wam powiem? wszystkie te Korony są KORONATKI naszey Nayświętszey MARYI Panny, y dowodzę. Swięty Amadeusz *hom: 6. de laud: Virg:* tak mowi: *Corona Capitis MARIÆ, est CHRISTUS, dicente Sapientissimo, quòd Filius sapiens Corona sit Matris, & quis sapientior est Illo, qui est Patris Sapientia.* To iest: że Korona Nayświętszey MARYI Panny iest CHRYSTUS Pan, według zdania Naymędrszego, że Syn mądry iest Koroną Matki, a ktoż iest mędrszy nad tego, ktory iest OYCA Przedwiecznego Mądrością; A ponieważ iest tak: toć wraz z CHRYSTUSEM na Głowie MARYI Anielskie y innych Niebianow Korony. Toć maiąc też same w dyspozycyi swoiey

MARYA,

MARYA, ma co rozdawać Poddanym, to iest wiernym Klientom swoim.

Nieba y Ziemie KORONATKO, Cudowna w tym tu Obrazie Nayświętsza MARYA Panno. Iesteś Panią wielu y rozmaitych Koron Niebieskich, dayże z pomiędzy tych zasłużonym Tobie Ziemianom Chorow Anielskich Korony. Naywyższemu Kościoła Bożego Pasterzowi BENEDYKTOWI Czternastemu, za przysłanie Koron, day Koronę *Dominationum*, aby całemu Prawowiernemu Chrześciaństwu szczęśliwie, y iak naydłużey Panował. Nayiaśnieyszemu AUGUSTOWI Trzeciemu Krolowi Polskiemu, day Koronę Cherubinow, ktorzy daną sobie od BOGA umieiętnością, innych Aniołow celuią, za usilną o Koronacyę Twoię instancyę, aby umiał powierzonym sobie od BOGA, ludem rządźić. *Dabis servo Tuo cor docile, ut populum Tuum judicare possit.* 3. *Reg:* 3. Iaśnie Wielmożnemu Arcy-Pasterzowi naszemu, a Koronatorowi Twoiemu, za podięte fatygi, day Koronę *Virtutum*, to iest Mocarstw, aby oparłszy się mocno przeciwnym fatom, na naywyższych honorow spoczął subselliach. Zasłużony Tobie iest Orzeł Polski, nie darmo w haczystych szponach swoich trzyma miecz obosieczny, bo tyle razy honor Twoy windykował, y za naszey pamięci w Toruniu nie zgładzone *temeritatis* na karkach Heretyckich, rysował charaktery. Dayże mu Koronę *Principatuum*, abyśmy wziąwszy prym innym Narodom, pod cieniem skrzydeł iego, a bardźiey Twoich *Aqvila grandis magnarum alarum*. *Ezech:* 17. miłym cieszyli się pokoiem. Wszakże: *Nulla salus bello, pacem Te poscimus omnes*, Prześwietnemu Iaśnie Wielmożnych POTOCKICH Domowi, ktorzy na Twoię y Syna Twoiego, ktorego tu ręku piastuiesz spendowali Korony, day Koronę *Thronorum*, aby Herbowne *Krzyże* Ich na Krolewikim lokowanych Majestacie, w Polskiey zaiaśniały Koronie. *Crux ornet solium, decoret Regumq; Coronas*. Prześwietney Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego Familii, day Koronę Serafinow, za to, że zakochawszy się Synowskim affektem w Tobie. *Filii Tui dilexerunt Te nimis*, na lat dwadźieścia y cztery przed założeniem Miasta tego, honor Twoy w tym tu Obrazie promowowali, y promowuią. A osobliwie teraz, kiedy z usilną pracą, y fatygą swoią o te, ktore Obraz Twoy zdobią postarali się Korony. Przesławney Metropolii tuteyszey Lwowowi, ktory solennie Aktowi Koronacyi Twoiey applaudował, y teraz Anniwersa-

ryinie,

ryinie applauduie, day Koronę *Potestatum*, aby Herbowny Lew iego, skruszywszy nieprzyiazney Fortuny assalty, w władzy swoiey, powadze y estymacyi, żadnego nie znał detrymentu. Na koniec ienam wszystkim Poddanym y wiernym Klientom Twoim, day iednę Koronę, Koronę wieczney chwały. Mieymy dobrą nadzieię, że ią odbierzemy, bo nas w tym assekuruie starodawny Doktor Tertullianus. *Habemus Coronariam Deiparam, Cujus suffragatione speranda est Corona æternitatis, bravium Angelicæ substantiæ, politia in Cælis, gloria in sæcula sæculorum.*

AMEN.

HONOR

Synow Oyczyzny, w piastowaniu Honoru

MARYI

w Obrazie Lwowskim od S. Łukasza malowanym

UKORONOWANEY

Na uszczęsliwienie Narodu Polskiego, zafundowany w Jey Koronacyi

Kiedy

Bog z Łaskami przy Niey do Polski zawitał

albo

KAZANIE

Miane pod czas Anniwersarza Koronacyi w Kościele Lwowskim Bożego Ciała Zakonu kaznodzieyskiegó

przez

W. X. Zygmunta Gorskiego Reformata Zakonu O. S. Franciszka, Kaznodziele Lwowskiego Kościoła S. Kazimierza

Roku P. 1752.

Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth. Lucæ 1.

Dzież się skwapia Boga moiego Matka? gdzie zamierza do mety Ukoronowana Panna? gdyby mi nie Elzbieta Swięta tamowała drogę, wcale mowiłbym, że się skwapia na ratunek Sług swoich, schodźi na konso-

lacyą Promotorow chwalebney Koronacyi swoiey, ktore na rękach nosząc, piastuiąc Honor Iey w tym Obrazie słynącey cudami, Koronowali MARYĄ. Dodaią mi więcey pytania, Doktorowie Kościoła Bożego, z mieysca, tak prędkiego powstania Nayswiętszey MARYI Panny: *Exurgens MARIA Abijt in montana cum festinatione, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elizabeth.* inwestyguiąc wszyscy wzaiemnie racyi: *Quid obsecro Virginem ex solitudine extraxit, ut nec asperitate montium aut longitudine itineris, aut alia molestia potuerit retardari?* Co proszę, tę Pannę Matkę Boga z ulubionego, mieysca? ździomu chwały Boga? co pobudźiło do drogi przedsięwziętey, w ktorey ani na dalekość mieysca, ani na przykrość gor, ani na żadną pracę, albo też przykrość y niewygodę nie uskarzyła się, ale zwielką ochotą Serca swego powstawszy z mieysca ruszyła się w krainę gornę: *Exurgens MARIA abijt in montana cum festinatione.* Zważywszy przyznaię to z Wincentym Swiętym. *Hoc fecit officiosa Ejus & obsequiosa charitas, hæc Eam permovit ad jucundam sponte visitationem & ad tolerandam omnem itineris defatigationem* Ze nawiedziła Elżbietę Swiętą Matka Boga, to uczyniła dlatego, aby pokazała, iak iest prętką na zawołanie, iak iest łaskawą, użytą na prozbę, iak iest wdzięczną, gdy kto utrzymuie Iey honor: Smiem przyznać, że miała Nayswiętsza MARYA Panna w tym Obraźie zostaiąca, dla siebie honor, słowem mowiąc Koronacyą. Kładł na Panieńskie Skronie Koronę, Koronował Matkę Boską. *Coronatum Caput*, nietylko Miasta tego, ale całey Metropolij Ruskiey Arcy Pasterz nasz w Senacie *alter Primas* Iasnie Oswiecony Xiąze Arcy Biskup MIKOŁAY WYZYCKI. Assystowali *Regni Soles* Tey nowey Koronatce, usługę swoią czynili I. W. I, W. Infułaci. Ci wszyscy idącą w gorę honoru, y chwały przed swiatem *Abiit in montana.* àdosyć iuż wysoce wywyższoney w Niebie Nayswięszey Nieba y Ziemie Koronatki P. MARYI, tym wyżey wyniesli honor y chwałę, im większey [: wyżey tu promowuiąc na źiemi :) ozdoby do Aktu Koronacyi tego Obrazu, godną swoią przydali prezencyą. Odebrała z rąk złotych dla siebie, Koronę Nayswiętsza MARYA Panna, prawdźiwie złotych, bo z złotego Potoka piszących się Potockich. Przy Koronie odebrała z Domu tegoż tyle Honoru, ile w roku przeszłym przy Koronacyi

liczyła

liczyła dla siebie chwały y tryumfow. Pamiętna tego będąc teraz przy Nawiedzeniu do tego Przeświętnego pospieszyła się Domu z Swoim Błogosławieństwem. *Intravit in Domum Zachariæ & Salutavit Elisabeth.* Niezbywało y na inney Assystencyi Tey Krolowy Polskiey y Pani naszey, miała pod Nogami swemi *primæ magnitudinis Sydera.* Tak wiele z Senatu służących Sobie Iaśnie Oświeconych, Iaśnie Wielmożnych, Wielmożnych Panow, nie zrachowaną w Kompucie rodowitą Szlachtę, Ktorzy znaiąc się bydź Synami Oyczyzny, obstawaiąc *pro bono publico,* iakoby *ad favum mellis congregati in unum,* ziechali się, aby Tę Elektorkę, od wiekow wybraną od Boga, Koronować mogli y wolnemi głosami zgodzili się nato, pełnym akklamacyi po całey Polszcze odzywaiąc się *Salve,* tryumfuiące Matce Boga w Tym Obrazie zostaiącey, ogłaszaiąc *vivat,* y Wdzięczna będąc tey usługi, czynioney sobię MARYA, powstała im na honor. *Exurgens MARIA abiit, intravit in Domum Zachariæ & salutavit Elisabeth.* Iakoż y Ia otym honorze mowić będę, y to wyrażę: Iż Honor Synow Oyczyzny piastuiących NaySS. MARYI Panny tego Obrazu Koronacyę, wziął sobie Bog za Honor. à zatym przy Koronacyi MARYI dopiero tym lepiey uszczęsliwiony został Narod nasz Polski, gdy Bog do nas z Łaskami przy MARYI zawitał. *Intravit &c.* Ad. M. D: G.

CHciał mieć Bog w starym Testamencie Arkę swoią w osobliwszey u ludzi obserwancyi? niekazał często przystępować do niey, ieżeli kiedy kto przystępował? to Kapłan, to Lewita, y to z wielką skromnością, obserwancyą, weneracyą, nabożeństwem. Tęż Arkę Bog rozkazał z wielkim wybudować sumptem, złotem ozdobić, drogiemi kamieniami osadzić; do tey naznaczyli Lewitow, ktorzy by na rękach Swoich nosili piastowali Honor Boga, nie dosyć na tym; kazał do tego Bog, aby dwoch Cherubinow rozpostartemi skrzydłami stali na Arce Pańskiey, obroną Iey nieiaką byli, pilnowali, zasłaniali. Stało się zadosyć woli Boga, według podania y formy, stanęła Arka Pańska, dwoch było Cherubinow postawionych na obronę tey Arki, czynili Iey Honor wszyscy wzaiemnie ludzie, z głęboką przychodzili weneracyą w białych prezentowali się sukniach Kapłani y Lewitowie z rozkazu Boga. Niech mi to będzie figurą świadczonego Honoru

Nayſwiętſzey MARYI Pannie w tym Obraźie. Wſtaie ż mieyſca ſwego Krolowa Eſter, idzie do ſamego Tronu Krola Aſſwera, ſtaraiąc ſię o Libertacyą, uwolnienie wſzyſtkiego Narodu ſwego. Stawa Matka za Adoniaſzem, aby ten à nie inſzy utrzymał ſię przy Koronie Oyca ſwego, ten à nie inſzy krolował: Natym zakładam wſzyſtkie rzeczy Kazania mego: Arką ieſt Nayſwiętſza MARYA Panna żdaniem wſzyſtkich Doktorow Swiętych, w Niey inkludowane były y ſą Boſkie taiemnice; Syn Boſki z Niey ciało wziął, Tę Miſtyczną Arkę à Matkę ſwoią, chciał mieć Bog w oſobliwſzey weneracyi; oddawały wſzyſtkie Kroleſtwa, Xięſtwa, Prowincye winny Iey Honor, część, weneracyą; nierychło naſza Korona Polſka, bo dopiero wtenczas kiedy poznała prawdziwego Boga, kiedy przyſzli do Wiary Swiętey Katolickiey, w tym opoźniałym czaſie, dlaſiebie ſzczęśliwym, ſtarali ſię, aby: Ta Miſtyczna Arka iak naywiękſzy Honor miała; jakoz miała z początku Kroleſtwa naſżego, bo Sarmatowie [: z Bilſkiego Kronikarza denominacyi, :] tak w polu woiennym, iako też pracowitym, tak w domu, iako wdrodze y na każdym mieyſcu, ſpiewaniem pioſnek, hymnow, godzinek, y rożnemi nabożeńſtwy honor tey Pani czynili. Niemogli lepiey w przyſłudze ſwoiey honoru Iey oddać, iako kiedy na dowod ſerca ſwego na Iaſney Gorze Cudami ſłynącą Koronowali. Tęż ſamę przyſługę uczyniło Xięſtwo Litewſkie we dwoch mieyſcach Koronuiąc MARYĄ, nayſzczęsliwſza iednak w Ruſkim Kraiu wydaie ſię Polſka. *Terra fluens lacte & melle*, bo iuż czworaki dokument pokazała ku Matce Boga, Czwartą Koronę oddaiąc w Ręce Nayſwiętſzey MARYI Panny; We wſzyſtkich Czterech mieyſcach ta Miſtyczna Arka z wielkim ſumptem z Chwałą przytym Korony Polſkiey wyſtawiona była, bo podczas oddania Korony w Ręce Matki Nayſwiętſzey na każdym z tych mieyſcu, z pod ſerca, z pod duſze pobożni, nabożęńſtwem poprzyſiężeni, Słudzy Matki Nayſwiętſzey dobywali złota. Ztym wſzyſtkim, nay bardziey zdobią tę Arkę dwa Cherubinowie poſtawieni na przećiwko ſiebie, Swięty O. Patryarcha Dominik, z Seraficznym Oycem moim Franciſzkiem, pod ktorych niby umbrą zoſtaie MARYA. Umbra to ieſt à nie Chwała dla Nayſwiętſzey MARYI w ubogich Kośćiołach Serafickiego Franciſzka, y Patryarchy Dominika mieśćić ſię Domie. Muſi bydź z Iey ukontentowaniem, kiedy niegdzie

indziey

indziey, życzyła ſobie zaiaſnieć w Koronie, tylko na mieyſcach tych, gdzie zachodzą ſkrzydła, à pod tych zaſloną, zoſtaią Synowie tych dwoch Cherubinow Patryarchow. Pierwſzey Koronie, obrała ſobie mieyſce Nayſwiętſza MARYA Panna w Sokalu u Braći moich. Drugie w Podkamieniu. Trzećie w Łucku, Czwarte tu na tym mieyſcu w Lwowie, u Synow Oyca Dominika S. Opuśćiwſzy ſwych Braci wtym punkcie, że noſzą Ci Lewitowie, Oyca S. Dominika Synowie te Miſtyczną Arkę y na Rękach ſwoich piaſtuią, tu y na kazdym mieyſcu, bo ledwie ktory Kośćioł Ich ieſt wktorym by nie mieli *Thaumaturgam Imaginem* Nayſwiętſzey MARYI, daie ſię im piaſtować, bo ſą Aniołami z życia, y poſtury ſukienki y zelozyi o Honor Boſki, o Honor MARYI; iako Ich z tąd wyſławia, uczony Koutuni: *Ordo Dominici Apoſtolicus, ob zelum Seraphicum, Angelorum nomen meruit, quibus dictum eſt; Ite Angeli veloces*: ile takim dała ſię piaſtować; polegała na ich Rękach, wſpierała ſię na ich barkach. Tę Miſtyczną wzięli Arkę na ręce piaſtuiąc, od wiekow Honor Nayſwiętſzey MARYI Panny Synowie Oyczyżny, y poty podkładali barki ſwoie, poki w gorę Honorow około czaſu tego, niewyniesli MARYĄ: *Exurgens MARIA exaltata Domina*. Na zawdzięczenie tey łaſki y Honoru dla ſiebie, poſzła ſpieſzno w krainę gorną. *Abijt in montana cum feſtinatione* y rozumiem nie poco, tylko à żeby to Nabożeńſtwo ku niey trwaiące we wſzyſtkich ludźiach Bog koronował Iżaiaſz, ktoregoś Kroleſtwa opiſuiąc Sławę, dobrze mu ominował z ſtrony ſamego Boga: *Eris Corona gloriæ in manu Domini, & diadema Regni in manu Dei Tui*. Będzieſz Koroną Chwały w Ręku Pana y Ozdobą Kroleſtwa w Rękach Boga Twego. Cornelius à Lapide lepiey tych ſlow ſens wyraża, gdy mowi: *Eris Corona gloriæ ideſt inclyta & glorioſa, apud Deum & homines, quia Deus ſua faciet & evehet te ad Coronam Regni, faciens Regnum Coronatum, magnificum & glorioſum, imo faciet Regnum Sibi proprium, ita, ut Corona Regni tui ſit Corona Regis & Regni Dei*. Odbierzeſz z Rąk ſamego Boga dla ſiebie Koronę, bo ſlynąc z kroleſtwa swego, Przed Bogiem y ludzmi zaſzczycać ſię będzieſz Imieniem ſwoim nad inſze Narody, bo Cię Bog wywyſzſzy y wynieſie do tey chwały, przywiedzie, że Korona y Kroleſtwo niebędzie twoim ale Boga ſamego. Smiem twierdźić: że Proroctwo Izaiaſza,

 ſlowo

ſłowo w ſłowo wypełniło ſię w Starym Teſtamencie na Iuckim Pańſtwie y Koronie Izraelſkiey, ci oprocz Boga, ktoremu ſłużyli z Serca całego, że oddawali winną częśc Arce, ktorey Bog kazał czynić Honor po wſzyſtkie dni, że przytym noſili Ią, piaſtowali na Rękach ſwoich, zaſłużyli ſobie na Reſpekt- że ich Krolestwo y Korona Izraelſka była w Rękach ſamego Boga, iakoż to każdy widział, że Kroleſtwo Izraelſkie Bog za-ſwoie uznawał, gdy im w tyle potyczkach pomoc y ratunek dawał. Z tym wſzyſtkim, przyznaię bardziey, ze tego Proroctwa zlewa ſię Błogoſławieńſtwo na Narod Polſki. Mogę mowić, ze ſobie przywłaſzczył Bog za ſwoie, Kroleſtwo naſze, y za ſwoie poczytał, bo tyle odebrał zwycięſtw z poſtronnych Nieprzyiaciol; Władyſławowie, Zygmunci, Kaźimierzowie, ſławni zwycięſtwami Krolowie zeznaliby, iak im Bog błogoſławił. Słynęła przedtym y dotych czas ma dobre Imie Oyczyzna, Czym ſię dzieie, że Ią Bog pokrywa, nie da pość na pośmiewiſko innym Narodom, Kroleſtwom. *Non fecit tâliter omni Nationi*. Ta ſzczegulnie à nie inna racya, że od początku ſwego nabozeńſtwa utrzymywali Antecesſorowie naſi Honor Nayſwiętſzey MARYI Panny, trzymali, noſili na Rękach ſwoich Miſtyczną Arkę Nayſwiętſzą MARYĄ. Niedźiw że Kroleſtwu Polſkiemu nadał Bog ſławne zwycięſtwa, nie dziw, że Koronę ich, za ſwoie poczytał, nie dziw że Kroleſtwo te, przywłaſzczył ſobie. *Corona Regni hujus, eſt Corona Regis & Regni Dei*. Kiedy ſię wszyſcy ſtarali o Koronę dla Nayſwiętſzey MARYI Panny, tak na mieyſcach innych iako też y wtym Obraźie będącey. Z tey okoliczności czynienia Honoru Matce Nayſwiętſzey, wychwala każde Kroleſtwo Cornelius à Lapide mowiąc: *Quanta eſt illorum gloria, ex quibus Regni ſui Coronam confecit Deus*. O iak wielki zaſzczyt, iak wielka chwała y przytym ſzczęsliwość Kroleſtw, Pańſtw, Prowincyi, z ktorych Bog odnośi, zbiera Korony dla ſiebie liczy. Y daley rzecz Prowadzi ſwoie. *Corona Martijrum, eſt Corona Dei, Corona Apoſtolorum, Doctorum, Confeſſorum, Virginum, eſt Corona Dei, Corona Virginis Beatæ, eſt ſpecialiter Dei Corona, quia hac Coronatur, imo coronat ſe Deus*. Chwała Męczennikow Swiętych ieſt Chwałą ſamego Boga, Chwała abo Korona Apoſtołow, Doktorow, Wyznawcow, Panienek, ieſt Chwałą albo Koroną Boga; Chwała y Honor wyswiadczony Nayſwiętſzey MARYI Pannie, ieſt Chwa-

łą

łą y oſobliwſzym Honorem Boga, ieſt Koroną, ktorą ſię Bog Koronuie, ſzczyci, chełpi przed Niebem y Ziemią, y za ſwoy Honor to ſobie poczytuie. Y tenci to Honor, o ktorym ia mowię Honor ſwiadczony Matce ſwoiey wziął Bog na ſiebie; każdemu promotorowi, uymuiącemu ſię o Honor Matki ſwoiey w tym Obrażie Koronowanym, gotow ieſt zawdzięczyć, nadgrodzić. Czym że? oto tym. Chcąc doſtać Adoniaſz Sunamitydy Zony Dawida po zmarłym Męzu, wyrabia interes wſzyſtek przez Matkę Salomona Krola; wnoſi Betſabee do Syna ſwego inſtancyą. Proſi aby Iego zamyſły Ukoronowane były. *Detur Abiſai Sunamitidis Adoniæ Fratri tuo Uxor.* Coż na to Salomon? uſłyſzawſzy expoſtulacyą Matki ſwoiey, rzekł do niey. *Quare poſtulas Adoniæ Abiſai Sunamitidem, poſtula ei Regnum.* Naco Matko moia proſiſz za Adoniaſzem? bardziey przynależy, abyś proſiła dla niego o Kroleſtwo. Dziwna rzecz, ze Salomon, na proźbę Matki ſwoiey z Kroleſtwem ſię odzywa. Betſabee wnoſząca inſtancyę za Adoniaſzem, znaczy Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę. Nie chciał Bog żeby Matka Iego proſiła o co innego, tylko o Koronę, o Kroleſtwo, bo przytey Korona, przytey uſzczęśliwiona Oyczyżna, Ta ieſt ugruntowaniem, utwierdzeniem wſzyſtkich Koron, Pańſtw, Monarchyi, oſobliwie też naſzey Polſkiey. Przy niey uſzczęſliwiona Rżeczpoſpolita, ani kiedy upadkowi, ruinie podpadać moze, iako to przyznaie Chryzoſtom S. *MARIA Firmamentum Regnorum, Decus gloriæ, Thronus Eccleſiæ.* Kto ſię Iey oddaie w Opiekę, oddaie ſię ſamemu Bogu, kto proſi iey o co, odbiera z Rąk ſamego Boga, kto Iey czyni honor. czyni go ſamemu Bogu, bo mowi Arnoldus poważny: *Individua eſt Filij & Matris Gloria,* Iedna à nierozdzielna ieſt Chwała Matki Boſkiey y ſamego Wcielonego Boga. Ieżeli Matka chce tego y pragnie aby ten y ow Adoniaſz Krolował, niedeneguie, nieprzyczy Syn Iey, y owſzem częſto mowi do Matki ſwoiey. *Quare poſtulas Abiſai Sunamitidem? poſtula ei Regnum.* Czemu w tak małey rzeczy Ukoronowana Matko przychodziſz do mnie, proś bardziey o Kroleſtwo, o Koronę; o ſzczęśliwy ſukces dlatego Kroleſtwa, z ktoregoś nie iednę odebrała Koronę, y ieſzcze odbierać będzieſz Ieżeli za kim tę wielowładną intercesſyą Miſtyczna Betſabee Nayſwiętſza MARYA, tedy nay więcey za Tobą, *Sacra Familia Dominicana.* boście wy nay więcey pracowali o koło Korony

Nayſw: MARYI. Mieliśće ie prawda do tego ſtimulum, bo was obligowała y przymuſzała, do tego wtym konterfekcie Matka Boſka, abyśćie Iey dali więkſzèy Honor, Słowy Iey ſamey mowiąc: *Digna ſum præſtantıori loco*. Godnam ieſt abym była namieyſcu innym, abym większą część y weneracią od ludźi miała. Iuż teraz niemogliśćie ſię bardziey przyſłużyć MARYI, iako gdyśćie Panienſkie Iey uwieńczyli Skronie, Tron dotego wſpaniały wyſtawuiąc dla niey. W tey Koronie, każdego was prezentować będzie przed Synem ſwoim w Ciele ludzkim Bogiem, ſtaraiąc ſię o podobną w zaſługach nadgrodę. Na podobny Reſpekt zaſłużyli ſobie Synowie Oyczyzny naſzey, iakimkolwiek ſpoſobem Konkuruiący do Koronacy Nayſw: MARYI Panny, ktore ſzczęśćię, abym mogł lepiey wyraźić, potrzebne mi ieſt po trzeci raz Piſmo Swięte, ktore za fundament założyłem, à to nie inne, tylko Eſter Krolowy; Ta maiąc pewny interes, przyſzła do Krola. Ledwie co zobaczył Aſwerus w Koronie idącą do ſiebie Damę, ſpytał ſię, coby za ſprawę miała? *Quıvıs Regina Eſther? etıamſi dımidiam partem Regnı petıeris, dabıtur tibi*: O co proſiſz Nayıaſnieyſza Pani, chobyś o połowę Kroleſtwa proſiła mieć będzieſz, otrzymaſz proźby ſwoiey ſkutek. Coż nato Krolowa Eſter? *Si ınveni gratiam in oculis tuis o Rex, dona mihi anımam meam, pro qua oro, & populum, pro quo obſecro*. Iezelim znalazła łaſkę woczach twoich o Krolu, daruy mi duſzę moie, za ktorą proſzę, y lud ten, za ktorym ſupplikuię. Ta Koronatka przychodząca przed Tron Aſwera, znaczy Nayſw: MARYĄ Pannę. Wnoſi Ta intercessyą, iuż nie za ſobą, ale za Narodem ſwoim, ulubionym ſobie Sławna była Iey Interceſſya na tenczas, kiedy Krol Polſki Ian Trzeći Sobieſki uklęknął przed Iey Obrazem w Częſtochowie, [: idąc bowiem na Turka pod Wideń umyslnie wyboczył, :) oddaiąc ſię w protekcyą Nayſw: MARYI Pannie, iako o tym napiſał Kochowſki: *Rex in Clarum Montem dıvertit, ut Virgini Deıparæ Poloniarum Reginæ, ſupplices pro Victoria preces adferret*, Stanęła za nim Nayſw: MARYA Panna, bo ſzczęſliwie z wiktoryą powrucił ſię. Ale co mi ſzukać dowodow z kąd inąd, mam Cud oczywiſty Obrazu tego: Karol XII. Krol Szwedzki, dobywaiąc Miaſta tego, zamyslił wſzyſtkich ludzi we Lwowie tak Duchownych, iako y Swieckich w pień wyciąć, iakoż z tą furyą wchodził do Miaſta Boſacką fortą; ledwie co

prze-

przeſzedł około Obrazu Tey Koronatki, wpunkcie zmiękczył Serce, odmienił Animuſz, ſtał ſię innym, łaſkawym. Przyznawali wſzyſcy Obywatele tę łaſkę, Nayſwiętſzey MARYI Pannie, ktora widząc oſtatnią kleſkę, ſwoich Klientow, pewnie nie z inſzą przed Bogiem ſtanęła proźbą, tylko; *Dona mihi Rex populum, pro quo oro & obſecro*. Mam tu Boże, w tym Mieśćie Klientow ſwoich, ktorzy mi ſłużą z Serca całego, bo każdego Feſtu Illuminacye ku moiey Chwale czynią, mam tu poprzyſiężonych Sług mego Rożańca, Braci y Sioſtry, day mi tę garſtkę ludzi, za ktorych duſzami przyczyniam ſię do Ciebie; daruy mi ten lud zoſtaiący w Mieśćie, niech nie giną od okrutney Nieprżyiaćiela Ręki. *Dona mihi Rex populum, pro quo oro & obſecro*. Uczynił zadoſyć prożbie Matki ſwoiey Bog, bo ſię Krol Szwedzki po przyiacielſku obſzedł nad ſwoy źamyſł y intencyą. A małyſz to ſwiadczony Reſpekt Nayſwięt: MARYI? Od Koronacyi Iey dopiero bardziey uſzczęsliwiony Narod Polſki, Bog z nami. *Intravit in Domum Zachariæ & ſalutavit Eliſabeth*. Co żebym lepiey pokazał y wyraźił, biorę na konſyderacyą Sławne proroctwo Balaama Proroka, ktore wydał o Nayſw: MARYI Pannie. *Orietur Stella ex Iacob, & Conſurget Virga de Iſrael, percutiet Duces Moab vaſtabitq Omnes filios Seth, Iſrael autem fortiter aget*. Wynidzie Gwiazda z Iakoba, powſtanie Rozga z Izraela, uderzy n- Wodzow Moab, pobiie ich, y wniwecz obroći wſzyſtkich Synow Seth, Izraelczykom zaś łaſkawą ſię pokaże. To w figurze prorokował o Nayſwięt: MARYI Pannie Balaam Prorok; Ona bowiem bedąc Gwiazdą zaranną wyſzła z pokolenia Iakubowego, będąc figurowana Roſzczką, miała powſtać przeciwko Nieprżyiaciołom ſwoim na ukaranie ich, Izraelitom zaś miała ſię pokazać miłą, łaſkawą; faworyzuiącą. W ſamey zaś rzeczy, komuſz ſprzyia Nayſwiętſza MARYA Panna, na kogo podnoſi Ręke ſwoie. Pobiia ta Nieprzyiacioł ſwoich uwłaczaiących Honorowi Iey Niepokalanego poczęćia, pobiia y tych Wodzow, ktorzy z Woyſkiem ſwoim powſtaią przeciwko Kroleſtwu Iey, a w rzeczy ſamey naſzemu Kroleſtwu. Czyli raz dała ſię widzieć Nayſw: MARYA Panna na Iaſney Gorże po murach chodząc, gdy Szwedzi dobywali Fortecy: Gdy by kto był godzien łaſki Boga, widziałby tymże ſpoſobem Nayſw:

C MA-

MARYĄ Pannę broniącą Miasta tego od Kożakow, Tatarow. Sprzyia zaś Synom Oyczyżny, sprzyia y tuteyszym Obywatelom; y nie mogła lepiey pokazać ku nam affektu, iako gdy wzgardźiwszy Państwo Cesarzow Zachodnich, tu sobie obrała mieysce nay ulubieńsze dla śiębie. *In Thesauro Orientalium Imperatorum asservabatur*, Ieszcże tuswego nieosiadła mieysca Nayświętsza MARYA Panna, à iuż Xiążętom Ruskim iedney wiary z nami, lubo inszey Religij powstała na honor, bo gdy wiedli woynę z Saracenami przy obecności Obrazu Tey Matki Boskiey, ktorey wzieli z sobą, Saracenow zniesli z placu z wielką chwałą swoią: *Duces Russiæ in bellis secum deportantes, Imaginem Virginis Coronatæ, victoriam de Saracenis deportabant*. Powstała teraz ta Mistyczna Gwiazda, tym lepiey ku Obronie Polskiey kiedy z rąk tych, ktorym pomoc, obronę dawała, odebrała Koronę; Iako to użnał poważny Gerson: *Magnificata est hodie Beata Virgo, & eo majorem habet dominij principatum, quo majorem accepit gloriam*. Uwielbiona, wywyższona dziś iest Nayświętsza MARYA Panna, y tym w większą wzięła opiekę Koronę Polską, im większą przy Koronacyi swoiey odbierała chwałę: *Hodie Domina nostra altius Nomen accepit, & per hoc habet majorem authoritatem, ac naturale Dominium ad totum mundum*. Dziś Pani nasza Krolowa Nieba y Ziemi sławnieyszego dla siebie dostała Imienia, gdy Ukoronowana w tym Obraźie została, dla samego tego ma moc większą y władzą nad całym swiatem, y Krolestwami wszystkiemi panuie, Kroluie, rozkazuie Nayswiętsza MARYA Panna, ale bogday tylko nad nami Władzę y Państwo miała. Mowi Sama y tym się zaszczyca, że przez nię Krolestwa y Xięstwa stoią, Krolowie Xiążęta przy Berłach Koronach się utrzymuią: *Per me Reges regnant, per me Principes imperant, & potentes decernunt justitiam*. Na czym Rupert S. stanąwszy. *Hæc in Cælis Regina Sanctorum, & in terris Regina Regnorum, quando quidem est Mater Regis Coronati*, Ta w Niebie iest Krolową Swiętych, na źiemi iest Krolową Panią wszystkich Krolestw, ponieważ iest Matką Ukoronowanego Krola. Doddaię Ia, Ta iest Krolową Korony naszey Polskiey przy Niey uszczęsliwiony Narod nasz, poniewasz od nas iest Koronatką y przy tym Matką Ukoronowanego Krola: *Siquidem est Coronata & Mater Coronati Regis*. A ieżliż Bog sobię przyznał za własne Krolestwo

leſtwo, to Pańſtwo w ktorym piaſtowali ludźie y na rękach woich noſili Arkę Pańſką: *Vos eſtis mihi in Regnum Sacerdotale meo cultui & Sacrificijs addictum*, toć y to bydź muſi, że Kroleſtwo Polſkie ieſt Kroleſtwo Boga, z utrzymania Honoru Nayſwiętſzey MARYI Panny, Bog do nas zawitał: *Intravit in domum Zachariæ & ſalulavit.* Godziłoby ſię więcey mowić o Tey Nowo-Koronatce Krolowy naſzey, *Sol Regnorum & Coronarum MARIA.* ale żebym niebył z naprzykrzeniem Audytorowi moiemu, ſkracam Słow, niewſpominam Cudow y Łaſk przy tym Obrazie Nayſwiętſzey MARYI Panny, iako to, ze oſmiu umarłych powſtało, położonych, przed tym Obrazem chorych, kalekow, bez liczby, na oczy slepych wzrok wielu otrzymało, wielu na ſmiertelney pośćieli leżąc z łozka powſtało. Iedney tylko zdało ſię nieopuśćić Łaſki Nayſwiętſzey MARYI Panny, ktorą w Duchu Prorockim zobaczył Izaiaſz y o Niey wyznał: *Erit præparatus Mons Domini ſupra verticem montium.* Będzie napogotowiu gora Pańſka nad wierzchołkiem gor innych zoſtaiąc. Grzegorz Swięty przez tę Gorę rozumi Nayſwiętſzą MARYĄ Pannę: *Mons quippe in vertice montium eſt Beatiſſima Virgo MARIA.* Gora nad gorami zoſtaiąca, ieſt Nayſwiętſza MARYA Panna. Ta Miſtyczna Gora wywyſzſzona będąc, teraz tym bardziey w gorę wynośić ſię będzie? ale dla czego, aby temu Miaſtu gorami pieczętuiącemu ſię, obroną była. Za ſtaraniem wyſokich gor, Miaſta tego Obywatelow, wyſzła w gorę Nayſwiętſza MARYA Panna z dolney krainy. *Exurgens MARIA abijt in montana cum feſtinatione.* Teraz. *Præparatus Mons Domini ſupra verticem montium*, miſtyczna Gora nad gorami nadgradza, rekompenſuie wſzyſtko, dla tego trzyma ſię gorney krainy, aby za Sobą z tego Miaſta miała ſequito, utrzymała Was wſzyſtkich przy Koronie Chwały Niebieſkiey.

Konkluduię: *Coronata eſt MARIA in terris, facta eſt Corona peccatori in Cœlis:* w Koronie zoſtaiąca na źiemi MARYA, ſtaie ſię każdemu Grzeſznikowi Koroną w Niebie. Za tą Koronaci, za Tą Wielmożni Panowie, za Tą urodzeni Szlachta y Mieyſcy Obywatele à ſzypko bez odwłoki:

A
M E
N.

Cz

M A R Y A

W Naywyżſzey Eminencyi po BOGU

Z O S T A I A C A.

Pod czas Anniwerſarza Koronacyi Cudownego Jey Obrazu we Lwowie, od S. Łukaſza malowanego,

K A Z A N I E M

Dnia czwartego na Summie,

Przez

Imci X. Maryana od S Staniſława, S.Th. Profeſſora niegdyś, y Kaznodźieię Ordynaryuſza, Zakonu TROYCY Przenayświętſzey, od wykupienia Niewolnikow,

Roku Pańſkiego 1752.

WYSŁAWIONA.

MARIA abiit in montana cum feſtinatione.
Luc: 1.

DOkądże tak ſpieſznym dążyż MARYA krokiem? á ieſzcze w gorne Krainy. *MARIA abiit in montana cum feſtinatione.* Pewnie tak idźież na odwagę: (*a*) *Quocunq; pedes, carusvè jubebit.* Tam pewnie, gdźie tylko oczy poniosą. (*b*) *Incertùm quò fata ferent, ubi ſiſtere*

[a] *Ovid.* [b] *Virgil.*

detur. Bynaymniey; ten albowiem ſzczegulnie tak zwykł ſię zapędzać, przed kim nie iedna droga. *Quà ſit ſibi neſcit eundū?*

Cum videt ex omni parte viator iter.

Iedna przed MARYĄ droga, ieden Krolewſki gościniec, *via Regia,* ktorą dąży w gorne krainy, w Dom Elżbiety Swiętey z wizytą. W tym tylko rzecz godna podziwienia, że tak śpieſznym dąży MARYA krokiem. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Więc czyli z ſtarożytnemi Atletami Nayświętſzey MARYI Panny, opiſuie Ewangeliſta Pańſki gonitwy do mety honorow, y precedencyi? Czyli emulacyą w biegu z lotną Kamillą, ktora prętkim impetem nie tykaiąc ſię ziemi, ani też morſkich fluktow nawet, zdążała do zamierzonego terminu, według Poety.

(*a*) *Illa vel in tacti ſegetis per ſumma volaret*

Gramina, nec teneras curſu læſiſſet ariſtas,

Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti.

Czyli z Oblubieńcem Niebieſkim przeſkakuiącym gory y pagorki w zawody idźie MARYA? (*b*) *Ecce iſte venit ſaliens in montibus, tranſiliens colles.* Czyli też nieiako Swiętſzey Atalancie MARYI, złotym iabłkiem Krolewſkiey godności do zamierzoney mety drogę zagradza Hipomenes? Bynaymniey; zdążyła álbowiem do zamierzonego terminu MARYA, ſtanęła w progach Zacharyáſza, oddała wizytę Elżbiecie Swiętey. (*c*) *Intravit Domum Zachariæ, & ſalutavit Eliſabeth.* Wſzelkich zaś honorow, y preeminencyi metę bez żadney fatygi iuż pierwey otrzymała MARYA. I ſłuſznie tak decyduię. I pierwſzy nawet albowiem krok życia MARYI tak był górny, *Abiit in montana cum feſtinatione.* Ze tym do naywyżſzey wygórowała godności, y Korony; gdyż nim ieſzcze Urodźiła ſię Niebu, do Korony Ziemi y Nieba Nominatką zoſtała.

Nondùm nata Polo Ioáchimi Filia magna,

Terrarum Domina & Cæli nominata MARIA.

Spieſznym widzę y teraz dąży do Koron krokiem MARYA; kiedy tyle w krotkim czaſie w Cudownych Obrazach ſwoich

[a] *Virgil:* 7. *Æneid:* [b] *Cant:* 2. [c] *Luc:* 1.

swoich Uwięńczona została Koronami, za Korony łask y Dobrodźieystw świadczonych całemu światu, á naybardźiey Polszcze naszey, iako Krolowa Korony Polskiey. *Regina Regni Poloniæ.* Nie myślę ia tu liczyć y komputować niezliczone, y solenne Koronacye MARYI, Matki Boskiey. Trzy tylko wspominam *Trynitarz* pod hasłem y Imienięm TROYCY Przenayświętszey, za moiey pamięci, y w moich oczach, to iest: w Podkamieniu, w Łucku, y tuteyszey Metropolii, za Promocyą Prześwietnego Zakonu Kaznodźieyskiego. Gdy tedy w tuteyszey Bazylice iuż trzecią Koronę na Skroniach MARYI upatruię w tak krotkim czasie, dość prętki krok w gorę godności, uznać muszę MATCE Boskiey, przy Iey Cudownych Protekcyach.

Diva Parens celeri passu montana petisti;
Cui cinxit Sacrum terra Corona Caput.

Z tym wszystkim przy Solennym Anniwersarzu Koronacyi, o teyże szerzyć się z dyskursem bynaymniey nie zamyślam; gdy iuż złożoną na Skroniach MARYI widzę Koronę, z wielką Wielkich Panegirystow depredykacyą y pochwałą. (*a*) *Harentem Capiti multa cum laude Coronam.* Iużci tu w biiać nikomu nie potrzeba w pamięć Koronacyę MARYI na tuteyszym mieyscu; gdyż się y sama Korona znać powinna do Skroniow MARYI, w Cudownym tuteyszym Obrazie. (*b*) *Ipsa potest solitum nosse Corona Caput.* Amy zaś przy Niey do winney Adoracyi y Dźiękczynienia za tyle Dobrodźieystw odebranych z choynosci MARYI, dnieiącey codźień łaskami, y cudami przez tyle wiekow. A zatym przyzwoiciey mi mowić należy o Nawiedźinach MARYI, przy ktorym to Feście Solenny z Oktawą Anniwersarz Koronacyi, Prześwietny Zakon Kaznodźieyski odprawuie. (*c*) *Dies erit celeberrimus, & vocabitur sanctus.* Wracaiąc się zaś do mego dyskursu, tudźież za metę mowy moiey obieraiąc sobie naygornieyszą Godność MARYI, powtornie ieszcze pytać się muszę, co by to za *motivum* takiego pośpiechu z Wizytą do Elżbiety Swiętey było?

[a] *Horat:* [b] *Ovid: 3. de Ponto.* [c] *Levit: 23.*

Gdźie *ex origine* niby wyprowadza racyą uczony *Origenes*, mowiąc: (*a*) *IESVS, qui in utero MARIÆ erat, festinabat adhuc in ventre Matris Joannem positum sanctificare.* Leci, nie idźie na pociechę Elżbiecie, na poświęcenie Iana w wnętrznościach Macierzyńskich zostaiącego MARYA. *Abiit cum festinatione.* Nie żołwim albowiem krokiem tam dążyć potrzeba, gdźie podobne *motivum* dodaie pośpiechu. Nie znała albowiem opieszałości łaska DUCHA Przenayswiętszego, ktora uszczęśliwić miała Elżbietę, y Iana iey Syna wielkiego, przy obecności Nayświętszew MARYI Panny. (*b*) *Nescit enim tarda molimina SPIRITVS Sancti gratia;* mowi tu Doktor Kościoła Bożego Ambroży Swięty. Więc z tey racyi, lotnym prawie do Elżbiety Swiętey dążyła krokiem MARYA. *Abiit cum festinatione.* Lecz gdźie tylko w progach Elżbiety z Wizytą stanęła Nayświętsza MARYA Panna, tam Zodyák Słońca stanął w tychże, *Sol in Virgine.* Ponieważ w tychże stanęło niestworzone Sprawiedliwości Słońce, w Niepokalanych wnętrznościach zamknięte MARYI, iako sam nieme potym otworzywszy usta Zacharyász, Prorockim zawołał Duchem. (*c*) *Visitavit nos Oriens ex alto.* Toć Dźień nader szczęśliwy zaiaśniał przy Nawiedźinach MARYI, dźień świtny y Swiętny, *Dies Sanctificatus illuxit.* Bo *dies sanctificationis*, dźień poświęcenia w wnętrznościach Macierzyńskich zostaiącemu Ianowi Dźiecinie. Ustąpić tu muśi zaszczytu swego, przy osobliwszym szczęściu zostaiący Polikrates; gdźie dźień fortunnieyszy nad wszelkie szczęśliwości, dźień złotey wolności dla całego świata, przy Wizytuiącey MARYI zaiaśniał, po opłakaney całego Narodu ludzkiego. *Visitavit nos Oriens ex alto, & fecit Redemptionem plebis suæ.* Prawdźiwie tu zpełnił się sentyment Poety. (*d*) *Flebile principium melior fortuna secuta est,* Kiedy ledwie co tylko nie iako w Swiętszey Konsze Niebieską napełnione rosą, to iest: w Matce Boskiey Dom Elżbiety Swiętey odbiera Hipostatyczną Perłę, *Vnionem Hipostaticam*

[a] *Orig: in C. 1. Luc.* [b] *S.Ambr: l. 2. in Luc: c. 1.* [c] *Luc. 1.* [d] *Ovid: l. Trist.*

ticam, zaraz nader ſzczęśliwy całemu światu okup na uwolnienie z cięższych nad Gordyiſki węzeł kaydan, Zacharyáſz Prorockim głośi Duchem: *Viſitavit, & fecit Redemptionem plebis ſuæ.* Nie ciężko dla tak fortunnego ſkutku y w gorne krainy dążyć prętkim lotem MARYI było, áżeby przy niey świat cały w pierwſze mogł wygórować, y powſtać ſzczęście. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Po trzykroć razy iuż pytać ſię nie zamyślam, dla czego by tak śpieſznym dążyła krokiem MARYA w gorne krainy. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Nie umiała álbowiem inaczey, tylko w gorę cnot, prerogatywow y chwały iść śpieſznie MARYA. *Abiit in montana.* Tym álbowiem ſpoſobem dążyć Nayświętſzey MARYI Pannie ſama przyzwoitość kazała, po wygorowaniu do Godności Macierzyńſtwa Boſkiego, iako tu Doktor Swięty mowi: (a) *Quò enim jam DEO plena, niſi ad ſuperiora cum feſtinatione contenderet?* Więc tak wyſoko w gorę prerogatywow y Godności powſtała MARYA, *Abiit in montana*, iż y naygornieyſzy Empir, gornieyſzey po BOGU Eminencyi nie ma nad MARYA. I o tym dalſzy dyſkurs mowy moiey będźie na więkſzą a więkſzą BOGA w TROYCY Przenayświętſzey Iedynego Chwałę. *Ad M.D. Gloriam.* Pobłogoſławiſz mowiącemu naygornieyſzym Godności, y chwały dnieiąca w Empirze Maieſtatem.

Maxima Sanctorum, Mater Sanctiſſima Cujus
Gloria reſplendet major in Orbe Poli.

Przenaydoſtoynieyſza MARYA Panno.

TRzeba by mi bardźiey było Harpokrateſa milczeniem zkrempować uſta, a niżeli z dalſzym Kaznodźieyſkiey mowy ſzerzyć ſię dyſkurſem, gdźie y wyſokim ſtylem gornych Panegyriſtow y Swiętych: Auguſtyna, Bernarda, Ambrożego, y innych uſtaią perory. Lękam ſię tedy, żebym podobney niepodległ z baiecznym Faëtonem inwektywie.

Alta petis Phaëton, & quæ non viribus iſtis,
Munera conveniunt.

B Lękli-

(a) *S. Ambr: l. 2. in C. 1. Luc:*

Lękliwości postrach ztąd dla mnie wynika; żem przy niezdolności moiey w pochwałach MARYI szerzyć się zamyślił, niepomiarkowawszy doskonale. *Quid nostri valeant humeri, quid ferre recusent?* Z tym wszystkim wiem to dobrze, że lubo nikt zgodnie y godnie wychwalić Nayświętszey MARYI Panny nie potrafi, iednak żaden sługa, żaden Klient, w Iey pochwale nie umie zamilczeć. *Hanc loquitur gratô plurimus ore Cliens.* A wzłaszcza gdźie wyskakuiący od radości Ian Dźiecina, *gratiam oris* dodaie. Co większa, y nieme nawet Zacharyasza Oyca swego otwiera usta. Ktore to wszystkie łaski, gdy z przytomności Wizytuiącey *MARYI* wyniknęły, więc y mnie milczeć dnia dźisieyszego iakoś nienależy, tak też do dalszego dyskursu dążyć muszę.

Pospolite to u nas przysłowie, że kiedy kto wyższego dostąpi honoru, na wysoką prętko powstanie godność, prętkie o nim rosną podźiwienia! Iak w gorę poszedł? Idą wzrostem swoim y drzewa w gorę, iedno drugie przewyższa. Ludźie zaś dwoiakim sposobem iść w gorę zwykli, innego Cnota, innego dumna ambicya w gorę wznośi. Wynośi się ziemia gorami nad inne pagorki, hardą zaś myślą ludźie nad innych wynaszać się zwykli. *Monte superbit humus, mente superbit homo.* Kogo cnota w gorę wynosi to szczęście; gdyż taki naygornieysze Niebo ma za cel y metę. (*a*) *Ibunt de virtute in virtutem, videbitur DEUS Deorum in Sion.* ominuie Psalmista Pański. Kogo zaś dumna ambicya w gorę wznośi, ten opłakanego upadku y ruiny nie minie. *Tolluntur in altum, ut casu graviore ruant.* Ledwie co tylko zamyśliła wynieść w gorę dumna ambicyá Lucypera, do rownego z BOGIEM Maiestatu. (*b*) *Exaltabo solium meum, similis ero Altissimo.* Aż w punkcie ten w bezdenną samego piekła przepaść ztrącony z Nieba został. Ledwie co tylko z pychą wzbił się w gorę baieczny *Icarus* swemi skrzydłami pod Niebo, w bezdennym natychmiast pogrążony morzu, pamiątkę ukarania swego w upływaiących zostawił nurtach. *Icarus Icareas nomine fecit a-*

[a] *Psalm:* 83. [b] *Isaie* 41.

cit aquas. Tak ludzkiey wyniosłości, y umbry nawet cierpieć nie może Niebo. Częstokroć w wyniosłe piorunuiąc drzewa. *Ingentes quercus, annosas fulminat ornos.* Małe zaś y uniżone krzaczki ani się obawiaią piorunow. *Nec parvi frutices iram meruere tonantis.* Miia niskie pagorki, w wyniosłe biie piorun gory. (*a*) *Feriunt celsos fulmina colles.* Im się bardźiey kto uniża, tym go bardźiey w gorę ku sobie dźwiga Niebo. (*b*) *Qui se humiliat, exaltabitur*, wyrok samey Przedwieczney Mądrości.

Ecclesiastici cap. 24. Po głębokiey pokorze swoiey, podwyższenie w Imieniu samym piastuiąca Nayświętsza MARYA Panna, według Miodopłynnego Doktora: (*c*) *MARIA Exaltata*, z podwyższonym komparuie się Cedrem, na gorze Libanu wzrastaiącym. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Coż to pytam się za racyá komparacyi? Wiem to doskonale, że Liban gora iest naywyższa Fenicyi, w Krolestwie Syryiskim, zachodnią granicą przyobiecaney ziemi, lecz nie gorna bydź mi się zdaie komparacya, á żeby Nayświętsza MARYA Panna w gorę prerogatywow naywspanialszych dążąca, tak tylko podwyższona bydź miała, iak Cedr wzrastaiący na Libanie. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Lecz gdy dochodzę, co to znaczy Liban gora z imienia swego, co znaczy w allegorycznym sensie, w ciekawym pytaniu uspokoiony zostaię. Liban gora z imienia swego, iedno to znaczy co biały, co czystości pełen, imię swoie maiący od śnieżystych kandorow, w ktore obfituie. *Libanus, id est: albus, vel candidus, habet nomen à nivium albore, quod ibi plurimum est.* (*d*) A toć z tey racyi nasamprzod słusznie w komparacyą idźie MARYA, z Cedrem na Libanie wzrastaiącym. *Quasi Cedrus exaltata sum in Libano.* Ponieważ iako Cedr na Libanie między śnieżystemi wzrasta kandorami, tak y Nayświętsza MARYA Panna, w samych Niepokalanych Kandorach zostaiąca zawsze, w gorę osobliwszey powstała Swiątobliwości, w go-

[a] *Horatius:* [b] *Matth:* 23. [c] *S. Bern: hom:* 2. *sup: Mis: sus.*
[d] *Hier: Laur. in Syl: Alleg.*

rę tym wyżſzey Eminencyi nad innych, im gorniey nad innych w tychże ulokowana była. *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Coby zaś miał Liban znaczyć w Allegorycznym ſenſie, wyraża Grzegorz S. w ſwoiey explikacyi, mowiąc: (*a*) *Libanus ut producit arbores proceras, & odoriferas, & interpretatur dealbatio, deſignat CHRISTUM, cujus ſpecies dicitur, ut Libani.* To ieſt, iż Liban gora, iako wſpaniałe wyſokością rodźi Cedry, wonności pełne, y iako tłumaczy ſię iedno co pobielenie, czyli zbior Kandorow, znaczy Nayświętſzego Zbawiciela IEZUSA, ktorego wſzelką Ozdobę komparuie Oblubienica Niebieſka z Libanem, wybranie zaś Iego z wſpaniałym Cedrem. (*b*) *Dilectus meus Candidus, ſpecies ejus ut Libani, electus ut Cedri.* Więc y tu powtornie, á żeby nieſkazitelnym Kandorem, wſpaniałością ozdoby komparowała ſię MARYA z Oblubieńcem Niebieſkim, w paragon idźie z Cedrem na Libanie gornie wzraſtaiącym, *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Według uczonego Orygeneſa, Libanem nazywa ſię Kościoł CHRYSTUSOW, ktory iako kandor ma świątobliwości, tak też wonność wydaie dobrych uczynkow, w wyſokie wzraſta cnoty, nie iako w Cedry wſpaniałe. (*c*) *Libanus dicitur Eccleſia dealbata, in qua eſt odor bonorum operum, & ſublimes virtutes, tanquam Cedri.* Część naywſpanialſza Kościoła CHRYSTUSOWEGO Nayświętſza MARYA Panna była, więc iako w naygornieyſze cnot prerogatywy w tym wzraſtała, tak też nad gorny wygorowała Liban. *Quaſi Cedrus exaltata ſum in Libano.* Liban gora, z ktorey brane były Cedry na robienie okrętow dla Tyru wſpaniałego Miaſta, [*d*] nie co innego znaczyła, tylko łaſkę Boſką, z kąd wſzyſtkie wynikaią Dobrodźieyſtwa. [*e*] *Libanus unde ſumuntur Cedri ad compingendam navem Tyri, deſignat gratiam DEI, undè omnia proveniunt bona.* mowi Hieronim Swięty. Więc y tu ſłuſzną upatruię komparacyą z Cedrem wywyżſzonym na Libanie Nayświętſzey MARYI Panny. *Quaſi Cedrus*

[a] *S. Greg: ſupr: Cant: c. 5.* [b] *Cant: 5.* [c] *Orig: ſup. Ezech: Hom. 11.* [d] *Ezech: 27.* [e] *S. Hieron: ſup: Ezech. 27.*

si Cedrus exaltata sum in Libano. Ktora tak gornie stanęła w Pełni łask Boskich, (*a*) *Gratiâ plena;* iż z niey wszelkie Dobrodżieystwa na nas wszystkich hoynie spłynęły. I owszem nad gorny Liban wyżey wygurowała MATKA Boska; ieżeli albowiem ten figuruie łaskę Boską, *Libanus designat gratiam DEI.* Nayświętsza MARYA Panna w samey rzetelności Pełnią łask Boskich, z Ktorey wszelkie dobrodżieystwa na cały świat spływaią. *Unde omnia proveniunt bona.*

Coby zaś Cedr znaczył, z ktorym komparuie się Nayświętsza *MARYA* Panna, *Quasi Cedrus exaltata sum?* Rożnie Doktorowie Swięci explikuią, między ktoremi Grzegorz Swięty decyduie, iż Cedr Libanu znaczy wysokość Niebieskiey chwały nad innych. (*b*) *Cedrus, Cælestis gloriæ celsitudinem exprimit.* Więc żeby Nayświętsza *MARYA* Panna nie tylko naygornieysze Prerogatywy swoie, nie tylko naygornieyszą Godność, lecz oraz naygornieyszą chwałę w gornym Empirze pokazała, dla tego z wspaniáłym Cedrem w paragon idźie. *Quasi Cedrus exaltata sum. Cedrus Cælestis gloriæ celsitudinem exprimit,* I słusznie tak decyduię; gdy tuż do zdania mego uczony Idyota w te słowa mowi: (*c*) *MARIA, Cedrus; quia si Cedrus arbor est procera, & eminentissima super omnes arbores, & dicitur Rex arborum, Beata VIRGO, MATER DEI facta fuit. Hæc etenim singularis gloria ejus, & prærogativa.* To iest; iż dla tego Nayświętsza *MARYA* Panna z Cedrem w paragon idźie; ieżeli albowiem Cedr drzewo iest osobliwszey wysokości nad wszystkie inne drzewa, z ktorey wspaniałości nazywa się Krolem drzew innych. Nayświętsza *MARYA* Panna naygornieyszemi nad innych prerogatywami do Godności Macierzyństwa Boskiego wygurowawszy, Naywyższą Krolową została Nieba y Ziemi, z osobliwszą dla siebie chwałą, y zaszczytem nieśmiertelnym.

Cedr ma ten przymiot, że iest osobliwszey trwałości, prętkiemu zepsuciu niepodlegaiący. Z Cedrem komparuie się MA-

C RYA

[a] *Luc: 1.* [b] *S. Greg: l. 32. moral: c. 12.* [c] *Idiota supr: Cant: cap. 5.*

RYA wſpaniále podwyżſzonym, *Quaſi Cedrus exaltata ſum.* Ktora iako zawſze nienaruſzoną była, tak też na ſamprzod przez łaſkę potym przez nieśmiertelną chwałę, nad wſzyſtkich podwyżſzona w gornym Empirze zoſtała. (*a*) *MARIA Cedrus exaltata; quia inviolata ſemper exiſtens, & primum per gratiam, poſt modum per gloriam, præ omnibus ſe ſublimatam vidit.* mowi *Hugo de S. Victore.* Zebym zaś nie tylko naygórnieyſze Prerogatywy, nie tylko naygornieyſzą Godność, z podwyżſzonym Cedrem w paragon idącey MARYI, w klar prezentował, *Quaſi Cedrus exaltata ſum,* lecz oraz naygornieyſzą Eminencyą nieśmiertelney chwały, ſłuchać proſzę iak tu ieſzcze *Richardus à S. Laurentio* peroruie, mowiąc. (*b*) *MARIA Cedrus, quia ſi Cedrus arbor procera, & eminentiſſima ſuper omnes arbores, undè & dicitur Rex arborum, ſic MARIA Regina Cæli, Sanctis ſupereminet univerſis.* To ieſt, iż Nayświętſza MARYA Panna dla tego Cedrem wſpaniałym nazwać ſię może, ponieważ iak Cedr proſto w gorę wzraſtaiący, ieſt naywyżſzy między innemi drzewami, y ztąd tych nazywa ſię Krolem, tak Nayświętſza MARYA Panna z naygornieyſzych Prerogatywow ſwoich Krolową Nieba będąc, wſzyſtkie innych Swiętych przewyżſza tytuły, godności, y eminencye, lub też naygornieyſze. A za tym tak wyſoko w gorę Prerogatywow, y Godności powtłała MARYA, *Abiit in montana,* iż y naygornieyſzy Empir, gornieyſzey Eminencyi nie ma nad MARYA. *MARIA Regina Cæli, Sanctis ſuper eminet univerſis.*

Naywyżſze godności po naywyżſzych znać zawſze Tronach, y Maieſtatach. Y tak gdy zamyślił nad całym Egiptem Rządcą naywyżſzym uczynić, Starozakonnego Patryarchę Iozefa Farao Krol, na wſpaniałym go y tryumfalnym wozie wieść rozkazał w Krolewſkiey Purpurze. (*c*) *Fecit eum aſcendere ſuper currum, ut omnes coram eo genuflecterent, & præpoſitum eſſe ſcirent univerſæ terræ Ægypti,* Salomon naymądrzey-

[a] *Hugo de S. Vict. ſer. 47. de Aſſumpt. B.M.V:* [b] *Richard: à S.Laur: ſer: de Aſſumpt: B.V.* [c] *Geneſ: 41.*

mądrzeyszy z Koronatow na Izraelu, chcąc swoią wywyższyć Matkę, y osobliwszą udystyngwować godnością, kazał iey na prawey ręce swoiey Tron wystawić; by na tym obok z nim zasiadła. (a) *Posituſq; eſt Thronus Matri Regis, quæ ſedit ad dexteram ejus.* mowi Litera Pańska, Spoyrzę ia gorną kontemplacyą na wspaniałość MARYI, ktorą w gornym Nieba Państwie dnieie, y doyrzę, iż Ta według Ukoronowanego Proroka, w złotym Paludamencie na prawey ręce Naywyższego Regnanta Tron Dziedziczy. (b) *Aſtitit Regina à dextris, in veſtitu deaurato.* I słusznie tak decyduię; ponieważ pomienione słowa Koronowanego Proroka, rozumieć się mogą o Nayświętszey MARYI Pannie bez żadney powątpliwości; ktora że iest Krolową y MATKA Naywyższego Regnanta, więc nad wszystkie Anielskie nawet wywyższona Chory, w złotym dnieie Paludamencie, to iest, przyozdobiona Bostwem, nie dla tego, iakby Bogiem była, lecz że iest MATKA Boską, iako na pomienione słowa Psalmisty Pańskiego, Anielski Doktor S. Tomasz z Aqwinu mowi. (c) *Poteſt exponi totum hoc de Beata VIRGINE; quia Regina, & Mater Regis eſt, quæ adſtat ſuper omnes Choros in veſtitu deaurato, id eſt, deaurata Divinitate, non quod ſit DEUS, ſed quia eſt Mater DEI.* Iak zaś gorny Tron Chwały dziedziczy MARYA, bierze proporcyą z Godności Macierzyństwa Boskiego Ildefons Swięty, y wyznaie, mowiąc. Iż iako na ziemi mieysca godnieyszego nie było nad Niepokalane wnętrzności Nayświętszey MARYI Panny, w ktorych SYNA Boskiego poczęła, tak też y w Niebie gornieyszego Tronu nie masz nad ten, na ktory MARYA SYN Iey, y oraz Boski wywyższył. (d) *Sicut nec in terris locus dignior uteri Virginalis templo fuit, in quod Filium DEI MARIA ſuſcepit, ſic nec in Cælis Regali Soliò, in quo MARIAM Filius ſublimavit,* mowi Doktor Swięty. Gornieyszego Tronu, y Maiestatu nie masz nad ten, ktory dziedziczy Nayświętsza MARYA Panna, iako MATKA Boska, Krolowa

 Wszy-

[a] 3. *Reg:* 2. [b] *Pſal:* 44. [c] *S. Thom: de Aqu. in Pſal:* 44. [d] *S. Ildefon: de laud. B. V.*

Wſzyſtkich, więc oraz gornieyſzey nad Nią nie ma Eminencyi y naygornieyſzy Empir, ktora Prerogatywami, y Godnością nie porownanie nad wſzyſtkim Komputem Niebieſkich Orſzakow goruie. (*a*) *Intemerata Deipara, Regina omnium, ſublimior Cælicolis, & nullâ comparatione cæteris omnibus,* mowi Efrem Swięty.

Iſaiæ Cap: 2. Izaiaſz iako Prymas Prorokow, prym oſobliwſzy y dość gorny, głośi, kiedy ominuie o podwyżſzoney nad wſzelki wierzchołek gòr, Gorze, mowiąc. *Erit in noviſſimis diebus præparatus Mons Domûs Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper colles.* Będźie w dniach naypoźnieyſzych [mowi pomieniony Izaiáſz] zgotowana Gora, Domem Boſkim nazwaná, na wierzchołku gòr innych, y podwyżſzona będźie nad wſzyſtkie pagorki. Gorne przyznam ſię *omen* Izaiáſza, przewyżſzaiące moy dowcip, ponieważ do poięcia rzecz trudna, o iakich prorokuie y rokuie gorach, uniżaiących ſię pod naywyżſzą Gorą, Domem Boſkim nazwaną. *Erit Mons præparatus Domûs Domini in vertice montium, & elevabitur ſuper omnes colles.* Gdźie zaciętego w podźiwieniu informuie Grzegorz Swięty, przez pomienione gory rozumieiąc gorne prerogatywy Aniołow Swiętych. (*b*) *Montes dicuntur Angeli Sancti.* Infułat zaś Medyolaneńſki przez pomienione góry, rozumi Swiętych, ktorzy z ziemſkiego padołu wygorowali świątobliwością do gorney Nieba chwały. (*c*) *Montes dicuntur generaliter Sancti, & perfecti.* Ktoż naywyżſzą gorą, na Dom y Rezydencyą ſamemu BOGU poświęconą, na wierzchołku gor Swiętych podwyżſzoną? oto nie kto inny, tylko Nayświętſza MARYA Panna, na Godność Macierzyńſtwa Boſkiego wybrana, y obraná; ta álbowiem Gorą była naywyżſzą, ktora wſzyſtkich Elektow Boſkich wyſokość prerogatywow zaſzczytem y godnością obrania ſwego przewyżſzyła, iako decyduie do zdania mego Swięty Grzegorz Papież, w te ſłowa mowiąc. (*d*) *Poteſt hujus montis nomine Beatiſſima Virgo*

[a] *S. Ephrem de laud: B. V.* [b] *S. Greg: Lib: 29. moral.*
[c] *S. Ambr: ſup. Pſal: 118,* [d] *S. Greg. l:1. moral. ſup. 1: Reg. 1.*

Virgo MARIA Deigenitrix designari; mons quippè fuit, quæ omnem electæ Creaturæ altitudinem electionis suæ dignitate transcendit. Czyliż albowiem nie naywyżey wygórowała Nayświętsza MARYA Panna prerogatywami swemi? kiedy na godność Macierzyństwa Boskiego powstawszy, wszystkie Niebieskie miiaiąc Eminencye, y Anielskich Hierarchii nawet, prosto do samego Bostwa Maiestatu zdążyła, iako pomieniony Doktor Swięty podziwienie szczegulnie w słowach swoich wyrażaiąc, mowi. (*a*) *An non mons sublimis MARIA? quæ ut ad Conceptionem æterni Verbi pertingeret, meritorum verticem supra omnes Angelorum Choros, usq; ad solium Deitatis erexit.* Niechże iako chcą, goruią prerogatywami swoiemi, y godnąści eminencyą inni Swięci, nad Olimp świątobliwości wygórowała Nayświętsza MARYA Panna; kiedy nad wszystkich innych Swiętych naygornieyszym w Empirze dnieie Maiestatem. (*b*) *Mons quippè in vertice montium fuit; quia altitudo MARIÆ supra omnes Sanctos refulsit.* Tak y naygornieyszy Empir, gornieyszey Eminencyi nie ma nad MARYĄ. *Montes Angeli, Montes Sancti. Altitudo MARIÆ supra omnes Sanctos refulsit.*

Cant: cap. 7. Na iednym ustaie podziwieniu Oblubieniec Niebieski, nad każdym krokiem MARYI, dążącey w gorę szczegulnie wszelkich doskonałości. *Quàm pulchri sunt gressus Tui Filia Principis*, Iak piękne są ślady twoie Córo Xiążęcia! Piękny zapewne każdy krok Nayświętszey MARYI; bo niezmazany, do naywyższego dążący stopnia godności, ták przy pierwszym Poczęciu, iako y przy Narodzeniu. W ktorych to krokach życia gdzie wszyscy upadać muszą, sama Nayświętsza MARYA Panna, niewzruszona na godność y wysoką prerogatywę powstała niepokalanym torem, iako tu *enucleatè* mowi *Besseus Enucleatus* Zakonu Kaznodzieyskiego, pomieniony text Pisma Swiętego explikuiąc. [*c*] *Quàm pulchri sunt gressus tui Filia Principis! id est,* o! *MARIA! gressus primus* *Con-*

D

[a] *Idem ibidem.* [b] *Idem sup. Isai: c. 2.* [c] *Bess: Enucl: in Nativ: B. V. part: 4.*

ceptionis in naturam, alter nativitatis in lucem, in utroque, offendimus omnes, Tu sola graderis inoffensò pede. A zatym pierwszym nawet na świat krokiem nad wszystkich gorniey powstała Nayświętsza MARYA Panna, kiedy gdźie wszyscy upadać muszą, ta wolnym dostoyności y niepokalanym krokiem w gorę zdążyła prosto prerogatywow osobliwszych, y godności. A w gorę tak osobliwszą, że gdźie Złotousty Doktor Chryzostom Swięty, Filozoficznym trybem *ab inferioribus ad supremum* godności Niebieskiey uczynił ascens, dość wysoko zaczynaiąc, bo od Swiętych Aniołow; nigdźie iednak nie znalazł, ktoby prym y gorę nad Eminencyą prerogatywow y godności Nayświętszey MARYI Panny mogł otrzymać. Przeniosł Doktor Swięty okiem Aniołow, Trony, Państwa, Herubinow, y Serafinow naygornieyszych, przeniosł wszystkie kreatury, ktore tylko świątobliwością, y chwałą gorować mogą w Empirze naywyższym, *Montes Sancti.* I dopiero nayw spanialszą, naygornieyszą; nad wszystkich Eminencyą doyrzał MARYI. *(a) Non Angeli, non Throni, non Dominationes, non Cherubim, non Seraphim, non deniq; aliud quidpiam inter res creatas majus, aut excellentius inveniri potest MARIA.* Więc tak wysoko w gorę prerogatywow y godności powstała MARYA, że y naygornieyszy Empir, naygornieyszey Eminencyi nie ma nad MARYĄ.

Gdy bym chciał dalszą komprobą zdanie moie obiaśniać, iedno by to było, co nayiaśnieyszemu Słońcu na południowym Zodyaku promieni dodawać. Więc od tey odstąpiwszy, obracam mowę moią do Was Synowie Wielkiego Patryarchy w Kościele Bożym DOMINIKA Swiętego, ktorzy tak wysokiey godności Krolową; bo Ziemi y Nieba Nayświętszą MARYĄ Pannę, rożnemi wieńczycie Koronami. *Exodi cap. 25.* przykazał tam sam BOG Wszechmogący Starozakonną Arkę złotą przyozdobić Koroną. *Facies supra Coronam auream per circuitum.* Przez ktorą to Koronę Arki Pańskiey, *Clemens Alexandrinus* nieco innego rozumi, tylko Chwałę Nayświętszey MA-

[a] *S. Ioann: Chrys: de Excell: B. V.*

ſzey MARYI Panny. (*a*) *Corona aurea Arcæ, deſignat gloriam Beatæ VIRGINIS.* Nie tak mandatem, iako bardźiey gorliwością wzbudzeni z chęci ku pomnożeniu chwały Matki Boſkiey, więńczycie Ią codźiennie na każdym mieyſcu Koroną chwały; bo Koroną Rożańca Swiętego. Co większa, więńczycie Ią w Cudownych Portretach złotemi od BENEDYKTA XIII. y XIV. ſzczęśliwie nam panuiącego Koronami, ſami nieśmiertelney chwały godni w rekompenſę Korony, ktora was czaſu ſwego nie minie. (*b*) *Penſabunt facta Coronæ.* Z was to każdy mowić może śmiele Apoſtolſkiemi ſłowy. (*c*) *Repoſita eſt mihi Corona juſtitiæ, quam reddet in illa die juſtus Judex.* Sprawiedliwie albowiem Korona nieśmiertelney chwały należy tym, ktorzy oſobliwſzym ſpoſobem zdobią Matkę Boſką Koroną chwały, ále że wy Synowie Wielkiego Patryarchy DOMINIKA Swiętego to wypełniacie naygorliwſzym ſpoſobem, więc was nieodmiennie wſzyſtkich iedna y iednaka czeka w nadgrodę Korona wieczney ſzczęśliwości. (*d*) *Omnes una Corona manet.* Rożnych rożnie koronuie Niebo, to oſobliwſzemi talentami. [*e*] *Cæleſtia dona Coronæ.* to cnot ozdobą, to ziemſkiey godności koroną, á to dla tego; by do wieczney ſwoiey ponętę y zaletę dało Korony. Bolesław Chrabry nazwany, Xiąże Polſki, za oſobliwſzą pobożność, nim Niebieſkiey doſtąpił, Krolewſką przyozdobiony zoſtał Koroną od Ottona III. Ceſarza, y pierwſzy Xiążęcą Mitrę w Koronę zamienił. Xiąże MICHAŁ Korybut z obaczywſzy Xiędza idącego piechotą z Przenayświętſzym SAKRAMENTEM do chorego, z ſiadł iak nayprędzey z konia, y tego uſtąpił Xiędzu, ſam piechotą za nim do domu przeznaczonego idąc. Ktoremu za ludzkość wyświadczoną ſobie, á naſamprzod za rewerencyą Przenayświętſzemu SAKRAMENTOWI dźiękuiąc, w te ſłowa Xiądz rokował. (*f*) *In me vili Princeps honoraſti DEUM, quem colis, DEUS te, ut Rudolphum I. ob ſimile obſequium, Patriâ honoret Coronâ.* We mnie nikczemnym

[a] *Clem: Alex: 5. ſtrom.* [b] *Claud. lib: 3. de Stilic:* [c] 2. *Tim:* 4.
[d] *D. Ven: Fortun:* [e] *Manil.* [f] *Naramowſki in fácie Rerum Sarm.*

mnym ſtworzeniu, Xiąże uczciłeś ſamego BOGA, ktorego czciż, więc niech cię BOG nie iako Rudolfa pierwſzego, za podobną uſługę Oyczyſtą przyozdobi Koroną. Iakoż potym pomienionemu Xiążęciu Michałowi, modlącemu ſię w Kościele Warſzawſkim WW. OO. Bernardynow, przed Obrazem Wielkiego Cudotworcy, ANTONIEGO Swiętego, naſamprzod Anioł cudownie podawał Krolewſką Koronę, á potym też zgodne wota Polakow iemuż na Elektoralnym polu przyſądziły, ktorą tu we Lwowie wraz z życiem, Krolowy Nieba MARYI konſekrował. IAN Sobieſki Kaſztelanic Krakowſki, Retorem iuż na ten czas będąc w ſławney Akademii Krakowſkiey, gdy Profeſſorowi iego Dąbrowſkiemu, przypadkowym ſpoſobem z głowy zpadł biret, innych uprzedzaiąc z prętkością ſkoczył Ian, y podnieſiony z ziemi biret iemu z rewerencyą oddał. *Za* co dziękuiąc Dąbrowſki, y ſzacuiąc pokorę pierwſzey godności w Polſzcze Dyſcypuła, Prorockim do niego rzekł Duchem. [*a*] *Non moriar, donec videro Diadema in capite tuo.* Nie zamknie śmierć moie powieki, poki cię nie zobaczę w Krolewſkiey Koronie. Co ſię w rzetelności zpełniło; gdyż pomieniony Dąbrowſki żył do Koronacyi IANA Trzeciego, y ſławney Wiedeńſkiey expedycyi. Czyli to o doczeſney mowić Koronie, czyli o wieczney, wſzyſtko to ieſt ſamego Nieba fawor. *Superum ſunt dona Coronæ.* Nie chcę ia tu liczyć tyſiącznych przykładow, iak wielu Swiętych Niebieſką na ziemi cudownie widzieli ſobie zgotowaną Koronę, za dewocyą ku MATCE Boſkiey, y za uſługi Iey poświęcone. Wyrok Doktora Narodow Pawła Swiętego. (*b*) *Non coronatur, niſi legitimè certaverit.* Y rzetelny; ponieważ niech nikt ſię nie ſpodziewa w rekompenſę Korony, á zwłaſzcza wieczney, kto o nią dobrze nie ſtara ſię, (*c*) *Nam non certanti, nulla eſt ſperanda corona.* Gdyż tey łatwo odziedziczyć nikt nie potrafi. (*d*) *Non venit ex facili lecta Corona jugo.* Czyliż to nie wielka praca *certatim* ſamemu dążyć uſilnie do Korony, y innym wraz drogę otwie-

[a] *Rubinkowſki & Chruściński in Ianina.* [b] 2.*Tim*:2.v5. [c] *D.Proſper.* [d] *Ovid.* 2. *Faſt:*

gę otwierać, tudźież powab dawać do teyże? wielka zapewnie, y rzadka. Komuż ten zabieg, tę gorliwość pryncypalnie przyznać? Ieżeli nie Synom Wielkiego Patryarchy DOMINIKA S. Ci albowiem promowuiąc Chwałę Nayświętszey MARYI Panny; usilnie certuiąc o Honor Ieyże, y innych oprocz Braci y Siostr Rożańca Swiętego do podobney pociągaią usługi, á tym samym y do Korony. *Servire MARIÆ, regnare est.* Za co wdźierać się będźie sama Korona łaski na samprzod, á potym wieczney szczęśliwośći do każdego skroniow, by te więczyć mogła. Każdy z Synow DOMINIKA Swiętego będźie się mogł szczycić z Poetą (a) *Venit ad has ultrò, nostra Corona comas.* Każdy sobie będźie winszował Niebieskiego w tey mierze faworu, osobliwszym sposobem konferowanego, z applauzem mowiąc.

Tempora sacratâ mea sunt velata Coronâ,
Cælicus invito quam favor imposuit. (b)

I słusznie tak decyduię; ieżeli albowiem każdego sługę MARYI czeka Korona nieśmiertelney chwały, osobliwszym sposobem czeka Synow DOMINIKA Swiętego, ktorych Matka Boska sama w klar za Synow swoich uznała mowiąc: Ci są Synowie moi ukocháni, w ktorych mi się wielce upodobało. Iako *Lobbetius* świadczy. *Prædicatores sunt Filii Beatæ Virginis, sic Ipsa eos vocavit. Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complacui.* Czeka przy Was Synowie DOMINIKA Swiętego, każdego Dewota, każdego klienta Nayświętszey MARYI Panny, nieśmiertelney chwały Korona, o ktorey gdy mowić przestaię, *ad coronidem* mowy moiey dążę.

MARIA abiit in montana cum festinatione.

Wielka to cnota, co raz w gorę dążyć choć by też z uprzykrzeniem. *Tendit in ardua virtus.* U nas zaś nayprętsza sztuka, z gory na łep co raz poprawić się, w przepaść grzechową, *in abyssum iniquitatis,* y oraz piekielną dążyć. Lecz nie ciężko o taką sztukę. *Facilis descensus averni.* Leciemy

E pra-

[a] *Martial: l. 9.* [b] *Ovid. l. 4. de Pont.*

prawie w piekielną przepaść, nie iako Zyzyfa kamieniem, grzechowym przyciśnieni ciężarem. W gorę zaś cnot y świątobliwości nie łatwy u nas progreſs z oporem y niechęcią, lubo wolny teraz mamy wſtęp dążyć ku Niebu, y do Nieba przy MATCE Boſkiey, Ktora do tegoż beſpiecznym gościńcem, y Bramą zoſtała dla nas, iako fortunney ſzczęśliwości applauduie *Venantius Fortunatus*, mowiąc.

Felix, quæ generi humano ſub tartara lapſo,
Ad Cælum facta es Sors, Via, Porta, Rota. (a)

Szpieſznie w gornę dążyła krainy Nayświętſza MARYA Panna. *Abiit in montana cum feſtinatione.* Z kąd Iey ſolenną prętkość przyznaie Oblubieniec Niebieſki. (b) *Similis eſt hinnulo cervorum ſuper montes.* Ktore to słowa trutynuiąc Seraficki Doktor, mowi. (c) *Hinnulorum velocitati comparatur, quia velocius ejus occurrit pietas, quàm invocetur, & cauſas miſerorum anticipat.* To ieſt, iż dla tego z Ielenią prętkością komparuie ſię prętkość MARYI, ponieważ Iey miłoſierdzie prędzey nam przybywa na pomoc, a niżeli naſze wezwanie zachodzi, uprzedza nawet prozby naſze, świadczonemi dobrodzieyſtwy; y protekcyą, iako Mátka miłoſierdzia w ciężkich naſzych razach.

(d) *Antè preces etiam nondùm obſecrata favorem*
Donat, & in miſeros Maternas explicat alas:

Uczony Idyota mowi. *MARIA omnes viſitat, omnes fovet.* To ieſt, iż Nayświętſza MARYA Panna wſzyſtkich nawiedza, wſzyſtkim protekcyą ſwoią daie, iednak naybardziey ſwoim dewotom. Iakie albowiem nabożeńſtwa naſze do Matki Boſkiey, iaka promocyá Iey chwały, takież y nawiedziny dla nas, ſami na ſiebie daiemy prawo. *Sic nos Tu viſita, ſicut te colimus.* O! całym ſercem brać nam ſię trzeba do chwały MATKI BOSKIEY, przy ktorey nader ſzczęśliwe Nawiedzenie ſamego BOGA dla nas, tak dalece, że nad tym w podziwieniu zacięcie ſtanął Pſalmiſta Pańſki, wołaiąc. *Quid eſt homo,*

[a] *D. V. Fort: in Car: de part: V.* [b] *Cant: 2.* [c] *S. Bonav: in Cant: c. 2.* [d] *Mant.*

homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum? Coż to ieſt człowiek Panie! że o nim miłoſiernie pamiętaż, albo Syn człowieczy, że go nawiedzaſz? Wizyta zaś czyli nawiedzenie Boſkie, ieſt to udarowanie łaſk, błogoſławieńſtwa, y pomyślnych ſzczęśliwości. (*a*) *Visitatio Dei, eſt collatio muneris*, Y tak czytam relacyą o ſędziwey Sarze, że ią BOG Wſzechmogący nawiedźił, á to z tąd: że dla niey przyobiecaną łaſkę wyświadczył; y dał w ſtarości pożądanego Izaáka. (*b*) *Visitavit Dominus Saram, ſicut promiſerat, & peperit Filium in ſenectute ſua.* mowi Litera Pańſka. W ſtarości iuż zoſtaiący Iozef Patryarcha, prorokuie Braci ſwoim, iż po iego śmierci tych miał BOG Wſzechmogący nawiedźić, a to z tey racyi, że ich BOG miłoſiernie miał z niewoli Egypſkiey wyprowadźić do przyobiecaney ziemi Abrahamowi, Izaákowi, y Iakobowi. (*c*) *Poſt mortem meam DEUS visitabit vos, & aſcendere vos faciet de terra iſta, ad terram, quam juravit Abraham, Iſaac, & Jacob.* Iakoż pokazawſzy ſię potym ſam BOG Wſzechmogący Moyżeſzowi, z ſwoim ſię nawiedzeniem oświadczył, mowiąc. (*d*) *Visitans visitavi vos, ut educam vos de afflictione Ægypti, in terram Chananæi &c.* Nawiedzaiąc nawiedźiłem was (mowi BOG Wſzechmogący do wybranego ludu) ażebym was wydźwignął z uciſku, y niewoli Egipſkiey, y wyprowadźił do przyobiecaney ziemi. Tak gdy miłoſierdźie, y łaſki świadczy BOG Wſzechmogący, ná ten czas nawiedza. Proſi Pſalmiſta Pańſki, áżeby BOG weyrzał, y nawiedźił wſzyſtkie narody. (*e*) *Intende ad visitandas omnes gentes.* Iakimże ſpoſobem nawiedza BOG Wſzechmogący wſzyſtkie narody? oto nie innym, tylko przez zbawienie rożnych Wybranych ze wſzyſtkich Narodow, iako tu mowi Swięty Hilary Biſkup. (*f*) *Visitat omnes gentes, cum ex omnibus ſalvat.* Za oſobliwſzą uznaie łaſkę Pacyent Pańſki, że BOG człowieka nawiedza w poczynaiącym ſię zaranku. *Visitas eum diluculo.* Większey zaś łaſki doznaiemy,

 gdy

[a] *Hier: Laur: in ſylv: Alleg:* [b] *Geneſ:* 21. [c] *Gen:* 50. [d] *Exod:* 3, [e] *Pſal:* 58. [f] *S. Hilar: ſup. Pſal:* 58.

gdy nas w świetnieyszym nawiedza zaranku BOG Wszechmogący, to iest,kiedy błędu naszego ciemności światłem poznania swego doskonale obiaśnia, myśl naszą ku Niebu wznośi, y do stałych cnot podwyższaiąc, temiż nas zdobi, y uzbraia. (*a*) *Visitat nos diluculò, cum erroris nostri tenebras luce suæ cognitionis illustrat, & contemplationis munere sublevat, & in arce virtutis exaltat.* mowi Grzegorz Swięty. Rożnemi sposobami łaskawie nas BOG Wszechmogący nawiedza, nayosobliwsze zaś nawiedzenie Boskie y niepoięte, iest to Wcielenie Syna Boskiego w niepokalanych wnętrznościach MARYI y uwolnienie od wieczney piekła niewoli, iako mowi uczony *Isychius* w te słowa. (*b*) *Peculiariter autem visitatio DEI, dicta est Incarnatio, & liberatio à servitute diaboli.* Te to nawiedzenie Boskie doyrzawszy Prorockim Duchem Zacharyasz przy wizytuiącey MARYI, piastuiącey odkupienie całego narodu ludzkiego w niepokalanych wnętrznosciach, zawołał z radością nieme otworzywszy usta. [*c*] *Benedictus Dominus DEVS Isràël, quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ.* Błogosławiony Pan BOG Izraela, ktory nawiedźił, y uczynił odkupienie ludu swego. Te to mowię nawiedzenie Boskie iest osobliwsze, przy ktorym gdźieśmy hoyne odkupienie otrzymali, z wieczney niewoli uwolnieni zostali, tam na nas hoyne spłynęły łaski, z godnemi nas czyniące do nieśmiertelney chwały. Przy tym nawiedzeniu Boskim czas łaski dla nas zaiaśniał, lecz po czasie łaski, straszny nam dźień następuiący głosi Prorok, mowiąc. [*d*] *Quid facietis in die visiationis, & calamitatis à longè venientis, ad cujus confugietis auxilium?* Co czynić będźiecie w dźień nawiedzenia, y ucisku zdaleka przychodzącego, do czyiey Protekcyi, do czyiey pomocy uciekać będźiecie? Ktory to dźień tak straszny, nie inny będźie, tylko dźień sądu Boskiego, albo zemsty. [*e*] *Visitationis dies, est dies judicii aut vindictæ.* mowił Hieronim S. Nastąpi dźień ieden ostateczny nawiedzenia Boskiego, dźień

straszne-

[a] *S. Greg: l.8. moral. c. 20.* [b] *Isych. sup. Lev: 9.* [c] *Luc: 1.* [d] *Isai 10.* [e] *S.Hier: sup. Ier. 5.*

ſtraſznego ſądu, dźień mściwey ſprawiedliwości Boſkiey, coż czynić na ten czas będźiemy, pod czyią protekcyą uciekać będźiemy? *Quid facietis in die viſitationis, ad cujus confugietis auxilium?* pyta ſię Prorok. O! zapewnie w oſtatnim tym uciſku, *in die calamitatis*, iuż nikt nas nie obroni. Więc zawczaſu uciekaymy pod wielowładną Protekcyę Nayświętſzey MARYI Panny, á ta iako Matka Boſka, iako Matka Miłoſierdźia, przebłaga mściwy rygor Boſki, ktory by miał nas czekać za grzechowe exceſſa w dźień ſądu, w dźień zemſty, w dźień uciſku oſobliwſzego, *In die judicii, in die vindictæ, in die calamitatis.* Zawczaſu mowię czyńmy rekurs do Matki Boſkiey, á żeby ta dźień mściwey ſprawiedliwości Boſkiey uprzedźiła ſwoią wielowładną intercesſyą, y ukoiła gniew Boſki. Uciekam ia pierwſzy iako do Tronu klemencyi, do Ciebie Matko Boſka, y tey dla ſiebie żebrzę zawczaſu ſzczęśliwości, żeby mię Twoie łaſkawe nawiedzenie ſtrzegło, y broniło naybardźiey przy oſtatnim życia terminie. *[a] Viſitatio Tua cuſtodiat ſpiritum meum.* Uprzedzaiąc dźień nawiedzenia oſtatniego, dźień gniewu Boſkiego. A tak przy Twoiey wielowładney Protekcyi minąwſzy wſzelki uciſk, gorę otrzymawſzy nad nieprzyiacielem wiecznym, proſto zdążę *in montana*, w gorne Niebieſkiego Olimpu krainy, gdźie naygornieyſzą godności Twoiey Eminencyą po BOGU, przez nieſkończoną wieczność adorować, iako ſam całą chęcią pragnę, tak y moiemu Audytorowi tegoż ſzczęścia życzę.

A
M E
N.

[a] *Iob. tomo.*

PROGNOSTYK

Lat Szczęśliwych

Pod Ukoronowaney Panny MARYI *Znakiem przy Roczynach Tryumfalney Intronizacyi Prześwietnemu Woiewodztwu Ruskiemu*

W Stołecznym Miescie Lwowie, u WW. OO. S. Dominika, Zakonu Kaznodzieyskiego

Przez W. X. Ignacego od S. Antoniego, Kaznodzieie Kollegium Lwowskiego Zakonu pod Tytułem Przenayswiętszey TROYCY od wykupienia niewolnikow.

OGŁOSZONY

Benedices Coronæ Anni benignitatis Tuæ. Psal: 64.

MAsz sobie czego powinszować Prześwietne Woiewodztwo Ruskie, a osobliwie Stołeczne Miasto Lwowie, żeś iuż za władzy y Panowania Monarchini Nieba y Ziemi Ukoronowaney MARYI, Rok po odprawioney Tryumfalnie Koronacyi szczęśliwie zakończyło; za co niemnieyszy oddać powinniśmy przy roczynach ninieyszych trybut y dziękczynienie. *Benedices Coronæ anni benignitatis Tuæ.* Albowiem pod tym Ukoronowaney Panny Nayświętszey wschodzącym na Oyczystym Zodyaku znakiem, południowe nam przyświecało szczęście, chołdowała Fortuna, y w potomne czasy, przy Krolowey naszey Opiece wiekować nieodmiennie przyrzeka: tudziesz od nas pod-

daństwa

dańſtwa ſwego wzaiemney za przychylność ſwoią domaga ſię wdzięczności, *Benedices Coronæ &c.* Ieżeli źrzodło uczony Plautus czerpaiącym wodę koronować każe: *Qui hauris aquam, puteum Corona.* Coż dopiero niewyczerpanych łaſk Boſkich Morze, z ktorego zupełności każdy Człowiek niezliczone odbiera dary. *De cujus plenitudine accipimus Omnes.* zdobywać ſię nam przynależy dziedziczney Monarchini na wypłacenie coroczney dani. *Benedices Coronæ anni.* Doczeſnym Monarchom w podatkach y poborach zadoſyć czynić muſiemy chociaſz znich żadnego niemamy zyſku; daleko ochotniey przed wieki obraney Monarchini MARYI wſzelką zachowuiąc rzetelność odpłata bydź powinna, za ſzczodrotę Pańſką w roku przeſzłym świadczoną dla nas, że odpoczątku przyiąwſzy Koronę y Rządy Prześwietnego Woiewodztwa Ruſkiego aż do oſtatniego kreſu roku tego, ludzkie koronowała chęci, ubłogoſławiała zamyſły, iako tego doyźrzał miodopłynny Doktor Bernard S. *Hujus Anni benedicti Corona eſt Virgo MARIA.* Ledwo tylko za promocyą Synow Dominika Swiętego złotą Koroną uwięczona MARYA w tym Cudownym Portrecie ſtaneła iak na Tronie Krolewſkim, w Ołtarzu: natychmiaſt wſzyſtkie mieſiące, dni, y momenta w roku naſtempuiącym pod władze odebrawſzy, ſzczęśliwy wnich raz na zawſze uczyniła podział, podczas fortuną, pomyślnym podczas przeplataiąc powodzeniem, tak dalece: że nikt od niey zmarſzczonym nieodſzedł czołem, kto ſię w potrzebie garnął do Choyności Krolowey ſwoiey, wſzyſtkim nieſkurczoną nigdy ręką obfitych udzielała darow, z tego depozytu, ktory w Iey ręku od Boga złożony znayduie ſię, tak zeznaie Alanus: *Opus Divinæ clementiæ eſt poſitum in manus MARIÆ.* Uważcie tu P. M. iak zbytnie nadgradza ſwoię Koronacyę Monarchini naſza, Koronę za Korone, niby wet za wet *vicem pro vice* oddaie; to ieſt, iednym w Niebie, iako I. O. Kaſztelaną Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego przednieyſzego Honoru ſwego Promotora wprzod niżeli ſama za wielkim nakładem Ukoronowana zoſtała, święte Iego y wiekopomney pamięci godne, uprzedziła chęci, gdy go do Niebieſkiey zabrała Korony. Innych Sług ſwoich tu docześnie

uwięcza

uwięcza cyrkułem wſzelkiey ſzczęśliwości, ſama ſiebie oddając za Koronę, w ktorey według Epifaniuſza S. ieden tylko ieſt naydroższy kleynot Perła Hypoſtatyczna Nayświętſzy Zbawiciel, *MARIA Corona noſtra habens lapidem pretioſum Chriſtum.* Tego na łonie ſwym Krolewſkim piaſtuie, ktory ieſt Panem życia y zatracenia ludzkiego. *Dominum vitæ & necis.* Zniſkąd ſię tedy niemamy obawiać klęſki y uciſkow żadnych w dalſzym lat przeciągu niezaſzkodzi nam powietrzna klimakteryka, kiedy u MARYI Ten w Macierzyńſkich ręku, co niebieſkiemi władnie Płanetami, czego doyzrzał Apokaliptyczny Oſtrowidz Ian S. *Habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem.* Trzyma Iedynak Krolowey naſzey w Wſzechmocnych rękach, ruine przynoſzące na zdrowiu y ſukceſſach płanety. *Habebat in dextera ſua ſtellas ſeptem.* A za tym ſzczęśliwy pożycia ludzkiego przy Monarchini naſzey proceder, bo iako Matka nam przychylna, z tym reſpektem y Syn dla nas bydź muſi, ponieważ MARYA z IEZUSEM, a IEZUS z MARYĄ tak z ſobą z iednoczeni myślą y ſercem, iakby iednym tchneli duchem. z czego Ia dalſzey mowy wnoſzę kategoryą: że MARYA ogłoſzona Krolową y Panią Woiewodztwa Ruſkiego przy roczynach ſwoich ſzczęśliwe nam przywraca czaſy. Y otym mowić będę na większą chwałę temu, *Qui Coronat nos in miſericordia & miſerationibus.* Po błogoſławiſz mowiącemu *Corona luti noſtri.* Nayświętſza MARYA Panno Ad M. D. G.

Za oſobliwſzą ſobie poczytuie każde Kroleſtwo pomyślność, gdy go BOG dobrym udaruie Monarchą, ktory wſzyſtkie potoczne intereſſa roſtropnie ſprawować umie, za naydroższy ſobie poważa całe poſpolſtwo upominek, takiego Pana, wyświadcza to politycznym zdaniem Degverara Epiſc: Accit: *Non enim habet alium reſpublica Theſaurum veriorem, quam Principem, à quo pacifice adminiſtratur.* Starali ſię oto niektorzy Monarchowie przy ſwoiey Intronizacyi iakby chołduiącemu ſobie przypodobać ſię Poſpolſtwu, radzi by byli każdemu wſzczegulności Nieba przychylić. Y tak w naſzym Kroleſtwie Polſkim, nieśmiertelney ſławy Monarcha Kazimierz Iagiełło Ociec Kazimierza Swiętego na to nalegał, żeby nic w Polſzcze Wie-

rze Swiętey y obrządkom iey przeciwnego niebyło, dla tego Schizmę wykorzenić usiłował. Ian Trzeci Krol Polski fortune y życie ażardował dla całości Rzeczy-Pospolitey własnemi Ią zasłaniaiąc Piersiami od natarczywości Ottomańskiey, aby złota Wolność w Tyrańskie niedostała się więzy; przytarł rogow szermuiącemu ich miesiącowi, tak dalece że poniewolnie o pokoy prosić, y zawarcie wiecznego z Polską traktatu musieli. *Nulla salus bello, pacem te poscimus omnes.* Teraz już P. M. ustała w Rycerstwie Polskim dzielność, tempieie odwaga, ktoż nas od następuiącego na karki uchronić może nieprzyiaciela, ieżeli nie Naywalecznieysza Heroina Krolowa nasza Nayświętsza MARYA Panna wszystkim władnaca mocarstwem. *Castrorum acies ordinata.* Ma po swoiey stronie syna, Pana Woysk Niebieskich. *Dominum Exercituum.* Ktory Iey z Wielowładnym przybywać zawsze gotow sukkursem na danie odporu pogranicznych nieprzyiacioł potendze; niedopuści mieszać miłego w Oyczyznie Polskiey pokoiu. Sama się MARYA rządow Polskich dopominała u iednego nabożnego Polaka czemuby Iey nieutytułował Krolową Polską. *Cur me non vocas Reginam Poloniæ?* Wnościesz sobie ztąd dobrą konsequencyę słuchacze, ieżeli całemu Państwu naszemu tak sprzyia Nayświętsza Monarchini, chociasz Ią niewszystkie Powiaty y Woiewodztwa, obrali sobie za dziedziczną Panią, większą my tuszyć nadzieie sobie mamy, kiedyśmy MARYA zgodnym głosem, iednostaynym umysłem, uznali za Krolowę Woiewodztwa Ruskiego. Nieomylimy się wprzedsiewzięciu naszym że przy Krolewskim Iey około nas pieczołowaniu tak, rok teraznieyszy, iako y dalsze lata, przy wszelkim szczęściu przemiiać będą. *Auspicio felix totus hic annus erit.*

Powiadaią Poetowie: kiedy się Pallas Bogini Mądrości narodziła, złoty deszcz zpadł na ziemię. *Nascente Pallade aureus imber decidisse notatur.* Daymy nato, choćby to dowodna prawda była, przecież ta Bogini wdzień rodzin swoich tylko choyna była, potym takowa ustała apparencya. Nayświętsza MARYA Stolica Mądrości niestworzoney, ieszcze się niepoczeła wżywocie Anny Swiętey, a iuż przedwieki od BOGA Pańskie-

mi

mi uprzywileiowana była przymiotami, iako zeznaie Andreas Ierozolimitanus. *Electa antequam nata.* Dopieroż ludzkim językiem opowiedzieć trudno, iak się na pocieche całemu narodziła światu Krolowa nasza, większa Iey Łask nadprzyrodzonych przydana była assystencya. Ieżeli bowiem Iana Swiętego w Wnętrznościach Elżbiety Swiętey Bog poświęcił, iakże niemiał MARYA Pannę nayprzednieyszemi obdarzyć talentami z ktorey sam narodzić się umyślił. Z twierdza to Anielski Doktor Tomasz Swięty, gdy mowi, że Bog na iaką obiera kogo funkcyą y Godność, podobney mu według proporcyi użycza łaski. *Unicuiq; à Deo datur Gratia secundum dignitatem ad quam eligitur.* Ze zaś Nayświętsza Monarchini nasza miała być Matką Boską, tak gromadną Ią Bog opatrzył łaską, w ktorey ledwie się samemu nierownała BOGU, mowi tenże Doktor Swięty. *MARIA vero electa est ad Dignitatem Matris Dei, obtinuit tantam plenitudinem gratiæ, ut esset propinquissima authori gratiæ.* Y ztąd Oycowie SS. MARYA nazywaią morzem łaski, bo iak do morza naymnieysze ściągaią się strumienia, tak do Krolowey Nieba y ziemie MARYI, wszystkie Swiętych Pańskich dary z koncentrowane znayduią się: *Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charizmata sanctorum intrant in MARIAM.* Mowi za mnie Bonawentura S. Iuż to musi bydź dostatnia y bogata Pani właski Boskie Nayświętsza MARYA, kiedy Niebu chwały, Aniołom w Niebie przymnożyła wesela, ziemi wydała Boga y Odkupiciela, świat cały złotym udarowała potokiem. Swiadczy Laurentius Iustinianus: *Magna profecto fuit MARIÆ gratia exuberans & completa, quæ cæli dedit gloriam, gaudium præstitit angelis, terris præbuit Deum, sæculoque pacem refudit auream.* Ile łask ludziom od pierwszego czasu stworzenia człowieka, BOG poczęści dać mogł każdemu, te w całości zupełnie zlane są na Krolową naszę według Hieronyma Swiętego: *Cæteris per partes præstatur, MARIÆ vero simul se tota infudit gratiæ plenitudo.* Azaliż tak Pani nasza profituie w respekcie Boskim; y z naszym to dobrym będzie: słuchaycie pilnie z iakim się dla nas oświadcza affektem y uczynnością,

ścią, Cudowna w tym Obrazie MARYA u Prowerbiialisti Pańskiego. *Ego diligentes me diligo.* Y daley zwierza się każdemu skarbow y dostoieństwa Krolewskiego Osobie Iey służącego. *Mecum sunt Divitiæ & gloria, opes superbæ.* Dla kogosz te dostatki trzyma? ieno dla promowuiących Honor Iey Synow Dominika Swiętego, potym dla tuteyszych Woiewodzanow, aby im złote y szczęśliwe przywrociła lata. *Ut ditem diligentes me & Thesauros eorum repleam.*

Esther Cap. 3tio. Wydał Krol Aswerus z namowy Amana surowy barzo Dekret na lud Izraelski, aby od starszego aż do naymnieyszego wszyscy byli w pień wycięci. *Missæ sunt literæ ad satrapas Regis, ut occiderent & delerent omnes Iudæos à Puero usque ad senem.* O ktorym wyroku dowiedziawszy się Izraelitowie, cięszka trwoga uderzyła na wszystkich serca, że od płaczu y rozpaczy utrzymać się niemogli. *Cumque pervenisset crudele dogma Regis, planctus ingens erat apud Iudæos ululatus & fletus.* Wyglądał każdy znich ostatniego zatracenia swego iakiemu takiemu śmierć oczywista w pamięci tkwiała, niewidząc nikogo, ktoby im miał *rebus succurere lapsis*, wcięszkiey toni podać rękę. Zginąćby nieomylnie musieli; gdyby była Ester Krolowa z Iudzkiego pokolenia idąca nieubłagała zagniewanego Aswera prosząc o sublewacyą na lud Izraelski śmiertelney sentencyi, aby tak Samą iako y cały Narod życiem darował. *Dona mihi animam meam, pro qua rogo, & populum meum, pro quo obsecro.* Ujenty za serce Monarcha y przezwyciężony prożbą Krolowey, okrutny wyrok właskawy tak dalece odmienił przywiley; że po oney klęsce, rozumiał lud Izraelski, że się na świat odrodził, kiedy po smutney żałobie świetny dzień y pogodny zaiaśniał, weselili się że od śmierci uwolnieni zostali. *Iudæis nova lux oriri visa est, gaudium, honor, & tripudium.* Przypomniymy sobie Katolicy grassuiących po całym Krolestwie *Polskim* Szwedow, ktorzy iuż do Miasta tuteyszego przez fortę przyległą Kościołowi temu wtargneli byli z tym przedsiewzięciem, aby całe Miasto zburzyli, y Obywatelow wnim wycieli y Domy Boskie z dymem puścili; Ktoż

nam

nam dodał sukkursu, ieżeli nie Krolowa nasza Nayświętsza MARYA Panna, atoli idących koło Kaplicy swoiey na zgubę ludzką y ruinę Miasta, tak zmiękczyła zakamieniałe nieprzyiacioł serce; y żelazo, ktore gotowali na karki nasze odwrociła y przytępiła; że sam Osobą swoią przytomny y zawzięty Karol XII. Krol Szwedzki zakazał, aby nikomu nieszkodzili, lecz zamiast umyśloney zemsty y zniszczenia życia ludzkiego, kontrybucyą liczną, opłacaiąc życie własne, Mieszczanom oddawać przykazał. Swiatkiem są tego Annales Cudow MARYI. Słuchaczu godny, weźmiy to na żywą uwagę, ieżeli MARYA ieszcze nieuznana będąc na ten czas za Krolową Woiewodztwa tego, od nieprzyiacielskiey nas ochroniła ręki, y w całości pożycia nasze zachowała, że w perzynę nieposzło Miasto od zguby zasłoniła, czegoż w ninieyszym czasie zostaiąc pod władzą MARYI spodziewać się niemamy? lat zaprawdę szczęśliwych, y złotego przy wolności pokoiu życzyć sobie poufale możemy, czyni nam dobrą otuchę Poeta:

Optatur nostris crebro pax aurea terris,
Ut per Te detur, Virgo MARIA fave.

TRyumfuy że sobie każdy w tym Powiecie Ziemianinie pod hasłem Krolowey twoiey, żadna ci przeciwność niepołamie szykow, choćby się na ciebie y piekielna oburzyła potęga, zawsze przy tobie będzie zwycięstwo, masz taką Panię, ktora Niebem y ziemią rządzi, szatańskie gromady przed nią pierzchać muszą, dodaie nam serca y ufności Damascen Swięty: *Regina cujus potestas in Cælo & in terra & portæ inferi non prævalebunt adversus eam.* Niech przyznaią tuteysze kraie y inne, ile razy doznali Obrony Pani naszey, ona żegluiących po morzu z ostatniey wyrwała toni; w cięszkich paroxyzmach opuszczonym od Doktorow, zdrowie przywracała; w rozpaczy zostaiącym grzesznikom nadzieią była zbawienia; osmiu umarłym przywrociła życie, w każdey naygłownieyszey sprawie, w nayostatnieyszey potrzebie przybywać zwykła, nikogo w swoich nieza-

wiedzie intentach, owszem nad zamiar łask swoich udziela; gdyż Iey dyspozycyi y szafowaniu Niebieskie są powierzone skarby, tak ią pozdrawia w affektach swoich Ludwik Opat. *Ave desperantium spes opportuna, & auxilio destitutorum adjutrix præstantissima MARIA, Cujus honori tantum tribuit filius, ut quid quid petieris, mox impetres, quidquid volueris, mox fiet Tibi regni Cœlestis claves, Thesauriq; Commissi sunt.* Ponosisz iaką krzywdę sługo MARYI w tym zostaiący Woiewodztwie od oszczercow sławy twoiey, niech cię to nietrapi, niedopuści Krolowa Nayświętsza, aby ci uwłaczaiącym szkodzili ięzykiem, upomni się za honor twoy, oto Hyacinthus Hoqfecius zeznaie: o iak grozi przez niego siepaczom sławy, że ich zawsze z pomstą swoią Matka Boska scigać będzie, daie przestrogę takim oszczercom wspomniony Hyacinthus, sługi MARYI ubespiecza. *Caveant ergo maledici & impij detractores, ne contra Patrocinium Matris Christi, ejus servos insectentur, & iram patrocinantis ac defendentis incurrant.* Niedokuczy wam niedostatek fortuny, oboma się tylko rękoma trzymaycie Krolowey waszey, a ona tak ugruntuie fortune, że się nigdy z progow niewytoczy, ztwierdza to pobożny, y honor piastuiący honor MARYI Poeta.

Fortunam hanc reverenter habe, quicunq; beatus
Esse cupis, Tibi erit stabilis fortuna MARIA.

I Ktoż tu nieprzyzna, że MARYA ogłoszona Krolową Woiewodztwa Ruskiego szczęśliwe y pomyślne wszystkim przywraca lata.

Psal: 30. Widział ukoronowany na Izraelu Prorok losy szczęścia swego, y o nich się domawia, *In manibus Tuis sortes meæ.* Ten Text tłumacząc Korneliusz a lapide powiada: że wszystka fortuna ludzka y sukces szczęśliwy znayduie się przy MARYI, ona albowiem kiedy chce y kogo rozumie z sług swoich na nogi postawi y Panem uczyni, z Iey Macierzyńskich rąk każdy z nas wyglądać szczęścia swego powinien. *Beata MARIA est vera fidelium fortuna, fortunans omnibus donis, cumulans*

lans ac beans. Sam BOG Wszechmogący naymnieyszego dobrodzieystwa inaczey niewyświadczy człowiekowi iedno na ręce MARYI wszystko zdaie. *Omnia Deus voluit habere nos per MARIAM.* Cała Troyca Nayświętsza przyzwoite Bostwu swemu apparencyie nietylko wniey zamknęła, lecz nadto wtora Osoba to iest Syn Boski, wktorym zakryte są wszelkie skarby. *In quo sunt Thesauri absconditi,* oddał się za Syna Krolowey naszey na znak tego, że w MARYI, mało na tym, że stworzone y nadprzyrodzone co do sposobu, ale co do istectwa znayduią ozdoby iako w skarbnicy Troycy Nayświętszey podług nazwiska Idioty: *MARIA est Thesaurus & Thesauraria gratiarum ejus.* Czemu by zaś BOG nieobrał innego mieysca na depozyt swoy, tylko w MARYI? odpowiedam na tę trudność iako mnie naucza Albertus M. że ztey przyczyny, aby wszyscy ludzie w niedostatku y latach niepomyślnych na fortunie podupadli dobrze się zapomogli y całą gembą Panami zostali. *MARIA plena gratiâ, ut de ejus plenitudine omnes filij Adæ, pauperes & egeni, divites sint.*

Apocal: Cap: 12. Między innemi objawieniami widział Ian Swięty znak iakiś okazały na Niebie. *Signum magnum apparuit in Cælo.* Niewiasta odziana w słonce pod nogami Xiężyc maiąca y Korona z dwunastu złożona Gwiazd. *Mulier amicta sole & luna sub pedibus ejus & in capite Corona stellarum duodecem.* Uważaią pilnie Swięci Doktorowie ten widok, myśląc coby to za niewiasta była tak modnie y świetno przybrana. *Mulier amicta sole.* Przypatrzywszy się temu dobrze uczony Sylveira upewnia wszystkich Doktorow Swiętych, że Niewiasta znaczyła Nayświętszą MARYA Pannę, ktorey godności Krolewskiey taki stroy y apparencya należała, bo Matce Bożey. *Mulierem hanc esse Beatam Virginem MARIAM Matrem Dei, nam ea quæ hic dicuntur, ejus dignitati adaptanda sunt.* Tenże Tłomacz Pisma Swiętego zadaie sobie trudność dla czego MARYA nieodziana była w złotogłowy. *Cur non in vestitu deaurato.* Ale słonecznymi przyodziana promieniami. *Sed amicta sole.* uła-

twia ſam wątpliwośc ſwoią: że dla tey przyczyny przybrana w Słońce, bo iak Słońce znakiem ieſt miłoſierdzia, ponieważ żadnemu choć naylichſzemu mieyſcu, ſwego nieumyka promienia, lecz zarowno bez braku wſzyſtek świat obiaśnia, za co mu takie przydano Lemma: *Omnibus omnia.* Otoż y Nayświętſza MARYA, że ieſt Matką litości, ten Iey ſtroy był przyzwoity, ktory dobroczynność y miłoſierdzie znaczy; nie Ia mowię ale wſpomniany Sylveira. *Quia Deiparæ Virgini, cum ſit Mater miſericordiæ, non alius amictus, niſi miſericordiæ congruebat.* Ztąd zaś Xiężyc pod nogami MARYI. *Luna ſub pedibus ejus.* Atoli Xiężyc inne Luminarze w obrocie ſwoim uprzedza. *Luna inter omnia aſtra citiſſimè curſum ſuum peregit.* Dla tego przy nogach MARYI czołgać ſię muſi, że Krolowa naſza ieſzcze prędzey od Xiężyca na uſzczęśliwienie y ratunek ſługom ſwoim przybywa, ſwiadczy Sylveira *Inde luna ſub pedibus MARIÆ proſternitur quia ejus greſſus ad ſubveniendum omni cæleſti aſtro velociores ſunt.* O tych luminarzach piſza naturaliſtowie w ktore przyodziana MARYA Panna, to ieſt o Słońcu że przez ſwoią kooperacyą ſprawuie w ziemi y przymnaża złotego kruſcu, Xiężyc ſrebrnego, a według Aſtrologow też ſame światła ſą ziemſkich urodzaiow Panami przydaiąc niwom plenności przez odmiane ſwoią. Tak o nich twierdzi Poeta. *Pallida Luna pluit, rubicunda flat, alba ſerenat.* Bierze te na ſiebie ſukceſſow ludzkich Płanety Krolowa naſza, Słońce zamiaſt Krolewſkiego Paludamentu, Xiężyc pod nogami ſkłada. *Luna ſub pedibus ejus.* Skronie Nayświętſze uwiencza dwunaſtu Gwiazdami. *Corona ſtellarum duodecem.* Przez ktore dwanaście Gwiazd rozumie Uberinus Cartus: dwanaście Mieſięcy w roku. *Duodecem ſtellæ, ſunt duodecem cujusvis Anni menſes.* Dla tego na głowie MARYA ſwoiey oſadza, wyznaczaiące Gwiazdy każdy mieſiąc, że onich w oſobności myśli Nayświętſza Krolowa, iakby ſię nam nayſzczęśliwiey powodzić miało, żeby każdy moment, godzina, dzień, y wſzyſtkie pożycia naſzego lata za Panowania Krolowey

Woie-

Woiewodztwa Prześwietnego Ruſkiego, złote y ſzczęśliwe przy wſzelkiey pomyślności powrociły wieki, tudzieſz każdemu do władzy nowo obraney Pani należącemu Ziemianinowi fortunne wzraſtało żniwo. *Hac Regnante nobis Aurea meſſis erit.*

KRoluy że już ſzczęśliwie przez całą nieſkończoną wieczność Pani naſza Nayświętſza MARYA Panno, rządź Poddańſtwem właſnym, Tobie chołduiącym iak ſię podoba. *Intende, proſpere, procede, & regna.* Abyśmy nigdy fatalnych niedoznali czaſow oſobliwie w tey życia podroży; Niewypuſzczay z opieki Macierzyńſkiey ſprzyiaiącego Honorowi twemu y władzy twoiey podległego ludu, wſzak wiadomo ieſt Tobie Matko Boſka że z natury ułomni ieſteśmy y do upadku ſkłonni, przybyway że na prozby ulubionych ſług twoich y w naymnieyſzym ich ratuy nieſzczęściu y ſumnienia przypadku. *Nunc etiam noſtris caſibus affer opem.* Niech y tu doczeſnie przy roczynach Twoich nabożnie tryumſuiemy, y po wymierzonych życia naſzego latach ukoronowani wieczności cyrkułem, Tobie z BOGIEM w Chwale Niebieſkiey, wieczny oddaiemy trybut bez końca. *Benedices Coronæ Anni Benignitatis Tuæ.*

A
M E
N.

Woiewodztwa Prześwietnego Ruskiego z Ode y szczęśliwe przy wszelkiey pomyślności powrociły wieki, tudzież każdemu do władzy nowo obraney Pani należącemu Ziemianinowi fortunne wzrastało żniwo. *Hac Regnante nobis Aurea nostra erit.*

KRoluy że już szczęśliwie przez całą nieskończoną wieczność Pani nasza Nayświętsza MARYA Panno, rządź Poddaństwem władnym, Tobie chołduiącym iak się podoba. *Intende, prospere, procede, & regna.* Abyśmy nigdy fatalnych niedoznali czasow osobliwie w tey życia podroży: Niewypuszczay z opieki Macierzyńskiey sprzyiaiącego Honorowi twemu y władzy twoiey podległego ludu, wszak wiadomo iest Tobie Matko Boska że z natury ułomni iesteśmy y do upadku skłonni, przybywaj że na prozby utulionych sług twoich y w naymnieyszym ich razy nieszczęściu y smutnemu przypadku. *Nunc etiam nostris rebus afflictis affer opem.* Niech y tu docześnie przy roczynach Twoich nabożnie tryumfuiemy, y po wymierzonych życia naszego latach ukoronowani wieczności cyrkułem, Tobie z BOGIEM w Chwale Niebieskiey, wieczny oddaiemy trybut bez końca. *Benedicces Coronæ Anni Benignitatis Tuæ.*

A
M E
N.

DEKLARACYA Od TRONU
Nayjasnieyſzey Nieba y Polſkiey naſzey Krolowey
Nayświętſzey MARYI *Panny*
W Cudownym Obrazie Lwowſkim pod Strażą Wielkiego Patryarchy Synow Dominika Swiętego, zoſtaiącym
Solennie Ukoronowaney.

Rożnym Stanom Krolestwa Polſkiego Panegirycznym Stylem miedzy Oktawą Nawiedzenia y Koronacyi Iey.

DONIESIONA.

Przez X. Hugolina Kapucyna Kaznodzieie Lwowſkiego.

Abijt in montana. *Corona Aurea ſuper Caput ejus.*

Poſzła w gory. *Lucæ C. 1.* Korona złota na Głowie Iey.

COż za dziw, że MARYA idzie w gory wyſokie? wſzak u MARYI niemaſz nic niſkiego, Urodzenie wyſokie, bo Krolewſkie. *Regum de ſtirpe nata & paritura Regem.* Imie wyſokie bo nic nieznaczy tylko *excelſa* wynieſiona, Stan wyſoki, bo Panieńſki z wyſokiego Nieba na niſki padoł ſprowadzon, *de Cælo accerſivit quod imitaretur in terris.* Godność także wyſoka, bo Macierzyńſtwa Boſkiego, *Suprema Mater ſummi Regum Regis.* Słowem mowiąc, nic u niey niemaſz niſkiego, tylko że ieſt Służebnicą Pańſką uniżona. *Ecce Ancilla Domini.* Ale y Służebnicą bydź Naywyżſzego ieſt honor wyſoki, bo ſłużyć Bogu ieſt Krolować. *Servire Deo regnare eſt.* Podnieśże ſię y ty w gorę Głowo całey Ruſi Stołeczny Lwowie, bo Niebieſka Klementyna ná Herbownych Gorach twoich od SYXTUSA V. nadanych fundament Krolewſkiey założyła rezydencyi, Nayiaśnieyſza Nieba y Polſkiey Krolowa *Regina Polorum & Polonorum* w tym Stołecznym Mieście Sto-

licę osiadła, Corka Xiążęca, *Filia Principis* Metropolij Ruſkiego Xięſtwa złożywſzy Xiążęcą Mitrę, złotą na głowę wzięła Koronę. *Corona aurea ſuper caput ejus.* Iakoż tak należało, a żeby MARYA podiętą do Elżbiety, ſpracowana podrożą po Krolewſku na Tronie ſpoczęła, tak przyſtało; ażeby MARYA ktora przybyciem ſwoim uteſknione Zacharyaſza y Elżbiety ukoronowała żądze, y ſama w dzień Nawiedzenia Ukoronowana była. Znać to Dom Zachariaſza był figurą tutecznego Tronu MARYI, bo właśnie dnia tego, ktorego weſzła w Dom Zacharyaſza y pozdrowiła Elżbietę, *Intravit in domum Zachariæ & ſalutavit Eliſabeth.* y ſama weſzła na Tron Krolewſki, y przywitana Krolową *Salve Regina.* Znać Dom Zachariaſza był metą do Korony, bo tegoż ſamego czáſu, ktorego przyſzła do Domu; z Chwałą y Tryumfem odebrała Koronę. Ale iako Elżbieta dziwowała ſię przyyściu MARYI, *Unde hoc mihi, quod Mater Domini veniat ad me* tak niedościgłym MARYI progreſſom nam ſię dziwować przychodzi, że poſzła w gory z ſkwapliwością. *Abijt in montana cum feſtinatione*, do Iudzkiego Miaſta niegdyś Olbrzymſkiey Metropolij iako do mety; w Metropolij zaś Ruſkiey tak nieprętko odebrała Koronę, podobno tey Nayświętſzey Atalancie złote w biegu rzucone iabłko, y tak do Korony z dawna na tym Swiętym mieyſcu położoney ſobie, przybyć niemogła. Wſzakże Monarchowie świata gdy odbieraią Państwa o Stołeczne pierwey ſtaraią ſię Miaſto, a Nayjaśnieyſza Monarchini naſza chcac w wieczne poddaństwo wziąć Prowincyą Ruſką poſzła pierwey po Koronę na dolinę Sokalſką *In claram Sokalienſem vallem*, czyli znać daiąc; że Iey Poddani łaſkawego obaczą *in valle Ioſaphat* Sędziego Boga, czyli, że zoſtaiących *in valle lachrymarum* wygnanych Synow Ewy zawſze cieſzyć pragnie, czyli że przez niſką ſituacyą Sokala, chciała wrodzoną ſwoię pokazać pokorę, lecz że pokora wynoſi, *Humiles ſublimia tentant.* Y niedoſyć Iey na iedney Koronie, tak trzeba było z doliny na Rożańcową Gorę do pogranicznego poſpieſzyć Podkamienia, iako Matce, ktorey Syn ieſt *Lapis angularis* a żeby na tym Kamieniu tym mocniey Państwo ſwoie w Ruſkim ufundowała Xięſtwie, y żeby dwa Filadelficzne

Zako-

Zakony bardziey Seraficką ziednoczyła miłością, od Zakonu Serafickiego Patryarchy Franciszka, do Zakonu Wielkiego Patryarchy Dominika poszła po drugą Koronę Corka Wielkiego Patryarchy Ioachyma. A zatym Roża Ierychońska *quasi plantatio Rosæ in Iericho* Krolewskim na Gorze Rożańcowey zakwitnęła honorem. Lilia czystości Panieńskiey w Liliowym Dominika Zakonie odor cudowney wydała sławy, *Miraculis clarissima*, Corka wiekuistey światłości, *Filia lucis æternæ*, przy Pochodni tegoż Zakonodawcy nayiaśnieyszym zaiaśniała tytułem. Niech że teraz da swoią każdy przyczynę zaco trzecią Koronę w Stołecznym Ruskiego Xięstwa odbiera Mieście? y łatwo powie, że tam trzecia należała Korona, gdzie troiaka Arcy-Pasterska Godność, troiste Herbowne Gory, trojaki Ritus Kościoła Bożego, a do tego Portret Cudowny Nayiaśnieyszey Koronatki naszey Ewangeliczny Apelles malował Łukasz, przeto nieprętko po Koronę do tey pospieszyła Metropolij, bo y sam Malarz z niespiesznym maluie się wołem. Chowana z dawnych czasow w domach Ruskich Xiążąt, *per gradus meritorum*, postąpić chciała od Iaśnie Oświeconych do Nayiaśnieyszych Tytułow, od Xiążęcey Mitry do Krolewskiey Korony, od Purpury do Paludamentu. Nad to nazwana od Elżbiety Błogosławioną przy wizycie, *Benedicta tu inter mulieres*, koronować się niemogła tylko przysłaną Koroną od BENEDYKTA XIV. Matką nazwana Pańską MARYA, *Mater Domini mei.* za Panowania Nayiaśnieyszego Pana iako Augusta, Pulcheria Rzymska, za Augusta Trzeciego Panuiącego szczęśliwie Panowania swoiego wziąść chciała początki; Oblubienica Pańska, ktorey głowa złoto wyborne *caput ejus aurum optimum* za Arcy-Pasterza złotych wiekow *vir ab ævo aureo* szafuiącego złotem na indygencye ludzkie MIKOŁAIA złotą Koroną być Koronowana upodobała sobie. *Corona aurea super cáput ejus.* Służ że teraz szczerze Ukoronowaney Krolowey Krolu zwierząt *Rex animalium Leo*, Herbowny Lwie Ruski *Norunt cui serviunt Leones.* strzeż Tronu iako niegdyś Tronu Salomonowego Lwi strzegli, *Circa Tronum ejus Leones*, strzeż y samey Korony, a będziesz Strażnikiem Koronnym. *Est Leo, sed custos, oculis quia dormit apertis.* Tać

to ieſt Korona, ktora błogosławi lata Obywatelow Korony Polſkiey *benedices Coronæ Anni*, y ſzczęśliwſzym nieiako czyni Dom niemnieyſzych Synow Wielkiego Oyca Dominika, nad Dom Zacharyaſza, bo tam Ian ieden cieſzył ſię z przybycia MARYI, *Exultavit Infans in utero*, tu zaś generalnie wſzyſcy poddani z Ukoronowaney cieſzą ſię Pani. Tam iedna Elżbieta zadziwiła ſię na przybycie Tey Matki *Unde hoc mihi, quod Mater Domini veniat ad me.* Tu na pokazane Cudow y na Akt ſolennie odprawioney Koronacyi, tyſiącznych Ludzi zadziwiły ſię gromady *& admiratæ ſunt turbæ.* Tam MARYA przyſzła ſłużyć Elżbiecie, *Non ſolum viſitavit ſed & miniſtravit.* Tu zaś przyſzła Krolować, *Sceptra tenere manu.* Tam mieſzkała trzy tylko Mieſiące y ieſzcze niecałe *Manſit autem MARIA Menſibus quaſi tribus.* Tu przyſzła wiekować, *Hæc requies mea in ſæculum ſæculi.* Tam naoſtatek Zacharyaſz milczał, *Ecce enim ex hoc eris tacens*, Y głos wołaiącego na Puſzczy *vox clamantis in deſerto*, iednego niewymowił słowa, tu ſłychać było wielkich Kaznodzieiow *Eximios Præcones ore diſerto*, iednych do Tronu, drugich od Tronu Ukoronowaney Krolowy naſzey mowiących iako wielkich Kanclerzow, z ktoremi Ia lubom zaczął o gorach *abiit in Montana*, wyſokim gurować ſtylem niepotrafię, w pokorze tylko przepaściſtey Serafickiego Oyca *ad Thronum gratiæ* przyſtąpiwſzy, za trybut wiecznego Poddańſtwa oddaię naſtępuiącą mowę, a przedſiewziętey niechcąc odſtąpić materyi, nieśmiem pytać Krolowey Nieba y Polſkiey naſzey, Co nam wiernym poddanym twoim nayiaśnieyſza Koronatko y wielowładna Pani naſza Nayświętſza MARYA z tąd przyidzie, żeś poſzła w gory y Korona złota na głowie Twoiey *abiit in montana*; ale ſam wnoſzę ſobie: że nie inſzy reſpons, nie inſza od Tronu tylko naſtępuiąca naſtąpi deklaracya: że gdy MARYA idzie u nas w gorę Honorow aż do Krolewſkiey Korony, wſzyſtkie rzeczy w Polſkiey Koronie poydą w gorę *abiit in montana*; gdy zaś złota Korona na głowie Iey, złote naſtąpią wieki, y za Koronę każdemu dana będzie Korona. *Corona aurea ſuper caput ejus.* Naymnieyſzy Period podłey mowy moiey niech ſię toczy na większą Chwały Koronę Ukoronowaney MARYI.

Iuż

Iuż to widziemy na oko, że iak tylko upadli Rodzice naſi, tak zaraz znimi upadli wſzyſcy Synowie, upadła natura Ludzka, y wſzyſtkie oraz rzeczy ciężkiemu podległy upadkowi, *Caſu tuo omnes cecidimus*, y gdyby Iednorodzony Syn Boſki uniżywſzy ſię głęboko, *Humiliavit ſemetipſum formam ſervi accipiens* teyże na ſiebie niewziął natury ludzkiey, do tądby leżała wgłębokości upadku ſwego. Uważaiąc zaś poniżoną nader Oyczyznę naſzę, mowić mogę, że ledwie tak nad nią nam lamentować nietrzeba, iako niegdyś wednie y w nocy lamentował Ieremiaſz Prorok, nad upadłą Ierozolimą: *plorans ploravit in nocte,& lacryma in maxillis ejus*, widząc że ta Corka Syońſka, w upadku podpory, w lamentach niemiała pociechy. *Depoſita eſt vehementer non habens conſolatorem*, że niegdyś na gruntownym oſadzona fundamencie poſzła w ruinę, za ſławę nie ſławę, za reſpekt odnioſła deſpekt. *Inſtabilis facta eſt, omnes qui glorificabant eam, ſpreverunt illam.* że nieprzyiaciel zuchwałą ſciągnąwſzy rękę, zdarł ią ze wſzyſtkiey ozdoby, *Manum ſuam miſit Hoſtis ad omnia deſiderabilia ejus.* Co ſię działo z Corką Syońſką, to ſię dzieie z Matką naſzą Oyczyzną, ſtrapiona zoſtaie ſmutkiem, *mœrore confecta*, niemaſz ktoby pocieſzył, *non habens conſolatorem*, nazwana niegdyś Antemurałem całego Chrześciańſtwa, *Antemurale Chriſtianitatis Polonia*, w Murach y Fortecach cierpi ruinę.

Pendent ſemirutis nunc fortia mœnia tectis
Urbibus Poloniæ, lapſisq; ingentia muris ſaxa jacent.

CHciwa także nieprzyiacioł ręka odarła zewſzyſtkiego, *Miſit manum ſuam hoſtis ad omnia deſiderabilia ejus*, w czym tylko miała zaſzczyt y upodobanie ſwoie; Iuż Orzeł Polſki ktory przedtym wyſoko latał, obarczony teraz podnieść ſię w gorę niemoże, ſtaniała złota wolność, y ledwie nie w żelazną zamieniła ſię niewolą, y złota Korona Kroleſtwa, iuż tey niema ceny, bo naydroższy kleynot, *Unio* czyli iedność animuſzow cale z niey wypadł, *discordiâ res maximæ dilabuntur.* ſłowem mowiąc upadło publiczne ſzczęście, *cecidit ſors*, upadły złamane Prawa, zwyczaie y obyczaie dawne, ſama tylko niepobożność wynoſi ſię

wgorę, *vidi impium elevatum* sama prożna chwała iako dym ciągnie się wgorę, *omnis gloria fumus*, sama pycha wzdeła się iako gora wysoka, *mente superbit homo, monte superbit fumus.* cała zaś Oyczyzna do prętkiego skłoniona upadku. *Et subito casu, quæ valuère ruunt*, ale to ieszcze nie ostatni upadek, nie ostatnia ruina Oyczyzny Matki naszey, gdy Matka Boska Nayświętsza MARYA idzie u nas wgorę honorow aż do Krolewskiey Korony, w dzień solenney Iey Wizyty solennie na głowę włożoney, *Corona aurea super caput ejus*, bo co się stało w Domu Zacharyasza przy wizycie, to w Oyczyznie naszey uczyni MARYA przy pożądaney od wiekow Koronacyi swoiey; Tam MARYA Elżbiecie powiedziała *salve*. Tu każdy niefortunie wypowiedziawszy *vale*, nową przychodzącey do siebie powie fortunie *salve*, przeto że fortunę całego Nieba Krolowę swoią przywitał MARYÆ, *Fortuna Cæli.* MARYA Nawiedziła Elżbietę pokrewną swoię, *Et ecce Elisabeth cognata tua*, iakże nienawiedzi proszę łaskami y faworami swemi pokrewney czyli bliskiey samemu Niebu iako łaskawa Pani Polskiey poddaney sobie, *Polo affinis Polonia*, Tam się dziwowała Elżbieta, *unde hoc mihi* Tu się dostatkom, szczęściu, y fortunie zadziwi nie ieden, *unde hoc mihi*, zkąd libertacya od naiazdow nieprzyiacioł Duszy, zkąd indigenat na Niebo, *unde hoc mihi.* zkąd przywiley na possessyą wieczną, zkąd wakans na Urząd Niebieskiego Krolestwa, *unde hoc mihi*, y uznawszy łatwo, że od nowo Ukoronowaney Krolowy; y zawoła *venerunt mihi pariter omnia bona cũ illa.* wszystkie mi rzeczy poszły wgorę, gdy MARYA poszła w gorę aż do Korony. Damascen Swięty odprawioną do Elżbiety opisuiąc wizytę, tak mowi: że gdy Nayiaśnieysza Koronatka nasza poszła w gory wysokie, gory y niższe pagorki zrownawszy się z sobą y iedną stały się gorą, *colles visi sunt in montana crescere*, wszystkie kwiaty poznawszy Ierychońską Rożę Krolową swoię, *Rosa Regina florum*, mostem pod Nayświętsze stały się Nogi, wszystkie niskie drzewa prętko podniosły się w gorę, cień przechodzącey czyniły MARYI, by się nieopaliła ta, ktora iest czarna ale piękna, *nigra sum sed formosa.* zacoż człowiek przyrownany drzewu, *Homo est arbor, quæ crescit.*

niema

niema ſię podnieść? za co przy kwieciu wſzelkich pociech niema kwitnąć maiem?zaco przy zrownanych gorach y niſkościach czołgaiącey ſię po dolinach marności świata, niema podnieść myśli w gorę wyſokiego BOGA kontemplacyi? wſzakże ta to ieſt Krolowa, ktorey upadłych podnoſić, poniżonych wywyżſzać przyzwoita, tu za przybyciem MARYI do Domu Dominika Swiętego, iako za przybyciem niegdyś Affrykańſkiego Scypiona do Kartaginy, y mały domek wſpaniałym ſtanie ſię Pałacem, *Parva Domus ſubito prægrandem excrevit in aulam,* Tu ieden Kamyk o ktorym piſze Daniel Prorok, w wielką zamieni ſię gorę, *abſciſſus eſt lapis de monte, & crevit in montem magnum,* tu każdy ubogi Irus przy tym nieprzebranym ſkarbie łaſk Boſkich doſtatnim ſtanie ſięPigmelonem,wſzakże y ſamZacharyaſzOciec poświęconego ieſzcze w żywocie Iana, *Sanctificatus adhuc ex utero Matris ſuæ* był ubogi, miał wprawdzie cnoty, ale nie kleynoty, miał wielki ſtatek *ingens conſtantia virtus,* ale niedoſtatek większy, iak zaś tylko do domu Iego przyſzła MARYA y weſoło więcey iak Anielſkim głoſem zacznie *Magnificat,* aż Zacharyaſz zaraz *Magnificus.* Pan Wielmożny, Elżbieta pełna zaraz Ducha Swiętego, *Repleta eſt Eliſabeth Spiritu Sancto.* Ian ſię cieſzy w żywocie, *Exultavit infans in utero,* z grzeſznika ſtaię ſię Swiętym, z niewolnika pierworodnego grzechu, od niewoli wolnym, z małego niemowlęcia wielkim Humaniſtą, bo ſię zaraz twarzą do przychodzącey obrocił MARYI, y w taką zaraz uroſł reputacyą, że rownym ſławy nikt mu niewydołał Paragonem, *Quo non ſurrexit Major.* toć y nas niepłonna tuczy nadzieia, *Spes alit* że przy Koronacyi ſwoiey rownym ſzczęściem koronować nas będzie MARYA iako miłościwa Pani, *Coronat nos in miſericordia & miſerationibus.* każdy cieſzyć ſię będzie przy pocieſzycielce utrapionych, każdy będzie *Humanus,* bo go *humanato verbo* zaleci, każdy poddany złotą wolnością zaſzczycać ſię będzie, iako ſama wolnością cieſzy ſię Krolowa, *Gaudet libertate MARIA, quia à captivitate originalis culpæ, ſemper fuit libera,* naymnieyſzy ſługa przykładem Iana będzie majorem w Krolowey ſwoiey Garnizonie, y iako Ian obrocił ſię zaraz inaczy, tak y w Koronie Polſkiey przy Ukoronowaney

MARYI wszystkie rzeczy poydą inaczey, smutek w pociechę, gniew w łaskę, y wszelka niepomyślność w pomyślne obroci się sukcessa, słowem mowiąc wszystkie rzeczy poydą w gorę w koronie, gdy MARYA poszła w gorę honorow aż do Krolewskiey Korony.

Ale kiedy proszę, Nayświętsza MARYA była bez Korony, wszakże sama o sobie mowi, *ab æterno ordinata sum, ab æterno principatum tenui.* uczony zaś Rudolf wykłada: *Coronata sum Princeps inuncta & inaugurata sum.* y w czasie posłany Gabryel, stanął iako sługa przed Panią, iako Ablegat przed Krolową. *Mittitur Angelus Gabriel & egreditur de Rege ad Reginam de Imperatore ad Imperatricem, de Civibus Cæli ad Dominam Palatij* mowi Chryzostom Swięty, toć miała Nayiaśnieysza Koronatka Koronę swoię y nieiedne, iako doyzrzał Apokaliptyczny Orzeł Ian Swięty, *In capite ejus diademata multa.* na Głowie Iey Koron bardzo wiele, w ręku Iey wszystkie Korony świata, ktoremi upodobane sobie koronuie głowy, iako sama o sobie mowi: *Per me Reges Regnant, per me Principes imperant.* y owszem samego Koronatora wszystkich Koronatow BOGA, Koroną człowieczeństwa ukoronowała w żywocie swoim: *Coronavit eum corona carnis suæ.* y tać to iest prawdziwa Korona, ktorą MARYA kładzie na głowę, bo iest wieczności hieroglifikiem, niezwiędłym nieśmiertelności wieńcem. Ta zaś u mnie nieiest korona, ktorey MARYA nie kładzie na głowę, bo iest zawrot głowy, *vertigo capitis*, iest okrutne Ixyona koło, ktore dręczy częstokroć Honoryuszow swoich, słusznie ią cisnął Antygon pod nogi, *tollat, qui te non novit.* Przeto do wszystkich operatorow odprawioney pompatycznie w przeszłym roku Koronacyi swoiey, słowy Emiliusza na złotey wyrytemi tablicy mowi: *Attolle me, & habebis coronam.* wynieś mię w gorę Honorow aż do Korony, a będziesz miał Koronę. Ma MARYA w rękach swoich Korony Obozowe, *Coronas Castrenses* ktoremi hołduiących honorowi swemu koronuie Kommilitonow, ma Korony obsydyonalne, *Coronas obsidionales*, bo z oblężenia piekielnego nieprzyiaciela, ludzki uwalnia narod, ma korony murowe, *Coronas murales*, bo za nią iak za murem nieprzełamanym

nym ſtoią beſpieczni wſzyſcy grzeſznicy, *MARIA eſt murus inexpugnabilis, ſub quo tutantur peccatores* ma koronę Mieyſkie. *Coronā Civicā* ktorą ſercem mieſzkaiących w ſobie z weſelem koronuie Obywatelow, *ſicut lætantium omnium noſtrū habitatio eſt in te Sancta Dei Genitrix.* ma Korony nawalne. *Coronas navales* bo y ſama ieſt morzem łaſk Boſkich, *MARIA Mare gratiarum* y żegluiącym na morzu świata tego port beſpieczny daie y inſułę zbawienia pożądaną. Teologowie uczą, że w Niebie trzy ſą nayoſobliwſze Korony nazwane *Aureolæ*, Korona Męczennnikow, Korona Doktorow, Korona Panien, ale y te ſą w ręku MARYI, Ona koronuie Męczennikow, bo czaſu śmierci Syna ſwego więcey cierpiała na Duſzy, niżeli Wſzyſcy Męczennicy; Ona Koronuie Doktorow, bo ieſt Matką nieſtworzoney Mądrości, *Mater Incarnatæ ſapientiæ.* Ona Koronuie Panny, bo ieſt Koroną Panien *Regina Virginum.* Swięty Henryk Zakonu Dominika Swiętego, widział w Duchu, że Aniołowie w Niebie rożne robili Korony, ale wſzyſtkie na Krolewſkim Łonie ſkładali MARYI, żeby Krolowa Niebieſka ulubione ſobie Koronowała Głowy. Ktoreż to proſzę były Korony! Ia nie inne bydź rozumiem tylko te, ktore mi prezentuie Litera Pańſka *Corona exultationis* Korona pociech, *Corona gratulationis* Korona powinſzowania, *Corona decoris* Korona ozdoby, *Corona gloriæ* Korona Chwały, *Corona Aurea ſuper Mitram* Korona złota nad Mitrą, *Corona juſtitiæ*, Korona ſprawiedliwości, *Miſit eis Purpuram & Coronam* Poſłała Im Purpurę y Koronę. Komuż teraz y iaka z ſprawiedliwey dyſtrybuty Nayiaśnieyſzey Koronatki y oraz Koronatorki naſzey doſtanie ſię Korona? moim zdaniem iako mam ufność w Matce piękney nadziei, *Mater pulchræ dilectionis, timoris, agnitionis, & Sanctæ Spei.* że cieſzący ſię wſzyſcy z konferowanych od BOGA rożnych prerogatyw MARYI, y odprawioney ſolennie w tey Prześwietney Metropolij, Iey Koronacyi wezmą *Coronam exultationis* Koronę wſzelkich pociech; ci ktorzy y ſzczęściu ſwemu y MARYI Honoru tego uprzeymym winſzuią ſercem, wezmą *Coronam gratulationis*, Koronę powinſzowania; ci ktorzy na ozdobę Iey Cudownego Portretu hoyny łożyli expens, wezmą *Co-*

ronam decoris Korone ozdoby; ci ktorzy chwalą MARYA y wysławiaią Iey wielkie Cuda na tym pokazane mieyscu, wezmą *Coronam gloriæ* Koronę Chwały. Kogoż ieszcze dalsze czekaią Korony, a osobliwie złota Korona nad Mitrą? ieżeli nie Ciebie Iaśnie Oświecony ArcyPasterzu Lwowski, bo iako sam *Vicaria manu* Naywyższego Pasterza Benedykta Czternastego na Głowie MARYI złotą położyłeś Koronę, tak też wzaiem MARYA nad ArcyPasterską Infułą Twoią czyli Xiążęcą Mitrą, złotą położy Koronę *Corona aurea super mitram.* Korona zaś sprawiedliwości, już się sprawiedliwie dostała Iaśnie Wielmożnemu Iozefowi POTOCKIEMU Wielkiemu Hetmanowi Koronnemu, iako sam obumarłym głosem, ale żywym w Bogu z podziemney odzywa się grobsztyny, *Reposita est mihi Corona iustitiæ,* za Koronę, ktorą z gornego sprowadziłem Watykanu, oddała mi sprawiedliwie MARYA Koronę nieśmiertelną *Immarcescibilem coronam gloriæ.* Purpurę oraz y Koronę wam posyła Iaśnie Wielmożni POTOCCY *Misit eis purpuram & Coronam,* ktorych Głowy do Koron, Barki do Purpur rodziły się. Zaszczycał się niegdyś Tymoteusz, że przez sen złotą siecią w Morzu łowił sceptra y Korony, bardziey się na iawie zaszczyca MARYA przed Niebem y światem, że z złotego Potoku Iaśnie Oświeconego Imienia Waszego, Sokalską, Podkamieniecką, Łucką, Lwowską, y Leżanską wyciągnęła Koronę. Iakże za tak wiele Koron Wam nieda Korony Ukoronowana z skarbow Waszych Krolowa. Wam też za codzienne usługi y troskliwe o Koronę staranie, iaką koronę odda MARYA, Wielkiego Oyca niemnieysi Synowie DOMINIKA Swiętego. wie to świat cały, że Zakonowi waszemu niezbywa na Koronach wielu, macie w wschodzącey Iutrzence na czele Patryarchy waszego *Coronam Stellarum,* macie przy słońcu Tomasza *Coronam solis,* macie w Wincentych Koronę zwycięstwa, *Exivit ut vinceret & data est ei corona.* Macie w Hyacyntach czyli Iackach Koronę kwiecia *Coronam florum,* w Cesławach tryumfuiących nad nieprzyiacielem *Coronam triumfalem,* Koronę Tryumfalną. macie w Rożach Limańskich y codziennym Rożańcu koronę Rożową, ktorą ustawnie Koronuiecie MARYA, *Fulcite*

me-

me floribus, stipate me malis. w tak wielu Doktorach, tak wie-
le niezwiędłych Laurow, w tak wielu czystych Pannach to iest w samych sobie, *Qui in albis ambulant virgines sunt.* tyle Panieńskich Wieńcow. w tak wielu Męczennikach, tyle Męczeńskich Koron *Aureolas Martyrum;* y innych niezliczonych Koron, bo iako trudno w Koronie pokazać początku srzodka y końca, *quod est rotundum, non habet principium, medium, & finem*, tak trudno pokazać, ażeby Syn ktory Dominika Swiętego na Koronę niezasłużył sobie, y owszem wszyscy Matki waszey MARYI mądrzy Synowie, iesteście Koroną. *Corona Matris Filius sapiens.* Sama albowiem do was mowi ukoronowana Krolowa co niegdyś Apostoł do Filipensow: *Fratres gaudium meum & corona mea.* Bracia Synowie moi y Dominika Swiętego, pociecha moia y Korona moia; toć chyba koroną nieskończoney wieczności was koronować będzie; zgoła nikt niezostanie bez korony, kto się iakimkolwiek sposobem do odprawioney szczęśliwie przyłożył Koronacyi. Obywatel Rzymski za szczere usługi swoie do tego u Augusta Cesarza przyszedł respektu, że mu Koronę darował, Ktorą zawsze w rękach nosił, te iey dawszy inskrypcyą *Hac me Cæsar donavit.* Wątpić nietrzeba, że każdy kooperator korony, y Sługa MARYI, będzie czasu swego przed całym Niebem większym zaszczycać się szczęściem. Odezwie się naypierwey pomienionemi słowy Głowa naywyższa Kościoła Swiętego Benedykt Czternasty w Krolestwie Niebieskim, że za koronę, ktorą z gornego posłał Watykanu, darowała mi MARYA koronę. *Hac me MARIA donavit.* Da się z tym słyszeć Iaśnie Oświecony Koronator, że za Koronę, ktorą włożyłem na głowę, darowała mi MARYA Koronę. *Hac me MARIA donavit,* Z tym się odezwie każdy z Iaśnie Oświeconego Potockich Domu, że za koronę, na ktorą łożyliśmy expensy, darowała mi MARYA koronę, *Hac me MARIA donavit.* Wszystkie na ostatek Stany y każdy z Obywatelow Miasta tego z temi czasu swego dadzą się słyszeć słowy, żeśmy pragnęli mieć unas Ukoronowaną Krolową Polskę Nayświętszą MARYA, MARYA darowała nas koroną. *Hac me MARIA donavit.* Iednakże przy tak łaskawey deklaracyi swoiey, każdego iako łaskawa Pani y ko-

chaiąca MATKA napomina *eſtote fortes in bello* wojuycie w tym życiu z światem, czartem, y ciałem, albowiem Doktor narodow mowi: *nemo Coronabitur niſi qui legitimè certaverit.* Na oſtatek iako Pani y Krolowa wſzyſtkich poddanych y ſług ſwoich proſi o nieposłakowaną nigdy wierność aż do zgonu życia, y obiecuie za to koronę wiecznego żywota: *Eſto fidelis usq; ad mortem & dabo tibi coronam vitæ.*

A
M E
N.

CHWAŁA
MARYI
W Obrazie Lwowſkim od Swiętego Łukaſza Malowaney, od BENEDYKTA XIV. Koronowaney

Panegirycznym Kazaniem

Między Oktawą Anniwerſarza Koronacyi

Dnia Szoſtego na Nieſporach

Przez

Imci Xiędza Iozefa Niemca, Zakonu O. Swiętego Franciſzka Kaznodzieie Swiątecznego, Kapucyna

PROMULGOWANA

Benedicta tu inter Mulieres. Luc: 1.

Błogosławionaś Ty między Niewiaſtami:

JUż Rok upłynął, iako cudownie Portretowi Twemu Ręką Łukaſza Swiętego wymalowanemu od ſzczęśliwie nam panuiącego Naywyżſzego Kościoła Bożego Plenipotenta BENEDYKTA Czternaſtego ſzczerozłote z Watykanu Rzymſkiego przyſłane ſą Korony, y od nieoſzaco-

wanego I. O. Metropolij tuteyſzey Arcy-Paſterza Mikołaia WYZYCKIEGO, na Swiętą włożone ſą Głowę Nayświętſza Pulcherio Neo-Koronatko Niebieſka MARYA Panno. Ale dałby mi to Pan BOG, à żebym przy prawie już kończącey ſię doroczney Koronacyi Oktawie, ktorą z wielką na tym Swiętym mieyſcu iuż co dzień obchodziemy Uroczyſtością, Nietylko Łabędzim Starca Ierozolimſkiego głoſem, ale y rezolutnym onegoż ſercem mogł intonować ſzczęśliwie na tym Swiętym Mieyſcu, *Nunc dimittis ſervum tuum in pace*. Teraz wypuſzczaſz ſługe Twego Panie według ſłowa Twego w pokoiu: *quia viderunt oculi mei Magnalia Matris DEI*. Gdy doczekały oczy moie patrząc napomnożenie Chwały Matki BOZEY. Dał by to P. BOG, żeby każdy z nas ſzczerym ſerca affektem godnie wymowić mogł na Wyſławienie Matki BOZEY *Benedicta tu in mulieribus* Błogoſławionaś Ty między niewiaſtami; Dał by to Pan BOG, abym cokolwiek znieudolności na Honor Teyże *Neo*-Koronatki MARYI Panny powiedział, lecz uważaiąc, że tu ſtoię z niegodną, bo z uſt niegodnych wymową, ſiły uſtaią, ięzyk trętwieie, pamięć ſaluie, rozum ćmi ſię, wola ſłabieie, *Vox faucibus hæret*, y wcale cobym miał na wyſławienie Matki BOZEY, y Monarchini Ukoronowaney Całego Swiata, oraz na Duchowne ukontentowanie waſze w Chryſtuſie tu zgromadzeni ſłuchacze powiedzieć, niewiem, iaki bym miał dać Panegiryk tak wielkiey Krolowey, nieudolny moy długo na tym deliberował Koncept. Chciałem naprzod Wam Iaśnie Oświeconym, Iaśnie Wielmożnym, *Totius Proſapiæ a Potok* POTOCKIM nie Imieniem moim, ale Imieniem ſamey Ukoronowaney za Ich ſtaraniem MARYI Panny, iako Kollatorom podziękować. Y troiaką od Krolowey Niebieſkiey przy troiſtym Herbownym I. O. Domu POTOCKICH KRZYZU, koſztowną w prowizyi oddać Koronę: pierwſzą w znaku świątobliwości y wielkiey, Ktorą I. O. Familia POTOCKICH ma ku tey Krolowey *Neo* Koronowaney dewocyi, *Expreſſa ſigno Sanctitatis*, Drugą w znaku Chwały, Honoru zawartą, à Imieniem I. O. POTOCKICH Domu wyrażoną, *Expreſſa gloria honoris*, Trzecią zaś w znaku Cnoty zawartą *Opus virtutis*, Ale wiem barzo dobrze otym, y tak trzymam, że dawno nietylko troiaka, ale ile POTOCKICH, tyle ieſt Koron w Niebieſkim Syonie dla nich przygotowanych. Powtornie myślełem Imieniem

Przewie-

Przewielebnych tego Mieyſca Swiętego Oycow Zakonu Dominika Swiętego, wam wſzyſtkim w Chryſtuſie na Honor Ukoronowaney MARYI Panny zgromadzonym, za pobożne codzienne nawiedzenia przez tę Solenną tu ſię odprawuiącą Oktawę, za ſtateczne w ſłużbie Błogoſławioney Panny wytrwanie, za hoyne y ſzczodrobliwe na ozdobę tego Mieyſca Cudownego Iałmużny, podziękować, ale wiedząc iż ſobie tak wyſokiemi, Niebo zaſługuiecie cnotami, niechcę prożną chwałą, wieczney wam wydzierać zapłaty. Chciałem po trzecie Wielebnym tego Swiętego Mieyſca Zakonnikom za wſzyſtkie prace, trudy, koſzty, ktore w ukontentowaniu Duchownym, łaſk waſzych przez Solenną Anniverſalney Koronacyi, Krolowey Niebieſkiey, odprawuiącą ſię na tym Swiętym Mieyſcu Oktawe, podeymowali, wygadzaiąc Ofiarami Nayświętſzemi, Spowiedziami, Kazaniami, Muzyką codzienną, y prawie Anielſką dla Krolowey Niebieſkiey odprawuiącą ſię Melodyą, y Kapelą, powinne oddać dzięki, ale y od tego odwiodła mię ich Zakonna Modeſtya, ktorzy wſzyſtkie Chwały Błogoſławioney Pannie, à prace, wam na zbawienną poświęcili uſługę. Zyczyłem ſobie na oſtatek wſzyſtkie rozumu mego ſiły na wychwalenie obrocić Krolowey Nieba y ziemi, ale co moy nieudolny ięzyk o Matce Naywyżſzego powiedzieć będzie mogł Pana? Lecz trzymam to, że tak wiele przedemną godnych y zacnych z tego mieyſca, doſyć otym mowiło Kaznodzieiow, y dla tego niemoiąc by to rzecz, o Twoich mowić *Neo* Koronatko Pochwałach; wiedząc że Bernard Swięty tego żadnemu by też Anielſkiemu niepozwala rozumowi, y ięzykowi. *Quænam poterit lingva etiamſi Angelica ſit, dignis extollere Laudibus Virginem MARIAM?* Acz y Auguſtyn Swięty na toż przypada, gdy mowi, *Et ſi omnium noſtrum membra verterentur in lingvas, te laudare ſufficeret nullus.* Iednak czyni mi otuchę Hieronim S. *Serm: de aſſumpt:* Ktory y grzeſznych do twoiey wzywa Chwały, *Et ſi nemo ad laudes tuas idoneus reperitur, votis tamen omnibus ceſſare non debet quilibet, etiam peccator, a laudibus.* Zaczym, co nie kiedyś Ephrem S. powinną Tobie część oddaiąc, to ia dziś rzekę do Ciebie, Błogoſławiona Panno: *Imple os meum gratiâ dulcedinis tuæ, illumina mentem O! gratia plena, move lingvam, & os, ad laudes tibi, alacri & læto animo canendas.* Napełniy uſta moie łaſką ſłodkości twoiey, oświeć rozum O! łaſki pełna! kieruy ięzykiem y

uſtami memi, aby godnie opowiadały niepoięte chwały twoie; o pochwałach tedy na teraznieyſzym Kazaniu moim Nayświętſzey *Nco* Koronowaney Krolowey y Monarchini Nieba y Ziemi, proſtą mową y nieudolnym konceptem chcąc krotko mowić, rzucam wprzod ſiebie ſamego przed Tron Wſzechmogącego w Nayświętſzym Sakramencie Utaionego BOGA mego, proſząc à żebyś nieudolny język moy, Nayświętſzą ſekundował pomocą. Przy Protekcyi Twoiey *Coronata Cæli, terræq; Imperatrix* do ktorey ſupplikuię, *Dignare me, laudare te, Virgo Sacrata.*

Iako Tytuł Syna BOZEGO według Theologow ieſt początkiem, z ktorego natura ludzka w Chryſtuſie Panu wſzyſtkie Dary otrzymywa y ozdoby. Tak Tytuł Matki BOZEY ieſt fundamentem y źrzodłem, z ktorego ciż Theologowie wſzyſtkie na B. Pannę ſpływaiące, inferuią łaſki. A nie bez fundamentu: bo ieżeli Doktor Narodow Paweł Swięty *ad Hæbr.* 1. z Imienia Zbawiciela naſzego wnoſi to, że był nad wſzyſtkich nieśmiertelnych Duchow Anielſkich godnieyſzym y zacnieyſzym *Tanto eſt melior Angelis effectus, quanto differentius præ illis Nomen hæreditavit.* Iako y my niemamy toż, o Błogoſławioney Pannie mowić, że tym bardziey wſzyſtkich przewyżſzyła Aniołow, im większe otrzymała Imie Matki Bożey; wſzyſcy ſą ſługami, à Ona ſama Matką, à Matka tego, ktorego Oycem ſam BOG. A iako zprzeciwiać ſię temu, że Ociec Przedwieczny ieſt Oycem Człowieka prawdziwego; ieſt ſprzeciwiać ſię temu y niepozwalać, że ieſt Oycem prawdziwym Chryſtuſa Pana? tak z przeczyć ſię, że Przeczyſta Panna ieſt Matką BOZĄ, ieſt nieprzyznawać, iż ieſt Matką Chryſtuſową, bo lubo żadna Matka nie należy do duſzy, ktorą BOG ſam ſtwarza, y wlewa w człowieka, à przecie każda nazywa ſię prawdziwą Matką człowieka złożonego z ciała y duſzy. Toć y Przeczyſta Panna, lubo nienależy do Boſtwa, iednak że z Niey wziął Ciało Syn BOZY, ktory ieſt oraz BOGIEM y Człowiekiem, ſłuſznie ſię oraz nazywa Matką BOZĄ: ztąd Iey piękną uwazaią Theologowie rożność y Macierzyńſtwa Krolowey Niebieſkiey z Oycoſtwem BOGA Oyca Przedwiecznego. Albowiem BOG Ociec rodzi Syna przedwieki, Przeczyſta Panna urodziła go w wypełnieniu czaſu, bo Ociec z rodził iako BOGA, Przeczyſta Panna z rodziła iako Człowieká. BOG Ociec rownego ſobie wewſzyſtkim *Conſubſtantialem*, Przeczyſta Panna większe-

go

go nad ſię. BOG Ociec bez żadney odmiany, Przeczyſta Panna *Cum novitate*. Bo będąc Panną, zoſtała Panną, à ſtała ſię oraz y Matką. BOG Ociec przez ſiebie ſamego, Przeczyſta Panna przez moc Naywyżſzego, za ſprawą Ducha Swiętego, BOG Ociec *Neceſſitate naturæ*, Przeczyſta Panna za wolnym pozwoleniem y ſzczęśliwym onym pożądanym *Fiat*. BOG Ociec ze wſzyſtkiey ſzczerey Iſtności, Przeczyſta Panna ziedney tylko części ſwoiey Subſtancyey, to ieſt Ciała. Zrodzony z Oyca tylko ieſt Synem Oyca; Zrodzony z Panny oraz ieſt Oycem y Synem Panny. Zrodzony z Oyca weſpoł z Niem thnie Ducha S. ktory ieſt miłością konſubſtancyalną, y wieczną; Zrodzony z Matki ſprawuie w Niey łaſkę, ktora ieſt Obrazem miłości oney Boſkiey nieſkończoney, to ieſt rożność. A podobieńſtwo, iakie Ociec wſamym ſobie rodzi Syna według Iana Swiętego, *Inprincipio erat verbum*, y Pſalmiſta Pańſki Powiada: *Ex utero ante luciferum genui te*. Przeczyſta Panna także poczyna wżywocie ſwoim Panieńſkim Chryſtuſa Pana *Ecce concipies in utero & paries Filium*. z Oyca rodzi ſię bez Matki w Niebie, z Matki rodzi ſię bez Oyca na ziemi, z Oyca rodzi ſię *In inſtanti indiviſibili æternitatis*, w nierozdzielnym momencie wiecznosci; z Matki rodzi ſię dołkonały w iednym momencie czaſu, poniewaz w pierwſzym onym ſzczęśliwym Poczęcia ſwego momencie, zaraz miał wſzelaką doſkonałość należącą Mężowi, według Ieremiaſza *Cap*: 31. *Mulier circumdabit virum*. BOG Ociec rodzi Syna przez rozum, mowiąc one Niewymowne Słowo: *Dicendo Seu intelligendo*. Przeczyſta Panna, Poczyna także mowiąc:*Fiat*. *Ecce Ancilla Domini*.Ociec zoſtaie przy niewymowney czyſtości, Przeczyſta Panna przy Macierzyńſtwie zoſtaie Panną przed Porodzeniem, Panną przy Porodzeniu, Panną po Porodzeniu: Rzekę coś większego! w BOGU Oycu czcimy przez rodzenie Słowa, y pochodzenie Ducha S. Troycę Przenayświętſzą w iedności: w Pannie Przeczyſtey przez Wcielenie Słowa Przedwiecznego z ſprawy Ducha Swiętego uznawamy przedziwną w iedności TROYCE; w oney pierwſzey Przedwieczney TROYCY, ieſt iedność Iſtności, we trzech Oſobach; w tey drugiey temporalney, ieſt iedność Oſoby, a trzy Natury. Ociec z Synem y z Duchem Swiętym uformował Człowieka: *Faciamus hominem ad Imaginem noſtram*. Przeczyſta Panna z Synem ſwoim dnia dziſieyſzego reformowała y Poświęciła ieſzcze w ży-

wocie będącego Iana Swiętego, przywitawſzy Elżbiete Swiętą *Ut audivit ſalutationem MARIÆ, Eliſabeth, exultavit infans in utero.* w Oycu Syn Przedwieczny ieſt Sworzycielem; w Matce tenże Syn ieſt Odkupicielem. Do tak tedy wielkiey obrana Godności *Neo*-Koronatka MARYA Panna, co za dziw że wſzyſtkie Dary, wſzyſtkie łaſki, wſzyſtkie Błogoſławieńſtwa z ſtrony Ciała, Duſze y Imienia ſwego od BOGA na ſię zciągneła; tak, że Błogoſławiona według ciała, Błogoſławiona według duſze, Błogoſławiona y według Swiętego Imienia MARYA.

Wſpominaią Hiſtorye ſtarodawne, że kiedy on ſławny Malarz Xeuxes nazwany, chciał Obraz urodziwey, wſzyſtkim na podziwienie wiekom Heleny odmalować, uproſił ſobie u Senatu Krotoniatow, że mu pozwolono z pięciu naypięknieyſzych wzor wybierać Panien. Prawda to, czyli podobieńſtwo? niedyſputuię, to iednak pewna, ze kiedy on Naywyżſzy wſzyſtkiego tego tak pięknego Stworca świata, miał Przeczyſtą Pannę światu pokazać, cokolwiek wewſzyſtkich tak ziemikich, iabo y Niebieſkich było ozdoby Kreaturach, to wſzyſtko, y ieſzcze więcey Matce ſwoiey kochaney udzielił, tak dalece, że nietylko nad wſzyſtkie inne ſtworzenia była naypięknieyſza, ale ſama tylko Piękna, ſama Ozdobna. Niechcę bydź ciekawym w wyliczeniu, Niebieſkiego prawie złożenia Ciała Panieńſkiego, lubo bym miał z Piſma Swiętego wielkie fundamenta; doſyć mi będzie dać wiarę wielkim w Kościele Bożym, y świątobliwością y nauką Doktorom Swiętym, coz ci, o piękności Przenayświętſzey Panny mowią? Grzegorz Swięty Nazianzenus zeznawa, że wſzyſtkie, ktore były, ſą, y będą godnością przewyzſza urody, N. P. *Andreas Hijeroſolimitanus* od ſamego BOGA wymalowanym Obrazem bydź Ią twierdzi. Kochanek Nayświętſzey Panny ozdoba Zakonu Kaznodzieyſkiego *Albertus Magnus*, y znim Antoninus, powiedaią że cokolwiek mogło bydź naydoſkonalſzego w kſztałcie ſtworzenia rozumnego, to wſzyſtko Wſzechmocność Boſka w Ciele Przeczyſtey Panny zamkneła, à ieżeli to takiey piękności było Ciało Przeczyſtey Panny, coż rozumieć będziemy o Nayświętſzey Iey Duſzy, ktorey daleko godnieyſzym ſpoſobem nalezy Błogoſławieńſtwo. Kiedy BOG Wſzechmogący ſtworzył na podobieńſtwo y wyobrażenie ſwoię człowieka, zaraz go dwiema Koſztownemi przyozdobił Darami, łaſką ſwoią, y pierworodną niewinnością: à lubo na

on

on czas ſamemu tylko, te były Dary dane pierwſzemu Rodzicowi, z tą iednak Kondycyą żegdyby ich był umiał zażyć; y na wſzyſtkich zlewać ſię miały potomkow iego: coż ſię ſtało? ſtracił przez ſwoie przeſtempſtwo y nieposłuſzeńſtwo, tak koſztowne Dary, y nas wſzyſtkich *Iuxta pactum cum Deo* do wielkiey przywiedł ſtraty; ale na co przy Chwałach Przeczyſtey Panny? w ſpominam o grzechu? na to; abyśmy tym lepiey piękność Iey Duſze S. poznać mogli.

Prawda że Przeczyſta Panna, ile była Corka Adamowa, była podległa grzechowi pierworodnemu, ale ile była Corką BOGA Oyca, Oblubienicą Ducha Swiętego y przeyzrzaną Matką Syna Bożego, zaraz w pierwſzym momencie Poczęcia ſwego wſzyſtkiey łaſki, zupełność otrzymała. *Conveniens fuit, ut illa puritate niteret, quâ Major ſub Deo, intelligi nequit.* mowi Anzelm Swięty *Serm: de Concept:* à ieżeli to pierwſzemu Rodzicowi dano taki Przywiley, że właſce pierworodney ſtworzony; ieżeli y Aniołowie przy ſtworzeniu Swiata, mieli łaſkę Boſką, coż rozumiemy o Matce Naywyżſzego Pana, z ktorą żadna nawet y Anielſka nieśmie ſię rownać godność? A gdy to mowię, ſtawaią mi przed oczyma wſzyſcy, oni świątobliwi *Neo*-Koronowaney MARYI Panny Dziadowie y Pradziadowie; ſtawaią wſzyſtkie Starego Teſtamentu Swięte Matrony, ſtawaią, y wſzyſcy Swięci, ktorych cnotami y doſkonałościami daleko przewyżſzyła. Przewyżſzyła bowiem Wiarą Abrahama, poſłuſzeńſtwem Izaaka, pokorą Iakuba, cierpliwością Ioba, czyſtością Iozefa, cichością Moyżeſza, niewinnością Abla, ufnością Noego, miłością nieprzyiacioł, Dawida; przewyżſzyła dawnością Ewę, wſtydem Sarę, przyiemnością Rebekę, godnością Berſabeę, mądrością Sabę, wdzięcznością Eſtere, pokorą Chananeykę, uſługami Martę, à kontemplacyą Magdalenę; powiem więcey; przeſzła Aniołow czyſtością, Prorokow Swiątobliwością, Apoſtołow godnością, Męczennikow męſtwem, Doktorow mądrością, Wyznawcow wſtrzemieżliwością, Panienki wſtydem, Zakonnikow pokorą y poſłuſzeńſtwem. Rzekę ieſzcze więcey, inſi ſą pokornymy, inſi ſą mądrymi, poſłuſznemi, inſi mężnemi, inſi czyſtemi, inſi godnemi; Ta Krolowa Ukoronowa wſzyſtkie cnoty, wſzyſtkie Dary, wſzyſtkie łaſki, à zatym y wſzyſtkie w ſobie zamknęła Błogosławieńſtwa; a nietylko według Ciała, nie tylko według Duſzy, ale według Swiętego Iey

Imienia. Niewſpomnę tu, co S. Epifanius *de Laud. virg:* otym Imieniu powiedział: *MARIAM [inquit] interpretari ſolemus, Dominam, atq; etiam ſpem, peperit enim Dominum IESUM Chriſtum, qui eſt ſpes totius mundi.* Ze to Imie MARYA, znaczy Panią, y nadzieię, albowiem, zrodziła tego, ktory ieſt nadzieią wſzyſtkiego świata. Niebędę ſię y wtym rozwodził, że to Imie MARYA zowie ſię od Morza, albowiem Przeczyſta Panna wſzyſtkich Darow y Łaſk Boſkich, ieſt iakoby morzem; Morzem, ktorym przypłynął do nas Syn BOZY za ſzczęśliwymi Ducha Swiętego wiatrem; Morzem, w ktorym zatonął pyſzny on Pharao czart przeklęty ze wſzyſtkiemi Kſiążęty ciemności. Dam pokoy y temu na ten czas, co Bernard S. *Hom:* 2. *ſuper miſſus* mowi: że MARYA ieſt, iakoby Morſka Gwiazda, bo iako ta Gwiazda ieſt naywyżſza, y Swiat cały zatrzymuie, że ſię z mieyſca ſwego nieruſzy; Tak Nayświętſza MARYA Panna, ſwoiemi prożbami y zaſługami zatrzymuie nas wſzyſtkich, abyśmy dla naſzych nieczyſtości, obzarſtwa, zbytkow, ſtroiow, obmowiſk, oppreſſyi ubogich ludzi, oſzukania, lichwy, zmyślnego nabożeńſtwa, oraz z ziemią niezgineli, y przepadli. Iako ta Gwiazda wſzyſtkich po Morzu żegluiących prowadzi ſzczęśliwie do brzegu ſobie naznaczonego, Tak Przeczyſta Panna prowadzi nas do onego Portu ſzczęśliwego y pożądanego wieczney chwały. Iuż Ia teraz nie dziwuię ſię, że prawdziwy on Salomon Chryſtus chwali ſię w Pieniach *Cant:6.* że tak wiele ma na Krolewſkim ſwoim Dworze Panien, tak wiele Krolowych; Ciebie iednak *Neo*-Koronatko nad wſzyſtkie przekłada, gdy mowi: *Una eſt amica mea.* Niedziwuię ſię, że Oblubieniec przypatruiąc ſię twoiey piękności według Ciała, według Duſzy, y Imienia mowi; *Tota pulchra es amica mea & macula non eſt in te.* Niedziwuię ſię że y Doktor Anielſki Tomaſz Swięty Godność iakąś nieſkończoną przypiſuie znaiąc Cię bydź, nieſkączonego Syna, nieſkączoney Godności Matką. Niedziwuię, że wſzyſtko Niebo przez Legata ſwego Gabryela, Błogoſławioną Cię bydź nazywa, że y Elżbieta Błogoſławieńſtwo przypiſuie; ponieważ Błogoſławionaś według Ciała, Błogoſławionaś według Duſzy, Błogoſławionaś y według Swiętego Imienia MARYA.

A my co Katholicy! izaliż kiedy Niebo, kiedy Aniołowie, kiedy Swięci Błogoſławioną Cię nazywaią, milczeć będziemy?

wprzod

wprzod ięzyk naſz niechay ſtrętwieie, wprzod niechay do uſt przyſchnie y wproch ſię obroci, à niżeli, kiedy twoich Dobrodzieyſtw, twego miłoſierdzia, twoiey nad nami zapomniemy opieki. A naprzod zeznaie utrapiona Oyczyzna naſza, że ile razy do upadku y zguby dla zbrodni y grzechow wſzelkich, z ſprawiedliwych Syna twego ſądow nachylona była, za twoią obroną zewſzyſtkich niebeſpieczeńſtw wybawiona zoſtała; y mowi pokornym ſercem; *Benedicta tu inter mulieres*, zeznaie to Stołeczne Miaſto, całey Ruſi tuteyſze, że przez twoią interpozycyą od wielu niebeſpieczeńſtw, utrapienia y nieprzyiacioł nieraz uwolnione było; à za wielkie wdzięczności pokornie mowi, y mowić będzie: *Benedicta tu inter mulieres*. Zeznaią czternaſtu umarłych, ktorzy żywot, tak wiele chorych, ktorzy zdrowie, ślepych, ktorzy wzrok, utrapionych, ktorzy pociechę, za twoią przy tym Obrazie Łukaſza S. malowanym ręką, otrzymali przyczyną, y mowią: *Benedicta tu inter mulieres*. Na oſtatek chcą zeznawać wſzyſcy grzeſzni ludzie, ale iako widzę y ruſzyć uſt ſwoich na twoie chwałe Przeczyſta Panno niemogą, czemu? bo ſą umarłemi; łaſka ieſt żywotem Duſzy, kto łaſki niema, nie żyie; a że grzeſzni ludzie łaſki Bożey nie maią, ktora nigdy ſię zgrzechem niezgodzi, toć prawdziwie ſą umarłemi; a lubo ſię nam to zda, że żyią według ciała, ale taki żywot ieſt poſpolity y bydlętom; ten tylko prawdziwie żyie, ktory żyie właſce Bożey. Coż tedy będą czynić grzeſznicy, to bez pociechy odeydą z tego Swiętego Mieyſca y Cudownego? ale niech nieodeydą, przywroć im proſzę o Matko Miłoſierdzia żywot y łaskę; uproś ſerdeczną ſkruchę y żal za grzechy ſwoie: ſpraw to, aby obrzydziwſzy ſobie złe, à nie cnotliwe nałogi, obiecali już więcey Twego Syna kochanego nieobrażać. A tak uſprawiedliwieni, będą znami weſpoł dnia dziſieyſzego mowić, y już mowią: *Benedicta tu inter mulieres*. Więc tedy to wymowiwſzy, upadaymy wſzyſcy przed Tronem y Maieſtatem *Coronatæ Mariæ*. *Recurrite ad Mariam, ubi repulſa non eſt*. mowi Bernard S. wynurzmy z pokorą y z ſkruſzonym ſercem wſzyſtkie potrzeby naſze, à Matka miłoſierdzia upewni Macierzyńſką ochotą, wyſłucha nas y pocieſzy. Ten ci to ieſt tydzień y Oktawa, *Solemnis Solemnitatis & lætitiæ*, Korona ſzczęśliwości naſzey; tydzień łaſki klemencyi y miłoſierdzia; w ktorym ſprawi to Nayświętſza MARYA Panna, że nam ziedna odpuſzczenie grzechow naſzych; ſzczerym tylko wołaymy ſercem. *Euge MARIA, ſemper Deum debitorem habes*.

Tak wielki od Boga otrzymałaś Przywiley, że trzymasz w obowiąsku Boga w twoich Przenayświętszych rękach, piastuiesz serce samego Boga, y na ktorą strone chcesz, nakłonisz go: *Cor Dei in manu tua est, & quocunq; volueris, inclinabis illud*, Chcesz tedy człowiecze wtey podroży prosto y bespiecznie bieżec ku chwale wieczney, aby cię fale nawalności Iego niepogrążyły, uday się do Rąk MARYI, abyć serca Boskiego nakłoniła; ktore żeby przewodnikiem było po niebespiecznym morzu świata tego od wszelkiego niebespieczeństwa; chcesz pokonać y tryumfować Duszńego nieprzyiaciela twego; tego inaczey niemożesz, y nie dokażesz, tylko z posiłkiem MARYI Panny, ktorać Serce Boskie na ratunek y Tryumf skłoni. Iuż tedy konkluduiąc Nayświętsza Krolowo Niebieska MARYA Panno, rzucam się przed Tronem twoim, iako *Vile mancipium*, Nay-lichszy niewolnik twoy, y niewiem ieżeli mam wtobie uważać albo żeś iest Matką Boga Naywyższego, od ktorego dana tobie iest: *Omnis potestas in Cælo & in terra*, Albo żeś iest Matką Miłosierdzia, *Mater misericordiæ*, Gdy wszystkim iesteś Matką Miłosierną y Koroną wszelkich szczęśliwości, wielka iest twoia potencya, ale większe iest twoie miłosierdzie, moc y potencya twoia, może dla nas świadczyc co chce, ale miłosierdzie chce dla nas świadczyć, co może. Mocą y Potencyą Macierzyństwa twego rozkazuiesz Synowi, ktory niemoże skinienia twego słuchać bez posłuszeństwa, miłosierdziem zaś swoim słuchasz proźb naszych, żebyś nigdy niesłuchała bez wysłuchania; Trzymasz Berło potencyi w Rękach twoich nad całym światem, abyś nas miłosierdziem twoim wrękach swoich piastowała: obie Twoie Przenayświętsze Ręce Matką cię znaczą, iedna Matką Stworzyciela *Mater Creatoris*, Druga Matką Odkupiciela, *Mater Salvatoris*. Będąc Matką, iesteś oraz y Niepokalaną Panną. Niezwyciężona w potencyi, *Virgo potens*. Nayukochańsza w miłosierdziu, *Virgo Clemens*. Krolową iesteś Anielską, *Regina Angelorum*. Krolową iestes Nieba y ziemi, *Cæli & terræ Regina*, Do Potencyi Maiestatu twego z powinną mowić nieprzestaniem Adoracyą, *Salve Regina*, wzywey zaś nadziei miłosierdzia twoiego z pokorą wołamy *Mater Misericordiæ*, Supplikuiąc pokornym y skruszonym sercem, abyś do nas Oczy miłosierdzia twego łaskawie obrociła: *illos tuos misericordes oculos, ad nos converte;* Abyś od nas *Invocata*, byłaś naszą Adwokatką y tym kończę *Salve Regina*.

AMEN.

DOBROCZYNNOSC WIELORAKA
Dla Ziemianow.
NAYDOSTOYNIEYSZEY MATKI BOSKIEY.
Owszem
NIEZLICZONA
Nie iedney Korony, ale Koron wielu od nich
GODNA
Od Przewielebnego Imci Xiędza *Iakoba Truszewskiego* Swiętey Theol: Bakałarza Kaznodźiei Prymaryusza Zakonu Nayświętszey MARYI Panny z Gory Karmelu D. O. Konwentu Większego Lwowskiego, w Sobotę to iest w Dźień siodmy między Oktawą rocznicy Ukoronowania Obrazu Cudownego N. M. P będącego pod strażą Nayprzewielebnieyszych Dominika S, Synow w Kościele Lwowskim pod Tytułem Bożego Ciała, Kaznodźieyskim stylem
OGŁOSZONA.
Roku (ktorego pokazana iest Łaska BOGA Zbawiciela naszego wszystkim ludźiom) 1752. Dnia 8. Miesiąca Lipca.

Septimo autem die Sabbatum Domini Dei tui est.
Exo: 20. V: 10.

Możeż być na iednym dniu część Naydostoynieyszey Matce Boskiey zupełnie dana? Cożby to za dźień był, ktorego by stał się dla MARYI dostateczny Honor? Iużby to chyba dźień był nie tych dni waloru, ktore ludźiom do ich zabaw służą. Dźień zaprawdę trzeba, żeby taki był ku chwale MARYI między niewiastami Błogosławioney, *Benedicta tu inter mulieres*, nad wszystkich ludźi uszczęśliwioney, nad Aniołow y Swiętych Pańskich wywyższoney, *exaltata est Sancta Dei Genitrix super choros Angelorum.* iaki iest dźiśieyszy, dźień siodmy w liczbie tygodniowey, ktory znamienitszym wyraźnieyszym niz inne dni Boskim Błogosławiństwem uprzywilejowany. *Benedixit Dominus diej septimo & Sanctificavit illum. Gen.* 2. Naznaczony y zamowiony był ten dźień siodmy, z początku zaraz świata dla Troycy Przenayświętszey, bo nie wprzod od czynienia upodobanych dźieł, spoczęła Boska Wszechmocna ręka, Osob Boskich trzech iedna nierozdźielna *Opera SSmæ Trinitatis ad extra sunt indivisa,* ale aż gdy ten dźień siodmy zajaśniał.

śniał.

śniał. *requievit die ſeptimo ab omni opere quod patraverat Gen: 2.* aż gdy na tym dniu ſiodmym ſtało ſię dopełnienie wſzyſtkich ſprawBoſkich. *Complevitq; die ſeptimo opus ſuum. ibid.* Y te to Iego ieſt ubłogoſławienie! *Eſt autem iſta benedictio operum conſummatio. Albert. M.* Nie omylna y to: że między wſzyſtkiemi ſtworzonemi rzeczami, Naywybornieyſzym Dziełem ieſt MARYA. *Opus ſpecialiſſimum Divini Opificis. Idiota C. 4. cont.* wſzakże na niey doſyć miał BOG, aby Panieńſki Iey żywot, naypodobnieyſzym mu do ſpoczynku był przybytkiem. *Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo. Eccle: 24.* albo czy niewypełnił ſię w MARYI wſzyſtkich zewnętrznych akcy Boſkich koniec? kiedy w Niey BOG z Człowiekiem, a z Bogiem złączył ſię Człowiek, w Człowieku zaś wſzyſtkie rzeczy ſtworzone dla Człowieka? *In Beatiſſima autem Virgine fuit perfecte operum conſummatio, quia omnia creata in uno nomine uniuntur cum Creatore. Alb: M.* Przyzwoicież wcale należy y do MARYI ten dzień ſiodmy Sobotni *ſeptimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt.* Iuż to nie teraz dla MARYI ſiodma liczba fortunną ieſt. Wielka to fortuna człowieka że na ten ſtworzony koniec, aby koroną wieczney chwały włożoną na iego ſkronie cieſzył ſię. *Quis alius eſt noſter finis? niſi pervenire ad regnum, cujus nullus eſt finis.* S. Auguſ: de civ: 18. c. 4. Do tey korony wybrana od wiekow MARYA *Electa á Deo antequam nata. Andr: Hier:* w ſiodmym mieſiącu [rachuiąc początek roku od Marca, podług ſtarodawnego zwyczaiu] zaczęła życia ziemſkiego żołd, *militia eſt vita hominis ſuper terram.* Zaczęła, wielkiemi maiąc go dokonczyć zwycięſtwy, a po zwycięſtwach należącą odebrać koronę. *Hoc pro certo omnis habet, qui colit Te, quod vita ejus ſi in probatione fuerit, coronabitur. Tobiæ: 3.* Siedm razy radość, ſiedm razy ſmutek, y boleść w Panieńſkim MARYI panowała ſercu. W ſiedmiu Solennych Uroczyſtościach przednie Nayświętſzego MARYI życia, zamknięte taiemnice. To ieſt: Niepokalane Poczęcie, Narodzenie, Ofiarowanie, Zwiaſtowanie, Nawiedzenie, Oczyſzczenie, y Wniebowzięcie. Owſzem ieſzcze Arka Noego wielkim potopem głośna, fortunne ſukceſſa figurowała dla MARYI. *Requievit Arca menſe ſeptimo, die vigeſima ſeptima menſis, ſuper montes Armeniæ. Gen: 7.* Albowiem iak Arce poſłużył ſiodmy mieſiąc do nieśmiertelney o niey ſławy z tąd, że wſzyſtkiemu ziemſkiemu ſtworzeniu, do dalſzey na ziemi bytności, ſtała ſię zachowaniem, tak oto zważaycie Katolicy! co BOG uczynił dla Nayukochańſzey ſwoiey MARYI, ktora nad Arkę Noego, iuż y hoynieyſzą dla ludzkiego narodu, y ſławnieyſzą *Arca Noe largior & illuſtrior. Heſych.* Dziſieyſzy dzień ſiodmy obrany niegdyś ſobie na chwałę, *ſeptimo autem die Sabbatum Domini Dei tui eſt,* nietylko chciał, żeby powſzechnym tytułem był dniem chwały y czci

dla

dla MARYI u Chrześciaństwa, ale ieszcze Nayprzewielebnieyszym Dominika S. Synom pozwolił, ieszcze im doradził Ducha Przenayświętszego łaską, w każdym z nich mieszkaiącą; aby w rok powtornie przez dni ośm, Koronacyiny ku chwale MARYI czynili tryumf, a tak iuż dźień siodmy Sobotni, ma swoie mieysce w ośmiodniowym Anniwersarzu. Powinien ten dźień cały był iść na Honor Boski, nienależało na tym dniu przestać chwale BOGA, y zawdźięczać mu za Iego dobrodźiestw wiele. *Deus à mundi exordio hòc primo Sabbati die, illum Sanctificavit, id est actu festum instituit, coliq́ voluit ab Adamo ejusq́ posteris sacrò otiò & actu Dei, maxime recollendo beneficium creationis suæ, totiusq́ mundi, illo die completa. Cornel: a lap:* y MARYI też Honor nieustaie na ziemi, kiedy nie tylko Akt Koronacyi tuteyszego Iey Obrazu odprawił się, lecz ieszcze y Anniwersarz arcychwalebnie odprawia się.

Dobroczynność wieloraka dla Ziemianom Naydostoynieyszey Matki Boskiey owszem nieżliczona; nie iedney Korony, ale Koron wielu od nich godna.

Wyznaię Ia, że z tych y dalszych słow moich niemogłaby być korona, naprzod dla Ciebie Chryste IEZU, tudźiesz y dla Ciebie Naydostoynieysza Iego Matko, bo niewychodzą z ust, przynaymniey tak czystych iak złoto Koronne. *quia vir pollutus labijs ego sum. Isaiæ 6.* ale że *coronidem* to iest mętę cel y koniec, słow moich, nie inny mam tylko chwałę Waszą IEZU y MARYA, nabierąz szacunku od Ciebie, Korono Kościoła woiuiącego y tryumfuiącego, *Universa Ecclesiæ Corona Christus est. Clemens Alex: l. 2. C. 8.* Zbawicielu Panie, y od Ciebie Korono zaszczycaiąca się drogim Kamieniem Chrystusem *Corona habens lapidem pretiosum Christum. S: Epiph:* Nayświętsza MARYA Panno.

KAżda łaska, każde dobrodźieystwo, każdy dar MARYI, powinien otrzymać koronę dla MARYI, należy za niego znamienita MARYI przysługa. Azaliz nad MARYA, ktora iest prawdźiwą świata całego światłością, *lumen totius orbis. S. Ephr.* ma być szczęśliwsze Słonce w tym, że niech na ieden moment z pod posępnych obłokow, rzuci swym okiem na źiemie, wszystkim zaraz żywiołom rozumnym y nierozumnym iest miłe? *Cunctis amabilis.* Ma to iedne łakomym brząknienie złotem, *auri sacra fames* że tysiąc w punkcie nabywa Honorow, tysiącami zgromadza przyiacioł, tysiąc y więcey stawi ochoczych do boku sług, y wszystkie, bynaymocnieysze prawa, ciągnie za sobą.

 Plu-

Plurimus aurô
Venit honos, aurô conciliatur amor,
Aurô pulſa fides aurô venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor. Propert:

Iedna między rownemi ludźmi w potrzebie uznana wſpomagaiąca łaſka, wymaga częſtokroć do odſłużenia millionowemi ſpoſobami aſſekuracye y obowiązki. Tak Sareptanka, za ieden podpłomyk, na całe zycie ſwoie od zobligowanego Eliaſza, wźięła ſupplement. *Ex illa die hydria farinæ non defecit, & lecythus olei non eſt imminutus, juxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Eliæ 3. Reg: 17.* Iakoż tak właśnie ludźiom należy, aby ieden drugiemu czynił ſowitą wdźięczność. Niema źiemia żadnego rozeznania, a za kilka źiarn, buynemi kłoſy, całą okrywa niwę. Rzuci kto w nią iedne dębowego owocu źiarno, y mocnego, trwałego na lat kilka ſet, wyimuie z niey dęba. *Terra, pauca grana ſpargenti plures ſpicas reſtituit, pro unica glande viliſſima, procreat quercum robuſtiſſimam. S. Ambr:* ktoż wie czemu nieuchybia źiemia tego ſwoiey natury porządku? ktoż wie czy nie na dokument y naukę człowiekowi? źiemią ieſt człowiek bo z niey ulepiony, *Formavit Deus hominem de limo terræ. Gen. 2.* Y ten, ktory podobnie iak Salomon, nieźliczone ma przed ſobą y za ſobą aſſyſtencye, kalwakaty, a pilne im każe mieć oko na niego, że niechce aby na niego padł proch naymnieyſzy. Y ten; ktory dla tego w gorę honoru wynioſł ſię, że niechciał tak iak źiemia od lada kogo być zdeptanym. *calcari enim non poteſt. niſi inferior. S. Augu:* Y ten do ktorego bogactwa doſtatki zlały ſię iak wody *inundaverunt aquæ ſuper terram* zlały ſię, przebiegłym, nieſprawiedliwym częſtokroć iego ſtaraniem, poſtarał ſię o nię, dla tego iż oſądźił, że tyle iuż był by wart, ile proch, gdy by Dom iego, iego Familia y on z nią poſzedł iak źiemia w rozſypkę, miło mu iuż ſiedźieć przy tych zgromadzonych wodach czyli przy morzu *congregationeſq; aquarum appellavit maria,* przy bogactwach tak iak morze gorzkośći nie iedney pełnych. *Divitiæ dicuntur mare, quia plenæ ſunt amaritudine, Hugo Card:* iuż ſię zaſadza na nich, że Dom iego, iego Familia, nigdy nieupadnie przy iego znaczney ſubſtancyi, bo ią wſpomoże zaratuie, niemaią tego ſzczęśćia Domy Boſkie, aby pod nie podſunęły ſię te wody zgromadzone iak morze, *congregationeſq; aquarum apellavit maria.* to ieſt zebrane bogactwa, y ſtały ſię podporą Kośćiołom, po wielu mieyſcach iuż iuz obalaiącym ſię podporą, ubogim Klaſztorom, podporą Szpitalom. Y ten, ktory z znacznemi expenſami dalekie luſtruie granice; po nieiedney cudzey peregrynuie źiemi, boiąc ſię że ieżliby

niebył

niebył w polorze, tedy iak niesprawiona często dziczeie ziemia, *inculta sylvescit*, ciernie y głogi rodźi, *dat inarata vepres*, tak on mogłby zdziczeć, z tych obyczajow, niedobrey maniery chwastem zarość. Niech wie każdy z tych, y każdy niech wie człowiek, że poki iest na ziemi, iest ziemią, *memento homo quia pulvis es, & in pulverem reverteris*. Iuż się ziemi dostanie y potym z niey wyidźie, ziemią nie dobrze by był nazwany, ponieważ powtornie nie rozsypie się iak ziemia. O ziemia to prawdźiwa, stworzenie nierozumne ten człowiek! ktory niema względu na to, co czyni ziemia, ktory za dar wźięty by chociaż naymnieyszy, nie iest tak wdzięczen iak ziemia *Terra pauca grana spargenti, plures spicas restituit*. a zapewne dla tego iest złożony z ziemi, *Formavit Dominus Deus hominem de limo terræ*, żeby od początku swego, [ziemia albowiem iest początkiem iestestwa, y bytności ludzkiey na ziemi,] człowiek naśladował ziemi, *Cur non potius de aere vel aqva, sed de terra creatus homo, ut à principio suo gratitudinem disceret, terra acceptum semen iterum in genere suo reddit, Sylveira in Math: 3. q. 17.* Iakże MARYA niema być godna wielu koron od nas Ziemianow, wielu wyraźnych przysług, ku Iey przypadkowey chwale y Honorowi zściągaiących się, kiedy MARYA łask wiele ustawicznością nam świadczy? że ziemia iest, y my na ziemi, owszem że cały świat stworzony, MARYA to sprawiła. *Breviter concludam: de hac, & propter hanc, totus mundus factus est, & hæc Dei gratia plena est, & per hanc homo redemptus est. Verbum Dei Caro factum est. Deus humilis & homo sublimis. S. Bernar: serm. 3. de Sal: Reg:* Patrzemy na wiele stworzonych rzeczy, y dźiwuiemy się nad tym, nieraz tak, że y rozum nasz tego poiąć niemoze, co czynią częstokroć dla nas. Ale co się dźiwować? MARYA tey im dźielności nam pożyteczney, udźieliła. Patrzył iuż BOG na MARYĄ nim ieszcze te rzeczy, ktore nam służą stworzył. *Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Proverb. 8* Y widząc co MARYA dla nas czynić, świadczyć miała, z Iey spraw został pobudzony do stworzenia wielu rzeczy, ktoreby dobroczynność MARYI figurowały. Stworzył ziemię z tym na niey obowiązkiem, by nam owoc rożny rodźiła, *Germinet terra herbam virentem & facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum. Gen: 1.* Byłaż nieomylnie przy iey stworzeniu MARYA, *Cum eo eram quando appendebat fundamenta terræ. Prov: 8.* gdyż to z niey wyszedł Chrystus IEZUS, błogosławiony Iey Zywota Owoc; *benedictus fructus ventris tui IESUS.* na ktorego, Oko Mądrości Boskiey poyrzało w przod niz na inne rzeczy, w przod go zachciała wola Boska niż rzeczy innych. *primogenitus omnis creaturæ, & Ipse est ante omnes, & in ipso omnia constant, ad Coll: 1.* Rodźi nam ziemia kwiat, wydaie dla nas

owoc doczesny, ziemia błogosławiona *Terra Dei benedicta. Arnobis.* Nayświętsza MARYA Panna, urodziła nam kwiat od Prorokow obiecany, *Egredietur Virga de radice Iesse, & Flos de radice Ejus ascendet. Isajæ.* 11. wydała z siebie, z swych wnętrzności dla nas, owoc wieczny. Pragnął nasz cały ludzki narod, żeby ten kwiat, ten owoc, Ta Porodziła Ziemia, a niemogąc na reszcie utrzymać w sobie pragnienia odezwał się przez Prorockie usta, *Aperiatur terra & germinet Salvatorem. Isajæ.* 45. Niech się otworzy ziemia, y niech porodzi Zbawiciela. Uczyniła zadość chęci naszey MARYA, stała się tego pożądanego owocu Rodzicielką. *Terra germinans Salvatorem. S. Ildefon.* Florze Bogini wszystkie kwiaty, szły na ozdobę, szły na koronę. W tey prowidencyi, że było potrzeba, aby BOG stał się Człowiekiem, y narodził się z Panny nayczystszey, ponieważ nad iednę MARYĄ czystsza niewiasta oczom Boskim niepokazała się, *nec primam similem visa es, nec habere sequentem,* Godnaż MARYA, od wielu za Boginią miana, *Dea habita, Nanzianz:* kwiatu y owocu ktory na nasz pożytek z siebie wydała, mieć koronę, niegodni tey iesteśmy tym nayślicznieyszym kwiatem, Koronować MARYI. Szczęście tylko wtym wielkie nasze, że on sam, niby zastawiaiąc nas iako starszy brat, *Ipse primogenitus in multis fratribus ad Rom: 8.* y znaiąc że Syn, Koroną rzecz śliczna gdy iest Oycu y Matce *Filius Corona Patris, Filius Corona Matris,* stał się koroną dla Nayświętszey MARYI. *Corona capitis MARIÆ Christus, dicente sapientissimo, quod Filius sapiens corona sit Matris, quis est sapientior illo, qui est Patris sapientia. S. Amad: hom: 5. de lau: V.* Iest koroną MARYI Chrystus, bo MARYA ma honor, chwałę, w Niebie y na ziemi ztąd, iż iest Matką Boskiego Syna. *Si Cæli Reginam, si Angelorum Dominam, vel quodlibet aliud excellentissimum, tam ab humano corde quam ore excogitatum protuleris, non assurget ad hunc superindicibilem honorem, quo Creditur & prædicatur Dei Genitrix. Petrus, Cell: lib: de panib: C, 21.*

Stworzył BOG wody, była przy ich stworzeniu MARYA. *Quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aquis, ne transirent fines suos. Prov: 9.* Zowią się wody morzem, ale to z tey przyczyny, że ie MARYA do swego przyięła imienia *congregationesq; aqvarum apellavit maria,* Czy nie była morzem MARYA, gdy tak iak y morze była na ziemi? Wychodzą perły z morza, *dant maria gemmas,* a nieiedna z nich iako to krzyształ, dla cudowney swoiey przezrzoczystości, każdą rzecz, byle była blisko niego, tak wyraża w sobie iak by ią wciągnął w siebie, dla tego mu przypisuią: *trahit varios.* Miała y MARYA swego czasu perłę Niebieską w sobie. *Mare spirituale habens gemmam cælestem Christum, S. Epiph:* y nam wszystkim ludziom iey ustąpiła, skoro ta perła dostała się między ludzi,

wie-

wieluż przyciągnęła do siebie. *Secuti sunt eum*, a w Niebie teraz zostaiąc MARYA podobna do wod, ktore BOG ustanowił na Firmamencie Niebieskim, dla ktorych iuż nam nie tak dogrzewa Słonce upałem swoim, bo wody są blisko. *Firmans locum cælestibus. simulq, terræ rivulis, Ut unda flammas temperet Terræ solum ne dissipent. S. Ambro:* Morze MARYA, będąc na Tronie tuż przy Słoncu Sprawosci Chrystusie. *Et in conspectu sedis mare vitreum simile cristallo Apoc-* zapalczywość Iego przeciwko nam grzesznikom mityguie. *Advocatam præmisit pergrinatio nostra, quæ tanquam Mater iudicis, salutis nostræ pertractat negotium, Bernard:* Niezazdrośćmy Niebu, że w nim istota MARYI, ale u nas są Iey żywe wizerunki, w ktorych dla nas łaskawa MARYA. Oto y od tego Cudownego Obrazu MARYI odmalowango ręką S. Łukasza, tak nieźliczone łaski wypadły, wypadaią, y wypadać będą, iak rzeki z morza. Wylała się dobroczynność z tego morza, na pierwszy Kościoł y Klasztor na tym mieyscu niegdyś stoiący, bo gdy Lwow cały szedł od ognia w perzynę, w ten czas patrzali Lwowianie, iako MARYA swych Synow Kochanych, Synow Dominika Swiętego, Płaszczem okrywała. Przychodzą mi tu na pamięć Auzoniuszowe prawa:

Quisquis aquas hauris fontem dixêre Corona,
Ausoniæ leges.

Prawa te iednak nie są sprawiedliwe, nie są na stronę MARYI. Mogł by kto z ich wyrażenia powiedźieć, że MARYA iest zrzodłem, azaliż możemy Ziemianie pozwolić zgodźić się na to? Czy mogą zgodźić się na to ci, ktorzy doznali łask Iey przy tym Obraźie? Swiadczy Pieryusz o Angieronie Rzymskiey Bogini, że się na ludzkie potrzeby, kłopoty z dobroczynną opieką swoią, wylewała iak morze. *In populorum angores & solicitudines defluebat ut mare.* Y to podobno co Alexandryiscy obywatele Augustowi Cesarzowi w okrętach zostaiąc przyznawali, na wszystkie strony wołaiąc, Dobrodźiejem y Oycem swoim go głosili, *Per illum se vivere, per illum libertate frui. Svetonius.* Radbym Ia S. G. gdy by w tey prześwietney Bazylice staneli dźiś widomie w oczach naszych, z śmiertelnych wskrzeszeni popiołow, ktorzy do tego udawszy się Obrazu, całym sercem, zatapiali się y myślą, w mistycznym morzu w MARYI. azaliż na potrzeby ich z hoyną dobroczynnością niewylała się MARYA? Małoli było tu tych, ktorych zwątlone iuż o zdrowiu y życiu były nadźieie, a tu skropione, Łaską MARYI, otrzeźwiały y ożyły? Zważył Iaśnie W. Iakob POTOCKI Starosta naprzod Białokaminski, potym wkrotce Woiewoda Bracławski z ktorego urodźił się I. W. Mikołaij POTOCKI Kasztelan Krakowski, Hetman W. Koron: Wołochow, Moskwicinow, Szwedow, Kozakow, chwalebny Zwycięzca, zważył mowię: że cho-

ciaż w Herbowny ſwoy złoty potok rzuciłby był kotwicę, ktorey przypiſuią, *Tutum te littore ſiſtam,* to ieſt, chociaſzbyłby nadźieię ſwoię zaſadzał na tym że, złoty *Iaśnie Wielmożnych Potok* wielce ſzacuie Sarmacki świat, y poſtronne Potencye, widźiał iednak że mu Herbowny Iego Potok płonnie by obiecywał, *tutum te littore ſiſtam* poſtawić u portu życia pewnego, wten czas, kiedy w pośrzod marſowych Woyſka Tatarſkiego ſluktow zoſtawał, y natarczywſzy niż gdy by wod impet, *Fons aquarum viventium, quæ fluunt impetu;* do ſtrzał Tatarſkich pociſk, miał na ſię. Nie złoty Potok ale Miſtyczne Morze MARYA ſtanąć mu dopomogła u pożądanego portu.

Attigit optatum præduce Virgine portum. Mantuanq.

Bo wznieſiony na powietrze, y na wolne zanieſiony mieyſce, zdrow uſzedł, Ieſzcze gdy zdartą z twarzy ſkorę do tego Obrazu przynioſł, pięknieyſzą odebrał. Albo y *Iaśnie Oświeconij* Bernard Maciejowſki, Rzymſki w Polſkiey naſzey Koronie Purpurat, wſzakże iuż iuż oſtatnim pracował tchnieniem, a przed ten MARYI przynieſiony Obraz, zdrow zoſtał. Daymyż, że iedna dla wizerunku MARYI, druga dla Iey Syna wtymze Obraźie wyrazonego z rownych złotemu Paktolowi rzek, z rzek Herbownych ſzczęśliwie Panuiącego teraznieyſzego Czternaſtego BENEDYKTA wypłyneła Korona, czemu zaś wypłyneła? Oto zważyły Papiezkie rzeki, że do tego morza, *MARIA mare* trzeba ſię im garnąć *omnia flumina intrant in mare,* poſłały mu więc od ſiebie, y ofiarowały drogi prezent Koronę ktorą na ſkronie wizerunku MARYI włożyły ręce *MIKOŁAIA,* toć ręce złote, *Nicolaus* z Greckiego, iedno co złoty, bo też na głowę złotą, iaka ieſt MARYI. *Caput ejus aurum optimum* złotą Koronę. *Corona aurea ſuper caput ejus.* złote ręce włożyć powinne były, Ceremonia ieſt to Kośćioła Swiętego, że MARYA wtym Obraźie, iedną uwięczona Koroną. Zle mowię: że iedną, ile ieſt Krolestw Chrześciańſkich, tyle iuż koron, na ſwoich ſkroniach, widźi naſza y świata całego, Krolowa; nie iedne Państwo, wktorym Swięta panuie Wiara, od Wielowładnych MARYI rządow iuż zawiſło tak, ze Tron, Berło, y Koronę ſwoią, MARYI oddało. A tak czy kto nazwałby MARYĄ, Ceſarzową, iak Dom Ią Auſtryacki zowie, czy Panią, iak Włochy y Francya, czy Wſpomożycielką, iak Hiſzpania, czy Krolową, iak Węgry y Polſka naſza, tym ſamym rozne by MARYI Ofiarował Korony.

Aperto inclamant ore coronæ,
Purpura te felix, te colat omnis honor.

Iakoż też obligacya naſza, naſza pobożność Chrześciańſka, zważaiąc Iey wiele łaſk, niezliczone MARYI winna Korony. Ile że ſama mało ma na tym, tak co dla zaſzczytu MARYI iako y co dla wy-

razenia

rażenia dobrodźieystw na nas się wylewaiących, gdyby MARYĄ nazywała zrzodłem, nazywa ią morzem, oczywiściez to sami wyznaiemy, iż wielu Koron Godna od nas MARYA, bo iako niewylewa się na tyle kropel zrzodło, na ile rzek morze, *nunquid ingressus es profunda maris & in novissimis abyssi deambulasti? Iob 38.* tak więcey iuż zabieramy obligacyi, gdy nie iak z zrzodła, ale iak z morza czerpiemy od MARYI.

Była MARYA przed oczami Boskiemi gdy BOG Wszechmocny stwarzał powietrze, *Quando æthera firmabat sursum*, alboż z tym źle, że była? Iuż powietrze iest dla nas wszystkich pospolite. Rodźił się Salomon z naturalną do panowania sukcessyą, mądrości miał być pełen, Bogactwy skarbami, miał być obsypany niby piaskiem morze, a tak, iak y ow kto wtymże punkcie rodźił się na świat, maiąc być prostakiem, być ubogim, być wzgardzonym człowiekiem. *Et Ego natus accepi communem aerem. Sapi. 7.* tąż samą zaczął poźiewać aurą. Mamy z pospolitości powietrza dokument, iż y MARYA iest publicznym świata całego szczęściem. Ale pożal się BOZE! że tego szczęścia naszego, nigdy sami z siebie nieznamy. Niech będźie wiecznie błogosławiony naymiłosiernieyszy BOG, ktory ze nie może cierpieć krzywdy MARYI, y ledwie by niezezwolił nato, by sam niemiał na źiemi chwały, aby ią tylko miała MARYA. wszak widźieć było w kanie Galileyskiey Przedwieczną Mądrość Zbawiciela postępuiącego, tak żeby tam część większa była dla MARYI niż dla niego, nie wprzod tam z wody uczynił wino, ale gdy go aż MARYA zobligowała. *Simon Cassianus l. 15. C. 1.* mowi: *Ad filium dixit Mater vinum non habent, ut fieret miraculum.* Rzekła Matka do Syna, wina niemaią, żeby cud uczynił. Ia mowię że tu chciał Chrystus, aby każdy kto się tam naydował, obrocił oczy na MARYĄ y MARYI dźiękował. Niech będźie wieczna BOGU dobrotliwemu chwała, ktory że y nam dobrze życzy, a nadał przywiley MARYI, by ziey rąk, wszystkie dobro szło do nas; Iako mowi *S. Bernard: Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM.* Pobudza tedy nas prawowiernych Chrześcian, garnąć się z nabożeństwem y z affektem do MARYI. *Cum Beatissima Virgo, felicitas publica orbis universi sit, misericordissimus Deus inseruit omnium fidelium mentibus præcipuam quandam propensionem peculiaremq; affectum erga ipsam.* mowi uczony *Norimbergius C. 21. de amo: erg: D: Virginem.* Wielka, [trzeba przyznać] z aurą czyli powietrzem konnexya MARYI. A co prętszego nad błyskawice? biią o się wprzod chmury, ale grzmot poźniey się daie słyszeć, prędzey błyskawica widźieć, oświecone wprzod zostaie powietrze, niż grzmotem napełnione, bo światłość nienalazszy nic przeciwnego na powietrzu, ile że nic iey nie iest przeciwnego, [ciemności albowiem nie są światłu przeciwne, poniewaz takiey

C prawa-

prawdźiwey istności niemaią iak świątłość] oświeca prędzey powietrze. O gdybyśmy widźieć mogli iak ochoczy, iak prętki, iak lotny MARYI sukkurs ku wspomożeniu naszemu! przewyższa zaprawdę szybkość błyskawicy. Mowi Mędrzec Pański *Eccli: 32. Ante grandinem præibit corruscatio, & ante verecundiam præibit gratia, & pro reverentia accedet tibi bona gratia.* Grad uprzedźi błyskawica, a wstyd uprzedźi łaska y za zawstydzenie się przyidźie do ciebie dobra łaska. Dociekł uczony Korneliusz *á lap:* że Monarcha wyraźił wtych słowach uprzedzaiącą łaskę Boską potrzebną człowiekowi do nawrocenia się, y otrzymania łaski usprawiedliwiaiącey. Ktoż zaś usprawiedliwiony będźie, ieżeli w przod zgłębokim wstydem swych niewyzna grzechow? Iak błyskawica uprzedza deszcz, tak spowiedź pierwey być musi, niż usprawiedliwienie. Ale powie tu kto, że to samo iż człowiek chce swę wyznać grzechy, że poznaie potrzebę zbawienia swego, znaczy być w łasce Boskiey, trzebaż żeby uprzedźiła niby błyskawica, *ante grandinem præibit corruscatio* łaska pobudzaiąca, wzniecaiąca chęć do spowiedźi y oświecaiąca rozum. Zapewne uprzedza oświecaiąca błyskawica, *præibit corruscatio*, Nayświętsza MARYA Panna. Iey albowiem poważna przyczyna, wymaga u BOGA, oświecenie dla naszego rozumu. Owszem sama MARYA oświeca, *MARIA est illuminatio, mentis nostræ tenebras dissipans.* zeznał o Niey *Petrus Damia:* Co nie iest nic zdrożnego, wszak Anioł wyższy oświeca rozum niższego Anioła, ale y Apokaliptyczny Orzeł skoro wzniosł swe wnętrzne oko ku Niebu, uyrzał Tron w Niebie, z ktorego błyskawicę, łoskot, pioruny, wypadały. *De Trono autem procedebant fulgura, voces, & tonitrua. Apocal: 4.* Mijam to, że w Niebie, raczey z Tronu blask wypada, że Tron piorunuie, a nie ten kto siedźi na nim. Opaczny to proceder źiemskiemu. Na źiemi kto panuie, kto rozkazuie, kto na wyższym mieyscu niż inni, kto ma urząd, Przełożeństwo, zwierzchność, ten zdaie się często tak strasżny iak błyskawica. Ten przeciwko poddanym przeciwko sługom y wielu od niego niższym, piorunuie. Każde iego słowo iak piorun strasżne y przeraźliwe. *á voce tonitrui tui formidabunt Psal: 103.* huk, stuk ustawiczny, a zatym zawierucha w całym domu, pomieszanie między wszystkiemi, nawet sama Imość przed Iegomością przeciwko niey piorunuiącym, kryć się musi, gość się wynosić, czeladka w komesz, y kto tylko usłyszy o iego furyach, zdaleka stroni. *á voce tonitrui tui formidabunt.* Nie tak w Niebie, tam cicho otym, co czyni ktory panuie. Tron sam iego, to iuż blaskiem, to iuż piorunami rzuca. *De Trono procedebant fulgura voces & tonitrua.* A co to zac za Tron? Tron ten, iest to Nayświętsza MARYA Panna iako tłumaczą Doktorowie Swięci. przywodzę zmiędzy nich, iednego S. Bernarda słowa: *Hic Thronus, benedicta*

Virgo

Virgo dici potest, mirus artificis, quod pertinet ad fœcunditatem Genitricis, excelsus imperio, quod pertinet ad sublimitatem Imperatricis, pius adjutorio, quod pertinet ad pietatem mediatricis. Dziwny to Tron w sztuce y zrobieniu swoim, co się zściąga do płodności MARYI Macierzyńskiey. Wysoki to Tron z przyczyny Panowania iego, co należy, do wyniosłości MARYI iako Monarchiniey, Łaskawy to Tron z racyi, iż każdego kto się do niego garnie, wspomaga, przez co wyraża się łaskawość MARYI, iako Pośrzedniczki. Przećiwkoż to komu od mistycznego Tronu Nayświętszey MARYI P. wypadaią błyskawice, grzmoty, pioruny? *De Trono autem procedebant fulgura voces & tonitrua.* Sądźmyż sami o sobie S. G. czyli zasłużyliśmy na taki MARYI na nas wzgląd, żeby się nam zdawał iak blask, iak błyskawica? *Aspectus ejus sicut fulgur?* Trwoga wielka w Nas byłaby przyznam się, gdyby oczom naszym MARYA dała się widźieć iak błyskawica. Archanioł Gabryel po Zmartwychwstaniu Chrystusowym dobrał sobie z woli Boskiey, do twarzy y do oczu swoich, światłości podobney do błyskawice, *aspectus ejus sicut fulgur. Math. 28.* ale to na postrach nieprzyiaciołom IEZUSOWYM. *Ut ipso terribili habitu, perterrefaceret custodes. Nyssenus.* Y słowa MARYI bywaią przerażaiące iak grzmot, ale tylko wtenczas słyszeć się daią z ust MARYI, kiedy bezbożność ludzka czyni krzywdę MARYI. Zdźierała bezbożnie zuchwała niewiasta z Tego Cudownego Obrazu drogi kleynot czyli votum, y musiała do niey MARYA z tegoż Obrazu rzec: *Quod facis, fac citius, in perditionem animæ & corporis.* Co czynisz, czyń prędzey, na zgubę duszy twoiey y ciała. To pewnie iest ordynaryinie Ułożenie naszey Krolowy MARYI, poglądać strasznie, wymowić słowo przerażaiące iak grzmot? *de Throno procedebant fulgura voces & tonitrua?* Upadaymy Katolicy; upadaymy czołobitnie przed tym Tronem, y dźiękuymy mu, że oświeca iak błyskawica wszystek nasz płaczu padoł, y iż głos z niego idźie na świat cały. *de Throno procedebant fulgura voces & tonitrua.* Ciemność gruba była na źiemi, *factæ sunt tenebræ horribiles in universa terra. Exod: 10.* Poki niestanęła MARYA na źiemi, poki żyć niezaczęła, y niebyła napełniona światłością niestworzoną, *vita erat lux hominum,* Mądrością przedwieczną. Ani słowa żadnego niebyło słychać pożytecznego zbawieniu, aż Wcielone Słowo wyszło z Maryi, odtąd MARYA oświecaiącey mądrości Boskiey, y o wielu taiemnicach Boskich uwiadomienia stała się uczęstniczką, y dla siebie samey, y dla innych. *MARIA Filij IESU Christi parabolas, ænigmata legalia & mirifica gesta, dicta opera avidiùs ebibit, fideliùs credidit, sincerius luculentiusq́ alijs tradidit. S. Bernard.* A iako gdźieś Poeta świadczy: *Thia peperit lucem magnam.* Tak MARYA nad Hemisperium tuteyszey Prześwietney Ruskiey Metropolij, z swoią się odkryła jasnością-

a żeby w ciemnościach chodzący, nietylko niebłądźili ale oświeceni zoſtali.

Tu lux certa tuis ſpes tu fidiſſima rerum.

Wſzak wyświadczyła tę łaſkę MARYA z tego Swego Obrazu, Sr pamięci Nayprzewielebnieyſzemu Oycu *Remigiemu Bobińſkiemu.* Proſił on MARYI iako nayukochanſzey Matki ſwoiey, w młodych ieſzcze ſwych leciech, przed tym Obrazem klęcząc, o poſtępek doſkonały w naukach, y uyrzał iaſne promienie z twarzy tego wizerunku MARYI, o niego obijaiące ſię, uczuł wiatr łagodnie powiewaiący, alboż tez Prześwietna *Zakonu Kaznodzieyſkiego* Ruſka Prowincya wielkim go nieuznawała Doktorem? Owſzem poſtarała ſię na uwięczenie iego ſzkolnych fatyg, mieć go ſwoim Przełożonym. Niewie y zaślepiona złość Heretycka, błąd niewiernych, błąd pogan, ze y ku nim MARYA ieſt z affektem, że życzy im dobra wiecznego. Pada blaſk od Niey na nich, obija ſię Iey głos, o ich uſzy. *De Throno procedebant fulgura & voces.* Ze albowiem iako niegdyś Apoſtołowie Swięci nauką doſkonałą oświecili świat cały. *Quorum doctrinâ fulget Eccleſia, ut ſole luna,* mowili głośno tak, że dało ſię ſłyſzeć wſzędźie. *In omnem terram exivit ſonus eorum & in fines orbis terræ verba eorum,* tak y teraz podobni Apoſtołom uczeni w Kościele Swiętym ludźie, ciemność błędu ich oświecaią, iaſno prawowierną nauką że ſłowami żarliwemi ich obyczaie gromią, ſtrofuią, Ci tego nieczyniliby, gdyby im zdolności do tey Apoſtolſkiey funkcyi, nieudźieliła MARYA. *Ab hoc ſupremo & alto Mariano Throno, procedunt fulgura, voces, & tonitrua, nam ſi quis ſemotos, ac dictantes ſcriptis ſuis docet & illuminat, hæreticorumq; ora confringit, hoc totum à Mariano Throno habet. Sylveirà.* Dała tego dowod, gdy wtym Cudownym Obraźie od LEONA Xięcia Ruſkiego, ieſzcze na lat dwadźieścia cztery, przed wyſtawieniem tuteyſzego Miaſta Lwowa, oddała ſię Apoſtolſkim Mężom bo Zakonu Kaznodźieyſkiego Synom. Łaſkawſzy y dobroczynny Tron, ieſt MARYA, przed ten to Tron z wielką ufnością kazał iść Apoſtoł. *Adeamus cum fiducia ad Thronum gratiæ. Hæbr: 4.* Zważayciez czy doſyć byłoby ten Tron iedną uwienczyć Koroną? bynaymniey. Koron 24. razem ofiarowano mu. *Procidebant viginti quatuor ſeniores, & mittebant Coronas ſuas ante Thronum.* Ieſt ſię tu nadczym zadźiwować. Wiem że tylko w Niebie iedna ieſt Korona, o ktorey Doktor narodow w Liście ſwoim do Tymoteuſza napiſał: *Bonum certamen certavi, curſum conſummavi, &c. in reliquo repoſita eſt mihi Corona.* Ta Korona podług Theologow wykonterfektowana z dwoch rzeczy, z widzenia y kochania BOGA. lecz nad nią ma władzę dźiedźiczną, Sam BOG. Swięci zaś Pańſcy ſą Iey Poſſeſſorami, prawem tylko zaſług przez łaſkawą akceptacyą Bo-

ſką

ſką godnych tey Korony. Tak determinowało Koncylium Trydeńſkie *Abſit ut Chriſtianus homo in ſeipſo vel confidat vel glorietur, & non in Domino, cujus eſt tanta erga homines bonitas, ut Eorum velit eſſe merita, quæ ſunt ipſius dona.* A te Korony ktore ſię doſtały miſtycznemu Tronowi MARYI, były iakby właſne obywatelow Niebieſkich. *mittebant coronas ſuas.* rzucali Korony ſwoię. Nie cudze, by komu z głowy gwałtem miały być zdarte, albo z porabowanych ſkarbow wyięte. Niepożyczone, iakoby niemi chciało ſię przydać powagi, dla wźięcia prymu innym, choć pizus co do ſubſtancyi y fortuny, nie zaſtawne iak ſą naſze Polſkie Korony, zagranicą, przez co, o iaka hańba Polſkiey naſzey Korony! że Koronami naſzemi pieſzcząc ſię nieprzyiazna potencya, z Polſkiego nieporządku ſzydźi y na śmiewa ſię. Swoie korony rzucali, *mittebant coronas ſuas?* Iuż że tu oczywiſty dokument, że Tron miſtyczny MARYA, wielu Koron Godna. Nie ieſt doſyć, by Chrześcianie czy w małey, czy w dużey liczbie zgromadzeni na te mieyſce ktore ieſt dla chwały y Honoru MARYI naznaczone, albo iedną Koroną wſzyſcy razem przyſługiwali ſię, albo ieden koroną drugiego. Każdy ſwoie powinien ofiarować MARYI Koronę. *mittebant Coronas ſuas.* Korony ſą naſze na źiemi Korona, godność wyſoka, Korona, znaczna fortuna, Korona nieprzebrane bogactwa, korona; głośna y nieuſtanna od ludźi Eſtymacya, Korona, talenta przyrodzone, y nadprzyrodzone. ale te wſzyſtkie Korony mamy od MARYI. *Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM.* Wracamy te Korony MARYI, oddaiemy MARYI te Korony wten czas, kiedy wyznaiemy, że ię mamy od MARYI, kiedy mowiemy: że MARYA ieſt Wſzyſtkiego naſzego dobra Panią, poſſeſſorką Dźiedźiczną. my tylko do czaſu, poki MARYI wola, y łaſka. Kiedy chwalemy MARYĘ, za Iey dobroczynność, dźiękuiemy Iey, przyſługuiemy ſię na Honor MARYI wielu dobremi uczynkami. A powinniśmy Ziemianie uznawać dobroczynność MARYI, ponieważ uznaią Ią, Swięci w Niebie, iako o pomienionych Koronatach mowi uczony Sylweira: *Cur ergo non aſſeremus quod ſignate dicitur miſiſſe ſeniores coronas ſuas ante Thronum, ut denotaret ſupplices illos nempe Reges & Principes depoſuiſſe diademata ſua ante Deiparam, tum ut profunda ſubmiſſione ſuam ſummam poteſtatem qua fulgebant, peculiari Virginis beneficio obtinuiſſe Ipſiq; omne acceptum reddere, Deinde quidquid ſibi regni, ſeu Regiæ magnitudinis ac potentiæ inerat, in illius cultum ac venerationem libentiſſime conferre.* A iakże niemaią uznawać Swięci Pańſcy, kiedy uznała dobroczynność wieloraką MARYI, Sama Troyca Przenayświętſza? MARYA niewinnym Panienſtwem Swoim całego Nieba była powabem. *Virginitate placuit S. Ambros:* MARYA z pokornym zezwoleniem przyięła do Swych Wnętrzności Boſkiego Syna. *humili-*

 tate

tate concepit. Idem. Z Macierzyńſtwa MARYI, niemoże ſię od cieſzyć Chryſtus, przyczyna radości ta, że gdy Ciało wziął od MARYI, zaraz pokazała ſię Chwała Iego, *VERBUM Caro factum eſt, & vidimus Gloriam Ejus.* Ukoronowana tez MARYA nie iedną ale troiaką Koroną, iako ſię doſtało widźieć w zachwyceniu S. Franciſce Rzymiance, *Vidit Sanctiſſimam Genitricem DEI tribus ornatam Coronis primâ Virginitatis, 2dâ humilitatis, tertiâ inexplicabilis gloriæ.* Przy ſwoim do Nieba weyściu MARYA, Ukoronowana Koroną Panieńſtwa, Koroną pokory, Koroną trzecią niedościgłey Chwały.

Y w Ogniu wyraża ſię dobroczynność dźielna MARYI. Ta ieſt natura ognia iż zawſze gorzałby, byle tylko niemiał iakiey ſprzeciwiaiącey ſię mu przeſzkody, Starzy Rzymianie chowali ogień na Ołtarzu, ktory nigdy niegaſł, Owſzem o ogniu była Boſka uſtawa, podług ktorey trzeba żeby y na chwałe Iego zawſze był ogień na Ołtarzu, *Ignis in Altari meo ſemper ardebit. Lev: 6.* Niema naźiemi takiego Ołtarza, na ktorymby uſtawicznością gorzał ogień. Był przed lat tyſiącem kilkaſet, Ołtarz Boſki, *Altare DEI*, podług Ambrożego, Ołtarz maiący duſzę, konſekrowany temu Chlebowi, ktory życię daie, *Altare animatum panis vitæ.* podług Methodiuſza, Nayświętſza MARYA Panna. Gorzał w Niey ogień zawſze, nigdy niegaſł, *Ignis in Altari meo ſemper ardebit.* Ogień ſymbolizuie chęć gorącą, do uſtawicznego ćwiczenia ſię w cnotach, dla takiego ognia ieſt *Lemma, Semper inextinctus.* Kogo tylko rozſpali miłosc ku cnocie, iuż zawſze nią goreie.

Ardor inextinctus virtutis nocte, dieq;
Mentem animumq; urit, cum ſemel arripuit. Maccius.

Napatrzyć ſię było takiey chęci w MARYI, o! chęć w MARYI, do cnot była nigdy nieporownana, ani widźiana w Aniołach y ludźiach. w Iednym tylko Chryſtuſie Panu chęć do czynienia dobrze, była iedna takaż, iaka y w MARYI. *MARIA imitatrix Domini in munditia, humilitate, manſvetudine, ſimplicitate, ſanctitate, cæteriſq; virtutibus, præ cunctis, qui ab initio uſq ad finem fuerunt, vel futuri ſunt.* Rzadko pożytek ludźiom ztąd, że ogień zawſze gdźie goreć może. Ale że MARYA uſtawiczną miała chęć do cnot, do zaſług, y ſamym ſkutkiem przyſpoſobiała ich ſobie, dźiwnie to pożyteczna dla ludźi, dla nas Ziemianow. Nie inny umyſł MARYI był, oſobliwſze niewydźiwowane w oczach Apoſtołow y innych Uczniow Chryſtuſowych pokazywać cnoty, heroiczne akcye, tylko ten, ktory y Oblubienicy Pańſkiey. Dźiwowałby ſię kto, że Swięta oblubienica tak ſię chce oświadczyć, wyraźić z affektem ku ſwemu oblubieńcowi, ze ieſzcze innych obliguie, aby o Iey ku niemu, affekcie powiedźieli. *Adjuro vos Filiæ Ieruſalem, ſi inveneritis dilectum meum, ut nuncietis ei, quia amore langveo.* Prawda że ta ieſt natura miłości, iż wiele

ſzuka

ſzuka ſpoſobow, aby ſię niemi temu, ku komu ieſt, wyrażiła. *Hic eſt mos amantium, amorem non celare, ſed enunciare vicinis, & dicere ſe amare. Ardens enim eſt natura dilectionis, nec poteſt anima ſuſtinere, ut eam ſilentio teneat. S. Chriſoſt: in Psal: 41.* Alboż BOG nieprzenika ſerc ſkrytości? *Non eſt ulla creatura inviſibilis in conſpectu ejus, omnia autem nuda & aperta ſunt oculis ejus. ad Hæbr: 4.* Nie trzebaby Duſzo Chrześciańſka przez poſłow donośić twemu Oblubieńcowi IEZUSOWI, że go kochaſz, kochay go tylko, on o tym ſam wiedźiec, y widźieć to będźie. Wſzakże gdy pytał ſię Piotra, ieżli go Piotr kocha, odebrał od Piotra odpowiedź. *Tu ſcis Domine, quia amo te.* Ty wieſz Panie, że kocham cię. Wiem że Ta Oblubienica ieſt Figurą Naydoſtoynieyſzey MARYI Panny, zważaycież Katolicy; czemu MARYA miłość ſwoie ku BOGU, publikowała? chciała do niey wſzyſtkie duſze ludzkie pobudźić, zachęcić. Tak trzyma uczony *Novarinus: Credo & alijs voluiſſe amoris amorem ingenerare, ut quæ vulnerata erat, etiam ſocias ſuas vulneraret. Adjuratio igitur iſta in Filiarum profectum tendebat, quas amore corripi, correpta ſponſa cupiebat.* Przyznawał ſobie Aryſtydes przed Sokrateſem nabytą doſkonałość, ale większą tym ſamym Sokrateſowi, bo ią nabył od niego, przeſtaiąc, konwerſuiąc, zabawiaiąc ſię z Nim. *Proficiebam ol Socrates, quotiescunq; tecum eram.* O! Iak ſzczęśliwi Swięci Pańſcy, że ſą razem w ſpołeczności z MARYĄ, iuż ich cnoty większy maią walor, bo od światłości cnot MARYI, blaſk pada na cnoty Swiętych, y świetleyſzemi ię czyni, podług Rycharda, *à S. Laur: l. 10. de laud: V. Sicut aurô inter metalla nihil pretioſius; ſic virtutibus MARIÆ, nihil creatum, glorioſius. Et ſicut aurum colorat cætera metalla; ſic virtutes MARIÆ, cæterorum Sanctorum colorant, & inſigniunt virtutes.* Winſzuiemy y my ſobie Katolicy; że ſłyſzym częſto o Cnotach MARYI. Przypomniey Polſka Korono, że miałaś w ſobie Perłę, glanſem świątobliwości y godności Krolewſkiey czyli Xiązęcey iaśnieiącą IADWIGE, PUDYKA Krola czyli Xiążęcia Twoiego Małżonkę. Widźiec było te Swiętą Panią; ze ani iednym inaczey ſtąpiła krokiem; tylko w ślady cnot Krolowey Nieba y źiemi. A chcąc gorętſzą wźniecać w ſobie chęć do naśladowania Cnot MARYI, nośiła zawſze Obraz czyli Statuę złotą Nayświętſzey MARYI Panny w ręku ſwoich. Co więkſza! Iuż trętwiały ręce w punkcie rozſtawania ſię z światem, a tak mocno trzymała ſię wzoru czyli wizerunku MARYI, że go od niey oderwac nad śiły było wielu. Przetoż trzy palce tey S. Pani ktoremi zwykła była trzymać pomienioną Statuę czyli Obraz Nayświętſzey MARYI Panny, w całości zanleźione, w lat dwadźieścia pięć, po śmierci. Było wielu ieſt y będźie, ktorych Cnoty MARYI zaprowadźiły, prowadzą y

ieſzcze prowadźić będą do Korony Niebieſkiey. Byłaby wyraźna bezbożność przeczyć, że MARYI Cnoty ſą nam pożyteczne. Lub bowiem, MARYA nie ieſt iuż w oczach naſzych ale że ieſt Ogniem, *Ignis effulgens,* iako mowi S. Bonawentura *tomo 6. Serm: de V.* nietrzeba, by ogień nad powietrze ieſzcze wyniesiony, dotykał ſię rzeczy na źiemi będących, dla doſtatecznie uczynienia w nich iakiego ſkutku. *non tactu ſed virtute.* Doſyć więc ſłyſzeć o MARYI Cnotach. Tak imaginuiemy, że Matka naſza Nayukochańſza Marya, ile kroć o Iey ſłyſzemy Cnotach, tyle kroć do nas ſwych dźieci woła:

Diſce puer ex me virtutem verumq; laborem.

Niemowmy zaś, że Maryą ukoronowały iuż Cnoty, że iuż za nie odebrała, arcy-śliczną rekompenſę. *Ipſa ſibi virtus pulcherrima merces.* Taxować Cnoty Maryi y rownać z Eſſencyalną z Niebieſką Koroną, nie ieſt naſza. Naſza powinność uważać naſz pożytek z Cnot Maryi, y czynić Maryi wdźięczność. Prowadźi nas niemi Marya do Korony wiekuiſtey, a od nas niema mieć Marya Korony, iedney, drugiey, dźieśiątey, y daley, przemiiaiącey, przypadkowey? Nieſłuży dla Maryi Leopolda Bawaryi Xiążęcia Symbolum. Wyrażona Kolumna z Koroną, te maiąc na wierzchu przydaną epigraphe: *Non plus ultra,* dla Maryi czytać ſłużyć, zawſze *plus ultra,* więcey a więcey Koron należy Iey ofiarować. Na ſtronę Maryi, ieſt to, co uczynił Antoni Zora Indyiſki Monarcha, w pokoiu ſwoim rozkazał odmalować Koronę w bogate przyozdobioną kanaki z tym napiſem: *Tot pretijs non ſufficit unus* zważaiąc Cnoty Maryi dla nas Ziemianow pożyteczne trzeba mowić: *Tot pretijs non ſufficit una corona.* Co Cnota Maryi, to kleynot drogi, y lubo każdy z nich ſam ſobie ieſt Koroną,

Non arti debet pretioſum frontis honorem,
Eſt Virtus ſertum, tum diadema ſibi.

Ale to ſamo, że ſą ku pożytkowi naſzemu, a ſą w liczbie niemałey, trzebaż ſię z Niemi rownać proporcyą Koron, przyſług dla Maryi. Oto y Niebo, do tego miſtycznego ognia chcąc przydać światłośći, *aurum addere auro,* nie ukoronowało Maryi ſłońcem, ale z ſłońca tylko paludament dla niey uczyniło. *Mulier amicta ſole.* nieuczyniło dla Maryi Korony z Xiężyca, tylko go pod Iey Swięte rzuciło Nogi. *Luna ſub pedibus ejus.* ale ukoronowało Maryą gwiazdami. *Et in capite ejus corona ſtellarum. duodecim* Arabſka werſya czyta, *Super caput ejus duodecim coronæ ex ſtellis.* Przy pierwſzey zaraz Koronacyi w Niebie, dwanaście Koron na Głowie Maryi pokazało ſię, nie wchodzę w badania co to tam za Korony były? to pilnie uważam, co uczony Sylweira mowi: *Sol denotat Ieſum, ſtellæ Virginis virtutes.*

ſłonce

ſłonce znaczy IEZUSA. Nayś: Maryi Syna, Iey zaś Cnoty w gwiazdach wyrażaią ſię. Ale Cnoty w gwiazdach Symbolizowane ſą ſobie ſame Koronami, owſzem każda ieſt z oſobna ſobie Koroną. *Eſt virtus ſertum, tum diadema ſibi.* Patrzcież Katolicy, ile to Koron na Głowie Maryi! a Swięty Bernard konkluduie. *Dignum plane ſtellis coronari Caput.* Godna Marya za dobroczynne Cnoty ſwoię tyle mieć Koron, ile gwiazd.

Elementa te, o ktorych mowiłem źiemia, woda, powietrze, ogień, ſą to części świata, z ktorych złozony. O Iak wiele rzeczy ma ten świat, ktore ma, ktore dotrzymuie dla człowieka, *omnia ſubjeciſti ſub pedibus ejus.* Używamy na tym świecie rożnego dobra od BOGA po błogoſławionego, gdyż wiele rzeczy co BOG ſtworzył, błogoſławił. *Vidit Deus quod eſſet bonum, benedixitq; ejs.* Można mowić że y do tego naten czas błogoſławieńſtwa pobudzony zoſtał od Maryi, widźiał ze Marya zawſze nas błogoſławić będźie. Alboż nie błogoſławiła wtym ſwoim Obraźie? czyli na owe od Domowych tuteyſzych zanucone? ſłowa, *nos cum, prole, pia benedicat Virgo MARIA;* czy mowię nie rzekła: *Benedicam & Intercedam?*

Zaſzczyt niemały ztąd Waſz Nayprzewielebnieyſi *Dominika S.* Synowie, że upewnieni zoſtaliście, z tego Obrazu o błogoſławieńſtwie tu dla Was wiem czemu? Widźiała Marya w Iſtocie Boſkiey iak w zwierciedle, że uſilnie pomnażać Iey Honor będźiecie, y zawdzięczać za wyświadczone w tym Obraźie łaſki; że poſtaracie ſię o koronacyą tegoż Obrazu, z tryumfem ſolennym Akt ſam, potym y rocznice teraznieyſzą odprawiać będźiecie. Przyſłużyliście ſię Koroną Maryi, Marya oſiaruie Wam od Siebie te votum:

Dum fluet unda maris curretq; per æthera Phæbus,
Vivet Dominici, candidus ordo mihi,

Cieſz ſię nieuſtannie z twego ſzczęścia. Prześwietna Ziemio Lwowſka, że uciebie dał ſię ſłyſzeć łaſkawy głos. Maryi. *vox Turturis audita eſt in terra noſtra.* Winſzuy ſobie przyobiecaney łaſki y Błogoſławieńſtwa od Maryi, Przezacna Ruſka Metropolio, ani mow, żeś niedoznała. Pamiętaſz? ze iuż iuż przychodźiło być ci do ſzczętu zniſzczoną w Przodkach Twoich, kiedy zapalczywy Karol XII Krol Szwedzki, z Woyſkiem ſwym napadſzy na Cie, chciał wſzyſtkich Twoich na ten czas będących wyciąć mieczem Obywatelow, nieprzywiodł umyſłu ſwego do ſkutku, bo ledwo co zbliżył ſię ku Kaplicy, w ktorey był Ten Naymilſzy MARYI Wizerunek, wypadł mu z ręku miecz oboſieczny. Łaſka tu była MARYI dla Ciebie, lecz nieprzyiacielowi *MARIA, Terribilis ut Caſtrorum acies ordinata.* Straſzną czuć ſię dała tak, że iuż nic nietrzeba było gorſzego miecza nad trwogę y boiaźń ktorą ſerce iego zoſtało przerażone. Przyłozyłaś ſię nieco do Iey

Koronacyi, gdy z siebie to iest z zgromadzonych iak na sam Akt, tak y na ninieyszy Aniwersarz Osob rożney Kondycyi Stanu y Charakteru niby Korone czyniłaś y czynisz, *Et circa eum corona Fratrum* przytomną twoią assystencyą. Tak należało, y należy, ponieważ MARYI wieloraka należy Korona. Wiesz, że y Duch Przenayświętszy zapraszał MARYI do troistey Korony. *Veni sponsa, veni de libano de cubilibus Leonum de montibus pardorum, veni coronaberis.* A że tu słychać o Lwach, znać o Tobie Prześwietne Miasto od Lwow nazwane Lwowie? To to y ty winnoś Koronę MARYI? Chceszże żebyś był Prześwietny Lwowie Koroną MARYI? słyszysz, że tuż przy tobie, *de cubilibus Leonum*, zamnożyli się lamparci na gorach *de montibus pardorum.* A chce BOG, zeby y ci byli Koroną dla Maryi. *de montibus pardorum, veni coronaberis.* Pozwoliłeś Prześwietny Lwowie, żeby przy twoich Herbownych Gorach mieścili się lamparci, lamparci nie inni, tylko niedowiarstwem y herezyą zaślepieni ludźie. *Ex his sponsam coronandam vaticinatur sponsus nempe ex hæreticis qui pardorum similes esse perhibentur*, mowi: *Philo Carpatius.* Niewykorzeniasz ich, nie odpędzasz od siebie? przynaymnieyże staray się dowodną twoiey Swiętey Religij obserwancyą, pozyskać ich na usługi dla MARYI.

Kończę Kazanie, y mowie do Ciebie Pobożności Chrześciańska, wynayduy sposoby do Koronowania MARYI, y do chwalenia Ią, do Iey służenia nie tylko pobudzay się za wielorakie iuż wźięte wyświadczone od MARYI dary łaski Dobrodźieystwa, ale że y ieszcze iesteś pewną nadgrody od MARYI. Kto kiedy ukoronował Maryą, kto kiedy o Iey Chwałę y Honor na ziemi, starał się, Tego czeka Korona w Niebie, wyrobiona dźielną MARYI przyczyną do BOGA. *Coronata MARIA in terris, facta est corona peccatori in cælis. Seleucy.* Upraszamy Cię pokornie o nią Krolowa Niebieska y nasza, Naydostoynieysza Matko Boska, a Tobie poprzysięgamy, że o korony wielorakie dla Ciebie, o wielorakie dla Ciebie przysługi, starać się całym sercem, wszystkiemi siłami, będźiemy. Będźie zawsze chwała Twoia przez usta nasze słynąć, iak na każdym, tak y na tym mieyscu.

Semper honos, nomenq; tuum, laudesq; manebunt.

Potwierdzam tę obietnice naszą,

te nasze votum tym słowem:

AMEN.

WOTA SERDECZNE

Za Serdeczną MARYI oddaną Koronę w Promowuiących Honor Iey Zelantach

UKORONOWANE

Od

MARYI

a

Przy Solennym Aktu Koronacyinego Anniwersaryinym Obchodzie Nayswiętszey Koronatki w Cudownym Obrazie Lwowskim pod Strażą WW. OO. Dominikanow, w Dzień Sobotni przed konkluzyą na Nieszporach, stylem Kaznodzieyskim

Przez Imci X. Pafnucego Zawidzkiego Kaznodzieie Ordynaryuβa Lwowskiego S. Piotra, Zakonu Swiętego Pawła Pustelnika

OGŁOSZONE

w Roku

Ktorego BOG w Ludzkim Ciele Swiata całego pożądane Wota Ukoronował 1752.

Exurgens MARIA abiit in montana Luc. 1. Cap:
Coronam gratulationis superpones Eccle: 6. Cap:

Z Gory bo od Tronu w Roku 1751. Ukoronowaney Nieba y ziemie Monarchini, przez Assystuiących przy boku Krolowey Ministrow Anielskich Dominika Swiętego

A Synow

Synow zaſzedł mnie Mandat, abym Powinſzowanie Korony z przepaściſtą pokorą pod Swięte Iey złozył nogi *Coronam Suppones.* w czym wielką uznaię trudność y cięzkię zniepoiętości Maieſtatu pomieſzanie z troiſtey racyi pochodzące. Pierwſza, że *tantæ molis opus* Pochwała MARYI Złotouſtych Chryzoſtomow, Sercem rozgorzałych Auguſtynow, ſłodkomownych Bernardow potrzebuie, aby zpierwſzym ſłowy iak złotem *Verbis ut nummis.* Zdrugim *Ignito eloquio* tchnąć Ducha Boſkiego ogniem. Z trzecim ſame niewyczerpanych wiecznością łaſk ſłodyczy dyſtyllować *Dulci eloquio*, Spragnione wiernych Sług ſerca przychylne ku MARYI záſilaiąc, ale coż nadroście Morza z nikczemney dzdzu kropli, ktore w ſwoiey przepaściſtey głębi y obſzerności niezbrodzone; co Niebotycznym Olimpom z nadłożonego atomu, ktorych wſpaniałość niezmierzona; co płomieniſtey Etnie zdrobney iſkierki przybydź może, ktora w ſwoich pożarach bez ludzkiey przykładności wiecznotrwała; takiey bydź ſądzę proporcyi y wagi z grzeſznych uſt ludzkich pochwałę MARYI, bo zwięzły naywyżſzych dowcipow koncept ztąd drobnieć y nikczemnieć muſi, że w grzechu przy początkach ieſteyſtwa ſwego zawiązany [a] *In iniquitatibus conceptus.* Iakże wychwalić może cudne Dzieło w Poczęciu Niepokalane? niedościgły Boga ſamego Koncept? przyznał tę niezdolność ludzką Chryzoſtom Swięty ſłowy iak złotym Sygnetem pieczętuiąc [b] *Non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris, nec poteſt laudari ſanctitas á male laudatis.* Druga racya, że *ad ampliſſimam meſſem* Cnot, Zaſług, Prerogatyw, Cudow, Łaſk nieprzeliczonych y Honoru Ukoronowaney w Cudownym Portrecie MARYI iak do żniwa buynorodnego Nieba, Dominika Swiętego Synowie *Gens Sancta, Adminiſtratorij Spiritus*, Do Boſkich fáworow Dzierżawy wybornych z Ruſkopolſkiego świata w Winnicy Chryſtuſowey zaciągneli Operaryuſzow y Enkomiaſtow, po ktorym kończącym ſię żniwie, *Spicas Colligere*, Pozoſtałe kłoſy zbierać *ultra meritum* Mnie przychodzi. Trzecia że Powinſzowanie Korony Anniwerſaryine przyiąłem w dzień Uprzywileiowany, w Dzień Sobotni Honorowi MARYI, w Dzień ten, ktory BOG po ſtworzeniu świata, ſobie Poświęcił, y od wſzelkiey około kreatur wyprowadzania pracy wolnym mieć chciał ſpoczynkowym końcem, *Requievit ab omni opere Die ſeptimo.* tak z Hebrayſkiego znaczy Sabath, *Requiem ſive Conceſſionem*, W ten Dzień, ktorego
BOG

(a] *Pſal:* 50. [b) *Chriſoſt:*

BOG Ludzką przyiąwſzy naturę co odwiekow umyślił, wſtępuiąc w Nayświętſzy Zywot MARYI, ſkutkiem na naſz ziścił pożytek. [a] *Qui creavit me, requievit in tabernaculo meo.* mowi Ekklezyaſtyk iakby Uſtami MARYI. w Dzień ten ktoremu BOG nayoſobliwiey Pobłogoſławił, *Benedixit Diei ſeptimo.* y ten Dzień uſtąpiwſzy MARYI obſiciey ubłogoſławił, gdy Ią za Matkę ſwoię w Dzień Sobotni obrał, tak był ſzczęśliwy ieſzcze w Starym Teſtamencie Dzień, że w Iudzkiey Ziemi między Miaſtami Raſaneyſkiemi y Areeńſkiemi Agryppy Kroleſtwa przez całotygodniowe dni wyſychała Rzeka w dzień każdy, dopiero Sobotni obſitym płyneła nurtem, poſiłek przez cały tydzień ſpragnionemu podaiąc Ludowi, ſkąd Sobotnią nazwana rzeką od ſiodmego dnia Sabatu Hebrayſkiego: [c] piſze Iozef Zydowin. Dopieroz iakie Łaſk wylewy w Dzien ten płyną nieuſtannie od MARyi, ktorą Damaſcen S. *Orat: 2. de dormi;* Zrzodłem leczącym y zaſilaiącym nazywa: *Fons perennis Curationum MARIA, quia Copioſioribus gratiarum imbribus ſibi devotas irrigat animas.* Oſchłe ſerca na nadziei Zbawienia z pragnione Duſze ſkuteczną ſkrapia Łaſk y Faworow roſą: *Gratiarum imbribus &c.* W Dzień ten mowię Uprzywileiowany MARYI niewolnicze chcąc przed Monarchinią naſzą złożyć Wota, ſłyſzę głos Łukaſza Swiętego: *Exurgens MARIA abiit in Montana.* Powſtawſzy MARYA poſzła w Gory: BOG ktorego Niebo obiąć niemogło, *Quem Cæli Capere non poterant,* z Gornego Empiru na Ziemie zſtąpił, y wnayczyſtſzych Wnętrznościach Ukoronowaney MARYI, Dziewięćmieſięczną założył rezydencyą, MARYA Boſkim obciążona ciężarem nad własnośc ciężarow y naturę, bo *Omne grave tendit deorſum,* w gorne niepohamowanym pędem wybrała ſię Kraie: *Abiit in Montana.* Tak BOG wyſoki Maieſtatem y Godnością, *Qui in altis habitat,* Ktory gorne Olimpy na ſwoie obrał mieſzkanie y w Słonecznym kole ſwoy Tron niedoſtępney światłości założył [c] *In ſole poſuit tabernaculum ſuum.* Gdy ſobą pokorne napełni ſerce, za ſobą w gorę pociąga, Cud za Cudem idzie w potocznych ſtworzeniach Nieba y ziemi, z ſpieſzącą w Dom Zacharyaſza y Elżbiety MARYĄ, wyiſkrzone ſferyczne w nayprzncypalnieyſzych Planetach Niebo, ſpieſzney podroży MARYI powoz Chwały cudny złożyło, bo Słonecznym otoczona Kołem. *MARIA ſole tota perfuſa.* według Bernarda S. że z impetu wewnątrz powożącego

 Boſkie-

(a) *Eccleſia;* (b] *Ioſephus Lib. 7. de Bello Iudai. Cap. 24. Plinig Lib. 31. Hiſ: Natu. c. 2.* (c) *Pſal 18*

Boſkiego Ducha pod nogami mięſięczne z trzaſkało ſię koło *Luna ſub pedibus ejus.* przy pełney Łaſk Boſkich MARYI pełnią wlot zreparowane nad nayfortunnieyſze koła w ſwoiey ſtanąwſzy perfekcyi, ſtooczney, iak niegdyś od Ezechiela widziane koła, nabyło przezorności [*a*] *Statura quoq; erat rotis altitudo & horribilis aſpectus totum Corpus oculis plenum.* aby nioſąc MARYĄ Oko świata, iak oka zrzenicy pilnowało, za ſurowym BOGA Ordynanſem *Cuſtodi ut pupillam oculi.* Przychylna podnożkiem będąc MARYI ziemia w rozzieleniałych polach barwiſtą weſołością nieomylnych bo pewnych radosci nadzieię prezentuie, *ſpes in herba virenti,* ile rozkwitłych krok MARYI poprzedza kwiatow, tyle uſt otwartych na powitanie Nayczyſtſzey Liliowey Niewinności Pani [*c*] M*ARIA Lilium ſine ſpina.* Cała podroż gorna y lotna MARYI z kwitnącym w Lipcu popiſuie ſię Latem, *Ver viget æternum.* Wioſnę dla Iana weſołą, a przez Iana światu Kwiat Nazareyſki w Ziemi Błogoſławioney na ſtokrotny pożytek do czáſu ukryty pokazuie, ztąd ſpolne weſele MARYI y Iana na głos weſoło intonuiącey, MARYI, Wielbi duſza moia Pana, *Magnificat:* Ian ieſzcze Infant przed doſkonałą dziecinnych Członkow Organizacyą, na ten wyſoki, bo Niebieſki ledwie z prawa natury y z ſkory niewyſkoczył, *Exultavit infans in utero.* Mowiłbym, że nowy Dawid przed nowego Teſtamęntu Arką Marſzałkuiąc pláſa, gdybym niewiedział, że w Macierzyńſkich zamknięty Wnętrznościach wolny od grzechu [bo poświęcony] wolnym był na tenczas niewolnikiem: ſpadły pierworodne okowy znog Iana opaſanego łaſką, ale ſerce zniewoliła y ſkrępowała upragniona Miłość, gdy MARYA na Uwielbienie BOGA, pomoc Elżbiety y Iana, ciche Panieńſkie exwinkuluie Uſta: *Magnificat Anima mea Dominum.* Czybyz podobna Niezmierzonego w wielkości, Niepoiętego w Iſtocie, Nieograniczonego w Maieſtacie Uwielbić, y nieiako większym uczynić BOGA, gdyż *Magnificare, eſt magnum, imo maiorem facere.* Idzie w gorę *MA*-RYA, aby wyżey BOGA w Ludzkim Ciele wynioſła. *Exurgens Exurgens,* y Sercem y Uſty y całą Sobą pod Niebo Człowieka BOGA nad ludzi wynoſi: *Abiit in Montana.* Wzorze naywyżſzey Pokory, ktoraś ſię przypodobała BOGU: *Quia reſpexit humilitatem Ancillæ ſuæ.* y Boſkie na ſiebie obrociłaś Oczy, coż Cię tak gorno winduie, znać, że ten ktorego na *M*ontanach Paleſtyńſkich przy cudnych Nawiedzinach twoich Goro *M*iſtyczna prezentuieſz

mowię

(*a*) Ezechie'is 1. C. (*b*) S. Efrem.

mowię z Koronatem [a] *Mons DEI,mons pingvis, in quo beneplacitum est Deo habitare in eo.* Goro Boſka, goro wyſoka Łaſkami y nadprzyrodzonemi Darami Ozdobiona nad wſzyſtkie naywybornieyſze Kreatury wynieſiona y ieſzcześz wyżey coraz goruieſz, *Exurgens exurgens.* doſyć gornych odprawiłaś podroży przy Wizycie ſwoiey, pierwſzą BOGA nioſąc w Zywocie pokazałaś światu Proceſſyą drożſza nad złoto Pani. Odprawiłaś drugą gornieyſzą podroż przy Solennym w Nieba Empireyſkie ingreſſie Aniołow Krolowa. Odprawiłaś y wtym ArcyCudownym Portrecie: *Viva gratiarum Imago.* Drog wiele z ſkarbow Ceſarzow Wſchodnich za nieoſzacowany Prezent roznym Monarchom ofiarowana, od Xiążąt, Hetmanow po roznych Europeyſkiego Kroleſtwach świata oprowadzona; ſpieſzyłaś tam gdzie naygorzey, abyś z niebeſpieczeńſtw Woiuiących Sarmatow y Marſowego upału wyrywała, y była pomocą z ręcznego ſzczęścia, iak niegdyś Ludowi Bożemu Miſtyczna Arko przeciw nieprzyiacielſkim ſzturmom byłaś nieprzełamanym murem, w niebeſpieczeńſtwach beſpieczeńſtwem, od Kul, Strzał, Dzidyryd, Tarczą, y pewnym zwycięſtwem, gdyz iedno było dla Polſkich Kawalerow twoy S. z uſzanowania Portret po Marſowych wozić Obozach, co przy Prezydencyi twoiey chwalebnie Zwyciężać y z nieśmiertelną Nieprzyiacioł chańbą tryumfować. (b) Odprawiłaś podroż z Halicza do Ruſkiey Metropolij, przez Leona Zaſzczyt Xiążąt, ozdobę y podporę Religij, Przenieſiona, ale y tu pod Straz wieczną Anielſkim Dominika S. Synom oddana, gruntowną natym Swiętym Mieyſcu założywſzy ſobie Rezydencyą: *Hic Habitabo, quoniam elegi eam.* po trzykroć powtorzonych przez Anielſkie ręce Portretu twego cudownych przenoſinach, ieſzcze gornych podroży odprawiać nieprzeſtaieſz, *Exurgens exurgens.* Powſtałaś chwalebnie y w Roku przeſzłym z tego ulubionego ſobie mieyſca, gdy Cię Iaśnie Oświecone, Iaśnie Wielmożne, Wielmożne z Tytułow jaſne, z zaſług ſercem przychylnym, y całymi ſobą applauduiące Konwoiowały Koronne Familie. *Majora ſydera, prima Nomina.* y ſtanełaś na za Lwowſkim Polu zdolna, wolna, y Polna od Pola Polſkiego Kroleſtwa Monarchini, Powſtałaś mowię gorno, bo do Korony, ktorą, *E Montibus Septicollis Romæ*, z Nieoſzacowanego Zaſług Chryſtuſowych ſkarbu Krola nad Krolmi, Pana nad Pany, Piotrowymi otworzywſzy Kluczami, Naywyżſzy ſzczęśliwie nam Kościołem Rządzący

B Chry-

[a) Pſal: (b) Annales Ord. Domi.

Chrystusow Namiestnik BENEDYKT XIV. Ręką Apostolską Poświęconą, Indulgencyami zbogaconą, y samym Imieniem Ubłogosławioną na prezent y z iednanie Łask całemu Chrześciaństwu potrzebnych, *a primo orbis Capite.* przesłał *Vicaria Manu* I. Oświeconego Koronatora z głowy, bo Rżymu na głowę Nayświętszey MARYI Złotą złożywszy Kororonę. O! Szczęśliwości Całego Chrześciańskiego świata: O! dawno pożądana Fortuno Ruskiego Kraiu, Nieba y ziemie Panią, w Niebie Ukoronowaną na ziemi Koronować, ktora Niebem Ziemianow Koronuie; Tey S. Uwięczać skronie, ktora Krolow kreuje, y Ich iest rozumem, wszelkie rządy utrzymuiącym, *Per me Reges regnant,* Tey ciężar na głowę tłoczyć, Ktora na swoiey Głowie naygłownieysze Swiata Całego dzwiga interessa, Tę stroić y złotem zdobic, Ktora szacunku niemaiącego Iednorodzonego na rękach nad złoto droższego piastuiąc Syna, znim wszystko do dystrybuty sobie oddane od BOGA wiernym Klientom prezentuie, *Omnia Deus habere voluit per Mariam.* Tego się niewątpię P. M. wszyscy spodziewamy, y to nam powodem, to Maxymą do Promocyi Honoru, do Applauzow y wyznania poddaństwa iako Krolowy Wielowładney, to do Aktu Koronacyinego y Anniwersaryiney Pompy Reassumpcyi, że wszystko widziemy w Rękach MARYI, y o Iey wdzięcznym dobrze trzymamy sercu, bo tak iest, iako Ia przy pokornym Powinszowaniu ogłoszę w dalszym Kazaniu, ztąd pewną promocyą promowuiącym Honor MARYI prezentuiąc, że sercem MARYĄ, a MARYA serdeczne Wota sług swoich y statecznych Klientow koronuie. O tym *Regi sæculorum immortali & invisibili* Utaionemu w Sakramencie BOGU na większą Chwałę za Błogosławieństwem twoim *Corona gratiarum* według Germana S. udziel Łaski na wychwalenie Twoie, boś ty Chwały Boskiey Koroną nad wszystkie inne stworzenia rozumne Nayprzyiemnieyszą [*a*] *Corona Honoris Dei, per quam Deo summus honor præ omnibus Creaturis provenit.* Przyznała Ci Brygida Swięta, niech naymnieysze słowo idzie BOGU na Chwałę.

Swiatowym Honoryuszom na długiey expektatywie wiele należy, niż pretendowaney dostąpią godności, niż doydą promocyi chwalebnie, [*b*) bo, *Qui ad alta tendentibus gradus lentior, ille tutior.* bespiecznieysze Zołwia Kroki, niż Ikara lot wysoki, nagle podskoczyć, a prędko w zapędach sprzyiaiącey Fortuny ustać,

smiech

(*a*) *In ser. Angel. De Virg. Excell. Cap. 6.* (*b*) *P. Innoc.*

Smiech dla swiatowych Ludzi y prędka Niebieskim Geniuszom na Lucyperoską skorą ambicyą gotowa z illuzyą przymowka, *Quomodo cecidisti, qui mane oriebaris.* Południa doczekać, y w południowym szczęściu stanąć trudno, zakładaiącym sobie w pierwszym szczęścia poranku południe, *mane oriebaris & cecidisti.* Nad bieg zwyczayny rano powstaiące Słońce, *non sine rubore,* Ciemne za sobą ciągnie chmury, ćmi świat y samo za mgliste wstydząc się nieiako nagłego wschodu, zapada umbry, *Mane oriebaris & occidisti.* Dawne przysłowie bydźby chamulcem powinno Pretendentom ziemskim chciwym y łakomym na Honory; Co się prędko wznieci, niedługo świeci. Nikczemne to światełko, niezagrzeią mieysca, co się tylko błysną, tudziesz gasną: *Lucem pariunt, parent, & pereunt,* nad Słońce dla przestrogi każdego iaśnieysza prawda. Coż kiedy ludzka apprehensya mniey nikczemność y nietrwałość słabey kondycyi uważaiąc, w kontr temu często idzie, lubo miedzy sciskaiącemi zewsząd serca torsyami, iak w prasie zostaie, przecież się tak zgłową przywaloną fatalnych pressur nieuznaie Mogiłą, aby się od ziemi dzwignąć, y zdołu dogory przez gwałt mocą windować nie miała, coraz wyżey a wyżey promocyiney grzędy doskakuiąc. [a] *Etsi Angusti atq; demissi animi Curis & anxietatibus premamur, omnes tamen fomite gloriæ accendimur ad studia dignitatum.* Te *à primo spiraculo vitæ,* wnas ludziach bez excepcyi znayduią się duchy, że każdy chciałby bydź dziedzicznego Prawa Koronney sfery Synem. Ta ślepo urodzona, y w dziecinnych więzach zawiązana inklinacya, ten nieukołysany z kolebki animusz, szalone z Alexandrem woiuiąc, hełznać wiatry, bystrolotne Orły tłocząc pod siebie z Ganimedesem; wyniosłą knuiąc z Olbrzymamy Gigantonomachią, czynić się Swiata Panami, (b) *Celsitudinem naturali appetitu desideramus,* mowi Bernard S. y lubo nas opaczna Fortuna naginaiąc do ziemi w exekucyi ułożonych zamysłow, często a dobrze okrzesuie, przecież mniey to uważamy, bardziey pamiętaiąc czym iesteśmy, z tą perswazyą, że każdy człowiek, iest to drzewo: *Homines tanquam arbores,* zaczym iak drzewo wierzchołkiem wyżey co raz dorastać, tak człowiek promocyinego wzrostu nieustannie nabywać powinien. Zwierzęta iesteśmy ludzie u Filozofow, *Homines animalia,* ale bez rozumu, że nam niesmakuie pasza przy dolinach, bardziey nas kontentuie, lubo pod wielkim strachem, po gorach wspinać się niebotycznych, ktore pachną

[a] Cicero: Philippica 24. [b] S. Bernardus.

chną choć krotko trwałymi Honorami; wszystko co światowego drogo się szacuiąc, a lekko nosząc, gorą chodzi. według Qwinktyliana: [a] *Nil tale rerum natura esse voluit, quod intra sphæram non attollatur.* A ktoż niewidzi, iak w dyspartymencie roztargnionych ogniow drobne iskry, a gorno się noszą. Zawichłe perły z całą niespokoynego Neptuna Fortuną, zaraz z młodu światu zrodzone dią się do Korony; szczebietliwe strumyczki posmycznym płynące duktem, ktore ledwie znać przy ziemi, a pną się pod gorę; prostego przy ziemi nieutrzymasz grzyba, y ten się od ziemi do ludzkiey dzwiga prawicy, choć nim lada Babska wzgardzi ręka; dymu niezaszpontuiesz tak mocno, aby na wiatr niewyleciał; y z tych to rzeczy naturze własnych, impet zabiera na punkt honoru łakomy Człowiek, ktorego w Niebo iak w Tenczę gorno patrzyć, naturalna chęć do tego wiedzie, według Poety: (b) *Os hominum sublime natura dedit, Cœlūq; tueri jussit.* Lecz nacoż się przyda komu gorney imprezy okiem wysoko latać, a sercem się *cum reptilibus* po ziemi czołgać; trudno doròść Honoru, trudno wydrzeć Koronę, trudno doskoczyć Tronu y doczesney y wieczney chwały, bez pomocney w gorę dzwigaiącey Ręki, chociaż cnota nawybor ligę wieczną z Niebem maiąca, na fundamencie gruntowney doskonałości osadzona, przecięż oporem rośnie bez przykładney promowuiącey ręki. *Virtus promotore carens, non surgit in altum.* Ieden to tylko tak szczęśliwy Danielowy, okiem Prorockim wypatrzony kamień ktory bez cudzey podzwigaiącey siebie od ziemie, prawicy [c] *Sine manibus*, z posrzodka fatalney wybiwszy się kurżawy, lubo z szkodą drugiey skruszoney statuy, przeciw prawu natury poszedł sobie w gorę: *Et factus ex eo mons magnus.* Prędszey y pewnieyszey niemogł nikt doyść promocyi, iako przy pierwszey po Bogu, drugiey rowney sobie niemaiącey, w Cnotach, Zasługach, Chwale, Prerogatywie, Elektow Niebieskich Ordynatce, a w Tym Cudownym Obrazie Ukoronowaney MARYI, ktora [d] *Post Dominum prima, nulli secunda*, Klientow swoich serdeczne Wota Koronuie, za serdeczną Honor Iey promowuiącą odebraną Koronę, y iako [e] *Electa ex millibus, ab æterno ordinata*, od Wiekow Obrana nad ludzkie Cory Naygodnieyszą, z Dwunastu Pokolenia Synow Izraelskich, z Pokolenia Iudy wybrakowana, *Orta de Tribu Iuda, clara ex stirpe David* z Krolewskiey Dawidowey Familij na Tron wysa-

[a] *Quinctilianus* (b) *Poeta.* (c) *Danielis 7. Cap.* [d] *Iustinus* (e) *Prover: 8. Cap.*

wyſadzona, wezwana do Korony, [a] *Veni de Libano Coronaberis?* Tak też wybranych, wybornych cnot y zaſlug ſwoich dziedzicow, honorowi ſwemu ſercem hołduiących promowuie. Pięknie opiſał Ukoronowany Prorok tey S. promocyi proceder: [b] *Beatus, cujus eſt auxilium abs te, aſcenſiones in Corde ſuo diſpoſuit in valle lachrijmarum.* Błogoſławiony, ktory ma pomoc od Ciebie, ſtopnie w ſercu ſwoim ułożył na padole płaczu. Na pierwſzym froncie błogoſławieńſtwo przy promocyi lokowane, *Beatus cujus eſt auxilium.* Znak Błogoſławieńſtwa wiecznego pomoc MARYI, Błogoſławiona pomoc, y pomocne Błogoſławieńſtwo dla Klientow do wieczney Korony, ale coż ſercu po ſtopniach, *Aſcenſiones in Corde,* ieżeli ſzczebliſte będzie? prędki ſobie lada złość do niego przyſtęp znaydzie; wſzak przyſtępne Salomona ſerce w ciężkie ſię uwikłało Krolowey Sabby tentacye: *Venit tentare in ænigmatibus.* Chociaſz przy zwięzłych y ſubtelnych zarzutach, wiezdną ſię ſtało wſzelkiey rozwięzłości Auſteryą: *Depravatum eſt Cor Salomonis.* Doſtępne Dawida ſerce przez ciekawe oczu Pańſkich okienko, prędko ſprowadziło nieporządne affekta? [c] *Vidit mulierem---& tulit eam.* Wolne Faraona ſerce, tak zaciętość odziedziczyła, że łatwiey było Moyzeſzowi w węża zamienić cudownie Laſkę, niż z iednać dla Ludu Bożego łaſkę: *Induratum eſt Cor Pharaonis.* Doſyć doſtępne ſerce ludzkie, bo ie piekło ſamo wizytuie, gdy iak z piekła nic dobrego niewidać: [d] *De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria &c.* Coż dopiero gdyby ten ſerdeczny domek był ſzczebliſty: *Aſcenſiones in Corde.* z Boſkiey promocyi od trzody do Korony, na Tron wyniesiony, drog Pańſkich wiadomy Dawid, te nam ſtopnie obiaśnia w dalſzym Pſalmu ſwoiego wierſzu: *Ibunt de virtute in virtutem:* Poydą z Cnoty w Cnotę, y iuz ſię domyślam, że to Figura Ukoronowaney Nieba y ziemie Krolowey MARYI, ktora do miſtyczney od Iakòba Patryarchy widzianey Drabiny przyròwnana od Bernarda S. (e) *MARIA Scala Iacob, per quam Deus ad ima deſcendit, & homo ad ſuperna aſcendit.* Tać to Cudney wyſokości Drabina, na ktorey BOGA ſię w Ludzkiey Naturze wſpieraiącego Swiat cały, widział: *Dominum innixum ſcalæ.* z Zaſlug, Cnot nieprzeliczonych graduſow złożona, Honor ſwoy promowuiących do Korony [ktorą Syn Iey ieſt] po ſtopniach Cnot prowadząca: *Ibunt de virtute in virtutem.* Na wzor MARYI, głębokie uniżenie ſerca dla MARYI, Koronuie MARYĄ, cichość

C y łaſka-

[a] *Cantic.* 4. [b] *Pſal.* 83. [c] 2. *Reg.* 11. (d) *Matt.* 15. (e) *S. Bernard.*

y łaſkawość ſerca wyſławia MARYĄ. Cierpliwość y wytrwałe w przeciwnościach ſerce, umieńcza ſkronie MARYI; cały związek cnot nad złoto, Modlitw Rożanych, Dewocyi, y ſerdecznych affektow, Liliowey niewinności Pani, otacza Głowę. *Circumdabant eam flores roſarum, & Lilia Convallium.* Serdeczną od promowuiących ſwoy honor, mile przyimuie MARYA, ztą wdzięcznością, że też ſerdeczne wota naſze Koronuie: *Coronat in Miſericordia & Miſerationibus,* Litością y miłoſierdziem. Tu mi przychodzi ciekawego Weſpazyana pamiątki godna Konwokacya; ten Monarcha za wydanym na całe Państwo Edyktem, wſzyſtkich Mędrcow, Statyſtow, Filozofow, na iedno zgromadziwſzy mieyſce, te im zarzucił Kweſtyą: ktoraby też cnota naybardziey wielbiła BOGA, y Boſtwo iego zalecała; à zatym, ktoby był z wielu Pogańſkich, Naywyżſzym Bogiem? na tę Kweſtyą w Marſowych upałach, woiennym dymem okopcona Kawalerya, łupow, zdobyczy, zdzierſtwa pragnąca, huczny dała Reſpons: *Vivat Mars.* że Mars iako Dzielności y Odwagi Pan, ten miał bydź Bogiem; gdyż Męſtwo, Odwaga, chwali y wielbi BOGA, nato alleguiąc wotum Sapienta Pańſkiego: [a] *Sit fortitudo noſtra, Rex juſtitiæ.* Doſtatni, bogaci, iednoſtaynym krzykneli głoſem: *Vivat Pluto.* iakby doſtatki naybardziey wielbiły BOGA, Iemu Chwałę y Honor czyniły, przyłączaiąc Proverbialiſty Pańſkiego Decyzyę: [b] *Dives effectus ſum, & inveni mihi Idolum.* W kontr Filozofowie ſwoie wykrzykneli Boginię, *Vivat Minerva.* Mądrość, Dowścip obrotny, ſubtelny rozum, iakby nayoſobliwiey wynoſił BOGA, y część iemu czynił, wybornym zdanie ſwoię, pieczętuiąc ſentymentem Proverbialiſty P. [c] *Melior eſt ſapientia Cunctis pretioſiſſimis.* Oſtatnie wotum, iako *Cardines Imperij primaq; Capita,* Senatorſką ozdobieni Godnością poważnym ſwym zdaniem głoſzą: *Vivat Iupiter.* Niech żyie BOG Wſpaniałości, Powagi, y Maieſtatu Iowiſz; iakby wielemożność naywięcey wielbiła BOGA, na ztwierdzenie nioſąc ſłowa Piſma Swiętego iak ieſt rzecz poważna y ſłyſzeć: [c] *Quis eſt iſte, & cujus potentiæ?* y gdy wtey trwaią ſentymentow rożności, y niezgoda brać górę poczyna, ſtawa niespodzianie urodziwy Młodzian w zgromadzonych Mędrcow kole, pokazuiąc dziwney piękności Obraz Boſki, zwyciągnionemi rękoma, cudnym kunſztem w odmalowaney Oſobie wyrażony, na ktoreyRęce prawey napiſano *Promitto,* na leweyRęce:

Expe-

[a] *Sapien. 2. v. 11.* (b) *Prover. 8.* [c) *Ibidem* (d) *Eſter. 7.*

Expecto, na Pierſiach *Remitto*, w koło te otaczało ſłowo: *Clementia*. Widząc tak niepoſpolity Hieroglifik wſwym Majeſtacie Boſki Portret, iednoſtaynym głoſem wybrakowanych Mędrcow zgromadzenie krzykneło: *Vivat, Io! vivat Deus Clementiæ*. BOG Łaſkawości, BOG Litości, y miłoſierdzia, niechay żyie. z tąd Nayyżſzego, ztąd Naywſpanialſzego uznaiemy. [*a*] Słyſzemy codziennie Matką Miłoſierdzia nazwaną MARYĘ, iakże MARYA bydź Matką Miłoſierdzia może; gdyż miłoſierdzie ſamemu, iako Attrybut Iego Boſki, należące y właſne BOGU; zatym idzie, gdyby MARYA była miłoſierdzia Matką, byłaby y Boſtwa Matką, co ſię y pomyślić niemoże, bo BOG był od wiekow, à MARYA wczaſie ſtworzona; Słuchaymy Doktora Anielſkiego Tomaſza S. iak on tę obiaśnia trudność; rożność, y dyſtynkcyą miedzy miłoſierdziem czyni; Pierwſze: [*b*] *Quo ad affectum Cordis*, co do kompaſſyi ſerdeczney y ulitowania ſię y wzbudzenia w ſobie żalu nad nędzą Człowieka, to miłoſierdzie przed przyięciem Natury Ludzkiey bydź w BOGU niemogło, bo był, y ieſt daleki od wſzelkich właſnych ſtworzeniu Paſſyi, y onymże podlegać nigdy niemoże, ktorego *Deitas impaſſibilis*; Drugie miłoſierdzie: *Quo ad effectum operis*. Co do wyświadczenia Łaſk, pomocy, auxyliarnego podźwignienia upadłego człowieka, to ſłużyło wtym ſenſie BOGU Miłoſierdzie, ktore wyznaie Pſalmiſta [*c*] *Confitemini Domino qvoniam bonus, quoniam in ſæculum Miſericordia ejus*. Coż uczyniła Nayświętſza MARYA, aby był BOG do politowania ſię nad mizeryą lepianki iedney, ſpoſobności nabył; Krwie ſwoiey Panieńſkiey Miłoſierdzia Matka Boſkiemu y ſwemu Synowi ſubminiſtruie: aby y co do kompaſſyi, y co do wyświadczenia łaſk nam potrzebnych, ſtał ſię miłoſiernym; tak mowi Rychardus. [*d*] *Virgo Beata peperit nobis filium Dominum, & hunc miſericordem*. Otoż tym ſpoſobem, w przod niewinnego Ciała ſwego Ukoronowawſzy BOGA, MARYA y Matką ſię ſtawſzy Miłoſierdzia Synem ſwoim Miłoſiernym zupełnie Swiat cały Koronuie w wſzelkich intentach y wotach Iego. *Coronat in Miſericordia & Miſerationibus*. Ten to Portret Boſkiego Miłoſierdzia prezentuie MARYA, w ktorego Ręce Promis, y doczeſnego y wiecznego ſzczęścia: *Promitto*, Ten wyciągnionemi rękoma każdego życia poprawy y przytulenia nawracaiącym ſię Duſzom znak pokazuie; *Expecto*, na iego Miłoſiernym Sercu każdy grzeſznik czyta *Remitto*, odbieraiąc winy odpuſzczenie.

[*a*] Zarzut Pryſcillaniſtow Heretycki. (*b*] St Thomas Doctor Angelicus. (*c*] Pſal. 117. (*d*) Richard. à S. Laur.

nie. Co wszystko Boskie sprawuie Miłosierdzie: *Clementia*, przez Nayświętszą MARYE dla Całey Ludzkiey Natury wyiednane; ale osobliwiey dla wiernie sobie służących klientow, y nieustannego Honoru Promotorow, bo się z tym odezwała przez Ekklezyastyka P. *Qui operantur in me, non peccabunt.* Ktorzy promowuią Honor moy, ktorzy usilnego przykładaią starania o wysławienie moie, nie zgrzeszą. Hugo Kardynał czyta: *Qui colunt me, non peccabunt.* Ktorzy mnie chwalą, ktorzy mnie sercem Koronuią chętnym, przychylnym, nieupadną: *non peccabunt.* A czy możesz bydź pożądańsze szczęście y szczęśliwsze Kultorow Nayświętszey MARYI wotum? nad to, że sercem Ukoronowana, w sercu kroluiąc, y onym rządząc, wolność y swobodę, od niewoli, z upadku powstanie, obiecuie: *Non peccabunt.* Dodaie Rychard S. *Idest in peccato non perseverabunt.* Gdyż przypadkowym na śliskich drogach, upadłych kazusem, miłościwie Wielowładna Pani łaską u Syna miłosiernego wyiednaną dźwiga, y nadwątlonym Duszy siłom podaie rękę; zeznał to iey wierny Sługa [a] *Servus MARIÆ si ceciderit, non collidetur, quia MARIA misericorditer supponit manum suam.* O! pełna niewymownych pociech assekuracya! O! droga litościwego serca Panieńskiego Korono! także Chrześciańskie zamysły, intenta, y wota serdeczne koronuiesz? od piekielnych postrzałow inkursyi bronisz? z upadkow dźwigasz, y od zamachow śmiertelnych serdeczną tarczą z woli swoiey, Miłością Macierzyńską nakłonioney, zasłaniasz? (b) *Scuto bonæ voluntatis tuæ, coronas nos? Coronas in misericordia & miserationibus?*

Dziwną y właśnie cudowną odmianę Saulowego serca wspomina pismo S. (c) *Immutavit ei Deus cor aliud.* Wiem, że ten Monarcha przed osiągnieniem Tronu, y odebraniem Korony prywatnie żyiąc był serca małego, prostego, lękliwego, dopiero po odebraney Koronie, Na Tronie osadzony, z sercem się odważnym mężnym, y zprzysięgłymi tysiącznymi niebespieczeństwy, nieustraszonym prezentował; od czego przedtym unikał, tego potym za szczęścia y Fortuny Pańskiey powodem szukał; Woyny z taczaiąc, naywiększe trudności ułatwiaiąc, y na nieprzyiacielskie karki nastąpiwszy, tryumfuiąc; co Dziełem BOGA samego było; *Immutavit ei Deus cor aliud. Ex servili in Regale*, dodaie *Abulensis. Vatablus* te słowa czyta: *Dedit illi mentem aliam, seu Spiritus Regios.* Że dał BOG myśl inszą, y ducha Krolewskiego, bo co przed-

tym

(a) Richardus. (b) Psal. 5. (c) 1. Regum 10. Cap.

tym był chytry, iak liſzka: *Saul vulpes* y znomenklatury, Imienia y rzeczy, takaż też też myśl iego zwierzęca dzika, y nieugłaſkana bydź muſiała do zdzierſtwa, łupow, krzywdy ludzkiey niepohamowany appetyt; à potym choyności, rozrzutności, y Pańſkiey Liberalij duch ſerce Iego napełnił; tak mowi [a) *à Lapide ÿ Carthuſianus: Dedit Dominus Sauli cor virtuoſius, & ſpecialiter Magnanimius.* Znać poki zdzierał, poki krzywdził ſieroty ubogie, był zaięczego ſerca; iakże ſerce w cnotliwſze zamienił, y miłoſierne; Męſtwo, odwaga Kawalerſka, oneż odziedziczyła; co niech będzie dla wſzyſtkich, oſobliwie woyſkowych ſzarpaczow, adintendą. (b] To y 3. R. 4. O Salomonie ſtarodawna S. Kronika piſze, że mu BOG dał obſzerność ſerca, iako piaſek znayduiący ſię na lądach Morſkich: *Dedit Dominus latitudinem Cordis, quaſi arenam, quæ eſt in littore maris.* Przez ktorą ſerca ſzerokość, Hebrayczyk rozumi Serce ſzczodre, Przyiacielſkie, ochotne, na wielu ſię hoynie wylewaiące: *Dedit latitudinem Cordis, ſuper arenam maris.* Coż tu proſzę za konnexya y koordynacya Piaſku morſkiego, do ſerca ludzkiego: *Latitudinem cordis ſicut arenam Maris.* że oſchły piaſek wigoru niemaiący? że tylko to przyimuie y tym ſię zdobi, czym Morze gardzi, y na brzegi wyrzuca? z ſiebie niepłodny y pożytku żadnego nieprzynoſzący? lepiey ci było ſerce Salomonowe wſpaniałe, do Niw złotorodnych przyrownać, à niżeli do piaſku drobnego; lepiey było dla niedościgłey nad Naturę wlaney od BOGA Mądrości tak wyſokiey, ſerce z Cherubinami, wyſokich intelligencyi Duchami porownać, nie zpodłym ziemi piaſkiem: lepiey było Salomona ſerce do Morza przyrownać, ktore ſię obfitym nurtem niezbrodzoney Pańſkiey Liberalij, tak na Chwałę Boſką iako też podporę, y pomoc wielu, wylewało; cały Salomon, tak ſię ſercem dla BOGA wylał, aby był do zbudowaney z cudem świata świątyni, Arkę Pańſką, iak naygodniey wprowadził; ſerce iego, tak ſię Boſką upragnioną napełniło chwałą, że ie BOG rozprzeſtrzenił: *Dedit Deus Latitudinem cordis ſuper arenam maris.* Gdym rzucił okiem w Roku przeſzłym na okryte za Lwowikie Pola niezliczonym prawie Nabożnych Klientow kongreſſem, ktorych ſerca iak piaſki przychylne, pokorne, liczne. *Mare Gratiarum* Nayświętſzą MARYĄ Miſtyczne otaczały y opaſały, Morze Łaſk obfitości, y wylewow zbior ſerdecznych, ku przychylnemu poddańſtwu prezentuiące; domyśliłem ſię, że oprocz złotey

D Rzym-

[a) *Cornelius a Lap.* (b) 3. *Reg.* 4. *Cap. V.* 29.

Rzymſkiey Korony, ſercami Ukoronowaną, otoczoną, wprzod w ſercach Krolową ſtanęła MARYA; bo iezeli piaſkami licznemi nazwiemy ludzi, Morzem MARYĄ? ieżeli ludzi wodami? *Aquæ multæ, populi multi.* Sercem tych wod bydź muſi MARYA; z czym ſię przez [a] Ezechiela Proroka oświadczyła: *Perfecti decoris Ego ſum in corde maris ſita.* Co explikuiąc *Cornelius a Lapide* mowi: *In corde maris ſita, id eſt mari undiq, circumfuſa: In modum coronæ circumdata.* dodaie uczony Manſy. w ſercu morſkim lokowana, to ieſt morzem zewſząd otoczona, nakſztałt korony opaſana, y iako te wody, ſerca ludzkie, Nayświętſzą Koronatkę Ukoronowały, tak też MARYA Promowuiących ſwoy honor ſerdeczne wota koronuie; żywe wody Klientow ſerca applauduiąc honorowi MARYI, iak przy Koronacyinym, tak y Anniwerſaryinym obchodzie, na iedno zlały ſię y zbiegły mieyſce, aby to miſtyczne otoczyły Morze. MARYA Dobroczynnych Łaſk na cały Swiat Europeyſki, dla ukoronowania wſzelkich intentow y wotow naſzych, niewyczerpanym całą wiecznością wylewa ſię ſercem, iako morzem: *In Corde Maris ſita,* bo ta właſność morza y wdzięczność drobnym ſtromyczkom y rzekom, że z ktorych rośnie, wte ſię wylewa: [b] *Mare, in quod intrant omnia flumina Gratiarum.* mowi Seraficzny Doktor: *& de mari exeunt:* Sercem morſkim to ieſt wod: Ukoronowana MARYA, ſercem za ſerce, za promocyą honoru, ſerdeczne wota promowuie, y pożądane zamyſły koronuie, hoynością łaſk y nadprzyrodzonych darow po morſku oblewaiąc, bo mowi Richardus, à S. Lau: *Sicut maris profunditas, ita MARIÆ Liberalitas non poteſt exhauriri.* Te obfite Łaſk y faworow Exundacye ſpływaią na ſerca Kultorow nowey Koronatki, ktora iak wſpomniałem wyżey, o odmienionym Saulowym ſercu; z lękliwego, zproſtego, w Krolewſkie mężne y odważne, *Immutavit ei Dominus cor alìud,* iako o Salomona ſercu rozprzeſtrzenionym, *Dedit Dominus Latitudinem Cordis ſuper arenam maris,* tak MARYA ſercami otoczona, y Ukoronowana, ſwego Honoru Promotorow odmienia ſerca, y do większey Miłości BOGA obięcia, z Miłości ſwoiey Macierzyńſkiey rozprzeſtrzenia: *Dedit Domina Latitudinem Cordis, immutavit cor alìud.* Każdy tę odmianę na ſobie ſamym uznawać może, gdy z affektem ſerdecznym ſpoyrzy na Ukoronowany pełny Łaſk y Cudow Portret MARYI, Iakby głos ſłyſzał ktożkolwiek przez Koronata Izraelſkiego od Tronu

Krolo,

[a] Ezechiel: 27. Cap. [b] S. Bonaven:

Krolowey Nieba y ziemie: [a] *Filij hominum usq̃quo gravi Corde.* Ey Synowie ludzcy, y Corki, pokiż ciężkiego serca będziecie? pokiż ociężałymi do Chwały BOGA, y Chwały moiey, [mowi MARYA] będziecie? pokiż prozność ią y znikomemi przemiiaiącemi rozrywkami serca obciążać myślicie? y iak przykute przy ziemi nitem piekło chartownym utrzymować będziecie? y nie iedcn czuiesz wtwym sercu z łaski MARYI odmianę? że się od ziemi dzwigasz, proznosć wyrzucasz, rozrywkami gardzisz, serce wiążesz przy IEZUSIE y MARYI. Ale zaliż się pewnie że cię opuściło serce, z Mężem od serca Boskiego Dawidem? [b] *Cor meum dereliquit me.* à bardziey, żeś sercem niewdzięcznym opuścił MARYĄ *Filiam Cordis?* tego żalu przyczyna nieinna, tylko ta, żeś sercem niekoronował MARYI wraz z innymi; sercem mowię, wszystkie Cnoty zebrane Mistrzyni twoiey wsobie zamykaiącym; żeś niebył chętnym Honoru Pani twoiey Promotorem; owszem grzechowymi więzami uwikłanym sercem oddaliłes się od MARYI, serce cię własne opuściło: *Cor tuum dereliquit te.* Tak mowi na ten text (c) *Cassiodorus: Hoc est, quando peccatis ægrum profutura non appetit.* serca o pomocyą Monarchini swoiey niestaraiące, nie idą w gorę, serca na Koronę nowey Koronatki nieidące, dalekie są y błędne od wieczney Korony. Korona serdeczna, ktora zdobi MARYA, większą y świetnieyszą swoim Koronatorom przynosi ozdobę; ozdoba Klientow zdobi MARYĄ, bo sama MARYA Koroną, sama wynoszącą do Korony Promotorką: *Promotrix Iustorum MARIA.* według Bonawentury Swiętego. [d) *Corona Iustorum lapide pretioso Unionis Hypostaticæ ornata Christo:* mowi *Idiota de Laud: MARIÆ.* Piękna to wzamian przy naszey Krolowey Korona, za serdeczną Koronę mieć MARYĄ z IEZUSEM y doczesnych y wiecznych zamysłow y wotow Koronę. *Maria Corona Iustorum.* Dawno ten Przywiley BOG prez Izaiasza Proroka dla MARYI podpisany ogłosił: [e] *Tu eris Corona Gloriæ in manu Domini, & vocaberis voluntas mea.* Ty będziesz Koroną Chwały w Ręce Pańskiey, y zwać się będziesz wolą moią; alboż się BOG dotąd z wolą swoią ukrywał y tail? alboż był kiedy bez chwały y Korony? wiem to że przedwieki ieszcze, niż człowieka stworzył, w skrytych Dekretach swoich, miał wolą przyszłego przeyzrzanego, bez względu naymnieyszego na zasługi Iego, *Ordine intentionis* zbawić; lubo *Ordine executionis*, co do

 zyisczenia

(a) *Psal:* 4. [b) *Psal.* 39. *v.* 13. (c) *Cassiodorus.* [d) *S. Bonaven:* (e) *Isaia* 62. *V.* 3.

zyiſzczenia dekretu ſwego, zaſlug człowieka koniecznie potrzebuie, iednakże zawſze chce y pragnie zbawienia ludzkiego; wiem że, przed ſtworzeniem tak rozumnych iako y nierozumnych kreatur, niebył bez chwały; owſzem był Chwałą bez początku, bez końca, y koroną przyſzłych świętych; zacoż ſię ztym głoſi po ſtworzeniu Człowieka, mowiąc: *Tu eris Corona Gloriæ, & vocaberis voluntas mea*, y tę deklaracyą w nowym mocno z twierdza Teſtamencie. *Omnes homines vult ſalvos fieri*. Zaco dopiero ſię zwolą ſwoią głoſi *Vult?* wſzyſtko to uczynił dla Nayświętſzey Koronatki, a Matki Iednorodzonego Syna ſwoiego IEZUSA, aby ona była Iego Chwały Koroną y woli Boſkiey Exekutorką. bo (a) *Quæcunq; Deus facere voluit, voluit per MARIAM*, mowi ſłodkomowny Doktor, bo cokolwiek dla zbawienia ludzkiego uczynić chciał, to chciał czynić przezNayświętſząMARYĄ. Chwała od Ludu Starozakonnego uczyniona w Arce Teſtamentowey BOGU, była Chwałą; ale niebyła koroną: Arka Staroteſtamentowa, w ktorey BOG mieſzkał, była wſzelkich intencyi, zamyſłow, wotow bogoboynego Ludu Koroną; bo przy niey zwycięſtwa, ſzczęście Izraela, y Błogoſławieńſtwa wſzelkie Boſkie, złozone były y doznawane; ztąd że wola Boſka w Arce była, co BOG chciał, ztey Ludowi wybranemu świadczył, ale ta, z Arki intentow y wotow doczeſnych niebyła Koroną zyiſzczoną; Lecz wiecznych tylko obiecaną Koroną wotow. Chwała, ktorą ma BOG w miſtyczney Nowego Teſtamentu Arce Nayświętſzey MARYI, w ktorey dziewięć mieſięczną założył ſobie rezydencyą ieſt y Chwałą, ieſt y Koroną; à Koroną nie iuż iak Izraelitom obiecaną, ale zyiſzczoną, bo BOG Wcielony Chryſtus wziąwſzy ciało z MARYI na okup Ludu ſtraconego, y ukoronowawſzy z pragnionych ſerc wota, zatrzymaną przez grzech pierworodny Koronę, wręcz Nayukochańſzey Matce oddał MARYI, oddał wraz y ſwoię nieiako wolę, że co chce, y komu chce, co wyświadczyć MARYA, Syn Iey odmowić niemoże. A zatym będąc MARYA Boſkiey Chwały Koroną *Tu eris Corona Gloriæ*, y Piaſtuiąc na Ręku Iednorodzonego Syna, gdy ma wręku Synowſką wolą: *Vocaberis voluntas*, za ſerdeczną z promocyi chwały Iey oddaną ſobie Korone, ſerdeczne Kultorow ſwoich wota, y docześnie y wiecznie Koronuie z woli Syna y zwoli ſwoiey, [b] *Scuto bonæ voluntatis ſuæ Coronat nos*. Bo tez Chwała Matki, ieſt Chwałą Syna, y nayprzod Chwała Boſka,

ktora

(a) S. Bernard; (b) Pſal. 5.

ktora pochodzi z promocyi Honoru Nayświętszey MARYI, iest trojstą dla IEZUSA y MARYI Koroną; pierwsza ustna. [a] gdy nosząc nieustannie w pamięci IEZUSA y MARYA, ustami Pozdrawiamy, Koronę na głowę Iey wiiemy. Taką uwięczaiący we dnie, y w nocy Skronie MARYI Koroną B. Roscyusz, po śmierci z pięciu Róż śliicznych złożoną z Ust Iego wyrosłych odebrał, w zadatku wieczney, od MARYI Koronę za Koronkę. Koronował Ią B. Henryk Suzo Anielskim częstym Pozdrowieniem, à MARYA codzienną Anielską, Iego Koronowała, konwersuiąc z ktorymi się z niewymowną cieszył radością, Niebieskich na ziemi doznaiąc konsolacyi. Uwienczał Skronie MARYI nieustannie z Ust Iego płynącym MARYI powitaniem, Ian Zakonu Cysterceńskiego, à MARYA, Liliową z Ust Iego wyrosłą po śmierci, ozdobiła Koroną, na ktorych Liliowych liściach złotemi literami zapisane, każdy przytomny czytał: [b] *Zdrowaś MARYA*. Tey łaski, y zawdzięczenia wielu doznało MARYI, z ktorych każdy iako lilia kwitnie y kwitnąć nieskończenie będzie przez MARYA. *Et florebunt in æternum ante Dominum.* [c] Drugą odbiera od nas MARYA Koronę Serdeczną, gdy sercem Ią kochaiąc iako Matkę, na dowod szczerych affektow co w uściech, to w sercu nosząc, stateczną prezentuiemy chwały MARYI konserwacyą; [d] takim skarbcem było serce Małgorzaty Swiętey, z tąd też tożenia drogiemi Imionami, iak kleynotami, po skończonym życiu, od MARYI ozdobiona to iest IEZUSA, MARYI, y IOZEFA, Troycą SS. Imion ukoronowane. Minąć niemogę godnego wieczney pamiątki dla pobudki naszey Cudu przed lat pięciaset w naszym Krolestwie od MARYI z Sługą swoim Imieniem uczynionego Władysławem, ten inney nie umieiący Modlitwy, gdy te nieustannie powtarzał, y w sercu rozważał słowa, *Zdrowaś MARYA*, te krotką Modlitwę, MARYA za serdeczną sobie y wdzięczną przyięła Koronę, [e] y na dowod mile przyiętego daru, Serce Iego, z grobu wyrosłym, rozkwitłym dziwney piękności Drzewem Ukoronowała, z samego Serca wyrosłym; na ktorego Foliałach Imię MARYI wypiętnowane, Swiat czytał Chrześciański; tak MARYA serca Koronuie za serdeczną oddaną sobie Koronę; Minąć niemogę co nam Swięta Giertruda [f] *Lib. 4. Revela: Cap. 12.* w Obiawieniu swoim z Nieba wyniosła; Widziała ta S. Panna, gdy w Dzień Zwiastowania Nayświętszey MARYI

 Zakon-

(a) *Oris Corona.* (b) *Annales Cistercienses.* [c] *Cordis Corona.* (d) *Vita Ejus.* (e) *Annales Ecclesiast.* (f) *Lib. 4. Revelat. Cap. 12.*

Zakonnice w Klasztornym Chorze, serdecznym MARYĄ Pozdrawiaiąc affektem, śpiewać zaczęły: Zdrowaś MARYA, Trzy wypadaiące zrzodła niewypowiedzianey wonności, y wdzięczności, pochodzące od Oyca, Syna, y Ducha Swiętego, à wpływaiące w Serce Nayświętszey MARYI, y z tegoż impetem na odwrot do TROYCE Przenayświętszey powracaiące, na dowod nie inszy, tylko ten, że iako ią naymocnieyszą po sobie BOG Ociec, Naymędrszą po sobie Mądrość Przedwieczna Chrystus, Naymiłosiernieyszą y miłości ognistey naypełnieyszą Duch Swięty uczynił, y temisz prerogatywami BOG w Troycy Ieden ubogacił, tak też każde od Klientow y honoru Promotorow, pochodzące serdeczne, iak źrzodła czyste Modlitwy, nierozerwanym płynące duktem, oblewaiąc serce Iey, y Koronuiąc, do tey MARYĄ pobudzaią wdzięczności, że z Iey serca Panieńskiego, troiste Wotow, y Intentow naszych wypływaią Korony; [a] Zyczy kto sobie mocy, y dzielności nieprzełamanego samego piekła natarczywością, Męstwa do zwyciężania pokus troistych zprzysięgłych nieprzyiacioł Swiata, Ciała, y Czarta? znayduie przy Naypotenżnieyszey po Oycu Przedwiecznym MARYI straszney Piekłu, ktorego Pryncypałowi łeb zkruszyła, y skutkiem owo zyiściła Proroctwo: *Ipsa Conteret Caput tuum.* y w innych przeciwnościach, pewną ma każdy Obronę, bo MARYA. [b] *Omnibus Omnia facta.* mowi S. Iustinus. * Zyczy kto Anielskiey Cherubinow Mądrości, znayduie Ią przy naymędrszey, po Synu swoim, MARYI, bo serce Iey Skarbnicą skrytych Boskich taiemnic; [c] według Łukasza Swiętego, ktory mowi: *MARIA Conservabat omnia verba hæc, conferens in corde suo.* Wszystkim Ludziom swoim BOG dał, aby swoiego Stworcę poznawali, ktorego dochodzą z stworzenia, y poznaią, ale przez zasłonę; Aniołom pozwolił poznawać przez Iasne BOGA widzenie; naydoskonaley iednak pozwolił BOG MARYI poznania siebie, przez wlanie Wiary; Iako albowiem Pierwszym Rodzicom dał BOG doskonałą wszystkich rzeczy wiadomość, umieiętność y poznawanie, w Stanie pierworodney niewinności zostaiącym, tak chcąc mieć MARYA świadectwo niewinności pierworodney w pierwszym Człowieku utraconey, przypierwszym Poczęcia Iey Niepokalanego momencie wlał BOG w MARYĄ Umieiętność, y Mądrość taką, że doskonale poznawała Stworcę. mowi Bernard Swięty (d) *In prima Sanctificatione,* quan-

[a] *Fortitudinē à MARIA.* [b] *Iustinus.* * *Sapientiam à MARIA* (c) *Luca 2. Cap.* [d] *S. Bernard.*

quantum ad rationem, & intellectum, tanta à Deo illi infuſa claritas eſt, quod perfecte intelligebat Creatorem. Ktorego Boſkie rozkazy pełniła y w ſercu zachowywała: *MARIA Conſervabat omnia verba hæc Conferens in Corde ſuo.* na ktore ſłowa piſząc Theophilactus uważa, że Mądrości Nieſtworzoney Matka, nietylko to w ſercu ſwoim Panieńſkim zachowywała, co Chryſtus mowił, albo czynił, coby doſyć doſkonałości było; ale poprzedzaiące BOGA ſamego dzieło Wcielenie Iednorodzonego Syna, Zwiaſtowanie Anielſkie, Poczęcie z Ducha Swiętego w nienaruſzoney Panieńſtwa Godności, Rodzenie BOGA Człowieka, Paſterzow, potym Krolow Wſchodnich z Darami oddaną Wizytę, Ucieczkę do Egyptu, Dyſputę między Doktorami; y inne dawnieyſze Proroctwa w ſercu ſwoim rozważaiąc, doſkonale poymowała Boſkich Taiemnic ſkrytości; cieſzyło ſię y od radości rozpływało ſerce, widząc tak ślićzną rzeczy koordynacyą, y ułożony zgodny porządek. Opowiedział niegdyś przed tyſiącem y więcey lat Prorok. [a) *Ecce Virgo Concipiet, & Pariet Filium.* à Gabryel Swięty tymże ſtylem, temiſz ſłowy, na kierowanym tylko do MARYI ſenſem: [b] *Ecce concipies & paries Filium.* Prorokował Koronat Izraela: *Reges Tharſis & Inſulæ munera offerent,* że pełne taiemnic oddać mieli dary, znak Krola, znak Kapłana, y znak drogiey śmierci Iego; à MARYA, to niewinnemi oglądała oczyma, y tę za Syna przyimowała Dary iako Krolowa; mowić mogła z Oblubienicą: [c] *Omnia poma nova & vetera Servavi tibi Dilecte mihi,* Nadzieię kwieciſtą *Spem in flore,* Oycom Starozakonnym uczynioną, à Swiatu Frukt y Owoc pożądany przynoſząc w ſkutku. Ztąd ſłuſznie Mądrości Niebieſkiey pełną, Ian Swięty w Obiawieniu Słońcem odzianą widźiał: [d) *Mulier Amicta ſole.* bo Toga, albo Płaſzcz był u ſtarożytnych y dawnych, [co trwa do tych czas] Doktorow, znakiem mądrości; tak to ztwierdza zdaniem ſwoim, Bernard S. piſząc na text pomieniony: *Iure, MARIA ſole perhibetur amicta, quæ profundiſſimam Divinæ ſapientiæ, ultra quam credi valeat, penetravit. abyſſum.* Ztego Mądrości źrzodła, wſzelkie umieiętności y rozumy płyną, z ktorego Mądrość Przedwieczna w czaſie na świat wypłyneła, ztąd też pożądana Kultorom MARYI pochodzi mądrość. [e] Zyczyſz kto ſobie, y pragnieſz prawdziwey miłości BOGA, doyść iey prędzey, albo dotrzymać niemożeſz, iako przy pałaiącey nieuſtannie ogniem Ducha Swiętego MARYI;

E2 wy-

(a] *Iſaia* 7. *Cap.* (b) *Luca* 2. *Cap:* (c) *Canti.* 7. *Cap. v.* 13. (d] *Apocalip:* 12. *Cap:* [e] *Charitatem à MARIA.*

Wyſtawiali niegdyś Rzymianie na tę funkcyą Weſtalſkie Damy, aby iako, *Cuſtodes Imperii flammæ*, Rzymſkiego Kleynotu pilnowały, to ieſt goreiącego nieuſtannie ognia; ale ta pilność wraz z ogniem wygaſła; wybierano na tę Funkcyą y Starozakonnych Kapłanow y Lewitow, aby Samopalenia na Ofiarę oddawali BOGU, zkądby ſię od materyalnego ognia y ſerca Starożakonnego Ludu do miłości BOGA zagrzewały ſię, y zapalały, ale y te w popiele zagrzebane, iuż ugaſły. Troiſty Miſtyczny Kościoł, w Nowym Teſtamencie, y troiaki Ołtarz, Tomaſz Swięty Doktor Anielſki, na wzor dawnych wyſtawia; Pierwſzy Kościoł niewinny y Swięty Człowiek; iakim Kościołem była Nayświętſza MARYA: [*a*] *Templum SSmæ Trinitatis*. Kościołem Ukoronowanym [*b*) *Ornaverunt faciem templi Aureis Coronis*. Ołtarz Kościoła tego ſerce czyſte, ogniem *M*iłości BOGA goreiące nieuſtannie Nayświętſzey *MARYI*, w Starozakonnym ogniu na Ołtarzu zapalonym figurowane: (*c*] *Ignis eſt iſte perpetuus*, *qui nunquam deficiet in Altari*, Ołtarz ten zapalony Serafinow przewyżſza gorliwość, bo y na moment, pałać przez całe życie od Niepokalanego Poczęcia nigdy nieprzeſtał, czym przechodzi godność Serafinow; mowi *S. Antonin*: *Inceſſabilitatem habuit B. V. M. Super Seraphim.* Większa albowiem trwałość rzeczy ieſt, ktora ani uſtawa, ani uſtać mogła, ani uſtać kiedy może, nad tę, ktora nieuſtaie teraz, ani uſtać może, ale uſtać mogła; ale że miłość Serafinow, lubo uſtać teraz niemoże, ale uſtać mogła, to ieſt w pierwſzym ſtworzeniu ſwoim, bo Lucyper z trzecią częścią Aniołow, ktory według Grzegorza S. był z Choru Serafinow uſtał w *M*iłości BOGA, y oparł ſię aż na dnie Piekielnym; Miłość zaś MARYI nigdy uſtawać y wygaſnąć niemogła; bo tę grzech tylko śmiertelny gaſi, że zaś Nayświętſza MARYA nigdy z grzeſzyć ani smiertelnie, ani powſzechnie niemogła, bo była w Zywocie *A*nny Swiętey od Poczęcia Poświęconą, y od naymnieyſzego grzechu wolną; pierwey nizby była mogła z grzeſzyć, à przez to Poświęcenie będąc utwierdzoną w Łaſce P. BOG*A* y *M*iłości Iego, ze z grzeſzyć niemogła, ani też uſtać w *M*iłości BOG*A*, czym wſzyſtkich przewyżſza *A*niołow w Prerogatywie y Godności. *A*le rzecze kto, zkądże *MARYA* tak Wielką BOG*A* zabrała miłość, y tey nieuſtanną trwałość, że dla tey wſzelkich Nieba ſkarbow y łaſk Boikich ſtała ſię Podſkarbinią: *Theſauraria Gratiarum?*

[*a*) 1. *Machab.* 4. *V.* 57. (*b*] *Templi Myſtici Altare* 1. *Cor MARIÆ* (*c*) *Levitici* 6. *Cap.*

tiarum Iak ią nazywa Hugo Kardynał. żnać że wzgardziła prożnemi świata ſpezami, y czym ſię on ſzczyci, czym ſię zdobi, za cień ieden y umbrę miała; wſzak wpatruiącemu ſię nieſpuſzczonym okiem w Słońce, co ieſt oprocz ſłonecznego światła; cieniem ieſt, tak przy Słońcu *M*iſtycznym IEZUSIE wſzelka fałſzywa na pozor świetność, mgłą, y umbrą, była *M*ARYI. mowi Ambroży Swięty [*a*] *Virgo humilis corde, animo prudens non in incerto divitiarum, ſed in prece pauperis ſpem reponens.* W ubogim, bo w Uboſtwionym Ciele Synu, wſzelkie nadzieie MARYA położyła; tam miłość prawdziwą ſerca położyła, gdzie nieuſtanne y wieczne Syna kochanie. Tym ſię przez Ekklezyaſtyka P. głoſi (*b*) *Ego Mater pulchræ dilectionis.* Tey miłości prawdziwey BOGA ſzukać mamy przy MARYI, gardząc tym co ſtworzeniem ieſt, pragnąc tego, co Stworcą; tą piękną BOGA Miłości Koroną Synow ſwoich, Klientow ſwoich, Matka miłościwa Koronuie; ale wprzod ſerca naſze ſkazitelne wtym ogniu miłości probować ſię y polerować maią iako złoto, mowi Tomaſz S. D. Anielſki: *Cor noſtrum, quod ſuſcipit & Colit MARIAM, debet eſſe Urna aurea.* Serca nad złoto Koronuiące MARYĄ, MARYA ogniem gorliwey miłości Boſkiey Koronuie. [*c*] Drugiego Kościoła miſtycznego, to ieſt niewinnego człowieka, Ołtarz czyſte ſerce, na ktorym oddaiemy BOGU Ofiary iak Starozakonni Kapłani, zabite Woły, żywe Baranki, y Kozlęta palili; tak na ſerdecznym Ołtarzu umarzaiąc beſtyalſkie wyuzdane paſſye, bydlęce bezrozumne inklinacye y namiętności, BOGU wonną z ſerc naſzych Ofiarę oddaiemy; mowi Tomaſz S. D. Anielſki. [*d*] *Cor juſti, dicitur altare, quia in Eo immolantur motus beſtiales, unde dicitur Holocauſti.* Powściągnieſz, na chamulec wziąwſzy, nadpſowaną wolą, wſtrzymaſz ſię od złego zaniechanego y porzuconego zgwałtem naturalney do złego inklinacyi, BOGU na ſerdecznym Ołtarzu przyiemną Ofiarę ſprawuieſz, à ſobie iednaſz ztey Ofiary Koronę, bo nieleniwcom, ale mężnie z ſobą y z Paſſyami zepſowaney natury woiuiącym, pod kondycyą zgotowana y obiecana Korona: (*e*) *Non Coronabitur, niſi qui legitimè certaverit.* Trzeciego Miſtycznego Kościoła, to ieſt Człowieka, Ołtarz: ſerce ſkruſzone pokutuiącego grzeſznika, Ołtarz wydrożony wycięczony: *Altare concavum.* Samemi umartwieniami napełniony, na ktorym ſuchotne poſtow Ofiary, łzami przy-

F prawne

(*a*) S Ambroży. [*b*] *Eccleſiaſti.* 24. *Cap.* (*c*) *Templi Myſtici Altare 2dum, Cor Iuſti hominis.*
[*d*] *S. Thomas S. Doctor. Angel.* (*e*) *Templi Myſtici Altare 3tium. Cor pænitentis,*

prawne gorzkiemi w przykrym ſmutkow y opłakaney melancholii kielichu, BOGU ſię ofiaruią, à BOG ię zguſtem przyimuie, y niegardzi niemi, bo niegardzi y ſerdecznym pokutnika Ołtarzem: [a) *Cor Contritum & humiliatum Deus non deſpicit.* mowi Pokutnik Dawid· tak o tym ſerdecznym Ołtarzu konkluduie Seraficzny Doktor: [b) *Altare Concavum eſt Cor pænitentis, Concavum ideſt jejunio attenuatum.* Te wſzyſtkie trzy Ołtarze, należą do cudney Struktury od ſamego BOGA uformowaney, łaſkami ozdobioney, to ieſt Miſtycznego Kościoła Ukoronowaney MARYI: *Ornaverunt faciem Templi aureis Coronis.* Ona pierwſzy Ołtarz, to ieſt ſprawiedliwego ſerce, miłości BOGA ogniem zapala y do cnoty zagrzewa, ona przyczyną ſwoią w ozdobie Łaſki utrzymuie. Drugi Ołtarz ſerce ludzkie, MARYA od ruiny broni, natarczywe ſzturmuiące rozgramia pokuſy, ona y trzeci Ołtarz ſerdeczny, Swoią przyczyną wſparty, łzami Pokutnemi obmyty na Boſkie z czartowſkiego łożyſka przemienia mieſzkanie, a czyliż może być nas wſzyſtkich pożądańſze votum, iako przy tey Zbawienney ſerc naſzych odmianie, bo iako te ſerdeczne Ołtarze Zdobią Kościoł Ukoronowany MARYA: *Ornant faciem Templi, id eſt MARIAM:* tak MARYA te ſerc naſzych Ołtarze y doczesną zamyſlow Zbawiennych, y wieczną w Niebie zdobi Koroną; bo Ona ieſt wſzyſtkim Korony przyczyną y Autorką. mowi Albertus Magnus [c] *Coronatrix omnium MARIA, quia Cauſa extitit omnibus Coronæ, Chriſtum gignendo.* Tak MARYA ſerdeczne wota Koronuie ſwoich Kultorow, za ſerdeczną odebraną Koronę. Od Tronu MARYI Ukoronowaney głos łaſkawy przez Prowerbialiſte Pańſkiego nas dochodzi, ſlug ſwoich Beatyfikuiący: (d] *Beatus, qui vigilat ad fores meas quotidie, & obſervat ad poſtes oſtij mei,* przednią ſtraż rekomenduie MARYA z Kompromiſſem Błogoſławieńſtwa y ubłogoſławienia *Beatus,* iakby iedno było bydź pilnym MARYI Honoru ſtrożem, czułym Imienia portytorem, co Arcyſzczęśliwym Benedyktem, czyli Błogoſławionym Fortunatem; iakby iedno przy drzwiach MARYI bydź oſtrożnym obſerwantem, co do Tronu y Korony Błogoſławioney, dziedzicem; *Beatus, qui obſervat ad poſtes oſtij mei.* Do tey pilney ſtraży animuie ſerca, Prowerbialiſta Pańſki, [e] *Omnî Cuſtodiâ ſerva cor tuum.* Z wielką pilnością zachowuy ſerce twoie. Hebrayczyk czyta: *Præ omni cuſtodia cuſtodi cor tuuum.* Iak *Filiam Cordis,* ſtrzedz mamy ſercem MARYI, ſtraż ſerca ludzkiego

kiego

(a) *Pſal:* 50. (b) S. *Bonavent;* (c) *Albertus Mag: ſup. Miſſ.* Cap. 13. (d) *Prov.* 8. (e) *Prov.* 4. Cap. v. 23.

kiego trybem woiennym rozporządzona bydź powinna wednie y wnocy nieuſtanna, na wzor Rzymſkich Kawalerów, ktorzy noc y dzień na czworaką ſtraż y wigilature rozdzielali, bo iako pewności y beſpieczeńſtwa bydź niemoże, bez nieuſtanney wigilancyi, tak pewnieyſzey ſwobody bydź niemoże y wolności od Piekielnych Inkurſyi, iako przy ſtrazy ſerdeczney Honoru MARYI. Iuż to trzy minely wigilie; pierwſza przed Aktem Solenney Koronacyi, gdzie Koronnych Synow Kawalerſkie ſerca, ſtraz Obozową na Honor Krolowy ſwoiey odprawiały, na wzor Salomonowego otoczonego Łozeczka: *En Lectulum Salomonis ſexaginta fortes ambiunt*, tak tu: *Viri Fortes & ad bella doctiſſimi*, nie tak armaturą Stalową *Seges Clijpeata Virorum*, iako cnotami obarmowane ſerca y ozdobione wtym Cudownym Portrecie, ſwoię otoczywſzy Heroinę, *Campi & libertatis Dominam*, Polſkiey Wolności Panią przychylne Koronne ſerca Koronowały. Druga wigilia mineła Oktawy Koronacyiney, gdzie Ielenim pędem z Polſkiego y Ruſkiego kraiu tak z Iubileuſzowych łaſk iako z Miſtycznego źrzodła MARYI poſiłkow duſznych pragnące, poſpieſzały wiernych liczne woyſka, y ſercem uſprawiedliwionym we dnie y w nocy przy głośney Imienia Ukoronowaney MARYI rezonancyi, pilnie ſtrzegąc, ſercem Koronowały. Trzecia mineła wigilia Anniwerſaryina, do ktorey ſtraży ſerdeczney Honoru ſwego Nayświętſza MARYA, nowy komput Centuryanow pilnych Imienia ſwego Strażnikow, z Lwowſkiey Metropolij zaciągneła, aby iako Lwi ſtraż pilną wednie y wnocy przy Tronie MARYI, więcey niż Salomonowym, niezmrużoną powieką, *Leo dormit oculis apertis*, odprawiali; aby mocną honoru Promocyą niezfatygowanemi byli portytorami. Czwarta wigilia dnia dziſieyſzego przed iutrzeyſzą Konkluzyą, aby bez pilney ſtraży niebyła, woła do każdego wſzczegulności naſza Krolowa: *Fili, præbe mihi Cor tuum*. Synu y Corko odday mi na ſtraż ſerce twoie, ſerce czyſte, ſerce pokorne, Miłością IEZUSA y moią goreiące; zbieram ia ſerca Chrześciańſkie, y kładę ię pod nogami Krolowey: niechay z ich ſtraży ma chwałę, [a] Niech temi wkoło opaſana, ma y Koronę, à Koronę uczynkową; to ieſt z Cnot Iey SS. naśladowania złożoną; bierzmy przed ſię pokorę MARYI, bo to nieſztuka bydź w uboſtwie y nieſprzyiaiącey ſobie fortunie pokornym, ale to cnota godna Korony, w Koronie bydź w ogniwo uniżonym y ułożonym: [b] *Non magnum eſt humilem eſſe in abjectione, magna prorſus & rara vir-*

 ra vir-

(a) *Operis Corona* (b) *S. Bernard.*

ra virtus est, humilitas honorata. To nam na wzor podała MARYA, bo będąc Boſkiego Macierzyńſtwa Godnością nieporownaną udarowana, łaſk pełną od Anioła ogłoſzona, naywyżſzym ſię uznaie BOGA podnożkiem: *MARIA ſecus pedes Domini Ecce Ancilla.* Uczmy ſię cichości ſerca, bierzmy z Panieńſkiego Iey wſtydu, oczu naſzych układność, bierzmy wzor nie z publiczney po Rynkach, Kramach, y oknach, przedayney cnoty, ale wſpokoynych ſekretnych pokoikach ſciſley z BOGIEM konwerſacyi, y drogiego cnoty Kleynotu Konſerwacyi; bo *Amant pretioſa latere.* Uczmy ſię poſłuſzeńſtwa od MARYI na wſzelkie Boſkie natchnienia ſerdeczne, y rozkazy: *(c)* zeznaie ona o ſobie przed Brygidą Swiętą na naſze zachęcenie. *Studui obedire Filio meo in omnibus,* że iako Syn Iey Nayukochańſzy był poſłuſzny tak MARYA BOGU Synowi. Uczmy ſię ubostwa dobrowolnego, bo ta będąc Krolewſkiego Rodu zdoſtatnich Rodzicow Ioachima y Anny, ubogimi y podłemi kontentowała ſię Sukienkami, z Perſkich, Tureckich Iedwabiow, Francuſkiey, Angielſkiey odętey albo opiętey y ufryzowaney nieinwentuiąc mody. Mowi Swięty Wincenty Ferreryuſz; *Virgo non Curabat de ornamentis,* bo ta świetność dla ludzkiego oka ſukien, odartą wydaie Duſzę: *Forma veſtium, deformitatis mentis indicium eſt. (b)* iako Swięty Bernard nam w pamięć wbiia; tych y innych nieprzeliczonych Cnot, wzor y formę, brać mamy z MARYI, à tą uczynkową, Cnot Iey SS. naśladuiącą, Ukoronowana MARYA ſerc naſzych koroną, y doczeſne y wieczne wota y zamyſły naſze Ukoronuie; wſzak Iey to przyznaie, y nas wtym upewnia Bonawentura Swięty, *Summa Noſtra Gloria eſt, ſumma votorum Corona poſt Deum, de MARIA.* Co gdy tak ieſt, wiem że ten Swiat Uniwerſalny niema tak uſzczęśliwionego Człowieka, tak fortunnego ſtanu, żeby ſobie czego nieżyczył; więc *a Capite* zaczynaiąc po złożoney na głowę MARYI Koronie, ſkłada *(c) Roma orbis caput,* przez Naywyżſzego Moderatora Kościoła Chryſtuſowego BENEDYKTA XIV. Szczęśliwie nam Rządzącego, Wotum ſwoie ſerdeczne u Nog Nayświętſzey Koronatki, wotum nieinne, tylko za całym Chrześciańſkim Kościołem mowiąc pokornie: *Ut Eccleſiam tuam Sanctam regere & conſervare digneris.* Abyś Nieba y ziemie Krolowa wzięła pod władzą y rządy Krolewſkie Całe Chrześciańſtwo, abyś mocą od BOGA ſobie daną, ktorey: *Data omnis poteſtas in Cælo & in terra,* dumnego Piekielnego

nego

[a] Revelationum Lib. 18. Cap. 11. (b) Lib. 3. de Conſid. (c) Votum SSmi Domini: Bene: XIV.

nego mocarza z Chrześciańskich serc, z pokusami wszelkiemi wypędziła, aby nieprzyiacioł Syna Iednorodzonego, poniżyła, y rozproszyła; abyś Heretyckim Sektom głowę podnoszącym, z uymą Boskiey Chwały, z szkodą dusz gorę biorącym, głowę odieła y odcieła; *Ne Secta resurgat.* Po odciętych przewrotnych rozumach, to Wotum *SSmi Domini nostri BENEDICTI XIV.* za Chrześciaństwem całym, Pozwol, Uproś, y Błogosław, aby BENEDYKT, przy Tobie Mistyczne Morze MARYA, obfitą łask z Skarbu Chrystusowego na Kościoł swoy y ochłodę Dusz ludzkich, wylewał się affluencyą przez setne Lata; ktoremu, *De nostris Deus adaugeat annis.* Dotąd Koronuy zamysły SS. y wota Iego, poki Herbowne Rzeki troiste, na koło wieczności szczęśliwey obrocone, tam nie staną, gdzie BOG w Troycy Iedyny, y poki w krzyształowe Morze nie wpłyną przed Tronem Boskim: *In Conspectu sedis Mare vitreum simile Cristallo.* gdzie *in Corde Maris* zamknięte, Koronę za Koronę odbiorą, za iednę dwoiaką y ziemiką y Niebieską: *In Corona Sanctorum.* [a] Wotum drugie, Nayiaśnieyszego szczęśliwie nam Panuiącego Regnanta AUGUSTA III. Ktory wraz z Koroną Całą, Senatem, y Rycerstwem, sercem Cię przychylnym Koronuiąc, Herbowne składa MIECZE, y Armatury pod Nogi twoie Ukoronowana Monarchini MARYA: z tym Wotum: *Ut Regibus & Principibus Christianis, Pacem & veram Concordiam donare digneris.* Abyś Pokoiu Krolowa, wszelkie rożności, niezgody poiednała, Senat Radą zdrową, Rycerstwo Męstwem utrzymowała, niech postrachem Nieprzyiaciołom pogranicznym, Herbowne Nayiaśnieyszego Monarchy będą Oręże przy tobie Mistyczna Heroino, straszna Piekłu, nieprzełamana w naycięższych utarczkach, *Terribilis ut castrorum acies ordinata* MARYA; niech *In Coronamentum Gloriæ*, Niezkazitelne w przeciągłym życiu zbiera Laury, za przychylną z serca, Chwały nieśmiertelney Koronę. [b] Trzecie Wotum Iaśnie Oświeconego Koronatora y Arcy-Pasterza z Całą Archi-Katedralną Iaśnie Wielmożną Lwowiką Kapitułą do Ukoronowaney MARYI: *Ut nos Met ipsos in tuo Sancto servitio Confortare & conservare digneris.* Abyś Całą ArchiKatedrę tuteyszą zewszystkim Duchowieństwem, w Chwały y Honoru Twoiego trwałości utrzymowała; abyś solenne Processye, Dewocye, miłościwie przy-

 ięła;

(a) *Votum Sereniss: August III.* (b) *Votum Celsis. Coronatoris:*

ięła; abyś Łaſkami wſpierała y Błogoſławieńſtwy, w życiu świątobliwym utrzymowała; niechay Herbowny Arcy-Paſterſki OSMOROG; ktory MARYI przyozdobił Koronę; bo niewydatne bez Krzyża Korony, *In via* doczeſnego Fortunnego życia, do wyżſzych Honoru aſcenſow, *Crux Benedicat iter*; Oſmiorakie ſprowadzi Błogoſławieńſtwa, poki go MARYA *in Patria* Krzyżową nieuwięczy Koroną. *(a)* Wotum Czwarte ſerdeczne, Całey Metropolij Lwowſkiey, u Nog MARYI złozone, *Ut mentes noſtras ad Cæleſtia deſideria erigas.* Abyś Nayswiętſza MARYA myśli ich y affekta do ſiebie pociągneła, abyś zachęciła ſerca łaſkawą twoią Protekcyą y opieką; iezeli wtey Metropolij upada Religia? dzwigniy ią MARYA, *Erigas*: Iezeli niſzczeie y wątleie w ozdobie y Pierwſzych Głowach, *Erigas*, Podzwigniy y bądź Głową Miaſta tego, o głownych myślącą nieuſtannie intereſſach; oto przed Tobą Miſtyczna Goro: *Mons ſublimis MARIA*, według Bernarda S. Lwowſka Metropolia, Herbowne pod Nogi twoie znizyła Gory, ſerdeczną Ukoronowała Koroną, na Wieżach wſpaniałych, Honor Twoy chcąc pod ſamo wynieść Niebo, świetnie ozdobiła, y obiaśniła, wywyſz że ich Wſzczęściu, Fortunie, aby poſtronni widzieli, że tak uczczony bywa, kogo Krolowa Nieba y ziemi uczcić y wynieść nad innych zechce; *Sic honorabitur, quem Regina honorare voluerit.* Podpiſz Przywiley za Chwałę, Chwały, za Koronę ſerdeczną, Korony wieczney. [b] Wotum Piąte Prześwietnego Zakonu Dominika Swiętego: *Ut omnibus benefactoribus ſempiterna bona retribuas.* Abyś wſzyſtkim Dobrodzieiom, wiekuiſtemi dobrami nadgrodziła; tey Dobrodzieiom wdzięczności znak, ſzczerey ku MARYI miłości, gdy za uczyniony MARYI Ukoronowaney Honor, o wieczną ſtaraią ſię Koronę: *Ut retribuas.* Czemuſz nie dla ſiebie? domyślam ſię; bo oprocz tych Synow Dominika Swiętego, ktorzy iuż *In Corona Sanctorum* w wieczney zoſtaią Chwale; *Et fulgent in perpetuas æternitates*, BOG Koronuiąc MARYĄ, Cały Dominika Swiętego Zakon, w żyiących Synach wiele Koronanii udarował. Pierwſzą *(c) Diademate virtutis*, według Chryzoſtoma Swiętego Koroną wyborney Cnoty, iaſnego przykładnego Całemu Chrześciańſkiemu Swiatu życia, ktorym wielu oświecaią, y zapalaią do podobnych cnot Emulacyi. Drugą, *Coronâ Iuſtitiæ*, że co BOGU należącego, co Ludziom *Rigoroſè* oddaią; BOGU Chwałę wednie, y wnocy, ſer-

ca

(a) Votum Leopol: Civitatis. *(b) Votum Ordinis S. Dominici* *(c) Homil: 20.*

ca czyſte, y ſiebie ſamych na zupełną uſługę; Ludziom zbawienną przyſługę, ile ſił y możnośći; (a) Trzecią *Coronâ Sapientiæ*, Prawdziwą mądrośćią Cherubinow, ktorą iak w Anielſkim Doktorze, tak y w innych nieprzeliczonych Doktorach y Kaznodzieiach BOG ſam niezwiędłym Laurem Koronował, y Koronuie. [b) Czwartą, *Coronâ perſeverantis patientiæ*, Koroną cierpliwego y mężnego wytrwania w licznych Męczennikach, od Krwi własney SS. Purpuratach: *Qui laverunt ſtolas ſuas in ſangvine Agni*, ktorzy dla niewinnego Baranka IEZUSA, życie na rzeź Tyrańſkiey oddali ręce, Temuż na Tronie ſiedzącemu Chwałę, Honor wyſpiewuią: *Sedenti in Throno Agno, Benedictio, Honor, & Gloria.* Piątą, *Corona Beatificæ viſionis*, gdy w ślicznym Swiętych Gronie, twarz w Twarz zapatruiąc ſię na BOGA, w Niebieſkiey iaśnieią Oyczyźnie, iak ſzacowne Perły w Koronie; y dla tego y żywi y w Niebie żyiący dla promowuiących Honor MARYI, ſtaraią ſię o Korony Dobrodzieiow: *Ut omnibus Benefactoribus ſempiterna bona retribuas.* Nayoſobliwiey iednak z obligowany ten Zakon I. O. od Potoka Złotego Domowi POTOCKICH, ktorych punkt Honoru Chrześciańſki prawdziwie, piaſtowac Honor MARYI; wyznaie y Huczno głoſi przed Niebem y Swiatem Dobroczynnośćią I. WW. POTOCKICH Oświecony Częſtochowſki Klaromont, w Pamiętnych Antenatach, bo wſercach żyiących, y w pozoſtałych na zaſzczyt Polſkiego Swiata y ozdobę Korony naſzey, śladem Przodkow ſwoich idących Sukceſſorach, o Honor MARYI żarliwość; *In augmentum* ktorego, Pańſka Hoynosć tak ſię niezatamowanym wylewała, y wylewa nurtem, że Iberowe złotem płynące przewyżſza rzeki. [c] *Præceps illa manus fluvios ſuperabat Iberos, aurea dona vomens.* Właśnie wzorem Salomona dla Chwały BOGA, dla Lwowſkiego, Cudownego MARYI Obrazu z Cudem świata Pompatycznie złożoney Koronacyi, tę Cnoty, choynośći y Liberalij, Pańſkie y Fundatorſkie odziedziczyły ſerca; za ktore Pańſkiey Munificencyi dowody, złączone I. O. Domowi POTOCKICH, Zakon Dominika Swiętego Kaznodzieyſki, z Zakonem moim Puſtelniczym, zkładamy wota, bo *Vis fortior unita* przed Cudowną MARYĄ, aby ten Dom iako ziemſkich Bogow, Sarmackie *Sanctuarium* w odważnych Kawalerach, Hetmanach Koronnych własney krwie rubryką zapiſane *Feſtum Honoris*, Naypierwſzych w Koronie na-

G2 ſzey

(a) Sapient 4. Cap. (b) Apocal: 6. v. 2.

ſzey Honorow utrzymowało, w I. W W. Sukceſſorach *In multis Generationibus* Feſtywę, poki Chrześciańſkich zaſlug nieoſzacowanym ſkarbem niedopełnią depozytu; ktoremu Iako początkiem Herbowny zaſzczyt, tak y ſzczęśliwości bez końca będzie znakiem, *Crux ſignum ſalutis.* MARYA zaś za ſerdeczną ſwego Honoru Promocyą wſzelkie Pańſkie zamyſły, intenta, wota, niech Koronuie, na ſercu ſwoim znak wdzięczności Krzyżem pieczętuie, y wieczney I. OO. POTOCKICH Domu pamięci *Ponat ſignaculum Super Cor.* a czyliż można, aby na nieuſtanną y wiecznotrwałą Zakonną inſtancyą Dominika Swiętego Synow, MARYA komu ſupplikę odmowiła? wyliczyć trudno ſerdeczne Ukoronowane wota, tyle liczyć ich ſię może, ile na tym tu Swiętym Mieyſcu od Introdukcyi Cudownego Portretu MARYI, liczyło ſię w potrzebach uciekaiących ſię Indigentow; tyle Cudow, ile grzeſznikow ſkruſzonych, nawroconych, y uſprawiedliwionych odchodziło; tyle odbierało od Miłoſierdzia Matki Koron, ile liczą Xięgi Cudow od Nayświętſzey MARYI z Sługami ſwemi uczynionych. Nieśli tu iedni przed Oblicze MARYI nad naturę ogniem woiennego prochu z opalonego ciała zdięte ſkory, y zdrowie odebrane od Cudowney MARYI ogłoſili; powracały ztąd na ſztuki od ſzalonych Matek porąbane dzieci, przed Obraz MARYI przynieſione cudnie zroſłe y do życia przywrocone, zdrowie odbierali chorzy, życie umarli, nadzieię z deſperowani, pociechę utrapieni, ktorych MARYA wota ſerdeczne y intenta pomyślnie opatrzyła y Ukoronowała. *(a)* Wotum Szoſte y oſtatnie, wſzyſtkich, na to Cudowne Mieyſce uczęſzczaiących MARYI klientow: *Ut nos exaudire digneris*, abyś nas wyſłuchać raczyła. ktożby ſobie nie życzył, aby w wſzelkich okolicznościach y potrzebach, miał pewną pomoc? y na zawołanie ſerdeczne, od MARYI wyſłuchanie? doznaią tego, ktorzy ią, myślą uważaiąc, ſercem kochaiąc, uſty wyſławiaiąc, za Matkę uznaią, y ſerdecznym po Synowſku affektem Koronuią. Piſzą ſtarych Pogan Dzieie, że Miaſto ſławne Ateny, czcząc Bożka ſwego Eſkulapiuſza, aby oświadczyli wdzięczność za odebrane od niego łaſki, lubo fałſzywe, bo z operacyi Czartowſkiey w niemym Kamiennym Zbożyſczu uczynione, na Pryncypalnego Kościoła Facyacie, odmalować kazali oſobę Iego, na złotym Maieſtacie poſadzoną, z ktorey Oſoby oczu, trzy wynikały promienie; ieden dyrygowany był na z gorzyſte mogiły, przegni-

tych

(a) Votum Commune Populi Devoti:

łych pełne kości; y gdy on promień dotknął się martwych kości trupow, na tych miast powstawały, z tą nad sobą wiszącą Inskrypcyą: *Te spectante resurgent.* Za twoim względem powstaną. Drugi promień dyrygowany od oczu posągu, dotykał się Gor Alpes Sniezystych, ktore się wpunkcie rozpływały y topniały, z tym podpisem: *Si respicis? liquefiemus.* Trzeci promień od oczu posągu dyrygowany, dotykał się Siarczystym ogniem wybuchaiącey Etny, zwierzchu płomieniem opasaney, za ktorym dotknieniem promienia, Gora owa w kwieciste się zamieniała łąki, wyznaiąc rozkwitłemi otwartemi usty, tę inskrypcyą: *Tuus visus, meus risus.* To dowscipny komment Pogański y Bałwochwalska prozna imaginacya bez pożytku; Lecz to rzetelnie doznana prawda skutkiem samym na tym Swiętym Mieyscu; à ktoż niewidzi, y niedoznaie? iak wielu, na iedno obrocenie oczu miłościwego serca Pani Ukoronowaney MARYI, zmarłych powstaie cudownie? y fizyczną, to iest właściwą naturze, y moralną śmiercią, z nog zwalonych, infekcyą grzechową zarażonych, przegniłych w złych nałogach trupow, to iest grzesznikow, [bo po każdym śmiertelnym grzechu, umarłym się staie, y obmierzłym w oczach Boskich Trupem,] grob człowiek grzeszny, y mogiła przegniła, w ktorey grzeszna gniie dusza: *Similes sepulchris;* z ktorych grobow MARYA Instancyą swoią dzwiga, dobywa, y wyprowadza, do życia zbawiennego przywracaiąc: *Te spectante resurgent;* ktoż niedoznaie, iako zakamieniałe serca grzesznikow oziębłych, twardsze nad zamrożone, zlodowaciałe głazy, ostygłe w miłości BOGA, za iednym miłosiernego oka obroceniem MARYI, w obfite łez pokutnych rozpływaią się krynice; *Si respicis liquefiemus.* w ktorey zbawienney obmyte kompieli Dusze, wynosi do gory, promowuie do BOGA, wychowuie na pociechę Niebu. A ktoż niewidzi, iako uciekaiący się w rożnych Potrzebach y interessach zbawiennych, w wewnętrznych zgryzotach y afflikcyach odbieraią ztego Arcy-Cudownego MARYI Portretu pomyślnieysze pociechy y łaski, à osobliwie w ostatniey życia zostaiący toni, kiedy widzą przed oczyma, dla szkaradnego życia ognistą othłań, y otwartą piekielnego Smoka paszczę, à gdy się wtym utrapieniu ostatnim, z iednym przynaymniey serdecznym udadzą westchnieniem do MARYI, przez żal y serca szczerą skruchę, za Iey łaskawym względem wychodzącą z cięszkich labiryntow, na wesołę ożywionych y rozkwitłych zasług, cnot Nieba godnych Pole, y wieczne wesele:

Tuus visus, meus risus. wszystkich wszystkie wspomnione pragnienia, sercem siebie Koronuiących MARYA Ukoronowana, serdeczne wota Koronuie: *Coronat in Misericordia, & Miserationibus.* y iako Dominika Swiętego Synom przyrzekła cudownie z tego Swiętego Obrazu: *Protegam & Benedicam,* tak wszystkim Protekcyę, wszystkim y promocyę pewną, swoy honor promowuiącym obiecuie, y sercem siebie Koronuiących wota, y intenta serdeczne Koronuie: *Scuto bonæ voluntatis coronat.* [a] Przy konkluzyi; rzucam pod nogi Ukoronowaney MARYI nikczemne serce moie, żtym wotum: [b] *Det vobis Deus omnibus cor, ut colatis eam.* Niech wam BOG da serce wszystkim, serce miłości BOGA pełne, przychylne ku MARYI. Niech wam da BOG serce wielkie, do większey co raz promocyi Chwały MARYI; *det vobis cor magnum,* dodaie Symon de Cassia: *Ut colatis Corde magno.* Coż iest serce wielkie? y odpowiada; serce wielkie iest to, ktore oprocz BOGA y *MARYI,* nic większego, nic godnieyszego nieuznaie, serce wielkie iest to, ktore się z Iedynaczką Duszą nad świat wiecey poważa, maiąc w pamięci: *Quid prodest homini? si mundum lucretur universum ani mæ vero suæ detrimentum patiatur?* gardząc światem, proznością znikomą iego, chocby w apprehensyi świat był iak naywiększey: *Quid est Cor magnum?* tylko to, w ktorym Krol nad Krolmi, y Krolowa Nieba y ziemie przemieszkiwa. *Quid est Cor magnum?* tylko to, ktore Ciało swoie martwi, krewkości y ułomności się strzeże, siebie poniża, aby się do BOGA y Nieba podniesło, serce iego przez stopnie cnot skrytych y samemu BOGU wiadomych. Co iest serce wielkie? tylko to, ktore mężne y odważne w ustawicznych utarczkach zostaiąc, przecież przy zwycięstwie nieprzełamanym żadnym szturmem przy BOGU y łasce iego utrzymuie się. Tak wielkiego był serca, *Iacobus de coronis* Osobliwszy Promotor Honoru *MARYI,* ktory, aby się nabożeństwo było wsławiło, y inkrementu miedzy Chrześciaństwem nabierało, do tey dewocyi Kardynałow, *A*rcy-Biskupow, Biskupow, Opatow, y innych Pryncypalnieyszych Kościoła Swiętego Prałatow zachęcał dla przykładu Wiernego ludu, zkąd Imie Iego od Koron: *de Coronis.* wzięło swoy początek temu, gdy termin życia przyszedł, widomie od Aniołow z śmiertelnego zaśnienia wzięty, w Niebo zaniesiony w Koronie Swiętych Pańskich osadzony; podobnąż uwięczony Koroną serdeczney *MARYI* Koronator, co-

dziennie

[a] *Votum Authoris & Ultimum.* (b) 2. *Machab:* 1. *v.* 7.

dziennie Ią Pozdrawiaiący Ian, gdy raz podczas Zakonnego Stołu przypomniał sobie, że Koronką serdeczną y ustną nieukoronował MARYI, wstawszy od stołu za pozwoleniem Starszego poszedł do Kościoła, za ktorym z Boskiey dyspozycyi wysłany Zakonnik od Przełożonego, widział, iako zust Iego SS. Aniołowie za każdym skończonym Pozdrowieniem, Roze wyimowali, na Głowę kładąc MARYI, Onę Koronowali, [a] B. Bernardyn *a Feltro* swiadczy, że w Weronie Zakonnik, gdy dla spokoiu za Ołtarz na Modlitwę z chronił się od Innych doyzrzany, iako za każdym pozdrowieniem, Aniołowie złotą Koronę, ktorą w rękach trzymali, na głowę Nayświętszey kładli Krolowey; inni zaś na przemiany Roże y śliczne Lilie w Iey Ręce Ofiarowali: Tak MARYA serdeczne Wota Koronuie za serdeczną Koronę sobie, pilnie, statecznie, y szczerze oddawaną. Idźmyż iuż przystępuiąc do Tronu łaski, naszey Monarchini z pokorną y serdeczną przy konkluzyi Suppliką! Ach MARYA, Nieba y ziemie Krolowo, à nasza na ziemi wtym Cudownym Obrazie nowa Koronatko, ile nas tu zgromadzonych Chrześcian, tyle serc przychylnych Honorowi twoiemu, y tobie poddanych wiecznie zobligowanych, ile zaś serc, tyle wotow o wyświadczenie wielu łask Ciebie supplikuiących; Miiam Ia inne, tylko iedno wspomnę, to iest pragnienie wieczney Korony. Ufamy że wyświadczysz, boś łaskawa y miłosierna. wszak to twoy odgłos: *Qui me elucidant, vitam æternam habebunt.* Ktorzy mnię Chwalą, Wielbią, mieć życie wieczne będą. Owszem powszechnym Koronatki naszey Przywileiem upewniam, ztąd pewną dla promowuiących statecznie Honor MARYI, do Korony wieczney promocyą, że sercem MARYĄ, à MARYA serdeczne żyiących wota Koronuie, y Chwałą Synowską w Niebie Uwiencza, z ktorym sama w Iedności Oyca, y Syna, y Ducha Swiętego *in perpetuum Coronata Triumphat.*

A
M E
N.

(a) *Annales Ordinis S. Francisci*

KORONA

Wieczney Krolestwa Niebieskiego Szczęsliwosci,

Za nieprzerwaną na Ziemi Ukoronowaney MARYI Chwałę

od

Tronu teyże MONARCHINI wszystkim generalnie stanom w Dzień Niedzielny, konkluduiący Anniwersarz Koronacyi Obrazu ręką Łukasza Swiętego wykonterfektowanego.

á

W Kościele Lwowskim WW. OO. Dominikanow Prowincyi Ruskiey Cudownemi wsławionego Łaskami,

Kaznodzieyskim słowem,

Przez Imci X. Pafnucego Brzezińskiego Kommissarza y Superiora Rezydencyi Lwowskiey przy Kościele S. Piotra Apostoła, Zakonu Swiętego Pawła Pustelnika.

PRZYRZECZONA

Roku Anniwersaryinego od Solenney Przedwiecznego Słowa Koronacyi 1752.

Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in Regnum Cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei. Matt: 7mo

Ex Dominica incidente septima post Pentecosten.

URoczysty Koronacyinego Aktu Anniwersarz, kiedy się z niewysławioną Naywyższego Monarchy BOGA, y Nayświętszey Krolowey Nieba y Ziemie MARYI chwałą, w Tym tu Przecudownym Nowo Ukoronowanym Rytrakcie ma dziś zakończyć szczęśliwie? trzebaby mi każdemu á osobliwie serdecznym Kultorom y sługom Tey Pani powie-

dziec co godnego do pociechy, co podobnego do ukontentowania ferca. Iednym uczynić nadzieię, drugim powinszować dostąpienia łaski Boskiey, á przez te Krolestwa Niebieskiego, Aż mi Swięta Ewangelia co innego śpiewać każe, a ieszcze to samo, co niegdyś Nauczyciel Swiata Chrystus IEZUS zuchwałym zaśpiewał świętaszkom *Non omnis, qui dicit mihi: Domine, Domine, intrabit in Regnum Cælorum, sed qui facit voluntatem Patris mei.* Niekażdy, ktory mi mowi Panie Panie, wnijdzie do Krolestwa Niebieskiego, ale ten, ktory czyni wolą Oyca moiego. Ach powieści tysiąc żalow godna przerażaiąca uszy y serca pobożnych Chrześcian! Toto niekażdy przy świętych Spowiedziach y Kommuniach, przy nabożnych modlitwach, z wzywaiących Imienia Twego Panie ma bydź kandydatem do Korony Niebieskiey? Nie każdy; *Non omnis*; Toto niekażdy ma osiągnąć Koronę nieśmiertelney chwały oddaiący część y honor Ukoronowaney MARYI, a tym samym wielbiący Imie Twoie, oraz powinnęć czyniący dzięki, za Dobrodzieystwa, Łaski, Fawory, przez nię świadczone? Nie każdy, *non omnis*; A gdzieśz to Panie owey Prorockiey obietnicy skutek? (*a*) *omnis qui invocaverit Nomen Domini salvus erit.* Każdy ktory wzywa Imienia Pańskiego zbawion będzie, osiągnie Krolestwo Niebieskie, że dziś inną odbieramy rezolucyą *Non omnis qui dicit mihi Domine, intrabit in Regnum Cælorum.* Coto za odmiana? Swięty Anzelm tę rożność opisuie wraz z nauką: że wzywanie Imienia Pańskiego, niema być tylko słowne, ale rzetelne, prawdziwe, wedle słow Koronata Izraelskiego: *Prope est Dominus invocantibus eum in veritate.* (*b*) Zbliża się Pan zawsze z darami swoiemi na głos każdego wzywaiącego siebie w prawdzie. Ten go zaś wzywa szczerze, prawdziwie, kto się sposobi szczerym y prawdziwym sercem do służenia Iemu. *Vere invocat Dominum, qui facit se idoneum servum* á tak się sposobi, że co usty wymawia, tego pragnie całym sercem, o to się stara wszystkiemi siłami y sposobami, to pełni chwalebnemi akcyami zgadzaiącemi się z wolą Oyca Przedwiecznego, ktorą zawisła na zachowaniu Praw y przykazań Boskich. (*c*) *In lege Domini voluntas ejus.* Tego BOG chce po nas, abyśmy sobie drogą sprawiedliwości w prawie opisaney, zasługiwali na osiągnienie

(*a*) Ioel, 2, 32. (*b*) Psal. 144. 18. (*c*) Psal. 1. 2.

oſiągnienie Korony wieczney chwały: Taką daie informacyą wielki Zakonu Kaznodzieyſkiego Doktor: (a) *In illud non intratur, niſi per obſervantiam Iuſtitiæ & Legum, ad ipſum Regnum pertinentium.* Wſzak ſłyſzeliście, że oświadczył tę wolą Oyca Swoiego, y ſpoſob do otrzymania Niebieſkiey Korony podał Syn Iednorodzony Chryſtus IEZUS mowiąc: Niekażdy, ktory mi mowi Panie, Panie, wniydzie do KroleſtwaNiebieſkiego, ale ten ktory czyni wolą Oyca mego: *Non omnis qui dicit mihi Domine Domine, intrabit in Regnum Cælorum, ſed qui facit voluntatem Patris mei.* Uczony Theopilactus te oſtatnie ſłowa tak rozumie: Ze wola Boſka ieſt, aby człowiek pełnił one nie raz, drugi, lub dzieſiąty w roku, lecz całe życie, aż do śmierci. *Non dicit, qui ſemel facit, ſed qui usq; ad mortem facit voluntatem Patris, ipſe intrabit in Regnum Cælorum.*

Stało ſię rozumiem wedle woli Oyca Przedwiecznego y to, że Nayukochańſza Iego Cora, á Matka Iedynaka Boſkiego, Nayczyſtſza Przenayświętſzego Ducha Oblubienica Ukoronowana przed wieki MARYA Panna, ſama o ſobie znać daiąca: Eccl: 24. (b) *Ab æterno ordinata ſum, & ex antiquis antequam terra fieret.* Inna werſya czyta: *Ab æterno coronata ſum.* Ta Panna, ktora iako niezwyciężona Monarchini Nieba y Ziemie w Trymfalney Koronie Krolować nam nieprzeſtaie na wieki: *In æternum Coronata triumphat,* Odebrała w czaſie, bo w przeſzłym roku na ziemi, *Hærentem Capiti multa cum laude Coronam.* Iakiey Uroczyſtości ſolenny dziś odprawuie ſię z terminem bliſkim anniwerſarz. Y iuż że więc zapewne ma naſtąpić koniec Pochwałom, Nabożeńſtwom, modlitwom ku Czci y Honorowi Ukoronowaney w tym Obrazie MARYI? to bydź niemoże; chyba by ten tego pragnął, kto choć dla ſiebie, mniey dba o koronę wieczney ſzczęśliwości, Iakiey trudno każdemu doſtąpić bez zadoſyć uczynienia woli Boſkiey, á ta ieſt (oprocz iuż wſpomnioney) Wola Syna Boſkiego nierozdzielnego w naturzę Boſtwa y dzieł powierzchownych z Oycem y z Duchem Swiętym, abyśmy Ukoronowaną Matkę Boſką y Wielowładną Panią naſzę, każdego czaſu, każdey godziny, każdego błogoſławili momentu, dniem y nocą nieuſtaiąc. Wola Boſka ieſt wzaiemna, aby

(a) *Alb. M.* (b) *Eccl: 24.*

Chwała Ukoronowaney MARYI powzięta w ſercach naſzych nieuſtawała y w uściech; o niey rozmyślaiąc, onę wielbiąc, do niey ſię modląc, pokorne Iey czyniąc dzięki y z wdzięczności dobroczynne Iey dzieła y Łaſki, Godność, Sławę y Honor głoſząc po całym świecie y opowiadaiąc: (*a*) *Voluntas Filij eſt, ut Matrem illius & Dominam Noſtram benedicamus in omni tempore ſcilicet nocte & die & ut Laus Ejus verſetur in corde & ore noſtro de ipſa meditando, ipſam laudando, orando, illi gratias agendo, Ejus magnalia prædicando.* Tak donoſi o Tey wyraźney woli Boſkiey. *Rich:* A Swięty Bernard głębſzą ſerdecznego oka reflexyą wpatrywać ſię każe z iak wielkim Nabożeńſtwa affektem, chciał Bog Wſzechmogący, abyśmy czcili Ukoronowaną MARYA, w ktorey zupełną wſzyſtkich Dobr ſkarbnicę złożyć raczył, tak dalece, że cokolwiek w nas być może wſzelkiego ſzczęścia nadziei, cokolwiek łaſk Boſkich, cokolwiek potrzeb iego do zbawienia y Korony wieczney Chwały, wſzyſtko to z Ukoronowaney MARYI iak z źrzodła nieprzebranego na nas ſię zlewa potokiem. *Altius intuemini, quanto devotionis affectu DEVS à nobis voluit honorari MARIAM, qui totius boni plenitudinem poſuit in MARIA. Totis medullis cordium totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus MARIAM hanc veneremur, quia hæc eſt voluntas ejus, qui totum nos voluit habere per MARIAM.* Kto to ſłyſzyſz, kończ, ieżeli chceſz zaczętą ſwoię dewocyą wraz z kończącym ſię dziś anniwerſarzem Ukoronowaney w Tym Obrazie MARYI. Ia z wrodzoney wdzięczności przy Macierzyńſkiey IaſnoGorſkiego Obrazu wychowany opiecę; tamże lubo niegodny z Nazareyſkiego Stolika zbieraiąc odrobiny łaſk niezliczonych; (Tego Obrazu) ktory z Tutecznym iedna malowała ręka, iedne konſerwowały w Wſchodnim y w tym Kraiu Mieyſca, abym ſię na każdym, pokazał być iednym ſługą MARYI, kończyć dziſieyſzey Uroczyſtości Kaznodzieyſkim niemyślę ſtylem. Y owſzem wſzyſtkich ſerca zachęcić do nieuſtanney pragnę. Tym co powiem, że nieprzerwana na ziemi Ukoronowaney MARYI Chwała, każdemu od niey pewną w Niebie wieczney ſzczęśliwości nadgrodzi ſię Koroną. *Qui facit voluntatem Patris usq; ad mortem, ipſe intrabit*

(*a*) *Richardg à S. Laurentio.*

bit in Regnum Cælorum. Zebym y ia niebył bez nadziei Korony, ſkłaniam ſerce y głowę moię przed Tronem Twoim upadaiąc z iak naygłębſzą pokorą, ktory więcey z nieſkończonego miłoſierdzia rozdaieſz Koron w Niebie niż zaſług naſzych, *Qui Coronas in miſericordia & miſerationibus* Utaiony w Cyrkule Sakramentalnych przymiotow Chleba iak w Koronie Krolu nad Krolmi Chryſte Panie za twoią interpozycyą: (*a*) *Domina noſtra inſigni Circumdata Corona.* Nayświętſza BOGA moiego Matko za Twoią Benedykcyą *Illuſtriſſime & Reverendiſſime Dne: Ad M. D. G.*

Krolewſkie w Ziemſkich oſiadłościach Majeſtaty, że ledwo niekażdemu dla odebrania nadgrody trudne ſą do przyſtępu *Difficiles aditus Regia quæque tenet*, wcale ztąd niechwalebne; bo im y ſzkarłatne purpury nie tyle dodaią powagi, y nayiaśnieyſze mniey zdobią Korony, y Krolewſkiey doſtoyności mało co znać przy Tronie, choć głowa świeci ſię w naybogatſzey Koronie; gdy nietylko, żę niemyśli zaſłużonym Heroiczne rekompenſować prace; ale co gorſza na ludzki upadek y potrzebę niema oka, ni względu. Co zachowawſzy przeciwnie wielkiego honoru, prawdziwy Krolewſkiey godności zaſzczyt y ſława, *Regia crede mihi res eſt ſuccurrere lapſis.* Ale wieluż takich liczy świat Monarchow? wiele Krolow y Potentatow ziemſkich z temi przymiotami? Nieſłychać cale o żadnym, ile teraźnieyſzego wieku, bo ieżeli ktorych miała ziemia. *Periit memoria eorum cum ſonitu.* Iednę ieſzcze upatruię Koronatkę Niebieſką, Ciebie Ukoronowaną w tym Cudownym Obrazie Nayświętſzą BOGA moiego Matkę, o ktorey ledwobym niemowił: że to mało na Ciebie, tym ſię kontentować, co ci dały Nieba, *dederunt Aſtra Coronas*, z dwunaſtu tylko gwiazd złożywſzy Koronę na Twe Pańſkie ſkronie; ponieważ tyle maſz Krolewſkiego doſtoieńſtwa przymiotow nad wſzyſtkich, ile firmament Niebieſki gwieździſtych Luminarzow, *Tot Tibi ſunt dotes virgo, quot ſydera Cælo.* A ktoć nieprzyzna Krolewſkiego przymiotu godności, ktora nietylko na ziemi, ale y w Niebie wſzyſtkich przewyżſzaſz Swiętych. Prym trzymaiąc między Aniołami, Archaniołami, Cherubinami, Serafinami, Patryarchami, Proro-

B kami

(*a*) Hugo de S. Victo.

kami, Apoſtołami &c. z taką prerogatywą: że niemaſz żadnego ſtworzenia ktoreby ci w godności wyrównać mogło. Smiele to mowię ſłowy Swiętego Epifaniuſza, że po Bogu niemaſz nad ciebie wyżſzey w zacności, godnieyſzey w Honorze Kreatury. (a) *Solo DEO excepto cunctis ſuperior exiſtis.* Y dziwować ſię niemaſz czemu, bo Ukoronowana MARYA nietylko ieſt Oblubienicą Krola Niebieſkiego BOGA prawego, ale też y Matką. Czym być, ieſt godność nieporownana, niepoięta, nieograniczona, y nieſkończona z nieſkończonego Dobra, ktorym ieſt Bog, pochodząca. Przypiſuie Iey tę godność S. Tomaſz (b) *MARIA habet quandam dignitatem infinitam, ex bono infinito, quod eſt DEUS.*

Przewyżſza Ukoronowana MARYA y w powadze wſzyſtkich, ktorą bardziey ſobie BOG ukochał, niż owę Eſterę Krol Aſſwerus, bo tą tylko połowę Kroleſtwa niezbronną ſobie miała w deklaracyi. (c) *Adamavit eam Rex ſuper omnes mulieres, & poſuit diadema Regni in Capite ejus, fecitq́, eam Regnare, etiamſi dimidiam partem Regni petieris, dabitur Tibi.* Naſza zaś Eſter Ukoronowana MARYA, tyle znalazła reſpektu w Konſpekcie Niebieſkiego Krola, że nietylko ſama przyſzła do Korony; lecz do niey y Narodowi ludzkiemu iuż odſądzonemu ſzczerze dopomogła (d) *Æſter noſtra MARIA tantam gratiam coram Rege æterno impetravit: Quod per hanc, non ſolum ipſa ad Coronam pervenit, ſed etiam generi humano morti addicto, ſubvenit.* Swiadczy Bonawentura Swięty. Większą ieſzcze moc y władzą Panowania, bo wiecznego przyznaiąc Ukoronowaney MARYI (e) *Æſther Regi ſummo feliciter deſponſata per gratiam Coronata perenniter Regiam tenens potentiam.* Eſter Staro-Zakonna lubo miała moc y władzą Panowania iakążkolwiek (bo niezupełną) w części ziemi, y to do czaſu, gdyż mu iuż dawno śmierć założyła termin. Naſza zaś Eſter Ukoronowana MARYA y w Niebie y na ziemi pełnomocna oraz wieczna Pani. Tak Iey przyświadcza S. Piotr Damian. (f) *Data eſt Tibi omnis Poteſtas in Cælo & in terra, quid Tibi negabitur? nihil Tibi impoſſibile.* Eſterze Krolowey niepodobna

bna

(a) *In Orat: de Laud: Virg.* (b) *1. Parte q 25. A 6. ad 4.* (c) *Æſther 2. & 5.* (d) *S. Benav: in Spec. B. Virg:* (e) *Idem.* (f) *Petrus Dami: Ser. 1. de Nativ:*

bna było ustąpić, lub się dzielić Koroną Krolestwa sobie powierzonego; dla Ukoronowaney zaś MARYI, nic to nieiest trudnego, nic niepodobnego Koronę wieczney szczęśliwości w Niebie, dać każdemu w nadgrodę nieprzerwaney chwały swoiey na ziemi. Bo ieżeliż według upewnienia Archanielskiego BOG iako Pan Wszechmocny był z MARYA na ziemi, *Dominus tecum*. Toć tym bardziey w Niebie MARYA z BOGIEM Kroluiąca z nim wielowładnie iak z Synem Matka, wiele może przez niego, wiele y u niego mogąca mowić one słowa o sobie: Iakem się tylko dostała na wieczny spoczynek do Swiętego Miasta Ieruzalem; skorom sobie ufundowała Possessyą Koronę nieśmiertelney odebrawszy chwały, tak dotąd mam moc y władzą zupełną powierzoną sobie od Ukochanego Syna mego. Tak mowi do MARYI Seraficzny Doktor Bonawentura Swięty [a] *Quia Dominus potentissime tecum est, ideo & Tu es potentissima secum, Potentissima es per ipsum, Potentissima apud ipsum, Ita ut vere dicere possis illud Eccl: 24. Et sic in Sion firmata sum, & in Civitate Sanctificata similiter requievi & in Ierusalem potestas mea.* [b] Ciekawiście co to za moc ma osobliwszą y władzą w niebie Ukoronowana MARYA? odpowiada wam tenże Purpurat Rzymski: Oto wszystko uproszenia, wszystko otrzymania dla godności Macierzyństwa, *Data est illi Potestas omnia impetrandi, omnia obtinendi, quia Mater illius, est.* Toć nietrudno Ukoronowaney MARYI uprosić Koronę wieczney szczęśliwości w Niebie w nadgrodę każdemu za nieprzerwaną chwałę swoię na ziemi. Bo ieżeliż Krol Salomon własney Matce pozwolił dla Adoniasza Krolewica á Brata swego proszącey o małą rzecz, aby za Iego pozwoleniem Abizai Sunamitanka była mu dana za Zonę, Salomon pozwolił się naprzeć Korony Krolestwa swoiego, lubo niedotrzymał dla własney ambicyi. [c] *Quare postulas Abisai Sunamitidem Adoniæ? postula ei Regnum.* Ale Krol Niebieski, cokolwiek przyrzecze Ukoronowaney Matce, choć by też y Koronę Całego Krolestwa swego, dotrzyma statecznie dla każdego. Gdyż Ukoronowaney MARYI tak poważna iest instancya, że iako w niey uważa S. Damian, tak sobie poufale przystępuie do Tronu Boskiego po każdą rzecz iak y po Koro-

 nę

(a) D. Bonaven; loco citato. (b) Eccli 24. (c) 3. Reg. 2. 21.

nę wieczney ſzczęśliwości dla nabożnych do ſiebie nieuſtannie, iż nietylko zdaie ſię proſić, ale też y roſkazać iako Matka, Pani, nie ſłużebnica. *Accedit ad Thronum DEI non ſolum rogans, ſed & imperans Domina non ancilla.* Y nietrzeba wątpić o tym bo ieżeli na głos Iozuego, gdy ſłońcu w biegu ſwym zatrzymać ſię kazał; BOG nieiako pokazał mu ſię bydź poſłuſznym, ktoremu żadney niemiał obligacyi, ani prawem natury obowiązany niebył. A czemuż niema ſię pokazać BOG poſłuſznym Ukoronowaney MARYI? ktorey iako Syn Matce ieſt obowiązany prawem naturalnym do poſłuſzeńſtwa iakiemu doſyć uczynił w Nazaret. [a] *Et erat Subditus illis.* O! zaprawdę niepodobna tu inaczey rozumieć o tym, tylko tak iak Swięty Damaſcen napiſał y wyznawał w głos [b] O! *intemerata! potes quidem re ipſa omnes ſalvare, ut DEI altiſſimi Mater, precibus Materna Authoritate pollentibus.* O! Nayczyſtſza, o! Nayśliczniey-ſza Krolowa Nieba y Ziemie Ukoronowana Panno! Ty ſama możeſz wſzyſtkich zbawić; możeſz nam powagą Macierzyńſkiey godności uproſić y oddać Koronę wieczney ſzczęśliwości każdemu w nadgrodę nieprzerwaney Chwały Twoiey Swiętey.

Canticorum 3tio v. 11. Rzecz nieſłychaną ſnadź y niewidzianą poſtrzegłſzy Swięta Duſza, wſzyſtkie Cory Syońſkie wyprowadza na widok Ukoronowanego od Matki właſney Krola: *Egredimini & videte Filiæ Sion Regem Salomonem in diademate, quo Coronavit eum Mater ſua.* Kto weźmie na uwagę, przyznać muſi rzecz nieſłychaną ani widzianą Ceremonią, żeby kiedy Matka Koronować miała właſnego Syna, co S. Grzegorz przypiſuie Nayświętſzey MARYI Pannie, iako wſzyſtkich Koron Ziemſkich y Niebieſkich dyſtryburorce: *Dat ipſa Coronas.* Tać to Nayświętſza MARYA nazwać ſię może Matką Koron. *Parens Coronarum,* z ktorey rąk czyli zręczney Opieki nieiednemu iuż Niebieſka wieczney ſzczęśliwości doſtała ſię Korona. *Sparſit diademata Cælo.* Kiedy y ſamemu Krolowi nad Krolmi IEZUSOWI Panu; ktory nie w inſzey Koronie Kroluie na Niebie, tylko w Tey, iaką przez przyięcię natury ludzkiey Ukoronowany był od MARYI. Tęż Koronę wynioſłſzy nad wſzyſtkie Chory Anielſkie. *Mater Christi Beata Virgo MARIA eſſe*

cre-

(a) Luca 2. (b) 1. Ian. Ode 4.

creditur quæ coronavit eum diademate, qua humanitatem nostram ex ea assumpsit, quam super Choros Angelorum extulit Tegoż zdania iest y Bernard Swięty [a] *Dominus noster, qui a Patre coronatur Coronâ Gloriæ, a MARIA Virgine Coronatus est Corona humanitatis.*

Isaiæ 62. v. 3. Prorokował niegdyś Izaiasz, że Korona Chwały wieczney y Krolestwa Niebieskiego w ręku BOGA Stworcy swoiego znaydować się miała *& Erit Corona gloriæ in manu Domini, & diadema Regni in manu DEI Tui.* Y tak było. Ale kiedy się teraz wpatruię w cudowny Ukoronowaney MARYI Portret, widzę że korona chwały wieczney (iaką iest sam BOG: *DEUS Tibi erit instar Coronæ*) Mowi uczony *a Lapide*, w ręku iest MARYI. *Corona gloriæ in manu Dominæ.* Wszakże to y samego Pana IEZUSA konterfekt, ktorego na ręku piastuie Ukoronowana MARYA, zda się wyciągnioną rączką to pokazywać że Korona wieczney szczęśliwości y chwały naypewnieysza przez MARYÆ dostaie się w nadgrodzie każdemu kochaiącemu się w nieprzerwaney y nieustanney dewocyi ku Tey Pannie Swiętey (b) *Qui perseveraverit usq; ad finem, hic salvus erit.* Generalna obietnica Chrystusowa dla każdego, ktorą dowcipny Korneliusz a Lapide tak explikuie: *Qui perseveraverit usq; in finem, hic salute, felicitate, & gloria quasi præmio Coronabitur.* kto będzie trwał w przedsiewziętych intencyach swoich, a mianowicie w nieprzerwaney chwale y Nabożeństwie ku Ukoronowaney MARYI, ten w nadgrodę zasług, odbierze wieczney szczęśliwości w chwale Niebieskiey Koronę, *hic felicitate & gloria Coronabitur.*

Na tym podobno fundamencie pewną sobie uczynił otuchę Paweł Apostoł, o doczekaniu siebie wieczney szczęśliwości Korony za to; iż o honor Boski certował mocno, wiary mu poślubioney dotrzymywał statecznie, co zaczął, wraz y z życiem kończył: *Bonum certamen certavi, Fidem servavi, in reliquo reposita est mihi Corona Iustitiæ.* Co gdy tak iest? A czemuż się niema kożdy spodziewać: że za nieprzerwaną na ziemi Ukoronowaney MARYI Chwałę y stateczne poślubioney dewocyi dotrzymanie, przy Iey honorze obstawanie y o większey Czci pro-

C mocyą

(a) S. Bern: Serm. de Epiph. (b) Matt. 10. 22.

mocyą certowanie, odbierze pewną wieczney szczęśliwości Koronę od MARYI w Niebie. Czego bez niey żaden otrzymać niemoże; Upewnia Swięty Bonawentura: *Nullus potest intrare in Cælum, nisi per MARIAM.* (a) Ieżeliż według niektorych Synowie Helego choć niecnotliwi, Oza Kapłan choć Swiętokradzca otrzymali Koronę wieczney szczęśliwości. Tamci, że przy Obronie Arki polegli na placu. Ten, że przy Arce umarł. A czemuż przy mistyczney Arce nowo Ukoronowaney w tym Obrazie MARYI by naywiększy niecnota, niema sobie obiecywać Korony wieczney szczęśliwości, przy skuteczney poprawie życia, za nieustaiące nabożne pienia y Anielskie przy modlitwach Pozdrowienia? słowem za nieprzerwaną Ukoronowaney MARYI Chwałę, chybaby niewierzył temu: o czym mocną uczynił nadzieię Swięty Ignacy Męczennik: że niepodobna, aby ktory pilny y nieustaiący w Chwałę Ukoronowaney MARYI dewot, niemiał od niey w nadgrodę otrzymać wieczney szczęśliwości Korony. *Nunquam male perit, qui Genitrici Virgini devotus, sedulusq; extiterit.* Alboż by tylą Swiętemi napełniło się Niebo, gdyby się do tego szczerze nieprzyłożyła Ukoronowana MARYA? Czego Iey winszuie Bernard Swięty [b] *Per Te o Virgo felicissima Cælum repletum est, per Te restauratæ ruinæ Ierusalem.* Z tey to łaskawey przyczyny y respektu, prawie wszyscy Swięci w Niebie Koronami cieszą się wieczney szczęśliwości, uznaiąc Ią za Koronatorkę swoię y przyznaiąć z Błogosławionym Albertem Wielkim [c] *Coronatrix omnium Sanctorum MARIA, quæ causa extitit omnibus Coronandi; Christum gignendo.* Y nie bez fundamentu ten Tytuł przydany MARYI, gdy uważam owych dwudziestu czterech Starcow Apokaliptycznych upadaiących na twarzy y przed Tronem Korony swoie składaiących, [d] *Mittebant Coronas suas ante Thronum.* Czemu tych Koron nieskładali przy nogach siedzącego na Tronie Baranka, ale tylko przed samym Tronem? Doszedł przyczyny Tey Sylveira: [e] *Thronus, Beatam Virginem [juxta graves Authores] præfigurabat, & ideo illi diadematum abjectione primo & peculiariter reverentiam exhibent.* Tron widziany

(a) *Miechov: Tom 2. Fol. 487. 1. Reg. 4. 2. Reg. 6.* (b) *In Serm: qui incip: Tempus loquendi* (c) *Alb: Magnus sup missus C. 103.* (d) *Apoc: 4. 10.* (e) *Sylv: Tom 1. lib. 1. Cap. 6. q. 18.*

dziany w obiawieniach od Iana Swiętego figurował Nayświętſzą MARYĄ Pannę, ktorey przez złożenie Koron niby Imieniem wſzyſtkich Swiętych pierwſzy y oſobliwſzy oddawali pokłon na zawdzięczenie y podziękowanie, że przez nię doſtąpili Korony wieczney ſzczęśliwości, iaka bez wątpienia nie minie każdego, ktożkolwiek wiernie, ſzczerze, y nieuſtannie nieprzerwanym przeciągiem całego życia ſwego Ukoronowaney MARYI część y chwałę oddawać będzieſz wedle obowiązku ſwego; byleś zachował przeſtrogę Mędrca Pańſkiego: *[a] Ne dimittas Legem Matris Tuæ, ut addatur gratia Capiti Tuo.* Siedmdzieſiąt czytaią *ut addatur Corona gratiarum.* Obowiązałeś ſię dobrą intencyą właſną wolą y chęcią raz na zawſze iako prawem, wielbić y wyſławiać MARYĄ, nieprzerywayże nigdy zaczętey czyli poślubioney Iey Chwały, chceſzli abyś miał w nadgrodzie wieczney ſzczęśliwości Koronę na głowie Twoiey; ktorąć Macierzyńſkim Sercem y affektem przyrzeka ſtatecznie Ukoronowana MARYA *[b] Eſto fidelis usq; ad mortem & dabo Tibi Coronam vitæ.* Bądź wiernym y kochaiącym Honor Część y Chwałę MARYI aż do śmierci, a doznaſz tey Matki miłości nieprzerwaney z życiem Twoim aż do oſtatniego zgonu. Boć to y ſami wyznali przeklęci Duchowie, obowiązani od Swiętego Dominika Patryarchy Zakonu Tego: Ze ieſzcze żaden nieodpadł od Korony wieczney ſzczęśliwości na głębią przepaści piekielney, kto w nieprzerwaney czci y chwale Ukoronowaney MARYI trwa aż do końca *[c] Neminem nobiſcum damnari, qui in MARIÆ cultu & obſequio perſeverat.* Nie tak bowiem ieſt miłość MARYI ku nabożnym ſługom ſwoim nietrwała iak u ludzi, aby miała kiedy wypaść z ſerdeczney pamięci. *[d] MARIÆ Charitas perſeverans eſt, quæ nunquam excidit* Podpiſuię ſię na to Richardus *a Sancto Laurentio.* A za świadka naydowodnieyſzego z między wielu ſamego prześwietnego Zakonu Kaznodzieyſkiego niezliczonych Swiętych y kochankow MARYI ſtanie ieden Błogosławiony Tancredus, ktorego w oſtatnim zgonie ſama w ſwey oſobie Ukoronowana MARYA wdzięcznym do Korony wieczney Szczęśliwości wezwała głoſem, *Veni dilecte mi, veni in hortum meum, veni coronaberis a Filio meo.* Podź ulubiony moy,

(a) Prov. 1, v. 8 (b) Apoc: 2. (c) Hiſt: Præd. in Miechon: Tit. Virgo potens. Fol. 230. (d) Rich: a S. Laur: lib. 4.

podź z ciała Twego do Rayſkiego Wirydarza mego, podź z tego życia doczeſnego na wieczne; odbierzeſz w nadgrodę nieprzerwaney Chwały moiey czynioney przez cały wiek Twoy, Koronę wieczney ſzczęśliwości od ukochanego Syna mego. *Veni Coronaberis.*

O! dał by to BOG, gdybyśmy takiey ſzczęśliwości uczęſtnikami zoſtali; Iakby ſłyſzał Bernard S. chęci naſze y pragnienia, gdy nam ledwo nieodpowiada wſzyſtkim wrącz. A czemu nie? mowiąc: [a] *Agnoſcit Virgo & diligit diligentes ſe, & prope eſt in veritate invocantibus ſe præſertim ijs, quos videt conformes ſibi factos in Caſtitate, Humilitate, & cæteris virtutibus.* Nieturbuycie ſię o nic, zna ſię ta Ukoronowana Panna do każdego y wzaiemnym affektem kocha ſwoy honor y ſiebie kochaiących ſzczerze. Zbliża ſię częſto wzywana od kogo, przy nieprzerwaney chwale, a zwłaſzcza do tych, ktorych widzi podobnych ſobie w czyſtości, w pokorze, y innych cnotach. Ach! toć mnie nie cieſzy, to mnie na nadziei gubi, iak że ſię mam ſpodziewać w nadgrodzie od Ukoronowaney MARYI Korony wieczney ſzczęśliwości? Ey podobno nas tu ieſt więcey takich, ktorzy choć wiemy iaka Tey Krolowey od nas przynależy chwała, to nieuważamy! Iuż wielu taka ogarnęła ślepota, że ſię do prawdziwey chwały y uwielbienia MARYI niemaiąc ſzczerze z całego pobożności Serca, rozumieiąc że natym doſyć w dzień Uroczyſtości Iey lub w inney przypomnieć ſobie o nawiedzeniu Kaplicy y Cudownego Obrazu, przed nim, czy to Rożaniec, czy Koronkę, czy Litanią, lub inne modlitwy tak w czytaniu iako y w mowieniu przetrzepać bez uwagi. W nieſzczęścia przypadku wezwać Imienia MARYI o ratunek, a o poſtępku w cnotach świętych, o poprawie złych obyczaiow, przeciwnych życiu Ukoronowaney MARYI, ani pomyślić. Porachuycie ſię tylko ſami w ſumnieniu właſnym wielu was ieſt w tym zgromadzeniu, ktorzy byście aby cząſtkę co do podobieńſtwa ktorey cnoty MARYI mieli w ſobie. Ieſt że w Was tak żywa wiara, tak wielka nadzieia, tak gorąca miłość Boſka iak w Ukoronowaney MARYI? cicho o tym. Pytam ſię daley znaydzieſz ſię kto taki, żeby Ukoronowaną Matkę Boſką, w ktorey cnocie czy głębokiey Pokory pręt-

tkiego

(a) *S. Bernardus ſup. Salv. Regi:*

tkiego Posłuszeństwa, natchnieniem DUCHA Swiętego, niezkażoney czystości w nieprzerwaney pobożności naśladował? Ani pytay. Y nacoż się przydadzą twoie nabożeństwa by naydłuższe, co z nich przybędzie Chwały Ukoronowaney MARYI? wcale nic. Bo iako BOGU nieprzyiemna iest Modlitwa, y niema sobie Iey za chwałę, ktora pochodzi z ust grzesznych ludzi zwłaszcza bez poprawy żyiących; tak y MARYA. [a] *Non est speciosa laus in ore peccatoris.* Powiedźcie mi na koniec, ieżeli tu z nas aby ieden iest, ktory by się w nieprzerwaney Chwalę Ukoronowaney MARYI tak statecznie kochał, iżby nigdy powziętego w sercu nabożeństwa Spowiedzi, Kommunij, Postow, Iałmużny, Rożańcow, Koronek, y innych modlitw niezaniedbał? Ach podobno takich leniwcow zacząwszy odemnie, naliczyło by się bez liczby. Ale czy to słuszna, czy godziwa rzecz Korony? osądź się sam z prostego podobieństwa: czy może się sprawiedliwie spodziewać Korony Rycerskiey Zołnierz, ktory maiąc nieprzyiaciela w polu na woiennym placu, a on go po lasach y manowcach szuka, zdaleka mija? a tym samym nieprzyiacielskim Potencyom ustępuie pola y zwycięzkiey Korony? nigdy się spodziewać niepowinien, czemu? bo to iest pewna co Apostoł przepowiedział: [b] *Non coronabitur, nisi qui legitime certaverit.* Nieodbierze wieczney szczęśliwości, ktory przedsiewziętey Intencyi hołdować statecznie niechce. [c] *Nam non certanti nulla speranda Corona.* Tak y Chrześcianin każdy niepowinien się spodziewać Korony wieczney szczęśliwości, gdy w przedsięwziętych Intencyach chwały Iey, ustaie zwolna, po manowcach nieprawości tułaiąc się iak błędny. Czemuż się spodziewać niepowinien? bo iak święte wytrwanie w każdey cnocie, tak nieprzerwana Chwała Ukoronowaney MARYI pewną w Niebie wieczney szczęśliwości nadgradza się Koroną: *Perseverantia informat merita, coronat bonum propositum, conducit cunctos ad portum, sola meretur gloriam & Coronam virtutibus.* [d] Otym twierdzi Bernard Swięty ná fundamenćie Przedwieczney Prawdy. A Ukorowana MARYA według pospolitego SS. OO. rozumienia co do mego sensu temi się generalnie wszystkim stanom oswiad-

(a) Eccl. 13. (b) 2. ad Thim 2. (c) S. Prosper. (d) S. Bernardus Ep. 122. ad Iannens.

cza słowy: [a] *Qui elucidant me vitam æternam habebunt.* Co y Swięty Bonawentura zdaie się potwierdzać upewniaiąc na obiedwie strony: że kto Ukoronowaney MARYI nieprzerwaną Część y Chwałę raz wraz oddaie zawsze, sprawiedliwości wieczną Koroną obdarzony zostanie: [b] *Qui eam digne coluerit, justificabitur.* Ale przeciwnie; kto onę chwalić, czcić, na długi czas zaniedba, nieszczęśliwy w grzechach swoich mizerne zakończy życie, bez łaski Boskiey, y zwykłey MARYI Protekcyi, *qui vero neglexerit, in peccatis suis morietur.* Bo iako niewytrwánie samo w ktorey cnocie, powziętey według Swiętego Laurentego Iustyniana iest postradaniem Korony wieczney, Krolestwa Niebieskiego szczęśliwości; Tak y zaniedbanie powziętego obowiązku na siebie, chwalić całym życiem Ukoronowaną MARYA, a niedotrzymać Iey tego; iest toż samo co wypaść z nadziei dostąpienia Niebieskiey wiekuistego Krolestwa Korony: [c] *Solum non perseverasse, est excidisse Corona.* Y będzieciesz odtąd tak oziembłego serca ku Chwalę Tey Panny? bez ktorey łaski być szczęśliwemi niemożecie nigdy, żebyście w niey ustać mieli kiedy? Broń was BOZE. Odezwała się tu miłym, bo pełnym wdzięczności głosem z tego Swiętego Portretu Ukoronowana MARYA, do Zakonnych Osob proszących w nieustannych pieniach o błogosławieństwo *Benedicam & intercedam.* Będę was błogosławić y wstawiać się za wami do Majestatu Boskiego. O! gdybyśmy tego szczęścia uczęstnikami byli, ale ach! lękam się żeby się ta Nayświętsza Koronatka podobnie nieodezwała do każdego z nas, z osobna, iak niegdyś do Hermana Zakonu Premonstrateńskiego, a teraz Błogosławionego, ktorego sobie dla pobożności Iego, y za Oblubieńca przybrała, y Imieniem Iozefa udarowała. Ten gdy dla rożnych trudności począł przerywać Chwałę MARYI, w zwykłych się dyspensuiąc nabożeństwach, zaydzie mu drogę MARYA, iuż nie z tak miłą Twarzy pięknością (iak przedtym się mu pokazywała) ale z zmarszczonym czołem y rzecze surowo: *Ecce talis appareo, qualis Tibi iam sum. Tempora illa requiro, in quibus millies me memorabas, salutabas, laudabas, non te pudet in hac re esse remissum; mei memoria senescente.* A niewstyd że cię to? Iam tobie te y te łaski wyświadczyła

(a) Prov. 8. (b) S. Bonaventu: in Spec. Virg. (c) S. Laur: Iust:

czyła, temi y temi dobrodzieystwy udarowała, a ty o mnie zapominasz? przerywaiąc chwałę mnie należącą oto tak ci się teraz prezentuię iak ty mnie; y niewstyd że cię tego, *non te pudet?* O! zaprawde iest się czego wstydzić; Ale ieszcze większy wstyd y hańba wieczna niemieć dla siebie nagotowaney w Niebie Korony szczęśliwości wieczney, samochcąc dla iednego zapamiętałego lenistwa. Więc Chrześcianie mieyćie przynaymniey od tąd lepszą chęć do oddawania nieustannego Czci y Cwały Ukoronowaney MARYI, a odbierzecie od niey w nadgrodzie Korony wieczney szczęśliwości, nietylko te w Krolestwie Niebieskim, ale y doczesne na ziemi, oczym niewątpię że doydą w szczegulności każdego. A nayprzod tego, ktory: *primam meruit, qui laude, Coronam.* Zyczył tam komuś Augustyn Swięty wiele Koron od BOGA w nadgrodę (lubo niewyrażonych zasług;) tylko znać, że godnych Korony: *Ut plures Coronas DEO remunerante accipias.* Troistą iuż iest, Głowa Kościoła Woiuiącego Naywyższy Pasterż Ociec Swięty BENEDYKT Czternasty, (boday po tysiackroć błogosławiony) Wiem zapewne że go ieszcze czeka w Niebie wieczney szczęśliwości Korona, *Manet ultima Cœlo:* więc z powinną adoracyą oświadczywszy mu dziękczynienie, za przysłanie Koron temu Mieyscu Swiętemu; y onychże powierzenie Swiętszemu Dominika Swiętego Zakonowi na ozdobę Obrazu MARYI; te od Tronu Ukoronowaney Panny poważam się ogłosić wotum *Æternis maneant tua tempora tecta Coronis.*

Po Oycu Swiętym iest drugi Ociec y czuły Arcy-Pasterz Iaśnie Oświecony, ktoremu serdeczna od Całey Dyecezyi, à osobliwie od Tuteyszey Metropolij na zawdzięczenie pracy podjętey (z przykładem rzadkim) należy Korona: *Cordis meruit pro labore Coronam.* Więc przy podziękowaniu za te, składam powinną submissyą u nog Arcy-Pasterskich życząc aby Cię ieszcze ta Matka Boska, ktorąś rękami swemi Ukoronował, pierwszemi w Koronie naszey, a potym y na Watykanie udarowała Koronami: *Primi Te Tituli diademata summa Coronent.*

Przyłożyłeś się y Ty *Vicaria manu* do tey świątobliwey pracy, iuż to przy Koronacyi przeszłoroczney, iuż przy dziś

tygodniowym wprowadzeniu Centuryi z I. O. Arcy-Pasterzem, iuż y dziś *Coronatam litando Hostiam*, na honor Ukoronowaney MARYI I. W. Mci Xiężę Biskupie Hebroński prawdziwy Samuelu od BOGA dany: *positus à DEO*, gedna Głowa Korony, za Twoie usługi y zasługi w Kościele Iego Swiętym, za Twoie szczodrobliwości Pańskiey munificencye przyrzeczone (ulubionemu MARYI Zakonowi Szkoł pobożnych y za swoy przyznanemu przed Błogosławionym Iozefem Kalasancyuszem, *Confide Fili non tua, sed mea Religio est*] Zaco mam w BOGU nadzieię: że przy sprawiedliwości życia Twego zakwitniesz iak Lilia y przed Niebem wiecznie: *Iustus geminabis sicut Lilium, & florebis in aeternum ante Dominum.* Y na ziemi doczesnie przy Herbownym wonieiącey LILIY Kleynocie w nieśmiertelny honor y sławę: *Cessabit nunquam laus Tua flore virens.* Do ktorey Ia tę przydaię apprekacyą: *Decorent Sanctas florea serta Comas.*

Spodziewam się od Tronu Ukoronowaney MARYI y dla Ciebie Prześwietny I. O. I. W. POTOCKICH Domie Koron nieśmiertelnych wdzięczności. [a] *Tribuetur Tibi Corona in generationem & generationem* za tę nieprzerwaną ku MARYI Chwałę y promocyą nieustanną po rożnych mieyscach Iey Honoru pokazaną, z tak wielką speżą y kosztem. Więc za to serce Dobroczynne. *Dent vobis superi votorum mille Coronas.*

Niezapomni y o was Prześwietna Kaznodzieyskiego Zakonu Ozdobo, iako o Synach swoich nazwanych od siebie: *Praedicatores sunt Filij Beatae Virginis; Hi sunt Filij mei dilecti in quibus mihi complacui* Ukoronowana MARYA. Y lubo Wy sami iesteście Koroną nayprzyiemnieyszą MARYI. *In medio Fratrum Rector illorum cum honore* [bo Anioł:] *& Iuxta illum Corona Fratrum, quasi Filij Aaron in Gloria sua.* [a] Przecież y Wy niebędziecie bez Korony *Dabit Coronam decoris in Capite vestro.* A to dla większey ozdoby Waszey, ktorą macie przyznaną od Lobbecyusza. [c] *Praedicatores, seu Dominicani: sunt Caelestes verbi Praecones, Evangelicae Tubae, organa Divini Spiritus, Labia Christi, Caeli Lingvae, satores aeternitatis, & Fideles Mysteriorum DEI dispensatores.* Widzi to w Was każdy y dla

tego

(a) Eccl. 17. (b) Eccl. 10. (c) Lobbetius.

tego się z explikacyą Textu nieszerzę, wiedząc, że u was o Koronę nietrudno, co Dominikan to Koronat, a taki iaki był Szczepan Swięty Ukoronowany: [a] *Stephanus habuit Coronam stellatam inquantum fuit Prædicator lucidus.* Pełno u was Koron Papieskich, Krolewskich, dostatkiem Xiążęcych, Arcy-Biskupich, Doktorskich &c. Niechże za wasze prace w nieprzerwaney czci promocyi, y Chwały MARYI Ukoronowaney pokazane, tak was Ukoronuie MARYA, żeby na potomne wieki Prześwietnemu Zakonowi na żadney niezbywało Koronie. [b] *Nullæque vacent à fronte Coronæ.*

Nieupośledziona iesteś y Ty Roxolańska Metropolio w szczęściu swoim z Obywatelami, kiedy się pod Twoie Gory Herbowne zbliżyła Ukoronowana MARYA, że się możesz zaszczycać: *Venit ad hanc montis nostra Corona metam.* Niechże to mieysce Swięte będzie dla was Metą wszelakiey szczęśliwości, y iak naypomyślnieyszych sukcessow, ktore niewątpię, że według każdego pragnienia y żądzy będą Ukoronowane od Tey Monarchini, bo ieżeli Koronować potrafiła Niebo. *Potuit Cælos signare Corona,* Ukoronuie y Wasze chęci, bylebyście tak statecznemi w nieprzerwaney Chwale MARYI Ukoronowaney byli na zawsze iak teraz, przyrzekam że będziecie mieli Koron sowicie: *Crescent virtutum palmæ? crescent & Coronæ.* Bo ieżeli godziło się komuś upewnić Pospolstwo o Arkadyuszu, temi słowy: *Date illi Corda, Vobis ille Coronas.* Oddaycie mu serca stateczne, à On wam za nie odda Korony? tym bardziey Ia upewnić wszystkie Stany mogę. *Date Illi corda, vobis illa Coronas.* Tylko Ukoronowaney MARYI daruycie serca Wasze na nieprzerwaną Część y Chwałę Iey należącą; à Ona was za to udaruie Koronami wszelkiego szczęścia, Honorow, Fortun y wszystkiego Dobra tak doczesnego iako y wiecznego, *dabit illa Coronas* Starych wiekow ta była Ceremonia, że Suppliki y prozby w Koronach oddawali y zwali się, *Supplices Coronati.* Niegodni my tego nigdy Nayświętsza Krolowa Nieba y Ziemie MARYA prezentować Ci, w Koronach Suppliki, y pokorne

E prozby

(a) Iacobus a Varag: (b) Barlaus.

prozby nasze, (aby nam tak niespadły, iak tu raz zuchwałey osobie niegodziwie Koronę, czyli Panieński wianiek noszącey na głowie) Dosyć dla nas iest, Przecudowna w tym Nowo-Ukoronowanym Obrazie Pani, upaść przed Tronem Twoim, ktore ia nayniegodnieyszy grzesznik odważam się Imieniem wszystkich Tu przytomnybh prezentować Tobie przez Intercessyą Błogosławionego Iana z Dukli statecznego w nieprzerwaney czci y Chwale Twoiey Sługę, (Iako świadczy Historya życia Iego) Sprawże y w naszych sercach tę chęć, y pragnienie nieustanne wielbienia Ciebie w każdym momencie życia naszego, abyśmy to przepędziwszy na nieprzerwaney Chwale Boskiey y Twoiey, nieprzerwaną wiecznością cieszyli się w Koronach nieśmiertelney Chwały w Krolestwie Niebieskim.

A
M E
N.

WIZYTA
Nayswiętſzey Nieba y Ziemi Monarchini
MARYI
Przy
Koronacyi Cudownego Jey Obrazu Lwowſkiego
w Domu Iey Honorowi poswięconym
Tak zawſze Domowa y uſtawiczna
Iak raz oddana w Domu Elżbiety.
Czyli
KAZANIE
Na Konkluzyi Oktawy Anniwerſarza
Koronacyi
MIANE
W Kosciele Lwowſkim Bożego Ciała, Zakonu
Kaznodzieyſkiego.
Przez
Imc: X. Iakoba Torzewſkiego S. I. Kaznodzieie ArchiKatedralnego Lwowſkiego
Dnia 9. Lipca 1752.

Unde hoc mihi? ut veniat Mater Domini mei ad me. Luc: 1.

TYle wizyt iuż poſtronnym, iuż powinowatym w życiu ſwoim oddawała Nayświętſza MARYA, a przecie nigdzie nie czytam w Ewangeliy o takiey admiracyi, iaką

przy Nawiedzeniu ſwoim uczyniła Elżbieta: *Unde hoc mihi?* a zkądże mi to? wiecieſz dla czego? bo w tym Nawiedzeniu Nayświętſza MARYA była cudowna y łaſkawa. Innym oddaiąc wizytę czyniła ludzkość, Elżbiecie oddaiąc wizytę, czyniła Cuda. Tę przyczynę podziwienia ſwego daie ſamaż Elżbieta: *Ecce enim ut facta eſt vox ſalutationis Tuæ in auribus meis, exultavit in gaudio infans, in utero meo,* albowiem, iak tylko ſtał ſię głos Pozdrowienia Twego w uſzach moich, ſkoczyło od radości Dzieciątko w Zywocie moim. Co to było, ſześcią Mieſięczne Dziecię, ieſzcze w Zywocie Macierzyńſkim zamknięte, nad prawo natury do tey rekognicyi przyprowadzać, że Poczętego w MARYI poznało Chryſtuſa, y od radości wyſkoczyło, a iako [a] *Pallavicinus y Salmeron* ſwiadczą, uklęknąwſzy w Wnętrznościach Elżbiety, głębokiey Religiy aktem, Wcielonego BOGA przywitało, ieżeli nie cud? Co to było pierworodnym grzechem ſkrępowanego Iana od grzechu rozwiązywać y ieſzcze w żywocie poświęcać, ieżeli nie łaſka? Temu Nawiedzeniu winien Zacharyaſz, że mowę odebrał y Proroctwo; Temu Nawiedzeniu winna Elżbieta, że Macierzyńſtwo Boſkie przeniknęła w MARYI. Temu Nawiedzeniu winien Ian narodzony, że wſzyſtkim Synom ludzkim wziął precedencyą, że z ogniſtemi Eliaſzami, niewinnemi Aniołami wſzedł w komparacyą, bo go tak w Ewangeliy ſwoiey nazywa Chryſtus. Iak że ſię wizycie MARYI nie miała dziwować Elżbieta? Coś podobnego działo ſię y w tym tu Domu. Dziwowały ſię Obecności MARYI na tym tu mieyſcu (b) od Roku 1270. wſzyſtkie wieki, bo widziały wielkie Cuda y łaſki tego Obrazu. Patrzyły na owego Iakuba Potockiego Woiewodę Bracławſkiego, ktory zaiętemi w Obozie prochami wyſadzony na powietrze, za Protekcyą Naydoſtoynieyſzey Panny, bez zadnego ſzwanku ſpuſzczony na ziemię. Patrzyły na owę Matronę, ktora po ſtraconym Dziewictwie, czyniąc ſię Panną w pyſznym ubiorze przyſzła przed ten Obraz, y zdarciem ſkory z głowy przez czarta ſprawiedliwie ukarana. Patrzyły na ow pożar tuteyſzego Miaſta, w ktorym gdy wſzyſtkie Domy y Kamienice ſpłonęły, ieden tylko Kaznodzieyſki Konwent, y Kościoł pod Tytułem Bożego Ciała, widomie od Nayświętſzey MARYI Płaſzczem zaſłoniony ocalał. Zgoła, patrzyły przeſzłe czaſy, na ſlepych, głuchych, chorych, rannych, umarłych, do wzroku, ſłuchu, chodu, zdrowia, życia

przy-

(a) *Pallavicinus in Vita Deipar.* Fol. 398. *Salmer:* Tom 3. *Tract.* 10. (b) *Iuſtinus Miechovi: in litt. tit. Vir. ven. diſc.* 531.

przywroconych, y na wzor Elżbiety zdumiewały się, *Unde hoc mihi?* To pewnie y mnie do tey admiracyi dnia dzisieyszego przyidzie? Nie. Czemu się przeszłe wieki y lata dziwowały, Ia się temu niedziwuię teraz, dla czegosz to? bo ieżeli przed Koronacyą tyle Cudow na tym tu mieyscu czyniła Nayświętsza MARYA, po Koronacyi ieszcze będzie więcey. Ieżeli przed Koronacyą w tym Obrazie tak była łaskawa, po Koronacyi ieszcze będzie bardziey; Uroczystość Koronacyi Iey, dziś się z pierwszym y ostatnim Anniwersarzem kończy, ale się materya do podziwienia dopiero zaczyna, *bo MARYA w tÿm domu ÿ Obrazie tak nas zawsze po Koronacyi Nawiedzać będzie, iak raz nawiedziła Elżbietę.* O tym *Ad M. D. G.* Za Twoim Błogosławieństwem (a) *Corona anni benignitatis Domini* Iako Cię nazywa Swięty Bonawentura Niepokalanie Poczęta Panno y Przedziwna BOGA moiego Matko.

Nie rozumieycie, Słuchacze, żeby się to z przypadku tylko y upodobania stało, że Koronacya tego Obrazu od Kaznodzieyskiego Zakonu na Dzień Nawiedzenia MARYI postanowiona, y od Stolicy Apostolskiey approbowana; wielka w tym zamknięta Taiemnica. Proszę to dobrze pamiętać, com teraz powiedział. Ia się wracam do Domu Elżbiety; y przypatrzywszy się wszystkim Cudom y łaskom, ktore odebrał ten Dom, pytam się, czemu to Nayświętsza MARYA, w żadney życia swego Taiemnicy, ktore poprzedziły Nawiedzenie Elżbiety, nie czyniła podobnych Cudow y łask, aż dopiero wtym Nawiedzeniu? *Potÿm* czemu tego nie czyniła w inszych wizytach, ale tylko wtey? *Racÿa iest*, bo do Elżbiety przyszła Ukoronowana. Innych czasow MARYA była tylko MARYĄ, w Nawiedzeniu Elżbiety była MARYĄ Ukoronowaną. Uważciesz, ieżeli to bez fundamentu mowię. Przyszedłszy Archanioł Gabryel z Zwiastowaniem przyszłego Syna do Nayświętszey MARYI, tak rzekł do niey: [b] *Ecce concipies in utero & paries Filium, hic erit magnus & Filius Altissimi vocabitur*, Oto poczniesz w Zywocie y porodzisz Syna, ten będzie Wielkim, y Synem Naywyższego zwan będzie, *& dabit illi Dominus Deus sedem David Patris ejus, & regnabit in domo Iacob in æternum & regni ejus non erit finis*, y da mu Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego, y będzie Krolował w Domu Iakobowym, y Krolestwu Iego niebędzie końca. Wiem że Syn Boski, iako iest [c] *Æqualis*

(a) S. Bonav. in specul B. M. V. Cap. 12. (b) Luca 1. (c) Symb Athan.

Patri ſecundum Divinitatem. Rowny Oycu w Naturze y we wſzyſtkich attrybutach, tak toż ſamo *jus altum* naywyżſze Prawo, miał aktualnie do wſzyſtkich Kroleſtw, Pańſtw, Tronow, Bereł, Koron, ktore y Ociec, dla tego Go Krolem nad Krolmi y Panem nad Pany, w Obiawieniu ſwoim nazwał Ian Swięty; [a] *Vocatur nomen ejus Verbum Dei, & habet ſcriptum Rex Regum & Dominus Dominantium* Zacoż tedy rzekł Archanioł: *Dabit illi Dominus Deus ſedem David Patris ejus*, że mu dopiero da Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego! bo takie Prawo miał wziąć do Kroleſtwa Dawidowego, y innych, iakiego ieſzcze niemiał. Syn Bozy miał Prawo eſſencyalne do wſzyſtkich Kroleſtw, ale nie miał Prawa akcydentalnego, albo przypadkowego. Kiedyż tego Prawa nabył? w Wcieleniu. Przed Wcieleniem był Panem y Krolem całego Swiata ile BOG, po Wcieleniu był Panem y Krolem całego Swiata, nie tylko ile BOG, ale ile Człowiek; bo iako w Wcieleniu ſwoim złączywſzy ſię z naturą ludzką, wynioſł ią do tych prerogatyw, że miała moc czynienia wſzyſtkich Cudow; że była pełną wſzelkiey Mądrości y umieiętności, że ſię ſtała Głową całego Narodu ludzkiego; tak w tym Wcieleniu wynioſł Ią y do tey doſtoyności; aby ſię Pańſkim, y ſamym tylko Krolom właściwym Charakterem zaſzcycała. Wyznał to ſam Chryſtus przed Uczniami ſwoiemi. *(b) Vos vocatis me Magiſter & Domine, & bene dicitis, ſum etenim*, wy nazywacie mię Nauczycielem y Panem, y dobrze mowicie, albowiem nim ieſtem. [c] *Lucæ 6. Quia Dominus eſt Filius hominis, etiam Sabbathi*, że Syn Człowieczy ieſt Panem y Sabatu. Ieżeli tedy Syn Boſki biorąc Naturę Ludzką, w pierwſzym Wcielenia ſwego momencie wziął razem prawo y do Korony, toć do tey Korony w pierwſzym momencie Poczęcia Chryſtuſowego mieć prawo muſiała y MARYA? Tak ieſt a nieinaczey.

Dwoiakim tytułem Chryſtus Pan miał Prawo do Kroleſtwa y ile Człowiek, y ile BOG. Ile Człowiek, miał prawo przypadkowe y nabyte; ile BOG, miał prawo eſſencyalne y przyrodzone. Tak też dwoiakim tytułem y Nayświętſza MARYA powinną była należeć do Krolewſkiego tytułu, y ile była Matką Chryſtuſa Człowieka, y ile była Matką Chryſtuſa BOGA. *A naprzod*, ile była Matką Chryſtuſa Człowieka, należała do Krolewſkiego Tytułu, bo Dziedzictwo ordynaryinie z Rodzicow na dzieci ſpływa

(a) Apoc. 19. v 13 & 16. (b) Ioan: 13. [c] Luca 6. v 5.

wa, tak aktualni Xiążęta nie rodzą ſię tylko z aktualnych Xiężn; aktualni Krolowie z aktualnych Krolow. A zatym dobra to u mnie konſekwencya: Chryſtus w pierwſzym poczęciu ſwoim wziął od BOGA Kroleſtwo, toć toż ſamo Kroleſtwo w Poczęciu Chryſtuſowym mieć muſiała y Matka Iego. Utwierdza Ią mocno owemi ſłowy Archanioł Gabryel: *Dabit illi Dominus DEUS ſedem David Patris ejus*, da mu Pan BOG Stolicę Dawida Oyca Iego. Czemu nie Stolicę Saula, albo inſzych Monarchow, ponieważ Chryſtus y ile Człowiek *ratione unionis Hypoſtaticæ*, to ieſt względem złączoney Natury Ludzkiey z Boſtwem, miał relacyą do wſzyſtkich Kroleſtw? bo temi ſłowy chciał wyrazić Sukceſſyonalne tylko Prawo Chryſtuſa do Kroleſtwa, iako bowiem Nayświętſza MARYA pochodziła ze Krwi y Familij Krola Dawida, tak Chryſtus poczynaiąc ſię z tey Krwi y Familiy Dawjda, tym ſamym brał prawo naturalne do Stolicy Iego. Ieżeli tedy do tego, żeby był Chryſtus ze Krwi Dawida należał do Kroleſtwa Dawidowego, koniecznie trzeba było; żeby ſię ta relacya wprzod znaydowała w MARYI; tak żeby z złączenia Natury ludzkiey z Boſtwem, należał do wſzyſtkich Kroleſtw, koniecznie trzeba było, żeby w tym złączeniu MARYA była aktualną Krolową. Piſze ſię na to ze mną y S. Athanazius: [a] *Qui natus eſt de Virgine Rex eſt & Dominus, propterea & Mater, quæ eum genuit Regina & Domina proprie & vere cenſetur.* Ten ktory ſię Narodził z Panny, Krolem ieſt y Panem, dla tego też y Matka, ktora go porodziła, Krolową y Panią ieſt prawdziwie. Y tać to ieſt racya, dla czego Chryſtus Pan nie chciał akceptować Korony, gdy go *Ioan: 6.* chciano uczynić Krolem: *(b) Cum cognoviſſet, quod venturi eſſent, ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit in montem ipſe ſolus*, poznawſzy iż mieli przyiść, aby Go porwali, y uczynili Krolem, uciekł ſam ieden na Gorę, bo Go chciano Koronować bez MARYI. Chryſtus zaś iako wſzyſtkich Honorow, doſtoieńſtw y prerogatyw akcydentalnych wziął pierwſzy fundament, to ieſt Naturę Ludzką z Matki ſwoiey, tak tych wſzyſtkich Honorow, doſtoieńſtw y prerogatyw, chciał mieć Uczeſtniczkę MARYĄ.

Iedna tu tylko ieſzcze zbywa trudność; ieżeli MARYA w Poczęciu Chryſtuſowym zoſtała aktualną Krolową, a aktualne Kroleſtwo, niemoże bydź bez Koronacyi, ktoż był Koronatorem?

(a) *S. Athanaſius lib: de Excell. Virg.* (b) *Ioan: 6. v 15.*

torem? Pyta ſię tu Anielſki Doktor: ponieważ Chryſtus według Ciała żadnego Oyca niemiał, ktoż to Ciało w Panieńſkim Zywocie Nayczyſtſzey Panny uformował? y odpowiada: [a] *Conceptionem Corporis Chriſti tota Trinitas eſt operata, attribuitur tamen hoc Spiritui Sancto triplici ratione*, że lubo do Poczęcia Ciała Chryſtuſowego przykładała ſię cała Nayświętſza TROYCA, to iednak Poczęcie przyznaie ſię Duchowi Swiętemu, [b] *Inventa eſt habens de Spiritu Sancto*, a to z trzech przyczyn *Pierwſza* ieſt z ſtrony Pana BOGA, bo BOG Wcielenie Syna ſwoiego uczynił z iedyney tylko ku Narodowi Ludzkiemu miłości, iako mowi Ian Swięty [b] *Sic Deus dilexit mundum, ut Filium ſuum Unigenitum daret*, Tak BOG ukochał świat, że Syna ſwego Iednorodzonego dał, Miłość zaś ta Boſka ieſt Duchem Swiętym. *Druga* przyczyna ieſt z ſtrony Natury Ludzkiey, bo tę naturę do iedności Perſony przyiął Syn Boſki, nie z żadnych iey zaſług, ale z ſzczerey tylko y ſamey łaſki, łaſka zaś według Pawła Swiętego, ieſt właſna Duchowi Swiętemu: [d] *Diviſiones gratiarum ſunt, idem autem Spiritus*, rożne ſą dyſpartymenta y podziały łaſk, ale ieden Duch. Trzecia przyczyna ieſt z ſtrony końca Wcielenia Syna Boſkiego, to ieſt, aby ten Człowiek, ktory ſię w MARYI Poczynał, był Swiętym, y Synem BOZYM; świątosć zaś y Synoſtwo Boſkie przyznaie ſię Duchowi Swiętemu, iako mowi Paweł: [e] *Quoniam eſtis Filii DEI, miſit Deus Spiritum Filii ſui in corda veſtra*, y ad Rom: 1. nazywa go (f) *Spiritum Sanctificationis* Duchem poświęcenia. Według Ewangeliy tedy y Tomaſza Swiętego Duch Swięty był ſprawcą całego Wcielenia Chryſtuſowego; wnoſzę: toć ten Duch S. był y Koronatorem MARYI, bo iako Syn Boſki z Ducha Swiętego wziął Ludzką Naturę, y z tą Naturą, Krolewſką Godnosc, tak Nayświętſza MARYA Panna z tegoż Ducha Swiętego wzięła Macierzyńſtwo Chryſtuſowe, y z tym Macierzyńſtwem podobnąż doſtoyność Krolewſką. Toż ſamo zdaią ſię wyrażać owe ſłowa Gabryela przy Zwiaſtowaniu rzeczone: [g] *Spiritus Sanctus ſuperveniet in Te*, a iako tłumaczy Bernard: *Iterum veniet*, Duch Swięty znowu zſtąpi na Ciebie, dla czegoż to? dla tego, żeby ią wſzyſtkiemi łaſkami ſwemi napełnił? nie, bo ią iuż tych wſzyſtkich łaſk pełną znalazł Archanioł:

(a] 3. p. q. 32. Ar: 1. in O. [b) Matt: 1. (c) Ioan: 3. (d] 1. Cor. 12. (e) Galat 4. (f) Rom. 1. (g] S. Bern: ſerm: 4. Supmiſſus eſt.

Archanioł: *Ave gratia plena,* Witay łaſki pełna, ale żeby Ią był uczynił Matką Chryſtuſową, a tym ſamym Krolową y Panią wſzyſtkiego. Tak rozumi S. Athanaziuſz: [a] *Spiritus S. deſcendit in Virginem cum omnibus attributis eſſentialibus, quæ illi per rationem Divini Principatûs adſunt.* Duch Swięty zſtąpił na Pannę zewſzyſtkiemi iſtotnemi doſkonałościami, ktore ſię w nim względem Boſkiego Panowania, y naywyżſzey doſtoyności znayduią. Dwoiakie było zſtąpienie Ducha Nayświętſzego na MARYĄ [b) według Bernarda: iedno przy Iey Poczęciu, drugie przy Poczęciu Chryſtuſowym. Przy Poczęciu MARYI zſtąpił Duch Swięty na nię, aby Ią był zachował od grzechu pierworodnego; przy Poczęciu Chryſtuſowym zſtąpił na nię, aby Ią był ozdobił Krolewſką Doſtoynością. Z ſtępuiąc przy Poczęciu MARYI, udzielił Iey tych attrybutow doſkonałość, ktore Go czynią Swiętym, niezkazitelnym, Niepokalanym, zſtępuiąc przy Poczęciu Chryſtuſowym udzielił Iey tych attrybutow doſkonałość, ktore Go czynią abſolutnym Monarchą, Krolem, y Panem wſzyſtkiego; *Quæ illi per rationem Divini Principatûs adſunt.* Z pierwſzego zſtąpienia zoſtała MARYA bez zmazy poczętą, y wſzyſtkich łaſk pełną; z drugiego, zoſtała Matką Chryſtuſową, y Monarchinią Swiata.

To takie Prawo do Krolewſkiego tytułu odebrała MARYA, ile Matka Chryſtuſa Człowieka; iakież Prawo do tego Tytułu odebrać muſiała, ile Matka Chryſtuſa BOGA? Chceciesz poznać, co to ieſt za Godnośc Macierzyńſtwa Boſkiego? ſłuchayciesz co mowi Anielſki Doktor: (c] *Humanitas Chriſti ex hoc, quod eſt unita Deo, & beatitudo creata, ex hoc quod eſt fruitio DEI, & Beata Virgo ex hoc, quod eſt Mater DEI, habent quandam Dignitatem infinitam, ex bono infinito quod eſt DEUS.* Natura Ludzka Chryſtuſa z tey racyi, że ieſt złączona z BOGIEM, y Błogoſławieńſtwo Niebieſkie z tey racyi, że ieſt nieuſtannym poznawaniem, y kochaniem BOGA, y Nayświętſza MARYA Panna z tey racyi, że ieſt Matką Boſką, zamykaią w ſobie iakąś nieſkończoną Godność z dobra nieſkończonego, ktorym ieſt BOG. Iakoby mowił: Natura Ludzka Chryſtuſa ma za termin, z ktorym ſię łączy, Perſonę Boſkę, ale ta Perſona Boſka ieſt nieſkończoną, toć y Natura Ludzka Chryſtuſa ieſt nieſkończona. Błogoſławieńſtwo Niebieſkie ma za cel y objectum wſzyſtkiego ſzczęścia y ukontentowania

B2 BOGA,

(a] S. Athan: in Luc: Cap. 1. [b] S. Bern: ut ſupra. (c) 1. p. q. 25. ar 6. ad 4tum.

BOGA, ale ten BOG ieſt nieſkończony, toć y błogoſławieńſtwo Niebieſkie ieſt nieſkończone. Nayświętſza MARYA przez Macierzyńſtwo ſwoie ma relacyą do Syna, ale ten Syn ieſt nieſkończony, toć y MARYA ile Matka Boſka ieſt nieſkończona, *Et ex hac parte non poteſt aliquid fieri melius eis, ſicut non poteſt eſſe aliquid melius DEO,* mowi tenże: y ztey okoliczności niemoże bydź nic lepſzego y doſkonalſzego nad te trzy rzeczy iako nie może bydź nic lepſzego y doſkonalſzego nad BOGA. Ia zaś mowię, że biorąc komparacyą tych nawet trzech rzeczy między ſobą, Macierzyńſtwo Boſkie w niektorych okolicznościach zdaie ſię przechodzic inne. Y tak lubo między Perſoną Boſką y Naturą Ludzką Chryſtuſa ieſt wzaiemność Hypoſtatycznego związku, niemaſz iednak wzaiemności dependencyi, bo lubo Natura Ludzka w Chryſtuſie dependuie od Perſony, y dla tego ſię wſzyſtkie akcye Chryſtuſowe nazywaią Boſkie y Teandryczne, Perſona iednak od Natury Ludzkiey cale nie. Między Macierzyńſtwem zaś Boſkim MARYI y Synoſtwem Chryſtuſa, taka ſię znayduie relacya, że y Matka od Syna, y Syn od Matki eſſencyalnie dependuie, bo ani Matka bez Syna, ani Syn bez Matki żadnym ſpoſobem bydź niemoże. *Potiſimè* Błogoſławieńſtwo wieczne ieſt oſtatnim końcem predeſtynacyi naſzey, bo nad niego względem nas nie może bydź nic godnieyſzego y ſzczęśliwſzego. Predeſtynacyi zaś Nayświętſzey MARYI oſtatnim końcem było Macierzyńſtwo Iey Boſkie, a błogoſławieńſtwo własnością tylko powinną Macierzyńſtwu Boſkiemu, bo bydź Matką Boſką, ieſt większa nierownie prerogatywa, a niżeli widzieć y poznawać w Chwale wiekuiſtey BOGA. Pięknie tę dyfferencyą wyraził S. Epiphanius, gdy ztaką exklamacyą zawołał: *O Uterum cœlô ampliorem! qui incomprehenſum Deum, vere comprehenſum portaſti.* O Zywocie od ſamego Nieba obſzernieyſzy, ktoryś nieogarnionego BOGA prawdziwie ogarnionego noſił? Na tych ia ſię dwoch ſłowkach: *vere comprehenſum* prawdziwie ogarnionego, zaſtanawiam troche, y pytam ſię, czy też Nayświętſza MARYA obeymuie Pana BOGA w Niebie? nie; poznaie go nad wſzyſtkich Swiętych nayiaśniey, kocha nad wſzyſtkich Swiętych naydoſkonaley, zoſtaie w wieczney chwale nad wſzyſtkich Swiętych naywyzey, ale Go nie obeymuie, bo BOG iako ieſt w Iſtocie ſwoiey y doſkonałościach nieſkończony, tak od ſtworzonego y ſkończonego rozumu niemoże bydź ogarniony. Ie-

żeli

żeli tedy Nayświętſza MARYA nieobeymuie, Pana BOGA w Niebie, gdy Go widzi, zacoż S. Epiphanius mowi? że Go obięła, gdy Go poczęła y w Zywocie ſwoim noſiła? Tak wielki Swięty powiedział to, iak wielki Teolog. Według S. Tomaſza, Scota y Zoareſa do ogarnienia BOGA koniecznie tego trzeba, żeby Go widzieć: (a) *Totum & totaliter*, to ieſt y całego, y wſzyſtkie Iego doſkonałości, tym wſzyſtkim ſpoſobem, ktorym bydź może poznawany. Lubo tedy y Nayświętſza MARYA, y wſzyſcy inni Swięci całego BOGA widzą, niewidzą go iednak *Totaliter*, co do wſzyſtkich nieſkończonych Iego doſkonałości, ani tym wſzyſtkim ſpoſobem, ktorym być może poznany, a zatym ani Go obeymuią. Akiedy Go w Zywocie ſwoim poczęła y noſiła Naydoſtoynieyſza Panna, miałaż Go *totum & totaliter* całego, y tym wſzyſtkim obyczaiem, ktorym Go mieć mogła w Wnętrznościach? miała, dla tego S. Epiphanius mowi że Go ogarnęła prawdziwie, *Vere comprehenſum portâſti*, nieogarnieniem rozumu, ale ogarnieniem żywota; na podobieńſtwo tego, co o Naturze ludzkiey Chryſtuſa rzekł Paweł; [b] *In ipſo inhabitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter*, w Nim mieſzka wſzyſtka zupełność Boſtwa cielesnie.

To taka Godnośc Macierzyńſtwa Boſkiego MARYI z relacyi do Syna; zobaczcieſz tę Godność wynoſi S. Bernard z relacyi do Oyca: (c) *Hæc eſt excellens prærogativa Mariæ, quod unum eundemq; Filium cum Deo Patre meruit habere communem*, Ta ieſt nayzacnieyſza prerogatywa MARYI, że iednegoż z Oycem Przedwiecznym zaſłużyła ſobie mieć Syna, bo ktorego Ociec przedwieki z ſiebie rodzi, Tegoż ſamego w czaſie porodziła MARYA, Pytaią ſię tu Doktorowie, czemu to Duch S. nie nazywa ſię zrodzonym, iako Syn Boſki, ale tylko pochodzącym? (d] *Spiritus S. à Patre & Filio non factus, nec creatus, nec genitus, ſed procedens*; y odpowiadaią poſpolicie, bo Syn Boſki ieſt podobnym Oycu, Duch Swięty zas żadnego podobieńſtwa niema. To ſamo czemu? Izaliż Duchowi Swiętemu nie doſtaie iakiey doſkonałości, ktora ſię znayduie w Oycu?nie. dla czegoż tedy nie ieſt?podobny! Odpowiada Swięty Auguſtyn: bo ani rodzi, ani tchnie żadney Perſony Boſkiey, Pierwſze Oſoby ſą płodne, bo Ociec Rodzi Syna, z Synem zaś tchnie Ducha Nayświętſzego, Duch Swięty zaś że żadney płodności niema, żadnego też do Oyca niewyraża podobień-

C

[a] *Aleq p. 1. q. 12. ar. 1. ad 3.* [b] *Coloſ: 2. v. 9.* [c] *S. Bern. ſerm: 4 de aſſump: Virg: præ:* [d] *Symb: Athan:*

bieństwa. Patrzcież teraz; czego Duch Swięty niewziął w pochodzeniu swoim od Oyca y od Syna, to w przeznaczeniu swoim wzieła MARYA, to iest: podobieństwo w płodności do Oyca: *Beata Virgo MARIA ab ipso Patre æterno Paternalem fæcunditatem accepit* mowi *S. Bernardinus Senensis.* Płodność Przedwiecznego Oyca takie w nim własności złączyła z sobą, iakie w żadney Osobie nawet Boskiey nigdy niebyły, y być nie mogą, to iest Bostwo z Oycowstwem. Podobnym sposobem płodność MARYI, takie w niey *extrema* pogodziła z sobą; iakie się w żadney Osobie nieznaydowały nigdy, y znaydować niemogą, to iest: Dziewictwo z Macierzyństwem. Płodność Przedwiecznego Oyca dokazała tego, że Syna przedwieki rodził bez Matki, podobnym sposobem Płodność MARYI to sprawiła, że tegoż Syna zrodziła w czasie bez Oyca. Płodność Przedwiecznego Oyca iednę Naturę kommunikuie dwom Osobom, Płodność MARYI dwie Natury zamyka w iedney Osobie. Płodność Przedwiecznego Oyca Syna Boskiego czyni wspołistotnym Oycu, Płodność MARYI, Ciało Chrystusowe uczyniła Ciałem MARYI: [a) *Caro Christi est caro Mariæ. S. Bern.* Słowem *Illam germanitatis affinitatem Patris ad Verbum, quam Spiritus S. non habet, Habet Sanctissima Virgo, ut sit & soror Domini, & summo Patri permaxime similis,* mowi S. Augustyn; to powinnowactwo Oyca do Syna, ktorego niema Duch S. odebrała Nayświętsza MARYA, że iest y Siostrą Pana, y Oycu Przedwiecznemu naypodobnieyszą. Możesz bydź nad to co zacnieyszego? Chyba iedno tylko Bostwo. Ieżeli tedy Godność Macierzyństwa Boskiego, iest naypierwsza po BOGU, toć się Iey wszystkie prerogatywy, wszystkie Przywileie, wszystkie Korony, y Krolewskie Tytuły winne, a zatym dobrzem powiedział, dla czego to MARYA w Domu Elżbiety takie Cuda y łaski czyniła, iakich przed tym Nawiedzeniem nieczyniła nigdy, bo do niego aktualną Matką Boską przyszła, a tym samym Krolową Nieba y ziemi, to iest do wszystkich łask, do wszystkich Cudow, do wszystkich dobr, do wszystkich Kreatur y Elementow maiąca Prawo.

Przypomniycież sobie teraz, com prosił mieć w pamięci, to iest: że się Koronacya Tego Obrazu na Dzień Nawiedzenia Nayświętszey MARYI nie bez taiemnicy stała; Mogła się była ta Koronacya odprawić inszego czasu, naprzykład albo na Swięto Na-

rodzenia

[a] *S. Aug: lib. 6. de Trinit apud P. Baeza tom: 1. de B. M. V.*

rodzenia, albo na Swięto Ofiarowania, albo na Swięto Zaślubie-
nia, albo na Swięto Zwiaſtowania, za coż ſię Panu BOGU po-
dobało, Konorować MARYĄ w tym Obrazie na Uroczyſtość
Iey Nawiedzenia? *Racija ieſt*: bo Ią w tym Obrazie chciał mieć
zawſze Cudowną y łąſkawą. Obraz ten ile z ſiebie, był obo-
iętny, żeby był figurował w ktoreykolwiek z tych Taiemnic Nay-
świętſzą MARYĄ; Koronacya zaś determinowała go do tego,
żeby odtąd nieinną MARYĄ znaczył tylko Nawiedzaiącą El-
żbietę, to ieſt aktualną Matkę Boſką, Słowem Przedwiecznym
napełnioną, y od Ducha Nayświętſzego Ukoronowaną. Dla cze-
goż to? oto dla tego, żeby w tym Obrazie takie Cuda y łaſki
czyniła zawſze, iakie Cuda y łaſki uczyniła w Domu Elzbiety
raz tylko. MARYA w Domu Elzbiety raz tylko była aktual-
ną Matką Boſką, y raz też tylko Macierzyńſtwa ſwego Boſkie-
go dowody dała, w tym Obrazie po ſwoiey Koronacyi zawſze
będzie aktualną Matką Boſką, y zawſze też Macierzyńſtwa ſwe-
go Boſkiego będzie pokazywała ſkutki. Y ta to ieſt Nayświęt-
ſzey MARYI w tym Obrazie przed, y po Koronacyi differen-
cya; przed Koronacyą czyniła Cuda y świadczyła łaſki, ale pe-
wnych tylko czaſow, po Koronacyi będzie czyniła y świadczy-
ła zawſze. Przed Koronacyą czyniła Cuda, y świadczyła łaſki,
ale nie Domu Elżbiety, po Koronacyi to wſzyſtko będzie czy-
nić, co w Domu Elżbiety uczyniła. W Domu Elżbiety Sześcio-
mieſięczną dziecię zupełnym używaniem rozumu udarowała MA-
RYA, y do poznania prawdziwego BOGA, ktorego w żywocie
ſwoim noſiła, przyprowadziła, w tym Domu będzie oświecać
rozumy, zapalać ſerca, do Czci, Miłości, y Religij Boſkiey na-
kłaniać wolę. W Domu Elzbiety od pierworodnego grzechu
uwolniła Iana, na tym mieyſcu y naytwardſzych grzeſznikow, y
nayuporczywſzych nałożnikow nawracać będzie. W Domu El-
żbiety niememu Zacharyaſzowi przywrociła mowę; w tym Do-
mu y mowy, y ſłuchy, y wzroki, y zdrowia, y życia y fortuny
przywracać będzie. W Domu Elżbiety Rodzicow Prorokami,
Syna Aniołem y Marſzałkiem Chryſtuſowym uczyniła MARYA;
na tym tu mieyſcu Rodzice Dziatki, ſtrapieni konſolacyą, wnie-
beſpieczeńſtwie duſzy y ciała zoſtaiący, pewną pomoc odbierać
będą. ſłowem: w Domu Elżbiety całey Familij pobłogoſławiła
MARYA; z tego Domu bez łaſki y Błogoſławieńſtwa MARYI

nikt nieodeydzie, kto się Iey Macierzyńskiey Opiece y Protekcyi przez część stateczną y należytą rewerencyą odda. Tak będzie, Słuchacze, iak mowię, bo ten Obraz po Koronacyi swoiey zawsze będzie reprezentował Matkę Boską Nawiedzaiącą Elżbietę. MARYA zaś iłe Matka Boska nie może tylko dobrze czynić. Swięty Paweł chcąc wyperswadować Rzymianom, aby byli wszystkę swoię nadzieię pokładali w Chrystusie, tak ich konwinkował: (a) *Qui proprio Filio suo non pepercit, sed pronobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam cum illo omnia, nobis donavit? Rom 8.* Ieżeli BOG własnemu Synowi swemu nieprzepuścił, ale go za Nas wszystkich wydał, iakże nam niedatował wszystko? Podobnym sposobem niby *a Majori ad minus* y Ia argumentuię: Ieżeli BOG Iedynaka swego nieżałował dla MARYI czyniąc Go Iey Synem, à MARYĄ Matką, ktoreyże Iey łaski, ktorego faworu, ktorego dobrodzieystwa y uczynności negowac będzie? *quomodo non etiam cum illo omnia illi donavit?* Ze MARYĄ uczynił Matką Syna swego, to była łaska, ale żeby dla Niey to wszystko czynił, oco iak Matka Boska prosi, zdaie się bydź w BOGU niby iakaś obligacya; dla tego Go dłużnikiem MARYI nazywa S. Metodius: [b] *O Domina! quæ debitorem Deum semper habes.* Wiecie że przed Wcieleniem Syna Boskiego żadney wiadomości o BOGU w TROYCY Swiętey iedynym nie mieli Ludzie, dopiero się o niey dowiedzieli po Wcieleniu, ktoż tey wiadomości był przyczyną? Nayświętsza MARYA. Widząc bowiem y słuchaiąc mowiącego Chrystusa, patrząc na tak wielkie Cuda y Dzieła Iego Swiat, tak sobie dyszkurował: Syn ten MARYI iest Synem Boskim, ho! toć mieć musi swego Oyca w Niebie, bo Syn bez Oyca y Ociec bez Syna bydź niemoze; a że iest Synem Boskim koniecznie Oyca y Ociec Iego miłowac musi, ho! toć między niemi bydź musi nieskończona miłość, ktora się nazywa Duchem Swiętym, a zatym w iednym BOGU są Trzy Osoby, ktoż mowię, tego poznania był okazyą? Nayświętsza MARYA zezwalaiąc na Macierzyństwo, y rodząc Syna Boskiego, y ztąd ci to Ią *Totius TRINITATIS complementum* Całey TROYCY dopełnieniem nazywa S. Izichius Ierozolimitański Biskup. *Potym* Dłużnikiem ma BOGA, bo mu przez Macierzyństwo swoie tego uzyczyła, czego nigdy niemiał, a co go naybarziey wsławia. Dwoch rzeczy według Anielskiego Doktora: [c] *Ad integram ratio-*

[a] *Rom:* 8. *v.* 32. [b] *Bonher Sab. Dom* 5. *Quadrag.* [c] 22. *q.* 30.

tionem misericordiæ, Do zupełnego miłosierdzia trzeba, to iest: aktu woli, y kompassyi. Aktu woli, przez ktory kto chce dobrze uczynić ubogiemu y nędznemu; kompassyi, przez ktorą kto ubolewa nad mizeryą bliźniego. BOG tedy był prawda przed wieki miłosiernym, ale tylko co do aktu woli, bo zawsze chciał dobrze światu, nigdy iednak niebył miłosiernym co do kompassyi, bo niemaiąc Ciała, niemogł też mieć zmysłu y czucia żalu. Coż tedy uczyniła Nayświętsza MARYA, oto daiąc Ciało Synowi Boskiemu, tym samym mu do kompassyi zprowidowała instrument, aby był nie tylko co do woli, ale y co do czucia miłosiernym: Wyraził to wszystko pisząc do żydow Paweł Swięty: (*a*) *Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris? Accedamus ergo cum fiducià ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur.* Izaliśz niemamy Naywyższego Kapłana, ktoryby się niemogł ulitować nad krewkościami naszemi? Przystąpmyż tedy z ufnością do Stolicy łaski, abyśmy otrzymali miłosierdzie. Przed Wcieleniem Sprawiedliwość Boska brała gorę miłosierdziu, bo BOG ludzkiey nędzy nieczuł, y dla tego tez tak często y surowo karał. [*b*] Teraz *Misericordia superexaltat judicium.* Miłosierdzie przewyższa sprawiedliwość, bo BOG ma Serce od MARYI do kompassyi. A zatym nie tylko iako Matce, ale iako kredytorce swoiey nieprzeczyć y odmowić niemoze. Będą tego miłosierdzia Boskiego skutkow doznawać wieki wtym Obrazie, bo iako wnim *in anno gratiæ*, w roku łaski to iest Wielkiego Iubileuszu Koronowana MARYA, tak po wszystkie lata w tym Obrazie łaskawą będzie.

Niechze tedy naypierwsze y nieskończone dzięki będą BOGU Wszechmogącemu za tę Swiętą Pannę, że Ią tak wielkiemi Cudami, łaskami y dobrodzieystwy w tym Obrazie wsławił. Po BOGU powinniśmy te dzięki Stolicy Apostolskiey za Approbacyą Koronacyi, za Poświęcenie y przysłanie Korony, za nadanie wiecznemi czasy tak wielkich odpustow. Powinniśmy te dzięki y Iaśnie Wielmożnym *Potockim* Fundatorom tey Koronacyi, że PILAWY, albo Herbownych KRZYZOW swoich na Koronę MARYI nieżałowali, tak znaczne expensa na ozdobę tego Aktu podeymuiąc. Powinniśmy dzięki y Prześwietnemu Kaznodzieyskiemu Zakonowi za usilną Promocyą, staranie, y niezfatygowane zabiegi, Roku przeszłego dla Koronacyi, tera-

 zniey-

[*a*] *Hebr.* 4. *v.* 14. [*b*] *Iac.* 2. *v.* 13.

znieyſzego dla Iey Anniwerſarza podjęte. Gdy S. Ildefons Toletański Arcy-Biſkup Honor MARYI wynoſił raz na Kazaniu, Błogoſławiona *Leokadya* wyſzedſzy przy wſzyſtkich z Grobu na cały głos zawołała; [a] *Per Te Domina mea vivit,* Przez Ciebie Pani moia żyie; toż y Ia Prześwietny Kaznodzieyſki Zakonie o Tobie nie z grobu, ale z tey Ambony żywemi uſtami ponawiam: *Per Te Domina mea vivit,* Przez Ciebie Pani moia żyie. Bo przez Ciebie po całym prawie świecie rozeſzła ſię Część y Honor MARYI. Ty Iey Imię po Pańſtwach y Kroleſtwach, po Katedrach y Ambonach, iuż Xięgami, y Uczonemi Piſmami, iuż Rożańcami, Centuryami, y innemi Konfraterniami, iuż przykładnym Nabożeńſtwem, y wrodzonym prawie do MARYI przywiązaniem wſławiaſz. A zatym ktorąś pochwałę w pierwſzych Swiętego Oyca DOMINIKA Towarzyſzach odebrał od Nayświętſzey MARYI owemi ſłowy do Błogoſławionego *Ro* rzeczonemi: (b] *Hi ſunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complacui.* Ci ſą Synowie moi, w ktorychem ſobie upodobała, tę Ci pochwałę ponawia, y zawſze będzie ponawiać MARYA.

Ale te dzięki od nas wſzyſtkich naybarziey ſię winny Tobie Iaśnie Oświecony Paſterzu y Koronatorze. Wſzyſtkie Oſoby Boſkie przykładali ſię do Koronacyi MARYI, przy Wcieleniu Syna Boſkiego, iako czytam *Cant. 4. (c) Veni Sponſa mea, veni e Libano, veni Coronaberis,* Podź Oblubienico moia, podź z Libanu, podź będzieſz Ukoronowana. Ociec rzekł: *Veni*: wzywaiąc ą iako Corkę; Syn rzekł *Veni*, wzywaiąc Ią iako Matkę; Duch Swięty rzekł: *Veni*, wzywaiąc Ią iako Oblubienicę; a przecie ta Koronacya razem z Wcieleniem przyznaie ſię pryncypalnie Duchowi Swiętemu. Czemu? bo przy tym Wcieleniu Duch Swięty tylko na Nię zſtąpił. *Spiritus S. ſuperveniet in te.* Wielu ſię y do Koronacyi tego Obrazu przyczyniało: Rzym, Dom POTOCKICH, Zakon Kaznodzieyſki, ale ta Koronacya przyncypalnie powinna ſię przypiſywać Tobie. Czemu? boś Ty rękami twemi na Głowę MARYI kładł Koronę. Notuią tuteyſzey Archi-Dyecezyi Annales, chwalebne Dzieła Twoie, ktoreś do tych czas czynił: Prałackie Stalla Godnemi Subjectami oſadzaiąc, Zakonne Domy do Twoiey Dyecezyi ſprowadzaiąc, na rożne Funduſze y ſkryte iałmużny dochody Twoie wyſypuiąc. Ale nic znacznieyſzego nienapiſzą nad to, iako, żeś MARYĄ Koronował;

[a) *Card Sfondrati in innocen vindicata,* (b] *Lobb* § 5. *in proem de ſ. Dom.* (c] *v.* 8.

nował; bo możeż że bydź co Godnieyſzego, co chwalebnieyſzego dla Ciebie? iakożeś ſię ſtał Wſpoł-Koronatorem Ducha Swiętego? Duch S. Koronował MARYĄ w Nazareth, Ty we Lwowie; Duch S. uczynił Ią Matką Boſką, Tyś ten Obraz przez Koronacyą Twoię do tego determinował, żeby Matkę Boſką figurował. Duch S. Macierzyńſtwem Boſkim MARYI wſławił Miaſteczko Nazareth. Ty tego Obrazu Koronacyą tuteyſzą Metropolią, bo odtąd iuż nie *Coronatrix Regum* iak ſię inne intytułuią Metropolie, ale *Coronatrix Reginæ Cæli & terræ*, nazywać ſię będzie. Cokolwiek tedy Cudow y łaſk Ukoronowana w tym Obrazie MARYA czynić będzie, te wſzyſtkie na Ciebie ſpłyną, iako na Koronatora. Day BOZE, żeby Ci za iednę ſwoię Koronę, w Naywyżſzym *TriRegium*, trzy oddała.

To ſię iuż Słuchacze, Anniwerſarz Koronacyi kończy, kończą ſię wſzyſtkie Pompy, Applauzy, Magnifiki, na ten Akt wſpaniale przygotowane. Niechże ſię Miłość y Cześć MARYI ztym Anniwerſarzem nie kończy. Ucichną Działa ale uſta waſze, niech zawſze brzmią Chwałą MARYI. Uſtaną Fejerwerki, ale ſtrzeliſte Akty, niech nigdy ku tey Matce nieuſtawaią. Zgaſną Illuminacye, ale ſerca niech zawſze goreią. Powiedziałem że MARYA wtym Domu, iak w Domu Elżbiety Cuda y łaſki czynić będzie, ale żebyście tych Cudow y łaſk godni byli, koniecznie tego trzeba, żeby w was była łaſka Boſka iak w Ianie, Nabożeńſtwo, iak w Elżbiecie, Wiara iak w Zacharyaſzu. Bez łaſki Boſkiey niemoże was MARYA kochać, bez Nabożeńſtwa, niemoże was wyſłuchać, bez Wiary, niemoże wam dobrze czynić. Będzie zaś to wſzyſtko, ieżeli będzie prawdziwa Miłość Maryi, zechce pokuſa przywodzić do grzechu y obrazy BOGA? mowże ſobie, nieuczynię tego, bo kocham MARYĄ. Zechce odwodzić od Cnoty y dobrych uczynkow? mowże ſobie y tego nieuczynię, bo kocham MARYĄ. A dopiero prawdziwie ukochaſz. Rzućcież tedy pod Stopy tey Swiętey Panny ſerca waſze, Słuchacze, y w wieczną niewolą iako Krolowy y Monarchini waſzey oddaycie, bo według Bernarda *Servire MARIÆ, regnare eſt*, Służyć MARYI, ieſt krolować.

Ty zaś Ukoronowana Pani wielka Wielkiego BOGA Matko, przyimiy ie, przy tey kończącego ſię Anniwerſarzu Koronacyi twoiey konkluzyi za trybut y daninę Koronie twoiey po-

winną. Wſzak nic drożſzego nadto ſerce niemamy. A iakoś modlącym ſię przed tobą wtym Obrazie Oycom y Braci Zakonu Kaznodzieyſkiego na te ſłowa: *Nos cum prole pia, Benedicat Virgo MARIA* Niech nas z Synem ſwoim pobłogoſławi MARYA Panna, odpowiedziała miłoſiernie: *Benedicam & intercedam.* Pobłogoſławię y będę ſię przyczyniała, tak przy Paſterſkiey Koronatora twego Benedykcyi, ponòw y dla nas wſzyſtkich to Błogoſławieńſtwo: *Benedicam & intercedam:* Pobłogoſławię y będę ſię przyczyniała. Błogoſławże wżyciu, Błogoſław y przy śmierci: przyczyniay ſię w życiu, przyczyniay ſię y przy śmierci; abyśmy po tey Koronacyi za Twoią przyczyną byli godni Korony wieczney.

A
M E
N.

FUNDAMENT
Metropolii Xięſtwa Ruſkiego; kapitalnego Miaſta
LWOWA.
à wnim poſpolitego y publicznego Dobra, dla Magiſtratu, Stanow, Nacyi, y wſzyſtkich Obywatelow, niewzruſzony.

W promocyi Honoru, Imienia, y Chwały, Cudowney w Obrazie ſwoim od S. Łukaſza malowanym, złotemi Koronami od Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża, Ukoronowaney

MARYI

przy tylu dowodnych Łaſkach y Cudach, założony.

ALBO

KAZANIE

na Solenney Wotywie Mieyſkiey, na ktorey całe Miaſto wewſzyſtkich Stanach ſwoich, na podziękowanie zawſzelkie Dobrodzieyſtwa *à condita urbe* od tey Dziedziczney Pani ſwoiey, świadczone, *cum voto, & cantico Te DEUM Laudamus.* przytomne było, nazaiutrż po Oktawie Anniwerſarza Koronacyinego w Roku, ktorego Fundament zbawienia Pan y Zbawiciel dla Obywatelow Swiata, na Gorach Kalwaryi założył 1752.

miane przez

W. X. MICHAŁA WILCZKA. *S. Teologij Lektora, Kaznodzieie Domowego, Konwentu Generalnego Lwowſkiego Bożego Ciała, Prowinciji Ruſkiey S. Iacka Zakonu Kaznodzieiſkiego.*

Aſcendes Templum Domini, & addam diebus tuis, liberabo te, & Civitatem hanc, & protegam Urbem iſtam propter me. 4. Reg: 20.

Hwalebna y przyiemna BOGU wdzięczność y rekognicya Łaſk y Dobrodzieyſtw przy tym Obrazie Matki Boſkiey odebranych, iak wiele dobrego przy-

A nosi;

noſi; Słuchay co mowi do Ciebie z tego Portretu ſwoiego Ukoronowana Krolowa, Pani, Monarchini y Protektorka Twoia, Prześwietna Metropolio Ruſka w ſwoich Godnościach, Urzędach, y Stanach Zgromadzona. *Aſcendes Templum Domini &c.* Ześ wſtąpiła na dziękczynienie Łaſk Boſkich przezemnie od założenia y więcey, tu na tym mieyſcu odebranych, do Domu, Swiątnicy y Kościoła Pańſkiego, (wſzakże Bożego Ciała) przyczynię Dni twoich iuż pomyſlnieyſzych, iuż ſzczęſliwſzych; uwolnię ciebie y Miaſto te, owſzem bronić y zaſłaniać te Miaſto będę dla mnie ſamey: *Et protegam Urbem iſtam propter me.* Toć iuż po tylu klęſkach, oſtatniego wyroku z Ezechiaſzem nieuſłyſzyſz: *Morieris tu, & non vives!* Toć y wewnętrzne niezgody dotąd na przeſzkodę poſpolitego Dobra zawzięte, iuż feralnego nie przynioſą terminu y oſtatnią grozić niepotrafią ruiną! *Diſcordiâ res maximæ dilabuntur.* Ponieważ cię ta Pani wziąwſzy w mocną y beſpieczną Protekcyą y obronę, upaść ci nieda, upadaiące podźwignie, zeſłabiałe, zwątlone utrzyma; y weſprze: tym ſkuteczniey; im z więkſzą pilnością, żarliwością, y ochotą, widzi promocyę Honoru, Chwały y Części Imienia ſwoiego. Stoią bowiem niezwruſzenie Miaſta, á w nich Magiſtraty, Stany, y *Communitates*, u ktorych Honor, u ktorych Część, Imie, y chwała MARYI, nigdy nieuſtaie. Y otym Ad M.D.G. pobłogoſławiſz na Honor Twoy mowiącemu: *[a] Civitas Vivens, Regis Exercituum &c.*

MOże kto z boku, uważaiąc że w Mieście naywięcey złego, pomyſlić ſobie, że Matka Boſka zapatruiąc ſię na tyle Exceſſow, kłutni, zbrodni, bezprawia, nie ſprawiedliwości, krzywd, wiolencyi, y nierzetelności: *Vidi iniquitatem, & Contradictionem in Civitate. Pſal: 54.* bardziey ſię wybierać z Miaſta będzie, y one rzucać, niżeli bronić y zaſtawiać: zwłaſzcza gdy wyraźnie w Oſobie Oblubienicy do Syna ſwoiego, ktorego na

ręku

(a) *S. Damaſus de dormit.*

ręku piaſtuie, mowi: [a] *Veni dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis.* Poydź nayukochańſzy Synu moy, wynidźmy z tąd, lepiey nam w polu, lepiey na roli, y w ubogich przebywać Wioſkach: *Egrediamur in Agrum, commoremur in villis.*

Nad Miaſtem bardziey płakać, y opłakiwać nieſzczęſny ſtan iego: *Videns Civitatem flevit ſuper illam.* Bo w Miaſtach nie chwalebna proſtota, ale nieſzczera polityka prym bierze; Y żtąd to Goſpodarz Niebieſki, gdy zaproſił Gości z Miaſta na ucztę, á oni ſię mu zwyczayną polityką wymawiać poczęli, odrzucił ich od Stołu Pańſkiego, á ubogich, niedołęgow, proſtaczkow, upodobał ſobie, y godnych ſpołeczności ſwey poczynił: [b] *Ite ad exitus viarum, & quoscunq; inveneritis, vocate.*

Wſzakże y naypierwſzy fundowania Miaſt Inwentor nie kto inny, tylko ów ſławny Exceſſant y Bratoboyca Kaim: [c] *Ædificavit Cain Civitatem.* Na ktore ſłowa Piſma S. Wielebny Beda tak piſze: *Impiorum progenies in ipſa mundi Origine Civitatem conſtruxit, quia omnes impij in hac vita fundati ſunt; Sancti verò Hoſpites ſunt & peregrini.* Niezbożnych Narod w ſamym początku Swiata Miaſto wyinwentował, y wybudował, bo wſzyſcy niezbożni, nieinaczey tylko ſię na ziemi fundują: Swięci zaś ſą to, iako Goście, y iako pielgrzymuiący, bo z Ziemią żadney cząſtki niemaią, tylko z Niebem. Co ſamo y Seraficzny Doktor Bonaventura S. potwierdza: *Cain ædificavit ſibi Civitatem, Abel verò, quia filius DEI & peregrinus nullam.* Kaim wybudował ſobie Miaſto, Abel zaś iako Syn Boży, y iako Pielgrzym żadnego: Toć z takowych przyczyn y Nayświętſza MARYA żadnego Reſpektu dla Miaſta niema; ale omyli ſię każdy w takim rozumieniu: na czym że Pańſtwa, Monarchie, Kroleſtwa, ieżeli nie na Miaſtach zafundowane? wſzyſtek zaſzczyt, wſzyſtkie ſtaranie z Miaſta y o Mieście; Ocoż naybardziey trwaią Monarchowie, o co bitwy

 toczą,

(a) Cant. 7. v. 11. (b) Math: 22. v. 9. (c) Gen: 4.

toczą, gdzie prawa ſtanowią, one exekwuią, ieżeli nie w Miaſtach? A gdzie naywiękſza parada? zkąd naywiękſza ozdoba? gdzie Krolowie ſwoie Stolice, Rezydencye, ieżeli nie po Miaſtach, zakładaią? à potym; gdzie naywiękſza brżmi chwała Boſka, chwała MARYI, ieżeli nie w Mieście? zapewnie w żadney wioſce tego nieobaczyſz, w żadnym partykularzu mieć nie będzieſz, co ci Miaſto im więkſze, tym więcey prezentuie.

Ztwierdziło to y Niebo ſame, gdy uznało, że Ieruzalem Miaſto y piękne, y Swięte: *Urbs perfecti decoris, gaudium univerſæ terræ.* iako Ieremiaſz o nim *Tren:* 2. czyni relacye. tak dalece, że Izraelczykowie (oczym *Ludovicus de Ponte*) mieli imaginacye, iako by w dzieſięciu ſtopniach piękność na świat z ſtąpiła, dziewięcią ozdobiła Ieruzalem, á ieden tylko dzieſiąty ſtopień dla ozdoby całego Swiata zoſtawiła: [a] *De Ieruſalem pulchritudine ita cenſent Hebræi; decem pulchritudinis menſuræ in mundum deſcenderunt: novem abſtulit Ieruſalem, unam univerſus mundus.* Dla czego niechciało ſię inaczey prezentować Ianowi S. w obiawieniach Niebo, tylko iak Ierozolimſkie Miaſto: *Vidi Civitatem Sanctam Ieruſalem, novam deſcendentem de Cælo.* A że Niebo ieſt Stolica Boſka, Stolica MARYI, BOG y MARYA w Niebie iako w Mieście; w Mieście iak w Niebie rezyduią: á Niebo na tym niewzruſzenie ſtoi, iż w nim Chwała Boſka trwa nieuſtannie; toć y Miaſta, á w Mieście wſzyſtkie Stany ſtoią niewzruſzenie, u ktorych, część, Imie, y Chwała MARYI nigdy nieuſtaie.

Luc: 1*mo.* Sławne teraz Nazareth Miaſto, przed tym tak nikczemne y wzgardzone, że mu nikt dobrego ſłowa niedał: owſzem za niepodobieńſtwo było, aby z Nazaretu co dobrego kiedy wyniść miało: *A Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?* A przecież w Nazarecie CHRYSTUS poczęty, Nazaret miła y wdzięczna dla IEZUSA rezydencya: *Quem ſcripſit Moyſes in lege, & Prophetæ, invenimus IESUM, Filium Ioſeph à Nazareth.* Ktorego Moyżeſz w Piſmie opiſał, ktorego Prorocy

opowie-

[a] Ludovicus de ponte.

opowiedali, znalezliśmy IEZUSA Syna Iozefowego z Nazaretu Miasta, mowi Filip S. Y Anioł Gabryel niedokąd inąd tylko do Miasta Nazareth z Zwiastowaniem Wcielenia Syna Boskiego posłuie: *Missus est Angelus Gabriel à DEO in Civitatem Galileæ, cui nomen Nazareth.* Emissenus to Imie *Nazareth.* tłumaczy *Flos*, Kwiat, *Munditia*, Czystość: *Ubi enim Castitatis & munditiæ Mater habitare debuerat, qui flos & munditia interpretatur.* Ia takie formuię zdanie; przed tym Nazaret wzgardzone y nikczemne Miasto, ale iak MARYA w nim mieszkać poczęła; tak MARYI Imie, Cześć, y chwała w nim słynąć poczęło, tak *Nazareth florida*, iuż Nazaret kwitnie iuż iest kwitnące Miasto. Tak nieinaczey, nietylko kwitną pięknie w sławę y reputacyę, ale y niewzruszenie stoią Miasta, u ktorych Cześć, Imie, y Chwała MARYI nigdy nieustaie.

Ten sam prognostyk pomyślności y szczęścia dla Ciebie bespiecznie ogłosić mogę z deklaracyą od Tronu Regnantki naszey Wielkiego BOGA, Wielkiey Matki y Panny w tym Przecudownym Obrazie Ukoronowaney, Metropolio Ruska, Prześwietne Miasto Lwowie. Sławna twoia promocya Chwały MARYI, od Gor Lwowskich, aż o same Watykańskie obija się Gory, y chwalebne wydaie echo; dla czego też wnosi sobie Syxtus V, Papież w Bulli swoiey: *Aperuit.* przez Iana Dymitra Arcy-Biskupa Lwowskiego przysłaney, żeście Błogosławieństwa Synami: *Ergo vos, benedictionis filii.* Przez to samo, że Cześć, Imie, y Chwałę MARYI nieustannie promowuiecie, oprocz niewzruszonych swobod, sławy, y reputacyi, pewni zostaiecie owego błogosławieństwa, ktore MARYA od lat kilkuset z tego Portretu swoiego oświadczyła: *Benedicam.*

Iry Ci to naymiley u was, iako w Lwim łożysku spoczywać y zostawać w Mieście Lwowie; z kąd od Papieża BENEDYKTA XIV. wezwana: *Veni.* od Krola AUGUSTA III. promowowana: *Veni.* Od MIKOŁAIA Arcy-Pasterza pro-

 mulgo-

mulgowana: *Veni* Złote odebrała Korony; *De cubilibus Leonum Coronaberis.*

Onać to słusznie z IANEM Kazimierzem Monarchą Polskim o Tobie Miasto Lwowskie, iedynie MARYI upodobane, mowić może: [a] *Sola Leopolis ornamentum, munimentumquè primarium Russiæ, prolixæ fidelitatis, Constantiæ, promptitudinisq; suæ, toties nobis evidentibus approbatæ argumentis, quotidie Majestati nostræ Regiæ, innumerata repræsentans merita.* Bo ktoreż Miasto wiernieysze, ktore pilnieysze, ktore żarliwsze o Honor MARYI nad Miasto Lwowskie? *Sola Leopolis quotidie Majestati nostræ Regiæ, innumerata repræsentans merita.*

Dla czego przez Rezydencye Monarchini naszey MARYI, dla siebie w tobie upodobaney, zostaniesz sławnieysze, y bardziey kwitnące, niżeli Nazaret, Ozdobnieysze, y pięknieysze, niż Ieruzalem: *Urbs perfecti decoris, gaudiũ Universæ terræ.*

A iako Rezydencya dla MARYI we Lwowie iest naymilsza, Prorockim Duchem przepowiedział wspomniony odemnie Syxtus V. Papież, gdy, do Herbu Miasta Lwowa, z Herbu swoiego Trzy Gory z Gwiazdą przydaiąc, mowił: *Quid deniq; per Stellam designatur? nisi Beatissima Virgo MARIA, quæ & Mater gratiæ, & Mater misericordiæ, pro salute fidelium suorum Athletarum Sedula Exoratrix ad Christum verum Leonem,* y daley przydaie z Pisma Bożego Num: 24. *Orietur Stella ex Jacob, & consurget Virga de Israël, & percutiet Duces Moab.* Co przez Gwiazdę znaczyć może? ieżeli nie Nayświętsza MARYA Panna, ktora y Matką Łaski, y Matką Miłosierdzia za wszystkich prawowiernych Lwowian, zawsze nieustaiąca Protektorka przed CHRYSTUSEM Lwem prawdziwym: á że Iey się we Lwowie y z Lwowianami naylepiey podobało; przyidzie ten czas, że wyniydzie na znak tego od Wschodu Gwiazda: *Orietur Stella* niby Iakobowa, ktora powstanie iako rozczka z Izraelu, na potłumienie wszystkich zagrani-

(a) Ioan Casim: Rex Poloniæ in Privil: Leop:

granicznych nieprzyiacioł. Iakoż wypełniło ſię to w Obliczu wſzyſtkiego Ludu Roku przeſzłego, gdy po odprawioney Koronacyi Cudownego Obrazu tego, pokazała ſię od Wſchodu dziwney piękności y Wielkości Gwiazda całemu Miaſtu przyświecaiąca, dążąc aż ku Zachodowi.

Wiadomo dobrze, że komety pokazuią ſię iak Gwiazdy, ktore częſtokroć iakieś prognoſtyki przynoſzą: Ia z tey Gwiazdy dla Lwowian Sukceſs Lat ſzczęſliwych y pomyſlnych figuruię. Figuruię pierwſzą reputacyę, pierwſzą eſtymę y ſławę, w ktorey kwitnąć zawſze y iaśnieć będą, ieżeli złych y przeciwnych prawu y poſpolitemu Dobru zamyſłow poprzeſtaną, ieżeli wewnętrzne zamieſzania uſpokoią. Ztą admonicyą w wſzelkich intereſſach, ktore czytam od Starożytnych w Izbie ſądowey Ratuſza tuteyſzego Lwowſkiego wyrytą: *Concordi Collegio, nihil fortius*. Ztą przeſtrogą, ktore Plutarchus Senatowi w Kartaginie przełożył: *Moram poſt victoriam trahens, ſpatium dat hoſti ad reſpirandum*. Z tym napomnieniem, ktore Swięty moy Tomaſz z Aquinu Doktor Anielſki z Aryſtotelеſa tłumaczy w Imieniu Miaſta, gdy mowi, że Miaſto, po Łacinie *Civitas*, z tąd ſię nazywa, iż w Miaſtach powinna bydź zawſze: *Civium Unitas*.

Przy Koronacyach Monarchow, ieſt ten zwyczay, że Miaſta, na znak rekognicyi Monarſze Ukoronowanemu, daniny oddaią, à Monarcha *Pacta conventa* podpiſuie, y na nie przyſięga. To ſamo wykonywaiąc dziſiay Prześwietne Miaſto Lwowſkie po Koronacyi Pani, Monarchini, y Krolowy naſzey: Gdy za Dań (według Ceremoniału Rzymſkiego) oddaieſz Swice wielkiey Wagi, *Pacta Conventa*, między Iey Synem y Tobą, MARYA Krolowa podpiſuie, z tym oświadczeniem od Tronu, że iako Cię Matka Boſka obrała ſobie za Lud wybrany: *Elegit te hodie, ut ſis ei populus peculiaris*, Tak widząc wierne, y hołdownicze ſerca twoie, na Honor, Cześć, Sławę, y Chwałę,

Iey Swiętego Imienia w promocyi Twoiey nieustaiącego: za dzisieysze dziękczynienie y rekognicye; tak doczesny iako y wieczny interes Twoy utrzymywać będzie, że zaiaśnieiesz *in Sancto monte Syon*, iako Gwiazda na Gorach Twoich; *Fulgebunt, sicut stellæ Cæli in perpetuas æternitates.*

A

M E

N.

ZBIOR

czyli

SUMMA

wszystkich Taiemnic Zbawiciela

ROZANIEC

albo

KAZANIE

w Swięto NaySS: MARYI Panny Rożańcowey miane we Lwowie

u WW: OO: Dominikanow Prowincyi Ruskiey, pod Tytułem Bożego Ciała y SS: Piotra y Pawła Apostołow Roku P: 1753:

przez

JMCi X. Jakoba Torzewskiego Soc. J. Kaznodzieie Archi-Katedralnego Lwowskiego. y przez tegoż do Druku oddane:

De qua natus est IESUS, qui vocatur Christus Matt. 1.

Zytaiąc dopiero skończoną Ewangelią; cale mi się nie zdało być apropo do dzisieyszey Uroczystości. Ewangelia o Narodzeniu Chrystusowym, *De*

qua natus est Iesus. à Uroczystość Swiętego Rożańca; Coż to za konnexya? Zacoż mi ią przecie kazano czytać? Ieżeli dlatego, żebym pierwsze początki Rożańca tak wyprowadzał, iako Mateusz Genealogią Chrystusową? tedy, iako on musiał iść aż do Abrahama, od Abrahama do Izaaka, od Izaaka do Iakoba, y tam daley, tak y ia musiałbym poyść, naprzod do Indow, y Iaponow, [a] ktorzy na kształt Koronek naszych, modlitwy iakieś na paciorkach bałwanom swoim oddawali, musiałbym poyść potym do pierwiastkowego Kościoła, w ktorym wierni Chrystusowi 150. Psalmow Dawidowych na część Boską odmawiali; prośći zaś y nieumieiący czytać, tyleż pozdrowienia Anielskiego z pietnastą pacierzami; y nazwali to nabożeństwo: *Marianum Psalterium*, to iest Psałterzem NaySS: MARYI Panny. Musiał bym poyść do Swiętego Dominika Oyca y Fundatora Rożańca, ktory go według tey formy, iaka iest teraz w Kościele Bozym, z podania y obiawienia NaySS. Panny, naypierwszy postanowił, y ułożył. Musiałbym poyść do [b] B. Alana, tegoż Oyca wielkiego Syna y Kaznodziei, ktory zaniedbane nieco Rożańca Swiętego nabożeństwo z napomnienia NaySS. MARYI mocno wskrzesił y gorliwie promowował. Nakoniec musiałbym wywodźić, iak się przedziwnie za kooperacyą y staraniem Przeswiętnego Kaznodzieyskiego Zakonu przez cztery przeszło wieki pomnażała, y pomnaża część Rożańca Swiętego, aż do naszych czasow, iako to oczywiśćie widziemy. A tym samym o godności, zacności, y dzielności tego tak osobliwszego, y osobliwie uprzywileiowanego Nabożeństwa, nic nie-powiedźieć; iako Mateusz o Godnośći Chrystusa nic nie wspomniał. Być może y ta racya, ale nie iest pryncypalna. Dwie Ewangelie na dzisieyszą Uroczystość czyta Kościoł Swięty. Powszechny tę: *Beatus venter, qui Te portavit &c.* Błogosławiony żywot, ktory ćię nosił. Kaznodzieyski czyta tę: *De qua natus est Iesus &c.* z ktorey się narodźił Iezus. Pierwsza iest bez wywodu Genealogiy Chrystusowey, druga ią wyprowadza? oboie zaś iednostaynie Narodzenie Chrystusowe głoszą, dlaczego to? bo Uroczystość Rożańca Swiętego, bez wspomnienia Narodzenia Chrystusowego żadną miarą bydź nie może. Wćielenie y przyiśćie Chrystusowe na swiat, iest

(a) *Laur. Bejerling. tom. 6. p. 227. L. D.* (b) *Idem ibidem Li. 5.*

ieſt to fundament wſzyſtkich a wſzyſtkich taiemnic; Rożaniec zaś, ieſt to ſumma y zbior tych wſzyſtkich końcow; dla ktorych przyſzedł na Swiat Zbawiciel. Ta będzie materya dalſzey mowy moiey Ad. M. D. G. Za twoim błogoſławieńſtwem *Summa Divinorum oraculorum* [a] iako Cię nazywa Andre: Cretenſis Niepokalanie Poczęta Panno, y przedziwna Boga moiego Matko.

WEdług Piſma y Oycow Swiętych cztery były końce, dla ktorych przyſzedł na świat, y wćielił ſię Zbawiciel. Pierwſzy *remedium peccati*, aby był wſzyſtkie grzechy zgładźił, y cały narod ludzki od wieczney zguby oſwobodźił. Drugi: *Excellentia Myſterij*, aby był pokazał godność y zacność tak wielkiey Wćielenia ſwego taiemnicy. Trzeci: *dignitas Capitis hominum & Angelorum.* żeby był głową całego Kośćioła tak woiuiącego, iako y tryumfuiącego, to ieſt wſzyſtkich ludźi y Aniołow. Czwarty *Magiſterium, & exemplar virtutum*, aby był dał przykład świątobliwośći życia, y wſzyſtkich cnot. Wſzyſtkie te końce zamyka w ſobie Rożaniec; y wſzyſtkie te końce otrzymuie Chryſtus Pan w tych, ktorży go nabożnie odprawiaią. Zaczniymyż od pierwſzego. a naprzod pewna to ieſt rzecz, że zaſługi Zycia, Męki y Smierci Chryſtuſowey ile z ſiebie, ſą ſkuteczne do zgładzenia wſzyſtkich a wſzyſtkich generalnie grzechow, y zbawienia całego narodu ludzkiego; częśćią że wſobie zamykaią nieſkończony ſzacunek z nieſkończoney godnośći Perſony Boſkiey, ktorą był Chryſtus: częśćią że te zaſługi były podięte za wſzyſtkich generalnie ludźi, iako ſwiadczy Ian Swięty. *Ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris, non autem pro noſtris tantum, ſed etiam pro totius mundi*; (b) On ieſt ubłaganiem za grzechy naſze, a nie tylko za naſze, ale y za całego świata. Za coż tedy tak wielu w grzechach umiera, y na wieczną zgubę idźie? Racya ieſt: bo do zgładzenia grzechow, y zbawienia wiecznego niedoſyć ieſt natym, że zaſługi Chyſtuſowe ſą ſkuteczne, ile ieſt z niego; ale koniecznie tego trzeba, żeby były ſkuteczne y ile z nas; ſkuteczne zaś ile z nas być nie mogą, poki nie będą naſzemi. Iako bowiem Chryſtus żeby był z ſtrony ſwoiey zadoſyć uczynił za grzechy naſze. na-

(a) Orat. 3. de Dormit. B. V. M. (b) 1 Ioannis. 2. v. 2.

ſze grzechy uczynił nieiako ſwoiemi: *Qui peccata noſtra Ipſe pertulit in corpore ſuo ſuper lignum* (a) mowi Piotr Swięty; tak zebyśmy y my z ſtrony naſzey zadoſyć uczynili za grzechy naſze; zadoſyć uczynienie Chryſtuſowe powinniśmy czynić naſzym, bo cudze poki ieſt cudzym, a nie ſtanie ſię właſnym, poty dług właſny nie może wykupować.

Proſzę, coż nam naypewniey y naybeſpieczniey te Chryſtuſa zaſługi przywłaſzcza y naſzemi czyni? mogę mowić ſmiele: że po Sakramentach, ze wſzyſtkich innych ſrzodkow naypewniey y naybeſpieczniey Swiętego Oyca Dominika Rozaniec. Dwoch kondycyi wyciąga S. Paweł do tego, żebyśmy zaſługi Chryſtuſowe naſzemi czynili. Pierwſza kondycia ieſt wſpominanie tego wſzyſtkiego, cokolwiek dla miłośći naſzey czynił Zbawiciel: *Hoc facite in meam commemorationem.* (b) Druga: ubolewanie nad tym cokolwiek dla miłości naſzey cierpiał: *Si tamen compatimur ut & conglorificemur.* [c] A naprzod wſpominanie albo rozpamiętywanie Zycia y Smierci Chryſtuſowey, zaſługi Iego czyni naſzemi, bo w nas ten ſkutek ſprawuie, ktory, niemożemy mieć, tylko maiąc zaſługi Chryſtuſowe. Uważaiąc nieſkończoną dobroć y miłośierdźie Pana Boga w cudowney Ołtarża Ofierze y Sakramenćie Iego Kośćioł Swięty, na taką ſię zdobywa exklamacyą: *O Sacrum Convivium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria Paſſionis Ejus, mens impletur gratiâ, & futuræ gloriæ nobis pignus datur.* O Swięty traktamencie, na ktorym ſię pożywa Chryſtus, czyni ſię Męki Iego pamiątka, duſza ſię napełnia łaſką, y przyſzłey chwały daie nam Bog zaſtawę. Coż tu do tego podźiwienia naybardźiey pobudza Kośćioł Swięty? oto to: że do odebrania zaſług Chryſtuſowych y pozytkow ich, doſyć ieſt z ſtrony rozumu na żywey pamięci naſzey uwagach: *recolitur memoria &c.* Naypryncypalnieyſzy Męki Chryſtuſowey ſkutek, ieſt, odpuſzczenie grzechow, ktore zawiſło na łaſce; y tey łaſki nadgroda, ktora zawiſła na chwale. Zebyśmy tedy tego ſkutku uczęſtnikami byli, Bog od nas więcey niewyciąga tylko żebyśmy na Iego Zycia y Smierci zaſługi pamiętali: *recolitur memoria &c.* Przypomnieycieſz ſobie teraz, Słuchacze, naczym ſię cała iſtota Rozańca Swiętego zaſadza, ieżeli nie na

rozpamię-

(a) 1. Petr. 2. v. 24. (b) 1. Cor: 11. v. 34. (c) Rom 8. v. 17.

rozpamiętywaniu wſzyſtkich Taiemnic Zycia, Męki y Chwały Chryſtuſowey przy uſtnym wymawianiu Anielſkiego pozdrowienia? W tym Rożańcu rozmyslacie pociechy IEZUSA y MARYI: W tym Rożańcu rozmyslacie boleśći Iego y Smierć. W tym Rożańcu rozmyslacie Chwałę Zmartwychwſtania, Wniebowſtąpienia, y Zeſłania Ducha Swiętego; à tym ſamym Zaſługi Iego czyńicie waſzemi.

Potym ubolewanie nad tym, cokolwiek dla miłośći naſzey cierpiał Zbawiciel, przywłaſzcża nam zaſługi Iego. bo co on na Ciele cierpiał. to ubolewaiący na ſercu y Duſzy znoſzą, Wielu było w pierwiaſtkowym Kośćiele wiernych takich ktorzy dla Imienia Chryſtuſowego, męki, katownie, więżienia, y przesladowania podeymowali, ale też było wielu y takich, ktorży od tego wſżyſtkiego wolni byli, à przecie ich ad Heb: 10 Paweł Swięty nazywa ſpołecżnikami y wſpołtowarzyſzami wſzyſtkiego ich utrapienia. Dlaczego to? bo tamći cierpieli; ci zaś nad niemi ubolewali: *In altero autem ſocii taliter converſantium effecti, nam & in vinctis compaſſi eſtis*. Słowa ſą Apoſtoła, iako by mowił, że macie kompaſſyą nad okrućieńſtwem, Męczennikow, tym ſamym ich męczeńſtwa ieſteśćie uczęſtnikami, y nie mniey męczennikami, iak oni; bo oni cierpiąc, znoſzą ſwoie okrućieńſtwa; wy zaś nad niemi ubolewaiąc, ich okrućieńſtwa czynicie waſzemi; tak go ſłowo w ſłowo explikuie Cornelius à lapide: *In illis vos paſſi eſtis, quia illorum ærumnas, & paſſiones, per compaſſionem, veſtras facitis;* Tać ieſt dźielność y Rozanca S; że wnim rozpamiętywanie taiemnic IEZUSOWYCH być niemoże bez ſerdecżney kompaſſyi y użalenia ſię nad IEZUSEM, tak dalece, że do cżego Filippenſow, namawiał niegdyś Apoſtoł: *Hoc enim ſentite in vobis quod & in Chriſto IESU.* (c) To cżyńcie w ſobie co y w Chryſtuſie IEZUSIE, Syryacka werſya cżyta: *Quod Chriſtus IESUS in se ipso ſenſit.* Co Chryſtuś IEZUS uczuł wſobie; do cżego mowię, Filipenſow namawiał Apoſtoł, to ſię w prawdziwych Rożańca Swiętego Klientach iśći, bo, co tylko Chryſtus, cży to na ſławie, cży na honorze, cży na ciele, czyli na Duſzy ſwoiey cierpiał; to wſzyſto oni na ſwoim ſercu cżuią, a zatym wſzyſtkie

(a) Hebr. 10. v. 33. 34. (b) Ibid. (c) Philip. 2. v. 5.

ſtkie męki, boleśći, nudności IEZUSOWE, ſwoiemi czynią. Y tać to ieſt racya, czemu wielu poważnych autorow Braci y Sioſtry Archi-Konfraternij Rożańcowey między przeznaczonemi, nie bez fundamentu, liczą, bo maiąc zaſługi IEZUSOWE iak ſwoie, z niemi maią wſzyſtkie łaſki do powołania, y do nawrocenia y do uſprawiedliwienia, y do przeznaczenia. A zaſz nie dla tego końca przyſzedł Zbawiciel?

Zobaczmyż teraz, iak godność, y zacność Wćielenia ſwego Chryſtus wynioſł, y wſławił przez Rożaniec. A naprzod, okoliczność, ktora naybardziey wſławiła Wćielenie Syna Bożego przez Rożaniec, ieſt ta: że Bog nie kogo inſzego, ale NaySS: MARYĄ chciał mieć tego Rożańca Fundatorkę, bo MARYA obiawiaiąc y poſtanawiaiąc Rożaniec, ſtała ſię nie iako dwa razy Matką Chryſtuſową; raz, gdy go wydała na ſwiat w członkach ludzkich, drugi raz, gdy go wydał a na ſwiat w Taiemnicach Zycia, y Smierci Iego. Coż tu dziwnieyſzego? odpowiada Auguſtyn Swięty. *Beatior fuit MARIA concipiendo mente, quam ventre.* [a] Błogoſławieńſza była MARYA, poczynaiąc Słowo Przedwieczne, w myśli, y rozumie, a niżeli w żywoćie. Y nie rozumieycie, żeby to była exageracya tylko, bo ſię na ſamego Chryſtuſa funduie ſłowach: Czyni raz Chryſtus do ludu kazanie, w tym podnioſzy iedna z gminu ludzi białogłowa głos ſwoy zawołała. *Beatus venter qui Te portavit, & ubera quæ, ſuxiſti.* Błogoſławiony &c. aż Chryſtus Pan rzecże: *Quinimò Beati, qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud*, y owſzem błogoſławieni &c. Iezeli tedy według Chryſtuſa więkſze ieſt błogoſławieńſtwo ſłuchać ſłowa Bożego, y ſtrzedź go w ſercu, à niżeli go w żywoćie nośić, toć według Auguſtyna błogoſławieńſza była MARYA, poczynaiąc Słowo Przedwieczne w mysl , à niżeli w żywoćie. W żywocie poczęła Słowo Przedwieczne, przy Zwiaſtowaniu, gdy ſię natura ludzka łączyła z Boſką; w mysli poczęła to Słowo Przedwieczne przy inwencyi y inſtytucyi Rożańca, gdy wſzyſtkie Zycia, Smierci, y Chwały taiemnice, wydała ſwiatu. Ale za co w tym poczęciu *beatior*? Błogoſławieńſza? bo poczynaiąc w zywoćie,

była

(a) *S. Aug: in Luc. c. 11.*

była Matką podobną drugim; Matkom; iako Iey to przyznał Archanioł Gabriel, *Benedicta tu in mulieribus.* Poczynaiąc zaś w mysli była Matką, iako Oyciec Przedwieczny iest Oycem; ktory rozumem, y w rozumie swoim rodzi Syna. Przez Wćielenie poczęła Słowo Przedwieczne na ziemi; przez Rożaniec poczęła toż Słowo w Niebie. Poczęcie Słowa Przedwiecznego w Wcieleniu, było poczęciem MARYI pełney łaski; poczęcie tegoż Słowa w Rożańcu, było poczęciem MARYI pełney chwały. W poczęciu Chrystusowym iednę tylko naturę ludzką z Personą Boską złączoną, żywotem swoim ogarnęła MARYA; w instytucyi zaś Rożańca, nie tylko Naturę Ludzką y Personę Boską, ale y wszystkie dni, y wszystkie lata, y wszystkie sprawy, y wszystkie taiemnice, tak śmiertelnego, iako y nieśmiertelnego Zycia Chrystusowego zamkneła trzema częściami. Y tać to iest okoliczność, ktora Wćielenie Syna Boskiego naybardźiey wsławia, że te Taiemnice, ktore w życiu Chrystusowym iedna po drugiey następowały, Rożaniec od MARYI skoncypowany, razem z sobą łączy y reprezentuie. Postanowiwszy tak wielką swiata całego machinę stworzyć Bog Wszechmocny, gdy wyrokom y woli Iego Przedwieczney przyszedł termin, sześć dni się koło tego stworzenia zabawił; y powiada Pismo Swięte, że każde zosobna dzieło, ktore każdego dnia uczynił, tę od niego odebrało pochwałę, że było dobre: *vidit Deus, quod esset bonum. Gen. 1.* Zakończywszy zaś stworzenie wszystkiego, dnia szostego; gdy się na wszystkie dźieła Wszechmocney Ręki swoiey obeyrzał, ten im dał znak, że były bardzo dobre: *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona.* [a] Y widział Bog wszystkie rzeczy, ktore był uczynił, y były bardzo dobre, Termin *valde* bardzo, y S. Augustyn mowi, y wszystkim innym, ktorzy ponim nastąpili, znaczną trudność uczynił, à to z tey racyi: że rzeczy te, ktore Bog ostaniego dnia razem widział, niebyły insze, tylko też same, ktore widział każdego dnia poiedyncżo. Ieżeli tedy widziane poiedyncżo, były tylko dobre: *Vidit Deus quod esset bonum,* za coż widząc wszystkie, nazwał ię bardzo dobremi: *Et erant valde bona.* Izaliż im ostatniego dnia

[a] Gen. 1. v. 25.

przydał co z ozdoby y doſkonałośći, czego inſzych dni nie miały? cale nic. Taż była oſtatniego dnia ſubtelnośc ſwiata, ktora y pierwſzego, taż pięknośc firmamentu, y ſzerokość morza, ktora y dnia drugiego; ta płodność wſzyſtkich zioł y drzew, ktora y dnia trzeciego, ta Słońca, Xiężyca, y gwiazd iaſność, ktora y dnia cżwartego; ta ſzybkość ptaſtwa, y rodzaie ryb, ktore y dnia piątego; ta na koniec wſzyſtkiego zwierza iſtota, y odmienność; ktora y dnia ſzoſtego; Za coż ſię tedy te wſzyſtkie ſtworzenia, oczom Boſkim, ktore omylone bydź nie maią, pierwey prezentowały tylko dobremi. oſtatniego zaś dnia bardzo dobremi; *valde bona*. Ieżeli nic niemiały więcey, zkąd że im to: *valde*, to bardzo przybyło? oto ztąd, że winſzych dniach widziane były poiedynczo tylko, oſtatniego zaś dnia widziane były razem wſzyſtkie złączone, y ziednoczone. Tak Auguſtyn: *Cum de ſingulis ajeret, dicebat tantum, vidit Deus, quia bonum eſt, cum autem de omnibus diceretur, parum fuit dicere: bona, niſi adderetur; & valde.* [*a*] Gdy o każdey rzeczy od ſiebie ſtworzoney mowił Bog, to tylko rzekł: ze ſą dobre; gdy zaś mowić przyſzło o wſzyſtkich, mało to było mowić, że ſą dobre, ale trzeba było przydać y to *bardzo*. Dlaczegoż to? ponieważ im z nowey dobroci cale nic nie przyſzło? o to dla iednośći y złączenia ſię z ſobą: *Tanta eſt vis*, mowi tenże Swięty Doktor, *et potentia, integritas & unitas, ut, quæ bona ſunt, tunc multum etiam placeant, cum in univerſum aliquod conveniunt, atq; concurrunt.* Taka to ieſt moc y dzielność całośći y iednośći, że te rzeczy, ktore ſą nie dobre, ieszcże ſię bardżiey podobaią w ten cżas, gdy ſię w iakąś powſzechność albo wielość z chodzą. Dla tego, ktore ſtworzenia rozdzielone, od ſiebie, były tylko dobre: *vidit quod eſſet bonum*; razem złączone y ziednoczone z ſobą, bez żadnego inſzego przypadku, zoſtały bardzo dobre: *Et erant valde bona*. Takim ci ieſt z Taiemnic Chryſowych złożony NaySS. Boga Matki Rożańiec, każda z tych taiemnic, iako ieſt nieſkończonego ſzacunku, tak ieſt tey doſkonałośći, że Iey więkſzey niemożna przydać. NaySS. zaś MARYA, łącząc y iednocząc wiednym Rożańcu wſzyſtkie Taiemnice, tego dokazała, że gdy zadney z niey niemożna nic

przydać

(*a*) S. Aug. in quæſt. ſuper. Gen.

przydać, znalazła iednak, coby przydała wſzyſtkim. Każda z Chryſtuſowych Taiemnic, właſną ſwoią dobrocią ieſt nieſkończenie dobra, złączone iednak z ſobą te wſzyſtkie Taiemnice, z tey ſamey racyi, że ſą złączone, nietylko ſą dobre, ale y bardzo dobre, nie tylko ſą do podziwienia, ale y arcy do podziwienia.

A z tąd idzie, że iako Rożaniec iednoczy w ſobie wſzyſtkie Taiemnice Chryſtuſowe, tak temu Chryſtuſowi, iako Głowie całego Kośćioła Woiuiącego y Tryumfuiącego oſobliwſzą część oddaie. Powiedźiałem oſobliwſzą część, bo ktore Taiemnice powinną rewerencyą, y nabożeńſtwem przez cały rok obchodźi Kośćioł powſzechny, te wſzyſtkie co dźień czci y celebruie Rożaniec. Poſtanowił P. Bog Lud Izraelſki, ſurowo karać, y żeby byli wſzyſcy wiedzieli, co mieli cierpieć, przykazał Ezechielowi, a żeby w oczach wſzyſtkich on naypierwſzy tę karę na ſobie znoſił; y nieiako całemu ludowi reprezentował. Ze zaś ta kara trwać miała przez wiele lat, liczbę tych lat do liczby dni redukował, tak dalece; że co iednego dnia miał cierpieć Prorok, to rok cały znoſić mieli Izraelitowie: *Diem pro anno, diem inquam, pro anno dedi tibi.* [a] Słowa ſą Boſkie: Dźień za rok, dźień mowię, za rok dałem tobie. Dwie ia tu rzeczy uważam. Pierwſza, za co P. Bog powtorzył te ſłowa: *Diem pro anno, diem inquam pro anno* Dźień za rok &c. Izaliż niedoſyć było, raz tylko powiedźieć, dźień za rok dałem tobie. Druga rzecz ieſt: zaco tych terminow zażył: *Dedi tibi*, dałem tobie, ponieważ te ſłowa znaczą dar, łaſkę, fawor, Bog zaś Ezechielowi pokutę y karę oznaymował. Co do pierwſzego? racya ieſt: bo to, co Bog obiawiał Prorokowi, było to wielką taiemnicą, do zrozumienia zaś taiemnicy ordynaryinie trzeba powtarzania wykładu, y explikacyi. Co do drugiego? bo to, co Bog Prorokowi rozkazywał, lubo ſię zdawało bydź pokutą, y karą, dobrze iednak rozważone w rzeczy ſamey było łaſką y dobrodzieyſtwem; naznaczaiąc albowiem pokutę Ezechielowi Pan Bog, tego chciał, aby iednego dnia cierpliwośćią, tyle ſobie zaſłużył, ile przez cały rok miał cierpieć lud Izraelſki; nie może zaś bydź ſzczęśliwſza induſtrya, y zwiękſzym profi-

[a] Ezech. 4. v. 6.

tem inwencya, iako gdy ieden człowiek, iednego dnia partykularną pracą ſwoią, tyle dokaże, czego przez cały rok ſpołeczną robotą niemogą zyſkać wſzyſcy: *Diem pro anno, diem inquam pro anno dedi tibi*. Co do Proroka mowił Pan Bog, to do P. Boga z powinną ſubmiſſyą y rewerencyą mowić może każdy Rożańca S. Klient, ktory go odprawia: *Diem pro anno &c.* W tym Rożańcu w ktorym ſię y twego życia, y Przedziwney Twoiey Matki zamykaią Taiemnice, daię Ci moy Panie (: ile człowiek dać może Bogu:) dźień za rok, nie raz tylko ale powtore, *Diem inquam pro anno*, bo ieżeli powſzechny Kośćioł przez cały rok naturalny celebruie te taiemnice, ia y naturalny, y Kośćielny rok do ſzczupłego Rożańca Cyrkułu redukuiąc, iednego dnia to wſzyſtko rozmyślam, y iednego dnia to wſzyſtko celebruię. Kośćioł powſzechny taiemnice Zycia Chryſtuſowego, y Matki Iego obchodźi, iako znaki Zodyaku ſłońce co rok; ia obchodzę też ſame znaki obchodząc y Taiemnicę, prędzey niż Xiężyc, bo co dźień: *Diem pro anno dedi tibi*. Tak ieſt: to może mowić każdy odmawiaiący Rozaniec nabożnie, bo nad tę część Chryſtuſa y Iego Matki ledwie być może ktora zacnieyſza, doſkonalſza, y zaſłużeńſza. Wytworny w inwencyach chwałenia Pana Boga Dawid, między inſzemi y tę też w Pſalmie 67. daie: żeby Pana Boga chwalić w dniu co dźień: *Benedictus Dominus die quotidie* [a] Iakimże to ſposobem? gdyby był powiedział, żeby Boga chwalić co dźień na każdy rok, albo co godźina na każdy dzień, ieſzcże by była rzecż łatwa do pojęcia. bo rok ze dni, a dni ſię z godżin ſkładaią, ale żeby P. Boga Błogoſławić w dniu każdego dnia: *die quotidie* iak to być może? Izaliſz ſą takie dni, ktore w ſobie dni inne zamykaią? ſą, y takie dni, ſą to dni Rożańca S. każda Uroczyſtość czyli to Chryſtuſowa, czyli to NaySS. Iego Matki maią dni ſwoie od Kośćioła S. poſtanowione, w ktorych ie celebruie y przyzwoitym nabożeńſtwem obchodźi. Y tak Narodzenie Chryſtuſowe ma dzień ſwoy właſny. Ofiarowanie także właſny, Męka y śmierć Iego cały tydźień, Zmartwychwſtanie, Wniebowſtąpienie, Zeſłanie Ducha NaySS. także dni ſwoie właſne. Toż mowić o Uroczyſtośćiach Narodzenia, Oczyſzczenia,

Wnie-

(a) Pſal. 67. v. 20.

Wnięboważięcia NaySS. Boga Rodzicy MARYI. Te tedy dni wſzyſtkie w każdym dniu Rożańcowym zamykaią ſię, bo ktorego tylko dnia odmawia ſię Rożaniec, na wſzyſtkie taiemnice podzielony, w tym dniu oddaie ſięczęść Bogu każdego tego dnia, ktorego albo Chryſtusa albo Matki Iego Uroczyſtość obchodźi Kośćioł S. A zatym odmawiaiący ten Rożaniec oſobliwſzym y ſamemu tylko Dawidowi wiadomym niegdyś ſpoſobem, błogoſławi Pana w dniu każdego dnia: *Benedictus Dominus die quotidie*.

Oſtatnia dźielność Rożańca ieſt, że reprezentuiąca wſobie całe Zycię y Sprawy Chryſtuſowe, nie tylko go wyſtawia za wzor y exemplarz wſzyſtkich cnot y doſkonałośći, ale nad to do nasladowania iego y zachowania Przykazań Boſkich ſkutecznym ieſt ſrzodkiem. *Bene novit vivere, qui bene novit orare*, mawiał niegdyś Swięty Chryzoſtom: umie żyć dobrze. kto ſię umie dobrze modlić. Toć kto ſię nie modli dobrze, żyć dobrze nie może. Racyą tego, y racyi racyą wyraźił Pſalmiſta: *Os meum aperui; & attraxi Spiritum, quia mandata tua deſiderabam.* *(a)* Otworżyłem uſta moie y wziąłem wſię ducha, iżem pragnął przykazania twego. Dźiwna konſequencia; naprzod, modlitwę przyrownywa z odethnieniem; dla czegoż to? bo iako bez tchnienia nikt żyć niemoże, tak żyć dobrze niemoże nikt bez modlitwy. To racya S. Chryzoſtoma zdania. A tey ſamey racyi, ktora ieſt dalſza? daie ią tenże Dawid: *Quia mandata tua deſiderabam.* bom pragnął przykazania twego. Y więc że dla tego, ze pragnął zachować przykazanie Boſkie, niemniey być ſądźił potrzebną ſobie modlitwę, iako y thnienie? tak ieſt, żyć bowiem dobrze, ieſt zachować przykazania Boſkie. Iezeli tedy do dobrego życia tak ieſt rzecz potrzebna modlić ſię, iako do życia oddychać, toć nikt niemoże zachować przykazania Boſkiego, kto ſię nie będźie modlił. Y ta to ieſt dzielność ze wſzyſtkich modlitw, Modlitwie Rożańca S. naywłaściwſza. Dwoch rzeczy według Teologow, y Koncyliow, do Zbawiennego zachowania każdego przykazania Boſkiego; dopieroż do zachowania wſzyſtkich, trzeba z ſtrony P. Boga łaſki Iego, z ſtrony zaś człowieka, właſney kooperacyi, albo przyłożenia woli: *Iuſtificationes tuas cuſtodiam, non[a] me*

C2 *derelin-*

(a) *Pſal.* 118. *v.* 131. *(b)* *Pſal.* 118. *v.* 8.

derelinquas usquequaq, mowi Dawid. Sprawiedliwośći twoich ſtrzedz będę, tylko mnie moy Panie nieopuſzczay zewſząd, to ieſt, tylko pomocy twoiey nie oddalay odemnie; bo gdyby nas Pan Bog nie wſpomagał, chocbyśmy iak naybardziey chcieli, nigdybyśmy przykazań Iego zachować niemogli, y racya tego ieſt, bo zachowanie przykazań Boſkich, ktore żywot wieczny wyſluguie, ieſt dźiełem wſzyſtkie ſiły natury przechodzącym, a zatym żeby go wola naſza dokazać mogła, powinna tym bydź ſparta, y wſpomożona, coby było nad ſiły iey przyrodzone; y taka ieſt łaſka Pana Boga. Te dwie kondycye przywiązała do ſwego Rożańca NaySS. MARYA Panna, gdy go y z wnętrzney y powierzchowney modlitwy ułożyła, to ieſt y rozmyslaniem, y modlitwą uczyniła, abyśmy modląc ſię y proſząc, od P. Boga łaſkę, rozmyslaiąc zaś przezkonwikcyą rozumu; od nas ſamych powolność, y ſubiekcyą woli naſzey otrzymali. Nierozumieycie Słuchacże; żeby to bez taiemnicy było, że NaySS. MARYA w Rozańcu ſwoim 15 tylko Taiemnic niemniey, ani więcey do rozmyslania poſtanowiła. Koniec inſtytucyi tego Rozańca u NaySS. Boga Matki nie inſzy był, tylko zachowanie przykazań. Iako tedy wſzyſtkich przykazań ieſt 15 to ieſt przykazań Boſkich 10, à Kośćielnych 5, tak tyleż taiemnic mieć chciała y NaySS. MARYA, aby każdy taiemnicy rozmyslanie, do zachowania każdego przykazania pomagało. Iakoż uważaiąc w tych taiemnicach Sprawy, Zycie y przykłady Chryſtuſowe, niemoże być, żeby ſię do boiażni Bożey, poſluſzeńſtwa, y nasladowania Chryſtuſowego nie nakłaniała wola. Ieżeli bowiem ten Bog, ktory przykazał, ſam w Ciele Ludzkim zachował przykazania ſwoie, ſtawſzy ſię poſluſznym aż do śmierci àśmierći Krzyżowey, a to iedynie dla zbawienia mego, toć nic ſprawiedliwſzego, iako, zebym y ia te prawa Iego naydoſkonaley pełnił, ieżeli chcę bydź zbawionym. Ze zaś tego iakom powiedział, bez łaſki Bożey niemożna doſtąpić, na uproſzenie tey łaſki mamy drugi ſpoſob w Rożańcu, to ieſt uſtną modlitwę. Nie maſz nic ſkutecznieyſzego u Pana Boga, iako ſwięta w proſzeniu importunia: *Oportet ſemper orare, & non deficere, (a)* mowi Chryſtus trzeba ſię zawſze modlić a nieuſtawać, y racya tego ieſt, bo bydź importunem w pro-

ſzeniu

(a) Luc, 18. v. 1.

ſzeniu, ieſt trwać w modlitwie, nic ſię zaś bardziey, tak w modlitwie, iako w inſzych cnotach nie podoba P. Bogu, iako wytrwanie *Qui perseveraverit usq; in finem, hic ſalvus erit*. Powiedzcieſz mi teraz, czy może bydź w ktorey modlitwie większa importunia, iako w Rozańcu, bo ſię w nim iedno pozdrowienie 150 razy powtarza, y iedna ſię tylko rzecz iednemi ſłowy 150 razy ćo dźień proſi. Inſze modlitwy ſą modlitwami, ale nie ſą trwaiącemi. bo co raz inſze mowiemy, w Rożańcu zaś każdego dźieſiątka pierwſze pozdrowienie, nietylko ieſt modlitwą ale modlitwą trwaiącą, bo ſię na część, każdey Taiemnicy z pietnaſtu, dźieſięć razy ponawia, a zatym nic tak ſkutecznie do dania łaſki niemoże zniewolić Pana Boga; iako nabożne Rożańca S, odmawianie.

Rozumiem żem iuż tego dowiodł, com obiecał, teraz nic mi nie zoſtaie, tylko Ci podźiękować Przeſwiętny Kaznodźieyſki Zakonie, że ten ſzczegulny Czci Chryſtuſowey y Matki Iego ſpoſob, od teyże Przedźiwney Panny zinwentowany, Tobie ſamemu podany, Duchem Wielkiego Oyca Twego y Patryarchy Dominika S. tak gorliwie promowuieſz; Twoiey promocyi winniśmy tak wiele Cudow, ktore Bog czynił przez Rożaniec, y do tych czas czyni; Twoiey promocyi winniśmy, z Maurow, Turkow, Saracenow, y Albingenſow Heretykow zawołane wiktorye, ktore Rożańcową Modlitwą otrzymane. Twoiey promocyi winniśmy Archi--Konfraternią Rozańcową, ktora świat cały prawie napełniła, bo iezeli tego czaſu, ktorego S. Twoy Oyciec, to ieſt Roku 1227. w Poczet Swiętych wpiſany, za ſwiadectwem Genebrarda, liczyło ſię na ſwiecie Chrześćiańſkim 4147. Familij Twoich, y tyleż Rozańca Swiętego Konfraterniy: *Numera Stellas, ſi potes*, (*a*) niech że ich teraz ten liczy, kto gwiazdy liczyć może. Iezeli przedtym według Hiſtoryka: *nullus mundi Angulus erat, ad quem hic Ordo, unà cum præfata devotione non penetraret*. (*b*) Zadnego niebyło kąta &c. Możeż bydź teraz takie mieyſce, ktoreby Rozańca y Promotorow Iego nieznało? Twoiey na koniec promocyi Część ſwoią y ſwoiey Matki winien Zbawiciel, bo dla ktorych końcow na ſwiat przyſzedł, te wſzyſtkie przez Twoie gorliwość w Rozańcu otrzymuie:

Wam zaś Bracia y Sioſtry Rożańca S. winſzuię, że imiona waſze w tey Konfraterniy Album zapiſane, ktora y Czaſem, y Godnośćią, y przywileiami Prym, bierze wſzyſtkim. Czaſem, bo ze wſzyſtkich Bractw naypierwey poſtanowiona, tak dalece że, iako mowi Genebrardus, wſzyſtkie inne Konfrater-

(*a*) Genebrard. in Chronico L. 4. (*b*) Idem.

nie, ktore potym przez emulacyą ſą erygowane z niey, iako że źrzodła wypłyneły, y iey ſą inkorporowane. Prym bierze godnośćią? bo iezeli to uważam, koło czego ſię w Rożańcu zabawia? ſą wſzyſtkie Taiemnice Chryſtuſa y Iego Matki. [a] Ieżeli to uważam czym ſię bawi? ſą modlitwy albo od ſamego Boga, albo od Kośćioła ſkoncypowane. Ieżeli ſię nato reflektuię, z czego ſię składa? y Papieżow, y Kardynałow y Biſkupow; y Ceſarzow, y Krolow, y Xiążąt y wſzelkiey diſtynkcyi Oſob wniey znaydę, tak dalece, że zadnego ſtanu, zadney kondycyi takowey niemaſz, z ktorychby ſobie za Honor niepoczytano, bydź w tey Archi-Konfraternij Sługą MARYI. Przechodźi przywileiami? bo od dwudźieſtu przeſzło Papieżow, wielkiemi odpuſtami, y łaſkami ukwalifikowana; od Boga zaś przeznaczeniem y wybraniem do chwały wieczney udarowana (b) Do was tedy Bracia y Sioſtry Rożańca Swiętego iako nayſtarſzych y naypierwſzych należy Swiętemi przykładami pociągać inne Bractwa y Konfraternie, tak do czci NaySS: Boga Matki, iako y do Chrześćiańſkiego Zycia. Bądźcieſz w pozdrawianiu Iey Archaniołami, to ieſt: czyſtego y niewinnego ſumnienia, bo Iey nie pachnie Rożany Wianek, ieżeli w ſercu pſe, niechay wſzyſtkim affektom, zabawom, intereſſom waſzym po Bogu prym bierze miłość y cześć MARYI, a ia aſſekuruię, że do przywileiu przeznaczenia pierwſzemi będźiecie.

O gdyby bydź y oſtatnim! byle w poczćie y liczbie przeznaczonych! Wiem ia NaySS. Boga moiego Matko, że ieden Twoy Rożaniec noſzony tylko, nie mowiony od pewnego, bezbożnego Krola, o ktorym Błogoſławiony Alanus: (c) na Sądźie Boſkim położony na ſzali, wſzyſtkie zbrodnie y ſzkaradne exceſſa przeważył, a to iedynie dlatego, że tym noſzeniem całe Kroleſtwo pociągnął do czci tego Rozańca Swiętego. Pokaż że y nam to miłośierdźie, aby ſię Rożańce naſze, nietylko noſzone, ale y mowione od nas, grzechom naſzym nie dały przeważyć. Ieżeli im zaś dla naſzych rozrywek, niedbalſtwa, y niedyspozycyi niedoſtaie waloru, przyday że go z nieſkończonych zaſług Iezuſowych, ktoreś zamknęła w Rożańcu, abyśmy ſię Rozańcem Twoim, w tym tu życiu wypłaciwſzy, y Ciebie y Syna Twego na wieki pozdrawiali.

A

M E

N.

(a) Bejer. tit S. MARIA pag. 229. l f. (b) B. Alanus L. 1. Cap. 10, (c) Idem Ibidem.

KROLOWA
Korony Polſkiey,
MARYA
Przÿ odebraneÿ od Swiętey Apoſtolſkieÿ Stolicÿ Koronie, całość Rzeczÿ Poſpoliteÿ
UTRZYMUIĄCA
To ieſt
KAZANIE
W Dźień aniwerſaryiny w Trzecim Roku po Koronacyi Cudownego Obrazu u WW. XX. Dominikanow Lwowſkich
przez
Imći Xiędza Antoniego Choynackiego Scholarum Piarum Wizÿtatora Prowincÿalſkiego Prowinciji Ruſkieÿ

Abijt in montana cum Feſtinatione Luc: 1mo.
Poſzła ſkwapliwie w gorną krainę.

Awiedźiny MARYI, podeſzłey w latach, w ſędźiwośći zgrzybiałey Pary Zacharyaſza y Elżbiety; wraz z pierwſzym wſtępem do tuteyſzey Metropolij Teyze Przebłogoſławioney Panny corocznie Chrześćianſkim przypominaią ſię wiernośćiom. Y ſłuſznie bo kiedy ſię w początki Zawitania nato mieyſce Cudownego Obrazu N. M. P. wpatrzyłem; wielkie maią podobieńſtwo z wizytą Domu Zacharyaſza y Elżbiety. Nayprzod uſzczęśliwione podrożą Matki Boſkiey gorżyſte ludzkie kraie; tegoż ſzczęśćia doſtało ſię wynioſłym ſławą y honorem przezacney Metropolii Lwowa gorom na ktorych pierwſze MARYA założyła fundamenta ſobie [a] *Fundamenta ejus in montibus Sanctis.* Tam ſpieſzno z Nazaret poſzła MARYA tu z ſkarbcow Oryentalnych Monarchow przez

A Leona

[a] Pſal. 83.

Leona Xiążęcia Ruſkiego Syna Daniela Chalickiego Krola urodzonego z Konſtancyi Krolewney Węgierſkiey Wnuczki Alexego Ceſarza z Oktawiuſzow Auguſtow pochodzącey proſto lini zawitała:[b] *Ego aſcendi altitudinem montium.* Ubłogoſławione Elżbiety y Zacharyaſza progi mieſzkaniem MARYI przez trzy Mieſiące według innych Doktorow przez pięć; w Domu Dominika S: bo na piąty wiek od Roku 1270. aż dotych czas y na zawſze nie gośći, ale mieſzka MARYA. Tam Nayświętſzym obciążona Wcielonego Boga płodem dla poświęcenia Iana w żywocie Macierzyńſkim ſpieſzy, tu napełniona łaſkami naypierwey w domu Iana lokuie ſię (: to ieſt w Kośćiele pod Tytułem Iego :) Tam przy wſtępie MARYI Zacharyaſz Oyciec, wyſzła z lat Elżbieta Matka Ian dźiecina Sukceſſor w żywocie podſkakuie, tu po wſtępie Nayświętſzey Matki płodna Leopolis z ktorey ſię ſiedmdźieſiąt y śiedm pięknych Imion w przednie rozkrzewiło Familie, tam niemota Zacharyaſz potym wymowny Mowca, y Prorok Sławny, tu in Ordine Prædicatorū co Syn Dominika S: to głośny Orator y chwalca Łaſk y dobroczynnośći MARYI w domu Zacharyaſzowym pokrewni radość, Domowi całemu weſele, uniwerſalney krainie niezmierna daie ſię ſłyſzeć poćiecha: tu gdyby ſię ſpytać, całey Polſkiey, wſzyſtkich ſtanow, y każdego zoſobna Ludźi rzetelnie odpowiedzą że w nieſzczęśćiu, w przypadkach, chorobach, kalictwie, y w każdey potrzebie wſzyſtkim dla radośći y pomocy na Tronie Nayiaśnieyſza Nieba y Ziemie prezentuie ſię Monarchini. Tam ſię ſpieſzno kwapiła, aby ſię Matką dała poznać Wćielonego Boga; tu ſzczęsliwie zawitała, aby ſię łaſkawą ogłoſiła Polſkiey w zamierzonym cźaſię Ukoronowaną Krolową. Iakoż walczyły z ſobą wieki ktoremuby ſię tego doſtało ſzczęśćia aby w Koronie wielowładną mogł powitać MARYĄ, wierne Krolowey złożyć poddańſtwo: (b) *Veni de Libano, veni coronaberis.* Szczęsliwy po Narodzeniu Chryſtuſa wiek oſmy, ktory dźiś trzeci Rok przy Koronacyi MARYI ſwoie uſpokoił pragnienie. Y ten to ieſt dźień co rocznie przypominaiący nam Koronacyą Nayiaś: Nieba y Ziemi Krolowey w Metropolii rezyduiącey Lwowſkiey, abyśmy iako Monarchini wiernośći naſzey ſercem odnawiali przyſięgę; iako Pani niewolnicze owſzem wieczne affektem oddawali poddańſtwo. Ponieważ to ieſt pewna oczym chcę mowić w pierwſzym punkcie że *Ile ieſt Krolową Polſką Ukoronowaną MARYA*

tyle

(b *Iſaia* 37 *Cant.* 4tr.

żyle całość y ſzczęśliwość intereſſow Rzeczypo: utrzymuie. W drugim punkcie Ile ieſt Panią naſzą o całość w wſzelkich potrzebach ſtaraſię poddańſtwa.

Cokolwiek otym powiem niech będźie na część y Chwałę Regis Sæculorum w Nayświęt: Sakramencie Utaionego Boga. Za Błogoſławieńſtwem Twoim *Regina cujus poteſtas in Cælo & in terra* Dałaś ſię widźieć niegdyś B. Iozefowi Kalaſancyuſzowi Oycu y Fundatorowi moiemu Scho: Piar: Błogoſławiąca Iedynaka ſwoiego ręką w Szkołach Pobożnych uczącey ſię Młodźi y mnie niegodnemu Synowi tey łaſki nie odmowiſz. Iako zaś ieſteś inter Purpuratos Patriæ Patres pars magna Senatûs, Regum Elector, Coronator Reginæ w tym cudownym Obraźie Iaśnie Wielmożny Arcy-Paſterzu ſtarowny o całość Dobra poſpolitego *ut bene ſit Patriæ*, troſkliwy o całość owieczek Archydyecezyi ſwoiey *ut proſperetur omnibus* tak mowiącemu pobłogoſławiſz. Illme. Rendme Dne.

NIepowierzchowna Ceremonia, ale koniecznie powinność Monarchow y Monarchiń, aby o całość Rzeczypoſpolitey w ktorey panuią wſzelkim ſtarali ſię ſpoſobem, Monarchowie z Słońcem, Monarchinie z Xiężycem maią ſwoie podobieńſtwo: *Soles Terrarum Principes, Reginæ Lunæ*: że iako te dwa luminarze nayprzednieyſze między planetami maią powinność, pierwſzy dniom prezydować, iaſnemi Swiat ogrzywać promieńmi, pogodne zapalać południe; przez operacyą światła dla wygody Ziemianow wyprowadźać z Ziemi ſtokrotne pozytki. Drugi przez influencyą dopomagać urodzaiom nocne rozpędzac ciemnośći, dźienne chłodźić upały. Y lubo rożne między ſobą zdaiąſię mieć obiectum, przecieſz wzaiemnie do całośći świata y ſtworzonych rzeczy konkuruią, tak na Ziemſkim Niebie naypierwſze luminarze nayiaśnieyſzey Koronacyi y Koronatki, przykładem dobrym łaſkawośćią, choynośćią, dobroćią iaśnieć powinni, dla zachowania w całośći powierzonego Pańſtwa, nie ſobie świeci Słońce ani Xiężyc; tak potentatom świata nie ſobie, ale poſpolitemu Dobru żyć należy: *(f) Patriæ impendere vitam non ſibi ſed toti genitum ſe credere mundo dos eſt prima Boni Principis.* Iuz to oſtatni do Tronu Kandydat, ktoremu gdy Berło y Koronę ofiaruią Elektorowie *(g) Princeps eſto noſter:* aż ow

[d] S. Damas: (e) In vita. [f) Claud.[g] Iſaj. ψ. 3.

się szczupłą y wycięczoną wymawia fortuną, tak dalece że w domu kawałka niema chleba: [a] *In domo mea non est panis, nolite me constituere Principem*: To to Krol, to Monarcha, ktory przy dostatniey fortunie; nieskąpey szczodrocie: y serce ma otwarte, y skarby na utrzymanie pospolitego Dobra. Daymy pokoy postronnym Narodom naczym całość ich Państwa zawisła? gdyż o całości Rzeczypospolitey Polskiey szczegulnie mowić nam trzeba; a ta wyraźnie przy Koronacyi Regnantow Polskich każdemu do żrozumienia podaie się. Przysięga Krol Polski: że z obięciem Krolestwa rządow utriusq; gentis; zodebraniem wielowładnego Berłà, wszystkie prawa; statuta, konstytucye od Antecessorow z stanami Rzeczypospolitey: postanowione zachowa pacta conventa, wolności prawa, tak Duchownych iako y Swieckich stanow aby z Karbu niewypadły przestrzygać będźie; o pokoy z godę y iedność z pogranicznemi sąsiadami starać się będźie, ćo odpadło od Granic Polskich rekuperować co iest w całości zachować przysięgą Polscy obowiązuią się Krolowie, oraz sprawiedliwość administrować poddanym ukrzywdzonym; honory dygnitarstwa Urzędy Panem benemerentium udźielać będzie tylko zasłuzonym. Y kiedy miarkuię, wszystka istota Rzeczypospolitey całości Publiczney pokoy zdrowe y mądre około pospolitego Dobra rady praw zachowanie utrzymanie wolności Iakoż coż milszego nad pokoy? co straśliwszego y nieszczęśliwszego nad woynę? gdźie zaiuszony nieprzyiaciel nad karkiem z dobytym orężem stoi, ostatni kawałek chleba od gęby oddźiera, wytłoczoną krwią z ubogich ludźi zasiela się: (b] *Bellum monstrum quoddam est, quod humano vivit sangvine*; Woyna gubi ludźi, niszczy Dobra, woyna rozprasza fortunę, woyna naymilsze wydźiera gwałtem życię; woyna trwogę, boiaźń y wsprawiedliwych wznieca sercach, bo wtenczas: *Nec socer a socero non hospes a hospite tutus*. Do tąd słyszeć się daią Ieremiasza lamenta podczas krwawego zamieszania po ktorym w niewolą dostali się Izraelitowie [c) *Hæreditas nostra versa est ad alienos, Domus nostræ ad extraneos cervicibus nostris minabamur, lassis nō dabatur requies*. Wydarł dźiedźictwo nasze nieprzyiàciel; spustoszył domy, na wolne karki włożyłniewolnicże iarzmo, w niewoli samo nàm obmierzłe życie. Doznała Polska skutku nieszczęsliwego woyny po tyle razy, wszakże dotąd po fortecach y miastach obalone

mury

(a) *Ibid.* ℣. 7 [b) *Svetonius* (c) *Ierem:* *Sto.*

mury rozwalinami ſwoiemi oſtatnią wydychaiąc nieſzczęśliwość naſzey przypominaią pamięći. Bogday takie lata kwitneły o ktorych Iudicum *3tio* że *omnes non moverant bella*: dobytego nikt nielękał ſię oręża. Bogday takiemi ſię cieſzyć wieki o ktorych *3tio.* Regum *4to. Habitabat Iuda & Iſrael, abſq; timore ullo unus quiſq; ſub vite ſua, & ſub ficu ſua.* Mieſzkał każdy bez boiaźni w pokoiu, wdomach ſwoich. Iakoz miły kwitnący pokoy ludźiom, ktoremu Bonawentura S. tę przypiſuie pochwałę: [a] *Inter omnia bona creata, tam temporalia; quam æterna pax obtinet Principatum* międży ſtworzonemi wſzyſtkiemi rzeczami tak doczeſnemi; iak wiecznemi pokoy prym trzyma, y owſzem tey ieſt zacnośći godnośći pokoy że go ſam Bog Wćielony rodzący ſię, nauczaiący, umieraiący, Zmartwychwſtały zalecał. [b) *Tantum eſt bonum pacis quod eam Dominus commendaverit naſcendo; prædicando, moriendo & reſurgendo.* Po pokoiu y do pokoiu należy utrzymanie wolnośći y ſwobod Oyczyſtych, iako całośći poſpolitego Dobra naycelnieyſza reguła. Wolność według polityczney anatomii Kroleſtw ſercem ieſt Rzeczypoſpo: y prawdźiwie. Umiera człowiek za naymnieyſzym dotknięciem ſerca; umierać by Rzeczpoſpolita muſiała, *primo vivente læſo* gdyby choć małą raniona być miała ſkazą. Wolnośći ſzacunkiem Polak poſtronnych Narodow przewyżſza godność: *Libertate Polonus cætera ſuperat Regna.* Zważcie co zamknięta w klatce mizerna ptaſzyna czyni, co choć w złotych okowach zwierz chowany? tamta y przy cukrowych wygodach uſtawicznie wydźiera ſię, ten y przy złotym mieſzkaniu rad by ſię z dyamentowego zemknąć łancucha, czemu? bo milſza ptaſzynie wolno po powietrzu buiać, niżeli w klatce poniewolnie nucić, miley zwierzowi po dźikich tłuc ſię puſtyniach, niżeli na bogatym łancuchu bydź ukroconym, *non bene pro toto libertas venditur auro,* Ieſzcże ſpoſob do utrzymania wolnośći y pokoiu ſą prawa y mądre rady. Ktoż nieprzyzna przedwiecznym wyrokom Proverb. *11mo. Salus ubi multa conſilia:* Tam zdrowie, tam honor, tam zbawienie czyli wybawienie znieſzczęśćia Patryotow, gdzie rozumne w radach żaſiadaią głowy. Przyznaie to Statyſta: *Viri prudentia facit ut bene habitentur Civitates.* Mądrośći to oczywiſty ſkutek kiedy ſię w Granicah Pańſtwa; w miaſtach y w miaſteczkach dobrze dźieie. Oſtatnia klęſka na

 lu-

[a] S. Bonav. (b) S. Aug.

lud (*a*] Izraelſki Deutorono, 32 Gdźie głodem znurzeni na cel wſzelkich ſtawieni mizeryi, rozſzarpani od beſtyi, rozniesieni od ptactwa być mieli poddac karki pod miecż wbojaźni, y trwodze od młodych aż do ſędźiwych wſzyſcy zoſtawać, ba y zpamięći wygluzowaniem im grożą: *foris vaſtabit eos gladius intus pavor juvenem ac ſenem ceſſare faciam memoriam eorum.* czemu? *Gens abſq; conſilio eſt & ſine prudentia.* Bez rady, bez rozumu poſtąpić ſobie nieumieią, Tak ſię dźieie w Pańſtwach w Prowincyach, gdźie na mądrych ſchodźi ludźiach, tam zaś obfitość w ſzczęsliwośći, gdźie rozumne głowy o całośći radzą Poſpolitey. Wezcieſz proſzę teraz w uwagę w ſpomnione okoliczności, ieżeli nieſą fundamentem gruntownym Polſkiey Rzeczypo: ktoz ię utrzymuie ieżeli nie ukoronowana Krolowa Polſka MARYA; kto ię wſpiera, że ieſzcże dotąd wſwoim wigorze kwitną ieżeli nie Nayiaśn. Monarchini MARYA. Prawda to ieſt że do Monarchyń w wolnym Narodźie mniey należą rządy, poniewaz ſamym Krolom wierność przyſięgaią Stany, [*b*) *non juratur in verba Reginæ, nec ei defertur ulla poteſtas* atoli mowić mogę iednak ze niemało dobra poſpolitego przynoſzą pomyslnośći Monarchinie dobre, pobozne y łaſkawe, wſzakże wnoſzą za zaſłużonemi inſtancyą o nadgrodę cnoty, miarkuią gniew Potentatow, do łaſkawośći nakłaniaią, winnych biorą pod ſwoie protekcyą proźbą, Modlitwą, zawźięte częſtokroć ſerce, łaſkawią Panow, przyznać niezawodnie mogę iż gdy Pan władnie berłem; Pani y przed Bogiem pobożnośćią życia y przed Krolem obowiązanym affektem mocną utrzymuie interceſſyą, intereſſa publiczne: *Hic regit, illa tuetur.* Iak Swięta Iadwiga Krolowa Polſka Krolowi wycieńczenie poddanych długiemi woynami prezentuiąc, zubozonego Kroleſtwa Stan kładąc przed oczy, do tego nakłoniła Pana, że poczęśći uczynić reſtytucyą przyobiecał dołożyła S, Pani: *Fortunas Civium reſarcire poſſumus, ſed lachrijmas quis reſtituet:* Możemy iako kolwiek po części nadgrodzić poddanym krzywdę; ale wyciśnione łzy krwawe zoczu kto nadgrodźi? Tak Dąbrowka Boleſława Xiążęcia Czeſkiego Corka Mieczyſławowi zaslubiona Wiarę y pobożność do Polſki wprowadźiła. Iudita Boleſława pierwſzego Zona dekretowanych na śmierć kilkunaſtu (*c*] pierwſzych Famili młodźi, bez wiadomośći Krola ale też y bez uſzczerbku Maieſtatu wybawiła,

Iu-

[*a*] *S. Augu*ct*:* [*b*) *Euripid. Cromerlib. 2.*

Iudyta druga Władysława Hermana Xiążęcia Zona, ktorey przyznaią Historycy: *Regia Ungarorum stirpe filia fæmina augmento Ecclesiæ, decori Poloniæ, populorum levamini, Marito solatio nata.* A ieżeli tak pomocne Krolestwu Polskiemu Krolowe. iak że nieprzyznać MARYI Krolowey Polskiey, ktora ztąd się naylepiey interessuie do nas że zlecone od samego Pana Krola Krolow ma sobie Państwo. Niech nienależą do inszych Monarchiń rządy, należą cale do MARYI interessa Polskie, gdy będąc Nieba y Ziemi Krolową. *Regina Cæli & Terræ* w Polskim sobie naymiley upodobała Narodźie, ten pod osobliwą swoią opiekę wźięła, wszakże się ztym dała słyszeć Laurentemu Gembickiemu Arcybiskupowi Gnieźnieńskiemu; ktory modląc się ozwycięstwo na woynie pod Choćimem naszych widźiał przed sobą otoczoną Niebieskim woyskiem Krolową, te do niego mowiącą słowa: *Noli timere Laurenti; bono animo esto quia cura mihi est de Polonia: cujus Regina ego sum:* Nietrwoż sobą Laurenty bądź dobrego serca mam staranie o Polakach, ktorych Krolową iestem Iest zapewne Krolową Polską MARYA, kiedy na Iey opiece y staraniu nigdy nam niezbywa. O iak prawdźiwiey o MARYI mowić możemy, *Regia Summi Regis Filia; augmento Ecclesiæ, decori Poloniæ, Populorum Solatio coronata.* Naywyższego Krola Krolow Cora sama Krolowa, na podwyższenie Swiętego Kośćioła Katolickiego, na ozdobę Narodu Polskiego, na utrzymanie pospolitego dobra całośći, na pociechę obarczonemu poddaństwu wtym Cudownym Obraźie Ukoronowana. Niech się niechwali owa Heroina Cant. 4to. iakoby stanęła murem ludowi, że pożądany znalazła pokoy: [a] *Ego murus exquo facta sum coram eo quasi pacem reperiens*, Murem nieprzełamanym MARYA czy w boiu czy w pokoiu, w woiennych impetycyach od nieprzyiacielskich zamachow zasłania Polskę; miesza szyki; *quasi acies castrorum coronata*; częstokroć nigdy w niepodobney potyczce czyni wygraną: *Ego murus ex quo facta sum quasi pecem reperiens:* W pokoiu o moy Boże czyliż nie murem MARYA, ktora zanoszące się na zamieszanie uspokaia niezgody, wzburzone na zniszczenie wolnośći głaszcze fale, Oyczyste dotąd wolnego Narodu utrzymuie swobody. Iezeli całego Swiata pokoiem MARYĄ nazywa Efrem Swięty: *Pax Mundi MARIA* to przyznaymy w szczegulnośći MARYI Polacy, że się pod opie-

[a] Cant. 8.

ką MARYI ieſzcże kwitniącym cieſzemi pokoiem. Raz ſię tylko udało Krolowey Eſterze, kiedy ſię woienny na Izraelitow zaiął ogień, iuż iuż zmięſzane Stany oczywiſty na zgubę ſwoie widząc zamach, idźie Ta do zagniewanego Aſwera, prożbą ſwoią z burzy pogodne cżyni odmianą, inſzy Aſwerus wydaie uniwerſał do Prowincyi, (a) *providendum eſt paci omnium Provinciarum pro qualitate & neceſſitate temporum ut Reip. poſcit utilitaś.* Ey ey trzeba tu mieć ſtaranie o pokoiu w Prowincyach, według ſpoſobnośći czaſu iak Rzeczypoſpolitey wyciąga potrzeba. Mogła to Eſter Krolowa? cżegoż niemoże przed Bogiem MARYA? MARYA to ieſt opieki dźieło kwitniący pokoy: *Providendum eſt paci*, MARYI uſilne ſtaranie ze zwycięſtwem nie raz wſławiona Polſka bez woiennych ludźi Cudem Boſkim przeciey odległym ſtraſzna kraiom: *Pro qualitate & neceſſitate temporum* Nayiaśnieyſzey Pani dobroć, że według potrzeby ſwoiego Kroleſtwa przybywa zawſze z pomocą; *ut Reip. poſcit utilitas.* Utrzymuią Monarchowie Statuta; nowe ſtanowią prawa, ale przez kogoż, chwalebney władźy oświecenię maią? kto ich do Tronu do Berła y Koron promowuie? zapewne MARYA, za Iey powodem Nayiaśnieyſi Krolowie rządzą. *Per me Reges regnant, & legum conditores juſta decernunt.* Ma ieſzcże nieiaki wigor ſprawiedliwość to przez MARYI łaſkę: *Per Me Principes imperant & potentes decernunt juſtitiam.* Mądrość y zdrowa rada darem to ieſt oſobliwſzym Boſkim, ieżeli na mądrych Państwu naſzemu do rady nieſchodźi głowach, proſzę przez cżyiąż interpozycyą? ieżeli nie przez MARYI, wſzakże: *Omnia nos Deus voluit habere per MARIAM* za świadectwem Germana Swiętego: *Nemo Donum ullum conſecutus niſi per Te dilecta mea.* Skarby darow Bog na Ręku MARYI złożył, toć y dar mądrośći, rozumu, y zdrowey rady udźielony bywa przez MARYĄ. Przecżyćże temu kto będźie? niech nakłoni ucho co o ſobie Proverb: 8vo. pod Figurą mądrośći mowi MARYA; (b) *Ego eruditis interſum cogitationibus meum eſt conſilium & æquitas, mea eſt prudentia, mea eſt fortitudo.* Ia na publicżnych Seymach, radach kongreſſach, przytomna ieſtem; moia ieſt pożytecżna rada, mey mądrośći ſukces, mey łaſki y opieki męſtwo; a ieżeli od uniwerſalnych do partykularnych rzecży wnośić konſekwencyą godzi ſię, mowi odważnie S. Fulgencyuſz: *Cœlum & terra pridem ruiſſet*

niſi

(a) Eſter. (c) Proverb:

nisi MARIA precibus sustentasset. Niebo y ziemia dawno by upadła gdy by ich MARYA swoiemi nieutrzymywała proźbami; ia mowię *Polonia pridem ruisset, nisi Regina MARIA precibus sustentasset.* Polsko moia dawnobyci w tym zamieszaniu zginąć było trzeba: *pridem ruisses*, gdy by cię Cudowną Swoią protekcyą nie wspierała MARYA, *nisi Maria precibus sustentasset*, Wolności nasza iak byś dawno absolutnym przyciśniona iarzmem ięczała: *Pridem ruisses.* gdyby cię MARYA na swoich nie piastowała ręku. Miasta, Miasteczka dawno byście się w swoich pogrzebły ruinach: *pridem ruissetis*, gdy by was dla iskierki pobożności ku niey niezastępowała MARYA: *nisi MARIA precibus sustentasset.* Przewrotne głowy w radach na zgubę Oyczyzny łomiący prawa ludźkie y Boskie przestępcy; niesprawiedliwi w sądach partyzanci, dawnobyście Mściwey ręki Boskiey nieuszli piorunu: *pridem ruissetis* gby by MARYA dla poprawy y widzenia stanu waszego y od zguby duszy przezrzenia stanu nieszczęsliwego waszego nieutrzymała: *nisi MARIA precibus sustentasset.* Rycerstwo Polskie dawnobyś dla rozwiezłości życia od własnego zginęło oręża: *pridem ruisses*, gdy by cię MARYA z swoiey wypuściła protekcyi: *nisi MARIA precibus sustentasset.* Domy pełne niecnot ludzie bezbozni zastarzali w nałogach; ludzie niesprawiedliwi, ludzie gorszący, ludzie lubieżni, ludzie przez opressyą poddanych krew wyciskaiący, dawnoby was otwarta pozarła ziemia: *Pridem ruissetis*- dawno byście o dno uderzeni piekła byli: *ruissetis* gdy by was MARYA od wieczney kary ieszcze przed Bogiem niewymawiała; *nisi MARIA precibus sustentasset*, To szczęście, to łaska, że ieszcze w protekcyi łaskawey zostaiecie Pani; ku ktorey dla pobożności naywiększy zginąć nie może grześnik: *(a) Non possum perire præ pietate MARIÆ*, Duzo poalterowany z Senatorami swoiemi Krol Baltazar radzi co czynić gwałtowney trwodze, aż przychodzi do niego Krolowa, obliguie być lepszey mysli, ponieważ część interessu na siebie bierze: *Regina autem pro re quæ acciderat Regi & Optimatibus ejus proloquens agit: Rex in æternum vive non te conturbent cogitationes istæ*, Bywa to że się y Pan nasz Miłościwy z Senatorami poci: *ut bene sit Patriæ.* na odwrocenie złych w narodzie swoim konsekwencyi przybywa na tych miast MARYA iako Nayiaśnieysza Krolowa y podo-

C bne-

(a) Danielis. 5to.

bnemi assekuruie słowy: *Non te conturbent cogitationes istæ Rex.* Niech cię niemieszaią te mysli: *non Te conturbent cogitationes istæ* moiey to dźielnośći tylko, z tak zawiłych trudnośći y błędnych wyprowadźić Labirentow Polskę, zostawić w całośći pospolite dobro ktorego Panią y Krolową iestem. Wiele by mi zeszło czasu na dowodnych Historyach, gdy bym ie miał przywodźić na dokument tey prawdy że całość Rzęczypo: utrzymuie MARYA, bo tych pełno w Hystorykach, w iedney iednak zamykam relacyi. Pisze Koiałowicż w Roku 1602. za panowania Alexandra w Polszcże Platemberk w małey kwocie naszych dźiewiędźiesiąt tysięcy Iwana Moskwicżyna woyskiem śćiśniony pod Pleszowem kiedy ani radą ani pomocą salwowany być niemoże, MARYI, y siebie y gastkę oddaie woyska ludźi: O dźiwne cuda Boskie gdźie zginąć na tłum przećiwnego woyska naszym trzeba było, zchodzą z Tryumfem z placu albowiem pokazuie im się MARYA piastuiąc na łonie Iedynaka Swego Błogosławiącego woienne Rycerstwo, obiecuie wygraną, Z kąd niepłonną uzbroieni nadźieią pod hasłem MARYI łomią przeciwne szyki, obszerne trupem śćielą pola, znacżnie z nieprzyiaciela tryumfuią. Bierzćież miarę tey prawdy iak się MARYA Krolowa Polska mocno interessuie za nami; ia dla większego wzbudzenia affektu na znak wdżięcżności w was ku Krolowey naszey punkt ten słowy Rycharda Swiętego kącżę: *Regina MARIA non gravat tributis, sed largitur servis suis divitias, dona gratiarum; vestes virtutum, thesauros meritorum; & magnitudinem præmiorum* (a) Nie obciąza nikogo Krolowa nasza podatkami, szafuie bogactwy, łaskami, otwarte ma skarby na zasługi, A ieżeli ile Krolowa tak ieśt starowna o całość Rzecżypo: dopieroż ile Pani starowna o całość w potrżebach naszych.

PUNKT Drugi.

NIeprożnym imieniem Bog postanowił subordynacyą wyższych nad niższemi panowanie, Panow nad służącemi, władzą, władnących nad poddanemi zwierzchność, tylko aby służący, y poddani pańskie wypełniali rozkazy, dobra y całośći przestrzegali Pańskiey, Panowie zaś powinną zasług nadgrodę służącym

(a) Rychard. à S. Laurent. lib. 6.

cym dać obowiązani prawem Boſkim, w ich potrzebach być przychylnemi przyſtępnemi, łaſkawemi, Pan nazywa ſię *Dominus* od ſzczodroty; od nadgrody: *Dominus dicitur quaſi dans manus.* Uciekaiącym ſię w potrzebach ſkłonić ucho powinni y ſerce z miłośierdźiem ku nędzy ich y mizeryi. Z kąd uczony Oliwa Panow y Panie nazywa okiem: *Oculi ſunt Domini & Dominæ.* mowiłbym ze poddani iak woko w Pana patrzyć powinni oświadczaiąc poſłuſzeńſtwo na każde ſkinienie, czyli że Panowie y Panie na ſlug y ſłużebnice mieć pilne maią oczy; aby ſię w ich domu obraza niedźiała Boſka, y ſłuſznie bo ten ieſt zwierzchnośći obowiązek nad Poddanemi: Panowie doyrzyć maią dobra ſwoiego, ponieważ Pańſkie oko konia tuczy. Rozumiał bym że dla tego z okiem maią podobieńſtwo Panowie że niech człowiek utraci oczy, pień tylko żywy bez oka iak w ćiemnym zoſtaie więźieniu; tak bez Pana czeladź y poddani. Ale inſzą daie racyą w ſpomniony Oliwa, w człowieku cała ſymetrya członkow w raz to bardźiey z latami ſię doſkonali, ięzyk w dźiecinney porze ſłow niewymawia. dopiero ſię powoli w dobrą ſpoſobi wymowę; ręka niewładnie zaraz mocną śiłą, noga niemoże czynić krokow, aż ſię dopiero chodźić przez tyśiączne upadki nauczy, ſame oko ma wzrok zaraz należyty: *Oculi ſoli æquæ in teneris annis perſpicaces ſunt ac in adulta ætate.* Y dlatego Panom źiemſkim czyni porownanie: *ſic Dominus non debet de curſu temporis melior firmari; ſed primis diebus debet eſſe idoneus & Sanctus.* Nie dopiero uczyć ſię iak poddanemi rządźić, ale przy pierwſzym w ſtępie rozumnym y łaſkawym pokazać ſię Panem. Ma tę przychylność wrodzona ku poddanym ſwoim, łaſkawa Krolowa y Pani naſza MARYA. Spytacie ſię iak dawno?: *ab initio & ante ſæcula:* od początku y przed wieki w ten czas kiedy ſię Panią zaczęła świata y naſzą: *ab initio & ante ſæcula.* Iuż w tey doſkonałośći z początkow ſamych była, ktora naychwalebnieyſzych zwykła zalecać Panow y Panie y owſzem daleko więcey nad to bo złaſki Troycy Przenayświętſzey te właſne miała cnoty, ktore do Panowania nad Niebem y Ziemią ſpoſobną czyniły MARYA, długoż panować będźie? na zawſze: *& in futurum ſæculum non deſinam.* Tać to ieſt okiem całego świata upatruiąca naymnieyſze potrzeby poddanych, w nie to w nie oczy wlepione naſze: [a] *Oculi Ancillæ in manibus Dominæ ſuæ.* z ręku Iey

 odro-

(a) Pſal. 122.

odrobinę łaſki y miłośierdźia wyglądaiący, ona nigdy Panią być nieprzeſtanie naſzą: (*a*) *In ſempiternum ero Domina*. Ona gotowa we wſzyſtkich potrzebach uczynić ſługom ſatysfakcyą, byle tylko w regeſtrze ulubionych ſług mieśćić ſię doſtało. Wiele ieſt potrzeb człowieka; honor, zdrowie, fortuna, ſukces w zamyſłach powodzenie; ſława, dobre imie y inne, te iednak do dwoiàkich tylko redukuie częśći, to ieſt do potrzeb doczeſnych y wiecżnych, do potrzeb duſzy y ciała. Ktoż ieſt z ludźi kogo nieobiaśnia ſłące, ktoż ieſt kto MARYI miłośierney nad ſobą niedoznawa Pani, pyta ſię Bonawentura S, *Quis eſt ſuper quem ſol non luceat? quis eſt ſuper quem miſericordia MARIÆ non reſplendeat. Certe Domina cum Te aſpicio nil niſi miſericordiam cerno.* Pani Moia co tylko na Ciebie żebrzące obrocę oczy, widzę, nieco inſzego tylko ſzczere miłoſierdźe nad ſobą. Ieżeli *Stellæ ſunt Cæli oculi* Gwiazdy ſą nie iako okiem Nieba, pokazała to MARYA przy Koronaćyi Swoiey w tuteyſżym Obraźie Cudownym w dźień ſam przez nad zwyczaynie iaśnieiącą Gwiazdę nàd tuteyſzym Kośćiołem że miłośierne na wſzelakie potrzeby naſże ma obrocone Oko. Y komuż ich odmowi MARYA? ſtancie mi na świadectwo ośmiu wſkrzeſzonych umarłych iako proceſs Koronacyi opiewa, ſtańcie mowię przy Tronie MARYI, daycie Chwałę Bogu Swiat cały, że was Ta MARYA Krolowa y Pani przyprowadźiła do żyćia, powiedźcie chromi; slepi, trędowaci, wiele was na nogi powſtało, wiele oświecenie odebrało, zeznaycie chorzy wiele was do zdrowia przyſzło, głośćie Cuda MARYI w odległych Kraiach; doznaiący morzem y lądem Iey łaſki; powiedźcie zubożali wiele was do fortuny przyſzło, świadcie przedtym nieucy, po tym ſubtelną obiaśnieni mądrośćią przez kogo te łaſkę macie, przez dobroczynne na was MARYI obrocone Oko. Tu ſię o tym Cudownym Obraźie beſpiecżnie mowić może co panuiący Iob o ſobie mowił (*a*] *Oculus fui ceco & pes claudo, Pater eram pauperum.* MARYA w Cudownym Obraźie Okiem ieſt slepotą zarażonym, podporą kalekom, Panią y Dobrodźieyką ubogim. Powiedz Metropolio Lwowie, kto cię pod cźas woien Tatarſkich, Kozaćkich, Moſkiewſkich, kiedy iuz kamien na kamieniu niemiał zoſtać po tyle razy ſalwował, ieżeli nie MARYA? oſobliwie pod cżas Szwedckiey woyny kiedy ſię Karol dwunaſty po długim oblężeniu miaſta groźił na

Ciebie

(*a*) *Iſai.* 23. (*b*) *Iob* 29.

Ciebie aby bez żadnego pardonu w pień od małego do naywiękſzego człowieka wyciąć zamyslał; wtargnąwſzy w Miaſto kiedy koniecżnie ſwoie wypełnić impreze wydał ordynans. Przechodżąc wedle Kaplicy w ktorey ten Cudowny zoſtawał Obraz zapalone oſtygło w nim ſerce, dekret wyćięcia w kontrybucyą zamienił. Niech milczy niech niewychwala dobroci twoiey y miłoſierdźia MARYI, kto niedoznał Twoiey łaſki w potrzebach ſwoich, mowię ſłowy Bernarda S. *Sileat miſericordiam Tuam Virgo Beata; qui invocatam Te in ſuis neceſſitatibus meminit defuiſſe.* Co do potrzeb duſzy o moy Boże wieleż tu deſperatow, otrzymało Zbawienie? wieleż grzeſznikow do pokuty ſzczerey przyprowadzonych? wieleż zaciętych y zakamienia łych do ſkruchy y żalu? wiele odſzczepieńcow do Wiary Swiętey? wiele światowych Swiątobliwy zaczeli żywot? wiele z nieſprawiedliwych ſprawiedliwemi? wiele z ſynow gniewu do ſynow łaſki odmieniłośię? Bog to ſam naylepiey wie a tyśiączne wieczney pamięći głoſzą cuda. Mowił Iozef Patryarcha, w Egipcie będący Panem do ſwoich, *pro ſalute veſtra huc miſſus ſum.* Codźiennemi prawie wſławiona Cudami w tym Obraźie Ukoronowana Pani czyliż nie te ſame do nas mowi z Tronu tego ſłowa: *Pro ſalute veſtra huc miſſa ſum.* Tu mi Bog na tym mieyſcu na tym Tronie dla zbawienia waſzego zeſłał; w czym y kiedy wyraźniey Proverb: 9. opowiada. *Qui me invenerit inveniet vitam, & hauriet a Domino Salutem* kto mnie znàydźie, znaydźie zyćię, znaydźie zbawienie Duſzy, nietrzeba ſzukać MARYI bo w tym Ołtarzu wſzyſtkim prezentuie ſię iako by (a) *in Sole poſuit tabernaculum ſuum* W ſłońcu ſwym założyła przybytek Dydakus ten text explikuie: *Qui rem aliquam in ſole conſtituit, is illam per totum quem ſol illuminat orbem vulgare videtur ut eam omnes videre poſſent,* Tak MARYA w ſłońcu Tron obrała Sobie; aby ſię wſzyſtkim Iey potrzebuiącym dała widźieć. Y to to ieſt prawdźiwe panowanie, ktore nieparcyalne, nie z wyborem oſob, ale wſzyſtkim y dla wſzyſtkich: (b) *Illa vere Dominatio eſt, quæ in omnes per proviſivam ſui bonitatem largiſſime affluentiſſime profuſa eſt.* Z tąd NaySS. MARYA Panna y Nayiaśnieyſzą ieſt krolowo oraz y Panią, ze wſzystkim ſługom ſwoim bez excepcyi szczodrych udziela darow, *ſic Beatiſſima Virgo MARIA bonorum & beneficiorum diſpenſatrix eſt, ideoq; Regina & Domina.*

D

(a) Pſal. 18. (b) S. Bernard. F. 3. Ser. 3. (c) Idem.

mina. Ganił Ewangelicznych Panien nieoſtropność że kołacząc do Nieba Pana łaſkawośći żebrzą: *Domine Domine aperi nobis:* gdy by ſię były do Pani odezwali,prędzeyby mogli znaleśc reſpekt żeby im było otworzone Niebo: *ſi dixiſſent Domina Domina, certo certius noſcerentur admitterentur.* Y tak niepoznane nieprzypuſzczone. Dlaczego Uczony Idiota smie mowić: *ſæpe quos Iudicis ſententia damnat, Matris miſericordia liberat.* Tak ieſt bywa częſtokroć, że zpod dekretu Sędźiego Boga, miłoſierna Pani obwinionych ſalwuie, dla tego aby ſię pokazała że ile ieſt Panią naſzą o całośći w wſzelkich potrzebach ſtara ſię poddańſtwa. Ieſt ći czego powinſzować I. W, Arcy-Paſterzu że w Archidyecezyi Twoiey Krolowa MARYA obrała Sobie reżydencyą ulubioną przy ktorey protekcyi y dobro poſpolite, y w Archydyecezyi Owieczek Twoich całość, w pomyslnym kwitnie ſzczęśćiu, ſprawuie to świątobliwe; przykładne życie Twoie, ſprawuie gorliwa troſkliwość o poſpolite Dobro; ktore wiak nayoſobliwſzym radbyś co moment widźiec ſzczęśćiu. Ty to ieſteś ow Arcy-Paſterz o ktorym wſpomina Eklezyaſtyk *Sacerdos, qui in diebus ſuis placuit Deo & in tempore iracundiæ factus eſt reconciliatio.* Przenikaią nieraz ſerce Twoie w Rzeczypo: zamieſzania iako wyſokiego Senatora; czynią zaś nadźieie łaſki Cudowney w tym Obraźie MARYI; że iako Koronatowi ſwoiemu nie odmowi MARYA w czym Iego zaydźie prozba; y tak *in tempore iracundiæ* tyle razy *factus eſt reconciliatio.* Doznałeś Iey łaſki y ſam w zdrowiu ſwoim, doznaie niemyle ſię Oyczyzna, teyze NayIaś: Krolowy dobroći, przez Twoie mocne rekommendowania całośći Kroleſtwa przy Swiątobliwych Modlitwach, Niech y to ſprawi, abyś rodowitym Twoim Krzyżem w ſlodkich pomyslnych ſukceſſow pożyciu ſetne liczył lata na ozdobę Oyczyzny; pożytek Kośćioła, Archydyecezyi Twoiey, ktora Ci wſzelſkich pomyślności życzy na naydłużſze ukontentowanie.

Twoie to ſzczęśćie Przezacna Metropolio Lwowa że Nayiaśnieyſza Krolowa Polſka przy Tobie reżyduie, ktora cię w potrzebach ſalwować y ratować może zawſze. Więc *non dimittas eam & cuſtodiet Te dilige eam & conſervabit Te, dabit capiti Tuo augmenta gratiarum & corona inclijta proteget Te.* Nieprzeſtań Iey ſię Wielowładney oddawać protekcyi a ſtrzec cię będźie

kochay

(a) Proverb, 4to.

kochay Ią przez promocyą Nabożeństwa ku Niey a kochać cię będźie, pilnować całośći twoiey niewymowi ſię, pomnażać będźie łaſki y Koroną ſwoią od wſzelkich nieſzczęsliwośći zaſłoni ćie.

Wychwala kogoś Izaiaſz że Krolowie y Krolowe na łonie ſwoim go wypielęgnowały: *Reges & Reginæ nutrices Tuæ* czy nie Tobież to przyznać należy Przeświętny Zakonie Dominika Swięgo; wielki w świecie honoru MARYI Promotorze y na tym mieyſcu pomnożycielu: *Reges & Reginæ nutrices Tuæ*, że Cię wzaiemnie MARYA na ręku Swoich iak właſnych piaſtuie Synow. Stoicie Przezacni Dominika Swiętego Synowie przy Tronie MARYI Krolowey właśnie w owych figurowani Sędźiakach: *Viginti quatuor Seniores procidebant ante ſedentem in Throno.* Bog Tronem Swoim obrał MARYĄ: (a)*Thronus eſt MARIA*, MARYA iako Krolowa w tym Ołtarzu na Tronie daie ſię widźieć. wy Seniores inne poprzedzaiący Zakony bytnośćią w Polſzcze bo od lat 538. Senioreś nauką, Seniores wielkiemi talentami; upadacie przed tym Tronem MARYĄ przez uſtawiczne dniem y nocą Modlitwy, upadaycie rekommenduiąc Krolowy naſzey całość poſpolitego Dobra; y wſzyſtkich Chrześćian przy was ulubione obrała ſobie MARYA mieſzkanie: *Hæc requies mea quoniam elegi eam.* Iuż to dość dawno ukochanemi Synami wybrani ieſteśćie MARYI (b) *Prædicatores ſunt Filij B: V: M: ſic eos ipſos vocavit.* Oświatczyła ſię Błogoſławionemu waſzemu pierwſzemu Socyuſzowi Dominika Swiętego ktoremu pokazawſzy ſię, y na Zakon Dominikański ſkazuiąc, do Niebieſkiey aſſyſtencyi mowiła *Hi ſunt filij mei dilecti, in quibus mihi complacui* Na waſze ſię ſkłania prozby iak Matka dla Synow; waſzey wyſłuchywa interceſſyi za poddanemi iak Pani, wam nieodmawia w intereſſach poſpolitego Dobra iako Ukoronowana Krolowa y oczywiſte tego dała dowody, w tym Obraźie, kiedy ſię zgromadzenie modliło z zwyczaiem ſłow zakończenia Choru: *Nos cum prole pia benedicat Virgo MARIA* dała ſię z tym ſłyſzeć *Benedicam & intercedam ſed digna ſum præſtantiori loco.* A kiedy ſię y o wſpanialſzą ſtaraćie MARYI Bazylikę; y o Tron wygodnieyſzy dla audyencyi poddaństwa, tym więkſzego Błogoſławieństwa pewność wzraſta w ſercach naſzych przy waſzych Modlitwach. Ia tylko ſila-

(a) S. Bern. (b) Lobbet.

delficżnym Scho: Piar: Zakonu moiego życzę affektem niech was MARYA co moment w waſzych uſzczęsliwia prozbach.

KONKLUZIA

JUżeśćie Katolicy ſłyſzeli iedni; inni doznali że MARYA ile ieſt Nay-Iaśnieyſzą Krolową Polſką ſtara ſię o całość we wſzyſtkich potrzebach naſzych. Weźcież każdy zoſobnà wkrotką reflexyą iaką rewerencyą ma od nas Krolowa Nieba, iaką Pani naſzey za Dobrodżieyſtwa czyniemy wdźięczność, czyli pomocy w intereſſach publicżnych, czyli ratunku w intereſſach doczeſnych y wiecżnych ſpodżiewać ſię mamy. Naprzod powinność ku Monarchom y Monarchiniom ieſt poddanych ſłuchać zwierzchności potentatow, ich prawa zachować, nalezytą czynić ſercem y uſty rewerencyą. Ieſt crimen leſæ Majeſtatis uwłoczyć co Koronatom y Koronatkom, ſprzeciwic ſię ich rozkazom nieczynić im poſzanowania iako mieyſce trzymaiącym Boſkie. Przeyzrzycie ſię wſobie proſzę czy ſię ta w was nieznayduie cenſura nie wiem czy dla wſzyſtkich, ale dla kogoś tu z was przeſtrogę daie Iudaſz Apoſtoł w liśćie ſwoim ℣. 8. *Subintroierunt quidam homines impij, carnem maculant; dominationem ſpernunt, Majeſtatem autem blaſphemant.* Są tacy w Kroleſtwie Niepokalaney MARYI bezbożni: *ſunt quidam homines impij*, ktorży zoſtaią pod władzą Niepokalaney Krolowey dżiedżiczą Dobra, a bezbożną przywarą grzechu ſzpecą ciało: *Carnem maculant*, ſą tacy ktorzy wyznaią poddańſtwo MARYI ſamemi uſty a niepoſłuſzni Boga prawu rwą y niezachowuią Przykazań Boſkich: *Dominationem ſpernunt*, Są tacy ktorzy wyznawaią gorny nad ſobą Majeſtat MARYI, ale ſercem y uczynkami Iey władzą bluznią *Majeſtatem autem blaſphemant* O! bodayby o takich nieſłyſzeć w Kroleſtwie MARYI wyrodkach; ktorzy odwracaią od Pańſtwa ſwego MARYI ſerce y protekcyą. Na trzy ſtany dźieli ſię Rzeczpo: y znich ſię ſkłada, to ieſt z Stanu Krolewſkiego, Senatorſkiego y Rycerſkiego. W Senſie moralnym mamy podobieńſtwo do Rzeczypoſpo: y tak duſza niech będźie Krolem Senatem potencye duſzy, Rycerſtwem wſzyſtkie członki ciała. Niech duſza z potencyami w Senatorſkim rzędźie prym trzyma kiedy Bog naſzym Krolem MARYA Krolową przyſięga Stan

Sena-

Senatorſki wierność Majeſtatowi, Duſzo moia pomiarkuymy ſię ieżeliśmy poprzyſiężoney na Krzcie Swiętym dotrzymali wierności Bogu, co większa, iezeliśmy po wźięciu rozumu po tylu ſpowiedźiach obiecanego poprawy ſłowa dotrzymali? wſtyd mnie tego ze ſię w gorſze znowu a częſto w przeſzłe dobrowolnie poddawało przeſtempſtwo Przykazania Boſkiego, a takaż wierność Bogu y MARYI? Stan Senatorſki przyſięga *quidquid nocivi ſcivero avertam*. Stanie naſz moralny Senatorſki czyliś y w tym dotrzymał Bogu y MARYI ſłowa, rozumie w kontr Bogu y inſtynktom Ducha Swiętego idąc niemiałżeś oświecenia, ze ten y ow uczynek, ten y ow exceſſ, był z krzywdą prawa Boſkiego; wola naſza czy rażżeś na złe z twoiemi ſię ſkłaniała chęciami dla mizerney momentalney uciechy, było to *nocivum* pamięci czy żeś kiedy wſpomniała na wieczność na zbawienie a nie ieſt ze to nocivum? czy taż ieſt dotrzymana przyſięga Bogu podźcieſz do Rycerſkiego moralnego Stanu *Crimen læſæ Majeſtatis.* co przeciw Panom Ziemſkim a przeciwko Krolowi Nieba y Ziemie przy każdym grzechu bluzniło ſię; ięzyku naſz wieleś razy ſzpetnemi ſłowy, uięciem bliźniego ſławy zgorſzeniem wmłodſzych w mowach uwłoczył Maieſtatowi Boſkiemu *crimen læſæ Majeſtatiś*, Oczy światowe patrzący na Krolową Nieba MARYĄ też ſame na nieprzyſtoyne obiekta obrocone; oczy mściwe, oczy wynioſłe; oczy zazdrosliwe; *crimen læſæ majeſtatis eſt* żeſię w Chrześciańſkiey nietrzymacie sferze ręce na cudze dobro łapczywe, ręce krwi poddanych przeż zdzierſtwo pełne, ręce nieſprawiedliwie pomykaiące piorem, zwas *crimen læſæ maieſtatis eſt*. Serce thniące niepożądliwością y piekła ſamego wybuchaiące płomienie: *crimen læſæ majeſtatis eſt*. Ze ſię dolada ſtworzenia przywiężuieſz affektem od Stworcy Twoiego Boga cale odſtępuieſz, pierſi piekielna affektow lubieżnych officyną: *crimen læſæ majeſtatis eſt* że żarazliwym oddychacie powietrzem ktore was ſzczegulnie na chwałę Boſką ożywiać powinno, nogi na drogach nieprawości sfatygowane *Crimen læſæ majeſtatis eſt*. że zdrogi Chrześćiańſkiey wyſtępuiecie, y iakiey ſię tu w publicznych intereſſach ſpodźiewać Krolowey naſzey protekcyi? kiedy przez tak ſzkaradne kriminały wſtręt bardziey do ſiebie czyniemy MARYI. Dopieroż w krnąbrnym niepoſłuſzeńſtwie iako Pani, o iak wiele razy Panſkie Iey raniemy Serce, nacoż ſię przyda nazy-

 wac

wać Ią Panią kiedy ſię z Iey wybiiamy poddańſtwà, na co oświadczać ſię z uſługą kiedy y znaku ſłuzebniczego charakteru w nas niemaſz. Niedźiwuię ſię że w uſtawicżnym zamieſzaniu publiczne zoſtaią rady, że częſtokroć w potrzebach naſzych nieodbieramy ſkutku od MARYI, bożadney z ſiebie przyſługi nieczyniemy. Isaiæ: 44 Znaczne ſię zwaliło nieſzczęście, na lud Izraelſki że przeſtali Krolowey Nieba zwykłych czynić ofiar: *Ex eo tempore quo ceſſavimus ſacrificare Reginæ Cæli indigemus omnibus & gladio & fame conſumpti ſumus.* Grożą nam woyną, groźi Bog rożnemi plagami niezgody y zamieſzania karę ściągaią Boſką, czemu?: *Ceſſavimus Sacrificare Reginæ Cœli* Oſtygła Staroświecka za honor Boſki gorliwość, wygaſła ku MARYI pobożność oźiębły affekt: *Ceſſavimus Sacrificare Reginæ Cœli.* Ey poprzyſięgam was: *Sacrificemus Reginæ Cœli ſicut fecimus; Patres noſtri; Reges noſtri, & Principes noſtri, in Urbibus in plateis, & ſaturati ſumus panibus & bene nobis erat malumq; non vidimus.* Niezmyslonemu Xiężycowi iako Krolowey Nieba ale prawdźiwey Monarchini naſzey oddaymy ſerca dotrzymaymy wierności; zachowaymy poſłuſzeńſtwo praw Boſkich *& bene nobis erit* Poydą pomyslne intereſſa Rzeczypo: będźie w potrzebach niezawodny MARYI ſukkurs *bene nobis erit.*

O Nayiaśnieyſza Nieba y źiemie a Polſki naſzey Nayłaſkawſzà Krolowa pod Twoy Tron ze wſzyſtkim śćiele ſię poddańſtwem, znamy ſię bydź niegodni protekcyi Twoiey, iednak my żawſze poddani, Ty Krolową naſzą na zawſze: *Illos Tuos miſericordes oculos ad nos converte:* Obroć oczy miłoſierne Twoie na potrzeby Kroleſtwa Polſkiego; uſpokoy zamachy; odwroć gniew Iedynaka Twoiego, wſzakżeś ieſt Krolową Polſką, Tobie oddana całośc Narodu Polſkiego. Day ratunek w potrzebach poddanym uciekaiącym ſię do Ciebie, nam zaś wſzyſtkim przybądź w oſtatnim na pomoc terminie, przyſkonaniu naſzym; abyśmy tu wiernemi licząc ſię bydź poddanemi w Kroleſtwie Niebieſkim opiekę Twoię, miłośierdźie nad nami Boſkie przez Twoią otrzymane przyczynę wychwalali nawieki.

A
M E
N.

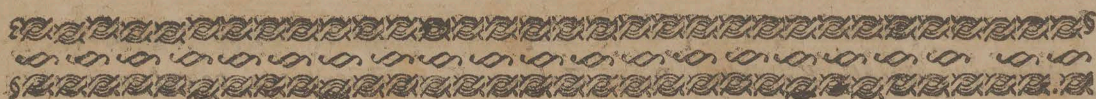
DO CZYTELNIKA.

TA *iest Macierzyńska Nayświętszey MARYI PANNY ku Zakonowi Kaznodzieyskiemu, Instytucyi Wielkiego Patryarchy Swiętego DOMINIKA, Łaskawość, iż prawie nad innych zdaie się bydź przychylnieysza, y wlewać mu swoie szczegulniey y osobliwiey łaski. Oprocz bowiem tylu dowodow, ktore szeroko opisuie* Hyacinthus Choquetius *w Księdze nazwaney:* MARIÆ DEIPARÆ in Ordinem Prædicatorum Viscera Materna. *Gdy Braci Zakonu tego między innemi Faworami za naymilszych y naywdzięcznieyszych Sobie poczytuie Synow, Sama się kochaiącą bydź Matką dla Nich oświadczaiąc:* Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus mihi complaceo; horum Ego Mater sum. *Dla czego y Habitem, iaki teraz maią, z rąk swoich przyodziała, daiąc Im zadatek przyszłey Godowey w Niebie szaty; y onych iako Matka kochaiąca Dzieci, mlekiem z piersi swoich, karmiła. Y ten nie mały dokument, iż rzadki Kościoł tego Zakonu, ktoryby Iey u siebie nie miał Obrazu łaskami, cudami, słynącego; Nie wywodzę w szczegulności, bo ile Kościołow Kaznodzieyskiego Zakonu, w każdym znaydziesz Obraz Matki Boskiey łaskami wsławiony:* Si Ecclesias Fratrum Prædicatorum ubiq; terrarum visitare te contingat, cernes in eis Sacella; sive ad minus Altaria, in Honorem D. VIRGINIS magnificentissimè extructa, & inibi Imagines affabrè depictas, tabulis aureis, argenteis, unionibus, margarittis, monilibus ornatas; Tabulas insuper Votivas, simulacra cerea manuum, pedum, capitis, oculorum, faciei, pectoris, formam referentia, appensas, quæ Fideles in memoriam beneficiorum per manus DEIPARÆ in variis infirmi-

tatibus acceptorum, quasi quædam trophæa suæ MATRI, & Sospitatrici appendunt. *Ieżeli Kościoły, Braci Zakonu Kaznodzieyskiego po całym świecie tobie nawiedzać zdarzy się, będziesz widźiał w nich Kaplice á naymniey Ołtarze na część Nayświętszey PANNY naywspánialey wybudowane, á po inszych mieyscach Obrazy sztucznie odmalowane: tablicami złotymi, srebrnymi, perłami, y drogiemi szatami przybrane; Tablice tudzież za wotum ofiarowane, wyrażenia woskowe rąk, nog, głowy, oczu, twarzy, pierśi, podobieństwo wyrażaiące, zawieszone, ktore Wierni dla pamięci dobrodźieystw odebranych przez ręce BOGARODZICY, w roznych dolegliwościach, niby iakowe znaki zwycięzkie dla swoiey MATKI, uzdrawiaiącey zawieszáią:* *iako wyznaie* Justinus Miechoviensis in Lit: Lauret: tit: VIRGO Veneranda, Disc: 220. num. 2. fol. 34. *Oczywista tego całey Polszcze, y całemu światu prawda, y ztąd gdy w tak krotkim czasie w iednym Państwie, Swięta Stolica Apostolska iuż to czwarty Zakonu Kaznodźieyskiego Obraz z wizerunkiem Cudownym Matki Boskiey, Wátykańskiemi zdobi Koronami, á ten iest we Lwowie w Mieście, w Kościele BOZEGO CIAŁA, y Swiętych PIOTRA y PAWŁA Apostołow: o ktorym wiadomość z roźnych Autorow y Dzieiopisow zebrana, że krotko pod czas Koronacyi ogłoszona, w tey tu Relácyi zawiera w sobie troche szerzey następuiącą Informacyę.*

§ 1. O Hi-

§. I.

O Historyi Obrazu Cudownego we Lwowie, Nayświętszey MARYI Panny.

WSZYSTKICH ZWYCIĘSTW KORONA MARYA OD ZWYCIĘSTWA.

W Lwowskim Obrazie od Swiętego ŁUKASZA malowanym, Koronę Polskę, y Pograniczne Ruskie Kraie zawsze, bespiecznie, y skutecznie Protekcyą swoią Broniąca.

Od BENEDYKTA XIV. Papieża, Dnia pierwszego Lipca, R. 1751. złotemi Koronami Uwięńczona, Krotką Historyą Opisana.

Braz Przecudowney, Matki BOSKIEY y PANNY, Nayświętszey MARYI, w Kościele WW. OO. Zakonu Kaznodzieyskiego, pod Tytułem BOZEGO CIAŁA. y SS. PIOTRA y PAWŁA Apostołow, Konwentu Generalnego, Prowincyi S. JACKA Ruskiey, we Lwowie zostaiący, teraz od szczęśliwie Panuiącego w całym Chrześciańskie BENEDYKTA XIV. Papieża, złotemi Koronami Ozdobiony; ma swoy początek od Wschodnich Cesarzow, ktorzy w Carogrodzie Stolicę swoię mieli; y nauczaią tradycye przy innych gruntownych dowodach, że go malował S. ŁUKASZ Ewangelista; iakoż wątpić niemasz przyczyny, ponieważ nie ieden Obraz y w samym Rzymie znayduie się od S. ŁUKASZA malowany, y wiele po różnych Państwach tegoż S. Auktora bydź Obrazow poważni twierdzą Doktorowie; Między ktoremi świadczy y ow dawny Historyk Niceforus [iako *in Monumentis Antiquitatum Marianarum, ex variis Auctoribus Collectis* widzieć się daie] w tych słowach o S. Łukaszu pisanych: *Voluit plures Ipsius [nempe intemeratæ Virginis] Imagines ad æternam me-*

moriam depingere. Szerzey wywodźi to y Sapieha Kanclerz Wielki W. X. Lit: *in sua Svada Historica fol.* 27. & 28.

Y że wraz był z tym Obrazem w iednym Skarbie, który z Bełza przeniesiony iest do Częstochowy. Jakoż wnieść y z tąd można, żę tak bydź musi, gdy zgadzać się żdaie w tym punkcie y Justinus Miechoviensis, Obraz Częstochowski w rownym podobieństwie opisuiąc, iakie się w Lwowskim Wizerunku widzieć daie: *Visitur DEIPARA Filium in ulnis gestans, pictura sane pervetustâ & opere Graecanico affabrè depicta &c.*

Ten Obraz Xiążętom Ruskim Wschodni Cesarze za nayosobliwszy y naybogatszy podarunek, to dla zachowania przyiaźni, to dla tego, że Obrządki Wiary Katolickiey na wzor Wschodniego Kościoła na Ruśi przyięto, to przez obowiązek Kolligacyi, przysłali. Tak bowiem *Daniel* Krol Halicki, Xiąże Ruskie y Kiiowskie, przez *Konstancyę* Małżonkę swoię, Corkę Krola Węgierskiego *Beli* IV. Brata Kolomana, Antecessora Daniełowego na Tronie Halickim, pokolligacił się.

A to z tąd, że Beli Zona, zrodzona była z *Maryi*, *Alexego* Greckiego Cesarza Corki, á ta była z Familii Cesarzow Nerona y Oktawiusza Augusta, za ktorego Roku czterdziestego pierwszego iego panowania, Urodził się ZBAWICIEL y PAN nasz JEZUS CHRYSTUS, oraz z Familii S. KATARZYNY Panny y Męczenniczki, Krolewny pospolicie zwaney, Alexandryiskiey, że w Alexandryi rezydowała, Corki zaś Krola Kostu w Egypcie.

Jako y przez własnych *ex directa linea* Antenatow swoich, z Familią Cesarzow Wschodnich był Skolligacony, tym sposobem:

Był nie iaki Narod Waragow, Lud woienny w Niemczech, [*Vargiones, Germaniae populi, ad fontes Danubii Regio*] pisze o nim *Ptolomaeus in Thesauro Geographico Abrahami Ortelii Antverpiani.* [O którym teraz nie słychać] że się w nim Xiążęta rozrodźili? iedni zatym Narodowi swoiemu panowali, drudzy lub przez moc, lub przez los szczęścia u postronnych Narodow, Rządy Panowania obeymowali. Z tych Xiążąt, trzech Braci *Ruryk, Synew,* y *Trabor,* Roku P. 861. gdy nie stało Familii do rządzenia połnocney Ruśi, zaproszeni, w tych Kraiach zawitali, y Narodom Ruskim Panować zaczęli. Było to za Panowania w Polszcze *Piasta* Monarchy. Po nich nastąpił *Ihor* I. Syn *Ruryka,* ktorego Małżonka *Olcha Hostomyslowna,* w Carogrodźie od Wschodniego Cesarza *Iana Zemiski*, Roku P. 963. do Wiary Swiętey Katolickiey nawrocona, y *Heleną* przy Chrzcie S. nazwana. Zasłużyła sobie między SS. Pańskich bydź policzoną. Swięto iey dnia 11. Maja Kościoł Wschodni obchodźi.

Po Ihorze I. nastąpił *Swátosław* I. ieszcze zostaiący w błędach Pogańskich. Po Swatosławie według Kromera *Lib*: 3. *fol.* 47. obiął rządy Wnuk Heleny, *Włodzimierz* I. Roku P. 971. Cudownym sposobem od Michała Greka Biskupa Korsuńskiego, w Korsuniu ochrzczony, na Chrzcie S. *Bazylim* mianowany, Katolikiem został, a to za sprawą *Anny*, Jana Zemiski Cesarza Corki, *Bazylego* y *Konstantyna* Cesarzow Wschodnich Siostry, przez ktorę, Xiążęta Ruscy Skolligaceni zostali z Familią Cesarską, y do Prawey

Wiary

Wiary Swiętey Katolickiey nawroceni. A ta, to iest ANNA Cesarzowna przy innych w wyprawie Skarbach, za Naydroższy Kleynot Obraz ten Matki Nayświętszey przywiozła do Kiiowa. MICHAŁ zaś Biskup Korsuński, ten iest, ktory był Archiepiskopem Kiiowskim, y naypierwszym Metropolitą całey Rusi, od Mikołaia Chryzoberga Patryarchy przysłany, y Włodzimierzowi Xiążęciu przydany.

WŁODZIMIERZ z Anny Cesarzowny zrodził MARYĘ Dobrogniewę, KAZIMIERZA I. Krola Polskiego Małżonkę, Matkę Bolesława Smiałego, y Synow XII. wszystkich Katolikow, ktorych Chrzcił w Kiiowie S. Bonifacy Biskup, to iest:

JAROSŁAWIA I. Xiążęcia na Nowogrodźie.

ZASŁAWIA I. Xiążęcia Kiiowskiego.

WYSZESŁAWA I. Xiążęcia Nowogrodzkiego.

SWIATOSŁAWA II. Xiążęcia Siewierskiego.

WSZEWOŁODA I. Xiążęcia Włodzimierskiego.

MSCISŁAWA Xiążęcia Tmurokayskiego, Halickiego, y Bełzkiego.

POSWIZDA czyli BRACISŁAWA Xiążęcia Łuckiego.

STANISŁAWA Xiążęcia Smoleńskiego.

SUDYSŁAWA Xiążęcia na Pleszkowie.

SWATOPEŁKA I. Xiążęcia Twerskiego.

S. ROMANA I. albo BORYSA Xiążęcia Rostkowskiego M.

Y S. DAWIDA albo CHLEBUSA M. Xiążęcia Moranow. *Kromer*

ZASŁAW I. Xiążę Kiiowskie, Corkę Wissesławę miał za Bolesławem Smiałym Krolem Polskim.

JAROSŁAW I. zrodźił czterech Synow, *Swatosława* III, ktory wymurował Kościoł S.CYRYLLA w Kiiowie. *Ihora II. Wszewołoda II. y Zasława II.*

ZASŁAW II. zrodził Michała Swatopełka II. Michał Swatopełk Xiążę Kiiowskie, miał za sobą Tuhorkana Xiążęcia Połockiego Corkę. Wystawił Kościoł S.MICHAŁOWI Archaniołowi w Kiiowie, zwany *Złotowercha*. Miał Corkę imieniem *Sbisławę*, ktora była za Bolesławem Krzywoustym Krolem Polskim, y dwoch Synow Wszewołada III. y Jarosława II.

WSZEWOŁOD III. albo *Usewłodimier* Xiąże Halickie, miał dwie Corki, iednę Anastazyę za Bolesławem Kędzierzawym, drugą Eudoxę, za Miecisławem, Monarchami Polskiemi.

JAROSŁAW II. ktory obiął Xięstwo Włodźimierskie, iako o tym pisze Kromer *fol.* 100. podobno Włodzimierzem zwany, zrodził Romana II. Wielkiego, y Grzymisławę, ktora była za Leszkiem Białym.

ROMANUS II. Wielki, Xiąże Włodzimierſkie y Halickie, ktory Polſzcze inkorporował Xięſtwo Włodzimierſkie, zrodził Bazylego y Daniela. Długoſz piſze, że kiedy przegrał Romanus pod Zawichoſtem batalią, Węgierſki Krol Andrzey, wpadł z woyſkiem do Halicza, y Syna ſwego Kolomana koronować kazał Krolem Halickim, y Zonę iego Salomeę Sioſtrę Leſzka Białego, przez Gerarda Dominikana, Biſkupa Ruſkiego, przy prezencyi Iwona Kanclerza Wielkiego Koronnego, y ten przez lat kilka Krolował Haliczanom.

Po Kolomanie rządził Xięſtwem Halickim y Kiiowſkim Bazyli Romanowicz, á po Bazylim Bracie, Daniel, ktorego Opiſs Nuncyuſz S. Stolicy Apoſtolſkiey namaścił na Kroleſtwo Ruſkie, y Krolem Halickim ukoronował Roku P. 1225.

DANIEL Krol zrodził Leona albo LWA Xiążęcia Halickiego, Kiiowſkiego, y Ruſkiego; y ROMANA: ktorego LEO zabił, y założył Lwow Miaſto, Zamek, a w nim Pałac Krolewſki, y Kaplicę S.JANA Chrzciciela: w ktorey Obraz ninieyſzy MATKI Boſkiey był potym złożony.

Jakoż Obraz ten Xiążęta Ruſcy za wielki y nieoſzacowany Skarb, konſerwowali przez nie mały czas w Kiiowie, na woyny z ſobą zawſze bierali, y wozili przeciw Saracenom y innym nieprzyiaciołom Wiary, Zwycięſtwo potyczek ſwoich Onemu przypiſuiąc; a iako Arkę Pańſką Izraelitowie, tak Tę Miſtyczną ARKĘ Przymierza w Obrazie ſwoim Przecudowną, za naybeſpiecznieyſzą Tarczę y Obronę mieli, y piaſtowali.

Potym w Haliczu z Stolicą Pańſtwa długo zoſtawał ten Obraz, ale go z Halicza LEO Xiąże, wraz z Stolicą y Rezydencyą ſwoią przenioſł do Lwowa, y w Kaplicy Zamkowey S.JANA Chrzciciela przy Pałacu Krolewſkim złożył. Funduſz y poſtanowienie uczyniwſzy, a żeby przed tym Obrazem Przecudowney MATKI Boſkiey, Oycowie Bazylianie Obrządkow Greckich, Pſałterz zawſze, co dzień y co noc śpiewali.

Gdy zaś Bracia *propter CHRISTUM Peregrinantes*, to ieſt dla CHRYSTUSA Pielgrzymuiący, czyli XX. Miſſyonarze Zakonu Kaznodźieyſkiego, tym Imieniem *Peregrinantium* y Miſſyonarzow zwani w ow czas OO. Dominikanie, z wielkiemi przywileiami [ktore Archivum Konwentu Generalnego Lwowſkiego dotąd konſerwuie] od GRZEGORZA IX. Papieża, Roku P. 1234. przyſłani, w te kraie zawitali, za życia ieſzcze S. JACKA Apoſtoła Ruſkich Kraiow, y całego Septemtryonu; za INNOCENTEGO IV. około Roku 1270. uproſili od LEONA Xiążęcia Zamek, Pałac, y Kaplicę Krolewſką wraz z tymże Obrazem. Co na inſtancyą Błogoſławioney KONSTANCYI Matki tegoż Xiążęcia Leona, żywota świątobliwością y Cudami ſławney, [ktora y Sukienkę Trzeciey Reguły Zakonu O. S. DOMINIKA przyięła,] y iey Sioſtr Rodzonych, a Ciotek Leonowych, S. KUNEGUNDY Bolesława Pudyka Zony, y B. JULITTY, alko Jukulenty, czyli Heleny [tak rożnie ią nazywano] Zony Bolesława Xiążęcia Kaliſkiego, otrzymali: y ciż Xięża Dominikanie tenże ſam Obraz, niezliczonemi od tylu lat Cudami y łaſkami Codziennie nieprzeſtaiącemi, Sławny, w Dźie-

dźictwo

dzictwo swoie, za nayszacownieyszy Depozyt odebrali, y do tych czas nie-rozerwanym staraniem za naydroższy Skarb u siebie zachowuią.

AUTHOROWIE, z których zebrana ta Historia. *Privileg: Capituli S.PETRI in Vaticano. Okolski* in Orbe Polono Tom: 3. sub Armis *Trzy Bu-ławy*, fol: 253. & in Florida Russia fol. 75. *Acta Consistorij Leopol: Thomas Pirawski, Episc: Nicopol:* in Visitat: Archi-Diæc. Leopol. *Iosephowicz Canonicus Gremial: Leopol.* in M.S. *Iustinus Miechovien: tit:* Virgo Vener: Disc. 220. fol. 36. n. 31. *Mart: Cromer* de Rebus Gestis Polon: lib. 10. fol. 177. *Dlugosʃ:* in Vita S.Cunegundis. *Hyac. Prusʃcz* in Fortalitio Regni. *Skarga* in Vitis SS. *Baronius* in Ann: *S.Antoninus Archiepisc: Florent: Ord: Præd: Abraham Ortellius* in Thesauro Geographico. *Archivum Conventûs Gener: Leopol: SS.Corp.CHRISTI.* Bullarium Ord. Prædic; *Authore Rdissimo Antnino Bremond Magistro Generali Ordinis Prædic: Abraham Bzovius Ordinis Prædicatorum.*

Pisżą obszerniey o tym Obrazie Lwowskim Nayświętszey MARYI *Panny od Swiętego ŁUKASZA malowanym rożni Authorowie, iáko to Szymon Okolski* in Florida Russia fol. 75. *opisuiąc Kościoł Lwowski Zákonu swego:* Habet hæc Ecclesia Imaginem B. V. MARIÆ magna celebritate à populis frequentatam; eaquè antiquissima est; *& paulò post:* Originem habet ab Imperatoribus Constantinopolitanis, & assignant Pictorem, sicut in Actis Consistorii Leopol. lego, fuisse S.LUCAM. Illam Ducibus Russiæ illi pro ingenti munere, tum ob sangvinis propinquitatem, tum ob fidem à Græcis susceptam, tum ob amicitiam conservandam, donârunt. Quam Duces Russiæ in bellis deportabant, ac demùm Haliciam cum Monarchia transtulerunt, & post modum Leo Dux Russiæ, Filius Danielis, Leopoli in erectâ Curiæ suæ Capellâ collocaverat, illamq; Patribus Ordinis una cum Curia concesserat. Quod nedum traditio ipsa, sed Literæ quoq; Monachis Ruthenorum in fundationem datæ commonstrabant. Declarant quoque propositum plurima. 1. Quia Imaginis Sacræ Figura, Græcam refert in picturis consvetudinem & coloris speciem. 2. Quia ad utrumq; latus, est scriptum Græcis literis, ab una parte MATER DEI, ab altera JESUS CHRISTUS. 3. Quia continuâ curâ servatâ fuit in Conventu à Fratribus. 4. Quia depicta est in Cupresso, qui & antiquitatem & pretiositatem significat. 5. Quia Religiosi Sancti Basilii Ritûs Græci, dicunt se habere fundationem ab antiquo à Ducibus, ut Psalterium ante Ipsam decantarent. Ultimo. Quia Coronâ de puro auro, licet simpliciter elaborata fuerat, hæc Imago insignita, quæ non ita pridem ad proportionem aliam efformata, in sumptus Capellæ Sancti MICHAELIS, nunc ob novam fabricam ruinatæ conversa fuerat. De quo Planius in Historia B. V. MARIÆ diximus. Clenodia vero de puro auro, margaritis, & lapidibus pretiosis, item Vota argentea, & apparatus Altaris tanta sunt, ut excedant valorem quatuor millium florenorum, licet plurimi exinde Calices, Altaris, & alia, elaborata fuerint. Nam quia Leopoli hæc solum unica fuit Imago, miraculis plurimis clara, plurima quoq; ante adven-

tum

tum aliorum Religiosorum Leopolim, retulit dicata vota. Sed neq; cessant in dies, quod continuæ Æleemosynæ, Sacrificia, dona, noviter fundata, & collata repræsentant.

Tenże sam w Herbarzu, ktorego Tytuł: Orbis Polonus, *Tom:* 3. *pod Herbem* trzy Buławy, fol: 253. *Cytuiąc zwyczaie Chrześcian na woynach, że się do Pana BOGA udawali, y pod Protekcyą Swiętych Patronow, mocą Boską woiowali, na końcu dodaie:* Hanc rationem veteres Sarmatæ observabant, dum ante congressum conscientiâ purgatâ, B. VIRGINIS Cantilenam, quam Sanctus ADALBERTUS Archiepiscopus Gnesnensis, populis insinuaverat, præcinebant. *Daley o tym Obrazie Cudownym Nayświętszey MARYI Panny powieda:* Hanc Russorum Duces consvetudinem etiam reverenter tenebant, dum Imaginem B.V.MARIÆ ante Exercitum deferebant, ex quibus, à Leone Duce Leopoli Icon conservatur apud Prædicatores; & quicunq; hunc decenti conservârunt honore, modum, nunquam de pugna recedebant, nisi Victoris cum Palma, & triumphatoris laude.

I.W.Imć X. Pirawski Dziekan, á potym Biskup Nikopolski, naypierwszy Suffragan Lwowski, w Księdze záchowaney w Archivum Konsystorza Lwowskiego, ktorey Tytuł: Liber Beneficiorum Archi-Diæcesis Leopoliensis per Reverendissimum Dominum olim Thomam Pirawski Decanum, post Suffraganeum Leopoliensem, Anno Dni 1615. conscriptus, *w te słowa:*

Habet hoc Monasterium in sua Ecclesia Illustrem Miraculis Imaginem, Divæ VIRGINIS, Sociam illius, quæ Bełzâ Częstochoviam translata fuit, quam Sanctus LUCAS manu sua pinxerat, Rutheni affirmant fuisse suorum Monachorum, uti quidem Russicis literis comprobatur, quod earum Cænobium intra Curiam Principis, Nomine Sancti IOANNIS Baptistæ, [ut vocant] decoratum, antequam Dominicanis post exustionem locus is fuisset concessus, extiterit.

Wielmożny Imć Xiądz Ian Iozefowicz Kanonik Lwowski, z ktorego Manuskryptu Wielm. Imć Xiądz Andrzey Pelczarski, Surrogat na ten czas y Kanonik Lwowski wypisał y Konwentowi ex pietate erga Thaumaturgam Imaginem *oddał, tak pisze:* Vetus & constans traditio est fide dignorum Scripturis Authenticis firmata, quod locus hic, in quo sunt ad præsens RR. PP. Dominicani, Curiam Ducum Russiæ, & intra illam Capellam tituli S. JOANNIS Baptistæ primitus habebat. In qua Capella deposita fuit Imago donata ab Imperatoribos Constantinopolitanis; quam dicunt à S. LUCA depictam prout & Częstochoviensem. Ex Oriente ab Imperatoribus donata, Haliciam primo translata est; deinde Haliciâ Leo Dux Russiæ Filius Danielis, Leopolim cum Imperio eandem transtulit, & in Capella Curiæ suæ S. JOANNIS Baptistæ collocavit, fundatione decantandi coram eadem Imagine Psalterium Monachis ritûs sui constituta. Habet hæc Imago ad medium hominis tantum in Cupresso depicta, parvulum Filium in manu finistra, tum & inscriptiones binas ab una parte: MATER DEI, ab altera JESUS CHRISTUS, Græcorum literis exaratas, fueratq; longo tempore ab illis Monachis in Palatio Ducum culta in dicta Capella. Apud Duces etiam Russiæ

in sum-

in summa fuit reverentia, illam enim secum ubivis deportabant, præcipue ad bella cum Saracenis & aliis. Tandem Fratres Peregrinantes videlicet PP. Dominicani [prout hoc Nomine Peregrinantium sive Missionariorum à principio hic Leopoli vocabantur] impetrârunt idem Domicilium Ducum, á Venerabili Constantia, Sorore B.Cunegundis, Leonis Ducis Matre, vitæ Sanctitate & miraculîs aliquot celebri. Et sic dictum Asceterium Monachorum cum Capella seu Ecclesia S.JOANNIS [Piravius scribit post exustionem Palatii Ducalis] in jus suum receperunt, ac tunc jam in hac Græca Tabella, Cælorum REGINA, more Romano, laudes DEO, sibiq; persolvi audivit. Collocata fuit primitùs hæc Imago in Capella ad portam ingressûs ad Ecclesiam, quæ nunc dicitur Sanctæ MAGDALENÆ, ubi dum quadam die Fratres Matutinum decantant, ad illa verba: *Nos cum prole pia &c.* svavi vultu respondit Beatissima: *Benedicam, & Intercedam, sed digna sum loco præstantiori.* Hoc miraculo exterriti Patres Imaginem ad locum præstantiorem, ad Capellam videlicet S.MICHAELIS transferunt, sed inde sequenti nocte Imago, nescitur cujus Ministerio in Sacellum oppositum Capellæ Sanctæ Magdalenæ transiit. Transfertur iterum ad Capellam Sancti Michaelis à Fratribus; & ecce sequenti nocte vigilantibûs Fratribûs, Angeli Imaginem lumine circumfusam ad Capellam oppositam, Capellæ Sanctæ Magdalenæ transferunt.

Hic itaque locus electus à Beatissima, redditus est honorificus pro dilatanda Capella præstantiori, pro cujus dilatatione DD. Consules fundum Civilem donaverunt, Joannes verò Swoszowski Succamerarius Leopolien: egregium ornamentum contulit; Adamus item Stanisławski Castellanus Podoliæ, cum Consorte sua Czuryłowna, Capellam è solido lapide marmoreq; construxit. Multis Gratiis hæc Imago enituit, prout liquet ex albo libro deaurato in folio, manuscripto sub Nomine: *Legalis Matthæi Kozłowski &c.* à RR. PP. Dominicanis communicato. Inter quæ miracula, hæc etiam computantur: Mulier quædam juvenis, sed improba, cultu vestium, ac florum in capite coronâ, Virginitatem mentita, cancellos Altaris transgressa, dum propius ad Imaginem B. VIRGINIS accedit, pænam impuri ingressus miserabiliter in omnium oculis luit. Vindex etenim peccatorum DEUS, etiam hunc ausum dissimulare noluit, à dæmone enim per subitum turbinem advolante, infelix illa mulier cum clamore ad murum parietis allisa, capillos concinnatos à sincipite versus collum cute detracta, simul & vitam in instanti amisit. Hos capillos diu in pariete cum plicis sericeis pendentes etiam circa annum 1598. fuisse visos in eodem Libro deaurato Testes jidem deferunt. Victorinus etiam Sobieski in puerili ætate die 21. Maij, Anno Domini 1654. *è fenestra decidens à Medicis pro mortuo putatus, ad hanc Imaginem allatus, in elevatione Sanctissimæ HOSTIÆ, dum Missa pro illo offertur, redivivus surrexit, in signumq; gratitudinis, dedit tabellam argenteam cum versibus Polonicis.*

W Książce nazwaney *Forteca Duchowna Krolestwa Polskiego*, ktorą wydał Piotr Jacek Pruszcz, drukowaney w Krakowie w Roku Pańskim 1642. o Obrazie tymże tak pisze. *Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicato-*

 rum

rum est Imago Virginis MARIÆ in Capella Sanctissimi Rosarii valde pulchra & miraculosa. Ex commissione Archiepiscopatûs Leopolien: *Quæ Imago est depicta à Sancto LUCA quám conservabant Imperatores Constantinopolitani in suo Palatio, donata est Ducibus Rusiæ, uti Affinibus in signum amicitiæ. Hanc Imaginem Duces in Præliis magnis bellorum, deportabant; & cùm Leo Dux Rusiæ Filius Danielis, Frater Romani, Ecclesiam & Cœnobium Dominicanorum in suo Fundo erigeret, simul & hanc Imaginem, uti magnum & perpetuum Thesaurum reliquit.*

W Historyi Kodeńskiey o Nayświętszey MARYI Pannie *de Gvadalupa,* cytuiąc Author iako wiele Obrazow iest od Swiętego ŁUKASZA tak w Rzymie, iako y w rożnych kraiach, to malowanych, to rzniętych, ponieważ on był y Malarz y Snycerz; między innemi cytuie y Obraz Lwowski, w te słowa: *Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicatorum, in Capella Rosarii veneratur Icon manu S. Evangelistæ depicta, & ab Imperatoribus Orientalibus, Ducibus Rusiæ donata.*

W Księdze Tytułu: *Monumenta Antiquitatum Marianarum de Imagine Gregoriana,* [ktorey Autor Jan, Fryderyk, Łukasz, Hrabia na Kodniu y Wiśniczy SAPIEHA, na ten czas Kasztelan Trocki, Starosta Brzeski Litewski, á potym Kanclerz Wielki W. X. Litt: nie dawno w BOGU zeszły, Mąż wielkiey doskonałości, y sławy po całey Europie] drukowaney w Warszawie Roku Pańskiego 1721. zebraney ex Archiviis Ecclesiæ Præposituralis Infulatæ Kodensis, cap. 3. fol. 30. V. 3, także o Obrazie Lwowskim, ku wieczney pamiątce napisano: *Leopoli, Capella Rosarii Patrum Prædicatorum ejusdem D Lucæ Opus, scilicet Iconem Marianam ab Imperatoribus Orientis, Ducibus Rusiæ olim oblatam; & à Leone Duce, Danielis Filio, Fundatore suo, perpetuo Iure traditam, concludit.*

Y wielu innych, ktorych tu wszystkich wyliczyć y cytować mieysce nie pozwala, ale natomiast kładzie się wybor znacznieyszych Cudow y łask, ktore przy tym Obrazie swoim Nayświętsza MARYA świadczyła, wyięty tak z Księgi przez ś. p. Wielm: JmćiX. Jozefowicza, Kanonika Archikatedralnego Lwowskiego, wyżey wspomnioney, iako też z Processu przez J. O. Jmći X. WYZYCKIEGO, Arcybiskupa Metropolitańskiego Lwowskiego, approbowanego.

§. II.

O Cudach y Łaskach Nayświętszey MARYI Panny przy tym Obrazie.

Cud Pierwszy.

OD pierwszego postanowienia swego Zakon Kaznodźieyski, ktory w Oycu y Patryarsze S. DOMINIKU, piersiami swemi wykarmiła, na rękach prawie

prawie wypielęgnowała, sukienką z Nieba przyodziała, wyćwiczony, y nauczony od samey Nayświętszey MARYI Panny, iako Matki swoiey, iak Ią ma wychwalać w Mnieyszym Officium, [ktore się *Kursem* pospolicie nazywa.] Przed tym bowiem *Invitatorium* mawiano w Zakonie Kaznodźieyskim zwykłe całemu Kościołowi, to iest: *Ave MARIA Gratiâ Plena Dominus Tecum.* Poki sama Nayświętsza MARYA pokazawszy się w wielkiey jasności y assystencyi Orszakow Niebieskich, nie odmieniła według upodobania y dyspozycyi swoiey, mowiąc: *Non sic, Fratres mei, non sic, sed: Regem Virginis Filium: Venite adoremus.* O czym Kroniki Zakonu, *Antonius Senensis,* y *Iustinus Miechoviensis,* piszą] Gdy też same Pozdrowienie Anielskie, iako wdźięczne MARYI na początku każdey Godźiny Officium pomienionego obrocił, y w tym punkcie nie bez approbaty Cudowney B. Gundysalwowi *de Amarantho,* zostaiącemu ieszcze na puszczy, y pragnącemu wiedźieć, w ktorym by stanie lepiey y zdolniey mogł służyć BOGU, uczynioney w te słowa. *Ex Religiosis Ordinibus unum perquire, qui Sacrum de me Officium, seu preces Horarias, omnes à Salutatione Angelica auspicatur, eiusq; Habitum indue, Regularem vitam profitere, & observa.* Czasu pewnego w Rzymie też Officium odmawiane utwierdźiła Nayświętsza MARYA, maiąc z sobą SS. Panny KATARZYNĘ y CECYLIĘ Męczenniczki, tegoż Zakonu Patronki, iednemu z nich widomie pokazawszy się animuiąca: *Fortiter, fortiter! Viri fortes.* [O czym Lopez *lib. 7. cap. 7.* y *Iustinus Miechovita disc:* 32.] pociągnęła do tego, że za nieustaiące codźiennie Macierzyńskie łaski, postanowiono przez Konstytucye Zakonne, we wszystkich Klasztorach po całym świecie, codźień tymże Officium czcić IĄ y wychwalać: Na co potym S. Pius V. Papież y Odpusty nadał. Te Nabożeństwo Zakonowi Kaznodzieyskiemu zwyczayne, zwykli byli zdawna mawiać przed tym Obrazem Cudownym Oycowie y Bracia Konwentu Lwowskiego; ktore w pewnym czasie gdy kończą temi słowy: *Nos cum Prole pia benedicat Virgo MARIA.* Nas z Synem swoim Panna MARYA niechay błogosławi. Nayświętsza MARYA rozwesełoną y iasną Twarzą, wdźięcznemi słowy, o ktorey świadczy Bonawentura S. *Velociùs eius occurrit pietas, quàm invocetur, & causas miserorum anticipat.* Uprzedza nawet proźby nasze świadczonemi Dobrodźieystwy, niżeli nasze wezwanie zachodzi, oświadczaiąc się y upewniaiąc o pilney zawsze swoiey Macierzyńskiey Opiece, iako nad Familią swoią [o czym B. Tankredowi Baronowi na Dworze Fryderyka II. Cesarza zostaiącemu, proszącemu Ią, aby mu oznaymiła ktorą drogą może zbawić Duszę swoię, powiedźiała: *Ad meam Familiam citò accede.* Iustin. Miech. Disc. 231. num: 124.] Z Obrazu przemowiła: *Benedicam & intercedam, sed digna sum praestantiori loco.* Błogosławić y przyczyniać się za wami do Syna mego będę, alem godna iest, aby ten moy Obraz w ozdobnieyszym zostawał mieyscu.

Cud II.

ZNiewoleni niezliczonemi Dobrodzieystwy sobie świadczonemi, y od Nayświętszey MARYI Panny napomnieni Bracia Zakonni, aby Iey Swięty

C2 Portret

Portret w ozdobnieyſzym zoſtawał mieyſcu, bez wſzelkiey odwłoki zadoſyć woli, PANI Nieba y Ziemi, chcąc uczynić, do inney Kaplicy, ktora ſię wſpanialſza y pięknieyſza zdawała, tenże S. Obraz przenieśli. Ale że nie tylko mieyſca odmiany, lecz ozdoby y wſpaniałości Kaplicy pretendowała Nayśw. MARYA Panna, ktora ieſt *Locus ingens poſſeſsionis Dei, magnus, ſublimis atq; immenſus*, według Metodyuſza; naſtępuiącey nocy Anielſką ręką na inne mieyſce, to ieſt do Kaplicy na przeciw S. MARYI MAGDALENY, przenioſiona zoſtała. Mniemaiąc Zakonnicy, że to ludzka ręka uczyniła, powtornie, fundując ſię na zdaniu ſwoim, że Nayświętſzą MARYĘ kontentować będźie naznaczone mieyſce, w nimże Obraz Iey ulokowali. A chcąc doświadczyć, ieżeli to nie z domowych czyia inwencya MARYI Obraz z tamtąd przenośi, czuyną przez ſiebie ſamych ſtraż uczynili. Lecz MARYA, iako wolna w Dźiedźictwie Synow ſwoich PANI: *Hera noſtra Sanctiſsima* według S. Atanazego, *Imperatrix Angelorum*, według S. Damiana, w wielkiey iaſności Niebieſkiey, ktora Kościoł cały obiaśniła, przez Aniołow do teyże Kaplicy na przeciw Kaplicy S. Magdaleny w Obrazie ſwoim Swiętym przenieſiona zoſtała. Ktoremu Cudowi, na wigilancyi będący Zakonnicy, przypatruiąc ſię z podziwieniem y wielką radością, też Kaplicę pięknicy y wſpanialey rozprzeſtrzenić, y uozdobić, ſtarać ſię poczęli.

Cud III.

STołeczne Ruſkich kraiow Miaſto, Lwow, ogniem od BOGA nawiedzone, cięſzką ponoſiło klęſkę, gdy po więkſzey części Domy y Kamienice pożar, w perzynę iednę obracał; ſzerzący ſię po całym Mieście iuż y Dominikańſkie ulice obiął, z kąd w wielkim niebeſpieczeńſtwie na ten czas Kościoł y Klaſztor zoſtawał, ale Nayświętſza MARYA Panna, iako Zrzodło wielkiego Miłoſierdźia: *Fons, in quo ineffabilis miſericordiæ fluentum, in quo gratiarum omnium irriguum, in ſinu ſuæ pietatis recipiens lachrymarum noſtrarum profluvium*, według Alana, pilna na pomoc Synow ſobie ulubionych Patronka, dla ktorych ſię oświadczyła [oczym piſze *Cantipratanus*] pewnemu Cyſterſkiego Zakonu Swiątobliwemu Mężowi: *Sunt mihi Filii, quos unicè diligo, quorum ego ſingulariter Mater ſum, & hôc, quem vides, ſinû foveo.*, nie zoſtawiła ich w tak ciężkim utrapieniu opuſzczonych, kiedy w iaſney bardzo ſzacie widziana była płomienie ugaſzaiąca, y od ognia Kościoł y Klaſztor broniąca, tak, że w poſrzodku ogniſtego płomienia, y ſtraſznych zewſząd pożarow beſpieczne było. Lecz nie tu koniec lubo doſyć było na iedney Patronce MARYI, oto od nienawiſnych rzucona głownia zapalona, padła na Ołtarz S. Michała, y lubo mogła bydź przyczyną do nieſzczęścia, przy Protekcyi tego Swiętego Archanioła, Patrona mieyſca, ſama w ſobie zetlała, w popioł ſię zamieniła, y w obruſach naymnieyſzey ſzkody nie uczyniła.

Cud IV

NIe iaka Niewiaſta chciwością złota, y kleynotow, ktoremi przyozdobiony był Obraz Nayśw: MARYI Panny, uwiedziona, pewnego wieczora utaiła ſię w Kaplicy: gdy wſzyſcy w ſpoczynku zoſtawali, widząc czas potemu, do Ołtarza Nayśw: MARYI Panny przyſtąpi, y gdy świętokradzką intencyę do ſkutku przyprowadza, ściągnąwſzy rękę do Obrazu, od złota, ſrebra, pereł, pierścieni, łańcuſzkow, chwytać pocznie: Aliści zuchwałą odwagę chcąc zgromić MARYA, niewidomie odephnie od Ołtarza y Obrazu ſwego raz y drugi, a gdy w nieodmienney zaślepiona białogłowa trwa imprezie; rzecze w głos, ktora ieſt *Terror malignorum*, według S.Bonawentury, z Portretu ſwego do niey: *Czyń co maſz czynić, prędzey, na zgubę duſzy y ciała twoiego!* O! iak pewny znak zbawienia wiecznego, kogo w ſwoiey łaſkawey utrzymuie Protekcyi MARYA, zaprawdę żadney nie podlega klęſce; żadne mu nieſzczęście nie záſzkodźi: przeciwnym ſpoſobem od kogo Twarz Nayśw: odwroci, od Tronu ſwego wyda Dekret na zgubę, iuż ſynem śmierci, ſynem albo corką wiecznego zatracenia bydz muśi. Doznała na ſobie tego, ta nieſzczęśliwa niewiaſta, bo wkrotce od Zyda, u ktorego przechowała kleynoty, złoto, y ſrebro kradźione z Obrazu, wydana, do mieyſkiego ſądu odnieſiona, dekretowana na ſpalenie; przed wſzyſtkiemi publicznie na placu wyznała, iako z Obrazu tego od Nayśw: MARYI napommiona była, y iako w ſwoim zaślepieniu trwaiąc, na zgubę ſwoię ten ſurowy odebrała wyrok.

Cud V.

UZnane Łaſki y Dobrodźieyſtwa od Cudowney MARYI, zawdzięczaiąc pewna Ormianka, wſzelką ufność, w każdey ſwoiey potrzebie w Protekcyi tey PANI pokładała; wiedząc dobrze że ona ieſt, [iaką Ią Błog. Woyciech Wielki Biſkup Ratysboneńſki nazywa] *Depoſitorium totius Trinitatis, in quo peccator quaerere debet, quidquid in gratia neceſſe habet.* Za votum, na iakie ſię zdobyć mogła, złożyła korale na Ołtarzu; widząc to nieiaka niewiaſta zdięta łakomſtwem, też korale z Ołtarza Matki Boſkiey zachwyciła, y za pazuchę, czyli do kieſzeni ſchowała: ale y ten exces, nieuſzedł iey bez ukarania, bo zaraz na tymże mieyſcu, tegoż momentu wzrok utraciła, y błąkaiąc ſię od kąta do kąta, z Kaplicy wyniść nie mogła. Gdy uznaie oczywiſtą nad ſobą karę Boſką, y iak nayprędzey X. Zakryſtyanowi winę ſwoię z ſkruchą y żalem ſerdecznym wyznaiąc, korale do rąk oddaie, z nieſkończonego Miłoſierdzia Boſkiego, za Przyczyną Nayśw: MARYI, ktorey błagaiąc wzywała, wzrok odbiera. Ten Cud y winę ſwoię przed wſzyſtkiemi do domu powrociwſzy ſama zeznała, wielbiąc BOGA, że ią od świętokradztwa, y obrazy ciężkiey tym ſpoſobem zachował.

Cud VI.

NIeostrożność y zuchwałość mamek, częste po domach dla Rodzicow wznieca utrapienia. W kamienicy Chanclowskiey, piastunka uśpione maleńkie dziecię złożyła na ławie za stołem, y sama odeszła: W tym nadniesiono pułsetki płotna, a niepostrzegłszy za stołem śpiącey Dźieciny, na teyże ławie złozyli porzuciwszy, y dziecko udusili. Przychodzi mamka do dziecięcia, odrzuci płotna, aż umarłe znayduie; na ten trefunek krzyknie rzewliwym głosem, na lament y głos przybiega Matka, od żalu mdleie y z sił opada, Ociec, czy Matkę, czy dziecie, czy mamkę ratować, niewiedząc, á nie maiąc z nizkąd w tym utrapieniu ratunku, pokłada nadźieię w iedyney Pocieszycielce wszystkich strapionych Nayśw: MARYI, bo ona iest *Consolatrix efficacissima tribulatorum & afflictorum*, wedlug S. Effrema, y czyni votum: *Matko BOGA mego, ieżeli syn moy do życiá będzie przywrocony, przyobiecuię z tym synaczkiem moim stawić się do Kaplicy Twoiey, w Kościele XX. Dominikanow, na dziękczynienie nieskończonego miłosierdzia Twego.* Nakłoniła uszy MARYA łaskawości swoiey: za uczynionym ślubem Dzieciątko ożyło, od smutku ginących prawie, Rodzicow pocieszyło; Ociec y Matka na dziękczynienie do Kaplicy pospieszyli, żywe Dzieciątko prezentuiąc, że od MARYI odebrało życie.

Cud VII.

ZOłnierz niektory maiąc zawźiętość z pewnym Antagonistą, puścił się w drogę, a na iego życie czuwał ow nieprzyiaciel, ktory widząc czas po temu wypadł z zasadzki, kilka śmiertelnych ran niespodziewaiącemu się zadawszy, y rozumieiąc, że iuż cale na śmierć zabił żołnierza, umyka bez wieści, a w tym od ludzi zbiegłych na stękanie y ięczenie rannego, zawoni Cerulicy y Doktorowie na ratunek, wszyscy na iedno się zgodzili, że iest bliskim śmierci, y żaden z nich tych ran zwłaszcza śmiertelnych uleczyć niemoże: Niektory z przyiacioł zranionego, iako Ewangeliczny Samarytan, wziął na barki, a ufnością zdięty, prawie iuż konaiącego przyniosł do Kaplicy Nayśw. MARYI, prosząc o Mszę Swiętą na intencyę zrąbanego. Wyszła Msza S. przed Ołtarz y Obraz ten Matki Boskiey, aliści od wszystkich opuszczony y zdesperowany Zołnierz zdrow zostaie, y o swoiey mocy, z podziwieniem odchodzi, dziękuiąc wielbiąc, y wysławiaiąc MARYĘ, w ktorey ręku zdrowie y życie: *De manu Fœminæ pendet & nostra omnium salus, & innocentiæ restitutio, & de hoste victoria.* Bo iuż konaiącego przy swoim Cudownym Obrazie uzdrowiła, y do życia przyprowadziła.

Cud VIII.

BEz słońca noc ciemna, y tysiąc niebespieczeństw, bez MARYI iako morskiey Gwiazdy, noc okropna, y cień śmierci następuie na grzesznika:

Tolle

Tolle corpus hac solare, ubi dies? tolle MARIAM, hanc maris Stellam, quid nisi caligo involvens, & umbra mortis, ardentissimæ tenebræ relinquuntur? mowi Bernard S. W Roku 1570. Szewc nieiaki Imieniem, Kasper, urodzeniem Włoch, po rożnych mieszkaiąc Korony Polskiey Miastach, przez nie mały czas przemieszkał y w Stołecznym Mieście Lwowie, pod czas ktorey bytności, tak od innych się nasłuchał, iako y sam się przypatrzył, y na sobie doznał łask od Cudownego Obrazu MARYI Panny, w Kaplicy WW. XX. Dominikanow, ten powracaiąc do Oyczyzny swoiey, wyiechawszy za Granicę Polską, puścił się morzem; za powstaniem przeciwnych wiatrow, powstały y zamieszania morskie, fale, y burze tak dalece, że żaden sobie życia nie tuszył, y owszem wszyscy ludzie w okręcie zostaiący, ktorych było na dwieście osob, już myślą y imaginacyą w morskich piaskach o grobie zamyślali. W tak wielkim niebespieczeństwie, gdy wszyscy zostaią, wspomni sobie Włoch pomieniony o Obrazie Cudownym w Kaplicy przy Kościele Bożego Ciała we Lwowie; w niebespieczeństwie, w nawałnościach morskich, naypewnieysza pomoc od MARYI: *Ne avertas oculos à fulgoribus hujus syderis, si non vis obrui procellis.* Za woła na wspoł Towarzyszow: Ieżeli chcecie szczęśliwie przypłynąć do do portu, y tego uniknąć niebespieczeństwa, ufaycie w Protekcyi MARYI przy Kościele Dominikańskim Lwowskim w Kaplicy zostaiącey. Dobrą nadzieię wszyscy pokładaią, ślub czynią, y na pomoc MARYI wzywaią: Za Protekcyą tey PANI, ktora iest: *Portus tranquillissimus & à fluctibus, procellisq; agitatorum Liberatrix desideratissima.* według S. Efrema. Wiatr przeciwny ustał, morze uspokoione zostało, wszyscy szczęśliwie w zdrowiu dobrymdo portu przypłyneli. TenWłoch znowu przyiechawszy do Polski, oddał srebrne za votum Tablice, zeznawaiąc, iako za Przyczyną Nayśw: MARYI na tym mieyscu Cudowney, z tak wielkiego niebespieczeństwa wraz z Towarzystwem swoim, ktorego na dwieście osob znaydowało się, był wybawiony.

Cud IX.

LAtwo do siebie przychodzi rozum, ieżeli iest zasilony tey łaską, Ktora iest: *Refectio humanæ mentis.* iako pisze o MARYI Bernardinus de Busto. W Roku P. 1591. dnia 27. Miesiąca Maja, Zofia żona Stanisława Pepłowskiego, chorobą tak ciężką złożona, że od rozumu odchodziła: widząc ią w tym razie przyiaciele bez polepszenia, obiecali ią na to mieysce, ofiaruiąc, y w Protekcyę polecaiąc Nayśw. MARYI, ieżeli będzie żywa; bo iuż prawie na śmiertelney pościeli zostawała. Dziwna rzecz w oczach wszystkich w pierwszych siłach y zdrowiu stanęła, za pomocą BOGA Wszechmogącego, y Protekcyą Cudowney w dziełach swoich PANI, Ktora iest: *Potentia debilitatis nostræ.* według S.Germana.

Cud X.

KTo uznaie, że go kalectwo szpeci y że mu dokucza, niech się do Tey

 garnie,

garnie, Ktora ieſt: *Meta dedecoris noſtri.* daie radę Joannes Geometra. Roku P. 1594. dnia 25. Czerwca, Woyciech Poſtrzygaczyk złożony będąc chorobą gożcową na głowie, ktore przez ſiedm lat cierpiał, tu ſię udał do Kaplicy Nayśw. PANNY Cudowney, y przed Obraz Iey, ſię ofiarował, a włoſy ſwe przez Spowiednika ſwego X. Adama Zakonu Kaznodzieyſkiego oberznąć kazał, ufaiąc w wielkiey Opiece y Przyczynie Nayświętſzey MARYI, Ktora ieſt *Medicamentum omnium dolorum.* iako Ią nazywa Damaſcen S. Jakoż zdrowie zaraz odebrał, y na dziękczynie, otrzymaną łaſkę publicznie wyznał.

Cud XI.

NIedobyty Kaſztel zewſząd oſzańcowany, żadnemu nieprzyiacielowi przyſtępu niedaie MARYA Panna: *Sicut Turris David Collum Tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis, mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium.* a tak każdy beſpieczny, kto ſię do tego uda Kaſztelu. W Roku 1594. Jaśnie Wielmożny Jakob POTOCKI, Staroſta Białokamieński, w prędce Woiewoda Bracławſki, Generał Podolſki, Kamieniecki, Latyczewſki &c. Staroſta. Ociec J. O. Mikołaia POTOCKIEGO Kaſztelana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Sławnego Woiownika y Zwycięzcy, nieſpodzianie oblężony od Tatarow w Zamku ſwoim, w Dobrach Czeſzybiſzy, nieuſtraſzonego ſerca mężny Kawaler, ktory nie raz za całość Oyczyzny poſtronnym Narodom, Wołochom, Szwedom, Moſkwie, rebellizuiącym Kozakom odpor dawał mężnym ſercem, bronił zdrowia y życia; w tym nieoſtrożny Chłopiec Laſkowſki przezwiſkiem, zapuścił do prochu ogień, od ktorego drewniany na ten czas Zamek ſię zapalił. Samego Pana y Dziedzica Jakoba POTOCKIEGO wynioſł proch na powietrze, y o ziemie uderzył: Zewſząd niebeſpieczeńſtwo, z iedney ſtrony od naſtępuiących nieprzyiacioł, z drugiey od graſſuiącego ognia y gdy z nizkąd nie widzi ratunku, wzywa na pomoc w Cudownym Obrazie, Lwowſkiego Kościoła zoſtaiącey u Dominikanow MARYI, ktora ieſt *Subſidium Nobile omnium afflictorum,* według S. Bernarda. Czyni Slub ku chwale Iey wyſtawić na tym mieyſcu Kościoł y Klaſztor Braci Zakonu Kaznodzieyſkiego, Wielkiego Patryarchy DOMINIKA, J. O. Całego ſwoiego Domu POTOCKICH, Domowego y Doświadczonego Patrona: Skaliczony, y poparzony od prochu wſiadł na konia, po między nieprzyiacielſkie zdrowo przebił ſię ſzyki. Poſpieſzył potym na dziękczynienie y do Lwowa do Kaplicy Nayśw: M A R Y I, pokazuiąc znaki ſkaleczenia ſwego, y ſkorę Ciała przez proch oparzoną y zlazłą, zoſtawiwſzy, zeznał przed wſzyſtkiemi Zakonnikami, że za iedyną Protekcyą MATKI Boſkiey żyie, dziwnie na ten czas ſalwowany: Ku więkſzey pamiątce y pomnożeniu Czci Teyże MATKI Boſkiey, Pańſką Generozyą piękny y wſpaniały z alabaſtru wyſtawił Kościoł, pod Tytułem Wniebowzięcia, Klaſztor dla Zakonnikow ufundował, znaczną munificencyą opatrzony, y Miaſta na-

zwiſko

zwiſko Czeſzybiſzy zamienił w Jezupole, niedaleko Maryampola, beſpiecznieyſze pokładaiąc nadzieie zdrowia y życia dla ſiebie, y dla Potomkow, także dla Sukceſſorow y naſtępcow ſwoich, przy Nayświętſzych Imionach JEZUSA y MARYI. *Oprocz Okolſkiego, ktory wyraźnie o tey Hiſtoryi piſze: Namienia y I.W. Imć X. Iozef ZAŁUSKI, Referendarz Wielki Koronny in Operibus Pauli POTOCKI, Caſtellani Camenecenſis in Podolia Tit: Fundationes. poſt fol: 346.*

Cud XII.

LUbo wſzędzie, oſobliwie iednak na Cudownych mieyſcach Nayświętſza MARYA ieſt prędka do uzdrowienia Lekarka: bo [iaką Ią nazywa S. Efrem] *MARIA eſt Medicina inſanabilium vulnerum.* Roku P. 1595. dnia 27. Czerwca, Beata Stadnicka, złożona będąc chorobą goſzcową na głowie wyſypaną, w mocney wierze y ufności udaiąc ſię na to mieyſce, przed Obraz Cudowney MATKI Boſkiey, zdrową bez wſzelkich lekow zoſtała.

Cud XIII.

Y Dziecinne defekta, ktore ſię uſkarżyć nie umieią, wolne tu mieyſce do ratowania ſiebie maią, ani im zatamowana droga, ktorym powiedźiano: *Sinite parvulos venire ad me.* Jakoż tegoż Roku dnia 1 Mieſiąca Października, Staniſław Jacupkowicz z nowego Zbaraża z dziatkami ſwemi razem złożony ciężką chorobą, ſkoro obiecany zoſtał do Lwowa do Kaplicy Nayśw: MARYI Panny u Bożego Ciała, tak zaraz pierwſze zdrowie z Dziatkami ſwemi odebrał.

Cud XIV.

WSzyſtka Piękna bez wſzelkiey zmazy MARYA: *Pulcherrima pulchritudo omnium pulchritudinum Dei Genitrix, pulchrorum omnium Summum Ornamentum,* mowi *Gregorius Nicomedienſis,* ktorey piękność przewyżſza Anielſkie Chory, niezrowna żadna świątobliwość, bo pięknieyſza nad biegłych Cherubinow, y miłością Boſką pałaiących Serafinow, Ktorey uſtępuie w piękności ſwoiey Słońce, gaśnie Kiężyc, zaćmieniu podlegaią wſzyſtkie Niebieſkie Luminarze, dla tego pięknym tylko y czyſtym delektuie ſię ſumnieniem: *VIRGO ipſa eſt, & Virginum amans, pura eſt, & purorum amans.* Swiadczy S.Jan Damaſcen. W pięknym co do ſtroiu panieńſkim ubiorze, ale nieczyſtym ſumnieniem; na ciele uſtroiona w bogate łzaty, przybrana w kleynoty, a na duſzy ogołocona ze wſzyſtkiey cnoty, pewna niewiaſta śmiałym krokiem wſtąpiła do Kaplicy przed Obraz Nayśw: MARYI Panny, wraz prawie z niezliczonym gmi-

 nem

nem ludzi. Nie znioſł BOG śmiałości Ozy Kapłana, że zuchwale dotknął ſię Arki Pańſkiey; ſiedmdźieſiąt wybranych Mężow, a piędźieſiąt tyſięcy Poſpolſtwa za śmiałę weyrzenie na Arkę Pańſką, śmiercią ukarał; nie znioſł zuchwałości y tey bezwſtydney amazonki, przepuścił burze y wicher, w ktorym ſzatan ſtanąwſzy w kaplicy, ubior z niey wſzyſtek z włoſami y z ſkorą obdarł z głowy, że krwią rzucił na ścianę Kaplicy, z zadumieniem y boiaźnią wſzyſtkich; daiąc przeſtrogę, iako przed Tronem Nayśw: MARYI czyſtym ſercem prezentować ſię należy: Widziało warkocz iey wielu, y przez wiele czaſu na pamiątkę długo trwaiący, utknięty od ſzatana w ścianę; między innemi W.X.Hippolit de Turki Jubilaryuſz, W.X.Symforyan Tyſzkowſki S.Theologii Doktor, y W.X.Jan Damaſcen S.Th.Doktor y Prowincyał Prowincyi Ruſkiey, a to w Roku P. 1598. na ten czas ieſzcze będąc Nowicyuſzem, y pod przyſięgą zeznali.

Cud XV.

MA władzę ta PANI Nieba y Ziemi y nad wodnemi falami, ktore ſię na Iey ſkinienie uſkramiaią, albo nieſzkodzą, owſzem z toni wyrywa naywiękſzych, kiedy y z grzechowych wyrwać może głębokości: bo iako o Niey mowi S. Jan Damaſcen: *MARIA eſt Tranquillitas noſtra ex peccatorum tempeſtatibus exuens.* W Roku 1608. dnia 8. Kwietnia, W. X. Wiktoryan Buſki S.T. Doktor, potym Prowincyał Ruſki, na morzu Adryatyckim tak w wielkim zoſtawał niebeſpieczeńſtwie, że ſię cale z niego wyniść iuż nieſpodźiewał; świadomy iednak Cudow, y łaſki Nayśw: MARYI na tym tu mieyſcu, iak wielkie świadczyć zwykła ludziom, do Niey w potrzebach ſwoich uciekaiącym ſię, polecaiąc ſię mocney Iey Protekcyi z wielką ufnością, ſzczęśliwie do brzegu przypłynął, a przyiechawſzy na Ruś, wota ſwoie z winnym dziękczynieniem Przed tym Obrazem Łaſkawey MARYI wypełnił, y to wyznał z Rychardem à S.Laurentio: *Sicut nec maris profunditas, ſic nec MARIÆ liberalitas poteſt exhauriri.*

Cud XVI.

ZAwſze wſkrzeſzenie umarłego Cud znaczny, tu zaś znacznieyſzy, w Roku 1608. dnia 9. Września W.X. Symforyan Tyſzkowſki S.T.Doktor, Przeor Konwentu Jezupolſkiego, Prowincyi naſzey Ruſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego, maiąc ſtaranie Fabryki Kościoła przy ſwoim Klaſztorze w Jezupolu, dodaiąc ochoty Mularzom aby poſpieſzali, ſam rękami ſwemi iedzenie im podawał: ſzatan, ktory dobrego cierpieć nie niemoże, zrzucił go z ruſztowania; tak że balek, ktory zaczepił, z ſunął ſię, y tegoż w głowę uderzył, że padł umarły na ziemi. Doſzła ta nowina z ciężkim żalem Zakonnikow w Klaſztorze mieſzkaiących, ktorzy opłakuiąc nieſzczęśliwy przypadek Przełożonego ſwego, z rzadką applikacyą ſtaraiącego ſię o chwa-

łę Bo-

łę Boſką, y promowuiącego Honor Nayśw: MARYI, przyſzli ſtrapieni, a niewidząc żadnego podobieńſtwa do życia, ani znaku, aby Duſza ieſzcze w ciele zoſtawała, iuż o pogrzebie zamyślali. Lecz wielka moc Boſka! Nad ſpodzianie y nadzieię wſzyſtkich, powſtaie zdrowy, BOGU w Troycy Jedynemu czyni dźięki, oraz y ślub nawiedźić Cudowne mieyſce Kaplicy Nayśw. MARYI Panny we Lwowie, y przed Cudownym Iey Obrazem, Mſzę Swiętą odprawić: A lubo żadnego nieużywaiąc raniony plaſtru, ani Medyka, w ſamey dufaiąc dźielności MARYI, Ktora ieſt: *Dextera CHRISTI ad lapſos omnes erigendos extenſa*, iako Ią Kościoł Grecki w Hymnach ſwoich wyznaie, u ktorey śmierć zawſze pod nogami: *MARIA eſt Conculcatio mortis*, według S. Efrema, śmiertelną ranę zagoioną obaczył: Uczynił potym zadoſyć ślubom ſwoim, widział ranę doſkonały w Profeſſyi ſwoiey Cyrulik, y przyznał, że rana była śmiertelna, żadną induſtryą ludzką nieuleczona: zeznał to podprzyſięgą y W.X.Symforyan w oſobie ſwoiey.

Cud XVII.

NA ſkaleczone oczy trzeba by bardzo doſkonałego ſzukać okuliſty, tu, kto na nie zapada, bez lekow iaſne y zdrowe odbiera; bo iak powieda Idyota: *MARIA eſt Pupilla oculi*, iak zrzenica w oku przeſtrzegaiąca, zdrowia oczu, ludzi używaiących Iey pomocy. Doznał tego w Roku P. 1626. Maciey Dominik Zalewſki, ieſzcze w leciech dziecinnych u ſwych Rodzicow będący, ktory naprzod był olśnął na obie oczy tak bardzo, że y powieki zawarł, y kiedy mu Matka iego podnośiła powieki, krew płynęła; à gdy oboie Rodzice z wątpili o iego wzroku; ofiarowali go z wielką ufnością do Obrazu tego Nayśw: MARYI Panny: Jakoż ſię nie zawiedli w ſwey nadziei, bo gdy ſię Mſza Swięta odprawowała, y Nayśw: SAKRAMENTU Elewacya była, przeyrzał, powieki podnioſł, y iakoby nigdy niechorował, ozdrowiał.

Cud XVIII.

NIeſprzykrzy ſię tey Anielſkiey Krolowy, choć kto nayczęściey u Iey Tronu nowych a nowych Łaſk żąda. Nie tak tu iak częſtokroć u ludzi, u ktorych ſię na łaſcę prędko przebierze. MARYA bowiem ieſt *Salus indeficiens*, nazywa Ią Swięty Germanus. Czego doſzedł tenże Maciey Dominik Zalewſki, gdy utonął był w ſtudni, y długo był na dnie ſamym w wodźie, tak, że ſię cale zalał, y iuż go za umarłego położono. Smutni Rodźice zawſze w niezawodney y doznaney Protekcyi maiąc ufność, znowu ſię do tey ſamey udali Cudowney w ſwoim Obrazie MARYI Panny, Ktorą *B.Albertus Magnus* nazywa: *MARIA eſt Tabernaculum Protectionis in omni tribulatione.* y ofiarowali go do Iey Kaplicy,

dawſzy

dawszy zwykłą iałmużnę na Mszą Swiętą, pod czas ktorey pod Elewacyą, Nayśw: SAKRAMENTU, woda z niego wypłyneła, a on powstał y ozdrowiał.

Cud XIX.

KTo sobie wutrapieniu rady dać nie może, niechay się uda do Nayśw: MARYI, Ktora iest *Consilium in necessitatibus nostris*, według S. Anzelma. W Roku 1626. dnia 18. Marca przy obecności Fryderyka Grossa Cerulika y Jakoba Mieszczan Lwowskich, Dorota, Stanisława Przemyskiego żona przyszła do Kaplicy przed Cudowny Obraz Nayśw: MARYI Panny, y przed W. X. Celestynem S. T. Bakałarzem, ktory był potym Prowincyałem, od radości łzami iagody skrapiaiąc pod przysięgą zeznała, iako Dziecie iey ośm miesięcy maiące, o godzinie iakoby ośmey skonało; przytomni ludzie żadnego znaku życia nie widząc, uznali że umarło: Na smutną nowinę Matka owego Dziecięcia pokłada nadzieię w Nayświętszey MARYI, w swoim Obrazie Lwowskim Cudowney, y z całym domem klęka na kolana, prosi Wszechmogącego BOGA, a żeby go przez Przyczynę MARYI wskrzesił, y do życia przyprowadził. Wysłuchał BOG nieskończonego miłosierdzia, za przyczyną Nayśw: MATKI swoiey, strapioną owego Dziecięcia Matkę, y zaraz pocieszył gdy owa dziecina ożyła, y płaczem swoim, zasmucone Matki rozweseliła serce; iakby drugi raz przy Protekcyi tey PANI na świat urodzone: z tym wyznaniem co *Osorius* napisał. *Ex corde nobis MARIA Mater est, ac si nos genuisset.*

Cud XX.

POwszechne to mieysce na wszystkie łaski, y niemal w każdey naytrudnieyszey y naycięższey potrzebie, pewną a w całym świecie głośną przynosi pociechę, ponieważ Nayśw: MARYA iako Ią *Isidorus Thessalonicensis* nazywa, iest *Fama permeans Orbem Universum.* W Roku 1631. Urodzony Marcin Kubiński, z Powiatu Sandomirskiego przeieżdżaiąc przez gorzyste skały ścisłą drogą pod Haliczem, zboczywszy koń z drogi leciał między skały; oczywiste następowało niebespieczeństwo życia, ale dziwna moc Boska y Protekcya MARYI, ktorą *Praesidium singulare desperatorum, Dionisius Carthusianus* nazywa, bo iak prędko westchnął do MARYI w Obrazie na tym mieyscu we Lwowie Cudowney, dziwnym sposobem, zdrowym y bespiecznym na drugiey stronie skały obaczył siebie. Mogł na ten czas uznać że MARYA. *Est Subsidium nostrum, Cujus vi omnes semper insultus & aerumnas evadimus,* iako o Niey Teophanes napisał.

Cud XXI.

DLa kogo zniewolone Serce MARYI, temu żadna niewola szkodzić nie może, ponieważ ona iest mocna iako Oboz uszykowany, albo iako o Niey

ko o Niey mowi Theodoretus Laſcharis Cæſar: *MARIA eſt Trophæum noſtrum contra hoſtes.* Miał tego dowod tenże ſam Urodzony Marcin Kubiński, gdy czaſu iednego obſkoczony zoſtał od zboycow, á żadney nie maiąc nadźiei wyiścia z rąk ich, gdy zniſkąd niewidzi pomocy, ſerdecznym wzdychaniem myślą y affektem, ofiarował się do Cudownego Obrazu Matki Boſkiey na to mieyſce we Lwowie, niewątpiąc, że iako ratowała go ze ſkały lecącego, tak wybawi y z rąk naſtępuiących na życie rozboynikow. Niewyſławiona nigdy Protekcyá MARYI dla Klientow ſwoich! Cudownym y na ten czas iego, ſpoſobem od zboycow wybawiła: ktory na zawdzięczenie łaſki y Opieki nad ſobą Nayśw. BOGA MATKI w tym Mieście Cudami ſłynącey oddał *Votum* ſrebrne, na ktorym ku wieczney pamięci wypiſał doznane od niey Łaſki.

Cud XXII.

CUD po Cudzie idźie znamienity, bo u Tey łacno o cudowne zdrowie y życie, ktora ieſt *Abyſſus Miraculorum* według S. Damaſcena. W Roku 1635. dnia 25. Czerwca, W.X.Hilary Jubilaryuſz, lat maiąc 61. zeznał, iako będąc Nowicyuſzem w Zakonie, á maiąc na ten czas lat 16. W Kaplicy S.M.Magdaleny, w ktorey zoſtawał w ow czas ten Obraz Cudowny Nayśw: MARYI Panny, gdy ſłużył do Mſzy S. nieiaka białogłowa umarłego Synaczka lat cztery maiącego przyniosła. Wyſzła Mſza S. na intencyę ſtrapioney Matki do Cudownego Obrazu, po ktorey dokończeniu, żywego ſynaczka Matka obaczyła, y do domu ſwego z radością odniosła. Ktory Cud zeznawaiąc w ſędźiwości lat ſwoich, mogł z owym Staruſzkiem Symeonem, oglądaiącym Zycie y Zbawienie narodu ludzkiego, cieſzyć się w ſercu, odmłodnieć z radości, że patrzał na łaſki MARYI oczyma ſwemi, y wyznać, z Anzelmem Swiętym, że: *MARIA eſt vita non ſeneſcens, ſed potius ſenes ad iuventutem reducens.*

Cud XXIII.

JAko potrzeba czyia nieſie, tak mu to mieyſce S. pomaga, ponieważ MARYA ieſt: *Promptuarium omnium Miraculorum*, iako IĄ nazywa Andreas Cretenſis. Doznał tego iuż po trzeci raz Maciey Dominik Zalewſki Piſarz Sądow Woytowſkich, Stołecznego Miaſta Lwowa, ktory zeznał, że Syn iego umarły za uczynieniem ślubu do tego Cudownego Obrazu MARYI ożył, y zdrow zoſtał.

Cud XXIV.

O Wielu chorobach może się mowić, co o Łazarzowey CHRYSTUS Pan powiedział: *Infirmitas hæc non eſt ad mortem, ſed ut glorificetur DEUS per ipſam.* Niemoc ta nie ieſt ku śmierci, ale na chwałę Bo-

F zą

żą, [á ia przydam] na wsławienie większe Przenaydostoynieyszey MARYI. Tak y ta, o ktorey Michał Syn Stanisława Trzcińskiego mieszkaiący we Lwowie u Kaspra Kobryna za Swiętym Marcinem w Roku 1642 Dnia 24 Kwietnia zeznał: że Siostra iego Regina niewidziała przez dwa Miesiące, iż iey kołtun wzrok był odiął, y wielkie bole a nieznośne cierpiała: gdy się do Nayśw: PANNY na te mieysce ofiarowała, w dzień Gromnic, albo Swięto Iey Oczyszczenia przeyzrzała, y zdrową została: naylepsze lekarstwo znalaszszy w wezwaniu Tey PANI: Ktora iest: *Medicamentum omnium dolorum*, według S. Damascena.

Cud XXV.

RZeczono niegdyś Moyżeszowi: *Locus in quo stas, terra Sancta est.* Czyliż o tym tu mieyscu mowić się nie może: Mieysce, na ktorym stoisz, ziemia Swięta iest? kiedy tak Cudami sławne, tak pełne łask Boskich przy Protekcyi MARYI, że sobie każdy, nie tylko prywatnie, ale y w społeczności ze wszystkiemi sługami tey PANI, bespiecznie tuszyć może z Psalmistą: *Replebimur in bonis Domûs tuæ: Sanctum est Templum tuum mirabile in æquitate.* Psal. 64. v. 5. Zeznał to Roku tegoż Błażey Gorecki z Tarnawki, iż trzema laty był go pies mocno ukąsił w nogę: potym roża przyplątała się czyli przyrzuciła, gdy plastry przykładał, gorzey boleć począł, y ten bol cierpiał przez cztery Miesiące, a iak się ofiarował do tego Cudownego Obrazu Matki Boskiey, zaraz mu bol ustąpił, y zdrow został. Naylepsze ran namaszczenie maiąc w Imieniu MARYI, ktorego na ratunek wezwał: *MARIÆ Nomen, dolori peccatorum meliùs medetur, quàm ungventa*, świadczy Richardus à S.Laurentio.

Cud XXVI.

DOrośli sami się tu maią, Dzieci małe, drugich ofiara tu zanosi y ratuie, iako do Matki kochaiącey, Ktora iest *Nutrix omnia nutriens*, według S. Hieronima: a gdy była maleńką Dzieciną przypodobała się Naywyższemu, że się stała godną z swoich wnętrzności urodzić BOGA y Człowieka Dziecinę. iako o sobie mowi: *Cum essem parvula, placui Altissimo & de meis visceribus genui DEUM & Hominem*: dla czego też w Dzieciach osobliwie się Iey podoba iako Niewinniątkach, zkąd przez Prowerbialistę sama Dzieci, potrzebuiące opieki Macierzyńskiey, wzywa do siebie: *Si quis est parvulus, veniat ad me.* W Roku 1654. dnia 21. Maja, Wielmożney Barbary *primô votô* za Sobieskim, *secundô* za Marcyanem Grabianką będącey, Syn maleńki Wiktorzyn Sobieski, [był potym Chorążym Halickim, y Starostą Mierzwickim, miał za sobą Elżbietę Potocką Herbu *Pilawa*, Kasztelankę Kamieniecką] we Lwowie w pewney Kamienicy, ktora potym Krolewską była, a teraz J.W. Seweryna RZEWUSKIEGO Woiewody Wołyńskiego, nieostrożnie z dziecinney lekkomyślności w okno czy-

li wga-

li w ganek wyſadźiwſzy ſię, nieſzcześliwym przypadkiem zpadł na doł na burk kamienny; w poł żywy, w poł umarły znaleziony, żałoſna Matka o zdrowie ſyna ſwego troſzcząca ſię, czym prędzey poſyła po Doktorow, aby ratowali y prawie konaiącego przy życiu zatrzymali [iakoż nienależy Cudow wyciągać, kiedy zwykłą dyſpozycyą może ſię czemu poradzić, lub zabieżeć,] iuż nie pocieſzną ſłyſzy nowinę [wſzyſcy bowiem na iedno ſię zgodzili] iż rzecz niepodobna, aby żyć miał, tak ſmutną pomieſzana relacyą ſtrapiona, oſtatnią czyni ucieczkę do Protekcyi Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, Ktorą S. Bonawentura nazywa: *Medium ultimum pro ſalute animarum.* dała na Mſzę S. przy ktorey gorącemi modlitwami iuż zdeſperowanemu Synowi, wzywa na pomoc Nayświętſ: MARYI, gdy ſię Mſza Swięta odprawuie za umieraiącego, pod czas Podnoſzenia Nayśw: CIAŁA JEZUSOWEGO, Dziecie, ktore iuż żadnego znaku życia niedawało, iakoby ze ſnu ocucone, płakać zaczyna, y dziecinnym głoſem zdaleka będącey wzywa Matki, a za Przyczyną w tym Obrazie Cudowney MATKI Boſkiey zdrowe zoſtaie. Na pamiątkę tey tak wielkiey dobroczynności *ex voto* w ſukienkę S. Oyca y Patryarchy DOMINIKA przybrany, ktorą potym w lat trzy ſkładaiąc przed tymże Obrazem Naymiłoſiernieyſzey PANI, oddał votum ſrebrne, na ktorym wierſzami następuiącemi wyznał, iako mu MARYA drugi raz żyć pozwoliła.

Słuſznie Cię MATKO Boża Morzem nazywaią,
Gdyż w Tobie Skarby pociech nieprzebrane maią,
Wybrani CHRYSTUSOWI, co y mnie nędznemu,
Drugi raz pozwolono, żyć, konaiącemu;
Gdym tak upadł na ziemię z wyſokiego ganku,
Zaden mi żyć nie tuſzył z ludzi do poranku.
Przetoż ia Ciebie PANNO chwalić z ſerca będę,
Poki żyię na świecie, y aż ciała zbędę.

Cud XXVII.

SŁuſznie tu mowić o wzywaiących Matki Bożey, co o ſprawiedliwym Piſmo S. mowi: *Iuſtus cum ceciderit non collidetur, quia Dominus ſupponit manum ſuam.* Taki nie upadnie, ani mu upadek zaſzkodzi, bo go ręka Pańſka podeymie y podzwignie, y tym mocniey utrzyma, im ſię Protekcya MARYI bardziey przyłączy y podeprze, Ktorą B. *Albertus Magnus* nazywa: *MARIA eſt pes claudo, ideſt peccatori.* Niechay to zezna Jan Buſki Mieſzczanin Lwowſki, ktory w Roku 1657. gdy zoſtawał w drodze do Kałuſza iadąc, cięzki bol poczuł w prawey nodzę dla ktorego ani ſtąpić, ani ſpać nie mogł: udał ſię do Medykow y Cyrulikow, a gdy żadney nie odnioſł pomocy, ofiarował ſię do Nayśw: MARYI Panny w Kaplicy u XX. Dominikanow Lwowſkich będącey, maiąc w Niey pewną ufność y nadzieię, że go doſkonaley wyliczyć może, y uzdrowić, iako Ta o Ktorey S. Iſidorus mowi, że: *MARIA eſt Medicus illuſtris, atą omnino cæleſtis:* Doznał zaraz pomocy zdrowo z ſtępuiąc na nogę: y na pamiątkę oddał ſrebrnę nogę za votum.

 Cud XXVIII.

Cud XXVIII.

PRędzey języka nie ſtanie na wychwalenie y wyſławienie Nayświęt: MARYI, niż żeby ona miała w ſwoiey ku ludziom dobroczynności uſtawać. Dowodzi tego znaczna wdzięcznośc w wielkiey Godności, y wiary Prałatach, z ktorych iakie Dobrodzieyſtwa y Łaſki z Skarbu nieprzebranego Tey PANI odbierał, to w oſobliwości z Bonawenturą S. zeznał: *Certè Domina, cum Te aſpicio, nihil niſi miſericordiam cerno.* Każdy z nich z Anielſkim Doktorem Tomaſzem S. ogłoſił, że ieſt *Mater unica, Cæli Porta, & peccatorum Advocata.* Roku P. 1658. z Kiąſzki W. X. Szymona Okolſkiego, S.T. Doktora, Prowincyała Prowincyi naſzey Ruſkiey, ſławnego y doſkonałego *Orbis Poloni* czyli Herbarza, Koronnych y W.X.Littewſkiego Synow, Authora; ktorey Tytuł: *Wielmożna Patronka,* iego własną ręką piſaney [w tey Kſiążce doſyć wiele Łaſk y Cudow wyrażonych] Cud naſtępuiący wyięty, w ktorym kilka Cudow wyczytać każdy może; y niedźiw bo Nayświętſza Pánna *Officina Miraculorum,* iako Ją nazywa S. Jan Damaſcen, albo na innym mieyſcu: *Tota Gratiarum Pelagus, tota Pulchra, tota DEO propinqua, miraculum miraculorum maximum.* tenże o Niey piſze J.O. Xiąże Bernard Kardynał Macieiowſki, Arcybiſkup Gnieźnieńſki y Prymas oraz Biſkup Krakowſki, gdy na Biſkupſtwo Krakowſkie wieżdżał w aſſyſtencyi JJ.WW. Wawrzynca Gomulińſkiego, Przemyſkiego, y Pawła Woluckiego Kamienieckiego, Biſkupow, wſpomniał przed niemi, iż miał obiecaną drogę do Częſtochowy, z tey okazyi rzecze J. W. Biſkup Przemyſki, y iam dawno niebył u moiey Nayśw: Panny we Lwowie, rzecze X. Biſkup Krakowſki Kardynał, a to iako? na co X. Biſkup Przemyſki: iam tam doznawał, y doznawam u XX. Dominikanow, wielkiey łaſki przy Obrazie Nayśw: PANNY, a mianowicie, iż po wſzyſtkie dziecinne lata moie tam mnie zawſze chorego oddawali, y Ona przyczyną ſwoią dała mi zdrowie y rzekę Biſkupſtwo, że mi nic nie zoſtaie, tylko Biſkupſtwo Krakowſkie: ale to żart: powiadam to, iż w roku ogolono mi głowę dla wielkich włoſow, potym choroby ſię otworżyły, kołtuny, y w moich niebeſpieczeńſtwach przez kilka lat mnie zawſze ofiarowano, y raz iuż umieraiącego przynieśli, y przy Mſzy S. wſtałem, iuż chłopięciem będąc, y ieść profiłem, y Zakonnicy mnie wzieli do Klaſztoru, y zdrowo mnie wywieziono z Kościoła. To uſłyſzawſzy Xiąże Biſkup Krakowſki, rzekł: Y ia gdym był Zołnierzem, pieſzczonym będąc, iż zdeſperowano o mnie, ſzedłem do tego Obrazu Lwowſkiego, y ofiarowałem ſię do Tey Nayśw: PANNY o ratunek proſząc; z Łaſki Bożey uſzedłem niebeſpieczeńſtwa. Na ktore ſłowa X. Biſkup Kamieniecki, rzekł: Ja ilekroć iadę do Kamieńca przez Lwow, albo z Kamieńca, iakoż tamtędy umyślnie ieżdżam, y zawſze wſtępuię do tego Obrazu, bo mię raz wielka ſzkoda potkała, y udałem ſię do Nayśw: PANNY, y wrociła ſię; y w wielu rzeczach doznałem potym łaſki Bożey przy tym Obrazie za Przyczyną Nayśw: PANNY. To zeznał Imć X. Wawrzyniec Dombrowicki, Proboſzcz S. Wawrzyńca przy Lwowie, ſam to ſłyſząc z uſt tych trzech Senatorów y Prałatow, będąc Kapelanem u Xcia Biſkupa Krakowſkiego, Kardynała Macieiowſkiego, Arcy-Biſkupa Gnieznieńſkiego y Prymaſa y wyznał przed J.W.Jm.X. Suffraganem Lwowſkim, ktory był na ten czas.

Cud XXIX.

Cud XXIX.

KOgo Ta Matka żywota nieuleczy? kiedy y umarłe przyczyną swą wskrzesza, y śmierć przed Nią uciekać muśi. Ona bowiem iest: *Auxilium fervens in præsenti vitæ cursu*, iako Ią panegiryzuie S.Efrem, á iako ludźie żyiące na świecie, bardziey y lepiey nic uszczęśliwić y pocieszyć nie może, iako zdrowie, tak przez nikogo prędzey iak przez Nayśw. MARYĘ, tego uszczęśliwienia y pociechy dostępuią. Podpisał się na to W.X. Gabriel Wartanowicz Proboszcz Kościoła S. Krzyża, y Wikary Archikatedralny Lwowski Ormiański, ktory w Roku 1746. zapadł był w słabośc wielką, umieraiącym, y niepodobnym do życia od wszystkich osądzony, niedośc natym, kiedy przez piętnaście dni ślepotą nawiedzony został, y cale nic nie widźiał, iuż zatym od wszystkich zdesperowany, y w ludziach nieznayduiący pomocy, gdy dla dostąpienia odpustu Zupełnego na śmierć prosi o Absolucyę Rożańcową, ktorą przez W.X. Promotora odebrał, począł się mocno polecać Cudowney w tym Obrazie MARYI, y często powtarzaiąc oddawanie się Opiece niezawodney, Tey miłosierney nad nędzą ludzką PANI, szesnastego dnia przeyrzał, y nad spodziewanie swoie y ludzi wiadomych iego ciężkiey słabości, zdrowym został, z tym wyznaniem, iakie o Niey S.Antoninus Arcybiskup Florentski napisał: *MARIA est Caput capiens omnes modos indulgentiæ*, albo iako Adam de Persenia ogłosił, *MARIA est terminus miseriæ*.

Cud XXX.

NIe trudno MARYI nad ludzką nadzieię ludziom przywracać zdrowie, kiedy Ona iest *Medicina insanabilium vulnerum*, według S. Efrema. Dla czego wznoś ręce y chore, kto na nie chcesz tu ozdrowieć, w rękach bowiem Tey PANI zostawać, iest naybespiecznieysza, Ktorą Maurycyusz *de Villa probata* nazywa, że iest *Manus Dei, in qua est anima omnis viventis*, albo iako *Bernardinus de Busto* mowi: *MARIA est Manus Dei, quæ protegit unumquemq; devotum*. Wiadomo to iest całemu Lwowu, iako Roku P. 1747. Imć X. Andrzey Gabryel Kasperowicz, S.T.Licentiatus, Proto-Notariusz Apostolski, y Aktualny Kaznodźieia Archikatedralny Lwowski Ormiański, kazawszy sobie krew puścić Zydowi; czyli *ex odio fidei*, czyli też trefunkiem, przebił Zyd w prawey ręce żyłę, do tego przyszło, że krwi ustanowić nie mogli, zeszło się czterech Doktorow, y dwoch Chirurgow, a żeby krew tę zastanowili, ale żadnym nie mogli sposobem, bo żyły nie można było znaleść; gdy iuż ratunku nie znayduią, za poradą przyiacioł, daią pocierać chustkę białą o Obraz ten Nayśw: MARYI Panny, y przykładaią do ręki, w tym się krew zaraz ustanowiła. Co Medycy obaczywszy dla bespiecznieyszey operacyi przerżnęli rękę dla szukania żyły we dwoch mieyscach, rzucił się daley piekielny ogień, gdy od-

rżynali za każdą operacyą ciało zarażone, stała się rana y wielka y głęboka aż do kości, y rada Medykow nastąpiła, aby pozwolić rękę urznąć po ramię, bo inaczey żyć nie będzie; rezolwuie w lamentach ieszcze na ten czas żyiąca Matka, y przyiaciele, a żeby bardziey umierał, a niżeli tak haniebnym kaleką żył; wpada naostatek iuż w słabość większą, y według Obrządkow Katolickich opatrzony Sakramentami, y Absolucyą Rożańcową od W.X. Promotora Zakonu Kaznodzieyskiego, przy sobie będącego, czeka momentu wykonania Dekretow Boskich, y iuż extra sensus zostaie, X. Promotor czytać począł Passyę Swiętego Mateusza nad nim; a chustkę potartą o Obraz ten Matki Boskiey kładą na rękę, y spiritus pewny na ranę przez tęż samę chustkę leią nieustannie, przy końcu Passyi czytaney Imć X. Kasperowicz iak ze snu ocucony mowić pocznie do przyiacioł: *Czytaią nademną właśnie iak bym miał umierać, y ludzie będą się dziwić.* Od tego momentu, y rana od zarazy ognia piekielnego wolną została, y on *cum admiratione* całego Lwowa przyszedł do zdrowia y życia. Z tą dla wszystkich nauką, komu ręce przywracaia, umiey ich na dobre zażyć, bo też swego czasu, będzie ci CHRYSTUS od Nazarethu na ręce patrzył, to iest na uczynki złe, albo dobre, za ktore oddawać będzie. *Quia ipse est, qui constitutus est a DEO Iudex vivorum & mortuorum.* Act. 10. ℣ 42.

Cud XXXI.

Y Martwym kościom przy Cudowney Tey PANNIE ożyć nie nowina, iako niegdyś na głos Ezechiela Proroka: *Accesserunt ossa od ossa & revixerunt* Ezech. 37. bo w rękach Tey PANI y śmierć y życie, owszem PANIĄ iest po BOGU życia y śmierci, albo iak Theodoretus Lascharis Cæsar nazywa: *MARIA est Contritio mortis omnimoda*, co y S. Damascen potwierdza, gdy MARYĘ ogłasza: ze iest *Resurrectio mortuorum.* Roku P. 1749. wyżey wspomniony Imć X. Gabryel Wartanowicz Proboszcz Kościoła S. Krzyża, y Wikary Archikatedry Ormieńskiey Lwowskiey, zeznał pod przysięgą, że z ust Oyca swego nieraz słyszał w leciech doskonałych będąc, iako tenże Ociec iego był przytomny na ten czas w Kościele Bożego Ciała, gdy Rodzice Syna od trzech dni umarłego przynieśli przed Obraz ten Cudowny, y z wielką ufnością Matce Boskiey zalecili, w oczach wszystkich przy tym będących żywy y zdrowy powstał, z wielkim wysławieniem BOGA y MATKI Iego; y do Domu z Rodzicami powrocił.

Cud XXXII.

TU! tu ze złemi ludźmi, ktokolwiek ich odmiany pragniesz, bo Nayś: MARYA, ktora iest *Domus totius securitatis*, iako o Niey mowi B. *Albertus Magnus*, y naywiększe zawziętości uśmierza, y od nich bespiecznemi czyni. *Domina Sanctissima. Adiutrix & Consolatrix contra insidias & laque-*

& laqueos hostis antiqui, & omnium inimicorum, dodaie Doktor Anielski S. Tomasz z Aquinu. Tegoż Roku 1749. Pewna Zacna Matrona y Mieszczka Lwowska zeznała, iako ieden z godnych ludzi będąc u niey gościem, koralowy Rożaniec ze srebrnemi filigranowemi dziesiątkami y Krzyżem schował; w czym gdy się postrzegła, y od widzących informowana, iako ten, a nie kto inny wziął; iak powrocił z drogi, czyli do Lwowa przyiechał, nie śmiąc iemu samemu mowić, przez przyiaciela obliguie, aby oddał; ten wziąwszy sobie za punkt pretendowany honoru, y niby kalumnie, tak ciężkim rankorem zdięty został; że nie tylko sam odgrażał się, ale y naiął na to hultaiow, aby zasadziwszy się gdzie na ulicy, śmiertelnie ią ranili, y zabili. Przestrzeżona od przyiacioł, y wiedząc o człeku iak iest zawzięty, y nie maiąc inney Protekcyi chyba samego BOGA, uciekła się do Opieki y Obrony Nayśw. MARYI Panny, y na tę intencyą, aby BOG przez przyczynę Matki swoiey te utrapienie od niey oddalił, zaczęła Soboty w Kościele Bożego Ciała, Kommunikuiąc, Mszy S. słuchaiąc. y nabożeństwa swoie odprawuiąc przed tym Obrazem Przecudowney PANI; aliści z podziwieniem wszystkich tego interessu wiadomych, ow na życie, honor, y sławę niewinney Matrony, owszem od niego ukrzywdzoney następuiący, wczasie tego nabożeństwa, do nog się ścieląc, prosił o odpuszczenie, a popełnioną wyznaiąc winę, w uspokoieniu y bespieczeństwie zupełnym ią zostawił.

Cud XXXIII.

TA mieysca tego PANI, ieżeli o innych pamięta, y o swoich domowych niezapomni, bo ieżeli zaszczycał się S. Ignacy Męczennik, że mu ta Mistrzyni iako *Sedes Sapientiæ* naukę około wiary dawała: *Nostræ Religionis, & pœnitentiæ Magistra*, bardziey tu uznać zaszczyt przychodzi, ktory przy Protekcyi MARYI wyszedł na Honor Zakonny, y chwałę Kapłanow, ktorą S. Efrem Nayśw. MARYĘ bydź wyznaie: *MARIA est Gloria Sacerdotum.* Zeznał to pod przysięgą Roku wzwyż wyrażonego 1749. Im P. Franciszek Wieszniowski Radźca Lwowski, iako z ust wychwalaiącego BOGA, y wielbiącego Matkę Nayśw. w tym Obrazie Cudowną W. X. Remigiego Bobińskiego Pisma S. Doktora y Prowincyała nie raz słyszał, że iego, przez ubostwo, dla ktorego wyżywić y siebie nie mogła, Matka namowiła aby wstąpił do Klasztoru Zakonu Kaznodzieyskiego; co on uczynił, ale gdy się widział [będąc Nowicyuszem] bardzo tępym w dowcipie, iż nie mogł w naukach nic poiąć; iuż się był rezolwował za Habit podziękować; w tym przychodzi mu instynkt, aby na wzor B. Woyciecha Wielkiego, Biskupa Ratysboneńskiego udał się w tey okoliczności do Matki Boskiey, ktore przedsięwzięcie maiąc, idzie przed Obraz ten Cudowney MARYI, wiedząc z S. Grzegorza Nikomedieńskiego, że Ona iest *Perfectio Studiosorum*, z Jana Geometry, że iest *Princeps eloquii*, a rzewnie przed Nią płacząc prosi, aby go nieopuszczała, y pewny ratunek y sposob dać mu raczyła w naukach y doskonałości Zakonney: w tym uczuł iakby

wiatr iaki impetem biiący na siebie z Obrazu bardzo iasnego, y Twarzy wesołey, ktory go w mocny wprawił sen, że tamże zaraz w Kaplicy klęcząc zasnął: trwał w nim iakby przez pół godziny, gdy się obudził, już od tego czasu tak wszelką odebrał łatwość do poięcia Nauk Zakonnych, że potym przy rożnych promocyach doszedł tego, iż na ostatek y Prowincyałem był obrany. Z tym wysławieniem, że *MARIA est Fons, à quo profluit omne bonum:* iako Ią wyznał B.*Albertus Magnus*.

Cud XXXIV.

NIe darmo woła Bernard S: *In periculis, in angustiis, in rebus dubiis MARIAM cogita, MARIAM invoca.* bo ieżeli straszna Człowiekowi śmierć, choroba ciężka, utrapienie, niebespieczeństwa, strasznieyszy daleko miecz nieprzyiacielski, kiedy oczywisty, kiedy zawzięty, y nieprzekonany. Ale też tym większa łaska, im cudownieysze z niego wybawienie: ktore wyświadczyć nienowina iest y nieprosżoney MARYI, zwłaszcza, że się sama oświadcza przez S. Jana Damascena. *serm: de Dom. Ego Civitas & Domus Refugii, ad me confugientibus.* Także w Rewelacyach S. Brygitty lib: 6 Revel. cap. 10. *Ego sum Regina Cœli, Domina Angelorum, Ego Mater Misericordiæ, Iustorum gaudium, & Adiutrix peccatorum ad DEUM.* Ona bowiem iako ią uznaie tenże Damascen S. *Afflicti populi nostri refocillatio & Defensio Stabilis miserorum.* Ona *Magnus Dux belli nostri*, iako świadczy B. Albertus Magnus. Ona iest: *Remedium singulare peccatoribus à DEO provisum ne desperarent.* iako Ią depredykuie S.Antoni z Padwy. Zgoła *Omnibus exorabilis & Clementissima*, konkluduie o Niey S. Bernard. Doznał tego Magistrat Lwowa z całym pospolstwem swoim y wszystkiemi Obywatelami, y publicznie na Ratuszu w Sądowey Izbie swoiey wyznał przez Seniora swego Imci Pana Jana Dominika Wilczka, Sekretarza J.K.Mći, Radzcę y Prezydenta, przed Nayprzew. Im X.Aniołem Polikowskim S. T. Doktorem, Przeorem na ten czas mieysca tego, a teraz Prowincyałem całey Prowincyi S. Jacka na Rusi, iako iest temu mieyscu obowiązany przez Protekcyę y osobliwszą Opiekę Matki Nayśw. w tym Obrazie Cudowney, a to za niewysławioną łaskę, otrzymaną pod czas Szwedzkiey w ten sposob: Kiedy Szwedzi oblegli Miasto tuteysze Lwow, á Karol XII. Krol Szwedzki, na ten czas sam będąc w Obozie *in persona* rozgniewany na Miasto, że mu się mocno bronili, ktore potym przez fakcye poddać się musiało, surowy całemu woysku wydał Ordynans, aby w pień wszystkich Lwowian wycięto, gdy przez też fakcye wszedł w fortę Miasta, ktorę Bosacką zowią: a tym impetem y zawziętością wkroczył, aby imprezę swoię wykonał, gdy mu iść przyszło wedle Kościoła Dominikańskiego y Kaplicy J.O.Potockich, w ktorey ten Obraz zostawał, tak zaraz zmiękczony został, że ow Ordynans tak straszny dla całego Miasta, y wszystkich w nim rezyduiących, ktorzy się z Dobr swoich do Miasta reyterowali, odmienił, y surowość owę Tyrańską umitygował, á kontrybucyę tylko dla opłacenia się naznaczył.

Jest y

Jest y więcey Cudow, ktorych codziennie y nieustaiącey Macierzyńskiey Łaski od Nayśw. MARYI doznaią na tym mieyscu Wierni Lwowianie, y inni do tego Iey Obrazu uciekaiący się y udaiący, ktore słowy ś. p. Jm, X. Jozefowicza, Kanonika Gremialnego Lwowskiego, z Manuskryptow Jego, o tym samym Swiętym Obrazie, zakończę: *Sunt & alia multa, quomodo nimirum periclitantes in mari, salvi ad Portum, infirmi ad optatam Salutem, afflicti ad solatia redierint, enarrant Patrum eorundem manuscripta, fidem evincunt plures, atq; notabiles oblationes, diverso tempore à fidelibus factæ; prout & in Anno 1636. Catharina de Białoboki Palatina Belzensis, Ducissa in Wiśniowiec, vestem suam Ducalem margarittis, auroqvè ac serico cœruleo tinctam, Eidem VIRGINI, pro gratiis præstitis, ultimis Testamenti sui Tabulis adscripsit, & sub eadem Imagine sepulchro Condi voluit.*

§. III.

O Potwierdzeniu tych Cudow, przez ProtoNotaryuszow Apostolskich examinowanych, y uznanych.

JAśnie Oświecony Jegomość Xiądz Mikołay WYZYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski, maiąc przed sobą te Cuda Matki Boskiey, przy tym Obrazie swiadczone, że wszelką pilnością rewidowane, rękami własnemi podpisane, przysięgami ztwierdzone, y iako nienaturalnym sposobem, ale za szczegulnym przychyleniem się mocy Boskiey do nich y Protekcyi Nayśw. MARYI Panny doznane, maiąc wzgląd na tak dawny dowod świadczonych od tylu lat Łask Boskich, na tym ulubionym od MARYI mieyscu, tudzież, że iedne Cuda ieszcze za Jaśnie Wielmożnego ś. p. Jana Jędrzeia Pruchnickiego, Arcy-Biskupa Lwowskiego, w Roku P. 1627. przez Deputowanych od niego Kommissarzow, y Proto-Notaryusza Apostolskiego Jmći X. Mateusza Kozłowskiego, Vicekustosza Archikatedralnego Lwowskiego, y Proboszcza Dunaiowskiego; drugie teraz, lub dawniey otrzymane, przed Jmćią X. Andrzeiem Gabryelem Kasperowiczem Proto-Notaryuszem Apostolskim, S. T. Licentyatem, pod przysięgą wyznane, od tych dwoch przysięgłych Osob spisane, y Processem wywiedzione, dla pomnożenia coraz większey chwały BOGA, y wysławienia Nayśw. MARYI, swoią Arcy-Pasterską władzą, y Dekretem potwierdził. Ktory iest takowy.

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

UNiversis & singulis, quorum interest, Notum facimus per præsentes; & testamur, Quòd cùm Instrumentum Authenticum Miraculorum & Gratiarum ad Imaginem Sanctissimæ Deiparæ à S. Luca depictam, perve-

tustam, & miraculosam patratorum in Ecclesia SSmi Corporis CHRISTI, ac Sanctorum PETRI & PAULI Apostolorum, Conventûs Generalis Leopoliensis Ordinis Prædicatorum Sancti DOMINICI, in Archi-Dioecesi nostra & Civitate Leopoliensi existentem, per idoneos Commissarios ad hoc specialiter, ac seriò à Prædecessore Nostro piæ memoriæ Joanne Andrea Pruchnicki, Archi-Episcopo Leopoliensi, Anno Dni 1627. Deputatos, diligenter & fideliter, ut apparebat, formatum & descriptum, olim à Rdo Patre Joanne Damasceno Leopoliensi Sacræ Theologiæ Magistro, primò, Provinciali Provinciæ Russiæ, post, Conventûs dicti Generalis Leopoliensis Priore, nunc vero à Rdo Patre Angelo Polikowski Sæ Thæ Præsentato ad præsens Priore, nomine totius præfati Conventûs sui Generalis Leopoliensis Nobis Oblatum esset, ab eodemq; ut dicta miracula & gratias ad Majorem DEI Gloriam, Ejusq; Sanctissimæ Matris Laudem, Authoritate Ordinaria approbare dignaremur, supplicatum: Nos quia omnia Divini Cultus augmentum, Fideique Catholicæ exaltationem, Beatissimæq; semper Virginis Matris MARIÆ Honorem, Populiq; Christiani erga Illam, devotionem concernentia, pro Viribus Divina adjutrice gratiâ promovere, semper volumus, & optamus, attento tum Serenissimi Regis Nostri AUGUSTI III. feliciter Regnantis, ac Serenissimæ MARIÆ JOSEPHÆ Nostræ Reginæ, tum aliorum multorum Senatorum, Procerum Regni, ac præfati supplicantis, supplicantiumq; pio desiderio & instantia, auditaq; dictorum miraculorum & gratiarum fideli testimoniorum delatione, consideratis maturè considerandis, minimè de dictis miraculis & gratiis dubitantes. imò Divinam laudando clementiam & misericordiam, quæ non finit omnibus Sæculis se largiter, variisq; modis, fidelibus suis communicare, cuncta & singula, quæ in præfato Authentico Instrumento sunt contenta miracula & gratiæ, ad prænominatam, pervetustam. & miraculosam Imaginem facta, jure optimo confirmanda & approbanda esse duximus, prout Authoritate nostra Ordinaria Tenore præsentium in majorem Gloriam & Honorem Sanctissimæ TRINITATIS, Beatissimæq; semper Virginis Matris MARIÆ, ut Divinus Cultus inter fideles cum salutari fructu in dies magis ac magis augeatur, & Populi Christiani pietas & Devotio erga Deiparam præcipuè, ubi tot grassantur Hæreses, & Schysmata, eniteat, floreat, & vigeat. Utq; inter earundem Hæresum pestes, nec non Schysmaticam pertinaciam Christi Fideles Divinæ intuitu potentiæ, per tam evidentia miracula patefactæ, in fide & Charitate sancta firmentur & roborentur; omnia & singula supradicta Miracula & gratias tanquam vera & indubiè reperta, Divina sic inspirante gratia, omnibus melioribus, viâ, jure, modo, forma, quibus possumus & valemus, admittimus, confirmamus, & approbamus; sicquè à Nobis admissa, confirmata, & approbata ab Omnibus Christi Fidelibus utriusq; Sexûs & cujuscunq; Status, Gradus, & Conditionis haberi, & tanquam talia, ubiquè, quovis in loco prædicari ac publicari & celebrari volumus & concedimus, sperantes Omnipotentem DEUM ex infinitis misericordiæ Thesauris, plura adhuc Fidelibus devote bonitatem suam implorantibus, demonstraturum beneficia ac insignia ad dictam Sanctam

Ima-

Imaginem miracula, sic DEO dante patrata, ut omnes qui tot errorum tenebris obcæcati à veritatis tramite in obliquum ruere videntur, vera fide illuminati ad Unionem & Communionem Sanctæ Matris Ecclesiæ Catholicæ deducantur, & Omnipotenti DEO, Cujus misericordiæ Infinitus est Thesaurus, laudes & grates debitæ persolvantur. Ut vero perennis dictorum miraculorum & gratiarum memoria, prout & Nostræ eorundem confirmationis & Approbationis testimonium conservetur, totum instrumentum cum hac Nostra Confirmatione & Approbatione ad Acta Consistorii Nostri Leopoliensis inseri & describi fecimus & mandavimus. Datum Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali. Die 14. Mensis Augusti, Anno Domini 1749.

(L.S.) NICOLAUS IGNATIUS WYZYCKI Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis *mpp.*

§. IV.

O Przywileiach y Odpustach przytym Obrazie od S. Stolicy Apostolskiey nadanych.

NAywyższa Głowa Kościoła Swiętego Rzymskiego Grzegorz XIII. Papież, Bonończyk, Roku P. 1587. maiąc wiadomość o tym Obrazie Cudownym, w Kaplicy na ten czas będącym, nadał osobliwszą łaskę, a do tego *wieczną*, kiedy nadał Kapłanom maiącym Mszę Swiętą przed Ołtarzem w którym ten Obraz zostaie, Odpust uwalniaiący za każdą Mszą S. Duszę z Czyśca, to iest: *Altare Privilegiatum*; ktorego Przywileiu Tenor nastepuie:

GREGORIUS Episcopus XIII. Servus Servorum DEI.
Ad perpetuam rei memoriam.

OMnium Saluti paterna charitate intenti inter tam multa pietatis Officia, quæ Nos pro munere Nostro convenit exercere, Sacra interdum Loca speciali privilegio insignimus, ut inde Fidelium animarum Saluti amplius consulatur. Quo circa ut Ecclesia Domûs Corporis CHRISTI Leopolien: Ordinis Fratrum Prædicatorum, triginta Sacerdotum dicti Ordinis Professorum ibi continuò degentium, & Divinis Ministeriis invigilantium numero fulcita, nec simili usq; adhuc privilegio decorata, & in ea Altare situm in Capella Beatæ MARIÆ Virginis, quod non est majus hoc speciali Dono illustretur, authoritate Nobis à Domino tradita concedimus, ut quoties Missa Defunctorum ad prædictum Altare celebrabitur pro Anima cujuscunq; Fidelis, quæ DEO in charitate conjuncta ab hac luce migraverit, ipsa de Thesauro Ecclesiæ indulgentiam consequatur. Quatenus

Domini Noſtri JESU Chriſti, & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli aliorumq; Sanctorum Omnium, meritis ſuffragantibus à Purgatorii poenis liberetur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum. Anno Incarnationis Dominicæ 1587. Die 2. Julii. Pontificatûs Noſtri Anno Nono.

[Plumbum.] Cæ. Glorierius A. de Alexiis.

Ale niedość na tym, oto y dla wſzyſtkich Wiernych Chryſtuſowych Klemens XII. Papież, naśladuiąc Anteceſſorow ſwoich: Innocentego XIII. Klemenſa XI. Innocentego XII. Innocentego XI. y innych, nadał Odpuſt Zupełny pod czas Nowenny, ktora przed tym Obrazem przez dziewięć dni przed Narodzeniem Pańſkim, zaraz nazaiutrz po Oktawie Niepokalanego Poczęcia MARYI Panny zaczynaiąca ſię, odprawuie, tak na pierwſzy dzień iako y na oſtatni, na inne zaś między pierwſzym y oſtatnim; ſiedm lat Odpuſtu y tyleż Quadragen; ktorego Przywileiu Papieſkiego y liſtu takowy ieſt tenor.

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

CUm ſicut accepimus in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, per novem continuos dies immediate antecedentes Feſtum Nativitatis Domini Noſtri JESU Chriſti Miſſæ, & alia Divina Officia, & Chriſtianæ pietatis opera, magno Chriſti Fidelium concurſu quotidie celebrari & exerceri conſueverint. Nos ad augendam eorundem Chriſti Fidelium devotionem, Paterna charitate intenti, omnibus utriuſq; Sexûs Chriſti Fidelibus verè poenitentibus & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in Primo & Ultimo prædictorum Novem Dierum dictam Eccleſiam devote viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac S. Matris Eccleſiæ exaltatione, pias ad DEUM preces effuderint, quo die prædictorum id egerint, Plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. In reliquis verò ex prædictis Novem Diebus iiſdem Chriſti Fidelibus verè poenitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis prædictam Eccleſiam ut ſupra viſitantibus, & ibidem orantibus, aliaquè præmiſſa in ea peragentibus ſeptem annos, & totidem quadragenas de injunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis poenitentiis in Forma Eccleſiæ conſueta, relaxamus. Præſentibus ad Decennium valituris. Volumus autem, ut ſi pro impetratione, præſentatione, admiſſione, ſeu publicatione præſentium aliquid vel minimùm detur, aut ſponte oblatum recipiatur, præſentes nullæ ſint. Datum Romæ apud S. MARIAM Majorem, ſub Annulo Piſcatoris, Die VII. Novembr. MDCCXXXIX. Pontificatûs Noſtri Annô Decimo.

Dominicus Cardinalis Paſsioneus.

Gratis pro DEO & Scra. à Tergo: Leopolien. [L.S.]

Uczynił

Uczynił to y potwierdził teraźnieyszy szczęśliwie panuiący w całym Chrześciańſtwie BENEDYKT XIV. Papież, y ieszcze więcey dla zachęcenia do Nabożeństwa przed tym Obrazem MATKI Boskiey nadał, gdy codzienny Odpust Zupełny dla nawiedzaiących Obraz ten Ukoronowany na rok cały pozwolił, ale o tym niżey.

§. V.

W iakim poważaniu był ten Obraz od Lwowian.

Z Iaką pobożnością, z iakim nabożeństwem czcili y szanowali Obywatele Lwowscy, y wszyscy uciekaiący się do Protekcyi Nayświętszey MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, Iey Wizerunek niezliczonemi zawsze łaskami wsławiony, doznać tego w pewnym Instrumencie, ktory Klasztorowi temu Miasto tuteysze Lwowskie dało; ktorego Oryginał w Archivum Klasztornym znayduie się:

Præ-Consul & Consules Civitatis Leopoliensis in Russia.

UNiversis & singulis, ad quoscunq; nostræ præsentes Literæ pervenerint, notum, atquè ad requisitionem Religiosorum Patrum Ordinis Prædicatorum, Conventûs Leopolien: ad Ædes Sanctissimi Corporis CHRISTI siti, in Residentia nostra factam, sub fide Nostra publica testatum facimus: Eum in Civitate Leopolien. antiquum morem, atquè ab immemorabili tempore receptum, nec unquàm interruptam consvetudinem fuisse, & usquè in præsens esse, ut quotiescunq; Neo-Sponsi foedera Connubialia secum pacisci vellent, pridie solemnitatis Nuptiarum suarum ad Benedictionem à DEO Omnipotente hujus Instituti Auctore impetrandam, nonnulla Divorum Altaria etiam in Ecclesiis Regularium constituta, ad quæcunq; illos pietas & propensio animi traheret fine, quavis præpeditione accederent; potissimum autem. Vetustate firmatus annorum usus invaluerat, ut in dictorum Patrum Ecclesia ad Aram Cultui Imaginis Beatissimæ Virginis MARIÆ, innumeris à DEO præpotente, decoratæ miraculis, dedicatam, Coronas suas devoventes, favores Coelestes, & felicem statûs Conjugalis progressum precarentur. Cæterum ipsa Matrimonii Solemnia in Ecclesia Metropolitana Leopoliensi celebrarent, & usq; nunc celebrent. In quorum majorem fidem Sigillum Civitatis Nostræ præsentibus subimprimi mandavimus. Datum in Palatio Solitæ Consularis Residentiæ Nostræ. Die XII. Julii. Anno Domini MDCXLII. Locus Sigilli Civitatis Regiæ & Reipublicæ Poloniarum, Leopoliensis ac Metropolis Russiæ.

Bartholomæus Zimorowicz Civitatis Leopoliensis Notarius Iuratus mpp.

§. VI.

Jakim ſpoſobem dla Obrazu tego Cudownego otrzymano Korony?

KTory wſzelkie dyſpozycye ſwoie doſyć mile y łaſkawie czyni, y zawſze dla Chwały ſwoiey przedziwnemi ſpoſobami inſtynkta podaie, gdy w tak długim czaſie, y po tylu całemu Miaſtu Lwowu wiadomych Łaſkach y Cudach, ieſzcze Obraz ten od Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey, nie był na wzor innych Koronami przyozdobiony, ſtało ſię, że dla większey P. BOGA Chwały, y MATKI Jego Nayświętſzey wyſławienia, Nayiaśnieyſzy Pan y Monarcha ſzczęśliwie Panuiący AUGUST III. Krol Polſki, za Nayiaśnieyſzey Maryi Jozefy Krolowey chętnie idąc Votum, zwykłą pobożnością do tego ſpoſobiąc ſię, Inſtancye ſwoie Kardynałowi Albaniemu, Protektorowi Pańſtwa ſwoiego zlecił mocno, aby dla tego Obrazu Korony otrzymał u Swiętey Stolicy, á to przez Liſt, ktorego Kopia naſtępuie:

Copia della Lettera, della Mageſtá del Rè, al Signiore Cardinale Annibale Albano Protettore del Regno,

Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Signiore.

BRamando Noi di promuovere in ogni modo poſſibile, il Culto dovuto alla Madre di Dio, è perciò di compiacere i devoti Religioſi di S. Domenico dell' Ordine de' Predicatori del General Convento di Leopoli, raccomandiamo all' efficace pietà di V. S. Illſma d' implorare in Noſtro Real Nome dalla Santa Sede, la facoltá, ed indulti oportuni, ch' eſſi Padri domandano per La Coronazione d'una loro inſigne Imagine Miracoloſa di eſſa B. Vergine dipinta [Come aſſeriſcono] da S. Luca. Siccome Ciò può molto contribuire ad eccitar Maggior mente La divozione di quei Populi, ed in eſſa La gloria di Dio, Ci riuſcirebbe gratiſſima queſta grazia. Aſſicurandola in tanto della Real propenſione, è vera ſtima, che le profeſſiamo; Le auguriamo da Dio, Ogni Maggior bene. Varſavia 18. Gennaro, 1749.

AUGUSTUS REX.

A gdy Reſpons z upewnieniem ſkutku do Nayiaśnieyſzego Pana przyſzedł z Rzymu, rozkazał Sekretarzowi ſwoiemu, ażeby nieodwłocznie dał wiadomość Konwentowi naſzemu, y przyſłaną z Rzymu rezolucyę z informacyą poſłał, ktory na ręce W. X. Przeora Warſzawſkiego Tomaſza Krolikowſkiego, Piſma S. Doktora, ordynował, á ten do W. X. Przeora Lwowſkiego, Anioła Polikowſkiego Piſma S. Doktora, [obydwa teraz Prowincyałami] w niżey opiſany ſpoſob:

Doſzedł mię Liſt Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Ignatii Comitis Accoramboni Canonici Varmienſis, & Secretarii Sacræ Regiæ Majeſtatis

ſtatis à Legationibus, cum informatione ab Eminentiſſimo Cardinali Albano Protectore Regni Poloniæ, in materia deſideratæ Coronationis Imaginis Beatæ Virg: MARIÆ; *ktorą* quantociùs *odſyłam tu akkludowaną.* *Z Warſzawy 11.* Aprilis, MDCCXLIX.

Informazione.

IL Reverendiſſimo Capitolo di S. Pietro di Roma, che per Privilegio Speziale hà la facoltà di Coronare Le Imagini della B. Vergine in Venerazione delle Sourane premure di ſua Maéſtà il Rè di Polonia ha riſoluto, che in di lui Nome poſſa eſſere Coronata quella, della Chieſa de Padri Domenicani del General Convento di Leopoli. Si richiede per tanto, che detti Padri Nominano il Soggeto, à cui deſiderano, che dal Suddetto Capitolo Sià delegata La facoltà difar la funzione di detta Coronazione, avertendo, che tal'Soggetto dev'eſſere inſignito de Carattere Veſcovile. Si richiede inoltre, che i Medeſimi Padri deputino in Roma, perſona, che accudiſa alla Speſa delle Corone, tanto della Beata Vergine, quanto del Bambino ſe v'è. Mentre dovendovi in tali Corone eſſere certe Arma particulare, che Suol farvi apporre detto Capitolo, le Medeſime, non ſi poſſono far fare, che in Roma; è percio v'è biſogno ancora, che di tali Corone ne ſia mandata La miſura, accio ſi poſſino fare in forma addattata alle teſte delle Imagini &c. &c.

TEn Liſt z Informacyą, gdy odebrał W. X. Przeor Lwowſki, podziękowawſzy Panu BOGU *pro felici ſucceſſu*, pożądaney intencyi z całym Konwentem, *initô conſiliô cum Patribus* Konwentu ſwoiego, zdał tę funkcyę W. X. Grzegorzowi Kobuzowi, Piſma S. Doktorowi y Exprowincyałowi Prowincyi Ruſkiey, a żeby po Korony iechał do Rzymu, co na ten czas właśnie było, kiedy pierwſzy kamień, *Angularem Lapidem* poſpolicie nazwany, na nowy Kościoł zakładano, y wielka frekwencya Panow [iako *publico patuit*] we Lwowie znaydowała ſię, ktorzy też niechcąc bydź odłączeni od Promocyi Honoru MATKI Boſkiey, ſwoie inſtancyę iednî przy Prezencyi J.O. ś.p. Jmći Pana Jozefa POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, drudzy *ſucceſſu temporis* będąc we Lwowie, ponowili przez Liſt ſwoy oſobliwy do Oyca S. ktorego tenor takowy:

Beatiſſime PATER.

DIvina erga noſtrum Poloniæ Regnum Gratia in Thaumaturga abundans Imagine B. Virginis MARIÆ, á S. Luca depicta, diuturnis hucuſq; in Eccleſia Sanctiſſimi Corporis CHRISTI, Fratrum Ordinis Prædicatorum Conventûs Generalis, Civitatis Metropolitanæ Leopolienſis in eodem Regno Poloniæ, clariſſima Gratiis & Beneficiis, corda noſtra permovet ad devotam eidem, qua poſſumus gratitudinem exhibendam: Proindè piæ intentioni Sereniſſimi Regis Noſtri AUGUSTI III. jam alias per ſuas Literas notæ Sanctitati Veſtræ, noſtra etiam jungimus vota, ſuppli-

camusquè humillimè S.Væ, quatenus hanc Thaumaturgam ac Gratiis clarissimam Imaginem, Sanctitas Vestra, publica Coronatione condecorare, benignè concedere dignetur. Quod totum & Nosmetipsos Paternæ ac Pastorali recommendantes Gratiæ, votorum nostrorum expectamus effectum, & cum osculo pedum manemus. Sanctitatis Vestræ Obedientissimi Filii & Scabellum pedum.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI Archiepiscopus Metropolitanus Leopoliensis *mpp. L.S.*

Josephus POTOCKI Castellanus Cracoviensis, Supremus Dux Exercituum Poloniæ *mpp. L.S.*

Petrus Franciscus *de Magna Branice* Branicki, Castellanus Braclaviensis, Jastrzębiensis, Barvalcensis &c. Capitaneus, S. R. Majestatis & Reipublicæ Colonellus *mpp. L.S.*

Michaël Rzewuski Notarius Campestris Regni *mpp. L.S.*

Samuel *de Głowno* Głowiński, Episcopus Hebronensis, Suffraganeus Custos Leopoliensis *mpp. L,S.*

Ulricus, Christophorus, Carolus, Paulus Dux Radziwiłł, Sacri Romani Imperii Princeps, Archipocomus M.D.Lithvaniæ, Exercitûs Equitum vulgo Dragonum Generalis Locum tenens *mpp. L S.*

Ladislaus Princeps Korybuth Woroniecki, Capitaneus Luceoriensis *mpp. L.S.*

Joannes Tobias Augustynowicz, Archiepiscopus Leopoliensis, in Regno Poloniæ & Magno Ducatu Litthvaniæ Armenorum, Episcopus Moldaviæ ejusdem Nationis, nec non Sanctissimi Dni Nostri Benedicti XIV. Prælatus Domesticus & Assistens *mpp. L.S.*

Stephanus, Felicianus, Swiatopełk Princeps Czetwertynensis, Capitaneus Danczoviensis, Ucaykoviensis *mpp. L.S.*

Antonius Rozwadowski Castellanus Haliciensis, Capitaneus Karaczkoviensis *mpp. L.S.*

Stanislaus Kossakowski Castellanus Kaminensis, Sacræ Regiæ Majestatis Roth. Magister *mpp. S.L.*

Antonius Potocki, Capitaneus Błoscensis, Palatinides Vołhyniæ, *mpp. L S.*

Joachimus Potocki, Capitaneus Generalis Leopoliensis *mp. L.S.*

Severinus Rzewuski Referendarius Regni *mpp. L.S.*

Jacobus Augustynowicz Episcopus Æginensis, Coadjutor Archiepiscopatûs Leopolien. Armen, *mpp. L.S.*

Leo Szeptycki Episcopus Leopolien. Halicien. & Camenecen. Ritus Græci *mpp. L.S.*

Paulus Benoé Castellanus Varsaviensis, Capitaneus Horodlensis, Solotvinensis *mpp. L.S.*

Joannes Tarło Palatinus Sandomiriensis, Capitaneus Camenecen. & Latyczovien. & Terrarum Podoliæ Generalis *mp. L.S.*

Franci-

Franciſcus Potocki Inciſor Regni, Capitaneus Belzenſis &c. *mpp.* *L. S.*
Stanislaus Potocki Palatinus Kiiovienſis, Capitaneus Halicien &c. *mpp.* *L. S.*
Joannes Mniſzech Succamerarius Magni Ducatûs Lithvaniæ Capitaneus Javorovien. &c *mpp.* *L. S.*
Joſephus Humiecki Enſifer Regni Capitaneus Gajovien: &c. *mpp.* *L. S.*
Georgius Łączyńſki Caſtellanus Leopolienſis *mpp.* *L. S:*
Michael Łoś Caſtellanus Camenecen. *mpp. S. L.*
Ignatius Sapieha Theſaurarius M. D. Lithvaniæ *mpp.* *L. S.*
Januſius Princeps Sanguſzko Enſifer M. D. Litthvaniæ *mpp.* *L.S.*
Petrus Miączyńſki Palatinus Czerniechovien. *mpp.* *L. S.*

Oblatum & ad Acta Proto-Notariatûs Apoſtolici porrectum, hac die Lunæ XXV. Menſis Auguſti Anno Domini MDCCXLIX.

Gabriel Andreas Kaſperowicz Proto-Notarius Apoſtolicus, S.T. Licentiatus, Collegii Pontificii Alumnus mpp. [L.S.]

Poſzedł był także Liſt do Rzymu Imieniem I.O. I.WW. Ich Mciow XX. Biſkupow Polſkich; ktorego kopia naſtępuie.

Beatiſſime PATER.

POſt oſcula Pedum Sanctitatis Veſtræ noſtriq. humillimam recommendationem. Multifariam multiſq; modis DEUS Ter Optimus Maximus immenſæ gratiæ ſuæ dona, corde contritis mortalibus impertiri dignetur: præcipue tamen & ſignanter in locis peculiari favore ſuo Thaumaturgis, eoque nomine, devotione Fidelium conſecratis. Ab immemorabili tempore in Urbe Ruſſiæ Rubræ, Metropoli Leopolienſi in Eccleſia Patrum Inſtituti Sancti Dominici Ordinis Prædicatorum, Gratioſiſſima eaquè Thaumaturga Imago Beatiſſimæ & Intemeratæ Virginis Deiparæquè MARIÆ á S. Luca uti pie creditur, & vetuſtiſſimis monumentis perhibetur depictæ, Religioſa Fidelium Veneratione etiamnum colitur, Eam ſpeciali ritu, aureo Diademate coronandam, ſummopere peroptant Devoti, Ejuſdem DEIparæ Cultores, illius Regni Incolæ, Orthodoxæ fidei addicti, Proinde totum Noſtrum Collegium Epiſcopale, enixas Sanctitati Veſtræ porrigit preces, quatenus Dignetur jubere hoc de negotio, opportunas agi partes cum Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Vaticano. Hac Beati gratiâ anxiè peroptatâ, fundere vota nunquam ceſſabimus, nec ceſſari à populis curæ Paſtorali Noſtræ commiſſis, ſinemus, pro Incolumitate Sanctitatis Veſtræ, ut DEUS T. O. M. diu Nobis ſoſpitem pro Regimine Eccleſiæ ſervate dignetur. Inter hæc vota, ex ipſis cordium Penetra-

netralibus pullulantia beatiſſimis Sanctitatis Veſtræ pedibus, oſcula demiſſo poplite, filiali cum devotione figimus. Sanctitatis Veſtræ obedientiſſimi Filii & ſcabellum pedum &c.

Nieodſtąpiło *Deſiderium* tego y Miaſto tuteyſze Lwowſkie, iako zawſze Honor Nayświętſzey MARYI Panny promowuiące, y przez dwoch *ex Magiſtratu* Patrycyuſzow *ſupplices ſuas preces* przyłączaiąc Oycu S. poſłało z rekognicyą łaſk od S. Stolice Apoſtolſkiey odebranych.

Beatiſſime PATER.

MAgiſtratus & Ordines totius Civitatis Noſtræ Metropolitanæ Leopolien: in Palatinatu Ruſſiæ, infimi Filii ac ſemper devoti S. V. Oratores, à p. m. Sixto V. Prædeceſſore Sanctitatis Veſtræ in Armis ſuis, tribûs Montibûs cum Stella ad Leonem, ex ſingulari gratia & reſpectu decorati, perpetuum debitum gratitudinis erga Sanctam Sedem Apoſtolicam proſequentes. Poſt tot, tam à Sereniſſimo Rege Noſtro AUGUSTO III. feliciter Regnante, quam à Senatoribus, Principibus, Miniſtris, & Proceribus Regni Inſtantias, ſupplicant humillime S. V. cum oſculo Beatiſſimorum pedum. Quatenus Iconem B.V.MARIÆ à S. Luca depictam, ab Imperatoribus Conſtantinopolitanis Ducibus Ruſſiæ & Fundatoribus Urbis noſtræ dono oblatam, adhuc ante Urbem conditam, ab Annis quingentis hic in Eccleſia antiquiſſima SS. Corporis CHRISTI Patrum Sacri Ordinis Prædicatorum ante omnes Eccleſias Catholicas prima, locatam, continuò per modum inexhauſti & infiniti Theſauri Gratiarum conſervatam, cultam, & à Chriſtianis populis noſtris omnium Rituum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Unitorum, Latini, Armeni, & Græci, ſingulariter & in maxima veneratione ſemper habitam, multis gratiis & miraculis claram, pro ſingulari & ampliori Devotionis noſtræ, quam ſemper gerimus erga Beatiſſimam & Immaculatiſſimam Virginem, Patronam Urbis Noſtræ & Advocatam, conſolatione, Coronis à S. Sede Apoſtolica dari ſolitis, ex ſingulari Gratia decorare dignetur. Quorum omnium Nomine ſupplicant cum oſculo pedum Sanctitatis Veſtræ, Obedientiſſimi & infimi Filii.

Ioannes Dominicus Wilczek, Eques Aureæ Crucis & Sacri Apoſtolici Sanctitatis Veſtræ Palatii, nec non Aulæ Lateranen: Comes, Sacræ Regiæ Polonæ Maieſtatis Secretarius, Senior, & Pro-Conſul Urbis Metropolitanæ Leopolien. mpp. L.S.

Franciſcus Wieſzniowſki, Sacræ Regiæ Polonæ Maieſtatis Secretarius, Conſul Leopolienſis, mpp. L.S.

TYm większą zdięci ochotą y pragnieniem Oycowie Konwentu Lwowſkiego, gdy widzą ubiegaiące ſię affekta ku Promocyi Honoru Nayświętſzey MARYI Panny, iako ſami u ſiebie ten nieoſzacowany Skarb konſerwuią, y nimże ſamym cieſzyć ſię zawſze maią, ſwoie też *deſideria cum*

oſculo

osculo ftóp Oyba Swiętego przyłączyli z rekognicyą pożądaney łaſki dla większey y nieuſtaiącey Chwały Pana BOGA y Nayświętſzey MARYI Panny, ktorey *ex professo* Promotorami bydź się zaſzczycaią; wiedząc obowiązek ſwoy: *Laudare, benedicere, & prædicare.*

Beatiſſime PATER.

PRæclara totiq; Orbi nota Sanctitatis Veſtræ facta, ita oculos omnium, ad ſui intuitum trahunt, ut etiam inter famoſiſſima quæque præclarè factorum, merito connumerari debeant. Inter quæ non minimum eſſe judicatur, quod Sanctitas Veſtra Gloriæ & Honori Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, Coelorum & totius orbis Dominæ ſummopere invigilet. Quod Sereniſſimus & Clementiſſimus Rex Noſter AUGUSTUS III. cum toto utriuſq; Status Senatu aliiſq; Principibus, Miniſtris & Proceribus ſuis perſentiens, inter primas ſuæ Reipublicæ Curas, hanc ſibi potiorem ſtatuit, ut ampliando Honori, Cultui, & Gloriæ Regni ſui & Noſtræ Principaliſſimæ Advocatæ, Patronæ & Reginæ, Beatiſſimæ MARIÆ Virginis [cujus Patrocinio ſuæ Reipublicæ ſtatum pacificum ſe adepturum ſemper arbitratur] non deeſſet. Quamobrem poſt tot, tantaſq; enixas Magnatum preces, etiam Nos Fratres Conventûs Generalîs Leopolien: SSmi Corporis CHRISTI, Provinciæ S. Hyacinthi in Ruſſia Ordinis Prædicatorum, hoc perauguſto à tot annis beati Theſauro, ſat in præmiſſis literis & Supplicibus libellis expoſito & commendato, cum oſculo ad pedes S. V. humillima deponîmus vota; Quatenus Iconem Ejuſdem B. VIRGINIS, noſtris Anteceſſoribus tunc Peregrinantibus & Miſſionariis, olim à Leone Duce Fundatore Noſtro & Conditore Urbis oblatam, in Eccleſia Noſtra à quinq; ſæculis interruptè conſervatam, à S. LUCA depictam, miraculis ſemper claram [prout fuſius in Proceſſu] Coronîs aureîs à Capitulo & Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Vaticano dari ſolitîs, Sanctitas Veſtra condecorare dignetur, à DEO O. M. abundantem retributionem, à populis ſummam gratiarum actionem, receptura. Quam gratiam cum poſt tot inſtantias confiſi Benignitati & Clementiæ S. V. nos adepturos ſperamus, ad Actum Coronationis Solemniter peragendum poſtulamus Coronatorem Celſiſſimum Illuſtriſſimum & Rdſſimum Dnum Nicolaum Ignatium WYZYCKI, Archi-Epiſcopum Metropolitanum Leopolien: Paſtorem noſtrum. Quod totum, & nosmetipſos Paternæ recommendantes Gratiæ, votorum noſtrorum expectamus effectum, & cum oſculo pedum manemus. S.V. Obedientiſſimi Filii.

Fr. Henricus Ruſſian S.Th.Magiſter, Prior, Provincialis Provinciæ S.Hyacinthi in Ruſſia Ord.Præd. *mpp.*

Fr. Angelus Polikowſki S. Th. Præſentatus Prior Conventûs Generalis Leopolien. SS. Corporis Xti *mpp.*

Fr. Gregorius Kobuz S.Th. Magiſter, Pater Provinciæ, & Exprovincialis Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Florianus Nasierowski S. Th. Magister, Prior Conventûs Regalîs Zołkievien. Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Antoninus DerJakubowicz S. Th. Magister, Regens Studii Generalis Leopolien. SSmi Corporis Christi, & Studiorum omnium in Provincia *mpp.*

Fr. Franciscus Cetys Supprior Conventûs Generalis Leopoliensis *mpp.*

Fr. Casimirus Zacharewicz S. Th. Præsentatûs, Actualis Baccalaureus Studii Generalis Leopolien. *mpp.*

Fr. Thomas Kasprowicz S. Th. Præsentatus, Præfectus Fabricæ & Sacrista *mpp.*

Fr. Josephus Kozicki S. Th. Præsentatûs, & Actualis Ordinarius Ecclesiæ Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI, Ord. Præd. *mpp.*

Fr. Dominicus Pruszyński S.Th.Lector. *mpp.*

Fr. Vincentius Łopacki S.Th,Lector, Præfectus Bibliothecæ *mp.*

Fr. Michael Wilczek S. Th. Lector, & Actualis in Studio Regali Zołkievien. ejusdem Professor *mpp.*

Fr. Joannes Augustynowicz, S.Th. Lector, Actualis in Studio Generali Leopol. Philosophiæ Professor Secundarius *mp.*

Fr. Alexander Koziarowicz S. Th. Lector, Promotor SSmi Rosarii. *mpp.*

Fr. Albertus Pancyan S.Th. Lector Professor Rethorices *mpp.*

DOszło to wszystko OYCA Swiętego, y z niemałym ukontentowaniem Jego Oycowskiego Serca, że Polska Nasza prawdziwie *Orthodoxum Regnum*, znaiąca zawsze Nayświętszą MARYĘ Pannę za Krolową swoię; uciesżył się niepomału y Nayprzewieleb. X. Antonin Bremond Generał Zakonu Naszego, zwłaszcza, gdy mu y Kopię Obrazu tego na bławacie z Konwentu Lwowskiego oddano, że Synow swoich prawdziwych Kultorow MARYI, osobliwszey Patronki y Matki Zakonu swego, ogląda, a Ociec S. Benedykt XIV. Kapitule Watykańskiey Swiętego Piotra przez Kardynała Protektora Polskiey y Archi-Prezbitera swoiego zlecił, ażeby *piæ intentioni* tylu affektow y pragnienia zadosyć stało się. Jakoż Nayprzewielebnieysza Kapituła, ktorey funkcya iest podobne wydawać Przywileie, y Korony, w swoim czasie uczyniwszy Kongregacyę, y *per vota*, z Kancellaryi Przywiley wydać kazała, Korony dezygnowała, y Instruktarz Solennego Aktu Koronacyi, iako się ma odprawiać, ofiarowała; ktorego Przywileiu y Instruktarza tenor takowy.

ANNIBAL Miseratione Divina Episcopus Portuensis & S. Rufinæ. S. Rom: Eccl. Cardinalis S. Clementis, ac S. Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe Archi-Presbyter, nec non Capitulum & Canonici ejusdem Sacrosanctæ Basilicæ.

CUm exponi Nobis nuper fecerint RR. Ordinis Prædicatorum Patres Ven. Ge-

Venerabil: Generalis Conventûs SSmi Corporis CHRISTI Leopolien: Provinciæ Russiæ in Regno Polono, reperiri in eorum Ecclesia Imaginem Bsmæ Virginis MARIÆ, ut fertur á S. Luca depictam, ab Imperatoribus Constantinopolitanis Ducibus Russiæ donatam, quam ipsi in maximis Belli expeditionibus secum deferre consveverant. Collocata autem per Leonem Russiæ Ducem, Filium Danielis, in Curiæ suæ Capella Leopoli erecta; Hic Capellam cum Imagine prædicta, & nova Curia eisdem RR. Patrib9 donaverit, apud quos innumeris claruerit & claret miraculis, & vix est explicabilis Populi concursus illuc ad implorandam Divinam opem accedentis, & constare Nobis fecerunt ex particularibus, Historicis, & collectanea nonnullorum Miraculorum ab Illustrissimo & Reverendissimo Domino Archi-Episcopo Leopoliensi approbatorum. Hinc ad hoc, ut ferventissima Christi fidelium Devotio semper vigeat, dictamq; devotionem honore præstantiore, quo fieri potest, augere cupientes, prædictam Sacram Imaginem aureâ Coronâ coronari decreverint, & propterea apud nos, ad quos Sacras Deiparæ Imagines, claras miraculîs, coronandi munus spectat, & pertinet, enixè institerint, quatenus committeremus prædicto Illssimo & Rdssimo Domino Archi-Episcopo Leopoliensi, & in Ejus absentia seu Impedimento Illsmo & Rdssimo Dno Episcopo ejus Suffraganeo, Coronationem præfatam, offerentes se iidem RR. Patres instantes prompti & parati conficiendi propriîs eorum sumptibûs prædictam auream Coronam, absq; ulla minima impensa & cura ejusdem Nostri Capituli, & absq; ulla spe illam quocunq; tempore contra idem nostrum Capitulum repetendi. Proposita itaq; in Capitulo in Domino legitime habito, die octava currentis Decembris, hujusmodi laudabili instantia, habitaquè desuper matura consideratione Vetustatis Imaginis, nec non dictorum Miraculorum, quibus DEUS O. M. illam insignire dignatus est, illi annuentes, confisi igitur de pietate & prudentia dicti Illsmi & Rdssimi Dni Archi-Episcopi Leopolien. eoq; impedito seu absente Illsmi & Rdssimi Domini Episcopi ejus Suffraganei. Dominationibus suis Illsmis & Rdssimis, & cuilibet ex eis Solemnem Coronationem Gerenti, Vices Nostras dictiquè Capituli Nostri comittimus & conferimus, quatenus Coronam auream prædictam ut supra faciendam sumptibus propriis eorundem RR. Patrum Instantium & absq; ulla spe illam à Nostro Capitulo repetendi, & non alias, dictam Sacram Imaginem coronando Capiti Ejusdem Deiparæ Virginis MARIÆ in dicta Ecclesia RR. Patrum Ordinis Prædicatorum in dicto Conventu SSmi Corporis CHRISTI, Provinciæ Russiæ in prædicto Regno Polono superimponere, & Solemnitatem hujus Coronationis perficere dignetur. Cunctaquè Privilegia à Nobis in similibus concedi solita, omni meliori & validiori modo, quo possumus, harum serie in Domino concedimus & elargimur. In quorum omnium fidem, præsentes manu Reverendissimi Domini Canonici, Secretarii Nostri Capituli, ejusdemq; Sacrosanctæ Basilicæ Notarii & Cancellarii subscribi, Nostriquè Capitularis Sigilli, quo in similibus utimur, jussimus & fecimus impressione muniri. Datum Romæ in dicta Sacrosancta Basilica, & ex loco Nostro Solito Capitulari,

Anno

Anno à Nativitate Domini Nostri JESU CHRISTI MDCCXLIX. Indictione Romana XII. Die vero X. Decembris. Pontificatûs autem Sanctissimi in Eodem CHRISTO Patris & Domini Nostri, Domini BENEDICTI Divinâ Providentiâ Papæ XIV. Anno decimo.

Petrus Antonius Riccius Canonicus Secretarius.

Sigillum Capituli Vaticani impressum in Cera Hispanica, & pensile.

O R D O

Servandus in tradendis Coronis aureis, quæ donantur à Reverendissimo Capitulo S. Petri de Urbe, Sacris Imaginibus B. MARIÆ Virginis; ex Legato Comitis Alexandri Sfortiæ Pallavicini.

INter præcipua Sacrosanctæ Vaticanæ Basilicæ decora, non infimum sanè locum sibi vendicat elargitio Coronæ aureæ, quæ singulis fere annis ex Legato Comitis Alexandri Sfortiæ Pallavicini, ad augendum Deiparæ cultum, excitandamq; Fidelium pietatem erga Ejusdem Beatissimæ Virginis Imagines antiquitate & miraculis per locorum Ordinarios comprobatis magis commendatas, fieri consvevit.

Ut igitur ea, qua par est dignitate Coronatio hujusmodi peragatur, Ordinem à Cæremoniarum Magistris approbatum, munerisq; illius functioni apprimè consentaneum, tradere visum fuit. Primum autem, quæ Coronationi præmittenda sunt: deinde quæ in ipsa Coronatione debent observari; tum, quæ eandem sequuntur, exponemus.

Principio autem, ut Sacra B. Virginis Imago, juxta mentem Laudati Alexandri Sfortiæ Pallavicini coronari valeat, illam non minus vetustate, quam populi concursu, ac miraculorum frequentia celebrem esse oportet. Quibus per Authenticas Ordinariorum Literas Reverendissimo Capitulo, unà cum supplici libello exhibitas, ritè probatis, per idem Capitulum Collegialiter congregatum Corona decernitur; indictoq; functionis peragendæ anno, ejus muneris executio, ut plurimum Canonico ejusdem Capituli, seu alteri Personæ in dignitate constitutæ demandatur.

Ut vero Corona per Artificem elaboranda Capiti Imaginis B. V. Coronandæ adamussim respondeat, Oratoribus munus incumbit transmittendi ad Urbem mensuram ejusdem Capitis, sive per longitudinem, latitudinemq; sumptam, si in tabula vel tela Imago depicta sit, sive per circulum orbemq; , si ea in ligno, ære, vel marmore fuerit incisa. Atquè ita dicendum, si una cum B. VIRGINE adsit Imago Sanctissimi Domini nostri JESU Christi.

Confectâ ad Imaginis formam Coronâ, Canonico Delegato traditur, qui

qui intrà annum à Reverendissimo Capitulo præfinitum, certam Coronationi celebrandæ diem indicit: atque interim literas in forma Brevis à Summo Pontifice expediri curat, quibus Indulgentia plenaria conceditur, omnibus, qui verè confessi & Sacra Communione refecti eadem die Ecclesiam illam, ubi Sacra Imago colitur, [cujus etiam numismata ab ejusdem Ecclesiæ Deputatis solent imprimi ac populo distribui] piè ac religiosè visitaverint.

Cum autem ad destinatum locum, Canonicus Delegatus viatorio habitu indutus advenerit, honorificè [ut decet] ab ejus Incolis exceptus, statim ad Ecclesiam Deiparæ Coronandæ procedit, præcedente ante Coronationem tribûs diebus continuîs, campanarum sonitu, aliisq; festivis lætitiæ signis à Ministris Ecclesiarum publicè edendis.

Interim Ecclesia Solemniori, quô ad fieri potest apparatu ornari debet. Si Sacra Imago sit amovibilis in ara maxima supellectile pretiosa, cereisque luminibus decenter ornata sub baldachino collocabitur, sin autem loco moveri nequeat, idem ornatus in qua fuerit Capella servetur. Tota vero Ecclesiæ pars interior, holosericis seu cortinis nobilioribus contegetur, appensis etiam ad parietes inscriptionibus hinc indè, debito ordine distributîs, ejusdemq; Imaginis exemplar in tabula vel tela expressum supra majorem Templi januam apponetur, unà cum Stemmate Sanctissimi Pontificis feliciter regnantis, Eminentissimi Cardinalis Archipresbyteri, Reverendissimi Capituli, & Canonici Delegati, si adsit.

Omnibus igitur opportunè præparatîs, pridie ante Coronationem sub Vesperam canuntur Litaniæ B.V.MARIÆ cum hymno: *Ave Maris Stella:*

& ORATIONE.

FAmulorum tuorum quæsumus Domine delictis ignosce: ut qui Tibi placere de actibus nostris non valemus, Genitricis Filii Tui Domini Nostri intercessione salvemur. Qui tecum vivit & regnat &c.

Die vero sequenti Delegatus, modò sit Canonicus SS. Basilicæ Vaticanæ, licet nulla alia dignitate præfulgeat, Prælatitiis violacei coloris insignibus indutus cum mantelleta, & Rocchetto, tanquam Proto-Notarius Apostolicus, etiam juxta Urbis consvetudinem à Primoribus Loci stipatus ad Ecclesiam accedit, ibiq; à Clero vel à Magistratu exceptus, aspersorium accipit, quo se ipsum tantum aquâ benedictâ aspergit, idq; facit etiam præsente Episcopo; deinde genuflectit ante Altare, in quo servatur Augustissimum Eucharistiæ SACRAMENTUM, & aliquantisper orat. Tum surgit, & facta genuflexione procedit ad locum functioni destinatum; ibiq, coram primoribus Civitatis seu Loci, ac Notario Testibusq; præsentibus, tradit Deputatis Ecclesiæ Coronam auream, accepto priùs ab eis juramento, quod illam super Virginis Caput, perpetuo retinendam conservandamq; curabunt juxta formam Legati. Quâ de re publicum à Notario conficitur instrumentum. Tum clara distinctaq; voce hoc idem instrumen-

ſtrumentum legitur, nec non Decretum Reverendiſſimi Capituli de Coronatione peragenda, deq. Delegati deputatione.

Poſtea Delegatus benedicit Coronam in aureo ſeu argenteo pollubro poſitam dicens: *Sub Tuum præſidium &c.*

℣. Adjutorium noſtrum in Nomine Domini.

℟. Qui fecit Cælum & terram.

℣. Dominus vobiſcum.

℟. Et cum ſpiritu tuo.

Oremus.

OMnipotens ſempiterne DEUS, cujus Clementiſſima diſpenſatione cuncta creata ſunt ex nihilo: Majeſtatem tuam ſupplices, deprecamur, ut hanc Coronam pro ornatu Sacræ Imaginis Genitricis Filii Tui Domini noſtri fabricatam, bene✠dicere & ſanctificare digneris. Per Eundem &c.

Aſpergat eam aquâ benedictâ & incenſat.

Deinde præcedente Cruce, Sacra Corona ad Altare B. Virginis, octo intortitiis ſtipata cum pompa defertur, Delegato intonante Hymnum; *O Glorioſa Virginum.* Et Choro Cantorum alternatim proſequente: cum

ORATIONE.

DEUS qui Virginalem Aulam Beatæ MARIÆ ſemper Virginis, in qua habitares, eligere dignatus es: da quæſumus, ut ſua nos defenſione munitos, jucundos facias ſuæ intereſſe Coronationi. Qui vivis & regnas cum Deo Patre &c.

Deinde deponitur Corona ſuper pulvino ad cornu Epiſtolæ & promulgatur indulgentia in Forma Brevis, ab Ordinario Loci recognita.

Poſtea cantatur Miſſa, quæ erit Votiva Solemnis de B. MARIA ab Epiſcopo vel à Delegato, aut á Digniori Canonico Capituli ſeu illius Eccleſiæ, aſſiſtentibus Ordinario Loci, Canonicis ſacris Paramentis albis indutis, Cleroq; cæterarum Collegiatarum. Sive autem Delegatus Miſſam celebret, ſive eidem ab aliis celebratæ aſſiſtat, diſtincta illi Sedes, quam Imperialem vocant cum ornamento poſt tergali vulgo Toſello, ſuper Tabulatum duobus ſaltem gradibus elevatum, decentique tapeto coopertum præparabitur cum aſſiſtentia Magiſtri Cæremoniarum SS. Baſilicæ, unà cum genuflexorio appoſitis pulvinaribus, ſi Canonicus Sacrificio Miſſæ tantum aſſiſtat. Abſoluto autem Evangelio ipſe Delegatus de Laudibus Beatæ Virginis brevem Orationem habet.

Si vero Delegatus Miſſam celebrat Epiſcopo aſſiſtente, etiamſi ipſe Epiſcopus non ſit, benedicit incenſum, illud in Thuribulum imponit, & Altare ſeu Imaginem more ſolito incenſat. Ante purificationem, & antequam digitos abluat, Delegatus vel Epiſcopus, juxta antiquum & Sacrum primevæ Eccleſiæ morem, à Diacono & Subdiacono ſumenda eſt Communio.

Poſt

Post Missam Delegatus Pluviali indutus, si fuerit Episcopus aut Sacerdos procedit ad Altare, inclinatoq; ante Imaginem Coronandam Capite, genua flectit & intonat Hymnum: *Regina Cœli lætare Alleluia.* Choro Musicorum prosequente.

Sin autem Diaconus vel Subdiaconus, superpelliceo & Rocchetto indutus, interim super tabulatum ascendit, & auream Coronam Capiti Sacræ Imaginis reverenter imponit dicens: *Sicuti per manus nostras coronaris in terris, ita & à CHRISTO coronari mereamur in Cœlis.* Quo facto tubis, tympanisq; clangentibus, pulsantur campanæ, & mortaria, aliaq; tormenta bellica exploduntur.

Si unà cum Sanctissima Matre, Imago quoquè Filii Ejus Domini Nostri JESU Christi fuerit, hæc primùm Coronanda erit; dicente Delegato: *Sicuti per manus nostras coronaris in terris, ita & à Te gloria & honore coronari mereamur in Cœlis*

Deinde Episcopus vel Delegatus incensum benedicit, imponit, ac triplici ductu coronatam Imaginem incensat: Hymno autem finito prosequitur dicens:

℣. Corona aurea super Caput ejus.
℟. Expressa signo sanctitatis, gloria honoris, & opus fortitudinis.
℣. Coronasti Eam Domine.
℟. Et constituisti Eam super omnia opera manuum tuarum.

Oremus.

PRæsta Misericors Pater, per invocationem Genitricis Unigeniti Filii Tui, Domini Nostri JESU Christi, quem pro salute generis humani, integritate Virginis MARIÆ servata, carnem sumere voluisti, quatenus precibus Ejusdem Sacratissimæ Virginis, quicunq; eandem Misericordiæ Reginam, & gratiosissimam Dominam nostram, coram Hac Effigie suppliciter honorare studuerint, & de instantibus periculis eruantur, & in conspectu Divinæ Majestatis Tuæ de commissis & omissis veniam impetrent: ac mereantur in præsenti gratiam adipisci, quam desiderant, & in futuro perpetua salvatione cum Electis Tuis valeant gratulari. Per Eundem Dominum &c.

Tum pro Gratiarum Actione intonatur Hymnus: *Te DEUM laudamus.* cum Oratione.

Oremus.

DEUS, Cujus misericordiæ non est numerus, & Bonitatis infinitus est Thesaurus: piissimæ Majestati Tuæ pro collatis donis gratias agimus, Tuam semper Clementiam exorantes: ut qui petentibus postulata concedis, eosdem non deserens, ad præmia futura disponas. Per Christum Dominum &c.

Postea sine cantu recitatur Psalmus, *De profundis:* cum

ORATIONE.

DEUS veniæ Largitor, & humanæ salutis Amator, quæsumus clemen-

tiam

tiam Tuam, ut animam Alexandri Benefactoris, quæ ex hoc sæculo transivit, B. MARIA semper Virgine intercedente cum Omnibus Sanctis Tuis, ad perpetuæ beatitudinis Consortium pervenire concedas. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

℣. Requiescat in pace. ℟. Amen.

Tum submissa voce dicitur: *Pater noster*; *& Ave Maria*, pro Capitulo & Canonicis SS. Basilicæ.

Oremus pro Benefactoribus nostris.

Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter Nomen tuum vitam æternam. Amen.

Deinde dicitur Oratio, quam Benedictus XIII. Summus Pontifex in Coronanda S. Imagine B. V. MARIÆ nuncupatæ: *della Rotonda* in Civitate Albanensi posita, addidit.

Oremus.

DEfende quæsumus Domine B. MARIA semper Virgine intercedente Sacrosanctæ Vaticanæ Basilicæ, ab omni adversitate familiam, & toto corde Tibi prostratam ab hostium propitius tuere clementer insidiis. Per Christum Dominum nostrum Amen.

Post Vesperas, quæ solemniter cantantur, cum Ant: & Psal. ut in Festo S. MARIÆ ad Nives, Panegyrica Oratio habetur de Laudibus Beatæ Virginis MARIÆ, Ejusq; Imago per vias publicas mundatas, ac virentibus frondibus vel floribus conspersas in signum lætitiæ, ab eodem Canonico Deputato, aliisq; Primoribus cum pompa defertur, & à Magistratu Civitatis in honorem Ejusdem, cereus magni ponderis offertur.

Ad Solis occasum lætitiæ signa interim eduntur, accensis ubiq; facibus, in ea præsertim Regione ubi Templum est Coronatæ Imaginis, & composita machina artificialis ignis editur.

Utq; Deiparæ Cultus magis excitetur, mos est per integrum triduum Conciones Panegyricas inter Missarum Solemnia, Oratoria, Sacrasque Academias, aliaq; similia inter Musicos concentus pro fidelium pietate ac Religione celebrare.

Ejusdem Coronatæ Imaginis Exemplaria Religionis causa distribuenda typis imprimuntur: Nimirum triginta in serico croceo, seu rubro cum ornamento aureo vel argenteo Reverendissimis DD. Canonicis SS. SS. Basilicæ Vaticanæ, & unum forma præstantiori, pro Eminentissimo Cardinali Archipresbytero. Alia insuper septuaginta in papyro pro Beneficiatis & Clericis ejusdem Basilicæ.

Item depingitur Ejusdem Deiparæ Coronatæ Imago cum inscriptione & ornamento, quæ in eadem Basilica ad perpetuam rei memoriam asservatur.

Quæ omnia cum instrumento [de quo supradictum est] cumquè historia S. Imaginis, Eiusq; Coronationis, ad Reverendissimum Dominum Secreta-

creta-

cretarium Capituli, à Deputatis illius Ecclesiæ transmittuntur in Archivo Vaticano reponenda, & ad perenne rei gestæ monumentum diligenter asservanda.

ALe że zachodził Jubileusz we Lwowie, á dla Kościoła ieszcze nieskończonego wyniknęło powątpiewanie, ieżeli może bydź Kaplica za Kościoł naznaczona; [lubo dosyć obszerna] tak przez possessyę iednostaynę Przywileiu tego, że zawsze Kościoł Zakonu Kaznodzieyskiego BOZEGO Ciała, iako naydawnieyszy we Lwowie, bywał naznaczony do obchodzenia podczas Jubileuszu, iako też dla następuiącego Aktu Koronacyi, ponieważ Odpusty suspendowane innych Kościołow zostały, oprocz Jubileuszowych, dla wszelkiego bespieczeństwa J. O. Arcy-Pasterz pisał w tey okoliczności List do Nayprzewieleb. Antonina Bremonda Generała Zakonu Naszego, do Rzymu: ktory następuie:

Reverendissime PATER.

NOstri Patres Prædicatores, Filii Reverendissimæ Paternitatis Vestræ supplicant, quatenus dignetur ipsis hanc gratiam à SSmo Pontifice obtinere, ut illorum Capella satis ampla, & commoda sit receptaculum Jubilæi Magni, erant enim ab immemorabili tēpore possessores hujus privilegii, ideo autem loco illorum, aliam assignavi Ecclesiam, quia hæc nova, non est in hoc statu, ut consecretur, Summus autem Pontifex, cui omnia subsunt, potest quando ipsi placuerit, dispensare, & hanc magnam Capellam pro quinta Ecclesia designare. Insuper erit hic apud PP. Prædicatores sub tempus Jubilæi Magni, Coronatio Thaumaturgæ Imaginis B. Virg. MARIÆ &c. &c. &c.

Ktory List iak tylko doszedł Nayprzewielebnieyszego Generała, tak z nim poszedłszy do Oyca Swiętego, otrzymai rezolucyą *vivæ vocis oraculo* na pomieniony piąty Kościoł, y J. O. Arcy-Pasterzowi otym doniosł iak nayprędzey w ten sposob:

CUm profunda Veneratione recepi Væ Rſmæ Celsitudinis Epistolam plenam amore Pastorali, & sollicitudine erga suum Devotum Gregem &c. Cum eadem Veneratissima Epistola Suæ Rſmæ Celsitudinis accessi SSmum Dominum Nostrum Benedictum PP. XIV. feliciter regnantem, qui ea integrâ perlectâ, vivæ vocis oraculo mihi die 20. currentis Aprilis facto, benignè indulsit, ut Nostra magna Capella Conventûs Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI, sit quinta Ecclesia pro lucrando Jubilæo in Metropoli Suæ Rſmæ Celsitudinis. Debeo plurimas gratias nedum Laudato SSmo Pontifici Nostro, pro benigna concessione hujus specialis favoris, verùm & Suæ Rſmæ Celsitudini pro adeo efficaci recommendatione, quam secutus est effectus desideratus à Sua Rſma Celsitudine, atque á Celsissimis Principibus - - - - - - - - qui ad Solemnitatem Coronationis Thaumaturgæ nostræ Imaginis Bſmæ Matris DEI, cum Exercitu Regni, condecorandam, aderunt.

Ktory List I. O. Arcy-Pasterz ręką swoią podpisał, y do Archivum Konwentu oddał, temi słowy:

Mm Hæc

Hæc Litera ſcripta à Rſmo Patre Bremond Generali Ordinis Prædicatorum, aſſervetur in Archivo Conventûs Leopolien. SSmi Corporis CHRISTI. Datum Leopoli 7. Menſis Julii, 1751. Hoc tempore fuit Coronata per manus meas Imago B. V. MARIÆ, ad quam DEUS T. O. M. in eodem Conventu, inſignia facit miracula.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI, Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis mp.

Co y Kancellarya tegoż Nayprzewielebnieyſzego Generała, oznaymiła Konwentowi Lwowſkiemu.

Reverendiſſimus die 20. ejuſdem ſtatim acceſſit Summum Pontificem, à quo vivæ vocis oraculo obtinuit, ut noſtra Capella ampla, ſit quinta pro lucrando Jubilæo Leopoli. &c. Cum autem noſtra Eccleſia ſit deſignata pro lucrando Jubilæo, nullam aliam poſſumus petere indulgentiam pro tempore Coronationis, cum ſupra indulgentiam Jubilæi non detur alia. Forte hoc obtineri potuiſſet, ſi noſtra Eccleſia non foret deſignata pro lucrando Jubilæo.

Przydał Oćiec S. y *Breve Indulgentiarum* na codzień, dla przybywaiących y nawiedzaiących Kośćioł ten, ktoregokolwiek dnia obranego, według woli ſwoiey raz na rok, w ktory nadał Odpuſt Zupełny od winy y kary; iako tenor iego naſtępuie:

BENEDICTUS PP. XIV.

UNiverſis CHRISTI Fidelibus præſentes Literas inſpecturis Salutem & Apoſtolicam benedictionem. Ad augendam Fidelium Religionem, & animarum ſalutem, Coeleſtibus Eccleſiæ Theſauris pia charitate intenti, omnibus utriuſq; ſexûs Chriſti fidelibus, verè poenitentibus & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui Eccleſiam ſub titulo Corporis Chriſti, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolienſis, ad quam, ut áſſeritur, devotionis cauſa, magnus populi Chriſtiani, ac præſertim peregrinorum fit concurſus, in quocunq; anni die, devotè viſitaverint, & ibi pro Chriſtianorum Principum concordia, Hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad DEUM preces effuderint, plenariam ſemel tantum quolibet anno, per unum quemq; Chriſti fidelem lucrifaciendam omnium peccatorum ſuorum indulgentiam & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus. Præſentibûs poſt præſentem annum Jubilæi ad decennium tantùm valituris. Volumus áutem, ut ſi pro impetratione, præſentatione, admiſſione, ſeu publicatione præſentium, aliquid vel minimum detur, aut ſponte oblatum recipiatur, præſentes nullæ ſint. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, Die XXIV. Januarii MDCCL. Pontificatûs Noſtri anno Decimo.

Pro Domino Cardinali Paſsioneo.

Ioannes Florius Subſtitutus. Gratis pro Deo & Scra.

[L. ✠ S.]

Ktore

Ktore à Celsissimo Loci Ordinario recognitum, *y po Iubileuszu wyszłym we Lwowie, ogłoszone dnia 11. Stycznia 1752.*

Ale niedosyć na tym, kiedy ieszcze z osobliwey przychylności swoiey, Konwentowi Lwowskiemu Ociec S. BENEDYKT XIV. Papież, dwoie Ciał SS. Męczennikow KORONATA y MANSWETA nadał, ktore razem z Przywileiem, y Koronami, z Rzymu przywiezione.

Ten skutek pożądany, gdy doszedł Klasztoru Lwowskiego, *nil iustius in residuo* zostało, tylko podziękować Nayiaśnieyszemu Maiestatowi za otrzymane bez wszelkiey trudności za instancyą wielką pożądane łaski, iakoż gdy Seym Extraordynaryiny Roku 1750. miał się agitować w Warszawie, y o Krolewskiey bytności w Państwie, doszła wiadomość, pospieszył W. X. Anioł Polikowski Przeor Lwowski, y Kopię Cudownego Obrazu zawiozszy, Onę przy dziękczynieniu *pro obtento beneficio* z pocałowaniem ręki Krolewskiey oddał, tak Nayiaśnieyszemu Panu, iako y Nayiaśnieyszey Pani, przy Mowach od X. Michała Wilczka Kaznodzieie, Socyusza swego, mianych.

Mowa do Nayiaśnieyszego Pana.

AD Splendidum Majestatis Tuæ Thronum, etiam Regina Coeli MARIA Beatissima, cum Olea pacis suos transmittit Legatos, Rex Serenissime, Potentissime. Insolitum quoddam Omen est, & novum aliquomodo Regiæ Felicitatis indicium, & augurium, ut ad fastigium gloriæ Tuæ Cælestes etiam Gratiæ se conferant, ut assistant. Ubi etenim universa Europa frontem explicat; & Tuo se subijcit Diademati, ubi Principum Vota, Senatûs Consilia, Purpuratorum agmen, hac in una Urbe magna pars Orbis exultat, etiam ad splendorem Majestatis Regiæ, Augustissima MARIA suam confert Legationem. Statum totius Marianæ molis Rex Clementissime non alium intellige, nisi Tuæ Serenissimæ Domûs è Coelo benedictionem, Polonorum fortunam, Sarmatiæ Coeleste Donum. Hæc enim Divina MATER simul Tua & Poloniæ, finibus Russiæ à Scythis, ab Othomanica Porta Antemurale, Regiæ Urbis Leopolis Montana Imperatrix, Filiorum DOMINICI Parens, Hæreditaria Ecclesiæ Prædicatorum Leopoliensium Domina, pridem se Reginam Poloniæ indicat & fatetur. Novit tantæ Protectricis, Orbis Polonus gratias, audivit Miracula Vaticana Sedes, & Coronandam Te Rege, Te Intercessore, Te Regnante benedixit & indulsit. Itaq; devoluta Coronationis moles ad Tuum Clementiæ Thronum, toto Europæ applausu, Populorum affectu, Christianæ Religionis votis supplicare nititur, ut sub Tuo Augustissimo Sceptro coronetur. Diu Te acclinis Ordo Prædicatorum, Subditorum animi, supplex & misera placare non cessat Russia, dum hanc fortunabis, tamdiu Regna, donec impleas Famâ Orbem, Victoriis fastos, Poloniam felicitate, Solia Prole, sæcula regnando.

Mowa

N

Mowa do Nayiaśnieyſzey Pani.

SE La gran Madre di Dio merita per le grazie fatte al mondo eſſere l'incoronata da noi, tante volte, quante volte, riceviamo i ſuoi ſtupendi benefizii, anzi ardiſco dire, che ciaſcheduna grazia la quale Si communica à noi, è la Corona di ſe Steſſa. Coſi anche avendo meritato un Sborſo dei voti di tutta La città Leopoli, Metropoli di Ruſſia La Santiſſima Madonna Taumaturga nel ſuo Sagratiſſimo Ritratto, meritava più volte ſe Corone inanzi. Però avendo ottenuto per mezzo della Maeſtà ſua dal Venerabile Capitolo Vaticano dalle mani del Eminentiſſimo Signor Annibale Albano Cardinale il decreto della Incoronazione ſua la gran MARIA Spoſa di Giuſeppe, ſi præſentà alla Maeſtà Voſtra Colle due Corone, una volta l'incoronata da Roma, altra volta dalla Maeſtà ſua, la quale l'incorona il nome di Maria Colla Corona di Polonia è Anche della grazia.

Co z oſobliwſzą gracyą Nayiaśnieyſze Państwo przyiąwſzy, podawſzy rękę do pocałowania, nietylko oświadczyło ſię bydź pamiętne mieyſca tego, ale też zaleciło *ſuſpiriis* przed tym Obrazem MATKI Nayświętſzey całą Nayiaśnieyſzą Familię ſwoią. Chętnie wykonał oblig Nayiaśnieyſzego Maieſtatu Konwent Lwowſki, gdy oprocz zwyczaynego w Zakonie ſwoim obowiązku, że we Mſzach Swiętych wyraźnie za Nayiaśnieyſzego Krola w Kanonie, codzienne miewa *Memento*, w Oktawę Nayświętſzey MARYI Panny Rożańcowey tegoż Roku, *pro felici ſucceſſu* Nayiaśnieyſzego Maieſtatu, Solenną Wotywę przed Obrazem Nayświęt: PANNY ofiarował, ktorą celebrował J. W. Jmć X. Jezierſki, Biſkup Bakońſki, Zakonu Kaznodzieyſkiego, przy ktorey dokończeniu y *Te DEUM Laudamus* śpiewano.

§. VII.

O przygotowaniu ſię na Koronacyę, y wydanych Proceſſach, y Ordynanſach do Woyſka.

A Gdy zbliżał ſię czas Koronacyi determinowany za zdaniem tak J. O. Jmći X. Arcy-Biſkupa Lwowſkiego, iako y J.O. ś.p. Jmci Pana Kaſztelana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, *pro die prima Iulii*, z niezmierną radością ſwoią pożądany ten Akt, wſpomniony tak J.O. Jmć X. Arcy-Paſterz przez Proceſs publiczny z Kancellaryi ſwoiey *innoteſcere* rozkazał *Populo*, po całey Archi-Dyecezyi ſwoiey, iako y JJ. WW. Jchmć XX. Kiiowſki, Łucki, Przemyſki, Chełmſki, y Kamieniecki Biſkupi, po Dyecezyach ſwoich z oſobliwſzą żarliwością Honoru Matki Boſkiey, na tenże dzień, Akt pomieniony we Lwowie maiący ſię odprawiać, promulgować rozkazali; ktory to Proceſs Łaciński y Polſki z Kancellaryi J.O. Jmci X. Arcy-Biſkupa promulgowany był, *de tenore ſequenti:*

NICO-

NICOLAUS IGNATIUS *in Wyżyce* WYZYCKI, DEI & Apoſtolicæ Sedis Gratiâ, ARCHIEPISCOPUS Metropolitanus Leopolienſis.

JAm tandem poſt tot Sæculorum decurſus jubilate Montes Leoburgici Laudem [*a*] quia conſolatus eſt Dominus populum ſuum, cum ob ſanctificationem Jubilei [*b*] aperuit Portam Sanctam: & juſti intrabunt in eam [*c*] ut accipiant remiſſionem peccatorum, & Sortes inter Sanctos [*d*] Benedicite inquàm Montes Leopolienſes, & Colles eorum Domino [*e*] quia á plaga Orientali [*f*] Exurgens MARIA in vera Effigie ſua à S. Luca depicta, abiit in Montana cum feſtinatione, [*g*] & ſtetit in vertice montium, [*h*] Elevata ſuper omnes colles, Orta Stella ex Jacob, [*i*] ut ab Otthomanorum, Tartarorum, aliorumque hoſtium excurſionibus, operiret vos umbra ejus, [*k*] ad Quam intonuit vox Domini [*l*] Beatiſſimi Patris feliciter Regnantis BENEDICTI XIV. Veni de Cubilibus Leonum, veni Coronaberis, [*m*] Qui poſuit Diadema Regni in Capite ejus, fecitquè Eam nobis regnare. [*n*] Omniſq; Civitas exultavit, atquè lætata eſt. Nova lux oriri viſa eſt, gaudium honor & tripudium apud omnes populos, Urbes, atq; Provincias, mira exultatio, feſtus dies. [*o*] Cum ergo hæc ſit, & non alia Porta Sancta, de qua Ezechielis cap. 44. Legimus: Porta hæc clauſa erit, non aperietur, & vir non tranſibit per eam, quoniam Dominus DEUS Iſrael ingreſſus eſt per eam. [*p*] Ut autem Mediolanenſis exponit Antiſtes: MARIA Porta clauſa in Oriente ſita, quæ introduxit portarum clauſarum Regem [*q*] Hinc ex Decreto & ſingulari Privilegio Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Capituli Sancti Petri in Vaticano de Urbe, quoniam Coronæ aureæ Eidem Beatiſſimæ & Immaculatiſſimæ Virgini MARIÆ & Filio ejus; in Thaumaturga Imagine Eccleſiæ Leopolienſis Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum Petri & Pauli Apoſtolorum, Patrûm Sacri Ordinis Prædicatorum S. DOMINICI, Conventûs Generalis Provinciæ Ruſſiæ, ſub Titulo S. Hyacinthi Patroni Regni, collatæ ſint; confiſi in Domino exſollicitudine Noſtra Paſtorali ad expediendum Ritu & præſcripto Romano ibidem Sacræ Coronationis Actum, Univerſum Archi-Diæceſis Noſtræ Clerum & populum, pro tanta celeberrima Omnium Solemnitatum Feſtivitatis Functione, à tot ſæculis maximè deſiderata, invitamus. Tollat itaq; Dilectiſſimi unuſquiſque Veſtrûm Septem jubileorum buccinas [*r*] ad decantandam Diebus Septem Indulgentiis ornatam, Solemnitatem Coronandæ Thaumaturgæ Imaginis B. Virginis MARIÆ in Anno, Deo dante futuro Milleſimo, Septingenteſimo, Quinquageſimo Primo, Die prima Menſis Julii, ipſo nempe pervigilio Sanctæ Viſitationis Ejuſdem, unà ſimul Introductionem ſolemnem Corporum Sanctorum Martyrum CORONATI & MANSVETI, inſigniumq; Reliquiarum, multorum aliorum Sanctorum; tum Canonizationem Seraphicæ Virginis Sanctæ CATHARINÆ de Ricciis, ſuprafati Ordinis S.Domini-

N2

minici: atque Beatificationem B.B. *Alvari Cordubensis*, *Petri Gonzalez*, Sancti *Telmi* vulgò appellati, Patroni Navigantium, *Matthæi* Carrerii, *Ægidii* Lisbonensis, *Marcolini* Sacerdotum, & *Alberti* Bergomensis Tertiarii Confessorum, nec non *Stephanæ* de Quinzanis Virginis itidem Seraphicæ, Omnium ex Sacro Ordine Prædicatorum celebrandam. Quare juxta Testimonium Domini, verè Mensis hujus Septimi prima Dies Venerabilis & Sancta erit vobis. [s] Ad locum igitur tam Sanctum, in quo beneplacitum est DEO habitare. [t] Omnibus & singulis propter lucra Spiritualia consequenda festinaturis, Pastoralem nostram impertimur benedictionem, hortantes in Domino, ut Personæ & Processiones ex locis & Ecclesiis etiam Regularibus Civitatum Nostræ Archi-Dioecesis ad præfatam Nobilem Sacræ Coronationis pompam profecturæ, sint in moribus tales, qualiter eas in eundo & redeundo omnis deceat Sanctitudo [u] per immodestiam vel per actus devotione destitutas, non vitianda. Ut autem præsentes Literæ Nostræ per totam Archi-Dioecesim ad omnium notitiam perveniant, volumus ut eædem ad valvas Ecclesiarum Civitatis Leopoliensis tam Sæcularium, quam Regularium publicentur: Mandantes ut etiam per Decanos foraneos ac loci Parochos viâ cursoriâ dirigantur. In quorum fidem præsentes manu nostra subscriptas, & Sigillo munitas, Dedimus Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali, Die VIII. Mensis Decembris, Anno Domini MDCCL.

NICOLAUS IGNATIUS Archi-Episcopus.

(L.S.)

(a) *Isai.* 49. *v.* 13. (b) *Levit.* 25. *v.* 9. (c) *Psal.* 117. (d) *Actor.* 26. *v.* 18. (e) *Dan.* 3. (f) *Ezech.* 48. (g) *Luc.* 1. (h) *Isai.* 2. (i) *Numer.* 24. (k) *Psal.* 73. *v.* 11. (l) *Psal.* 24: (m) *Cant.* 3. (n) *Esther.* 8. (o) *Ibidem.* (p) *Ezech.* 44. (q) *S.Ambr.* (r) *Iosue* 6. *v.* 6. (s) *Num.* 29. *v.* 1. (t) *Psal.* 67. (u) *Psal.* 92. *v.* 5.

MIKOŁAY IGNACY *na Wyżycach* WYZYCKI z BOZEY y Apostolskiey Stolicy Łaski, Arcybiskup Metropolitański Lwowski,

NIeprzebrana w obfitych Skarbach swoich Mądrość Boska, iako ie raz na zawsze dla nas oddała Podskarbini swoiey, á PANI Nieba y Ziemi Przenayświętszey MARYI, tak nic światu całemu nieudziela, coby przez JEY hoyne nieprzeszło ręce. Prezentuie ten żywy dowód niezliczonych z iedyney Dobroci łask swoich BOG Wszechmogący, przez Tę Naydostoynieyszą Pannę y MATKĘ swoię nam szafowanych, osobliwie u Nas we Lwowie w Cudownym JEY od S. Łukasza malowanym Wizerunku, ktory w Skarbie Cesarzow Wschodnich za pierwszy Kleynot poczytany, Ruskim Xiążętom za osobliwszy Prezent ofiarowany: Od Leona Xiążęcia Fundatora niegdyś Miasta Lwowa, WW. OO. Dominikanom tuteyszym, na ten czas na rozszerzenie Wiary świętey peregrynuiącym Missyona.

ſyonarzom, za inſtancyą Błogoſławioney Konſtancyi Krolowey Halickiey, trzeciey Reguły tegoż Zakonu Sioſtry, Matki przerzeczonego Leona, za naydroższy depozyt oddany, u nich przez pięć nierozerwanie wiekow zachowany, abyśmy nieuſtaiące zawſze też ſame czerpali łaſki. Zaprawdę LEW z Pokolenia Judy na Gorach naſzych Lwowſkich, w ktorych mu ſię upodobało, założył mieſzkanie ſwoie, kiedy dla tego przy PANNIE w Horyzoncie naſzym zaiaśniał, aby zawſze dla nas był łaſkawy. Już bowiem złote wieki y ſzczęśliwſze nad inne obiecować ſobie czaſy beſpiecznie możemy, gdy Ta Prześwietna, ktora niegdyś na czole Wielkiego Patryarchy DOMINIKA świeciła Jutrzenka, na tychże Gorach naſzych, przez Izaiaſza przepowiedziana zaiaśniała, nieinaczey, tylko żeby nam wypogodzone od wſzelkich przeciwności Dni y momenta przynośiła. A iako Gwiazda Balaama, znakiem była zwycięſtwa przeciw Moabitom według proroctwa: Wyniydzie Gwiazda z Jakoba; tak iaśnieiąca na Gorach naſzych Gwiazda, Niepokalanie Poczęta MARYA, nieomylną Tryumfow naſzych, ze wſzelkich Nieprzyiacielſkich Inkurſyi, ile na pograniczu od Pogan, Figurą będzie. Jako ta, ktorey tenże ſam Obraz, niegdy na znak przyſzłey wygraney, zawſze Xiążęta Ruſcy na bataliach ſwoich przeciw Saracenom, y innym Wiary S. nieprzyiaciołom wozili. Ale niedoſyć na tey ſławie, ktora ſię po gorach naſzych z nieomylnym ſzczęściem rozlega; oto obiło ſię te Echo y o ſame Watykańſkie gory przez Nayiaśnieyſzy Maieſtat AUGUSTA III. y MARYI JOZEFY, Kroleſtwa naſzego. O ktorey gdy uſłyſzał iako Naywyżſza Głowa Kościoła S. ſzczęśliwie całemu Chrześciańſtwu Panuiący BENEDYKT XIV. Papież, tak zaraz Tęż Dziedziczną w Kroleſtwie naſzym, na tylu woynach ſzczęśliwie z nieprzyiacioł pod Jey Protekcyą odprawionych, Tryumfatorkę, Monarchinię, Panią, y Krolowę, z Lwiego Łoża, czyli Metropolii naſzey Ruſkiey Miaſta Lwowa, wezwał do Korony. A te, że na ręce y Władzę naſzę przez Nayprzewielebnieyſzą S. Piotra Kapitułę, za wyraźnym Rzymſkim Przywileiem złożył; Funkcyi y Solennizacyi takowey czas na Dzień pierwſzy Mieſiąca Lipca, w Roku da BOG przyſzłym Tyſiącznym, Siedmſetnym, Pięćdzieſiątym Pierwſzym naznaczamy. Aże na ten czas do tychże WW. OO. Zakonu Kaznodzieyſkiego, pod Tytułem BOZEGO Ciała, y SS.Piotra y Pawła Apoſtołow zoſtaiących, dwoie Ciał Swiętych KORONATA y MANSWETA, y innych Męczennikow Swiętych, liczne y znaczne Reliqvie, od przerzeczonego Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. temu mieyſcu nadane, introdukować będziemy; tudzież Kanonizacye Seraficzney Panny S. KATARZYNY de Ricciis, Beatyfikacye Błogoſławionych Kapłanow y Wyznawcow ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrery, IDZIEGO z Lizbony, y MARKOLINA, także WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEPHANY z Quinzanow Seraficzney także Panny, wſzyſtkich Zakonu Kaznodzieyſkiego S. Patryarchy DOMINIKA, odprawiemy, Wiernych Chryſtuſowych w BOGU nam miłych, w Archi-Diecezyi Naſzey zoſtaiących, do tak pożądanego, y oſobliwſzemi Skarbu Kościoła S. przyozdobionego łaſkami,

O Aktu

Aktu zachęcamy. Aſſyſtuiącym zaś w Kompaniach, Bractwach, y Proceſſyach na ten Akt przychodzącym y odchodzącym, ażeby z ſiebie pogorſzenia żadnego, Niewiernym y Odſzczepieńcom od S. Wiary naſzey Katolickiey, nieczynili, w wſzelkiey pobożności Chrześciańſkiey, y przyzwoitey ſkromności, na ſamey Chwale Pana BOGA poſtępowali, pod Arcy-Paſterſkim błogoſławieńſtwem naſzym przeſtrogę przy zaleceniu daiemy, y obliguiemy; Działo ſię we Lwowie Dnia VIII. Mieſiąca Grudnia, Roku Pańſkiego 1750.

MIKOŁAY IGNACY Arcy-Biſkup.

[L.✠S.]

Kopia Proceſſu wydanego przez Dyecezyę Przemyſką.

WACŁAW HIERONYM z Boguſławic SIERAKOWSKI z Bożey y Stolice Apoſtolſkiey łaſki Biſkup Przemyſki.

WSzyſtkim w obec y każdemu z oſobna, tak Duchownego iako y Swieckiego Stanu, Dyecezyi naſzey miłym nam w CHRYSTUSIE Owieczkom, przy zdrowia dobrego życzeniu, y błogoſławieńſtwa naſzego Paſterſkiego udzieleniu, donoſiemy, y wiadomo czyniemy. Jako WW.OO. Zakonu Kaznodzieyſkiego S. DOMINIKA, Konwentu Lwowſkiego, z Indultu Naywyżſzey Głowy Kościoła CHRYSTUSOWEGO, ſzczęśliwie całemu Chrześciańſtwu Panuiącey BENEDYKTA XIV. Papieża. Akty ſolenne, Koronacyi Krolowey Nieba y Ziemie Przenayśw: MARYI Panny w Obrazie Jey, w Kościele pomienionego Konwentu ſwoiego, łaſkami, Dobrodzieyſtwy, y Cudami wſzędzie ſłynącey, tudzież Introdukcyi dwoyga Ciał SS. KORONATA y MANSWETA, y innych Męczennikow SS. liczne y znaczne Relikwie, od Przerzeczonego Oyca S. tegoż Konwentu, Kościołowi nadanych. Kanonizacyi Seraficzney Panny S.KATARZYNY de Ricciis, y Beatyfikacyi Błogoſławionych Kapłanow y Wyznawcow, ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrery, IDZIEGO z Lizbony, MARKOLINA, WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEFANY z Qwinzanow Seraficzney także Panny Zakonu Kaznodzieyſkiego, dnia pierwſzego Mieſiąca Lipca, Roku teraźnieyſzego odprawić poſtanowili, y ſtatecznie determinowali; na ktore dla więkſzey Części y Chwały Niepokalaney Panny y MATKI Boſkiey, y uſzanowania SS. Pańſkich, pragnąc, aby nietylko Metropolii tameczney, iako y przyległych Dyecezyi lud, wſzyſtkich łaſk y Dobrodzieyſtw od PANI Nieba y Ziemie Przenayświętſzey MARYI, y pomocy SS. Pańſkich potrzebuiący zgromadził ſię, o wydanie Proceſſu o tychże wżwyż wyrażonych Aktach Solennych oznaymuiącego, y na te Akty zapraſzaiącego po Dyecezyi naſzey, uſilnie Nas upraſzali. Ktorey Ich uſilney prożbie pragnąc zawſze całym ſercem iako naywiękſzego pomnożenia Honoru Matki Boſkiey, Niepokalanie Poczętey Przenayświętſzey MA-

RYI Panny, y uſzanowania SS. Pańſkich, chętnie czyniąc zadoſyć, ten naſz Proceſs wydaiemy. Wſzyſtkie Nam w BOGU miłe Diecezyi naſzey Owieczki, do miłości y Nabożeńſtwa ku Tey Krolowey Nieba y Ziemie, naywiękſzey we wſzelkich niebeſpieczeńſtwach po BOGU Nadziei, zachęcamy, y pobudzamy, y te Akty Solenne powſzechną y wſpolną uſługą kochaiącym ſercom Honor Przenayśw: MARYI Panny, y uſzanowanie SS. Pańſkich, obwieſzczamy y zalecamy, nieomylną czyniąc nadzieie, że kto z miłości ku Matce Przenayświętſzey MARYI Pannie, y uſzanowaniu SS. Pańſkich, trudu y fatygi żałować nie będzie, to Matka Miłoſierdzia, y pomoc SS. Pańſkich, temu w życiu doczeſnym pielgrzymuiącemu, y w drogę wieczności zabieraiącemu ſię aſſyſtować y przytomną bydź, nieomylnie będzie raczyła. Zeby zaś ten Naſz Proceſs wſzyſtkim był wiadomy, WW. XX. Dziekanom naſzym, po Kościołach w Dekanatach ſwoich *viâ curſoriâ* do publikowania rozſyłać go, y po ſkończoney Publikacie do Kancellaryi Naſzey Zadworney odeſłać przykazuiemy, ktory ręką naſzą właſną podpiſawſzy, pieczęcią ztwierdzić rozkazaliśmy. Dań w Brzozowie w Pałacu naſzym Biſkupim dnia 16. Mieſiąca Lutego, R. P. 1751.

WACŁAW Biſkup.

[L.S.]

Præſentem Copiam Proceſſûs cum ſuo Originali collationavi, & eandem de verbo ad verbum concordare atteſtor. Datt: Brzozoviæ 16 Maii, Anno Dni 1752: Mathias Pruſki Aplcus & Actorum Curiæ Epiſcopalis Premiſlienſis Notarius. *mpp.*

Kopia Proceſſu wydanego przez Dyecezyą Kamieniecką.

MIKOŁAY z Dębowey Gory, DEMBOWSKI, z Bożey y Stolice Apoſtolſkiey Łaſki Biſkup Kamieniecki, Proboſzcz Generalny Comendatarius Miechowſki.

WSzyſtkim Wiernym w CHRYSTUSIE y każdemu z oſobna oboyga płci y ſtanu Ludziom, w Diecezyi Naſzey Kamienieckiey będącym, Nam w BOGU miłym, przy Paſterſkim błogoſławieńſtwie dobrego od BOGA zdrowia życzemy. Naywyżſzy Kościoła Bożego Paſterz, Namieſtnik CHRYSTUSOW, Stolice Apoſtolſkiey Sukceſſor, Papież BENEDYKT XIV. Ociec Swięty, pragnąc oświadczyć Synowſką wdzięczność y powinny honor Przenaydoſtoynieyſzey BogaRodzicy Pannie MARYI, Krolowy Nieba y Ziemie, dał moc y pozwolenie J. W. Jmći X. Mikołaiowi Wyżyckiemu Arcy-Biſkupowi Lwowſkiemu, Metropolicie Naſzemu, aby jaśniejącą od dawnych wiekow w Cudotwornym Obrazie Nayświętſzey MARYI Panny, w Kościele Lwowſkim WW. OO: Dominikanow łaſkami y Dobrodzieyſtwy, Krolową y Panią naſzę przyozdobił Koroną, umyślnie od Stolice Apoſtolſkiey na to zeſłaną, tymże ſamym ſpoſobem iako ieſt

przyozdobiona na Jasney Górze Częstochowskiey, w Podkamieniu, w Kodniu, y po innych mieyscach Łaskami slynących; á to na znak, że iako w Niebieskiey chwale nieśmiertelną Koroną, z dwunastu Gwiazd złożoną, iest Uwięczona, tak y na tym Padole płaczu, będąc od nas według możności uczczona y uszanowana, tym łaskawiey nam panować, nami rządzić, y potrzeby nasze tak doczesne iako y wieczne miłościwie opatrować raczyła; oraz za nami wszystkiemi y całą Oyczyną naszą, u Naywyższego y Nieśmiertelnego Tronu Maiestatu Boskiego dobrotliwie y skutecznie przyczyniła się. Tey Inauguracyi Przenaydostoynieyszey Krolowy Nieba y Ziemi, ponieważ iest determinowany dzień pierwszy Lipca we Lwowie: tedy ogłaszaiąc go tym Listem naszym po całey Diecezyi tuteyszey, wszystkim wiernym w Chrystusie nam ukochanym Owieczkom pilnie zalecamy, aby na tak wielki Fest pospieszać niezamięszkały; przez co tym usilniey y chwalebniey Opiece doznaney MATKI Boskiey rekomendować się mogą. Ze zaś podczas tey Uroczystości do WW. OO. Dominikanow Ciała Swiętych KORONATA y MANSWETA, y znaczne innych Męczennikow Reliquie wprowadzane będą: tudzież Kanonizacya Seraficzney Panny S. KATARZYNY de Ricciis, Beatyfikacye przy tym BB. Kapłanow y Wyznawcow ALWARA z Korduby, PIOTRA Gonzalez Patrona żegluiących, MATEUSZA Karrerii, IDZIEGO z Lizbony, y MARKOLINA; także WOYCIECHA z Bergamu Tercyarza, y STEFANY z Qwinzanow Seraficzney Panny, wszystkich Zakonu Kaznodzieyskiego S. Patryarchy DOMINIKA odprawiać się będą: Tedy was wszystkich Prawowiernych Katolikow, Nam do rządzenia powierzonych, Pasterską naszą miłością pobudzamy, abyście na pomienione przybywszy mieysce, tych skarbow Duchownych, ktore znayduiącym się tamże y usprawiedliwiaiącym się Stolica Apostolska przez udzielone Odpusty pozwoliła, godnymi stać się mogli uczęstnikami; maiąc stateczną ufność, że trudy y fatygi wasze dla przysługi MATKI Przenayświętszey y Swiętych Pańskich poniesione, tym będą przyiemnieysze BOGU, im z większą ochotą onez wypełnicie. Co aby wszystkim do należytey wiadomości podane bydź mogło, w mocy posłuszeństwa świętego przykazuiemy, aby ten Proces do kogo z Urzędu należy, z Ambon Kościelnych nieodwłocznie publikowany był; Co dla lepszey wiary y wagi przy podpisaniu Ręką naszą, Pieczęcią stwierdzić kazaliśmy. Działo się w Czarnokozincach dnia 30. Miesiąca Kwietnia, Roku Pańskiego 1751.

MIKOŁAY Biskup:

[L.S.]

Innych Processow Kopii nieprzyslano, lubo ie po Diecezyach wzwyż wyrażonych rozesłano.

Kopia

Kopia Processu przez Jmci X. Dziekana Lwowskiego, przesłanego po Dekanacie Lwowskim.

Perillustribus, Illustribus, Reverendissimis, Admodum Reverendis, Reverendis, Præpositis, Curatis, suis titulis Ornatissimis, Commendariis, Vicariis, aut eorum vices gerentibus.

Josephus Smokowski Plebanus Ianoviensis, Decanus Foraneus Leopoliensis, Salutem in DOMINO, Obsequiorumq; promptitudinem.

GAudium Urbi, Terræq; Leopoliensi, ac Dominationibus annuntiatur Vestris, nempe Coronatio Imaginis Beatissimæ Virginis MARIÆ Matris DEI, manu Divi Lucæ depictæ in Ecclesia Religiosorum Patrum Ordinis Prædicatorum Conventûs Generalis Leopoliensis antiquitus asservatæ. Fruebatur Triumphis Częstochoviensis Ora, Sokaliensis, Podkamenecensis, Luceoriensis, & aliæ, Coronatis Iconibus B. V. MARIÆ miraculis clarissimis, etiam Roxolana Metropolis particeps fiet gaudiorum eorundem die 1. Julii, Anni currentis, hæc erit dies dudum desiderata, quam fecit Dominus, exultationis & lætitiæ, ut de illa dicatur: Coronatio Tua DEI Genitrix VIRGO, gaudium annuntiavit universo. De Imaginibus autem à Sancto Luca depictis ut aliquid dicam, ex monumentis antiquitatum Marianarum ex variis Authoribus collectis pauca narrabo, causam, & Originem. Adoptivus Divinissimæ Matris Filius Joannes, domesticam Ei navavit operam, nunquam verbum ab Ea audivit, quin speciale gaudium perceperit; sæpè illâ præsente incruentam litavit hostiam, & veluti proprius Parochus Sacram Virgini Synaxim impertivit, neque tamen defixit oculos in Reginalem faciem præ singulari reverentia; claudebatur intra Ædis Apostolicæ Limina Angelicus centum viginti Virginum Cætus, tanquam in primitivo Sanctimonialium Cænobio sub Religiosissimo Deiparæ Magisterio. Harum præcipua Cura fuit Vultum Magistræ suæ aliquando Coelo reddendum, saltem artificiosis expressum coloribus in terris retinere. nec uno Exemplari contentæ, aliquod ejusmodi picturæ monimenta habere voluerunt, dissitis partibus Orbis, & absentibus Mariophilis ad Venerationem communicanda. Obtigit ea felicitas Divo Lucæ Evangelistæ ut primus esset, qui MARIAM fortunata manu depingeret eò vivacius, quò illi erat familiarior, nempè earundem Joannis Ædium Alumnus. Huic itaque urgentibus Domicellarum postulatis, nec obstante humillimæ Virginis modestia, concessa est facultas, subjectam fidelibus oculis majestuosæ faciei simetriam penicillo efformandi, aut phidiaco cælamine exculpen-

P   di.

di. Quot verò Sánctus Lucas efformaverat Originalia Vultus Beatissimæ Virginis MARIÆ? ignotum; referunt tamen multi, post gloriosam CHRISTI Domini Ascensionem, sive in Domo Divi Joannis versaretur [ut dictum est] sive in Comitatu Doctoris Gentium, Regiones & Urbes circumcursaret, quoties in aliquo loco longiore morâ detentus fuit, toties ad vitandum otium, artium suarum exercitio utilissime tempus impendit; hinc non unum dexteræ illius opus in Orbe Christiano monstratur. Lauretana Crucifixi Imago Lucana arte elaborata verum DEI-Hominis morientis ectipon repræsentat, cujus luctuosæ passioni noster Apelles præsens interfuit. Romæ in Loco: Sancta Sanctorum nuncupato asservatur effigies Salvatoris ad votum DEIParæ initialibus Lineamentis à Divo Luca adumbrata, mirabili verò Angelici penicilli specimine perfecte consumata. Sola Urbs Urbium DOMINA septenas omnino Dominatricis Coelorum, præsertim illustriores olim numeravit Imagines, omnes miraculosas. Addit Gumppenb fol. 45. Socium habuit Paulus Lucam, sive calamum peteret, sive penicillum, & ut aliqui volunt etiam scalprum, multas hodie, Christianus Orbis veneratur Imagines, quas Fama Sæculorum fert de manu Divi Lucæ prodiisse, quam itaquè Paulus exemplo & verbo, hanc Lucas picturâ, loquente docuit fidem, confirmante CHRISTO sequentibus signis. Nullam scio Lucæ imaginem, quæ miraculosæ nomen non obtinuit. Longum esset iter, sparsas per Orbem calamô colligere Imagines, sufficiat *Nicephorus* de Sancto Luca disserens his verbis: *Voluit plures ipsius* [nempè intemeratæ Virginis] *Imagines ad æternam memoriam depingere*. Idem dant testimonium antiqui Scriptores. Græcia quondam ostentabat Sozopolitanam sub Andronico Imperatore, & longe ante Antiochenam Imaginem, ut etiam Palæstina citra dubium pluribus ejusmodi Lineamentis opulenta fuisse creditur, quæ vel tantis temporum intervallis rerumq; vicissitudine deperierunt, vel in Europam translatæ. De Græcia translata Imago Bsmæ Virginis MARIÆ, ut refert Processus ab Annis 500. citra omnem Lividam cavillationem tenendum. Hunc pretiosissimum Thesaurum videlicet Imaginem Beatissimæ ditavit Sanctissimus BENEDICTUS XIV. Papa Coronâ aureâ, hunc absconditum in agro fertili Ordinis Prædicatorum, die assignata effodient, ut omnes ditarentur illo, scilicet divitiis MARIÆ. Septicollis Urbs de Septem Imaginibus Beatissimæ habitis, à Sancto Luca depictis, ut de septem Planetis Coelestes affluentias semper manantes sibi arbitratur; etiam Tricollis hanc Imaginem, propitium sibi esse planetam ruminet, sive ut Sol electam, sive ut Luna pulchram, sive ut consurgentem Auroram, vel ut in processu aliam Stellam, indeq; Gratias profluentes [sine quibus vita Coelesti vivere nequit] consideret, & omnis vicinus, & hauriat salutem à Domino per Illam. Vel ut alter promisit videns: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris; Puteus aquarum viventium MARIA, Fons signatus, profecto justè coronamus puteum in gaudio, de quo haurimus. Ut autem hic Processus ad omnes deveniat, viâ cursoriæ practicatâ dirigitur. Datt: Janoviæ, Die 2. Mensis Marcii, A. D. 1751.

Iosephus Smokowski, Plebanus Ianov: Decanus Foraneus Leopol. mp.

Eccle.

Ecclesia Rzesnensis: Die 5ta Martii hunc processum recepit, & eo momento ad manus Adm Rdi Malechovien: Præpositi relicto uno exemplari circa se, reliqva remisit. Datt: 5. Martii.

I.X. Kotiuzyński Præptus Rrzesnen. mp.

Ecclesia Malechoviensis: Quam primum præsentem processum, viâ cursoriâ ad me declinantem recepi, ex illo, uno exemplari relicto & conservato Ecclesiæ meæ, eundem sine morâ Viciniori Ecclesiæ remisi. Die 5. Martii 1751.

Iosephus Sobestyański Parochus Malechov. mp.

Ecclesia Czyszczensis; Processum prædictæ Cursoriæ ad me divertentis recepi, uno exemplari relicto Ecclesiæ meæ, & reliqua octodecim Viciniori quoquè Ecclesiæ remisi. Die 7. Mart. 1751.

Iosephus Krotolski Comm.Franciscanus. mp.

Ecclesia Davidoviensis: Quam primum præsentem processum viâ Cursoriâ ad me declinantem recepi, ex illo uno exemplari relicto Ecclesiæ meæ, eundem sine mora Viciniori Ecclesiæ remisi. Die 8. Martii, 1751.

Fr: Crescentianus Zukowski S.Th.Lector Ord: Præd. Comm.Davidovien. mp.

Ecclesia Starosiolensis: Die 9. Martii A. Dni 1751. Præsentem Processum viâ Cursoriæ ad me declinantem recepi, & relicto uno exemplari Ecclesiæ meæ, eundem viciniori Ecclesiæ remisi.

Antonius Brześciański Præpositus Metropolit: Leopolien. Parochus Starosiolen. mp.

Ecclesia Wyzlanensis: Præsentem processum recepi relictoquè uno exemplari Ecclesiæ meæ, cætera viciniori Ecclesiæ remisi. Die 13. Martii, A. Dni 1751.

L. Ieziorkowski Comm. Eccl.Wyzl: mp.

Ecclesia Bilcensis. Processum præsentem Die 14. curren. recepi, sed ob profluvium aquarum non potui tam cito vicinæ Ecclesiæ remittere, relicto vero uno circa Ecclesiam exemplari remisi, Die 15. Martii, 1751.

S. Belzecki Curat. Bilcensis mp.

Ecclesia Pruscensis: Die 20. curren: de mane processum recepi, relicto uno exemplari ad Ecclesiam propriam, reliqua sequenti eodem die in instanti remisi.

Stanislaus Zuraulewicz Curatus Ecclesiæ Pruscensis mp.

Ecclesia Iaryczoviensis: Die 20. Martii præsentem processum recepi relicto uno exemplari Ecclesiæ Jaryczoviensi, cætera ad Ecclesiam Kukizovien: remisi.

And. Leoman C. Z. P. I: mp.

Ecclesia Kukizoviensis, Die 21. Martii, Processum præsentem ad me declinantem viâ Cursoriâ recepi, & uno exemplari relicto meæ Ecclesiæ, eundem viciniori Ecclesiæ remisi.

Laurentius Iosephus Zurowski, Canonicus Zolkievien. Præp. Kukizovien. mp.

Ecclesia Zelechoviensis: Præsentem Processum de Coronatione B.V.MARIÆ in Ecclesia Ordinis Prædicatorum Conventûs Leopoliensis, die 2. Mensis Julii, vidi, legi, & relicto uno exemplari Ecclesiæ Zelechovien, viciniori Ecclesiæ remisi. Die 22. Martii, 1751.

Paulus Ulakowski C. Z. mp.

Ecclesia Tadanensis: Præsentem Processum diligenter legi, vidi, & relicto exemplari Ecclesiæ Tadanensi, viciniori Ecclesiæ remisi. Die 22. Martii, 1751 Anno.

Paulus Ulakowski C. Z. mp.

Ecclesia Kamionecensis: Præsentem Processum diligenter legi, relictoquè uno exemplari ad Ecclesiam Kamionecensem, cætera viciniori Ecclesiæ remisi sine mora, Die 23. Martii, 1751.

I. S. Tązowski K. K. mp.

Ecclesia Zoltanecensis: Processum præsentem recepi die 25. Martii, legi de integro, relictoquè uno exemplari ad Valvas Ecclesiæ, reliqua numero septem sequenti remisi Ecclesiæ, die 25. Martii, 1751.

Iacobus Zaiączkowski, Canon. Zolkiev. Præp. Zoltanec. mp.

Ecclesia Kulikoviensis: Processum præsentem vidi, legi de integro, relicto uno exemplari, remisi viciniori Ecclesiæ, die 26. Martii 1751.

Iosephus Gołębiowski, Commend. Kulik: mp.

Ecclesia Insignis Collegiatæ Zolkieviensis duo Exemplaria habet, & pro Ecclesia S. Lazari. Ego infra scriptus præsentem processum vidi, legiq; relictisq; duobus exemplaribus, unum Ecclesiæ Collegiatæ, alterum Patrum Dominicanorum, reliqua unà cum processu ad Ecclesiam Niemiroviensem, sine ulla mora remisi. Die 28. Martii, A. 1751.

I. Grodowski Sen: V. C.C Zolk. mp.

Ecclesia Niemiroviensis: Præsentem processum vidi, legi, relicto exemplari uno penes Ecclesiam, viciniori Ecclesiæ remisi, die 30. Martii, 1751.

A. Słomowski, P. N. mp.

Ecclesia Iavoroviensis: Præsentem processum vidi, legiq; relicto uno exemplari Ecclesiæ Javoroviensi, ultimum Bruchnalensi Ecclesiæ remisi. Die 31. Martii, 1751.

T. Przyiatkowski, Altarista mp.

Ecclesia

Ecclesia Bruchnalensis; hinc Ianoviam transmittatur Processus. Die ultima Martii, Anno præsenti *1751.* præsentem processum viâ Cursoriâ ad me transmissum, vidi, legi, adnotavi, eundemq; sine mora eadem die & Anno quo supra, Decanali Ecclesiæ Janoviensi remisi relicto ultimo exemplari.

M. Iwanowski mp.

A Jaśnie Oświecony Jmć Pan Kasztelan Krakowski, Hetman Wielki Koronny, zwykłą pobożnością ku promocyi Honoru Nayświęt: MARYI PANNY Cudowney, w swoim Lwowskim Obrazie, wydał Ordynanse do Woyska, aby dwadzieścia y cztery Chorągwie, dwanaście Hussarskich, à dwanaście Pancernych, Regiment Dragonii Wielkiey Buławy Koronney, Regiment Piechoty, y Garnizon Lwowski, tudzież Chorągwie Janczarskie, y Krukow W. Buławy Koronney, temuż Aktowi Koronacyinemu assystowały.

Wyszła Encyklika y po całey Prowincyi Ruskiey Zakonu Kaznodzieyskiego, w ktorey między innemi y ten Akt był zalecony, y ogłoszony *sub Data 11. Ianuarii 1751.* w ktorey iako niezmierną radość cała Prowincya miała z otrzymanych Koron, W. X. Henryk Russyan S. T. D. Prowincyał na ten czas, wyraził przez następuiący Excerpt:

Excitamus insuper omnes Provinciæ nostræ Fratres ad communem lætitiam, conceptam ex speciali gratia SSmi Domini Nostri Papæ BENEDICTI XIV. qui anno immediatè elapso, largiri, benedicere & transmittere dignatus est, aureas Coronas ad coronandam Imaginem Bsmæ Virginis MARIÆ in Ecclesia Nostra Leopolien: SSmi Corporis Christi miraculis claræ: Solemnis igitur & gloriosi hujus Actûs Diem determinatam esse primam Julii, Anni inchoati notificamus, moventes ad præstandas DEO gratias & augendum Cultum, Gloriam, & Honorem SSmæ DEI Genitricis, Ordinis Nostri Protectricis, ut viciniores Ecclesiæ sub Cura Fratrum Nostrorum degentes, cum omni, quo possunt apparatu & processionibus, congregata SSmi Rosarii Archi-Confraternitate assistant & decorent.

Zatamowała była tey wszystkiey radości z pożądanego Aktu niespodziana wiadomość o śmierci ś. p. J. O. Jmci Pana Kasztellana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, y byłaby ten Akt w dalszą przeciągnęła prolongacyę, gdyby J. W. Jmci Pana Woiewody Kiiowskiego ś.p. Fundatora, Wielkiego Syna, nieprzekonana żadnym smutkiem żarliwość około promocyi Honoru Przecudowney PANI, wyraźnie prosequować nie rezelwowała.

Wydanych Processow po Diecezyach dały wiadomość *publico* y Gazety Koronne po całey Polszcze y Wielkim Xięstwie Litewskim, á przez ten czas wszelkie apparencye przysposabiano we Lwowie, przez wielu na to zaciągnionych Metrow y Rzemieślnikow, co wszystko większą coraz w Spektatorach wzniecało ciekawość y pragnienie.

Q A że

A że przez słabość swoię J. W. Jmć P. Potocki, Starosta Szczerzecki, Pułkownik Chorągwi Hussarskiey ś.p. J. O. Jmći P. Kasztellana Krakowskiego, Hetmana W. Kor: Ordynansem tegoż ś. p. Jmći P. Krakowskiego obowiązany, nie mogł Woysku assystowac zleconą sobie Komendą pod czas Aktu tego; wyszedł Ordynans powtorny od J. W. Jmci P. Woiewody Krakowskiego, Hetmana Polnego Koronnego, na Osobę W. Jmći Pana Szumlańskiego Chorążego Halickiego, Pułkownika Znaku Pancernego tegoż J. W. Jmći P. Woiewody Krakowskiego, Hetmana Polnego Koronnego, ktory Ordynans chętnie Jmć P. Chorąży Halicki dla usługi Monarchini Nieba y Swiata, przyiął, *de Tenore sequenti:*

IAN KLEMENS Hrabia *na Ruszczy, na Tyczynie, Tykocinie, y Branicach* BRANICKI, Woiewoda Krakowski, Hetman Polny Koronny.

POniewaź Jmć Pan Potocki, Starosta Szczerzecki, Pułkownik Chorągwi Husarskiey ś.p. J. O. Jmći Pana Kasztellana Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, dla słabości zdrowia nie będzie mogł *adesse* Koronacyi Obrazu MATKI Nayświętszey we Lwowie u OO. Dominikanow, *Die prima Iulii* następuiącey, podczas ktorey Ordynansem tegoż ś. p. Jmći P. Krakowskiego miał sobie zleconą Kommendę nad Chorągwiami *pro assistentia* Aktu tego naznaczonemi, zaczym daię ten moy Ordynans Jmći Panu Szumlańskiemu, Chorążemu Halickiemu, Pułkownikowi Znaku mego Pancernego, ażeby na Dzień Trzydziesty Czerwca teraźnieyszego stanąwszy we Lwowie, obiął Kommendę wspomnionych Chorągwi, na tenże Dzień *præcisè* pod Wieś Biłohorzec pod samym Lwowem ściągnąć się, y w polu lokować, maiących. Ktore to Chorągwie przerzeczony Jmć Pan Regimentarz *in Assistentiam* Aktu Koronacyi Obrazu MATKI Nayświętszey dysponować będzie. A po skończoney teyże Solennizacyi, á żeby też Chorągwie rozeszły się każda na swoię Konsystencyę. Skromność przytym *& disciplinam militarem seriò* zalecam. *Datum* w Białymstoku *Die 6. Iunii, 1751.*

I. Branicki W.K.H.P.K.

(L.S.)

§. VIII.

O Preliminaryach do Aktu Koronacyi.

PRzed dziewiącią dniami, ktore poprzedzały Wigilię Koronacyi, erygowano naypierwey przed Facyatą Bramę bardzo wspaniałą, z lozami wiel-

kiemi

kiemi y wygodnemi dla kilku Kapel, ktore przez dziewięć dni pomienione przy roznych Muzycznych rezonancyach wydawały okrzyk tryumfalny, na applauz następuiącego Aktu Koronacyi Matki Boskiey, tym porządkiem: Oprocz, że co rano po godzinie szostey na małym Zegarze, na trąbach Pieśni wygrywali według codziennego zwyczaiu, z południa koło godziny 23. na wielkim Zegarze, zaczynano na Ratuszney wieży polne, potym na przemiane na lozy Bramy Klasztorney, *item* na Ratuszu, y tak aż do dwudziestey czwartey, godzinę całą, trąby y kotły słychać było nieustaiące, gdy dwódziesta czwarta uderzyła, zaczynali grać Litanię *de Beata* nowo komponowaną, na codzień inszą, *tandem* gdy skończyła Muzyka Litanię; polne zatrąbiono na przemiany z Wieżą Ratuszną iak na początku, á w tym wychodził czas wybiianey, to iest pierwszey godziny w noc, po ktorey znowu na trąbach według zwyczaiu codziennego, na przemiany z Ratuszem Pieśni wygrywano, co wszystko przy wielkim konkursie Ludzi słuchaiących, trwało *in seram noctem.*

Ta Brama była w Optykę malowana, maiąca w górę łokci 45. między słupami, przy ktorych stali Swięci Zakonu Kaznodzieyskiego, Snécersko wyrabiani, w perspektywie był misternie bardzo wymalowany Geniusz Kościoła Rzymskiego w stroiu Papieskim, siedzący na Maiestacie; po ktorego prawey ręce S. Łukasz Ewangelista prezentował Obraz Cudowny Matki Boskiey od siebie malowany, z Inskrypcyą:

Facies Coronas & pones in Capite. Zach. 6. v. 11.

Od Geniusza Ecclesiæ Romanæ, szedł: *Dithyrambus.*

te beneDICta parens aLta Corona Manet.

Po lewey ręce stał wymalowany *in Pontificalibus* J. O. Jmć X. Arcy-Biskup Lwowski Koronator, z inskrypcyą: *Fiant in Capite Ioseph. Gen.* 49. v. 26. á przy nim J. O. ś.p. Jmć Pan Jozef POTOCKI Kasztellan Krakowski, Hetman Wielki Koronny w Zbroi klęczący, obrocony ku Synowi swemu, y skazuiący ręką z inskrypcyą:

Ipse erit Vobis Pater. 1. Machab. 21. v. 65.

Tuż zaraz Syn przy Oycu J. W. Jmć Pan Stanisław POTOCKI Woiewoda Kiiowski, piastuiący złote Korony na Wezgłowiu bogatym, z Inskrypcyą: *Ego faciam quod iussisti. Gen. 47. v. 30.*

A Swięty Patryarcha DOMINIK, Zakonu Kaznodzieyskiego Ociec, J. O. Potockich Domu, osobliwszy Patron, obrocony ku J. W. Woiewodzie z inskrypcyą: *Esto Pupillis misericors, ut Pater Eccl: 4. v. 10.*

W wyższey Kontygnacyi między promieniami także w perspektywie było Imie MARYA wyzłacane, koło ktorego z iedney strony Słońce: *cum programmate: MARIA Sol sum ô! & decor sum.* Z drugiey strony Lew Herbowny Miasta Lwowa Metropolii Ruskiey; *cum Anagrammate:*

Te Russiam solum corde amo.

Pod

Pod promieniami ułatywała Fama, Snécerską robotą bardzo pięknie wyrobiona, y ftroyna z trąbą w ustach, y długim w ręku kartelufzem, na ktorym następuiący był wyrażony:

Dithyrambus.

LeChIa Montes fCanDe
aC CæLI portaM pande
DeI parens CLaMant Castra
eCCe MILes pande astra.
MoDo terra aC In CæLo
hIC CoarDens Magno zeLo,
et te CLaMat præDICare
CorDe Læto hInC aMare.
Leo CoMes reCte tenDIt,
aC CoronaM pLene prenDIt.
Donat ILLaM fronte CLara
DICens taLe Mater Chara.
Do fpeCIMen fLeCtens pene
CorDIs CLeMens oro tene
LIbertateM, aC ConDona
DeLICta, post, Me Corona.

§. IX.

O Infkrypcyach Cudzoziemfkiemi ięzykami.

NA teyże famey Bramie przed Facyatą erygowaney, fpodem fzła naypierwfza infkrypcya:

Annuntiabimus Laudem tuam. *Pfal.* 78.
Diverfis Lingvis & literis. *Efter* 1.
Latinis & Hæbraicis. *Lucæ* 23.

A potym ięzykiem Hebrayfkim w następuiące słowa, ktore wiernie przetłumaczone, tak się czytały:

Veri Meſſiæ Mater in Imagine à D. Luca depicta, falutarem Medicinam Ruſſiæ adferens, Regina Poloniæ, Vaticanâ Coronâ à Benedicto XIV. Pontifice Maximo, per felices manus Nicolai Ignatii Wyżycki, Archi-Epifcopi Leopolienfis Coronatoris decorata, Anno Magni Jubilæi 1751.

EPIGRAMMA.

Exprimit auricomam Matrem funesta Cupreſſus
Pingitur à Medico, funera nulla time.
Zyiącą PANNĘ ręka Lekarfka ryfuie,
Zywe łafki y zdrowie, Lwowi zapifuie.

Tandem

Tandem przez całą ulicę, ktorę Dominikańſką zowią: aż ku rynkowi Miaſta y Bramie erygowaney, ſzły na wybornych y wſpaniałych Piramidach w koperdymentach oſobliwſzą imaginacyą małowane: Hiſtorya, y Cuda, ktore według ięzyka na wierzchu Cudzoziemſkiego, w takimże ſtroiu Geniuſz utrzymywał. Y tak:

Na wierzchu Inſkrypcya Greckim ięzykiem z Geniuſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca, w koperdymencie wymalowaną Hiſtoryę, temi ſłowy:
In Theſauro Imperatorum Græcorum aſſervatur.

Co ſamo w malowaniu wydawało ſię, gdy w ſkarbcu ſwoim Obraz ten Cudowny Ceſarz Grecki wizytuiąc w wielkiey pobożności y uczczeniu przyklęka, y ſerce ſwoie na znak rekognicyi ofiaruie, z inſkrypcyą u ſpodu, iako ſię tu widzieć w każdym Koperſztychu daie.

Cæsari te oportet assistere. Actor. 27.

EPIGRAMMA.

Cæſaris irradiat frontis ſplendore Coronas;
Pro ſertis ſacrat fervida corda ſibi,

PO POLSKU.

Carogrodzkie Korony głową ozdobiła
Serca zamiaſt Korony, ſobie poświęciła.

Sub

Sub numero 2do.

Inſkrypcya ięzykiem Tatarſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną w te ſłowa;

Duces Ruſſiæ pro inſigni amicitiæ pignore oblatam ſibi ab Imperatoribus Græcorum hanc Imaginem, in bellis ſecum deportantes, victoriam de Saracenis reportant.

Pod Hiſtoryą Inſkrypcya u ſpodu iaka ſię tu widzieć daie:

EPIGRAMMA.

Munere Cæſareo donata triumphat in axe
  Martis vecta rotis, Turcica colla premit.

PO POLSKU.

Niebieſka Heroina w tryumfalnym Wozie
  Zwycięſkie Laury wiozła, wieńczona w Obozie.

Sub numero 3tio.

Inſkrypcya iezykiem Arabſkim z Geniuſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą wymalowaną, w te ſłowa:

Leo Dux Ruſſiæ transfert Haliciâ Leopolim Sacram hanc Imaginem, inſtituitq; ut á Monachis Baſilianis Ritûs Græci coram illa in Capella Ducali cantetur die ac nocte Pſalterium.

Spodem Inſkrypcya z Piſma Swiętego iaka ſię tu widzieć daie.

Montes et Colles Cantabunt coram vobis laudem. Is. 55.

EPIGRAMMA.

Excipit hoſpitio Dominam Leo Dux, Baſilium
Collocat, ut templum fulciat, alta canat.

PO POLSKU.

Lokuie w Lwowie Leo PANIĘ Xięſtwa ſwego,
Sławić kaze Jey Cudá Synom Bazylego.

Sub

Sub numero 4to.

Inſkrypcya ięzykiem Tureckim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż Państwa, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną, w te ſłowa:

Leo Dux Ruſſiæ inſtante Beata Conſtantia Matre ſua, Fratribus Peregrinantibus tradit colendam Imaginem, Curiamq; ſuam donat pro Eccleſia & Monaſterio.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iaka ſię widzieć daie.

Venerunt Filij. et poſsederunt te. 2. *Esdr.* 5. *v*. 24.

EPIGRAMMA.

Matris Imago datur Peregrinis, Aula ſimulquè
Viſitet ut Gentes, fit peregrina Comes.

PO POLSKU.

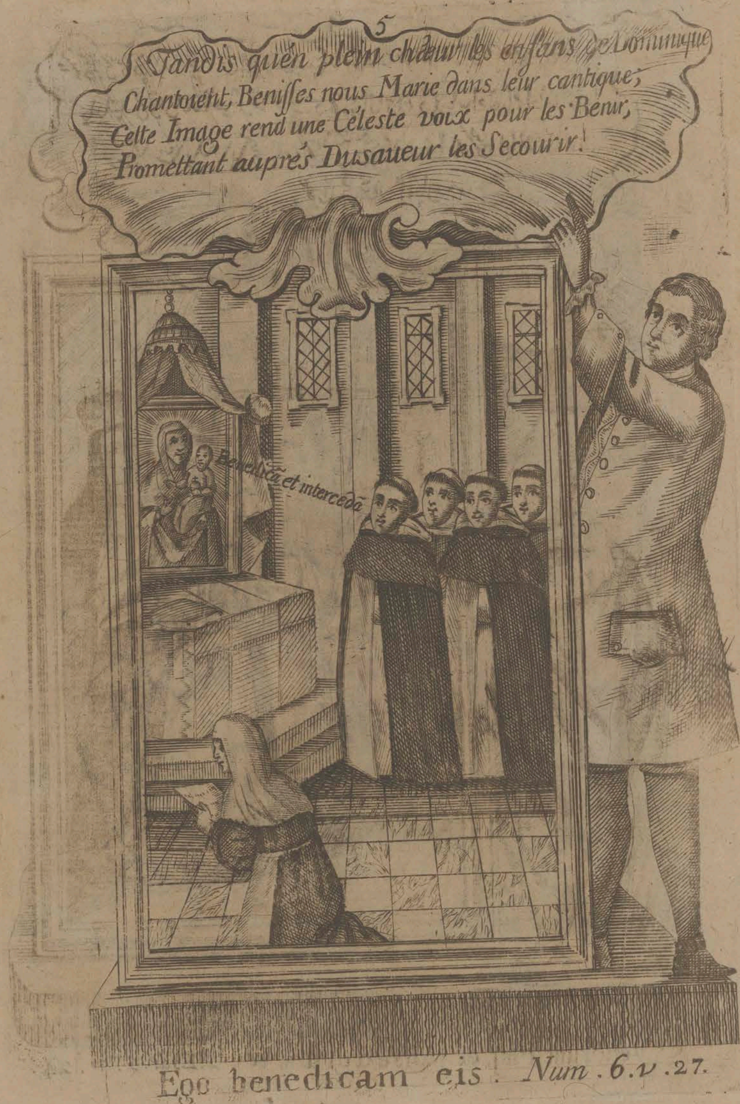
Apoſtolſcy Mężowie Obraz odbieraią
Od Leona, z MARYĄ Narody zwiedzaią.

S   *Sub*

Inſkrypcya Francuſka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cudowną Hiſtoryę Obrazu tego pod ſobą malowaną, w te ſłowa:

Cantantibus coram Imagine Patribus, illiſq; verbis chorum terminantibus: Nos cum prole pia, benedicat Virgo MARIA; divinitus Imago reſpondit: Benedicam & intercedam, ſed digna ſum præſtantiori loco.

Pod Cudem Inſkrypcya. iaka ſię u ſpodu widzieć daie.

EPIGRAMMA.

Coelica vox loquitur, ſpondens benedicere Cætum
Jam promiſſa facit, cum benedicit ei.

PO POLSKU.

Kompromis Słowna PANI ſwey Opieki daie,
Gdy błogoſławić Konwent Lwowſki nieprzeſtaie.

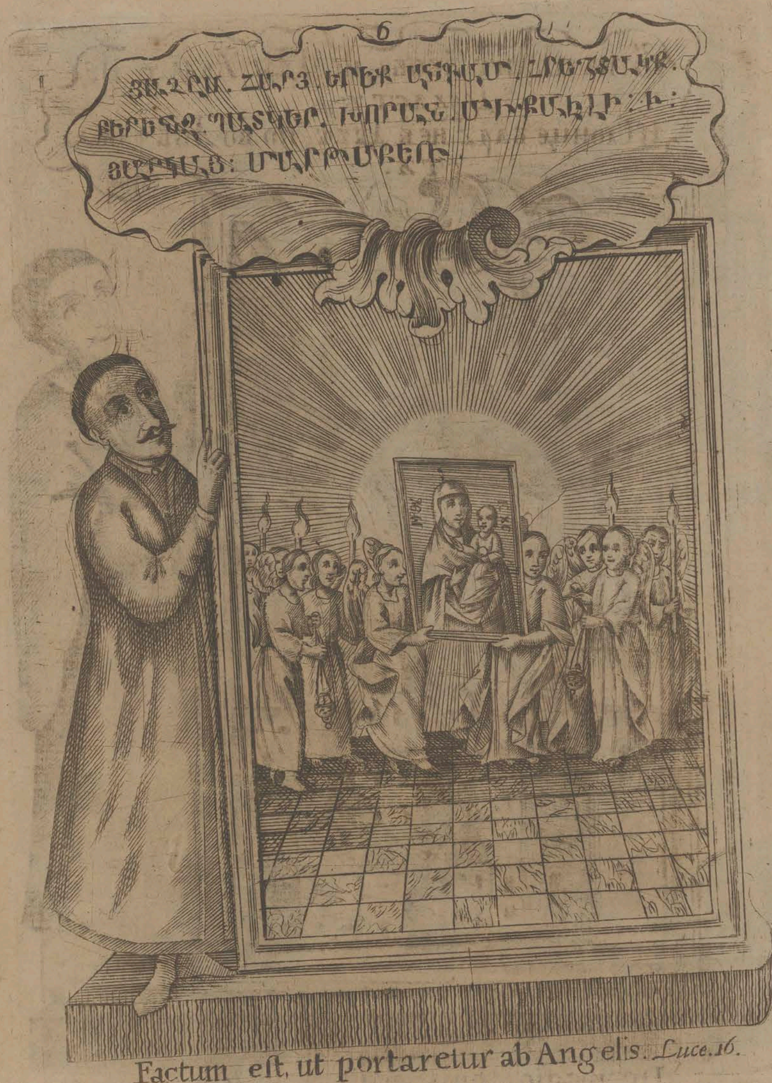
Sub

Sub numero 6to.

Inſkrypcya ięzykiem Ormiańſkim z Geniuſzem w ſtroiu teyże Nacyi, opiſuiąca Hiſtoryę pod ſobą malowaną w te ſłowa:

Ter ab Angelis Imago transfertur ex loco in locum videntibus Patribus.

Spodem Inſkrypcya: iaka ſię widzieć daie.

Factum eſt, ut portaretur ab Angelis. *Luce.16.*

EPIGRAMMA.

Angelicis manibus portatur Imago MARIÆ
Caſtus eam tractans, Angelus eſſe poteſt.

PO POLSKU.

Anielſkie ręce, Obraz MARYI piaſtuią,
Piaſtuiących Jey honor z ſobą komputuią.

Inſkrypcya Ruſka z Geniuſzem tego Narodu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Incendio conflagrante Civitate Leopolienſi Beatiſſima VIRGO illæſam ſervat Eccleſiam. & Monaſterium Sanctiſſimi Corporis Chriſti,

Pod Cudem Inſkrypcya: ktora u ſpodu wyrażona ieſt.

De medio Ignis eruit nos. *Dan. 3.*

EPIGRAMMA.

Ignibus horrendis vaſtat dum flamma Leonem,
Virginis in Templum rorida ſtella pluit.

PO POLSKU.

Lew Ruſki gdy ſtraſzliwym płomieniem goreie,
Na ſwoy Kościoł Niebieſką roſę PANNA leie.

Sub

Sub numero 8vo.

Inſkrypcya ięzykiem Maſſageſkim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, wyrażaiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Mulier quædam auſu temerario clam in Eccleſia deliteſcens ter aſcendit Aram B. VIRGINIS animo auferendi pretioſum Imaginis monile, bis tamen detruſa, tertió hanc vocem audiit: Quod facis, fac citiùs in perniciem animæ & corporis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey wyrażona ieſt.

Quod facis, fac citius. *Ioan. 13.*

EPIGRAMMA.

Prodit Imago furem, Judæ ſociamquè repellit
Auferat ut citius, voce minante monet.

PO POLSKU.

Towarzyſzkę Judaſza z ſtrąca upomina,
Głoſząc PANNA, że prętka ią czeka ruina.

T *Sub*

Inſkrypcya ięzykiem Szwedzkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca naſtępuiącą hiſtoryę w te ſłowa:

Quædam mulier avaritiâ excæcata, auferens monile aureum Imagini Beatæ Virginis appenſum, mox amiſit oculos, illudq; dum ſponte reſtituit, viſum recipit.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iako czyta ſię niżey.

Dona excæcant oculos. *Eccl.* 20.

EPIGRAMMA.

Cæcutit mulier rapiens, reddensq; monile
Reſpicit, admiror? deſino, cæca fuit.

PO POLSKU.

Zaślepiona niewiaſta, gdy łańcuch z Obrazu
Bierze, gubi wzrok, widzi, gdy wraca do razu.

Sub

Inſkrypcya ięzykiem z Georgiańſka Perſkim, z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Denatus Puer oblatus à Parentibus, B. VIRGINIS præſentem opem ejus præſentit, dum ad vitam revocatus fuerat.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey widzieć ſię daie.

Reversa est anima pueri intra eum, et revixit. 3 Reg. 17.

EPIGRAMMA.

Lumina dum claudit, de morte renaſcitur infans
Bis nati pueri, gratia Mater erat.

PO POLSKU.

Raz światu urodzone Dziecie, gdy umiera
Odradza ſię, gdy życie od PANNY odbiera.

Inſkrypcya ięzykiem Wołoſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Lethalibûs vulneribûs Miles quidam ſaucius, delatus ad Deiparæ Altare, repente ſanatur.

Spodem Inſkrypcya: ktora ſię tu czyta:

Avulneribus tuis Sanabo te. *Ierem:* 30 *V.* 27.

EPIGRAMMA.

Vulnera mille tulit, reſtat mox nulla cicatrix,
Cum medicam Matrem ſentit adeſſe ſibi.

PO POLSKU.

Zołnierz od liczney ręki śmiertelnie raniony,
Zoſtał, od rękodayney MARYI zleczony.

Sub

Inſkrypcya Włoſka z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Gaſparus Italus in maris periculo conſtitutus, invocata ope Beatæ VIRGINIS in hac Imagine Thaumaturga, quam ſæpius Leopoli exiſtens viſitare conſveverat, liberatur à naufragio.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey wyrażona ieſt.

EPIGRAMMA.

Gaſparus in Pelagi frementis fluctuat undis,
Mergitur in lachrymis, anchora VIRGO tenet.

PO POLSKU.

Faluiący na morzu gdy we łzach zrzenicę
Topi, z ręki MARYI odbiera Kotwicę.

U *Sub*

Inſkrypcya ięzykiem Chaldayſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, wyrażaiąca pod ſobą Cud w kilku cudach, malowany, w te ſłowa:

Illuſtriſſimus Jacobus POTOCKI Capitaneus Białokamienſis, à Tartaris obſeſſus, inter ignes pulvere Bellico accenſos in àérem elevatur, liber & ſanus evadit, cutem faciei, corporiſq; detractam, differt ad Aram B. Virginis Leopolien. novam & pulchriorem ab Ea recipiens.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu na koperſztychu.

Caro autem et Cutis, quam ignis exusserit Sanata est. Levit. 13.

EPIGRAMMA.

Igne probatur amans Matrem, flagranſq; Jacobus
Prima cutis cecidit, clarior ergo nova.

PO POLSKU.

Złota miłość Jakuba w ogniu ſię probuie,
Twarz iaśnieyſzą odbiera, pierwſzą zoſtawuie.

Inſkrypcya Słowieńſka z Geniuſzem teyże Nacyi, wyrážaiąca naſtępuiącą Hiſtoryą, w te ſłowa:

Quædam mulier ſimulans ſe Virginem ornatu ſuperbo, comparens ante Sacram DEIparæ Virginis Imaginem, à dæmone ſpoliatur, confuſione repleta.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iako uſpodu ieſt.

Nudans Spoliavit eam, et projecit. Ioel. 1. v. 7.

EPIGRAMMA.

Abſq; pudore venit, ſimulata veſte pudica,
Plena pudore redit, cum ſpoliata manet.

PO POLSKU.

Bez wſtydu Panieńſkiego, przyſzła uſtroiona,
Ze wſtydem powróciła, będąc obnażona.

Sub numero 15to.

Inſkrypcya ięzykiem Węgierſkim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu, Cud pod ſobą malowany opiſuiąca, w te ſłowa:

Ex Eccleſiæ fabrica cadens, mortuus, oblatus Beatæ VIRGINI repente ſurgit incolumis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako na ſpodzie ieſt.

EPIGRAMMA.

Mænia ſacrârunt, ſecum tumulantq; cadentem,
VIRGO manus Domini, dexteritate levat.

PO POLSKU.

Walące ſię kamienie grzebią upadłego,
Ręką Boſką MARYA podnoſi zmarłego.

Sub nu-

Sub numero 16to.

Inſkrypcya ięzykiem Aſſyryiſkim z Geniuſzem w ſtroiu tamtego kraiu, wyrażaiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Oculis privatus repente viſum recipit à Beata VIRGINE.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ieſt na koperſztychu,

Aperuit oculos cæci. Ioan. 2. v. 37.

EPIGRAMMA.

Lux oculos aperit, ſpectat Miracula Matris
Mira videre cupis? palpebra cæca videt.

PO POLSKU.

Cud iaſny widzi PANNY, gdy oczy otwiera
Niewidzący, dwoiaki w nim ſię cud zawiera.

Inſkrypcya ięzykiem Doryckim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Decidens in puteum, diuq; latens in aquis, extrahitur, poſitus coram Ara B: VIRGINIS, aquam mox evomens, revixit.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ieſt.

EPIGRAMMA.

Membra ſepulta diu puteo jacuêre cadentis
Mox haurit vitam, faucibus unda fluit.

PO POLSKU:

Smierć w wodzie gdy połyka w ſtudnie wpadaiący,
Też wodę z uſt wylewa, z śmierci powſtaiący.

Sub nu-

Sub numero 18vo.

Inſkrypcya Hiſzpańſka z Geniuſzem w ſtróiu tegoż kraiu, Cud pod ſobą opiſuiąca w te ſłowa:

Martinus Kubińſki inter montes Galaciæ oberrans inter ſaxa præceps ruens, voto facto, Beatæ VIRGINIS patrocinio illæſus evadit vitæ periculum.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu ſię czyta.

Eversus Sum ut Caderem. Ps. 117.

EPIGRAMMA.

Sciſſa patent tremulo lapidant dum ſaxa ruentem.
In petris ſolidam VIRGINIS audit opem.

PO POLSKU.

Spada z koniem, gotuie grob ſkała żywemu,
Lecz nie idzie z kamienia, Pannie nabożnemu.

Sub numero 19no.

Inſkrypcya językiem Brachmańſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Victorinus Sobiewſki ex feneſtra altæ Domus decidens in lapides, exanimis oblatus Beatæ VIRGINI, illuſtri Ejus beneficio, ſurgit incolumis.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako ſię widzieć daie u ſpodu.

EPIGRAMMA.

Alta feneſtra patet, mors invida luce fruentem
Deprimit, aſt donat VIRGO feneſtra diem.

PO POLSKU.

Doyrzała lecącego z okna, śmierć zayrząca,
Zycie dała MARYA, z Obrazu patrząca.

Sub

Sub numero 20mo.

Inſkrypcya Niemiecka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca dyſkurs z ſwiadectwami o Cudach tego Obrazu przez trzech Biſkupow w naſtępuiących ſłowach:

Tres Præſules Poloniæ, Cardinalis Macieiowſki Epiſcopus Cracovienſis, Laurentius Gomuliński Epiſcopus Premiſlienſis, & Paulus Wołucki Epiſcopus Camenecenſis, teſtantur de miraculis hujus Iconis Beatæ VIRGINIS.

Pod Cudem Inſkrypcya: na koperſztychu u ſpodu.

EPIGRAMMA.

Purpura cum violis Divæ miranda fatentur,
Vera loqui debet non puduiſſe roſas.

PO POLSKU

Kardynał Macieiowſki z dwiema Biſkupami,
Cudowney ſą MARYI żywemi Swiadkami.

Inſkrypcya Holenderſka z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Eminentiſſimus Cardinalis Macieiowſki, inter alia beneficia hoc illuſtrius accepit à Beata VIRGINE, dum moriens delatus ad Eccleſiam ante Aram Sacræ Imaginis, tempore Elevationis Sacræ Hoſtiæ ſurrexit ſanus.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako u ſpodu widzieć ſię daie.

EPIGRAMMA.

Purpureus marcet gelida flos morte Senatus,
Virginis á radiis ſurgit odore nitens.

PO POLSKU.

Kwiat Senatu śmiertelnym mrozem gdy więdnie,
Od promieni MARYI wſtaie y iaśnieie.

Sub nu.

Sub numero 22do.

Inſkrypcya ięzykiem Murzyńſkim z Geniuſzem na wzor tego kraiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Gabriel Andreas Presbyter Sæcularis, gangrenam ſeu ignem patiens in manu, appoſito ſtrophiolo, quod tetigit Imaginem B. Virginis, mox ſanitati reſtituitur.

Pod cudem Inſkrypcya: iako ſię niżey czytać może.

EPIGRAMMA.

Vulnus ab igne rubet, tumidum mox Virgo ſecandum;
Alligat ut ſtrophio, vulnera nulla manent.

PO POLSKU.

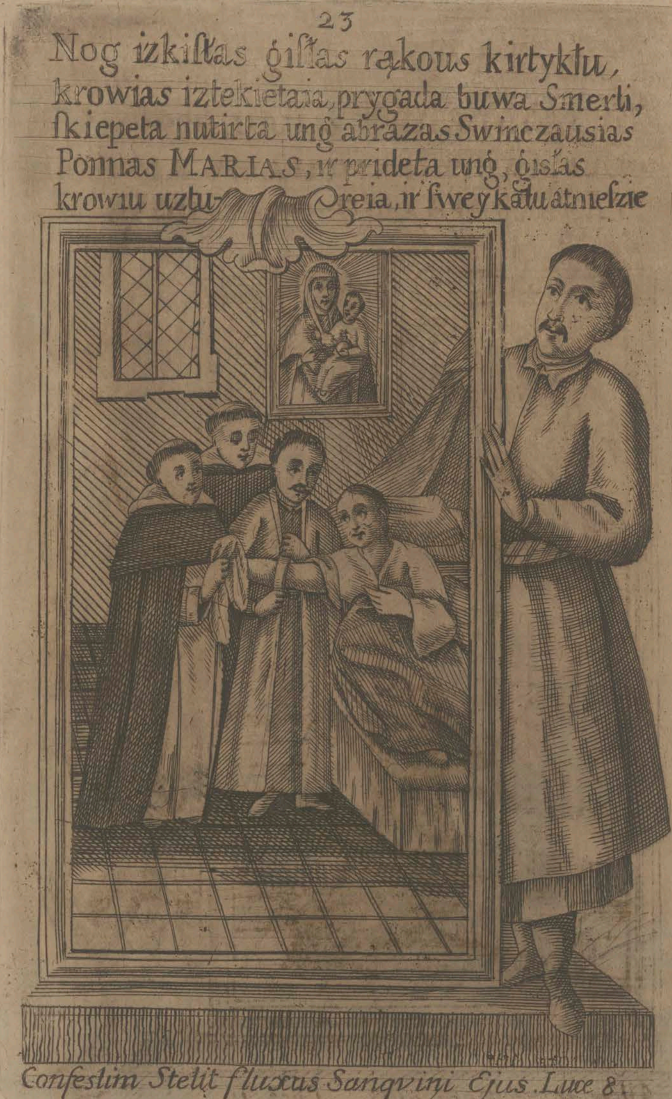
Ucinać każą rękę ogniem zarażoną
Piekielnym, chuſtką PANNY widzą uzdrowioną.

Sub numero 23tio,

Inſkrypcya językiem Litewſkim z Geniuſzem tegoż ſtroiu, opiſuiąca Cud pod ſobą malowany, w te ſłowa:

Sectâ venâ manus, ſangvinis fluxus deſperatus, attactô ſtrophiolô ad faciem Imaginis B. Virginis ſtatim cohibetur & ſanatur.

Spodem inſkrypcya: na koperſztychu z Piſma S.

EPIGRAMMA.

Saucia vena manus langveſcit ſangvine tactam,
Mox ſtrophiô vultûs, VIRGO ſanavit eam.

PO POLSKU.

Krwią płynie ręki żyła lancetem zraniona,
Chuſtką Twarzy MARYI zoſtaie zleczona.

Sub nu-

Sub numero 24to,

Geniuſz Indyiſki z inſkrypcyą ięzykiem ſwego kraiu, wyrażaiący pod ſobą Cud malowany, w te ſłowa:

Triduanus defunctus, poſitus coram Imagine B. Virginis, inſigni prodigio ad vitam revocatur.

Pod Cudem Inſkrypcya: iako niżey ieſt.

EPIGRAMMA.

CHRISTUS amicus erat Lazari, Lazarusq; reſurgens
Hic triduo ſurgit, Mater amica fuit.

PO POLSKU.

Pokazał CHRYSTUS przyiaźń, gdy wſkrzeſił Łazarza,
Ten cud PANNA w umarłym trzydniowym powtarza.

Inſkrypcya ięzykiem Illiryckim z Geniuſzem ſtroiu tamtego kraiu, opiſuiąca łaſkę pod ſobą malowaną, w te ſłowa;

Frater Remigius Bobiński in Theologia Magiſter & Doctor Provincialis Ruſſiæ, in minori ætate conſtitutus, vidit radios à facie B. Virginis in ſe ſparſos, ſentitq; ventum roridum ſe afflantem, quo factum eſt, ut omnem hebetioris intellectûs obſcuritatem à ſe depulſam, lumenq; vaſti ingenii ſe recepiſſe agnoſceret.

Inſkrypcya pod Obrazem: iako ſię widzieć daie.

EPIGRAMMA.

Dum radiis, vento, mentem transformat opacam
Remigat, & portum Virgine flante tenet.

PO POLSKU.

Promieniem Twarzy PANNA rozum oświeciła,
Rosą iaſney mądrości, głowę napełniła.

Sub

Sub numero 26to.

Inſkrypcya ięzykiem Angielſkim z Geniuſzem w ſtroiu tegoż kraiu opiſuiąca ośm Cudow *1mæ Claſſis* pod ſobą malowanych, w te ſłowa:

Octo numerantur in Proceſſu Coronationis mortui, quos ad vitam revocavit Beatiſſima VIRGO coram ſua Imagine.

Pod Obrazem Inſkrypcya: iako ieſt wyrażona z Piſma S.

EPIGRAMMA.

Naufraga cuncta fiunt octo ſervantur in Arca
Dum totidem pereunt, Arca MARIA juvat.

PO POLSKU.

Noego z ſiedmią ludzi Arka ſalwowała,
Tyleż umarłym życie, Swiętſza ARKA dała.

§. X.

O Tryumfalney Bramie w ulicy Dominikańskiey bardzo wspaniałey.

CAły przeciąg ulicy, ktorę Dominikańską zowią, gdy w pikturach y inskrypcyach rożnych pomienionych Cudzoziemskich ięzykow, był między Festonami; bardzo wspaniale, oczy y ciekawość kontentował Spektatora. Na samym froncie od cyrkułu Miasta, nad wszystkie Arcus Tryumfalne, naywspanialsza erygowana była Brama, wyśmienitemi pikturami adornowana, przez te, iak sama w perspektywę akkommodowana, tak cała ulica y Facyata Klasztoru y Kaplicy, w perspektywie widziana była.

Ta Brama *in facie* Miasta prezentowała Swiat, ktory, Herbowny Piesek Zakonu Kaznodzieyskiego, pochodnią swoią zapalał do promocyi Honoru MATKI Boskiey, w Lwowskim Obrazie Cudowney, z tą inskrypcyą:

Ignem veni mittere in terram, & quid volo? nisi ut accendatur. Luc. 12.

Na wierzchu Swiata Wizerunek Obrazu Cudownego Nayświętszey MARYI, od Aniołow piastowany pod Tronem, a spodem cztery Geniusze reprezentuiące cztery części Swiata, z ktorych każda Koronę ofiarowała Nayświętszey MARYI; *iedna* Papieską, *druga* Cesarską to iest rozdwoioną, *trzecia* Krolewską, *czwarta* udzielnych Panow, *alias* Krolikow; pod ktoremi taka inskrypcya była: *Mittebant Coronas suas ante Thronum. Apoc:*4 v 10.

Z drugiey strony to iest od Klasztoru, w cyrkuł świata całego byli Swięci Zakonu Kaznodzieyskiego, z inskrypcyą: *Circa illum Corona Fratrum. Eccl.* 50. A od Nayświętszey MARYI, że z pierwiastkow Instytucyi nazywani byli: *Fratres B. MARIÆ Virginis*, niżeli od Innocentego III. Kaznodzieiami intytułowani, szła Inskrypcya taka: *Fratres mei Charissimi & desideratissimi, gaudium meum & Corona mea.* ad Philip. 4.

Pod światem nad arkadą Bramy Tryumfalney, z iedney strony był Portret wesrzodku Oyca Swiętego teraznieyszego BENEDYKTA XIV. Papieża, ktory Korony przysłał, unoszony od Geniusza y Famy, od ktorey z trąby szła inskrypcya: *Benedices Coronæ anni benignitatis tuæ.* Psal: 64. á nad Portretem:

Quam Medicus pinxit, Benedictus in Urbe coronat
Quæ Medicina fuit, sit benedicta salus.

Po obydwoch zaś stronach, że byli Papieże wymalowani z Zakonu Kaznodzieyskiego assumpti, to iest S. Pius V. Błog: Innocenty V. B. Benedykt XI. y Benedykt XIII. Pod Portretem teraźnieyszego Oyca Swiętego, tak podpisano było, z alluzyą do tych czterech:

Inter Pontifices Summos, quos Ordo quaternos
Gusmanus genuit, me numeravit amor.

Z drugiey zaś strony nad Arkadą był Portret J. O, Jmći X. Wyżyckiego, Arcy-Biskupa Lwowskiego, iako Koronatora z Herbem Osmoroga, ktory Geniusz utrzymywał z Famą ulatuiącą, z tą Inskrypcyą:

Octavum

Octavum diadema colit Sarmatia Matris,
Russica quo frontem Virginis ornat humus,
Hanc Thaumaturgam mirande Geralde Coronas,
Altior assurget Wyżycciana manus.
Spargitur Osmorog, distinctus partibus octo
Integer in frontem, ter benedicta tuam
Hac Cruce Praesulea, dum octava refulget ut octo
Clarior in Lechia nulla Corona fuit.

Po obudwuch ſtronach były Portrety *ex opposito* Papieſkich; pierwſzy J. W. Jmći X. Jana Tobiaſza Auguſtynowicza Arcy-Biſkupa Lwowſkiego Ormiańſkiego, Aſsiſtenta *Solii Pontificii & Praelati Domestici* Oyca Swiętego, *in Habitu* Zakonu Kaznodzieyſkiego, iako Tercyarza, z Inſkrypcyą:

Virginis assistens Solio, dextramq́ Ioannes
Cessisti Matri, quid? nisi dexter eris.

Drugi J. W. Jmći X. Samuela Głowinſkiego, Biſkupa Hebronenſkiego, Szuffragana y Kuſtoſza Lwowſkiego, ktorego Herb *Lilia* z trzema graduſami, z Inſkrypcyą:

Scande gradus Regina Sacros, quos Lilia spargunt,
Expectat celerem Te Capitalis honor.

Trzeci J. W. Jmći X. Raymunda Jezierſkiego Biſkupa Bakońſkiego, Kanonika Archi-Katedralnego, y teraz Officyała Generalnego Metropolitańſkiego Lwowſkiego, w ktorego Herbie *Miecz* ſię znayduie, z Inſkrypcyą:

Invigilat Tibi Sancta Parens Raymundus ad Aras,
Provida Praesuleâ praeparat arma manu.

Czwarty J. W. Jmći X. Leona Szeptyckiego Biſkupa Lwowſkiego Ruſkiego, w ktorego Herbie *Podkowa* y *Strzała* z inſkrypcyą:

Ut properes regnans, habeas Soleamq́, Sagittam,
Haec Tibi sternit iter, signat at ista locum.

Na poſtumentach po między bardzo wſpaniałe ſłupy ſtali Rycerze zbroyni z Chorągwiami, na tryumf Nowoukoronowaney Monarchini popiſuiący ſię; z iedney ſtrony Bramy ſześciu, z drugiey czterech, na Chorągwiach maiąc Herby Woiewodztw y Ziem, maiących relacye do tey Koronacyi, w drugich zaś rękach koperdymenta z ſwoiemi Inſkrypcyami.

Y tak na pierwſzey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Ruſkiego y Ziemi Lwowſkiey, to ieſt *Lew* w Koronie złotey, przedniemi łapami opieraiący ſię na ſkale, z Inſkrypcyą:

Stat Leo pro Petra, confirmat petra Leonem
Ascensum pedibus, VIRGINIS ille notat.

Na drugiey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Krakowſkiego, to ieſt biały *Orzeł* z inſkrypcyą:

Aspicit & gaudet radiantia Serta MARIÆ
Candida Sarmatiae Sole probatur Avis

Na trzeciey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Kiiowſkiego, to ieſt *Anioł* z mieczem, z inſkrypcyą:

Ense Paradisum munit, non Angelus ille
Infimus esse potest, ast Cherubinus erit.

Z Na czwar-

Na czwartey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Bełzkiego to iest *Gryf* ukoronowany, z Inſkrypcyą.

Gryphs videt oblatum Regis diadema Leonis,
Temporibus Dominæ, portat & ille ſuum.

Na piątey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Podolſkiego, to ieſt *Słońce,* z Inſkrypcyą:

En Leo Podoliis Phæbus properavit ab oris,
Conſtitit in medio pectore, clarus erit.

Na ſzoſtey Chorągwi był Herb Woiewodztwa Wołyńſkiego, to ieſt *Orzeł* y *Krzyż* biały, z inſkrypcyą:

Cerne volante Crucem pennâ, non fulmina format,
Fœdus amoris init, Crux ſibi teſtis erit.

Na ſiodmey Chorągwi był Herb Ziemi Przemyſkiey y Sanockiey, *Orzeł* dwoygłowny z Koroną iedną, z Inſkrypcyą:

Frons Aquilæ diviſa, duas portare Coronas,
Cur renuit? Fronti Virginis una datur.

Na oſmey Chorągwi był Herb Ziemi Halickiey, to ieſt *Kawka,* z Inſkrypcyą:

Quam cecinit Patriis pullata monedula terris
Advolat & dulci voce ſalutat eam.

Na dziewiątey Chorągwi był Herb Powiatu Trębowelſkiego, także *Kawka,* z Inſkrypcyą:

Indicat in ſvavi brumalia tempora cantu
Nigra licet fuerit, candida ſemper erit.

Na dzieſiątey Chorągwi był Herb Ziemi Chełmſkiey, to ieſt *Niedzwiedź* między trzema drzewami, z inſkrypcyą:

Io! triumphe! ſonant ſylvæ, non Urſe timebis.
Belligeras flnmmas, arboris umbra tegit.

Pod Arkadą było pięć Lichtarzow wielkich, w ſrzodku ze świecami jarzącemi, każdy lichtarz od Geniuſza unoſzony miſternie robionego.

§. XI.

O Bramie Tryumfalney, ktora była w ſrzodku Miaſta.

TA Brama także doſyć wſpaniała, ſtała bliſko Ratuſza, dla czego reprezentowała Herb, Miaſta Lwowa. Pierwſza kontygnacya była w Architekturze bardzo wyśmienitey y perſpektywie; ſpodem leżał Lew wielki, w złotey Koronie, z Inſkrypcyą:

Altera Roma fies pietate Leopolis alma
Romani Capitis noſceris eſſe Comes.
Montibus & Stellâ te Sixtus Quintus honorat,
Ut benedicta fias, Stella MARIA nitet.

Na lo-

Na Lożach ſtały Oſoby. Pierwſza Sixtuſa V. Papieża, ktory Miaſtu Lwowi do Herbu Lwa, ktorym ſię przed tym pieczętowało, z oſobliwſzey przychylnośći ſwoiey maiąc reſpekt na zaſługi *apud S. Sedem* tegoż Miaſta Lwowa, przez Jana Dymitra Solikowſkiego Arcy Biſkupa Lwowſkiego, z Herbu ſwego rodowitego trzy góry z Gwiazdą dodał, trzymaiąc excerpt z Bulli ſwoiey: *Aperuit* w koperdymencie:

Leonis dictæ Civitatis communibus inſignibus Veſtris tres monticulos & Stellam, de Leonis noſtri Stemmate deſumptos, Apoſtolica Auctoritate tenore præſentium perpetuò inſerimus, & adiungimus

Druga Oſoba Jana Kazimierza Krola Polſkiego, ktory wielkiemi Prerogatywami nad inne Miaſta Polſkie, Magiſtrat Miaſta Lwowa ozdabiaiąc ſwoim Przywileiem ubogacił, ktorego także excerpt w koperdymencie trzymał:

Sola Leopolis, ornamentum, munimentumq́ primarium Ruſſiæ, ore totius Regni appellata, prolixæ fidelitatis, Conſtantiæ, promptitudinis ſuæ, toties Nobis, Reipublicæq́ Polonæ, evidentibûs approbata argumentîs.

Trzecia Oſoba Leona Xiążęcia Ruſkiego y Fundatora Miaſta Lwowa, z inſkrypcyą:

Montibus internis à Nomine iacta Leonis
Urbs, Mariana fiat, gratior inde fiet.

Czwarta Oſoba B. Konſtancyi Krolowey Halickiey, Matki przerzeczonego Leona w Habicie Zakonu Swiętego Oyca Dominika, ktorego Tercyarką była, z inſkrypcyą:

Induit hunc Habitum purè Conſtantia Matris
Virginitas conſtans, quid? niſi candor erat.

W cyrkumferencyi zaś wſzyſtkiey lozy, ſtały Geniuſze z rożnemi Inſkrypcyami Prerogatyw Miaſta tego. Na drugiey kontygnacyi były trzy Góry wielkie, dwie niżſze, trzecia wyżſza nad niemi, po ktorey ſzła koperdymentem Inſkrypcya:

Erit Mons Domûs Domini in vertice monttum & elevabitur ſuper colles, & fluent ad eum omnes Gentes: Iſaiæ 2. ℣. 2.

Na trzeciey kontygnacyi na wierzchu trzeciey y wyżſzey Góry była Gwiazda, w ktorey Nayświętſza MARYA Panna, iaka ieſt w Obrazie ſwoim Cudownym, miała Koronę *ad formam* z Rzymu przyſłaney, z Inſkrypcyą: *Illuminans tu mirabiliter à montibus.* Pſal. 75.

§. XII.

O Apparencyi przez Miaſto Lwow, na Ratuſzu uczynioney.

PRzyłączyły ſię do tych Tryumfow z rekognicyą za odebrane przez tyle lat od Nayświętſzey MARYI łaſki, y *Ordines* Miaſta Lwowa, a na

Applauz tego Solennego Aktu, swoy Ratusz ozdobiły tym sposobem. *In facie* Ratusza na schodach stały trzy Gory, nad ktoremi zamiast Gwiazdy w promieniach Imie MARYI było, w Arkadzie Fama ulatuiąca z Inskrypcyą: *Stillabunt Montes dulcedinem Amos 9. ℣. 13.*

Przed Ratuszem na Mieście stały dwa Kolossy bardzo wspaniałe, u ktorych na wierzchu w koperdymentach, były takie Inskrypcye: Po prawey stronie: *Super omnes Civitates terræ. Ier:* 48. ℣, 24. Po lewey stronie: *Benedictum Nomen gloriæ tuæ. Dan:* 3. ℣. 52. Na rogu zaś Lonheryi Lew Herbowny ukoronowany, wysoko stoiący piastował Obrazu Cudownego Wizerunek, z Inskrypcyą:

Et quasi Leo erigetur. Numer: 23. ℣. 24.

Po oknach Sądowey Izby, Archivum, y Sali Ratuszney były Emblemata, bardzo misternie malowane, reguluiące się do wszelkich cyrkumstanstancyi, iako się same z siebie wydaią.

Pierwsze. Prezentowało Nayświętszą MARYĘ Pannę w Słońcu, ktore w znaku Lwa spoczywało, nad ktorym Inskrypcya: *Æstus maior amoris erit.* Spodem zaś:

Słońce MARYA w Lipcu, gdy w znaku Lwa staie,
Lwow z gorącey miłości Koronę JEY daie.

Drugie. Nayświętsza MARYA Panna z iaskini Lwiey wychodząca, z rościągnionemi rękoma do Korony, na boku ręka z obłokow trzymaiąca Koronę; z inskrypcyą: *Veni de cubilibus Leonum, Coronaberis. Cant.* 4.

Ktora mieszkasz w Lwich gorach, na naszę obronę
Przybyway, y Ruskiego Xięstwa weś Koronę.

Trzecie. Nayświętsza MARYA Panna na Tronie Salomona między dwónastą Lwami, obroconemi głowami do Tronu, reprezentuiącemi dwunastu Radzcow Miasta Lwowa, z inskrypcyą: *Mater Leæna inter Leones cubavit in medio Leunculorum: Ezech:* 19. ℣. 2.

Twey słuchać w Sądach naszych zawsze będziem rady,
Broń świętą Sprawiedliwość, nas zasłoń od zdrady.

Czwarte. Nayświętsza MARYA Panna w Zodyaku między Lwem y Wagą stoiąca, iednę rękę do Lwa ma obroconę, drugę wyciągnioną ku Wadze z Inskrypcyą: *Orietur in diebus eius Iustitia. Psal* 71. ℣. 7.

Ztąd Lwowska Sprawiedliwość zostaie z uwagą,
Ze iest PANNA Niebieska między Lwem y Wagą.

Piąte. Lew zwycięskim Laurem ukoronowany, Insignia woienne postronnych nieprzyiacioł y same Korony depcący, w przedniey łapie iedney miecz zakrwawiony trzymał, w drugiey Obraz Nayświętszey MARYI Cudowny, z inskrypcyą: *Ecce vicit Leo.*

Lew Ruski tryumfuie y sypie mogiły
Nieprzyiaciołom, nabrał od MARYI siły.

Szoste.

Szoste. Ręka z obłokow podaie Obraz Nayświętszey PANNY Cudowny Lwowi, z inskrypcyą. *Tradidit eam Dominus Leoni. 3. Reg. 13.*

Lwowi Obraz oddany z łask Boskich potokiem,
By nań w trwogach swych patrzał niezmrużonym okiem.

Siodme. Lew pod nogami Nayświęt: MARYI Panny, z Inskrypcyą: *Virgineo mansvescit amore.*

Straszny nieprzyiaciołom Lew Ruski y srogi,
Ciśnie się iak Baranek pod MARYI nogi.

Osme. Lew między trzema gorami y lasami leżący, ze szczęki iego miod przaśny płynie, z inskrypcyą: *Stillabunt montes dulcedinem. Ioel. 3. ℣. 18.*

W Lwich ustach naleziono Niebieską słodyczą
Trzy gory napoione, słodkie dni swe liczą.

Dziewiąte. Lew z wyciągnionemi łapami do Papieża na Maiestacie siedzącego, a Papież Sixtus V. oddaie mu trzy gory z gwiazdą, w ktorey między promieniami Obraz Nayświętszey MARYI PANNY, z Inskrypcyą: *Leo confidens absq; terrore erit. Prov. 18.*

Lwa ufność ku MARYI gdy Syxtus uznaie,
Trzy swe gory y z gwiazdą za Tarcze mu daie.

Dziesiąte. Obraz Nayświętszey MARYI Panny na Arcę, przy ktorey Lew na straży z Inskrypcyą: *Ut custodiret Arcam Domini. 1. Reg. 7. ℣. 1.*

Cudowney MATKI nieraz gdy doznał faworu
Lew Polski, iest na straży JEY zawsze honoru.

Przez cyrkuł zaś Miasta co trzecia Kamienica, był Obraz Nayświęt: PANNY kopiowany z tego, ktorego się odprawiała Koronacya; po Ulicach zaś stały *circumcirca* Kolumny, na ktorych blaszane wielkie Latarnie z taflami czystemi były; po Kolumnach zaś y festonach, ktore szły po między kolumny, wisiały gęsto lampy, co zdobiło tak w dzień iako y w nocy całe Miasto. Co wszystko w illuminacyach było, iako y Wieża Ratuszna, ktorą Zakon Kaznodzieyski swoią expensą illuminował.

§. XIII.

O czwartey Bramie, ktora była przy Archi-Katedrze, gdzie zwykła bywać Brama na wiazd Krolewski, y o Bramach Halickiey y Krakowskiey.

W Tey Bramie dosyć piękney z okoliczności mieysca wystawioney na słupach była Loża, na ktorey z iedney strony od rynku stały Osoby Swiętych PIOTRA y PAWŁA Apostołow, wyżey troche na postumentach Aniołowie z Insigniami Papieskiemi y Arcy-Biskupiemi, wyżey między Aniołami *Triregium* Papieskie między dwoma kluczami, nad Tryregium zamiast Krzyża, z iedney strony Osmorog J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Lwowskie-

go Koronatora; z drugiey ſtrony Order, w ktorym ſię w śrzodku wydawał Herb Kapituły Lwowſkiey, to ieſt: Nayświętſza PANNA, pod ktorey nogami Lew ſpoczywa, z inſkrypcyą:

Proxima ſtat radians, humili dum VIRGO Leoni,
Regia dent manibus Sceptra, triumphus erit.

Pod Tryregium y Kluczami iako Herbem Kapituły S. Piotra na Watykanie, taka Inſkrypcya była:

Aurea gemmifero cum donat ſerta metallo
Roma, trophæa Petri, clavibus, enſe facit.

Z drugiey ſtrony, to ieſt od Bramy Halickiey ſtali na poſtumentach Swięci Zakonu Kaznodzieyſkiego *in forma* Cherubinow ze ſkrzydłami y trąbami, applauduiąc Tryumfowi Nayświętſzey MARYI, y witaiąc Ią każdy z ſwoią Koroną y ſercem, y tak S. Patryarcha DOMINIK miał Koronę z roż uwitą, S. JACEK Patron Korony Polſkiey y Prowincyi Ruſkiey, tudzież Apoſtoł Lwowa y Ruſkich kraiow, miał Koronę z kwiecia Hyacintowego, S. WINCENTY Ferreryuſz w Cudach bardzo wielkich w Obrazie ſwoim Lwowſkim naypierwey w Polſzcze wſławiony, miał Koronę Liliową, S. TOMASZ z Aqwinu Anielſki y Kościoła Bożego Doktor, miał Koronę Doktorſką; pod ktoremi taka Inſkrypcya była;

Angelicus canit Ordo Tubis Stephanoma MARIÆ,
Lilia, Corda, Roſæ, Laurea, Serta ſiunt.

BRAMA KRAKOWSKA.

Brama Krakowſka była ozdobiona to pikturami rożnych imaginacyi Malarſkich, to Kolumnami na poſtumentach, to Inſignıami y Herbami Krolewſkiemi, pod ktoremi taka była Inſkrypcya:

Enſes Virgineo binos diſtringit honori
Auguſti iunctim dextra ſiniſtra manus.

Wyżey nad Arkadą w koperdymencie było malowane Miaſto Lwow, á w nim Kościoł Zakonu Kaznodzieyſkiego, w kopule naywſpaniałſzey, obok ktorego S. Patryarcha Dominik klęczący z Synami ſwoiemi Konwentu Lwowſkiego Tercyarzami y Rozaryantami, proſi o Protekcyą Nayświętſzey MARYI Panny dla Miaſta Lwowa, ktore bydź z oſobliwſzą promocyą JEY Honoru zaſzczyca. z Inſkrypcyą:

Tu exaudies de Cælo preces eorum -- & Urbis, quam elegiſti, & Domûs, quam ædificavi Nomini tuo. 2. *Paralip.* 6. ℣. 35. & 38.

A Nayświętſza MARYA Panna w obłokach, w aſſyſtencyi Aniołow pokazuiąca ſię na prożbę wielkiego Kochanka ſwoiego y Apoſtoła, rozpościera płaſzcz nad Miaſtem, z Inſkrypcyą:

Protegam Civitatem iſtam, ut ſalvem eam propter me, & propter Servum meum. *Iſaiæ* 37. ℣ 35.

BRAMA HALICKA.

Brama Halicka Facyatę od Miaſta prezentowała ze wſzyſtką apparencyą podobną. iako Brama Krakowſka, oprocz że Herby były, ieden Korony Polſkiey z Inſkrypcyą:

Ungve tenens gladium, Sceptrumq; Miniſtra Tonantis,
Chriſtiferam poſcit Sceptra tenere manu.

Drugi

Drugi Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego z Inſkrypcyą:

VIRGO fugit tantum per plurima ſæcula cultum Armiger inſequitur, poſsidet, inſtat, honor.

Wſrzodku zaś koperdymentu Nayświętſza MARYA Panna na Tronie ſiedząca była *in Regia Maieſtate*, przed ktorą dwudzieſtu czterech Starców, reprezentuiące wſzyſtkie Familie Miaſta, rzucali ſwoie Korony, z Inſkrypcyą:

Et adorabunt in conſpectu Eius, univerſæ Familiæ. *Pſal.* 21.

Na Facyacie zaś od Przedmieścia teyże Bramy Halickiey w koperdymencie utrzymywała Fama Hiſtoryę przywiezienia y wprowadzenia Obrazu tego z Halicza do Miaſta Lwowa, przez Xiążęcia Leona z Tryumfem w aſſyſtencyi Woyſka y niezliczonego ludu, od ktorey takowa z trąby ſzła Inſkrypcya:

De longe portans, [a] *Imaginem Eius,* [b] *In Tympanis & Cytharis,* [c] *Cum omni Exercitu,* [d] *Ingreſſus eſt Civitatem.* [e]

Od Bramy Halickiey przez wſzyſtek kurs drogi, ktorą z pola y Obozu miał bydź introdukowany Ukoronowany Obraz, były ściany wyſadzone y ozdobione Piramidami z drzewa iodłowego, aż do ſamey Bramy, ktorę Wielebne Panny Dominikanki wyſtawiły, y Inſkrypcyami nizey wyrażonemi opiſały, a na moſtku ſzerokiey ulicy, iako y na moście przed Bramą Halicką ſtało po dwie wyſokich Kolumn, na ktorych pierwſzych były dwie inſkrypcye: *Tu lætitia Iſrael, Tu honorificentia Populi.* Judith 15. ỽ, 10. *Procedens cum magna Gloria.* Cap: 16. ỽ. 27. Na drugich dwoch także dwie inſkrypcye *Ante portam Civitatis.* Joſuæ 20. ỽ. 4. *Date gloriam laudi Eius.* Pſal: 65. ỽ. 2.

§. XIV.

O ſiodmey Bramie Tryumfalney, wyſtawioney Sumptem y nakładem I. O. Xiężny JeyMci Teofili Wiśniowieckiey, Kaſztellanowey Krakowſkiey na ten czas, a teraz Matki Taidy, Fundatorki Zakonnicy S. O. DOMINIKA, przy Klaſztorze WW. Panien tegoż Zakonu, y o Facyacie Kościoła tego Klaſztoru.

NA tey Bramy Facyacie patrzącey ku Miaſtu, z ſamego wierzchu ſtał Geniuſz reprezentuiący Anioła, trzymaiącego w iedney ręce Słońce, w drugiey koperdyment z inſkrypcyą Łacińſką: *Electa ut ſol. Cant.* 6. Pod nogami tegoż Anioła koperdyment większy, na ktorym Łacińſką pomienioną Inſkrypcyę expikuiące, te Polſkie znaydowały ſię wierſze:

 Wiel-

[a] *Prov.* 31. ỽ. 14. [b] *ad Coloſſ:* 3. ỽ. 10. [c] *Iſaiæ* 30. ỽ. 32. [d] *Ioſue* 8. ỽ. 14. [e] 1. *Reg.* 20. ỽ. 43.

Wielka ieſt świata Ozdoba przydana
W MARYI, ktora iak Słońce wybrana.
MARYĄ z Słońcem bydź widziemy w parze,
Dwa teraz więkſze mamy Luminarze.

Niżey po ſrzodku Arkady w perſpektywie ſamey był Obraz Ukoronowaney Nayświętſzey PANNY, nad ktorą inſkrypcya: *Veni Coronaberis. Cant: 4.* Pod Obrazem zaś Portret Oyca S. z tym napiſem:
Czternaſty ci BENEDYKT błogosławi Lwowie,
Matki Lwa, PANI Lwowa, kleynot daie Głowie.

Po bokach tego Obrazu wyżey troche od Herbu Oyca Swiętego z obydwoch ſtron ſtały ſześć Oſob, to ieſt z prawey ſtrony: pierwſza Krolowa Eſter, druga Abizai, trzecia Rachel. Eſter w iedney ręce, rozczkę oliwną, w drugiey inſkrypcyę Łacińſką: *Pax multa diligentibus. Pſal.118.* trzymała, pod nogami zaś inſkrypcya Polſka, explikuiąca Łacińſką:
Nayświętſzą z Nieba ESTER maſz dla ſiebie świecie,
Maſz od Niey wieczny pokoy w oliwnym bukiecie.

Abizai trzymała w iedney ręce, ſerce płomieniſte, w drugiey napis Łacińſki, *Diligentes me diligo. Prov: 8.* Na dole zaś pod Abizai inſkrypcya Polſka tłómacząca Łacińſką:
W Nayświętſzey ABIZAI ſerce ku nam pała.
Czyni, by y w nas była Jey miłość nie mała.

Rachel ſtała z kornukopią, wypuſzczaiącą z ſiebie kwiaty, kłoſy, kleynoty &c. oraz y z inſkrypcyą Łacińſką: *Venerunt omnia bona pariter cum illa. Sap. 7.* Pod ktorą na ſpodzie te Polſkie znaydowały ſię wierſze:
Szczodrota nad ſzczodroty Nayświętſzey RACHELI,
W ſwym SYNU wſzyſtkich Synow wſzelkim dobrem dzieli.

Z lewey zaś ſtrony, pierwſza ſtała oſoba Judyth, w iedney ręce trzymaiąca Lemma: *Dediſti gladium in defenſionem, Iudith 9.* W drugiey miecz; pod ktorą ta Polſka była inſkrypcya:
Tryumf nam w tey JUDYCIE, przy tey Heroinie
Naymnieyſzey nie ieſteśmy podlegli ruinie.

Druga: Rebeka maiąca źrzodło z pod prawey ręki płynące, w lewey Łacińſkie Lemma: *Dat omnibus affluenter. Iacobi 1.* Pod nią wierſze Polſkie:
Zbawienną dla każdego na świecie człowieka
Jeſt Ochłodą, Łaſk Zrzodło, Nayświętſzá REBEKA.

Trzecia oſoba: Ruth trzymaiąca w iedney ręce ſnopek, w drugiey Łacińſką Inſkrypcyę: *Pauperes ſaturabo panibus. Pſal. 131.* Pod ktorą Polſkie wierſze były takie:
Chceſz zdrowego poſiłku Narodzie zepſuty?
Maſz go w Chlebie Anielſkim u Nayświętſzey RUTY.

Na ſa-

Na ſamym zaś ſpodzie tey Facyaty, z iedney ſtrony Bramy Tryumfalney na poſtumencie ſtał Geniuſz, reprezentuiący Roſtropność, w prawey ręce trzymaiący laſkę Merkuryuſza, w lewey zaś inſkrypcyą Łacińſką: *Mea eſt Prudentia. Prov.* 8. Pod nogami tego Geniuſza, takowy był Polſki napis:

Mądrość MARYI Panny wydaie ſię z Węża:
Ktorego wiecznie ſwemi nogami zwycięża.

Z drugiey ſtrony teyże Facyaty także na ſpodzie na poſtumencie ſtał Geniuſz, reprezentuiący Moc; w iedney ręce kolumnę, w drugiey trzymaiący Łacińſką inſkrypcyę: *Mea eſt Fortitudo. Prov.* 8. Pod nim zaś te były wierſze Polſkie:

Moc ieſt Krolowa Nieba, przy tey świątu ſtrata
Bydź niemoże; MARYA ieſt Kolumną świata.

Facyata Bramy od Pola.

Na tey Facyacie tak iako y na pierwſzey, na ſamym wierzchu ſtał Geniuſz, trzymaiący w iedney ręce Mieſiąc, w drugiey Łacińſką Inſkrypcyę: *Pulchra ut Luna.* Cant. 6. Pod ktorego nogami koperdyment z temi Polſkiemi wydawał ſię wierſzami:

Szczęśliwe dla nas dni, nocy beſpieczne:
Ktora wybrana iak Koło ſłoneczne,
Piękna iak Xiężyc MARYA; Tey mocą
Jaſności, iuż nam noc, ieſt dniem nie nocą.

Niżey, poſrzodku Arkady w perſpektywie znaydował ſię Obraz Nowo-Ukoronowaney Nayświętſzey Panny, nad ktorym Łacińſki ten był napis: *Coronata Triumphat.* Sapien: 4. Pod Obrazem zaś na ſamym ſrzodku był Portret Xiążęcia Arcy-Biſkupa Lwowſkiego, y Herb Jego, z tą Polſką Inſkrypcyą:

Złotem PANNĘ Nayświętſzą, co Panny celuie,
Mikołay Arcy-Biſkup dziſiay Koronuie.

Wyżey trocha od tego Portretu, a niżey od Obrazu Nayświęt. PANNY. bo bokach tey Facyaty, ſtało ſześć Oſob Swiętych Zakonu S. DOMINIKA Zakonnic. To ieſt z prawey ſtrony rzeczoney Facyaty, ſtała pierwſza S. KATARZYNA Seneńſka, w iedney ręce Triregium Papieſkie, w drugiey Łacińſką Inſkrypcyę: *Corona aurea ſuper Mitram eius, expreſſa ſigno ſanctitatis.* Eccl: 45. Pod tą zaś Swiętą Zakonnicą, ten Polſki był napis:

Trzy Ci Koron Seneńſka daie Katarzyna,
Ześ ieſt Głową Kościoła, ta tego przyczyna.

Druga Sw: HELENA Krolewna Węgierſka, w iedney ręce Koronę Krolewſką, w drugiey Łacińſką inſkrypcyę: *Regnum decoris & diadema ſpeciei.* Sap. 5. trzymaiąca. Pod nią zaś ta Polſka była Inſkrypcya::

Krolewna [patrz] Węgierſka Helena co robi?
Głowę Krolowey Nieba ſwą Koroną zdobi.

Trzecia Swięta Zakonnica JOANNA, Krolewna Luzytańska, u ktorey w iedney ręce Xiążęca Mitra, w drugiey ta Inskrypcya: *Imponent Mitram Capiti honoris.* Baruch 5. znaydowała się. Pod nogami zaś Polskie wiersze.

Naywyzszey Xiężny, Głowie, PANIENKI nad Panny,
Ksztalt w Mitrze Luzytańskiey Krolewny Joanny.

Po lewey zaś stronie pierwsza S. Zakonnica KATARZYNA de Ricciis, stała z Koroną Cesarską, y Łacińską Inskrypcyą: *Reposita est mihi Corona.* 2. ad Timot: cap. 4. Pod ktorą ten Polski napis:

Katarzyna Florentska wita Cię wspaniale,
Monarchinią Naywyższą w tym Cię zna regale.

Druga z teyże strony Swięta Zakonnica, Błogosławiona LUCYA Brokkoletti stała z rożową Koroną, y Łacińską Inskrypcyą: *Venite coronemus rosis.* Sap. 2. Pod nią zaś ta była Inskrypcya;

Lucya Brakkoletti ten Wieniec rożowy,
Dla Raiu Niebieskiego oddaie Krolowy,

Trzecia Swięta Zakonnica, Błogosławiona STEFANA de Quinzanis, prezentowała się w iedney ręce z Liliową Koroną, w drugiey z inskrypcyą: *Opere Lilii fabricata.* 3. Reg. cap. 7. Pod nią zaś te Polskie znaydowały się wiersze:

Koronę Liliowę Tey daie Stefana,
Ktora dla swey Czystości Lilią nazwana.

Na samym zaś spodzie na postumentach z iedney strony tey Faciaty był Geniusz reprezentuiący Wstrzemięzliwość; ten w iedney ręce trzymał ptaszka na stążecce wzlatuiącego w gorę, w drugiey koperdyment z inskrypcyą Łacińską: *Qui continens est apprehendet illam.* Eccl. 15. Pod nim zaś te Polskie znaydowały się wiersze:

Wstrzemięzliwość, Roskoszy Niebieskich nietraci,
Krolestwem się MARYI, wstrzemięźliwym płaci.

Drugi Geniusz, z drugiey strony także na spodzie, reprezentował Sprawiedliwość, w iedney ręce szalki, w drugiey Łacińską trzymaiąc inskrypcyę: *In viis Iustitiæ ambulo.* Prov. 8. Pod nim zaś ta Polskiemi wierszami wyrażona znaydowała się inskrypcya:

Drogi Sprawiedliwości nie lekce potrzeba
Ważyć, tym, ktorzy pragną bydź z Krolową Nieba.

Ulice tak od tey Faciaty ku polu, iako y od pierwszey Faciaty ku Miastu idące, po bokach wciąż ozdobione były Architekturą, po między ktoremi niżey opisane znaydowały się Symbola: Oraz y dwie odmalowane Historye z Pisma Swiętego, iedna: Krolowey Saby z wielkim sequitem wieżdżaiącey do Jeruzalem, za ktorą szedł Zubr wielkiemi obładowany skarbami, gdzie była ta inskrypcya:

Zubr Polskiey Senatorki, służyć Polska PANI
Nayświętsza SABO, Twoi na nim Ci poddani
Za skarb dla Salomona Naywyższego KROLA
Daią serca: ten Prezent iest z naszego pola,

Druga

Druga Historya wyrażaiąca Ruth, zbieraiącą w polu po żeńcach kłosy. Gdzie żeńcy iedni żną, drudzy znoszą snopy, inni zaś siedzą w chłodnikach, z ktorych ieden chłodnik odmalowany był z samych leszczyn, drugi zaś z drzew wiśniowych, wierzchanii do siebie nakłonionych, [iako y pierwszy chłodnik z leszczyn] Krolewską uwieńczonych Koroną. Nad ktoremi ten się znaydował napis:

Szczęśliweś Pola Polska, ktorey kształt LESZCZYNA
Y WIŚNIE z Koronami, RUTH szczęścia przyczyna
Nayświętsza; Tać przyczyną iest Niebieskiey rosy,
Ta nie zbiera, lecz daieć swych Dobrodzieystw kłosy.

Symbola zaś takie były.

Pierwsze: Owca skromnie stoiąca: Lemma: *Inter omnes mitis.* Wierze Polskie.

Cicha Owca MARYA, nad wszystkich Kochanka
Boską; Ktora Bożego zrodziła BARANKA.

Drugie Symbolum. Atlas Góra, na ktorey się Niebo opiera; Lemma: *Portantem omnia porto.* Wiersze Polskie.

Osobliwsza MARYI moc iest; Tego nośi,
Ktorego bydź Piastunem świata, Wiara głośi.

Trzecie Symbolum: Złota światłego bryła. Lemma: *Rubiginis expers.*

O kosztowna Czystości! nad cnotami Cnoto!
MARYA bez zmazy Panienka iak złoto.

Czwarte Symbolum. Tęcza napędzaiąca chmury; Lemma: *Mediis pax fulget in armis.*

Miła pogoda światu, bo MARYA Tęcza,
Wszystkie nieszczęścia chmury od niego odstręcza.

Piąte Symbolum. Szkatuła; Lemma: *Non nummis sed Numini.*

Skarb kosztowny MARYA, w ktorym iuż nie złoty
Depozyt, ale CHRYSTUS Kleynot nad kleynoty.

Szoste Symbolum. Pałac Krolewski: Lemma: *Regi non gregi.*

Nie podły Dom MARYA, to iest wszystkich zdanie,
Dla KROLA Niebieskiego w MARYI mieszkanie.

Siodme Symbolum. Laur od piorunow biiących na siebie, nienaruszony; Lemma: *Nec fulmina lædunt.*

MARYA od bissowskich Laur nienaruszony
Piorunow, lub te na Nią biły z każdey strony.

Osme Symbolum. Cedr z kwiatem y owocem. Lemma: *Pascit & oblectat.*

Smutek nam przy MARYI y głod niedokuczy,
Swą nas pięknością cieszy, swym Owocem tuczy.

Dziewiąte Symbolum. Kokoſza kurczęta uciekaiące do ſiebie, przed kanią przykrywaiąca. Lemma: *Pereuntes protegit alis.*

Do MARYI, ieśli cię ptak piekielny goni
Uciekay, Ta cię łaſk ſwych ſkrzydłami obroni.

Dzieſiąte Symbolum. Jednoroziec na łonie Panny łaſkawieiący. Lemma: *Virgineo manſveſcit amore.*

Więcey nam ſurowością BOG ſwą iuż nie ſzkodzi.
Miłością ſię Nayczyſtſzey PANIENKI łagodzi.

Jedynaſte Symbolum. Morze wyrzucaiące z ſiebie kleynoty, perły &c. Lemma: *Dant Maria gemmas.*

Morze MARYA wiecznym dobrem nas bogaci
W Kleynocie, ktory nigdy waloru nie traci.

Dwónaſte Symbolum. Klucz otwieraiący zamknięte Drzwi. Lemma: *Clauſa recludo.*

Wiecznym nas wprawdzie ſzczęściem MARYA potyka,
Ta albowiem zamknięte nam Niebo odmyka.

Trzynaſte Symbolum. Orzeł patrzący ſię niezmrużoną źrzenicą w słońce. Lemma: *Sola capax ſolis.*

Orzeł MARYA ſwego ani ſpuści oka
Z Słońca Sprawiedliwości, o Cnota wyſoka!

Czternaſte Symbolum. Róża bez kolcow. Lemma: *Ex ſpinis ſine ſpinis.*

Między Corkami Ewy, tak ieſt MATKA Boża
Bez grzechu naymnieyſzego, iak bez kolcow róża.

Piętnaſte Symbolum. Wóz słoneczny. Lemma: *Soli eſt condita Soli.*

W Tey nam Sprawiedliwości iaſne zeſzło Słońce
PANNIE, Ta na świat, świata wydała Obrońce.

Szeſnaſte Symbolum. Koncha perłę z ſiebie wypuſzczaiąca. Lemma: *Me proles nobilitat.*

Konſze z perły ozdoba, a MARYI z Syna,
Że ieſt Niepokalaną, SYN tego przyczyna.

Siedmnaſte Symbolum. Tron Salomona. Lemma: *Soli Salomoni.*

Dla KROLA Niebieſkiego Tron z MARYI łona,
Ta tego na ſwym łonie nośi SALOMONA.

Ośmnaſte Symbolum. Lampa goreiąca w pełni. Lemma: *Lucis habet alimenta perennis.*

Wieczne światło MARYA, wydaie ſię iaśnie
Pełna Cnot; temi świeci, na wieki niezgaśnie.

Dziewiętnaſte Symbolum. Drabina o Niebo wſparta. Lemma: *Hac itur ad Aſtra.*

Chceſz ſię cieſzyć na wieki oglądaniem BOGA,
Maſz MARYĄ; Ta pewna ieſt do Nieba droga.

Dwudzie-

Dwudzieste Symbolum. Księga otwarta. Lemma: *Cunctis hic servit apertus.*

MARYA Mądrość z Nieba dla każdego Człeka
Wydaie; ta Niebieska iest Biblioteka.

Dwudzieste pierwsze Symbolum. Wieża: Lemma. *A facie inimici.*

Precz od nas zgraia dusznych nieprzyiacioł harda,
Nas MARYA dość mocna broni Belluarda.

Dwudzieste drugie Symbolum; Miesiąc. Lemma: *Cum luce refrigerium.*

Miesiąc MARYA z tego świat kontent Miesiąca,
Jasność bez szkodliwego w nim mamy gorąca,

Dwudzieste trzecie Symbolum: Kotwica. Lemma: *Una salus.*

Nie każe desperować Nayświętsza Dziewica
Nam, Ta bowiem zbawienna iest dla nas Kotwica.

Dwudzieste czwarte Symbolum; Tarcza. Lemma: *Tutela decusq;.*

Każda w ludzkim Narodzie wyznaie osoba,
Że MARYA Obrona dla nas, y Ozdoba.

Dwudzieste piąte Symbolum: Ogrod z drzewami, kwiatami y sadzawkami ozdobiony. Lemma: *Huc corpora fessa recurrent.*

Zemdlony niegdyś w Raiu, wiedz ludzki Narodzie
MARYA Ogrod; w tym masz spoczynek Ogrodzie.

Faciata Kościelna.

Z dołu przed samemi Kościelnemi drzwiami namalowani byli dwa Zubry ukoronowani, wiożący Arkę Pańską w Dom Obededona, za ktorym liczna Starozakonnych Kapłanow y Lewitow była assystencya. Gdzie takowa znaydowała się inskrypcyá, wierszami Polskiemi wyrażona:

Szczęśliwyś Domie, iak ow Dom Obededona,
A to, z Nayświętszey Arki MARYI; bo Ona
Wieczne błogosławieństwo wprowadziła w ciebie:
Wieczna w Tobie szczęśliwość bydź tobie iak w Niebie.

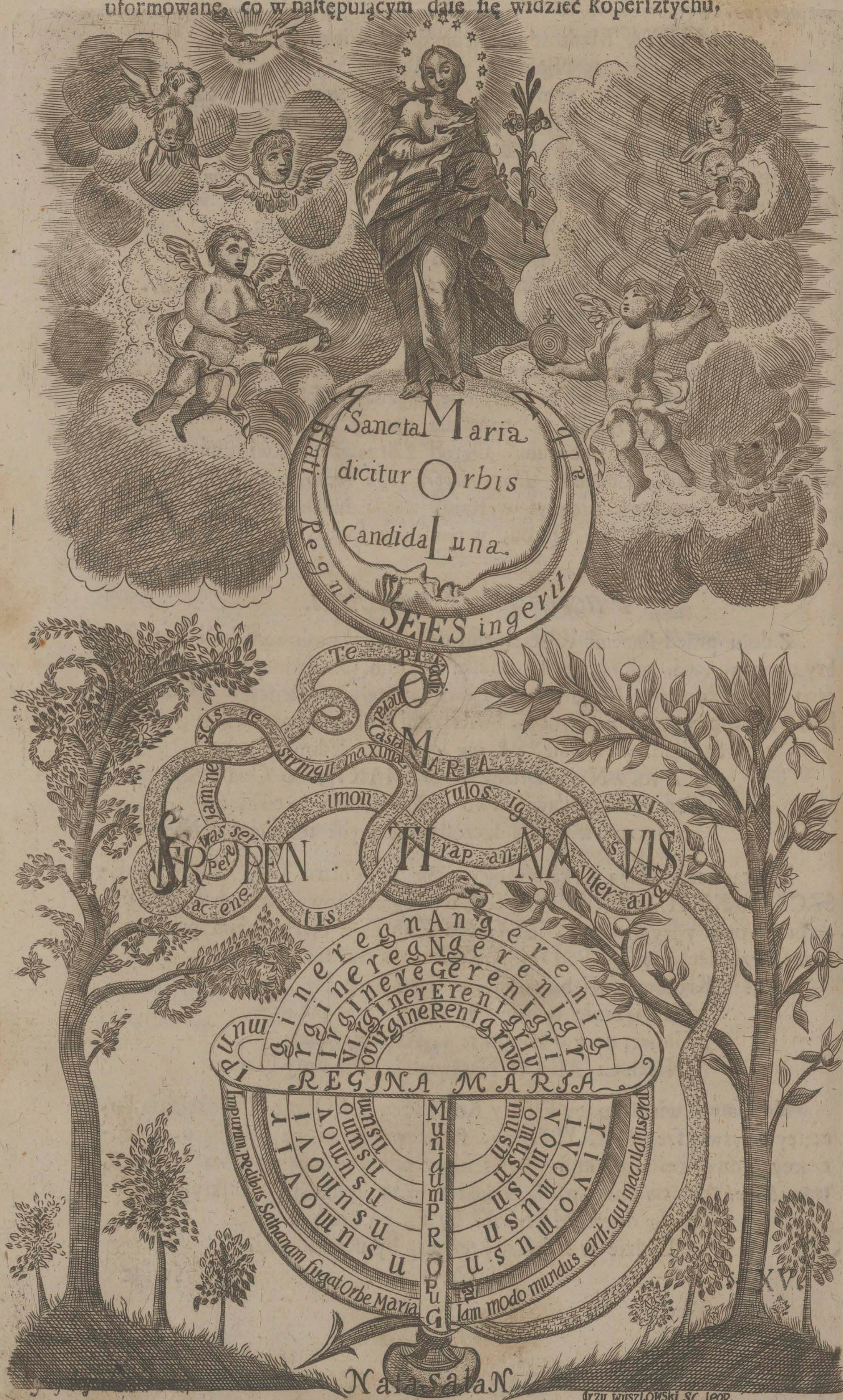
Nad tą pomienioną Arką wyżey troche był Portret J. O. Xiężny z LESZCZYNSKICH WISNIOWIECKIEY Kasztellanowy Krakowskiey, Fundatorki, oraz y Jey Herb: to iest Głowa Zubrza z pierścieniem przez nozdrze przewleczonym: Pod ktorym ten naydował się podpis:

Krolowey Niebios Xiężna, iako przy Jey Swięcie
Na wiązanie oddaie ten Pierścień w prezęcie,
Y Głowę; przy oddaniu, te są Xiężny słowa:
Niech Ci ARKO Nayświętsza y ta służy Głowa.

Na samym wierzchu tey Faciaty Kościelney stał Obraz Niepokalanie Poczętey Nayświętszey MARYI Panny, stoiącey nogami na Miesiącu, y depczącey głowę wężową, ktory świat niżey odmalowany opasywał y ściskał, tego *Piesek* z pochodnią palił, pod ktorym ta Polska była inskrypcya:

Węża depce MARYA, by się go nie bali
Ludzie w świecie, y ten go, by uciekał pali.

Swiat zaś ten iako y wąż y miesiąc z samych wierszow Łacińskich były uformowane, co w następuiącym daie się widzieć kopersztychu,

§. XV.

O Osmey Bramie Tryumfalney, wystawioney ku Polowi, y o Faciacie iakby o dźiewiątey Bramie, przy Klasztorze Zakonu Kaznodzieyskiego pod Tytułem S. Magdaleny, y co była przed S. Łazarzem, Kośćiołem Rożańcowym.

BRama ta w obszerności mieysca y wspaniałości rowna innym, przy rożnych Architektoniki sztukach Bustami Swiętych z Zakonu Kaznodzieyskiego y pikturami w perspektywę adumbrowana; w drugiey kontygnacyi reprezentowała niezmierny applauz Aniołow, y Zakonu Kaznodzieyskiego Swiętych, na Tryumfalnym Wozie w dzień Koronacyi swoiey wieżdzaiącey MARYI z inskrypcyą:

Coronans coronabit Te, & ibi erit Currus Gloriæ Tuæ. Isaiæ 22. v. 18.

Nad Arkadą Faciaty przed S. Magdaleną przy innych Architekturach, pędzlem Malarskim wyrażonych, w śrzodku samym malowany był Papież na Maiestacie między Kardynałami siedzący, Nayiaśnieyszemu Panu, Krolowi Polskiemu, y J.O.Kasztelanowi Krakowskiemu oddaiący Przywiley y Korony, z Inskrypcyą: *En [inquit] tradidi vobis.* Deut. 1. v. 8. *Coronas certe aureas.* Baruch 6. v. 9.

A nad Oycem S. Geniusz trzymaiący Koronę z inskrypcyą: *Eris Corona gloriæ in manu Domini.* *Isaiæ* 62. v. 3.

BRAMA przed S. ŁAZARZEM.

Przed Swiętym Łazarzem była wystawiona Brama z samych Tryumfalnych y woiennych Znakow, a to nakładem Archi-Konfraternii Rozańca S. przy Kościele BOZEGO Ciała, [ktora iest *Fundatrix & Domina cum Iure Patronatûs tak Kościoła iako y Szpitala tego,*] Aniołowie pląsaiąc w ręce, każdy z ust swoich miał idące słowa: *Victoria.* A na wyższym mieyscu, Imie MARYA Zwycięzkie, w obłokach nad Obrazem Nayświętszey MARYI z Inskrypcyą unosili:

Nomini meo adscribatur. 3. Reg. v. 28.

W koperdymentach na wysokich Kolumnach były takie Inskrypcye: iedna: *Videant Pauperes & lætentur.* Psal. 68. v. 33.
Druga: *Pauper & inops laudabunt.* Psal. 73. v. 27.

W koperdymentach zaś kolumn koło Faciaty S. Magdaleny stoiących były inskrypcye takie, iedna: *Splendor eius ut lux erit.* Habac. 2. v. 4. Druga: *Mundum illuminans in excelsis.* Eccl. 43. v. 10. A to z tey cyrkumstancyi, że ná wierzchu tych kolumn, stał *Piesek* Herbowny Zakonu Kaznodzieyskiego pochodnią swoią Swiat zapalaiący, w ktorym przy nocnych illuminacyach wewnątrz były lampy, bardzo misterną sztukę w umbrze pokazuiące.

§. XVI.

O apparencyi przygotowaney w Wielkiey Kaplicy BOZEGO CIAŁA, o Ornamentach wskrożganku, y illuminacyach, ktoremi wszystkie Wieże Miasta Lwowa y Przedmieścia, ozdobione były.

CAła Kaplica adamaszkowym karmazynowym obiciem z frędzlami złotemi ubrana, naypierwey Wielki Ołtarz miała w sobie *per modum* Maiestatu bardzo wspaniałego, z materyi suto bogatey złotogłowowey, galonámi y frędzlami Masyfowemi szamerowaney, ktorego *fimbrias* utrzymywały wzlatuiące Geniusze z Inskrypcyami, u iednego: *Data est Ei Corona.* Apoc: *6.* ℣. 2. u drugiego. *Et Sceptrum.* Zach. 10. ℣. 11. a nad głową Fama z Inskrypcyą:

In perpetum Coronata Triumphat. Sap. 4. ℣. 2.

Poboczne Ołtarze, y inne *novitèr, propter commodum* Gości wystawione, także osobliwszą inwencyą y apparencyą ozdobione były.

Baldachim dla J. O. Jmći X. Koronatora, y Ambona dla J. W. Jmci X. Biskupa, z bogatych Perskich makat, były ubrane.

Nad baldachimem J. O. Jmći X. Koronátora, ulatywał Geniusz trąbę trzymaiący w rękach ku Ołtarzowi Obrazu obrocony, z tą Inskrypcyą.

Qui Coronat Te. Psal. 102. ℣. 4. *Offerens Coronam auream.* 2. Machab. 14, ℣. 4. *Accipiet Coronam vitæ.* Jacobi 2. ℣. 12.

Nad Amboną zaś Geniusz podobny, taką trzymał inskrypcyę:

Positus sum ego Prædicator. 1. ad Thim. 2. ℣. 7.
In reliquo, reposita est mihi Corona. 2. ad Thim. 4. ℣. 8,

Atrium Kaplicy y Chor dla Kapeli *de novo* wystawiony, był adornowany obiciem axamitnym karmazynowym z frędzlami srebrnemi. W ktorym Geniusze ulatuiące z inskrypcyami swoiemi, Portrety trzymały *hoc numero.*

Pierwszy: Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża na samym srzodku, pod ktorym takie były wiersze:

Dextera Te Lucæ depinxit VIRGO colore
Roma coronavit, Rusia prona colit.

Drugi: Nayiaśnieyszego Monarchy AUGUSTA III. Krola naszego, z inskrypcyą:

Ensibus Augustus geminis dat signa salutis,
Pro cultu iurat, pro Cruce bella gerit.

Trzeci: Náyiáśnieyszey Pani, MARYI JOZEFY Krolowey naszey, z inskrypcyą:

Dat tibi Sarmaticam Iosépha Maria Corónam,
Tu Regina poli, corda Polona regas.

Czwarty

Czwarty: Xiążęcia LEONA Fundatora Miaſta Lwowa, y w nim Klaſztoru Zakonu Kaznodzieyſkiego, nad ktorym była inſkrypcya.

Eo tempore erat Dux. 2. Machab. 3. ℣. 5. *Et ædificavit Civitatem.* Judic. 1. ℣. 26. *Ut ſit Nomen eius in eo.* Deut: 12. ℣. 11.

Niżey Portretu: *En Civitas, quam ædificavi in robore fortitudinis meæ, & in gloriam decoris mei.* Dan. 4.

Piąty: Błogoſławioney KONSTANCYI Matki Xiążęcia Leona, y Sioſtry Trzeciey Reguły S. Dominika, za ktorey uproſzeniem Zamek na Klaſztor, y Obraz MATKI Ukoronowaney, darowany Zakonowi Kaznodzieyſkiemu od Jey Syna, na ktorym była inſkrypcya:

Mater eius, & Soror. Joan. 19. ℣. 25.
Vocavit Fratres ſuos. Gen. 31. ℣. 54.

Niżey Portretu: *Et poſuit eos in Arce in Cuſtodiam Domûs Sanctæ* 1. Machab. 9. ℣. 53. *Cuius eſt Imago hæc.* Matth. 22. ℣. 20.

Szoſty. Krola Władyſława IV. Jagellona, Wielkiego Benefaktora Konwentu Lwowſkiego, ktorego Herb Snopek złoty, z inſkrypcyą:

Primitias meſsis Dominæ Iagello Sacravit,
Virgineam frontem Regia ſpica decet:

Siodmy: Krola Michała I. Korybuta, Wielkiego Dewota do Obrazu tego Cudownego; ktorego Herb Mieſiąc, Gwiazda, y Krzyże, z Inſkrypcyą:

Luna pedes at Stella Caput, Crux trina Coronam
Virginis exornant, Rex Korybuthe tua.

Oſmy. Krola Jana III. Sobieſkiego, wielce nabożnego na tym mieyſcu, ktorego Herb Tarcza, z Inſkrypcyą:

Rex Clypeum reddit Matri pro pace Ioannes,
Gratia pugnavit, Dextera Virgo fuit.

Dziewiąty, Krola Staniſława I. Leſzczyńſkiego Xiążęcia Lotaryngii, y z tak odległych Kraiow, tego mieyſca Cudownego, pamiętnego, przez przyſłaną Eleemozynę; ktorego Herb Zubrza głowa; z Inſkrypcyą:

Lilia terna comant, Dominam Lotharingia cingit,
Ter Regale Caput, Principe fronte colit.

Skróśganek także obity Szpalerami, w koło był ozdobiony Portretami naſtępuiącemi; z ktorych był:

Pierwſzy Eminentiſſimi Annibalis Cardinalis Albani, Protektora Polſkiego Kroleſtwa, y W. Xięſtwa Litt. y Archi-Presbytera Kapituły S. Piotra na Watykanie; z Inſkrypcyą:

En Albanus adeſt, Clementis cardo Sacrati,
Virginis à tanto Cardine pendet honor.

Drugi. J. O. Xiążęcia Jmći Adama Komorowſkiego. Arcy-Biſkupa Gnieźnieńſkiego, y Prymaſa Korony Polſkiey, y W. Xięſtwa Litewſkiego, z Inſkrypcyą:

En Paradiſe tuus Cuſtos, Primaſquè Supremus,
Innocuis moribus primus Adamus adeſt.

Trzeci: Nayprzewieleb. Xiędza Antonina Bremonda *natione* Francuza, Generała Zakonu Kaznodzieyſkiego, Syna Konwentu S. Magdaleny, gdzie Jey Głowa leży, w Marſylii, z Inſkrypcyą:

Magdalis hunc lachrymæ laudi genuêre Mariæ,
Ex quo Religio gaudia Mater habet.

Czwarty J.O.ś.p.Jmći Pana Jozefa POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielk: Koronn: Fundatora, y Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyſkiego Brata, z Inſkrypcyą:

Ter geminis Crucibus Sponſata MARIA Joſepho
Clava, Domus, pietas, terna Corona fiunt;
Sponſam corde, Ducem clava, redimitq; Patronam
Nomine, ter cinctam, Crux quoq; terna decet.

Piąty. J.O. Jeymći Pani Ludowiki z Mniſzchow POTOCKIEY, Kaſztellanowey Krakowſkiey, Hetmanowey Wielkiey Koronney, Fundatorki, y Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyſkiego Sioſtry; z Inſkrypcyą:

Debentur Capiti Dominæ diademata ſeptem,
Quæ Civitas ſeptem montibus aucta parat.
Hæc meritò ſeptem calamis adſcribit Avitis
Alludens fronti, ſic LUDOVICA Tuæ.

Szoſty: J. O. Xiężny Jeymći z Leſzczyńſkich Wiſzniowieckiey, Kaſztellanowey Krakowſkiey, Fundatorki, z Inſkrypcyą:

Mente tenet Dominam monſtrat Sponſata MARIÆ
Leſzczyniana Domus, Circulus atquè Caput.

Siodmy: Jaśnie Wielmoż: Jmći Pana Jana Klemenſa Branickiego Woiewody Krakow. Hetmana na ten czas Poln: a teraz Wielk: Koron; z inſkrypcyą:

Belliger & Clemens Braniccius annuit enſe
Nutibus alma Tuis, prælia Gryphus agens.

Oſmy. J. O. Xiążęcia Jmci Michała Kazimierza Radźiwiłła Woiewody Wileńſkiego, Hetmana Wielkiego, Wielkiego Xięſtwa Litt: z Inſkrypcyą:

Fama volat, nomenquè canunt tria claſſica laudi,
Conſulit alma Tuæ Radiviliana Domus.

Dziewiąty. J. W. Jmći Pana Michała Maſſalſkiego Kaſztellana Wileńſkiego, Hetmana Polnego Wielkiego Xięſtwa Litew. z Inſkrypcyą:

Quartus Dux Belli Maſſalſcius arma paravit,
Hoc Duce VIRGO tenet ſerta quaterna Poli.

Dzieſiąty: J. W. Jmći Pana Staniſława Potockiego Woiewody Kiiowſkiego, Fundatora, z Inſkrypcyą:

Filius aſſiſtit, Patris, Matriſq; Corona,
Virgo Corona Patri, Natus utriquè fiet.

Iedynaſty: J. O. Xiążęcia Jmci Auguſta Alexandra Czartoryiſkiego, Woiewody y Generała Ziem Ruſkich y Podolſkich, z Inſkrypcyą:

Bellica ſerta ferens Bellonæ Marte triumphans,
Urget Eques, ſtimulat, quo celeraret honor.

Dwona.

Dwónaſty: J. O. Xiężny Jeymći Zofii z Sieniawſkich Czartoryiſkiey, Woiewodziny Ruſkiey, z inſkrypcyą:

Plena fuit meritis, Splendore ſerena Ducali,
Sangvine decrevit, ſydus in auge gerit.

Trzynaſty. J. W. ś.p. Imći Pana Michała Potockiego Woiewody Wołyńſkiego, Fundatora, z inſkrypcyą.

En Michàél pugnans juravit prælia Matri,
Corde triumphavit ſub Cruce victor amor.

Czternaſty: J. W. Jmći Pana Seweryna Rzewuſkiego Woiewody Wołyńſkiego, z inſkrypcyą:

Rzewuſki Solea Severinus ſtravit ut altum
Aſcendat ſolium, VIRGO Beata gradum.

Piętnaſty. J. W. Jmći Pana Wacława Rzewuſkiego Woiewody Podolſkiego, teraz Hetmana Polnego Koronnego, z inſkrypcyą.

Non mirum Virgo, quod honoris ſurgat in altum.
Vaclai Solea. ſuppeditavit iter.

Szeſnaſty. J. W. ś.p. Jmći Pana Ordynata Zamoyſkiego Woiewody Lubelſkiego; z inſkrypcyą:

Tergeminis Haſtis pro ſigno ſerta locantur,
Hæc demiſſa Polo lancea terna tulit.

Siedmnaſty. J. W. Imći Pana Antoniego Michała Potockiego, Woiewody Bełzkiego, y Fundatora; z inſkrypcyą:

Belzenſis Palatine tuum, recipit dum Stemma MARIA,
Indiget hac tendens ad Diadema, Cruce.

Oſmnaſty: J. W. Jmći Pana Staniſława Poniatowſkiego Woiewody Mazowieckiego, teraz Kaſztellana Krakowſkiego, z inſkrypcyą.

Victima fit Taurus, quæris, quæ Feſta notantur?
Nonne Coronarum ſanctificata dies?

Dziewiętnaſty. J. W. Jmći Pana Ignacego Sapiehy, Woiewody Mściſławſkiego; z Inſkrypcyą:

Non ne Triumphales Ignatius excitat ignes?
Quando ſe Matri nomine, corde Sacrat.

Dwudzieſty: J. W. Jmći Pana Piotra Branickiego, Kaſztellana Bracławſkiego, Tercyárza Zakonu Kaznodżieyſkiego, z inſkrypcyą:

Erigit in titulum Petrus de nomine Petram,
In Petra virtus lauſque perennis erit.

Dwudzieſty pierwſzy: J. W. Jmći Pana Jerzego Mniſzcha, Marſzałka Nadwornego Koronnego; z Inſkrypcyą:

Se Pennis propriis Mniſzech ſubſcripſit honori
VIRGINIS, has alas ſuppeditavit honor.

Dwudzie-

Dwudzie∫ty drugi: J. O. Xiążęcia Jmći Janu∫za Sangu∫zka, Wielkiego Xię∫twa Litew∫kiego, Nadwornego, y J. O. Trybunału Koronnego, Mar∫załka; z In∫krypcyą:

Non ∫equitur venerada dolum Le∫conis acutum,
Hoc Duce mon∫tratur ∫emita tuta Tibi.

Dwudzie∫ty trzeci: J. W. Jmći Pana Stani∫ława Ko∫∫akow∫kiego Ka∫ztelana Kamiń∫kiego, Fundatorá z In∫krypcyą:

Ore tenes, nixus Soleâ Corvine Sigillum,
Secretum ∫ignas ad Diadema viam.

Dwudzie∫ty czwarty, J. W. Jmći Pana Franci∫zka Salezyu∫za Potockiego, Krayczego Koronnego, Fundatora; z In∫krypcyą:

Inci∫or Regni proprium cor pectore truncat
Virginis in laudes, vi∫cera tota ∫acrat.

Dwudzie∫ty piąty: J. W. Jmći Pana Michała Potockiego, Staro∫ty Trębowel∫kiego, Fundatora; z In∫krypcyą:

VIRGO coronatur, Præfectus Trembovelen∫is,
Plaudens Angelicum traxit ab axe Ducem.

Dwudzie∫ty ∫zo∫ty. J. W. Jmći Pana Jozefa Potockiego, Staro∫ty Szczerzeckiego, Fundatora; z in∫krypcyą:

Accre∫cet Marianus honor, cùm VIRGO Coronam
Portat, Crux Jo∫eph Potocciana docet.

Dwòdzie∫ty ∫iodmy. J. W. Jmći Pana Joachima Potockiego, Staro∫ty Lwow∫kiego, Generała Majora y Pułkownika Regimentu Pie∫zego Artylleryi Koronney, Kamienieckiego y Fortec Pogranicznych Kommendanta, Fundatora, z In∫krypcyą:

Potocciis fieri quod jurat amica per ævum
Ip∫a MARIA, Tibi Crux Joachime probat.

Dwòdzie∫ty o∫my. J. W. Imći Pana Mikołaia Potockiego, Staro∫ty Kaniow∫kiego, Fundatora, z in∫krypcyą:

Es quod juratus Potocki VIRGINIS hæres,
Omnibus hoc mon∫trat Crux Nicolae Tua.

Dwòdzie∫ty dziewiąty. J. W. Jmći Pana Eu∫tachiego Potockiego Staro∫ty Tłumackiego, Fundatora, z in∫krypcyą:

Mox benedicit iter Crux Eu∫tachi Potocciana,
Ad Diadema Sacrum dum pia VIRGO petit.

Trzydzie∫ty: J. W. Jmći Pana Adama Tarła Staro∫ty Go∫zczyń∫kiego, z in∫krypcyą:

Quas Tibi pax palmas, debet Bellona triumphos,
Tarłonum Victrix, A∫cia ∫cindit eas.

Trzydzie∫ty pierw∫zy. J. W. Jmći Pana Maryana Potockiego Staro∫ty Grabowieckiego, Fundatora, z in∫krypcyą:

Quam bene VIRGO favet, Præfecto Grabovecen∫i
Ip∫e Marianus nomine, corde probat.

Trzydzie-

Trzydźiesty drugi: J. W. Imći Pana Ignacego Potockiego, Starosty Kołomyiskiego, Fundatora, z inskrypcyą:

Cruce Coronâsti MATREM, quam fronte colebas
Hinc à Cruce Caput, tu quoquè liber eris.

Ná ścianach od Apteki y od Lokutarza były Herby bardzo piękne, y wspaniale malowáne: Jeden Odrowąż Herb Prowincyi Ruskiéy, ktora *gaudet Titulo & Patrocinio* S. JACKA, zá Przywileiem Alexandra VII. Papieża, z inskrypcyą:

Non sinè Martyrio iaculata Sagitta cruore,
Arcus amoris erat, meta Corona fuit.

Drugi Herb Konwentu Generalnego teyże Prowincyi pod Tytułem BOZEGO CIAŁA; w ktorym się ninieyszá ágitowała Koronácyá, to iest: Kielich z Hostyą w promieniach, z inskrypcyą:

Eminet & saciat populum, mensamquè coronat
Elevet ut mensam, se levat ipse Cibus.

Wieże cáłego Miasta Lwowa, to iest: Ratuszná, OO Bernardynow, OO. Fráńciszkanow, OO. Karmelitow Trzewikowych, OO. Jezuitow; Pánien Dominikanek, Wieża Wołoskiey wielkiey Cerkwi, Facyátá Kościoła OO. Trynitarzow; Bramy Halicka, Krakowská, y wszystkie Tryumfalne, także cáła ulica Dominikańską nazwána, wszystkie oprocz Wielebnych Panien, expensą Klasztoru Bożego Ciała, w bardzo rzęsiste lampy przybrane; Kolumny po wszystkich ulicach z festonámi ognie w illuminácyach swoich prezentowáły. Nie explikuiąc emuluiące osobliwie w cyrkule Miastà, w apparencyach y illuminacyách Kamienice, które wszystkie wielkie wznięcały w Spektátorach ciekawości, y Nayświętszey MARYI Ukoronowánéy Solenny prezentowáły Applauz, między ktoremi osobliwie Jaśnie Wielmożnych Woiewodow Wołyńskiego y Bełzkiego Kamienice naysuciey iaśniały, y niektorych Radźcow; zgoła cały Lwow iednym wydawał się na Honor MARYI Tryumfem.

§. XVII.

O mieyscu w polu na Koronacyę naznaczonym, y o Apparencyi tamże uczynioney.

POniewaź szczupłość mieysca dla Fabryki nowego Kościoła, tak wielkiemu Aktowi niewystarczała, á choćby wystarczyć mogła, częste utyskowania wielu pragnących y Woyska assystuiącego, nad niewidziáną Ceremonią tylu Koronacyi, podáły *motivum*, aby wygodnym mieyscem do widzenia tey Solenney Funkcyi, wszyscy generálnie uszczęśliwieni bydź mogli; dla czego umyślny memoryáł ordynowany był do Rzymu z tą expostulacyą: áżeby taż sama Koronácyà w swoim ták walnym Akcie w polu za Miastem odprawić się mogłá; iákoż Ociec S. szczęśliwie pánuiący bez

wszelkiey trudności *per simplex Rescriptum* na tym samym podanym memoryále, pożądáne do widzienia wszystkim naznaczyć pozwolił mieysce, iako z następuiącego daie się widzieć Textu.

Beatissimo PADRE.

DOvendosi fare la Coronazione d'un Imagine Miracolosissima della Beata VERGINE posta nella Chiesa de Padri di San Domenico della Città di Leopoli in Polonia, che di nuovo Si vi fabrica à Spese del Capitan Generale dell'Esercito della Corona, per la gran devozione, che hanno tutti quei Popoli alla sudetta Santa Imagine, non solo vi sarà un concorso infinito di gente, ma vi portera ancora l'Esercito ad hunc effectum per assistere ed vedere questa Solenne funzione. Ma perche il detto Esercito doverà fermarsi & accamparsi fuori della Città, la generalità non potrà allontanarsi dal medesimo Esercito, & non potrebbe vedere questa funzione, oltre l'essere la chiesa in gran parte impedita dalla Fabrica. Quindi è che li Padri Sudetti Supplicano umilissimamente per la grazia di poter fare questa Coronazione in uno Teatro magnificamente ornato in Campagnia á vista dell'Esercito accioche possino tutti commodamente vederla. *à Tergo.* Alla Santita di nostro Signiore PP. Benedetto XIV. per li Padri di San Domenico della Città di Leopoli, Pro Grazia. Ex Audientia Sanctissimi. Die 24. Maj. MDCCLI. Sanctissimus attentis expositis juxta petita indulsit.

Ioseph Livizzani Secretarius.

[L.S.]

A że Obraz bywał na woynach, y Xiążęta Ruscy zawsze go z sobą wozili, y w Obozie konserwowali, na znak bespieczney Fortecy, y zasłony swoiey od nieprzyiacioł, *nil iustiùs* determinowano: iako żeby ten Obraz w Obozie był Ukoronowany, y też same osądzono naywygodnieysze mieysce, gdźie Rycerskie Koło przed Walnemi Seymami zwykło bywać. Które ázeby pomienioney Funkcyi korrespondowało, takie na nim poczyniono dyspozycye.

Gdy Oboz Woyska Polskiego Leżę swoię pod Biłohoszczą Wśią, ulokował, Teátrum na ktorym miał bydź Koronowany Obraz MATKI Boskiey, o trzydźiestu gradusach wystawiono blisko Obozu; na tym mieyscu, gdźie Jaśnie Wielmożni Jchmość Panowie Hetmani Koronni pod czas Koła Rycerskiego zwykli zasiadáć, ktore Teátrum z wierzchu okrywał Namiot, Dywan nazwany, taką iednak symetryą, że nic Spektatorowi do widzenia nie zastaniał. W posrzodku Teátrum, był Ołtarz z bogatey Perłczyzny ustroiony, na ktorym J. O. Jmć X. Koronator Mszą S. celebrował, y Ambona postáwiona dla Kaznodźiei. W koło zaś Makatámi Perskiemi obito, pawiment y gradusy suknem czerwonym usłano.

Po prawey stronie na sześćdźiesiąt lub więcey krokow odległey, stał Namiot bardzo wielki y bogaty, ktoren Szopą nazywano, wewnątrz maiący Bal-

cy Baldachim kitaykowy karmazynowy, bardzo piękną inwencyą robiony, obok z feſtonami *per modum* Tronu akkommodowany, pod ktorym poſtawiono ſtolik kobiercem ſuto złotym nakryty, dla złożenia Koron z wezgłowiami.

Po lewey ſtronie o tyleż krokow był Namiot Kotarą nazwany także bardzo piękny, korreſponduiący Szopie, pod ktorym Jaśnie Wielmożni Prałaci do ubierania ſiebie *in Pontificalia* wygodną mieli ſytuácyę.

Te wſzyſtkie Námioty J. O. Xiąże Jmć Radziwiłł, Woiewoda Wileńſki, Hetman Wielki Wielkiego Xięſtwa Litewſkiego, z zwykłey pobożności ſwoiey ku Nayświętſzey MARYI, umyślnie na ten Akt z Nieświeża, y ludźi do ſtawiania ſpoſobnych pod Kommendą Porucznika Regimentu konnego przyſłał.

§. XVIII.

W ktorym Cud immediatè *przed Koronacyą całemu Miaſtu Lwowu na ten czas widomy* ſpecificatur.

W Sobotę piącią dniami przed ſamą Koronacyą, to ieſt dnia 26. Mieſiąca Czerwca, w Kámienicy Zywertowſkiey ku Krakowſkiey Bramie, taka ſię rzecz ſtała. Franciſzek Fógner Złotnik mieſzkał wprzod na dole na nayniżſzym piątrze, gdy dźieci ſwywolili, á Matka ie zamkneła w izbie, nauczyli ſię przez okno, ktore niſkie było, przełazić na ulicę, y tak wychodzić na wolność, á uchodzić zamknięcia. Gdy w krotce przenioſł ſię do gornych kontygnacyi na drugie piątro, tego czaſu ſtało ſię, że Corka imieniem Antonina, maiąca lat trzy na czwarty, gdy ſię rozpłakała, á Ociec nad robotą na dole ſiedział, Matka maiąc zabawę, w Izbie ią zamknęła; ſame dziecie będąc zwyczaiem dawnym, zażywać ſpoſobu eliberowania ſiebie nauczone, przyſzedłſzy do okna, ſpuſzczać ſię poczeło pomału, ludzie zaś tak przechodzący, iako z okien patrzący, poſtrzegli oczywiſte niebeſpieczeńſtwo; iedni aby ſię ratowało wołać poczeli, drudzy o ratunek Nayświętſzey PANNY w Obrazie ſwoim Cudowney, ktorego Koronacya naſtępowała, proſili, ale że ſiły nadwątlone maiąc też Dziecie, przez kilka Pacierzy trzymaiące ſię u okná, daley wytrzymać nie mogło, puściło ſię na doł, y tak na kamienie padło mocno, że zdaniem wſzyſtkich, trzeba było rozbitemu dziecięciu o kamienie, na mieyſcu zoſtać. Alić oto za protekcyą tey weznaney PANI z podziwieniem, żywo bez wſzelkiego ſtłuczenia, y bez wſzelkiego ſzwanku, zalęknione tylko, podnieſiono dziecię, dotąd żywe y zdrowe zoſtaiące; ktory Cud nietylko Ociec y Matka tego dziecięcia, ale y ośmiu świadkow, wychwalaiąc y wielbiąc BOGA nieprzeſtaiącego Łaſki y Cuda przy Intercesſyi PANNY Przenayświ: czynić, potomnym na pamiątkę czaſom zeznało, lubo to na kilkadzieſiąt ludzi y więcey widziało, y zaraz ſię po całym Mieście rozgłoſiło.

§. XIX.

O Ceremoniach w Wigilie, Akt Koronacyi poprzedzaiących

PO ogłoszonym czasie naznaczonego Aktu Koronacyi przez Processa rozesłane po Dyecezyach y Dekanatach, przez Listy rospisane po Panach, y Publiczne Gazety, na Dzień pierwszy Miesiąca Lipca, Roku Pańskiego 1751. we Srzodę, to iest *die ultima Iunii*, po odgłosach dzwonnych, przez trzy dni poprzedzaiące, według Instruktarza Rzymskiego, y rannym tego dnia, tudziesz południowym danym *salve* z Armat, wszystkie wały Miasta otaczaiących, o godzinie drugiey po południu, do Kościoła S. ANTONIEGO WW. OO. Franciszkanow ziechawszy się wszyscy Goście, zastali Korony, z Rzymu przysłane, w kleynoty suto od J. W. JeyMci Pani Katarzyny z Potockich Kossakowskiey, Kasztelanowey Kamińskiey, ustroione, na wezgłowiach bardzo bogatych leżące na Ołtarzu, ktore Wielebny X. Przeor wziąwszy w ręce swoie, oddawał Jaśnie Wielmożnym Ichmćiom Panom Woiewodżicom Kiiowskim, takie maiąc do J. W. Imći Pana Starosty Kołomyiskiego króciusieńką mowę,

Mowa W. X. PRZEORA.

PRogrederis ex hac Seraphica Domo Illustrissime Fundator, ad coronandam Reginam Angelorum, à Thaumaturgo Francisci Filio, Antonio; procedis ad honorandam Thaumaturgam VIRGINEM, qui personam Filii Celsissimi Ducis, Avi Tui, Nepos Dignissime geris. Festinas ab hac Coronata Domo Serenissimis Michàélis Korybuth Syderibus, ad REGINAM Poloniæ Regio Ortam Sangvine, Coronatam Stellis, novis Syderibus in hac Urbe coronandam. Suscipe igitur has Coronás Illustrissime Capitanee; cum illis prosperè, procede, ut regnet MARIA.

Odebrawszy zaś Jaśnie Wielmożni Ichmć Panowie Woiewodźicowie Kiiowscy ieden iedną, drugi drugą Koronę, starszy z nich, to iest J.W. Jmć Pan Starosta Kołomyiski tym sposobem podziękował:

Mowa I.W.Imci P.Starosty Kołomyiskiego.

IMmensas ago gratias REGI Regum, qui me idoneum elegit Portitorem præsentium Coronarum. Vobis verò Dilecti DEO & hominibus Dominici Patris Filii, qui me in hanc sortem vocatis, innatam Domui meæ ab Avis, imo Protavis meis ad me usque transfusam, addictionem & æstimationem, omni propensione & universis obsequiis comparare, ampliare, & hæreditare spondeo. Coronas quas de manibus Tuis colende suis Titulis Pater & primi in Russia Prædicatorum Cænobii Prior, suscipio, Illustrissimo Archi-Præsuli referam, ac pro imponendis Capiti JESU & MARIÆ in Imagine Ecclesiæ tui Ordinis, Thaumaturgæ, Nomine Sanctæ Sedis, Regni Nostri, & totius Domûs meæ suppliciter instabo.

W tym da-

W tym dano ognia w koło Miastą z Armat, przy ktorym nieustaiącym, przy odgłosach trąb y kotłow ruszyły się Kalwakaty wszystkich Dworow, nastąpiły potym Karety rożnych Ichmćiow Senatorow, Urzędnikow, y Ziemian na ten Akt przybyłych, á iadąc Przedmieściem po za Bramę Halicką ciągnącym się, z temi wszystkiemi w wielkiey bardzo liczbie będącemi, nie daleko teyże Bramy Halickiey Jaśnie Wielmożni Ichmć Panowie Woiewodzicowie mieli *obviam* Ichmćw Panow Rezydentow zbroyno, tak Husarskich iako y Pancernych Chorągwi, tudźieśz Dragonii Kornetow dwa, ktorych *pro assistentia* Koron z Obozu Imć Pan Regimentarz wysłał, á tak *in comitatu* wielkiey freqwencyi coraz bardźiey przybywaiącey, zawieźli Korony do Kościoła WW. Panien Dominikanek; gdzie zastali J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Lwowskiego, Koronatora od S. Stolicy Apostolskiey Delegowanego, *Pontificaliter* pod Tronem siedzącego, w assystencyi Jaśnie Wielmożnych Biskupow, Prałatow, Senatorow, Urzędnikow, y wielkiey liczby rożnych Spektatorow, do ktorego *ex opposito* siedzący przy swoiey wszystkiey assystencyi, ktorę ledwo Kościoł mogł pomieścić, J. W. Jmć Pan Starosta Kołomyiski przy oddawaniu Koron miał *elegantissimo stylo & rarâ facundiâ* Mowę, w ktorey iaką rekognicyę Imieniem swoiego J. O. Domu wyraził ku Honorowi Nayświętszey MARYI Panny, z samey teyże Mowy *patet de tenore sequenti.*

Mowa I. W. Imci P. Starosty Kołomyiskiego, przy oddawaniu Koron.

HAbet quod sibi gratulari debeat Regnum nostrum, quia dudum Coronatam in Cælis DEI Matrem, Eandem Thaumaturgam in tot Iconibus per Indulgentiam Sacræ Sedis Apostolicæ frequentibus Diademmatibus redimit. Hæc enim Sanctissima Genitrix se Reginam Poloniæ vocari ultro obtulit, quæ nimirum toties Patriæ Nostræ Protectrix extitit, extremis periculis Regni consuluit, ab imminentibus hostibus defendit, Fidem, Legem, & Regem Lechicum manu tenuit ac servavit. Spectat nos Subditos, humili, subjecto, & perfecto corde amplum Supræmæ Reginæ Dominium recognoscere, circa Majestatem, Gloriam, & Honorem illius, pro innato Prædecessorum zelo vitam exponere, sangvinem perfundere. Etiam omnibus Polonis, hic ardor Domesticus est; singulari autem titulo inhæret Domui meæ, cui ex speciali benevolentia Sanctissimi Domini feliciter Regnantis BENEDICTI Decimi Quarti conceditur frui solatio de receptis coronis ad cingendum Verticem Thaumaturgæ MARIÆ & FILII Ejus, in Imagine Leopoliensi Sacri Prædicatorum Ordinis. Usu novimus Potoccii præpotens juvamen hujus Loci Deiparæ, cujus præsidio Jacobus Potocki à periculo ignis per medios Tartarorum cuneos liber evasit, & in perenne testimonium propriam de manu, pellem ab accenso in Arce Jezupoliensi sulfureo pulvere læsam pro voto obtulit. A cæteris Familiæ meæ gratias MARIÆ comprobantibus abstineo, cum nec tempus, nec lingvæ, & ora si mihi centum darentur, narrare sufficerent. Id unicum Domus mea dolet, dolendi autem causam universis succedentibus sæculis ha-

bet; quod Celsissimus Avus meus Josephus POTOCKI, Castellanus Cracoviensis, Supremus Dux Exercituum Regni, novissime temporali vita perfunctus, ad hunc Coronationis Actum non pervenit, qui ex animo & intimis præcordiis, quà clam, qua palàm indicantibus ei adesse optavit. Lætabitur tamen ut speramus per Omnipotentis Misericordiam in visione DEI, de accidentali MARIÆ in terris gloria. Ego Sangvinis ejus Nepos Tibi Illustrissime Archi-Episcope, Nomine totius Domûs meæ transmissas à Vaticano Coronas, cum profunda Reverentia fideliter consigno. Suscipe in Archi-Pastorales manus, & inclytam Sanctissimi Patris DOMINICI Tutelaris nostri sobolem, pro custodia Reginalis MARIÆ Throni vigilem, continuò protege, annis quoq; ac successibus meis ad Tuos etiam usus inclinatis, abunde digneris benedicere.

Po zakończoney Mowie przez J. W. Jmći Pana Starostę, J. O. Jmć X. Koronator odebrawszy Korony, ktore tym czasem Ichmć Xięża Kánonicy trzymali, wzaiemną wielkiey powagi y mądrości pełną mową odpowiedział; y J. O. Dom POTOCKICH, za promocyę Honoru MATKI Bośkiey, o nieprzebránych od Niey rekompensach na całą J. O. Familię upewnił; iako następuie:

Mowa J. O. Imci X. Arcy-Biskupa, Koronatora, przy odbieraniu Koron.

NIhil simile video, quod à retroactis sæculis desiderari expectariq; vehementiùs, quispiam credidisset, quam idem ipsum quod hodie ætati nostræ, Urbi huic Metropolitanæ, mihi verò comprimis summo cum animi tripudio concessum esse experior. Simul quidem cum in Orbem Christianum ad nos pariter ex immenso meritorum Christi ærario Sanctissimi Domini Nostri BENEDICTI XIV. copiosa manu, Jubilæi gratiæ, favoresq; amplissimi dimanârunt, tum hæc ipsa etiam Coronationis Solemnia insolitum præcipui Cujusdam Beneficii onus nobis abunde suppeditant. Hæc verò tam specialis ejusmodi beneficii ratio, vel hoc ipso longe cæteris anteponenda, quod ab ea manu, quam ferro gravissimam, sicut toties senserunt hostes, ità Divi, Patria, atq; Cives auro experti liberalem, ad nos defluat, à Te potissimum Illustrissime Capitanee Kołomyiscensis, Palatinida Kiioviensis in Nos collati beneficii perennis redundat memoria. Ad quod nempe Celsissimi Castellani Cracoviensis, Supremi Exercituum Ducis, Avi tui vota solummodo & non vitam etiam extendi Superi permiserunt, id ipsum cumulatè perficis, ut virtutis Paternæ hæres, ità votorum, & Patris, Corona Filius: Tanquam Davidi Salomon ad piissimi operis Coronam successisses. Et licet in Sacerrima Sacratissimi Prædicatorum Ordinis Ecclesia, tot jam antiquitùs Sanctissimæ REGINÆ Nostræ miraculis gratiisq; tritam, verum quo ad eandem recurrentibus fiat accessus frequentior, amplissimis præterea impensis, Coronarumq; apparatu viam instituis planè Regiam. Certè enim Celsissimo Potocciorum Nomini, quo rarius se aliorum extendit virtus, velut à natura datum esset, non Patriæ tantum, bonoq; publico, sed Aris etiam munifica manu contendunt subvenire.

Nonne

Nonne adornarunt Senatum, plus quam sexaginta Palatinis à Vestro Sanguine insignes Purpuræ? Nonne auxerunt gloriam Heroum quatuordecim sub militaribus signis Exercituum Duces? per insignia deniq; merita conscripti Patres Patriæ, nec plures Viri, quam Patricii, sed quod majus est, non infrequentes Ecclesiæ, quæ tergemina Cruce Vestra ornantur, atq; assurgunt splendidissime Celsissimi Josephi Exercituum Ducis, munificentissima manus pluribus impendit: Modo enim ad Claro Montana largissimè, modo ad Jaroslaviensem liberaliter, nunc verò ad Leoburgicos Montes hoc ipso in Cultum Sanctissimæ VIRGINIS sumptuosius extensam agnoscimus, quod tanto operi consumando, ut manum tuam, ita animum quoq; admoveris. Quo scilicet hæreditario quodam Jure Vestra pietas transfusa in posteros, nunquam in illis deficeret, quorum exemplis Cultus Deiparæ augeretur. Ubi vero mihi etiam tanti muneris prosecutio imposita, ut videlicet volente Supremo CHRISTI in terris Vicario, ad hanc REGINAM, in cujus Capitis ornamentum Stellæ abeunt coronandam; manus meas sublevarem; quantum intra humanæ tenuitatis me deprehendo, metu quidem amoveor, ast ubi nunc potestatem imperantis, nunc tuam liberalitatem, atq; pro Cultu Mariano Zelum, expectationes deniq; & vota Populorum animadverto, plus his omnibus concedendum esse judico, quam ut tenuitate mea huic optatissimo operi deesse ausim. Et siquidem præsenti in Deiparam amoris tui argumento, munus quoddam sæculorum à DEO comples, ut tam universam Metropolim hanc Leoburgicam, quæ primum tanto in Coronata Virgine beneficio insignitur; Tibi obligatam efficias, quam desideriis Reginam suam expectantis Populi satisfacias: Hæc in Sanctissimam Virginem liberalitas Tua, & in ore laudantium, & in corde amantium perennabit. Quia ipsa terrarum Cælitumq; REGINA haud se humana liberalitate vinci patietur, sed quidquid honori suo, ex affectu Vestro impensum est, profuso beneficiorum alveo, imo Mári gratiarum refundet plenissime.

Co gdy skończył J. O. Koronator, powstawszy z Tronu, y w ręce swoie wziąwszy Korony, *processionaliter in numerosissima assistentia* stanął przed Wielkim Ołtarzem; na nim Korony złożył, y zaczął *Te DEUM Laudamus*. Po ktorym nástąpiło Kázánie Pánegiryczne, miáne przez Imći Xiędza Jędrzeiá Gabryela Kasperowiczá S. Teologii Licencyáta, Proto-Notaryuszá Apostolskiego; y Káznodźieię Ordynáryusza Archi-Katedry Lwowskiey Ormiańskiey, po Kázaniu wygráwały Kápele Litanie o Nayświętszey PANNIE, y Hymn: *Ave maris Stella*, według Instruktarza Rzymskiego; to gdy się skończyło, po Kollekcie przez siebie odśpiewáney y dáney Arcy-Pasterskiey Benedykcyi, tudźiesz po złożeniu *Pontificalium*, w assystencyi ták Jaśnie Wielmożnych Biskupow, Prálatow, Kánonikow, Senatorow, Urzędnikow, Rycerstwá, Kornetow Dragonii, y nieprzeliczoney wszystkich Dworow Kalwakáty, przy nieustaiącym ogniu z Armat, y odgłosach Trąb y kotłow, J. O. Imć X. Koronator z J. W. Imcią Pánem Stárostą Kołomyiskim wziąwszy Korony *arripuerunt iter*, áż na błonie; gdzie Koło Rycerskie bywá, y Mieysce na Koronácyę naznaczone. W pòł drogi aż pod Bramę tryumfalną koło Klasztoru Zakonu Kaznodzieyskiego S.

Maryi Magdaleny stoiącey, wyiechał z Obozu J. W. Imć Pan Szumlański, Chorąży Halicki, Pułkownik Znaku Pancernego J.W.Imći Pana Woiewody Krakow, Hetmana Poln: na ten czas, á teraz Wielkiego Koronnego, *quà* Regimentarz zá Ordynansem tegoż Imći Paná Hetmana, á w liczney kompánii Ichmciow Officyerow *utriusq; Authoramenti*, y Towarzystwa, assystował Koronom, ktore *in comitatu* tak wielkiego Kongressu deponowane były w wielkim Namiocie, Szopą nazwanym; á w Obozie na przywitanie Koron dano ognia ze dwudziestu armat. Nastąpiła potym Mowa Imieniem Zakonu Kaznodzieyskiego, do J. O. Koronatora y Fundatorow miana; z rekognicyą wiecznych od tego Zakonu wdzięczności, przez X. Wincentego Mutyńskiego S. Teologii Lektora y Professora, ktorey tenor następuie:

STetisti tandem Prodroma pietate Sacri Senatûs Roxolani Primas Celsissime in hoc Martiali, aut veriùs dicam Electorali Campo cum gravi ab Auro Vaticano Diademate, ut aureæ Libertatis nostræ absolutam Principem demonstrares in illo coronandam. Stetisti ad metam Votorum Serenissimæ Majestatis AUGUSTI Tertii, ut nunquam satis semel Regnis imperare meritissimi, ità nec eligi semel digni, Totius Illustrissimi Senatûs, Clarissimi Sagô & Togâ, Equestris Ordinis, & hujus splendidæ Metropolis Russiæ, quæ olim Hæreditariîs Principum Mitrîs, nativîs Regum Coronis, ultra Avitos extollebatur superbè Montes, nunc ad pristinum decus & splendorem per lucidissimam, quia à Divo Luca depictam Iconem Thaumaturgæ VIRGINIS, miraculorum Gratiâ in Cæsarum Orientalium Palatiis clarissimam, Divite exornandam Corona restituitur. Stetisti in quam stabilis in Cultu MARIÆ Archipræsul, ut citiùs per Te in Augustissimam Cælorum Imperatricem hic assurgat honor, cui etiam porrexêre piam fundationem ac liberalem manum Amanuenses Mariani, POTOCCII, Quibus ex eadem juravit Imagine privilegiatum amorem, nimirùm, Quod: *Tamdiu Domus Potocciana, quamdiu Religio Dominicana.* Et jam sextum Inchoatum elabitur sæculum, cum à primo Purpurato Fonte Potocciorum Prosapia fluit per Senatorios effusa honores, hinc parem adverto illam Ordini meo in quinque finitis sæculis sexto inchoato. O! Tuos felices passus Celsissime Antistes! O! Sortem nostram Beatissimam. Expectârunt avidè Coronatorem fortunatissimum Electæ ab æterno ad Coronam, VIRGINIS, plusquam octo sæcula. Vigilabat sævo metuendus rugitu Leo Russiæ, & nunquam in sinu suo dormientia desideria nostra, diu apertîs oculîs optatum respiciebat Coronatoris adventum; diu, quia à Principe Leone primo inclytæ Urbis Parente de summis quærebat Diademata Montibus, & conquerebatur. Quando meis vigiliis modum ponam? quando insomnes desinam peragere noctes? jam Titulos mansvetudinis amisi, feritate excubiarum contracta; mutavi faciem, totus recessi à me, totus abii, & hinc omnibus ruinis meta ad plagam patui, unde vulneri meo redibit salus? quis cicatrices? quis sauciam dignitatem reparabit? Cruce coronarum tollet meam malorum Crucem. Loquatur Polo, utique lingva est Cæli, Montibus incumbens Stella, meos gemitus; & plorando adjuvet: mitiùs enim sævit divisus in plura dolor. Si noctis Sydus est; edicat voce querula,

rula, quantîs ſepelior tenebrîs, quám nulla mihi, niſi plorando, lumina. Heu! redeat optatum mane, & aliquis Beatus Phoſphorus reddat diem Coronatum. Sed diu petendum erat, quod magnitudine muneris vota preceſq; vinceret. Quantum emetitur ſpatium Auroræ lachryma, quamdiu Superis ſupplex cadit, ut imploret gemmam? ſi eodem intervallo tempus à tempore, quo Cælum à terris dirimitur, propè ſæculum expectent Conchylia, ut pretioſo Hoſpite Diadematibus inſerendo potiantur. Occurrebant inſuper modò ſuîs, modò amoris inſtructi pennîs Angeli, hanc Gratioſam Iconem ternîs vicibûs è loco in alium transportantes, indicando, quaſi hac ternâ Metaphorâ perfectam Coronationis REGINÆ Poloniæ, introductionem. Obviabant octo vitâ functi, quibus hæc MATER vitæ, perfectam dederat vitam. Effundebat ſe deniq; in occurſum diffuſus per Senatorum venas Sangvis Illuſtriſſimi Potocki Capitanei Białokamienſis cum viva cuti ex facie, pulveribûs igne Bellico excitatîs per vim detracta, juſtamq; Coronandi materiam demonſtravit; ſed à nullo meliùs hæc Coronationis materia tractari poterat, quam á Te Princeps Antiſtitum Celſiſſime. Ille ſi quidem es, Cui nil in vita familiariûs ac uſu ſingulorum dierum recurſu acceptiùs, quàm laudes MARIÆ. Hæc Parens Sacerrima Tecum viatorem agit, quoties Te negotia ad iter provocant; Hæc Tecum Domi inquilina partitur tempora, ut inter negotiorum Archidiæceſis molem, hanc veluti Mari turbulento agitatus Cynoſuram reſpicias. Si tuam liberalitatem in Religioſas Familias recogito, eas præſertim, quibus Roſarium ut memoriæ, ſic cultui ſemper eſt, ex hac ipſa inquam liberalitate magni Tui in Matrem DEI animi documenta, velut ex Roſa favos colligo, Itaq; cum tantùm benevolentiæ feras illis, qui in Virginis Sacerrimæ verſantur cultibus MARIÆ, ipſum cultum, quem in hac octava Corona demonſtrare conſtituimus, ampliùs proſequeris Avitamq; Crucem *Oſmorog*, quæ mendicatis à Penicillo non eget coloribus, habet enim Imperatorios, Regios, Principes, Senatorios à ſuo Sangvine Murices, cui admiſcuit ſeſe pulcherrima Ceruſſa, quam tincti cruore Heroum Wyżycciorum acinaces à cæſis Patriæ hoſtibus hausêre ad lucem, quam non mentiti Zeuxis radius, ſed ipſa Gloria nobiliùs Purpurat, in illam transferes, ut in Gradu Octavo gratiarum ſit Ruſſiæ coronatio. Ego vero ut poſt ſalve Religioſum Tibi Celſiſſime Coronator decantatum dictionis Caput ſub his gradivi tentoriis coronem, in vim propenſionis noſtræ Triregium Papale Avitæ offero Cruci & Pilavæ Diademata Regum, Cardinalium, Præſulumq, pectora, frontem Dignitatum in Senatu, occupanti, Ternionem Coronarum ſcilicet Civicam, Muralem, & Triumphalem, Erecto pedibûs in Montes Leoni Ruſſiæ, ex Corona Auguſtiſſimæ Cælorum IMPERATRICIS, indiſſolubilem morum & Animorum unionem.

STaneła na oſtatek Straż Koron pod Baldachimem zoſtawionych przez Kompanii ſześciu Huſſarſkiey, ſześćiu Pancerney, Dragonii dwunaſtu y iednego z niemi Porucznika, y ſześciu Zakonnikow Kapłanow. Zakończyła *uſque in ſeram noctem* Akt ten preliminarny, Artyllerya ogniem z armat powtorzonym, tak w Obozie iako y na wałach w koło Miaſta.

Tu *Notandum*. W czaſie doſyć pogodnym, gdy ſię zaczęły te Ceremonie, iak tylko wſzyſcy ſtaneli na błoniach, tak ſtraſzna powſtała burza, iak ſię rzadko praktykuie, y nie bez ſztuki ſzatańſkiey, bo lubo w rożnych mieyſcach ſtały erygowane na Applauz Nayświętſzey MARYI Panny *Trophaea*, Bramy &c. przecięż na iedney tylko ſtronie, to ieſt z prawego ſkrzydła, wſzędzie po iakiey ſztuce pourywało, zacząwſzy od tey Bramy, ktora koło S. Magdaleny wyſtawiona była, aż do oſtatniey przed Facyatą Klaſztoru w ſamym Mieście; zaś u WW. PP. Dominikanek, że y ściany uſtroione były z obydwoch ſtron Tryumfalney Bramy, lubo to bardzo niſko było, przecięż iednę całą ſcianę obdarło. Co wſzyſtko muſiano w nocy iak nayprędzey reſtaurować, y *ad priorem reducere perfectionem*. Zaprawdę! nieco innego bydź muſiało, tylko podobieńſtwo owey wiolencyi ſzatanowi zadaney, o ktorey piſze Kromer w Kronice Polſkiey: że na ten czas, kiedy Anna Ceſarzówna, ktora tenże ſam Obraz MATKI Nayświętſzey, y Drzewo Krzyża S. ktore Jędrzey Dominikan Biſkup Kiiowſki w Lublinie zoſtawił, z Carogrodu przywiozła z ſobą, przyiechawſzy z Włodzimierzem Wielkim, Ruś wſzyſtkę przez Chrzeſt S. do poznania Prawego BOGA przywiodła, ſzatan w głos narzekaiąc uſtępować z tychże Ruſkich Kraiow dla niey muſiał: *Audita eſt vox draconis in àëre quaerulantis ex diuturna Ruthenorum poſſeſſione ſe ab una foemina erectum eſſe*; ale w krotce ta Burza uſtała, y znowu pogoda piękna była, tak dalece, iż nazaiutrz ieſzcze wygodnieyſzą drogę àëryá ſprawiła, nadſpodzianie po tak wielkim deſzczu ziemię wyſuſzywſzy. Z Gości zaś pod Szopą pod czas tey nawałności zoſtaiący, po uſpokoioney burzy każdy *ad propria* powrocił ſię.

§. XX.

O ſamym Akcie y o Tryumfach Koronacyi.

WE Czwartek, to ieſt *Die prima Menſis Iulii* po danym na *Salve* przed świtem ogniu z Armat, y odgłoſach Trąb y Kotłow po Wieżach y Bramach Tryumfalnych; gdy powtornie daiąc czas na zaczęcie Aktu o godzinie ſiodmey na małym Zegarze Artyllerya Koronna ze wſzyſtkich Armat odezwała ſię, tak J. O. Imć X. Arcy-Biſkup Koronator, wſzyſcy Goście, Woyſko z J. W. Jmćią Panem Regimentarzem, także Regiment Wielkiey Buławy, iako y Miaſto całe ze wſzyſtkiemi Cechami pod Chorągwiami zgromadzonemi, *& Univerſus Clerus Saecularis & Regularis* z Krzyżami *Proceſſionaliter*, także *populus* nie porownanym gminem *comparuerunt* na mieyſcu Koronacyi, w ktorym iuż zaſtali Obraz Cudowny, przez Artylleryę Obozowe ze dwudzieſtu Armat przywitany.

Gdy coraz większy konkurs tak Panow iako y rożnego ludu przybywał, także Kompanie z pobliſzych Miaſt na tèn Akt proceſſyonalnie gromadzić ſię poczęły, Woyſko w paradzie ſwoiey ſtaneło, przy daniu ognia z Armat, między licznemi pochodniami, Jaśnie Wielmożni Ichmć Xięża O-

żga Kiiowſki y Szeptycki Lwowſki Ruſki Biſkupi, *cum adiutorio* Wielmożnych Ichmćiow Xięży Wieniawſkiego, Niemierzyca, y Godurowſkiego Kanonikow Lwowſkich, wziąwſzy Obraz z pod Szopy przenieśli pod Dywan na Teatrum wyſokie, y na Ołtarzu przygotowanym poſtawili.

A Jaśnie Oświecony Koronator *Pontificaliter* ubrany, w aſſyſtencyi *totius Cleri, & in conſpectu Populi,* zaſiadł Faldiſtorium, do ktorego W. X. Henryk Ruſſyan Piſma S. Doktor, y Prowincyał Prowincyi Ruſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego zaczął mowę, *inſtando* w niey, ażeby J.O. Koronator raczył przyſtąpić do Aktu pożądanego, od wſzyſtkich zgromadzonych y czekaiących.

Mowa W. X. Ruſsyana PROWINCYAŁA do I.O. KORONATORA.

INter ſonoros univerſæ Eccleſiæ Jubilos, feſtivas pariter acclamationes Terrarum Ruſſiæ, mihi contingit modulari triumphum, quem Stellato Prædicatorum Ordini affert REGINA Cæli, Tuis Coronanda manibus Excellentiſſime Sacrorum Antiſtes. Huc populorum plauſus, huc fæderata cunctorum concurrunt gaudia, ubi Roxolana Metropolis & Romanæ felicitatis facta eſt conſors, & ſceptriferæ in Thaumaturga VIRGINE, Gloriæ extitit particeps. Exiſtimandum eſt ſcilicet; montes Leoburgicos Quirinis æquari collibus, & Urbem hanc propè in Caput Orbis abiiſſe, quam profuſis Eccleſiæ Theſauris BENEDICTUS Pontifex XIV. velut Cæleſtem ornavit Sponſam, & NICOLAUS hujus Nominis IV, Archi-Præſul Mariano coronat Diademate. O! quantus meliorum Chariſmatum concurſus! è cæno in Cælum tollit Jubilæum Candidatos, reddit MARIA Coronatos. Indulget Vicaria CHRISTI in terris Poteſtas, ut rebellis DEO pacificetur conſcientia, agit inaugurata ad Thronum Regina, ut ſerto Honoris redimitus Populus intra cætum Electorum conſiſtat. Nemo igitur victrices in ſinu Jovis quærat lauros, nemo in ſolo Tyberi ſecundum portum conſtituat, quando MARIA in ipſo Regno Lechiæ, ſceptra conſcendit grandia, ſub quibus Auguſtô Romanô feliciùs triumphet de hoſte Polonia, ac bonis avibus ſublime petat Aquila Sarmatiæ. Tantæ fortunæ & victoriæ Anteſignanum egit Celſiſſimus Joſephus POTOCKI Caſtellanus Cracovienſis, Supremus Dux Exercituum Regni, ſub cujus auſpicio Marianus in immenſum ampliaretur triumphus, niſi in plenilunio Honorum Joſephus creſcere deſiiſſet. Quid enim Illi chariùs in vita, quid ſvaviùs fuerat, quam felicitatem propriam publicamve Magnæ Poli & Poloniæ Dominæ commendare! quod lenimen dolorum circa extremum vitæ præſtantiùs, quàm in Honorem & Reginalem DEI GENITRICIS apparatum, dona, opes & facultates diſponere & erogare? Arbitror quod evocatus ab aſcendente Domino ad ſuorum Coronam meritorum, Regnanti MARIÆ ſubmiſerit Arma, Clavamq; Ducalem, cujus cordi & animo erat, ne Vires Patriæ, ſalus, aureaq; Regni libertas ab Ordinata Caſtrorum Acie unquam divellerentur. Erit profectó in benedictione memoria ejus; conſcia verò liberalitatis illius mea Religio & Provincia, partes ſuas & officia aget,

 prædi-

prædicatura perpetim Dona, Gratias, & largam Josephi manum, de cujus munere venit isthæc Coronatio, nec suo initia caruêre fine. Nam sicut Nervæ bono successit Traianus Optimus, ità redivivum in se reddit Parentem Illustrissimus Stanislaus POTOCKI Generalis Terrarum Kiioviæ, gloriosus fortunæ hæres, Paternæ benevolentiæ insignis æmulator, inchoatum Coronationis actum augustè complens, & Illustrissimam Paterni, suiq; Nominis laudem, faciens planè serenissimam. Habemus gratias Illustrissimo Ignatio POTOCKI Capitaneo Colomiensi, qui à Sacro Vaticano Capitulo concessas, atq; ab Urbe Orbis allatas Coronas, pro innata Domûs suæ erga DEUM & Deiparam pietate, pro avita erga Ordinem nostrum clementia manifestat, & Archi-Præsuleis manibus consignare dignatus est, optantes eidem ut Majorum suorum sequens vestigia, ad máxima Honorum fastigia prosperè pertingat. Tu autem Princeps Antistitum, qui heri à Trabeato Purpurei sangvinis Nepote, devota pro Domo Matris Dei excepisti carmina; ut nimirum & Augustissimo MARIÆ Vertici Coronam, & publicis desideriis imponas coronidem, hodie supplicem etiam Prædicatorum admitte postulationem ac diu expectata Genti nostræ solatia concede. Metropoli restitue Præsidium, Marianisq; in Triumpho Filiis, Matrem redde Coronatám. Hôc sacrô pactô: ut quos devinctos celso Nomini Tuo singulari Prærogativâ coaptasti in Fratres, hos Paternis ubiq; foveas Patrociniis.

Zaś J. O. Koronator *reciproco & disertissimo ac pleno cordis & affectûs Pastoralis* ku Zakonowi Kaznodzieyskiemu, y mieysca tego Konwentowi *sermone, annuit precibus* w mowie przez W. X. Prowincyała *expositis,* tym sposobem:

Mowa Iaśnie Oświeconego KORONATORA,

QUoniam primum collatis quam gratissimo animo respondere beneficiis, est denuò alias ac alias mereri atque provocare gratias; profecto easdem consequendi, indubiam nobis spem generat Coronationis istius Solennitas; & quia publicæ huic gratitudini Nobis data copia plurimum à Vestro etiam Religiosissimi Patres pro Cultu Divinæ Matris singularissimo Zelo id evenisse colligimus. Quæ enim ad innumeros à Virgine Sanctissima extensa sunt beneficia, hæc Cedro auroq; notastis, & velut gemmas a Mari gratiarum ditandæ humanæ inopiæ causa sparsas, Annulo Piscatoris obsignandas obtulistis, ut deinde decus immortale Coronæ acciperent. Quantumcunquè semel ab ipso Sacratissimi Ordinis Vestri exordio REGINAM hanc cum Sancto Patriarcha Vestro deprædicare cæpistis, Rosario, cæterisq; pietatis Officiis honorare, ità quo magis, erga eandem amoris Vestri teneritudo probaretur, ne unquàm absqué Corona compareat, huc vires & operam omnem conferre intenditis. Id ipsum vero juremerito: Cui enim magis post DEUM tot in Ordine Vestro ob singularem Sanctitatem, & Scientiam planè Orbis miracula adscribi debent, quam Matris Divinæ gratiis? Ex hoc Archipelago cujusvis Doctrinæ Vestræ surrexit altum: Inde profluens maxima sciendi felicitas Albertum effecit Ma-

gnum:

gnum: inde immensitatem Theologicam Thomas Abyssus delibavit. Hæc Aurora Musis Amica intra Religionis Vestræ umbras illuxit, adeo insigniter, ut in pectore Aquinatis, solem reaccenderit. Fontem igitur ex quo Sanctitatis atque admirandæ Scientiæ Vestræ pretium accepistis, justè omnino per Coronationis Solennia exornastis. Prodromam Solis Justitiæ Auroram, quæ cum gratiis suis visitavit Vos Oriens ex alto, ardentissimo zelo Vestro, meritò in sublime extulistis. Sponsam Spiritûs Sancti tanquam de Libano de Leoburgicis Montibus ad Coronam invitastis. Cujus itaq; in terris exornandæ gratiâ, prout desideriis Vestris Sanctissimus BENEDICTUS XIV. plenè annuit, nobisquè Delegata Potestate ejus muneris prosecutionem concessit, Honori Deiparæ semper devinctissimum Potocciorum Nomen peculiarem adauxit Cultum, Vosmet ipsi præterea Summo studio exarsistis: reliquum est, ut cum defero Vobis Religiosissimi in CHRISTO Patres, singulariter vero Tibi Admodum Reverende & Religiosissime Pater Sacratissimi Ordinis per Russiam Provincialis, & Tibi Adm Rde & Religiosissime Pater primi & Principalis Cænobii in Russia Prior, hæc Matris Divinæ Diademata; illa in perenne monumentum conservanda, Sanctæ Sedis Apostolicæ Authoritate præmoneo. Tu vero REGINA SANCTISSIMA, quæ sicut Cælitum gloriam transcendis longe, ita supra omnes terrarum Coronas elevaris; exiguum licèt hoc obsequii nostri tributum ne dedignare, sed clementia & protectione adjutos, in subditorum tuorum recense Catalogo.

Co iak skończył J. O. Koronator oddał Korony z Berłem z rąk swoich tak wspomnionemu W. X. Prowincyałowi, iako y W. X. Przeorowi Konwentu Bożego Ciała, ktorzy na złotych Wezgłowiach bardzo bogatych one trzymaiąc, y sami klęcząc przed J. O. Koronatorem, wykonali Jurament *ad S. DEI Evangelium super retentionem perpetuò* też same Korony przy Obrazie, y iako tak oni, iako y Sukcessorowie ich, odeymować te Korony od Obrazu, nigdy nie będą.

Po wykonaniu Juramentu przytomny temu wszystkiemu *Proto-Notarius Apostolicus in formam solitam reduxit* tenże sam Jurament, y za rozkazem J.O. Jmći X. Koronatora w głos publicznie czytał:

PRæsenti publico Juramento cunctis pateat evidenter & sit notum, quomodò Anno à Nativitate Domini Nostri JESU Christi MDCCLI. Indictione Romana XIV. Pontificatûs Sanctissimi Domini Nostri D. BENEDICTI Divinâ Providentiâ Papæ Ejus nominis XIV. Anno Coronationis ipsius XI. Die Jovis prima Mensis Julii. Comparentes personaliter Adm Reverendi Patres Henricus Russian S. Thæ Magister Prior Provincialis, & Frater Angelus Polikowski Sacræ Thæ Præsentatus, Prior Conventûs Generalis Leopoliensis Sacratissimi Corporis CHRISTI, Provinciæ Russiæ Ordinis Prædicatorum, in loco Campestri *Błonie* nuncupato ad Coronandam Thaumaturgam Imaginem Beatissimæ Virginis MARIÆ, ex speciali Indulto ejusdem SSmi Pontificis per simplex Rescriptum, sub Die 24. Maij, Anni currentis supra expresso, electo & designato in præsentia Celsissimorum, Illustrissimorum, & Reverendissimorum, Archi-Episcopi, Epi-

ſcoporum, Abbatum, Prælatorum, Senatorum, ac Regni Procerum, Exercituſquè Regni Poloniæ, corporale Juramentum in manibus Celſiſſimi Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Nicolai Ignatii de *Wyzyce* WYZYCKI Archi-Epiſcopi Metropolitani Leopolienſis & Coronatoris, genibûs flexis ad Sancta DEI Evangelia, emiſerunt & præſtiterunt in eam formam: Ego Frater Henricus Ruſſyan Sacræ Theologiæ Magiſter, Prior, Provincialis Provinciæ S. HYACINTHI in Ruſſia. Ego Frater Angelus Polikowſki Sacræ Theologiæ Præſentatus, Prior Conventûs Generalîs Leopolienſîs Sacratiſſimi Corporis CHRISTI, Ordinis Prædicatorum; juro DEO Omnipotenti in Unitate Naturæ & in Trinitate Perſonarum, quia Coronas aureas à Reverendiſſimo Capitulo Vaticano, ex ſpeciali gratia Sanctiſſimi Domini Noſtri D. BENEDICTI XIV. Pontificis Maximi, ad Coronandam Hanc miraculoſam Imaginem Bſmæ Virginis MARIÆ Româ tranſmiſſas, & per Te Celſiſſimum & Reverendiſſimum Dominum Nicolaum Ignatium WYZYCKI, Archi-Epiſcopum Metropolitanum Leopolienſem, huic Thaumaturgæ Imagini imponendas, ſemper in eadem Miraculoſa Imagine unà cum Succeſſoribus meis retinebo, & in perpetuum conſervabo, ſic me DEUS adjuvet, & hæc Sancta DEI Evangelia. Petieruntq; me Proto-Notarium Apoſtolicum, prælibatum Juramentum Actis publicis ingroſſari; Quorum petitioni annuendo, illud ad Acta Proto-Notariatûs Apoſtolici ſuſcepi, & in formam ſolitam Inſtrumenti reduxi; Præſentibûs Illuſtriſſimîs & Reverendiſſimîs Dominis Samuele de *Oſſa* Ożga Kiiovienſi & Czerniechovienſi; Onuphrio Szumlański Præmiſlienſi Ritûs Græci Unitorum; Leone Szeptycki Leopolienſi, Halicienſi, & Camenecenſi, itidem Ritûs Græci Unitorum Epiſcopis; Petro Branicki Braclavienſi, Staniſlao Koſſakowſki Kaminenſi Caſtellanis; Demetrio Jabłonowſki S.R.I. Principe Kovelſcenſi, Joachimo Potocki Leopolienſi, Nicolao Potocki Kaniovienſi, Caſimiro Kalinowſki Vinnicenſi, Capitaneis, aliiſqué pluribus Teſtibûs huic Juramento præſentibûs; Adſtanteque Exercitu Poloniæ, ac me Andrea Gabriele Kaſperowicz Sacræ Theologiæ Licentiato Proto-Notario Apoſtolico.

Tenże ſam Proto-Notarius Apoſtolicus publikował zaraz *Privilegium Coronationis à Capitulo Vaticano S. Petri de Urbe* przyſłane:

Annibal miſeratione Divina &c. *iako wyżey.*

Co gdy *peractum* J. O. Jmć X. Koronator powſtawſzy z Tronu, za wyraźnie delegowaną ſobie władzą od S. Stolicy Apoſtolſkiey poświęcił Korony, y zaczął Hymn: *O Glorioſa, proceſſionaliter* między licznemi pochodniámi aſſyſtuiąc Koronom z pod Namiotu na Teátrum pod Dywan, przy odgłoſach Trąb, Kotłow, Muzyk, y ognia z armat, ktore Korony piaſtuiąc na Wezgłowiach wyżey opiſanych WW. XX. Prowincyał y Przeor, y przyniozſzy ie na Teátrum, złożyli przy Obrazie Cudownym na Ołtarzu.

Po Modlitwie: *DEUS, qui Virginalem Aulam &c.* od J. O. Jmći X. Koronatorá prześpiewaney, do tegoż ſiedzącego na Faldyſtorzu aby raczył przyſtąpić do Koronacyi, zanioſł powtorną Inſtancyę W. X. Anioł Polikowſki Przeor Konwentu Generalnego Lwowſkiego.

Mowa

Mowa W. X. Polikowskiego Przeora do J. O. KORONATORA.

QUod erat optandum maximè, & Votis omnium à DEO Optimo Maximo expetendum, jam videmus feliciter consecutum, & obtentum. Sæculorum desiderium auxêre supplices Serenissimi AUGUSTI Tertii ac MARIÆ JOSEPHÆ Majestatis Clementissimæ, apud Sedem Apostolicam delatæ preces. Accessêre Celsissimi Primatis, tuaq; Archi-Præsul Vigilantissimè vota, Celsissimi Supremi Ducis, Senatorum, Antistitum, totiusq; hujus Urbis Leopoliensis postulata, coram Sanctissimo Pontifice Benedicto XIV. effusa, ut Hæc Thaumaturga Deiparæ Icon multis gratiis & miraculis clarissima, pro conservata Civium pace, pro singulari in hanc Civitatem testata Patrocinio, à Te Celsissime Archi-Præsul Coronaretur. Volultas REGINÆ Cælorum, vota singulorum, argumentum sunt, ut à Te Diadema recipiat. Primatis munus geres, dum REGINAM Poloniarum Coronabis.

Po skończoney mowie rozkazał J. O. Koronator, á żeby przytomnym na tym Akcie publikowáno *Indulgentias*, ktore W. Jmć X. Gedymin Deputat na ten czas y Kanonik Gremialny Lwowski ogłosił *populo*.

BENEDICTUS PP. XIV.

Universis Christi-Fidelibus præsentes Literas inspecturis, Salutem & Apostolicam Benedictionem.

CUm sicut accepimus Coronatio Sacræ Imaginis Beatæ MARIÆ semper Virginis, ut fertur à Sancto Luca depictæ, Miraculis claræ in Ecclesia Sanctissimi Corporis CHRISTI, & Sanctorum PETRI & PAULI Apostolorum, Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopoliensis, sive in Campis extra Civitatem [ut jam aliàs per simplex Rescriptum nostrum indulsimus] Die prima proximè futuri Mensis Julii, magno Christi-Fidelium concursu, & solenni Supplicatione celebranda sit; Nos ad augendam eorundem fidelium Religionem & animarum Salutem, Cælestibus Ecclesiæ Thesauris pia caritate intenti, Omnibus utriusquè Sexûs Christi Fidelibus verè pænitentibus & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui prædictis Coronationi, Supplicationi, & Introductioni Imaginis præfatæ è Campis in Ecclesiam ejusdem Ordinis, ipsa Die prima Mensis Julii interfuerint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, Hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione, pias ad DEUM preces effuderint, plenariam omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Præsentibûs pro unica vice tantum valituris, non obstantibus, Prohibitione de non publicandis quibusvis Indulgentiis sub tempus Jubilæi, cæterisquè contrariis quibuscunquè. Volumus autem ut si pro Impetratione, præsentatione, admissione, seu publicatione præsentium aliquid vel minimum detur, aut sponte oblatum recipiatur, præsentes nullæ sint; utquè præsentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici Subscriptis, &

 Sigillo

Sigillo Personæ in Dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus Fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis præsentibus, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud Sanctam MARIAM Majorem, sub Annulo Piscatoris. Die XXIV. Maj. MDCCLI. Pontificatûs Nostri Anno XI.

D. Cardinalis Passioneus.

Zaczął potym J. O. Jmć X. Arcy-Biskup Koronator Mszę Swiętą, ktorą przy dawaniu ogniá nieustaiącego z Armat, y rezonancyi Muzyk na ten Akt zgromadzonych *Pontificaliter* celebrował. Pod czas *Offertorium* była Turyfikacyá Obrazu; przy końcu Mszy S. Dyákon z Subdyákonem z rąk J. O. Koronatorá Kommunikowáli, iáko Ceremoniáł Rzymski opisuie. Po Mszy Swiętey miał Kázánie W. X. Hieronim Waxmański S. Teologii Prezentat, na ten czas Teolog ś.p. J. O. Jmći P. Potockiego Kasztellaná Krakowskiego, Hetmana Wielkiego Koronnego, Fundatora, á teraz Przeor Konwentu Jaworowskiego.

§. XXI.

O samym Akcie Koronacyi.

PO Kazaniu *ad Vota omnium expectantium* przystępuiąc do samego Aktu Koronácyi, J. O. Koronátor zaczął Antyfonę spiewaiąc: *REGINA Cæli. Lætare Alleluia*, á WW. Ichmć XX. Kanonicy, wziąwszy Obraz MATKI Boskiey z Ołtárza, zbliżyli się ku Gradusom Teatrum, y z zupełnym ukontentowániem wszystkich do naymnieyszego przytomnych y patrzących *inter devota suspiria & lachrymas, præ inenarrabili lætitia* nieprzeliczonego Ludu, Duchowieństwá, Panow, Woyska, wszystkich Cechow ze dwoch Miast Lwowá, y Zułkwi z Chorągwiámi, Bractw, y Kompánii z rożnych Miasteczek przybyłych, zgoła z doskonałą Satysfakcyą na Duszy y Sercu wszystkiego Spektátora, przy kontynuácyi Antyfony przez Muzykę, y okrzykach Trąb, Kotłow pod wszystkiemi Chorągwiámi, ogniow od całego Woyska po kilkakroć danych, y nieustaiącego od Artylleryi Koronney ták w Obozie, iáko y w około Miasta: wprzod na Skronie P. JEZUSA kładąc Koronę, y mowiąc: *Sicuti per manus nostras Coronaris in terris, ita & à Te gloriâ & honore Coronari mereamur in Cælis.* Potym ná Skronie Nayśw. MARYI Panny, mowiąc *Sicuti per manus nostras Coronaris in terris, ita & à Christo Coronari mereamur in Cælis.* Teyże Cudowney

MATKI BOSKIEY OBRAZ UKORONOWAŁ.

W tym we wszystkie Dzwony po wszystkich Kościołach y Cerkwiach na Applauz y Tryumf zádzwoniono; á Jaśnie Wielmożni POTOCCY przytomni, iako Fundatorowie rozrzucali *Numismata*, aliàs Koronatki na rożny stępel bite, ze złota, srebra, y miedzi, z ktorych były iedne iak tálary bite, drugie iak pultalerki, inne iak tynfy, naymnieysze iak szostaki bite.

Z pierwsze-

Z pierwszego stępla na iedney stronie było wyrażono: że Nayświę: MARYI między obłokami Nieba, będącey ná Tronie, ofiaruią Aniołowie złotę Koronę, ktorá że z rąk Potockich osobliwych Jey Honoru Zelantow, Krzyżem ozdobiona, Matce Boskiey przyiemna, z napisem przy Nayś: M. *Sublimis super æthera VIRGO.* Przy Krzyżu Potockich nad Koroną: *Hac Cruce muniri vult Diadema suum.*

Na Drugiey stronie była wyrażona Korona *ad formam* tey, ktorá z Rzymu przysłaná, unosząca się w iasności, z napisem: *Benedictus XIV. Coronavit Imaginem B.V.MARIÆ à S. Luca depictam, Leopoli apud PP. Prædicatores, Die 1. Iulii, Anno Iubilæi 1751.*

Z drugiego stępla, na iedney stronie był wyrażony Portrecik Nayśw: M. Panny, przed ktorą, z ust modlących się y Nayśw: M. iako Matkę swoię wysławiaiących tak Dominikánow, iako y rożney kondycyi stanu ludźi nabożnych, Aniołowie roże zbieraią, y z tych Koronę uwitę Nayśw: Krolowey Nieba ofiaruią, koło tego napis: *Nectit Amor roseam Fratrum Tibi Virgo Coronam.*

Na drugiey stronie Korona w iasności z napisem, iako u pierwszego.

Z trzeciego stępla ná iedney stronie był wyrażony Oboz Woyska Koronnego, nad ktorym Obraz Nayśw: Panny, iako *MARIÆ de Victoria* w obłokach, z znakiem pewnego zawsze Zwycięstwa, á w srzodku Anioł w iedney ręce Koronę z Krzyżem Potockich, unosząc ie ku Obrazowi Matki Boskiey na Wezgłowiu, w drugiey ręce Buławę ku Obozowi nachyloną utrzymywał, z napisem: *Et Astra & Castra.*

Na drugiey stronie Korona w iasności z napisem iako u pierwszego.

Na czwartym stęplu był wybity na iedney stronie Herb J. O. Potockich *Pilawa* między woiennemi insigniámi, tak dla ozdoby Korony Matki Boskiey, iako y dla zaszczytu w Koronie Polskiey, sławny z napisem: *Gloria Decusq; Coronæ.*

Na drugiey stronie Korona w iasności, iako na pierwszym.

WW. zaś XX. Prowincyał, Przeor, y inni *ex Maioribus* Konwentu Lwowskiego, rozdawáli do rąk Metaliki Rzymskie, od Oyca S. Benedyktá XIV. Odpustem Zupełnym nadane, razem z Koronámi przywiezione, także na rożny stępel bite większy y mnieyszy, y z rożnego kruszczu, to iest ze złota, srebra, y mosiądzu, ofiaruiąc ie według korrespondencyi Osob.

Na tych Metalikach tak większych iako y mnieyszych, z iedney strony wyrażona Nayśw: Panna Ukoronowaná, iak iest w swoim Obrazie we Lwowie, z napisem: *S. M. à S. Luc: dep: ap. PP. O.P. Leop: Cor: 1751. Roma.* To iest: *S. MARIA à S. Luca depicta apud PP. Ordinis Prædicatorum Leopoli, à Benedicto XIV. Coronata, Anno Iubilei 1751. Romæ.*

Z drugiey strony były Figury rożnych Swiętych, iako to: O. S. Dominika, S. Jacka, S. Wincentego Ferr: S. Tomasza z Aquinu. S. Katarzyny Seneńskiey, S.Katarzyny de Ricciis Dominikanki, S.Kamilla de Lellis, Funda-

datora Zakonu *Ministrantium Infirmis*, y S. Piotra Regalata, Zakonu S. Franc: nowo Kanonizowanych, y innych wielu z napisem przy każdym, swoiego Imienia.

A Proto-Notarius Apostolicus ná Instrumencie y Przywileiu *Reverendissimi Capituli Vaticani* zapisał *Executionem* tey Ceremonii; y odprawioney Koronacyi tą Formą:

ET quia Ego Gabriel Andreas Kasparowicz Protho-Notarius Apostolicus, Sacræ Theologiæ Licentiatus &c. Suprascriptas Litteras Apostolicas ex speciali Mandato Celsissimi, Illustrissimi, Excellentissimi & Reverendissimi Domini D. Nicolai Ignatii in Wyżyce WYZYCKI Archi-Episcopi Metropolitani Leopoliensis, ad Actum præsentem Coronationis Delegati Apostolici, in loco Campestri *Błonie* nuncupato, de verbo ad verbum legi; & Juramento per Religiosissimos Adm Rdos ac Eximios in Christo Patres, Fratrem Henricum Russyan, Priorem Provincialem, Sacræ Theologiæ Doctorem, & Fratrem Angelum Polikowski Sacræ Theologiæ Præsentatum, Priorem Conventûs Suprafati Generalis Leopolien: Sanctissimi Corporis CHRISTI, & SS. Apostolorum PETRI & PAULI, Provinciæ Russiæ Tituli Sancti HYACINTHI Sacerrimi Ordinis Prædicatorum, in manibus Celsissimi, Illustrissimi, ac Reverendissimi Domini præexpressi Archi-Episcopi Metropolitani Leopoliensis, super conservationem perpetuam Aurearum Coronarum, in Capitibus Domini nostri JESU Christi, & Beatissimæ Virginis MARIÆ, ad Sancta Dei Evangelia emisso ac præstito, personaliter interfui, illudqué auscultavi, & Actis publicis ad perpetuam rei memoriam inserui ac Ingrossavi, Instrumentumq; authenticum, ex nunc confeci, Illudquè cum Inscriptione Testium plurimorum, in præsentia Illustrissimorum Episcoporum ac Regni Procerum, adstanteq; Exercitu Poloniæ, clara, elevata, & distincta voce, omnibus publicavi; Et expost Celsissimum, Illustrissimum, Excellentissimum & Reverendissimum Coronatorem, in virtute Brevis Apostolici Coronas aureas Capitibus, Sanctissimi Infantis JESU & Bîmæ V. MARIÆ, in prælibato Loco Campestri imposuisse vidi; assistentibus eidem Coronationi Illustrissimis, Excellentissimis & Reverendissimis Dominis Dnis: Samuele *de Ossa* Ożga Episcopo Kiioviensi & Czerniechoviensi, Samuele *de Głowno* Głowiński Episcopo Hebronensi, Suffraganeo Leopoliensi, Hieronimo Szeptycki, Episcopo Saldinensi, Suffraganeo Luceoriensi, Leone Szeptycki Episcopo Rutheno Unito Leopoliensi, Haliciensi, & Camenecensi. Onuphrio Szumlański, Episcopo itidem Rutheno Unito Premisliensi, Samboriensi, & Sanocensi, Raymundo Stanisłao Jezierski, Episcopo Baccoviensi Ordinis Prædicatorum, Jacobo Augustynowicz Episcopo Æginensi, Coadjutore Archi-Episcopatûs Leopolien: Armenorum, Ambrosio Antonio Turzański Abbate Infulato Unioviensi Ritûs Græci Latino Uniti. Illustrsmis, Perillustribus, Reverendissimis, Illustribus & Adm Rdis, Prælatis, Canonicis, Pænitentiariis, & Vicariis Ecclesiæ Archicatedralis Leopolien: Martino Łosowski Decano Metropolitano, Antonio Gedimin Officiali Camenecen. & ex Capitulo Leopolien: ad Judicium Tribunalis Regni Deputato, Francisco Wieniawski Canonico

Leopol.

Leopol: & Cancellario, Alexandro Czołchański Scholaſtico Leopol, Friderico Niemirycz Canonico Leopol. Luca Godurowſki Canonico Leop. Stephano Mikulſki Canonico Leopol. & Procuratore Capituli. Criſpino Cieſzkowſki Canonico Leopol. Ignatio Sendzimirz Canonico & Decano Premiſlienſi, tum pluribus Celſiſſimis, Illuſtriſſimis, Senatoribus, Principibus, Proceribus, atque Exercitu Regni, ſub Regimine Illuſtriſſimi Dni D. Joannis Szumlański Vexilliferi Halicienſi, Colonelli Cohortis Loricatæ Illſmi & Excellmi Ducis Regni Campeſtris, plurimorumq; de Equeſtri Ordine, Populiq; varii Statûs, ſexûs, & Conditionis in innumerabili multitudine Congregati, & præcipuè ſex Conuentuum Diverſarum Religionum Proceſſionaliter comparentium, ac mei Protho-Notarii Apoſtolici præſentia. Ideo in Fidem & Monumentum Perpetuum, me manu propria ſubſcripſi, Sigilloq; communivi; hac Die prima Menſis Julii, Anno Domini MDCCLI. Indictione Romana XIV. Pontificatûs SSmi Dni noſtri D.BENEDICTI Divina Providentia PP. Ejus nominis XIV. Anno Coronationis ipſius XI.

Idem qui ſupra. mpp.

(L.✠S).

TRzymaiąc zaś J. O. Jmć X. Koronátor Arcy-Biſkup, *cum adiutorio* Jáśnie Wielmożnych Jchmciow XX. Biſkupow y Kánonikow Obraz Ukoronowány ieſzcze ná Teátrum pod Dywanem, przy powtorzonych ogniach od Woyſka y Artylleryi, tym ſamym Obrazem Nayśw: MARYI Panny, dał Benedykcyę na cztery części świátá, á w tym Proceſſyá kurs ſwóy prowadzić poczęła tym porządkiem.

§. XXII.

O Introdukcyi Ukoronowanego OBRAZU do Miaſta.

SZły naprzod wſzyſtkie Cechy Miaſta Lwowa z Chorągwiámi [ktorych było bliſko trzydźieści] pod wſzyſtkiemi uármowani ludzie bronią, na kilka tyſięcy. W pierwſzym Pułku, pierwſza Chorągiew, ktora ſię *Wirtelowa* nazywá, miała ludzi z Inſtrumentámi do Fortyfikowania Miaſt y Fortec ſłużącemi, na Oſób dwieście. Cecha Miecznikow w Pancerzach, inni w Zbroiach, inni w Lampartach; káżdy Pułk z ſwoią Kapelą, káżdá Chorągiew z Trębaczami y Kotłami, pod Buńczukiem Hetmaná Mieyſkiego Jmći Pana Stániſławá Nuſzczyńſkiego Radzcy y Woytá ná ten czas Lwowſkiego, na Honor y Applauz Nayświętſzey Ukoronowaney PANI ſwoiey y Dźiedźiczki, aſſyſtowáli.

Po tych náſtąpił Regiment Konny Wielkiey Buławy Koronney trzema Kornetami paráduiący, z ſwoią Kapelą, ktory prowadził W. Jmć Pán Wieniawſki Cześnik Przemyſki, Pułkownik tegoż Regimentu. Także Piechota z Garnizonu Lwowſkiego temu Aktowi aſſyſtowała, do ktorey byli Kommenderowani Kapitan, Porucznik, y Chorąży.

Tandem z swoim Jmcią P. Regimentarzem wyżey mianowánym Woysko Polskie, ktorego Magnificencyi, regularności, ozdob przyzwoitych opisywać nie trzebá, bo każdy wiadomy apparencyi Ichmciow Woyskowych, domyślać się może, y imaginować, iaki Applauz dla tego Aktu czynili w swoiey Paradzie.

Nastąpiły w dalszym porządku Processyi Konfraternie, Kongregacye, y Kompanie, tak Lwowskie, iako y Gościnne, wszystkie ludne y okryte. S. Jana Nepomucena od S. Mikołaiá, Pana JEZUSA Nazarańskiego z Miasta WW. OO. Trinitarzow. Nayśw. PANNY pod Tytułem Szkaplerza, Trembowelska. Tey samey, y tegoż Tytułu od S. Marcina. Także z Kościoła Wielkiego Klasztoru pod Tytułem Nawiedzenia, tudzieśz S. Jozefa, y S. Tadeusza Lwowskie WW. OO. Karmelitow *Antiquæ Reg: Observ.* S. Antoniego z Przedmieścia WW. OO. Franciszkanow *Conventualium.* Nayśw: PANNY Pocieszenia WW. OO. Augustyniánow. S, Michała Archanioła y S. Anny WW. OO. Bernadynow. Z Strumiłowey Kámionki, Parochialna. Krotoszyńska, Dawidowska, Kościeiowska, Jaworowska, Zułkiewska z Cechami Miasta swego y Chorągwiami, dosyć liczna. Buska, Mościska, y Lwowskie od S. Łazarza, od S. Maryi Magdaleny, y Domowa od BOZEGO Ciała z Miasta, Generalnego Konwentu, Nayśw: MARYI Panny od Zwycięstwa, pod Tytułem Rożańca S. naywspanialsza y nayparadnieysza, z poprzedzaiącą Kongregacyą Paska Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, Kościoła Bożego Doktora, wszystkie WW. OO. Dominikanow. Z ktorych iedne miały Kapele, drugie Trębaczow z Kotłami, na nieustaiący Tryumf Ukoronowaney Monarchini applauduiących.

Sequebantur po nich z Krzyżami swemi *Processionaliter* assystuiący *in magno Concursu* Zakony: iako to WW. OO. Kapucyni. WW. OO. Trynitarze. WW. OO. Karmeliči A.R.O. WW. OO. Franciszkanie. WW. OO. Bernardyni. Y WW. OO. Dominikanie, *præsentis Solennitatis Principales Actores.* Daley *Clerus Sæcularis* w wielkiey liczbie. Potym w assystencyi z rożnych Zakonow w Dalmatykach idących zaproszonych Dyákonow, niesiono Obrazy przystoynie ubrane, siedmiu nowo Beátyfikowanych z Zakonu Kaznodzieyskiego Sług Boskich, to iest: B. *ALWARA* z Korduby. B. *PIOTRA* Gonzalez, Patrona żegluiących. B. *MATEUSZA* Carreri. B. *IDZIEGO* z Lizbony. B. *MARKOLINA*, Kapłanow. B. *WOYCIECHA* z Bergamu Tercyárza, y B. *STEFANY* z Quinzanow Seraficzney Panny.

Po tych niosł Kapłan w Komży Chorągiew białą kitaykową, z złotemi frędzlami, nowo Kanonizowaney Swiętey KATARZYNY *de Ricciis*, Seraficzney Panny. Także Chorągiew Nayśw: PANNY Loretańskiey, ktorą wywiozł z Loretu J. W. Jmć Pan Michał Potocki Starosta Trembowelski, Fundator, y onę temu mieyscu za wielki memoriáł ofiarował.

Tuż záraz Trumienki pozłociste misternie robione nieśli Dyákonowie, po czterech do iedney, zaproszeni, iednę z Ciałem S. KORONATA Męczennika, drugą z Ciałem S. MANSWETA Męczennika, w assystencyi Pochodni więcey iak na czterysta par, przez Ichmciow Dworzan od

przyto-

przytomnych Panów, zaproszonych, z obydwoch stron tak przerzeczone Obrazy nowych Błogosławionych, Chorągwie, Trumienki SS. Męczenników, iako y Teátrum z Obrazem Ukoronowanym, otaczaiących.

Między ktoremi Ichmć XX. Penitencyárze piastuiąc bogato ubrany Portret Oyca S. BENEDYKTA XIV. Papieża, *cum Privilegio Coronationis* na pargaminie pisanym, z wiszącą Pieczęcią *Reverendissimi Capituli Vaticani*, *comparuerunt*.

Na ostatek na wspaniałym Teátrum, okrytym áxamitem karmazynowym, suto galonami złotemi szamerowanym, stało czterech Lewitow w bogate Apparaty ustroionych, trzymaiących Arkę Pańską, *in forma* Arki starego Testamentu, w ktorey wewnątrz z znacznych Reliquii Swiętych Pańskich, dały się za szkłem między kwiatami Włoskiemi widzieć; dwie Tablic Moyżeszowych, Roszczka Aáronowa zakwitła, y Manna, do ukontentowania widzących misternie wyrobione. Na ARCE zaś Serafinowie sześcioskrzydlaści na sobie utrzymywali OBRAZ CUDOWNEY MATKI BOSKIEY NAYSW: MARYI PANNY UKORONOWANY, z Ktorego Ozdoba, Maiestat, y iakaś wewnątrz przenikaiąca boiaźń, wynikała. Teátrum zaś niesione było przez dwunastu Kapłanow, w Dalmatyki bogate przybranych *cum adiutorio* JJ. WW. Jchmciow PP. *Sapiehy* Woiewody Mścisławskiego, *Kossakowskiego* Kamińskiego, *Branickiego* Bracławskiego, *Rozwadowskiego* Halickiego, Kasztellanow. *Humieckiego* Miecznika, *Bilskiego* Łowczego Nadwornego Koronnych. POTOCKICH FUNDATOROW, Kaniowskiego, Lwowskiego, Kołomyiskiego, y Sniatyńskiego. Xiążąt *Iabłonowskich* Kowelskiego, y Białocerkiewskiego. *Mrozowickiego* Stęgwilskiego. *Rzewuskiego* Wyszyńskiego, teraźnieyszego Pisarza Polnego Koronnego. *Branickiego* Barwalskiego. *Cetnerow* Korytnickiego, y Stockiego, Starostow. *Sapiehow* Woiewodzicow. Mścisławskich. *Zawadzkiego* Pułkownika y Kommendanta Lwowskiego, teraz Generała Majora w Woysku, y innych wielu znacznych Gości.

A za Teátrum *præcedente Cruciferario* z Gerydonami srebrnemi, Kollegiáta Zułkiewska, Kapituła Kiiowska y tuteysza Lwowska, *in pleno* Prałatow *Gremio*, po niey każdy z swoią assystencyą JJ. WW. Ichmć XX. *Turzański*, Opat Uniowski. *Augustynowicz*, Egineński Ormieński Koadjutor, teraźnieyszy Arcy-Biskup. *Iezierski* Bakoński, teraźnieyszy Kanonik, Officyáł Lwowski, y *Generalis Visitator*; oraz z Kapituły Lwowskiey na Trybunał Koronny, Deputat. *Szeptycki* Saldyneński, Szufragan Łucki, Archidiákon Lwowski. *Szumlański*, Ruski Przemyski. Leo *Szeptycki*, Ruski Lwowski. *Głowiński* Hebroneński, Szufragan y teraźnieyszy Proboszcz Lwowski. *Ożga* Kiiowski y Czerniechowski, Biskupi. A po tych wszystkich J. O. Imć X. MIKOŁAY WYZYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski, *in Maiestate* Pasterza y KORONATORA pod Baldakinem *Pontificaliter procedendo* assystowali. Za ktoremi Panów, Pań, Urzędniczek, y rożnego Stanu, płci, y Kondycyi Ludzi *innumerabilis concursus* nastąpił.

A tak niemal przez pułtory ćwierci mili, wszyscy assystowali z pola, gdźie był Obraz Ukoronowany, Processye tak długie y tak wielkim przeciągiem czyniąc, że lubo się przez błonie, Przedmieście iak iest całe Halickie, y potężnie długie, przez szerokie ulice, y Miasto, aż do Konwentu Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego rozciągneła, Obraz Ukoronowany ieszcze nie był z mieysca ruszony.

Począwszy *à Clero Sæculari*, wstąpiła była taż Processya do Kościoła S. MAGDALENY Zakonu Kaznodzieyskiego, nieco stacye uczyniwszy, y do Kościoła WW. Panien Dominikanek, u ktorych oprocz wyżey opisanych, osobliwe Obrazy S. KATARZYNY *de Ricciis*, y BB. STEFANY *de Quinzanis*, y LUCYI *de Narnia* Seraficznych Panien, z Pola przez WW. OO. Reformatow, y dwie Trumienek z znacznemi Relikwiami SS. Męczennikow, przez WW. XX. Prowincyała, y Przeora Konwentu Bożego Ciała, Dominikanow niesione, zostawiono.

IMIONA SS. MĘCZENNIKOW,

Ktorych Reliquie Swięte w Arce Pańskiey pod czas Koronacyi Introdukowane, od BENEDYKTA XIV. Papieża, Konwentowi BOZEGO CIAŁA Przysłane.

S. Concordiæ Crus.
S. Diodori Crus.
S. Felicis major pars
S. Innocentiæ major pars brachii.
S. Maximi os ilium.
S. Redempti os ilium & brachium.

Coxæ:
S. Abundantii.
S. Adeodati.
S. Aelidori.
S. Agnelli.
S. Albani.
S. Alexandri.
S. Amantiæ.
S. Ampliatæ.
S. Amatoris.
S. Amandi.
S. Angeli.
S. Antoninæ.
S. Apollonii.

S. Aquilinæ.
S. Aurelii.
S. Basilei.
S. Beatricis.
S. Benedicti.
S. Benedictæ.
S. Benigni.
S. Bibianæ.
S. Blandinæ.
S. Bonosæ.
S. Bonæ.
S. Bonifacii.
S. Candidæ.
S. Candidi.
S. Casti.
S. Cælestini.
S. Cælestinæ.
S. Cæsarii.
S. Charitatis.
S. Christiani.
S. Clari,
S. Clementis.
S. Clementini.

S. Columbani.
S. Columbæ.
S. Concordii.
S. Constantiæ.
S. Coronæ.
S. Coronatæ.
S. Crescentii.
S. Crescentiani.
S. Cyriaci.
S. Danielis.
S. Demetrii.
S. Desiderii.
S. Deusdedit.
S. Dignatiani.
S. Dominicæ.
S. Donati.
S. Donatillæ.
S. Dyonisii.
S. Erasmi.
S. Eugeniæ.
S. Euphrasiæ.
S. Euphrosinæ.
S. Eutropii.

S. Fau.

S. Fausti.
S. Felicis.
S. Feliciani.
S. Felicitatis.
S. Fidei.
S. Fidelis.
S. Florentini.
S. Floriani.
S. Fortunati.
S. Fortunatæ.
S. Fulgentii.
S. Gaudentii.
S. Germani.
S. Gregorii.
S. Herculani.
S. Hilarii.
S. Hippoliti.
S. Honorati.
S. Honoratæ.
S. Hortulani.
S. Innocentii.
S. Iovini.
S. Isidori.
S. Iucundæ.
S. Iulii.
S. Iusti.
S. Iustinæ.
S. Iustini.
S. Lamberti.
S. Lætantiæ.
S. Leonis.
S. Leonillæ.
S. Leovigildi.
S. Liliosæ.
S. Longini.
S. Lucidiani.
S. Lucillæ.
S. Marcellinæ.
S. Mariani.
S. Martiani.
S. Martiniani.
S. Maximæ.
S. Modestinæ.
S. Octaviani.
S. Olympii.
S. Pacifici.
S. Palatini.
S. Palmatii.
S. Parthenii.
S. Pastoris.
S. Patientis.
S. Peregrini.
S. Perpetuæ.
S. Pii.
S. Placidæ.
S. Porphirii.
S. Prosperæ.
S. Prosperi.
S. Quirini.
S. Romani.
S. Rosulæ.
S. Samuelis.
S. Serenæ.
S. Severiani.
S. Severinæ.
S. Simplicii.
S. Speciosæ.
S. Spei.
S. Theodori.
S. Theophili.
S. Theodoræ.
S. Theophilæ.
S. Tranquillini.
S. Urbani.
S. Venustæ.
S. Venusti.
S. Verecundi.
S. Victoriæ.
S. Victoris.
S. Victoriani.
S. Vincentiæ.
S. Vitalis.
S. Zenonis.
S. Zephirini.
S. Zoæ.

✠✠✠

Gdy weszła Processya Krolewską drogą do Miasta, dosyć wspaniale adornowanego, widziany był osobliwszy Tryumf na Honor MATKI Boskiey, zewsząd, affektow y serc emuluiących. *Circulus* Miasta, co trzecia Kamienica pod iedną formą maiąc *Copiatim* Obraz Nayświęt: MARYI Panny ukoronowaney, tak Obiciami, Pikturami, iako y lampami, według ochoty, możności, y imaginacyi każdey Kamienicy Pana, lub Possessora, iednym był *Trophæum* tey PANI swoiey, iako MARYI od Zwycięstwa. *Ex opposito* każdey Kamienicy, stały Kolumny z Festonami y lampami wiszącemi, á na Kolumnach Latarnie blaszane wielkie w taflach. To wszystko [iako lepiey kto widział, przyzna] dosyć wspaniałą czyniło apparencyę: przy nieustaiących zawsze okrzykach Trąb, Kotłow, rezonancyi Muzyk, y nieustaiących ogniach tak Chorągwianych po całym Mieście, w paradzie swoiey, rozległych, iako y Artylleryi z Dział w około Wałow Miasta.

Z iaką rekognicyą, affektami, we łzy opływaiącemi, roztopieniem się

od radości, y ciekawością nabożną, tak Obywatele Miasta, iako y wszyscy ludzie patrzali na tę Processyę, można miarkować, kiedy im nie wystarczały ulice, Rynki, okna po Kamienicach y Pałacach, że aż na dachy wychodzili, na ktorych wszędzie pełno było Spektatora, á krotko mowiąc, mogę śmiele wyrazić, od założenia swoiego nie widział Lwow podobney Pompy y Tryumfu na Honor MATKI Boskiey, iako pod czas tey Koronacyi.

Gdy wprowadzono Obraz do Wielkiey Kaplicy WW. OO. Dominikanow przy pomienionych Tryumfach, y Pieśniach nowo-komponowanych śpiewanych przez Kantorow, Zakonnikow, y ludzi, ktorym rozdawane były, z krotką Historyą o tym Swiętym Obrazie drukowane, J. O. Jmć. X. Arcy-Biskup Koronator stanąwszy z całą Assystencyą swoią przed Wielkim Ołtarzem *in Forma* Tronu, wyżey opisanego, bogato ubranym, przed ktorym całe Teatrum z Obrazem Ukoronowanym, od Lewitow na Arce piastowanym, między kwiatami y gęstemi wielkiey wagi świecami, postawiono, zaczął: *Te DEUM Laudamus.* Po ktorym nastąpiło Kazanie *ad satisfactionem* Audytora, miane przez Jmći X. Jakuba Waleryána Tumanowicza, Proto-Notaryusza Apostolskiego. Po Kazaniu y daney Benedykcyi Pasterskiey od J. O. Jmći X. Arcy-Biskupa Koronatora, zakonkludował tę Funkcyę Koronacyi y Introdukcyi, Ogień całego Woyska, y Artylleryi w koło Miasta.

§. XXIII.

O Łasce Cudowney przy Protekcyi Nayświęt: MARYI Panny, przez I. O. Koronatora pod czas samego Aktu Koronacyi dostąpioney.

PRzed samym Aktem następuiącey Koronacyi, kiedy wszelkie *praeparatoria* staneły *in suo esse*, czas naznaczony przybliżył się, raptowa słabość znacznie debilituiąca J. O. Arcy-Pasterza naszego, Delegowanego Koronatora, pomieszała wszelkie dyspozycye, y poalterowała była mocno wszystkich; á to z dwoiakiey racyi, raz że się obawiano, aby dobroci pełnego, y wielą Cnotami, Doskonałościami, pobożnemi y miłosiernemi Uczynkami Zaszczyconego Pasterza, niepostradała Archi-Diecezya, drugi raz, aby ta słabość nie zatamowała była tak pożądanego *à Saeculis* Aktu; ale nie dopuściła ze wszech stron tey krzywdy y klęski, osobliwie na Klasztor Kaznodzieyski nie mało zasmucony po niedawno zmarłym z wielą nadzieiami ś.p. J.O. Jozefie POTOCKIM, Kasztellanie Krakowskim, Hetmanie Wielkim Koronnym, Fundatorze Kościoła nowego, y Koronacyi teyże samey, nigdy niewyżałowanym, a wspartego wielką ufnością, Nayświętsza MATKA Boska, tak dziwnym sposobem umocniła, do sił, oraz y czerstwości zdrowia przyprowadziła, że nad spodziewanie tak samegoż J. O. Arcy-Pasterza, iako y innych słabości Jego wiadomych, ten Akt, sam Osobą swoią z długiemi dosyć ceremoniami, y zdrowego fatyguiącemi, w wielkiey ra-

dości swo-

dości swoiey, y wnętrzney serca wesołości odprawił: Jako to *posteritati* zeznaniem swoim na pamiątkę zostawił, y tu się dla większego uwielbienia BOGA y MATKI Boskiey w Obrazie swoim Cudowney, *ex Originali* kładzie.

In Nomine Domini. Amen.

GRatias summas agimus DEO nostro, semper in cunctis Orationibus nostris, cum gaudio deprecationem facientes, sicut est nobis justum. Ecce secundum expectationem & spem nostram, & in omni fiducia, sicut semper & nunc, Magnificabitur CHRISTUS in corpore nostro: nobis enim vivere CHRISTUS est, & mori lucrum. Cum autem nihil Nos habere voluit, quod non per manus MARIÆ transiret, manifestum & notum sit Universis & singulis Christi Fidelibus ad perpetuam rei memoriam: Quomodo anno feliciter elápso MDCCLI. sub ipsum tempus Coronationis Thaumaturgæ in sua Imagine Beatissimæ Virginis MARIÆ à *S. Luca* depictæ, infirmitate gravi laborantes, jam hoc desideratissimum à tot sæculis Opus, intra Nos, & in corde nostro Reverendissimo Episcopo Suffraganeo nostro præcommittere disposuimus: Sed ecce DEUS misertus est nostri! facto enim, viva fide, recursu ad Eandem Beatissimam Thaumaturgam in hac sua Imagine, à Nobis Coronandam, Miraculis & Gratiis in Ecclesia Ordinis Patrum Prædicatorum Tituli Sacratissimi Corporis CHRISTI, intra mænia Civitatis istiùs sitæ, Præclarissimam Matrem DEI MARIAM, illico vires reassumere, & in dies, Ope Ejúsdem singularissimæ nostræ Protectricis, fortiores esse cæpimus: Et licèt ipso Coronationis Die, ad primam & perfectam corporis valetudinem non pervenimus, alacri tamen animo prælibatam Coronandi Imaginem, in Campum Castrorum processimus, & post Celebratum à Nobis in Pontificalibus Sacrosanctæ Sacrificium, & prædicatos Sermones, tum peractas juxta Rituale Reverendissimi Capituli Vaticani Ceremonias, manibus Nostris, Sanctissimis JESU Christi & MARIÆ Virginis Matris Ejus Capitibus, Coronas imposuimus, cum illo Beatissimo Pontifice Simeone præ gaudio lachrymantes & benedicentes DEUM, eò quod tam optatam à Prædecessoribus nostris expectantibus Consolationem Terrarum Russiæ, & earum Metropolitanæ Civitatis istius, in qua Sedes nostra Archi-Episcopalis, cum universis populis Curæ nostræ Pastorali subjectis de tam multis beneficiis DEI lætatur; Nobis ipsis tantum salutare DEI videre, & de illo gaudere contigit, & cùm per longissimum spacium viæ assistentibus Illustrissimis & Reverendissimis Co-Episcopis, Universo Clero Sæculari & Regulari, ac innumerabilis Populi concursu, & Exercituum Regni, processionaliter à Campis Castrorum in Civitatem incedere Nobis restabat, sine ulla corporis debilitate, reassumptis pristinæ & perfectæ sanitatis viribus, totam mirabiliter adjuvante Gratia DEI & Protectione Beatissimæ Virginis MARIÆ, eamquè multis laboribus plenam Solemnitatis illius Functionem perfecimus & finivimus. In cujus rei fidem inenarrabiliter glorificantes & laudantes DEUM in omnibus, Sigillum no-

strum

ſtrum apponi juſſimus, & manu propria ſubſcripſimus, Leopoli in Palatio Noſtro Archi-Epiſcopali. Die 20. Menſis Maj. 1752. Anno.

Nicolaus Ignatius WYZYCKI Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis. mpp.

(L. ✠ S.)

§. XXIV.

O Nieſzporach w Dzień Koronacyi.

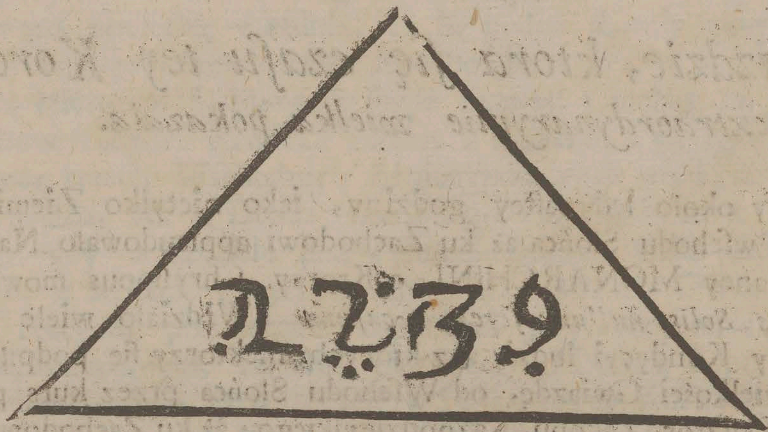
PO Obiedzie danym we czterech mieyſcach dla Gości, y po danym ogniu z Armat, y odegranych Polnym y Marſzach po Bramach Tryumfalnych przez Kapele, tudzież po oddanym *Votum* ſrebrnym przy Exorcie od Kompanii y Konfraternii Jaworowſkiey, o Godzinie czwartey zaczął Nieſzpory J. O. Jmć X. Arcy-Biſkup Koronator, y one przy wyborney Muzyce ſam *Pontificaliter* Celebrował. Po ktorych *profundiſſimo & gravi ſermone* miał Kazanie Jmć X. Rudołowſki, Senior Wikary Archikatedralny Lwowſki, y *Pater Spiritualis* WW. Panien *Charitatis*.

Po Kazaniu, Proceſſyi *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wſkrólganku, y daney *cum omni ſolemnitate* Paſterſkiey Benedykcyi przez J. O. Koronátora, odprawionym Rożańcu *proceſsionaliter* z Exortą przed Facyátą Kaſztoru na Mieście, y nieuſtaiących ogniach z Armat. Gdy Kapele wſzyſtkie zgromadzone na Tryumfalney Bramie przed Konwentem Litanie *de Beata* odegrali. Illuminacye po wſzyſtkich mieyſcach, Wieżach, Bramach, Kamienicach wydawać ſię poczeły. Za danym odgłoſem z Dział ná to wydzielonych, pod S. Jurem na Placu obſzernym naſtąpił walny Faierwerk, *in Architectura Civili* robiony, ktory reprezentował *Arcum Triumphalem* z Kolumnami, oraz Inſkrypcyą Hebrayſkiemi Literami, *Ordinem Ionicæ* z Wazami, y rożnemi Ornamentami, Herby JJ.WW.POTOCKICH, MNISZCHOW, y ZAMOYSKICH, w Piramidach Serca, Korony, Choryzontalne Machiny. *Item* Piramidy, Brylant Faier rożnemi kolorami palące ſię, y innych wiele *noviter* adinwentowánych ſztuk, w ſamych Machinach wyrobionych, we wſzyſtkich bardzo wſpaniáły, [iako *Spectatores unanimiter omnes laudabant*] trwáiący więcey iak godzin cztery, za dyſpozycyą Jmći Pana Dalhki Pułkowniká Kor-Artylleryi Koronney, y Ober-Indziniera J.K.Mci y Rzeczypoſpolitey, przez Jmci Pana Witta Porucznika teyże KorArtylleryi, mianą przez Ordynans ś.p. J. O. Jmći P. POTOCKIEGO Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmana Wielkiego Koron: z czyiego na Honor Boſki hoynego, y Pańſkiego Fundatorſkiego na ten Faierwerk Skarbcu, wyliczoną ſummę na kilkanáście tyſięcy do rąk tegoż Jmći Pana Pułkownika. Za ktorego manudukcyą całą Machinę Faierwerku przerzeczonego, zapalił J. W. Jmć Pan Staroſta Kołomyiſki, Fundator, w przytomno-

tomnośći wszystkich Senatorow, Panow, y innych na ten Akt Koronacyi zgromadzonych, przy częstych odgłosach z Armat.

In specie zaś iaki był pomieniony Faierwerk, opisuie się *in sequentibus*.

1. *Opus* Kapitalne *in Facie*, reprezentowało Bramę, *seu Arcum Triumphalem Architectonicum* z Kolumnami, *Ordinem Ionicæ* z Wazami y rożnemi Ornamentami *ad Architecturam Civilem* należącemi. Na samym wierzchu Tryanguł z Inskrypcyą Hebrayskiemi Literami, iako się tu kładzie.

In Arcu Litery Łacińskie: *TIBI ELECTA*. Co się wszytko w ogniu rożnego koloru paliło. Pod Koroną podobną Koronie z Rzymu przysłaney: Imie MARYA; niżey Herb Oyca Swiętego. Pod Herbem Ołtarz, na ktorym dwa Serca goreiące, wybuchaiące w ognie rożnych kolorow wydawáły się. To *Opus* w wysokości przeniosło więcey iak trzydzieści łokci.

2. Przytymże Kapitalnym Dziełu ná prawym skrzydle była wielka Machina na łokci 20. Na tey prezentowało się Nayiaśnieyszego Monarchy Imie AUGUSTUS REX, á nad nim Koroná. Ná lewym zaś skrzydle takoważ Machina tym ksztáłtem y miarą reprezentowała Imie Nayiaśnieyszey Monarchini MARIA JOSEPHA REGINA, Szczęśliwie Koronie naszey Polskiey Panuiących; ktore także w rożnych kolorach ogniá páliły się.

3. Opodal od pierwszych Machin stáły dwie Piramidy, wysokości iak ná ośm łokci, na ktorych Herby JJ. WW. Potockich y Mniszchow, z Insigniámi y Armaturą były. Na lewym zaś skrzydle takowez Piramidy stały z Herbami JJ. WW. Potockich y Zamoyskich, z ktorych rożne y nieustaiące ognie wypadały.

4. Na obydwoch stronach y skrzydłach były karszady ogniste, rożne ognie wyrzucáiące pod czas palenia.

5. *Adinstar* Kolossów lub Piramidow *Brylant-Faier* rożnemi kolorami reprezentował się.

6. Horyzontalne Machiny *adinstar* młynkow z dawná zwyczaynych, [*quid novi*] nieustaiąc obracaiące się, ognie wyrzucały.

7. Ná linii Faierwerku, Machiny wysoko stoiące, reprezentowały

 perpen-

perpendykularne ná ziemie padaiące ogniste promienie *è converso* Rakietom, iak Szpalera w Ogrodzie.

8. Na ostatku rozne wyrzucały ognie Rakiety bez przestanku, tak poiedyncze, iako tez ze skrzynek razem po kilkadziesiąt pulszczane.

Opisanie tego Fáierwerku ręką swoią, oddał Jmć P. Pułkownik iako się czytáć daie: á lepiey ieszcze, kto widział, przyzna te Tryumfalne ognie, iako Spektatora ukontentowały.

§. XXV.

O Gwiazdzie, ktora się czasu tey Koronacyi extraordynaryinie wielka pokazała.

TEyże nocy około iedynastey godziny, iako nietylko Ziemia, ále y Niebo od wschodu Słońca aż ku Zachodowi applaudowało Nayśw. Nowo-Ukoronowaney MONARCHINI, o Ktorey Chrysippus mowi: *MARIA est Ortus Solis nullum ferens occasum.* Widziało wiele Godnych Osob y rozney Kondycyi ludzi, [z ktorych niektorzy się podpisali] niezwyczayney wielkości Gwiazdę, od Wschodu Słońca przez kurs południowy po nad Klasztor Zakonu Kaznodzieyskiego, aż ku Zachodowi niezbyt prędko idącą, dziwney piękności y kolorow, *non sine admiratione & consideratione* tychże samych, ktorzy widzieli; y że w tym samym czasie tęż Gwiazdę widziano o mil kilkanaście, tymże kursem, iaki iest opisany, następuiące z potwierdzeniem J. O. Arcy-Pasterza świadczy *Testimonium. In Actis Protho-Notariatûs Apostolici* Oblatowane.

In Nomine Domini Amen.

PRæsenti Publico Extracti Instrumento cunctis pateat evidenter, & sit notum, quomodo Anno à Nativitate Domini nostri JESU Christi MDCCLII. Indictione Romana XV. Pontificatûs Sanctissimi Domini Nostri D. Benedicti Divinâ Providentiâ Papæ Ejus Nominis XIV. feliciter Regnantis, Anno ipsius Coronationis, XII. Die verò Jovis IV. Mensis Maj. Coram me Proto-Notario Apostolico, Testibusq; infra nominatis ad id specialiter rogatis, vocatis, & adhibitis, constitutus personaliter Reverendus Pater Michaël Wilczek, Sacræ Theologiæ Lector, & Concionator Ordinarius Conventûs Generalis Leopol. SS. Corporis CHRISTI Domini, & SS. Petri & Pauli Apostolorum, Provinciæ S. Hyacinthi in Russia Sacri Ordinis Prædicatorum obtulit, & ad acticandum porrexit Instrumentum quoddam Originale Testimonii de apparitione extraordinaria luminis, miræ claritatis ad modum Globi sive Stellæ in magnitudine Plenilunii in altissimo gradu, sub tempus solemnis Inaugurationis & Coronationis Miraculis Clarissimæ, in sua Imagine Beatissimæ Virginis MARIÆ à S. Luca depictæ & pervetustæ, in Ecclesia ejusdem Ordinis, hic intra mænia Civitatis sita, asservatæ, cum subscriptionibus Nominum & Cognominum omnium

minium Fide dignorum, & figillis eorundem munitum, unà cum Approbatione Celsissimi Archi-Præsulis Metropolitani hujus Loci Ordinarii, & manu ejus subscripta ac Sigillo munita: Cujus quidem Instrumenti sive Testimonii, Tenor de verbo ad verbum, qui sequitur, est talis.

In Nomine Domini Amen.

NIewysławiona nigdy BOGA Wszechmogącego Dzielność, utwierdzaiąca dziwnie w Chwale swoiey serca nasze, o iak wielką wznieca Duchowną w nas pociechę y radość, że się godni staiemy oczywiście z Nieba widzieć nam pokazane znaki! iako bowiem niegdyś w Mieście Bethlem [ktore Hieronim S. tłumaczy bydź Domem Chleba] do złożenia Koron y Darow Nayśw: MARYI Pannie z Maleńkim na ręku Iey Zbawicielem przez trzech Wschodnich Monarchow znak wielki na Niebie, assystowała Gwiazda, ták w Domie Anielskiego Chleba, iakby w Bethleem Ziemi Swiętey, gdy w Kościele pod Tytułem Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego, w Mieście tuteyszym Lwowie. Trzech Obrządkow Chrześciańskich Nacyom pod trzema zupełnemi Jurysdykcyami swoich Pasterzow, rezydencyálnym; że Dnia pierwszego Miesiąca Lipca, Roku Pańskiego Jubileuszowego 1751. to iest w Dzień samey Koronacyi Cudowney z Malęńkim JEZUSEM Nayśw: MARYI Panny w swoim Obrazie od S. Łukasza malowanym; we Czwartek w pół do iedynastey godziny przed północą, widzieliśmy [iakby Prorockim Duchem w Processie J. O. Arcy-Pasterza tuteyszego po Diecezyi rozesłanym, przepowiedzianą] GWIAZDĘ jasności wielkiey, y Wielkości niezwyczayney, z promieniem za nią ciągnącym się, idącą od Wschodu Słońca przez kurs południowy, maiącą się po nad Miasto y Klasztor ten, w ktorym wspomniony Obraz Cudowney MATKI Boskiey Ukoronowaney zostaie, nie wielkim pędem, owszem zwolna pomykaiącą się aż ku Zachodowi. Ztąd całe Miasto ucieszyło się, y uradowáło, że nowa jasność widziana iest, Wesele, Honor, Cześć, Chwała, y pląsy nastąpiły między wszystkim ludem, dziwná y niezmierna radość, y Dnia tak Uroczystego Poświęcenie. Podobnie iako kiedy Esther Krolowá do Tronu Krolewskiego podwyższona została. Na co my z podziwieniem wielkim patrząc, y nieprzestaiąc wychwalać BOGA osobliwie w Matce swoiey Nayświętszey Cudownego, iako przytomni temu widzeniu, dla lepszey wiary, wagi, y pewności potomnym na pámiątkę wiekom rękami własnemi podpisuiemy się, y pieczęciami ztwierdzamy.

Antoni Michał Potocki Woiewoda Bełzki, Marszałek Nayiaśnieyszey Krolowy Ieymći, mp. [L.S.]
Ignacy Sapieha Woiewoda Mściſławski. mp. [L.S.]
Ambroży Turzański Z.S.B.W. Opat Uniowski. mp. [L.S.]
Iozef Humiecki Miecznik Koronny. mp: [LS.]
Ian Potocki Starosta Guzowski, Generał Adiutant. mp. [LS.]
Ia niżey podpisány o mil czternaście *w Dobrach moich na ten czas znayduiący się,* o teyże *godzinie, y w tym dniu y czasie, widzia-*

Mm *łem*

tem tymże kursem idącę, wyżey opisaną iasność. *Iozef Potocki Czorsztyński, Szczerzecki Starosta* mp. [L.S.]

Ignacy Cetner Staroscic Korytnicki mp. [L.S.]

Ian Hrabia Sapieha Woiewodzic Mścisławski mp. [L.S.]

Fridericus Niemirycz Canonicus Archi-Cathedr: Metrop. Leopolien. G.R.P. mp. [L.S.]

Ioannes Cantius Nowakowski Canonicus Leopolien, mp. [L.S.]

X. Iakob Waleryan Tumanowicz Proto-Notarius Apostolicus mp. [L.S.]

Stefan Hordyński Miecznik Kiiowski, Wicesgerent Grodzki Lwowski mp. [L.S.]

Infrascriptus testor me vidisse hanc extraordinarii luminis Stellam Fr Thomas Kasprowicz S. Th. Magister Regens Studii Gen: Leop: O.P. mp. [LSO.]

Iozef Uruski Subdelegat Grodzki Lwowski, mp. [LS.]

Mikołay Reychemberg Skarbnik Radomski mp. [LS.]

Fr Iosephus Kowalski S. Th: Præsentatus Baccalaureus Studii Generalis Leopolien: Ord: Prædicatorum, ex fenestra Dormitorii Conventûs, hanc lucem extraordinariam euntem versus Occidentem vidi propriis oculis meis, in cuius rei fidem me subscripsi, mp. [LSO.]

Stephanus Wodziński Alumnus Collegii Pontificii Leop, mp. [LSCP.]

Simeon Krzysztofowicz Alumnus Collegii Pontificii Leopol. mp. [LSCP.]

Thomas Wartanowicz Aluminus Collegii Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Iosephus Manugiewicz Alumnus Coll. Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Ioannes Berniakiewicz Alumnus Coll: Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Ioannes Kaffalewicz Alumnus Coll: Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Andreas Lipnicki Alumnus Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Iacobus Łazarowicz Alumnus Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Timotheus Raczmarowski Alum. Coll. Pont: Leop. mp. [LSCP.]

Iacobus Sękowicz Al. Coll: Pont. Leop. mp. [LSCP.]

Fr Lazarus Rosnowicz Prædicator Generalis Supprior Conv Gen: Leop. O.P. mp. [LSO.]

Fr Edvardus de Montaner Sacræ Theologiæ Magister O. P. mp. [LSO.]

Fr Dominicus Moczulski Promotor SS. Rosarii in Conv. Leop. S. M. Magdalenæ O.P. mp. [LSO.]

Novam hanc lucem adinstar Stellæ, cum uno radio longiori ab Ortu Solis ad Occasum per longum Gyrum vergentem, ac mira pulchritudine Corruscantem supra Ædes nostras testor me vidisse. Fr Michaël Wilczek S.T. Lector, & Ordinarius Concionator Conventûs Generalis Leopol: Ord. Præd. mp. [LSO.]

Testatum & exploratum facio stanti mihi ante Ecclesiam Monialium Discalceatarum Ordinis B.V.M. de Monte Carmelo, apparuisse mirabilem Stellam. Fr Clemens Chodykiewicz S.Th. L. Philos. Profes. Actualis Ord. P. mp. [LSO.]

Fr Hya-

Fr Hyacinthus Czerwiński S. Th. Lector Ord. Præd. mp. [LSO.]
Iosephus Antonius à Iavor Paprocki Tribunus Terræ Stężycensis mp. [L.S.]
Gregorius Nikorowicz Sacræ Regiæ Maiestatis Secretarius mp. [LS.]

APPROBATIO
Celsissimi, Excellentissimi, & Reverendissimi Loci Ordinarii.

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI, DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

UNiversis & singulis, quorum interest, præsentibûs literîs nostrîs significamus, Quia Nos præsens Testimonium Extraordinarii Luminis admodum Stellæ ab Orientali Plaga ad Occidentalem circumeuntis, Die solemni Coronationis Beatissimæ Virginis MARIÆ à S. Luca depictæ, in Imagine à Nobis Coronata, Gratiis & Miraculis Clarissima apparentis, pro majori Gloria DEI, Cultuquè Ejusdem Beatissimæ & Immaculatissimæ Virginis Matris DEI MARIÆ approbavimus, cum facultate imprimendi & publicandi populo Christiano. In cujus rei fidem manu propria subscripsimus. Leopoli in Palatio nostro Archi-Episcopali. Die Prima Mensis Maj, MDCCLII.

Nicolaus Ignatius Wyżycki Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis mp.

(L.✠S.)

ACta sunt hæc Leopoli, Anno, Indictione, Pontificatu, Die, & Mense, quibus supra, Præsentibus Illustribus & Admodum Reverendis Dominis Stephano Bogdanowicz Vicario, & Jacobo Tumanowicz Concionatore, Archi-Cathed: Arm. Proto-Notariis Apostolicis Testibus ad præmissa rogatis, vocatis, & adhibitis.

Et quia [L.S.] *Ego Gabriel Andreas Kasparowicz Proto-Notarius Apostolicus, Sacræ Theologiæ Licentiatus, prælibatum Instrumentum manu propria Celsissimi Loci Ordinarii Leopoliensis Subscriptum, Sigilloque eiusdem firmatum, sanum, salvum, neque in aliqua sui parte vitiatum, ad Acta Proto-Notariatûs Apostolici suscepi, iisdemquè inseri, ac ingrossari Curavi, ideo præsens Extractum confeci, manu propria subscripsi, Sigilloq; Communivi. Hac die 17. Mensis Maij, Anno Domini 1752.*

Idem qui supra mp.

Y to też

Y to też może się tu przydać dla Duchowney pociechy Sług Nayśw: MARYI, że tę Gwiazdę nie tylko w Processie swoim rozesłanym po Archi-Diecezyi J.O. Jmć X. Arcy-Biskup Koronator *Pastorali oraculo & prophetio Spiritu* przepowiedział, Imć X. Smokowski, Proboszcz Janowski, Dziekan Dekanatu Lwowskiego powtorzył, ále nawet w Rzymie, tegoż samego Nayśw: MATKI Bożey Obrazu wielką blachę sztychuiąc Skulptor dwoma laty przed tym, nad Obrazem pod Koroną, Gwiazdę wyraził iasną [iako każdy przyznać y uznać może, komu się dostał z tey blachy Kopersztych] tym ksztaltem: Dał na spodzie Herb Miasta Lwowa, to iest Lwa ze złotą koroną, [ktorę w łapie trzyma] trzema Gorámi, y z Gwiazdą proporcyonalną, [iako nadał SYXTUS V. Papież.] od Lwa Inskrypcyę ku Obrazowi Nayśw: PANNY: *Veni de Cubilibus Leonum, veni Coronaberis.* Cant: 4. Nad Lwem Obraz, iako Portret Krolowy swoiey Aniołowie SS. unoszą z rekognicyą Chwały, należącey Matce BOGA. Podpis Obrazu: *Imago Deiparæ Virginis MARIÆ, à S. Luca depicta, Leopoli in Ecclesia Patrum Ordinis Prædicatorum Miraculis clara, Coronata Romæ 1749. Feliciter Regnante Benedicto XIV. Pontifice Maximo.* Pod Koroną wyżey nad Portretem przez dwoch Aniołow piastowaną, dał Gwiazdę w iasności wielką, nie bez figury tey Gwiazdy, [iako *ex forti opinione* wnosi się] ktora się Czasu y w dzień Koronacyi pokazała, y *publico patuit* w wielkim podziwieniu, że o nich mozna toż mowić. co Łukasz S. o Doktorach Jerozolimskich, między ktoremi Słońce Sprawiedliwości dwónastoletni CHRYSTUS, rozpościerał Mądrości swoiey promienie: *Stupebant autem omnes.... & videntes admirati sunt.* Luc. 2.

§. XXVI.

O Uroczystości Nawiedzenia Nayśw: M. P.

NAzaiutrz w Piątek *Die* 4. *Iulii*, to iest w Swięto Nawiedzenia Nayś: MARYI Panny, ná dobry dzień wydała odgłos rowno ze dniem ze wszystkich Armat Artylleryá. Powtorzywszy w godzinę tenże ogień, dała znak, aby się Nabożeństwo Ranne zaczeło, to iest Prymarya, Rożaniec Nayśw: Panny [na ktorym była Exorta] y Godziny Kapłańskie; po ktorych Wotywę solenną, w assystencyi kilkudziesiąt Ichmciow Dworzan z pochodniami, Celebrował Wielmożny Imć X. Marcin Łossowski, Dziekan y Kanonik Lwowski. Summę zaś *aliàs* Wielką Mszę J. O. Jmć X. Arcy-Biskup Koronator.

Kazanie pod czas Summy, *ore disertissimo, & verè Apostolico* miał *in Pontificalibus* J. W. J. X. Raymund Stanisław *Iezierski* Biskup Bakowski, Kanonik, y teraźnieyszy Officyáł y Wizytator Generalny Lwowski, oraz z teyże Kapituły Lwowskiey na Trybunał Koronny Deputat, na ktore *invitatus* szedł takiemi Ceremoniámi: Gdy na Ambonie wyżey opisaney postawiono dwa Lichtarze stołowe srebrne ze świecami; poprzedzało *in assistentiam* J. W. Jmći X. Biskupa, kilkunastu Zakonnikow, potym Akolitow czterech z zapalonemi Pochodniami, z ktoremi całe Kazanie około

Ambony

Ambony ſtali. Czterech Dyákonow w Dálmatykach, dwoch Jchmciow XX. Wikaryuſzow w Kapach, za ktoremi J. W. Imć X. Biſkup z Paſtorałem y w Infule, za nim W. X. Przeor Goſpodarz mieyſca *in aſsiſtentia* Kaznodziei Domowego, Kleryk z báką, *aliàs* z lichtárzykiem ſrebrnym y świecą, ktorą kiedy Biſkup Celebruie zawſze zapaloną trzymaią, X. Kapelan, y inni zwykli aſſyſtenci. Gdy *Credo* Muzyka na Chorze ſkończyła, ſkłoniwſzy ſię J. O. Jmci X. Arcy-Biſkupowi Koronatorowi J. W. Jmć X. Biſkup, uſiadł na Krzeſzle w Ambonie bogato [iak wyżey opiſana] uſtroioney. Niżey graduſem iednym obok J. W. Jmći X. Biſkupa ſtoiąc X. Kaznodzieia Domowy, gdy *more ſolito* Ewangelią *Feſti* czytać począł, ſtanął J. W. Jmć X. Biſkup, á po Ewangelii ſkończoney, oddawſzy Paſtorał Jmci X. Wikaremu w Kapie aſſyſtuiącemu, zaczął *ex Themate: Exurgens MARIA abiit in montana.* y uſiadłſzy, *cum Pontificali Maieſtate*, *glorioſiſsimè* [iako między Kazaniami czytać ſię daie] kontynuował.

Po ſkończonym Kazaniu J. O. Jmć X. Arcy-Biſkup Koronator, odprawił Proceſſyę *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wſkróſganku y Summę, *Benedictione Paſtorali* zakończył, przy dawaniu ognia przez Garnizon, y Artylleryą z Armat.

Po Obiedzie rownym wczorayſzemu, gdy Kazanie y Rożaniec ſpiewany *cum Archi-Confraternitate* W. X. Promotor Domowy odprawił, Nieſzpory Celebrował J. W. Jmć X. BISKUP, rannieyſzy KAZNODZIEIA, y po Kazaniu, ktore miał *fluidiſsimo ſermone* Jmć X. Damian Matuſiewicz Doktor, Prowincyał Prowincyi Polſkiey Zakonu Kaznodzieyſkiego, aſſyſtował Publiczney z Obrazem Ukoronowanym Proceſſyi, [podobną we wſzyſtkim Apparencyą, Paradą, Tryumfami, Ogniami, Applauzem, Affektami, Nabożeńſtwem, iako przy wczorayſzey było Introdukcyi z Pola] w koło Miaſta uczynioney.

Po ſkończoney Proceſſyi Zołkiewſka Kompaniá oddawała *Votum* znaczne ſrebrne, y Swiecę wielką, na ręce J. W. Jmci X. Biſkupa, ktory będąc przytomny Exorcie przez X. Promotora Zułkiewſkiego, Kazimierza Stoińſkiego, Filozofii Profeſſora oddaiącego *Votum*, mianey, dał *Populo* y przerzeczoney Zołkiewſkiey Kompanii, nazaiutrz maiącey ſię powracać, *Epiſcopalem Benedictionem* przy odgłoſach Trąb, Kotłow, y ognia z Armat. A Swieca *pro ſucceſſu felici* Nayiaśnieyſzych Monarchow Polſkich *AUGUSTA* y *IOZEFY*, J. O. Familii Fundatorſkiey *POTOCKICH*, y innych Zakonowi Kaznodzieyſkiemu przychylnych, tego Aktu iakimkolwiek ſpoſobem Benefaktorow, także *pro ſucceſſu Ordinis, Provinciæ, & Domûs*, poty ſię paliła, poki cała przed Obrazem Matki Boſkiey Nowoukoronowaney doſzczętu nie zgorzała.

Zaczęła potym Archi-Konfraternia Rożaniec, ktory *proceſsionaliter* wyśpiewywała przed Facyátą Klaſztoru na Mieście; po Exorcie y Litánii przez Archi-Konfraternią z W. X. Promotorem odśpiewaney, Kapele z Muzykow pryncypalnieyſzych ná ten Akt zaproſzonych, zgromadzone, na Tryumfalney Bramie przed Konwentem ſwoię Litanie *de Beata* odegrali, za powtorzeniem ogniá z armat.

Nn Naſtą-

Nastąpiły potym Illuminacye całego Lwowa, ktore rownie iako pierwszego wieczora wielki czyniły applauz, y Tryumfalne ognie. Illuminowano Wieże: Ratuszną y sam Ratusz, WW. OO. Bernardynow, WW. OO. Franciszkanow, WW. OO. Karmelitow *A.R.O.* WW. OO. Jezuitow, WW. Panien Dominikanek, y cały ich Klasztor, Wieżę Ruską Wołoskiey Cerkwi w Mieście. Facyátę *in forma* Tryumfalney Bramy przy Kościele Domowym Zakonu Kaznodzieyskiego. Facyátę WW. OO. Trynitarzow, Bramy Halicką, Krakowską, y wszystkie Dziewięć Tryumfalne. Collegium Papieskie WW OO. Teátynow. Cały cyrkuł Miasta. Całę Ulicę ku OO. Dominikanom idącą, rożne Kamienice w pobocznych Ulicach, osobliwie w Ormieńskiey, Jezuickiey, ku Bramie Halickiey, y Krakowskiey. Zgoła cały Lwow przez gęste, rzęsiste, y wielkie illuminacye, te Nocy w Dzień zamienione mogł rozumieć, albo cały, iednym bydź Tryumfalnym na Honor MARYI Applauzem. Co wszystko trwało aż po zapułnoc, dla kontentuiących się Sług MARYI tak piękną dla Aktu Iey Apparencyą. Artylierya zaś Koronna, prawie nieustanny wydawała odgłos przez dawanie ognia z armat.

§. XXVII.

Podczas Oktawy, iaka była Solennizacya.

PRzez Oktawę Ranne Nabożeństwo, po danym na dobry dzień ogniu z armat, także według zwyczaiu codziennego w tym Zakonie y Kraiu Rożańce śpiewane, Wotywy, Summy, y Nieszpory z Processyámi, y Kazaniami, przy Wystawieniu całodziennym P. BOGA w Monstrancyi, y wyborney Muzyce, przez JJ. WW. Ichmć XX. Biskupow, Opatow, Infułatow, Prałatow, y Kanonikow, Celebrowane były, tak przy odgłosach ognia z Armat, Illuminacyách conocnych, iako też y innych applauzach przez okrzyki Trąb, Kotłow, wygrawaniu Muzyk tak na dobry dzień, iako y na dobra noc po Bramach Tryumfalnych.

Bywáły Dysputy publiczne z Konkluzyámi codzień, *Neo-Coronatæ Reginæ* J.W. POTOCKIM Fundatorom Dedykowane, y iedna Woysku przypisana.

Oddawano *Vota* srebrne przy Exortach przez Kapłany mianych, tak od rożnych Kompanii przybyłych do Lwowa na Akt Koronacyi y Jubileusz; iako y przez Cechy tuteysze z Chorągwiami przy Muzykach, Trąbach, Kotłach przychodzące; co nietylko podczas Oktawy, ále y pożnieyszych Dni czynili, [o czym niżey] ktora z rana była, dla niey Mszę graną, ktora po południu przyszła, Litanię *de Beata*, Kapela przed otwartym Obrazem przegrywała.

Domowa Archi-Konfraternia Rożańcowa, w assystencyi Garnizonu tuteyszego, ktory w paradzie po rogach Miasta y przed Kościołem ognia dawał, z Archi-Katedralnego Kościoła *processionaliter* niosąc z śpiewaniem Rożańca S. dosyć pompatycznie, *Votum* wielkie arkuszowe srebrne oddawała.

Gdy

Gdy Woyſko dnia trzeciego brało Benedykcyę przed Obrazem MATKI Boſkiey, biorąc ſię do Marſzu, y maiąc ſię rozeyść na Leże ſwoie, po ſkończoney Mſzy S. pod czas ktorey Litanie *de Beata* przegrywały Muzyki, była Mowa przez W. X. Michała Wilczka S.T. Lektora, Kaznodzieię Domowego do Ichmciow Woyſkowych, *de tenore ſequenti.*

Mowa do Woyſka przy Pożegnaniu.

OD Tronu Nayświętſzey y Nayiaśnieyſzey Niebios y Ziemie MONARCHINI, w tym Obrazie na Błoniach Koła Rycerſkiego, iakby *in Campo Electorali* przy Applauzach y Aſſyſtencyi Waſzey, Ukoronowaney, iako *de Tripode Oracula*, nieomylny dla Was ogłaſzam ſzczęścia prognoſtyk; Waleczni y Zacni Korony Polſkiey Rycerze y Kawálerowie. Popiſywaliście ſię Tey PANI Waſzey y KROLOWY, przy Solenney Jey Inauguracyi do Korony, hołdownicze prezentuiąc Serca; otoż Ona zato, Wam, ktorych Urban VIII, Papież: *Decus Septemtrionis, & Fidei Præſidium* nazwał, iako *MARIA de Victoria* na tylu Woynach niegdyś Xiążętom Ruſkim w Prawey Wierze zoſtaiącym, przeciw Saracenom, beſpieczną Tarczą będąca, pewne, tak *à Septemtrione* iako y *ab Oriente* w nieprzyiaznych Attakách deklaruie Obronę y Wygranę. Ta PANI, Ktorá ſię bydź KROLOWĄ Naſzą ogłoſiła, y Sama uznawać rozkazała, nad inne Kraie [mogę mowić beſpiecznie] Koronie naſzey Polſkiey przychylna, Wam Rycerſtwu Páńſtwa tego, Protekcyą ſwoią oczywiſtą, na tylu woynach Aſſyſtuiąca, tyle Zaſzczytu, nieśmiertelney przynoſi Sławy, że Was Grzegorz XV. Papież do Polſkich piſząc Biſkupow, Całego Chrześciáńſtwa depredykowáł Obrońcami: *Milites Poloni, Liberatores Orbis Terrarum, & Profligatores hoſtium immaniſsimorum Chriſtianæ Reipublicæ.* Zaczym iakoście ſłuſznie na dowod wdzięczności, Ochoczy do Konwoiu Tey MONARCHINI, pod czas teraznieyſzey Jey Koronacyi pokazali ánimuſz; tak też nieodmiennie macie ſię ſpodziewać tego, że Was w niezwyciężonych całą Wiecznością Pułków wpiſze Poczet, y ſpieſzney na ſwoy Honor Kawaleryi przy Tronie, przy Maieſtacie SYNA ſwoiego, Naywyżſzego Monarchy, KROLA Krolow, y PANA Záſtępow, wieczną dla Was wyiedna y zapiſze Konſyſtencyę.

Iakim zaś porządkiem na tę Solennizacyę przez Całą Oktawę zaproſzeni byli Iaśnie Wielmożni Ichmć XX. Prałaci *in Ordine ad Celebrandum, Connotantur in ſequentibus.*

Pierwſzego Dnia Między Oktawą na Wotywę J.W. Jmć. X. Alexander *Trębińſki* Kanonik Lwowſki. Proboſzcz Chełmſki, Archidyakon Lubelſki, Dziekan y Infułat Zamoyſki. Na Summę y Nieſzpory, J. W. Imć X. Samuel *Ożga* Biſkup Kiiowſki y Czerniechowſki.

Drugiego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Alexander Czołhańſki, Scholaſtyk y Kanonik Lwowſki. Na Summę y Nieſzpory, J. W. Imć X. Samuel

muel *Głowiński* Biſkup Hebroński, Kuſtoſz na ten czas, á teraz Proboſzcz y Szufragan Lwowſki.

Trzeciego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Franciſzek Wieniawſki Kanclerz na ten czas, teraz Kuſtoſz y Kanonik Lwowſki, Scholaſtyk Przemyſki. Na Summę y Nieſzpory J. W. Imć X. Hieronim *Szeptycki* Biſkup Saldyneńſki, Szufragan Łucki, Archidiákon Lwowſki.

Czwartego Dnia Na Wotywę ś.p. W. Imć X. Staniſław Zembowſki, Kanonik Lwowſki, Scholaſtyk Staniſłáwowſki. Na Summę y Nieſzpory J. W. Imć X. Raymund Staniſław *Iezierſki* Biſkup Bákowſki, teraźnieyſzy Kanonik y Officyáł Generalny Lwowſki, Zakonu Kaznodzieyſkiego.

Piątego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Fryderyk Niemirycz, teraz Kantor y Kanonik Lwowſki, Deputat Trybunału Koronnego. Na Summę y Nieſzpory J. W. Imć X. Jerzy *Laſkarys* Biſkup Zenopolitańſki, Infułat Ołycki y Zułkiewſki, Kanonik Lwowſki, teraz w Rzymie *Vicarius Sereniſsimi Principis Regii Eminentiſsmi Cardinalis d'Iork Archi-Præsbyteri Capituli S. Petri in Vaticano*, Zakonu Teatyńſkiego.

Szoſtego Dnia Na Wotywę ś.p. W. Imć X. Jozef Barſzczewſki Kanonik y Officyáł na ten czas Lwowſki. Na Summę J. W. Imć X. Jakòb Szczepan *Auguſtynowicz*, na ten czas Biſkup Egineńſki, Koadjutor Arcy-Biſkupſtwa Ormieńſkiego Lwowſkiego, teraz iuż Arcy-Biſkup.

Siodmego Dnia Na Wotywę W. Imć X. Kaietan Młodecki, Kanonik Lwowſki, Infułat Kodeńſki. Na Summę y Nieſzpory J. W. Imć X. Leo *Szeptycki* Biſkup Ruſki Lwowſki, Halicki, y Kamieniecki Zakonu S. Bazylego.

W Oktawę, Na Wotywę J. W. Imć X. Ambroży *Turzańſki*, Opat Uniowſki. Zakonu S. Bazylego. Ná Summę y Konkluzyę, [ktora niżey opiſaná będzie] J.O. Imći X. Arcy-Biſkup Lwowſki, Koronator.

§. XXVIII.

O *Kaznodzieiach pod czas Oktawy, ktorzy Predijkowali.*

W *Sobotę*, Na Summie: Imć X. Franciſzek Kozlewſki, Jubilat y Exprowincyáł, Gwardyan Lubelſki, Prowincyi Ruſkiey, Zakonu S. Franciſzka *de Obſervantia*. Na Nieſzporach: Imć X. Wenanty Tyſzkowſki, Deffinitor, Jubilat, y Aktuálny S. T. Profeſſor we Lwowie, teraźnieyſzy Prowincyał teyże Prowincyi, y tegoż Zakonu.

W Niedzielę. Na Summie: Imć X. Staniſław Słowacki Doktor, Ex-Prowincyáł y Gwardyan Lwowſki S. Krzyża WW. OO. Franciſzkanow *Conventualium*. Na Nieſzporach: Imć X. Marcin Rubczyński Doktor, y Przeor Trembowelſki WW. OO. Karmelitow dawney Obſerwancyi.

W Poniedźiałek. Na Summie: Imć X. Karol Kopiński Doktor, y Ex-Regent Warſzawſki, teraźnieyſzy Przeor Przemyſki, Prowincyi Polſkiey,

Zakonu

Zakonu Kaznodzieyſkiego. Na Nieſzporach: Imć X. Benedykt Kotwicki, Jubilat, Definitor y Aktuálny Profeſſor S. Theologii we Lwowie, teraz *Cuſtos Cuſtodum* Prowincyi Ruſkiey, Zakonu S. Franciſzka *de Obſervantia*.

We Wtorek Na Summie: Imć X. Antoni Bieykowſki, Ex-Rektor Lubelſki *Soc: IESU*. Na Nieſzporach: Imć X. Eugeniuſz od S. Mateuſza Ex-Prior Krakowſki, teraz Kaznodzieia Berdyczowſki, Zakonu WW. OO. Karmelitow Boſych.

We Srzodę. Na Summie: Imć X. Konſtantyn Wolſki *à Viſitatione* Ex-Prowincyáł WW. OO. Trynitarzow. Na Nieſzporach Imć X. Staniſław Kleczewſki, Deffinitor, Aktualny Lektor y Profeſſor S. Theologii, teraz Gwardyan w Wiśni WW. OO. Reformatow.

We Czwartek. Na Summie: Imć X. Samuel Wyſocki, Aſſyſtent Prowincyi Polſkiey, Kaznodzieia Warſzawſki WW. OO. *Scholarum Piarum*. Na Nieſzporach: Imć X. Kazimierz Wierzbicki, Kapelan WW. Panien Brygidek Lwowſkich.

W Oktawę. Na Summie: W. Imć X. Kryſzpin Cieſzkowſki, Kanonik Gremialny Lwowſki, Proboſzcz Rohatyńſki. Na Nieſzporach, Konkludowáł W. Imć X. Łukaſz Godurowſki, Kanonik Gremialny Lwowſki, Proboſzcz Kamionecki, Gologurſki &c.

§. XXIX.

O Nieſzporach y Konkluzyi Oktawy.

PO Solennych odgłoſach na Wałach w około Miaſta z Armat, Trąb, Kotłow, y Muzyk na Wieżach y Bramach Tryumfalnych; Nieſzpory przy Konkluzyi Całego Nabożeńſtwa y Oktawy, zaczął J. O. Imć X. Arcy-Biſkup Koronator, *& Solitis Ceremoniis Pontificaliter* w aſſyſtencyi *Reverendiſsimi Capituli & totius Cleri*, przy rezonancyi Muzyk wybornych, tą ſamą Pompą, *& Maieſtate*, iako w Dzień Koronacyi, Celebrował.

Po Kazaniu wzwyż namienionym od W. Imći X. Kanonika Godurowſkiego *ingenioſiſsimè* mianym, y Proceſſyi *cum Venerabili SACRAMENTO* po Wſkroſganku przez ſiebie odprawioney, Konkluduiąc cały Oktawaryuſz Nabożeńſtwa y Solennizacyi, gdy ſtanął przed Tronem Obrazu Ukoronowanego MATKI Boſkiey, y *Venerabile* z Monſtrancyą na Menſie poſtawione zoſtało, *in Gratiarum Actionem* P. BOGU za wſzelkie Łaſki, Dobrodzieyſtwa, y Cuda na tym S. Mieyſcu przy Protekcyi Nayśw: MARYI Panny ſwiadczone przy nieuſtaiących Applauzach Trąb, Kotłow, ognia przez Garnizon, y Artyllerye z Armat, zaczął: *Te DEUM Laudamus*.

Po *Salvum fac*, także po Repozycyi P. BOGA do Cymborium y daney Arcy-Paſterſkiey Benedykcyi; Archikonfraternia Rożańcowa *proceſsionaliter* wyſzedłſzy przed Bramę Tryumfalnę od Cyrkułu Miaſta, po Exorcie przez W. X. Promotora *à circumſtantia* konkluzyi Aktu Koronacyi-

nego mianey, wyśpiewywała Rożaniec; Potym Muzyki Litanie *de Beata*, na Bramach Tryumfalnych przegrywały.

Akt zaś cały zakonkludował Faierwerk, ktorego miał dyſpozycyą Jmć tP. Jozef Uruſki, Subdelegat Grodzki Lwowſki; iakim porządkiem? przez egoż Jegomći podana *verificatur in ſequentibus* konnotacya.

1mo. *In Facie* było Wyrażenie Obrazu MATKI Boſkiey Ukoronowanego, pod ktorym Lew złoty, Trzy Góry z Gwiadzą trzymaiący, Koronę z głowy ſwoiey ſkładał; á nad nim paliły ſię Litery, Rok Koronacyi wyrażaiące:

CeDIt Leo CoronaM.

Ta Machina wyſokości była, więcey iak na łokci dwadzieścia.

2dò. Na prawey ſtronie były Herby J. O. Domow Fundatorſkich: POTOCKICH, MNISZCHOW, y ZAMOYSKICH, w rożnych kolorach.

3tiò. Na drugiey ſtronie były Herby Zakonu Kaznodzieyſkiego, Pieſek z pochodnią, nad ktorym była Gwiazda. Prowincyi Ruſkiey Odrowąż S. JACKA, y Konwentu Generalnego Lwowſkiego BOZEGO Ciała, Kielich z Hoſtyą, także w rożnych kolorach.

Z tych wſzyſtkich Herbow wypadały cztery łotowe Race, razem po dzieſięć.

4to. Piramidy przy Herbach *nro* ſześć. Ktore ſię iak wypaliły, drugie ſześć palono.

5to. Fontan było *nro* ſześć.

6to. Pułzek z Gwiazdami y ſzmermelami było *nro* 12. á ze dwoch wypadały Herby Pilawa, Mniſzech, Jelita, Odrowąż, &c.

7mo. Rakietow z Gwiazdami było *nro* 60.

8vo. Rakietow z ſzmermelami było *nro* 100.

9no. Rakietow z Herbami *nro* 10.

10mo. Rakiet z literami AR w Cyfrę *nro* 10.

11mo. Rakietow, z ktorych widzieć było oſobki Aniołow *nro* 6.

12mo. Rakietow Ordynaryinych było *nro* 500.

Kontynuowały ſię ieſzcze zgromadzonego ludu *ſuſpiria*, y dewocye przez ſpiewanie Pieśni rożnych z Hiſtoryi o tym Obrazie Cudownym nowozłożonych; nieuſtaiące ognie, ſtrzelania, y illuminacye wſzyſtkich Wiez, Bram Tryumfalnych, całego Cyrkułu Miaſta, Ulic, Pałacow, Klaſztorow &c. &c, aż do dnia białego.

Notandum.

WE Srzodę między Oktawą Koronacyiną po Nabożeńſtwie Południowym, J. W. Jmć P. Piotr BRANICKI Kaſztellan Bracławſki, *ſingulari devotione* ku Nowo-Ukoronowaney MATCE Boſkiey zdięty, wiedząc o wielkich Prerogatywach Sukienki Zakonu Kaznodzieyſkiego, á nayoſobliwiey, że ią Nayśw: Nieba KROLOWA Sama z rąk ſwoich temu Zakonowi, iako Matka Dzieci ſwoie kochaiąca, na znak Macierzyńſkiey Opie-

ki ofia-

ki ofiarowała, tęż samę Sukienkę z Nieba daną, pod Tytułem Milicyi JEZUSOWEY, albo od Pokuty B. DOMINIKA Trzeciey Reguły, z rąk W. X. Anioła Polikowskiego na ten czas Przeora, z wielkim Nabożeństwem y przykładem przed Obrazem Ukoronowaney Monarchini przyiął, *in præsentia* J. W. Imći P. Potockiego Woiewody Bełzkiego, Jeymći swoiey y Corki, teraźnieyszey Sapieżyny Starościny Sokołowskiey, także Ichmć PP. Potockiego Guzowskiego, Branickiego Syna swego, Barwalskiego, Starostow. y innych wielu.

§. XXX.

O Votach publicznie Ofiarowanych.

PRzez tę całę Oktawę y poźnieyszych Dni, ktore Konfraternie, Kongregacye, nawet prywatne: Kompanie, także Cechy Miasta Lwowa, *cum recognitione* Nowo-Ukoronowaney Monarchini MARYI Pannie oddawali za Trybut y *Homagia* Vota swoie, z następuiącey Reiestraty Inwentarza Zakrystyańskiego, każdemu ciekawemu zadosyć się stanie.

1. *Iaworowska.* Konfraternia Rożańcowa Kościoła S. Mikołaia Biskupa, Zakonu Kaznodzieyskiego, idąc *processionaliter* od S. Łazarza PrzedMieściem Halickim y przez Miasto, na przeciw ktorey wyszła Archikonfraternia tegoż Tytułu od Bożego Ciała Domowa aż do Bramy Halickiey, oddawała *Votum* Srebrne Pułarkuszowe, w sam Dzień Koronacyi, to iest *Die 1. Iulii* [iako się wyżey o tym namieniło] przy oddawaniu ktorego, miał Exortę W. X. Dominik Siekierzyński S. T. Lektor Przeor Jaworowski. Przy powitaniu zaś teyże Kompanii y Konfraternii miał Exhortę W. X. Bonawentura Nabaczewski, S.T. Lektor *Promotor SSmi Rosarii Domesticus.*

2. Zułkiewska Konfraternia także Rożańcowa Kościoła Wniebowzięcia Nayśw: PANNY, y S. Marka, Zakonu Kaznodzieyskiego, tąż assystencyą, paradą y Ceremoniámi oddawała *Votum* w Swięto Nawiedzenia, to iest *d. 2. Iulii,* po publiczney Processyi z Ukoronowanym Obrazem przez Miasto, *ad manus* J. W. Imći X. Biskupa Bakowskiego. iáko o tym wyżey.

3. *Cecha Krawiecka* z Muzyką, Trąbami, y Kotłami, dwoma Chorągwiami, Maystrow y Czeladzi dosyć liczna, idąc swoim porządkiem oddawała *Votum* Srebrne pułarkuszowe na wezgłowiu áxamitnym, iedne od Maystrow, drugie od Czeladzi także pułarkuszowe, co było w Niedziele to iest *d. 4. Iulii.*

4. *Cecha Szewska* także dwoma Chorągwiami Maystrow y Czeladzi, z Kapelą, Trąbami y kotłami idąc od Kościoła S. Krzyża, oddawáli dwa *Vota* podobne pierwszym *d. 6. Iulii* z rana.

5. *Archikonfraternia Rożańcowa Domowa* , z Archikatedralnego Kościoła *processionaliter* śpiewaiąc Rożaniec, z Kapelą we dwoch mieyscach przegrywaiącą, Trąbami y kotłami, w assystencyi Garnizonu *pro præsidio* we Lwowie będącego, ktory ognia w paradzie siedm razy dawał, na Cmentarzu

tarzu Archikatedralnym, po czterech rogach Miasta, przed Exhortą, y po Exhorcie dwa razy, będąc Kommenderowany od Kapitana, Porucznika, y Chorążego, *Votum* srebrne arkuszowe oddawała tegoż dnia po południu, [iako wyżey o tym namieniono] dosyć pompatycznie.

6. *Konfraternia Różańcowa z Kościeiowa*, processyonalnie oddawała *Votum* srebrne, *d.* 7. *Iulii* z Kapelą, Trąbami, y kotłami.

7. *Konfraternia Różańcowa z Dawidowa*, także *processionaliter* oddawała *Votum*, *d.* 8. *Iulii*, z Kapelą, trąbami y kotłami.

8. *Cecha Bednarska* z Kapelą, Trąbami y kotłami, *elevato Vexillo*, z Kościoła S. Krzyża WW. OO. Franciszkanow, oddawała *Votum d.* 9. *Iulii.*

9. *Cecha Miodowarow y Piwowarow* także *elevatô Vexillô*, y tąż Paradą z Kościoła Panny MARYI, oddawała *Votum d.* 11. *Iulii.*

10. *Cecha Tkaczow*, także *elevato Vexillo* z Kapelą, trąbami y kotłami idąc z Kościoła S. Stanisława, oddawała *Votum d.* 13. *Iulii.*

11. *Studzy Magistratu Lwowskiego*, ofiarowali *Votum d.* 15. *Iulii.*

12. *Cecha Piekarska z Obywatelami Przedmieścia Krakowskiego*, *elevatô Vexillô* z Kościoła Panny MARYI, oddawali *Votum d.* 16. *Iulii* iako y inne.

13. *Cecha Stolarska* y *Tokarska* także z Kapelą *elevatô Vexillô* oddawała *Votum d.* 22. *Iulii* z rana,

14. *Służące Dziewice* w Mieście Lwowie Kuchenne y Izdebne, y inne w usługach będące. Z Bractwem Nayśw: PANNY Pocieszenia z Kościoła S. ANNY WW. OO. Augustyniánow, po południu tegoż dnia, to iest w Dzień S. M. Magdaleny, z Kapelą, Trąbami y kotłami, oddawali Votum *processionaliter.*

15. *Cecha Rzeźnicka* także *elevatô Vexillô* z kapelą, trąbami, y kotłami, tak od Maystrow iako y Czeladzi, z Archikatedralnego Kościoła oddawała *Votum* arkuszowe, *die* 25. *Iulii.*

16. *Cecha Kotlarska, Kowalska*, y *Slusarska* z Obywatelami Przedmieścia Halickiego, *Elevatô Vexillô* z kapelą, trąbami y kotłami, w assystencyi Bractwa S. ANNY y S. Michała, z Kościoła WW. OO. Bernardynow, *d.* 11. *Augusti* oddawały *Votum* wielkie srebrne, na ktorym wyrażenie S. Michała Archanioła, y B. Jana z Dukli.

17. *Piwniczni całego Miasta Lwowa*, w assystencyi Arcy-Bractwa SSS: TROYCY z Kościoła Archikatedralnego, z kapelą, trąbami, y kotłami oddawali *Votum* tegoż dnia, to iest *d.* 11. *Augusti.*

18. *Cecha Miecznicza, Rymarska, Siedlarska*, y *Kuśnierska* z Kościoła S. Krzyża WW. OO. Franciszkanow, w Zbroiach, Pancerzach: y Kiryfiach, przy rezonancyi Kapeli, odgłosach trąb y kotłow, *elevatô Vexillô*, przynieśli *Votum* wielkie *d.* 15. *Augusti.* Przytym było y drugie *Votum* także piękne y wielkie od pewnego Mieszczanina, ktorego Imie, áby nie stracił zasługi, tu się nie kładzie.

19. *Panien-*

19. *Panienki od Panien Miłosiernych*, tamże na wychowaniu y edukacyi będące, maiąc *Votum* wielkie y piękne, wagi grzywien trzech, łotow trzech, y cwierci trzech, fercechowane, marcypanową robotą o czterech sercach na łańcuszku, z Imieniami pewnych czterech Osob, ktore z dobrey ochoty y intencyi właśney tę przysługę Nayśw: PANNIE uczynili, przy assystencyi Konfraternii Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, y rezonancyi dwoch Kapel, Trąb y kotłow, śpiewaiąc Pieśni nowo-komponowane, idąc z Kościoła Archikatedralnego *processionaliter*, oddawáły *die 30. Augusti;* przy odbieraniu tego *Votum* Exhortę miał W. X. Promotor *ex Themate: Ex ore Infantium & Lactentium perfecisti laudem.* Psal, 18.

20. *Cecha Miechownicza*, *Vexillo elevato* z Kapelą, trąbami, y kotłami z Kościoła WW. OO. Franciszkanow S. Krzyża, oddawáła *Votum* fercechowane pułarkuszowe *d. 17. Octobris.*

21. *WW. Panny S. Matki Brygidy* Reguły S.Salwatora, od całego Klasztoru swoiego prywatnie przysłały *Votum* z wyrażeniem S. M. Brygidy, płaszczem Corki swoie okrywaiącey, y oddaiącey pod Protekcyę Nayśw: MARYI, *d. 3. Novembris.*

22. Wszytkie Kapele Lwowskie, to ieft Archikatedrálná, XX. Dominikanow od Bożego Ciała, y WW. OO. Jezuitow, w Dzień S. Cecylii Patronki swoiey, także Patronki Zakonu Kaznodzieyskiego, po Solenney Wotywie w Archikatedralnym Kościele odegraney, ztamtąd *processionaliter* w assystencyi Archikonfraternii SSS. TROYCY, przy rezonancyi Muzyczney w sztukach nowo-komponowanych na trzech rogach Miasta, oddawali *Votum* wielkie fercechowane, z wyrázeniem Nayśw: PANNY suto pozłocistym *d. 22. Novembris.*

23. *Cała Prześwietna Palestra Grodzka Lwowska.* Począwszy od J. W. Imci P. Starosty, IchMć Sędziá, Pisarz, Vicesgerent, Regent, Susceptant, Subdelegaci, y wszyscy w Palestrze na Osob 60. zostaiących, ofiarowali *pro Voto: Volumen Legum*, na ktorym Korona y Berło, wszystko ze srebra. Napis ná Xiędze: *Volumen Legum Æternæ Sapientiæ Matri, Beatæ Virgini MARIÆ, à Castrensi Leopoliensi Palestra, Anno Coronationis 1751. Dedicatum.* Oddali te *Votum d. 24. Decemb.* przy konkluzyi Nowenny, *aliàs* w Wigilię Bożego Narodzenia.

24. J. O. Imć X. Mikołay WYZYCKI Arcy-Biskup Metropolitański Lwowski Koronator, *in gratiarum Actionem pro beneficiis receptis*, odprawiwszy Mszę Swiętą *Pontificaliter* [pod czas ktorey Litanię *de Beata* Zakonnicy śpiewáli na głosy] przed Obrazem Cudownym MATKI Boskiey, rękami swemi Ukoronowanym, oddał dwoiakie *Votum d. 9. Ianuarii* 1752. iedne wielkie srebrne więcey iak árkuszowe, z wyrażeniem Osoby swoiey klęczącey; drugie Duchowne, bo Sukienkę Trzeciey Reguły Zakonu Kaznodzieyskiego, z rąk W. X. Anioła Polikowskiego na ten czas Przeora, *in assistentia* całego Konwentu y wielu Gości, przyiął, y w rękach tegoż W. X. Przeorá *Vota* czyli Professyę uczynił. Napis na *Votum* ieft taki: *Nicolaus Ignatius de Wyżyce WYZYCKI, Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis, indignus Coronator Miraculosæ in hac Imagine B.V. MARIÆ,*

offert ex voto cum ſuo Nepote Carolo Wyżycki Capitaneo Laknicenſi, rogantes in perpetuum validiſsimam ſuam protectionem. *Datt: Leop: d. 2. Iulii. 1751. Anno.*

25. *Dzieci maleńkie*, u Rodzicow ſwoich proſząc przez rożne dni na jabłka, y inne wed ug ſwoich zwyczaiow frukta, gdy pod tym Imieniem tez groſze od niemałego czaſu ſkładali, na ten zaś koniec, áby na wzor innych, one też *Votum* ſprawiły; przy niewinności ſwoiey Oſobliwſzey Matce Sierot Nayśw: MARYI Nowoukoronowaney, z Iey Kaplicy Cmentárza Archikatedralnego, *cum adiutorio* Rodzicow ſwoich, ktore wyrozumiawſzy w nich intencyę, chętnie do tego pomogli, *proceſsionaliter* z kapelą idąc przez Miaſto, *d. 23. Mai* tegoż Roku oddali. Do ktorych Exhorta była ex Themate: *Sinite parvulos venire ad me, quoniam ipſorum eſt Regnum Cælorum.* Math. 28.

Niewſpomina ſię tu innych rożnych y znacznych złotych y ſrebrnych Votow, pierścionkow, obrączek ślubnych, kleynotow od wielu Tey Monarchini w Obrazie ſwoim Przecudowney, przez ten czas z wielką chęcią ofiarowanych, to za otrzymane łaſki, to za przywrocone zdrowie, to na uproſzenie ſobie pomocy y Protekcyi w iakowey potrzebie; ponieważ Imiona ich tu wyiawiać y ſzczupłość mieyſca, y pokora ofiaruiących niepozwala. Pominąwſzy dawnieyſze *Vota*, ktore podczas *hoſticum* na okup z innemi Kościelnemi argenteryámi poyść muſiały.

Tey iednak dla przykładu uczynności y przyſługi pobożney nie opuſzczę, iako J. O. Jeymć Pani Ludowika z Mniſzchow POTOCKA, Kaſztellanowa Krakowſka, Hetmanowa Wielka Koronna Wdowa, Apparat cały bogaty y piękny, oprocz tego Ornat ręką ſwoią ſzyty, przed ſamą Koronacyą *pro Voto* do Nayśw: PANNY przyſłała.

Także J. O. Xiężna Jeymć Teofila z Leſzczyńſkich Wiſzniowiecka, Kaſztellanowa Krakowſka na ten czas, á teraz Matka Taida Zakonu O. S. Dominika, podobnież *Vota* w Apparacie całym bogatym Nayśw: Nowo-Ukoronowaney MARYI Pannie ofiarowane *obtulit.*

J. W. Jeymći Pani Anna z Rzewuſkich Humiecka Miecznikowa Koronna, lubo *ſub ignoto nomine* Ornat z Tureckiey złotey materyi także *pro Voto* ofiarowała.

J. W. JmćP. Franciſzek Salezyuſz Potocki Krayczy Koronny Fundator, dwudzieſtą Armat z Kryſtyampola przyſłanemi z ſwoim prochem y Artylleryą Nadworną, znacznie ten Akt przyozdobił.

J. W. Imć P. Mikołay Potocki Staroſta Kaniowſki, Fundator, hoyną munificencyą ſwoią, y wrodzoną generozyą na tenże Akt chętnie *contribuit.*

J. W. Imć P. Ludwik Kalinowſki Staroſta Winnicki, dzieſiącią armat, do innych, ktore były z Mieyſkiego Arſenału na ſztuk ſześćdzieſiąt, wiele do tego Aktu na Appláuz MATKI Boſkiey przyczynił.

Niezbywało y innym na dobrey intencyi y pobożney ochocie, á żeby przyſługę iakową Nowo-Ukoronowaney MONARCHINI uczynić, á co

kto mogł

kto mogł, ile mu siły y przepomożenie pozwolić mogły, prawie się ubiegał emuluiącym na Honor MARYI sercem. Z kąd w krotce y Fundusz uczyniono, aby co rano y co wieczor Trębacze Pieśni na Trąbach wygrywali. Aby co Swięto pod czas Prymaryi przed otwartym Obrazem Matki Boskiey, kapela gráłá Litanie *de Beata*. Zeby Obrazu nigdy nieotwierać, áni zámykać, tylko przy rezonancyi Trąb y kotłow: iest ieszcze nádzieia, że w krotce będzie y ná to Fundusz, áby codzienná Prymaryá przed tymże Obrazem Ukoronowánym Matki Nayśw: grana bywała; ponieważ dziwnym y niewypowiedzianym sposobem Sama Sobie Tá PANI wszelkie ná Honor swoy sporządza promocye, y Dewotom swoim cudownym sposobem instynkta podaie.

Kupiec nieiaki Ormienin, Imieniem Seraphion, álbo Seráfin, przyiechawtzy z Kiefu álbo Teodozyi Miastá Tatarskiego, do Lwowa, widząc te tak wielkie y osobliwsze Applauzy y przysługi na Honor w Obrázie swoim Ukoronowaney PANI, y słysząc o wielkich przy tymże Obrazie Cúdach y Łaskach, nie mogł się w sercu swoim uspokoić, poki Obrazu tego Cudownego prawdziwey Kopii nie dostał, poświęcic y potrzeć o Oryginał niedał, ná co Autentyk wziął z pieczęcią, *sub data d. 12. Mensis Septemb: 1751.* y Obraz przekopiowany, poświęcony, y potarty powiozł w Kraie swoie z tą intencyą y obowiązkiem, áby w zwyż pomienioney Teodozyi, czyli Kiefu Mieście w Kościele S. Michała Archanioła był deponowány, maiący uczynić Fundusz, áby przy inney Czci y Nabożeństwie, nieustaiąc Lampa przed tymże Obrazem zawsze się paliła.

Ta to iest Teodozyá, do ktorey Konwent Generalny Lwowski BOZEGO Ciałá, zawsze dwoch Zakonnikow Kapłanow na Missyę wysyłał, gdzie rezydowali przy swoim Kościele, pod Tytułem S. PIOTRA.

§. XXXI.

O Panegiryku mianym na Honor nowo Ukoronowaney MONARCHINI.

POnieważ pierwszego dnia dla wielkiey Funkcyi y Nabożeństwa niemożna było Panegiryk *in Laudem Beatissimæ Neo-Coronatæ* pomieścić, więc go w Niedzielę między Oktawą po południu, w katedrze wystawioney, y pięknie ádornowaney *in Encomia excurrendo* J. O. Familii POTOCKICH, depredykował *Stylô Oratoriô* W. X. Dominik Siekierzyński, S. T. Lektor, Przeor Jaworowski ná ten czas, á teraz Zułkiewski, y tenże Panegiryk drukowany JJ. WW. Fundatorom *immediatè* dedykował, y oddawał, *in assistentia* XX. Professorow ze wszystkich Zakonow we Lwowie będących, y innych wielu Gości.

JUBI-

JUBILÆUM
Militantis Ecclesiæ Oraculo
MAGNUM.
Ad festivam Coronationis MARIÆ Apotheosim in Conventu Generali Leopoliensi Ordinis Prædicatorum, Provinciæ Russiæ peractam.
AUCTUM,
Anno, quo DEUS Factus Homo, Universale & Primum Toti Generi Humano aperuit Iubilæum. 1751.

COEli Terrarumq; DOMINÆ ad Panegyrim, Æternitatis circulos in terminos; Doctorales Annulos, in puncta; Orbes volvite in periodos. Vel integras porrigite Bibliothecas, si *Neo-Coronatam MARIAM* ad laudatorem vocatis calamum: Phæbos in triumphales accendite ignes, si amictam Sole *Reginam* ad elogiorum effertis meridiem. Celsissimi, Illustrissimi, Sapientissimi Auditores. Series enim encomiorum MARIÆ infinita est, hinc aliter nisi Divino æternitatis Attributô metiri non potest: immensa est, aliter capi non valet, nisi ingeniis ullô clausis limite: Sæculorum labor est, terminalibus colossis finiri nequit. Hæc eruditionis Compendium, Hæc ingeniorum Phænix, Fons Scientiarum, continuum humanæ admirationis Principium, ipsis inexplicabile Cælitibus ænigma. Flectat ergo tenuis inculta dictionis svada, non in MARIÆ assurgat laudes: cum haud bene conveniant summis nisi maxima. Integro portando Cælo, nisi Atlantis sufficit humerus. Herculem, nisi Alcidæ extollunt ad encomia. Sic ut condignas MARIÆ laudes loquatur Tullius, expedit ut aut Jupiter sit, aut par Jovi Orator. Angelorum enim extollere *Dominam*, vix puri Spiritus vel Cælestis intelligentiæ adæquant vires. Loquar verius, nec Augustinus porrecta in juvamen Angelici Juvenis manu exsiccabit; nec mellifluum os Bernardi totum exhauriet, & Oratoria penna pænam subibit potiùs, quàm ad fundendum in Mariani elogii characterem, gratiosum MARIÆ adulq; ebibet mare. Idem est eloquentiæ flumina in laudes exundare MARIÆ, ac septem Nili ostia, Oceano, Olimpo athomum, Vesuvio donare scintillam. An non audistis? tot hactenus erudita desudâsse capita, ut dignum quidpiam Mariano profunderent Honori, & tamen abyssalis MARIÆ Nomenclatio, universa quæq; exhausit latifundia. Unum in medium proferam: vexit nobis Naucleró *Benedicto* plenum clementiæ Annum aureus à Piscatoris Annulo Romanorum Tyberis, ast ubi Gratiarum MARIÆ influxit mare, statim quodammodo proprium reliquit alveum, spatioso suum decursum Marianæ Nomenclaturæ cessit pelago. Explicationem allegoriæ inquiritis? Jubilæum Magnum Sedis Apostolicæ gratiâ incho-

tiâ inchoatum intelligite à *Neo-Coronata MARIA* Indulgentiarum accepiſſe incrementum. Eja nunc ergo è Septicolli urbe ad Leoburgicos Montes, è Regia Lechiadum Sede, ad Principem Ruſſiæ Metropolim adeſte mortales, faciliori aſylo expiaturi crimina, hic novum quia ſupra magnum Solemni MARIÆ Coronatione auctum aperitur Jubilæum. Et iſtud erit quod hodie demonſtrabit Orator. Sereniſſima Cælorum IMPERATRIX, quam ſummâ privilegiorum Coronavit Paraclitus, dicenti auge gratiam, quia Verbum Concepiſti plena gratiâ. Vos verò Celſiſſimi, Illuſtriſſimi, Sapientiſſimi, Auditores date aures, Jubilæum Magnum hodie auctum adepturi, ſi benevolo animo errantem dictionis recipietis ſvadam.

RAro Orbis aſpexit Summa, quibus certatim non jungantur exigua, imò plerumq; vidit decreſcere, quæ creſcere ſpectavit ſublimia. Nam dum nonnullis ſe ſe dotibus diu extollunt ad maxima, puncto deprimuntur ad infima. En grande Macedonis nomen, ſed in puſillo magnum; & cui gigantem conceſſit animum, proceritatem negavit natura. Sint ipſis propinqui Cælis montes Carpati; habent unde decreſcant, reſolvuntur in atomos, quibûs ſuperbè tumuêre. Sint ipſi affines Olympo Cedri; habent unde non ambiant, è grano pullulant minuto. Ingenti licet alveo decurrit Neptunus; ut extra margines non exundet, ſe meminit aliquando rivulum. Sic elatos fortunâ genios crede papavera quibus Briareo caput, par pigmeo moles. Ita! ita nihil ſummum, quod non admittat exiguum: nihil ſublime quod gordio Alexandri nodo non ſocietur humili. Ab hâc naturæ lege toti imperantem Orbi Catholicam eximimus Eccleſiam. Quid quid in illa conſpexeris, ſine parvitate, quia ſine pravitate ad Annum Gratiæ Magnum habes, habes altum caſurum nunquam. Hæc tot in ſublime erecta columnis, quot Doctorum ſuffulta calamis. Hæc toties diſtinctioris fortunæ Sago eminet, quoties Martyrum rubet purpurâ. Hæc adeò ab imis ad ſumma crevit, ut vix ſola altitudinis ejus fundamenta, Aquilina licet Joannis aſpexerit pupilla. Tanta ejus Sedes, quæ integram Chriſtiani Orbis ſuſtentat molem. Tanta Majeſtas, ut omnes mundi partes impleat. Tantum Imperium, ut quatuor Terræ plagæ ejus juriſdictionis plagas ſentiant. Tantumq; itaq; noveris Eccleſiæ Caput, cui una non ſufficit Corona. Corona non ſufficit una, qui omnium Regnorum Pater, Chriſtianæ Reipublicæ Præſes, Militantis Dux Eccleſiæ. An non omnia ad Cælos uſq; crevêre Regna, Sedis Apoſtolicæ Paternô; Materno Fidei educata lacte? admiramini! quam fæcundus hic Parens, tot inter unam Solemnitatis Octavam generavit Filios, quot hæc Baſilica Sanctorum Faſtis adſcriptos introducet Patronos. Propagines Sanctorum à tot Sæculis, quia innumeras, non refodio. Ad præſens ſufficit legere, quas Paſtoralis *BENEDICTI* dextera, Superis & Prædicatorum ablactavit Ordini. Pono Calculum: Sancta ab infallibili Eccleſiæ ore, de Ricciis Catharina, Beata à *BENEDICTO* de Quinzaniis Stephana, binæ Sangvinum Sponſæ, uſque ad Immaculatum Agni creverunt Thalamum, in Seraphici pignus amoris, CHRISTI vulneribus exaratæ. Beatorum: Alvari, Petri, Mathæi, Ægidii, Alberti & Marcolini Confeſſorum lilia, ad Altare in decus hujus Sanctuarii pro-

arii, providæ Pontificis apposuerunt manus. Verè Christiadum Reipublicæ Præses, qui in dissitis licèt nationum gentibus, unanimem fecit, facitq; Ordinem, tot Religiosorum propagando, protegendo Ordines. An non invictus militiæ super terram Doctor, qui tot numerat Victorias, quot Triumphanti Ecclesiæ mittit Spolia? tot erigit Trophæa, quot Martyrum in Cælis infert palmas. Sic Sancto Beatoq; Christi Vicario stabile Latii mirare Regnum, quod totius universi Tyrannis vel omnes ærebi vires nequeant concutere, queant concuti. Sic Supremam dictionis Ecclesiæ crede Potestatem, ipsos aperit, clauditq; Cælos. Sic propitium Majestatis tenet asylum, pænitentes fovet, errantes superis conciliat peregrinos. Dictionem à veritate alienam putas? experientiâ comproba. Benè dictus ex *Prospero*, Papa *BENEDICTUS* ad æternam Cælitum Jerusalem Orbi reseravit aditum, dum per Auream Vaticani Portam, Magnum nobis transmisit Jubilæum. Transmisit Magnum, quia post tot Temporum Olimpiades cum Anno Gratiæ ex concredito desuper Ærario, Indulgentiarum dedit summam. Summam dedit, quâ & amissam peccato Beatitudinis sortem redimeret, & tartari mancipia è servitutis jugo in Filiorum DEI sublevaret libertatem. Ergo jam probatam Ecclesiæ spectastis Celsitudinem, effectum ejus magnum dicite Jubilæum: ad festivam tamen *Coronationis MARIÆ* Apotheósim dicetis auctum. Si enim ex rivulis aureus superbit Pactolus; ex fluminum ostiis, integrum tumescit mare; à *Coronatione MARIÆ* Magnum non augebitur Jubilæum? Hæc est a magno ad majus excellens gradationis figura. Hic nobilis honorum processus à Senatoria Curuli, fortunæ Rotâ ad Regium vehi Thronum; à Ducali Clava ad tenendum reginimis clavum promoveri, à Mercurii Caducæo, ad Sceptrum porrigere dexteram. Sic à Petri Clávibus ad Gratiarum *Neo-Coronatæ DOMINÆ* ærarium, à Pastorali Pontificis Pedo, ad nostræ, Cælorumq; REGINÆ directionis Virgam, à Suprema Terrarum Sede, ad Cæleste MARIÆ Solium, Jubilæi Magni licet, ascensus nobilior. Hinc vel inde prætiosa Cæli lachrima, quæ cariorem parit gemmam. Vel inde notæ Æritrei undæ, quæ tincta muricibus dant Orbi Corallia. Inde ad Solemnem in Thronum Cælorum DOMINÆ augurationem, Dominicum Anni Gratiæ crede Jubilæum, quia Regium. Vel charior inde evenit Indulgentia, quæ ipsius Matris Clementiæ datur manu. Illa manu, quæ obdurata olim hæreticorum emollivit corda, scissis Schismate partibus pretiosiorem gemmis tribuit unionem. Illa manu, quæ tot Roxolanæ Metropoli ad stuporem impertivit beneficiâ, quot DOMINICI Familia numeravit miracula, numeravit miracula ab hâc Thaumaturga Icone, quæ non Alterius Apellis penicillo adumbrari debuerat, nisi Lucæ, ut Luce fulgens clariùs, omnibus sola fortunatum accendat diem. Sola omnibus, & in omnibus citra occasûs periculum Materni favoris allucet meridie. Nec mentis oculus excogicabiles casuum tenebras videre potuerat, quas primi instantis ortu Cælestis hæc non depelleret aurora. Nec Centoculus Sæculorum Argus, tàm lucidum quidpiam in Orbe conspexit, quod à Serenitate *Coronatæ MARIÆ* depurari non debuerit. Hæc est in separabilis lucis Mysticæ Passio, & suæ protectionis radios emittere, etiam & extinctos mortalitate manes,

ad feli-

ad feliciorem revocare vitam. Militet & Honori MARIÆ & veritati propositæ, jam, jam viribus mortis vincendus, omni auxiliari Galeni destitutus Copià, quidam juratus Cælesti Bellonæ in Polono Milite Hector, ad faciem Imperatricis hujus, ità invidas protrusit Lacheses, ut revirescentis vitæ in triumphum reportavit lauream. Nec mirare, VIRGO hæc, vitæ Mater est. Plura cum admirationis nota Auditor nota. Excedit humani conceptus limites prima ex nihilo creaturarum productio, huic cognata ope MARIÆ supra naturæ cursum à morte ad vitam evenit reproductio. Sit basi suum principium Philosophis à privatione ad habitum, non dari regressum, *Neo-Coronatæ* benignitatis *Solium*, solidiùs oppositum probat fundamentum. Infantem Nutrix, quem ex propenso amoris igne alere debuerat, invido brumali fatorum Aquilone algere coácta; non deerat subito Mystici Solis MARIÆ Promethæi radius, gelidum Lybithinæ dissolvit Lethen, congelatum animavit corpus, ipsam pusionis mortem fecit vivere. Fecit vivere, quæ Divinioris Zeuxis manu in immarcescibili adumbrata Cupressu, immortalitatis adoratur Symbolum, corruptionis VIRGO nescia. Ità dum olim Ætneâ fortior flammâ, sæviens incendium, toti Roxolanæ Metropoli, ultimis sepeliri minabatur Cineribus, nè Basilica & Familia DOMINICI, Mariano obstricta honori, vel minimam pateretur corruptelam; Supremi Magistri Parens arte novâ elusit infortunium, ignibus Materni erga Filios Zeli extinxit ignes, sedavit favillam. Candentis etiam iræ Neptuni hæc Sancta Pharos suâ luce ità oppressit impetus, ut ob visionem splendentis Faciei suæ, ad se currenti Gasparo tutiorem plusquàm Magorum Stella duce Sanctitatis monstraverit portum. Consultò enim huc à corde Orientis Imperii ex sterili Thratiæ gleba, ad fertilem Ducum Russiæ Sedem se se transtulit in Imagine *Coronatæ REGINÆ*, ut sicut è Claro Monte, ita ab eodem Lucæ penicillo fulgens Miraculis, etiam è Leoburgico culmine communi Urbis & Orbis prospiceret bono. An non ad excubias Leonis Vigilantissima Mater? Haliciâ transfertur Leopolim, Ipsa Gratia MARIA Domum Joannis, gratiæ intrat domicilium, ut Capitalem Russorum Urbem à suorum liberalitate beneficiorum, novam pro sede fundet Gratianopolim. Felix Civitas! Aciei Castrorum Ordinatæ muniris Clypeo, tutum propugnaculum! quo Saracenorum quondam fugaveras agmina, hoc Scuto à tot sæculis protecta triumphas, o! fortunatam Dominici Ædem tanto locupletatam Thesauro, o! Beatam Domum, quæ ex Ducali Leonis Curia in REGINÆ Poloniæ versa es Palatium, in Peregrinantium Missionariorum Hospitium, deniq; in nascentis Provinciæ natalem Domum, & primam Matrem. Meritò enim MARIÆ hæc donari debuerat Basilica, ut ex Titulo Corporis Filij Mater, loci diceretur, in quo omnibus benignum aperiret sinum. Quis ergo ad dulce Parentis superum non recurret gremium? à cujus uberibus in omnes uberes gratiarum diffusi torrentes. Mare diffusum dicere debueram, quod totum clementiâ Orbem circumfluit; ex hoc Pelago etiam Romanus exundat Tyberis, hinc ex quo salientes in vitam æternam hausit aquas, hodie coronat Fontem. Et in signum universalis Tripudii ad augurationem *Neo Coronatæ MARIÆ* Sanctum Jubilæi parit Annum, qui Solemnitate Cæli Ter-

 rarumq;

rarumq; REGINÆ Sanctior proclametur. Sic ad sex tantum menses integrum Indulgentiarum Annum, Vicaria in terris reduxit Potestas, Mensem septimum Matris DEI monstrat favor, qui à pedibus *Coronatæ* pendet *DOMINÆ* sorti humanæ ignarus decrescere. Triumpha igitur Rossiaci Orbis Cælum, infortuniorum nunquàm passurum tenebras: triumpha, in Avito hodie Sol stetit Leone, ab auge Mariani in Thronum ascensûs retrogradi nescius, triumpha, undiq; stipata gratiis Leopolis, à Jubilæo; communi, à Solemni Coronationis MARIÆ actu cumularis lætitiâ. Triumpha secunda, à Secunda Julii Ducum Russiæ quondam Civitas, nunc *Neo-Coronatæ REGINÆ* Sedes. Habes unde ambias à Præsulea Celsissimi Coronatoris *NICOLAI* manû semper benedicta, ab aureo Celsissimorum Fundatorum *Potok*, plusquàm è Pactolis gurgite semper dives. An non benedicta ab illa *WYZYCCII* manu, quæ benedictis à *BENEDICTO* Coronis, Avitam etiam addidit Crucem. An non benedicta Metropolis? cui Geraldorum Stemma Anni benignitatis Coronam invexit, quæ tot abundat benedictionibus, quot Pastoralis sollicitudinis Annos numerat. Non quærimus fortunatum Tyberij casum sub Archi-Præsulea Coronatoris Cruce, quemq; non timemus, quia in pedo Pastorali fulcrum, in Annulo incircumscriptam sortis Sphæram in Archi-Episcopali Pontificis Purpura, distinctioris fortunæ reperimus filum. Ast si ità ab una *WYZYCCIORUM* àdeò fortunata Leopolis, quid à Tergemina *POTOCCIORUM* Cruce non se dicet felicissimam? Quid Pauper Prædicatorum Ordo non se prædicet ditissimum? qui á Celsissima *PILAVITARUM* Domo, Poloni Senatûs Oraculo, Regum Deliciis, adorandis Patriæ Nnminibus tantum recipit thesaurum, quo splendidiorem *CORONATIONIS MARIÆ* reddat pompam. Si ad Coronas Reginæ Matris & Regis Filij divertas palbebram? non unus hic *POTOCCIANI* Ærarii fulget adamas. Si ad *Neo-Coronatæ MARIÆ* accedas Thronum? ex primis *Pilavæ* ramis prætiosiùs quam ex Dodonæ arboribus extructum habes. Si ornamenta Ecclesiæ consideres? non unius aulæ tantum, sed totiùs quaqua per Polonum Orbem latet *POTOCCIANÆ* Domus aulæ Senatorio depicta murice in decus abiere. Si deniq; ignes cernas Triumphales, hi à munificentià Vestra tanquàm à Phæbi orti Regia, ad dies Solemnitatis MARIÆ ipsas noctes fecere illustres. Hæc enim innata liberalitatis Celsissimo *PILAVÆ* proprietas dispergere cum sole manus. Hæc *POTOCCIANI* Cæli Astrorum dos hæreditaria, & augusto motu cuncta regere, & inferioribus salubri prodesse influxu. Dicant alij Regium esse benefacere, Vos Celsissimi Fundatores impletis & post erectos multorum fortunæ casus ipsi altiùs assurgitis. Pleno Encomiorum Ore Pokutiensi donata Oræ, Fundatores *POTOCCIOS* Prædicatorum clamant Cænobia, Primus Leopoliensis Templi Lapis. Thaumaturgus Mons Rosarianus, Tarnopoliensis Basilicæ clamant parietes; quod ab Accrescentis in altum crevêre Nomine, Vos ad ipsos extollunt Superos. Quidni extollerent? Vestra Celsissimi *POTOCCII* Nomina, Regnorum Numina, ipsis propinqua syderibus: Tanti estis, ut meritis Rempublicam, amore Civium pectora, beneficiis Sanctuaria, æstimatione Orbem impleatis universum. Ast facilius Olympum athomo, solem pugillo claudere,

quám uni-

quàm unico contractæ Orationis ambitu, in Patriam meritorum Vestrorum, munificentiæ in Cælites, amplitudinem circumscribere. Unicum præterire, quod ad Honoris Vestri spectat punctum irremissibile foret piaculum. Jubilæum scilicet Ecclesiæ Oraculo Magnum ad Festivam *Coronationis* Diem auctum, [quod ad erectum Celsissimi *Pilavæ* Trophæum Solemni celebramus applausu] prætermittere, Oratoris delictum esset. Noscit etiam & alia humilis Svada suæ dictionis menda, quæ tu ad Annum Gratiæ Auditor emenda benevole. Ergo jam à magno, auctoq; Coronatæ MARIÆ Jubilæo, supplex ad Cæli Terrarumq; REGINÆ solium devolvatur Oratio. Si vero in Laudes Neo-Coronatæ DOMINÆ pumilio stylus peccaverat, pro diei hodiernæ Indulgentia, quæ à MARIÆ pendet Altaribus, ream absolvite dictionem.

Dedykacya tegoż Panegiryku przy oddawaniu JJ.WW. Fundatorom.

I*Liadem in Nucleo: Iubilæum Ecclesiæ Oraculo Magnum in punctis celebratum Oratoriis, interminabiles* Neo-Coronatæ *Cæli Terrarumq;* REGINÆ *Titulos in Apostolico Conclusos Brevi; ex Inauguratione ad Thronum Hæreditaria Polonorum* DOMINÆ, *universos Roxolani Orbis applausus, in minuta collectos periodo, Vestris benignis legenda expono obtutibus. ILLUSTRISSIMI FUNDATORES MÆCENATES GRATIOSISSIMI. Nullibi enim Anni Gratiæ Indulgentiarum pignus Coronatione* MARIÆ *appretiatum, justiùs reponere potueram, quam in Celsissima POTOCCIANA Domo Vestra. quæ ex munificentiâ erga Cælites dici debet Divorum Pantheon, ex fidelitate erga Patriam, inconcussum aureæ libertatis propugnaculum, felicitatis regia. Illustria sunt in Ecclesiam Romanam testatæ fidelitatis, pietatis in* DEUM, *liberalitatis in cultum Divorum à Vobis relicta monumenta. Animâstis in Vobis emortuam Vespasiani benevolentiam, hinc accendistis Corda, in Domûs Vestræ amorem, traxistis animos in admirationem, obligâstis in æstimationem, Fastos enim Orbis Poloni si consulo? Viceregiæ Dignitatis plurimos, in Thyaris multos, Palatinos plusquam quinquaginta; Castellanos supra octoginta, Poloni Martis plusquam tredecim Duces, Regni & Themidis innumeros POTOCCIOS recenseo Ministros; sic Honorii Pilavitæ à Matre Lechiarum Patria dilecti. Quia nulla sine* Crucis Vestræ *fulgore munifico Altaria, nullum beneficentiæ Sacrificium absq;* Pilava; *ad tantum Superûm venistis amorem, ut DEUS in carne Cælos ascendens, ad immortalitatis Triumphum Invictissimum* Ducem JOSEPHUM *Patrem Patriæ, primum Poloniæ Sydus secum transtulit ad Olympum. Transtulit Dominicanæ Familiæ Nutritium, egestatis Vindicem, quem nostræ pupillorum lachrimæ usq; ad Cælestem sequuntur Eridanum. Et verè putâssem Ducis invicti Sarcophago, jam Poloniæ conclusas sortes, nisi Hic, Magni Sangvinis Hæredes POTOCCII ad nostrorum Levamen Cordium, Vestra respirâsset Facie. Vivite felices pro Divorum Zelo, pro integritate Patriæ immortales.*

 §. XXXII.

§. XXXII.

O Akademice Muzyczney, ſpiewaney y przegrywaney pod czas Koronacyi.

AZeby w żadnym punkcie nieopuściłá ſię informacyá, w Ceremoniale Rzymſkim podaná, iakie applauzy pod czas takich Aktow odpráwiać ſię powinny, gdzie opiſuie: *Utquè DEIPARÆ Cultus magis excitetur, mos eſt Sacras Academias, aliaq; ſimilia inter Muſicos concentus pro fidelium pietate ac Religione celebrare.* Zaczym we Wtorek między Oktawą Koronácyi, gdy rożne applauzy na Honor Nowo-Ukoronowaney PANI czyniono; y Muzyka z wybranych przednich Kapel-Mayſtrow, y Wokaliſtow, ſwoię też Akademię Muzyczną Włoſką, nięgdyś od Mikołaiá Jomelli w Wenecyi wyprawioną, z zupełnym ukontentowániem Audytora, wybornie śpiewała, y przegrywała: ktorey Text, co w ſobie reprezentował, náſtępuiąca Hiſtoryá Piſma S. od Metaſtazyuſza zkoncypowana, pokazuie.

J O A S

Actio Sacra ex Petro Metaſtaſio, à Nicolao Iomelli Muſicorum Magiſtro, Venetiis Anno D. 1745. modulis expreſſa. Leopoli denuò 1751. ad Feſtivos applauſus Coronatæ in ſua Imagine, Reginæ Cæli Virginis MARIÆ, inter Muſicos Concentus Celebrata.

JOAS. Puer ſub nomine Oleæ, unicus ſuperſtes ex ſtirpe Davidica & Hæres Regni, Filius Sebiæ.
SEBIA. Mater Joas.
ATHALIA. Avia Joas, quæ invaſerat Regnum.
JOJADA. Summus Sacerdos Hebræorum.
MATHAN. Idololatra, Sacerdos Baál, Familiaris Athaliæ.
ISMAEL. Unus ex Principibus Levitarum, amicus Jojadæ.
CHORUS. Levitarum.

Pars Prima.

Jojada & Iſmàël.

Iſmael. STirpis ergo Davidicæ ſcintillat [a] adhuc regalis fax? æterne DEUS? Speratur adhuc myſticus ex Jeſſe ſtirpe Fons repromiſſus? [b] ubi, ubi eſt? ei præſens Cupio adeſſe.

Ioiada. Amice, animi motus præcoces ſiſte: [c] in hoc germen regale latet excelſi templo. Hinc ad Avitum ſolium hodie eum reducam. Hæc me cura ſollicitum prævenit.

Iſmael

Ismael. Adhuc obscura arcana carpit mens, sed non capit [*d*] sexta messis nunc est, ex quo, mactato Ochozia Samariæ, perfida Mater, à filij indigno fato, trucidata omni prole [*e*] in Solio sedet; unde hodie ad regna, extincta hæres accedet?

Ioiada. Ismael, confide in sorte in expectata, lætus audi, & adora provida DEI mandata. Uxorem nosti meam, Germanam Ochoziæ Josabam?

Ismael. Scio. *Ioiada.* Ejus debetur Rex dolori pio. [*f*]

Ismael. Quomodo ?

Ioiada. Iniqua mente intellecta Athaliæ, Josaba Regiam dolore amens, sed sera ad opem petit. Jam pallida cadavera Nepotum promiscuo suo cruori promiscuè superjecta, heu & in illis Gladios, tela defixa cernens, trahit tremens, pallida, immota, escam dolori. At pietas cito horrorem ejecit: planctu, gemitu, ejulatu, hunc & hunc, & hunc quatit, eum vocat, illi inclamat, nunc accedit, incerta, nunc recedit, quem prius ultimò teneat. Demum Joam, ætas, an DEUS impulerit, ab ulnis in sinum flens, & osculans reclinat. Sed puerum osculata, agnovit anhelantem, dum sinum tentat lente palpitantem. Surrexit Spes defuncta: Semivivum rapit, celat, adducit: Curæ meæ dat postulanti. In templo Conditur. [*g*] Hic curatus, hic nutritus, hic educatus; hic ad Sacras Nænias dormire visus: hic præcepto meo cujus ejus prima ministrare DEO.

Ismàel. Ubi nunc sum? cum in extinctis pono, Stirpem Davidis, ecce illam in Throno.

Sic arbor arescit
In gelido horrore,
Quæ læta virescit
In veris decore
Jucunda formosa.
Sic Stella langvescit
In nubis pallore,
Sed clara nitescit
Fugato squalore
Sua Fax luminosa.

Ioiada. Ismàël mandata cautus exequere, & fidelis data arcana custodi.

Ismael. Heu! Athaliam ne Levitarum in solens frequentia [*h*]. moveat, anxius formido.

Ioiada. Sat præsentia Festa, quotannis Stata meum celabunt consilium; & Sacrata à Davide arma hic DEO Magno erunt usui hodie, imperio meo.

Ismael. At furentem, & suos ut nostra vis retundat, sati ne erit, & tuus labor & meus?

Ioiada. Abi; vincemus. Est nobiscum DEUS, [*i*]

Iojadas & Ioas sub nomine Osea.

Ioas. Pater, adesto - - - - - ah! nescis - - - - -

Ioiada. Quid est, Fili? Quid turbaris?

Ioas. Ego ipse; ego ipse - - - - - crede.

Ioiada. Quid vidisti? *Ioas.* Levitas ipse vidi arma arripere in templo. illa Azarias [*k*] tradebat. Sacra die cur hæc profana?

Ioiada. Ne metuas: fiunt jubente voce mea, nec certè damno tuo, dilecte Osea.

Ioas. Non mihi ego, sed templo metuebam, ne contaminaretur,

Ioiada. At timebas rutilans ferrum?

Ioas. Cur? non ne adest DEUS, Dux, tu dixisti & Adjuvator meus?

Ioiada. Ego ne? *Ioas* Tu: comparabas [*l*] Mosen mihi, innatantem Cistulæ, & fluctuantem, Flens ipse & dicens: Est imago tua Moyses, protectus forti manu DEI: Tu renatus ex eo, similis ei.

Ioiada. At non ne dixi?

Ioas. Aliquis huc accedit.

Ioiada. [Quam video! æterne DEUS, Mater est ibi ignara, præsens Filio ignoto sibi. [*m*]

Sebia, Iojada. & Ioas.

Sebia. Joiada! *Ioiada.* Heus, tu Sebia? Tu? Cur? Tu? Quomodo Jerusalem reversa?

Sebia. Ad te ab exilio, ubi tribulor Orba, vidua, obscura, me vocat Athalia. *Ioiada.* Cur?

Sebia. Nihil scio. Forsan gaudere vult in luctu meo Tyranna.

Ioas. Infelix ea, cur luget, Pater?

Ioiada. Intelliges; quiesce.

Ioas. Ah quam me movet!

Sebia. Puer ille, Jojada, est proles tua?

Ioiada. Non: Infantem suscepi, & educavi.

Sebia. Nomen? *Ioiada.* Oseas.

Sebia. Ætas? *Ioiada.* Septennium vidit.

Sebia. Ah! te, Athalia, non sæviente, meus Joas sic esset. Ex qua natus.

Ioiada. Nescio. At cur tam multa petis?

Sebia. Vultus ei talis, ut quærant eum affectus mei.

Ioiada. [Ah! Maternæ pietatis occulta vis?]

Sebia. Ubi Mater, Osea?

Ioas Mi nunquam visa.

Sebia. Sumus, o! miser, ergo pares: ego mea prole, tu parente cares.

Ioas. Ne plora: Crede posse æternum Patrem natos reddere tibi, & mihi Matrem. [*n*]

Sebia. Veni in amplexum meum. Quam me movet hæc simplex pietas tua!

Ioiada. [Ecce victrix naturæ vis, ut agit! in alternos amplexus Mater, & proles ruit, & neuter scit, quis alter est, quis fuit. Motus hos ipse sentio. Eis dicam? Sciant - - - - Non: tace - - - - magna arcana ægrè tenere scit lætitia insana] Osea, procede in atrium. illic me præstolare.

Ioas. Amas me, Pater? fac quæso, ut hæc nobiscum permaneat.

Ioiada. Vade: cito revertetur.

Ioas. Facio; sed plorat. Eam tua vox soletur.

Sebia.

Sebia. Abit æger á me. Patitur miras animi angustias. Quid, Osea, Suspiras?

Ioas. Te cerno plorantem.

Suspiro cum te,
Amissa sua spe,
Mea tenera Mater
Sic mæsta plorabat.
Tu potes donare
O! care - mi DEUS,
Parentem dilectam,
Quæ tantum me amabat.

Iojada & Sebia

Sebia. Vere virtus puelli vincit ætatem: est amori tuo certe par.

Ioiada. O! Sebia te præstolántem oblita es Athaliam? abi ne nova, turbet [o] suspicio, scis? Tyrannos alit.

Sebia. Urges, ut angor renovetur.

Ioiada. Filia, quis novit, an sit diu patienda afflictio tua? vi pietatis forte dolori tuo hodie fiet satis.

Sebia. Ah! Pater, Vidua, serva, eodem loci jam Regina, jam nupta coram ea impotente, jam rea Sceptri non sui, meditabor quæ sum, cernam, quæ fui.

Ah quó vadam? mens horrescit
Tremebunda in suo dolore;
Sunt aspersæ meo cruore.
Ædes impiæ sceleratæ.
Meos mærores, meos terrores
Vos o Filij renovatis
Umbræ dulces, umbræ amatæ.

Iojada Solus.

Mater, infelix! urget dolor tuus consilia mentis meæ sollicitare, & in solio Jessidem [p] collocare. Instat eventus. Cor impatiens meum insolito tumultu nova nitens virtute indicat DEUM. [q]

Alta manus cor accendit:
Pro me pugnat, me defendit;
Palmas, laurus præparate.
Cadat impius: cadat reus:
Vincet DEUS: pereant hostiles
Fraudes, artes dissipate.

Athalia & Mathan,

Mathan. Quorsum Regina? Tu templi profanum Limen intrares? Abrahamidum DEUS illic timetur.

Athalia. Tempori servire, Jojadam convenire, & ficto arcano parare oportet.

Mathan. Hostibus imprudens dabis te? Ego ibo: tu Regiam tuam pete.

Athalia. Abi ergo, & finge naviter Nepotes, me invita, Isráél à Rege trucidatos fac credat; zelum auge, & fraudem fuca, ut eam veritas, dolum virtus tegat; hodie commento hæres reddetur throno.

Mathan. Hodie! cur hodie?

Athalia. Amice, à vero Jeſſide nihil metuo. Fictus mihi ne prætendatur timeo. [*t*] Si quis velit puerulum regalem utcumquè ſolio dare, & de Davidis Stirpe eum venditare, nulla ſum. Credent, aut in malum meum credi juvabit. Occupemus credulos commento noſtro. Non confictum adhuc Regem fingamus, ſed fingamus nobis. Vivat noſter, & juvet, & dum juvat. Sic vates ludo; ſic fictos à perfidis ſecerno; ſic quieta & certa regno.

Mathan. Virago excelſa, & ſceptro nata,

Athalia. Accedit Sebia. Tu tace. Hac fraudi valde eſt opus, valde & ad fanum Baal te præſtolabor.

Mathan. Vado. Simula. Hoc opus eſt, hic labor.

Regnum tenes, cor ſublime
Præmium grande excelſæ mentis:
Cadet victa infidæ gentis
Diſſipata vana ſpes.
Tuo conſilio, tua virtute
Dum armata dimicabis
De tuo Regno, de ſalute
Amplius dubia tu non es.

Athalia & Sebia.

Sebia. [Tu, coram impia, DEUS, mi Clypeus eſto.]

Athalia. Dilectiſſima Nurus, accede, amplector te demum, [*u*] & queo - - - - cur recedis? Quid eſt? fine - - - -

Sebia. Regina, ne miſeris inſultes. Prole occiſa, cur & mater irriſa?

Athalia. Tu quoquè adhuc cum vulgo falſa credis?

Sebia. Quid falſa? nonne vidi! non ne transfixis meis affui, ſed fruſtra vi divulſa ab eis?

Athalia. Quid inde? an cædes fuit mandato meo? facere ego, vos credere quiviſtis? Aſtra, lachrymas meas vos audiviſtis.

Sebia. Quis ergo? *Athalia.* Impius in me delicta ſua Rex Iſràël traduxit. Ferro ſuo invidia parta mihi. Hanc ſilens tuli, impar illi; ſed finem noſter dolor hodie habet. Te Jeruſalem videbit Reginam prius, tum Regis Matrem colet.

Sebia. Vah, Matrem? Unde filius ad me volet?

Athalia. Unum fingemus arte tua ſervatum: Quis tuo dicto reſiſtat?

Sebia. [Quæ commenta?]

Athalia. Filia ſat aliis vixi. Vellem mihi tempus aliquod dare [*w*] & tædio ultimas horas uſurpare. Grave pondus inſanum Corona eſt mihi: Regni & Regis tibi curam libenter dono; requiem inquiro, quam non habeo in Throno.

Sebia. [Horreſco.] Sed qua ſpe tot populorum ludetur cura? & inclyti Jojadæ zelus.

Athalia. Pro nobis eſt: ipſum præveni. *Sebia.* Jojadam.

Athalia. Certe. Nil non occupavi. Aulam adi. Te brevi docebo omnia. Confide, Diligentem habes Ducem, & cuncta providentem.

Ceſſent

Cessent o Filia!
Lacrymæ amaræ
Unda lætitiæ,
Potes rigare
Faciem decoram.
Noctem vidisti
Cæcam horrentem
Lætam ridentem,
Cernis auroram.

Sebia Sola.

O! Fallacem amorem! o! iniquissimas fraudes! o mentem nimis ream! ignota manus stringet Sceptrum regale! ipsa ministra tanti sceleris fiam! ah Summus Pastor Jojada - - - Summus Pastor forte ignorat hæc omnia; ipsum agnosco. Ipsum velox adibo. Impiæ mendaces certè sunt artes hæ, doli fallaces. Veni, Omnipotens, veni, Ultionum DEUS [x] Superbi gloriantur contra te, justos dolentes persequuntur infidi. Ah! pius absterge lacrymas gentis tuæ, Pater æterne, & impios hostes suos fuga prosterne.

Tua dextera potenti
O Pater æterne
Tuo fulmine ardenti
Confunde, disperde
Iniquos nocentes.
[y] Sagittæ funestæ
Incendant, occidant
Et pereant oppressæ,
Et fraudes infestæ,
Et perfidæ mentes.

Pars Secunda.

Athalia & Mathan.

Athalia. Moræ impatiens te quæro. Cur tam diu Mathan moratus? unde vultum tibi accendit irà?

Mathan. Patientiæ tuæ en fructus. Abi nunc, Abrahamidas sustine, me abnuente. Serus dolor patientiam sequetur.

Athalia. Quæ res nova? An non templum adisti?

Mathan. Adi; sed fores clausæ erant. [z] manu, voce ingressus mihi frustra tentatus. Intimi custodes spernunt. Laboro: te, me, grave Arcanum Jojadæ committendum sæpe ingemino. Nil facio. Irato mihi, & revertenti stridet, à tergo cado. Redeo & ipsum vestibus purpuratis cinctum video Jojadam, & armatis.

Athalia. Armatis? unde tela?.

Mathan. Utinam nota foret proditio! attende: Quid vis? ait: ſe voco, cautè ſimulans, ſuperbum, arcana noſtra immurmuro. Ille ridens contemptim juxta, ac pie, averſa fores, facie claudi imperavit, & me abjectum protervè eliminavit.

Athalia. Ah, Nathan, conjuratur. Dolum cito perficiamus. Sebia probè fovebit.

Mathan. Sebiæ te credis, templum hinc petenti?

Athalia. Perfida! - - - - - -

Mathan. At fidam puta: quæ ſpes inde? alte vulnus inhæret. Ferro, face, uri, ſecari, eſt opus. Coge tuos opprime velox. Baal ergo placabo. Sileat pietas. Iniquos nulla fide, preme, percute, exure, cæde, occide.

Ipſa ſuperba in Æde
Cæde profanam gentem:
Sangvine ſuo rubentem
Videbo coram te.
Nec reſtet is, qui poſſit
Amicum ſuum dolere;
Nec vinctum ſe videre,
Et flere ſuper ſe.

Athalia. Quis novus ſtupor me miſeram premit! video mala, nec caveo. Æger ſic putat pendere de pinnaculo, nec valet ſaltum morari. Te excute, Athalia te noſce! o Dij, non valeo, nulla eſt via.

[*aa*] Aura levis me replet horrore
Algeo infelix, oppreſſa terrore,
Et ab umbra deliro turbata.
Fera Imago confundit affectus:
Dolet pectus - mærore, furore:
Gemo, fremo, ſuſpiro agitata.

Jojada, Ioas.

Ioiada. Joa mi Rex, accede.

Ioas. Ah! Filium, Pater, ſi me amas adhuc, perge me vocare nomine hoc pereunte, ah! ſceptrum vale.

Ioiada. Una ſpes, una cura cordis mei, ut libebit, vocabo.

Ioas. Quid in fletum cadis? opprimunt me lacrymæ tuæ.

Ioiada. Non ſemper fletus eſt doloris.

Ioas. Matri, qualis in iſta Chlamyde videbor!

Ioiada. Si mens Chlamydi paria avidè amabit.
Tua Mater exultabit.

Ioas. Rex ſum ego; Regium Cor ergo habebo; an non eſt Regis Cor in manu Domini? [*bb*]

Ioiada. Dixi: & te meminiſſe & volo & gaudeo. Noſti, ut ſæpe data opera te Regis officia docui; tempus urget implere audita verba Legis.

„ Donat DEUS Regnum tibi, at doni ſui rationem repoſcet. Regna,
„ at time duriſſimum quod fiet judicium Regibus. A te incipe regnare.

„ Animi

„ Animi motus compesce prius, ut sis exemplo tuis: metire edicta jure, non
„ potentia. Publico bono tuum Suppone. Amorem Patris venare, non
„ Tyranni metum. Malus custos est timor, nec vim pati scit bene insi-
„ tus amor. Pœnas, præmia justè divide: Cogitata diu, citò imple: auli-
„ cos cuncta collaudantes fuge, aut repelle. Fac habeas prudentiam Du-
„ cem, virtutem Comitem, in ore justitiam, DEUM in corde, omnia in
„ honore.

Hæc adimple & regna in pace.
Hæc agnoscit cor mortale;
Gressus tuos amica face:
Dux æternus illustrabit. [cc]
Grave pondus ne formides
In regali excelso honore.
DEUS virtute & suo favore,
Regum Pater te donabit.

Ioas. Hæc faciam, Pater, hæc vestigia præmam; profiteor.

Ioiada. Eja tempus te Levitis revelare. Adi Thronum, sed prius sup-plex adora, ut nosti, DEUM, & opem tibi implora.

Ioas. Tu me nihilo eductum, tu signatum signo tuo, Sancte DEUS, hæc Sceptra quæso fac dignè ferre. Voluntate tua regant manus, vox, mens, opera sua.

Si semper innocens
Non ero in Te,
O Rex omnipotens
Occide me.
Culpam præveniat
Amara mors.
Tu Sancto Spiritu
Meum cor accende,
Tu Rege, illumina
Tu me defende.
A Te mea veniat
Beata sors.

Ismael, Iojada & Ioas.

Ioiada. Ismàél, quid affert?

Ismael. Quod malum, Jojada, imminet! Athaliæ nostra sunt notă, ideo furens armata, arma, faces insultatura templo frequens cogit.

Ioas, Ah! quæ tutela?

Ioiada. Quæ fuit nostra semper, quæ solem iræ suæ spectaculo alligavit, [dd] divisit mare, Jericho humiliavit.

Ismael. Accede: Facie tua timentium cor confirma Levitarum. Virtus vacillat quidem, sed tua præsentia sustinebit fidem.

Si accensus ardes
Cælesti flamma,
Veni ne tardes

Accende, inflamma
Gelidas mentes
Tolle timores.
Sacer aſpectus
Pectus firmabit
Verbum fugabit
Cæcos terrores.

Ioiada. Eamus. *Ioas.* At hic ſolum - - - - *Ioiada.* Redeo brevi. Mater venit: amplectere, ſolare: Habe in tuo Filio Regem tuum Sebia.

Sebia & Ioas.

Sebia. Verum ergo? Exhorreſco: etiam Jojadam occupavit indigna. En puerum throno à perfida diſpoſitum.

Ioas. Mea Mater. *Sebia.* Mater? os claude, fuge, à me recede.

Ioas. Quid hoc? ignoras - - - - - *Sebia.* Intellexi nimis.

Ioas. Et ſum - - - - - *Sebia.* Meta odij mei.

Ioas. Quid enim feci? Cur hæc ira? non noto blandiebaris ſæpe amplexa, nunc filio tuo minaris?

Sebia. Tu proles mea? ne nomen hoc abutere. Veſtes exue.

Ioas. Non ego æterne DEUS, proles tua? Quis eſt ergo?

Sebia. Illuſionis phantaſma fallax, & proditionis.

Ioas. Falleris. Joas ſum.

Sebia. Id unde noſti? quis affirmat?

Ioas. Jojada. *Sebia.* Credis Hoſti?

Ioas. Hoſtem eum vocas? id in mentem cadit? neſcis eum? Pater meus illudet mihi honore abutens meo juxta oracula ſancta, & coram Deo?

Sebia. At DEUS immò jam pluit in peccatores laqueos. [ee] Teſtem doli dum putat vocem meam, ipſa prodetur. Jam curro, advolo, fraudem nudo priuſquam credatur.

Ioas. Siſte, Mater. Tua mens hallucinatur.

Sebia. Ne me morare. *Ioas.* Ah, ſi pietatem ſentis - - - - -

Sebia. Quid agis? Flectis genua? [langveo & cado] Dimitte.

Ioas. Semel Filium dic, & vado.

Sebia. [Ah! voces efficaci humilitate conturbantes com meum! ſangvis in venas ſe in ſolito calore ambit rotare. Vix ab amplexu valeo me frænare.]

Ioas. Nec reſpicis? *Sebia.* Jam ſurge, ſurge - - - - DEUS! - - - -

Ioas. Perge loqui. Cur verba truncas?

Sebia. [Gravi preſſa vi pene filium meum vocavi]

Ioas Mater dilecta & cara.
Filium agnoſce in me.

Sebia. [Langvet in pæna amata
Turbida mens in ſe]

Ioas. Cur dulcis amor meus? - - - - -

Sebia. Tace. - - - }
} Oh! DEUS.
Ioas. Reſponde. - - }

Sebia. Fremo. } plorando.
Ioas. Gemo. }
Sebia. Quid mihi dicit; } vide.
Ioas. Non tibi dicit. }
à 2. Ecce tua cara spes
Cor palpitando?

Iojada. Sebia, & Ioas.

Ioiada. Redeo ad vos. Cuncta jam composui.
Ioas. Pater. Succurre! *Ioiada.* Quid?
Sebia. Jojada & frontem vales perfrictam ostentare? Ah! ne dehiscat tellus, pavesce.
Ioiada. Noli absurda loqui.
Sebia. Fuge, & si non à DEO, aufer te præ pudore à vultu meo.
Ioiada. Cur hoc Regina?
Sebia. Cur? Tu Dei Minister, Pater, Pastor, Præceptor, & Sacerdos, sic fallis? Ficto Regi Thronum das, factus affectator impiæ? o sæcula! Ubi spes? ubi Alma Fides? Si in Ministris Excelsi, Servire culpis, pietatem vides! [ff]
Ioiada. Nunc patet error. His Joas Athaliæ fors creditur. Profiteor. Fui tentatus per Mathan ipse ab ea; sed frustra. Verus iste Joas est tuus, consilio Dei servatus.
Ioas. Sum. Mater, mi crede & ei. *Sebia.* At quomodo?
Ioiada. Mox scies. Josaba accedat cum Regali Nutrice. Interim sede mi Rex, Sacrum hoc sustine volumen, & vos Ministri cuncta revelate.
Sebia. Illumina me DEUS, pro tua pietate.
Ioiada. Sacri Milites, inclita Almi Dei Exercituum caterva, ecce frustratus puer gladio Athaliæ, vobis servatus. Una reliqua Virga de Jessidum radice, rapta ab ea, ab hac alita Nutrice in faciem intendenti, Majestatis Divinæ adest Imago; & in sinum ter impiæ feritatis. Brachium quod DEUS abortu purpureo signo voluit obsignatum, cernite.
Sebia. Sangvis meus, mi Fili, est ratum.
Ioiada. Implevi partes meas. Insidiis, iræ, incolumem eripui, apud oraculum Regalibus ornavi. [gg] Oleo Sacratum vos fortiter stipate, vobis datum.

Chorus Levitarum.

Læta vive, læta regna
O! Jessidum cara Proles
Nostra Spes, & noster Rex.

Ioiada. Rex terribili tuo jurejurando vindicem Legum DEI, & assertorem te fore semper recipis?
Ioas. Recipio coram DEO.
Ioiada. Vos populi, jurate fideli Sacramento sicut pridem Avis ejus, obsequia, amorem, fidem.

Chorus Levitarum.

Fidem damus; vita nobis
Si fallamus auferatur:
Nobis sit hæc rata Lex.
Læta vive, Læta regna
O! Jessidum cara proles
Nostra Spes, & noster Rex.

Sepervenit Athalia. *Ioiada.* At, at; quæ turba?

Sebia. Ecce ruunt Templi fores. Heu! Athalia. Quam turbida, quam minax?

Ioas. Mater, cave. *Sebia.* Abi Fili.

Athalia. Iniqui - - - - - - perfidi - - - - - - -

Ioiada. Siste gradum perversa Achabi Filia; æterni læsi Dei, novissima Decreta excipe tremens. Sustinuit patiens usq; ad tempus. Dies ultionis ecce venit terribilis, horrenda. Te prementem Omnipotentis non agnoscis manum? ad marginem barathri lubricaris, & divino furori jam mactaris. Venerandum suum limen, jubet DEUS, ne profana - - - - Abi; ne gloriam Majestatis suæ lædam umbra scelesta mortis tuæ

Athalia. Veh mihi! ad illa verba cur tremisco? Quæ tanta vis in eis? Frigidus sudor occupat membra mea. Quid cerno? In vultum jam jam irruunt horribiles intonantes horrendè, umbræ nepotum. Aviam hi, Matrem Filius, armati diris ignibus tædas quatientes ustulant, & ferro flammas regerunt. Fugiamus, at quo - - - - - quomodo - - - ah! fugæ viam quis indicat? ubi sum, ubi ero? omnia præmunt, pavesco, ardeo, despero.

[*hh*] Fulgurat æther pallida luce:
Fulmina cadunt cælo turbato:
Fluctuat horrendo terra tremore.
[*ii*] In nocte obscura sum sine Duce,
Larvæ funestæ pænæ molestæ
Impiè me terrent cæco pavore.

Ioiada. Misera longe à nobis trahat deliria sua.

Ioas. Mater observa, pernicis impiæ metum.

Sebia. Vide o! Fili novissima impiorum. Vivit malus paulisper felix, vel ut corrigatur, vel ut bonus per eum exerceatur. [*kk*] Sed qui sustinuit DEUS mox cum fænore effundit super eos iræ suæ vasa, & horrida ruina, Disce, Fili, urget eos ultio Divina.

[*ll*] Sancta Spes, Cæleste donum
Justa mens inte tranquilla
Et accensa pia Scintilla
Semper ardet dulce amando.
Sed rea Spes cito evanescit
Quasi fumus austro irato,
Et in mare perturbato,
Quasi spuma fluctuando. [*mm*]

Ismael.

Ismael. Jojada, vix à templo eliminata, cecidit Athalia fideli manu miserrimè immolata. Ruit Baal, exultat Syon; Opprimentibus tuis, in templo ad Aram numinis impotentis ipse Mathan, qui pavit impiæ consilia, vitam exhalavit.

Ioiada Actum est. Stirps ad Thronum Davidica est reversa. Oculi mei vidêre lætum Diem. Fac Alme DEUS, ut tandem fiat in pace locus meus. [*nn*]

Chorus Levitarum.

Fidem damus; Vita nobis
Si fallamus, auferatur,
Nobis sit hæc rata lex.
Læta vive, læta regna,
O! Jessidum cara proles,
Nostra Spes, & noster Rex.

[*a*] *Isai. cap.* 51. ℣ 1. [*b*] *Zachar:* 13. ℣ 1. [*c*] 4 *Reg.* 11, ℣ 3. [2. *Paralip.* 12 ℣ 12] [*d*] 2 *Paralip.* 22 ℣ 9. [4 *Reg.* 9 ℣ 27. [*e*] *Ibid.* 11, ℣, 1. [*f*] 2 *Paralip:* 22. ℣ 11. [*g*] *ibid.* [*h*] 2 *Paralip.* 23 ℣ 6: [4 *Reg.* 11 ℣ 4. 9. & 10. [*i*] *Eccl.* 4 ℣ 33. [*k*] 4 *Reg:* 11 ℣ 10. 2 *Paralip.* 23. ℣ 9. [*l*] *Exod:* 2. ℣ 3 & *seq:* [*m*] *Reg. Paralip: ut sup.* [*n*] *Psal.* 8. ℣. 8. *Psal.* 118. ℣ 130 [*o*] *Iob* 15. ℣ 21. *Prov.* 21 ℣ 15. [*p*] *Isai:* 11. ℣ 1. & 10. [*q*] *Iob* 32 ℣ 8. [*r*] 2 *Paralip.* 23. ℣ 3 & 4. [*s*] *Zach.* 13, ℣ 1. *Isai.* 62, ℣ 1 & *alibi.* [*t*] *Chrisost: super Math: Isid: III. de Sum: Pont: Pont:* 3. [*u*] *Aug: in Psal:* 23. [*w*] *Isai.* 32. ℣ 7. [*x*] *Psal:* 24 ℣ 3, [*y*] *Psal:* 93. ℣ 1. [*z*] 2 *Paralip.* 23 ℣ 3. 4. *Reg:* 4. ℣ 3. [*aa*] *Iob* 18. ℣ 10. (*bb*) *Prov:* 21. ℣ 1. [*cc*, *Psal.* 72. ℣ 25. *Deut:* 3. ℣ 6. *Psal:* 1. *Cor.* 16. ℣ 13. *Prov.* 3. ℣ 56. (*dd*] *Iosue* 10. & 6. ℣ 2. *Exod.* 14. (*ee*) *Prov:* 11. ℣ 6. (*ff*) *Ier:* 6 ℣ 15. & *cap.* 9 ℣ 6. . . . à Propheta usq; ad Sacerdotem cuncti faciunt dolum. *gg*) *Paralip: & Reg:* *locis citatis.* [*hh*] *Iob* 18. ℣ 10. (*ii*) *ibid:* ℣ 5 & 15. (*kk*) *Aug. in Psal* 54. *ad* ℣ 1. (*ll*) *Ioel* 3. ℣ 16: [*mm*) *Sap.* 5. ℣ 15. *Prov:* 10. & 28. [*nn*] *Psal.* 75. ℣ 2.

§. XXXIII.

O obchodzeniu Solennizacyi tegoż Aktu samego Ukoronowaney w Obrazie Lwowskim Nayśw. MARYI Panny, w Kamieńcu.

PRzezacna J. O. POTOCKICH Familiá zawsze wdzięczná Łask od Nayśw: MARYI osobliwie z tego świętego mieysca Domowi swoiemu świadczonych, oprocz dawney trádycyi, ktorá *constanter* do czasow naszych podáie, że z tego Obrazu Nayśw: MARYA upewnić miała: *Tam diu Domus Potocciana, quam diu Religio Dominicana.* Nie tylko Akt sam Koronacyi we Lwowie swoiemi przysługami, y w niektorych Osobach prezencyą ozdobiłá, ále y po innych mieyscach, ktorzy temu Aktowi przy-

tomni bydź nie mogli. Solennizowałá osobliwsze czyniąc applauzy Nowo Ukoronowáney PANI we Lwowie. Podobno utwierdzáiąc Ludu pospolitego zdánie, że to w tym Obrazie MARYA samych Potockich, kiedy od Potockich wszędzie y wkażdym mieyscu chwalebnie, y osobliwszą pobożnością Uwielbiona y Uczczoná. Jako to z wielkiey pobożności y osobliwszey zelozyi Honoru MATKI Boskiey uczynił J. W. Jmć P. *Michał Potocki Starosta Trębowelski* Fundator, w Kamieńcu. Gdy w tenże sam Dzień, kiedy we Lwowie była Koronacyá, następuiącym Tryumfem z dyspozycyi Fundatorskiey w Kościele S. Mikołaiá WW. XX. Dominikanow odprawiało się Nabożeństwo.

Koło Południá *d. 1. Iulii* wydałá odgłos Artylleryá z kilkudziesiąt Armat. Przed Nieszporami tenże ogień powtorzono. W tym Kapela na Wieży trąbić, w kotły bić y marsze przegrywać poczęła. Gdy znowu ognia z tychże Armat wydano, po uczynioney Expozycyi zaczeły się Nieszpory Solenne; po Nieszporach y Processyi illuminowana była cała Wieżá, ná ktorey Kapela po odgłosach Armat, Trąb, Kotłow, y rożnych Marszow, Litanie *de Beata* przegrywałá, co się *in seram noctem* pociągnęło przy powtorzonych po kilka razy ogniach przez Artylleryę.

In crastinum w Uroczystość Nawiedzeniá Náyśw: PANNY *summo mane* na dobry Dzień dano ognia z Armat, y Kapela ná Wieży rezonancye swoie ná Tryumf Ukoronowáney KROLOWY słyszeć dała. W tym zaczęło się zwykłym trybem Nábożeństwo poranne: Prymaryá, Rozaniec, Godziny; Wotywę miał X. Przeor tamteyszy; Summę y Nieszpory Celebrował Wielm: Jmć X. Brzeziński, Kanonik y Surrogat Kamieniecki. Kazania, pod czas Summy y Nieszporow mieli XX. Lektorowie Professorowie Teologii, *à Circumstantia* Koronacyi Cudownego Obrazu Nayśw: PANNY we Lwowie, *sub Auspiciis Domûs Potoccianæ* agituiącey się.

Po odprawionym *more solito* z wielkiemi Tryumfámi całodziennym Nabożeństwie, ná ktorym po Processyi Nieszporney: *Te DEUM Laudamus, ad sonitum* Trąb, Kotłow, y ognia przez Artylleryę z Armat śpiewano, po Litanii *de Beata* odegraney ná Wieży, ktorá podobnie iako y w Wigilię illuminowana była, ná teyże samey Wieży wyprawiono bardzo wspaniały Faierwerk, ktory był do ukontentowania całego Kamieńca, y nawet za Granicą w Chocimiu widziany.

Apparencyá Kościoła tak była wspaniáła, y tak kosztownie ákkommodowana, że właśnie była przyzwoita Aktowi extraordynaryinemu. Na srzodku Kościoła był ubrany Tron Krolewski, ná ktorym Obraz przekopiowany z Lwowskiego Nayśw: PANNY Nowoukoronowáney, Aniołowie SS. iako Krolowy swoiey unosili *cum Insigniis Regiis*, oraz z Inskrypcyą: *In perpetuum Coronata Triumphat.*

A pod samym sklepieniem illuminowane było Imie MARYA, ktore y pod czas Faierwerku, w kolorach ná Wiezy bardzo pięknie *inter festivos ignes* iaśnieiąc, wydawáło się. Niewspominaiąc balu, ktory tegoż dniá dla przytomnych Jchmciow Gości y Officyerow, J. W. Fundator *lautissime* dawał przy rezonancyi Muzyk, Trąb, Kotłow, y ogniá z Armat *in seram noctem*.

§. XXXIV.

§. XXXIV.

O Exeqwiach za Duſzę ś. p. J. O. Fundatora.

W Sobotę po Oktawie ná znak wdzięczności ku Fundatorowi ſwoiemu, Konwent Generalny Lwowſki Bożego Ciała Zakonu Káznodzieyſkiego, tudzież y z tey obligacyi, że był Tercyárzem tegoż Zakonu, odprawił ſolenne Exeqwie za Duſzę ś. p. J. O. Jmci P. Jozefa Potockiego Kaſztellana Krakowſkiego, Hetmaná Wielkiego Koronnego, przy Wigiliách ſpiewanych, y licznych Mſzach SS. od godziny czwartey z rana, aż do drugiey z południa, ná ktore Kapłani ze wſzyſtkich Zakonow we Lwowie będących, zaproſzeni byli.

Apparencyá żałobna, illuminacye całey wielkiey Kaplicy Herbami Domow, y Familii Skolligaconych, z Inſkrypcyámi ákkommoduiącemi ſię ozdobioney, doſyć były temu Aktowi Exeqwiálnemu przyzwoite.

Nad *Caſtrum doloris* Fama w Purpurze Senatorſkiey z Portretem J. O. Jmći Pana Krakowſkiego, ulatuiąca, w ręce drugiey Buławę y Ordery Orła Białego y S. JĘDRZEIA, oraz z Trąby Inſkrypcyę, piaſtowała.

Ipſe erat Dux. Act: 14. v. 11.

Ioſeph Princeps Fratrum, Firmamentum Gentis, Stabilimentum Populi.

Eccl: 49. v. 17.

Na tych Exequiách aſſyſtowała żałoſna Familiá JJ. WW. Potockich przytomnych we Lwowie, Ichmć Ziemianie, Urzędnicy, y Officyerowie *utriuſq; Authoramenti*, przy niezliczoney ludzi rożnych Stanow y Kondycyi liczbie. Zakonkludował ten Akt rowną wdzięcznością ku Wodzowi ſwemu, iako Generalny Konwent Lwowſki Zakonu Kaznodzieyſkiego ku Fundátorowi ſwoiemu, certuiąc, ták Garnizon tuteyſzy z ręczney ſtrzelby, iáko y Artylleryá Koronna z Armat, po trzykroć pod czas Konduktu daiąc ogniá.

§. XXXV.

O Nawiedzeniu tego Obrazu iako na mieyſcu Swiętym.

PO odprawionym Akcie Koronacyi tego Cudownego Matki Boſkiey Obrazu, ieżeli przed tym pobożnych ludzi oſobliwſzemi dewocyámi był Uczczony, ktorzy nigdy bez pociechy z tego mieyſca nie odchodzili: tym bardziey Aktem tym Koronacyinym wzniecone w ſercach ſwoich iakby pobudką iaką maiąc affekta Słudzy Nayśw: MARYI, iako do pewney zamyſłow ſwoich Mety ubiegać ſię, y nietylko z pobliżſzych, ále y z dalekich Kraiow ná te mieyſce Uprzywileiowane garnąć ſię poczeli.

Niewſpominam JJ. OO. JJ. WW. Biſkupow, Prałatow, Hetmanow, Xiążąt, Woiewodow, Kaſztellanow, Ziemian, Urzędnikow, y rożnych

Uu2 Stanow

Stanow w pobożności y pokorze Serca te Mieyſce Swięte nawiedzáiących, z Spowiedziámi, Kommuniámi, y Ofiarami Kapłáńſkiemi, y innemi z przykładem Nabożeńſtwy uczęſzczaiących, ktorzy ná wzor podobno Kazimierzow, Władyſławow, Zygmuntow, Alexandra, Michała, Jana, Krolow Polſkich, ktorzy ten Obraz Swięty Krolowy y PANI Nieba w wielkim mieli uczczeniu, y Oſobami ſwemi właſnemi pewne ſukceſſow ſwoich y Państwa ſwoiego w Jey Protekcyi funduiąc nadzieie, nawiedzali, Teyże MATCE BOGA w ſwoim Portrecie teraz Ukoronowaney, z rekognicyą Poddańſtwa, prezentuią ſię. Miiam Kompaniámi, Proceſſyámi, wzwyż opiſanemi, ciſnących ſię iako do Zrzodła, áby czerpali obfitych Darów w tym Swiętym Mieyſcu.

Samych podrożnych y Pielgrzymuiących biorę przed ſię, ktorzy wiedząc o nieuſtaiących Łaſkach w tym Obrazie ſwoim od Nayśw. MARYI Panny wſzyſtkim świadczonych, oni też ufnością zdięci, tychże Łaſk y Cudow pragnąc bydź uczęſtnikami, do tego Mieyſca S. iako do Morza niewyczerpanego *confluunt*,

Z kąd Ociec S. BENEDYKT XIV. ſzczęśliwie panuiący, dla nawiedzaiących Kościoł Bożego Ciała z okoliczności Tego Ukoronowanego Obrazu Matki Boſksey, nadał Odpuſt Zupełny, od winy y kary, ktorego kolwiek Dniá raz na Rok według woli ſwoiey y przybycia na te Mieyſce święte obranego; Jeſt na to *Breve* wyżey położone *ſub lit*: M.2. *Col*.2.

Jakie zaś Teſtimonium Nawiedzaiący te Mieyſce S. odbieraią, naſtępuiąca informuie Arynga.

Od BOGA y MATKI BOSKIEY Łaſki, y Błogosłáwieńſtwa wſzyſtkim Wiernym to Swiadectwo Czytaiącym.

JAko na wielu wybranych mieyſcach słynąc Łaſkami zwyczayna Nayśw: MARYI Nieba y Ziemi Krolowey, tak y w Mieście tuteyſzym Lwowie, podobnie iak w owym Mjeście Swiętym ſpoczywać, y iakby w Dziedzictwie ſwoim zdaie ſię. Z tego Miaſta dla wielu Cudow y Łaſk świadczonych iako ze Lwich Łożyſk dawno ſobie ulubionych y przyiemnych, w Oſobie Oblubienicy wezwana do Korony. Y nie bez przyczyny, na tylu bowiem woynach ſzczęśliwie z nieprzyiacioł Wiary Swiętey odprawionych, od Xiążąt Ruſkich, iako niegdyś od Izraelitow Arka Pańſká piaſtowana, nieprzekonana Tryumfatorka, y Miaſtu tuteyſzemu przez pięć Wiekow y więcey naybeſpiecznieyſzą Fortecą y Obroną była, Jaśnieiąc na Trzech Gorach Lwowſkich, iakby Gwiazda Balaáma, na znak Zwycięſtwa przeciw wſzelkim przeciwnikom. A to w Obrazie ſwoim na Cyprysowey Tabulacie przez Swiętego Łukaſza malowánym, od Leona Xiążęcia Ruſkiego y Kiiowſkiego, a Krolewicza Halickiego, Zakonnikom Anteceſſorom naſzym powtornie od Innocentego IV. wyſłanym na rozſzerzenie Wiary Swiętey Katolickiey, Peregrynuiącym Miſſyonarzom, za inſtacyą Błogosławioney Konſtancyi Krolowy Halickiey, Zakonu naſzego Tercyárki,

Matki

Matki przerzeczonego Leona, á Siostry Rodzoney Swiętych Kunegundy y Julitty, ofiarowanym. Ktory to Obraz, ma swoy początek od Wschodnich Cesarzow Bazylego II. y Konstantyna VIII. Xiążętom Ruskim na znak przyiaźni y Skolligacenia przez Włodzimierza I. Wielkiego, złączonego z Anną Cesarzowną Siostrą ich rodzoną, y przez Belę IV. Krola Węgierskiego z pokrewnionego z Maryą, Alexego Greckiego Cesarza Corką, przysłany. Wielo bardzo Cudami sławny, za Instancyą Nayiaśnieyszych Monarchow Naszych AUGUSTA III. y MARYI JOZEFY Krolow Polskich, od szczęśliwie Panuiącego w całym Chrześciańśtwie BENEDYKTA XIV. Papieża, złotemi z Watykanu Koronami ozdobiony: przez J. O. Jmci X. Mikołaia WYZYCKIEGO Arcybiskupa Metropolitańskiego Lwowskiego w Obozie Ukoronowany, z tamtąd do Kościoła naszego, pod Tytułem Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apostołow będącego, przy nieokryślonych Tryumfach, Apparencyi, Applauzach y Assystencyi JJ.WW. Biskupow, Senatorow, Rycerstwa, licznych Kompanii z bliskich Miast przybyłych, Bractw tuteyszych, Miasta całego, y niezliczonego Ludu wprowadzony, w ktorym zostaie. Te zatym mieysce Swięte, upodobane Matce BOGA naszego, iż NN. uciekaiąc się w potrzebach swoich duszných y doczesnych, do Protekcyi niezawodney teyże MATKI Boskiey, przy odprawioney Spowiedzi, przyięciu Kommunii Swiętey y innym Nabożeństwie wizytował, dalszą maiąc drogę przed sobą, lub nazad się powracaiąc, gdy o ninieysze Testimonium prosił, przy Benedykcyi podrożnym zwykłey, y zaleceniu onego miłości Chrześciańskiey, wierne daiąc Swiadectwo, że pomieniony *præsentium Lator* ze zdrowego powietrza przechodzi, y z mieysca przy Łasce Boskiey od wszelkiey zarazy wolnego, á dla lepszey wiary przy Pieczęci Archi-Konfraternii Rożańca Swiętego, ręką własną podpisuię. We Lwowie w Konwencie Generalnym, Prowincyi S. JACKA Ruskiey. Zakonu Kaznodzieyskiego. Dnia N. Miesiąca N. Roku Pańskiego N.N.N.N. *X. N.N. S.T.L. Promotor R.S.* m.p.

§. XXXVI.

O Delegatach posłanych do Rzymu z doniesieniem tey całey Koronacyi według Instruktarza Reverendissimi Capituli Vaticani.

GDy się cały ten Akt szczęśliwie zakończył, y iuż na tym punkcie stanęło, a żeby wykonać Instruktarza Rzymskiego obowiązki, ktory ie *ad ultimum* tak opisuie. *Eiusdem Coronatæ Imaginis exemplaria Religionis causâ distribuenda Typis imprimuntur; nimirum 30. in serico croceo seu rubro, cum ornamento aureo vel argenteo pro Reverendissimis DD. Canonicis Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ, & unum forma præstantiori pro Eminentissmo Cardinali Archi-Presbytero. Alia insuper 70. in papyro pro Beneficiatis & Clericis eiusdem Basilicæ.*

Item depingitur Eiusdem Deiparæ Coronatæ Imago cum Inscriptione

& ornamento, quæ in eadem Basilica ad perpetuam rei memoriam asservetur.

Quæ omnia cum Instrumento, cumq; Historia Sacræ Imaginis, eiusq; Coronationis ad Reverendissimum Dominum Secretarium Capituli à Deputatis illius Ecclesiæ transmittuntur in Archivo Vaticano reponenda, & ad perenne rei gestæ monumentum diligenter asservanda.

Ex Consilio Pattum Conventûs, iuxta idem Instructarium stanęło *decisum*; y uprószeni na tę Funkcyę *pro Delegatis* do Rzymu WW. XX. Anioł Polikowski Przeor, teraźnieyszy Prowincyał, y *p. m.* Grzegorz Kobuz Exprowincyał, ktorzy według powtorney y prywatney Informacyi przysłaney z Rzymu, zawiezli Kopię prawdziwą w tey wszystkiey expressyi y mierze, w iakiey zostaie Oryginał Portretu MATKI Boskiey teraz Ukoronowany *pro Archivo Vaticano.* Dla Oyca Swiętego na morze Rożowey, y *pro Reverendissimo Magistro Generali Ordinis*, na tabinie tegoż koloru, z kompanami złotemi dwie Kopie, y haftowane złotem Xiążki z Relacyą dla Oyca S. z Jego Herbem, *cum Insigniis Pontificiis, pro Reverendissimo Magistro Generali Ordinis* z Jego Herbem, y na drugiey stronie *cum Insigniis* Całego Zakonu.

Pro Eminentissimo Cardinali Archi-Presbytero Capituli Vaticani unam Copiam majorem in Atlas cum fimbriis aureis largis trium digitorum.

Pro Reverendissimo Vicario pariter cum fimbriis aureis strictioribus tamen ad differentiam.

Dein 30. in serico cum fimbriis argenteis pariter strictioribus: Cuilibet huic adjuncta est una papyracea & fuerunt 32.

Deinde papyraceas pro Beneficiatis 36. pro Coadjutoribus sex, pro Beneficiatis Parochialibus 4. pro Coadjutoribus 2. pro Clericis Beneficiatis 26.

Pro omnibus his insuper, & Reverendissimo Capitulo, Relationem Solemnitatis in prædicta Coronatione peractæ Typo impressam.

Z czym wszystkim, y *pro contingenti* więcey maiąc z sobą *propter distinctiores* w tamtych Kraiach, gdy się prezentowali wzwyż wyrażeni Delegaci, tak Oycu Swiętemu, ktoremu *circa osculum Pedum præmissa* ofiarowali, także *Reverendissimo Capitulo Vaticano*, y Nayprzewielebnieyszemu Generałowi Zakonu; szczęśliwie powrociwszy do Oyczyzny, *ad Patres* Konwentu Generalnego Lwowskiego *unà cum Responsoriis* następujące przywiezli z sobą *Attestatum.*

Nos Capitulum Basilicæ Vaticanæ SS: PETRI & PAULI Principum Apostolorum Urbis.

QUoniam Patres Prædicatores Leopolienses Cænobii Sacratissimi Corporis CHRISTI, Sapientes & humanitatis plenos eorum Ordinis Viros duos Romam miserunt, qui Nos de Coronatione Imaginis Beatissimæ

MARIÆ

MARIÆ Virginis, quæ in illorum Templo colitur certiores facerent, has Literas damus, ut omnes quantam ceperimus ob eam causam animi voluptatem cognoscant. Nam non modo nihil quod de hujusmodi Imaginum Coronationibus Nostri Capituli Decretô sancitum est, prætermiserunt, sed etiam maximo ornatu, pietate, Religionèq; in Honorem Imaginis ejusdem Festos Dies Celebrârunt. Præterea ijdem Prædicatores duo, & humanissimas Nobis Literas Sociorum Leopoliensium Prædicatorum reddiderunt, & Commentarium de rebus in Coronatione gestis Latinè editum, ac Imagines B. MARIÆ Virginis holosericas, eleganterquè ornatas dederunt. Itaq; cùm majorem in modum his de causis lætati simus, pàlàm de virtute Leopoliensium Prædicatorum his Literis dicendum esse existimavimus.

Romæ XX. Mai. MDCCLII. Anno.

Ludovicus Valdina olim Cremonæ Episcopus Hermopolitanus Sacrosanctæ Basilicæ Vaticanæ Pro-Vicarius. mp:

(L✠S.)

§ XXXVII.

O Kontynuacyi swiadczonych Cudow y Łask od Ukoronowaney w tym Obrazie MATKI Boskiey

WZwyż Cuda y Łaski pod §. II. wyrażone, przed Koronacyą w Proces inkludowane były; Następuiące zaś, iuż po ogłoszoney iedne, drugie czasu samey, inne po odprawioney Koronacyi, że Nayświętsza MARYA Panna na tym świętym Mieyscu świadczyć nieprzestaie, na znak wdzięczności zeznane, tu się oprocz trzech Cudow wyżey namienionych, ku wieczney kładą pamiątce, na większe rozszerzenie Chwały Tey PANI, y uwielbienie w Niey BOGA, w Miłosierdziu swoim nieograniczonego.

Cud I, albo XXXVIII.

GDy się rozeszła Sława, y wszystkich pewna wiadomość o nieodmiennym następuiącym Koronacyi Akcie zaszła, każdy wzruszony Affektem ku Tey Nayśw: MONARCHINI Lwowa Dziedziczce y PANI, ieżeli wiedział o iakich, Łaskach od Niey świadczonych iednostaynym pragnął sercem, áby się między Apostołami Jey Honoru mieścił, y rozsławiał hoyne dary, ktore Ta Nayśw: PANI od Brygitty S. *Magistra Apostolorum* nazwana, Sługom swoim do siebie garnącym się rozdaie: Jako uczyniła na wzor S. Magdaleny Patronki Zakonu Kaznodzieyskiego y Pokutuiących, ktorę Kościoł S. wychwala: że *Apostolorum Apostola fieri meruit*, Nayprzewielebnieysza Jeymć Panna Helena Fortunata Spendowska, Zakonu S. Benedykta Wielebnych Panien Klasztoru Lwowskiego Ormiań-

ſkiego, wielkiey Pobożności, świątobliwości, roſtropności w rządzeniu, y przykładnego życia Xięni, ktora w Roku Pańſkim 1750. życia zaś ſwoie. go 60. *coram Proto-Notario Apoſtolico* [ktorego ſama wezwała do ſiebie] zeznała *hìs formalibùs*: To własnemi uſzami memi ſłyſzałam od Pani A. gnieſzki, Corki Pana Łazarza Grzegorzewicza, Mieſzczanina y Kupca Lwowſkiego, Nacyi Ormiańſkiey, [ktora iuż nie dawnemi czaſy pomarła] że bardzo choruiąc na oczy, y bliſką ślepoty będąc, ponieważ bardzo była ſkaprawiała mało co widząc, opuſzczona y zwątpiona od Lekarzow, do oſtatniey Nadziei, to ieſt Uzdrowienia chorych Nayśw: BOGA naſzego Matki. w Kościele WW. OO. Dominikanow tuteyſzych Mieyſkich, w Kaplicy JJ. WW. Potockich, zoſtaiącey, á Cudami ſławney, gdy ſię uciekła, y ſzczerym ofiarowała ſercem, w krotce zupełnie ozdrowiała; iako ia ſama na oczy moie, zdrową ią widziałam, y ſłyſzałam, gdy przedemną niewyrażenie Nayświętſzą MARYĘ Pannę u tychże OO. Dominikanow tuteyſzych Lwowſkich wyſławiała. Ktorą łaſkę pomienioney Oſobie od Nayś: MARYI wyświadczoną, podobnie iako y inni wſzyſcy, ktorzy zeznawaią Cuda, pod obowiązkiem ſumnienia ręką właſną wſpomniona Nayprzewieb: Jeymć Panna Xięni podpiſała. Alboż trudno leczyć oczy Tey, ktorę S. Bernard Serm: 2. in Salve; *Lumen cæcorum* nazywa? Zaprawdę ſzwankować na oczach nie może, ktoremu Ta: *Lucerna inextincti luminis*, iako ſię Jey Cyryl S. *hom: contra Neſtorium* przypatrzył, Swiatłością ſwoią przyświeca.

Cud II, albo XXXIX.

TYmże pragnieniem y żarliwością zdięta ku ſławie y Chwale Nayśw: Miłoſierdzia MATKI, w tymże czaſie y Roku, lat maiąca 67. wieku ſwoiego, na wzor Przełożoney ſwoiey W. Panna Maryanna Pudencyanna Senanowiczowna, Kantoryſza y Zakryſtyanka tegoż Klaſztoru Zakonu S. Benedykta WW. Panien Ormiańſkich, zeznała przed pomienionym Proto-Notaryuſzem Apoſtolſkim, co na ſobie ſamey doznała, iako nagle zapadſzy w ciężką chorobę, gdy cale opadła była na ſiłach, ponieważ gorączka co raz bardziey rozſzerzaiąca ſię do wielkiey maligny była iey przyczyną; wiedząc y ſłyſząc, że ſię nikt niezawiodł, kto do Nayśw: MARYI Panny Matki Boſkiey w tym Obrazie Cudowney ofiarował ſię: Zadnych lekarſtw niechcąc zażywać, ále tylko żywą wiarą weſtchnąwſzy do Tey Lekarki, [Ktora kogo w kuracyę ſwoię weźmie, zapewne uzdrowi, y owſzem zdrowie y życie, z Niey iak z Zrzodła czerpa każdy, iako mowi S. Jan Damaſcen de Dorm: Virg: y Nayśw: MARYĘ powieda, że ieſt: *Fons perennis Curationum*,] gdy wzywać ratunku poczęła, w poł naiawie, lubo nie. co na ſen mdącey zdało ſię, iakby przed Ołtarzem w Kapliey Zakonu Kaznodzieyſkiego, gdzie ſię Obraz ten Cudowny znaydował, klęczała, y widziała, że Nayśw: MARYA z Obrazu ſwego obrociwſzy Oczy ſwoie ku niey, weſołą Twarzą, ſłowa te wyrzekła: *Będzieſz zdrowa*. Y gdy ſię taką deklaracyą pocieſzona, reflektować poczęła, znalazła ſię od tegoż momentu do lepſzego coraz y bardzo wprętce przychodzącą zdrowia.

Potwierdziła ten Cud, iako wſzyſtkiemu na ten czas przytomna, y oczyma ſwemi patrząca ſię Wielebna Jeymć Panna Eleonora Anna Jaſkiewiczowna

czowna, w tymże Zakonie y klasztorze Mistrzyni Panien Swieckich, y dopowiedziała, że gdy pomienioney Wielebney Potencyannie dwoch Doktorow kazało krew puścić, przez też krew osądzili ią bydź nieuleczoną, á iako cale bez nadziei życia będącą, odstąpili. Iak zaś do Matki Boskiey w Obrazie Kościoła Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego Cudami wielkiemi słynącey taż Wielebna Potencyanna udawać się y wzywać ratunku poczęła; od tego czasu coraz lepiey do sił przychodząc, tak z maligny wyszła, iako też bez żadnego używania lekarstw y medykamentow, z podziwieniem wszystkich zdrowie czerstwe y życie odebrała. Y niezawiedła się w ufności swoiey, bo Nayśw: MARYA zdesperowane y nieuleczone chore naydoskonaley z defektow wyprowadza, ktora według S. Germana Konstantynop: iest: *Curatio vulnerum immedicabilium.*

Cud III. albo XL.

SŁawetny Stanisław Swiżynski Mieszczanin Lwowski w tymże Roku P. 1750. będąc w drodze podczas zimy przez wywrocenie na zatoce Sanek, Laską, ktore trzymał przed sobą wnętrzności sobie odbił, zkąd zapadł potym w ciężką malignę, tak dalece że szostego dnia potym kazusie ad phrenesim skłonny będąc, mowę około godziny czternastey zamknął, y bez pamięci został. Małżonka iego Barbara Swiżyńska widząc następuiące osierocenie swoie *in casu* śmierci Męża, poczęła mocno lamentować, ale że nieraz, bo iuż trzy razy w podobnych niebezpieczeństwa przypadkach, tak tegoż męża, iako y dzieci swoich doznała ratunku od Nayświęt: MARYI Panny na tym Swiętym mieyscu w Obrazie swoim Cudowney, udawać się y w tym razie, do tey że Matki Boskiey nieprzestawała, á iako przez całą chorobę codzień, tak y tego dnia na Mszę S. zwykłą eleemozynę, świce do Ołtarza, także o Rożaniec za chorego prosić, posłała, sama ustawnie wzywaiąc miłosierdzia Boskiego przy Protekcyi Nayś: Panny w Obrazie swoim Cudowney: dla przeiednania sobie tegoż miłosierdzia Boskiego *multiplicatis Intercessoribus* y do Swiętego Wincentego Ferreryusza Osobliwszego Patrona, o Mszę S. prosiła y iałmużną posłała. Matki zaś obiedwie, iedna Mężowa, druga Zony, będąc przytomne choremu, gdy go widzą iuż bez nadziei życia, obiedwie spiesżno poszły do kościoła Bożego Ciała, y padłszy krzyżem przed Obrazem Matki Boskiey z płaczem y Modlitwą gorąco o zdrowie y życie dla niego proszą; Po godzinie Dziewietnastey na wielkim zegarze, gdy czeladnik posłany ze świecami y z Elemozyną na Mszę S. iako też Matki obiedwie, powracaią do Domu: ktore ufność pewną mieli w miłosierdziu Macierzyńskim Nayśw: MARYI, iako o niey Bernard S. *Serm: de Nativ: Virg:* pisze, że iest: *Fiducia nostra maxima.* iuż przy dobrey nadziei zdrowia y życia zastali. Potwierdził to y Medyk staranie swoie maiący około tego chorego, iako cudownym sposobem, á nie ludzką industryą ratowany tenże chory przyszedł do zdrowia.

Cud IV. albo XLI.

ROku P. 1751. Uczciwy Kazimierz Rzelzowski z Przedmieścia krakowskiego z pod klasztoru S. Anny WW. OO. Augustyanow zeznał,

 iako

iako Synaczek iego małęki, imieniem Szymon, bardzo ciężko y niebeſpiecznie zapadł, że iuż go bez nadziei życia wſzyſcy oſądzili; Matka tego dziecięcia, á żona iego, widząc śmiertelnie choruiące dziecie z deſperacyi y wielkiego żalu, głowę ſobie o ścianę rozbiała, on widząc nieroſtropne żale żony ſwoiey, począł ią ſtrofować o małowierność w miłoſierdziu P. BOGA; á ſam udał ſię na te mieyſce święte, w ktorym Koronacya Matki Boſkiey naſtępowała, y na tę intencyę przed Ołtarzem tey że Matki Nayśw: w Obrazie ſwoim Cudowney Mſzę Swiętą ſłuchał, na ktorey początek w tym punkcie iak przyſzedł, trafił: Gdy powrocił do Domu, iuż dziecko bez wſzelkiego niebeſpieczeńſtwa zaſtał, á czwartego dnia zdrowe doſkonale, oglądał, wyznaiąc y ogłaſzaiąc, że Nayśw: MARYA ieſt nay ukochańſza Dzieci Matka, ſkutecznie y w naycięższych ſłabościach poſilaiąca y daiąca im zdrowie, o ktorey S. Bonawentura piſze: że ieſt *Mamilla parvulorum.*

Cud V. albo XLII.

ROku Pańſkiego 1752. Szlachetna Katarzyna z Nikorowiczow *primô votô* Kopczykowa, *ſecundô* Pierumowiczowa zeznała z Mężem ſwoim Szlachetnym Michałem Pierumowiczem I. K. Mci Sekretarzem Kupcem tuteyſzym Lwowſkim, iako *in Summo periculo abortûs fœtum mortuum & corruptum* przez niedziel ſześć noſząc, zoſtawała, iuż ſama ſię ſądząc bliſzſzą śmierci niż życia, weśnie iednak widzeniem Obrazu Matki Boſkiey pocieſzona, do ktorey corocznie miała we zwyczaiu ſiedm ſobot z Spowiedzią, kommunią S. zwykłym nabożeńſtwem, y poſtem odprawiać; przed tym przypadkiem, gdy też ſame nabożeńſtwo oſobliwym ſzczęściem ſwoim zaczęła, trzy ſobot odprawiwſzy, w tak wielkim niebeſpieczeńſtwie wielką łaſkę zaſłużyła ſobie u MARYI; w ſamym albowiem terminie, gdy wielkie niebeſpieczeńſtwo á przy nim śmierć oczywiſtą małżonki ſwoiey mąż przytomny poznał, poſzedł in inſtanti do kościoła do Matki Nayśw: á że to było pod czas ſam południowy, y nieſpodziewał ſię iuż Mſzy Swiętey zaſtać, ſzczęściem iednak znalazł Kapłana ubieraiącego ſię na ultymę, ktorego proſił, aby przed otwartym Obrazem Matki Boſkiey za małżonkę iego extreme chorą odprawił, po ktorey gdy powraca do Domu, iuż *extra periculum* Zonę ſwoię uwolnioną zaſtał. A iako wſzyſcy przytomni z Kolligacyi y Medykow niewidzieli ſpoſobu, aby żyć miała, tak iednoſtaynym ſercem Matkę Boſką w Kościele Bożego Ciała Ukoronowaną wielbić y ſławić poczęli przyznaiąc iey *cum Andrea Cretenſi*, że ieſt *Ineffabile Conſilium Curationis humanæ.* Orat: 1. de Aſſumpt.

Cud VI. albo XLIII.

TEgoż Roku P. 1752. Szlachetna Zofia Turzańſka in recenti pod czas Anniwerſarza Koronacyi iak tylko doznała łaſki Nayświęt: MARYI Panny Ukoronowaney, tak zaraz *Coram ProtoNotario Apoſtolico* zeznała, że maiąc Febrę bardzo ciężką, gdy po trzecim paroxyzmie wgorączce dwa

dni

dni leżała; osłabiona mocno na siłach, uczyniła intencyę w nocy, chociaż by miała umrzeć w kościele, byle przy Obrazie Matki Nayśw: Ukoronowaney, do kąd postanowiła sobie ultro poyść nazaiutrz, y całym sercem y ufnością ofiarowała się na te mieysce święte: á gdy intencye swoie do skutku przywieść usiłowała, y domowi, widząc ią w wielkiey gorączce, aby nieszła rozradzali, niesłuchaiąc pospieszyła do kościoła, y po wysłuchaney Mszy S. przed Obrazem Matki Boskiey, Febra ią y gorączka porzuciła, ona zaś zdrowa powrociła do Domu: mogąc to zawsze o Nayśw: MARYI powtarzać, że ona iest; *Vita viventium, causa vitæ, suppeditatrix vitæ,* iako wzwyż namieniony *Andreas Cretensis. Orat: 2. de Assumpt:* powieda.

Cud VII. albo XLIV.

WKrotkim zaraz czasie, iako zeznał przed tym że Proto-Notaryuszem Apostolskim Mąż pomienioney, Szlachetny Jan Turzański, iego samego słowy wyrażam *de tenore sequenti:* Zeznaię pod sumnieniem moim, że Zona moia będąc aktualnie *in gravitate, quid plus nono Mense inchoato,* dostała Febry, czym tak Doktor, iako też Zona moia pomieszana będąc, gdy trzy paroxyzmy ciężkie miała, w sobotę przed Niedzielą następuiącą Anniwersarza Koronacyi Matki Boskiey od Łukasza S. malowaney, á w Obrazie Cudownym w Kościele WW. OO. Dominikanow Lwowskich rożnemi Łaskami nieustannie słynącey, ciężką w nocy maiąc gorączkę, gdy uczyniła intencyę poyść nazaiutrz do Kościoła WW. OO. Dominikanow, y wybierała się iść, słabą strasznie będąc, rozradzali iey domowi, aby nieszła dla tak wielkiey słabości, lecz ona z tą odpowiedziała rezolucyą: chociażbym miała przy Ołtarzu umrzeć, á poydę do Matki Boskiey, co gdy wykonała, doznała oczywistego cudu, bo zdrową powrociła z kościoła, y Febry więcey niemiała. Gdy ten cud pod przysięgą wráz ze mną zeznawszy, podpisała ręką własną, ia pewnego dnia wyrzekłem nieroztropnie z impetliwey passyi te słowa: *Podź wpiß w Cuda* śmieiąc się y żartuiąc z niey: alić wnet w też samę wpadłem Febrę, y także, trzy paroxyzmy maiąc, gdy mi Matka Zony moiey mowiła: *Podź żałuy za ten grzech, coś żonie powiedział y spowieday się,* gdym to wykonał, y spowiedź świętą u wspomnionych WW. OO. Dominikanow przed Obrazem Cudowney Matki Nayśw: Nowo-Ukoronowaney uczyniłem; tego dnia chociaż przypadała Febra, iuż iey niemiałem, y od tąd niemam. W tym punkcie nad Dobrocią MARYI zostaiąc w podziwieniu, mowić z Bonawenturą S. *in spec: B. V. cap. 5.* y wyznać przychodzi: *Abyssus est MARYA in bonitate, & in misericordia profundissima.* Albo iako tenże *stimulo amoris c. 4.* przyznaie tey Pani: *Certè Domina, cùm te aspicio; nihil, nisi misericordiam Cerno. Pro miseris facta es Mater DEI.*

Cud VIII, albo XLV:

JAśnie Oświecony Jmć X. MIKOŁAY WYZYCKI ArcyBiskup tuteyszy, Metropolitański Lwowski, iuż to drugiego Cudu na sobie samym doznaie śmiertelnie choruiąc, á bez nadziei życia, od całey Owczarni

woiey niewyżałowany Pasterz, w mocy Tey Krolowy Nieba y Ziemi, ktora Order Baranka już nie złotego, to iest *Aurei velleris*, ale tego: *Quem sequuntur Virgines.* Apoc: 14. v. 4. Według Jana S.] piastowała, albo iako Ią Samę *Proclus in Conc. Epiph.* uznaie: *Vellus mundissimum, ex quo Pastor ovem induit.* powstał, A tak Nayśw: MARYA Koronatora swego y Arcy-Biskupa Kościołowi, Diecezyi Pasterza, Oyczyznie Senatora, Koronie Polskiey Orderu Orła białego Kawalera, Zakonowi Kaznodzieyskiemu Wielkiego Protektora, Konserwatora, y Trzeciey Reguły Brata, Sierotom ubogim osobliwszego Opiekuna, Klasztorom Fundatora nad nadzieie, á z tym większą dla tych wszystkich radością przywrociła. Wyznał to sam, tak *vivæ vocis oraculo* wystawiaiąc wielkie łaski nad sobą Tey w Obrazie swoim Cudowney Monarchini, iako też podpisem ręki ArcyPasterskiey potomnym wiekom na pamiątkę zostawił *de Sequenti Tenore:*

NICOLAUS IGNATIUS de Wyżyce WYZYCKI DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

Dilectis in Domino Fratribus celeberrimi & antiquissimi Conventûs Generalis Leopoliensis Sacratissimi Corporis CHRISTI Provinciæ Russiæ Sacri Ordinis Prædicatorum, Gratia vobis, & pax à DEO Patre nostro, & Domino IESU Christo.

GRatias agimus DEO & Patri Domini nostri JESU Christi semper pro vobis orantes Fratres mei Charissimi & desideratissimi, Gaudium meum, & Corona mea. Gaudete in Domino Semper, iterum dico gaudete, & congaudete mecum. Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam infirmitas mea hæc, quam iteratò passus sum in Corpore meo diebûs Octobris & Novembris Anni præsentis, non fuit ad mortem, sed ut glorificetur DEUS per eam. Volo enim vos scire, ut Consolentur Corda Vestra, nam Spiritu vobiscum sum gaudens & videns Ordinem Vestrum, cujus Tertiam Regulam professus sum, Sacro Habitu indutus; Qui est Firmamentum & Decor Ecclesiæ, cujus factus sum ego Minister Secundum dispensationem DEI, quæ data est mihi: Gratia hæc, quam recepimus, volumus, ut manifestetur Devotioni fidelium, quare eam annuntiamus vobis, dicentes omnem veritatem; Notum universo populo Urbis hujus, uti & vobis, quomodo in infirmitate nostra, magnis tenebamur febribus, & cùm ad Tertium paroxysmum deventum, & nos ad ultimum gradum deliquij & caloris permaximi deveneramus, Medici verò Curæ circa nos omnino recusarent, nullam Spem Sanitatis nostræ habentes; Canonici quoquè præsentes, nec non Aulici nostri lacrymis perfusi, Lectum nostrum circumstantes, exitum animæ expectarent: Nos tunc in Spiritu ad Ecclesiam Vestram devenire, & ante Beatissimam & Gloriosissimam Virginem MARIAM, Cujus est Imago hæc, quæ apud Vos à D. Luca Medico & Evangelista depicta, per manus nostras indignas Coronata asservatur; inter numerosissimam Ve-

stri

ſtri Fratres Familiam & Coronam læto aſpectu Circumſtantem, tum de Protectione Matris Divinæ, tum de ſalutis reſtitutione certum me facientem, Videbamur quaſi Corpore in formam Crucis proſterni; hac viſione & repræſentatione iterum, iterumq; recreati, quod veſtræ [piè credimus] Orationes & devotiones effecerant; poſt Sudores abundanter emergentes, convaleſcere ſtatim cæpimus, & ad priſtinas ſenſim vires reſtituti, votum emiſimus, nullibi poſt hanc infirmitatem comparere, niſi primùm cum Sacro ſanctæ miſſæ Sacrificio ante hanc Imaginem cum Gratiarum actione. Quod ſicut jam Gratiâ DEI & ope Ejuſdem Sanctiſſimæ Virginis Die XIX. Menſis præſentis explevimus, ita ad perpetuam rei memoriam, hanc noſtram recognitionem Beneficiorum Dei & profeſſionem Cordis noſtri erga omnium miſerculorum ſingulariſſimam Protectricem in ſæpedicta Icone Thaumaturgam, miraculîs & gratijs clariſſimam, manu propria ſubſcripſimus, & ſigillum noſtrum apponi juſſimus. Leopoli in Palatio noſtro ArchiEpiſcopali Die 27. Menſis Decembris A. D. 1752.

NICOLAUS JGNATIUS WYZYCKI ArchiEpiſcopus Metropolitanus Leopolienſis mp.

(L✠S.)

Cud IX. albo XLVI.

JUż tu Domowa Protekcya Domu tego; ktory naywiękſzy odbiera zaſzczyt, że ieſt ſzczegulnie poświęcony Honorowi MARYI, z tym zawſze oświadczeniem, iakie miał z całą Familią ſwoią ukoronowany Prorok Dáwid S. Pſ: 23. *Domine dilexi decorem Domûs tuæ.* Dom bowiem ten, nie kto inny ieſt, tylko Nayśw: MARYA, *Domus iſta eſt Beata Virgo*, świadczy *Richardus à S. Laur: lib: 2. de Laud: Virg:* albo iako mowi S. Dyonizy Alexandryiſki *Epiſt: contra Paulum Samoſatenſem: Domus magna DEI, manifeſtus mons DEI, Deipara MARIA.* à ieżeli na ktorym? to na tym oſobliwie świętym mieyſcu między Gorami Lwowſkiemi; z kąd *de Cubilibus Leonum, de montibus* wezwana Marya do korony, y naymiley Iey z Synem ſwoim na tych Gorach, przybywać: *mons: in quo beneplacitum eſt DEO [& MARIÆ] habitare in eo.* y w tych Wyſokiego Domu J. O. POTOCKICH iakby wrodzona przychylność wydaie ſię, gdy oprocz *Domum æternitatis*, ktory ſobie ten Dom w Grobách Kościoła Bożego Ciała założył przy Obrazie Cudowney Pani ſwoiey; z tego, y na tym mieyſcu naywiękſze y naydowodnieyſze odbiera łaſki. Pokazuie tego oczywiſty dowod Liſt Jaśnie Wielmożnego Antoniego Michała z Złotego Potoka, na Uściu, Xięſtwie Hołowczyńſkim, Machnowie y Kraſnopolu POTOCKIEGO Woiewody Bełzkiego, Marſzałka Nayjaśnieyſzey Krolowy Jeymci, Orderow Orła białego, y Swiętych Jędrzeia y Alexándra Newſkiego Kawalera, Staroſty Guzowſkiego &c. piſany do W. Jgnacego Łukawſkiego natenczas Vicesgerenta, teraz Piſárza Grodzkiego Lwowſkiego, oblatowany w Konſyſtorzu tuteyſzym Lwowſkim, [ktory liſt *in omni puncto*, będąc w krotce ſam we Lwowie J.W. Woiewoda przed Nay P. Prowincyałem w

przytomności kilkunastu Zakonnikow potwierdził,] iako Extraktem wyiętym z Kancellaryi Duchowney *patet de tenore sequenti:*

Anno Domini Millesimo Septingentesimo, Quinquagesimo Tertio Die Lunæ Octava Mensis Ianuarij.

CORam Officio & Actis præsentibus Consistorij Generalis Leopoliensis Constitutus personaliter Religiosus & Admodum Reverendus Pater Michàél Wilczek Sacræ Theologiæ Lector, Concionator Ordinarius & Conventûs Generalis Leopoliensis ad Ædes Sacratissimi Corporis Christi Siti Ordinis Patrum Prædicatorum Sancti Dominici Procurator, tenens, & in manibus suis habens Literas Originales Missivas Jllustrissimi Antonij Michàélis POTOCKI Palatini Bełzensis, Mareschalci Serenissimæ Poloniarum Reginæ, Equitis Aquilæ Albæ, & Insignium Sancti Andreæ, Capitanei Guzoviensis &c. ad Magnificum Jgnatium Łukawski Vicesgerentem Castrensem Leopoliensem directis de Datum illarum *z Miedzny* Die 20. Novembris Anno immediatè præterito 1752. petens easdem ad Acta præsentia Suscipi & ingrossari, quòd cùm acta nemini in Licitis sint deneganda, Officium suscepit & ingrossavit, quarum Literarum Contextus est talis. List Wmc: Pana Vigesima Octobris pisany prawie na śmiertelney pościeli odebrałem w Granny nad Bugiem, kędy doiezdzaiąc tak zapadłem Octava præsentis, że dziesiątego Dnia przez kilka minut wszyscy ludzie przy mnie będący za umarłego mię mieli, słabość niesłychana po Febrze kilko godzinney y gorączce więcey iak przez trzydzieści godzin trwaiącey przypadła, ale táka, że oczy wstup poszły, nogi, ręce, iak lud oziębły, puls ustąpił, pot zimny na mnie uderzył z piaskiem, na koniec wszystkie znaki umieraiącego Człeka: tylko, iak mię ta słabość napadała, zawołałem czuiąc się cále z sił spadáiącym; Nayświętsza Panno! Nayświętsza Panno! ratuy mnie. Jmć Pán Starosta Długołęski [a] będąc przytomny tey moiey Sytuácyi, co się działo na Plebánij w Grannym pobiegł po Xiędza do drugiey izby, żeby mi dał generalną absolucyę; á tam idąc, ofiarował mię do Nayświętszey Panny we Lwowie u Oycow Dominikanow tyle Łask y Cudow od Pana BOGA upraszaiącey; nim się powrocił y z Xiędzem, iam iuż zupełnie za łaską Pana Boga, y Opieką Nayświętszey Panny przyszedł do siebie, ále dziwnieysza, y co osobliwszey Pána Boga dobroci przypisać trzeba, że po ták cięszkim przypadku w punkcie byłem tak rzeźwy y przytomny sobie, iako teraz, gdy to piszę &c. Antoni Michał POTOCKI Woiewoda Bełzki Marszałek Krolowy JeyMci. Post quarum Literarum ingrossationem Suprascriptus offerens Originale ad se recepit, & de recepto Cancellariam quietavit P.C.S.

Ex Protocollo Actorum Curiæ ArchiEpiscopalis & Consistorii Generalis Leopoliensis extractum, & Sigillo Illustrissimi Excellentissimi & Reverendissimi Domini D. NICOLAI IGNATII de Wyżyce WYZYCKI ArchiEpiscopi Metropolitani Leopoliensis Communitum. [L. ✠ S.]

Adalbertus Mirkiewicz Pœnitentiarius & Vicarius Cathedralis. Apostolicus, Actorum Curiæ ArchiEpiscopalis & Consistorij Generalis Leopoliensis Notarius. mp.

Cud X.

(a) *Iosephus Korabita Chocisżewski Thesaurarius Buscensis, Capitaneus Długołęscensis.* In actis Castr: Infer: Leop: 1753.

Cud X. albo XLVII.

JAko niemaſz nic obrzydliwſzego BOGU nad niewdzięczność, tak milſzego, przyiemnieyſzego, y pociągaiącego BOGA do świadczenia Łaſk y Dobrodzieyſtw nieuſtaiących, wdzięczne dziękczynienie z oddáną Iemu chwałą. Zkąd, podobno ná fundamencie przyſłowia, ktore nieſie: kto niegodzien, to y niewdzięczen; piſze S. Anielſki Doktor Tomaſz z Aquinu *in Epiſt: ad Rom: Lect: 5. Non eſt dignus beneficium conſequi, qui de beneficiis acceptis gratias non agit.* Albo iako S. Leo Papież *Serm: 1. in Anniverſ:* wydaie: *Non verecundæ: ſed ingratæ mentis indicium eſt, beneficia tecere Divina.* BOG albowiem iáko Dobry ieſt, przez Dobroć ſwoię iak świadczy, ták y chce świádczyć łaſki, ále tego po nas naybardziey y nayſzczegulniey wyciąga, abyśmy tego zawſze mu wdzięczni byli, á gotow nam ieſzcze ſowiciey dawać: *Unum tantum à nobis quæritur, ut in omnibus gratias agamus DEO, & omnia habebimus abundanter.* Upewnia S. Chryzoſtom *hom: 20. in Epiſt: ad Hebr: c. 10.* Wiadomo wielu, y w tey Relacyi, między Cudámi w Proceſſie do Rzymu poſłanemi pod Tytułem Cud XXX. napiſano, iako Jmć X. Andrzey Gabriel Kaſperowicz ProtoNotaryuſz Apoſtolſki y Kaznodzieia ArchiKatedry Lwowſkiey Ormiańſkiey, dziwnym ſpoſobem przy Protekcyi Matki Boſkiey w tym Obrazie Cudowney, *in ultimo* będąc *periculo,* przyſzedł do życia y zdrowia; ktory potym na znak wdzięczności *ex Officio ProtoNotariatûs Apoſtolici* całemu temu Aktowi Koronacyi Nayśw: MARYI Panny we wſzyſtkim aſſyſtował. Ten będąc zaproſzony na kazanie przy oddawániu koron, máiąc *Campum* wyſtawiać y wychwálać BOGA w Nayśw: Mátce ſwoiey, za Łáſkę nader cudowną, ná ſobie ſámym doznánę, dla rożnych reflexyi ſwoich *ſubticuit,* y ták u ſiebie ułożył, áby w tym kazániu, nic o tym nie wſpomniał. Ale niepoſzło mu to mimo iego mniemánie: iemu bowiem, ktoremu ſię nigdy podobnie nietrafiáło, iák tylko zaczął kazánie, y wyliczać zamyſlał Cuda: ták mu ſię na Ambonie krew z noſa mocno junęła, że áż ſię zatrzymać muſiał, poki, przez dobry Quádrans idąc, nieuſtáła. Po ſkończonym kazániu, [ktore ieſt naypierwſze między kazaniámi koronácyi,] z ſzedłſzy z Ambony ſam zmiarkował, y zeznał przed wſzyſtkiemi: iż to owa Łáſka Mátki Náyśw: w zaſtanowieniu krwie zręki iego, ktorey żádną miárą Medycy zatrzymać niemogli, otrzymána, pamiątkę oczywiſtą wſzyſtkiemu ſpektatorowi pokazáła, ktore on z zdánia ſwoiego w owym kazániu zamilczał. Dla tego y ten naſtępuiący Cud ſwoią ręką opiſawſzy do Aktow podał, ktorego w wielkim niebeſpieczeńſtwie doznał w Wigilię tegoż ſamego ſwoiego kazánia przy oddawániu koron. Rzecz ſię takowa miáła: gotuiąc ſię ſollicite na ten Akt ſolenny y ExtraOrdynaryiny, czytał ſobie kazánie z wieczorá, iuż leżąc na łożku przy ſtoczku zapalonym ná taborecie; á że dufał ſobie, że nie záśnie, poki nie zagaſi, ſtało ſię, że ták dobrze y twardo ſnem zmorzony zoſtał, iż ſię nieobudził, aż nazaiutrz dniem ſamym. Poyrzy po ſtáncyi, y wtaborecie znáki wypalenia obaczy, ták iednak że ſię ſłomá niezaięła, zatrwożony, przypomina ſobie rzecz całą, co z wieczora czynił, á wziąwſzy w reflexyę tyle nieſzczęſnych kazuſow przez podobne nieoſtrożność, uznał oczywiſtą łaſkę Protekcyi Ma-

tki Boſkiey w Obrazie ſwoim Cudowney, [ktorey Honor miał w kazániu ſwoim tego Dnia depredykować] że ták iego, iako y innych z iego okazyi od niebeſpieczeńſtwa tak ſtraſznego z oſobliwey litości ſwoiey zachowáła. Naprzod bowiem ſtoczek będąc funtowy, cały zaięty wſzyſtek ſię doſzczętu ſpalił, á taboretu więcey nieruſzył, tylko w płutnie iakie mieyſce był záległ, wypalił: potym pod płutnem była zaraz ſłoma, ktorą taboret był wypchany, y na ſłomie ſtoczek gorzał, ſłomy nie tylko niezapalił, ále nawet y nieoſmalił. Kazánie było bliſko leżące, y te ſię mogło było zaiąć, nienaruſzone zoſtało. Ale to rzecz máła, gdyby ſię tylko natym miała zakończyć; kto świádom tey ſtancyi, każdy przyzna, żeby był y ſam zgorzał, y całe Miaſto w niemałym by było niebeſpieczeńſtwie. Ale ta Matka pracuiących na ſwoy Honor ſama ratuie, y od wſzelkiego przypádku y niewezwana broni: *Velocius occurrit eius pietas, quàm invocetur, & cauſas miſerorum anticipat.* Swiadczy *Richardus de S. Victore c. 23. in Cant.*

Cud XI, albo XLVIII.

ZAprawde tu z S. Ianem Damaſcenem *Orat: 1. de Nativ: B. V.* mowić przychodzi: *Quonam modo o MARIA exprimam oris tui venuſtatem?* Opiſywać Twarz Cudowney Matki Boſkiey, ktorą Łukaſz S. niebez pomocy z Nieba, ręką ſwoią malował? trudność wielka: Bo iako na ziemi będąc MARYA przedziwne z ſiebie oczom ludzkim prezentowała moc ſkutkow z Darow od BOGA wynikaiących, Poſtać iakby Anielſką maiąc na ſobie: *Non dubitandum, amoris ignem, & interiorem candorem, exteriùs etiam in Ea Lucere, ut quæ puritatem Angelicam habuit, vultum etiam Angelicum habuerit,* iako wnoſi wzwyż położony *Richardus à S. Victore cap. 26. in Cant.* Tak y w Cudownych Obrazach ſwoich miewa to, że iakaś przenikaiąca z Twarzy Iey Dzielność, y Majeſtat z boiaźnią wewnętrzną dla patrzących wydaie ſię. Y nie bez Tajemnicy; a żeby pokazała, że przy Obrazie ſwoim Cudami ſławnym z oſobliwą ieſt przytomna aſſyſtencyą w mocy od Boga przywiązaney, dla wſzyſtkich do Iey Macierzyńſkiey Protekcyi garnących ſię. Oprocz innych nieprzeliczonych dowodow, że częſto y od dawnych czaſow, w oſobliwości Oſobie iakiey, częſto mieniący ſię Obraz ten Lwowſki Nayśw: MARYI Panny pokazuie, *In ore trium ſtat verbum* ktore wraz Dnia 14. Czerwca Roku P. 1753. zeznały Panny. Wielmożney Roży Dziedoſzyckiey Chorążyny Trembowelſkiey, to ieſt: Katarzyna Spaczyńſka, Anna Dedyńſka, y Maryanna Zakaſzewſka, w te ſłowa: Bywaiąc pod czas Nowenny przed Bożym Narodzeniem w Kościele WW. OO. Dominikanow Bożego Ciała, widzieliśmy w Roku przeſzłym 1752. w Dzień Sobotni, to ieſt Dnia 23. Mieſiąca Grudnia, iako Obraz Ukoronowany Matki Boſkiey na Twarzy mienił ſię tym ſpoſobem: Raz widziałyśmy Twarz bardzo ciemną y okropnę, tak że aż ſtrach zdeymował; drugi raz połowe Twarzy ciemney, połowe jaſney; trzeci raz widziałyśmy bardzo iaſną Twarz, y weſołą: Nadczym w podziwieniu wielkim zatrwożone, tym bardziey więkſzym nabożeńſtwem wielbić, y wychwalać Cudowną Matkę Boſką nieprzeſtawały; mogły na ten czas w tak wielkim zadziwieniu będąc, mowić z Bernardem S. do ſiebie: *Opus Domini, mirabile eſt MA-*

RYA,

RIA, vere opus mirabile, quia nunquam invenitur ſimile, nec eſt factum tale opus in univerſis Regnis. in Opuſc: Virg. cap. 17. albo iako S. Germanus Patryarcha Konſtantynopolſki, *Orat: 2. de Zona B. V.* napiſał: *Omnia tua ſunt admirabilia o Deipara! Omnia ſupra naturam, omnia ingentia, & aliorum vires excedentia.*

Cud XII. albo XLIX.

DObrze S. Efrem *in laud. B. V.* o Nayśw: MARYI wyraził, że ona ieſt ſtałym y gruntownym zdrowiem tak na duſzy iako y ciele tych, ktorych pod Opiekę ſwoie przyimuie, y oni do niey ſię garną: *MARIA eſt ſalus firma Omnium Chriſtianorum ad Eam recurrentium.* Doznał tego y w ſamey z ſiebie ſłabey ſtarości ſwoiey P. Łukaſz Ludwik Orlicki czaſu ſamey Koronacyi; ktory przez niedziel ſiedm zapadł był na nogi; przyrzuciła mu ſię y puchlina wielka, że cale chodzić niemogł, á gdy widział, że ſię tak wielkiemu mnoſtwu ludzi doſtaie ſzczęścia, iż na Nabożeńſtwo uczęſzczali, Obraz Ukoronowany Cudowney Matki Boſkiey z pociechą ſerc ſwoich nawiedzali, w wielkim będąc utęſknieniu, lubo mu przy wieku lat ſiedmdzieſiąt choroba niedopuſzczała, przeciwko ſiłom ſwoim zwlokł ſię z łuſzka, á gdy votum czyniąc nawiedzić Mieyſce Swięte, nieodwłocznie poſzedł, y przy Obrazie Cudownym oddał ſię Protekcyi Nayśw: MARYI, od tego czaſu tak zdrow zoſtał, iakby mu ſię młodſze lata w czerſtwości ſwoiey wrociły. Zeznał to Dnia 24. Lipca 1753. y uznał że MARYA: *Conſolatio infirmorum, ſalus univerſorum.* iako *Giſelbertus in alterc c. 9.* piſze

Cud XIII. albo L.

WŁaśnie *appropo Theoſtericus in Canone Conciliatorio* powieda o MARYI, że przez wſzelkie ſpoſoby ona ludzi ratuie, y ſtaie w nayciężſzych okazyach beſpieczną dla nich obroną: *Maria omnibus modis animarum ſalus, & in anxietatibus munimentum.* bo ktoż ſię w niey zawiodł, kto do Iey Macierzyńſkiey udał ſię Protekcyi? od wiekow tey pamięci niemaſz: *Memorare o piiſsima Virgo MARIA non eſſe auditum à ſæculo, quemquam ad tua currentem præſidia, tua implorantem auxilia, aut tua petentem Suffragia. eſſe derelictum.* Jako to doſtatecznie wyznał opiſaniem ſwoim Dnia 12. Stycznia 1754. y wſzyſtką rzecz wyraził Wielmożny Woyciech Rzyſzczewſki Miecznik Wołyńſki *de tenore* ktory naſtępuie *In Nomine Domini Amen.* Jeżeli BOG Cudowny y Łaſkawy w Swiętych ſwoich, Cudownieyſzy nierownie y łaſkawſzy w niewyczerpanym łaſk ſwoich Morzu, to ieſt w Przenaydoſtoynieſzey MARYI Pannie á Matce ſwoiey iako Ią Bonawentura S. rozumie: *Mare Gratiarum MARIA.* Y niema w tym podziwienia, bo iako wſzyſtkie wlał na Nię Łaſki ſwoie, tak chciał, aby przez Nię tylko też łaſki czerpać y odbierać. Y tey niemaſz praktyki, aby Iey kiedy miał odmowić, gdy ſobie MARYĘ obrał nad wſzyſtkie ſtworzenia, w Niey naylepiey upodobał ſobie, y za nayſkuteczznieyſzą przed Tronem ſwoim poſtanowił dla wſzyſtkich Protektorkę;

 zkąd

ząd Matka moia Franciszka z Moszyńskich Rzyszczewska, te mi za błogosławieństwo Macierzyńskie przed śmiercią, swoie napomnienie, y za nayosobliwszy Memoryał Obraz Nayśw: MARYI Panny zostawiła, abym się do Iey Protekcyi zawsze w każdey moiey potrzebie y zamysłach uciekał, niby z Bernardem S. mowiąc do mnie; *In rebus dubiis, in angustiis, in periculis Mariam cogita, Mariam invoca, non recedat ab ore, non recedat à corde.* Obiecuiąc mi zawsze nieomylny skutek w opiece tey Pani, ile się do Niey udawać będę. Iakoż gdyby mi przyszło wyliczać wszystkie łaski y Dobrodzieystwa, ktore w życiu moim odbieram za łaskawą Macierzyńską Protekcyą Nayśw: MARYI, tyle bym czasu przynaymniey potrzebował, ile żyię na świecie, abym pokazał, że całe życie moie iest szczegulna łaska MARYI. Dosyć mi to wyznać, y tym się przed całym światem zaszczycić; Poniewaź: *Opera DEi revelare honorificum est.* Że niepamiętam, abym skutecznie nie otrzymał, oco tylko udałem się w prozbach y modlitwach moich do Nayśw: MARYI. Dla czego chęci moie y pragnienia te naypryncypalniesze w życiu moim maiąc aby mię ta Pani z opieki swoiey y Protekcyi nigdy niewypuszczała, gdzie tylko w ktorym iestem kościele, to nadewszystko upatruię, abym Obraz Matki Boskiey ile mi łaska Boża pozwoli, iak naynabożniey uczcił, y uszanował, pewny w sercu y myślach moich będąc, że ten człowiek, niemoże bydź omylony w nadziei, ktory trwa statecznie na usługach MARYI; y zdaie mi się, iak bym to nad każdym czytał kościołem, co MARYA sługom swoim oświadcza, y deklaruie: *Beatus homo, qui vigilat ad fores meas quotidie, & observat ad postes ostii mei.* A iako na każdym mieyscu, tak w szczegulności w Kościele Lwowskim Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego doznałem tey Macierzyńskiey, á nieomylney nigdy dla mnie, y skuteczney łaski Nayśw: MARYI Panny w Obrazie swoim nader Cudowney teraz od szczęśliwie panuiącego BENEDYKTA XIV. Papieża ukoronowaney, gdy Roku P. 1741. przez Rok cały mocno chorowałem tu we Lwowie, y żadne mi Lekarstwa, y Medykow starania pomodz niemogły, á według zwyczaiu mego z wielką ufnością do Tey naypewnieyszey udałem się chorych Pocieszycielki, ktorą S. Tomasz a Villanova: *Remedium nostrum unicum*, nazywa, mogę z Idiotą bespiecznie przypisać, że teraz każde tchnienie życia moiego nie iest inne, tylko z łaski MARYI, mogę przed każdym wyznać, com na sobie doznał: *MARIA est spiraculum hominis, per quod peccator respirat in spem gratiæ & veniæ.* Bo wszystkich sił moich zesłabiałych Ona iest utrzymuiącą: *Columna est nostræ infirmitatis.* iako potwierdza Rychard Swięty. A iako z łaski MARYI y na Iey łasce żyię, tak też życię moię nieinaczey poświecam tylko na Honor, y za Honor MARYI.

Cud XIV. albo LI.

TU Matki w cięzkich terminach ważych uciekać się naybespieczniey macie, bo MARYA, iako iest Matką miłosierdzia, tak też y Matką waszą: *Mater matrum Alterc. Synag: & Ecl: c. 11.* y Ona iako ią *Praces Abecedariæ Syrorum* wychwalaią, będąc: *Mater Lucis, Gestatrix vitæ, & Lætitiæ mundi.* ulży wam Cięzarow wszelkich, ktore was częstokroć o

śmierć

śmierć przywodzą, á przy życiu y zdrowiu iako Matka Dzieci ieſzcze was piaſtować będzie. Zeznała to wraz z Małżonkiem ſwoim Dnia VI. Mieſiąca Marca Roku P. 1754. iako doświadczyła na ſobie ſamey, W. Anna z Przedwoiewſkich Piwkowa Podczaſzyna Mściſławſka oſobliwſzą zaſzczycaiąc ſię Protekcyą Nayśw: MARYI Panny w Obrazie Lwowſkim od S. Łukaſza malowanym w Kościele Bożego Ciała, Cudami y Łaſkami ſławney, y od BENEDYKTA XIV. Ukoronowaney: iako o dziewięć mil ode Lwowa w Krakowcu rezyduiąc, będąca w niebeſpiecznym terminie, bo bez tydzień *fœtum mortuum & corruptum in utero portabat*, y wielkiemu z tąd podległa była przypadkowi, bole wielkie y nieznośne cierpiała; widząc ſię bydź bliżſzą śmierci niżeli życia, przez Sakramenta Swięte według obrządkow Chrześciańſkich ratować duſzę ſwoię ſpoſobiła ſię, á Małżonek Iey W. Antoni Piwko Podczaſzy Mściſławſki Towarzyſz Znaku Pancernego J. W. Sapiehy Woiewody Mściſławſkiego za przyiacielem ſwoim ciężko żałoſny ratowania innego ſpoſobu nieznayduie, maiąc ufność w pomocy z Nieba, do naybeſpiecznieyſzey y w zdeſperowaney chorobie Lekarki Nayśw: MARYI Matki Bożey pośpieſzył iako nayprędzey do Lwowa, á ofiaruiąc pewną jałmużnę y świece do Obrazu Tey Pani, o Mſzę świętą y o Litanię, aby Zakonnicy za chorą Małżonkę zaśpiewali, proſił; y niezawiodł ſię w ſwoiey ufności, gdy dziwnym ſpoſobem z tak okrutnych bolow, y niebeſpieczeńſtwa taż Małżonka Iego wyſzła, y zdrową zoſtała. A ktoż tu niezna że MARYA: *Parens DEI intemerata, quæ eſt ſpes eorum, qui ſpem abiecerunt, refugium eorum, qui ſunt vexati, quæ humanæ naturæ ſuſtulit maledictum, Vera Porta, quam peccatores pulſamus & ſæpe aperitur, & offert preces noſtras DEO noſtro. Eutychianus in narrat. de Theophili pænitentia.*

Cud XV, albo LII.

Niewyſławiona nigdy Dobroć Pana BOGA naſzego w Prze-Nayświęt: Sakramencie utaionego [ktoremu żyiącemu niech będzie całą wiecznością Adoracya, Część, Honor, Chwała y Dziękczynienie zawſze nieuſtannie] ponieważ gdy ſię zdaie bardziey zaſmucać, w ten czas naywiękſze litości ſwoiey prezentuie dowody; im bardziey zdaie ſię martwić, w ow czas więkſze radości wznieca przyczynę z łaſk y Dobrodzieyſtw ktore z miłoſierdzia ſwoiego ſtworzeniu nikczemnemu świadczy. Doznało tego Zgromadzenie Wielebnych Panien Sakramentek tuteyſzych Lwowſkich, ktore upragnione będąc, iak nayprędzey cieſzyć ſię pożądaną Przełożoney Klaſztoru, Elekcyą na Oſobie, ze wſzelkich Cnot znakomitey Nay-Przewielebnieyſzey Maryi od S. Benedykta z Domu Cetnerowny, Matki y Fundatorki tegoż klaſztoru, gdy Dnia 22. Mieſiąca Lipca w Uroczyſtość S. M. Magdaleny w Roku przeſzłym, 1753. przyſtąpić zgodliwym ſercem y iednoſtaynemi wotami do obrania miały, wielki na nich padł ſmutek y trwoga, iż taż ſama uſtanowiona między niemi na Macierzyńſtwo y Przełożeńſtwo Kandydatka, mocno była na bol nieznośny głowy y gorączkę przy innych wielkich ſłabościach zachorowała. Dwoiaką boiaźnią zdięte, raz nad ſłabością tak ciężką w ktorey iuż zoſtawała, drugi raz aby do więkſzey alteracyi nienaſtąpiła okazya, z racyi, iż Przełożeńſtw tego żadną miarą akcepto-

ceptować niezyczyła sobie, w tym samym czego z serca pragnęły, aby większego nie zaciągnęły żalu: Gdy iak błędne w tak ciężkim utrapieniu zostały, á ludzka żadna pomoc, ratunku im dać nie mogła, udawać się poczęły sercem y ustami do Protekcyi Nayśw: MARYI Panny, ktorey pod Imieniem y Urzędem Xieni, Instytutorka ich Zakonu W. Katarzyna *de Barre* rzeczona Metylda ten Zakon swoy Iey Opiece oddała; czego aby skuteczniey dostąpiły, zmocnione ufnością, do Kościoła Bożego Ciała posłały, upraszaiąc tego Dnia o Mszę Swiętą na intencyę, przed Obrazem Ukoronowanym PrzeCudowney Pani y Protektorki naszey. Niewysławione nigdy miłosierdzie BOGA Wszechmogącego! ktory nigdy niezasmuca, aby niemiał pocieszyć! Oto im y Elekcya pomyślna y skuteczna stanęła, y tegoż dnia Nay: P. Matka ich y Przełożona nowo obrana zupełne zdrowie, z podziwieniem Iey samey y z radością niezmierną zgromadzenia całego, otrzymała. Zeznały to wielbiąc oczywistą łaskę Matki Boskiey przedemną, ktory to piszę, trzy Siostry moie rodzone Marya od S. Wiary, Marya od S. Nadziei, y Marya od S. Miłości; potym sama taż obrana NayP. Fundatorka Przełożona y Matka tegoż Zgromadzenia Panieńskiego potwierdziła przedemną, iako ciężko była zachorowała, y w Dzień Elekcyi nad spodzianie y raptownie ozdrowiała tak czerstwo, iak by nigdy żadney niepodlegała chorobie. Y co za dziw? ieżeli na wezwanie iedney osoby śpieszy z ratunkiem MARYA, iakoż tu niemiała pospieszyć na Modlitwy całego zgromadzenia? y kto rowny znaleść się może, aby tak wielki wzgląd, tak wielkie y prętkie miał staranie około wzywaiących na ratunek siebie, iako MARYA? *Quis tam plenus est oculis, quam Mater Lucis, quis tam æquali Cura, & solicitudine sibi vigilavit & aliis, quam Genitrix devotionis?* świadczy *Gvilhelmus Cancellarius Parisiensis in Cant: cap.* 4. Jako doznał tego na sobie także J.W. Imć X. Samuel Ożga Biskup Kijowski y Czerniechowski assystuiąc *in Pontificalibus* Introdukcyi Obrazu Ukoronowanego, ktory bez laski po pokoiu dla słabości y starości swoiey postępować niemogł, na ten czas o swoiey mocy od Kościoła WW. PP. Dominikanek aż na mieysce, całe szedł Processyę: iako się z tego cieszył, przed J. O. Koronatorem y innemi przytomnemi Prałatami; kto mu przybył na sukkurs? kto wspierał tego Prałata? ieżeli nie MARYA Cudowna w tym Obrazie, Matka Wielkiego y Dobrego Pasterza: *Mater Pastoris & Agni.* Hymn. *Græc. apud Buteon. p.* 119. *Cum quanto* zaś *zelo & pietate* ku Honorowi Nayśw: MARYI Panny *sub Data* 27. *Ianuarii* 1751. z Łachodowa tenże J.W. Pasterz wielkich przymiotow y zasług Senator na list upraszaiący á żeby Koronacyę tego Obrazu Matki Boskiey, Processem po Dyecezyiach swoich Kijowskiey y Czerniechowskiey ogłosić *Officio suo* rozkazał, Respons W.X. Przeorowi oddał, daie się widzieć każdemu w następuiącey kopij.

Kopia Listu I.W. Im: X. *Ożgi Biskupa Kijowskiego.*

JAko ta wiadomość o Następuiącym Chwalebnym Akcie przyszłey Koronacyi Cudownego Obrazu Matki Boskiey wielką w sercach Chrześciańskich wzbudza pociechę, tak y ia nie z mnieyszym serca ukontentowaniem ten że sam Akt za requizycyą *Adm: R.P.V. ad normam* przysłanych mi od niego dwoch exemplarzow przez Proces w całey Dyecezyi moiey in instanti ogłosić

ogłosić kazałem. Słuszna á żeby *in adorationem maieſtatis* Tey Monarchini *concurrant universi &c. &c.* * Pod czas Samey Funkcyi Koronacyey na Teatrum Dywanem okrytym, na ktorym Obraz zostawał Nayśw: MARYI Panny, przez wielką liczbę Prałatow, Dam, y Panow, ktorzy się dla wygodnieyszego przypatrzenia Ceremoniom, prawie wszyscy garnąć chcieli, przyszło do tego, że balek ieden od wielkiego ciężaru, spodem odpadł, á deszczki, ktore na balku wsparte były, na powietrzu zostały: co ia sam, ktory to piszę, przestrzeżony z szedłszy pod czas kazania, oczyma memi z W.X. Lektorem Hilaryonem Rozoreckim Spowiednikiem na ten czas Panieńskim á teraznieyszym Przeorem Konwentu S. M. Magdaleny Z. K. y wielo innemi widząc, dla wielkiego niebespieczeństwa, obawiaiąc się iakiego strasznego kazusu, ktory *evidentissimè* mogł nastąpić, truchlałem, ni żywy ni martwy zostawszy, y lubo przestrzegałem wszystkich, iakie *imminebat periculum*, słuchać niechcieli, zkąd mocno zturbowany, niewidziałem innego sposobu zabieżenia temu nieszczęściu, tylko szczegulny sukkurs, sameyże Matki Boskiey, ktorey Obraz Cudowny na Teatrum znaydował się, y Iey Akt y Funkcya odprawiała się, y aby ta radziła, gdzie ludzkie poradzić niemogą sposoby, wzywałem całym sercem: y iak tenże Obraz po założonych przez J.O. Koronatora złotych koronach zniesiono nadoł, dopiero we mnie duch wstąpił: á widząc nad poięcie moię, te tak oczywistą łaskę Nayśw: MARYI, wielbiąc Iey nieustaiącą opiekę, uznałem nieinaczey, tylko że musiała rozkazać Aniołom iako Krolowa, aby też same deszczki utrzymali, y wszystkich na Teatrum będących rękami swemi piastowali. Iakoż o takiey władzy daney od BOGA MARYI upewnia mię S. Bonawentura *in ſpec: B.V. Lect: 3.* z S. Augustynem: *Omnibus Angelis MARIA innititur suo imperio: unde Augustinus ait: Michaël Dux & Princeps Militiæ Cæleſtis cum omnibus ſpiritibus administratoriis, tuis Virgo paret præceptis.*

Alboż y to niewidomy Sukkurs od Nayśw: MARYI Panny dla wzywaiącego od niey ratunku: kiedy iednego Dnia siadł pewny Dworzanin na bystrego konia, ktorego zrzucił koń z siebie na Mieście w oczach bardzo wielu ludzi, dęba stawaiąc, mocno pokaleczył kopytami zdeptawszy, że go ledwo żywego na rękach zaniesiono. Dnia drugiego siada inny na tegoż konia, y na też same przyiechawszy mieysce, gdy z nim koń dęba stawać poczyna, aby go zrzucił z siebie, á ten przypomina, co się zstamtym wczoray stało, on dzisiay w podobnym widzi się kazusie, zawoła sercem y usty: Matko Nayśw: Cudowna, ktorey teraz koronacya, ratuy mię; nad mniemanie swoie wolnym od wszelkiego niebespieczeństwa został: á tu nie iako zdaie się zgadzać text S. Grzegorza Nikomed: *Orat. de Oblat:* co o MARYI napisał: że Ona iest: *Tabernaculum Domini, quod noſtrum, quod ceciderat, erexit tabernaculum.*

J.W. Anna z Rzewuskich Humiecka Miecznikowa Koronná, Gaieska &c. Starościna przez kilka Niedziel choruiąc mocno, á gdy Iey, nie tylko Nadworny Medyk, ale y inni tak w Mieście Lwowie rezyduiący, iako y zprowadzeni od innych Dworow Doktorowie poradzić niemogli, uczyniwszy wotum wziąść białą sukienkę, y udawszy się z wielką ufnością do Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, gdy konwent

Litanię *de Beata* przed otwartym Obrazem pod czas Mſzy S. zaśpiewał, ſama ile iey ſiły pozwolić mogły, kazawſzyſię przynieść do Kościoła krzyżem leżała, w czym iey y Małżonek J.W. ś.p. Jozef z Rycht Humiecki Miecznik Koronny, Gaiewſki &c. Staroſta także krzyżem leżąc przed Matką Nayśw: dopomagał; w krotce z oſobliwſzey łaſki teyże Matki Boſkiey zdrowie odebrała, y na dziękczynienie votum ſrebrne do Ołtarza ofiarowała: wyznaiąc to, że MARYA ieſt prawdziwie: *Placatio Iuſti Iudicis.* iako *Hymn. Grac: u Buteona. 125.* y ona ieſt: *Pharmacum ex omni pectore dolorem propulſans* iako mowi Damaſcen S. *Orat: 2. de Aſſumpt.*

Szlachcianka pewna, Skolſka przezwiſkiem, iadąc z ſynaczkiem, ktory iey z woza wypadł pod koło, y z ciężarem woz go przeiechał; trzeba było temu dziecięciu albo żyć w kalectwie, albo na mieyſcu zoſtać, iako wſzyſcy, ktorzy to widzieli, oſądzili, za wezwaniem na ratunek tey Cudowney Pani bez wſzelkiego ſzwanku zdrowe żyie. Wypadło te Dziecie z wozu, ale go uwiezła z przypadku niebeſpiecznego Protekcyą ſwoią Nayśw: MARYA, o ktorey *Ioannes Geometra Hymn: 3. de B.V.* powieda że ieſt: *Rheda aurea Solis myſtici.* * Między Oktawą Koronacyi Dziewicę pewną z przedmieścia Halickiego, impetem konia rozegnawſzy ſię małey uwagi człowiek prawie na śmierć ią ſkaleczył, lecz Boga Rodzica Dziewica [iako ią w pieśni ſwoiey Woyciech Swięty po ſtaropolſku nazwał] MARYA w tym Obrazie Cudowna wezwana od Rodzicow na Ratunek, *Virgo Virginum, Omnium Plena Gratiarum* według Gwerryka *Sem: 1mo. de Annunt.* Obroniła ią od ſzwanku y kalectwa.

Szlachetna Rozalia Kopczykowna kilkunaſtu lat Panienka, przez to z większym żalem Rodzicow na Malignę wielką choruiąca, iuż za umieraiącą od wſzyſtkich oſądzona, za wezwaniem Matki Boſkiey w tym Obrazie Cudowney przez Matkę iey, w trudnieyſzym nierownie przypadku, Protekcyą tey Pani zaſzczycaiącą ſię, zdrową zoſtała, bo ią *Mater vitæ, quâ vivunt univerſi.* według tegoż Gverryka *Serm: 1. de Aſſumpt* : wielowładną mocą ſwoią iakby odrodziła na świat.

Ja także z Matką moią, y Bratem, będąc w drodze, żeśmy ſię śpieſzyli, jachaliśmy y nocą, á że z gory przypadało nam zieżdżać, konie byſtre, że ich w nogi trącała ſztynwaga, rwać ſię z gory bardzo poczęli, na przepaść z nami lecąc, y gdy ich woznica ile mu ſiły pozwalały wſtrzymywał, porwały konie lice y naſzelniki, á zewſzelką wolnością, y impetem leciały z gory, żeśmy ſię wſzyſcy oſądzili iuż w oſtatnim bydź niebeſpieczeńſtwie, y pewney utracie życia: ale oto gdyśmy wzywali Naydowodnieyſzey w wſzelkim przypadku, Nayśw: Protektorki, w Obrazie ſwoim Lwowſkim Cudowney MARYI Panny; w poł gory, gdy by co konie trąciło, że ſię w poprzek zkierowali, y dyſzlem zawadzili, o wymwoz, żeśmy mieli czas iak nayprędzey zleść z wozka, y uniknąć oczywiſtego zginienia. O! iako tey Pani y Protektorce ſzczegulney, całym życiem, wdzięcznym bydź należy, ktora tak ſpieſzno na ratunek przybywa, niby: *Currus Eliæ rapidis virtutum quadrijugis concitus.* Według Jana Geometry *Hymn 1. de B. V.*

W żywey pamięci u całego Miaſta Lwowa, Woyſka Koronnego, y innych wſzyſtkich natenczas znayduiących ſię Gośći we Lwowie, iako pod-

czas

czas powtorney Processyi z Obrazem Ukoronowanym Matki Boskiey, okrutnemi bałwanami waliły się na Miasto chmury, że się każdy spodziewał grzmotow, piorunow, nawalności, zawieruchy y wielkiego deszczu, y że wszyscy w Processyi będący, bardzo zmokną [zwłaszcza że na dniu onegdayszym, kiedy korony deponowano w wielkim Namiocie szopą zwanym w Obozie, burza okrutna nie iednego przeraziła] bo całe wiszący był deszcz, chmury, wielkie zamieszanie w gorze prezentowały, iako każdy na oczy widział, ale z tym większym podziwieniem całego ludu y wysławieniem Honoru swoiego Nayśw: MARYA te wiszące burze y deszcz utrzymała poty, poki się Processya nieskonczyła, ludzie iedni niewészli do Kościoła, drudzy do Domow swoich nie powrocili, ktorą kościoł wschodni *Menaea* 24. *Martii, Ode* 8. nazywa: *Nubes caelestis, quae tonitruum Spiritûs Sancti in seipsa reconditum deduxit in mundum, & imbrem Spiritûs Sancti in Universam terram ad producendum fidelibus fructum cum impetu dimisit.*

Podczas tak walnego Aktu, á do tego w szczupłym mieyscu, spodziewać się trzeba było, iako często z innych mieysc lubo obszernieyszych, słychać, że podczas wielkich odpustow, albo kogo uduszą, albo szwankiem przynamniey iakim, przez wielką ciżbę nabawią tu Nayśw: M A R Y A; *Robur & munitio hominum* iako o niey Hymn. *Graec. apud Buteon. p.* 128. *Servatrix omnium fidelium* tamże *pag:* 138. wszystkich od wszelkiego zachowała przypadku.

Wydadzą się nieutaione łaski Nayśw: MARYI Panny w tym Obrazie Cudowney, y z dawnych Votow srebrnych wypisane, ktore vota, y innych bardzo wiele, poszły na okup iedne Roku P. 1648. Kozakom y Tatarom, drugie Roku P. 1655. Moskalom y Kozakom, inne zaś Roku P. 1672. Turkom y Tatarom. inne Roku P. 1704. Szwedom łupiezcom kościołow. Y tak na iednym wotum napisano było: *In Honorem & Laudem Beatae Virginis MARIAE ob singularem sui in multis periculis tutelam, Martinus Kazanowski me fieri fecit reversus de expeditione Turcica A. D.* 1622. *Na drugim votum.* Helena z Służewa Daniłowiczowa znam wielką Łaskę y Dobrodzieystwo miłego Boga z miłosierdzia swego przez zasługi Matki swey, w chorobie prawie przy śmierci, przywrocił mię ku dobremu zdrowiu. *Na trzecim votum* Daniłowicz *Virgini Deiparae, Matri Optimae maximae, cliens Patronae, Servus Dominae, mancipium Augustae, Aeternum devotus obtulit. Na czwartym votum:* Anno D. 1658. die 15. Novembris *Offert Sanctissimae Virgini Petrus Głuszynski Civis Leopoliensis. Na piątym votum.* Eufrozyna z Stanisławskich Xiężna Czartoryiska, Woiewodzina Sendomirska na Podziękowanie za otrzymane łaski. *Na szostym votum* Anna z Dombskich Kluńska Cudowney w Obrazie swoim MARYI za przywrocone zdrowie. *Na siodmym votum:* Wawrzyniec Buski za uzdrowione nogi. *Na osmym votum:* Wawrzeńcowa śledziarka za skancerowaney twarzy uleczenie. *Na dziewiątym votum,* Stanisław Wilczek Ławnik Lwowski za doznane Protekcyie w wielu przypadkach. *Na dziesiątym votum:* Zołnierz pewny za obronę w potrzebie Woienney. *Na iedynastym votum: Frater Felicianus Folta,* Magister, Prior Loci *pro receptis Beneficiis, suorumq; Parentum salute. Na dwunastym votum:* Martha Kulszanka *Virgo die* 19. *Mai* 1657. *Na trzynastym votum:* Od

 Iedney

Iedney Panny Zakonney dnia 16. Sierpnia 1657. *Na czternaſtym votum* Pawłowa Szewcowa za noge ſzkaleczone uzdrowione cudownie 16. Augu. ſti 1657. F. B. *Na pietnaſtym Votum*: Fr. Joannes Dominicus Rozniatowſki Magiſter Provincialis Ruſſiæ Singulariſſimæ Patronæ in multis periculis: 1658.

Ci wſzyſcy y innych bez liku zapiſanych w Regeſtrze ſług Maryi, udaiących ſię pod iey wpotrzebach ſwych tak Duſzy iako y Ciała Macierzyńſką Protekcyię, uznali: że Nayśw: MARYA w tym Obrazie przez tyle lat łaſki ſwoie cudami świadcząca, ieſt. *Spes certa Miſerorum, Mater orphanorum, levamen oppreſſorum, medicamen infirmorum, omnibus omnia.* Iako *Proſa Veteres apud Clictoveum inelucidatorio Eccleſiaſtico lib*: 4. o Nayś: MARYI wyśpiewuią. Zgoła iako niemaſz terminu Iey wſpaniałości, Iey Majeſtatu y Mocy, tak niemaſz liczby Łaſk y Dobrodzieyſtw MARYI, ktore ona powſzechnie świadczy: *Non eſt revera finis tuæ magnitudinis, non eſt numerus tuorum beneficiorum.* Konkluduie S. Germanus Patryarcha Konſtantynopolſki *Orat. de Zona B. V.*

§. XXXVIII.

O Dwuch ſtarych Manuſkryptach w Archivum Konwentu Generalnego Lwowſkiego znalezionych, tu do Hiſtoryi Obrazu Nayś: MARYI Panny Ukoronowanego ſłużących.

LUbo Oryginały, iako y innych wiele Monumentow, Przywileiow, y papierow Autentycznych pochłonął ogień, Klaſztorowi Lwowſkiemu bardzo potrzebnych, oſobliwie w Roku P. 1408. przecież kopie, z ktorych tu do materyi dwie ſię znayduią, ſtarym y dawnym charakterem piſane, iakieś *Veſtigium* pokazuią, y pewnieyſzą daią informacyę, niżeli ſama tradycya, co ſię w tych pogorzałych Oryginałach zamykało.

Kopia Pierwſza Informacyi de ſtatu Konwentu.

COnventum Sacratiſſimi Corporis Chriſti ante Annum Domini 1291. extitiſſe apparet ex Privilegio Ladiſlai Ducis Opolien. quo conſtat villas huic Monaſterio jam extanti, hoc ipſo anno donatas eſſe. Jngreſſi enim ſunt in Ruſſiam Fratres Prædicatores ad Fidem Catholicam in ea plantandam Anno Chriſti 1234. miſſi à Gregorio PP. IX. Eſt Bulla ejus in Archivo Fratrum Leopoli.

Collocatos eſſe circa Annum Domini 1270. in Loco Curiæ Principis [in qua etiam fuit Cœnobium Ruthenorum, ſed arſerat, ſalva ſola Imagine Miraculis illuſtri Sanctiſſimæ Virginis, cujus ſunt poſtea Patres Dominicani Hæredes facti] continua traditione à majoribus accepta & certis veſtigijs retinetur. Nam Privilegium Originale collocationis ejus circa Annum Domini 1408. igne conſumptum eſt.

Conſtat etiam ex antiquis monimentis, Conventum hunc Leopolienſem fuiſſe in hac Societate Fratrum propter Chriſtum Peregrinantium valde præcipuum, ac Seminarium Fratrum extitiſſe. Qui ex omnibus Provincijs à Sede Apoſtolica uſq; ad Sixtum IV. Semper directi ſub Vicario Solius Magiſtri Generalis & in toto Ordine Prædicatorum Supremi, degebant: eorumq; meſſis ac Cœnobia in Lithvania, Ruſſia, Podolia, utraque Valachia, Majori & Minori, & ultra, uſq; ad Majorem Armeniam ſub Perſarum Rege fuerunt. Ampliſ-

Amplissimum ergo ac sufficiens Monasterium fieri oportuit quod caput & Seminarium cæterorum esse debebat: Idemq; Nomen etiam nunc retinet. Curiam quoquè Principis non angustam fuisse debemus cogitare præsertim ante fundatam Civitatem, Cui dant principium circa Annum Domini 1268. *Trigesimo Quarto Anno, postquam ingressi sunt Fratres in istum Locum.*

Addamus Templum hoc Dominicanorum fuisse ex Catholicis in Loco isto primum, Munusquè Parochiale per multos Annos exercuisse &c.

Notandum.

ZEby tego Manuskryptu kopija niewprawiła w iakie powątpiewánie czytaiących, iak się to zgadzać ma, że Bracia Zakonu Kaznodzieyskiego od S. Jacka fundowani we Lwowie bydź maią, [iako zawsze *asseritur*, y nawet *ex Bulla Gregorii IX.* Wydaie się *sub Data 1234?*] Kollokacya zaś Braci Pielgrzymuiących tu się kładzie Roku 1270. Odpowiedam nato, że to ma się rozumieć na tym mieyscu, gdzie od Roku tegoż 1270. aż do naszych czasow Kościoł y Klasztor Zakonu Kaznodzieyskiego zostaie; przed tym zaś Rokiem, byli na innym mieyscu od S. Jacka fundowani, zdaleka od Zamku y Pałacu Krolewskiego, á to przed założeniem Miasta; gdy zaś B. Konstancya u Leona Xiążęcia, Syna swego, Zamek y Pałac oraz Kaplice, w ktorey Obraz Cudowny zostawał po założeniu Miasta dla nich uprosiła, dopiero się do tegoż Zamku y Pałacu przeprowadzili, rezyduiąc nierozerwanie y w spokoyności, aż do zakładania murow y kopania Wałow w koło Lwowa dla Fortecy za Kazimierza Wielkiego Krola Polskiego, y poki powietrza wielkie nienastąpiły, pod czas ktorych Schizmatycy *in odium fidei* po pod sam kościoł y klasztor kamienice pomurowali, przez gwałt grunta kościelne zabieraiąc: Co y ten że manuskrypt na końcu potwierdza, *Curiam quoq; &c.* iako wyżey.

A iako Iacek S. fundował Braci swoich we Lwowie, pisze o tym Bzowiusz *in Commentario de vita & miraculis S. Hyacinthi cap: 21. fol: 48.* w te słowa: *Diem Obitum Eius Anniversarium filii mærentes candido lapillo notârunt in antiquo martyrologio Leopoliensîs Conventûs, quem ipse vivens fundârat, in hæc verba: Anno Domini 1257. In Die Assumptionis Gloriosæ DEI Genitricis MARIÆ horâ nonâ, tempore Domini Prandothæ Episcopi Cracoviensis obiit Sanctæ Memoriæ noster Frater Hyacinthus &c. O ktorey Fundacyi Lwowskiey, namienia y w innych mieyscach.*

Kopia Druga Przywileiu Xiążęcia Leona, ktorego Originał zgorzał, iako wyżey.

NOs Dux Leo, Filius Regis Danielis, inito Consilio nostro, prout & Abavus noster Magnus Czar Wlodimirius & noster Parens addidit Ecclesiasticis & Spiritualibus viris in omnibus Terris Russiæ, ita & Nos DEO, & Sanctissimæ Ejus Matri Virgini MARIÆ, quã omni honore prosequimur, & prosequi à nostris subditis volumus, uti singularem Ditionum nostrarum contra Saracenos tutelam, in Bellis victoriam & triumphum; à Basilio & Constantino Fratribus, totius Orientis Jmperatoribus eidem Abavo nostro in dotem Annæ Sororis suæ & ejus

ejus Sponsæ in Cupressina Tabula à Coætaneo Pictore S. Luca delineatam, è Thesauro Imperiali pro singulari Dono, inter alia, Oblatam; per Nos de Halicia Urbe Leopolim transportatam, in nostra Regia S. Joannis Baptistæ Capella prope Arcem depositam, conservatam, diu, noctuq; cultam, Quam ea devotione & pietate, qualem erga Sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, inter alias Patriarchales Principem in Unione Catholicæ Fidei, cum Serenissima Constantia Regina, Matre Nostra Charissima gerimus, Fratribus Peregrinantibus, Viris Apostolicis ex Novella Prædicatorum Familia ad Nos Missis, & in Terris Nostris pro amplianda Sancta Fide Romano Catholica à triginta sex annis degentibus, & indefessè laborantibus dedimus, Collem ubi Arx antiqua fuit cum Palatio addimus, cum omni Iure, Dominio, utilitatibus, limitibus & tota amplitudine pro ut Nos ipsi fruebamur & utebamur. Quibus DEUS dabit in sæcula possidere & uti, frui. Et pro Nostris Prædecessoribus, & pro Nobis DEUM misericordem orare debebunt. His autem Cives & subditi Nostri, Filij & Successores non debent intromitti. Et ne in perpetuum hæc ab ijsdem alienentur, Qui aggredietur hæc nostra verba, judicium cum illo habebo coram Domino meo, & maledictio DEI erit supra illum in præsenti & futuro sæculo Die horribilis Judicij DEI. Ad cujus rei effectum has literas Nostras dedimus, & sigillum Nostrum appendimus. Horum præsentes erant Metropolitanus Kijoviensis, & Episcopus Premisliensis, Princeps Andreas Jarosławicz, & Dominus Wasżko, & alij cōplures Domini, dum hæc scribebantur. Et data est hæc scriptura Leopoli post Fundationem Urbis anno secundo. Die Lunæ, Augusti Quinta, à Creatione verò Mundi, Anno: VIM.DCC.LXX.VIII.

LEO DUX

(L. ✠ S.)

Zacharias Wycho Scriba.

Annus ab Orbe Condito iuxta calculum Ruthenorum 6778. correspondet Anno salutis 1270.

§. XXXIX.

O Anniwersarzu, czyli Rocznicy Aktu Koronacyinego Cudowney w tym Obrazie MARYI.

ROk ten cały we Lwowie, oprocz tego, że był po Rzymskim Rok Jubileuszowy, cale dla sług MARYI: *Annus gratiæ* zaiaśniał, bo wkażdym czasie Roku tego: *Electa ut sol.* MARYA, swoy kurs osobliwy; świadcząc ustawne łaski, prowadziła, tak dalece, że od tąd we Lwowie nie Słoneczne, ale MARYI czasy, *Mariana tempora* nazwać się mogą; czy to bowiem w okropnych ciemnościach zostaiącym grzesznikom,

MA-

MARYA iako Xiężyc w pełni; czy to powstaiącym z obrzydliwych złego życia nałogow penitentom, MARYA iako Jutrzenka na Switaniu; czy to doskonałym w świątobliwym y Chrześciańskim życiu mężom, MARYA iako Słońce we Dnie, każdemu przyświecała y przyświeca: tak o niey Innocenty III. Papież Serm: 2. de Assumpt: potwierdza: *MARIA est Luna nostra in nocte, aurora in diluculo, Sol in die.* Y owszem nad czasy zwyczayne, Rok ten szczęśliwie, wszystkim pożądany zawitał, bo iuż się niedzielił, na odmianie podlegaiące, cztery części, często ludziom uprzykrzone, iako w latach naszych; ale cały, iednym był żniwem obfitych łask MARYI, gdy w sobie szczegulnie: *Plenitudinem annua messis.* zamykał, iako przewidział go w duchu Jeremiasz Prorok *cap:* 5. *v.* 24. Spodziewać się teraz potrzeba, że narzekać z Dawidem nie przyidzie na lata nasze, ktore były pełne złego, pełne umartwienia, uciskow, przypadkow, kary, y gniewu Boskiego: *anni, quibus vidimus mala* Psal: 89. v. 15. Bo MARYA, ten Rok pierwszy po Koronacyi swoiey: *Ipse est annus primus* Ier: 25. v. 1. tak uszczęśliwiła, że wszystkie następuiące lata: *Ab anno in Annum* 1. Machab: 4. v. 59. będą lata pożądane, lata pomyślne: *anni vitæ* Prov: 9. v. 11. Lata na każde skinienie dniem y nocą szczęśliwie przybywaiące, wszelkie dobre skutki ominuiące: *Anni cursus & stellarum* Sap. 7. v. 19. każdy Rok za naymnieysze przysługę na Honor MARYI, będzie, *Annus retributionum* z sowitą nadgrodą. Isaj. 34. v. 8. będzie Rok od wszelkiego nieszczęścia Duszy y ciała ochraniaiący: *Annus redemptionis.* Ibid: cap. 63. v. 4. zgoła każdy prawdziwy Iey sługa. liczyć będzie *Annos vitæ & pacem* Prov. 3. v. 2. Ani mu zbywać ninaczym przy błogosławieństwie MARYI nie będzie, bo mu Niebo choynie zawsze, sprzyiać, y wylewać się z darami swoiemi nieprzestanie: *Erit annis his ros & pluvia.* 3. Reg: 17. v. 1. à gdy nastąpi koniec życia. *In novissimo annorum.* Ezech: 38. v. 8. MARYA Ukoronowana, ktora iest. *Corona anni benignitatis* według Bonaventury S. Ukoronuie go Koroną wieczney chwały. Z tey przyczyny Rocznica koronacyi ledwie nierowną, iaką sam Akt pompą była obchodzona na Applauz Przecudowney MARYI, zwłaszcza że pod Imieniem Iey w tym Obrazie Lwowskim Ukoronowaney, nowa wkraiach tuteyszych Ruskich, Centuryi Rożańcowey Kongregacya w tymże czasie z Archikatedralnego Kościoła Introdukowana była; ktorę, iako władzą swoią ArcyPasterską, z wielkim serca Oycowskiego ukontentowaniem J.O. Jm: X. ArcyBiskup, y Koronator approbował, potym y Imie swoie ręką własną przy wypełnionych kondycyach in Album tey kongregacyi chwalebney wpisał, daie się widzieć in sequentibus.

NICOLAUS IGNATIUS De Wyżyce WYZYCKI
Dei & Apostolicæ Sedis Gratia ArchiEpiscopus Metropolitanus Leopoliensis.

CONsiderantes nostræ mortalitatis fragilitatem, & humani generis Conditionem, districtiquè severitatem judicij, uti summopere percupimus Christi fideles Curæ nostræ Pastorali subjectos, judiciũ ipsum bonis operibus & pijs precibus prævenire, ut per illa eorum pecca-

 ta de-

ta deleantur, ita gaudium Cordis nostri exprimere non valemus, cum pia eorundem Christifidelium propriæ, alienæquè saluti laudabiliter incumbentium vota in hunc eundemquè finem nobis exposita proponantur. Hinc quia pro parte Archi-Confraternitatis Sanctissimi Rosarij Civitatis istius in Ecclesia Sanctissimi Corporis Christi & SS. Petri & Pauli Apostolorum Ordinis Patrum Prædicatorum Sancti Patris Dominici [Cujus nos, Tertij Ordinis Habitu Cælesti induti, Institutum amplexi sumus, & ut verbis SS. Pontificis Benedicti XIII. ex quodam Brevi Apostolico, utamur; eoquè jucundior sese nobis ingerit, Cælestis Beneficij recordatio] sitæ supplicatum; Quod una devota & Celebris utriusquè sexûs Christi Fidelium Confraternitas sub Invocatione & Protectione Beatissimæ Virginis MARIÆ in sua Icone à D. Luca Evangelista depictæ, & à Sanctissimo Domino nostro BENEDICTO Ejus nominis XIV. Pontifice Optimo maximo feliciter Regnante per manus nostras Coronatæ, in Ecclesia supradicta eorundem Patrum Ordinis Prædicatorum Gratijs & miraculis Clarissimæ, ex Confratribus & Sororibus Sacratissimi Rosarij respective Congregata, Centuria Rosariana dicta, ad DEI Omnipotentis Laudem & Honorem, animarumquè salutem instituta existat, & à Nobis juxta normam aliarum Confraternitatum & Congregationum introduci, & Confirmari exoptat, Cujus Confratres & Sorores, quam plurima pietatis, Charitatis, & meritoria opera exercere cæperunt & consveverunt: Nos qui jucundè & libenter Gloriam DEI, Beatissimæ & Intemeratæ Virginis, & Sanctorum Electorum Dei Cultum ampliari optamus, justis & pijs desiderijs Paternè & favorabiliter annuentes, ad augendam eandem Gloriam Dei, & promovendam in terris Gloriosissimæ Virginis Deiparæ MARIÆ, quæ super Choros Angelorum exaltata pro populo Christiano sedula Exoratrix apud Regem, quem genuit assiduè intercedit, venerationem, Supplicationibus prædictis inclinati, omni meliori modo, juris forma, & via, prædictam Congregationem Centurianam ex Pastoralis muneris nostri Officio approbamus & confirmamus sicquè approbatam & confirmatam, Introducendam esse ab Archi Cathedrali Ecclesia nostra volumus & decláramus; præfatæ Introductioni Diem primam Mensis Julij Anni præsentis post Vesperarum tempus designantes. Præterea de Omnipotentis Dei misericordia & de Thesauro meritorum infiniti valoris Passionis Domini nostri Iesu Christi, qui propter Nomen Sanctum suum Centuplum appromisit & vitam æternam, jisdem Confratribus & Sororibus, nec non Universis & Singulis Christi Fidelibus Introductioni præfatæ Congregationis Centurianæ sub Protectione & Invocatione Beatissimæ Virginis in sua Icone per nos Coronatæ militantis, interressentibus, tum quoquè in Festis Epiphaniæ Domini, S. Antonii Abbatis, S. Agnetis Virg. & Mart. Patronæ Urbis, Desponsationis B. Virg: Singulis Diebus Quadragesimæ. Sancti Joseph Sponsi B. V. Compassionis ejusdem Beatæ, Sancti Gabrielis Archangeli. Sancti Francisci de Paula Patroni Fortunâ periclitantium, Sancti Joannis Nepomuceni M. Patroni bonæ famæ, Sancti Erasmi Episc: & M. Nativitatis S. Joannis Baptistæ, S. Philippi Nerij Confes: S. Mariæ Magdalenæ Patronæ Ordinis Prædicatorum

torum

torum, S. Annæ Matris Beatissimæ, S. Laurentij Martyris, S. Joachim Patris B. Virg: Dedicationis S. Michäélis Archangeli & Ejus Apparitionis. SS. Angelorum Custodum, S. Lucæ Evangelistæ, SS. Ursulæ & Sociarum, S. Susannæ V.V. MM. S. Raphäélis Archangeli. Die XXX. Octobris, qua Celebratur Festum Sanctorum, quorum Corpora vel Reliquiæ in Ecclesia eadem venerantur & asservantur, SS. Cæciliæ & Catharinæ Virginum Mm. Patronarum Ordinis Prædicatorum, S. Andreæ Apostoli, S. Barbaræ Virg: & mart. Patronæ bonæ mortis. S. Nicolai Episc; & Conf: S. Lazari Episc: & M. S. Stephani ProtoMárt: S. Joannis Evang: SS. Jnnocentium Mm. & S. Theclæ Virg: Protomartyris Fæminarum, Tum Die Commemorationis OO. Fidelium Defunctorum & in Anniversarijs duobus à Confratribus & Sororibus ejusdem Congregationis, respectivè semper Mense Novembri celebrandis, nec non in singulis Exequijs unius cujusq; de prædicta Congregatione Centuriana demortui, sæpedictam Ecclesiam Sanctissimi Corporis Christi Visitantibus, Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Auctoritate confisi, Quadraginta dierum Indulgentias de injunctis sibi pænitentijs, misericorditer in Domino relaxamus. In cujus rei fidem & Testimonium, Sigillum nostrum duximus apponendum. Leopoli in Palatio Archi-Episcopali Die XX. Mensis Maij Anno Domini MDCCLII.

Nicolaus Ignatius ArchiEpiscopus.

)(L.✠S.)(

A że y z Rzymu w samym czasie: *Breve indulgentiarum* tey Kongregacyi służące, od Oyca S. wyiednane, przysłane było, po prezentowaniu *circa fidelitatem* Instrumentu tego Jaśnie Oświeconemu ArcyPasterzowi, za Iego Oycowską przez osobliwy Proces, Admissyą, ogłoszone tak z Ambon przez Kaznodzieiow; iako y *ad Valvas Ecclesiarum* po całym Lwowie było.

BENEDICTUS PP. XIV.

Ad perpetuam Rei Memoriam.

CUm sicut accepimus in Ecclesia Sanctissimi Corporis Christi & SS. Petri & Pauli Apostolorum Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopoliensis, Una, pia & devota utriusquè sexûs Christi Fidelium Confraternitas seu Congregatio Centuria Rosariana nuncupata sub Titulo Beatæ MARIÆ Virginis de victoria pariter nuncupata [non tamen pro hominibus unius specialis artis] Canonice erecta seu erigenda existat, cujus Confratres & Consorores quam plurima pietatis & charitatis opera exercere consveverunt, seu intendunt; Nos ut

Confraternitas, seu Congregatio hujusmodi majora in dies suscipiat incrementa, de omnipotentis Dei misericordia, ac BB. Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi: omnibus utriusquè Sexûs Christi fidelibus, qui dictam Confraternitatem seu Congregationem imposterum ingredientur, Die primo eorum ingressûs, si verè pænitentes & Confessi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sumpserint, plenariam: ac tam descriptis, quam pro tempore describendis in dicta Confraternitate seu Congregatione Confratribus & Consoribus in cujuslibet eorum mortis articulo, si verè quoquè pænitentes, & confessi, ac S. Communione refecti, vel quatenus id facere nequiverint, saltem contriti, Nomen JESU ore, si potuerint, sin minus corde devote invocaverint, etiam plenariam: Nec non eisdem nunc & protempore existentibus dictæ Confraternitatis seu Congregationis Confratribns & Consororibus etiam verè penitentibus & confessis, ac Sacra Communione refectis, qui prædictæ Confraternitatis seu Congregationis Ecclesiam seu Capellam, vel Oratorium, secundâ Dominicâ Mensis Novembris à primis Vesperis usquè ad occasum solis, Dominicæ hujusmodi singulis annis devotè visitaverint, & ibi pro Christianorum Principum concordia, hæresum extirpatione, ac Sanctæ Matris Ecclesiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, plenariam similiter omnium peccatorum suorum Indulgentiam & remissionem misericorditer in Domino concedimus. Insuper dictis Confratribus & Consororibus vere pariter pænitentibus & confessis, ac Sacra Communione refectis, Ecclesiam seu Capellam vel Oratorium hujusmodi, Die Festo Epiphaniæ Domini nostri JESU Christi, ac Feria sexta infra Hebdomadam Passionis, nec non Sanctissimæ Trinitatis, & Dedicationis S. Michäëlis Archangeli ut supra, visitantibus & ibidem orantibus, quo die prædictorum id egerint, septem annos, & totidem quadragenas. Quoties vero missis & alijs Divinis Officijs in Ecclesia, seu Capella vel Oratorio hujusmodi, pro tempore celebrandis, & recitandis, seu Congregationibus publicis vel privatis ejusdem Confraternitatis seu Congregationis ubivis faciendis interfuerint, aut pauperes hospitio susceperint, vel pacem inter inimicos composuerint, seu componi fecerint, vel procuraverint; nec non etiam, qui corpora defunctorum tam Confratrum & Consororum hujusmodi, quam aliorum ad sepulturam associaverint, aut quascunquè Processiones de licentia Ordinarij faciendas, Sanctissimumque Eucharistiæ Sacramentum tam in processionibus, quam cum ad infirmos, aut alias ubicunque & quomodocunque, pro tempore deferetur, comitati fuerint, vel si impediti, campanæ ad id signo dato, semel orationem Dominicam, & salutationem Angelicam dixerint, aut etiam quinquies orationem, & salutationem, easdem pro animabus defunctorum Confratrum & Consororum hujusmodi recitaverint, aut devium aliquem ad viam salutis reduxerint, & ignorantes præcepta Dei, & ea quæ ad salutem sunt, docuerint, aut quodcunquè aliud pietatis vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum operum exercitio sexaginta dies, de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis pænitentijs in forma Ecclesiæ consveta relaxamus. Præsentibûs perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut si alias dictis Confratribus & Consororibus præmissa

peragen-

peragentibus aliqua alia Indulgentia perpetuò vel ad tempus nondum elapsum duratura concessa fuerit, præsentes nullæ sint, utquè si dicta Cōfraternitas seu Congregatio alicui Archi-Confraternitati aggregata jam sit, vel in posterum aggregetur. aut quavis alia ratione uniatur, vel etiam quomodolibe instituatur, priores, & quævis aliæ Literæ Apostolicæ illis nullatenus suffragentur, sed ex tunc eo ipso pariter nullæ sint. Datum Romæ apud S. MARIAM Majorem sub annulo Piscatoris Die XIX. Maj MDCCLII. Pontificatûs nostri Anno Duodecimo.

)(L.*S.)(

Pro Domino Cardinali Passioneo
Ioannes Florius Substitutus.

NICOLAUS JGNATIUS
De WYZYCE
WYZYCKI
DEI & Apostolicæ Sedis Gratia Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

UNiversis & singulis præsentium seriem inspecturis notum facimus, quomodo Nos supra contentas Indulgentiarum perpetuarum Literas, in forma Brevis Apostolici à Sanctissimo & Beatissimo Patre & Domino nostro D. BENEDICTO Divinâ Providentiâ PP. ejus nominis XIV. Congregationi Genturiæ Rosarianæ, quam nuper potestate nostra Ordinaria, alias per Literas nostras Pastorales sub Die XX. Maj anni præsentis approbavimus, confirmavimus, & eidem Gratia Dei adjuvante Nomen nostrum dedimus, sub Invocatione & Protectione Beatissimæ Virginis MARIÆ de Victoria in miraculosa Icone à Divo Luca Evangelista depictæ, per manus nostras licet indignas, summa animi jucunditate Coronatæ, existenti in Ecclesia Sacratissimi Corporis Christi & SS. Petri & Pauli Apostolorum, hic intra mænia Civitatis istius Metropolitanæ sita Conventûs Generalis ac celeberrimi & antiquissimi Provinciæ Russiæ Sacri Ordinis Prædicatorum [quem præcipuo affectu nostro prosequimur, Sancto Habitu, desuper ab eadem Beatissima Virgine in signum Materni amoris, favoris, & gratiæ, huic inclito Ordini Ejus dilectissimorum filiorum, in quibus, illi summe complacuit oblato, vestiti] datas, sub annullo piscatoris, indorso ejus sigillatas, non vitiatas, non cācellatas, nec in aliqua sui parte suspectas, vidimus, legimus, & diligenter aspeximus, easdem; juxta vim, robur, tenorem, & continentiam earundem,

cum omni, quâ par est reverentia & obſervantia admiſimus, & publicandi Populo Christiano, ac ea ratione imprimendi, tum quoquè in prædictis Quinque Feſtis Ejuſdem Congregationis videlicet Feſto Patrocinij Ejuſdem Beatiſſimæ Virginis MARIÆ, quod Dominicâ ſecundâ Novembris celebratur, Epiphaniæ D. N. I. Ch. Feria ſexta infra Hebdomadam Paſſionis, ſeu Feſto Dolorum Ejuſdem SSmæ: Virginis & Dominæ noſtræ, SSS. TRINITATIS, & Dedicationis S. Michaëlis Archangeli Protectoris & Patroni totius Chriſtianitatis & Eccleſiæ S. Dei: Venerabile & Sanctiſſimum Sacramentum in oſtenſorio ſeu Monſtratia publicè exponendi ad inſtar aliarum ſimilium ſolemnitatum, facultatem dedimus. Leopoli in Palatio Noſtro Archi-Epiſcopali Die 24. Menſis Junij Anno D. 1752.

Nicolaus Ignatius Archi-Epiſcopus.

)(L. ✠ S.)(

CO dla wyrozumienia łatwieyſzego nieumieiących po Łacinie, krociey zebráno, y rownie z wyſzſzemi Inſtrumentami po tych że mieyſcach przez naſtępuiący Tenor ogłoſzono.

JAśnie Oświecony Arcy-Paſterz Tuteyſzey Metropolij Lwowſkiey przychylaiąc ſię do chwalebnych y dobrowolnych chęci oboyga płci Wiernych Chryſtuſowych, ſpoſobiących ſię przez wypłacenie pewnych kondycyi wkáżdym zgromadzeniu Sta Oſob do ratowánia wzaiemnego duſz ſwoich pod Protekcyą Nayświętſzey MARYI Panny od Zwycięſtwa w Cudownym Obrazie, od S. Łukáſza Ewangeliſty malowanym, od BENEDYKTA XIV. Papieża teraz ſzczęſliwie Panuiącego złotemi Watykańſkiemi Koronámi Roku przeſzłego 1751. Ukoronowáney, dla większego rozſzerzenia Chwały Boſkiey, y pozyſkánia Bogu Owieczek ſwoich, potwierdzáiąc też Kongregacyę Centuryańſką na wzor Krakowſkich, Warſzáwſkich, y Poznańſkich, przy ogłoſzeniu Odpuſtow od tegoż Oyca S. Benedykta XIV. w Liście ſwoim Apoſtolſkim nadanych, Czás Introdukcyi teyże ſamey Centuryáńſkiey Kongregacyi na dzień pierwſzy Mieſiąca Lipca po południu od Archikatedralnego Kościoła ſwoiego naznácza: do Odpuſtu Dni 60. dni czterdzieści przy daiąc ze ſkárbu Kościoła Chryſtuſowego dla przytomnych y aſſyſtuiących pomienióney Introdukcyi. Ktora że ſię będzie odprawować do Kościoła WW. OO. Dominikánow pod Tytułem Bożego Ciáła y Swiętych Piotra y Páwła Apoſtołow, w Mieście zoſtaiących, przy pierwſzych nieſzporach Solennego Anniwerſarza Koronácyi, á ten Solenny Anniwerſarz Koronácyi Mátki Boſkiey od Nieſzporow tegoż Dnia y Mieſiąca zaczynać ſię będzie z Kazaniámi, Proceſſyámi, wyſtawieniem Nayświętſzego SAKRAMENTU przez cáłą Oktáwę, z Rożańcami przed Fortą y Exortámi, oraz z Proceſſyą Solenną nazáiutrz po Mieście, w Swięto Nawiedzenia teyże Nayświętſzey MARYI Pánny z Ukoronowánym Iey Obrázem, lub w Oktáwę, ieżeliby nieſpoſobność czáſu pogodnego niedozwo-

dozwoliła, przy Benedykcyi Pasterskiey J.O. Imci X. Arcy-Biskupa naszego, *Te Deum Laudamus* przy Konkluzyi, y Odpustem Zupełnym od winy y káry na te Swięto zdáwna od S. Stolicy Apostolskiey wiecznemi czáły Kościołom Zakonu Kaznodzieyskiego y Archikonfraternij Rożańcowey nadanym. Wspomnieni WW. OO. Dominikánie tak na wyrażoną Introdukcyę, iáko też na Solenny Anniwersarz Koronacyi z Oktáwą, Wszystkich wiernych zapraszáią.

JAkie zaś Ta Kongregácya obligacye dobrowolne zachowuie, iako każdy w niey zostaiący podobny ma pod pieczęcią Instrument z podpisem W. X. Promotora, tak się, y tu dla informacyi niewiadomych kładzie.

W JMIE PANSKIE AMEN.

Krotka Informacija o Związku Centurijanow y Centurijanek z Rożańcowej Archi-Konfraternij dla wzaiemnego ratowania Duß swoich, żaßczycaiącijch się Protekcija Nayśw: MARYI Panny w Cudownym Obrazie Lwowskim od S. Łukaßa malowanym, á od BENEDYKTA XIV. Papieża Ukoronowanijm w Kościele Bożego Ciała Prowinciji S. IACKA Ruskiej Zakonu Kaznodzieijskiego, ktorij wprowadzonij iest do Lwowa Roku 1752. Władzą Arcij-Pasterską Iaśnie Oświeconego Imci X. MIKOŁAIA WYZYCKIEGO Arcij-Biskupa Lwowskiego.

SPOSOB PRZYIMOWANIA DO CENTURYI.

GDy Kandydat lub Kandydatka do Centuryi Imie swoie w pisywać będzie, za W. X. Promotorem mowiącym Hymn: Veni Creator Spiritus &c. *ma klęczyć przed Ołtarzem Matki Boskiey, w ręce swoiey trzymaiąc świecę zapalonę na znak stateczney y prawdziwey Wiary S. Katolickiey, w ktorey zostaie, y w niey umierać pragnie, oraz iż w miłości BOGA y bliźniego, niewygasłym sercem Nayświętszey MARYI w całym życiu swoim statecznie służyć będzie. W. zaś X. Promotor po skonczonym Hymnie, obrocony twarzą ku Ołtarzowi, y wpisuiącym się, ma mowić.*

℣. Emitte Spiritum tuum & Creabuntur.
℟. Et renovabis faciem terræ.

O R E M U S.

DEUS, qui corda fidelium Sancti Spiritus illustratione docuisti, da nobis in eodem Spiritu recta sapere, & de ejus semper consolatione gaudere, Per Christum Dominum nostrum. &c.

Potym Kandydat lub Kandydatka z W. X. Promotorem wyzna Oświadczenie swoie przed Nayświętszą PANNĄ następuiącym Przyrzeczeniem.

JA przed Tobą Przenayzacnieysza Panno MARYA, Matko Pána y Zbawiciela naszego JEZUSA Chrystusa, Krolowa Nieba y Ziemi, w Cudownym Obrazie

Fff swoim

ſwoim Ukoronowana, ktorąm ſobie obrał za Patronkę y Opiekunkę moją, abyś mi przez zasługi Rożańca Twoiego we wszyſtkich potrzebach moich tak w życiu, iako y przy śmierci przytomną była, Oświadczam ſię y przyrzekam, że z właſney moiey Intencyi na większą Pana BOGA moiego Chwałę, ku ratowaniu Duſz w Bogu zeſzłych Bráci y Sioſtr Rożańca Swiętego Centuryanow y Centuryanek z wyraźney miłości Chrześciańſkiey, przyimuię ten zbawienny y pobożny Duſzom Wiernych y mnie ſamemu pożyteczny związek, obliguiąc ſię pełnić według Uſtaw tegoż związku wſzelkie Kondycye, żebrząc miłoſierdzia Twego Macierzyńſkiego, abyś Duſzy moiey z twey łaſkawey Protekcyi niewypuſzczała,

A M E N.

Tu Kandydat lub Kandydatka ma podać Imie y Rezydencye ſwoie do wpiſania; á gdy W. X. Promotor zapiſze, mowić będzie.

℣. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis.
℟. A Templo Sancto Tuo, quod eſt in Jeruſalem.
℣. Mitte nobis auxilium de Sancto.
℟. Et de Syon tuere nos.
℣. Eſto nobis Domine turris fortitudinis.
℟. A facie inimici.
℣. Salvos fac ſervos tuos & Ancillas tuas.
℟. DEUS meus ſperantes in te.
℣. Poſt Partum Virgo inviolata permanſiſti.
℟. DEI Genitrix intercede pro nobis.
℣. Elegit eam DEUS, & prælegit eam.
℟. Et habitare eam fecit in tabernaculo ſuo.

Dominus Vobiſcum.

O R E M U S.

DEUS qui diligentibus te, facis cuncta prodeſſe, da cordibus noſtris inviolabilem tuæ Charitatis affectum, ut deſideria de tua inſpiratione Concepta, nulla poſſint tentatione mutari.

DA nobis quæſumus Domine perſeverantem in tua voluntate famulatum, ut in diebus noſtris & merito & numero, populus tibi ſerviens augeatur.

DOmine JESU Chriſte, qui Eccleſiæ Tuæ palmites uſq; ad mare, & propagines ejus, uſquè ad terminos orbis terrarum extendere voluiſti, & Nomini Tuo devotè ſervientibus, dicens: Centuplum accipietis, & vitam æternam poſſidebitis, verbo veritatis tuæ promiſiſti: Vineam electam, quam plantavit, dextera tua, è Cælo propitius reſpice, & Beatiſſimæ Virginis MARIÆ Matris tuæ, Reginæ Sacratiſſimi Roſarij in hac Miraculoſa Imagine Coronatæ, Patrocinio, Omniumquè Electorum tuorum meritis & precibus intervenientibus, Viſitare & gratia tua perficere digneris. Qui vivis & regnas cum DEO Patre in Unitate Spiritûs Sancti DEUS, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Na oſtatku pokropi W. X. Promotor Swięconą wodą mowiąc: Benedictio DEI Omnipotentis Patris & Filij & Spiritus Sancti, deſcendat ſuper vos & maneat ſemper vobiſcum, Amen.

KONDY-

KONDYCYE CENTURYAŃSKIE.

I. KAndydat lub Kandydatka chcący w tey społeczności y Uczęstnictwie Centuryi zostawać, ma bydź naypierwey w Rożánice wpisany; lub wpisana.

II. Ma się miarkować, ieżeli niebędzie lub z trudnością, lub z naprzykrzeniem iakim dla niego, sposobić się do opisaney składki na Exequie według ustanowienia Centuryáńskiego, bo do tych kondycyi ma pociągać, każdego sama dobrowolna ochota, y wzaiemne ratowanie Dusz w ten związek zapisanych.

III. Przy wpisaniu Imienia swoiego do Centuryi, y przyrzeczeniu pełnienia Kondycyi, ma Kandydat wiedzieć otym, że do skarbu Centuryańskiego trzeba wyliczyć cztery bite szostaki, y dać niemniey, iaką parę świc funtowych, lubo wolno dać y większey wagi. Oraz powinien dać wpisać y rezydencye to iest mieszkanie swoie, á to żeby wiedziano dla oznaymienia Exequij, na ktorych zawsze wszystkim Centuryanom należy bywać, y Rozaniec za Duszę Centuryana odprawić cały, na co iest Odpust zupełny z wybawieniem Duszy pozwolony, y dla rossyłania cedułek swego czasu.

IV. Te Kondycye ma pełnić po każdych Exequiach Centuryańskich, á to dla następuiących Exequij, to iest za cedułką posłaną sobie, ma dawać po cztery bite szostaki, poty, poki albo sam nie umrze, albo sto cedułek nie wypłaci: Swice zaś nie zawsze ma dawać, ale aż poki się na rożnych Funkcyach Centuryańskich niewypalą, o czym oznamiono będzie.

V. Też Kondycye w płaceniu czterech bitych szostakow, ma wypełnić po Exequiach co rocznych, ktore po zadusznym dniu, wedle sposobności czasu odprawiać się maią za wszystkich generalnie Centuryanow, y osobliwie w swoiey Centuryi za Centuryanki.

VI. Wolno Centuryanom y Centuryance wszystkie sto cedułek razem zapłacić, á na ten czas zostaie mieysce dla nowego Kandydata, lub Kandydatki. Wolno y po śmierci wpisać kto kogo sobie życzy, Kondycye w zapłaceniu sta cedułek wypełniwszy.

VII. Kto wbliskości nierezyduie, á życzy sobie od tey społeczności wzaiemnego ratowania nie bydź odłączonym, aby kto inny na zasługi iego nie nastąpił, ma się sposobić, żeby według czasu zabawienia się swego w drodze, złożył do skarbu, zastępuiąc kilka cedułek dla Percepty do expensowania na Exequie, ktorey skarb Centuryański zawsze zupełney potrzebuie.

VIII. Każdy zostaiący w tym związku ma obligować przytomnych przy śmierci swoiey, aby pamiętali, ieżeliby umarł, dać znać o nim do Centuryi, żeby te Exequie Centuryańskie za niego, na poratowanie Duszy bez odwłoki nastąpiły, y na iego mieysce inny był wpisany. Y lubo Centuryan, czyli Centuryanka według Dyspozycyi swoiey pogrześć się czyli w tym samym, czyli w innym Kościele każe, te Exequie Centuryańskie w czasie swoim po Pogrzebie w osobliwości, tylko w swoim Kościele odprawować się powinny, tym porządkiem, iaki się w expensie ze skarbu Centuarynskiego widzieć daie.

IX. Maią y otym wiedzieć w tym związku będący, iż dla zyskania y zasłużenia sobie osobliwszey na śmierć szczęśliwą, y po śmierci Protekcyi

SS. Patronow, ſą uſtanowione Swięta, w ktore maią ſię Spowiedać y Kommunikować, Centuryanie, y Centuryanki, proſząc ſobie wzaiemnie o śmierć blogoſławioną, y prędkie po śmierci z mąk Czyſcowych uwolnienie.

X. Swięta Centuryańſkie wiedzieć potrzebá tym porządkiem: Nayprzyncypalnieyſze Swięto Centuryi: Protekcyi y Opieki Nayśw: MARYI Panny, ktore Swięto w Niedzielę drugą mieſiąca Liſtopada Zakon Kaznodzieyſki obchodzi. Kwartalne zaś cztery. *Pierwſze SS. Trzech Krolow*, ktore przypada Dnia 6. Mieſiąca Stycznia. *Drugie Nayświętſzey MARYI Panny Boleſney*, ktore Kościoł Boży święci w Piątek przed kwietną Niedzielą. *Trzecie* Przenayświętſzey Troycy, *Czwarte* S. Michała Archanioła, ktorego Uroczyſtość Dnia 29. Mieſiąca Września poświęcona.

Pieniądze zaś ſkładane przez Centuryanow y Centuryanki, oſobliwie za te, oſobliwie za tamtych, tym ſpoſobem expenſowane bydź maią. Na 100. Mſzy SS. na ktore z rożnych Zakonow Kapłani zaproſzeni bydź maią. fl. 100. na Mſze S. śpiewane fl. 3. na zápłacenie dzwonnego tak w ſwoim iako y w Archikatedralnym Kościele *fl.* 12. na zapłacenie Kapeli od Grania Mſzy SS. y Konduktu fl. 8. na *Wigilię* śpiewane fl. 10. na Łuy do Lamp fl. 18. na Wino, Hoſtye, zapłacenie ubieraiącym na Exequie, y inne potrzeby przy tych obrządkach, zoſtaie ſię złotych 17. gr. 26. y ſz. 2. *Summa facit fl. 168. gr. 26. y ſ. dwa.*

Swice zaś ktore każdy Kandydat lub Kandydatka do Centuryi po dwie daie, iedna do rąk każdego z Centuryan y Centuryanek, druga tak do Obrządkow Exequij, iako y Swiąt Centuryańſkich maią bydź obrocone, y zażywane.

A że ten związek więcey Kompletu nie zawiera nad ſto Centuryanow, á ſto Centuryanki, iako ſię z Imienia ſwego wydaie, Centuryanie za Braci w ſwoiey Centuryi, Centuryanki zaś za Sioſtry ſwey Centuryi zmarłych, wzwyż opiſane Kondycye wypełniać maią. Co wſzyſtko niech będzie na Chwałę Pana BOGA.

In Centuriis, 1. Reg: 29. v. 2.

Omnis propter nomen meum, Centuplum accipiet, & vitam, æternam poſſidebit. Math: 19. v. 29.

(L.*S.)

X. N.N. Promotor Rożańca S. y Rożańcowey Centuryi Z. K.

§. XL.

O Apparencyi pod czas Anniwerſarza Koronacyi.

WSzyſtka Apparencya Kaplicy Wielkiey y wſkrośganku, tudzież Facyaty Klaſztoru, przeciągu Ulicy, Bramy Tryumfalney, także Cyrkułu Miaſta, y Wież Ratuſzney y Wołoſkiey Cerkwi, tąż wſpaniałością y Jllumінacyą wydawałá ſię, iaka podczas ſamego Aktu Koronacyi ludzkie kontentowała oczy, zniektorą przecież odmiennością, tak bowiem Facyata klaſztoru, iako y Brama Tryumfalna cale inną inwencyą y koſztem erygowane były.

Na

Na Facyacie dosyć wspaniałey, bo na łokci 45. rownie iako przeszło: roczna, wysokiey, *in Fronte* całey Machiny, Nayśw: MARYA w Obłokach, przy Assystencyi Aniołow unosząca się, nad Dziesięcią nowemi z całego Chrześciaństwa, czasow naszych w Chinach Męczennikami [ktorych szczęśliwie panuiący w Kościele Bożym Benedykt XIV. w mowie swoiey mianey w Konsystorzu przed Kardynałami oznaymił y ogłosił raz w Roku P. 1748. Dnia 16. Września, drugi raz Roku P. 1752. Dnia 24. Stycznia] reprezentuiącemi cały Zakon Kaznodzieyski, zaszczycaiący się osobliwszą Iey Macierzyńską Protekcyą, z wielką iako ku Synom swoim przychylnością z Kronik Zakonnych wyiętemi słowami oświadczała się:

Hi sunt Filii mei dilecti, in quibus Ego mihi complaceo,
Quos unice diligo. Quorum ego singulariter Mater sum,
Et Sinu meo foveo.

Cantipratanus. & Hyacinthus Choquetius cap. 2. in lib: cui Titulus: Mariæ Deiparæ in Ordinem Prædicatorum viscera materna.

Niżey w koperdymencie pod wzwyż wyrażonemi Męczennikami takowy był napis:

Primitiæ.
Propagatæ Fidei in Regno Sinensi.
A Solis Apostolicis Viris
Missionariis Ordinis Prædicatorum.

VV. PP. *Michàele* Ozzarra. *Vincentio* de Cruce. *Francisco* de Capillas. *Francisco* Gil de Federicis. *Mathæo Alphonso* Leziniana. *Petro Martyre* Sains, Episcopo Mauricastrensi Vicario Provinciæ Fokiensis in Imperio Sinarum Apostolico. *Francisco* Serrani Episcopo Tipasitano, Vicario pariter Apostolico ejusdem Provinciæ Fokiènsis. *Ioachimo* Rojo. *Ioanne* Alcober. & *Francisco* Diaz.

Hisce Annis Consummati Martyrii Sangvine
Consecratæ.
Novis palmis Consummatorum Martyrum.
Coronatæ.

Na drugiey Kontygnacyi, wyżey Loży dla kapeli sporządzoney między akkomoduiącemi się pikturami, y Inwencyą dosyć piękną była Gwiazda obszerna z iednym promieniem przydłuższym reprezentuiąca owę Gwiazdę extra wielką, ktora się pokazała Roku przeszłego czasu koronacyi *ab Oriente ad Occidentem* idąca, od wszystkiego prawie Ludu, Woyska Koronnego, y Gości, ktorzy się poziezdzali, widziana; koło ktorey Geniusze trzymali Inskrypcye.

Anno præterito. 2. ad Cor: 9. v. 2.
In Solemni die [ipse est Mensis Septimus] 3. Reg: 8. v. 2.
Nova Lux oriri visa est. Esther. 8. v. 16.
In Luce stellarum per noctem. Sap: 10. v. 17.

Były przy tym w swoich koperdymentach, Insygniach, y Armaturach Herby; iako to Oyca Swiętego. Jego Krolewskiey Mci, w Orle Koronnym. J.O. Koronatora y Arcy-Pasterza. Fundatorski J.O. Potockich y Mni-

 szchow.

ſzchow. NayPrzew. Generała Bremonda; Zakonu Kaznodzieyſkiego; Miaſta Lwowa, y Konwentu Generalnego Lwowſkiego, Bożego Ciała.

Brama Tryumfalna dziwnie piękna y wſpaniała w Architekturze y Optyce wſzelkie ſztuki celuiąca, była przy końcu Ulicy od Cyrkułu Miaſta, na ktorey z ſamego wierżchu ſtała Oſoba S. Michała Archanioła Wodza y Xiążęcia Pułkow Niebieſkich Oſobliwſzego Patrona Miaſta Lwowa podczas oblężenia w Roku P. 1672. całym Woyſkiem ſwoim MARYI iako Krolowy Nieba y Ziemi aſſyſtuiąca. Gdzie w pośrzodku Arkady wyſzſzey kontygnacyi nad Lożą, był za umbrą Portret Ukoronowaney Pani, tym kſztałtem w Perſpektywie na Arce Pańſkiey od Aniołow ulatuiących piaſtowany, iakim w Proceſſyi, tak Roku przeſzłego iako y teraznieyſzego był na Teatrum od Lewitow noſzony. W Arkadzie zaś niſzſzey kontygnacyi ulatuiąca Fama z Trąby wydawała odgłos naſtępuiącey z Piſma S. Inſkrypcyi:

Ecce Solemnitas Domini eſt Anniverſaria, quæ ſita eſt ad Septemtrionem Urbis Judic: 21. v. 2.

Począwſzy od Wigilij SS. Apoſtołow Piotra y Pawła, ktorych Tytułem rownie iako y Bożego Ciała Konwent Lwowſki zaſzczyca ſię, podobnie iako Roku przeſzłego [od dni poprzedzaiących Dziewięciu] na Loży Facyaty klaſztorney, także na Bramie Tryumfalney, y na Ratuſzney Wieży, tak rano iako y w wieczor, Trąby, kotły, y rożne Inſtrumenta na Applauz Ukoronowaney MARYI odzywały ſię, y Litanie de Beata co wieczor, aż do Konkluzyi Oktawy, Kapele wygrywały.

W Wigilye Nayśw: Panny Nawiedzenia około drugiey z południa po odgłoſach ognia z Armat, przyſzły *proceſſionaliter* dwie Kompanie, iedna z Miaſteczka Kulikowa, druga z Kościeiowa, ktore przy zwykłych ceremoniach do Kościoła Bożego Ciała wprowadzone, oddawały Vota ſrebrne Ukoronowaney Pani; po Exortach *à circumſtantia* tey przyſługi Nayśw: MARYI uczynioney, *iunctim* z Konfraternią Milicyi Anielſkiey S. Tomaſza z Aquinu, y ArcyBractwem Rożańca S. *proceſſionaliter* poſzły do ArchiKatedralnego Kościoła, w ktorym po wydaniu Ognia z Armat, odgłoſach trąb, kotłow y kapel po Wieżach, na Bramie Tryumfalney y na Facyacie Domowey, także zwykłym w Wielkie dzwony oddzwonieniu, zaczęły ſię Nieſzpory, ktore kapela ArchiKatedralna kontynuowała. Tandem gdy ſię podczas Nieſzporow zeſzły Zakony, ziechali ſię do napełnionego wielkim gminem Ludu Kościoła Goście; przybył takze w Wielkiey Aſſyſtencyi z Prałatami, y *Reverendisſimo ſuo Capitulo* J. O. JmX. ArcyBiſkup Koronator: á ſkończyło ſię przy nieuſtaiących ogniach tak z ręczney ſtrzelby iako y Armat, *Magnificat; accepta cum ſolitis Ceremoniis* od J.O. ArcyPaſterza *Benedictione*, zaczął Kazanie W. Jmć X. Adam Leſzczyc Grabianka Kanonik Gremialny Lwowſki, ktore, gdy do ukontentowania Audytora zakończył, za powtorzonym przez Regiment Wielkiey Buławy z ręczney ſtrzelby, y przez Artyllerye Koronne z Armat, ogniem, także wſzyſtkich Cechow Mieyſkich z Chorągwiami, ſwoim doſyć przyſtoynym y Ludnym porządkiem, aſſyſtuiących; tudzież przy rezonancyi Muzyk, odgłoſach Trąb y Kotłow, poczęła wychodzić Proceſſya na Miaſto.

Szła

Szła naypierwey Konfraternia Milicyi Anielskiey S. Tomasza z Aquinu, w ktorey Panienki na edukacyi Wielebnych Panien *de la Charitè* zostaiące, szły ze świecami śpiewaiąc Pieśni o Nayśw: Pannie w Obrazie Lwowskim Koronowaney, z wielkim zachęceniem słuchaiących, na przemiany z kapelą. Potym kompania *Kościeiowska*, za nią kompania *Kulikowska*. Tandem ArchiKonfraternia Rożańca S. Domowa od Bożego Ciała liczna ywspaniała, [iako lepiey wszystkim widomo] po ktorych, Nowa KONGREGACYA CENTURYI Rożańcowey, pod pierwszą Chorągwią, we Sto Osob płci Niewieściey; pod drugą we Sto Osob Męszczyzn iuż in Albo z J.O. ArcyPasterzem *de Nomine & Cognomine* zapisanych, wszyscy *bini & bini* szli ze świecami, w wszelakiey skromności y nabożeństwie przykładnym śpiewaiąc Rożaniec. Za niemi szła kapela, swoie rezonancye wydaiąc na rożnych Instrumentach.

Tandem sequebantur z swoiemi krzyżami Zakony, to iest WW. OO. Kapucyni, WW. OO. Trynitarze, WW. OO. Karmelici Dawney Obserwancyi. WW. OO. Franciszkanie, WW. OO. Bernardyni, y WW. OO. Dominikanie. Po nich *Clerus Sacularis*, między ktorym Jchmć XX. Penitencyarze nieśli Portret Oyca S. BENEDYKTA XIV. PP. y *Breve Erectionis* nowey Kongregacyi Centuryańskiey *una cum Concessione Indulgentiarum*, nadane od tegoż Oyca S. y przysłane z Rzymu. [o ktorym niżey] Za Krzyżem Srebrnym między kiercami także srebrnemi, *à Crucifero* piastowanym, szło *Illustrissimum & Reverendissimum Capitulum Metropolitanum*; za ktorym w liczney assystencyi w Dalmatykach y Kapach Officialistow swoich, *gravi passu & Maiestate*. J. W. JmX. Samuel *Głowinski* Biskup Hebroński, Proboszcz y Szufragan. J. W, JmćX. Jakob Stefan *Augustynowicz* Arcybiskup Ormieński, à zaniemi *benedicens populo* iako Pasterz Owieczkom swoim, J.O. JmX. Mikołay WYZYCKI ArcyBiskup Metropolitanski, Lwowscy, *Pontificaliter incedebant. Et cum innumerabili* Gości, dystyngwowanych Osob, y *populi concursu*, srzodkiem Miasta przy powtorzonych sześć kroć razy tak przez Garnizon, iako y Artylleryę Ogniach; pod czas Processyi przy Tryumfach y śpiewaniach Pieśni nowych, wspomnioney Centuryi Kongregacyę do Kościoła Bożego Ciała Introdukowali.

A gdy *in Loco loci* cała Processya stanęła; J.O. JmX. ArcyBiskup Metropolitański przed wielkim Ołtarzem [w ktorym Obraz Matki Boskiey Ukoronowany zostaie] zaczął: *Te Deum laudamus*, po ktorym skonczonym przy powtorzonych Tryumfach; na Tronie wspaniale wystawionym Nieszpory przez siebie zaczęte *Pontificaliter* celebrował, ktore kapela rezonancyą nowych sztuk swoich przegrywała. Po Nieszporach wziąwszy Benedykcyę od J.O. JmX. Arcybiskupa Celebruiącego, y siedzącego na Tronie, Jmć X. Jakub Tumanowicz ProtoNotaryusz Apostolski y Kaznodzieia Katedralny Ormiański Lwowski *disertissimè, à circumstantia* zaczynaiącego się Anniwersarza Koronacyi, y Introdukowaney Nowey Kongregacyi Centuryańskiey, depredykował. Po Kazaniu zwyczaiem Zakonu Kaznodzieyskiego nastąpiło: *Salve Regina* [na ktore dla przytomnych Paweł V. Papież nadał Odpustu Dni 200. Nad to w każdę Sobotę Dni 100. w Swięta Nayśw: MARYI Panny, SS. Apostołow, y Swiętych

 Zako-

Zakonu Kaznodzieyſkiego Jnnocenty XI. Papież nadał Odpuſtu Lat trzy, y tyleż Quadragen] *Sub Tuum præſidium*, za ochronę od pożaru ognia [oczym pod Cudem w liczbie Trzecim] we Lwowie codzień od owego czaſu poſtanowione *ex voto*: y Proceſſya *Cum Venerabili Sacramento*, ktore miał J.O. JmX. ArcyBiſkup, y *Paſtorali* wraz całe Nabożeńſtwo *Benedictione* zakonkludował, przy odgłoſach w przyzwoitym zawſze czaſie y Ceremonij, Trąb, Kotłow, Ognia z ręczney ſtrzelby y z Armat. ArchiKonfraternia zaś Rożańcowa *processionaliter* aż ku Bramie Tryumfalney wyſzedłſzy na Miaſto, po Exorcie przez W. X. Jozefa Szabłowińſkiego Dyakona y Teologa Formaliſza mianey, Spiewała Rożaniec *de Beata*. Po Rożańcu, Kapele *in magna copia* zebrane, wygrywały [iako o tym wyżey namieniono] *Litanias Lauretanas*, przy Illuminacyach Wież, Cyrkułu Miaſta, Bramy Tryumfalney, Facyaty Klaſztoru, y całey Ulicy Dominikańſkiey. Co wſzyſtko trwało *in ſeram noctem* przy nieuſtaiącym Ogniu z Armat.

Nazaiutrz w Swięto Nawiedzenia Nayśw: Panny, rowno ze Dniem wydała Artyllerya z naywiękſzych Dział ognia, raz *in applauſum* Ukoronowaney Monarchini, drugi raz, aby ſię lud ſpoſobił do Nabożeńſtwa. Po odprawioney Solenney Jutrzni przez Zakonnikow, tudzież po Abſolucyi Generalney, y po oddzwonieniu na *Te Deum Laudamus* y na Pacierze, niżeli na Prymaryę dzwonić poczeli, Na wieży Ratuſzney, trąby, kotły, y Kapela na wſzyſtkich Inſtrumentach dały ſię ſłyſzeć na całe Miaſto graiąc Litanię *de Beata*, po ktorey ſkonczoney, też ſamę na Tryumfalney Bramie y Facyacie Klaſztorney na przemiany inne Kapele wydawały echo. A za powtorzonych raz y drugi ogniach z Armat, przed Prymaryą, y przy wyſtawieniu Monſtrancyi z P. Bogiem, oraz otwarciu Obrazu Matki Boſkiey Ukoronowaney, zaczęło ſię ſwoim porządkiem Nabożeńſtwo *inter fluxum & refluxum populi*. Wyſzła o piątey godzinie na małym zegarze Prymarya, na ktorey Litanię *de Beata* kapela grała. Po niey naſtąpił Rożaniec śpiewany, na ktorym była Exorta przez W.X. Promotora miana. Po Rożańcu Godziny Kapłańſkie śpiewane. Po nich Wotywa, ktore celebrował *Pontificaliter* J.W. JmX. Samuel Głowinſki Biſkup Hebrońſki Szufragan y Proboſzcz Lwowſki: przy odgłoſach ognia z Armat. Po Niey przy nieuſtaiących tryumfach, ogniach przez Garnizon y Artyllerye, *in comitatu Reverendisſimi Metropolitani ſui Capituli & in magno concurſu asſiſtentis Cleri* wyſzedł z Summą, alias wielką Mſzą S. J.O. JmX. Wyżycki ArcyBiſkup. Pod czas ktorey *Summo plauſu, ſolitis ceremoniis* wziąwſzy benedykcyę, predykował W. JmX. Stefan Tomaſz Mikulſki ProtoNotariuſz Apoſtolſki, Kanonik Gremialny, Prokurator Capituli, y Surogator teraznieyſzy Lwowſki, Kuſtoſz Staniſławowſki, Proboſzcz Nawaryiſki, Hodowicki, Zubrzecki, &c. Po Kazaniu, Proceſſyi *cum Venerabili* po wſkroś ganku, y Summie, Benedykcya Paſterſka Południowe zakonczyła Nabożeńſtwo, przy odgłoſach trwaiących zawſze trąb, kotłow, ognia, z ręczney ſtrzelby przez Regiment wielkiey Buławy od Kapitana, Porucznika, y Chorążego kommenderowany, y przez Artyllerye z Armat.

Po Traktamencie Gościom y Aktowi, przyſtoynym, około godziny drugiey z południa, gdy też Applauzy Ogniow z Armat, trąb, kotłow, y Muzyk

Muzyk na wzwyż wyrażonych mieyſcach naſtąpiły, po zwyczaynym od dzwonieniu w Dzwon wielki na Rożaniec, gdy ſię napełnił Ludem Kościoł, W.X. Promotor iako poobiedni oraz Kaznodzieia, zaczął Kazanie, po ktorym ArchiKonfraternia Rożaniec o Nayśw: Imieniu JEZUS śpiewała. Po Rożańcu J.O. JmX. ArcyBiſkup takąż, iaką y przed południem Aſſyſtencyą y pompą zaczął na Tronie Nieſzpory, ktore kapele kontynuowały. Na Nieſzporach ſolennie agituiących ſię depredykował *ingeniosissime*. Honor Ukoronowaney Monarchini, wziąwſzy *ſolitis ceremoniis* od J.O. ArcyPaſterza benedykcyę, W.JmX. Wawrzyniec Opeydowicz, Kanonik Gremialny Lwowſki. *Artium Liberalium in Alma Universitate Cracovienſi Doctor.*

Pod czas ktorego Kazania, wychodziła na Miaſto Proceſſya w Aſſyſtencyi, Kompaniow, Konfraterniow, Kongregacyow, Zakonow z Krzyżami wzwyż wyrażonych. A gdy ſię Kazanie ſkonczyło, po *Salve Regina* y *ſub tuum præſidium*, tudzież po Proceſſyi prywatney przez wſkrośganek przez J.O. ArcyPaſterza odprawioney, y po repozycyi *Venerabilis Sacramenti more ſolito*, uczynioney, w rowney apparencyi, nabożeńſtwie, Majeſtacie, pompie, paradzie, śpiewaniu nowych Pieśni, otaczaiących licznych pochodni, applauzach y Aſſyſtencyi Regimentu wielkiey Buławy, y Miaſta całego z Chorągwiami, rezonancyi muzyk, odgłoſow trąb, kotłow, ognia z ręczney ſtrzelby, y przez Artyllerye z Armat, *in Comitatu numeroſisſimi Cleri & ſui Reverendisſimi Metropolitani Capituli*, tudzież JJ. WW. Jchmcw XX. ArcyBiſkupa Ormieńſkiego, y Biſkupa Hebrońſkiego Szufragana ſwego, Proceſſyą publiczną po Mieście z Ukoronowanym MATKI Boſkiey Obrazem, od czterech Lewitow z Arką Pańſką na Teatrum piaſtowanym, niezfatygowany na rozſzerzenie Chwały BOGA y MARYI Paſterz, odprawił J.O. JmX. Wyżycki ArcyBiſkup Metropolitanſki Lwowſki, ktory nieprzeliczonemu Senatorow, Urzędnikow, Pań y Panow Konkurſowi, y nieokryſlonemu mnoſtwu Ludzi, iako w Dzień Koronacyi Roku przeſzłego gromadnemu, tudzież całemu Miaſtu, tymże Obrazem Matki Boſkiey Ukoronowanym, z ktorego Ozdoba, Majeſtat, y wewnątrz przenikaiąca boiaźń, zawſze wynika, *cum adiutorio* Miniſtrow, y Kapłanow, ktorzy Teatrum nieſli, na czterech Rogach, á piąty raz przed ſamym Klaſztorem, gdy Kantorowie: *Te Deum Laudamus* zaczynali, *benedixit.*

Po Proceſſyi y Nabożeńſtwie, ktore ſię pociągneło, lubo na dosyć wielkim dniu, aż do nocy, zakończonym przez Paſterſkie Benedykcyę J.O. JmX. ArcyBiſkupa, y przez odgłoſy trąb, kotłow, ognia z ręczney ſtrzelby y z Armat. Po odśpiewanym Rożańcu *proceſſionaliter* przez Archikonfraternyę Rożańcową pod Tryumfalną Bramą na Mieście, pod czas ktorego miał Exortę W.X. Tomaſz z Aquinu Jagodzinſki Kleryk; y po odegraney Litanij *de Beata* przez kapele iako w Wigilie: przy illuminacyach teyże Bramy, Facyaty Klaſztoru, całey ulicy Dominikańſką zwaney, Wieży tak Ratuſzney, iako y Wołoſkiey, także Cyrkułu Miaſta, *Ex oppoſito* Klaſztoru na wygodnym bardzo mieyſcu dla całego Miaſta między Klaſztorami WW. OO. Reformatow, y WW. PP. Benedyktynek wyprawiła Artellerya Koronna FAIERWERK bardzo wſpaniały z

wielką approbacyą y ukontentowaniem wszystkich Spektatorow, za dyspozycyą Jmci Pana Kudelskiego Kapitana Korartylleryi: ktory takim szedł porządkiem.

Wydano ognia na wałach ze trzech sztuk burzących iako naywiększych, odezwały się trąby, kotły, przez dwonastu Trębaczow na rądelu polne wygrywaiących na przemiany; á wtym za manudukcyą Jmci P. Kapitana J.O. JmX. ArcyBiskup z wielo Gośćmi będący, z Loży Klasztorney ręką swoią podpalił racę, ktora po sznurze uderzyła w Opus kapitalne, y zapaliła całą Machinę, reprezentuiącą w roznych dziwnie pięknych kolorach *Arcum Triumphalem* dosyć wspaniale w nowo inwentowanych, z Kolumnami, Piramidami, Wazami, Kwiatami, y innemi, w Architektonice naybardziey, wydaiący się sztukach. W ktorego perspektywie Imie MARYA Koronowało Pilawę J.O. Potockich Domu *Insigne, in Signum gratitudinis* J.W. Imci Panu Franciszkowi Salezemu Potockiemu Krayczemu Koronnemu, Bełzkiemu &c. Staroście, Orderow Orła białego y S. Jędrzeia Apostoła Kawalerowi. ktory na tenże Fajerwek Pańską swoią y Fundatorską munificencyą *contribuit.*

Kontynuowały się rozne artyficialnie ognie przy nieustaiących trąb y kotłow na przemiany kurantach, tudzież wszystkich Armat z wolna za każdą sztuką odzywaiących się odgłosach. Paliły się Fontanny, Młynki, puszki z gwiazdami y szmermelami, Cedry, iako w Ogrodach wysokie drzewa, także iskrzące gęsto szpalery, z ktorych ogień w roznych kolorach padał na doł, y wydawały się iedne ogniste ściany. Wypadały gęsto race po kilka, y kilkanaście razem ze skrzynek to z gwiazdami, to szmermelami, ścigały iedna drugą w zawody y poiedyncze: reprezentowały się gonitwy z ognistemi mieczami; á gdy to trwało więcey iak przez pułtory godziny nieustannie, sztuka za sztuką *immediate* prezentuiąc się, zakonkludowała Fontanna wielką kupę Gwiazd z okrutnym hukiem wyrzucaiąca z siebie, ktore przez wielką iasność całe Miasto y Przedmieście oświeciły, przy odgłosach tak iako na początku trąb, kotłow, na przemiany polne, wytrębuiących, oraz ognia z wielkich trzech Armat. Ktory potym w dobry kwadrans ze wszystkich Dział na wałach będących na dobranoc powtorzono.

§. XLI.

O Nabożeństwie międzÿ Oktawą Anniwersarza Koronacÿi.

Pierwszego Dnia między Oktawą, [na ktorego wzor y innych dni rownie się Nabożeństwo odprawowało] po świtaniu dano ognia z Armat, po ktorym na dobry dzień dały się słyszeć trąby, kotły, y inne Instrumenta Muzyczne na Wieży Ratuszney, Bramie Tryumfalney, y Facyacie Klasztorney, rożne Pieśni nowe o Nayśw: Pannie wygrawaiące. Po ktorych przy powtorzeniu ognia z Armát, y uczynieniu Expozycyi, wyszła Prymarya z graną Litanią *de Beata.* Po niey Rozaniec śpiewany tak że *de Beata.* Godziny Kapłańskie śpiewane; Wotywa: w poł Summy Kazanie, y Processya. ✻ Po południu o godzinie drugiey Rożaniec o Nayświętszym Imieniu JEZUS śpiewany. Nieszpory, Kazanie, *Salve Regina,*

Pro-

Processya, y Repozycya *Venerabilis Sacramenti.* Wszystko przy odgłosach trąb, kotłow, y rożnych Instrumentow, oraz ognia z Armat. Po Nabożeństwie na Tryumfalney Bramie Litania Grana na Mieście przez godzine y więcey po ktorey na przemiany w wyrażonych mieyscach na rożnych Instrumentach wygrywano pieśni aż ku drugiey w noc godzinie: nie bez illuminacyi w pryncypalnieyszych mieyscach osobliwie Facyaty Klasztoru y Tryumfalney Bramy.

Cały Oktawaryusz, ktorzy zaproszeni, Solennizowali Goście? *adnotantur in sequentibus.*

W Poniedziałek Celebrował Wotywę JmX. Czuryło Jubilat, Kustosz Bernardyński. Summę y Nieszpory J. W. JmX. Augustynowicz ArcyBiskup Ormieński Lwowski.

We Wtorek. Wotywę Celebrował JmX. Zaykiewicz Ex Prowincyał Gwardyan Franciszkański od S. Antoniego. Summę y Niespory W. Jmć. X. Łosowski Dziekan y Kanonik Lwowski.

We Srzodę. Wotywę Solemnizował JmX. Barszczewski Doktor ExProwincyał, Przeor Wielkiego Klasztoru WW. OO. Karmelitow Trzewikowych. Summę y Nieszpory W. JmX. Wieniawski Kustosz y Kanonik Gremialny Lwowski Scholastyk Przemyski.

We Czwartek. Miał Wotywę ImX. Minister Collegij Majoris Zakonu SS. Troycy od wykupienia Niewolnikow. Summę y Nieszpory J.W.Jm: X. Niemirycz Kantor Kanonik y Deputat na Prześwietny Trybunał Koronny, z Kapituły Lwowskiey.

W Piątek. Solemnizował Wotywę JmX. Gwardyan Reformacki od S. Kazimierza. Summę y Nieszpory W. JmX. Godurowski Kanonik Gremialny Lwowski.

W Sobotę. Spiewał Wotywę JmX. Pafnucy Brzeziński Kommissarz y Superior Rezydencyi Lwowskiey S. Piotra, Zakonu S. Pawła Pustelnika. Summę y Nieszpory W. JmX. Adam Leszczyc Grabianka Kanonik Gremialny Lwowski.

Kazania zaś iako *ad Valvas Ecclesiarum* publikowane, przez zaproszonych Panegirystow pod teneże Oktawaryusz Anniwersarza miane były, tak y tu się kładą swym porządkiem.

Jn Solemni Anniversario Coronationis B. V. MARIÆ in sua Jcone à S. Luca depictæ, in Ecclesia Leopoliensi SSmi Corporis Christi, & SSrum Petri & Pauli Apostolorum, Provinciæ Russiæ, Patrum Sacri Ordinis Prædicatorum, miraculis clarissimæ, invitati prædicârunt.

In Ecclesia Archicathedrali Metropolitana Leopoliensi in Vesperis ante Introductionem Congregationis Centuriæ Rosarianæ militantis sub Invocatione & Protectione B. V. Coronatæ.

Per Jllustris & Reverendissimus D. Adamus Leszczyc Grabianka Canonicus Gremialis Leopoliensis, uti supra.

In Adventu Procesśionis ab ArchiCatedrali Ecclesia & Introductionis Centuriæ Rosarianæ ad Ecclesiam SS. Corp. Christi.

Jllustris & Adm. R.D. Jacobus Valerianus Tumanowicz S. Th: Licentiatus, Prothonotarius Apostolicus & Ordinarius Concionator Ecclesiæ ArchiCathedralis Armenorum. uti supra.

In Festo Visitationis B. V. & Anniversaria Die Coronationis.
Per Jllustris & Reverendissimus Dominus Stephanus Thomas Mikulski Canonicus Gremialis Leopoliensis, uti supra.

In Vesperis. Per Jllustris & Reverendissimus D. Laurentius Opeydowicz Canonicus Gremialis Leopoliensis: uti supra.

Prima Die infra Octavam. Adm R. Pater Joannes Cantius Matyaszkiewicz S. T. Lector Generalis & Prædicator Ordinis Ecclesiæ S. Andreæ Apostoli Ordinis S.P. Francisci de Observantia.

In Vesperis. Adm R. Pater Crescentianus Wyszomirski S. T. Lector & Philosophiæ Actualis Professor, Ordinis Ejusdem.

Secunda Die. Adm R. Pater Calistus Kowalski S.T. Lector Ordinarius Concionator Ecclesiæ S. Antonij Padvani Ordinis S. P. Francisci PP. Conventualium.

In Vesperis. R.P. Clemens Chodykiewicz S. T. Lector & Actualis Philosophiæ Professor Ordinis Prædicatorum.

Tertia Die. Adm R. P. Marianus Borgoni S. T. Lector Ordinarius Festivalis Eccl: Visitationis B.V. Ordinis PP. Carmelitarum A.R.O.

In Vesperis. Adm R.P. Sigismundus Gorski S.T. Lector & Ordinarius Ecclesiæ S. Casimiri Ordinis S.P. Francisci PP. Reformatorum.

Quarta Die. Adm R.P. Marianus à S. Stanislao Olim S.Th: Professor & Ordinarius Concionator Ordinis SS. Trinitatis PP. Discalceatorum de Redemptione Captivorum.

In Vesperis. Adm R.P. Jgnatius à S. Antonio Ordinarius Concionator de Festis Collegij majoris Ordinis ejusdem.

Quinta Die. Adm R.P. Hugolinus Ordinarius Concionator de Dominicis Ecclesiæ Immaculatæ Conceptionis B.V.M. Conventûs Leop. Ordinis PP. Capucinorum.

In Vesperis. Adm R.P. Josephus, Ordinarius Concionator de Festis, Conventûs & Ordinis ejusdem.

Sexta Die. Adm R.P. Jacobus Truszewski S. T. Baccalaureus Ordinarius de Dominicis Eccl: Visitationis B.V. Ordinis PP. Carmelit: A.R.O.

In Vesperis. Adm R.P. Paphnutius Zawidzki Ordinarius Concionator Ecclesiæ S. Petri Apostoli, Ordinis S. Pauli primi Eremitæ.

In Octava Anniversarii. Adm Rdus ac Eximius Pater Paphnutius Brzezinski Commissarius & Superior Domûs Leop. S. Petri Apostoli Ordinis S. Pauli primi Eremitæ.

In Vesperis. Adm R.P. Jacobus Thorzewski Soc: JESU, Ordinarius Concionator de Dominicis Ecclesiæ ArchiCathedralis Metropolitanæ Leopoliensis.

In Solemni Votiva Missa in Crastinum Anniversarii, in Gratiarum Actionem pro Beneficiis à Condita Urbe receptis, in Assistentia Nobilissimi Magistratûs & Omnium Ordinum ac Nationum Urbis nostræ Metropolitanæ Leopoliensis Celebrata.

Reverendus Pater Michàél Wilczek S.T. Lector & Domesticus Ordinarius Concionator Conventûs Generalis Leopolien: Ordinis Prædicatorũ

W Oktawę Celebrował Wotywę J.W. JmX. Atanazy Szeptycki Opat Kaniowski Z.S.B.W. Summę zaś Solemnizował J. W. JmX. Głowinski Biskup

Biſkup Hebrońſki Szufragan y Proboſzcz Lwowſki, pod czás ktorey, tak: że podczas Proceſſyi oprocz innych applauzow y Tryumfow Regiment wielkiey Buławy z ręczney ſtrzelby ognia dawał.

Nieſzpory Solenne y cały Akt Anniwerſarza Koronacyi, J. O. Jmć X. Wyżycki Arcy-Biſkup Metropolitańſki Lwowſki Koronator, konkludował: á to taką ceremonią: *Pontificaliter* w liczney Aſſyſtencyi *ſui Reverendisſimi Capituli & Cleri* ſtanąwſzy na Tronie, zaczął: *DEUS in adjutorium*, ktore kapela rezonancyą ſwoią wyborną kontynuowała. A wtym z ręczney ſtrzelby Regiment Pieſzy wielkiey Buławy, od Kapitana, Porucznika, y Chorążego kommenderowany wydał ognia, po nim zaraz Korartyllerya Koronna ze wſzyſtkich Armat. [*Tu notandum* że na ranny ogień przez Regiment dawany, łożyli ſumpt *ex pietate erga Beatisſimam* właſną ſwoią ochotą Jchmć PP: Officierowie. Na teraznieſzy zaś expenſował Jmć Pan Zawadzki Generał Major y Kommendant natenczas Lwowſki, rowną zdięty pobożnością ku Matce Boſkiey.] kontynuowały ſię Nieſzpory *more ſolito* przy ceremoniach Pontyfikalnych y Applauzach temu Aktowi przyzwoitych. Po Kazaniu [o ktorym wyżey] przez Jmci X. Thorzewſkiego Kaznodzieie Archi-Katedralnego *magno plauſu* mianym, naſtąpiło zwyczaiem Zakonu Kaznodzieyſkiego: *Salve Regina* potym Proceſſya *Cum Venerabili*, po ktorey J.O. ArcyPaſterz Koronator przed Ukoronowanym Obrazem Matki Bożey w Wielkim Ołtarzu będącym, zaśpiewał: *Te Deum Laudamus*. Po *Salvum fac* y Repozycyi P. Boga do Cymborium, zakonkludował całe nabożeńſtwo *Paſtorali Benedictione* przy nieuſtaiących, w każdym punkcie Ceremonij, Trąb, Kotłow, zręczney ſtrzelby przez Regiment, y przez Artyllerye Ognia z Armat,

Potym Rożańcowa Archi-Konfraternia [podobnie, iako y w Wigilyę Oktawy, w ktorą miał Exortę W.X. Paweł Duniecki Dyakon y Teolog] *procesſionaliter* na Miaſto wyſzedłſzy przed Bramę Tryumfalnę, po Exorcie przez W.X. Raymunda Undorfa Kleryka Filozofa mianey, Rożaniec śpiewała; po ktorym ſkończonym kapele na mieyſcach wzwyż wyrażonych Litanię *de Beata*, á potym Pieśni na Trąbach y rożnych Inſtrumentach tak na Ratuſzu, Facyacie Klaſztoru, iako y nieraz wſpomnioney Bramie Tryumfalney, do zupełnego ſług MARYI ukontentowania, dziwnie pięknie, y wdzięcznie wygrywały, y wyśpiewywały. Ato przy illuminacyach mieyſc wyżey tyle razy okryſlonych, to ieſt Wieży Ratuſzney, Wołoſkiey Cerkwi, Facyaty Domowey, Ulicy, Bramy Tryumfalney, y y całego Cyrkułu Miaſta.

Całą zaś tę Solennizacyę podobnie ze wſzyſtkim Fajerwerk, iako w ſame Swięto opiſany w Tryumfalnych Ogniach palący ſię *ad plenam ſatisfactionem* wſzyſtkiego ſpektatora zakonkludował, z tą tylko rożnością, że *in principali opere* był z Herbem Oſmoroga J.O. JmX. Arcy-Biſkupowi Koronatorowi y Naypierwſzemu Centuryanowi przez Centuryańſkie Kongregacye, dedykowany; y na końcu wyſzło razem z pułtoraſta rakietow z wielkim bukiem, ktore ſię w pawi ogon rozwinęły nakſztałt Giranduli we Włoſzech, przy nieuſtawaiących Applauzach, Trąb, Kotłow, y Ognia z Armat. Ktory także, iako y w ſam Anniwerſarz, znowu w krotkim czaſie raz y drugi ze wſzyſtkich Dział na wałach będących powtorzono.

Wotijwa Mieijſka.

IN Craſtinum Oktawy przy podobnych Tryumfach, ogniach z Dział y Applauzach na Ratuſzu, Bramie Tryumfalney y Facyacie Domowey przez Trąby, Kotły, y kapele na rożnych Inſtrumentach, była ſolenna Wotywa Mieyſka około godziny Dzieſiątey na połzegarzu, ktorą celebrował W.X. Hieronim Waxmańſki S. T. Prezentat na mieyſcu W. X. Przeora natenczas znayduiącego ſię w Rzymie Wikary Konwentu, przedtym Teolog S. p. J.O. JmP. Jozefa Potockiego Kaſztelana Krakowſkiego Hetmana Wielkiego Koronnego, à teraz Przeor Jaworowſki; na ktorey było Kazanie przez Domowego Kaznodzieie Ordynaryuſza miane, *in præſentia Nobilisſimi Senatûs ex Magiſtratu* natenczas *antiquo, &* *Omnium Ordinum & Nationum* Miaſta tego, y nieprzeliczonego Poſpolſtwa. Pod czas Offertorium JmP. Jan Dominik Wilczek *Eques Aureæ Crucis & Comes aulæ Lateranenſis SSmi Benedicti XIV. PP. feliciter Regnantis,* Jego Krolewſkiey Mci Sekretarz Senior Radzca y Patrycyuſz z Antenatow Lwowſki, iako Preyydent Miaſta JKMci y Rzeczypoſpolitey, wielkiemi Przywileiami, Prerogatywami y Dyſtynkcyą zaſzczyconego, oddawał Dwie wielkie świece *plus minus* po iednym kamieniu ważące *ad manus Celebrantis*; à to według Ceremoniału Rzymſkiego, na znak rekognicyi, y na podziękowanie za wſzelkie Łaſki y Dobrodzieyſtwa *à condita Urbe* przy tym Obrazie od Ukoronowaney Monarchini à Matki Boſkiey świadczone: ktore poty ſię *ex voto offerentis* paliły, poki dzień y noc przed Obrazem Matki Boſkiey poſtawione do ſzczętu niewygorzały. Po Wotywie· *Te Deum Laudamus, cum Benedictione Venerabilis Sacramenti* przy wydaniu Ognia ze wſzyſtkich Armat, całe Nabożeńſtwo zakonkludowało.

Votum Ofiarowane od Miaſta Zułkwi.

ZA przykładem Chwalebnym podobno, Miaſta tuteyſzego Metropolitańſkiego Lwowſkiego poſzło y Miaſto ZUŁKIEW o mil trzy ode Lwowa leżące, niegdyś ś. p. JANA III. Krola Polſkiego y Wielkiego Zwycięzcy, potym Konſtantego, y Jakuba Krolewiczow, tandem Xiężny de Bovillon. Corki Krolewica Jakuba, teraz Xiążęcia JegoMci Michała Radziwiłła Woiewody, Wileńſkiego Hetmana Wielkiego, W. X. Litewſkiego, Dziedziczne à podobnym ku Matce Boſkiey Ukoronowaney zdięte Nabożeńſtwem, iako podczas Koronacyi, w rowney Aſſyſtencyi Cechow ſwoich z Chorągwiami przytomnych z Konfraterniją Rożańcową Kościoła *Aſſumptionis Beatæ.* y S. Marka Ewang: Zułkiewſkiego, Zakonu Kaznodzieyſkiego, przyſzedłſzy *proceſsionaliter* do Lwowa [na przeciw ktoremu Archi-Konfraternia Domowa wychodziła aż ku Bramie Halickiey y przyimowała wzaiemną apparencyą] maiąc z ſobą kilka ſztuk armat, y z nich ogień uczęſzczaiąc, oddawało Votum Srebrne y znaczne, przez W.X. Dominika Siekierzyńſkiego S. Teologij Lektora Przeora Zułkiewſkiego w dzień Anniwerſaryiny to ieſt dnia 1. Lipca w Roku 1753; ktory corocznie z dyſtynkcyą od innych Solemnizacyi *in perpetuum monumentum* Ukoronowania Obrazu tego we Lwowie, Zakon Kaznodzieyſki obchodzi.

§. XLI.

§. XLI.

Iak wielki komput Ludzi mogł się znaydować czasu Koronacyi.

TU w tym mieyscu należało by. (ciekawości ludzkiey chcąc zadosyć uczynić), wyrazić liczbę Hostyi, miarkuiąc wiele Mszy Swiętych Kapłani na ten Akt zgromadzeni odprawili, tudzież przez kommunikanty wyszłe, iak wiele na tym Akcie nabożnych znaydować się mogło? lecz że w tych tylko mieyscach dociec tey liczby łatwo, gdzie nie ma więcey Kościołow, do ktorych dla wielkiego nacisku niemało Ludzi dla Kommunij S. udawać się musiało; potym Greckiey Religij Uniaci w swoich Cerkwiach według Obrządkow swoich Kommunię S. przyimowali. We Lwowie zaś znayduie się oprocz trzech Katedralnych, to iest Archi-Katedralnego Metropolitańskiego Domu, Trzydzieści ośm Kościołow *Ritûs Latini*, Oprocz Archi-Katedralnego Ormieńskiego, Trzy Kościoły teyże Nacyi. Oprocz Katedralney Ruskiey Cerkwi S. Jerzego, iedynaście Cerkwi *Ritûs Græci.* więc zostawuię to imaginacyi każdego, iak wiele Kapłanow, Gościnnych, wyiąwszy Domowych, z tych trzech Obrządkow Msze S. odprawić mogło, iak nie przeliczone mnostwo Ludzi, Kommunię Swiętę w tych Kościołach y Cerkwiach chcąc bez wszelkiey dystrakcyi nabożeństwa zażyć, przyięło (zwłaszcza że natenczas był Jubileusz Wielki we Lwowie) kiedy w Mieyscu tey Funkcyi, Ołtarze dla Xięży, lubo wiele przyczyniono, ledwo wystarczyć mogły. à Kommunię Swiętą aż z innych Zakonow zaproszeni Kapłani rozdawali, y Spowiedzi słuchać pomagali: lubo po innych kościołach, (iako się namieniło), wszędzie było pełno tak do Spowiedzi, iako y Kommunij S. Gdy y pokoronacyi na każde Swięto Nayśw: Panny, przy teyże liczbie kościołow, zawsze po kilkanaście Tysięcy Kommunikantow wychodzi, y samym Lwowianom oprocz gościnnych, na ustawicznym w tym Swiętym mieyscu, nie zbywa Nabożeństwie.

Co zaś do Mszy Swiętych śpiewanych, y z Wotywami naiętemi przez czas Dziewięciodniowy poprzedzaiący Akt Koronacyi, y przez całę Oktawę, odprawiło się punktualnie, czterdzieści. Pod czas Anniwersarza y zWotywą Mieyską solenną, po Oktawie nazaiutrz odprawioną, było Trzydzieści cztery. Litanij *de Beata* granych, oprocz śpiewanych przez Zakonnikow podczas koronacyi było dwadzieścia y pięć: Podczas Anniwersarza tych że Litanij było dwadzieścia y dwie. Kaznodzieiow czasu Koronacyi było Dwodziestu Pod czas Anniwersarza, było Dziewietnastu. Kompanij rożnych przed Koronacyą y po Koronacyi z Votami prezentuiących się, y oddawaiących Ukoronowaney Pani, było Trzydzieści siedm. Pod czas samey Koronacyi y Introdukcyi Ukoronowanego Obrazu, Assystowało z Obozu do Miasta, Bractw Kompanij y Kongregacyi Dwadzieścia y trzy. Zakonow po kilkadziesiąt par, z Krzyżami swemi *processionaliter* tey że Koronacyi y Introdukcyi assystuiących, było numero sześć, oprocz innych po kilka par *ex devotione* przytomnych, iako to *Ex Ordine S. Pauli Primi Eremitæ. Ex Ordine S. Augustini. Ex Patribus Societatis IESU. Ex Patribus Scholarum Piarum. Ex Ordine S. Francisci*

PP. Reformatorum. Ex Patribus Carmelitis Discalceatis. Ex Ordine S. Ioannis de DEO: tak że y *Ritûs Græcî ex Patribus S. Basilii Magni.* Zaś od S. Maryi Magdaleny, od S. Urszuli, od S. Antoniego, od S. Marcina, y od S. Mikołaia, assystowali pod Krzyżami Wielkich Klasztorow Zakonu swoiego. Exort pod czas Koronacyi, gdy ktora przyszła Kompania, y przy wyprowadzeniu, nie ktorych, rachuiąc y te, ktore miane były pod czas śpiewania Rożańca S. tak w Domu iako y na Mieście, było Ośmdziesiąt y trzy. Pod czas Anniwersarza tych że Exort było Dwadzieścia y pięć. Wotow publicznie przez rożne Stany ofiarowanych, o ktorych pod §. XXX. było Dwadzieścia y trzy. A tak z tego wszystkiego dociec, kto zechce, może, iak wiele Ludzi rożnego Stanu y Kondycyi, znaydować się na tym Akcie Solennym powinno było, zważaiąc iakie Mnostwo, tak na Błoniach pod Obozem, iako y w całym Mieście czasu Jntrodukcyi Obrazu Ukoronowanego zewsząd się pokazało o czym pod §. XXI. y XXII. Prochu wyszło do Armat kamieni Sześćset siedmdziesiąt y trzy, żadney w murach lubo dosyć słabych w Mieście Lwowie, szkody przez strzelanie nieuczyniwszy. Co tak że *Singulari Gratiæ* Matki Boskiey w tym Obrazie Cudowney przypisuie się.

§. XLII.

O Instancyi do Oyca Swiętego, z uproszeniem Penitencyarzow na te Swięte Mieysce, z władzą rozgrzeszenia podobną, iakie maią Penitencyarze w Rzymie u S. Piotra na Watykanie, u S. Iana na Lateranie, y apud S. Mariam Majorem, *także w Lorecie, w Kompostelli, y na innych Swiętych mieyscach.*

JEżeli cały Zakon Kaznodzieyski cieszy się, że tylo Łaskami od Swiętey Stolicy Apostolskiey zaszczycony, że ma tak wiele Przywileiow, Prerogatyw, Honorow, y Władzy generalnie sobie pozwolonych; że ma bez Kommunikacyi sobie nadanych extraOrdynaryinych Ozdob, ktore nie tylko od Naywyższey władzy w Kościele Bożym, ale y od samego Nieba dependuią, ma sobie udzielone: á cieszy się naywięcey, y naybardziey, że przez to iest zdolnieyszy do pozyskania Dusz Bogu, do emuluiących usług bliźniemu w miłości Chrześciańskiey. Ma się z czego cieszyć *in particulari* y Konwent Generalny Lwowski Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apostołow Prowincyi Ruskiey tegoż Zakonu wielo zaszczytami sławny, tak dawnością Fundacyi swoiey, pracy Apostolskiemi, rozkrzewieniem Zakonu po kraiach wschodnich y Pułnocnych, aż do granic większey y mnieyszey Armenij, y po całey Persyi, iako też przez tyle Męczennikow, Biskupow, Prałatow, Inquisitorow, Doktorow, Kaznodzieiow, y innych wielkiey sławy, Godności, y Cnot Mężow, tudzież osobliwszemi od Kościoła Swiętego nadanemi sobie Łaskami y Przywileiami; à nadewszystko dla wielkich Cudow, do Obrazu Nayśw: MARYI Panny od S. Łukasza malowanego, przysłanemi złotemi Koronami. Przy ktorych oto za instancyą niżey wyrażoną, oprocz wielu innych Łask temu Mieyscu Swiętemu nadanych, szczęśliwie panuiący Benedykt XIV. Papież przez Kardynała swoiego Naywyższego Penitencyarza

nadał

te Swięte Mieysce, iakie maią Penitencyarze w Rzymie, to iest z Zakonu Kaznodzieyskiego, *apud S. MARIAM Maiorem.* z Zakonu S. Franciszka, u S. Jana na Lateranie [ktory Kościoł nazywa się w Rzymie: *Urbis & Orbis Ecclesiarum Mater.*] z Zakonu OO. *Societatis IESU,* u S. Piotra na Watykanie: oprocz nie ktorych kazusow, ktore zwykł sobie ten że Kardynał Penitencyarz zawsze od każdych Penitencyarzow rezerwować dla naywyższey władzy [iako się tu niżey pokaże] Iakim zaś sposobem ta łaska dostąpiona, z następuiących Kopij wypisanych z Oryginałow wyczytać można.

Kopia Listu od II. OO. II. WW. Arcy-Biskupow, Biskupow, Senatorow, y Urzędnikow do Oyca Swiętego.

Beatissime Pater.

POst oscula pedum Sanctitatis Vestræ, nostriq; humillimam Commendationem. Leopoli in Civitate Metropolitana Russiæ, Regni Poloniæ, extat Ecclesia Sacratissimi Corporis Christi, & Sanctorum Petri & Pauli Apostolorum, Conventûs Generalis & quidem Antiquissimi Provinciæ Russiæ Ordinis Prædicatorum: & in ipsa asservatur Thaumaturga Imago Beatissimæ Virginis MARIÆ à S. Luca in Cupressina Tabula depicta, à Leone Duce Russiæ simul cum Arce ad Instantiam Beatæ Constantiæ suæ Matris, Danielis Regis Haliciæ Uxoris, Belæ IV. Regis Hungariæ Filiæ Sanctæ Cunegundis Virginis Patronæ Regni & Beatæ Juculentæ, nec non Tertij Ordinis Fratrum Prædicatorum Sororis, ijsdem tunc Peregrinantibus & Missionarijs adhuc ante conditam Leopolim à S. Hyacintho fundatis, oblata; quotidianis gratijs & Miraculis Clara, ex Singulari Gratia Sanctitatis Vestræ Coronîs aureîs à Capitulo Vaticano Missis anno feliciter elapso Millesimo Septingentesimo Quinquagesimo Primo, Die prima Iulij per Reverendissimũ Archi-Episcopum hujus Civitatis, in conspectu multorum Episcoporum, Senatorum, Procerum, & Exercituum Regni ac innumerabilis Cleri Sæcularis & Regularis, nec non Populi undique in circumferentia & ultra processionaliter confluentis, solemniter in campis decorata; & in præfatam Ecclesiam cum inenarrabili triumpho & pompa per totam Civitatem introducta: Ad quam uti ad Locum Sacrum, & à Beatissima Virgine redditum honorificum & gloriosum, quoniam Christi Fidelium varij Statûs & Conditionis, omniumquè Rituum Unitorum cum Singulari devotione & pietate fit numerosissimus concursus, ut pote in Civitate Capitali. Cum osculo Pedum S. V. Nos infrascripti Nomine totius Nobilitatis Polonæ Supplicamus, quatenus ijdem Christi Fideles Omnium Rituum Unitorum ad prælaudatam Ecclesiam Confluentes, confitentesquè peccata sua etiam reservata Sanctæ Sedi Apostolicæ, plenariam eorum veniam perpetuò consequi possint; Et quatenus saltem Sex Pænitentiarios ejusdem authoritatis, cujus sunt Pænitentiarij in Urbe, in forma solita S. R. Ecclesiæ, Sanctitas Vestra perpetuis futuris temporibus concedere benigne dignetur. Quod reliquum est, optamus Sanctitati Vestræ Ecclesiam DEI, quæ Orbe patet Universo, diutissimè, atquè felicissimè gubernare. Cujus Clementiæ Nos etiam Commendamus. Datum Leopoli. Die 15. Mensis Januarij 1752.

Sanctitatis Vestræ.
Obedientissimi Filii.

 NICO.

NICOLAUS JGNATIUS WYZYCKI Archi-Epiſcopus Metropolitanus Leopolienſis *mp.* [L. S.]
Joannes Clemens Comes Branicki Palatinus Cracovienſis Supremus Dux Exercituum Regni· *mp.* [L. S.]
Michael Comes Radziwiłł Palatinus Wilnenſis Supremus Dux Exercituum Magni Ducatus Lithvaniæ. *mp.* [L. S.]
Severinus Rzewuſki Palatinus Volhyniæ. *mp.* [L. S.]
Antonius Michàél Comes Potocki Palatinus Bełzenſis Sereniſſimæ Regiualis Majeſtatis Mareſchalcus. *mp.* [L. S.]
Jgnatius Comes Sapieha Palatinus Mściſlavienſis. *mp.* [L. S.]
Jacobus Auguſtynowicz Archi-Epiſcopus Armen: Leopol: *mp.* [L. S.]
Samuel Głowinſki Epiſcopus Hebronenſis Suffraganeus Leopol: *mp.* [L. S.]
Leo Szeptycki Epiſcopus Leopolien: Halicien· & Camenecen: Ritus Græco Uniti Abbas Commendatarius Mielecenſis. *mp.* [L. S.]
Hieronymus Szeptycki Epiſcopus Saldinenſis Suffraganeus Luceor: *mp.* [L. S.]
Fr. Raymundus Jezierſki Epiſcopus Baccovienſis *mp.* [L. S.]
Georgius Comes de Laſcharis Epiſcopus Zenopolitanus. *mp.* [L. S.]
Ambroſius Turzańſki Abbas Uniovienſis, *mp.* [L. S.]
Nicodemus Caſimirus Woronicz Caſtellanus Kijovienſis. *mp.* [L. S.]
Petrus Franciſcus Branicki Caſtellanus Braclavienſis. Jaſtrębien. Barvalcen. Capitaneus, Exercituum S. R. M. & Reipublicæ Colonellus *mp.* [L. S.]
Antonius Rozwadowſki Caſtellanus Halicienſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Koſſakowſki Caſtellanus Kaminenſis. *mp.* [L. S.]
Paulus Benoe Caſtellanus Warſavienſis. *mp.* [L. S.]
Caſimirus Poniatowſki Succamerarius Regni. *mp.* [L. S.]
Joſephus Humiecki Enſifer Regni. *mp.* [L. S.]
Joſephus Lubomirſki Subdapifer Magni Duc· Litth: Generalis Major. *mp.* L.S.
Michael Rzewuſki Notarius Campeſtris Regni. *mp.* [L. S.]
Joachimus Potocki Capitaneus Leopolienſis. *mp.* [L. S.]
Joſephus Potocki Czorſtinen. Szczerzecen. Capitaneus. *mp.* [L. S.]
Joannes Potocki Capitaneus Guzovienſis. *mp.* [L. S.]
Joannes Pruſſius Jabłonowſki S. R. I. Princeps General. Feld. S· R. I. Gubernator Czehrynenſis. *mp.* [L. S.]
Demetrius Princeps de Pruſſijs Jabłonowſki Capitaneus Kowelſcenſis *mp,* L.S.
Jgnatius Cetner Capitaneus Korytnicenſis. *mp.* [L. S.]
Dominicus Cetner Capitaneus Stocenſis. *mp.* [L. S.]
Vladiſlaus Łuſzczewſki Capitaneus Zydaczovienſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Rozwadowſki Dapifer Terræ Halicienſis. *mp.* [L. S.]
Antonius Borzyſławſki Dapifer Czerwonogrodenſis. *mp.* [L. S.]
Staniſlaus Worcel, Tribunus Kołomyiſcenſis, ViceCapitaneus & Judex Caſtrenſis Zydaczovienſis. *mp.* [L. S·]
Georgius Hundorff Colonellus S. R. M. Poloniæ & Reipublicæ. *mp.* [L. S.]
Franciſcus Stadnicki Subdapifer Latyczovienſis. *mp.* [L. S.]

CO iak doſzło Oyca S. tak to zdał ná Kardynała, ſwego Naywyżſzego Penitencyarza, á żeby proźbie owey zadoſyć ſtać ſię mogło. Ale że w rzeczach wielkich nie łatwo Rzym przychyla ſię na proźby, y Inſtancye lubo

doſyć

doſyć znaczne. Więc poſzła powtorna Imieniem tych wſzyſtkich, ktorzy ſię wzwyż podpiſali, Inſtancya od Xiążęcia JegoMci Michała Kazimierza Radziwiłła Woiewody Wileńſkiego, Hetmana Wielkiego W.X.Litt. do Nayjaśnieyſzych Jakoba Krola Angielſkiego rezyduiącego w Rzymie y Kardynała d[e] Iorck Syna Iego, aby oni wielką powagą ſwoią y przytomnością do ſkutku *expreſſa deſideria* przywieść, y wyrobić raczyli. Dla czego poſzły Liſty z Kancellaryi Xiążęcia JegoMci do Rzymu, ktore że po Francuſku piſane były, tu ſię ſens polſkiego języka znich wyięty, kładzie.

Kopia Liſtu Xiążęcia IegoMci Radziwiłła WW. Hetmana W.W. X. Litt: do Naijjaśn. Iakoba Krola Angielſkiego y Syna Iego Kardynała d[e] Iorck.

Nayiasnieyſzy Krolu.

MAmy tu Obraz Nayśw: Krolowy Nieba w Mieście Kapitalnym Ruſi Polſkiey, nazwanym Lwowie, wielkiemi Cudami y Łaſkami Słynący. Ma on wiele okoliczności oſobliwych ſłużących ſobie, między ktoremi, iż pochodzi ze ſkarbu Ceſarzow Wſchodnich, od ktorych doſtał ſię w poſagu Annie Ceſarzownie Bazylego II. y Konſtantego VIII. Sioſtrze, ktora dana była za Małżonkę Włodzimierzowi I. Ruſkiemu Xiążęciu, Wielkim rzeczonemu;y od nich z wielo ſkarbami przywieziony do tych krajow;Od oſtatniego Xiążęcia zwanego Lwem, czyli Leonem, darowany Zakonnikom Wielkiego Patryarchy S. Dominika, iako oſobliwym Honoru Nayśw: Panny Zelantom, na tenczas dla pomnożenia Wiary Swiętey Rzymſkiey Katolickiey do krajow rożnemi błędami powikłanych, przyſłanym za powtorną Peregrynacyą od Jnnocentego IV. Miſſionarzom. Ieſt tradycya zawſze ſtateczna od wielu Hiſtorykow, ktorzy otym Obrazie zacnie piſzą, że go malował S. Łukaſz Ewangeliſta. Ten Obraz Swięty po wyprowadzonym Proceſſie za konſenſem teraznieyſzego Oyca S. Benedykta XIV. ſzczęśliwie nam panuiącego, za Inſtancyą Nayjaśnieyſzego Krola Naſzego Auguſta III. y Nas Senatorow, za Przywilejem Kapituly S. Piotra, ieſt ſolennie y z wielką pompą od NayP. Arcy-Biſkupa tuteyſzego przy wielu innych Biſkupach, Senatorach, Aſſyſtencyi Woyſka Komputowego Koronnego, y wielkiego gminu, rożnego Stanu Ludzi, Koronowany w Obozie za Miaſtem, y do Miaſta z wielkiemi Tryumfami wprowadzony. A że iako w Mieyſcu publicznym, wielki, nie tylko Panow ziazd częſty, ale y Ludzi rożney kondycyi y Obrządkow konkurs bywa, zyczyliśmy ſobie, a żeby na wzor podobnych Mieyſc Swiętych, znaydowali ſię dla wygody Penitentow, zewſzech ſtron garnących ſię do tego Mieyſca Swiętego, Penitencyarze z temi Przywileiami y władzą, z iakiemi znayduią ſię *in Alma Urbe.* Supplikowaliśmy oto do Oyca Swiętego z wielo Senatorami y Urzędnikami we Lwowie zgromadzonemi, rękami właſnemi, przy pieczęciach podpiſawſzy iuż temu Lat dwie. Czego Oryginał znayduie ſię w Archivum Zakonu na Minerwie w Rzymie, á dotych czas ſkutku proźb naſzych nieodbieramy. Zaczym ia Imieniem tych wſzyſtkich, y Kapłanow Zakonu Kaznodzieyſkiego ze wſzech miar w Kościele Bożym zaſłużonego

żonego y zaſzczyconego, Ciebie Nayiaśnieyſzy Panie [wiedząc o Twoiey wielkiey ku Matce Boſkiey pobożności, tudzież w promocyi Iey Honoru, żarliwości] upraſzam y ſupplikuię, á żebyś do Oyca S. wielką powagą ſwoią raczył wnieść Instancyę za nami, abyśmy ſkutek Łaſki dla tego Mieyſca nieodwłoczny otrzymać mogli. A ia partykularnie &c. we Lwowie Dnia 16. Stycznia Roku P. 1754.

Michał Xiążę Radziwiłł W W. Hetman
Wielki W. X. Litt: mp.

Te Liſty, że poſzły, pod Kopertą y na ręce Nay-Przew: Generała Zakonu Kaznodzieyſkiego, ktory przez Aſſyſtenta ſwego Prowincyi Polſkich y Niemieckich do rąk tak Nayjaśnieyſzego Krola Jakuba, iako y Syna Iego Kardynała d' Iorck odeſłał, więc y reſpons z przyſłanym Przywileiem na też ręce oddany, w naſtępuiących kopiach obſzernieyſzą informacyę z iako pracą y trudnością takie Przywileie wychodzą, uczyni.

Kopia Liſtu z reſponſem NayP. Generała do W. X. Przeora Lwowſk:

ADmodum Reverende Pater Magiſter Prior, Salutem. Mittimus ei Indultum Apoſtolicum, quo Eccleſiæ Noſtræ Leopolienſi ad Decennium conceduntur quatuor Pænitentiarij in una Die principaliori B. V. M. Cum facultatibus in eo expreſſis. Obtinuit illud Sereniſſimus Rex Angliæ, Ejuſq; Filius Cardinalis Dux de Iorck. Accluſam Sereniſſimi Regis Epiſtolam, unà cum Indulto extradat Excell: DD. Duci de Radziwiłł; & dum ab hoc indultum receperit, curet fieri unam, pluresvè Copias Authenticas ad uſum; Originale verò reponat ad Archivum Conventûs diligenter Conſervandum. Damus ei Noſtram Benedictionem Commendantes nos, & Socios noſtros ſacrificijs. Romæ in Conventu Noſtro Sanctæ MARIÆ ſuper Minervam. Die 11. Maj 1754.

A. R. P. V. Conſervus in Domino
Fr. Antoninus Bremond
Magiſter Ordinis.

P. Magiſtro Priori Leopolienſi Antonino Deriakubowicz.

Kopia Liſtu z Reſponſem W. X. Aſſyſtenta Prowinciji Polſkich y Niemieckich do tegoż W. X. Przeora Lwowſkiego.

Admodum Reverende ac Eximie Pater, Magiſter Prior, Patrone Colendisſime.

OBtinuit Sereniſſimus Rex Angliæ cum D. Cardinali Duce de Iorck Indultum Apoſtolicum pro Eccleſia Noſtra Leopolienſi quatuor Pænitentiariorum pro Una Die principali B. M. V. quo Major fit Concurſus populi: & hoc ad Decennium. Videbit ex Epiſtola Regis ad Celſiſſimum Ducem Radziwiłł, quod plus obtinere non erat poſſibile. Interim gaudeant hoc Indulto, dum poſt Decennium renovandum fuerit, poterit peti ampliatio ad Virgam Pænitentiariam. Pro renovatione oportet huc mittere Copiam Indulti. Quamvis enim unam conſervem in Archivio, hanc tamen ex faſciculo non oportet extrahere. Me commendo &c. Romæ 11. Maj 1754.

Kopia

Kopia Listu z Responsem Nayjaśnieyßego Iakuba Krola Angielskiego do I.O. Xiążęcia IegoMci Radziwiłła Woiewodÿ Wileńskiego Hetmana Wielkiego W.X. Litt: z Francuskiego przetłumaczona.

Mon Cousin

IAk tylko od kilku Niedziel Syn moy y ia odebraliśmy przez ręce X. Assistenta OO. Dominikanow Polskich y Niemieckich Listy Wasze de Data 16. Januarij pisane, tak zaraz Syn moy wziął na siebie staranie Imieniem swoim y moim tey łaski o ktorą prosiliście na Kościoł XX. Dominikanow Lwowskich; ale nie podobna było więcey otrzymać, iako się da widzieć z Indultu tu przyłączonego, chociaż usilnie staraliśmy się o utrzymanie Przywilejow Obszernieyszych, nie tylko dla Oświadczenia Czci y Nabożeństwa Naszego ku Nayświętszey Pannie, ale też dla uczynienia przysługi w rzeczy wielce miłey, tak dla zacnego y Szlachetnego Narodu Polskiego, iako też partykularnie dla Osoby Waszey &c. A że Syn moy wyiechał z tąd na dni kilka dla nabycia zdrowszey aeryi, wziąłem na siebie oblig, respons dać Wam od siebie y od niego: profituiąc chętnie z tey okazyi w upewnieniu Was o naszey dla Was estymacyi y z Wami przyiaźni; à przytym proszę BOGA, aby Was Mon Cousin miał w swoiey Swiętey Opiece. Dań w Rzymie Dnia 5. Maja 1754.

Wasz zyczliwy Cousin.

au Duc de Radziville.

Jakob Krol.

Nawierzchu Listu: A Mon Cousin.
Le Duc de Radzville. [L. S.]

Przywiley albo Indult nadawaiący Władzę rozgrzeszenia od kazusow S. Stolicy Apostolskiey rezerwowanych, czterem Penitencyarzom w Kościele Lwowskim Bożego Ciała Zakonu Kaznodzieyskiego.

Ioachim Miseratione Divina Tituli S. Crucis in Hierusalem S. R. E. Presbÿter Cardinalis Besutius, Ssmi Dni Nri Papæ & Sedis Apostolicæ Major Pænitentiarius.

CUm nuper pro parte Venerabilis in Christo Patris Archi-Episcopi Leopoliensis in Regno Poloniæ, & nomine totius Nobilitatis prædicti Regni Supplicatum nobis fuerit, & expositum, quod in Ecclesia Sacratissimi Corporis Christi. & Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Conventûs Generalis Fratrum Ordinis Prædicatorum Civitatis Leopolis in Russia asservatur Antiquissima Thaumaturga Beatissimæ Virginis MARIÆ Imago, quotidianis gratijs, & miraculis clara, coronisquè Aureîs ex speciali Gratia Ssmi Dni Nri Benedicti Papæ XIV. feliciter regnantis, à Capitulo Vaticano missîs decorata, in qua Ecclesia non tantum ex vicinioribus, verû etiam ex Longinquioribus, varijsquè Orbis partibus, ut asseritur, Christi fideles devotionis causa ad invisendam Sacram ejusdem Virginis MARIÆ Imaginem, concurrunt; quo perventi, ut facilius gratias, quas exoptant, ab

eadem Beatissima Virgine consequi mereantur, ut plurimum Sacramentalem Confessionem, & Sacræ Eucharistiæ Sumptionem devotè præmittunt. Qua propter tam supradictus Archi-Episcopus Leopoliensis, quam tota Nobilitas Regni Poloniæ humiliter supplicarunt, quatenus Saltem Sex Pænitentiarios ejusdem auctoritatis, cujus sunt Pænitentiarij in Urbe perpetuis futuris temporibus concedere dignaremur. Nos igitur, qui Pænitentiariæ Domini Papæ, & Sedis Apostolicæ curam gerimus, hujusmodi Supplicationibus, licet non in totum, sed tantùm modo in partem, ut infra dicetur, inclinati, Auctoritate Apostolica Specialiter Nobis concessa, Dilecto in Christo Religioso Viro Provinciali pro tempore dictorum Fratrum Ordinis Prædicatorum Provinciæ Russiæ, ut quatuor duntaxat Religiosos expresse Professos ejusdem sui Ordinis, quos ad id idoneos judicaverit, doctrinâ, vitâ, ac moribus conspicuos, atque prius examinatos, & ab Ordinario Loci ad audiendas Fidelium utriusquè Sexus Confessiones approbatos, constituere, & deputare valeat, indulgemus. Quibus quatuor Confessarijs sic constitutis & deputatis, infrascriptas concedimus facultates, quibus uti possint tantummodo in Festo Principali, quod semel in anno Celebratur in Honorem Beatissimæ Virginis MARIÆ in supradicta eorum Ecclesia, scilicet à primis Vesperis usq; ad occasum solis prædicti Diei Festi: Et hæc Facultas duret solummodo ad decennium, & non ultra, nec aliter.

Supradicti quatuor Confessarij poterunt in foro conscientiæ, & per se ipsos tantum absolvere quascunquè Personas eisdem confitentes, etiam Regulares cujuscunquè sint Ordinis, Congregationis vel Instituti, etiam ex præscripto Superiorum, vel eorum Constitutionibus, etiam à Sede Apostolica approbatis, vel alias ex Indulto Apostolico extra propriam Religionem peccata sua confiteri prohibeantur, à quibuscunque casibus, & sententijs Excommunicationis, alijsq; Ecclesiasticis censuris, etiam Sedi Apostolicæ quomodolibet in Bulla cænæ reservatis; injunctis tamen ijsdem salutaribus pænitentijs, & alijs de jure injungendis.

Exceptis infra scriptis.

1. Apostatis à Fide Christiana per actum externum,
2. Hæreticis per actum externum.
3. Schismaticis per actum externum.
4. Jis, qui scienter legerint, vel retinuerint libros in Bulla Cænæ prohibitos, si habeant Complices, vel fautores, aut ipsi fuerint in judicio delati, nisi tamen complices degant in Regionibus palam infectis, & in quibus hæreses impune grassantur, seu ipsi in ejsdem nati sint, aut ex jis Regionibus recenter veniant, & in ijsdem legerint eosdem Libros.
5. Jis, qui Officium Sacræ Inquisitionis seu Inquisitores, vel Locorum Ordinarios illud exercentes, ac Vicarios, seu Officiales eorum, in concernentibus eorum officium, vel illorum executionem, aut Testes in hujusmodi causis impedierint, vel Offenderint.
6. Principibus, vel alijs Personis Ius Imperij, vel Iurisdictionem habentibus, nec non Dominijs, aut Rebuspublicis, aut Magistratibus, seu Personis dicta Dominia, seu Respublicas repræsentantibus. Item Prælatis Superioribus, & Inferioribus Ordinariam Jurisdictionem habentibus in publicis casibus, propter quos in dicta Bulla excommunicantur. 7.

7. Jis, qui per se, vel per alium, vel alios de rebus Christianæ Reipublicæ, & Catholicæ Religionis Statum concernentibus in Christifidelium seu Catholicorum perniciem & damnum, Infideles vel hæreticos, eorumve Duces, vel Capitaneos certiores fecerint.

8. Jnterficientibus, mutilantibus, incarcerantibus, detinentibus, vel hostiliter insequentibus S. R. E. Cardinales, Patriarchas, Archi-Episcopos, Episcopos, & Sedis Apostolicæ Legatos, vel Nuntios, aut eosdem reijcientibus à suis Diœcesibus, Terris, Dominijs, ac Territorijs, eaq; mandantibus, vel rata habentibus, seu præstantibus auxilium, vel favorem, conspirantibus in personam, vel statum Summi Pontificis Romani, vel Sanctæ Sedis Apostolicæ.

9. Jis, qui Presbyteros publicè occiderint.

10. Apostatis ab Ordinibus seu Religionibus approbatis, quamdiu extra Ordinem permanserint, nisi post reditum ad Religionem, vel saltem post reassumptum Habitum Regularem cum firmo proposito, & brevi termino ad se præsentandũ intra claustra Superioribus suæ Religionis, aut nisi ultramontani sint, vel alias longè distent, ac propter inopiam, vel aliud gravè impedimentum, habitum statim reassumere nequeant. Quibus tamen assignari debebit congruum tempus ad id faciendum, & absolvi debebunt ad reincidentiam, eo termino elapso, intelligant se ratione moræ fore relapsuros in eamdem sententiam, & Censuras, quibus ante erant innodati, & durante dicto termino, moneantur ipsis esse prohibitum exercitium suorum Ordinum, si sint Sacerdotes, vel in Sacris Constituti, donec Habitum Regularem reassumpserint, & ad Religionem redierint sub Obedientiam Superiorum.

11. Regularibus intra Claustra Mulieres introducentibus ad inhonestos usus.

12. Omnibus ab Homine nominatim excommunicatis, Interdictis, vel suspensis aut pro talibus declaratis, aut denuntiatis.

13. Jis, qui vivente Romano Pontifice, de quopiam ad Pontificatum eligendo, vel excludendo tractaverint, Suffragia iniverint, aut pactiones super hujusmodi Electione fecerint.

14. Jis, qui inciderint in Censuras, Sede Vacante, ob non Servatam formam Electionis Papæ præscriptam in Bulla Gregorij XV. & Urbani VIII. vel eam sede vacante, mutare, vel alterare scienter tractaverint.

15. Jis, qui consuluerint Astrologos, Ariolos, magos, aliosquè modos illicitos, seu supersticiosos adhibuerint, inquirendo super Statum Reipublicæ Christianæ vel Sedis Apostolicæ, vel de vita, aut morte Romani Pontificis, ejusquè Consangvineorum usquè ad tertium gradum.

16. Jis, qui bona naufragantium rapuerint, dummodo, quod raptum est excedat æstimationem quinque scutorum.

17. Jis, qui secretum Sacræ Rotæ revelaverint contra formam Bullæ Urbani VIII. Jtem ijs, qui quomodolibet violaverint secretum seu Sigillum S. Officij juxta Constitutionem Clementis XI. nuper emanatam.

18. Jis, qui munera à Personis Regularibus acceperunt, præter moderationẽ Ssmi Dni Nri Urbani VIII. nisi prius facta restitutione.

19. Jis, qui violaverint Immunitatem vel Libertatem Ecclesiasticam non solum in publico, sed etiam in occulto casu, dum modo tamen fuerit secuta auctoritate publica interminis Constitutionis Gregorij XIV. 20.

20. Jis, qui violaverint Clausuram Monialium in Casu publico.

De alijs Facultatibus eisdem quatuor Confessarijs concessis.

I. POterunt per se ipsos tantum omnia vota simplicia, etiam dispensando, commutare in alia pœnitentiæ, seu pietatis opera, exceptis votis castitatis, Religionis, Subsidij Terræ Sanctæ, Visitationis ejusdem Terræ Sanctæ, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli Liminum, & S. Jacobi Compostellani, ac etiam voto non ludendi, ac Votis pænalibus, quæ emittuntur ad se arcendum à peccatis.

2. Poterunt in Supradicto Festo principali, quod semel in anno Celebratur in honorem Beatissimæ Virginis MARIÆ, in supradicta eorum Ecclesia aperire Literas Sacræ Pænitentiariæ directas Magistris in Theologia, vel Canonum Doctoribus, & si nullo gradu sint insigniti.

3. Poterunt dispensare cum eo, qui se inhabilem reddidit ad petendum debitū, vel ob copulam cum consangvineis Conjugis, sublata occasione amplius peccandi cum Sacramentali Confessione Semel quolibet Mense per tempus arbitrio Confessarij præscribendum, admonito, quod si conjugi supervixerit, maneat Cælebs; vel ob transgressionem voti castitatis, ubi periculum sit incontinentiæ, admonito, quod si Conjugi supervixerit, teneatur votum servare, & si fornicetur extra Matrimonium, sciat se contra Votum Castitatis facturum.

Sciant Demum Supradicti Confessarij esse eis prohibitum super quacunquè Jrregularitate, & inhabilitate, & quocunquè alio impedimento Matrimoniali dispensare.

VOlumus autem, ut præsentes tam Latinè, quam Polonicè de verbo ad verbum transcriptæ in confessionalibus pro audiendis Confessionibus, supradictis quatuor Confessarijs assignatis publicè, & palam Omnibus Pænitentibus, & Confiteri se volentibus, sint expositæ, ut ab omnibus commodè legi possint, & quidem sub nullitate præsentis Concessionis; quod etiam intelligi volumus, si & in quantum præfati Confessarij ultra Limites in hac Concessione præscriptos, vel Virgas à Pænitentiarijs Basilicarum de Urbe adhiberi solitas exponerent, vel præsentibus facultatibus, præterquam semel in anno die Festo ut supra, principali, quod in Honorem Beatissimæ Virginis MARIÆ in supradicta eorum Ecclesia celebratur, uti auderent, nec alias, nec aliter, supra quod eorum oneramus conscientiam. Datum Romæ ex Ædibus nostris hac die 30. Aprilis 1754.

J. Card: Bessutius P.M.

(L. S.)

S. Pænit: Aplcæ: Gratis

Franciscus Petrucciolus Sac. Pæn. Secr.

Reg: in l. 2. Facul: fol. 30.

Tenże sam Przywiley ięzykiem Oyczystym przetłumaczony.

JOachim z Miłosierdzia Boskiego Tytułu S. Krzyża w Ieruzolimie, S.R.K. Przezbiter Kardynał, Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. PAPIEZA y Swiętey Stolicy Apostolskiey Naywyższy Penitencyarz.

GDy niedawno od Przewielebnego w Chrystusie, Arcy-Biskupa Lwowskiego w Krolestwie Polskim, oraz Imieniem wszystkiey Szlachty tegoż Krolestwa Supplikowano do nas y przełożono, że w Kościele Bożego Ciała y Swiętych Apostołow Piotra y Pawła, Konwentu Generalnego Braci Zákonu Kaznodzieyskiego Miasta Lwowa na Rusi; zostaie Naydawnieyszy Cudotworny Nayśw: Panny MARYI Obraz, codziennemi Łaskami y Cudami Sławny, y Koronami Złotemi z osobliwey łaski Nayświętszego Oyca Naszego BENEDYKTA XIV. PAPIEZA Szczęśliwie Panuiącego od Kapituły Watykańskiey przysłanemi ozdobiony; W ktorym Kościele nie tylko z pobliższych, ale też y z odległeyszych rożnych stron [iak powiedaią] Wierni Chrystusowi Nabożeństwem zdięci dla odwiedzenia Swiętego Teyże Nayśw: Panny MARYI Obrazu zchadzaią się; gdzie przyszedłszy, aby tym łatwiey łask, ktorych żądaią od teyże Nayśw: Panny dostąpić mogli, naywięcey spowiadaią się y nabożnie Kommunikuią. Przetoż tak wzwyż rzeczony Arcy-Buskup Lwowski, iako y wszystka Szlachta Krolestwa Polskiego pokorną wnieśli Supplikę, aby przynaymniey Sześciu Penitencyarzow [tey że władzy, ktorey są Penitencyarze w Rzymie] wiecznemi przyszłemi czasami pozwolić raczyliśmy. My tedy ktorzy Penitencyaryi Oyca Swiętego, y S. Stolicy Apostolskiey staranie mamy, tym Supplikom, choć nie we wszystkim, przynaymniey co do części [iako niżey wyrażono będzie] nakłonieni, Władzą Apostolską w szczegulności nam pozwoloną, Wielebnemu w Chrystusie Prowincyałowi na czas będącemu rzeczonych Braci Zakonu Kaznodzieyskiego Prowincyi Ruskiey, aby czterech tylko Zakonnikow prawdziwych Professow tegoż swoiego Zakonu, ktorych by do tego sposobnych rozumiał, nauką, zyciem, y obyczaiami znacznych, y pierwey examinowanych, y od Ordynaryusza Mieyscá do Spowiedzi słuchania Wiernych oboyga płci, approbowanych. postanowić, y naznaázyć mogł, pozwalamy. Ktorym Czterem Spowiednikom tak postanowionym y naznaczonym, niżey opisane nadaiemy władzę, ktoreyby używać mogli, tylko w Swięto pryncypalne, ktore się raz w Rok obchodzi na Honor Nayświętszey Maryi Panny wzwyż przerzeczonym ich Kościele,to iest od pierwszych Nieszporow, aż do zachodu Słońca pomienionego Dnia y Uroczystości. A ta władza trwać będzie tylko do lat Dziesięciu, y niedaley ani inaczey,

Wzwyż przerzeczeni Czterey Spowiednicy mogą co do sumnienia y przez siebie samych tylko, rozgrzeszać iakiekolwiek Osoby onym się Spowiadaiące, chociaż Zakonne, ktorego kolwiek by byli Zakonu, Zgromadzenia, albo Postanowienia; choćby przez ustanowienie Przełożonych, y ich Konstytucye od S. Stolicy Apostolskiey approbowane, albolitez z Indultu Apostolskiego, oprocz w Własnym swoim Zakonie grzechow swoich

Kkk Spowie-

Spowiedać się zakazano mieli; od ktorychkolwiek kazusow, y Sentencyi klątew, y innych Kościelnych Censur, chociaż S. Stolicy Apostolskiey iakimkolwiek sposobem w Bulli Wieczerzy Pańskiey, rezerwowanych: naznaczaiąc onym że zbawienną pokutę, y inne należytości do naznaczenia przyzwoite.

Oprocz niżey opisanych.

I. APostatow, czyli Odstępcow od Wiary Chrześciańskiey przez uczynki powierzchowne.

2. Heretykow przez uczynki także powierzchowne.

3. Schizmatykow też podobnie przez uczynki powierzchowne.

4. Tych, ktorzyby wiedząc, czytali, albo u siebie zatrzymywali Xięgi w Bulli Wieczerzy Pańskiey zakazane; ieżeliby mieli Towarzyszow, albo sprzyiaiących sobie, albo sami by byli do sądu obnieśieni; chybaby Towarzysze przebywali w kraiach oczywiście zarazliwych, w ktorych herezye bez karania wolno grassuią, ieżeliby w nich urodzeni byli, albo z tychże kraiow świeżo przyszli, y w nich czytali też Xięgi.

5. Tych ktorzy by Urzędu Swiętey Inquizycyi, lub Inquizytorow, albo mieysc Ordynaryuszow tenże sam Urząd utrzymuiących, iako też ich Wikaryuszow lub Officyałow w należących okolicznościach do ich Urzędu albo onych exekucyi, lub świadkow w tych że samych sprawach tamowali, albo onym szkodzili.

6. Xiążąt udzielnych, lub innych Osob, prawo Panowania lub Juryzdykcyę maiących, iako y Państw, albo Rzeczypospolitych, albo Magistratow lub Osob rzeczone Państwa, czyli Rzeczypospolite reprezentuiących. Także Prałatow, Przełożonych, Starszych y niższych Ordynaryiną Juryzdykcyą maiących, w publicznych kazusach, dla ktorych z przerzeczoney Bulli w klątwie zostaią.

7. Tych ktorzyby przez siebie, albo przez innego, lub przez innych, o rzeczach do Chrześciańskiey Rzeczypospolitey y Katolickiey Religij Państw należących, na Wiernych Chrystusowych, to iest Katolikow zgubę y ruinę, niewiernych albo heretykow y ich pryncypałow albo Heretykow upewniali.

8. Zabiiaiących, obcinaiących, y w Więzieniu zatrzymuiących, albo po nieprzyiacielsku następuiących na Kościoła Swiętego Rzymskiego Kardynałow, Patryarchow, Arcy-Biskupow, Biskupow, y S. Stolicy Apostolskiey Posłow czyli Nuncyuszow; albo onych odrzucaiących z swoich Diecezyi, Ziem, Państw, y Powiatow; albo toż samo rozkazuiących, lub utwierdzaiących; lub daiących pomoc, y sprzyiaiących do konspiracyi na Osobę lub Państwo Naywyższego Papieża Rzymskiego, albu Swiętey Stolicy Apostolskiey.

9. Tych, ktorzyby Kapłanow publicznie zabiiali.

10. Odstępcow lub Apostatow od Zakonow potwierdzonych, poki w Apostazyi zostaią, y nie w Zakonie, chyba by powrocili do Zakonu, albo przynaymniey po wziętym znowu Habicie Zakonnym, statecznym postanowieniem, y w krotkim czasie deklarowali się prezentować w Klasztorze Przełożonym swego Zakonu, oprocz, ieżeliby w wielkiey odległości zostawali, á dla niedostatku, lub dla inney wiel-

kiey

kiey iakiey przeszkody, Habitu swego Zakonu zaraz powziaść niemogli: ktorym iednak naznaczyć się ma czas do wypełnienia tego wszystkiego; y rozgrzeszeni bydź maią do powtornego wykroczenia: bo ieżeliby wtym naznaczonym czasie niewykonali, niech wiedzą, że tym samym Sentencyom, y karom znowu podpadaią, ktorym przedtym podlegli byli; Maią bydź napomnieni, iż się im niegodzi Urząd poświęcenia swego sprawować, ieżeliby byli Kapłanami, albo w innym z większych poświęceniu, poki Habitu Zakonnego na się nie wezmą, y do Zakonu nie powrocą pod Posłuszeństwo Przełożonych.

11. Zakonnikow do klauzury Osoby białogłowskie wprowadzaiących na nieprzystoyne uczynki.

12. Wszystkich przez sąd mianowicie wyklętych, lub w Interdykcie, lub w Suspensie zostaiących, albo za takich wyraźnie deklarowanych lub ogłoszonych.

13. Tych, ktorzyby za życia ieszcze Oyca Swiętego, o Obraniu innego na Papiestwo, albo o exkluzyi traktowali, sposoby umawiali, albo iakie ułożenia o tey Elekcyi mieli.

14. Tych, ktorzyby popadli kary Kościelne, gdy S. Stolica Apostolska wakuie, że niezachowali Formy Elekcyi Papieża, opisaney w Bulli Grzegorza XV. y Urbana VIII. albo też samę formę, gdy S. Stolica wakuie, aby odmieniona, albo pomieszana była, rozmyslnie starali się.

15. Tych, ktorzyby się radzili Astrologow, Wrozkow, Wieszczkow, Czarownikow, y innych sposobow niegodziwych, lub zabobonnych zażywali; Także dowiadowali się o Stanie Rzeczypospolitey Chrześciańskiey; lub Stolicy Apostolskiey; albo o życiu lub śmierci Rzymskiego Papieża, y Iego krewnych, aż do trzeciego Pokolenia.

16. Tych, ktorzyby Dobra rozbitych na morzu lub Rzekach zabrali byle by te zabranie, walor złotych piędziesiąt, przechodziło.

17. Tych, ktorzyby Sekret Swiętey Roty rewelowali przeciw Formie Bulli Urbana VIII. Znowu tych, ktorzyby iakimkolwiek sposobem niedotrzymali Sekretu albo Pieczęci Swiętego Officium według Konstytucyi od Klemensa XI. wydaney.

18. Tych, ktorzyby podarunki od Osob Zakonnych pobrali, oprocz Moderacyi Urbana VIII. Papieza, poki pierwey niewrocą.

19. Tych, ktorzyby zgwałcili *Immunitatem* albo wolność Kościelną nie tylko publicznie, ale y skrycie; chybaby się to stało władzą publiczną w terminach Konstytucyi Grzegorza XIV.

20. Tych, ktorzyby zgwałcili Klauzurę Panien Zakonnych publicznie.

O innych Władzach tymże Czterem Spowiednikom pozwolonych.

I. MOgą przez siebie samych tylko, Wszystkie Vota Sympliczne, nawet dyspensuiąc, zamienić w inne pokuty lub pobożności uczynki: oprocz Votow Czystości; wstąpienia do Zakonu; pomocy do windykowania Ziemi Swiętey; Wizytowania teyże Swiętey Ziemi; także wizytowania Grobu Swiętych Apostołow Piotra y Pawła; y S. Jakoba w Kompostelli. Także Votum niegrania w gry zakazane; y Wotow karzących siebie; uczynionych dla wstrzymania się od grzechu.

2. Mogą w przerzeczonym Swięcie Pryncypalnym, ktore się raz w Rok celebruie na Honor Nayświętszey Panny MARYI, w zwyż rzeczonym ich Kościele odpieczętować Listy od Swiętey Penitencyaryi przysłane, ordynowane do Doktorow Pisma Swiętego, lub Doktorow Kanonow, choćby żadnych Urzędow niemieli.

3. Mogą dyspensować z tym, ktory się nie sposobnym stał do dopominania się powinności Stanu Małżeńskiego, choćby przez społeczność z krewnymi przyiaciela swego zgrzeszył; ale tą kondycyą, aby oddalona była okazya do grzechu, do Sakramentu Spowiedzi, raz przynaymniey każdego Miesiąca, przez czas od Spowiednika naznaczony uczęszczaiąc: y dawszy mu napomnienie, iż iezeliby przeżył przyiaciela swego dożywotniego, nie ma powtornie wkraczać w Stan Małżeński; Albo dla przestąpienia Slubu czystości, gdzieby było nie bespieczeństwo niepowściągnienia; ma mieć te napomnienie: ieżeliby przeżył przyiaciela, powinien Slubu dochować, á ieżeliby zgrzeszył nie będąc Małżeństwem obowiązany, niech wie, że przeciw Slubowi czystości uczynił.

Niechay wiedzą naostatek przerzeczeni Spowiednicy, że się im niegodzi *in quacunque irregularitate* y w wszystkiey niesposobności do Kapłaństwa; w iakieykolwiek inney przeszkodzie Małżeńskiey dyspensować.

CHcemy zaś á żeby był nineyszy Przywiley tak po Łacinie iako y po Polsku, Słowo w słowo przetłumaczony, y na Konfessyonałach do słuchania Spowiedzi przerzeczonym Czterem Spowiednikom naznaczonych, publicznie y iawnie wszystkim Penitentom y Spowiedać się pragnącym wystawiony: aby od wszystkich snadnie czytany bydź mogł; á to pod niewaźnością ninieyszey Władzy y pozwolenia. Co samo ma się rozumieć, ieżeliby przerzeczeni Spowiednicy nad granice w tym pozwoleniu opisane, postępowali; albo Lasek Penitencyarzom Bazylik Rzymskich, zwyczaynych, używali; albo tey władzy, oprocz raz w Rok Dnia Uroczystego (iako wyżey) pryncypalnego, ktory się na Honor Nayświętszey MARYI Panny w przerzeczonym ich Kościele, celebruie, używać odważyli się ani inędy, ani inaczey. Wczym ich sumnienie obciążamy. Dan w Rzymie w Naszym Pałacu Dnia 30. Kwietnia 1754.

Ioachim Kardijnał Bezucijuß Penitencijarz Naywijßßij.

(Mieysce Pieczęci S.)
(Penitencyaryi Apo-)
(stolskiey.)

Z Łaski.

Regestrowano w Xiędze 2. Przywileiow, na karcie 30.

Franciszek Petruciolus Swiętey Penitencyaryi Sekretarz.

Na ten

NA ten Przywiley Swiętey Stolicy Apostolskiey zapatrzywszy się JJ. O. JW. JW. Ordynaryuszowie Lwowscy każdy Owieczki swoie od kazusow sobie też rezerwowanych, osobliwym Jndultem rozgrzeszać pozwolił, moc y władzę rozgrzesznia tymże Penitencyarzom nadał; iako się daie widzieć znastępuiących Instrumentow.

Facultas Celsissimi Loci Ordinarij Metropolitani, concessa ijsdem Romanis Pænitentiarijs absolvendi à casibus suæ Sedi reservatis.

NIcolaus Ignatius *de Wyżyce* Wyżycki DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ, Archi-Episcopus Metropolitanus Leopoliensis.

UNiversis & Singulis, quorum interest, significamus: Quia Nos visis suprascriptis a Sancta Sede Apostolica facultatibus pro Quatuor Pænitentiarijs ad instar Basilicarum de Urbe ad Ecclesiam Sacratissimi Corporis CHRISTI Domini, & SS. Petri & Pauli Apostolorum, Patrum Ordinis Prædicatorum Provinciæ Russiæ, hic intra Mænia Sitam, in qua Jcon Thaumaturga Beatissimæ & Jmmaculatissimæ Virginis Matris DEI MARIÆ à S. Luca depicta, per manus nostras cum inenarrabili cordis lætitia Coronata asservatur, concessis; pro quibus ad Sanctissimum Pontificem BENEDICTUM XIV. feliciter Regnantem, cum Reverendissimis CoEpiscopis Frátribus Nostris, Senatoribus & Proceribus Regni, uti pro Loco Sacro & à Beatissima Hæreditaria Domina nostra electo, beneplacito, Residentiali, & reddito honorifico; Ad Augendam Christi Fidelium Devotionem, tum quoque peccatorum ad Refugium Suum Unicum, & Matrem Misericordiæ recurrentium, & confugientium spirituale commodum instantiales fecimus; Easdem non cancellatas, nec in aliqua sui parte vitiatas, invenientes, Populo Christiano ad notitiam deducendas, Diebus Festivis publicandas, Typis imprimendas, & Confessionalibus tam Latino, quam Patrio idiomate exponendas, juxta vim earundem, robur, tenorem, & obloquentiam concessimus. Præfats Pænitentiarijs [ut præfertur in ijsdem facultatibus] à suo Superiore nunc Dilectissimo Nobis in Christo Sacræ Theologiæ Doctore Religioso & Admodum Reverendo Patre Angelo Polikowski Provinciali; Viro de nobis optimè merito, vel alias pro tempore existenti, designandis, Authoritatem etiam à casibus Sedi Nostræ Ordinariæ reservatis absolvendi, pro Majori Pænitentium Spirituali quiete impertimur: & eam simul cum supradictis à Sancta Sede Apostolica facultatibus, ab Eminentissimo Cardinali Summi Pontificis & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Supremo Pænitentiario Indultis, ad Decursum decennij extendimus. Diem primariam & Principalem iisdem uti facultatibus, Visitationis B. V. Festivam, ut pote Coronationis præfatæ Jconis Thaumaturgæ Anniversariam, designamus: ac in Fidem & Testimonium Omnium præmissorum, Sigillum Nostrum apponi iussimus, & manu Nostra Subscripsimus. Leopoli in Palatio Nostro Archi-Episcopali, Die 28. Mensis Junij. Anno Domini 1754.

NICOLAUS IGNATIUS Archi-Episcopus.

(L. S.)

Facultas Jllustrissimi Loci Ordinarij Leopoliensis Ritus Armeni.

JAcobusStephanus Augustynowicz DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Archi-Episcopus Leopoliensis Armenorum.

UNiversis & Singulis, quorum interest, Significamus: Quia nos ad augendam CHRISTI Fidelium Devotionem etiam in Ritu Nostro & Diæcesi existentium, ad Ecclesiam Sacratissimi Corporis CHRISTI, SS. Petri & Pauli Apostolorum Patrum Ordinis Prædicatorum S. Dominici hic intra Mænia Civitatis istius sitam, in Qua Thaumaturga Jmago B.V.M. à SS. BENEDICTO XIV. feliciter Regnante in præsentia & Assistentia Nostri Coronata, cernitur, concurrentium, Pænitentiarijs ab Eodem SS. Pontifice per Eminentissimum Cardinalem Suum; & S.R.E. Supremum Pænitentiarium præexpressis, à casibus reservatis Sedi Nostræ Ordinariæ, Die Principali seu veriùs Festo Visitationis B.V.M. ut pote Coronationis Anniversaria ad Decursum Suprafati Decennij facultatem absolvendi dedimus. Et in ejus rei fidem Sigillum Nostrum apponi jussimus, & manu propria Subscripsimus. Leopoli in Residentia Nostra Archi Episcopali. Die 17. Mensis unij juxta vetus Calendarium. Anno Domini 1754.

IACOBUS Archi-Episcopus
Leopoliensis Armenorum. mp.

(L.S,)

Facultas Jllustrissimi Loci Ordinarij Leopoliensis Ritûs Græci Uniti.

LEo *in Szeptyce* Szeptycki DEI & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopus Leopoliensis, Haliciensis, & Camenecensis Podoliæ, Abbas Commendatarius Mielecensis.

DIlectis Nobis in CHRISTO Religiosis & RR. PP. Pænitentiarijs Ordinis Prædicatorum S. Dominici ad Ecclesiam Sacratissimi Corporis CHRISTI Conventûs Leopoliensis à Religiosissimo & Reverendissimo in Christo Patre Provinciali ejusdem Ordinis in virtute retroscriptæ Facultatis Apostolicæ ad Excipiendas Confessiones à Christi Fidelibus in Festo B.V.M. ad præfatam Ecclesiam Congregatis, designatis, alias ab Ordinario Loci Approbatis Salutem in Domino. Saluti animarum Christi Fidelium Ritûs Nostri Græci Uniti, quantum cum Domino opportunè consulere cupientes, ut liceat Dilectionibus Vestris à Christi Fidelibus utriusquè Sexûs Jurisdictioni nostræ subjectis ad Ecclesiam præfatam in Festo Visitationis Gloriosissimæ Virginis MARIÆ ad Thaumaturgam Ejus Imaginem quotidianis gratijs & Miraculis clarescentem pro lucranda Indulgentia confluentibus, & peccata sua per Sacramentum Pænitentiæ expiare volentibus, confessiones excipiendi, ijsdemquè etiam in Casibus Sedi Nostræ Ordina-

riæ

riæ reſervatis, videlicet Homicidij voluntarij, percuſſionis Parentum, Inceſtûs, Sacrilegij cum Perſona voto caſtitatis obſtricta, Stupri violenti, Sodomiæ, Beſtialitatis, Publici adulterij, Maleficij, Abſolutionis Confeſſionis coram Sacerdote Schiſmatico, beneficium abſolutionis impertiri, Ita tamen, ut ſi aliquos in Confeſſione Ruthenos à ſuo Ritu Græco Unito ad Latinum tranſiviſſe, tranſire velle, repererint, [de quo in Confeſſione Pænitentes interrogare omnino teneantur] talibus Beneficium abſolutionis non prius, donec firmum propoſitum ad ſuum Ritum Græcum Unitum redeundi, & reſpectivè in eo ad mortem permanendi fecerint, concedere & elargiri, ſuper quo conſcientiam Dilectionum Veſtrarum oneramus, & non alias, nec aliter Authoritate Noſtra Ordinaria facultatem damus & concedimus, Præſentibus ad Quinquennium tantum valituris. Jn quorum fidem &c. Datum Leopoli in Reſidentia Noſtra Epiſcopali ad Cathedram Tituli S. Georgij Martyris. Die 17. Menſis Junij 1754. Anno.

LEO Epiſcopus L. H. C.

(L. S.)

NAſtąpiła potym tegoż Przywileiu publikata, tak po Ambonach wſzyſtkich Kościołow y Cerkwiow, iako y *ad valvas Eccleſiarum*, aby wiernym Chryſtuſowym, oſobliwie Rozgrzeſzenia lub Dyſpenſy od takowey władzy potrzebuiącym, wiadomo było, *de tenore ſequenti.*

Publikata Przijwileiu o czterech Penitencyarzach.

SWięta Stolica Apoſtolſka coraz nowemi Mieyſce Swięte, iako zwykła zdobić Łaſkami, tak y teraz do Kościoła Bożego Ciała y SS. Piotra y Pawła Apoſtołow w Mieście będącego WW. OO. Dominikanow, Mocą Oyca Swiętego BENEDYKTA XIV. Papieża ſzczęſliwie Panuiącego przez Kardynała Naywyżſzego Penitencyarza, nadała czterech Penitencyarzow ztą władzą, iakie maią Penitencyarze w Rzymie; ktora władza rozgrzeſzenia, że ſię zaczyna od pierwſzych Nieſzporow Swięta Nawiedzenia Nayſw. MARYI Panny iako Uroczyſtości Pryncypalney,z przyczyny Anniwerſarza, czyli Rocznicy Koronacyi Cudownego w tymże Kościele Obrazu Matki Bożey; á to dla wſzyſtkich w poſpolitości wiernych Cryſtuſowych, wktorymkolwiek Obrządku będących, bądź Łacinſkim, albo Ormiańſki czyli też Ruſkim; z pozwoleniem od każdey Zwierzchności, rozgrzeſzenia od wſzyſtkich kazuſow, nawet prywatnie ſobie rezerwowanych: y trwać będzie do Zachodu ſłońca przerzeczonego Swięta Nawiedzenia teyże Matki Boſkiey; Wſpomnieni WW. OO. Dominikanie, z miłości ku nawroceniu iak naſkutecznieyſzym grzeſznikow, o tym Przywileiu y Łaſce S. Stolicy Apoſtolſkiey Rzymſkiey donoſząc, na Nabożeńſtwo, teyże Uroczyſtości Nawiedzenia Nayśw. MARYI Panny, ktora ſię odprawować będzie w przyſzły da Pan Bog Wtorek, to ieſt Dnia Drugiego Mieſiąca Lipca, z Wyſtawieniem Nayświętſzego SAKRAMENTU, z Kazaniami, Proceſſyami, Rożańcem przed Tryumfalną Bramą tak po pierwſzych, iako y drugich Nieſzporach, przy Exortach zwyczaynych, oraz z Odpuſtem Jubileuſzowym, y Arcy-Paſterſką Benedykcyą, Łaſk waſzych zapraſzaią. Gdy

Gdy pomieniona Uroczyſtość przypadła, przy zwykłych Tryumfach zaczynać ſię miały pierwſze Nieſzpory, po otwarciu Obrazu Ukoronowanego Matki Boſkiey, y Wyſtawieniu Nayświętſzego Sakramentu wyſzedł w aſſyſtencyi przyzwoitey W.X. Prowincyał w bogatym Pluviale, ktory maiąc czterech Zakonnikow, w kondycyach opiſanych w Przywileiu, znakomitych, w zupełnym Habicie y ſtułach, przed wielkim Ołtarzem przytomnych, onym publicznie Władzą ſobie od Kardynała Naywyſzſzego Penitencyarza pozwoloną moc wrzeczonym Przywileiu wyrażoną nadał, y Penitencyarzami OYCA Swiętego y S. Stolicy Apoſtolſkiey poczynił. Ktorzy zaraz w ſwoich Konfeſſyonałach zaſiedli, y Penitentow wielką liczbą gromadzących ſię ſpowiedać zaczęli. Na każdym zaś Penitencyarſkim Konfeſſionale, dla informacyi przychodzących, wielkiemi Literami napiſano było: *Pœnitentiarius Domini PAPÆ.* á Nabożeńſtwo ſwoim torem kontynuowało ſię [iako w Publikacie opiſano] tak na pierwſzych Nieſzporach, iako y przez cały Dzień Uroczyſtości Nawiedzenia Nayśw: MARYI Panny. przy rezonancyi kapeli, Litaniach granych na Trynmfalney Bramie, illuminacyach wſpaniałych, wzwyż namienionych applauzach, y dawaniu przez Altyllerie Koronne ognia z Armat. Predykowali zaś tego Roku 1 7 5 4. WW. OO. Pijarowie, z ktorych rannego Kaznodziei Jmci X. Choynackiego Kazanie, między kazaniami Koronacyinemi daie ſię czytać drukowáne.

Notandum.

Z Okoliczności tego Indultu, trzeba wiedzieć, że Zakon Kaznodzieyſki ma obſzerne Przywileie rozgrzeſzać Wiernych Chryſtuſowych od kazuſow Swiętey Stolicy Apoſtolſkiey rezerwowanych; á oprocz, że każdego czaſu liczy ie ſobie za domowe; w ſzczegulności w wielkich doſyć łaſkach ma nadane, ktorych używa mocą ſobie pozwoloną od Oycow SS. Jnnocentego VIII Leona X. Piuſa IV. S. Piuſa V. Grzegorza XIII. Jnnocentego XI. y Benedykta XIII. ktorzy nie tylko w ſame Swięta niżey wyrażone, ale nawet [dla wygody Penitentow] trzema dniami każde Uroczyſtość poprzedzaiącemi, Odpuſt zupełny od winy y kary z władzą y łaſkami Jubileuſzowemi nadali.

Y tak iakie nadał Jnnocenty VIII. Papież piſze otym Nay Przew: Antonin Bremond Generał Zakonu Kaznodzieyſkiego in Bullario Ordinis, [ktory dawniey wielką pracą wydał] Tomo 4. fol: 394. Bartholomæus de Comatijs Bononiensis Generalis Magiſter Ordinis Prædicatorum *Indulgentiam pleniſsimi Iubîlei* ab Jnnocentio VIII. Confratribus & Sororibus Ssmi Roſarij conceſſam *Semel in vita, & Semel in mortis articulo,* dum, cùm ejuſdem Ordinis Provincialibus Capitulum. Generale in Alma Urbe celebraret, Epiſtola ſcripta Romæ Anno 1484. Die 15. Octobris denuntiavit, cujus exemplar authenticum in Archivo Ordinis aſſervatur: Epiſtolæ autem tenor eſt hujusmodi:

Jn Dei Filijs Chariſſimis Reverendis Prioribus, Fratribus Totius Ordinis Prædicatorum Frater Bartholomeus Comatius de Bononia ejusdem Ordini: humilis Generalis Magiſter ſalutem & Spiritus Sancti Conſolationem.

Notum ſit vobis quod Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus, Dominus Noſter Jnnocentius Divinâ Providentiâ Papa Octavus, attendens Devotio-

votioni Beatæ Virginis de Rosariò, ut Confratres dictæ Confraternitatis, & qui adhuc Confratres non sunt, ad Virginis obsequium propterea accendantur, hodie suæ vivæ vocis oraculo concessit nobis, quatenus omnes utriusquè sexus ubiq; terrarum existentes Confratres, unum sibi possint eligere Confessorem, qui eis plenariam Jndulgentiam semel in vita & semel in mortis articulo concedat omnium delictorum suorum. Bene valere & Dominum profelici statu & profectu Ordinis instanter orate. Datum Romæ in Nostro Conventu S. MARIÆ super minervam, die Quinta Decima Octobris. Anno Millesimo Quadringentesimo Octoagesimo Quarto. Tenże Tom: 8. Tráct: de consensu Bullarum Tit: 5. quæst: 3. num: 3. pisze: Anno MCCCCLXXXIV. Jnnocentius VIII. Omnibus utriusq;, sexus Confratribus SS. Rosarij indulsit, ut unum sibi possint eligere Confessorem, qui eis plenariam Indulgentiam semel in vita, & semel in mortis articulo concedat omnium delictorum.

Otym Liście wspomina Leo X. w Bulli, ktora się zaczyna: *Pastoris æterni* Dnia 6. Pazdziernika 1520. y między innemi ktore nowo nadaie też samę Łaskę y moc potwierdza; iako można czytać: *in Bull: Ord: Tom: IV: pag:* 394.

Także S. Pius V. potwierdzaiąc Leona X. namienia w Bulli: *Inter desiderabilia* Dnia 29. Czerwca Roku P. 1569. *Tom: V. fol:* 214.

Jnnocenty XI. w Bulli: *Nuper pro parte.* Dnia 31. Lipca 1579. w Summariuszu cap. 10. wyraźnie traktuie y potwierdza też Łaskę. Tom: 6. pag: 349.

Jako y Benedykt XIII. *in Bulla: Pretiosus.* Dnia 26. Marca 1727. §. 4. Tomo VI. Bullarij Ord. fol. 616.

LEO X. in Brevi: *Ad Sacram Petri.* Dnia 14. Września 1514. w Swięta *Narodzenia Pańskiego, Zielonych Swiątek. w Piątek po Niedzieli Passionalney, Wszystkich Swiętych, y w Niedzielę Drugą wielkiego Postu,* dla wszystkich w Rożańcu Jubileusz nadał, iako słowa iego opiewaią: *In quibus confratrum vota quæcunquè Simplicia Confessarii in alia pietatis opera commutare valent.*

Ten że Leo X. in Brevi: *Pastoris æterni* Dnia 6. Października 1520. w Swięta Nayśw: MARYI Panny *Zwiastowania, Nawiedzenia, Wniebowzięcia, Narodzenia, Oczyszczenia, y Wielkiey nocy Zmartwychwstania Pańskiego,* oraz *trzema Dniami też Swięta poprzedzaiącemi* iako nadaie Spowiednikom Zakonu Kaznodzieyskiego władzę przy *Odpuście Iubileuszowym,* wyraził to in consensu Bullarum Tom. VIII. Tit: XV. Quæst: 3. num: 4. wzwyż wspomniony NayP. Bremond Generał Zakonu, *De Confratribus & Consororibus Societatis Sanctissimi Rosarii inquiens Leo X. Constitutione CXV. Pastoris æterni. Tom: IV. pag:* 393. Quod omnes [inquit] prædicti eorum, & singuli *in Pascha Resurrectionis & Festivitatibus prædictis* ac *Tribus diebus singulis Festivitatum earundem præcedentibus* Cuicunq; Presbytero Domus Ordinis Prædicatorum Fratrum Professorum per eorum Singulos pro tempore eligendo, peccata sua confiteri valeant, iisq; Presbyter, eorum Confessionibus diligenter auditis, ipsos & eorum singulos, ab omnibus & singulis excommunicationibus, alijq; Ecclesiasticis sententijs censuris & pænis à jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis & promulgatis, nec non sacralegijs, incestibus, adulterijs, pænitentiarum, injunctarum & Di-

vinorum Officiorum, & jejuniorum omissionibus, alijsq; eorum peccatis criminibus, excessibus, delictis, etiam quantumcunq; gravibus, & enormibus, in singulis etiam Sedi Apostolicæ reservatis casibus, [contentis in Bulla Singulis annis in Die Cænæ Domini legi consveta, duntaxat exceptis,] absolvere, & eis pro Commissis Pænitentiam salutarem injungere, ac juramenta quæcunquè sine alicujus præjudicio relaxare, & vota quæcunquè, [ultra marinis, Visitationis Liminum Beatorum Petri & Pauli præfatorum, ac Sancti Jacobi in Compostella, nec non Religionis, & Castitatis votis duntaxat exceptis,] in alia pietatis opera commutare liberè possit, Ordinarij & Archi-Diaconi Loci ac Rectorum Parochialium & cujusvis licentia desuper minimè requisita.

PIUS IV. in Brevi: *Unigeniti Filii.* Dnia 25. Września 1563. na Święto *Wielkiey nocy Zmartwychwstania Pańskiego* nadał *Solenny Iubileusz z pozwoleniem Ofiarowania Bogu nawet za Dusze w Czyscu zostaiące,* onym do prędszego z tegoż Czysca uwolnienia pomagaiąc. O ktorym, tyle razy wspomniony NayPrzew: Generał *Tom:* 8. *Bullarii Ordinis Tractatu de Consensu Bullarum Tit: XV. q.* 3. *num: IV.* także namienia. In Fonte zaś pomieniony Papież, takim tenorem wyrażoną Łaskę opisuie: *Qui in Paschatis Resurrectionis D.N.I.Ch.* Solemnitat. &c. annuatim devotè visitaverint, &c. oraverint &c. plenariam Omnium peccatorum suorum quantumcunq; gravium & enormium, etiam Sedi Apostolicæ reservatorum, Indulgentiam & remissionem à culpa & pœna, nec non *Iubileum plenarium,* quæ etiam Animabus Christi Fidelium in Sinu Sanctæ Matris Ecclesiæ defunctorum in Purgatorij pœnis detentis, pro quibus hujusmodi preces ad Deum fuderint, quantum Bonitati suæ placuerit, per modum Suffragij prosint, auctoritate Apostolica tenore præsentium perpetuo misericorditer in Domino concedimus & elargimur. Et ut ibi Christi Fideles ad Indulgentiarum hujusmodi consecutionem habiliores efficiantur, quod possint eligere Confessorem, qui eorum Confessionibus diligenter auditis, ipsos, & eorum quemlibet, à quibusvis, etiā majoris excommunicationis, & alijs Ecclesiasticis Sententijs, censuris, & pœnis, à jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati pro tempore fuerint, ac omnibus & singulis alijs excessibus, criminibus, peccatis, & delictis suis quantumq; , gravibus & enormibus, etiam Sedi prædictæ, ut præfertur, reservatis, exceptis in Bulla in De. Cænæ Domini legi consveta, contentis, dicta auctoritate Apostolica absolvere, eisq; pro commissis pænitentiam salutarem injungere, ac Vota quæcunquè per eos emissa, Ultramarino, Visitationis Liminum Apostolorum Petri & Pauli de Urbe, & S. Jacobi in Compostella, nec non Religionis & Castitatis votis, duntaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare, liberè & licitè possint, & valeant, eisdem auctoritate, & tenore indulgemus.

Tenże Pius IV. in Brevi *Iniunctum Nobis.* y drugim, ktory się, zaczyna *Salvatoris* Dnia 13. Kwietnia 1564. *na Uroczystość Roku nowego* albo Obrzezania Pańskiego, iako pryncypalną Rożańca S. Nayslodszego Imienia JEZUS. *Iubileusz wielki nadał,* iako się ex Bullario Ordinis Tom. V. pag: 96. oraz ex Bullario Confraternitatum Ordinis FF. Prædicatorum pag: 169. Tudzież Tract: de Consensu Bullarum Tit: 15. q. 6. §. 3. wyraźnie widzieć daie: Qui verè pœnitentes & Confessi *Die Festo Circumcisionis D.N.I.Ch:*

annis

annis singulis in perpetuum Sacro Sanctum Eucharistiæ Sacramentum susceperint &c. *plenariam* Omnium & singulorum ac quorumcunq; peccatorum suorum *Indulgentiam* & remissionem, & absolutionem *prout in Anno Iubilei*, Ecclesias Almæ Urbis, & extra illius muros ad id deputatas visitantibus, concedi solet, auctoritate Apostolica tenore præsentium concedimus & elargimur &c.

GRZEGORZ XIII. in Brevi: *Alias per felicem* Dnia 9. Lipca 1580. na też Swięto tenże sam Iubileusz potwierdza, à in Brevi: *Alias felicis* Dnia 22. Września 1583. na Dni trzy poprzedzaiące, dla wygody penitentow pozwala, y władzę Spowiednikom tegoż Iubileuszu rozszerza.

S. PIUS V. in Breui: *Inter desiderabilia* Dnia 29. Czerwca 1569. potwierdzaiąc od Antecessorow swoich łaski y Przywileie Zakonowi Kaznodzieyskiemu nadene, y Rożańcowey Archi-Konfratrnij, [iako in Bull: Ord: Tom: 5. pag: 214.& Tom: VIII. in consensu Bullarũ Tit: 15. 4. 4. 8. 1. num 2, pag: 430. & 431. wolno czytać,] cytuiąc od Leona X. Papieża Braci y Siostrom Rożańcowym pozwolone odpusty, na też Swięta; na ktore pomieniony Leo X. odpusty y Łaski nadał, iako to na Swięta Nayśw: Panny Zwiastowania, Narodzenia, Wniebowzięcia, Narodzenia, Oczyszczenia, y na Wielkanoc, oraz na trzy dni też święta poprzedzaiące. Także na Uroczystość Narodzenia Pańskiego, Zielonych Swiątek, w Piątek przed Kwietną Niedzielą, w Uroczystości Wszystkich Swiętych, y w Niedzielę drugą Wielkiego Postu: [oczym wszystkim wyżey] S. zaś Piusa V. z iego Przywileiu te są słowa: Postremo verò ut animarum Christi Fidelium præsertim ex aliqua Societate huiusmodi erectarum, seu erigendarum existentium, & eandem Societatem ingredi volentium quieti & Spirituali Cõsolationi salubrius, consulatur & ad illam ubicunq; erectam Christi fideles ipsi accedentes eò ferventius, & promptiores reddantur, quo se dono celestis gratiæ decoratos senserint de omnipotentis Dei misericordia, ac Beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, Christi fidelibus præfatis de dicta Societate ut præfertur instituta vel instituenda existentibus, *ut omnes & singulas Indulgentias & peccatorum remissiones*, tam per Nos, quam quoscunq; alios Romanos Pontifices, & præsertim *LEONEM Papam X.* Prædecessores Nostros, concessas, consequantur, & cõsequi possint, auctoritate & tenore prædictis misericorditer in Domino concedimus & indulgemus; *illasquè non nisi in Ecclesiis, in quibus ut præfertur, eadem Societas instituta erit consequi posse decernimus.*

JNNOCENTY XI. nie tylko sam przez się wiele łask nadał, ale y innych Oycow Papieżow Antecessorow swoich obszernie w Summaryuszu per Sacram Congregationem S.R.E. Cardinalium Indulgentijs & Sacris Reliquijs præpositam rewidowanym, od siebie w Bulli: *Nuper pro parte* Die 31. Julij 1679. potwierdzonym, cytuiąc, wyraża dostatecznie iakie łaski y Przywileie Braci y Siostrom tudzież Zakonowi Kaznodzieyskiemu S. Stolica Apostolska uzycza y hoynie udziela. Dowod tego dosyć wielki niech będzie z Rozdziału pierwszego tegoż Summaryuszu *ex Bull: Ordinis Tom: 6. pag:* 344. Gdzie po Tytule de Confirmatione & extensione Indulgentiarum Sanctissimi Rosarij idzie tenor takowy. *Primo* Sciendum à multis Summis Pontificibus respectivè fuisse Confirmatas Indulgentias & gratias ab

eorum Antecessoribus benigne elargitas Confratribus & Consororibus Sanctissimi Rosarij, nimirum à Leone X. in Bulla quæ incipit: *Pastoris æterni* Die VI. Octobris MDXX. à Clemente VII. in Brevi: *Et si temporalium.* Die VIII. Maj. MDXXXIV. à Julio III. in Brevi: *Sinceræ devictionis.* XXIV. Augusti MDLI. à Pio V. in Brevi: *Inter desiderabilia.* Die XXVIII. Junij MDLXIX. ac in Brevi: *Consueverunt.* Die XVII. 7bris MDCLXIX Deinde cum omni amplitudine confirmatas & innovatas à Sixto V. in Brevi, quod incipit: Dũ in effabilia XXX. Januarij MDLXXXVI. Deniq; etiam Paulus V. in Brevi: *Cum olim* Die XX. Septembris MDCVIII. revocato Brevi suo revocatorio Indulgentiarum antiquarum Sanctissimi Rosarij in executionem Constitutionis Clementis VIII. incipientis: *Quæcunquè* & illud ád terminos Juris reduxit, & pristino Statu restituit easdem Indulgentias à Summis Pontificibus suis Prædecessoribus concessas, Confraternitatibus Sãctissimi Rosarij canonicè institutis ubiquè locorum existentibus. *Secundo.* Omnes Indulgentias specialiter, vel generaliter, aut quocunquè modo uni, vel pluribus Confraternitatibus Sanctissimi Rosarij, vel etiam Confratribus & Consororibus alicujus Confraternitatis in aliqua particulari Ecclesia erectæ impertitas, communes esse Omnibus Confraternitatibus Sanctissimi Rosarij, omnibusq; Confratribus & consororibus omnium dictarum Cofraternitatum Universi Orbis. Hoc indulsit Gregorius XIII. in Brevi incipiente: *Pastoris æterni.* V. Maj MDLXXXI. pro Confraternitatibus Canonicè erectis. Et Sixtus V. in præfato Brevi: *Dum ineffabilia.* Omnia privilegia, Indulta. facultates, exemptiones, immunitates, concessiones, Indulgentias, etiam plenarias, à Summis Pontificibus concessa, & concessas Confraternitatibus, & Confratribus Sanctissimi Rosarij, extendit, & ampliat in perpetuum ad Confraternitates erigendas, illarumquè Confratres & Consorores pro tempore existentes. *Tertio.* deniquè quascunq; Indulgentias in hoc Summario contentas, quæ concessæ sunt alicui particulari Confraternitati Sanctissimi Rosarij vigore præfatarum Literarum Apostolicarum Communes esse cuilibet Confraternitati & cuilibet respectivè Confratri, aut consorori in aliqua Confraternitate descriptis. *W innych zaś Łaskach, y Odpustach kto ciekawy? wtym że samym Summaryuszu, y Bulli Innocentego XI. doczyta się z zupełną satysfakcyą.*

BENEDYKT XIII. in Bulla: *Pretiosus* Die 26. Maj 1727. na Niedzielę pierwszą Miesiąca Października, w ktorą Kościoł S. obchodzi Uroczystość Nayśw: MARYI Panny od Zwycięstwa albo Rożańcowey; także na Niedziele Drugą Listopada, w ktorą Zakon Kaznodzieyski odprawia Swięto Opieki y Protekcyi iako osobliwszey Matki swoiey, tey że Nayś. MARYI Panny, pryncypalne we Lwowie w Kościele Bożego Ciała Century Rożańcowey. Tudzież na Dzień 28. Stycznia, w ktory ten że Zakon Kaznodzieyski Celebruie Swięto Przeniesienia Ciała S. Tomasza z Aquinu Anielskiego, Kościoła Bożego V. Doktora, także pryncypalne Kongracyi Milicyi Anielskiey, albo Paska tegoż S. Tomasza, lub też iako Syxtus V. y Benedykt XIII. nazywaią Konfraternij Studentow Teologow, ktora początek swoy bierze od Kościoła Zakonu Kaznodzieyskiego w Barcynonie w Hiszpanij. Tenże sam Odpust zupełny z władzą Jubileuszową, oraz na trzy dni poprzedzaiące nadał, iako się z Bulli przerzeczoney §. 27. ia-

wnie

wnie widzieć daie: *Bene verum est*, quod circa perſonas prædictis Societatibus adſcriptas intelligimus, prout volumus, & de Apoſtolica benignitate indulgemus, Cōcedimꝰ & declaramꝰ, ut à *Confeſſariis Ordinis Prædicatorū abſolvi*, eorumq; juramenta relaxari, ac vota commutari, *ſicut de confratribus & Conſororibus Roſarii* ſupra diximus & conceſſimus, poſſint, ac valeant, *pro Societate quidem Sanctisſimi Nominis IESU in primo Anni & tribus immediatè præcedentibus diebus*, juxta ſuperius innovatas Conſtitutiones Pij IV. *Iniunctum*. Et Gregorij XIII. *Alias fel: rec: Pius Papa IV*. *Pro aliis verò Societatibus in Feſto præcipuo ipſarum & tribus diebus tale Feſtum immediatè antecedentibus*. Et circa reliquas perſonas Sæculares Societatibus minimè adſcriptas, ijſdem Confeſſarijs Ordinis Concedimus, ut eoſdem ab alias prædictæ ſedi reſervatis caſibus, & Cenſuris abſolvere, eorumquè vota Commutare, ac juramenta ſolvere, juxta privilegia, quæ ipſorum, aut alij ex inferius recenſendis ſive alteri cuicunquè Regularium quocunquè nomine nuncupatorum Ordini, Congregationi aut Societati ab Apoſtolica Sede conceſſa eſſe, nec abrogata fuiſſe Conſtiterit, poſſint, ac valeant.

Ktorę Bullę: *Pretioſus* Benedykta XIII. że dla wyraźnych dowodow przedſięwziętey propozycyi przyſzło cytować, á o niey rożni, rożnie tłumaczą oſobliwie ktorzy nieczytaią Przywileiow Zakonnych, tylko coś zaſłyſzawſzy, ſwoim domyſłem argumentuią, więc kładzie ſię tu: Ex Bullario Ordinis Rdſmi Antonini Bremond Magiſtri Generalis Totius Ordinis Prædicatorum feliciter viventis Tom: 8. Tractatu de Conſenſu Bullarum Tit: XV. quæſt: 4. §. 3. num: 6. Rezolucya Sacræ Congregationis Jndulgentijs & Sacris Reliquijs præpoſitæ, ktorą tenże Reverendiſſimus w te ſłowa cytuie. Verum cum hæc Conſtitutio: *Pretioſus* ad terminos Iuris reducta fuerit, è non nullis ſubinde quæſitum fuit, quid de id genus Indulgentijs Cenſendum foret? Qua de re audiendus Jlluſtriſſimus ac Reverendiſſimus Dominus Secretarius Congregationis Indulgentiarum, qui Dubia varia proponens eidem Sacræ Congregationi Feria Sexta XXX. Aprilis 1734. in Palatio Apoſtolico Quirinali habendæ, ſic Eminentiſſimos Patres & Reverendiſſimos Conſultores alloquitur in ſcripto, Romæ 1734. impreſſo Typis Philippi Zensbij Typographi Sanctiſſimi Domini Noſtri Clemētis XII. Sane quod ſpectat ad expreſſam revocationem Laudatæ Conſtitutionis [à Benedicto XIII. conceſſæ Ordini Minorum & à Clemente XII. ſimul cum alijs revocatæ] ſimilis inſtantia fuit in hac Sacra Congregatione propoſita ſub Die XXI. Januarij proximè præteriti anni, ſupplicantibus Canonicis Regularibus Sancti Salvatoris: reſolvi. An per moderationem ſeu revocationem expreſſam Bullæ incipien: *In Sede* favore ipſorum à Benedicto XIII. editam, Indulgentiæ ipſis Conceſſæ, nec non Privilegium Altaris intelligeretur revocatum? *Cui Dubio reſponſum fuit* ab Eminentiſſimis Patribus. *Negativè*. Ex quo in narrativa Bullæ Sanctiſſimi D. N. [Clementis XII.] ad amovendam Litium occaſionem ad terminos Juris Cōmunis, Benedicti Conſtitutiones reduci, aſſeratur, *ac proinde ſolùm Privilegia Contentioſa, ac Iuriſdictionem Ordinariorum impedientia videantur revocari*. Quæ ſanè verba, quibus Jlluſtriſſimus Dominus Secretarius mentem Sacræ Congregationis declarat, apprimè notanda ſunt, ut id genus Dubia ſolvi poſſint.

Nnn Jakoż

Jakoż y z Bulli Klemensa XII. ktora się zaczyna: *Cum sicut accepimus* Die X. Aprilis *1733.* toż samo iawnie się wydaie, gdy w samym Tytule napisano: Declaratur per Constitutionem: *Romanus Pontifex* nullum præjudicium generatum Privilegijs Ordinis Prædicatorum.

Ztych zatym Przywilejow S. Stolicy Apostolskiey, ktore się władzy y mocy Spowiednikow Zakonu Kaznodzieyskiego tyczą, wnieść oczywiście można, iak obszerne Łaski wierni Chrystusowi w kościołach tegoż Zakonu dostąpić mogą, niewspominaiąc Jnnocentego IV. Piusa II. Grzegorza XI. y Syxtusa IV. ktorzy czasow swoich, [iako ich Paweł V. Papież w Bulli swoiey: *Iniuncti Nobis* Die VII. Januarij MDCVI. za staraniem W. X. Alexego de Leopoli cytuiąc potwierdza] wielkie łaski titulo Missionis Braci Zakonu Kaznodzieyskiego w Ruskich kraiach zostaiącym nadali, z ktorych do tąd wszyscy, ktorzy ná Collegium S. Thomæ de Urbe in Fundatione Brachoviana byli y bywaią, oprocz czterech Mszy S. co rok przez całe życie, zostaią obligowani bydź prompti na każde skinienie S. Stolicy Apostolskiey, y każdego czasu gotowi ad missiones obeundas inter Gentes. Jako wyraźnie erekcya Funduszu opiewa.

A dotych wszystkich, y wielu innych, [ktorych niepodobna wtym mieyscu okryślać, bo raz trzebaby taką drugą Xięgę pisać, gdyby dostatecznie o wszystkich łaskach, Przywileiach y Odpustach traktować przyszło; drugi raz cale nie tu temu mieysce zabierać czas do prędszey expedycyi tey Xięgi z druku, ktorey wiele ustawicznie pragnie, áby na Swiat wyszła,] szczęśliwie panuiący BENEDYKT XIV. Papież w szczegulności do kościoła Lwowskiego Bożego Ciała z osobliwey łaski swoiey Czterech Penitencyarzow nadał z mocą Rzymskim Penitencyarzom w trzech Bazylikach przyzwoitą, wyzey opisaną.

Jnformacya o Penitencyarzach Rzymskich.

JAkie zaś początki Penitencyarzow Rzymskich, iako się oni po wszystkich Bazylikach nazywaią Pænitentiarij minores, y co ich za Urząd, na iako Rothę przysięgać powinni tak w Rzymie iako y w innych mieyscach, gdzie są pozwoleni, krotko excerptem z Bulli BENEDYKTA XIII. *Emanarunt.* Die *15.* Julij 1724. tudzież ex Brevi: Bonifacego IX. *Religionis zelus.* Die 13. Junij 1390. Papieżow, dla wiadomości ciekawych opisuie się. z Bulli Benedikta XIII. Præ cæteris Curis. quibus Apostolica sollicitudo premitur, ea comperitur præcipua, quæ circa pænitentiale Forum versatur, adeo merito ut Romani Pontifices, exoriente Ecclesia, eidem muneri per se ipsos sedulo incumberent, ac deinde negotiorum mole oppressi, nobiliora Ecclesiæ Hierarchiæ Membra Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales addixerint, nequè primum ab hujusmodi onere ipsi relevati fuerunt, nisi cùm publicis magnisquè occupationibus eos destinari oportuit. Tum quidem probi Sacerdotes Pænitentiario Officio suffecti extiterunt, qui fidelibus undequaq; ad Sacra Limina Confluentibus præsto essent, sub Cura & Jurisdictione Unius ex S.R.E. Cardinalibus Majoris Pænitentiarij nuncupati. Hic sane tanquam Summi Pontificis Vicarius in Foro Poli memoratis Sacerdotibus Minoribus Pænitentiarijs præsidere cæpit, eosquè eligere

gere, ac in nobilioribus Urbis Basilicis promiscue deputare Consvevit, tum ex sæculari, tum ex Regulari Cætu, varijsquè ex nationibus & lingvis. Perseveravit ultimo recensitus Pænitentiariæ Status, quousquè S. Pius V. in meliorem partem eum vertere censuit simulquè tribus Religionibus Optimeritis, gratificari voluit, proindeque sub Anno MDLXVIII. Constituit, quod in Liberiana Basilica PP. Prædicatores eligerentur Minores Pænitentiarij; in Lateranensi PP. Minores, ac in Vaticana ex Societate JESU assumerentur. Quin etiam præ alijs majori beneficentia prosequi volens Religiosos S. Dominici sub cujus vexillo vitam ab adolescentia instituerat, non sat habuit Correligiosis suis jus electionis passivum decernere, quemadmodum binis recensitis Religionibus Constituit &c. &c.

Przysięga Pænitencyarzow Mnieyszych wyięta z Bulli Bonifacego IX.

EGo NN. Ordinis Fratrum Prædicatorum Professor, in Romana Curia Pænitentiarius ab hac hora in antea fidelis ero Beato Petro, Sanctæquè Romanæ Ecclesiæ, ac Domino meo, Domino BENEDICTO PP. XIV. ejusquè Successoribus Canonice intrantibus, nequè ero in facto, consilio, vel consensu quod vitam perdant, aut membrum, vel capiantur mala captione; consilium quod mihi per se, vel amicum suum, seu Literas Credituri sunt, signo verbo vel nutu me sciente ad eorum damnum, seu præjudicium nulli pandam: si damnum illorum tractari scivero, pro posse, meo impediam, ne fiat; quod si per me impedire non possem, per Nuncium aut Literas eis significare curabo, vel illi per quem citius ad eorum notitiam deducatur. Papatum Romanum ex Regalia Beati Petri, & omnia Jura Romanæ Ecclesiæ, quæ habet, ubiquè manutenebo totis viribus, & defendam, ac adjutor eis ero ad retinendum & defendendum contra omnem hostem; Res quoquè ipsius Domini Papæ & Ecclesiæ Romanæ, quæ meæ Custodiæ committentur diligenter custodiam, & fideliter resignabo. Ambaxiatas etiam, & quæcunquè alia negotia mihi commissa firmiter portabo, ac fideliter & diligenter referam sine fraude; Et pro Confessionibus audiendis, & absolutionibus faciendis, seu alijs, quæ spectant ad meum Officium, nihil omnino per me, aut alium exigam, vel petam, aut recipiam, etiam sub titulo, vel specie eleemosinæ, vel alio quovis modo, & non absolvam, vel dispensabo scienter in aliquo casu mihi non permisso, nec scienter quamquam absolvam à peccato, vel peccatis aliquibus in aliquo casu ambiguo nec etiam inbujusmodi casibus ambiguis scienter cum aliquo dispensabo, nisi de speciali Mandato Summi Pontificis. vel Pænitentiarij Majoris, cui exprimam dictum casum sine alicujus revelatione, vel expressione Personæ; non injungam pænitentias pecuniarias expresse mihi, vel alicui certæ personæ, vel Ordini meo, aut alteri applicandas; super restitutionibus injungendis & faciendis servabo, prout est per piæ memoriæ Dominum Benedictum Papam XII. ordinatum, & suprascripta omnia & singula promitto, & juro attendere & observare sine omni dolo, & fraude, ac malitia sic me Deus adjuvet, & hæc Sācta Dei Evāgelia.

Tęż same przysięgę, y według tey formy podaie także Eugeniusz IV. Papież w Bulli podobnie zaczynaiącey się iako y w Bonifacego IX. *Religionis zelus.* Die 29. Aprilis Anno D. 1431. ktory pięciu Pænitencyarzow z Zakonu Kaznodzieyskiego kreował, iako Reverendissimus Magister Ordinis Antoninus Bremord, in Bullario Ordinis Tom: 3. pag: 6. & 7. wymienia.

PECULIARIA
QUÆDAM PRIVILEGIA
Ordini Prædicatorum à Summis Pontificibus concessa.

EVGENIUS Quartus concessit, quod Confessarij nostri quando sunt in itinere, vel alibi, ita, quod non possunt commodè petere casus Episcopales, eo casu possunt uti plenariè auctoritate Episcopali.

Alexander Quartus concessit, quòd Fratres nostri possunt concedere suis auditoribus in Sermonibus, Indulgentiam XL. dierum. Item recipientes nos ad hospitium, vel facientes nobis eleëmosynas, habent Indulgentiam XL. annorum.

Gregorius Nonus concessit, quòd audientes Sermones nostros, habent XV. annos de Indulgentia:

Calixtus Tertius concessit, quòd Fratres nostri Laici, possunt tangere calices, & lavare Corporalia.

Jnnocentius Octavus concessit, quòd Sacerdotes nostri celebrantes in diebus Dominicis, & in Festis D.N. IESU Christi, vel in Festis Beatæ Virginis, vel Sanctorum Ordinis, vel in Festis, quæ servantur à populo, vel communicantes in his diebus, habent Indulgentiam plenariam.

Sixtus Quartus concessit quòd Moniales Ordinis possint lavare Corporalia, dum modò sint prius lota à Fratribus. Item in receptione cujuslibet habitus Ordinis, & in die Obitus, habent Religiosi Indulgentiam plenariam. Item omnes Sacerdotes nostri, possunt benedicere indumenta omnia ad Missam, & solus Provincialis, vel Vicarius Generalis, possunt benedicere Corporalia.

- Jtem, quòd Priores Conventuales possunt absolvere Fratres suos, & alios ad se venientes, à quacunq; excommunicatione, & dispensare super irregularitatem; nisi esset talis, propter quam Sedes Apostolica esset consulenda. Casus autem propter quos Sedes Apostolica essent consulenda, sunt: Hæresis relapsus, schisma, falsificatio litterarum Apostolicarum, & delatio probibitorum ad infideles. Et ab his, quater in anno possumus absolvi per Confessarios deputatos à Prælatis, ut videbitur infra.

Jtem Priores Conventuales Provinciæ Hispaniæ, Lomba rdiæ, & Beticæ, possunt absolvere Fratres suos ab omnibus, à quibus potest Magister Ordinis in toto Ordine.

Julius Secundus concessit Sacerdotibus omnibus Ordinis, quòd liceat ministrare Eucharistiam quibuscunq; excepto die Resurrectionis.

Leo Decimus concessit, quòd dicentes quinquies *Pater noster* & *Aue Maria* in Ecclesiis nostris, habemus omnem Indulgentiam, & gratiam factam cuicunquè loco, vel Ecclesiæ.

Jtem, tempore cessationis à divinis, licet dicere Horas in communi, & Missam unam Conventualem; & potest quilibet Sacerdos celebrare cum uno, vel duobus auditoribus; & possunt Fratres adinvicem recitare: & tempore cessationis à divinis, vel alterius interdicti, licet celebrare Festa Sanctorum Ordinis nostri cum Octavis, etiamsi transferantur, vel solum fiat Memoria de ipsis.

Item

Jtem concessit nobis, omnia privilegia concessa, & concedenda omnibus & singulis Mēdicantibus, vel Monialibus Sanctæ Claræ, Minimis, Servitis, & quibuscunquè alijs Religiosis.

Jtem, quod dicendo Officium Defunctorum, vel Psalmos Pænitentiales, vel Coronam, in qua est septuaginta & duo *Ave Maria*, habemus Indulgentiam plenariam.

Jtem, quod licet celebrare sub Toto Duplici Festa Sanctorum, in quorum honorem locorum nostrorum Ecclesiæ sunt dedicatæ, quamvis aliter fiat in nostro Ordinario.

Jtem, quod Provinciales Ordinis nostri visitantes, finitâ visitatione, possint concedere Fratribus, vel Monialibus, vel Tertiarijs debitè visitatis, Indulgentiam plenariam.

Jtem, quod Fratres itinerantes possint transferre iejunium die itinerationis ad alium diem.

Jtem, quod Fratres scrupulosi in dubijs suis possint securâ conscientiâ stare determinationi sui Prælati cujuscunquè.

Jtem, quòd quandò committuntur nobis Missæ de Sancto Amatore, vel aliæ determinatæ cum certis candelis, vel quòd non discontinuentur; satis fiat illis dicendo Missas, ad quas magis dispositi erimus.

Jtem, quòd liceat nobis quater in anno absolui per Confessarios deputatos, à quacunquè transgressione Regulæ, & præceptorum quorumcunquè, & à votis quibuscunquè factis; exceptis votis substantialibus: dummodò nullus sub spe hujus gratiæ peccet. Et quod Confessarij nostri possint nos absolvere saltē quater in anno tantâ plenitudine, quantâ posset, Sūmus Pontifex, & restituere nos Innocentiæ Baptismali; & quòd qui spe hujus peccaverit, in nullo sibi suffragetur.

Jtem, quòd legata vel donata nobis ad certum usum, possint Prælati convertere ad alium usum, si non sequatur scandalum.

Jtem, quòd dicentes Horas per librum, consequantur remissionem mediæ partis peccatorum commissorum illo die.

Jtem, quòd in Festo Sanctæ Catharinæ Martyris, possumus plenariè absolvi, & consequamur Indulgentiam plenariam.

Jtem, quòd tàm Fratres, quàm sæculares dicentes quindecim *Pater noster*, & totidem *Ave Maria*, pro existentibus in mortali; consequantur remissionem tertiæ partis suorum peccatorum, toties, quoties dixerint.

Jtem, quòd quandò sumus extra Monasterium, & non est copia Confessarij Ordinis, liceat confiteri cuicunquè. dum modò hoc fiat sine fraude, & dicatur postea Prælato.

Jtem, quòd Indulgentiæ, quas habemus pro vivis, possimus applicare defunctis per modum suffragij.

Jtem, osculantes habitum Ordinis nostri, consequuntur quinquè annos, & totidem quadragenas de iniunctis pænitentijs.

Jtem, quòd licet nobis alienare bona immobilia de licentia Provincialis, & assensu majoris patris Conventûs dummodo pretium expendatur ad emendum bona utiliora eisdem Monasterijs.

Jtem, quòd tempore interdicti non teneamur euitare laborantes in domibus nostris, etiamsi non sint familiares nostri, & eis detur solarium.

Item, quòd tempore interdicti liceat ministrare Sacramenta omnia nostris servitoribus, & sepelire eos: & tàm ipsi, quàm Procuratores nostri, & operarij, qui personaliter insistunt operibus, & continuè, possint audire divina in locis nostris.

Jtem, licet nobis dicere solum mentaliter, aut legendo intra se per librum, ea quæ iubentur dici secretè, tàm in horis, quàm in Missa, & idem quando quis per se recitat.

Jtem, quod per Bullam Cruciatæ, vel aliam quamcunquè concessionem, non revocantur nostra privilegia, nisi fiat specialis mentio de nostris. Et quod Fratres nostri non gaudeant quâcunquè Bullâ, maxime, quod ad clausulam de eligendo Confessario, sub pæna excommunicationis latæ sententiæ.

Jtem, quòd infirmi, ad arbitrium Præsidentis sui, sivè sit Prælatus, sivè alius, quando medicus dixerit esse nocivum infirmo dicere Horas, si medicus potest commodè haberi, non teneantur illas dicere; sed satisfaciant dicendo aliquos Psalmos, vel *Pater noster*, prout dictus Præsidens iudicaverit.

Jtem, quòd in absolvendo excommunicatos non teneamur dicere Psalmos, nec flagellare, & similia.

Jtem declaravit, quòd quamvis in Bullis dicatur, quod Mendicantes possint illis gaudere, quod hoc non intelligitur, nisi cum licentia sui Prælati, & quod aliter nulli Religioso liceat illa accipere, nec acceptis gaudere. Et hoc potius est interpretatio iuris communis, quàm privilegium.

Jtem, quòd Generalis, seu Provincialis, vel Vicarij possint determinare; & si res magni ponderis sit, cum consilio aliquorum Patrum, in quibuscunq; dubijs, & scrupulis tangentibus conscientias subditorum, auctoritate Apostolicâ, & subditi eorum determinationi stare debent.

Jtem, quòd sufficiat sæcularibus ad habendam Indulgentiam, quòd petant habitum, & eum supra se habeant, & in eo sepeliantur; & quod non teneantur illum indui ante mortem.

Jtem, quòd facientes violentiam in locis nostris, vel infringentes possint absolvi à Prælatis nostris.

Jtem, quòd possit Provincialis instituere, de consilio Definitorum, duos, vel tres Fratres, qui possint instituere Kalendarium pro toto anno cum regulis necessarijs, & quòd omnes de Provincia faciant Officium, sicut ipsi ordinaverint, sivè de Sancto, sivè de Feria.

Jtem, quòd liceat facere Officium de Angelo Custode, & de Sancto Raphaele in die, quà per Provinciale Capitulum ordinatur.

Jtem, quod non tenemur dare decimas de terris nostris, etiam si non colantur per nos, sed per colonos.

Jtem, quod liceat nobis accipere Ecclesias, & loca de novo.

Jtem, quod liceat Generali, vel Provinciali, vel eorum Vicarijs, benedicere Ecclesias, Cæmeteria, & Oratoria nostra, & reconciliare, si Sangvinis effusione, vel seminis pollui contingerit, aquâ per quemcunquè Episcopum benedictâ.

Jtem, quod liceat audire confessiones quarumcunquè personarum.

Jtem, quod liceat nobis sepelire Fratres nostros in Ecclesijs nostris, decedentes tempore interdicti ordinariâ auctoritate Apostolicâ, pulsatis campanis, & cum Missa, ac si non esset interdictum.

Jtem

Jtem, quod dicendo ſex *Pater noſter*, cum totidem *Ave Maria*, & in fine cujuslibet, *Gloria Patri*, conſequamur omnes Indulgentias, quæ ſunt Romæ, & Ieruſalem, & apud Sanctum Jacobum in Compoſtella, quâcunquè horâ diei vel noctis, & quocumquè loco dicantur.

Et nota, quod inter magnas Indulgentias, quæ ſunt Ieroſolymis in Eccleſia Sancti Sepulchri, eſt quotidie Indulgentia liberationis unius animæ à Purgatorio. Ideò cave, ne omittas dicere quotidie prædicta ſex *Pater noſter*, & *Ave Maria*.

Jtem, infirmi noſtri, & alij Fratres valde ſenes conſeqvuntur Indulgentiam, quam habent dicentes Coronam Virginis, ſi ipſi dicant unum Pſalmum, vel Hymnum Beatæ Virginis.

Jtem, Urbanus Quartus conceſſit, quod Fratres euntes ad terras infidelium gratiâ converſionis eorum, poſſint ſi ſint Sacerdotes, promovere ad Ordinem Clericalem, & ad Acolythatum ipſos infideles converſos ab eis, & diſpenſare cum irregularibus, ſicut ſolent Legati Apoſtolici: & abſolvere excommunicatos à quacunquè excommunicatione etiam Papæ reſervata, ſatisfactâ parte, & fundare Eccleſias & Cæmeteria, benedicere & reconciliare ſi polluantur, & facit ipſos quaſi Epiſcopos quò ad iurisdictionem.

Jtem, non tenemur evitare excommunicatos, etiam nominatim, niſi quãdo communiter evitantur à Clero & populo.

Jtem, omittentes aliquid de divino Officio, & qualitercunquè illud dicant, dummodo non fiat ex malitia, ſatis faciant, & pro ſupplemento omiſſi dicant aliquem Pſalmum.

Horum omnium vidit ſcripturam authenticam, qui ſcripſit hæc ad laudẽ D.N. JESU Chriſti in Conventu Minorum Hiſpali.

Eugenius Quartus conceſſit, quòd Fratres obſervantes poſſint abſolvi à Confeſſario per eos electo, de licentia ſuorum Prælatorum, ſemel ab omnibus cenſuris & pænis; excepto crimine falſificationis litterarum Apoſtolicarum. xxiij. Julij. Anno M. ccc. xxxiiij.

Jtem, quod Provincialis diſpenſet cum Fratribus in irregularitate homicidij incerti.

Jtem, quod cauſa neceſſitatis, liceat celebrare Miſſam unâ horâ antẽ auroram, & aliâ poſt meridiem.

Jtem, quod de licentia Prælati, liceat nobis celebrare ſtatim poſt Matutinum, maximè quando iter agendum eſt.

Viſitantes Eccleſias noſtras in Feſtis Domini, vel Dominæ noſtræ, vel Sanctorum Ordinis noſtri, conſeqvuntur Indulgentiam CCCCL. annorum, & CL. quadragenarum.

Audientes Horas in locis noſtris quâcumquè die anni, habent Indulgentiam C. dierum; & in Quadrageſima viſitantes loca noſtra habent pro quolibet die quatuor annos Indulgentiæ, & ccxliiij. dies. Alijs autem diebus anni conſeqvuntur Indulgentiam unius anni, & ccxliiij. dies.

Porrigentes manus adiutrices domibus noſtris, habent Indulgentiam in articulo mortis, & pro quolibet beneficio Indulgentiam CXX. annorum.

Medici noſtri & procuratores, & æconomi gaudent his privilegijs quibus nos, & tempore interdicti poſſunt admitti ad divina.

Omnes perſonæ Ordinis, habent Indulgentiam plenariam in Feſto Pa-

Ooo2 tris

tris nostri, & in articulo mortis absolutionem à culpa & pæna concessam distinctè à sex Summis Pontificibus.

Eugenius Quartus concessit, quòd Fratres possint celebrare Missam, usquè ad meridiem.

Innocentius Octavus concessit, quòd possunt Fratres celebrare Missam per unam horam ante diem, & per unam post meridiem, præsertim quando prædicatur in Conventibus, vel sunt Solemnia Officia.

Pius Quintus de Ordine Prædicatorum assumptus concessit omnibus nostri Ordinis Fratribus & Sororibus Officium Beatæ Virginis, quando non tenentur recitantibus, pro qualibet vice centum dies Indulgentiæ, & quinquaginta recitantibus Vigilias Defunctorum, & totidem pro Psalmis Pænitentialibus, & pro Psalmis Gradualibus.

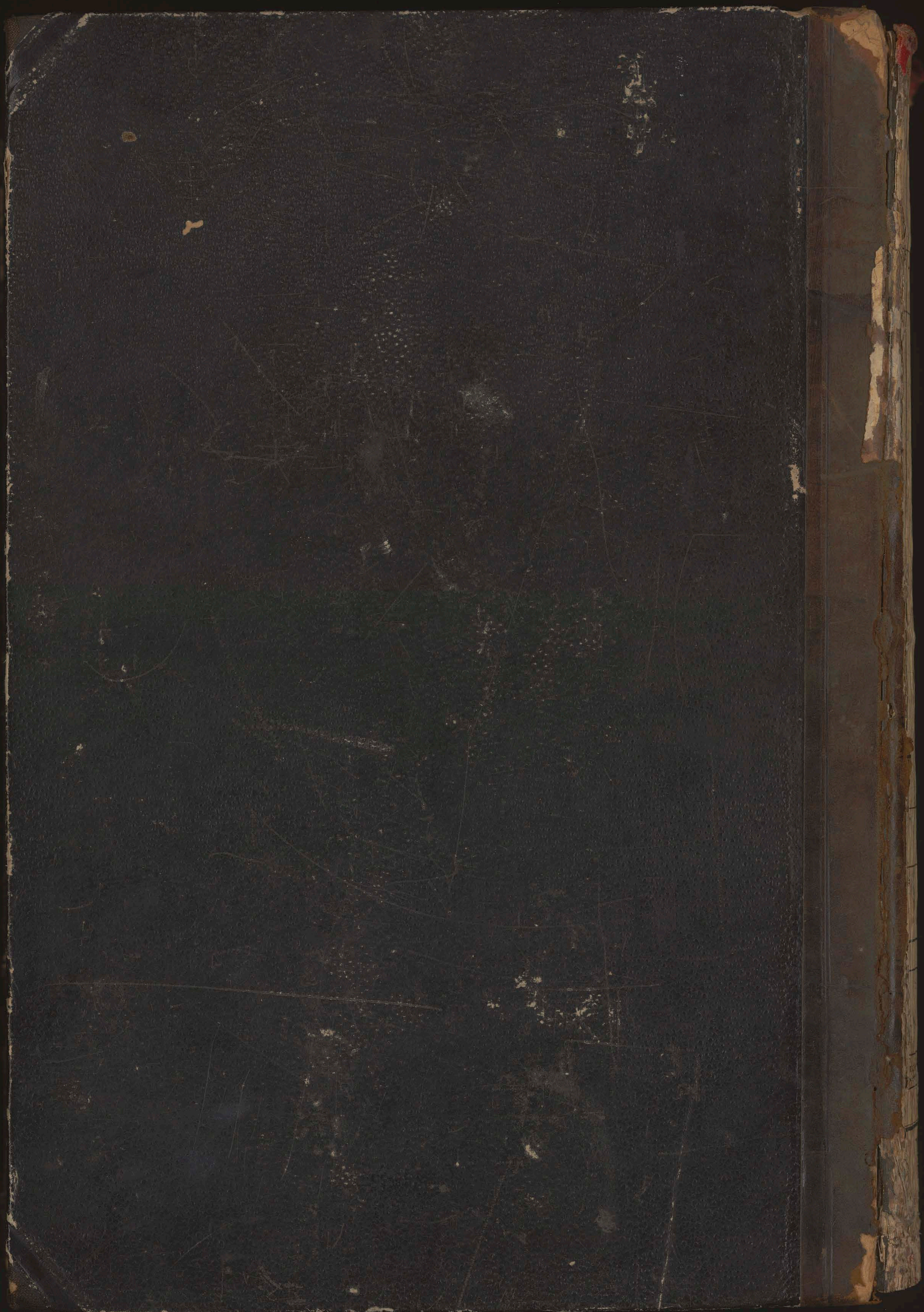
Gregorius xiij. concessit Indulgentiam plenariam omnibus Christi fidelibus verè pænitentibus, & confessis, qui in Dominica infra Oct. Corporis Christi ad Processionem Sacratissimi Corporis Christi, quæ in domibus Fratrum Prædicatorum consvevit fieri, interfuerint, & ibi ad Deum preces effuderint pro Sanctæ Romanæ Ecclesiæ exaltatione, & infidelium conversione, Hæreticorum extirpatione, ac concordia Principum Christianorum conservanda; & hoc per viginti annos futuros.

Audientes Conciones à Fratribus Prædicatoribus in eorum domibus 18. annos & 320. dies Indugentiarum conseqvuntur. Extra eorum Ecclesias ab ipsis audientes conciones lucrantur 18. annos & 222. dies tantum. Tempore autem Quadragesimæ in eorum Domibus Fer: 2. 4. & 6. annos 156. & 24. dies. Hæ ãm Indulgentiæ expresse concedi dnt. Diana verbo Concionari nro VII. & Rodriquez 2. parte 4. tract: 4. Resol: 22.

QUOD TOTUM CÆDAT
Ad M. D. G. Virginisq; Coronatæ Cultum Perennem SSrumq; Patronorum S. Patris Dominici HYACINTHI THOMÆ VINCENTIJ LUDOVICI Venerationem.

C'est Livre apartient a Mons. Casimire de Witek Jedrzejowski —.

HASŁO

SŁOWA BOŻEGO